

CODEx
PSEUDEPIGRAPHUS
VETERIS
TESTAMENTI,

COLLECTUS, CASTIGATUS,
TESTIMONIISQUE, CENSURIS
ET ANIMADVERSIONIBUS ILLUSTRATUS

A

JOHAN. ALBERTO FABRICIO,
SS. THEOL. D. ET PROFESSORE PUBL.
IN GYMNASIO HAMBURGensi.

EDITIONI HUIC SECUNDÆ
ACCEDIT
VOLUMEN ALTERUM
SEPARATIM EXCUSUM.

HAMBURG,
Sumptu THEODORI CHRISTOPH. FELGINER.
A. C. 1722.

*New Abstract , Edits , Cover art , tags added
and re-found and now uploaded brought to
you by : Alexander the Library cat - Of
Academia - New Alexandria library
of Texas - A place where rare exoteric to
esoteric works are found and re planted back
into the public sphere*

**-Deepancientthought on
Twitter /X**

Biblioth.

Colleg. Florent. Soc. Jes.

45 8572

4.8.572

XL

FABRIC

71.

4 S. 6

Wahl zink

Friedrich de Hamburg

Qui Vetera illustri novitatis luce respergit
 Atq; vetustatis maculat. honore Nova:
 FABRICIUS, Veterum gnarissimus atq; Novorum.
 Nonne inter doctos paginam utramq; facit.
 Jo. Christoph. Wolfius,
 Pa. t. ad S. Cathar. Hamburg.

VENERANDO
V I R O
M. PAULO CHRISTIANO
HILLISCHERO,
PASTORI PALÆO-DRESDENSIS ECCLESIAE
MERITISSIMO

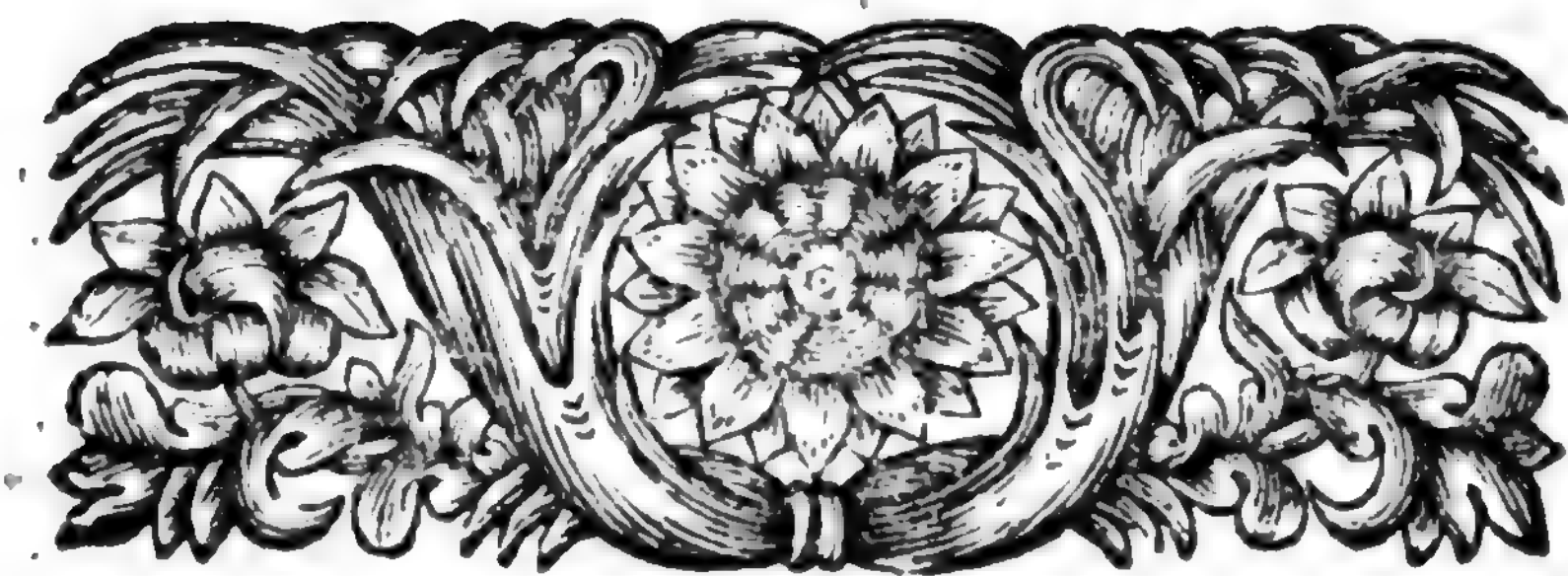
S. D.
JO. ALBERTUS FABRICIUS.

Mitto ad Te munusculi loco
præfens volumen, idque
Tibi consecro, cupio enim
ut sis persuasus, ex amore,
quo nos pridem amplecti mutuo cœ-
pimus Lipsiæ, cum mensa & hospitio
communi laudatissimi Theologi, Opti-
mi nostri D. Valentini Alberti τὴ μακαρίτη
uteremur, necquicquam me adhuc
) (2 remi-

remisſiſſe. Equidem viginti jam annos ambo longis ſpatiis diſjuncti vivimus, at hæc res corpora ſane divellere & literarum forte inter nos commercium aliquando infrequentius reddere potuit, amicitiam vero atque animorum conjunctionem adeo non valuit diſtrahere ac dilacerare, ut majoribus ſubinde virtutis & benevolentia in me tua documentis in majorem etiam amorem tractus ſim tui. Quî enim Te non conſtanter charum habeam colamque, cujus candor fidesque Germana ac pietas conjuncta cum ſingulari doctrina jampridem Te ita animo meo hæſere fecit, ut jucundiffima mihi ſemper ſit, fueritque Tui recordatio, & deſideratiſſima memoria ejus temporis, quo unà in ſapientia ſtudia incumbebamus. Hic vero qui jam Tibi a me datur liber, ultro etiam ad Te properat vel eam ob rationem, quod non modo ab iſto ſtudiorum genere

&

& argumento neutiquam abhorres, sed etiam pars ejus, quæ in reliquiis Adami exponendis versatur, sub ipsum statim exordium voluminis Tibi proprie debetur, atque a Te est mutuo accepta. Habe igitur hoc vicissim a me & amica manu recipe, patereque simul falsissima quæ in isthoc referri vides monumenta, verissimo amico a me inscribi. DEUS ter Opt. Max. rebus Ecclesiæ, Patriæque prosperis vera & perenni felicitate beet Te, Tuosque. Scrib. Hamburgi III. Cal. April. Anni Christiani clo lccc XIII.

AD LECTOREM.

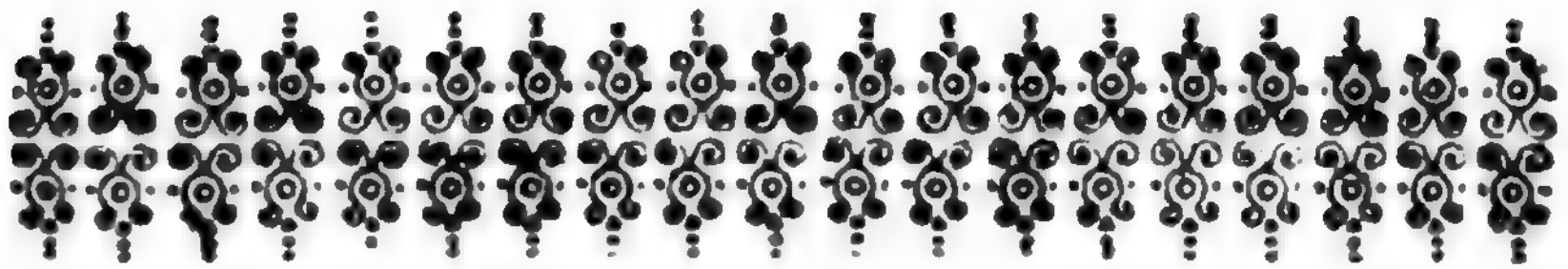
IN Codice Apocrypho Novi Testamenti, quem ante hos decem annos in lucem edidi, pollicitus sum me consimili studio Pseudepigrapha etiam Testamenti Veteris, sive scripta sanctis Patriarcharum ac Prophetarum nominibus temere supposita, per alterum volumen collecturum. Eo promisso jam me exsolvo, Lector Benevole, non quod fabulis ejusmodi ducor, aut fraudes illas probo, sed quoniam ad illas rejiciendas atque explodendas nihil fieri posse existimo accommodatius, quam ut junctim ita inspicienda exhibeantur & contemptui omnium exponantur.

nantur. Quia etiam partem non heri vel nudius tertius nata, sed perantiquae sunt, possunt pleraque ex his propter mille annos ut ait Poëta, siue propter etatem, quam habent, usui non uni esse Antiquitatis & Historiae Ecclesiasticae studiosis, atque si non directo ad veritatem stabiliendam, saltem ad errorum agnoscenda semina facere. Sunt etiam nonnulla in his, sub falsis licet jactata nominibus, veri tamen stricturas quasdam ex veteri Judaeorum traditione servantia, sicut vetus dictum est non omnia fingere Cretes, illa vero dignoscere ut labor, ita non minor voluptas aut utilitas. Atque usum habet in aliis ipsa etiam inutilitatis vanitatisque demonstratio, quemadmodum Clemens Alexandrinus de falsa Sophistarum Philosophia vere scripsit,*

) (4 pfit,

* Clemens Alex. Strom. p. 278. εἰ καὶ ἀρχαῖα ἢ φιλοσοφία, ἢ τῆς ἀρχαίας βεβαίως εὐχρησται.

psit, licet fructum ipsamet non afferat, tamen utile esse hoc ipsum confirmare, quod utilitate destituatur. Versati sunt in hoc argumento ab eo tempore quo pseudepigrapha Christi, Mariae & Apostolorum uno fasce comprehensa a me sunt, alii etiam viri eruditi, Scipio precipue Sgambatus, Neapolitanus S.I. libris III. Archivorum Vet. Test. atque in pseudo-Veteri Testamento, pauciorum foliorum schediasmate Academico, inclytus Helmstaedensis Theologus D. Jo. Andreas Schmiidius. Promitto tamen mihi a tua equitate, si illos hoc cum meo opusculo contuleris, libenter te judicaturum, actum me haud egisse. Vale.

INDEX CAPITUM.

1. **A**DAMUS literarum inventor. pag. 1.
2. **A**dami commentarius de Nominibus animalium. p. 2.
3. Adamus edoctus ab Angelis. p. 4.
4. Adamus Apostolus Lunæ. Ejus de cultura terræ libri. p. 5.
5. Adamus Propheta. p. 6.
6. Adamus Prometheus, repertor omnium disciplinarum & artium, Astrologiæ & aliarum scientiarum peritus. p. 7.
7. Adami mira potestas in omnes res creatas, ac facultas miracula patrandi. p. 10.
8. Liber generationum Adam. ibid.
9. Apocalypsis Adami. p. 11.
10. Adami Vita, liber Apocryphus. p. 12.
11. Pœnitentia Adami, Adamus Epimetheus. p. 16.
12. Psalmus XC. Adamo tributus. p. 19.
13. Psalmi duo sub Adami & Evæ nominibus conficti, latine ex B. Amadei revelationibus. p. 21.
14. Sepher Raziel, scriptum Cabbalistico Magico. p. 26.
15. Liber Adamo adscriptus a Zabiis sive potius Sabæis. p. 27.

INDEX

16. Adamo tributæ columnæ. p. 29.
17. Liber Jezirah Adamo adscriptus. ibid.
18. Adami vestigia in Insula Zeylon. Mons Pico de Adam. p. 30.
19. Libri decem, quos Adamo a Deo inspiratos Muhamedani memorant. p. 31.
20. Adami de Alchymia five Chrysopœia liber. Alius de Divinitate. p. 32.
21. Traditio Adami de duratione Mundi. p. 22.
22. Zabiorum aliorumque variaz de Adamo traditiones & commenta. p. 34.
23. Testamentum Adami. p. 35.
24. Apocrypha præmissa libro Geneseos, in Codice MS. Bibliorum Germanice scripto. A. C. 1458. p. 36.
25. De Adamo & rebus ejus varii scriptores. p. 48.
26. Adami Nomen. p. 49.
27. Hæretici ab Adamo appellationem sortiti. p. 50.
28. D. Georg. Henrici Gœzii de reliquiis Adami observationes. p. 53.
29. M. Pauli Christiani Hilscheri de reliquiis Adami Epistola. p. 63.
30. Evangelium EVÆ. p. 95.
31. Archonticorum, Manichæorum, Judæorum & Muhamedanorum de Adamo & Eva commenta. p. 97.

CAPITUM.

- 32. Peccatum Evæ & Adami. Brachmanum traditio. p. 101.
- 33. Liber Prophetiarum Evæ scriptus a Raziele Angelo. p. 102 *forte Durētus in animo habuit librum Raziel, de quo p. 26. licet elogium, quod Prophetiis illis tribuit, huic libro neutiquam convenit.*
- 34. Evæ memoria in Orgiis Bacchi. Evæ nomen. p. 102.
- 35. Caini & ABELIS colloquium. p. 104.
- 36. Liber Abelis de virtutibus planetarum & omnibus rerum mundanarum virtutibus. p. 112.
- 37. Locus & telum quo Abel interfectus. ibid.
- 38. Abelis cædes à Dæmone, & sepultura à corvo monstrata. p. 113.
- 39. De signo CAINI. 114.
- 40. Caini pœnitentia. p. 117.
- 41. Cainus repertor mentiurarum, ponderum &c. p. 117.
- 42. De Caini morte. p. 119.
- 43. Septem Caini peccata. Cain septupliciter puniendus. p. 123.
- 44. Adami filiæ Asuam, Awin, sive Owain, Azura sive Azrun, Calmana f. Climia, Debbora f. Lembora, Edocla, Horea sive Norea, Lebuda, Rifa, Save &c. p. 125.
- 45. Filius Adami Rocail, ejusque ultima verba. Filius alter Abdal Hareth. p. 130.
- 46. Cainus Græcorum Caunus. p. 131.
- 47. De Abelsonis, Ophitis, Cajanis & Sethitis. p. 134.

INDEX

48. SETHUS edoctus ab Angelis, & per quadraginta dies raptus in cœlum. p. 141.
49. Sethus Deus. p. 143.
50. Sethus Christus, Pater Prophetarum. p. 145.
51. Literæ a Setho repertæ. Sethus primus scriptor. 146.
52. Filiorum ac Nepotum Sethi binæ columnæ.
Βίβλος Σέθως. Σέθως Assyriorum Rex. p. 148.
53. Astris nomina a Setho imposita. Menses & hebdomades, anniq; partes observatæ. p. 151.
54. Astronomia Setho tradita ab Angelo. p. 152.
55. Liber Sethi de stella in ortu Messiae apparitura. p. 153.
56. Libri Setho a Gnosticis & Sethianis suppositi. p. 155.
57. Libri sub Sethi nomine jactati apud Arabes, Æthiopes, Samaritanos. p. 155.
58. Liber Sethi apud Syros prohibitus. p. 156.
59. Liber Sethi inventus apud Toletanos in Hispania, regnante Ferdinando Castellæ Rege. p. 157.
60. ENOSUS, Sethi F. p. 157.
61. CAINAN, Enosi F. 159.
62. ENOCHI Prophetiæ. p. 160.
63. Recentium virorum doctorum selecta de libro Henochi & testimonio S. Judæ Apostoli judicia. p. 199.
64. Liber Henochi laudatus in libro Zohar, & a Manahemo Recanatensi. p. 208.
Henochi preces. *in addendis.*
65. Liber Henoch quem jactant Æthiopes. p. 209.
66. Libri triginta, Enocho tributæ a scriptoribus Ara-

CAPITUM.

- Arabibus. Enochus Edris, Annachus, Atlas
Astronomiæ repertor. Scriptor librorum de
Astronomia. Sartorum princeps. p. 215.
67. Literæ ab Henoch inventæ. p. 219.
68. Enoch Sacerdos. Auctor formulæ excom-
municationis. p. 220.
69. Judicium auctoris Constitutionum Aposto-
licarum de libris Enoch, Adamo, Davidi &c.
suppositis. p. 221. Varii scriptores de Eno-
cho scriptisque ei tributis. p. 222.
70. MATHUSALÆ Schola. p. 224.
71. Mathusalæ proverbialia, traditiones &c. Ma-
thusalem Tithonus. p. 224.
72. Filiorum ac nepotum Sethi jusjurandum per
sanguinem Abelis. Cainus a Lamecho inter-
fectus. p. 227.
73. Descriptio hominum antediluvianorum, &
NOACHI ad eos prædicatio ex Sibyllinis
Oraculis. p. 229.
74. Noachus Deucalio. Ejus dictum, *δεῦτε, κα-
λεῖ ὑμᾶς ὁ Θεὸς εἰς μετανοίαν*. 240.
75. Noachi campana. Industria in lectitandis A-
dami & Enoch libris. p. 241.
76. Oratio Noachi, quam in Arca quotidie reci-
tasse fertur ad corpus Adami. p. 243.
77. Quæ Noachus post diluvium suos docuit.
Schola Noachi. p. 244.
78. Noachus Vadimon. Ejus Oratio ad filios ne-
potesque suos, quos secum in Italiam ad-
duxit. p. 247.
79. Noachus Uranus sive Cœlus, Sol, Ogyges, Ja-
nus, Oenotrius, Gallus, Proteus, Vertu-
mnus, Xisuthrus. p. 249.
80. Noa-

INDEX

80. Noachus Puoncuus, & Oannes. Oannis *περὶ γενεᾶς καὶ πολιτείας*, de originibus & vitæ regimine primorum hominum. p. 254.
81. Noachus Leotzitzamus, Azonaces, Osiris, Bacchus, Prometheus, Saturnus. p. 260.
82. Noachi diræ. p. 261.
83. Noachus missus ad Zhohacum Persarum Regem. Alia nonnulla. p. 262.
84. Alphabetum, columnæ, Methodus Geomantica, & alia scripta Noacho tributa. Anni ratio ab eodem prodita. p. 263.
85. Noachi testamentum & orbis terrarum in filios dispertitio. p. 265.
86. Septem præcepta filiorum Noachi. p. 268.
87. Alia Noachidarum præcepta à Judæis memorata. p. 270.
88. Noachi conjux Noria, Barthenos, Naama, Tithæa &c. Filii Jonithus, Moneton. Liber Noria à Gnosticis jactatus. p. 271.
89. Noachi conjux Haical. Conjuges Semi, Chami, Japheti. p. 277.
90. Sambethe Sibylla, Noachi nurus, Poëtria Sibyllinorum carminum. p. 278.
91. Scripta SEMO tributa. Semus an Melchisedech? p. 283.
92. CHAMI Prophetia ab Isidoro Hæretico jactata. p. 291.
93. Profanæ ac superstitiosæ artes æneis laminis & saxeis columnis à Chamo insculptæ. p. 294.
94. Cham à malis creatus Angelis & malas artes edoctus. Magiæ & Astrologiæ auctor. Magici ejus libri. Cham Zoroaster. p. 297.
95. Cham

CAPITUM.

95. Cham Chemiæ repertor, Cham Jupiter, qui Saturnum patrem exsecuit. Jupiter Ammon, Belus, Menes &c. Ægyptus dicta Chemia, terra Cham. p. 301.
96. JAPHETUS Japetus, Jopas, Neptunus. p. 308.
97. CAINAN Arphaxadi F. Ejus Astronomia ex columnis Sethigenarum descripta. p. 309.
98. Scriptum Gigantum à Cainane repertum. p. 311.
99. Narratio Apocrypha de MELCHISEDECHO ex pseudo Athanasio. p. 311.
100. Alia narratio. Pater Sidec, vel Melchi. p. 322.
101. Nomen Melchisedeci proprium Jehoram, Pater Heraclas, mater Astaroth vel Salathiel, p. 326.
102. Melchisedech Psalmorum scriptor. Duodecim de Melchisedeco, quis fuerit, sententiæ, Melchisedeciani, Athingani. p. 329.
103. De Melchisedecho scriptores. p. 333.
104. Duo Tharæ, unus pater Abrahami, cognomine Azar, alter avus. p. 335.
105. THARA Astrologus. Idola ejus à filio Abrahamo everfa & combusta. p. 336.
106. ABRAHAM à Nembrodo in ignem conjectus, & Divina ope ex illo liberatus. Abrahami pater Azar, mater Adna, vel Emtelai p. 344.
107. Abraham Zoroaster. Libri à Persis & Arabibus ei tributi. 349.
108. Abrahamus Doctor Astrologiæ & Arithmetice.)))(

INDEX.

- ticæ. Abrahami maternus avus Abrahamus. p. 350.
109. Anni solaris ratio & nomina duodecim mensium ab Abrahamo tradita. p. 379.
110. Abrahami scriptum de Astrologia Apotelesmatica. p. 380.
111. Abrahamus inventor litterarum Chaldaicarum. Ab Angelis edoctus linguam Hebraicam. p. 341.
112. Scriptum de somniorum interpretatione. p. 380.
113. Liber Cabbalisticus *Jetzirah*, Abrahamo tributus. p. 381.
114. Liber de Magiæ modis & effectibus. p. 390.
115. Abrahamus de resurrectione mortuorum edoctus à DEO. Colloquium DEI, Satanæ & Abrahami. p. 392.
116. Decem Abrahami tentationes. p. 398.
117. Abrahami liber de Idololatria, capitum CCCC. p. 400.
118. Abrahami Angelus Zedekiel. Apocalypsis à Sethianis supposita. Idem an aliud scriptum Origeni, Athanasio & Nicephoro CPol. memoratum. p. 401.
119. Precatio *Schema* sive preces matutinæ ab Abrahamo traditæ. p. 403.
120. Psalmi Abrahamo tributi. *Heman* vel *Ethan* num idem cum Abrahamo ? p. 404.
121. De Abrahamicæ doctrinæ vestigiis apud Ægyptios & Brachmanas obviis. Guilelmi Postelli divinatio. Brachmanes, Abrahamanes. p. 405.

CAPITUM.

122. Haruspiciæ & auspicioꝝ auctoꝝ Abrahāmus. Preces contra pīcas semina terræ Chaldæoꝝ absumētes. p. 421.
123. Testamentum Abrahāmi. Quercus Mambræ. Epicedium in Abrahāmi funere. p. 417.
124. Abrahāmi numi & reliquiæ. p. 413.
125. Abraham de multis à Deo peculiariter edoctus. Constitutus iudex ad portas inferoꝝ. p. 423.
126. Mysterium nominis Abrahāmi. Abraham Saturnus, Gigas &c. Rex Damasci. Abraham cultus ab Alex. Severo Imp. Alia nonnulla. 418.
127. Colloqvium Abrahæ cum divite epulone. Sinus Abrahāmi, Isaaci & Jacobi. Cum Abrahamo, Isaaco & Jacobi assidentes mensæ in regno cœloꝝ. p. 424.
128. Scriptum TRIUM PATRIARCHARUM nomini suppositum. p. 427.
129. Apocrypha de LOTHO narratio sive fabula. p. 428.
130. Lothi uxor Edith. Filia altera Pludith. Alia nonnulla. p. 431.
131. ISAACUS à Semo institutus. Auctoꝝ precuꝝ pomeridianaruꝝ. p. 433.
132. JACOBI studia. Angelus ejus præceptor nomine Peliel. Scripta Jacobo tributa, Scala, & Testamentum. Inscriptio lapidis ab eo positi, p. 435.
133. Jacobus auctoꝝ precuꝝ vespertinaruꝝ. Psalmi ei tributi. p. 438.

INDEX.

134. Joannis Lemovicensis Morale somnium Pharaonis. p. 441.
135. Testamenta XII. PATRIARCHARUM, Græce cum latina versione Roberti Grosse-test, & notis V. C. J. G. Grabii. Ejusdem præfatio p. 496. Versiones Latinæ, Germanicæ, Belgicæ, Danicæ &c. Editiones. p. 758. fq. Testamentum Ruben. p. 519.
Simeon. 533.
Levi. p. 544.
Juda. p. 588.
Isaschar. p. 620.
Zabulon. p. 630.
Dan. p. 646.
Nephtalin. p. 659.
Gad. p. 674.
Aser. p. 687.
Joseph. p. 697.
Benjamin. p. 726.
De tabulis Cœli observatio H. Dodwelli. p. 551. & Rich. Simonis. p. 559.
136. JOSEPHUS Phœnix, Serapis, Adonis, Thamuz item & Osiris atque Hermes, literarum & Matheſeos inventor. p. 760.
137. Josephi precatio. p. 761.
138. Colloquium Josephi cum uxore Potipharis. p. 771.
139. Historia Asenath, uxoris Josephi. p. 774.
140. Liber Magicus, speculum Josephi. p. 785.
141. Josephi interpretatio somniorum. Nomen Pfontomphanech. p. 785.
142. Josephus mensurarum repertor. Tempia ab eo condita.

CAPITUM.

- ditā. Sepultura ejus & Obeliscus ab Ægyptiis positus. Alia quædam. 787.
143. Verba uxoris JOBI, ex Græca versione libri Jobi II, 9. Num illa DINA Jacobi filia? p. 791.
144. De Regina Sabæorum Lilit, quæ Jobi armenta depopulata fuit. p. 792.
145. Additamentum Libri Jobi Apocryphum ex versione Græca c. XLII. post versum 17. una cum scholiis quibusdam ex Catena Græca in Jobum. p. 793.
146. Job ejusque filius Basarus ad Syros a Deo missus. p. 798.
147. Jobi Testamentum. Alia quædam. Liber OGI Gigantis. p. 799.
148. Liber HELDAM & MODAL. p. 801.
149. JETHRO, Mosis Socer, sacris Scriptoribus annumeratus. Varia ejus Nomina. p. 805.
150. Διδασχὴ Βαλαάμ. BILEAMI Prophetia. p. 807. Septem Prophetæ Gentium. ibid.
151. JANNES & MAMBRES Mosis Præceptores & deinde Adversarii. Liber eis tributus. p. 813.
152. MOYSIS nomina, Sapientia, literæ Hebraicæ ab eo inventæ. Alia quædam ex Apocryphis Judæorum libris. p. 825.
153. Moyſes Musæus, Bacchus, Hermes &c. p. 833.
154. De vita & morte Moyſis, libri a Gilb. Gaulminino * editi. p. 833.
155. Libri Apocryphi qui a Samaritanis, Judæis, Armeniis ad Moyſem referuntur. p. 835.

* Laudatur etiam a Gaulmino in notis p. 189 315. 323-324. & 335. liber Mosaicarum quæſtionum Arabice scriptus, necdum editus, in quo Moyſes quærens & Deus respondens inducitur.

INDE

156. Moyſis argumentum ad Regem Atheum ab errore ſuo revocandum. p. 836.
157. Pſalmi Moyſi tributi. Alius Moyſes junior Davidis æqualis, p. 837.
158. Apocalypſis Moyſis. p. 838.
159. Moyſis Ἀνάβασις ſive ἀνάληψις. p. 839.
160. Libri a Sethanis ſuppoſiti Moyſi. Liber λόγων Moyſis μουſικῶν. Moyſis Teſtamentum. p. 847.
161. Dicta Moyſis in Epiſtola ad Hebræos & Clementis ad Corinthios laudata. p. 848.
162. Parva Geneſis. p. 849.
163. Χημειτικὴ σύνταξις Moyſis. Auræ Judæorum barbæ ex arte Moyſis chemica. p. 864.
164. Moyſes cornutus. Numi cum Moyſis effigie. p. 866.
165. MARIA ſive MIRJAM Moyſis Soror. Liber Chymicus illi tributus. p. 869.
166. JOſUÆ Benedictio. Precatio יְהוָה. p. 871.
167. Decem Decreta Joſuæ ejusque Synedrii. p. 874.
168. Liber Joſuæ, quem jactant Samaritani. Joſua Samaritanis quibusdā Meſſias. p. 876.
169. Columnæ a Canaanæis in Joſuæ memoriam poſitæ. p. 889.
170. PHINEÆ Explanatio nominum ſacrorum. p. 893.
171. SAMUELIS Prophetæ liber de jure Majeltatis p. 895.
172. Prophetides ſeptem & Prophetæ XLVIII. Veteris Teſt. 896.
173. Prophetæ, qui geſta Regum Iſraelis & Judæ in commentarios retulerunt. p. 901.
174. HEMAN & ETHAN Auctor. Pſalmor. LXXXVIII. & LXXXIX. p. 904.
175. Pſalmus DAVIDI tributus centeſimus quinquageſimus primus. p. 905.

176. Pſal-

CAPITUM.

176. Psalini Davidis CL. è trecentis vel termillenis, ab amicis Ezechiae Regis, vel ab Esdra selecti. p. 912.
177. Psalterium SALOMONIS cum Io. Ludovici de la Cerda notis & brevibus castigationibus editoris. p. 914.
178. Colloquium Davidis cum DEO de sui probatione. p. 1000.
179. Aliud de bonitate amentiae. p. 1002.
180. Aliud super ædificatione templi. p. 1004.
181. Tekanoth sive Constitutiones non scriptae quas ad Moysen & Davidem Iudaei referunt. p. 1006.
182. Davidis scutum contra incendia. p. 1007.
183. Duo Davidis libri, Florentiae ante paucos annos jactati. p. 1010.
184. Centum Benedictiones. Liber fundamentum Mundi. p. 1010.
185. NATHAN Propheta. p. 1011.
186. ACHITOPHEL & MEPHIBOETH, Davidis Doctores. p. 1012.
187. Numi Davidis & Salomonis nomine inscripti. p. 1013.
188. Salomonis Alphabetum. Idem inventor literarum Syriacarum & Arabicarum. Libri sacri Hiramogante, Salomonis jussu Syriace versi. Liber ei tributus de justitia. p. 1014. (p. 1018.)
189. Liber Sapientiae Salomonis, lingua Hierosolymitana.
190. Salomonis plagiarus Aristoteles. p. 1019.
191. Salomonis Epistolae ad Vaphrem Aegypti & Hiramum Tyri Regem. p. 1020.
192. Quaestiones & Aenigmata a Salomone & Hiramog invicem, & a Salomone Philosophis Tyri proposita. p. 1026.

INDEX

193. Quæstiones Salomoni propositæ a Regina Sabæ. p. 1031.
194. Adjurationes Dæmonum Salomoneæ. p. 1032.
195. Salomonis colloquium cum Regulo fornicarum. Perfarum de Salomone fabulæ. p. 1041.
196. Liber Salomonis de lapidibus. p. 1042.
197. Salomonis βιβλὸν ἱαμάτων ab Ezechia Rege suppressus. p. 1043.
198. Precationis formula, quam ad Salomonem auctores referunt Judæi. p. 1045.
199. Διδασχὴ Salomonis & Hygromantia ad filium Roboam. Σαλομωνιακά p. 1046.
200. Salomonis Testamentum. p. 1047.
201. Libellus de throno Salomonis. p. 1049.
202. Libri Magici, Salomoni tributi. ibid.
203. Clavis s. Clavícula, annulus, sera, sigilla, Somnia Salomonis. Alii libri nonnulli ei tributi. p. 1052.
204. Salomon an Philosophus scepticus. p. 1057.
205. De Salomonis peccatis, pœna, pœnitentia & salute. p. 1060.
206. Davidis & Salomoni sepulchrum. p. 1061.
207. Oraculum parentibus ELIÆ redditum. p. 1070.
208. Eliæ Prophetia & Apocalypsis. p. 1072.
209. Elias singularum ætatum acta conscribens. Ejus Epistola post raptum in cœlos missa ad Ioramum Regem. p. 1075.
210. Elias auctor Eremitarum, Carmelitarumque & Sophorum Persicorum. p. 1076.
211. Elias Artista: sive Chymicus. p. 1077.
212. Traditio domus Eliæ de Mundo duraturo per sex annorum millia. p. 1097.

CAPITUM.

213. Elias junior, libri tres ei tributi. p. 1085.
214. ESAIÆ αἰνάβασις sive ὄρασις. p. 1086.
215. Esaia cum Rege Hiskia colloquium. p. 1094.
216. MANASSÆ Regis pœna, pœnitentia & precatio. p. 1100.
217. Apocrypha IEREMIÆ Prophetæ. Num ex iis petita loca Matth. II. ult. & XXVII, 9. Ephes. V, 14. & I. Petri III, 19. Prophetia Ieremiæ nun truncata a Iudæis. p. 1102.
218. Apocryphæ de Ieremia & aliis Prophetis narrationes. p. 1110.
219. BARUCH & HABACUC. p. 1116.
220. ANANÆ, AZARÆ & MISÆL libellus de jejuniis. p. 1117.
221. EZECHIELIS Prophetia Apocrypha. p. 1117.
222. Ezechiel an Nazaratus Assyrius, quem audivit Pythagoras. Bibliotheca ad Ezechielis sepulchrum. p. 1120.
223. Vita DANIELIS & Prophetia Apocrypha. p. 1124.
224. Conjectorius Danielis, sive Somniorum interpretatio sub illius nomine jactata. p. 1130.
225. Prognosticon Danielis lingua Syriaca. p. 1136.
226. Visiones Danielis. Admonitiones quas ipsi Angelus monstravit. p. 1136.
227. SOPHONIÆ Prophetia Apocrypha. Ahasveri Regis mirabilia Urbium. Ezechia Pontificis maximi hymni & Hosanna. p. 1140.
228. Scriptura Apocrypha in ZACHARIÆ sepulchro reperta. Liber Zachariae alterius, qui Pater Iohannis Baptistæ fuit. p. 1142.

INDEX CAPITUM.

229. ESDRÆ constitutiones & Benedictiones precesque. p. 1145.
230. Autographa Esdræ jactata Bononiæ, & in Burgundia apud Cabilonenses. 1147.
231. Ex Esdræ libro truncata a Judæis. p. 1151.
232. Liber Esdræ III. & IV. p. 1183.
233. Libri Esdræ LXX. ex CCIV. p. 1154.
234. Esdras * Pentateuchi & reliquorum librorum Prophetarum restitutor. p. 1156.
235. Esdras auctor literarum Hebraicarum, punctorumque vocalium & Masoræ, Divisionis item librorum sacrorum in capita & versus, p. 1160.
236. Esdræ Apocalypsis, καλανδολόγιον. Somnium, Visio &c. p. 1162.
237. Bibliotheca sacra à NEEMIA instaurata. Ἀναγγραφαὶ & ὑπομνηματισμοί. p. 1163.
238. Πτολεμαϊκά, Athanasii in Synopsi S. Scripturæ memorata. p. 1164.
239. Ben SIRA sententiæ. p. 1165.
240. אנטיוכוס מנלת Antiochi Epiphanis ex versione Julii Bartolocci, p. 1165.

• Eadem de Esdra, quem *Ozair* vocant, tradunt Muhamedani. Vide Herbeloti Bibl. Orientalem p. 698.

Figura

1

2

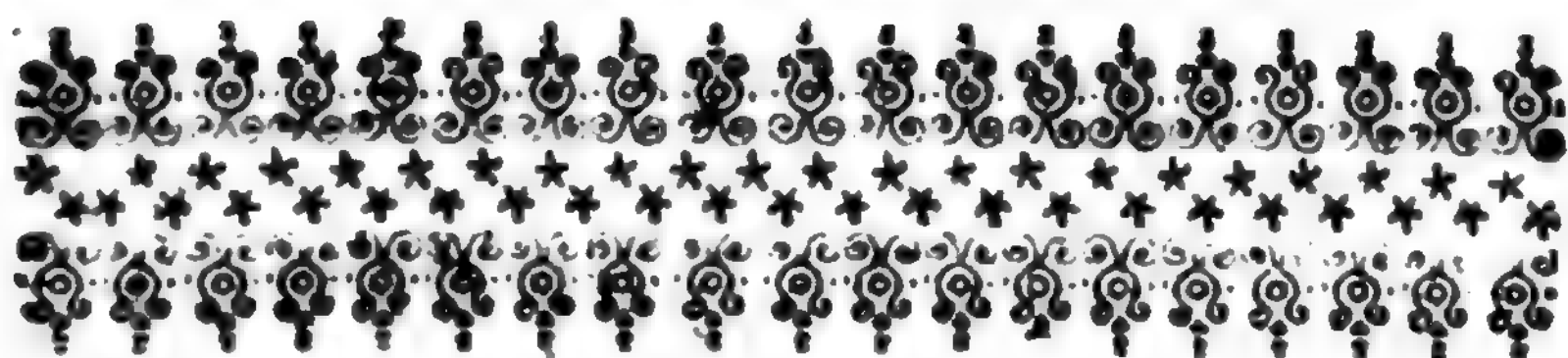

4

3

ADAMUS.

I. Adamus Litterarum Inventor.

Litteras Hebraicas una cum punctis vocalibus ab Adamo repertas & Setho traditas non dubitant Henricus Alstedius in Chronologia p. 253. & Petrus Lambecius quem vide sis in prodromo Hist. Literariae p. 5. Alii diversa longe & mirifica plane Alphabeta tribuunt Adamo, quæ vel ab ipso excogitata, vel ab Angelo Raziele illi tradita nugantur, quæque hic describere curassem, nisi in ridiculis commentis ac per tot alios jam explosis voluissem operæ & sumtui parcere. Ea perlustret qui volet depicta & rejecta in Thomæ Bangii *Ἡ μακροβίη* cælo Orientis sive exercitationibus de ortu & progressu litterarum, p. 100. 101. Julii Bartolocci Bibl. Rabbinica T. I. p. 80. Scipionis Sgambati Archivis V. T. p. 28 seq. & Rev. Amici nostri Pauli Christiani Hilscheri Bibliotheca Adami (Dresd. 1703. & 1711. 4.) Vide etiam si placet Godfridum Vockerotum de societatibus literariis antediluvianis p. 14. Cæterum Angelus Roccha in commentario (prope dixerim futili quanquam rarer obvio) de Bibliotheca Vaticana p. 79. 82. 88. 295. Theseus Ambrosius in appendice introductionis ad Varias linguas, Joannes Au-
A gu-

gustinus Pantheus, Jacobus Bonaventura Hepburnus, Claudius Duretus, aliique qui hæc velut dignas fide merces lectoribus suis venditant, utrum eos deridere an ridendos se ipsos illis propinare voluerint, ambiguum videri possit. Idem dixeris de commento Salicæi Episcopi Toletani, qui litteras Runicas Adamo traditas somniavit, exhibilatus à F. Ludovico S. Francisci Lusitano in Globo Canonum & arcanorum linguæ sanctæ, libro & capite primo. Romæ 1586. At tamen litterarum inventum deberi Adamo, jam ante S. Augustini ætatem creditum, quanquam idem lib. 2. quæst. 69. in Exodum confessus est se hoc, unde probari possit, ignorare. Itaque in dubium vocat Jo. Owenus in Theologumenis p. 282. ieq. Placuit illud tamen postea multis, è quibus Svidas de Adamo agens, τὰς, inquit, τέχνας καὶ γράμματα. Gobelinus in Cosmodromio: *apparet à primo homine litterarum exordium manasse.* Freculphus lib. 1. Chronici c. 12. *Liquido claret ab ipso exordium litterarum primo homine cæpisse, qui adhuc supererat quando liberi ac nepotes sui in studio sapientiæ fervebant.* Vide Tho. Bangii Cælum Orientis p. 6. seq. Joachimum Johannem Maderum de Bibliothecis antediluvianis, & Hermannum Hugonem de prima scribendi origine cap. 3. sed & Jo. Henrici Ursini Exercitationem 3. de Mosaicæ scripturæ antiquitate.

II. Adami Commentarius de Nominibus Animantium.

ADamum nomina animantibus imposuisse communiter fere docent interpretes Judæi & Chri-

Christiani ad Gen. II. 19. seq. & cum his Petavius T. 3. dogm. Theol. p. 136. seq. edit. Paris. Heideggerus Hist. Patriarch. p. 148. & Bochartus T. 1. Hierozoici lib. 1. cap. 9. aliique infiniti. Etiam plantis datas ab Adamo appellationes, quibus nominarentur, scripsit Morerius in Lexico Historico. Quid quod קריות שמות לכל הדברים *denominationem omnium entium* atque ipsius *Jehovah* ad Adamum refert R. Abraham Seba, Hispanus in Zor Hammor, cujus verba si placet vide apud Tilemannum Andream Rivinum τὸν μακαρίτην in erudita diss. de serpente seductore p. 56. seq. Nuper tamen Vir acutissimus Hermannus ab Hardt universum hoc vocavit in dubium, Epistola ad Paulum Martinum Noltenium Helmstädi 1705. 8. edita, & cum Abarbanele sentit Moysen nihil eo loco dicere de animantibus ab Adamo nomine donatis, sed tantum voluisse docere quod Adamus considerata quorumcunque animantium natura, nullum offenderit aptum ad vitæ & conjugii consuetudinem, ut adeo Adami exemplo Judæi monerentur cavere sibi ab Ethnicorum turpitudine, qui brutis bestiis quandoque sæde sunt abusi. Fateor non destitui ingenio quæ à Viro præstantissimo disputantur & communi sententiæ objiciuntur, sed ab tota antiquitate cui ratio & verba Moysis aperte videntur favere ideo neutiquam recesserim. At Is. Peyrerium explodendum esse censeo, qui Commentarium de nominibus omnium animalium ab Adamo etiam litteris consignatum esse suspicatur lib. 3. de præadamitis c. 3. p. 158. Conjectio, inquit, Adamum quo tempore naturam animantium & vo-

latilium omnium concipiebat, eodem momento scriptis illam mandavisse, nec non in commentaria rede-
degisse nomenclaturas omnium. Quomodo enim fieri
potuisset, ut omne quod vocasset Adamus, ipsum
fuiſſet nomen ejus tempore Moysiſ, niſi Adamus eodem mo-
mento quo ſuis nominibus vocabat animantia & volatilia
omnia, dictionaria illorum nominum composuiſſet ad
uſum poſteritatis, & ne exciderent memoria Adami ipſius
multorum animantium & volatilium nomina, qua nun-
quam forte deinceps viſurus erat. Non enim omnis fert
omnia tellus. Ex hujusmodi Adami Commentariis
non modo Mercurius Trismegistus ſcientiæ natu-
ralis arcana hauſit, ſed mire etiam profecit Tho-
mas Aquinas ſcripturus librum de ente & eſſentia,
ſi credimus Thomæ de Torquemada apud Kirche-
rum, id omne exhibilantem p. 5. Obeliſci Pam-
phili. Vide interim ſi lubet quæ Doctiſſimo
Hardtio oppoſuit Rev. D. Jo. Fechtius in præſatio-
ne ad Commentarium Auguſti Varenii & *μυααρίττ*
ad Eſaiam, & Cl. Michael Lilienthal in diſſ. de vo-
catis ab Adamo animantibus, Roſtoch. 1710.

III. Adamus edoctus ab Angelis.

PRæceptorem Adami Cabbaliſtæ nominant An-
gelum *Razielem*, ut Semi Jophielem, Abra-
hami Zedekielem, Iſaaci Raphaëlem, Jacobi
Peliëlem, Joſephi Gabrielem, Moysiſ Metatron,
Eliæ Maluſhielem. Hic Raziel Adamum lapſum
ſolatus fuiſſe dicitur his verbis: *Ne ſupra modum
conficiaris gemitu & moleſtia, quod te duce genus huma-
num in ſummam corruit perditionem, quoniam originale
peccatum hoc expiabitur. Nam ex tua propagatione
naſce-*

nascetur homo justus & pacificus, vir Heros cujus nomen continebit in miserationibus etiam has quatuor litteras יהוה. Et ille per rectam fidem & placidam oblationem mitet manum suam & sumet de ligno vite, & ejus ligni fructus erit omnium sperantium salus. Joh. Reuchlinus 2. de Cabbala p. 627. Lambecius prodromo p. 49. Etiam Judæis & Arabibus memoratur quidam Adami præceptor Somboscer nomine sive Jambuschar, qui ater an albus fuerit ipsi dixerint, non ego. Nam & serpenti γυνώσκω in acceptis retulisse Adamum, præ se ferebant Gnostici teste Epiphonio hæresi 37. & serpentem illum à Sammaële agitatatum edoctumque legas in Pirke sive capitibus R. Eliezeris. Omitto infanas nugas de Adami concubitu cum Dæmone foemina, Lilit, & Evæ cum Dæmone masculo, Haretbo, de quibus Steph. le Moyne notis ad Varia sacra p. 457. Jo. Morinus Exerc. Bibl. p. 339. Bochartus Hierozoici part. 2. lib. 6. c. 9. Abraham Ecchellensis in Historia Arabum f. 268. sq.

IV. Adamus Apostolus Lunæ. Ejus de cultura terra Libri.

MAimonides in more Nevochim III. 29. p. 442. Zabii existimarunt Adamum primum fuisse virum ex viro & femina sicut reliqui homines progenitum. Sed tamen magnis laudibus ipsum exegerunt: dixerunt illum fuisse Apostolum lunæ, vocasse homines ad cultum lunæ, & libros composuisse de cultura terra. Athanasius Kircherus in Oedipo Ægyptiaco T. 1. p. 166. hoc ita accipit, ac si e mente Zabiorum in luna genitus esset Adamus, atque è luna

delatus esset in terram. Sed Apostolus lunæ nihil aliud denotat quam qui lunæ cultum docet. Confer Matthæi Hale librum de origine universi p. 879. editionis Germanicæ quæ in octavo ordine folium complicat.

V. Adamus, Propheta.

Clemens Alex. 1. Strom. p. 335.

Παρά ἑβραίοις ὁ ὢν προ-
φῆται δυνάμει Θεῷ καὶ
ἐπιπνοία. Πρὸ μὲν ἔνο-
μις, Ἀδάμ, ἐπίτε τ' γυ-
ναϊκὸς ἐπίτε τ' ζώων ὀνο-
μασίας προθεσπίσας.

Apud Hebræos autem Dei
virtute & inspiratione Pro-
pheta extitere, ante Legem
quidem Adamus, de mu-
liere & in animantium de-
nominatione futura signifi-
cans.

Adamum haud obscure Prophetam appellat Ju-
stinus Martyr Apologia 1. p. 73. quicquid contra
Joh. Marcianæum disputet Paulus Pezronius vir
ingeniosissimus. Vide Joh. Ernestii Grabii notas
ad Justinum, in quibus notat inter alia quod pseu-
do Clemens quoque 1. recognit. §. 47. Petrum in-
ducit affirmantem *quod certum sit Adamum Prophe-
tam fuisse.* His adde Origenem homil. 2. in Can-
ticum, & Svidam in Ἀδάμ qui præter omnium
disciplinarum inventionem Prophetias etiam illi
tribuit. Epiphanius de Adamo T. 1. p. 6. προφῆ-
της γὰρ ἦν. Mohammedanis quoque Propheta
Adamus: vide Hadrianum Relandum V.C. p. 34. de-
relig. Mohammedica, & p. 141. Hottingerum
Hist. Or. p. 15. Herbelotum Bibl. Oriental. in Ada-

Adamo. Atque Regem, Sacerdotem & Prophetam Adamum fuisse, disputat Simon Patrick Episcopus nuper Eliensis in Genesin p. 39. Post lapsum tamen tributæ Adamo fatidicæ facultatis specimina in sacris litteris vix ulla comparent, historiâ ipsius à Mōyse in brevissimam summam redactâ, ut probe observat Nic. Gurtlerus in Theologica Prophetica p. 55.

VI. Adamus Prometheus, Repertor omnium Disciplinarum & Artium, Astrologia & aliarum Scientiarum peritus.

SUIDAS in Ἀδάμ.

ἔτι θεοδικαίως ἀνὴρ πρῶτος καλοῖτο σοφός, ὡς πρωτόκτιστον ἄγαλμα καὶ εἰκὼν ἔσα θεόγραφε, ὡς τῶν χαρίτων ὅλων ὑπάρχων ἀνάπλεως, καὶ πάντα καθαρά καὶ ἀκίβδηλα περὶφέρειν, τὰ δὲ ψυχῆς τε καὶ σώματος αἰσθητήρια. Μαρμαρυγὰ δ' τινες ὡς εἶπεν ἐκ τῆς ἐκείνης ψυχῆς ἀναστραπτῆσαι, καὶ θεῶν ἐννοῶν τε καὶ ἐνεργειῶν πλήθυσαι κατὰ πᾶσαν εἰσέτρεχον φύσιν εὐτόχως καὶ ἀναμαρτήτως τὸ οἰκεῖον ἐ-

Hic jure primus sapiens appellari potest, ut primo conditum simulacrum & imago divinitus picta: ut omnium gratiarum plenus & omnes animi corporisque sensus puros & incorruptos circumferens. Radii enim quidam (ut ita loquar) ex illius animo effulgentes, & divinarum cogitationum & actionum pleni per omnem naturam penetrabant, sagaciter & sine errore propriam cujusque præstantiam assequentes. — Hic est, qui probavit omnia, &

καὶ τῆς πλεονέκτου φθάνουσαι. — — ὅτι τοίνυν εἰς τὸν ὁ δοκιμάσας ἕκαστα, καὶ πᾶσιν κανόνας καὶ σταθμάς ἀκριβεῖς καὶ ὅρους ἀναντιρρήτους ἐναρμόσας. Τέτῃ τέχνη καὶ γραμματεῖα. Τέτῃ ἐπιστήμῃ λογικαῖς καὶ ἀλογοῖς. Τέτῃ προφητεῖαι, ἱερεῖα καὶ καθαρμοὶ καὶ νόμοι γραπτοὶ καὶ ἀγραφοί. Τέτῃ πάντα εὐρήματα, καὶ διδάγματα, καὶ ὅσα κατὰ τὸν βίον ἀναγκαῖα χρεῖαί τε καὶ διαταγαι.

omnibus regulas & amplexus exquisitas & limites minime dubios assignavit. Hujus inventa sunt artes & litterae. Hujus sunt scientiae tam liberales quam illiberales. Hujus sunt Probetiae, sacrificia, lustrationes, & leges tam scriptae quam nullis scriptis mandatae. Hujus sunt omnia inventa & discipline, & quicquid ad vitam degendam est utile & necessarium.

Hugo Victorinus lib. i. de Sacramentis Par. VI. 33. *Rerum omnium visibilibus quae cum homine & propter hominem factae sunt perfectam cognitionem primum hominem accepisse, nulli dubium esse debet.* Hinc Joach. Jo. hanni Madero in diatriba de Bibliothecis Antediluvianis Adamus est ille gentium decantatus scriptis Prometheus de quo Aeschylus:

Πᾶσαι τέχνηαι βροτοῖσιν ἐκ προμηθεύος.

Quantum est hominibus artis, à Prometheus est.

Speciatim Astrologiam edoctum ab Adamo Sethum scripsit Gelaldinus in verbis infra adducendis. R. Gedalias Aben Jechia in Catena traditionis, apud Sgambatum p. 109. *Nulli dubium est, quin Adamus cum fuerit Dei O. M. opus, esse debuerit*

rit omni ex parte perfectus, & scientia omnium naturalium divina instructus, quæ scientia continetur in lege Moysis Magistri nostri, quam creatam ante mundum dixere Sapientes. Quare possumus dicere eum fuisse in eodem gradu Prophetiæ cum Moyse Magistro nostro. Alii & Moysen & Salomonem & quicquid unquam sapientissimorum hominum fuit & Angelos ipsos sapientiæ magnitudine vel æquatos vel superatos ab Adamo non dubitarunt, ut Judæorum testimoniis allatis docet B. Tilemannus Andreas Rivinus in serpente seductore p. 49. seq. ad 60. usque.

Confer quæ de multifaria scientia Adami Peregrinus p. 166. in Genesin, Merfennus p. 1202. sq. 1214. seq. Kircherus T. 2. Oedipi p. 48. Hackspanius ad Nizachon p. 492. seq. Boulduc de Ecclesia DEI ante legem p. 26. Salianus T. 1. Annal. p. 107. & Theophilus Galeus in Philosophia universali p. 8. seq. Jo. Oweni Theologumena p. 15. seq. Frassenius disquisit. Bibl. p. 138. Rivetus Exerc. 22. in Genesin aliique. E veteribus Joannes Casianus lib. VIII. Collat. 21.

Contra Josephus Gorionides, indignante Abarbanele, & Moses Maimonides Adamum antequam de fructu arboris vetitæ comedisset, stupidum hebetemque fuisse affirmant. Atque ἀπλῆστατον sive simplicissimum rude & infantile ei ingenium tribuit Theophilus Antiochenus lib. 2. & Cæsarius quæst. 61. ne dicam de Pelagianis atque Socini schola & Arminii, idem propugnante.

*VIII. Adami mira Potestas in omnes
res creatas, ac facultas miracula pa-
trandi.*

GUIL. Postellus cap. 4. de Originibus p. 15. *Est vero cogitandum, quod primus homo in majori perfectione sanctitatis fuerit quam universi sancti simul, ita ut ad voluntatem ejus tota Elementorum Natura concuteretur, digitorum vero attactu omnia etiam in adamante insculpi possent. Nam quæ vis miraculorum visa postea est tam in CHRISTO quam in ejus membris in utriusque Testamenti tempore, illam ipsi Adam, ab initio DEUS concesserat. Etiam corpus Adami splendidum & lucidum fuisse conjiciunt Hallenses Tom. VIII. Obs. select. 6. quam in sententiam Moses bar Cepha Adamum in colliculo quodam nomina animantibus imponentem scripsit augusta fuisse amictum majestate & splendore, quem habitu præseferebat, Solis radios superantem.*

IX. Liber Generationum Adam.

GENES. V. I. αὐτὴ ἡ βίβλος Γενέσεως Ἀδάμ. Hoc quidam sic acceperunt, ac si Moyse libellum Adami suo operi inseruisset, vel partem saltem libri hoc titulo ab Adamo scripti iaudasset. Vide Kircherum in limine Obelisci Pamphili & in Arca Noë p. 204. Julium Bartoloccium T. I. Bibl. Rabbiniæ p. 80. Rich. Simonis Bibl. Criticam T. I. p. 173. seq. Sic à Manichæis olim conficta *Genealogia Adami sive liber de filiis & filiabus Adæ*, ut ex Augustino contra Faustum notavit Sixtus

tus Senensis, licet locus ille Augustini me fugit. In Gelasii decreto inter Apocrypha rejicitur *liber qui appellatur de filiabus Adæ vel Geneseos.*

Rabbinis vero tam ridiculi in mentem venit commenti, ut fingerent Deum in hoc libro generationum Adamo ostendisse *omnes sapientes cuiusvis ætatis, & omnes scribas & explanatores, & vicissim omnes cuiusvis ætatis impios, numerum annorum eorum, & vestigia passuum eorum.* Loca è libro Jalkut & aliis produxit Scipio Sgambatus in Archivis V. T. p. 105, Huc spectat quoque illud R. Eliezeris laudatum eidem Sgambato p. 112. *Anni & menses, dies & noctes, hora & minuta, conversiones, revolutiones & intercalationes erant apud Deum O. M. ipseque anni temporumque rationes disponebat.* Postea placuit hæc Adamo tradere in Paradiso. Hinc dictum est: Hic liber generationum Adam. *Id est liber generationis omnium liberorum Adami, Adam tradidit Henoch.* In Zohar notatur vocabulum Sepher hoc Geneseos loco poni pro justo opere sive libro, Deum enim ad Adamum in Edene constitutum ministerio Angeli Razielis sublimium & sanctorum arcanorum præfidis misisse librum plenum rebus sanctissimis pulcherrimisque, & septuaginta duo genera sapientiæ persequentem dissertationibus sexcentis & septuaginta, maxima mysteria complectentibus.

X. Apocalypses Adami.

Epiphanius in hæresi Gnosticorum XXXI. 8. ἀποκαλύψεις ἧς ὁ Ἀδὰμ ἄλλας λέγῃσιν. Ex his repetitum videtur fragmentum quod affert

fert idem Epiphanius eadem hæresi c. 5. διὸ καὶ ἐν ἀποκρυφείοις ἀναγινώσκοντες, ὅτι εἶδον δένδρον. Φέρον δώδεκα καρπὸς & ἐνιαυτῷ, καὶ εἶπέ μοι, Ἔτό ἐστι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ὃ αὐτοὶ ἀλληγοῦσιν εἰς τὴν κατὰ μῆνα γινομένην γυναικαίαν ῥύσιν. *Propterea in Apocryphis legunt: Vidi arborem duodecim fructus quotannis ferentem, & dixit mihi: hoc est lignum vitæ. Idipsum de menstruis mulierum profluviiis interpretantur.* Tertullianus c. IX. de anima: *Cecidit Ecstasis super illum (Adamum Gen. IV.) Spiritus sancti vis operatrix Prophetiæ.* Augustinus IX. 19. de Genesi ad litteram: *Ille Ecstasis quam Deus immisit in Adamum ut soporatus obdormiret, recte intelligitur ad hoc immissa ut ipsius mens particeps fieret tanquam Angelica curia, & intrans in sanctuarium Dei intelligeret novissima.* Confer quæ mox num. XII. de Adami pœnitentia, atque infra de Evangelio Evæ, & inter Moyſis scripta de λεπτῇ Genesi.

XI. Ὁ λεγόμενος Βίος Ἀδάμ.

Adami Vita.

EX hoc Georgius Syncellus p. 5. Chronici refert dierum numerum quibus nomen animalia sortita sunt, vel quo Eva formata vel Adamus in paradysum inductus, vel de vitando ligni esu præceptum ei impositum à DEO, vel quo Eva in paradysum ingressa renovatum est, cunctaque transgressionis series, nec non quæ transgressionem sunt secuta.

τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς
εἰβδομάδος, ἥτις ἦν τρί-

Die hebdomados primo,
quæ à conditu Adami tertius

τῇ μὲν ἡμέρᾳ τῆς πλασ-
 τος ἔσ' Ἀδὰμ, ὀγδόῃ δ' ἔσ'
 πρώτη μηνὸς Νισάν, πρώ-
 τῃ δ' ἔσ' Ἀπριλλίᾳ μηνὸς,
 καὶ ἕκτῃ δ' παρ' Αἰγυ-
 πτίοις Φαρμαθί, ὠνόμα-
 σεν Ἀδὰμ τὰ ἀγρία θηρία
 θύω τι καὶ χάρισματι. τῇ
 δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τ' δευτέ-
 ρας ἐβδομάδου ὠνόμα-
 σεν τὰ κτήνη. τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ τ' δευτέρας ἐβδο-
 μάδου ὠνόμασεν τὰ πε-
 τεῖνα. τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ
 τ' δευτέρας ἐβδομάδου
 ὠνόμασεν τὰ ἐρπετά. τῇ
 πέμπτῃ ἡμέρᾳ τ' δευτέ-
 ρας ἐβδομάδου ὠνόμα-
 σεν τὰ νεκτά. τῇ ἕκτῃ ἡ-
 μέρᾳ τ' δευτέρας ἐβδο-
 μάδου, ἥτις ἦν κατὰ μὲν
 Ῥωμαίους Ἀπριλλίᾳ ἕκτῃ,
 κατὰ δ' Αἰγυπτίους Φαρ-
 μαθί ἐνδεκάτῃ, λαβὼν ὁ
 Θεὸς μέρος τι τ' πλευ-
 ρὰς ἔσ' Ἀδὰμ ἐπλασεν τὴν
 γυναῖκα. τῇ πεντακοστῇ
 ἕκτῃ ἡμέρᾳ τῆς κοσμο-
 ποιίας, τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῆς
 ἐβδόμης ἐβδομάδου, Πα-
 χὼν πενταρικοαδεκάτῃ,
 δαΐκ' ἐννιάτῃ, ἤλις ὅτ' ἔσ'

exiit, Nisan, inquam,
 mensis primi octavo, Apri-
 lis primo, ac Pharmuthi
 Aegyptiorum sexto, cunctis
 animantibus divino nutu
 nomina imposuit Adamus.
 Secunda hebdomados luce
 altera jumentis, tertia heb-
 domados ejusdem volucri-
 bus appellationem indidit,
 quarta qui reptilia, quinta
 qui nascilia, vocarentur,
 protulit. Sexto ejusdem
 hebdomados secunda die,
 qui Romanis Aprilis sex-
 tus, Aegyptiis Pharmuthi
 undecimus, assumpta costae
 Adami particula, mulierem
 ex ea formavit Deus. Qua-
 dragesimo sexto mundi
 creati die, septima hebdo-
 mados quarto, Paschon
 quarto decimo, Maji nono,

Τάυρω, καὶ σελήνης σκορ-
πίω κατὰ διάμετρον, ἐν τῇ
τῶν Πληιάδων ἐπιτολῇ,
εἰσῆγαγεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ
ἐν τῷ πᾶραδείσῳ, κατὰ
τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν
τῆς πλασέως αὐτοῦ. τῇ
πεντηκοστῇ ἡμέρᾳ τῆς κοσ-
μοποιΐας, τεσσαρακοστῇ δὲ
τῆς πλασέως τοῦ Ἀδὰμ, ἡ-
μέρα κυριακῇ, Παχῶν
οκτωκαίδεκάτῃ, Μαΐου
τρικαίδεκάτῃ, μετὰ τρεῖς
ἡμέρας δὲ ἐν τῷ πᾶρα-
δείσῳ αὐτοῦ εἰσόδῳ, ἡλίῳ
ὄντι ☉ Τάυρω, καὶ σελήνης
αἰγυόκέρῳτι, ἐνετείλατο ὁ
Θεὸς τῷ Ἀδὰμ ἀπέχεσθαι
τῆς βρώσεως τοῦ ξύλου τῆς
γνώσεως. Τῇ ἐννενηκοστῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς κτίσεως,
τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς τεσ-
σαρεσκαιδεκάτης ἐβδομά-
δος ☉, κατὰ τὴν θερινὴν
τροπὴν, ἡλίῳ ὄντι ☉ καὶ
σελήνης καρκίνῳ, τῇ εἰκο-
στῇ πέμπτῃ τοῦ Ἰαννίου μη-
νός, ἐπιφεί πρώτῃ, εἰσῆχ-
θη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ πα-
ραδείσῳ ἡ τοῦ Ἀδὰμ βοηθὸς
Ἑὺα, ἐν τῇ ὀγδοηκοστῇ ἡμέ-
ρᾳ τῆς πλασέως αὐτῆς.

sole Taurum, luna Scorpio-
nem ex opposito subeunte, in
ipso Pleiadum exortu, qua-
dragesima creationis eius
luce Deus Adamum in para-
disum induxit. Ab orbe
creato die quinquagesimo,
ab Adami conditu quadra-
gesimo quarto, die Domini-
co, Pachon octavo decimo,
Maji tertio decimo, tertia
ingressus eius in Paradisum
luce, sole Taurum, luna
Capricornum subintrante,
præcepit Adamo Deus, ut a
scientiæ ligno sibi tempera-
ret. Nonagesimo tertio
creationis die, secundâ
quarta decima hebdomados
luce, circa solstitium æsti-
vum, sole cum luna sub
Cancro positus, Iunii men-
sis vicesimo quinto, Epiphi-
primo, adiutrix Adami. E-
va octogesimo suæ creationis
die in paradisum à DEO in-
troducenda fait. Ille acco-
mpan-
ῆν

ἦν ὁ Ἀδὰμ λαβὼν ὠνόμα-
σεν Εὐάν, ὃ ἐρμηνεύεται,
ζωή. Διὰ τοῦτο προσέταξεν
ὁ Θεὸς διὰ Μωϋσέως ἐν
τῷ Λευιτικῷ, ἥτοι Διὰ τὰς
μέλα τὴν πλάσιν ὃ χω-
ρισμὸς αὐτῶν ἡμέρας ἐκ-
τός ὃ ᾠδαδείσας, ἐπὶ μὲν
ἀρρενογονίας ἀκάθαρτον
αὐτὴν εἶναι ἐπὶ τεσσαρά-
κοντα ἡμέρας. ἐπὶ δὲ θη-
λυτοκίας ἕως ἡμερῶν π'.
ἐπειδὴ καὶ Ἀδὰμ τῇ μ'.
ἡμέρᾳ τῇ πλάσεως αὐτοῦ
εἰσῆχθη ἐν τῷ ᾠδαδεί-
σῳ, ὃ χάριν καὶ τὰ γε-
νόμενα τῇ τεσσαρακοστῇ ἡ-
μέρᾳ εἰσφέρουσιν ἐν τῷ ἱε-
ρῷ κατὰ τὸν νόμον, ἐπὶ δὲ
θηλεως ἀκάθαρτον εἶναι
αὐτὴν ἐπὶ ἡμέρας ὀγδοή-
κοντα, Διὰ τοῦτο τὴν ἐν τῷ
ᾠδαδείσῳ αὐτῆς εἰσοδὸν
τῇ ὀγδοηκοστῇ ἡμέρᾳ, καὶ
Διὰ τὸ ἀκάθαρτον ὃ θη-
λεως πρὸς τὸ ἄρσεν. ἀφαι-
δρῶς * ὡς πάλιν ἔσα
ἐκ εἰσέρχεται ἕως ἐπτά
ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ, κατὰ
τὸν Θεῖον νόμον. Ταῦτα
ἐκ ὃ βίβ. λεγομένης Ἀ-

ptam vocavit Euan, cuius
nominis expositio est Vita:
Ac propterea per Moysen in
Leuitico † mandavit Deus,
hoc est propter dierum spa-
tium, quo recens creati à se
invicem à paradiso sejuncti
fuerunt; mulierem, in
masculi partu quadraginta
dies, in femina ad octogin-
ta usque immundam cense-
ri: cum certe ob causam
quod Adamus quadragesi-
mo sue creationis die fuerit
illatus in paradysum, cuius
gratia natos quoque pueros
quadragesimo die juxta le-
gis sancita in templum in-
ducunt: in femella vero par-
tu ad octogesimum usque
mulier immunda perseve-
rat, cum ut in paradysum
octogesimo die ingressa, cum
ut ejus ad virum compara-
tione longe impurior reper-
ta: unde ὃ menstruo fluxu
fœdatam in templum, non
nisi diebus septem exactis,
pedem inferre ** lex divina
permittit. Paucæ hæc ex li-

δαμ φιλομαθίας χάριν
ἐν συντόμῳ ἐσοικειώσα-
μεν.

bro, cui *Adami* uita nomen
est, notitia alicuius percipi-
ende gratia exarauimus.

XII. *Pœnitentia Adami.*

Gelasius in Decreto : *Liber qui appellatur pœ-
nitentia Ada, Apocryphus.*

Syncellus p. 10.

Τῷ χ' ἔτει μετanoήσας
ὁ Ἀδάμ ἔγνω δι' ἀποκα-
λύψεως τὰ πρὸς τῶν ἐγγη-
γόρων καὶ τὸ κατὰ κλυσ-
μὺ καὶ τὰ πρὸς μετάνοίας
καὶ τῆς θείας σαρκώσεως
καὶ τῶν περὶ καθ' ἑκάστην
ὥραν ἡμερινὴν καὶ νυκτε-
ρινὴν ἀναπνευόμενων
εὐχῶν τῷ Θεῷ ἐξ ὅλων τῶν
κτισμάτων Διὰ Οὐριήλ τὸ
ἐπὶ τῆς μετanoίας ἀρ-
χαγγέλ.

Cedrenus pag. 7. Ὅτι Ἀ-
δάμ τῷ ἐξ ἀκοσίου ἔτει
μετanoήσας ἔγνω δι' ἀπο-
καλύψεως τὰ πρὸς τῶν
ἐγγηγόρων καὶ τὸ κατὰ
κλυσμὺ, καὶ τὰ περὶ με-
τanoίας καὶ τῆς θείας σαρ-
κώσεως. Καὶ περὶ τῶν
καθ' ἑκάστην ὥραν ἡμερι-

*Anno sexcentesimo Ada-
mus peccati sui pœnitens fu-
tura circa Egregoros, dilu-
uium, pœnitentiam, divi-
nam Incarnationem ac pre-
ces ab omnibus creaturis,
Archangeli Uriel pœnitenti-
bus prapositi ministerio, per
singulas diei noctisque horas
Deo præsentedas ex revela-
tione sibi facta percepit.
Confer Salianum ad A.
M. 930.*

*Adamus sexcentesimo
anno cum pœnitentiam egis-
set, patefactione divina de
Egregoris et diluvio edo-
ctus est, ac de pœnitentia :
et de incarnatione DEI,
atque de precibus quas ad
DEUM ab universis crea-*

τὴν ἀναπεμπομένων εὐ-
χῶν τῷ Θεῷ ἀπὸ πάντων
κτισμάτων δὲ Οὐριήλ ὁ
ἐπὶ τῆς μετανοίας Ἀρ-
χαγγέλων.

Ὡρα πρώτη ἡμερινῇ
πρώτη εὐχὴ ἐπιτελείται ἐν
τῷ ἔρανῳ, δευτέρα εὐχὴ
ἀγγέλων, τρίτη εὐχὴ
πτηνῶν, τέταρτη εὐχὴ κτη-
νῶν, πέμπτη εὐχὴ θη-
ρίων, ἕκτη ἀγγέλων πα-
ράστασις καὶ ἀνάκρισις
πάσης κτίσεως. ἑβδόμη
ἀγγέλων εἰσοδὸς πρὸς
Θεὸν καὶ ἐξοδὸς ἀγγέ-
λων, ὀγδοὴ αἶνεσις καὶ θυ-
σίαι ἀγγέλων, ἐνάτη
δέησις καὶ λαλρεία ἀνθρώ-
πων, δεκάτη, ἐπισκοπὴ
ὕδατων καὶ δεήσεις ἔρα-
νίων καὶ ἐπιγείων, ἐνδεκά-
τη ἀνθρωπολόγησις καὶ ἀ-
γαλλίας πάντων, δωδε-
κάτη ἔντευξις ἀνθρώπων
εἰς εὐδοκίας.

Τῷ δὲ ἑννακοσίοῳ
τριακοσῷ ἔτει Ἀδάμ ἐκοι-
μήθη κατ' αὐτὴν τῆς
τοῦ ὁδοῦ ἡμέραν, καὶ
εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη
ἀπὸ τῆς, καταλείψας
ἄρρενας ὡς λγ', καὶ θυ-

entis diei ac noctis singulis
horis perferuntur ab Urielo
qui Angelorum Princeps si-
ve Archangelus pœnitentiæ
præpositus est.

Prima diei hora preces
peraguntur primæ in cælo.
Secundâ preces Angelorum
tertia volucrum, quarta
jumentorum, quinta bestia-
rum, sexta angeli assistunt
omnesq; discernuntur crea-
tura. Septima ad DEUM
angeli intrant & exeunt.
Octavâ laudatio & sacri-
ficia Angelorum. Nonâ
precatio & cultus ab homi-
nibus. Decimâ aquarum
inspectio, precesque cæle-
stium & terrestrium, Un-
decimâ mutua confessio &
exultatio omnium, Duode-
cimâ interpellatio hominum
DEO accepta.

Adamus nongentesimo
trigesimo anno vita functus
est, eadem quâ olim deli-
querat die, & in terram
unde fuerat desumptus re-
versus est, relictis filiis.
XXXIII. filiabus XXVII.

γαίερας κγ'. Οὕτ' ἤγε-
μόνευσε ὃ γένος τῶν ἀν-
θρώπων δι' ὅλης αὐτῆς τῆς
ζωῆς. Ἡ δὲ ταφὴ αὐτῆς κατὰ
τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέγο-
νε γῆν, ὡς Ἰώσηπ' ἰσορεῖ.
— — Σὴθ μετὰ Ἀδὰμ ἡ-
γεμόνευσε τῶν ἀνθρώπων.

*Præfuit hic generi humano
per totam suam vitam. Se-
pultus est in terra Hierosoly-
mitana, ut Josephus nar-
rat. — — Post Adamum
Setbus humani generis prin-
cipatum tenuit.*

Arabs auctor MS. apud Kircherum libro & ca-
pite primo Obelisci Pamphili, narrat Adamum co-
gitantem in ripa fluminis ex Paradiso exeuntis quibus bo-
nis excidisset & quas incurrisset miseras, voce, oculis ma-
nuque ad DEUM elevatis malorum aliquod remedium pe-
tisse, & tertia die post Orationem venisse Angelum Ra-
zielem, ipsique porrexisset librum igni albo similem, tra-
hentem ad se nigredinem*, per quem librum potuerit intel-
ligere, scire & cognoscere omnia mirabilia quæ facta sunt,
fuerunt aut erunt facienda, item intelligere omnia in cæ-
lis, terris, aquis, abyssis & subabyssis, cælos omnes angelos-
que eorum ministros, virtutes & opera eorum, motum
Solis, Lune, stellarum earumque naturas & omnium re-
rum quibus Mundus regitur: Habere potestatem super
quatuor partes Mundi & angelos cælorum, ut mittat eos
quo voluerit ut servum Dominus, imperare ventis nocenti-
bus, & Damonibus: Iuvare, nocere, percutere, sanare,
solvere, ligare, interpretari somnia, sonos, tonitrua,
fulgura, visiones, prædicere futura in mundo, quolibet
puncto, qualibet hora, die, septimana, mense, anno, lu-
ce, tenebris: de bono & malo, de vita & morte, &c
omnia sciat & intelligat. Similiter Judæi Cabbali-
stæ narrant Adamo cum peccasset ablatum esse li-
brum

* i. e. nigris literis exaratum.

brum qui antea ipsi in horto Eden plenus mysteriis & expressis signis summæ sapientiæ per Razielem præfectum arcanis superiorum sanctorum traditus erat e cælo: Abiisse igitur & flevisse & consedisse in flumine Gihon, donec caput ejus & corpus situm contraheret & scabiem. Atque tunc à DEO missum Razielem qui sanaret eum & redderet ipsi librum suum, ne sapientia & doctrina privarentur homines. Adamum deinde tradidisse Setho, à quo pervenerit ad Enochum, ab Enocho ad Abrahamum, & sic deinceps ad sapientissimos cujusque generationis. Ad hæc Hermannus Witsius Theologus Reformatæ Ecclesiæ celeberrimus sic est commentatus lib. I. de Prophetia ante legem c. 16. §. 3. *Ridicula quidem hæc prima fronte videntur, ac continent catechesin veterum, ac parabolico sermone sequentes veritates docent: 1.) Notitiam divinarum rerum in statu integritatis Adamo fuisse communicatam partim per Φανέρωσις quoad τὸ γνωστὸν ἔστι Θεῷ, partim per ἀποκάλυψιν τῶν μυστηρίων. 2.) Notitiam eam magna ex parte amissam fuisse justo Dei iudicio, quo vindicabat sanctissimæ legis suæ transgressionem. Hoc notatur libri istius subductione, quum expelleretur Paradiso. 3.) Eandem clementer restitutam esse, postquam admissus esset ad gratiam, additâ doctrinæ Evangelii. 4.) Ad officium Adami pertinuisse, ut posteros erudiret de DEI cognitione & cultu.*

XIII. Psalmus XCII. Adamo tributus à Talmudicis in Bava Bathra, ab auctore commentarii Midras Thillim, aliisque Hebrais.

Bereschit Rabba: Exiit Cainatus à Deo. Occurrit

*VIII. Adami mira Potestas in omnes
res creatas, ac facultas miracula pa-
trandi.*

GUIL. Postellus cap. 4. de Originibus p. 15. *Est vero cogitandum, quod primus homo in majori perfectione sanctitatis fuerit quam universi sancti simul, ita ut ad voluntatem ejus tota Elementorum Natura concuteretur, digitorum vero attactu omnia etiam in adamante insculpi possent. Nam quæ vis miraculorum visa postea est tam in CHRISTO quàm in ejus membris in utriusque Testamenti tempore, illam ipsi Adam, ab initio DEUS concesserat. Etiam corpus Adami splendidum & lucidum fuisse conjiciunt Hallenses Tom. VIII. Obs. select. 6. quam in sententiam Moses bar Cepha Adamum in colliculo quodam nomina animantibus imponentem scripsit augusta fuisse amictum majestate & splendore, quem habitu præseferebat, Solis radios superantem.*

IX. Liber Generationum Adam.

GENES. V. I. αὐτὴ ἡ βίβλος Γενέσεως Ἀδάμ. Hoc quidam sic acceperunt, ac si Moyse libellum Adami suo operi inseruisset, vel partem saltim libri hoc titulo ab Adamo scripti iaudasset. Vide Kircherum in limine Obelisci Pamphili & in Arca Noë p. 204. Julium Bartoloccium T. I. Bibl. Rabbiniæ p. 80. Rich. Simonis Bibl. Criticam T. I. p. 173. seq. Sic à Manichæis olim conficta *Genealogia Adami sive liber de filiis & filiabus Adæ*, ut ex Augustino contra Faustum notavit Sixtus

tus Senensis, licet locus ille Augustini me fugit. In Gelasii decreto inter Apocrypha rejicitur *liber qui appellatur de filiabus Adæ vel Geneseos.*

Rabbinis vero tam ridiculi in mentem venit commenti, ut fingerent Deum in hoc libro generationum Adamo ostendisse *omnes sapientes cuiusvis ætatis, & omnes scribas & explanatores, & vicissim omnes cuiusvis ætatis impios, numerum annorum eorum, & vestigia passuum eorum.* Loca è libro Jalkut & aliis produxit Scipio Sgambatus in Archivis V. T. p. 105; Huc spectat quoque illud R. Eliezeris laudatum eidem Sgambato p. 112. *Anni & menses, dies & noctes, horæ & minuta, conversiones, revolutiones & intercalationes erant apud Deum O. M. ipseque anni temporumque rationes disponebat.* Postea placuit hæc Adamo tradere in Paradiso. Hinc dictum est: Hic liber generationum Adam. *Id est liber generationis omnium liberorum Adami.* Adam tradidit Henocbo. In Zohar notatur vocabulum Sepher hoc Geneseos loco poni pro justo opere sive libro, Deum enim ad Adamum in Edene constitutum ministerio Angeli Razielis sublimium & sanctorum arcanorum præfidis misisse librum plenum rebus sanctissimis pulcherrimisque, & septuaginta duo genera sapientiæ persequentem dissertationibus sexcentis & septuaginta, maxima mysteria complectentibus.

X. Apocalypses Adami.

E Piphanius in hæresi Gnosticorum XXXI. 8. ἀποκαλύψεις ἡ τοῦ Ἀδὰμ ἄλλας λέγουν. Ex his repetitum videtur fragmentum quod affert

fert idem Epiphanius eadem hæresi c. 5. διὸ καὶ ἐν ἀποκρυφείοις ἀναγινώσκοντες, ὅτι εἶδον δένδρον. Φέρου δώδεκα καρπὸς & ἐνιαυτῷ, καὶ εἶπέ μοι, ἔτό ἐστι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ὃ αὐτοὶ ἀλληγοροῦσιν εἰς τὴν κατὰ μῆνας γινομένην γυναικαίαν ῥύσιν. *Propterea in Apocryphis legunt: Vidi arborem duodecim fructus quotannis ferentem, & dixit mihi: hoc est lignum vitæ. Idipsum de mensuris mulierum profluvii interpretantur.* Tertullianus c. IX. de anima: *Cecidit Ecstasis super illum (Adamum Gen. IV.) Spiritus sancti vis operatrici Prophetiæ.* Augustinus IX. 19. de Genesi ad litteram: *Ille Ecstasis quam Deus immisit in Adamum ut soporatus obdormiret, recte intelligitur ad hoc immissa ut ipsius mens particeps fieret tanquam Angelica curia, & intrans in sanctuarium Dei intelligeret novissima.* Confer quæ mox num. XII. de Adami pœnitentia, atque infra de Evangelio Evæ, & inter Moyſis scripta de λεπτῇ Genesi.

XI. ὁ λεγόμενος βίος Ἀδάμ.

Adami Vita.

EX hoc Georgius Syncellus p. 5. Chronici refert dierum numerum quibus nomen animalia sortita sunt, vel quo Eva formata vel Adamus in paradysum inductus, vel de vitando ligni esu præceptum ei impositum à DEO, vel quo Eva in paradysum ingressa renovatum est, cunctaque transgressionis series, nec non quæ transgressionem sunt secuta.

τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς Die hebdomados primo,
ἐβδομαδὸς, ἥτις ἦν τρί- qui à conditu Adami tertius

τη μὲν ἡμέρα τῆς πλασ-
 εως ἔσ' Ἀδάμ, ὀγδόῃ ἢ ἔσ'
 πρώτῃ μηνὸς Νισάν, πρώ-
 τῃ ἢ ἔσ' Ἀπριλλίῳ μηνὸς,
 καὶ ἕκτῃ ἔσ' παρ' Αἰγυ-
 πτίου Φαρμαθί, ὠνόμα-
 σεν Ἀδάμ τὰ ἀγρία θηρία
 θάω τινὶ χάρισματι. τῇ
 δευτέρῃ ἡμέρᾳ τ' δευτέ-
 ρας ἐβδομάδ' ὠνόμα-
 σεν τὰ κτήνη. τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ τ' δευτέρας ἐβδο-
 μάδ' ὠνόμασεν τὰ πε-
 τεύα. τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ
 τ' δευτέρας ἐβδομάδ' ὠνόμα-
 σεν τὰ ἐρπετά. τῇ
 πέμπτῃ ἡμέρᾳ τ' δευτέ-
 ρας ἐβδομάδ' ὠνόμα-
 σεν τὰ νηκτά. τῇ ἕκτῃ ἡ-
 μέρᾳ τ' δευτέρας ἐβδο-
 μάδ', ἥτις ἦν κατὰ μὲν
 Ῥωμαίους Ἀπριλλίῳ ἕκτῃ,
 κατὰ ἢ Αἰγυπτίους Φαρ-
 μαθί ἐνδεκάτῃ, λαβὼν ὁ
 Θεὸς μέρ' αὖτε τ' πλευ-
 ρὰς ἔσ' Ἀδάμ ἐπλασεν τὴν
 γυναῖκα. τῇ πενταρακοστῇ
 ἕκτῃ ἡμέρᾳ τῆς κοσμο-
 ποιίας, τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῆς
 ἐβδόμης ἐβδομάδ', Πα-
 χὼν πενταρεσκαδεκάτῃ,
 Μαΐῳ ἐνάτῃ, ἡλίου ὄν' αὖτε

exiit, Nisan, inquam,
 mensis primi octavo, Apri-
 lis primo, ac Pharmuthi
 Aegyptiorum sexto, cunctis
 animantibus divino nutu
 nomina imposuit Adamus.
 Secunda hebdomados luce
 alienis jumentis; tertia heb-
 domados ejusdem volucri-
 bus appellationem indidit;
 quarta qui reptilia, quinta
 qui nascilia, vocarentur,
 protulit. Sexto ejusdem
 hebdomados secunda die,
 qui Romanis Aprilis sex-
 tus, Aegyptiis Pharmuthi
 undecimus, assumpta costae
 Adami particula, mulierem
 ex ea formavit Deus. Qua-
 dragesimo sexto mundi
 creati die, septima hebdo-
 mados quarto, Pachon
 quarto decimo, Maji nono,

Τάυρω, καὶ σελήνης σκορ-
πίω κατὰ διάμετρον, ἐν τῇ
τῶν Πληιάδων ἐπιτολῇ,
εἰσήγαγεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ
ἐν τῷ ᾠδεδείσῳ, κατὰ
τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν
τῆς πλάσεως αὐτῆς. τῇ
πεντηκοστῇ ἡμέρᾳ τῆς κοσ-
μοποιΐας, τεσσαρακοστῇ τῇ
τῆς πλάσεως τῆς Ἀδὰμ, ἡ-
μέρα κυριακῇ, Παχῶν
οκτωκαίδεκάτῃ, Μαΐου
τρικαίδεκάτῃ, μετὰ τρεῖς
ἡμέρας τῆς ἐν τῷ ᾠδεδεί-
σῳ αὐτῆς εἰσόδου, ἡλίῳ
ὄντι ☉ Τάυρω, καὶ σελήνης
αἰγυόκρωτι, ἐνετείλατο ὁ
Θεὸς τῷ Ἀδὰμ ἀπέχεσθαι
τῆς βρώσεως τῆς ξύλης τῆς
γνώσεως. Τῇ ἐννενηκοστῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς κτίσεως,
τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς τεσ-
σαρεσκαίδεκάτης ἐβδομά-
δος ☉, κατὰ τὴν θερινὴν
τροπὴν, ἡλίῳ ὄντι ☉ καὶ
σελήνης καρκίνῳ, τῇ εἰκο-
στῇ πέμπτῃ τῆς Ἰαννίου μη-
νός, ἐπιφεί πρώτῃ, εἰσήχ-
θη ὑπὸ τῆς Θεᾶς ἐν τῷ πα-
ραδείσῳ ἡ τῆς Ἀδὰμ βοηθός
Εὐα, ἐν τῇ ὀγδοηκοστῇ ἡμέ-
ρᾳ τῆς πλάσεως αὐτῆς.

sole Taurum, luna Scorpio-
nem ex opposito subeunte, in
ipso Pleiadum exortu, qua-
dragesima creationis eius
luce Deus Adamum in para-
disum induxit. Ab orbe
creato die quinquagesimo,
ab Adami conditu quadra-
gesimo quarto, die Domini-
co, Pachon octavo decimo,
Maji tertio decimo, tertia
ingressus eius in Paradisum
luce, sole Taurum, luna
Capricornum subintnante,
præcepit Adamo Deus, ut a
scientie ligno sibi tempera-
ret. Nonagesimo tertio
creationis die, secundâ
quarta decimâ hebdomados
luce, circa solstitium æsti-
vum, sole cum luna sub
Cancro positis, Iunii men-
sis vicesimo quinto, Epiphi-
primo, adiutrix Adami E-
va octogesimo suæ creationis
die in paradisum à DEO in-
troducenda fait. Ille acco-
mpan-
h

ἦν ὁ Ἀδὰμ λαβὼν ὠνόμα-
σεν Εὐάν, ὃ ἐρμηνεύεται,
ζωή. Διὰ τοῦτο προσέταξεν
ὁ Θεὸς διὰ Μωϋσέως ἐν
τῷ Λευιτικῷ, ἥτοι Διὰ τὰς
μέλα τὴν πλάσιν, ὃ χω-
ρισμὸς αὐτῶν ἡμέρας ἐκ-
τός, ὃ Ὠρσείσθ, ἐπὶ μὲν
ἀρρενογονίας ἀκαθάρτον
αὐτὴν εἶναι ἐπὶ τεσσαρά-
κοντα ἡμέρας. ἐπὶ δὲ θη-
λυτοκίας ἕως ἡμερῶν π.
ἐπειδὴ καὶ Ἀδὰμ τῇ μ.
ἡμέρᾳ τῇ πλάσεως αὐτοῦ
εἰσῆχθη ἐν τῷ Ὠρσεί-
σθ, ὃ χάριν καὶ τὰ γε-
γόμενα τῇ τεσσαρακοστῇ ἡ-
μέρᾳ εἰσφέρουσιν ἐν τῷ ἱε-
ρῷ κατὰ τὸν νόμον, ἐπὶ δὲ
θηλεως ἀκαθάρτον εἶναι
αὐτὴν ἐπὶ ἡμέρας ὀγδοή-
κοντα, Διὰ τοῦτο τὴν ἐν τῷ
Ὠρσείσθ αὐτῆς εἰσοδὸν
τῇ ὀγδοηκοστῇ ἡμέρᾳ, καὶ
Διὰ τὸ ἀκαθάρτον ὃ θη-
λεως πρὸς τὸ ἄρσεν. ἀφαι-
δρῶς * 2^ο πάλιν ἔσα-
νκ εἰσέρχεται ἕως ἐπὶ αὐ-
τῇ ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ, κατὰ
τὸν Θεῖον νόμον. Ταῦτα
ἐκ τοῦ βίβ. λεγομένου Ἀ-

ptam vocavit Euan, cuius
nominis expositio est Vita:
Ac propterea per Moysen in
Leuitico † mandavit Deus,
hoc est propter dierum spa-
tium, quo recens creati à se
invicem à paradiso sejuncti
fuerunt; mulierem, in
masculi partu quadraginta
dies, in femina ad octogin-
ta usque immundam cense-
ri: eam certe ob causam
quod Adamus quadagesi-
mo sue creationis die fuerit
illatus in paradysum, cuius
gratia natos quoque pueros
quadagesimo die juxta le-
gis sancita in templum in-
ducunt: in femella vero par-
tu ad octogesimum usque
mulier immunda perseve-
rat, cum ut in paradysum
octogesimo die ingressa, tum
ut ejus ad virum compara-
tione longe impiorior reper-
ta: unde et menstruo fluxu
fœdatur in templum, non
nisi diebus septem exactis,
pedem inferre ** lex divina
permittit. Paucæ hæc ex li-

δαμ φιλομαθίας χάριν
ἐν συντόμῳ ἐσοικειώσα-
μεν.

bro, cui Adami vita nomen
est, notitie alicuius percipi-
ende gratia exaravimus.

XII. Pœnitentia Adami.

Gelasius in Decreto : Liber qui appellatur pœ-
nitentia Adæ, Apocryphus.

Syncellus p. 10.

Τῷ χ' ἔτει μετανοήσας
ὁ Ἀδὰμ ἔγνω δι' ἀποκα-
λύψεως τὰ πρὸ τῶν ἐγρη-
γόρων καὶ τ' κατακλυσ-
μῶ καὶ τὰ πρὸ μετάνοίας
καὶ τῆς θείας σαρκώσεως
καὶ τῶν περὶ καθ' ἑκάστην
ὥραν ἡμερινὴν καὶ νυκτε-
ρινὴν ἀναπνευόμενων
εὐχῶν τῷ Θεῷ ἐξ ὅλων τῶν
κτισμάτων Διὰ Οὐριήλ τ'
ἐπὶ τῆς μετάνοίας ἀρ-
χαγγέλ.

Cedrenus pag. 7. Ὅτι Ἀ-
δαμ τῷ ἐξακοσίοστῳ ἔτει
μετανοήσας ἔγνω δι' ἀπο-
καλύψεως τὰ πρὸ τῶν
ἐγρηγόρων καὶ τ' κατα-
κλυσμῶ, καὶ τὰ περὶ με-
τάνοίας καὶ τ' θείας σαρ-
κώσεως. Καὶ περὶ τῶν
καθ' ἑκάστην ὥραν ἡμερι-

Anno sexcentesimo Ada-
mus peccati sui pœnitens fu-
tura circa Egregoros, dilu-
vium, pœnitentiam, divi-
nam Incarnationem ac pre-
ces ab omnibus creaturis,
Archangeli Uriel pœnitenti-
bus præpositi ministerio, per
singulas diei noctisque horas
Deo præsentatas ex revela-
tione sibi facta percepit.
Confer Salianum ad A.
M. 930.

Adamus sexcentesimo
anno cum pœnitentiam egis-
set, patefactione divina de
Egregoris et diluvio edo-
ctus est, ac de pœnitentia :
et de incarnatione DEI,
atque de precibus quas ad
DEUM ab universis crea-

τὴν ἀναπεμπομένων εὐ-
χῶν τῷ Θεῷ ἀπὸ πάντων
κτισμάτων δι' Οὐριήλ ὃς
ἐπὶ τῆς μετανοίας Ἀρ-
χαγγέλῃ.

Ὡρα πρώτη ἡμερινῇ
πρώτη εὐχὴ ἐπιτελείται ἐν
τῷ ἔρανῳ, δευτέρα εὐχὴ
ἀγγέλων, τρίτη εὐχὴ
πτηνῶν, τέταρτη εὐχὴ κτη-
νῶν, πέμπτη εὐχὴ θη-
ρίων, ἕκτη ἀγγέλων πα-
ράστασις καὶ ἀνέκρισις
πάσης κτίσεως. ἑβδόμη
ἀγγέλων εἰσοδὸς πρὸς
Θεὸν καὶ ἐξοδὸς ἀγγέ-
λων, ὀγδόη αἴνεσις καὶ θυ-
σίαι ἀγγέλων, ἑνάτη
δέησις καὶ λατρεία ἀνθρώ-
πων, δεκάτη, ἐπισκοπὴ
ὕδατων καὶ δέησις ἔρα-
νῶν καὶ ἐπιγείων, ἑνδεκά-
τη ἀνθρωπολόγησις καὶ ἀ-
γαλλίασις πάντων, δωδε-
κάτη εὐεχὴς ἀνθρώπων
εἰς εὐδοκίαν.

Τῷ δὲ ἑνακοσίοστῳ
τριακοστῷ ἔτει Ἀδὰμ ἐκοι-
μήθη καθ' αὐτὴν τῆς
παραβάσεως ἡμέραν, καὶ
οὐκ τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη
ἀπὸ τῆς, καταλείψας
ἀρρενας ὡς λγ', καὶ θυ-

luris diei ac noctis singulis
horis perferuntur ab Urielo
qui Angelorum Princeps si-
ve Archangelus penitentia
præpositus est.

Prima diei hora preces
peraguntur prima in celo.
Secundæ preces Angelorum
tertia volucrum, quarta
jumentorum, quinta bestia-
rum, sexta angeli assistunt
omnesq; discernuntur crea-
tura. Septima ad DEUM
angeli intrant & exeunt.
Octavâ laudatio & sacri-
ficia Angelorum. Nonâ
precatio & cultus ab homi-
nibus. Decimâ aquarum
inspectio, precesque cæle-
stium & terrestrium, Un-
decimâ mutua confessio &
exultatio omnium, Duode-
cimâ interpellatio hominum
DEO accipere.

Adamus nongentesimo
trigesimo anno vitæ functus
est, eadem quâ olim deli-
querat die, & in terram
unde fuerat desumptus re-
versus est, relictis filiis.
XXXIII. filiabus XXVII.

γαίρας κγ'. Οὕτ' ἤγε-
μόνευσε ὃ γένος τῶν ἀν-
θρώπων δι' ὅλης αὐτῆς τῆς
ζωῆς. Ἡ δὲ ταφὴ αὐτῆς κατὰ
τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέγο-
νε γῆν, ὡς ἰώσηπ' ἰσορεῖ.
— — Σὴθ μετὰ Ἀδὰμ ἡ-
γεμόνευσε τῶν ἀνθρώπων.

*Præfuit hic generi humano
per totam suam vitam. Se-
pultus est in terra Hierosoly-
mitana, ut Josephus nar-
rat. — — Post Adamum
Setbus humani generis prin-
cipatum tenuit.*

Arabs auctor MS. apud Kircherum libro & ca-
pite primo Obelisci Pamphili, narrat Adamum co-
gitantem in ripa fluminis ex Paradiso exeuntis quibus bo-
nis excidisset & quas incurrisset miseras, voce, oculis ma-
nuque ad DEUM elevatis malorum aliquod remedium pe-
tisse, & tertia die post Orationem venisse Angelum Ra-
zielem, ipsique porrexisset librum igni albo similem, tra-
hentem ad se nigredinem*, per quem librum potuerit intel-
ligere, scire & cognoscere omnia mirabilia quæ facta sunt,
fuerunt aut erunt facienda, item intelligere omnia in cæ-
lis, terris, aquis, abyssis & subabyssis, cælos omnes angelos-
que eorum ministros, virtutes & opera eorum, motum
Solis, Lune, stellarum earumque naturas & omnium re-
rum quibus Mundus regitur: Habere potestatem super
quatuor partes Mundi & angelos cælorum, ut mittat eos
quo voluerit ut servum Dominus, imperare ventis nocenti-
bus, & Daemonibus: Iuvare, nocere, percutere, sanare,
solvere, ligare, interpretari somnia, sonos, tonitrua,
fulgura, visiones, prædicere futura in mundo, quolibet
puncto, qualibet hora, die, septimana, mense, anno, lu-
ce, tenebris: de bono & malo, de vita & morte, ut
omnia sciat & intelligat. Similiter Judæi Cabbali-
stæ narrant Adamo cum peccasset ablatum esse li-
brum

* i. e. nigris literis exaratum.

brum qui antea ipsi in horto Eden plenus mysteriis & expressis signis summæ sapientiæ per Razielem præfectum arcanis superiorum sanctorum traditus erat e cœlo: Abiisse igitur & flevisse & consedisse in flumine Gihon, donec caput ejus & corpus situm contraheret & scabiem. Atque tunc à DEO missum Razielem qui sanaret eum & redderet ipsi librum suum, ne sapientia & doctrina privarentur homines. Adamum deinde tradidisse Setho, à quo pervenerit ad Enochum, ab Enocho ad Abrahamum, & sic deinceps ad sapientissimos cujusque generationis. Ad hæc Hermannus Witsius Theologus Reformatæ Ecclesiæ celeberrimus sic est commentatus lib. I. de Prophetia ante legem c. 16. §. 3. *Ridicula quidem hæc prima fronte videntur, at continent catechesin veterum, ac parabolico sermone sequentes veritates docent: 1.) Noticiam divinarum rerum in statu integritatis Adamo fuisse communicatam partim per Φανέρωσιν quoad τὸ γνωστὸν ἔστι Θεῷ, partim per ἀποκάλυψιν τῶν μυστηρίων. 2.) Noticiam eam magna ex parte amissam fuisse justo Dei judicio, quo vindicabat sanctissimæ legis suæ transgressionem. Hoc notatur libri istius subduclione, quum expelleretur Paradiso. 3.) Eandem clementer restitutam esse, postquam admissus esset ad gratiam, additâ doctrinâ Evangelii. 4.) Ad officium Adami pertinuisse, ut posteros erudiret de DEI cognitione & cultu.*

XIII. Psalmus XCII. Adamo tributus à Talmudicis in Bava Bathra, ab auctore commentarii Midras Thillim, aliisque Hebrais.

Bereschit Rabba: Exiit Cain letus à Deo. Occurrit

rit ei Adam & dixit : quo pacto cecidit tibi res in iudicio tuo? Dixit illi: pœnitentiam egi & Deum placavi. Cœpit Adam sibi percutere faciem ac dicere: Ergo tanta vis est pœnitentia, & ego nesciebam? Statim surrexit Adam & dixit Psalmum diei Sabbati (Ps. XCII.) Bonum est Confiteri Domino. Dixit R. Levi: Psalmum hunc Adamus composuit, & posteri illum obliti sunt. Venit Moyses & renovavit illum nomine Adami. Confer Targum sive Chaldaicam Paraphrasin in Cantic. 1. & ad hunc Psal. & Dav. Kimchi præf. in Psalmos, qui tamen Adamum auctorem Psalmi negat. Ajunt vero Judæi Adamum creatum esse feria sexta hora tertia, peccasse hora undecima, damnatum duodecima, & pulsum de Paradiso flevisse usque ad auroram diei sequentis. Sub initium vero diei Sabbati cœpisse: Bonum est confiteri Domino. Vide sis etiam Jo. Picum p. 115. Opp. Lambecium prodromo Hist. literariæ p. 162. Sgambati Archiva V. T. p. 105. seq. Cartwrightum lib. 1. mellificii Hebr. c. 4. T. IX. Criticor. sacr. Angl. p. 2959. seq. Heideggeri Historiam Patriarchar. T. 1. p. 215. & Rev. D. Christophori Sontagii diatribas de titulis Psalmorum. Liber Ialkut: Docuerunt Rabbinæ nostri, illa die quâ conditus est Adamus dixit: va mihi quia deliqui, ideo mundus deficit & abit ac redit rursus ad Chaos. Et hæc est illa mors quæ mihi pœna loco prædicta fuenit. Id cogitans sedebat ac flebat nocte integram, sed quando prima auroræ columna (radius) ascendit, dixit: hæc scilicet consuetudo Naturæ est. Tunc stetit & obrulit vitulum cujus cornua prodire antequam pedes, sicut scriptum est: Complacuit Deo vitulus novellus cornua proferens & ungulas, Psal. LXIX. 32.

In Erubin c. 2. traditur Adamus cum vidit mortem sibi incubuisse, conversus esse in jejunio & egisse pœnitentiam per annos CXXX.

XIV. Psalmi Adami & Evæ nominibus conficti.

Ex B. Amadei * Revelationibus.

JO. Eusebius Nierembergius S. I. libro II. de Origine S. Scripturæ c. 13. Lugd. 1641. fol. p. 46. *B. Amadeus raptu quinto duos Psalmos sive Cantica scripsit ab Adamo composita, unum postquam vidit creatam Evam, aliud pœnitentiale post peccatum ab Adamo & Eva dictum, quos oportune hic transcribam ex Regia Bibliotheca manuscriptorum S. Laurentii in Scuriali, ubi B. Amadei Apocalypsis servatur.*

**I. Psalmus, sive Canticum Adam
in productione Evæ.**

OMnia quæ in mundo erant, respiciebam, nullum mihi simile inveniebam : non est certè unquam consolatio perfectè solitario. Hæc nunc est os de osibus meis, & caro de carne mea, propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & erunt duo in carne una. Mas adhærebit uni fœminæ, & fœmina uni viro. Pater filiz non

B 3

CO-

* De hoc Amadeo Lusitano Franciscano A. C. 1474. denato, jactatisque ab eo revelationibus vide Latini Latini Bibliothecam sacro profanam T. I. p. 82. b. & Nio. Antonii Bibl. veterem Hispanam T. 2. p. 207-208.

copuletur, multo minus filius matri. Me Deus fecit stipitem naturæ humanæ, & sociam dedit mihi: ex nobis duobus omnes generabuntur: sine patre & matre nemo nascetur: sed ut omnis combinatio inveniatur, filius ex matre sine patre orietur. Ego ex nullo homine prodii, hæc à me originem traxit. Ex duobus omnes alii generabuntur. Unus ex fœmina sine viro. Magnum est hoc sacramentum, quo Dei cum populo copulationem ostendit. Tu vocaberis virago, quia de viro tuo te Deus excerpfit: vocaberis & Eva, quia cunctorum viventium mater. Da huic dexteræ tuam dexteram, & osculum sanctum labiis meis. Crescamus, & multiplicemus, populum Dei cultorem producamus. Ipse suos cultores poterat omnes simul producere; communicat nobis proprias actiones, quæ per alios facere potest rarò vel nunquam per se ipsum facit, & ipse non beat individua propter speciem, sed beat & creat speciem propter individua. Sed antequam jungamur, uxor mea, vacemus contemplationi, & rebus divinis, deinde cum timore Dei nostri implebimus mandata ejus. Gloria & honor sit Deo uni, & trino, & omnipotenti & sempiterno.

II. Psalmus Protoparentum, culpæ remissionem implorantium & obtinentium.

ADAM. Adonai Domine Deus meus, secundum magnam misericordiam tuam misere-
re

re mei: & quia plurima sunt miserationes tuæ, dele hanc iniquitatem meam. Oppressus sum tribulatione, maxima tempestas pelago demersit me. Libera me Deus, & erue me de diluvio aquarum multarum. Audite omnes cœli & cœli genæ verba oris mei, Referant Angeli omnia quæ cogito, & loquor, dicant virtutes cœlestes. Porrigat Deus aures pientissimas huic humili deprecationi meæ. Exaudiat orationem meam, & clamor cordis mei ad ipsum perveniat. Tu Deus es lux vera, & præclarissima, omnia alia sunt tenebris permixta. Tu es sol, qui nescis occasum, & habitans lucem inaccessibilem. Tu es terminus & finis omnium. Tu satietas unica omnium Beatorum.

EVA. Adonai Domine Deus, secundum magnam misericordiam tuam miserere meri. Magna enim est misericordia tua, & miserationes tuæ multæ nimis. Tu ante omnia cœlum immobile creasti habitaculum sanctum & excelsum, illudque Angelicis spiritibus decorasti, & ipse omnia quæ facturus eras, benignè revelasti. Illi fuerunt astra matutina, qui te per multa secula laudaverunt. Tu cœlum mobile formasti, & illud aquas quæ super cœlos sunt, nominasti. Est namque in se omnino uniforme, & motu suo alii cœli cientur. Aquæ illæ sunt sub cœlo immobili & super omnia quæ moventur. Tu creasti lucem, pulcherrimum Solem, Lunam cum quinque Planetis & Firmamentum in medio posuisti, in quo signa & stellas, & sidera potenter collocaſti. Quatuor elementa produxisti, & cuncta ex illis tuâ sapientia conflavisti.

ADAM. Adonai Domine Deus, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei. Draconem enim superbum. & rebellem, brachio tuæ potentia dispersisti: De sedibus potentes deposuisti, & qui erant humiles sublimasti. Esurientes adimplesti bonis, & qui sibi videbantur pleni abjecisti. Me tandem hominem de limo terræ fabricasti, tuâque imagine insignisti, etsi natum mortalem, & perturbabilem, ne mori, aut perturbari possem concessisti: nam & illa à te accipere non repugnabat. Me in locum vitæ, & voluptatis induxisti, & omnibus bonis decorasti, sub pedibus meis omnia subiecisti, & magnum ADONAI nomen ostendisti. Evam adiutorium mihi simile dedisti, quam de latere meo extraxisti.

ADAM. Adonai Domine Deus meus, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei, quia me caput omnium hominum fecisti, tuâque sapientiâ simul cum socia imbuiisti, liberum arbitrium concessisti, & in manibus nostris nos demisisti. Præcepta & mandata nobis dedisti. Vitam & mortem ante nos posuisti; ut si mandata servaremus, conservaremur; non servando moreremur. Lucifer invidus vidit, & invidit, pugnavit contra nos, & vicit. Victus ab Angelis hominem superavit, & semen ejus in æternum prostravit. Ego sum qui peccavi. Ego ille qui coram te iniquitatem feci. Si ego noluissem, neque Eva, neque hostis me avertere potuisset. Cum in honore essem non intellexi, & dignitatem meam amisi. Comparatus sum jumentis: equo, & mulo factus sum similis.

ADAM

ADAM. Adonai Domine Deus meus, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei. Tribulationem & dolorem inveni, circumdederunt me gemitus mortis. Morte, & omni miseria sum oppressus; omnibus muneribus expoliatus. Descendi ab Hierusalem in Hiericho; incidi in latrones pessimos. Ipsi me spoliaverunt, & nudum omnino dimiserunt, atrociter vulneraverunt, & semivivum reliquerunt. Jam nuditatem meam ipse agnosco. Malum meum contra me erit semper. Scio bonum nunc, Deus, quod amisi, quod teneo malum benè didici. Verum tamen minus meas defleo misérias, quàm posteritatis calamitates. Utinam super me solum, & Evam, peccatorum pœna irruisset! Transibit de progenie in progenies in universos liberos nostros.

EVA. Adonai Domine Deus meus, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei. Magnus Dominus Deus noster, & magna clementia ejus, & misericordiar ejus non est numerus. Qui peccato nostro adhibuit remedium, ut si vellemus surgere, possemus: Filium suum omnium glorificatorem, mox statuit nostrum Redemptorem; ejusque sanctam Genitricem statuit nostram mediatricem, ad cujus effigiem ædificavit me Evam cunctorum viventium matrem. Matrem instar filiar fecit: Adam instar filii sui & mei plasnavit, ejus meritis quoque maximis culpas nostras abolere voluit, si & ipsi vellemus, aut sacramenta ejus susciperemus. Voluntarium sacrificium acceptabit, cor humile nunquam abhorrebit. Venientibus ad se, obviam occurret, eis peccata dimittens, gloriam infundet.

EVA. Adonai Domine Deus meus, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei. Grandis est multitudo dulcedinis tuæ Deus. Beati omnes qui sperant in te. Post tenebras reducis lucem; post dolorem gaudium & lætitiā. Retribuis pro centum mille; pro mille autem centum millia: commutas minima in maxima; temporalia in æterna. Beati qui custodiunt mandata tua; subjiciunt colla jugo tuo. Habitabunt in excelsis tabernaculo tuo; requiescent in monte sancto tuo. In atriis suis morabuntur in fulgidis tectis, super aurum, & omnes lapides pretiosos. Beati qui in te Deum trinum, & unum credunt, & vias tuas scire volunt. Omnes gloriam Patri, & Filio, & Spiritui sancto cantemus, & Deum nostrum magnificemus. Sicut & in principio Angeli canebant, sic nos cum illis nunc & semper, & in secula seculorum. Amen.

XIV. Sepher Raziel, scriptum Cabalistico Magicum.

Hunc librum Adamo ab Angelo Raphaële (vel Raziele potius) traditum fabulantur Judæi, explodunt Cornelius Agrippa c. 45. libri de vanitate scientiarum, Georgius Venetus aliique apud Thomam Bangium in Cælo Orientis p. 120. Verum Agrippæ verba adscribenda sunt: *Sed & libros à Raziele & Raphaële Adami & Tobia angelis traditos ostendant, qui libri tamen acutius inspicienti suorum praeceptorum canonem, rituum consuetudinem, verborum & characterum genus, exstructionis*

ordinem, insulsam phrasin, aperte sese produnt non nisi meras nugas ac imposturas continere, ac posterioribus temporibus ab omnis antiquæ Magiæ ignavis perditissimis perditionum artificibus esse confictos ex profanis quibudam observationibus nostræ religionis permixtis, insitiisque ignotis multis nominibus & signaculis, ut perterreant rudes & simplices, & stupori sint insensatis, & his qui nesciunt bonas literas. Prodiit liber ille Amstelodami 1701. in 4. absolvitur paginis 96. notusque est sub titulo Sepher. Raziel. Titulus integer est: ספֿוֹת דְּאֶדָם קִדְמָנָה שְׁנָתוֹ לוֹ רִאֵאל : סֵפֶר Ex hoc repetiit nonnulla Gaffarellus in inauditis suis quas vocat curiositatibus. Jactantur & MSti hujus libri Codices ampliores & conceptioribus atque amplioribus nugis referti.

XV. Sedro le Adam, Liber Adami apud Sabios, ut ajunt, sive Sabaos potius Chaldaeos Mandaitas & Christianos S. Johannis Baptiste, celebratus.

Lingua scriptus ad Chaldaicam accedente, literis licet & multis verbis à vulgari usu abhorrentibus, & charactere literarum tali fere qui ad estrangelam Syrorum scripturam ex parte videatur accedere. Specimen characterum illius operis quod ex Oriente allatum à Crucejo (Mr. de la Croix) exstat Parisiis in Bibl. Colbertina, & cujus alium Codicem Romæ evolvit Abraham Ecchellensis, videre licet in collectione variorum itinerum Clarissimi Thevenoti Paris. 1666. fol. Tomo I. *Commencement d'un livre des Chaldeens*

deens de Bassora, autrement appelez les Cbreffiens de S. Jean, escrit en caracteres tres anciens non encore veus en Europe, avec l'Alphabet de ces mesmes caracteres. Illos Christianos S. Johannis aliqui putant commune aliquid habere cum antiquis Sapiis: sed Sapii illi veteres fuere idololatræ & cultores saba; five exercitus cœlestis, igitur in sacris suis & religione certe ab illis longe in diversa abeunt, ut recte animadversum Richardo Simoni in Bibl. Critica T. I. cap. 12. p. 171. Sed Sabæos pro Sapiis recte hic intellexeris. Confer de hoc libro Herbeloti Bibl. Orientalem p. 726. Abr. Ecchellensem in præfat. Concilii Nicæni Arab. & ad Catalogum librorum Orientalium Hebed Jesu, & de origine nominis Papæ in Eutychio vindicato p. 328. Agathangelus à S. Terefia Epistola ad Robertum Huntingtonum data Bassoræ 28. Nov. 1681. p. 84. Sabæi tres principales habent libros, qui apud ipsos equali sunt in veneratione. Primum nominant Sahaf Adam, quem dicunt Propatorem nostrum Adamum à DEO immediate recepisse. Secundum Sahaf Hieahie ben Zacharia, quem quidem dixerunt esse venerabilem præcursores Domini S. Joannem Baptistam, & istum etiam dicunt Hieahie à DEO recepisse: & tertium Divan, qui alios multum excedit in magnitudine, sed pari æstimatione habetur. Isti Sabæi nescio qua Zelotypia excitati nullo modo permittunt istos libros in aliorum manus exire, & quamvis ista natio multa avaritia laboret, in hoc tamen difficile corrumpitur. Duos primos nominatos libros reperi, & à quodam paupere necessitate oppresso eos emi, pretium fuit circa primum 25. scuta, & circa secundum 9. scuta. Thomas Smithus in ejusdem Huntingtoni Vita p. XXI.

XXI. D. Huntingtoni votis importunis que precibus obsecundavit bonus iste Carmelita (Agathangelus) & postea deficiente A. 1683. tres libros in Angliam benevole admodum & provide transmisit, quorum duos (imo unum tantum) Mendai olim Adamo Protoplastæ à DEO traditos, tertium vero Angelis trecentis triginta annorum milibus ante Adamum conditum cælitus delatos, communi Gentis errore fabulantur. Hi vero libri inspicientibus magis stupori quàm usui sunt, eruntque, nondum reperto Interprete, qui adhuc desideratur, & desiderabitur, donec studia hac jejuna & inutilia, quæ est iniquissima multorum censura, Principum, Magnatum, & Episcoporum munificentia pristinum, à quo ignavorum indoctorumque hominum culpa excidere, decus recuperabunt.

XVI. Adami Columna.

Gotfridus Viterbiensis in pantheo sive Chronico:

*Fertur Adam longas laterum formasse figuras
In quibus & rerum statuit describere summas
A quibus accipimus si quæ verusta damus.*

Sed de his rectius infra in Setho.

XVII. Liber Fetzira.

Hunc Cabbalisticum librum ad Adamum referri à Judæis quibusdam, multi è Christianis tradunt ut Masius, Waltonus, Heideggerus, Bangius aliique. Sed plerique omnes Hebræi,

brai, non minus licet falso, eundem tribuerunt Abrahamo Patriarchæ, ut infra dicam. Confer Rich. Simonem lib. 3. Hist. Criticæ V. T. c. 21. p. 105. & librum secundum Epistolarum selectarum Gallice ab eo editarum p. 166.

XVIII. Adami Vestigia in Insula Zeylan. Mons Pico de Adam.

Christophorus Arnoldus in paralipomenis ad Clariss. Wagenseilii Sotam p. 1164. *In Insula India Orientalis Zeylan sive Seylon Mons* est qui à Muhammedanis Sarandib, à Lusitanis vero ob rupis similitudinem Pico de Adam vocatur. In hoc monte vagrandia Adami vestigia ostenduntur, manu ejusdem lapidi incisa, postquam scilicet (Muhammedicum istud commentum est) à Paradiso cum costa sua expulsus in montem illum altissimum confugit. Quare & incolæ religiosam quot annis peregrinationem illuc instituunt, Rexq; ad fidem Christianam conversus, Don Joan, mensuram vestigiorum Adami in urbem Candy transtulit. Joris van Spilbergen in primo itinere suo p. 41. Idem affirmat recentior testis Albertus Herport in Itinere Orient. p. 173. montem hunc Hacman appellans, in cujus fastigio, baud procul à templo, multis ardentibus luceris fulgentissimo, præter illa vestigia terream Adami imaginem, insana magnitudinis, conspici jacentem perhibent.*

XIX. Libri

- * Eutychius T. I. Annal. p. 15. Cum Adam & Eva in Dominum suum rebellassent, expulit ipsos à Paradiso, hora nona die Veneris in quendam à montibus India, collocatosque in terra jussit sobolem procreare quo multiplicarentur & implerent terram.

*XIX. Libri Decem quos Adamo à DEO
inspiratos memorant Muhamedani.*

AUct̃or Compendii Theologiæ Muhamedicæ quod Arabice cum versione & notis edidit V. C. Hadrianus Relandus p. 73. *Libri cœlitus ad Prophetas demissi sunt numero centum & quatuor: è quibus decem Deus excelsus demisit ad Adamum, quinquaginta ad Sethum, triginta ad Idrisum, decem ad Abrahamum, unum ad Moſem qui eſt תורה Pentateuchus, unum ad Iſam (JESUM) qui eſt Evangelium, unum ad Davidem & hic eſt Pſalmorum Liber, & unum ad Mohammedem qui eſt Alſurcan (Alcoranus.) Qui hac volumina abnegat, vel de iis aut parte eorum vel capite vel verſiculo vel verbo ex iis dubitat, certe infidelis eſt. Serva nos o DEUS ab infidelitate!* Libros XXII. Adami colligit Hottingerus p. 22. Hiſt. Orientalis ex Keſſzo Arabe, cujus hæc ſunt verba à Kircherō etiam & aliis deſcripta latine: *Deinde tradit Adamo DEUS XXI. paginas ſuis exaratas & incisæ literis. Fuit hic primus liber (en librum unum è paginis pluribus conſtantem) & prima lingua conſcriptus. Continebat autem præcepta, traditiones, promiſſiones & minas in generationes ſecuturas, & interpretationem literarum, pacta ſtatuta & promiſſiones & hiſtorias*

storias mundi totius exhibebat. Et representavit Deus excelsus in hisce generationes hominum singulas, & figuras eorum & directiones eorum cum Regibus eorum, cum omnibus & singulis quae in terra gererentur, usque ad cibos & potiones. Deinde cum Adam vidisset in hisce ea quae filiis suis debebant accidere, flevit fletu magno. Tunc praecepit ei Deus ut scriberet illa calamo, & accepit pelles ex pecoribus & prae paravit illas usque dum fierent albae, & scripsit in eis XXIX. literis.

XX. De Alchymia sive Chrysopœia liber, alius item de Divinitate.

ETiam sub Adami nomine jaëtatur Liber de Chymia, atque auro conficiendo à vanis hujus artis venditoribus. Martinus Delrio disquisitt. Magic. lib. I. c. 5. quæst. I. pag. 70. Chrysopœia originem quidam nobis valde faciunt antiquam, qui præclaro Adami titulo libellum quendam insignem obtrudunt, ut & alii Moysis & Mariae sororis ejus & Salomonis, & Hermetis Trismegisti & Aristotelis, & Pythagoreorum quorundam libros venditant, hæc enim omnia pro imposturis habenda duxerim & otiosorum hominum somniis. Quid? an quia ab Adamo prima scientiarum principia, idcirco & de hac ille arte scripsit, quem de nulla constat scripsisse? An quia Moyses in omni Egyptiorum sapientia excellens, idcirco & ipse & soror ejus (miror Aaronem non additum & Beseleel) animum ad alchymiam excolendam adjecere? An quia Cabbalists nugantur Chamum in Arca Noacho Patri suo libros de magia naturali furatum, quos Misraimo filio suo donaverit, idcirco inter illos
etiam

etiam Chymici libri fuere? sed Chimum scimus non Philosophia naturalis, verum Magia Daemoniaca fuisse propagatorem. Antonius Vandalen diss. de Historia Aristotez p. 56. ubi de libris Apocryphis quos per Esdras restitutos legas 4. Esdræ XIV. 44. Nec dubitandum est, scilicet, quin inter illos fuerint libri Adam, quem quidam cinisones primum Chymicum ponunt, ac Chymia Magistrum: sicut Georgius Hornius * primum philosophia, atque alius Germanus † in tractatu de Academiis Antediluvianis primum Theologiae professorem, Academias namque ille erexit. Credimus an qui ita amant ipsi sibi somnia fingunt? Nihil minus tamen est quam somnium, sed res verissima testatissimaque, quod Adamus DEI cognitionem & cultum ad posteros suos propagavit, licet haud æque constet quod Rabbini tradunt librum ab Adamo scriptum esse de Divinitate, atque omnia ab eodem relata in librum, quæcunque DEUS in horto Eden cum ipso locutus esset, ac quæ præcepta ipsi dedisset. Sed liberis suis notitiam & venerationem Numinis non instillasse, prorsus incredibile est.

XXI. Traditio Adami de duratione Mundi.

MEnasseh ben Israel in Conciliatore p. 39. Divini Theologi Cabbaliste quos Plato in Timæo secutus est, putant Mundam inferiorem quibusque septem mille annis, Cælum quinquaginta annorum millibus locum novo facturum esse Mundo & Cælo. Hoc ajunt Adamum

C tra-

* Hist. Philosoph. lib. I. c. II.

† Gottfriedus Voekerode de Societatibus litterariis antediluvianis.

tradidisse Setbo, hunc Hanocho, Hanochum Noacho, illum Semo, hunc Hebero, & Hebræorum-Patriarchis, postea id confirmatum à Moyse, & significari per Divinos illos sex creationis dies qui representant sex millia annorum, quia & ait Psalmographus (XC. 4.) Dies Domini est mille anni, mille anni in oculis tuis sicut dies unus. Confer quæ infra in Elia.

XXII. Zabiorum aliorumque Variæ de Adamo traditiones & commenta.

Moses Maimonides in More Nebuchim III. 29. p. 422. De Adamo dicunt, quod cum ex climate b. e. ex terra **DNWN** quæ India vicina est egressus & terram Babel ingressus fuit, multa mirabilia secum asportaverit, & inter illa arborem flores folia & ramos aurî habentem, arborem item talem lapideam, folia item cuiusdam arboris ita virescentis, ut folia ejus ab igne non consumantur, & quæ sub se comprehendere vel tegere possit decem millia virorum statura Adami, quod duo secum folia gestaverit è quorum unoquoque duo homines contegere vel vestire se potuerint. Atque sic multa alia narrant hujus generis admiranda. Omitto alia aliorum de Adamo commenta vel ænigmata, ut de gigantea & immani ejus statura, de natura Hermaphrodito, & quod fabulantur virgam qua Moyse usus, Adami primum fuisse, & Esavum habuisse vestem * quæ pridem Adami fuerit, quam indutus cum venaretur à præda non potuit aberrare. Et quod Annius ab Adamo conditam affirmat Hebron civitatem, in

* De vestibus Adami, expressisque in illis omnis generis figuris animantium, volucrum & bestiarum vide Wagenheilii Scripta p. 339. seq.

in qua nimirum sepultus à multis jam pridem creditur ex male accepto loco Ios. XIV. 15. Quod Philippus Cluverus sub Græcorum Lino, Persarum Zoroastre & Ægyptiorum Thamo putat latere Adamum, ut alii sub Hermete sive Mercurio, alii denique sub Saturno qui filios devorasse, vel sub Prometheo qui ex luto homines efformasse legitur.

XXIII. Testamentum Adami.

ELmacinus memorat, quod vicinus morti Testamentum fecit, in eoq; præcepit ut *Sethus cum fratribus liberis & uxoribus suis in monte sancto (Horeb) habitarent, neque inde descenderent, aut cum semine Kaini homicidæ commiscerentur: prætereaque si migrarent e monte, transferrent secum corpus suum, illudque sepelirent in medietate * terre.* Liber de generatione Mahometi, apud Sgambatum p. III. Adam videns imminere sibi finem, acceptum manu filium Seth ducit ad locum Orationis, & Dei, inquit, præceptum habeo, ut faciam tibi testamentum lucis. Adest Angelus Gabriel cum LXX. milibus Angelorum, singuli cum paginis albis & calamo de calamis Paradisi. Scriptum itaque reliquit Adam sub testimonio Angelorum, signatum sigillo Gabrielis. Eutychius T. I. p. 19. Cum morti vicinus esset Adam, vocavit ad se Sethum, & Enochum Sethi filium, Kainanem Enochi filium, Sethi nepotem, Mahalaëlem filiam Kenani, testamentoque illis suo præcepit: Hoc esto testamentum omnibus filiis vestris observandum, si fuero mortuus, condite corpus meum myrrha, thure & casia, meque ponite in spelunca abdita. Quisquis autem ex filiis vestris tunc superstes fuerit,

C 2

rit,

* Hierosolyma credita esse umbilicus Orbis terrarum. Vide Eutychium T. 2. p. 287. & V. C. Christophori Cellari Notitiam Orbis Antiqui lib. I. cap. 4.

rit, cum egressi fueritis vicinia Paradisi, accipiat secum corpus meum, illudque collocet in medullis terre. Inde enim erit salus mea, salusque omnium meorum posterorum. Confer quæ apud eundem Eutychium p. 32.

XXIV. Apocrypha præmissa libro Genesios, in Codice MS. Bibliorum Germanice scripto A. C. 1458.

A Pud Theologum celeberrimum D. Jo. Fridericum Mayerum τὸν μακαρίτην, cum ejus hospitio uterer, evolvere me memini Codicem Bibliorum Germanicorum ante B. Lutheri tempora scriptum in charta, cujus uberior notitia traditur ad calcem Historiæ versionis Bibliorum Lutheri à laudato Mayero Hamburg. 1701. editæ p. 164. 174. seq. In illo antequam ad narrationem Mosaicam fit accessio, non pauca veluti omissa ab illo sacro scriptore atque ex traditionibus & libris Apocryphis supplenda hunc in modum præmittuntur:

Von erst wie Gott in seiner Allmächtigkeit was/ er das er Hymil und Erde und alle Ding geschaffen hat. Quo in capite pluribus differitur de mundo archetypo sive ideali, qui fuerit in Deo antequam mundum visibilem conderet. Sequitur deinde von der Dreyfaltigkeit. Porro wie Gott alle Ding geschaffen wolt/ und wie er durch uns das nach wolte Mensch werden. In hoc capite feruntur coram Trinitate congregatæ fuisse universæ virtutes, justitia, consilium, sapientia, misericordia, po-

potentia &c. quas DEUS consuluerit de futuro lapsu Luciferi & hominum. Cumque justitia pœnas exegisset ab homine, misericordia & gratia veniam petisset, respondisse DEUM: **Le daß der Mensch durch meinem Zorn verderb/ will ich meinen Sun mit der Menschheit umbgeben/ das in ain Mache gepat/ damit der Mensch geade wart/ wenn sein Menschheit sich mit ihm geprüdere/ der scholl denn kein lauters Leben in unverschulten Tod für des Menschen Tod geben / sein Pluet ist so twer das sein Troph wol abwäscht aller Menschen Sünd. Er wird genannt der Hayler/ Ich send in hinab auf dy Erd / daßet mir den Menschen also wieder Kauf/ und wollen seinem gesinde jet gemuet mit unserm Geist wegiesen/ daß sie darnach von unser Dreyvaligkeit sagen werden.**

Longa deinde sequitur narratio de angelorum lapsu, quam in compendium missam lectori enarrabimus. Dicitur itaque DEUS, cum cœlum & terram condidisset, primum in cœlo creasse Angelum Sataëlem, deinde Luciferum, Michaëlem reliquosque Angelos, a Lucifero autem (**Gottes Lichtreger**) qui maximâ præ reliquis coronâ conspicuus erat, creatorem ter sanctum hymno celebratum, cui etiam cæteri responderint angeli. At eundem Luciferum à DEO laudatum deinde cœpisse arrogantius se gerere, Deo se æquiparare, deque illo dejiciendo consilium capere. Angelorum alios Deo adhæsisse, alios eventum rei expectantes & potentio rem partem secuturos neutram in præsentiprobasse. **Dyselben waren Zweifel/darum wurden sy von Himmel verstossen.** Hinc à

DEO condita tartara, & in illa Luciferum cum as-
 seclis suis detrufum. Auch wurden mit ihm ver-
 stoffen die Zweifler / do regnât es drey Tag und
 drey Nacht nichts wen lötig tewffl herab / Betel in
 der Helle grunnt / darin ward ach und wee erkent.
 Omitto quæ deinceps plura de peccato & suppliciis
 Diaboli, & quare non illi sicut hominibus redem-
 tor datus fuerit, differuntur. Ad quæstionem au-
 tem, cur DEus Luciferum creaverit, quem non
 ignoraverit brevi in tam atrox genus peccati pro-
 lapsum, respondet, hoc factum esse, ut boni
 angeli præ malis agnoscerentur, wan vâc nyem-
 mand tumb / wer würd durch Weistumb gelobt?

Tâtt all dis Werlt recht /
 So wât der Herr als der Knecht:
 Trügen wir ain gemüet
 Wer wer den pös oder guet /
 Sünst kräftiget sich des gueten Muet
 So der pös unrecht tuet.

Hinc alia sequuntur de angelorum potentia & or-
 dinibus, ubi etiam Archangeli sive principes An-
 gelorum dicuntur esse tres: Gabriel, Raphael, &
 Michaël.

Jam de anima hominis ad imaginem DEI con-
 dita autor agere incipit: Unser Herr Gott we-
 schuef dy Seel nach der Gestalt / form und Zei-
 chen der edlheit seines Antlitz recht als ain Wachs
 Das Zeichen trait von dem Infigl darin es ge-
 drückt wiert / also sind sy gestalt nach des Schöp-
 pher Geschefft der sy pschueff. Cumque mo-
 nuisset creatorem de tam nobilibus creaturis, an-
 gelis

gelis nempe & animabus, sempiterna laude celebrandum esse, iterum redit ad angelos bonos, quos ait Dei faciem videndo ejus quoque voluntatem simul percipere, idque summa cum voluptate ab iis fieri, & hoc ipsum esse locutionem Dei cum Angelis. E contrario malos angelos Dei voluntatem intelligere æterna supplicia sentiendo. Quare anima ab oculis corporis videri non possit, docet ex *Gregorii dialog. lib. IV. cap. 5.* doch hawir dißch (crebro, ni fallor) mit gläublicher Wahrheit vernommen / das heylige Lewt haben gesehen dy Sell von den Leib scheydn in menschlichen Pild / schön und frey vor meyl als dy Kind und den dy Engl pey waren und füertns zu den Himmelreich / dahin uns Gott durch seinen Namen auch helffe / Amen.

Hiscæ præmissis denique accedit ad Mosaicam creationis historiam, docens, Deum in massa incondita per omnipotentiam suam prius universa veluti inclusa servasse, deinde chaos illo disrupto materiam in quatuor elementa distinxisse, ex quibus omnia formaverit atque temperaverit sex dierum spatio, cui septimus quietis si addatur, pulchre exprimi numerum septenarium columnarum, quas Sapientia domum sibi ædificatura excidisse legitur Proverb. IX. prima autem verba Geneseos ita interpretatur: In dem ersten Anfaßch beschueß Gott Hymelreich und Erdreich. Dy Erd lag lár plos und unfruchtpar / mit trüeber vinstet was sy pedaßcht von Grund auf. Spiritum incubantem aquis docet esse Spiritum Sanctum, der alle Ding wolt machen / recht als ein Vogel der da

prüetet sein **2y**/und das vol prüetet --- also prüet
 der **GOTT** allem Geschepht mit der Krafft des heyligen
 Geistes / do er was komen über die Wasser.
 Lucem primigeniam autor noster ait fuisse eine
 schleyrige Wolken das mit seinen Schein erleucht
 das Obertail unser Wohnung mit einem tündeln
 Licht / als man nudes Morgens siecht / und das
 Licht füert sich als sich nu dy Sunn füert. Quæ
 sententia non tantum scriptori *Historia Scholastica*,
 sed & pluribus aliis viris doctis se probavit. vide
Dionys. Petavium de opificio sex diernm lib. I. cap. 7.
 & 8. Quærenti autem quorsum nubes illa condito
 sole pervenerit, ita respondet: etlich sprechen daß
 es verging in dy voderer Materi davon es gemacht
 ward / als der Stern der die drey König füert /
 und als dy Taub dy in der Gestalt des heiligen
 Geists erschein. Etlich sprechen daß das Gewolke
 der Sunne nach volg / oder daß die Sunn daraus
 gemacht sey. Creationem hominis describit his
 verbis: **GOTT** sprach: machn mit ainen Menschen
 nach unser Pildung und Gelechniß / der schol
 herschen über dy Visch des Meers / über dy Vogl
 in den Lüfften / über die Tyer des Erdreichs / und
 über alle Creatur der Erden. So peschuef **GOTT**
 den Menschen nach seiner Pildung und Gleich
 nis / und macht in vom Leim / und plies in lebenden
 Geist / Seel und Weißheit mit Vernunfft. **GOTT**
 gesegnet in und sprach: Erkenne mich und leist
 mein Gepot. Hie vind man das der Mensch nach
 dem Leichnam gemacht ist von Erdreich / nach
 der Sell ist er geschopht von nichte &c. Ubi obser
 vamus corpus quodlibet carnosum & hominis
 etiam

etiam vivi Germanis dici, einen Leichnam / ne quis putet corpus Christi à nobis cadaver appellari cum canimus:

**Herr dein heiliger Leichnam
Der von deiner Mutter Maria kam/
Und dein heiliges Blut
Laß uns kommen doch zu gut/ Kyrie Eleison.**

Bruta animantia affirmat ad Adamum, quem non semel Herrn Adam vocat, adducta esse ope angelorum. Cum vero inter illa nullum reperisset, cum quo posset societate jungi, da ordnet Gott / daß Adam entnußte und nicht vollen entschlief. Wie nimmt man es also/ daß Adam in dem entnußen entzückt ward/ und im wurden Himlische Ding geoffenbart / und da er erwacht / da sagt er und weissagte künfftige Ding von der Ausernygung Christi und der Christenheit, und von der künfftigen Sündfluth und von den letzten Gerichten. Addit porro, non Deum ipsum sed interprete creatura esum arboris scientiæ Adamo interdixisse, Evam quoq; formatam esse ab Angelis, cujus aliqui prærogativam præ Adamo triplici argumento conatur adstruere. Wie mag man der Frauen Würdigkeit gemessen an dreyen Dingen: Ains/ das sy von einer edlern materie gemacht sind den der Mann/das ist von Pein und von Fleisch/ aber der Mann von Leim. Dy ander/ wenn sy an einer edlern stat gemacht ist dann der Mann/wan sy ist gemacht in den Paradis/ aber der Mann nicht/ der ward gemacht auf dem Acker der da heisset Damascenus. Das dritte den in ieter Art (per Christum

natum ex muliere) ist unser Erlösung geschehen. Refellit etiam Judæos duplicem Adæ uxorem fingentes, quarum una ex luto extra paradysum, altera in paradiso ex costa condita fuerit. Fabellam illam Judaicam lector reperiet apud Jo. Buxtorfium Synagogæ Judaicæ capite IV. Quavis autem fabulâ magis ridiculum est, quod de nominibus protoplastorum scriptor subjicit: *Et hieß auch nach Ebreischen Sungen Jodar, und sie Yssa, das ist als viel gesprochen als ein Leben/ wen sie was ein Mutter aller Menschen/ oder darumb hieß er sy Eva, durch den fünffrigen Klag / wen all Menschen dy geporn werden dy Klagen iet Not / dy Anäbl ruffen a a / die Meydele e / Ach und Wee / recht als man spräch / alle dy geporn werden ruffen a oder e / ach oder wee.* Omitto alia minus forte improbanda, v. g. quod diem primum creationis ait respondere diei annunciationis Mariæ Virginis, diem secundum nativitati Domini, tertium diei passionis, quartum diei resurrectionis Christi, quintum adscensionis in cælos, sextum missioni Spiritus Sancti, & septimum quâ Deus à creatione quievit, hoc est condere desiit, futuro adventui Christi ad judicium.

Varia deinde sed protrita philosophatur de homine microcosmo, de triplici facultate hominis imaginativa, intellectiva & electiva, quædam item de Adami paradiso subjicit, fabulis simillima. Ex iis autem quæ de lapsu protoplastorum sequuntur, nonnulla huc apponere juvat. Notat itaque serpentem Spiritu Luciferi actum felicitatem paradisiacam & quod ad imaginem Dei conditos adorare deberet (ut infra ex *Pseudo-Methodio* additur) hominibus

nibus invidentis adortum esse pro calliditate sua non Adamum sed Evam. *Er vorchte das Herr Adam pifchtiger und klueger wår dan Eva / und daß er sein Hochfart verstund / und greiff das Weib an / dy er bald durch it unpifchtikeit willen überkam.* Formam serpentis si quis requirat, respondet fuisse erectam instar humanæ: in imagine vero adpicta cernitur serpens arbori circumvolutus caput habens muliebre, cui corona imposita est; qualem figuram occurrere etiam in editis quibusdam Bibliis vetustioribus Germanicis observavit *B. Talem. Andreas Rivinus* in calce dissertationis de serpente antiquo seductore. Cæterum in *historia Scholastica*, uti pleraq;, quæ hætenus recensuimus ita & hæc legas: *Elegit etiam Lucifer quoddam genus serpentis, ut ait Beda, virgineum vultum habens, quia similia similibus applaudunt, & movit ad loquendum linguam ejus, tamen nescientis, sicut & per fanaticos & energumenos loquitur nescientes.* Quæ omnia interpretes noster fideliter expressit. Ex eodem fonte haustum est quod addit: *Etlich sprechent / das Er (Adam) stam Eva datumb alsald volgte / wen Adam wart nach Gottes Wort das Eva mit der vort stürbn wen sy nur den Aphl 433 / und do sy nicht starb / do gedacht er im / und in hiet es Gott nuer zu einer Vort verpoten / und nicht in einer waren Meinung / und 433.* Prætereo reliqua, quia video singula apud eundem *Petrum Comestorem* similiter extare, v. g. quod arbor prohibita videatur fuisse ficus, quod Deus verbis: *ubi es?* Adamum mone-re voluerit, in quam inciderit miseriam, *scharo in was Jammers pistu gefallen: itidem quæ disse-*
rit

rit de cognitione nuditatis, de triplici maledicto, quod impactum est serpenti, qui tripliciter peccaverat, invidendo, mentiendo, decipiendo. De pœna Evæ & Adamo inflicta, & quod terra, non vero aqua maledicta fuerit, unde Christus quoque pisces comedisse legatur, minus vero carnem (excepto propter præceptum legis, agno paschali) Das Erdreich ward verflucht / und nicht das Wasser / und darum list man / daß Gott Fisch geessen hat und nicht Fleisch / dan das Osterlamb dorch des Gepots willen / daß er die Erde behielt. Hic nempe egregium inveniunt Pontificii jejuniis suis & abstinentiæ à *κρεσσωφαιλα* argumentum. Observat etiam interpretes noster per peccatum protoplastis ereptum esse dominium in animalia. Hier merck man / daß der Mensch sein Herrschafft verlorn hat an den grossen Thieren / als an den Leon und an andern sämtlichen Thieren / und darumb daß er merck und erkenn was er gehabt hat und darnach verlorn / an den klein Tierlein / daß er sein Brancfheit erkenn / wenn er sich vor sämtlichen nicht retten kan. An den mittlern Thieren ist ihm die Herrschafft geplieben zu einem Trost. Es ist viel gebürme das do wirt aus verdarbne Lufft / und mit erfaulten Dingen / als Flöh / Fliegen / Mücken / Premen / Schaben / Refern / Maden / die we schueff Gott nicht do er das groß Gewürm peschueff / es ward seind den Menschen zu müe aufgelegt.

Protoplastos affirmat in paradiso mansisse per horas septem, cum Petro Comestori placuisset sex horas duntaxat assignare. Inde post longas & puti-

tidas fabulas de Adami poenitentia , de Eva à Diabolo secundum decepta, de nativitate Caini ejusq̃ sororis Calmanz , Abelis & Delborz ejus sororis, quz ex Pseudo Methodii revelationibus Græce & latine in tomo primo Orthodoxographorum obviis depromtz sunt, narrat ad Adamum morientem congregatos omnes ejus liberos & nepotes , quid mors esset hætenus ignaros. Nachdem über etliche Jar und do Adamen gezalt wurden newn hundred Jahr und dreyßig Jar / do ward er krank. Er weist wol daß er sterben solt und sprach zu Ewa / Laß herfür mich kómen alle unsere Kind / die von uns sind geporen / ich will sie gesegen / das geschah / dy Kind kamen all dar gestalt in drey Schare / der waren an Weib und an Kind funffzehen Tausend. Adam der emphie sy all in Gottes Namen. Sy sprachn / was wiltu wier gesambt uns nyn so gar / warum ligstu an den Bett hie. Er sprach : Kinder da ist mir wee. Sie sprachn Vater sag uns was wee sey / des entwißt wir nicht / und sein Sun Seth sprach vor in allen / Vater du pist vielleicht unfro / dich verlangt nach der Speis dy du het in Paradis / Sag mir / ich genungz ans Paradis / da leg ich mich mit yamer und mit flag für an dy weil das Gott vielleicht mein Klag hört und sent mir sein Engel der bringe sölich obst nach deines Hertz Begier / yedoch pitt ich dich du sagst mir was wee sey. Adam sprach / mein Kind / die Red scholew geöffnet seyn. Do Gott euch und ewer Muetet so mynnlich beschueß / daß wir nicht westen übel noch gut / gen dem Holz das do stett im Paradyo / all paromet
uns

uns ausgaigt an ainen den verpat er uns. Er
 tailte das Paradis entzwey / Orient gab er miet /
 Er gab uns auch zwey Engh dy uns hetten in ierer
 huet. Nw kam der Tewffl Lucifer und Sathas
 nas / dy aller untrewen vol sind und petrogen dy
 weil ewer Mueter das sy den Aphl aß und gab
 mir auch / also zeprechen wir Gots Gepot / des
 ward sein Zorn groß. Er sprach: werumb hastu
 mein Pot zebrochen? Siech darumb muestu lei
 den / ich hab dir darumb zepuezz gedacht / Süben
 zig siechtumb Wee und Schmerzn von dem
 Haupt zu den Füessen dy dir gent zu dem Herzen /
 und allen deinen Geschlächt nach dir. Siech Sun /
 das ist das Wee das mir nw ist pekennt / des wert
 es auch inn in kurze stund / und habt in an ewer
 Zant. Adam begunt laut schrein von des siechs
 tumbs Schmerzn: Was tet ich armer daß ich
 den Aphl genam und Gotes Pot zetrach. Da dy
 Red von Adam gescheh / Seth sein Sun hueb sich
 auf und fert zu dem Paradis / do er dafür kem do
 sæt er Aschn auf sein Zawbt und viel auf seine
 Knie / und pat mit Flag und andacht also: O Herr
 re Gott ich pitt dich in Adams pet du sendest mir
 des obss des mein Vater pegert ab dem parwm der
 parmung / So wirt mein Vater wider jung. Do
 nw vil weil ergieng / sand Michelim do erschein.
 Er sprach Gott hat mich her gesant / wen du hast
 in ser ermont / darum sag ich dir Seth du solt nicht
 weinen und Flagen umb das öl der Parmung dar
 mit dein Vater volt pestrichen werden / des ents
 machen nicht geheben ungz an dy Zeit das vergan
 gen sind von dem Tag da Gott dy Werlt von erst
 erschueff

weschueff fünf tausend und zwey hundert Jar/
 So kumpt erst auf dy Erd Gottes Sun / der
 erthülcht den viel menig schar / So der dy Tauff
 emphanen hat / so stet auf das öl der Parmung
 über die in Gott geglaubet und dy Teuf emphanet
 durch das ewig leben. Darnach vert Gott zu dem
 Abgrund (Christus descendens in inferna) und
 nymbt deinen Vater und bringet den zu dem Himl
 reich und vor mag es nicht geschehen. 2c.

Hinc Evæ obitus, quæ septem tantum diebus
 Virum supervixisse narratur, ea mortis vicina dici-
 tur inter alia suos monuisse de futuro duplici exitio
 mundi per aquam & ignem, conficiendisque, ut
 præcepta tradita ad posteros propagarentur, dupli-
 cibus tabulis, fictili altera, & altera lapidea. Nach
 Adams Todt über sechs Tag Gott über Evam
 auch gepot daß sie ward siech. Eva west in ierm
 Gedandch das sy sterben solt / davon gepot sy
 ierm Chinder daß sy für sy chämen und vernämen
 ier Red / das geschah. Do sy chamen do er saw
 Eva und sprach: Ich verchünd ew daß ewer Va-
 ter und ich haben übervarn vor manigen iare
 Gottes Gebot. Darumb sprach Sannd Michael
 zu uns paide also: Durch ewer Ungehorsam daß
 ir zebracht Gottes Gepot / will Gott zwey Ge-
 richte füegen. Das erst mit Wasser / das ander mit
 Feuer. Also wil er sein Urtail geben über alles das/
 das auf Erd mag leben. Davon hört meine
 Chind / seind uns von Gott bescheiden sind zwey
 Gerichte / So schült ie laisten mein Gebot / ier schült
 machen von zweierlay Sache zwey Taweln. 2c.

*XXV. De Adamo & rebus ejus Varii
scriptores.*

PRÆter interpretes capitum primorum Geneseos antiquos ac recentes, Philonem item atq; Josephum, scriptoresque Historiæ Patriarcharum & Annalium ab orbe condito, è recentibus præcipue Salianum, Torniellum &c. de Adamo plura non æque certæ omnia fidei tradunt Simonius (diversus à Richardo Simone) in dictionario Biblico, & dictionariorum Historicorum scriptores Morerius ac Bælius, Suicerus item in thesauro Ecclesiastico, Jo. Franciscus Loredanus in vita Adami, Italice atque inde Anglice, Galliceque edita, Jo. Gisenius in Adami vita, Jo. Schifederkerus diss. Philologico Theologica de Adamo, Leucopetræ 1678. & auctor Calendarii Historici de Adamo Germanice ante hos decem annos vulgati in 8.

De Adamo non Androgyno Sixtus Senensis lib. V. annotat. 45. Theodorus Hackspanius Dispp. Theol. & Philolog. p. 283. seq. & Paulus Slevogtus dispp. Academic. p. 488. seq. Henrici Christoph. Schneringii diss. Gryphiswald. 1711.

De Adami Penitentia diss. duæ D. Jo. Frid. Mayeri & μακαρίτης Witeb. 1685. Jo. Gregorius cap. 25, Observationum sacrar. ubi traditiones Orientalium de doloribus & mœstitia Adami ob jacturam paradisi.

De scriptis Adamo tributis præter supra passim à me laudatos Jo. Braunius in selectis sacris p. 570. seq. Caspar Schottus in Technica curiosa p. 556. Christopho-

stophorus Hendreich in Pandectis Brandenburgicis D. Jo. Andreas Schmidius in pseudo veteri Testamento & Jac. Frid. Reimmannus in Specimine Isagoges ad Historiam litterariam antediluvianam.

Ænigma de Adamo apud Lambecium T. 3. de Bibl. Vindob. p. 39. Ὁ πατήρ μου ἐγέννησεν ἐμὲ, καὶ γὰρ ἐγέννησα τὴν μητέρα τῶν παιδίων μου, καὶ τὰ παιδιά μου ἐγέννησαν τὴν μητέρα τοῦ πατρὸς μου.

De sapientia Adam liber meritisimi Theologi D. Dannhaueri, quem memorat Theoph. Spicelius in templo honoris p. 415. non vidit lucem.

De Adam sepultura videnda Sam. Andreæ diff. Marpurg 1679. Sviceri thesaurus Eccles. in Κράνιον, Jo. Nicolai de sepulchris Hebræorum p. 119. Mich. Hoynovii diff. Regiomonte 1706.

De Salute primi hominis quam Tatianus olim negavit, Rupertus Abbas Tuitiensis vocavit in dubium testatus a multis libere negari & à nullo satis firmiter defendi, peculiaris liber exstat Philippi Abbatis Bonæ spei, cui addi possunt Gerh. Vosius Thesibus Theolog. p. 50. seq. Natalis Alexander Histor. Eccles. V. T. p. 73. & Sec. 2. T. 3. p. 558. edit. in fol. Samuelis Andreæ diff. Marpurg. 1678. Erdmanni Usenii Criticus eruditus, editus Germanice, lib. 1. quæst. 13. Miscellanea Critica Gallice vulgata ab Ancillonio T. 1. p. 34.

XXVI. ADAMI NOMEN.

In limine Commentarii Pseudo Hieronymi ad Novum Test. Tom. V. edit. Marcianæ p. 847. legas: *Adam a quatuor litteris & à quatuor stellis nomen accepit, quod est artis, dosis, anatholis, mesimbrio, vel*
D qua-

quatuor significant Evangelistas, & sicut de Adam omnis homo nascitur, ita per quatuor Evangelistas omnes ad fidem veniunt. Non stellarum illa sed plagarum quatuor mundi nomina sunt ἀρχαί, δύσιν, ἀνάσσει, μεσημβρία, quæ per nomen Adami significari traditur etiam in pseudo Sibyllinis lib. 2. p. 216. quam in rem non repetam quæ annotavi lib. 1. Bib. Græcæ c. 32. Alii observarunt apud Hebræos nomen אָדָם contineri literis initialibus vocabulorum אֶפֶן pulvis, דָּם sanguis & מַרְדּוּ rebellis fuit. Ab Eusebio Adami nomen recte exponitur γηγενής VII. præparat. p. 307. & XI. p. 516. Josephus in accusandi casu Ἀδάμον dixit. Metrophani Critopuæ Io p. 47. Confessionis suæ, Adamus dictus videtur quasi ἀδάμας. Eidem Josepho Adamus significat πυρρὸς. Aliis γῆ, ἀνδρῶν, ἐρυθρὰ γῆ. γῆ σαρκὸς, γῆ ἐρχομένη, γῆν, αἷμα, χῆς, μαρτυρία, ὁμοίωσις. Vide interpretationes nominum Hebraicorum Tomo. 2. Hieronymi editi à Joanne Marcianzo.

XXVII. Heretici ab Adamo nomen sortiti.

ADAMIANI, Adamæi, Adamitæ veteres à Prodicto, sæculo II. & recentiores sæculo XV. in Bohemia, atque sæculo XVI. ex Anabaptistis, qui paradisum & felicem primi hominis vitam restituere polliciti, fenestram variis erroribus & ineptiis aperuerunt, de quibus antiquis videndi Epiphanius & Damascenus hæresi 52. Augustinus & au-

& auctor prædestinati c. 31. Pseudo Hieronymus Indiculo hæresium c. 14. Theodoritus lib. 1. hæret. fabul. eap. 6. Nicetas thesauro Orthodoxæ fidei IV. 10. p. 117. T. 25. Bibl. Patrum edit. Lugd. Isidorus Hisp. VIII. 5. Originum, Sviceri thesaurus in γυμνός: De recentioribus Natalis Alexander Hist. Eccles. sec. XV. & XVI. T. 8. p. 94. edit. in fol. Æneas Sylvius de Origine Bohemorum c. 41 Tritheimius annal. Hirshaugiensium T. 2. p. 362. De utrisque Gabriel Prateolus & alii nuperi de hæresibus scriptores, Riverus Exerc. 27. in Genesin, Bælius in dictionario Historico, D. Dannhaveri præadamita uti p. 106. & B. Thom. Ittigius de hæresiarchis secundi à CHRISTO nato sæculi p. 113. seq.

PRÆADAMITARUM five Hominum plurimum ante Adamum à DEO conditorum assertor strenuus ac mox, dubito an ex animi sententia, ejurator Isaacus Peyrerius, Burdegalensis de quo consulendus præter Bælii Lexicon, Theophilus Spizelius in infelici litterato p. 827. seq. & Rich. Simon Tomo 2. Epistolarum selectarum, Epistolis primis quatuor. Ab eo dogmate solet & ipse vocari *præ Adamita* ut ab Is. Vosio de LXX. Interpretibus p. 341. Frid. Spanhemio in elencho controversiar. p. 645. D. Abrahamo Calovio T. 3. system. Theolog. p. 1074. Confutatus est Peyrerius a multis, nam ut notissimos Jo. Micrælium, Dannhauserum, Jo. Henricum Ursinum, Eusebium Romanum sive Philippum Priorium sub illo nomine delitescentem, tum Sam. Maresium, Anton. Hulfium, Jo. Hilpertum aliosque Lipenio in Bibl. Theolo-

gica memoratos omittam, contra Peyrerium disputant Matthæus Hale libro de origine generis humani p. 666. seq. edit. Germanicæ in 8. Isaacus Vossius de LXX. Interpretibus p. 281. Guil. Saldenus lib. 1. Otiorum divinorum Exerc. V. ac novissime Clariss. Herm. Christophorus Engelke Professor Rostochiensis in Præadamitismi recens in crustati examine. A. 1707. De præ Adamitis ex Zabiorum sententia vide Hottingeri Hist. Oriental. p. 187.

COADAMITAS sive plures homines simul præter Adamum à DEO conditos, Muhamedanorum quorundam sententia est, ut videre licet ex Rich. Simonis Epistolis selectis T. 3. p. 36. qui in hoc conspirant cum Juliano ὁ Ἰαβάρη, qui plures simul homines à Diis productos putabat p. 292. edit. Lips. vel quomodo nigri quidam in Africa existimant duplices homines primum à DEO creatos nigros & albos, ut nuper admodum itinere in Guineam p. 149. Posmannus notavit. Vel quomodo Theophrastus Paracelsus somniavit duplicem fuisse Adamum Asiaticum alterum alterum Americanum. Confer quæ de Manichæis & Andrea Cæsalpino Guil. Saldenus Otior. Theol. p. 64. seq. atq; de Jo. Meffresozotio Gotfridus Arnoldus Tomo III. Historiæ sive Apologiæ hæresium Germanice editæ p. 69. Moses Bar Cephæ part. 1. de paradiso c. 27. *Porro fuere ex hæreticis qui dicerent duos Adamos à DEO creatos fuisse, idque ex eo colligi, quod Moses duorum meminert, dicens alterum die sexto conditum esse, alterum post diem sextum: ad illum spectare verba: Et finxit Dominus Deus Adamum pul-*
ve-

verem è terra, at hunc neque ex terra effectum esse, neque ex pulvere dicere Mosen, sed simpliciter, Adamum illic posuisse quem finxerat.

Præterea alios circa Adamum errores & controversias de quibus consulendi Theologi, præcipue in Locis de Homine integro & imagine DEI, atque ejus amisfione & peccato. Pleraque perstrinxit etiam Rev. D. Jo. Andreas Schmidius in Helmontii errantibus ignibus circa doctrinam de statu integritatis & corruptionis.

XXVIII. De reliquiis Adami.

Ex Rev. D. Georg. Henrici Gæzii, Superintendentis Lubecensis diss. Historico Theologica de reliquiis Patriarcharum Vet. Test. Lub. 1710. 4.

AB ipso primo homine, Adamo scilicet, ætatis sue Episcopo, ceu B. D. Martinus Chemniti-
us Exam. Concil. Trid. f. 7. eum appellat, exordiamur. De hoc enim constat, quod ex pulvere de terra, miro DEI omnipotentis artificio, formatus fuerit, Gen. 11. 7. Res tamen penè inaudita est, Corsicæ ap. S. Cathar. de Sisco particulam hujus terræ custodiri, prout ex Antonpetro Philippi-
no, Histor. Corsicæ Scriptore, refert Dan. Chamier *Panstrat. Cathol. T. II. L. XVI. C. XII. f. 342. b.* Quis enim crederet, Adamum lapsum illam tam solícite collegisse, ut Corsi ejus compotes fieri potuerint.

Verum missâ terræ glebâ alia nunc nobis sunt expedienda. De Adamo enim sacræ litteræ com-

memorant, eum, cum *Eva*, peccati pœnarumque focia, *tunicis pelliceis* indutum incesisse. *Gen, III. 21*, Hæc vero, *Roma* adhuc superesse, & septuagesimo anno ostendi, Hebræi, quibus solenne est mira dicere sine ulla ratione & probatione, & fabulosis commentis mirandum in modum delectari, prout Bened. Pererius in *Comment. in Genesin* f. 984. de iis loquitur, in *Gemara*, notante Celeber. B. Jo. Christoph. Wagenfeilio in *Sora* p. 340. somniant, ita ex *Versione latina* commentantes: *R. Judas*, nomine *R. Samuelis*, dixit: *Etiā aliud aliquid habent Roma: septuagesimo enim quoque anno, selecto homine integri corporis, illum claudi cujusdam scapulis inequitare faciunt, induentes ei prius tunicam Adami protoplasti, & aptantes capiti ejus exuvias vultus R. Ismaelis. Amplius colla ejus adpendunt numos quatuor auri purissimi, crura vero obtegunt gemmis. Ante eum divulgant voce, inclamantque: supplicatio & xugis (Jacobi scil.) mendax est. Erater Domini nostri (Esavi) fuit impostor. Quibus spectare licet, spectatum adsunto. Nam qui eam non videt, haud eam visurus est. Quid juvat deceptiorem deceptio? Et impostorem impostum? Va huic, quando iste resurget! Rectè vero judicat M. Jo. Nüchterlein in *Diss. de Tunicis Pelliceis Protoplastorum*, in *Acad. Altdorffina* 1675. exhibita, *Cap. 2. §. 15. p. 31.* istas pro genuinis non esse habendas, hinc refert, quod à Judæo haud ultimæ notæ edoctus fuerit, vix probabile esse, aut unquam sibi persuadere posse, vestes istas Romam venisse. Et si Roma easdem vidisset ac asservasset, gloriose sine ex iisdem in hunc usque diem triumpharet. Nugarum vero nondum est finis. Quapropter sequentia ex Jo. Braunii *Lib. I. de Vesti-**

in *Sacerdotum Hebraeorum Cap. IV. §. VI. p. 89.* excerpere nobis haud erit dividia. Ita vero doctissimus Vir fabulam commemorat exploditque: *Toti Terrarum orbi notam esse credo putidam fabulam, quæ & hodie inter Judæos, qui quascunque fabulas credunt, pro vera historia narratur; ante paucos annos, uxorem, novi istius impostoris Sabbathi Zebi, tunicam pelliceam, quam Eva ante fere sex M. annos gerebat, è cælo dimissam natam fuisse, plurimorum sanctorum & Patriarcharum nominibus depictam, & aureis litteris ornatam, in quodam Campo, in quem à parentis genio, qui Judæus fuerat eam non aliter sciente quin Christiana nata fuerit, nuda deducta erat, stupendo planè miraculo. Utrum vero cæleste illud vestimentum illasum, à nova illa nuptia, novi Messia, in arca servatum fuerit, an detritum & jam Laceram alicubi in angulo inter sordidos verpulos jaceat, & cui usui hodie inserviat, fateor me nescire. Sane nanias illas, dignas ut à vetula pueris in cunis vagientibus præcinantur, à recutitis, sibi pulchre de novo suo Messia blandientibus, narratas accepi. Sed quis inde non colligat, haud contemnendam dari harmoniam Judæorum ac Pontificiorum, quemadmodum aliis in rebus * declaratam, ita etiam in Reliquiis Veterum asservandis luculenter fatis ostensam.*

Ad Reliquias Adami referri merentur ipsius pedum vestigia, quæ in Insula Ceylon conspiciuntur. Ita vero Hugo Linschotanus Itin. P. I c. 14. p. 2. Orient. India p. 40. all. D. Sam. Andreæ in Dissert. Histor.

D 4

Theol.

* Spectant huc *Dissertatt. Theologica B. D. Mart. Geieri, quæ Conformitatem Judæo Papisticam in locis de DEO, Angelis & homine, Scriptura sacra, & Legē indicant, atque ipsius Opusculis Philologicis p. 575. usque ad 736. insertæ sunt.*

Theol. de Sepulcro Adami, Marpurgi 1679. defensa, §. V. p. 5 illa commendat: Die Insel (Ceylon) ist sehr Bergicht / allda ist ein hoher Berg / welchen sie für den allerhöchsten in ganz Indien halten / sein Nahme ist Pico de Adam. * Es halten die Indianer für eine ganze Wahrheit / daß das Paradeiß daselbsten gewesen sey / und Adam sey da erschaffen / sagen auch / daß man noch heutiges Tages seine Fußstapffen auf demselben Berge finde / welche in denen Steinen stehen / gleich als ob sie darinnen gehauen wären / bleiben auch also und vergehen nicht. Eadem habet Jo. Jac. Saar in *Descript. Insulae Ceylon, Norimbergae 1672. edita, f. 62.* Sie (loquitur autem de Insula hujus incolis) halten festiglich dafür / daß auf einem Berg / den sie Adams Berg heissen / Adams Fußstapffen zu sehen seyn sollen / die auch in einem kleinen Templein eingefasset sind / darinnen Tag und Nacht / von gelben Kupffer gemachte Lampen brennen / von Clappers Nuß-Öel / und dahin Jährlich auf die sieben / acht / Meil Weges kommen / und jeder etwas von Clappers Öel zum Opfer mitbringet. In notis deinde ex *Herporti Itiner. p. 173.* hæc afferuntur: Zwischen der Insel Ceylon und dem festen Lande liegen grosse Steinselsen / dadurch kaum ein gemeines Schiff kan durchfahren / welche Selsen genennet werden Adams Brügge. Dannenhero man vermeinet / daß der Adam daselbst begraben lieget. Man siehet auch noch heutiges Tages das Bild Adams / mit Erdwerck abgebildet / liegen / in mercklicher Grösse auf den Berg Jackmann /

1002

- Iconem ejus æri incisam novissime exhibuit Cornelius de Bruins, itinere in Mosciam, Persiam & Indiam Belgice edito Ao. 1711. fol. Amsterd. p. 354.

woselbst ein Tempel stehet / darinnen Tag und Nacht
 Lichter gebrennet werden. Nicht weit von diesem Tem-
 pel findet man seine *Sustapffen* / und wird dafür gehal-
 ten / daß er solche selber nach seinem Fuß gehauen habe /
 dabey auch eine *Schriffe* gefunden wird / welche in
 Stein gehauen / niemand aber keinen Verstand oder
 Wissenschaft davon haben kan. Eandem autem fi-
 dem ista habere credimus, quæ non injuria *vestigis*
pedum Christi, monti Oliveti impressis, defertur, de
quibus diversæ Dissertationes exstant, à D. Sam. An-
 drea in *Acad. Marburg.* 1676. M. Nic. Christoph.
Remlingio Wittebergæ 1685. & M. Adamo Mahnio
Lips. 1699. conscriptæ. De *Litteris* autem, ab Ada-
 mopiæis, eidemque tributis, quæ *Romæ* in *Biblio-*
theca Vaticana conspiciuntur, scitè judicavit Hei-
 deggerus *Histor. Patriarch. T. I. Exercit. XVI. §.*
XXXVII. p. 481. ita scribens: *Neque magnifacio Ada-*
miam illam Scripturam, quæ visitur in Bibliotheca Vati-
cane columna Litterarum octava, cujus antiquitati ne-
quicquam patrocinator Angelus Roccha à Camerino
Comm. in Biblioth. Vaticanam, alique similia alphabetæ
ab aliis etiam Adamo supposita. Add. B. Jo. Hen. Ur-
 sini *Exercit. de Zoroastre &c. p. 207. seq.*

In agro Damasceno, qui adhuc hodie peregrinan-
 tibus monstrari solet, Adamum non solum (ê ter-
 ra scil. flava, vid. Hier. Welschii *Itiner. p. 184.*)
 plasmatum, & hinc in Paradisum terrestrem trans-
 latum, sed etiam illo rursus ejectum esse, Christ.
 Adrichomius in *Theatro Terre sanctæ, Colon.* 1628. f.
 45. meminit, qui p. 39. de spelunca refert, quod
 uterq; parens in illa per tempus sat longum filium
 interfecit, justum Abelem, luxerint, inque

eadem lectis saxeis, habentibus in longitudine triginta pedes, usi fuerint. Eandem vero missam facientes de *Domotantum Adami* ea hic tradere constitutum habemus, quæ in illustris Viri *Christophori Haranti Itinerario*, quod *Normbergæ* 1678. excusum est, p. 820. commemorantur: Die Muhammetaner geben für/ daß/ als Adam und Eva von dem Engel aus dem Paradies vertrieben wurden/ sie eben auf den Ablass Berg/ (welchen sie Giabal Arafata nennen/ und der 15. Welsche Meilen von Mecha liegt) kommen seyn/ daselbst zu wohnen/ und daß durch Gottes Verhängniß eins von dem andern sich verirrret hätte/ und seyn ganze vierzig Jahr von einander gewest/ habe auch unterdessen stets eines das ander gesucht. Da sie endlich wieder zusammen kommen seyn/ daß eines das ander wieder angetroffen/ auf der Höhe des Berges ein klein Häußlein gebauet / welches bis auf den heutigen Tag heisset Beit Adam, das ist/ *Adams Haus*.

Postquam autem *Adamus* voluntatem summi Numinis transgressus erat, atque se ipsum cum universo genere humano imagine divina orbaverat, vera postea pœnitentia ductus gratiam, quam perdiderat, iterum obtinuit. Benè proinde de ejus pœnitentia ac salute æterna sperare debemus. Videantur *binæ Dissertationes de Adami pœnitentia*, in *Acad. Witteb. A.* 1685. §. 86. à Vener. ac Celeberr. Dn. D. Jo. Frid. Mayero scriptæ, & *Dissert. Theol. D. Sam. Andreæ de Salute Adami*, *Marpurgi* 1678. elaborata, coll. Natal. Alexandri *Hist. Eccles. Vet. Test. I. l. f. 73. seq.* qui ad *Philippi Abbatis Bonæ spei*, *Bernhardo corvi*, libellum, de salute primi hominis, scriptum

prum provocat. Verum nec locum illum nos ignorare volunt Incolæ Palæstinæ. quo pœnitentiam egisse ferunt, prout Franc. Ferdin. de Troilo in *Orientali Itinerario*, quod *Dresde* 1676. lucem publicam adspexit, p. 323. *seq.* hisce verbis est testatus: Die zu Hebron wohnende Christen und Türcken haben uns den Ort gezeiget / wo Adam und Eva ihre begangene Sünde sollen beweinet / und wie sie sagen / ganket hundert Jahr ihr Leben in strenger Busse zugebracht haben. Dieser Ort lieget gegen der Sonnen Untergang / in einem Thal / ohngefehr hundert Schritte von dem Damascenischen Ucker / ist eine tieffe und finstere Grotte / nicht gar lang / noch breit / auch sehr niedrig / in einen harten Stein-Felsen / und wie es scheint / nicht von Menschen Händen / sondern von der Natur selbst also zugerichtet. Dieser Thal wird genennet / La vallo di lagrime, ein Thal der Zähren / weils sie über ihr groß Verbrechen die Thränen häufig sollen vergossen haben. Veremur tamen, ne hæc relatio, cujus nec ullum vestigium in sacris litteris deprehenditur, Pontificiorum Dogmati de satisfactionibus plus justo patrocinetur, atque callide satis ab otiosis Monachis fuerit excogitata.

Hac tamen occasione *Adami sepulcrum* * silentio prætermittere haud possumus. Istud enim adhuc hodie in Palæstina inveniri creditur, hinc à Scriptoribus, qui eam perreptarunt, traditio illa pervulgata, Adamum in Monte Calvariæ fuisse sepul-

* Pseudo Origenes lib. 2. in Jobum p. 463. *Ubi videtur nunc Phœnix? ubi urna Adam? ubi videtur arca Testamenti? ubi urna manna?*

pultum, in litteras refertur, atque posteris valde commendatur. Confer *Itiner. Terra sancta* T. 1. f. 248. sq. edit. Francof. 1609. Chr. Andrichomius in *Theatro Terra sancta*. f. 49. Otto Frideric. de Gröben *Itiner. Orient.* p. 125. Franc. Ferdinandus de Troilo *Nodæpor. Orient.* p. 207. Jean Mocquet *Reise-Besgebnisse* p. 335. Georgius Christoph. de Neitzschiz *Welt-Beschreibung* p. 281. D. Jo. Cotovici *Itiner. Hierosol. & Syriac.* p. 169. Petri della Valle *Itinerar.* P. 1. f. 160. Wagenfeilii *Sota* p. 293. Quamvis autem ea sententia quamplurimis prisca Ecclesiae Doctoribus probetur, quorum testimonia à B. D. Casp. Sagittario in *Harm. Pass. Christi* p. 738. sqq. adducta legi possunt, nondum tamen hæc lis perorata esse videtur, num ista relatio omni prorsus dubio careat. Haud malè enim August. Tornielus in *Annalibus sacris* f. 72. judicavit, locum sepulchrae ipsius Adami nequaquam explorari aut sciri posse, quoniam de hoc (lubet enim ipsius verba hic recitare) aut ubi habitaverit, præsertim sub finem vitae sue, aut in quo loco defunctus sit, Scriptura sacra non meminit: Et constat, non solum omnia cadaverum ossa dissipata, sed etiam sepulchra ipsorum, cum reliquis, quæ tunc exstabant, ædificiis, à diluvii inundationibus orbata ac dispersa omnino fuisse, ita ut nullum eorum postea vestigium remanserit. Deinde ista falso nititur præsupposito, Adami ossa à Noa, qui ea collegisse ac in arca reposuisse dicitur, in partes diversas divisa, atque inter filios æquabiliter dispertita fuisse, Solum deinde nobiliorem corporis partem, eam scilicet, in qua ipsius Adami Cranium fuit, accepisse, atque in Judæa terræ demandasse. Placet autem istud

istud non solum modo adducto Torniello *l. c.* sed etiam Joh. Ferrando in *Disquisitionis Reliquiariae L. I. C. XII. p. 318. edit. Lugd. 1647.* hunc in modum scribenti, atque rationem in simul factæ istius divisionis reddenti: *Non possum usque eo mihi temperare, quin explicem conjectura, Noëmum filios suos in Orbis possessionem mittere meditantem, eo potissimum consilio, & animi destinatione paternas animi exuvias ipsis partite divisas imperitum fuisse, ut toto, quantus quantus est, dispersi orbe, vastissimisque terrarum spatiis à se invicem longissime sejuncti fraternam charitatem conservare, atque adeo ejus igniculos plus nimio intermori faciles, tam aviorum pignorum continenti aspectu, quam primi Parentis ac sui reficere, vel potius presenti semper recordatione fluerent conflabellare.* Habuit autem hic scriptor, de tuenda sacrorum Lipsanorum religione valde sollicitus, ea in mente, quæ *Lib. I. Cap. II. p. 92.* ex Mose Barcephæ retulerat: *Noëmum, cum esset arcam una cum liberis suis conscensurus, impendente diluvio, secum in arcam intulisse ossa Adami,* eaque deinde post dilu-*

* Hisce adjungit Jac. Boulduc *Lib. I. de Ecclesiis ante Legem c. 14. p. 134.* scripta Henochi, sequentem in modum de iis (allegat B. Dn. D. Aug. Pfeiffero in *Dec. selectâ Exercit. Bibl. Exercit. II. de Henoch, cap. IV. §. IV. p. 47.* & B. D. Ægidio Strauchio in *Dissert. Histor. de Columnis Sebrianis, Witteb. 1669. præfat.*) commentans: *Noachus mandavit scripta Henochi diligentissime conservari, & reposuit in Arca tempore diluvii, non minori sollicitudine, quam Patris Adami & aliorum Patriarcharum ossa, ut qui ejus, quem DEUS rapuerat, ossa, quæ servarentur, habere non posset, scripta tanquam sanctissimum pignus & depositum sibi atque posteritati custodiret.* Rectè vero judicat celeberrimus Theologus: *Scilicet de servatis Henochi*

lucum arcâ digressum suis suis distribuisse, prout orbem terrarum inter illos habitandum patiebatur: Verbi gratia, calvariam Adami dedisse primogenito suo Sem, & terram illi assignasse Judæam: atque posteritatem Sem, cum in Judæam, cum hereditatem suam, venisset, illam Adæ calvariam, quæ sibi de illius ossibus ex paterna distributione obvenerat, in Adæ sepulcro, quod jam tunc illic extabat, reposuisse. Ut non attingamus, quosdam in ea esse opinionem, Chebronem Adami sepulcrum sibi vindicare. Incerta itaque omnia sunt, atque idonea auctoritate destituta, quæ de illo circumferuntur, prout fusius integra *Dissertatione, Adami sepulcrum sistente*, atque *Marpurgi 1679. excusa*, modo laudatus D. Sam. Andreæ evictum dedit, *Coll. Dissert. Philol. de Chebroe, Gigantum domicilio, Witteb. 1710.* à Dn. Jo. Christoph. Wichmanshausenio proposita, p. 13. & *Dissert. Philol. Theol. de Adamo*, in *Gymnasio Weissenfelsensi 1678.* sub præsidio B. Dn. Prof. ac Superint. Jo. Schieferdekeri ventilata, *Aph. VI.* ac Jo. Henr. Heideggeri *Hist. Patriarch. T. I. Exercit. IV.* p. 160. nec non Christ. Andrichomii *Theatro Terræ sanctæ* f. 49, & 202, ac *Cotvici Itinerar. Hierosol.* p. 243.

XXVIII.

nobis scriptis tam certa res est, quam de aliorum ossibus! Et cui ignotus est ille Boulducus, Parisinus, ordinis Minorum Prædicator, homo in excogitandis pro lubitu figmentis audacissimus, & plane dignus, qui historiam Lombardicam continuet, aut nobis det conformitatum libros, elogio D. Sam. Andreæ, in *Dissert. de sepulcro Adami* §. XXIV. p. 23. Idem sua stoliditate notus, perditæque frontis homo dicitur Dn. Prof. Wichmanshausenio in *Dissert. de Chebroe*, §. IX. p. 23.

XXIX. De reliquiis Adami.

*Epistola Rev. M. Pauli Christiani Hilscheri, Pasto-
ris Paleo Dresdensis, ad laudatum D. Gæ-
tium, data editaque Dresda*

1711. 4.

VIR

SUMME REVERENDE, AMPLISSIME
ATQUE EXCELLENTISSIME,

Domine, Fautor, atque Amice desi-
deratissime,

Quanquam mentis nostræ hæc natura sit, atque
conditio, ut rerum novarum cupidissima,
fastidiat propemodum antiqua, & contemptim
habeat, aliquando tamen ea quoque, quæ lon-
go temporum tractu obsoleta fere, & extra ho-
minum cognitionem posita sunt, postliminio re-
vocare, & in lucem, apricumque producere sata-
git. Scita enim conversione ex vetustis recentis-
sima fiunt, quæ diuturna oblivione sepulta eruun-
tur quasi e tenebris, & in conspectum veniunt
Non latere TE, VIR SUMME REVERENDE
potuit ea commentandi ratio. Postquam ergo
quæ ad præsens ævum accedunt proprius, non sine
applausu orbis eruditi in medium prodire jusisti
hactenus, nunc conversa scenâ ad expromendas
Patriarcharum reliquias instituto non illaudabili ani-
mum applicuisti, quarum amplissimam messem
cum

cum nuper exhibueris, ego, quod Tua fieri pace non dubito posse, spicilegium dabo, & *manipulum lipsanorum Adami* a TE vel ideo non memoratorum, ut haberem, in quibus colligendis scribendi ad TE materiam invenirem, facto abs TE acervo adjiciam. Non equidem is sum, qui illa vetustatis, uti feruntur vulgo, monumenta, promiscue omnia extra dubitationis aleam constituta esse judicem (quis enim reculas istas conservaverit? aut in tanta terræ marisque per diluvium confusione, distinctas, & incorruptas præstare valuerit? aut quo autore notitia earum ad nos per tanta seculorum intervalla pervenire poterat, cum ante Mosen, Mose tacente, historia tenebris, quod ajunt, Cimmeriis, sit involuta?) Sed ita arbitror, maximam eorum partem, quæ recensenda a me fuerint, vel fingendi quadam libidine, vel mythologiæ studio, vel piæ meditationis incitamento, vel desiderio conciliandi inventis majorem auctoritatem, & gratiam, vel communi errore subnata esse, atque excogitata. Neque tamen nullam omnino utilitatem habet isthæc commentatio. Cum enim legerimus, quæ hic consignata sunt, non solum Judæorum aliquot sententias rectius intelligemus, easque vel stultitiæ damnamus, vel tanquam sapienter dictas feremus, sed etiam loca Scripturæ sacræ non pauca dilucida fient, atque illustriora. Ita autem me geram, ut, quæ de *particula terræ*, ex qua procreatus sit Adamus, de *vestibus* ejus, *pedum vestigiis*, *literis*, *speluncis*, in quibus lapsum, Abelisque mortem deflexerit, *domo*, ipsi & Evæ communi, *lecto*, *sepulcroque*, & *offi-*

offibus, varie, & diligenter annotata a TE jamjam fuerunt, denuo repetiturus non sim, sed vel nova proferam, aut, si de iisdem dicendum mihi sit, ex aliis fontibus derivata accersam, Tuoque iudicio censenda subjiciam.

Postquam sapientissimus conditor universi produxit primum hominem, e dormientis *costa*, sociam ipsi paravit Evam. Nobilissimam hanc pariter atque perdilectam mariti portiunculam vel ideo inter *καταλείμματα* Adami reputare placet, quia non solum peculiari plane modo de corpore ipsius animali decerpta fuit, sed etiam post ipsius obitum permansisse fertur residua. Quod si enim pie defunctorum tibias, ossa, atque digitos reliquias appellare solemus, quidni & costam demortui Adami ipsanis, memoria dignis, accenseamus? Neque tamen ita diu vidua vixit Eva, sed ex veterum sententia septimo die post, quam beate discessisset maritus, inter mortales esse desiit.

Et cum liberi sint segmenta quasi, & particulae de substantia parentum, *fili* quoque, *filiaeque*, & totae Adami progenies in hunc reliquiarum catalogum jure meritoque referuntur. Tanta autem eorum multitudo est, tanta copia, ut

Hybernias citius numeraveris nimbros

Sylvarumque comas

quam certum eorum numerum inire possis. Fecit tamen ejus periculum Jo. Bapt. Ricciolus in *Geographia & Hydrographia reformata*, quae Venetiis anno 1673. prodit, verisimilemque hominum superficiem terrae inhabitantium calculum invenit, quem ex eodem repetit in *Analect. Miscell.*

Matth. Zimmermannus Mens. 2, n. 9. Non supervacanea id curiositate disquiritur, sed ad satisfaciendum eorum dubitationibus, quibus ex terræ parvitate, hominumque multitudine oboritur difficultas circa resurrectionem mortuorum, atque judicium, non mediocriter conducit. Nam ex arithmeticis legibus liquidissime traditum, probatumque fuit, quod, si in vitam redirent omnes simul, quotquot extiterunt unquam homines, singulis spatium satis amplum foret, in quo possint consistere. Quod argumentum erudite non minus ac solide tractavit *Gerb. Job. Vossius de Matthes. natura c. 7. & Isaac. Vossius Var. Observ. c. 3.* quibus jungenda Judæorum effata, a *Dassovio in Diatribe de mortuorum resurrectione c. 4. §. 5.* studiose collecta. Sed hæc de universi generis humani multitudine. Quæramus autem nunc de eo saltem mortalium numero, quos Adamus per 930. annos, quibus vixisse perhibetur, progeneratos ex se habere poterat, & moriturus post se relinquere viventes. Summam colligemus æquisimis conditionibus. Ponemus enim:

1. Annos ætatis non lunæ quidem, sed solis cursu metiendos,
2. Adamum primo statim creationis anno gignendi fecisse initium, secus quidem, ac Judæi sentiunt, ipsum centum, & amplius post lapsum annos a consuetudine maritali abstinuisse.
3. Evam primo, & interposito deinde uno, tertio quoque anno peperisse, cum tamen propter naturæ firmitatem, quæ hodie immensum

sum debilitata est, vel singulis annis prolem dare potuerit.

4. Singulis partibus non gemellos quidem, quod veterum quorundam est opinio, sed unicum solummodo fœtum enixam esse, eumque

5. permutatis vicibus nunc marem, nunc fœmellam fuisse,

6. Nec Adamum præter Evam plures, prout quidem Rabbinii delirant, habuisse uxores, ac

7. Utrumque parentem centesimo ante obitum anno non amplius generasse.

Posteritatem vero ejus, quod attinet,

8. Abelem interfectum esse a Caino, antequam conjugium inierit.

9. Filios Adami anno centesimo, filias vero anno nonagesimo octavo ad matrimonium sese applicuisse, pariterque ut protoplastos

10. non singulis quidem, sed tertio quoque anno, ac

11. alternatim prolem alterius sexus produxisse; & quoniam conjugium non nisi inter masculum, & fœminam, adeoque duas personas est,

12. generationem non juxta singulos, sed juxta binos, atque binos deducendam esse, ac denique

13. tertiam hominum partem ante Adamum emigrasse vita.

His ita se habentibus prodeunt in numerum liberi ab Adamo geniti 365 & demto Abele, utpote im-

proli, 182 paria conjugum. Quod si primus ex his anno Adami 102. generaverit, & ita cæteri quoque ad eandem ætatem provecti, vidit Adamus 425616 nepotes, adeoque 21258 paria conjugum. Qua via per reliquas generationes si velimus progredi, multitudo propemodum innumrabilis emerget. Fecit animi gratia rei hujus periculum Vir in tractandis numeris versatissimus, & a tertio gradu ad reliquos procedens non quidem, quod juxta conditiones supra pactas, sed quod, supposito, ex singulis conjugiiis subsecutis decem solummodo prognatos fuisse, generari potuerint, computando, colligendoque certam, eamque ingentem summam adinvenit. Ecce illam!

Adamo ab anno ætatis	nati sunt	in gradu
I	365 filii & filia	I
102	42516 nepotes & neptes	2
nunc compendii causa e singulis hisce, & secutis conjugiiis decem solummodo censentur liberi.		
204	425160 pronepotes, & proneptes	3
306	4251600 abnepotes, & abneptes	4
408	42516000 trinepotes, & trineptes	5
510	425160000 - - -	6
612	4251600000 - - -	7
714	42516000000 - - -	8

& sic porro per reliquam ætatem. De qua computatione, monendum, numerum liberorum oppido exiguum, & ab universis concedendum, con-

conjugibus ad maximam senectutem pertingentibus assignatum esse, cum Adamus vel ex primo pronepote & uxore ejus, juxta præsupposita superius data, viderit necesse est 363. liberos ex primo abnepote 308. ex primo trinepote 261. &c. eamque ob rationem nullum ex tam ingenti summa inter mortuos ante Adamum referendum esse, sed eos universos, qui hic in rationes venerunt, censendos esse superstites, cum moreretur Adamus. Nam, etsi æquum fuerit largiri, vel tertiam liberorum Adami partem morbo, aut violenta morte, aut alia ratione ante ipsum obiisse diem, ideoque confictam putemus Judæorum sententiam, Haranem, cujus mentio fit *Gen. XI. 28.* primum omnium moriendo præcessisse parentem, atque sic ante illum, quotquot fuerint, filios filiasque genitoribus suis superfuisse, quia tamen e postremis conjugii decem saltem paria, cum eorum multo plura fuerint, ad computum vocata, & hoc pacto, quæ provenire poterat summa, longe ultra dimidium jam imminuta sit, nova subductione non erat opus. Consideremus autem hic infinitam Dei, & nunquam satis deprædicandam potentiam, quæ ex uno conjugio tantam, facieque, & sexu, & ætate, & studiis tam distinctam hominum multitudinem producere, binariumque numerum adeo mirabiliter augere noverit, ut millenario ætatis nondum elapso tot viventium myriades in orbe terrarum extiterint, quot protoplastorum neque oculi uno intuitu capere, neque mens eorum cogitando comprehendere poterit. Atque hæc de posteritate Adami, a quo,

nisi in univcrsum genus humanum, cujus erat scaturigo, magnum bonorum malorumque flumen defluerit, multæ res in hac reliquiarum recensio-
ne rectissime omitterentur; quoniam autem ipso autore habemus, quod infelices nos pariter atque beatos reddit, ex æquitatis jure eidem accepta referimus. Primo igitur loco commemoranda nobis *labes isthæc, atque perniciēs hereditaria*, quæ a tenerrimis vivendi initiis occupare nos universos solet, & ad credendum vera, & recta faciendum oppido ineptos reddit. Non male de hoc peccati originis inquinamento *Talm, Tr. Berachot* l. de benedictionibus. *Non est mirum, cur peccatum Adami, & Eva exaratum sit, & signatum annulo regis ad generationes sequentes propagandum, quia, quo die creatus est Adam, absoluta sunt omnia, ita ut ipse extiterit perfectio, & complementum totius mundani opificii: sic quando ille peccavit, totus mundus peccavit, cujus peccatum nos portamus, & patimur. Quod non ita se habet in peccatis posteritatis ejus. Locum dedit Voisin Observ. in proem. Pug. fidei Raymundi p. 140. Ita est. Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, eoque pacto per omnes homines mors penetravit, quoniam omnes peccaverunt Rom. V. 12. Quod & illi Judæorum magistri * significare videntur mihi, qui tradunt: Serpentem eo tempore, quo cum Eva familiaris conversatus fuit, sordes eidem infudisse, quibus omnes gentes inficerentur. Præterea plurimarum rerum scientiam natis ex se reliquit Adamus. Etsi enim asserere non audeamus Adamum singulas calluisse artes*

* Confer Menasseh Israëlidis librum de fragilitate humana ex lapsu Adami, Amst. 1642. 8.

tes, ac omnis literaturæ peritissimum fuisse, Theologum nempe, Philosophum, Medicum, Astrologum, Chymicum, Mathematicum, quod Rabbiorum dictis edocere cupit *Kircherus Oedip. T. 2. P. 1. C. 11.* fatendum tamen omnino est, ipsius, sapientissimi hominis, informationi debere ingentes gratias, qui ipso parente gavisi sunt, & tradita ab eo habuisse non pauca ad res bene gerendas subsidia. Et quid de *universo terrarum orbe* dicam, cujus ille dum vixit, dominus fuit? Indicare voluisse *πατοκράτιαν* istam dixerim, autorem, quisquis fuerit, additamentorum in Bibliis Germ. MS. an. 1458. a *D. Job. Fr. Mayero*, in *historia version. Germ. bibl. Luteri* memoratis, quando pasim protoplastos cum honoris præfatione *Herr Adam/atq; Frau Eva* uti olim Romani Imperatorem absolute *Dominum*, Græci *κύριον*, Regemque suum Galli *Sire*, absolute, & *ἐξοχικῶς* appellat. Chrysostomo ea de causa *χρησίσαντος ὁ κόσμος δεσποῦντος* audit. Sed cum moreretur ille omnium monarcharum maximus, ad posteritatem pervenerunt reliquiae istæ longe amplissimæ, imprimis autem *montem* e regione Paradisi eis legasse fertur, qui tum erant e familia sanctorum. *Elmacinus* apud Hotting. in *Smegm. l. 1. c. 8. Sect. 1. G.* Cum *finis vite* inflaret, *adesse sibi* iussit *filium suum Sethum*, ejusque fratres, liberos, & uxores, quibus præcepit, ut habitarent in *monte*, qui est e regione Paradisi, neque inde descenderent, aut commiscerentur cum *semine Kaini homicidæ*.

Atque hæc quin locum in catalogo reliquiarum Adami habere mereantur, non facile, **VIR EXCELLENTISSIME**, dubitaveris. Est vero præ-

terea farrago earum longe plurima, quæ suspectæ non solum, sed manifesto etiam confictæ sunt. De quibus cum relata leges, novo TIBI calamo opus, & atramento erit, ut obelos, peristigmena, diplen, & Platonicum $\alpha\lambda\alpha\iota\ \tau\omicron\ \chi$, ac quicquid denique indignationis criticæ signorum est, passim marginibus adscribas.

Adamus ex Judæorum arbitrio *animarum* omnium vagina veluti, & domicilium fuit, quarum aliz quidem, si fabula vera est, in capite resederunt, in oculis aliz, ac sic per reliqua corporis membra, usque ad pedes. Testem cito *R. Loriam, Tractat. de Revolut. animarum P. 4. c. 9. § 32.* Sed & suam sibi habuit, eamque e corpore in corpora migrantem. Primam hereditario quasi jure Davidi cesfit, postmodum autem Mesia. Rabbiorum hoc meletema est. Geminam nempe homines isti ex Elia Levitz sententia revolutionem docent: unam corporum, ut ea per terræ cavernas in Palæstinam sese deferant, ad felicissimam, quam vigilantes somniant, resurrectionem; alteram animarum, quarum unaquæque opus habeat in tria immigrare corpora. Cujus rei causam allegant, quoniam apud *Jobum XXXIII. 29.* consignatum sit: *Ecce ista omnia operatur DEUS tribus vicibus!* ubi vocata in subsidium arte rasche thebos exploratum habere volunt, animam primi hominis sua sede excedentem recepisse se in corpus *Davidis*, & transituram aliquando in corpus *Mesia*, quoniam scilicet in voce דָּוִד singulæ literæ singula nomina, *Adami* nempe, *Davidis* & *Mesia* exordirentur. Nugæ, sed venales, nam redemisse eas

eas suo videntur ingenio, qui Adami animam il-
lapsam in *Pauli* Apostoli corpus existimant, eique
rationem præbuisse dicendi: se peccatorum om-
nium esse maximum. *1. Tim. I. 15.* Denique & vir
monstræ eruditionis *Guil. Postellus* in ea versatus
opinionem fuit, se esse animæ Adami admirabile do-
micilium, quod *Beza* in notis ad *Job. XXI. 22.* observa-
vit. O inanes reliquiarum æruscatores!

E terra productus est, qui terræ universæ erat
dominus. De meliori autem luto, quod super-
fuit e creatione Adami, DEUM locustas finxisse
fingunt Muhametanorum Theologastri apud *Bo-
chart. Hieroz. P. 2. l. 8. col. 486.* Reliqua massa aream
præbuit, super quam sacra facerent Patriarchæ,
Isaac ligaretur, & sanctum denique sanctorum ex-
trueretur a Salomone. Audiamus hac de re disse-
rentem *Majemonidem* in *Beit abachria c. 2.* Locus al-
taris amplius fuit apte dispositus, neque locum ejus in æter-
num mutarent, sicuti dicitur: Hoc erit altare holocausti
Israel! (*1. Chron. XII. 1.*) in loco sanæluarii ligatus fuit
pater noster *Isaac*, juxta illud: *Abi ad terram Moriah!*
(*Gen. XII. 1.*) Dicitur autem, extruxit ibi *Salomob* do-
mum in monte (*1. Reg. VI. 14.*) Est autem traditio in
omnium manu, locum illum, in quo *David* & *Salomob*
edificavit aream pro arca, esse eundem locum, in quo *A-
braham* extruxit altare, atque super illud ligavit *Isaacum*,
& eundem, in quo *Noach*, postquam egressus erat arca,
extruxit altare: & hoc esse idem illud altare, in quo obiu-
lit *Cain*, *Abel*, & *Adam* primum sacrificium, postquam
creatus erat, atque inde conditus est. Hinc ajunt sapien-
tes: *Adam* creatus est e loco expiationis sue. Quo de
altari inferius plura. Reliquia autem corporis Adami.

diligenter asservata. Ex *Patricide* enim & *Elmacino Hottingerus in Smegm.* refert, Adamum morti proximum Sethum ad se, & alios quosdam ex posteris vocasse, testamentoque præcepisse illis, ut demortui corpus condirent aromatibus, ac tandem sepelirent in meditullio terræ, addita ratione: *Inde salutem sibi posterisque obventuram.* Noachum igitur, cum immineret diluvium, e spelunca duplicata repositum ibi hætenus inter exuvias reliquorum Patriarcharum corpus Adami in navem transtulisse. Quid porro? In venerationem reliquiarum convertit animum. Annotatum id ex Arabum traditione fuit a *Joh. Gregorio in observ. ad aliquot S. Scriptura loca c. XXV.* Quam primum discesceret, Noah adstitit coram Deo, cum filiis Sem, Ham, & Japhet versus Adami corpus, & oravit. Placetne audire orationem? O Domine, tu excellens es in veritate, & nihil est magnum in comparatione ad te. Aspice nos oculo misericordiae. Libera nos ab hoc diluvio aquarum, per corpus Adami protoplasti tui, per sanguinem Abel sancti tui, per justitiam Seth, in quo complaces. Ne numeres nos inter eos, qui transgressi sunt statuta tua, sed sume nos in curam tuam misericordem; quia tu es liberator noster, & tua est laus ab omnibus operibus manuum suarum ab aeterno. Et filii Noe dixerunt: amen, Domine! Tandem vero humi conditum fuit circumlatum hætenus corpus Adami, idque hoc pacto. Noachum perhibent, cum ad extremum vitæ terminum accessisset, clam injunxisse Semo, ut Melchisedecho adjutore, eo in loco sepeliret istud, quem ipsis notum fecerit angelus. Angelo igitur præeunte perductos esse ad montem calvariz, qui

terræ

terræ sit umbilicus, ubi homo conditus olim de terra, terræ fuerit redditus. Sed alii aliter. Nam ex *Mosis bar Cepha commentario de Paradiso P. I. c. 14.* intelligimus, Jacobum Orrohaitam in ea hæsisse opinione, Noachum, arca post diluvium tandem egressum non modo terrarum orbem, sed ossa quoque Adami distribuisse filiis, craniumque ejus primogenito, Semo scilicet, obvenisse. Quod accommodare ad piam meditationem si velimus, elegantissime dictum, rectissimeque fuit. Vetus enim Adamus, five originalis labes, communis est omnibus hominibus, ac nemo ex universa Noachi posteritate extat, qui non partem aliquam ex reliquiis istis facerrimis propriam sibi acceperit. In explicando loco, ubi supremum pro salute hominum supplicium JESUS noster sustinuit, consentiunt propemodum veteris Ecclesiæ doctores a *cranio Adami*, ibidem invento, dictum fuisse eundem Golgatham. Ex universa turba *Basilium Se-leuciensem* audiamus, qui in compendio fatur, quæ reliqui fufius: *Juxta Judæorum traditiones calvaria Adami ibi inventa est, idque per summam suam sapientiam cognovisse Salomonem ferunt. Propterea, ajunt, calvaria locus, locus ille vocatus est.* Orat. XXXIIX. Auctor opinionem istam ab Hebræis derivat, qui, interprete Salomone, de cranio Adami, eo in monte deposito, fuerint edocti, quod tamen neminam quidem veritatis speciem habet. Gens enim ista, ad superstitionem proclivis, si rescivisset, partem hanc capitis protoplasti residuam in Golgatha requiescere, nunquam passa per religionem fuisset, ut de scelestissimis mortalium ibi sup-

pli-

plicium sumeretur, ubi κρηπίς ὃ γένεας, καὶ πρόγο-
 νος venerabilem nactus sit sepulturam Ἀἱρεῖς Ἀἱ-
 ροί! Conspirant tamen in nomen montis ab Ada-
 mi calvaria enatum *Tertullianus, Origenes, Cypria-
 nus, Basilus, Eusebius, Ambrosius, Hieronymus, Au-
 gustinus*, compluresque alii, quorum testimonia
 in *Traſtatu de hiſtoria paſſionis Chriſti P. II. c. 10 §. 80.
 ſeq. Sagittarius*, & ante eum in *libro de cruce* * *Greife-
 rus*, allegavit. Quod pictores etiam videntur
 imitari velle. Adami Reliquias per cranium inter
 decuſſata oſſa reclinatum ſub emortuali Salvatoris
 palo repræſentantes. Obſervatum præterea a
Combeſio, creditumque fuit, in *Auſtario novo Patr.
 Græc. p. 1524.* locum calvariæ a lapidibus antiquo
 more Adæ cranio in tumuli vicem impoſitis, pa-
 riter, uti tribunal Pilati obſtratum e ſaxis confe-
 ctum, appellatum a Germano, aliisque Græcis
 λιθόſρωτον fuiſſe. Sed ita ſubleſtæ fidei ſunt om-
 nia, ut cum Hieronymo judicemus: *Magnò qui-
 dem applauſu populi piam explicationem ſuſceptam, non
 tamen veram eſſe.* Unde autem traditio iſta? *Non
 incongrue creditur*, inquit *Auguſtinus, Serm. 71. de
 tempore, quia ibi erectus ſit medicus, ubi jacebat agrotus;
 & dignum erat, ut, ubi acciderat humana ſuperbia, ibi
 inclinaret ſe divina miſericordia, & ſanguis ille pretioſus
 etiam corporaliter pulverem antiqui peccatoris dum digna-
 tur ſtillando contingere, redemiſſe credatur,*

Non autem prætereundæ ſunt in hac reliquia-
 rum recenſione illæ, quas omnium præſtantissi-
 mas, planeque ſingulares adinvenit quorundam
 deſperabunda ſubtilitas. Cum enim Mariam à
 labe peccati immunem pronunciare, non per-

* Lib. I. cap. 18.

mit.

mittant clarissima Scripturæ effata, constitutum tamen fuerit aliquibus, e sorte miserrimæ hujus conditionis eandem eximere, confingendum fuit, quo imponerent populo, & ipsi viderentur Theologi. Quodnam illud? Separata nempe divinitus materia, ex qua nasceretur virgo omni laude dignissima. Proditum namque a Galatino est l. VII. de arcan. Cathol. Verit. Materiam τῆς Θεοτόκου ab initio productam, ac membro Adæ insertam, intaminatamque ab eodem ad Sethum, a Setho ad Enosum, ab Enoso tandem ad Joachimum, parentem virginis, lege quasi hæreditaria, fuisse translata. Scilicet, quæ de Messiz matre Judæorum doctores somniarunt, in rem suam ille interpretatus est. Sed cæcus cæcum! Quo in loco & singularis ista, sed ejusdem plane ordinis *Particula substantie Adamæ* commemoranda venit, ex qua humana Filii Dei natura formata perhibetur. Sunt enim qui intempestive curiosi: Quæ ratione e Maria, peccatis inquinata, dari potuerit Salvator ἀναμάρτητος? ingeniose philosophantur: In Adamo, legem Dei transgresso, divina sic dirigente pronœa, segregem a contagio massam esse conservatam, ex qua ad Mariam usque, propagine traducta, natus sit Jesus. Sed opinio hæc cum idonea ratione non nitatur, & ad voraginem sexcentorum malorum vel renitentem abripiat, prudenti consilio dimittenda est, in hærendumque sine anxio nimis circa modum rei scrutinio, axiomati divino: Conveniens nobis erat ἀρχαῖς ὁσιῶν, ἀνακῶν, ἀμάρτησιν, καὶ ἁμαρτίαις.

ρισ μὲν ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν. Ebr. VII. 26. Quo de argumento prolixius Theologi.

Cum pudor, & conscientia admisi sceleris impulisset Adamum ad curam rei vestiariz, paravit sibi, atque uxori, operis adjutrice, *tegmenta corporis*, Gen. III. 7. quæ, sive perizomata, sive subligacula, sive campestra dixerimus, non e foliis quidem confutis, sed confertis inter se frondibus constitisse, non sine veritatis specie contendit *Gatakerus Cinno l. I. c. 3. p. 199. seq.* Reliquias vestis, cum usui tandem esse defineret ea, in partem cessisse regioni, quæ tum receperat exulem, cimelique istius a se asservati testes hodieque esse fragrantissimum herbarum odorem, sunt qui famulati ingenio sentiant. *Abu Mabumed Mustaphi, ben Al-jebir Hasen in hist. universali*, (Seldeno de Synedriis l. II. p. 452. tradente) ab aliis memorari ait, Adamum tunica ficulnea amictum in montem Serandib, in orientali India plaga, pervenisse, ibique folia, e quibusea composita fuerit, vento, & calore arefacta, ex eorumque pulvere longe lateque dissipato, ortam fuisse plantarum per regionem eam odoriferarum copiam. De tunica vero, qua Deo autore postmodum amictus est, Gen. III. 21. dici possent, si operæ pretium fuerit, longe plurima, non ero tamen in depingendis iis curiosior. Qui Judæorum hac de re sententias perdiscere cupit, eum exsaturabit diligentia *Wagenseilii*, integram, quantum memoriæ ipsius succurrit, vestium primi hominis historiam *Excerptis Gemara c. 1. in commentario ad Sotam p. 339. seq. attextentis*, & *Garpzovii, in notis ad Schikhardi jus regium c. V. lb. 17, p. 358.*

p. 358. seq. Patrum autem Græcorum opiniones uno fasciculo collectas inveniet in *Tthesauro Spicer* voce χιτών. Quod si & piis hac de tunica Adami, meditationibus oblectare velit animum, dabit eas *Ursinus in Analectis sacris l. VI. c. 15. p. 351. seq.* Satis ad institutum erit commemorare, ad quos relicta a primo parente vestimenta pervenerint tandem, quibusque fati fuerint exposita. Sic autem legitur in *Pirke R. Eliezer*: *Tunica quam confecerat Deus Adamo & Eva, fuit cum illis (Noacho, & filiis) in arca, & ubi egressi sunt, accepit eam Cham, filius Noachi, & in hereditatem reliquit Nimrodo. Cum ea indutus esset, venerunt ad ipsum omnes bestia, atque aves, atque conciderunt coram ipso, quasi cogitantes, illum pollere robore, atque constituerunt eum super se regem. Deinde alius interjectis: Esau frater Jacobi videns tunicam, quam confecerat Sanctus benedictus Adamo, & Eva apud Nimrodam, expetiit illam, atque interfecit eum, tunicamque abstulit. Postquam autem illis vestitus erat, factus fuit per illas robustus, juxta illud: Erat Esau vir peritus venationis. Ubi autem discessit Jacob a conspectu patris sui, dixit: Nonne Esau impius est? decet me induere tunicam illam. Dedit eam, atque abscondidit sub terra, prout dicitur: Ejus funis in terra est absconditus. (Job. XLIX. 10.)* Quæ cum enarrat *Wagenseil* alium producit locum e Gemara obscurum quidem, sed ingeniose tamen illustratum, de tunicis istis hodieque repositis Romæ, & septuagesimo quoque anno publice ibidem conspiciendis.

A veste ad baculum. Creavit eum Deus benedictus intra sex dies creationis. Quid amplius? *Fuit pri-*

primo in manu *Adami*, postea *Noachi*, *Abrabami*, *Isaaci*,
Jacobi, *Josephi*, regis *Aegypti*. Deinceps in manu *Pha-*
raonis, tandemque *Reguelis*, principis *magorum*; cum-
 que esset consiliarius regis, magno *Judaorum* bono, con-
 tra intentionem *Bileami*, consilarii secundi, succensuit
 rex *Jethroni*, propterea fugit *Jethro* in urbem suam, ba-
 culumque domum suam allatum plantavit in horto suo do-
 mestico. Deus autem benedictus indidit ei virtutem, ne quis
 eum posset evellere inde, usque ad *Mosis*, viri Dei, adven-
 tum. Hæc ex fide *R. Gedaliz Hotting.* in *Smegm. O.*
l. i. c. 8. p. 411. Sed in *Pirke R. Elieser* paulo aliter
 de virgæ hujus e manu in manum traditione: *R.*
Levi dicit: *Virga*, quæ creata est in crepusculo sabbati,
 tradita fuit primo homini in paradiso. *Adam* autem *E-*
nocho, *Enoch* tradidit *Noacho*, *Noach* dedit *Semo*, *Semus*
 vero tradidit *Abrahamo*, *Abraham* dedit *Isaaco*, *Isaac* tra-
 didit *Jacobo*, *Jacob* autem dedit filio suo *Josepho*, post-
 quam descenderat in *Aegyptum*. Cum autem mortuus
 fuit *Joseph*, & spoliata fuit tota domus ejus, deposita est in
 palatii *Pharaonis*. Erat autem *Pharao* unus ex *Magis*
Aegyptiacis, qui videns virgam istam, & literas in illa exa-
 ratas, vehementer expetiit istam animo suo. Acceperunt
 vero, detulerunt, atque plantarunt in horto *Jethronis*, &
 vidit virgam istam; nullus autem homo poterat ad illam
 amplius appropinquare. Postquam venit *Moses* ad do-
 mum ejus, ingressus est hortum *Jethronis*, vidit istam vir-
 gam, legitque literas, quæ in ista erant, emisit manum,
 & accepit illam. c. 40. p. 105. Conf. plura in notis
Michaelis ad Gaffarelli curiositates. n. 27. p. 134. 135.
136. & n. 30. p. 169. 170. Atque hoc loco inferen-
 dam quoque arbitror sive arborem, sive frondem,
 quæ destinata fuisse perhibetur *Adamo*. *Adamus*
 enim

enim cum filium, nempe Sethum, ad Paradisum ablegasset misericordiam Dei imploraturum de suo peccato, miserunt angeli ramum ex arbore vite decerptum, dixeruntque, ad Sethum, ut plantaret eum, futurum namque, ut quo primam fructum faceret, misericordia Dei in eum descenderet, aperirenturque porta celi, quae obsecratae sunt. Hanc autem arborem, seu potius ramum, accepit Seth, plantavitque in deserto, quem postea Mose invenit, & ex ea virgam suam excidit, ideoque Dei virga dicta est. Sic in Gali Razia, seu revelatore arcanorum relatum legimus. Fabulam si non eandem plane, similem tamen *Pinde l. V. de rebus Salomonis*, cum *Lyranus in c. V. Iohan.* recitat: Protoplastus noster, inquam, Adamus, cum graviter decumberet, ablegavit filium suum Seth ad Angelum Paradisi custodem, ut scilicet ei oleum misericordiae ad mitigandum morbum transmitteret. Angelus autem ille, quem *Flis. Lombard.* nominat Michaelen archangelum, dedit Setho trinae grandae arbore vetica, mandans, ut ea plantaret; ex iis enim futuris temporibus arborem enāscituram esse, per quam Adam, & omnes ejus posterij sanitatem sine adepturi. Domum igitur Seth repetens, invenit patrem defunctum, & ejus sepulchro inservit data illa grana, ex quibus provenerant tres furculi, qui in unum stipitem coalescentes, sive concrecentes, ingentem effecerunt arborem. Cum autem tempore Salomonis regis ad templi structuram arbores numero plurimae exciderentur, etiam hanc, a Setho plantatam, succisam esse, quae postmodum, quoniam ad omnia, quibus adaptaretur, inepta fuit, flavio cuidam, ut esset ponti transeuntibus, fuit imposita. Ad hunc ergo pontem Regina Sabaea, una e Sibyllis (quam Iosephus ex Herodoto vocat Nicodem, *Id. Barrius* autem de rebus Pers-

sicis, Macedam) perducta transire recusavit, quoniam ex eo ligno ultimam civitati Hierosolymitanae cladem imminere persentisceret. Qua causa motus Salomon illud fustulit, & in profundissima terræ viscera, citra regionem piscine, immerisit. Et hoc lignum, DEO ita dirigente, in fundo piscine Bethesdeæ delitescens, angelus tempore Christi commovit, eoque agitavit aquam, ut hac ratione infirmi quique sanitati fuerint restituti. Tempore vero instantis Christi passionis illud supernataſſe dicunt, id quod Iudei videntes sumpserunt, Christumque eidem affixerunt. Ecce tibi arborem, si credulus fueris, oppido memorabilem, quæ & Bethesdeæ piscinæ aquas fecit salutare, & stipitem præbuit fabricandæ cruci, ex qua Filius DEI aliquando, ad recuperandam Adamo, & posteris ejus vitam, fuit suspensus. Monachorum hæc somnia sunt.

Sed hanc quidem arborem Adamus nunquam vidit, arboretum tamen ejus memoratur in scriptis veterum. Narrat enim Hottingerus in Histor. Or. L. I. c. 8. e Judæorum commentis: Adamum in terram Babel ingressum multa mimibilia secum asportasse, & inter alia arborem, flores, folia, & ramos auri habentem, arborem item talem lapideam, folia item cujusdam arboris ita virescentis, ut folia ejus ab igne non consumantur, & quæ sub se comprehendere, vel tegere possit decem millia virorum staturæ Adami; quod duo secum folia gestaverit, æ quorum unoquoque duo homines contegere, vel vestire se potuerint. Certissima fabula, quam illustriorem reddunt palma Babylonica. Nam in Gemara R. Cahana, cum R. Simi Assæ filium comitatus esset usque ad locum palmarum Babylonix, quærit ex eo: Satisne verum est, quod jactatis, has palmas inde

de a memoria Adami, primi hominis ad hæc usque tempora durare ; Scilicet traditione deliniti fuerunt , arbores istas manu Adami confitas ibidem esse , ut haberent bellissimi mortalium , abrepti aliquando in captivitatem , sub quarum frondibus desideront , & inter se confabulando solarentur calamitatem. Accepit tamen & Palæstina quædam ab hortulano isthoc omnium primo. *Iacobus Vitriacus Hist. Hieros. c. LXXXV. Sunt in eadem terra arbores mirabiles , quas propter earum præcellentiam nominant arbores paradisi, poma oblonga, saporissima, & quasi unctuosæ, dulcissimum saporem habentia, ferentes, in uno autem globo plus quam centum sese contingentia, & compressa involvuntur. Folia autem arboris memoratæ unius cubiti habent longitudinem, dimidii cubiti dimensione dilatantur. Sunt ibi aliæ arbores poma pulcherrima, & citrina ex se producentes, in quibus quasi morsus hominis cum dentibus manifesto apparet, & idcirco poma Adami ab omnibus appellantur. Perspicuum esse puto, arbores istas non quidem propter primam originem, sed dignitatem, atque præstantiam dictas fuisse paradisiacas, & fructus propter figuram, quam præ se ferebant, poma Adami. * Hujus generis & illa sunt, quæ ex Sionita de urbibus, & moribus Orientalium Hottingerus in H. O. refert: Tripoli crescere arborem quandam, seu fruticem potius, *Almauz* dictam, vulgo poma Adami, stipite viridi, habentemque folia in digitorum modum protensa, nullos tamen producere ramos, sed folia, quæ adeo longa atque lata, ut quisque facile*

F 2

unico

* Confer quæ de pomis Adamis Caspar Bauhinus ad Dioscoridem Matthioli p. 207.

unico tegi atque cooperiri possit, fructus proferre fabarum recentium filiquis similes, sapore dulcissimos, rosarumque odorem imitantes. Atque nomen hoc, ob excellentiam rei inventum, commune & aliis. Inter fruges enim in viretis Alexandrinis, omnium amœnissimis, deprædicantur a Buntingio in *Itiner. poma Adami*, quorum quidam folia ad quindecim sedecimve pedes sese exporrigant, ac amplitudine, duos propemodum exæquent, fructus vero ipse pirorum decumanorum tanta multitudine turgeat, ut vel viginti extino dependeant ramusculo, & pulcerrimam uvarum ingentium similitudinem repræsentent. Imprimis autem dignum memoria, quod si pomum ejusmodi secetur, figuram *hominis in cruce pendentis* elegantissime exprimat, eamque ob causam sentire aliquos, hunc ipsum fuisse fructum, de quo comederit aliquando Adamus, *Adamique poma* in rei memoriam appellari. Pia meditatio. Sed in Granatenſi etiam regno producuntur poma, quæ, tradente ita *Nidero in Formicario*, parte quacumque secta imaginem crucifixi perpetuo exhibeant. Quid vero cum tanta, quæ sponte provenerunt pirorum malorumque multitudine egerunt protoplasti? Si quis fuerit, qui id pernoscere velit, dicam, idque promptissime. Diviserunt inter se. Et Eva quidem, rei familiaris studiosissima, portionem sibi a marito concessam ad calorem solis diligenter siccavit, reposuitque ad parandum pulmentum pro iis, qui curiosius ea de requærerent, ut sic oppleto ore sciscitari definant; Adam vero, qui optima quæque mala sibi nunquam non seli-

ge-

gebat, sedit cum iisdem in triviis, & filiis ea, nepotibusque venum exponendo nummos, quos sibi, cum a tuguriolo abesset, novitate pulcerrimæ rei allectos subduxisse suspicabatur, recuperare cupiebat. Sed unde ipsi ars cudendi monetam? Etiam hoc explicabo. Ut rei nummariz amatores delectarent Judæi, antiquissimorum gentis suæ nummos designarunt in Bereschit rabba: *In Abrahami nummo cusi erant ex uno latere senex & annus, ex altero juvenis & puella. In Iosue ex uno latere bos, ex altero monoceros. In Davidis ex uno latere baculus & pera, ex altero turris. In Mardochei ex uno latere saccus & cineres, ex altero corona.* Adami tamen de meminerant. Noluit carere eo ingeniosus homo, sed in libro *Promptuario delle Medaglie* inscripto, non solum Japheti, Chami, Semi, & Noachi, sed Evæ quoque, & Adami exhibuit. Cum enim adornata olim ab *Andrea Fulvio*, Leonis X. pontificis auspicio, de veteribus quibusdam nummis commentatio, Lugduni Gallorum anno 1553. apud *Wilhelmum Rovillum* denuo prodiret, non nemo tam insigni augmento emtores novæ editioni conciliare voluit. Sed bonum factum! Ipse autor in præfatione libelli ingenue fatetur, hos aliosque non paucos in cerebelli officina sine ferro & igne formatos esse, atque expressos. Nec exploratum, quo tempore signandi metalla artificium cæperit. Certe quoniam pecunia ob rerum omnium affluentiam, & servatam in victu, & amictu sanctissimam frugalitatem non adeo habuerint opus Adam & Eva, nec ad apparandam istam subsidis sufficienter fuerint instructi, per secula com-

plura homines ne cogitasse quidem de illa commutandi ratione arbitror. An vero Rehu demumzitate, qui Nimrodo coævus fuisse censetur, initium sumserit *domus monetaria denariorum, & drachmarum*, fides sit penes Elmacinum, aliosque ita sentientes. Possedit præterea Adamus donatum a Raziele *annulum Geomanticum*, quem inter *κειμήλια* repositum invenerunt hæredes. & ad seros usque nepotes studiose transtulerunt. Sic enim isthoc de commento apud *Stephanum le Moyne notis ad varia sacra p. 863.* ex Abenephio, Philosopho Arabe, legitur: *Figura crucis in cuius capite circulus in modum anse. Accepit Metsra a Chamo, Chamus a Noacho, Noachus ab Enocho, qui est Idris, Enoch a Setho, Sethus ab Adamo, Adamus a Rasiele angelo. Cham vero ope ejus fecit mirabilia magna, & ab eo accepit Hermes, & posuit eum inter literas avium. Est autem hic Character signum processus, & motus Spiritus mundi, & fuit magicum sigillum, ad secretum in telesmatis eorum, & annulus contra demones.*

Non procul ab agro Damasceno spelunca intrarupem deducens curiosis terræ sanctæ scrutatoribus annotata fuit, ubi Adam fertur & Eva flevisse interemtum a Caino Abelem, in eoque *lecti* eorum *saxei* visuntur in longitudinem triginta pedum porrecti, *fons* item eodem in loco scaturiens, cujus aqua sitim protoplasti depulerint. Autores sunt Bonap. Brocardus, Bernb. Breidenbachius, Barib. de Saligniaco, Christ. Adrichomius, aliique non pauci. Judæorum enim traditio est, campum, in quo occidit fratrem Cæinus, in Damasco fuisse, unde & locus a bibendo sanguine nomen sit sortitus, quæ opinio

opinio anſam dedit, de ſpelunca, in qua per centum annos eadem filii graviffimi luxerint parentes ejus, inter lacrymas trahentes vitam & ſuſpiria, abſtinendo etiam ab ea, quæ conjugibus intercedere ſolet, conſuetudine, eamque ob rationem nec ſocialem quidem lectum habuiſſe, ſed dormiſſe ſeparatim. Quod vero ſpondas protoplaſtorum triginta pedum longitudine deſcribant, nemo mirabitur, qui conſideraverit, gigantea vaſtitate ab antiquis deſignari primos homines. Quid? gigantum gigantiffimus, (de re abſurda, abſurde loqui liceat) fuerit neceſſe eſt, ſi juxta aliquos centum, juxta alios ducentos, juxta alios trecentos, juxta alios nongentos cubitos adæquavit, ve etiam a terra uſque in cælum ſeſe porrexit. Teſtimonia *Bartoloccius* dedit in *Bibliotheca*. Sed qui ita ſentiunt, non uno eodemque modulo metiendi ſunt. Aliqui enim falſa interpretatione loci *Joſ. XIV. 15.* ſe deceperunt, alii autem excellentiſſimas animi pariter, & corporis dotes coloribus iſtis ponere quaſi ob oculos, & in conſpectum producere voluerunt. Qua de re alibi. Prudenter autem protoplaſtis caverna fonte ſecunda deſtinata fuit, ne ſiti perirent, quod ſi æque diligenter de eduliis etiam proſpectum fuiſſet iſtis a poſteritate, ingentes pro tam liberali ſolicitudine deberent gratias. De iſtis ob interemptum filium acerbiffimis *lacrymis* quid factum fuerit, compertum equidem non habeo, de illis vero, quibus legis divinæ violationem luxerunt per centum & amplius annos, Arabum aliorumque extat ſententia, quod gignendo lignum aloes, zingiber, ca-

ryophylla, & alia id genus aromata, sui memoriam in his veluti reliquiis ad nostram usque ætatem produxerint.

Sed qui jejuniis olim & fletibus ægre fecerunt corpori, prodeuntes iterum in apricum, melius curare didicerunt cuticulam, & generosissimum Lyxum non in suos tantum, sed ultimorum etiam nepotum usus, deliciasque studiose colligere. Ita credit Judæus appella. Nolumus quidem inficias ire, ante Noachum quoque vineas coluisse strenuos istos potatores, quorum insatiabilem sitim diluvio tandem restinxit divina Nemesis, adeoque ipsum non tam inventorem ampelurgiæ, quam restauratorem fuisse; nec alienum a veritate censemus, Adamum etiam ipsum cognovisse rationem exprimendi uvarum succum, & in commodum suum transferendi dulce beneficium, nemo tamen, nisi qui fœnum pro cerebro habeat, persuaderi sibi Judæorum fabellam patietur, vinum in paradiso plantatum in Adami cella, ubi terrarum? nescio, hodieque asservari, apponendum aliquando in convivio Messæ nunquam venturi. Opus nempe ad bubulam Behemoticam, & epulas Leviathanis, salitasque carnes fœmellæ tauri illius ingentissimi, & ceti, bene concoquendas optimo Falerno est. Quod ne temere dixisse putemus, provocant ad *Esaie XXVII. 2.* *In die illa vini commendatissimi vinea cantabitur.* Ego Dominus servo illud, citant *Psalm. LXXV. 9.* *Calix in manu Domini, & vinum quod in eorum rubec,* &c. Sed tam insulsi commentum jam olim puduit sanioris mentis Judæos, & ea, quæ delirarunt alii, mystice de summa beatitudi-

tudine intelligendum judicarunt, praeunte cantilenam *Menasseh ben Israel l. 2. de resurrect. mortuorum c. 19.* qui & ipse de his Rabbiorum allegoriis singularem tractatum promisit olim.

Non ultimum denique locum inter primi hominis lipsana facit *altare* ejus, & quæ de isto superesse feruntur reliquiae, non Judæis solum, sed Christianis etiam nonnullis in hunc usque diem sancte habitæ, quarum historiam breviter pertexemus. Postquam Adamus mœrore ob peccatum confectus solatio de Salvatore mundi per angelum Raziem delibutus fuisset, uxorem fecit participem ejus, & in memoriam rei, ac gratiarum actionem exstructo altari, Deo tulit sacrificium. Ita enim Judæorum magistri: *Tum Adam primus obtulit juvencam!* Atque hoc insigne religionis monumentum perduravit ad feros usque nepotes. Jonathan, de Abrahamo oblatus in monte Moriah filium: *Reparavit ibi altare, quod edificaverat Adam, & destructum erat aqua diluvii.* Post Noe denuo illud edificaverat, & dirutum erat tempore divisionis linguarum. Et R. Ismael in *Pirke Eliezer c. 31.* Scias ac devenerunt (Abraham & Isaac) ad illum locum, monstravit sanctus benedictus Abrahamo digito, dixitque illi: *Hoc est altare, hoc, inquam est altare, in quo primus homo olim obtulit. Hoc est altare illud in quo sacrificium obtulerat Cain, & Abel. Hoc quoque est, in quo Noe, & filii ejus sacrificarunt.* Unde istud probatum reddunt? Quia nempe Gen. XXII. 9. cum signo emphaseos vox ista notatur: *non dicit altare, sed, חבשתיך* *ut doceat, esse illud altare in quo priores obtulerant Adam, Habel, Noe & filii ejus.*

Sed nihil hic præsidii. Et si enim demus, non sine significatione adjectionem istius literæ esse, quid vero hoc ad commentum illud? Res erat per omnem ætatem memorabilis, quam Abrahamus animo conceperat, unigenitum, intimeque dilectum filium, prout jussus a Deo erat, mactare, & solenni modo in cineres redigere, adeoque & altare istud, super quo sacrificium hoc offerendum, oppido dignum erat, ex porrecta quasi manu demonstrari. Nec sine miraculo fingi potest, in universalis terræ per diluvium vastatione altare hoc non penitus destructum, & quod relictum e ruderibus erat luto sepultum fuisse. Non ita longe a veritate absunt (absunt tamen omnino, nec idoneum opinionis suæ testem habent) qui non eandem aram, locum tamen eundem observatum esse arbitrantur. In libro *Juchasin* Moses Maymonides: *Traditio ab omnibus recepta est, locum ubi David condidit altare in area Aravne, fuisse locum, ubi suum condidit Abrahamus, super quod ligavit Isaacum, ubi suum condidit Noachus, cum egrederetur ex arca; ibidem fuisse altare, super quod obtulerunt Cain, & Abelus; ibidem Adam obtulisse cum crearetur, atque inde fuisse creatum. Dicunt sapientes, idem ei locus expiationis, qui creationis.* Quæ de re jam supra diximus. Sed ecce TIBI corollarium. De reliquiis altaris istius, quo Adam, Abel, Noah, & denique Abrahamus fuerunt usi, XII. lapides Jacobus, in Mesopotamiam profugus, supposuit capiti, Gen. XXII. II. ut significaretur inde suscitatum iri tribus XII. Duodecim vero lapides isti in unum coaluerunt, eo nempe nomine, quod XII. tribus una gens aliquando futu-

ressent (I. Chron. XVII. 21.) Ita traditum in *Pirke Elieser* c. 35. Denique insigne hoc altaris omnium primi paralipomenon, saxeumque istud patriarchæ cervical, informe scilicet marmor in Scotiam, nescio quo fato, pervenisse, indeque per Eduardum III. Angliæ regem, Londinum delatum, regum Scotiæ in universam Britanniam imperium portendere, tellusque inaugurandis regibus factæ includum hodieque asservari, vulgo creditur, adscriptique in tabella versiculi confirmant:

*Si quid habent veri, vel chronica cana, fidesve,
Clauditur hac cathedra nobilis ecce lapis.
Ad caput eximius Jacob quondam patriarcha
Quem posuit cernens numina mira poli.
Quem tulit ex Scottis spolians quasi victor honoris
Edwardus primus Mars velut omnipotens.
Scottorum domitor, noster validissimus Hector,
Anglorum decus & gloria militia.*

conf. *Wilhelm Sanderson vita Mariae reg. Scot. & Jacobi Reg. Angl.* Schröter *Hist. Orb. tot. l. 1. c. 8.* Bekmann *notitia dignit. Dissert. 3. c. 1. §. 7.* In hujusmodi rebus mihi Epicharmi cantilenam illam *μύρωσσι ἀντισην!* ad aurem utramque insusurrari facile patior.

Ad finem nunc denique properandum. Proditum memoriæ est in libro Juchasim: Reconditum ab ipso met Adamo feretrum in antro fuisse, & ab oculis hominum remotum, quoniam præfagamente veritus fuerit, ne cum eo superstitiose aliquando agerent posterì, pietatis non æque tenaces.

Qua

Quo pertinet & ea, quæ apud *Kircherum in Oedipo Egyptiaco* T. I. Synt. I. c. 8. sententia citatur, arcam, in qua corpus Adami depositum fuisset cum libris Sethi, hæreditatis beneficio accepisse Adrin, seu Enochum. De qua Adami cista Kestæus * etiam in vitis patrum apud Hottingerum in H. O. tradit, quod ad Abrahami usque ætatem perduraverit, in eaque libri Adami, cum rebus nonnullis aliis, fuerint asservati.

Commodus hic differendi locus esset de *Bibliotheca Adami*, quam satis, abundeque instructam habuerit necesse est, si ejus sunt, quæ nomine ipsius feruntur scripta; sed cum eade re prolixius olim in *schediasmate, recensione librorum Adami exhibente*. egerim (quod, ne pereat, conjungere huic epistolæ Bibliopola voluit,) nolo TE, VIR AMPLISSIME, morari diutius, nec de *Ontorio* etiam *Adami*, quo Turcæ gloriantur, nec de *calcanis* ipsius, quæ in Bava Batra duo orbes solares R. Banah visa fuerunt, nec de *columnis*, sive *tabulis*, in quibus consignasse perhibetur, quæ de creatione hominis, & lapsu ejus, atque facta a Deo promissione Mesfiæ, posteris enarrare visum ipsi fuerit necessarium, nec de *ponte* in Insula Zeilon, per quem cum uxore, exiliî consorte, transivisse perhibetur, quicquam commentabor, sed dicendi finem faciam.

Ha-

- * Ait Abrahamum aperta cista Adami invenisse in ea ejus libros, item libros Sethi & Edris (Enochi) & nomina omnium Prophetarum qui post ipsum Abrahamum erant mittendi: Abrahamum autem dixisse beatos esse lumbos ejus ex quo tot Prophetæ erant oriundi; & Deum respondisse, ipsum fore eorum Patrem &c.

Habes igitur, VIR SUMME REVERENDE, appendiculam ad recensionem reliquiarum Adami a TE plenius nuper institutam, quarum partem in dubium quidem nemo vocaverit, partem vero nemo sibi parietur persuaderi, Joh. Boccatius, Florentinus, qui anno 1375. e vivis excessit, in peculiari de fictis religionis suæ sacris reliquiis libro, monachi meminit jactitantis, possidere se *pennas ex alis angeli Gabrielis inter salutandum D. Mariam prolapsas, Michaelis gladium, atque scutum, coxendicem Cherubini, atque vestigia, aliquot radios stelle Magis exortæ, particulam soni ex campanis Salomonis, particulam de vestibus catholice fidei, particulam digiti Spiritus S.* Fuerunt etiam, ipso Scherero teste, qui populo imposuerunt monstrando *oleum ex lampadibus prudentum virginum in Evangelio, panniculum de vexillo Jesu, ad inferos descendentis, dentem animæ in purgatorio laborantis, & Lutheroreferente, qui se flammulam de rubo ardente in deserto, habere mentitus est.* Hujus generis cum pleraque, non tamen æque absurda, sint, quæ hic residuæ sive supellectili, sive possessioni Adami annumerata vides, habent tamen, quo commendare se maximopere possunt, antiquissimæ scilicet vetustatis nomen, & honorificam relationem ad hominem omnium primum, præstantissimumque, ac universi generis humani admirabilem, celeberrimumque conditorem.

Age autem, & cæterorum etiam, prout spem fecisti nuper, *Mosis, & Aaronis, Prophetarumque, & Regum V. T.* quæ superesse de illis perhibentur, pro singulari Tua in colligendis eruditorum bellariis in-

industria, atque dexteritate, prodire in lucem jubere, & fieri conspicua. Ita Deus TE servet, Decus Ecclesiæ, Ornamentum ordinis Tui, Deliciumque orbis literati, & sanctissimis muneribus, quibus magna cum laude præses, perpetuo, integerrimeque defungaris! Id quod ex animo vovet, atque præcatur.

VIR SUMME REVERENDE ATQUE
EXCELLENTISSIME

Dresdæ veter. cal. Sept.
M DCC XI.

*ad preces, atque officia paratissimus,
debitissimusque*

M. P. C. Hilscher, P.

EVA.

E V A.

XXX. EVANGELIUM EVÆ *

a Gnosticis Hæreticis venditatum.

S. Epiphanius hæresi XXVI. quæ est Gnosticorum, num. 2.

Ἄλλοι δὲ ἔκ αἰχρύνοντα,
λέγοντες Εὐαγγέλιον Εὐας.
Εἰς ὄνομα γὰρ αὐτῆς δὴ θεν
ὡς εὐρύσης τὸ ὄνομα τῆς
γνώσεως ἐξ ἀποκαλύψεως
τῆς λαλήσαντος αὐτῇ ὁ-
φθως σποράν ὑποτίθεν-
ται.

Alii Evangelium Evæ
fine ullo pudore jacti-
tant. Sub hujus enim
nomine, utpote quæ
cognitionis nomen a
serpente quocum collo-
cuta est didicerit, perfidi-
æ suæ semina sparfe-
runt.

Idem num. 3.

Ὁρμῶνται δὲ ὑπὸ μω-
ρῶν μαθητῶν καὶ ὁπτα-
σικῶν, ἐν ᾧ Εὐαγγελίῳ ἐπ-
αγγέλλοντα. Φάσκει-

Stolidis porro testi-
moniis ac visis in illo
suo quod præ se ferunt
Evangelio utuntur. Ita

σι

- Vir Rev. D. Jo. Henricus Majus in examine Hist. Criticæ N. T. Simonianæ p. 31. cum hoc Evangelio Evæ idem fuisse pu-
tat Evangelium τελειώσεως sive perfectionis ab iisdem
Gnosticis jactatum. Sed Epiphanius ni fallor hæc tamquam
duo diversa videtur inter se distinguere. Illis porro quæ
de Evangelio perfectionis dixi in Codice Apocrypho N. T.
p. 373. b. adde hæc Philastrii c. 33. *Alii autem Eban-
gelium consummationis & visiones inanes & plenas fallacias
& somnia videre diversa asserunt, delirantes.*

σι γὰρ ἔτως. Ὅτι ἔστην ἐπὶ
ὄρεσιν ὑψηλῇ, καὶ εἶδον ἄν-
θρωπον μακρὸν καὶ ἄλ-
λον κολοβόν, καὶ ἤκουσα
ὥσεί φωνὴν βροντῆς, καὶ
ἤγγισα ὅτι ἀκούσαι, καὶ
ἐλάλησε πρὸς με, καὶ εἶ-
πεν· Εἰγώ σὺ καὶ σὺ, ἐγώ,
καὶ ὅπου εἶαν ἦς ἐγὼ ἐκεῖ
εἰμι, καὶ ἐν ἅπασιν εἰμι
ἐπαρμύνη. Καὶ ὅθεν
εἶαν θέλης συλλέγεις με,
ἐμὲ ἢ συλλέγων ἑαυτὸν
συλλέγεις. Καὶ ὦ τὶ ὅτι
Διαβόλος Διαπορεύας!

enim inquirunt : In ar-
duo monte constitentem, cum
ecce video procerum homi-
nem et mutilum alium. In-
de vocem tonitruum instar ex-
audio. Propius igitur ad
audiendum accedo, cum me
hunc in modum est allocutus :
Ego idem sum ac tu ; (a)
Et tu idem atque ego, Et ubi-
cunque tu es, illic ego sum,
ac per omnia sum dispersus.
Et undecunque volueris, me
colligis, me vero colligendo
temet ipsum colligis. Odo-
ctrinam à nequissimo
Dæmone profectam!

Idem num. 5.

Διὸ καὶ ἐν Ἀποκρύφους
ἀναγνώσκοντες, ὅτι εἶδον
δένδρον φέρον δώδεκα καρ-
πὸς ὅτι ἐνιαυτῷ, καὶ εἶπέ
μοι. ὅτι τὸ ἐστὶ τὸ ξύλον τῆς
ζωῆς, ὃ αὐτοὶ ἀλληγορεῖ-
σιν εἰς τὴν κατὰ μῆνα γι-
νομένην γυναικείαν ῥύσιν.

Propterea in Apocry-
phis legunt : Vidi arbo-
rem duodecim fructibus quorū
annis ferentem, Et dixit
mibi : hoc est lignum vite.
Idipsum de menstru-
is mulierum profluvius in-
terpretantur.

XXXI.

(a) ὁ Θεὸς τὸ πᾶν.

XXXI. Archonticorum, Manichæorum,
Judæorum & Muhamedanorum de Ada-
mo & Eva commenta.

*Ephraïm hæræsi XL. Archonticorum c. 5.
T. I. p. 295.*

Ἔτερον δὲ πάλιν μῦθον
λέγουσιν οἱ τοιοῦτοι. ὅτι,
Φησὶν, ὁ Διάβολος ἐλ-
θὼν πρὸς τὴν Ἐβαν συνήφ-
θη αὐτῇ ὡς ἀνὴρ γυναικί,
καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τόν-
τε Καὶν καὶ τὸν Ἄβελ. Διὸ
ἐπανεστῆ ὁ εἰς τῷ ἐνὶ, Διὰ
ζῆλον ὃν ἔχον πρὸς ἀλλή-
λους, ἐχὶ Διὰ τὸ εὐηρεση-
μέναι τὸν Ἄβελ Θεῷ, ὡς ἔ-
χει ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ ἕτε-
ρον πλαζόμενον λόγον λέ-
γουσιν. Ἐπειδὴ, φασιν, ἐ-
ρῶντες ἦσαν ἀμφοτέρω
τῷ ἀδελφῆς αὐτῶν τῷ ἰ-
δίας, τὰτα χάριν ἐπανε-
στῆ ὁ Καὶν τῷ Ἄβελ καὶ ἀ-
πέκλειπεν αὐτόν. Φύσει
γὰρ αὐτὸς φασιν ἐκ τῆς
ἀπειματίας τῆς Διαβόλου,
ὡς προεῖπον, γεγεννησθ.

Addunt & aliam isti-
usmodi fabulam. Dia-
bolum ad Evam acco-
dentem cum ea perinde
ac vir cum muliere solet
consuetudinem habuis-
se, deque ea Cainum &
Abelum suscepisse. Ex
quo factum asserunt ut
in alterum unus insura-
geret, pro ea videlicet
invidia qua in se mutuo
concitabantur, ac non
ideo quod Abelus esset
DEO acceptior, uti se-
res habet: sed novo quo-
dam mendacio verita-
tem dissimulant, ambos
enim ajunt sororis amo-
re flagrasse. Ideo Cainum
in Abelum concitatum
ipsum interemisisse. Nam
utrumque Diaboli è stir-
pe procreatum, ut dixi-
mus, affirmant.

*Anathematismi adversus Manichaeos apud Cotele-
rium ad lib. IV. recognitionum Clementis c. 4. p.
538. & in Jacobi Tollii insignibus Itineris
Italici p. 130.*

ἀναθεματίζω τὸν λη-
ρώδη Μάνειν ὅ μῦθον, ἐν
ᾧ Φησι μὴ ὅμοιον ἡμῖν
διεπεπλάσθαι ὑπὸ τῷ
Θεῷ τὸν πρῶτον ἄνθρω-
πον, τῆς γὰρ τὸν Ἀδάμ,
ἀλλὰ ὑπὸ τῷ Σακλᾷ τῷ
τῆς πορνείας ἀρχοντὶ
καὶ τῷ Νεβρώδ, ἣν εἶναι
τὴν ὕλην Φησι, γενέσθαι
τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Ἑβάν,
καὶ τὸν μὲν θηριόμορφον
ἔτιοθῆναι, τὴν δὲ ἀψυχον.
καὶ τὴν μὲν Ἑβάν ὑπὸ τῷ
ἀρρενικῆς λεγομένης παρ-
θενος μεταλαβεῖν ζωῆς,
τὸν Ἀδάμ δὲ ὑπὸ τῆς
Ἑβας ἀπαλλαγῆναι τῇ θη-
ρωδίας.

Anathematizo deli-
ram Manetis fabulam,
in qua dicit nequaquam
similem nobis à DEO
formatum esse primum
hominem, hoc est Ada-
mum, sed à Sacla stuprī
principe & Nebroda;
quam ait esse materiam,
factos fuisse Adamum &
Evam, ac illum quidem
creatum esse ferina for-
ma, hanc vero inani-
mam; atque Evam qui-
dem à mascula voca-
ta virgine vitam acce-
pisse, Adamum autem
per Evam feritate libe-
ratum.

*S. Augustinus haeresi 46. Manichaeorum, & Anſtor,
Prædestinati c. 46.*

Adam & Evam ex parentibus principibus fumi
asserunt natos, cum pater eorum nomine Sa-
clas

clas * sociorum suorum fœtus omnium devorasset, & quicquid inde commixtum divinæ substantiæ ceperat, cum uxore concumbens in carne proli tanquam tenacissimo vinculo colligasset, Christum autem fuisse affirmat quem dicit nostra Scriptura serpentem, ** à quo illuminatos eos asserunt, ut cognitionis oculos aperirent & bonum malumque dignoscerent.

Idem contra Faustum Manichæum XXIV. ult. Neque enim dicunt à Deo formatum hominem vel conditum vel institutum, sed de substantia ejus partem prorsus ejus adversus hostes missam: nec peccato inveteratum sed necessitate captivatum & deformatum ab inimicis, & cætera quæ jam tædet dicere. *Similia passim alibi Augustinus, cui junges Theodorum lib. 1. de heret. Fabulis cap. 26.*

Jo. Henr. Hottingerus Histor. Oriental. lib. 1.

c. 3. p. 16.

Moses Ægyptius in doctissimo suo scripto, Solutione perplexorum, sive dubiorum Lib. 1. cap. VII. hanc Magistorum suorum affert Traditionem: Per integros illos CXXX. annos, quibus Adam re-

G 2

jectus

* à Sacla conditum hominem, secundum Manetem, tradit etiam Theodorus lib. 1. c. 26. & lib. 5. c. 9. de heret. fab. Sacla vocalem sonat notante Gaulmino. Nihil vero ad hunc Manicheorum Saclam Zachlas Ægyptius Propheta primarius Apulejo 2. Miles p. 62. laudatus, uti nec Zachlas Babylonius cujus Plinius ineminit.

** Hanc Ophitarum Gnosticorum blasphemiam derestantur Irenæus lib. 1. c. 34. Philastrius c. 2. Epiphanius & Damascenus hæresi 27. appendix Tertullianic. 47. Augustinus & auctor prædestinati c. 17. alique.

jectus fuit, meros spiritus, id est, demones, genuit. Eadem fabula narratur in Beresch. Rabb. Sect. 20. & 24. A Sal. Jarchi Psal. LXXXIX. v. 33. Atque hæc Traditio in Scholis Judæorum trita, orientem ita occupavit, ut eandem quoque Muhammedanis, Alcorani præsertim interpretibus, plerosque nonnunquam orbis angulos perrumpentibus, & minutissima quæque ad Alcorani sui explicationem corradentibus, persvaserint. Aliter tamen, prout mendacium constans, & stabile esse nequit, cantilena hæc cantatur à Judæis, à Muhammedanis aliter. Illi enim, absolute Diabolos ex Adamo genitos: bi verò obstetricante tantum & promovente Haretho (quod in vetusto quodam Manuscripto nomen est cujusdam Spiritus Regi Salomoni familiaris) partum primogenitum Adami prodiisse, & in rei memoriam Abdol Harethum id est, servum Harethi, dæmonis, appellatum tradunt. Nugas has ita vendit Beidavi, cum Eva uterum gestaret, accessit eam Diabolus, assumptâ formâ viri, eique dixit; Quis indicavit tibi, quid in ventre tuo gesteres? Fortè bestia est, aut canis. Quis etiam notum tibi fecit, unde fetus tuus sit proditurus? Eva igitur, hoc nuncio valde perculsa, indicavit Adamo, quid obtigisset sibi, unde timor utrique auctus. Postea idem ad eam reversus dixit, ego veniens à Deo, locum ejus suppleo. Deum autem rogavi, ut concedat creaturam similem tibi, facilemque ei largiatur exitum, tu verò appellabis eam Abdol Hareth, (Nomen enim hoc ejus erat inter demones) consensit igitur Eva, partusque recens nato Nomen Abdol Harethi imposuit. Reflens in vitis Patrum, circumstantiis non nihil mutatis, eandem crambem coquit:

quit: *Diabolum, nempe Haretum, persuasisse Adamo, ut primogenitum suum Abdel Haretum nuncuparet, quòd si faceret, fore, ut longiorem solito lucis hujus usum consequeretur.* Porro inter alia Manichæorum deliria refertur, quod Caino *מכנה אלהרץ* filiam Haretæ ex incesto concubitu natam, tribuerint.

XXXII. Peccatum Evæ & Adami. Brachmanum traditio.

SI Cornelium Agrippam T. I. Opp. p. 551. seq. Jo. Baptistam von Helmont de intellectu Adamico p. 664. Opp. & Adrianum Beverlandum libro de peccato Originali A. 1679. 8. apud Batavos in lucem edito audimus, hoc protoplastorum peccatum fuit, quod Adamus Evam cognovit, atque brutorum more ut loquitur Helmontius, generavit liberos, vitamque mediam seminaliter transtulit. Quasi vero Deus daturus membra fuisset homini & facultatem, quibus uti prorsus foret nefas. Nihilominus tam incredibilis commenti aliis etiam ante Agrippam in mentem venit. *Corneille Agrippa * ne fut pas le premier qui a débité cette sottise, les Cathares, les Manichéens, les Priscillianistes, les Basilidiens l'avoient avancé depuis long-temps, & il paroît par le livre du Comte de Gabalis que c'est un des dogmes de la ** Cabale, & que les initiés & les adeptes n'expliquent pas autrement l'histoire de la tentation.* Confer Leonhardi Rysseni detestationem libri Bever-

G 3 ver-

* Dictionnaire de Mr. Bayle T. I. p. 1106.

** adde Urbanum Chevreum in Chevreanis T. I. p. 23.

verlandini, Gvil. Saldeni Otia divina p. 595. seq.
 & Rev. D. Jo. Andreæ Schmidii Helmontianos de
 statu corruptionis errantes ignes Helmst. 1708. 4.
 Jo. Marschallus in Epistola inserta Memoriis litte-
 rariis Dombensibus A. 1701. mense Junio p. 403.
*Les Brachmanes de Perse racontent plusieurs histoires d'un
 grand Geant, qui fut conduit dans un beau jardin, qu'il
 pouvoit à certains conditions posséder éternellement. Mais
 un soir comme il étoit à l'ombre, un malin esprit ou Dæmôn
 le vint trouver & le tenta, en lui offrant une vaste somme
 d'or, qu'il méprisagenerousement, n'en connoissant pas la
 valeur : mais enfin ce Dæmôn lui amena une femme, qu'il
 le charma tellement, que ne se tenant plus aux conditions
 proposées, il fut chassé du Jardin.*

XXXIII. Liber Prophetiarum Evæ, scri- ptus à Raziele Angelo.

C*Hæc sive omnium viventium admirabiles & super
 omnes doctrinas mundi secundum Evangelicam vete-
 ris & Novi Testamenti veritatem amplectendæ Pro-
 phetia, conscripta à Raziele Adami primi parentis Angelo
 ex libro Bebri, idest lucis purissimæ excerpta. Has jacta-
 vit Claudius Duretus. Vide Tho. Bangii Cælum
 Orientis p. 103.*

XXXIV. Evæ memoria in Orgiis Bacchi. Evæ nomen.

Clemens Alex. Protreptico ad Gentes p. 9.

*Διόνυσον Μανόλην ὀρ-
 γιάζουσαν Βάκχοι ὠμοφά-*

*Dionysum Mænolem
 Orgiis Bacchi celebrant,*

γία

γία τὴν ἱερομανίαν ἀγόν-
τες, καὶ τελίσκῃσι τὰς
κρεωνομίας τῶν Φόνων *
ἀνεσεμμένοι τοῖς ὄφειν,
ἐπολολύζοντες Ἐυάν. Ἐυάν
ἐκείνην † δι' ἣν ἡ πλάγη
παρηκολάθησε **, καὶ ση-
μεῖον ὀργίων Βακχικῶν ὄ-
φεις ἐστὶ τέλεσμεν Θ. Αὐ-
τίκα γὰρ κατὰ τὴν ἀκρι-
βῆ τῶν ἐβραίων Φωνὴν τὸ
ὄνομα τὸ Ἐυιά †† δασυ-

crudarum carniū esu
sacram agentes insa-
niam, & cæsarum car-
niū peragunt divulsio-
nem, coronati serpen-
tibus, ululantes Evan-
Evam illam per quam
error est consecutus: &
signum Bacchicum Or-
giorum est serpens my-
steriis initiatus. Jam
vero si accurate vox

G 4

νόμος-

* Euseb. II. 3. preparat. τῶν Φόνων, Arnobius caprorum
lib. V. c. 169. Bacchanalia etiam prætermittamus imma-
nia, quibus nomen Omophagiis Græcum est: in quibus fu-
rore mentito, & sequestrata pectoris sanitate circumplec-
tis bos anguibus, atque ut eos plenos Dei numine ac maje-
state doceatis, caprorum reclamantium viscera cruentatis
oribus dissipatis. Hinc ἐρίφων, in Clemente legisse Ar-
nobium conjicit Franciscus Vigerus.

† Confer plura quibus hanc Clementis sententiam de Bacchicis
εὐαζόντων sive evantium clamoribus ab Evæ historia de-
ducendis illustant Viri Clarissimi Nicolaus Gurtlerus in
Originibus Mundi: & Laurentius Begerus in disquisitione
de numis serpentiferis p. II. &c.

** Apud Eusebium additur: καὶ ὁ θάνατος ἐπακολά-
θησε.

†† In libro Hebraicorum nominum T. 2. Hieronymi edit.
Marcianæ p. 158. Εὐινᾶς, ὁ δείξας ὄφεις, additurque
nomine illo contineri numerum bestię 666. Nomen vero
Εἶα quod Ἐυα, Ἐβα, Ἐχα scriptum reperio, Moysen
secuti rectius Ζωὴν interpretantur Philo p. 488. & alibi,
Clemens 3. Strom. p. 453. Hieronymus de nom. Ebr. Cos-
mas

νόμον ἐρμηνεύειν ὅφει
ἡ θήλειον
spectetur Hebraica, no-
men Hevia aspiratum
exponitur serpens fe-
mina.

XXXV. CAINI & ABELIS * Col- loquium.

Geneseos IV. 7. וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל-הָבֶל אָחִיו

Et dixit Cain ad Hebel fratrem suum.

NEquae plura addit Targum Onkelos aut versio
Arabica quæ est in Polyglottis, nec Persica
&c.

mas Indoplevites V. p. 210. aliique. *Vitam & calamita-
tem* Eucherius lib. 2. instruct. At Flav. Josephus & Epi-
phan. πάντων τῶν ζώντων μητέρα. Metropha-
nes Critopulus p. 48. Confessionis fidei: προσιδως ὁ
θεὸς τὴν αὐτὴν ἐσομένην τῷ Ἀδάμ καὶ χαρᾶς
καὶ λύπης αἰτίαν, Ἐὐα ὠνόμασε. Ἔστι γὰρ τὸ
ῥῆμα ἔν ἐπὶ ῥῆμα ἡδονῆς, τὸ δὲ αὖ ἐπὶ ῥῆμα χε-
λιασμὸς καὶ λύπης. Cum præbideret DELLIS eandem
illam Adamo & voluptatis & doloris causam futuram,
Eva nominabit, vocabulum enim ἔν adverbium voluptatis
est, αὖ autem adverbium miserie & doloris. Nomen collis
in aditu Laconizæ Ἐὐα apud Polybium II. 65.

✱ Conferre juvabit Jo. Seldenum lib. VII. de jure Nat. & gen-
tium cap. 4. p. 844. seq. atque imprimis D. Augusti Pfei-
feri & μακαρίτης Exercitationem de Colloquio Caini
& Abelis T. I. Opp. Philologicorum, junctim editorum
Ultrajecti. 1704. 4. pag. 513. seq. Omitto interpretes Ge-
neseos, Sallianum in Annalibus, Heideggerum in Historia
Patriarcharum, Jo. Bisselium decade prima ruinarum il-
lustrum, Petrum Bælium in Dictionario Historico Cri-
tico.

&c. Massorethæ hunc locum referunt inter duodetriginta quas computant lacunas.

At Græca versio LXX. Interpretum: καὶ εἶπε καὶ πρὸς Ἀβελ, δὴ λθώμεν εἰς τὸ πεδίον.

Similiter ** Samaritanus Codex: ככה וישח ואל
Ita & versio Syriaca. Vetus latina apud Tertul-
lianum adversus Judæos, Ambrosium, Luciferum
Calaritanum aliosque: *Et dixit Cain ad Habel fra-*
tre suum: Eamus in campum.

Vulgata latina vetus: *Dixitque Cain ad Abel fra-*
tre suum: Egre diamur foras.

Targum Hierosolymitanum: *Et dixit Cain ad*
Habel fratrem suum, Veni & exeamus in agri superficiem,
Accidit itaque cum exiissent ambo ipsi ad agri superficiem,
respondit Cain & dixit ad Abelem fratrem suum, Non est
judicium nec iudex, nec est aliud sæculum, nec dabitur
merces bona iustis, nec ultio sumetur de improbis, neque
per miserationem creatus est mundus, neque per mi-
serationem gubernatur. Quare recepta est oblatio

G 5

tua

** Scholion Romanum ex Cyrillo Alex. παρ' ὧν τῶν
λοιπῶν κεῖται τὰ ῥήματα & Καὶ πρὸς Ἀβελ.
ἀλλ' ὅτι παρ' ἑβραίοις. Παρὰ δὲ τοῖς ἑβδομήκον-
τα κεῖται. ἔχει δὲ αὐτὰ καὶ τὸ Σαμαρείτικόν
Hieronimus quest. Hebr. in Genesin: *Et dixit Cain ad A-*
bel fratrem suum: subauditur, ea quæ locus est Domi-
nus. Superfluum ergo est quod in Samaritanorum & no-
stro volumine reperitur, transeamus in campum. No-
visime Christianus Eberhardus Ottenius in prodromo Cri-
tice sacre verba חבך לך רצוני accipienda esse
contendit de decreto sive consilio suscepto adversus Abelem,
sed nullum attulit locum quo verbum רצוני cum par-
ticula לך positum de consilio adversus aliquem capto
Hebræis poni doceatur.

tua à te cum beneplacito, à me autem non est accepta cum beneplacito? Respondit Abel & dixit Caino: Est Judicium, & est Judex, & est aliud Seculum, & est donum mercedis bona justis, & ultio sumi debet ab improbis, & cum miseratione creatus est mundus, & cum miseratione gubernatur. Verum juxta fructus bonorum operum gubernatur, eo quod opera mea tuis sunt concinniora, recepta est oblatio mea à me cum beneplacito, à te vero non est recepta cum beneplacito. Fueruntque ambo isti contendentes in superficie agri.

Targum Jonathan ben Uziel: Et dixit Cain ad Habel fratrem suum, Veni, examus ambo nos in agrum: fuitque cum exiissent ambo ipsi in agrum, respondit Cain & dixit Habeli: Intellego ego quod per miserationem haud creatus est mundus, nec secundum fructus operum gubernatur, & acceptio est facierum in judicio. Propter quid accepta est oblatio tua, oblatio vero mea ex me non accepta est cum beneplacito? Respondit Habel & dixit Caino: In miserationibus creatus est mundus, & secundum fructus bonorum operum gubernatur: & acceptio facierum non est in judicio, & propterea quod fuerunt fructus operum meorum meliores tuis, & pretiosiores tuis, recepta est cum beneplacito oblatio mea. Respondit Cain & dixit Abeli: Non est judicium nec judex, nec seculum aliud, nec dabitur merces bona justis, nec ultio sumetur de improbis. Respondit Habel & dixit Caino: Est judicium & judex, & est seculum aliud, & dabitur merces bona justis, & ultio sumetur de improbis. Et propter harum rerum causam contendebari super facies agri.

Philo Judæus libro quod deterius potiori insidiari soleat, sub initium p. 20.

Ὁ βέλεται Καὶν, τοιῶ-
τὸν ἔστιν. ἐκ προκλήσεως
τὸν Ἀβὲλ εἰς συζήτησιν
ἀγαγὼν εἰκόσι καὶ πιθα-
νοῖς σοφίσμασιν ἐλεῖν ἀνα-
κράτῃ. Τὸ γὰρ πεδῖον εἰς
ὃ προῖρέπειαι ὡς ἀγυῖα
δαί, σημεῖον ἀμίλλης καὶ
ἀγμάχης εἶναι φανερὸν.

Quod Cain sibi vo-
luit tale est. Provoca-
tum Abelem ad disputa-
tionem induxit, ut ve-
rissimilibus probabili-
busque sophismatibus
eum expugnatum cape-
ret. Campum enim in
quem vocatur, signum
certaminis ac pugnae
dicimus.

Et aliquibus interjectis p. 125.

Ὁ μὲν γὰρ Ἀβὲλ ἀνα-
φέρων ἐπὶ Θεὸν πάντα,
Φιλόθεον δόγμα, ὁ δὲ
Καὶν ἐφ' ἑαυτὸν, Κτήσις
γὰρ ἐρμηνεύεται, Φίλαυ-
τον. — — Ὁ τοίνυν Ἀ-
βὲλ τέχνας μὲν λόγων
ἐκ ἑμαυτοῦ, Διανοία δὲ
μόνη τὸ καλὸν οἶδεν, ἔ-
χαιρον τὴν εἰς τὸ πεδῖον
ἀφίξιν ἐχρῆν ὡς ἀνιῆσαι
δαί, καὶ τὸ δὲ δυσμενὲς
προκλήσεως ἀλογῆσαι.
Ἡτλησὶς γὰρ πᾶς ὅκνηται ἀ-
μείνων.

Abelis ad DEum re-
ferentis omnia pium
dogma, Caini vero si-
bi omnia attribuentis
(Cain enim possessio-
nem significat,) arro-
gans. — — Noster vero
Abel artes eloquentiae
non didicit, contentus
mente pernosse quae bo-
na sunt: ideo debuerat
recusare in campum de-
scendere, & provocatio-
nem inimici contemne-
re. Tergiversari enim
praestat quam vinci.

Liber

Liber Cosri parte 2. sect. 14.

Propter terram Israëliticam æmulatio & invidia incidit inter Abelem & Cainum jam at initio, dum scire voluerunt uter dignus sit futurus successor Adami ejusque cor & peculium, ut hæreditate possideat terram illam & participet de rebus divinis, altero manente istar corticis rejectitii, unde postea accidit ut interficeretur.

*Liber Zenorena * fol. 8. col. 4.*

Und da sie nun waren auf dem Feld / da kriegten sich die zwen Brüder mit einander / sie sagten : Lassen wir theilen mit einander die Welt. Der ein sagt : Die Erd wo du drauf bist / das ist mein Erd / und der sagt auch also : Wo du stehst / das ist mein Erd / und sagten also / und kriegten sich. Der eine sagt / in meinen chelec (Theil) soll stehen das Beth hammikdasch (das Heiligthum / der Tempel) und der ander sagt auch also / und kriegten sich mit einander. Denn es ist gebohren worden mit Hebel den jüngsten Sohn zwen Töchter seine Schwestern. Da sagt Kain : ich wil nehmen die übrig / ich bin einmahl ein bechor, (Erstgebohrner) und Hebel sagt / dieweil sie mit mir gebohren ist worden / da wil ich sie mir zu einem Weib nehmen. Und als sie so mit einander kriegten / da ging Hebel und wirfft Kain darnieder auf die Erd / und lag auf Kain. Da sagt Kain zu Hebel : Wir sind neiert (nur) zwen Kinder zu unsern Vater Adam, und warum wilstu mich derschlagen? Da erbarmet sich Hebel, und ließ ihn aufstehen / drumb geht der pasuk (der Text) alhie / vojakom Kain, das ist deutsch Kelomar (so viel geredt)

* De hoc libro consulas Rev. Wolfii nostri Bibliothecam Hebraicam T. 1. p. 598.

redt) er ist unten gelegen und ist aufgestanden. Von hin-
 nen lernen wir / daß man soll keinen Bösen kein Gutes
 thun. Denn drum weil sich hat erbarmet Hebel über
 Cain, da gieng Cain, und was der schlagen Hebel.

*Methodius junior, CPolitannus in revelationibus c. 3.
 sive libro de fine Mundi.*

Sciendum est, quod exeuntes Adam & Eva de
 paradiso virgines fuerint. Anno autem tricesimo
 expulsionis eorum de paradiso genuerunt Cain
 primogenitum, & sororem ejus *Calmanam*, & post
 tricesimum alium annum pepererunt Abel & so-
 rorem ejus *Debboram*. Anno autem tricesimo cen-
 tesimo vitæ Adæ occidit Cain fratrem suum, & fe-
 cerunt planctum super eum Adam quoque & Eva
 annis centum. *Similia legas in Hist. scholastica, spe-
 culo Vincentii Bellovacensis, Antonii summa, Naucleri
 Chronico, Bergomatis supplemento & similis furfuris scri-
 ptoribus.*

Entychius Patriarcha Alex. T. 1. Annal. p. 15.

Cum in Dominum suum, Adam & Eva rebellas-
 sent, expulit ipsos è Paradiso, hora nona diei Ve-
 neris in quendam è montibus Indix, collocatos-
 que in terra jussit sobolem procreare, quo multi-
 plicarentur & implerent terram. Congressus est
 ergo Adamus cum Eva, quæ cum concepisset, pe-
 perit puerum & puellam, puerum appellavit
 Cain, & puellam *Azran*. Tum rursus concipien-
 te Eva ac puerum & puellam enixâ, puero nomen
 imposuit Abel, puellæ *Owain* * que Græce *La-
 phum*. Cumque jam proVectiores facti essent
 pue-

* Hottingerus hoc nomen legit *Asin*.

110 CAINI ET ABELIS COLLOQUIUM.

pueri, dixit Adam Evæ, ducat Kain Owain, quæ una cum Abele nata est: Abel autem Azrun quæ cum Kaino nata. Dixit autem Kain matri suæ, ducam ego sororem meam, & ducat Abel sororem suam. Quippe pulchrior erat Azrun Owaina. Quod cum audisset Adam, male admodum ipsum habuit, dixitque, hoc est contra præceptum, ut sororem tuam gemellam ducas. Et fuit Kain agricola, Abel Pastor ovium. Dixitque illis Adam, accipite de fructibus terræ, & de fœtu ovium, & conscenso montis hujus sacri fastigio offerte munera vestra, deinde uxores vestras accipietis. Attulit ergo Kain de fructibus terræ in oblationem DEO, optimos, selectissimos: Abel è primogenitis ovium suarum optimas & selectissimas. Interea autem dum cacumen montis ascenderent, indidit Satanæ in mentem Kaino ut fratrem suum Habelem occideret, sororis suæ Azrun gratia. Ideoque non acceptam habuit DEUS oblationem Kaini. Quare magis in Abelem ira & æstu commotus Kain invidit fratri suo, cumque de monte descendissent, in ipsum irruens ac lapide caput ejus feriens ipsum interfecit. Summo ergo mœrore affecti Adam & Eva centum annos Abelem lugabant. — — Et expulit Kainum DEUS dum adhuc cœlebs esset, in regionem Nud. Cepit ergo Kain secum sororem suam Azrun.

Gregorius Abulpharajus in Historia Dynastiarum p. 4.

Ex sententia Mar Thudiusi (Theodosii) triginta annis postquam expulsus fuisset è Paradiso,
cog-

cognovit Adam Hevam, quæ Cainum & Climiam sororem ejus gemellos peperit. Et post alios triginta, cum rursus eam cognovisset, peperit Abelem & Lebudam sororem ejus gemellos: deinde post septuaginta annos alios, cupiente Adamo unum eorum connubio jungere cum sorore gemella fratris sui, renuit Kain, gemellam suam petens, ideoque munus offerens de fructibus terræ suæ, eo quod agricola esset, acceptus non est, ob vitæ suæ nequitiam, offerens autem Abel munus de primogenitis ovium suarum, eo quod Pastor esset, ob probitatem conversationis suæ acceptus est. Fovens ergo Cain odium occultum in fratrem suum, ipsum fraude seductum interemit, deinde sedem sibi accepit regionem Nod, quæ extra terminos à patre ipsius genitorum fuit. Luxit autem Adam Habelem centum annos.

R. Zadok in Pirke Elieser c. 21.

Invidia & vehemens odium intravit cor Kaini, eo quod grata fuerat oblatio Abelis: sed & ideo, quod cum uxore gemella ejus non amplius pulchra esset inter scæminas, dixit: Interficiam fratrem meum Abelem ut potiar uxore ejus, juxta illud: *Et dixit Kain ad Abelem fratrem suum. Atque factum est, cum essent in agro.* Non in campo sed in uxore quæ similis est agro, sicut dicitur homo arbor agri Deut. XX. 19.

*Confer Archonticorum commentum,
quod ex Epiphanio attuli supra p. 67.*

XXXVI. Liber Abelis de virtutibus Planetarum & omnibus rerum munda- narum virtutibus.

Hermeti ut ajunt Trismegisto volutatus, nec minus Thomæ Aquinati libro de ente & essentia. Vide Thomam Bangium in Cælo Orientis p. 123. & Kircheri Oedipum T. 2. part. 2. p. 143. Cornelius Agrippa libro de vanitate scientiarum c. 45. *Ex horum Gœtlicorum anagyri profluxerunt omnes isti tenebrarum libri, quos improbate lectidinis Ulpianus JCons appellat, protinusque corrumpendos statuit. Cujusmodi primus excogitasse dicitur Zabulus quidam (immo Diabolus) illicitis artibus deditus, deinde Barnabas quidam Cyprius (Barjesum credo sive Elymam intelligit Agrippa, de quo Actor. XIII. & quem innuere videtur Plinius XXX. 1. Magiam Cypriam memorans) & hodie adhuc confectis titulis circumferuntur libri sub nominibus Ade, Abelis, Enoch, Abrabe & Salomonis. Gemina habet Jo. Wierus lib. 2. de præstigiis Dæmonum cap. 3.*

XXXVII. Locus & telum quo Abel interfectus.

S. Augustinus XII. 9. contra Faustum : *Occiditur Abel minor natus à fratre majore natus : occiditur Christus caput populi minoris natus à populo Judeorum minore natus : ille in campo, iste in Calvaria loco. Prudentius Hamartigenia præf v. 15.*

*Frater probata sanctitatis amulus
Germana curvo colla frangit sarculo,
Mundum recentem cade tingit impia
Sero expiandum - - -*

Leon.

Leonhardus Marius ad Genes. IV. *De instrumento*
cadis Scriptura nihil meminit, Chrysostomus ξίψ *Ⓢ*, gla-
dium nominat, Prudentius sarculum, Irenaeus IV. 67. fal-
cem, Isidorus in Abelis vita generatim ferrum, vulgus pi-
ſtorum communiter pingit mandibulam, Abulensis putat
lapidibus fuisse obrutum. Ante Toſtatum idem tra-
diderant Eutychius & Syncellus. Ebraei denique
morfibus dilaniatum Abelem ſive narrant ſive fin-
gunt. At Jo. Reuchlinus lib. I. Cabbala p. 630.
Prudentio ſuccinens, cum videret, inquit, Abel ſibi
mortem rapto de arbore ramo vel lignea clava Cainum mi-
nitantem, quam maxime letatus eſt, ſperans ligno inter-
fici (ut olim in cruce CHRISTUS) non enim tunc erat
ferruſ uſus ante ortum Thubal Cain, qui primus fuit mallea-
tor & faber in cuncta opera aris & ferri. Clava itaque
lignea & praeſtanti munus dixit Cain ad Abel fratrem
ſuum &c.

XXXVIII. Abelis coedes à Dæmone, & ſepultura à corvo monſtrata.

Pſeudo Athanaſ. ad Antiochum quaest. 56.

Τινὸς ἔπρωτότε ἀποθαι-
 νόν *Ⓢ*, πόθεν ἔμαθεν ὁ
 Καὶν φονεῦσαι τὸν * Ἀ-
 βελ; Ὁ Διάβολος αὐτῷ

Nullò hominum ad-
 huc tunc mortuo, à quo-
 nam Cain mortem didi-
 cit, ut ſuum interime-

H

κατ

Abelis nomen πένθ *Ⓢ* ſive *luctus* interpretantur Clemen-
 tina, Eusebius, Cedrenus, Zonaras, aliique ſonum non lit-
 teras attendentes. Nam לַבְיָח *luctus*, ſed לַבְיָח uti
 Abelis nomen apud Moysen ſcribitur, eſt μάταιότης,
 vani-

κατ' ὄναρ ὑπέδειξεν, ποίῳ
τρόπῳ θανατώσας τὸν ἀ-
δελφόν.

ret fratrem? Diabolus
ipsum in somnis edo-
cuit hoc, & submonstra-
vit quonam modo fra-
trem occideret.

Pircke R. Elieseris c. 20. *Adam & uxor ejus nescie-
bant quid faciendum esset Abeli, quia non assueti
erant sepultura. Venit autem illuc corvus quidam
atque sumpsit unum e sociis suis, quem in terra defodit &
abscondidit coram illorum oculis. Dixit Adam: uti cor-
vus, sic quoque faciam. Illico sumpsit cadaver Abelis, de-
fodit in terra & abscondidit. Verisimilius Josephus
tradit à Caino absconditum esse Abelis corpus, ut
scelus similiter lateret, lib. 1. Antiqu. c. 3. τὸν νεκρὸν
αὐτὸς ποιήσας ἀφανῆ, λήσειν ὑπελάμβανε.*

XXXIX. De signo Caini, ex Observatio- nibus meis sacris lib. III. c. 4.

Gen, IV. 15. *Apposuitque Dominus Caino notam.*
Josephus: καὶ σημεῖον ἐπιβαλὼν ὡς γνῶριμον αὐ-
τῷ, προσέταξεν ἀπιέναι.

Antiqui pariter * recentesque Scripturæ S. In-
terpretes Judæi & Christiani conjecturis asse-
qui

vanitas, vapor, ἀτμίς. Sunt & aliæ interpretationes,
ut apud Philonem ἀναφέρων ἐπὶ Θεὸν πάντα, & in
interpretatione nominum Hebr. Tomo 2. Hieronymi edita
à Jo. Marciano, Ἄβελ ἀπὸ Θεῶ, ἢ χοίνισμα.
Adi Cotelerium ad homil. 3. Clementin. §. 42. p. 644.

• Vide sententias collectas à Lud. Capello p. 343. sq. Opp.
p.

qui laborant, quodnam illud fuerit signi genus quô DEus Cainum insignitum ab cæde immunitatem atque violentia præstiterit. Sed tametsi cornu habuisset in fronte Cainus, uti Rabbinorum quidam delirant, vel perpetuo laborasset tremore, uti Doctores quidam prisci Ecclesiæ suspicantur, vel veste singulari indutus fuisset, uti nuperis videtur Interpretibus, sive alia denique re præ cæteris conspicuus fuisset, numquid vel homo vel bestia inde poterat colligere Cainum non esse lacerandum vel interficiendum? Aut num homines vestibus aliis amictos beluæ minus lacerant quàm pellibus obiectos?

Igitur nasutiores alii verba Moyfis accipiunt de signo sive miraculo quod coram Caino Deus ediderit, quo de immunitate sua certior redderetur. Quam sententiam, Carolo Cenéo Gallico scriptori etiam novissime probatam, licet non diffiteor prioribus *dis Αλκπασων* verisimiliorem esse, judicent tamen eruditi, an verisimilius videri possit hoc ipsum fuisse signum à Deo Caino datum quod a nemine interficiendus nec interfectus fuerit Cainus. Sententiam hanc illustrat locus Psalmi LXXXVI. 17. *Fac mecum signum in bonitate, & videant qui oderunt me, † & confundantur, quia in*

H 2

Do-

postum. Joh. Gregorio c. 17. Observatt. T. IX. Critic. Angl. Marino Mersenno p. 1465. in sex prima Genesios capita. Petro Bælio in Lexico Critico & historico Gallice edito voce *Cain*. Joh. Lomeiero patte 2. diæ. genial. dissertatione 8. quæ est de notis & stigmatibus.

† *Da Cesar tanto tu magis, ut dolent.* Martial. IV. Epigr. 27.

Domine auxiliatus es mihi, & consolatus es me. Neque enim credo fore quenquam cui ad hunc locum probetur commentum Rabbinorum de lingua coccinea in exauditionis signum albescente. Conferenda etiam loca Exod. III. 12. Ef. LV. 13. Deut. XXVIII. 46. quæ consimiliter exponenda esse existimo. Huc refero & illud 1. Chron. IV. 10. ex versione Græcâ LXX. senum : καὶ ποιήσεις γινῶσιν ἵ μὴ τὰ πεινῶσάί με Cum hæc scripsissem incidi in locum Philonis Judæi, qui eandem de Caini signo expositionem suffragio suo videtur confirmare. Verba ejus hæc sunt : μή ποτ' αὐτὸ τὸ σημεῖον ἐστὶ τῷ Καὶν ἵ μὴ φονευθῆναι, τὸ μηδέ ποτε ἀναιρεθῆναι; ἔδὲ γὰρ θάνατον αὐτῷ διὰ πάσης νομοθεσίας δεδήλωκεν. Procopius quoque Gazæus, cujus commentaria eximia in Octateuchum, Regum, Chronicorumque libros & Canticum Canticor. Græcè ex Augustanis membranis descripta cum nova versione ac præmissa Choricii de Procopio oratione funebri exspectamus à doctissimo amico ac populari nostro D. Godfrido Oleario, apud quem illa ad editionem parata ante aliquot annos evolvimus Lipsiæ in communi patria nostra, ille inquam Procopius de signo Caini ita scribit : καὶ τί ἂν εἴη σημεῖον ἕτερον ἢ τὸ βέλημά τε καὶ πρόσαγμα ἵ Θεῷ, μὴ συγχωρήσαντι αὐτῷ τὴν ἀναίρεσιν. ἔ γὰρ τῶν τοιούτων κριμάτων χωρὶς συγχωρήσεως γίνεσθαι. Michael Glycas : σημεῖον ἢ νοητέον, ἢ τὸν ὄρον αὐτὸν ἵ Θεῷ, ἢ τὸν τῶν μελῶν αὐτοῦ κλόνον. Theodoritus quæst. 42. in Genesin : αὐτὸς ὁ ἵ Θεὸς ὅς ἐστι σημεῖον ἢ, κωλύων αὐτὸν ἀναιρεθῆναι, καὶ αὐτὸς ἢ τῶν μελῶν ὁ κλόνος ἐπίσημον αὐτὸ καὶ δῆλον εἰργάζεσθαι.

καὶ τείχεσιν ὠχυρώσεν,
εἰς ταυτὸ συνέλθειντας οἰ-
κείας κατ'αναγκάσας. Καὶ
τὴν πόλιν ἣ ταύτην ὑπὸ
Ἀνώχου ὁ πρεσβυτάτης
παιδὸς Ἀνώχου ἐκάλε-
σεν.

que perduxit, Termi-
nostræ primus posuit,
civitatemq; constituit,
murisque munivit, il-
licque suos coëgit con-
venire domesticos.
Hanc vero civitatem ab
Enoch filio suo seni-
ore Enocham appella-
vit.

Excerpta Chronologica cum Jo. Malala edita p. 2.

Ὁ ἢ Καὶν γεωργὸς τυγ-
χάνων καὶ μέγα τὴν κα-
τὰ δίκην χειρόνως βιώσας,
πρῶτον μέτρα καὶ σάβ-
μα καὶ γῆς ὅρους ἐπενόη-
σεν. Εἶτα κτίσας ἐν γῇ
Ναὶδ πόλιν κατέναντι Ἐ-
δέμ, ἐπωνόμασεν αὐτὴν
εἰς ὄνομα ὃ ἦν αὐτοῦ Ἐνώχ,
καὶ εἰς ἐν συνέλθειν τας οἰ-
κείας αὐτοῦ ἀναγκάσας εἰς
πολέμους ἑαυτὸν ἀπηχό-
λει.

Cain agriculturæ in-
tentus erat, post con-
demnationem vero de-
terior factus, mensuras,
pondera & limites pri-
mus excogitavit. Ur-
be deinde in terra Naid
è regione Eden exstru-
cta Enoch à filii sui no-
mine vocavit eam, coa-
ctisque in unum suis
omnibus, bellis operam
dedit.

**XLII. De Caini morte, ex parva Ge-
nesi apud Georg. Syncellum p. II.**

Τῷ ἑννεακοσίῳ τριακοστῷ
ἔτει Ἀδάμ ἐκοιμήθη, κα-

Anno nonagesimo
tricesimo Adamus reli-

ταλείφας ἄρρενας υἱὸς
 τριάκοντα τρεῖς, καὶ θυ-
 γαλέρας ἑκοσι τρεῖς. Οὗ-
 τῳ ἡγεμόνευσεν ἔτε γένος
 τῶν ἀνθρώπων τὰ ὅλα
 τῆ ζωῆς αὐτοῦ ἔτη. Τῷ
 αὐτῷ ἑννεακοσίῳ τριακο-
 σῷ ἔτει καὶ Καὶν ἀπέθα-
 νεν, ἐμπροσθέντῳ ἐπ' αὐ-
 τὸν ἔ οἶκον. Λίθοις γὰρ
 καὶ αὐτοῦ τὸν Ἄβελ ἀνέ-
 λεν. Πληρωθέντῳ δὲ ἐν με-
 γάλῃ θάνατον τῷ Ἀδὰμ,
 τέθηκεν.

Etis filiis triginta tribus
 filiabus viginti tribus
 obdormivit. Hic cun-
 ctis vitæ suæ annis hu-
 mani generis impe-
 rium gesit. Eodem an-
 no nongentesimo tri-
 cesimo Cain ruina do-
 mus in eum lapsa inte-
 riit. Lapidibus enim
 fratrem Abel confece-
 rat. Anno itaque post
 Adami mortem evoluta
 mortuus est.

Eadem habet Georgius Cedrenus p. 8.

*Excerpta Chronologica cum Johanne Malala
 edita p. 2.*

Κατὰ τὴ ταῦτα τὴ τῆς
 οἰκίας ἐπ' αὐτὸν πεισῆσης
 ἀπέθανεν, ὡς ἐνιοὶ φασίν.
 Ἄλλοι δὲ ὅτι λαμὲχ αὐ-
 τὸν ἀπέκλεινεν.

Ædium deinde ruina
 oppressum periisse Cai-
 num volunt non nulli:
 alii vero à Lamecho
 eum perhibent inter-
 entum.

Michaël Glycas in Annalibus p. 118.

Ὁ δὲ Γεώργιῳ οἰκτρῶ
 θανάτῳ γελευῖσθαι τὸν
 Καὶν φησίν. Ὁ δὲ ἱερὸς Με-
 θόδιῳ Παλάρων φησίν

Georgius memoriæ
 prodit Cainum misera-
 bili morte periisse. San-
 ctus vero Methodius
 ὅτι

ὅτι Λαμὲχ * Φονέυσας Patarenſis ait Lame-
 τὸν Καὶν καὶ ἄγνοϊαν, chum utpote cæcum
 τυφλὸς γὰρ ἦν, θανάτῳ per ignorationem
 παρέδωκεν, ὅπερ ἀπίθα- Caino necem attuliſſe,

H 5

vov.

- * Lamechus Cainum interfeciſſe traditus eſt jampridem à mul-
 tis, qui ita acceperunt locum Genes. IV. 23. ex quo tamen
 id neutiquam colligas. Ajunt vero Cainum inter denſa
 arbuſta confidentem trajectum eſſe à Lamecho impruden-
 te, qui ſeram ſe venari exiſtimabat. Vide Hottingeri Hiſt.
 Or. p. 224. Et quoniam Lamechum ſeptima ab Adamo
 generatione vixiſſe obſervant, hoc ajunt eſſe quod. γ. 15.
 & 24. legitur Cainum vindicandum *ἑπτὰς* *ſepties*,
 h. e. pœnas ſui ſceleris daturum ſeptima generatione. *Ma-*
jorum noſtrorum, inquit Hieronymus Epist. 125. ad Da-
 maſum, *iſta ſententia eſt, quod putent in ſeptima gene-*
ratione à Lamech interfecit Cain. Iſidorus VII. 6.
 Origg. Lamechi nomen notat ſignificare percutientem,
ipſe enim percuffit & interfecit Cain. Conſer ſi placet quæ
 collegerunt Jo. Philippus Pfeiferus & Jo. Guil. Hilligerus in
 Exercitationibus de Homicidio Lamechi. Non deſunt
 tamen quibus Lamechi, bigami primi, verba nihil aliud
 ſonare videntur quam thraſonicam ad uxores jactationem
 in hanc ſententiam.

O Tſilla & Ada, audite ſermonem meum,

Vocem meam attendite Lamechi conjuges.

Pugni ſecluno vulnere occidam ſirum,

Meoque juvenem tunica conſoſſum dabo.

Si vindicatur ſeptuplo Cain, Lamech

Se vindicabis ſepties ſeptuagies.

Lamechum ſempiternis flammis addixit olim Eulogius
 Alex. apud Photium Cod. 280. p. 878. aliis pœnitentiam
 egriſſe & veniam conſecutum affirmantibus. Ὁ ἀρχιε-
 ρεὺς Εὐλόγιος τὸν Λαμὲχ ἀπολωλέναι Φησὶν.
 Οἱ ᾗ πλείστοι τῶν πατέρων διὰ τὴν ἱπαγγελίαν
 καὶ μελανορίας συγγνώμην εὐρεῖν γὰρ ἀμαρτηθέν-
 τος αὐτοῦ ἀπαγγέλλουσιν.

νον. Τίς γὰρ εἶδεν εἶπερ
ὁ Καὶν διελέλει ζῶν κατὰ
τὰς χρόνας ἔλαμέχ. Ἀ-
δηλον τὸτο ἦν, ὅτι τῶν ἀπὸ
ἔκ Καὶν ἔκ ἀναγράφει
Μωυσῆς, ὡς περὶ δὴ τῶν
ἀπὸ ἔκ Σήθ. Ἄλλως τε
καὶ σημεῖον ἔθετο δόντῃ
τῷ Καὶν ἔκ μὴ ἀναιρεθῆ-
ναι, πῶς ἀνηρεῖται λοι-
πόν;

quod sane fidem mereri
nequit. Nam quis ob-
secro scire potest num
Cainus adhuc Lamechi
temporibus superstes
fuerit? Certi nihil statui
de hoc potest, cum an-
nos posterorum Caini
Moyſes ita memoriz
non prodiderit ut oriun-
dorum Setho: ne dicam
Deum Caino quandam
apposuisse notam ne à
quoquam necaretur.
Quomodo igitur dici
potest quod interemtus
fuerit?

*Bereschit Rabba: Et interfecit eum) Quonam in-
strumento interfecit eum? Rabban Simeon Gamalielis fi-
lius ait, arundine eum interfecit, quia dictum est: adole-
scentulum occidi in tumorem viventem meum. Id
quod locutus est, quia tumorem viventem induxerat. Do-
ctores autem nostri ajunt quod lapide occiderit eum, quia
dictum est, Virum occidi in vulnus meum, indicans quod
vulnera induxerit.*

Quod Medicis Doctoribus recens creatis so-
lenni ritu acclamari consuevit, *Vade & occide Cain*,
de quo varia & jucunda vir ingeniosus Paulus Am-
mannus: illius dicti ni fallor hæc fuit sententia, ut
monerentur caute agere, cogitarentq; necem eo-
rum quos culpa sua occidissent septies vindican-
dam.

XLIII. Septem Caini peccata. Cainus
septupliciter puniendus.

Mira sunt quæ ad locum Genes. IV. 15. *Omnia qui Cainum occiderit, septuplum punietur*, veteres quidam commentantur. Cosmas Indopleustes lib. V. Cosmographiæ p. 212. hanc putat esse verborum illorum sententiam: *Quisquis occiderit Cainum, septem ultiones solvet, hoc est pluribus malis & calamitatibus quibus per vitam obiectus est eum liberabit.* Πᾶς ὁ ἀποκτείνας, ἐπὶ αὐτὸν ἐκδικῆμα αὐτοῦ ὡς θάλλει, ἵνα εἴπῃ, πολλὰς τιμωρίας ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὡς θάλλει αὐτὸν τὴν κόλασιν πᾶς ὁ ἀποκτείνων αὐτόν. In excerptis vero Chronologicis Jo. Malalæ præmissis p. 2. verba divelluntur, & Καὶν non in accusandi sed nominandi casu accipitur hanc in sententiam: *Omnia homicida punietur, Cainum septuplum.*

Τὸ τοίνυν πᾶς ὁ ἀποκτείνων Καὶν ἐπὶ αὐτὸν ἐκδικῆμα αὐτοῦ ὡς θάλλει, τοιαύτην ἔχει τὴν λύσιν. Ἐκαστὸς μὲν τῷ ἑαυτοῦ ἀμαρτήματι ἀποθανεῖται, σὺ ᾧ ὁ θεὸς φόνος καὶ ἀρεξας καὶ τοῖς ἄλλοις ἰφηνήης ὁ ἀμαρτήματι γενόμενος, ἐπὶ αὐτὸν ἐκδικῆμα αὐτοῦ ὡς θάλλει, τέλει ἐπὶ αὐτὸν ἑπταπλασίως τιμωρηθῇ καὶ πᾶμπολλα. Σύνηδες γὰρ τῇ γραφῇ τὸν ἀριθμὸν τέτον ἑπταπλα-

Illud vero, *omnis qui occiderit Cain septuplum punietur*, hoc modo intelligendum est. Unusquisque (*homicida*) pro peccato suo morietur, Tu vero qui homicidium primus patrafti, aliisque hujus sceleris auctor primus extitisti, septuplum punieris, id est septemplex gravesque dabis poenas. Scripturis enim solenne est numerum

σίονα κεχρηάχ, ἥ ἔστιν
 ἀδιορίστῃ πλήθους σημα-
 ντικόν — — Ἐν μὲν γὰρ
 τοῖς πρῶτοις τῶν Καὶν τέτολμη-
 μένοις, α' αἰμαρίημα φθό-
 νου, β' δόλου, γ' φό-
 νου, δ' ὅτι ἀδελφῶν, ε' ὅτι
 πρῶτον φόνου, 5' ὅτι
 γονεῦσι πένθος ἐποίη-
 σεν, 6' ὅτι Θεῷ ἐψεύσατο.
 Ταῦτα μὲν τὰ 6 Καὶν 6
 αἰμαρίσματα. Αἱ δ' εἰς
 κόλασιν αὐτῶν πρῶτα τῆς
 Θεῆας δίκης ἐπενεχθεῖσαι
 τιμωρίαι εἰσὶν αὗται· α'
 ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἀπό
 σε. β' ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, γ' ἔ
 προσθήσει 6 δύναι σοι τὴν
 ἰσχὺν αὐτῆς. δ' σένων καὶ
 τρέμων μετὰ τὸ ε' ὅμως,
 ἔσθ' ἐπὶ τὴν γῆν. 5' ἦν αὐ-
 τὸς ἀπεκάλυψεν ὁ Καὶν εἰ-
 πὼν, εἰ ἐκβάλλης με νῦν
 ἀπὸ σε, καὶ ἀπὸ προσώ-
 που σου κρυβήσομαι. 6' τὸ
 μηδὲ κρύπτεσθαι τὴν τι-
 μωρίαν, ἀλλὰ σημείῳ
 προδήλῳ πᾶσι δηλοποιεῖ-
 σθαι. Ἐθελο γὰρ. Φησι,
 Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Καὶν
 σημεῖον 6 μὴ ἀνελεῖν αὐ-

hunc pro multiplici po-
 nere, indefiniti enim
 numeri nota est ———

In facinore vero hoc à
 Caino perpetrato pec-
 catum 1. erat invidia,
 2. fraus, 3. homicidium,
 4. quod in fratrem *
 commissum est, 5. quod
 homicidium primum
 erat, 6. quod parentes
 luctu affecit. 7. Quod
 DEO mentitus est. Hæc
 quidem septem sunt
 Caini peccata. Pœnæ
 vero quibus à justitia di-
 vina castigatus est, sunt
 istæ: 1. Maledicta terra
 propter te. 2. Operabe-
 ris terram. 3. Non dabit
 tibi vires suas. 4. Geme-
 bundus & pavefactus si-
 mul, 5. eris super ter-
 ram. Sexta pœna quam
 Cainus ipse indicavit
 his verbis: si ejeceris
 me à te, & à facie tua ab-
 scondar. 7. Quod nec
 occulta fuit hæc pœna,
 sed signo notabili omni-
 bus manifestata, dictum

7ον

* Si Calvinum audias, frater gemellus Caini Abel fuit.

τοῖς πάντα τὸν ἰουρισκόντα
αὐτον.

enim est: Posuitque Do-
minus in Cain signum, ut
non interficeret eum omnis
qui invenisset.

XLIV. Adami filiæ Norea sive Horea, Sa- ve, Asuam &c.

*S. Irenæus lib. I. c. 34. portentosa Gnosticorum de
primis hominibus commenta referens, p. 110.
edit. Renati Massueti.*

ZElantem autem Jaldabaoth voluisse excogita-
re evacuare hominem per fœminam, & de
sua Enthymesi eduxisse fœminam, quam illa Pru-
nicos * suscipiens invisibiliter evacuavit à virtu-
te. Reliquos ajunt venientes & mirantes for-
mositatem ejus vocasse eam Evam, & concupiscen-
tes hanc, generasse ex ea sibi filios, quos ange-
los esse dicunt. Mater autem ipsorum argu-
mentata est per serpentem seducere Evam & A-
dam, supergredi præceptum Jaldabaoth. Eva autem
quasi à filio Dei hoc audiens facile credidit, & A-
dam svasit manducare de arbore, de qua dixerat
Deus non manducare. Prunicum autem viden-
tem, quoniam & per suum plasma victi sunt,
valde gratulatam & rursus exclamasse, quo-
niam, cum esset pater incorruptibilis, olim hic
semetipsum vocans patrem mentitus est, & cum
homo olim esset & prima fœmina, & hæc adulte-
rans peccavit. Jaldabaoth autem propter eam quæ
circa eum erat oblivionem, ne quidem intenden-
tem ad hæc, projecisse Adam & Evam de paradiso,
quo-

* Sophia Gnosticorum, uti Jaldabaoth primus eorum Angelus.

quoniam transgressi erant præceptum ejus. Voluisse enim filios ei ex Eva generari, & non adeptum esse, quoniam mater sua in omnibus contraheret ei, & latenter evacuans Adam & Evam ab humectatione luminis, uti neq; maledictionem participaret, neque opprobrium, is qui esset à principalitate spiritus. Sic quoque vacuus à divina substantia factos, maledictos esse ab eo, & dejectos à Cælo in hunc mundum docent. Sed & ierpentem adversus patrem operantem dejectum ab eo in deorsum mundum: in potestatem autem suam redigentem angelos qui hic sunt, & ipsum sex filios generasse, septimo ipso existente ad imitationem ejus quæ circa patrem est hebdomadis. Et hos septem damonas mundiales esse dicunt, adversantes & resistentes semper generi humano, quoniam propter eos pater illorum projectus est deorsum. Adam autem & Evam prius quidem habuisse levia & clara, & velut spiritualia corpora, quemadmodum & plasmati sunt: venientes autem huc demutasse in obscurius, pinguius & pigrius. Sed & animam dissolutam & languidam, quippe à factore tantummodo insufflationem mundialem habentes, quoadusque iterum Prunicos miserata eorum, reddidit eis odorem suavitatis humectationis luminis, per quam in commemorationem venerunt suam ipsorum, & cognoverunt seipsos nudos, & corporis materiam, & cognoverunt quoniam mortem bajulant. & magnanimes extiterunt, cognoscentes quoniam ad tempus corpus circumdatum este eis: & escas quoque invenisse eos præeunte eis Sophia, & satiatis coisse invicem carnaliter

liter & generasse Cain, quem & dejectibilis serpens cum filiis statim suspiciens evertit, & adimplevit mundiali oblivione, stultitia & audacia, immit-tensita, ut & dum fratrem suum Abel occideret, primus zelum & mortem ostenderit: post quos secundum providentiam Prunici dicunt generatum Seth, post *Noream*, * ex quibus reliquam multitudinem hominum generatam dicunt, & ab inferiori hebdomade in omnem malitiam immissam, & apostasiam superiorem sanctæ hebdomadæ & idololatriam, & reliquam universam contemptio-nem, cum contraria eis esset semper mater invisi-biliter, & proprium salvaret, hoc est; humecta-tionem luminis. Sanctam autem hebdomadam, septem stellas, quas dicunt planetas, esse volunt, & projectibilem serpentem duo habere nomina. Mi-chael & Samael dicunt. Iratum autem Jaldabaoth hominibus quoniam eum non colebant, neque honorificabant, quasi patrem & Deum, diluvium eis immisisse, ut omnes simul perderet.

S. Epi-

* De Norea Noachi uxore, infra suo loco. Cæterum hanc Ire-næi Noream suspicor eandem esse quæ in Epiphanio Ὠραία appellatur hæresi XXXIX. Sethianorum cap. 5. γυναῖκα τινὰ Ὠραίαν λέγουσιν εἶναι ἢ Σήθ — — εἰς ἡμῶν δὲ ἄλλαι τινες αἰρέσεις αἰτίνες δύναμιν τινὰ εἶναι λέγουσιν, ἣν καλοῦσιν ὀνομαστικῶς Ὠραίαν. Τὴν παρ' ἄλλοις τοίνυν νομιζομένην δύναμιν Ὠραιάνη καλεσμένην εἶναι γυναῖκα ἢ Σήθ λέγουσιν, ἡμετεροῦ Sethi Noream nescio quare nominatim vocant — — Sunt & aliæ hæreses quædam, quæ sicut quandam esse statuunt quæ Norea nominetur. Hi vero ejusmodi Noream nomine, Sethi coniugem existisse prædi-cant.

S. Eriphanius Hæresi XXXIX. Sethianorum c. 6.

Ὅς ὃ ἐν τοῖς Ἰωβηλαίοις
εὐρίσκειται, τῇ καὶ λεπτο-
γενέσει καλεσμένη, καὶ τὰ
ὀνόματα τῶν γυναικῶν τῶ-
τε Καὶν καὶ Σήθ ἡ βί-
βλος περιέχει, ἵνα κατὰ
πάντα τρόπον ἔτοι καὶ αι-
σχυνθῶσιν, οἱ τὰς μυθῶν
τῷ βίῳ ραψωδῆσαντες.
Τὰ γὰρ Ἀδὰμ γεννήσαν-
τος υἱὸς καὶ θυγατέρας,
ἀνάγκη γέγονε κατ' ἐκεί-
νο καιρὸν ἀδελφαῖς ταῖς
ἰδίαις συναφθῆναι τὰς
παῖδας, καὶ γὰρ ἦν ὡραιο-
μον τὸ τοιοῦτον, ἐπεὶ μη-
δὲν ἕτερον γένος ἦν. Καὶ
γὰρ καὶ αὐτὸς, ὡς ἔπειτα
οἰεῖν, ὁ Ἀδὰμ τῇ ἰδίᾳ
θυγατρὶ χεδόν, τῇ ἐκ τῆς
σωμάτων αὐτῶν πλασθεί-
σῃ συνήφθη, καὶ ἔκ τινος
ὡραιομον. οἷτε τὰς υἱοὶ
συνήφθησαν ὁ μὲν Καὶν τῇ
ἀδελφῇ τῇ μείζονι Σαυῇ,
ἔτω καλεσμένη, ὁ δὲ Σήθ
τρίτος υἱὸς μετὰ τὸν Ἀ-
βελ γεννηθεὶς, τῇ λεγο-
μένη αὐτῇ ἀδελφῇ Ἀζαρά.

Extant in Jubilæis,
qui liber Genesis parva
dicitur, uxorum Caini
Sethique nomina, ut
qui confictas illas fabu-
las in hominum vitam
invexerunt, pudore
omnino suffundantur.
Etenim cum Adamus u-
triusque sexus liberos
suscepisset, necesse per
illa tempora fuit, ut fi-
lii matrimonia cum so-
roribus inirent. Neque
id erat interdictum,
propterea quod genus
aliud erat hominum
nullum. Quin etiam
Adamus ipse cum sua, ut
ita dicam, filia conjugio
sociatus est, quam de e-
jus corpore Deus effin-
xerat, nefas enim illud
non erat. Et ex illius
liberis Cainus sororem
nati majorem duxit,
Saven nomine. Sethus
porro, Adami filiorum
tertius post Abelem *

Γεγό-

* Antequam connubio jungeretur interfectum. Hinc passim
Abel veteribus *Virgo*, ut Cosmæ Indoplectis lib. V. p. 212.

Γεγονάσι ὃ τῷ Ἀδὰμ καὶ
ἄλλοι υἱοί, ὡς ἡ λεπτή γένε-
σις περὶ ἑξέχει, ἐννέα μέλα
τὴς τρεῖς τάτης, ὡς εἶναι
αὐτῷ δύο μὲν θυγατέρας.
ἄρρενας ὃ δεκαδύο, ἓνα
μὲν ἀποκτανθέντα, ἐνδε-
κα ὃ περιλειφθέντας τῷ
βίῳ. ἔχεις ὃ καὶ τῶν
τὴν ἐμφασιν ἐν τῇ Γένεσι
καὶ κόσμῳ, καὶ πρώτῃ βί-
βλῳ ὡς Μωυσῆς ἔτω
φασκῶς, καὶ ἔζησεν Ἀ-
δὰμ ἐτη ἐννακόσια τρια-
κοντα, καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ
θυγατέρας, καὶ ἀπέθανε-
ν.

genitus cum alia sorore
Azura conjunctus est.
Fuerunt & alii Adamo
liberi ut in parvalla Ge-
nesi scriptum est, no-
vem scilicet secundum
prioros illos tres: ut in
totum filias duas, mares
duodecim suscepit, e
quibus occisus unus, un-
decim superstites relict
sunt. Quæ omnia in
Mundi Originibus ac
primo Moyfis volumine
his verbis significantur:
Et vixit Adam annis
D CCCC XXX. Et genuit fi-
lios Et filias, Et mortuus est.
Gen. V. 4.

Joel in limine Chronographia:

Ὁ μὲν Καὶν ἔλαβε γυ-
ναῖκα τὴν πρώτην αὐτῷ
ἀδελφὴν Ἀῖραν, ὃ ὃ
σὺν τὴν δευτέραν Ἀσάμ,
ὃ ὃ Ἀβελ παρθέντος καὶ
δικαιῶτος ὑπῆρχεν. Ὁ δὲ
Καὶν τὴν οἰκίαν αὐτῷ πέρσ-
σης ἀπέθανεν.

Cainus majorem so-
rorem *Azuram*, Sethus
minorem *Asamat* uxo-
rem duxit. Abelus virgo
justitiam colebat. Cai-
nus propriæ domus rui-
na emoritur.

XLV. Filius Adami Rocail, ejusque
ultima verba. Filius alter Abdal
Hareth.

Bartholomaeus Herbelotus in Bibliotheca Orientali
p. 716.

Rocail, ben Adam selon la tradition fabuleuse des Musulmans étoit le frere puisné du Patriarche Seth, & possédoit les sciences les plus élevées & les plus cachées. Il étoit doné d'un esprit si vif & si penetrant, qu'il paroissoit tenir plus de l'Ange que de l'homme. Surkhrage, qui étoit un puissant Div, ou Geant, vivoit en ce temps-là, & commandoit absolument dans toute l'étendue du mont Caf, que les Musulmans croient être une chaine où ceinture de montagnes qui entourent toute la terre. Ce Geant pria Seth de lui envoyer Rocail son frere, pour l'aider à gouverner ses Etats, & pour tenir bride ses sujets. Seth luy accorda sa demande, & Rocail devint aussi le Vizir ou premier ministre de Surkhrage dans la Montagne Caf, ou après avoir gouverné pendant plusieurs années ou siècles, & connoissant ou par revelation divine ou par les principes des sciences secretes qu'il possédoit, que le temps de sa mort approchoit, il parla à Surkhrage en ces termes : *Je suis sur le point de passer en l'autre vie. Mais avant de vous quitter, je veux vous laisser quelque ouvrage insigne de mes mains, dont la memoire se conserve, & me fasse vivre long temps après ma mort.* L'effet suivit ces paroles, car Rocail fit bâtir un palais, & un

& un sepulchre d'une structure si magnifique & avec tant d'artifice, que l'on y voyoit un tres grand nombre de statues de differens metaux, faites par Art Talismanique, lesquelles operoient par des ressorts secrets, ce que tout le monde auroit crû se faire par des hommes vivans.

*De altero filio Adami Abdal Hareth vide quæ Hottin-
gerus in loco allato supra cap. XXXI. p. 100.*

XLVI Cainus Græcorum Caunus.

Guilelmus Bonjour Ordinis Eremitarum S. Augustini in dialogis ad Historiam sacram primæ Mundi ætatis Romæ A. 1705. 4. editis dialogo secundo per capita sedecim comparationem instituit inter Cainum Adami filium & Caunum Græcorum. Primo ait, *Cain* adhibitæ terminatione Græca esse & *Kainis* & *Kaineus* & *Kainos*. Secundo, *Cainum* esse *Caunum*; sicut *פאן* *Pau*, (civitas in qua regnavit Adar Rex Edom, Gen. XXXVI. 39.) sit *פאי* *Pai*, 1. Paral. I, 50. quia literæ *jod* & *vau* invicem facile commutentur. Tertio, usu evenire in lingua Hebraica, ut *hastâ* dicatur *קין* *Cain*, & in proverbii consuetudinem venisse τὸ *Kaineus dôru*, *Cainei hastam*. Quarto observat, quod Heva conceperit & pepererit Cain dicens: *posse di Hominem per Deum*. Genes. IV, 1. In textu vero Hebraico legi *עֵתָּב אֲדֹנָי* *etb-jahô* vel *etb adonai*, hoc est *a Domino*, quod alio modo diceretur *לַנֶּשֶׁם* *meel*, hoc est, *a Deo*, juxta loquendi genus, quod eodem in libro cap. XLIX. v. 25. reperitur: *לַנֶּשֶׁם* scilicet esse unum ex Hebraicis

Dei nominibus. Ab *El* esse *Elatum*, à quo procreatus sit *Cainus*: à *Mele* esse *Miletum* seu *Melatum*, ex quo *Caunus* natus sit. Accedere addit, quod Hebraicum nomen *אלה* *Eloab* Chaldaeis sit *אלה* *Elab*, unde divinitas dicatur *אלהות* *Elabuth*, & à Divinitate *מאלהות* *Meelabuth*. Quinto notat, *Cain* duxisse sororem in uxorem. Sororem *רבעל* *Ribol*, hoc est, in coniugando, esse sororem ductam in matrimonio. A *Ribol* esse *Bibolis*, per Syncopen *Biblis*, quæ fuerit soror, cujus amore captus est *Caunus*. Sexto, *Cainum* fuisse agricolam: *Cainum* incumbentem ad arationes, erecto pede terram fidisse. Septimo, impie se gerentem *Cainum* in muneribus, quæ offerebat, repudiatum esse a Deo, quasi sacrificium non faceret, quasi non adhiberet ipsi preces. Hinc iram, hinc livorem, hinc pugnam adversus fratrem fuisse ortam, cujus munera grata & accepta Deus habuerit. *Cainum* secundum fabulam neque Diis sacrificasse, neque illis adhibuisse preces, sed suæ hastæ; quod ideo dictum sit, quia hasta fuerit signum hieroglyphicum principii pugnae. Octavo, *Cainum* contendisse cum *Abele*: *Cainum* cum *Apolline*. Nono, *Cainum* fuisse maledictum super terram, seu maledictum a terra, ut sit in textu Hebraico: & fabulam inducere Centauros, sive percussores a Jove missos, qui *Cainei* membra per terram vexent, obterant, & contundant. Decimo, posuisse Dominum *Cain* signum, ut non interficeret eum omnis, qui invenisset eum; & Deum a quoribus aliis dedisse *Cainem*

super

- - - *super ne saucius ullis*

Vulneribus fieri, ferrove occumbere posset.

Undecimo, egressum Cain a facie Domini habitasse profugum in terra - - & edificasse civitatem: urbem condidisse Caineum five Caunum peregrinatum procul a patria terra. Duodecimo, ante conditam a Caino civitatem homines fusos per agros ac dispersos fuisse, cum ea fuerit omnium urbium prima: regionem, in qua Caunus ædificaverit civitatem, fuisse primum a Lelegibus, hoc est, hominibus erraticis inhabitatam. Decimo tertio, *Hanochum* terminatione Græca *Ανωχαιον* & per syncopen *Αγχαϊον*, esse illum Caini filium, qui principatum obtinuerit in condita primis orbis Lelegibus civitate: principem Lelegum haberi *Αγχαϊον*, ejusque originem referri ad Neptunum, quem fabula copulaverit cum Caine velut cum muliere, quæ Neptuni beneficio in virum, Caineum nomine, sit mutata. Decimo quarto, Hebræis vocantibus urbem matrem, proclive fuisse celebrare antiquam civitatem *Hanoch* velut *Hanochii* seu *Hanchæi* matrem: *Ασυπαλαΐα* enim, Hebræus inquit, hoc est, *urbs antiqua*, ferebatur mater *Ancæi*. Decimo quinto, *Hanochæum* Cainitam exhibere *Υπερήνωρα* fabulæ *Cadmæ*: *Αγχαϊον ὑπέρβιον* esse *Αγχαϊον ὑπερήνωρα*, sicut & *Αγχαϊον κορωνόν*, *Coronum* vero filium esse *Cainæi*. Decimo sexto, *Hanochæum*, filium agricolæ, facile in patris vestigia incucurrisse: *Ancæum* fuisse *Φιλογέωρον* amantem agriculturæ.

νον. Τίς γὰρ εἶδεν εἶπερ
ὁ Καὶν διέλελει ζῶν κατὰ
τὰς χρόνας ἔλαμέχ. Ἀ-
δηλον τὸτο ἦν, ὅτι τῶν ἀπὸ
ἔκ Καὶν ἔκ ἀναγράφει
Μωυσῆς, ὥστε δὴ τῶν
ἀπὸ ἔκ Σήθ. Ἄλλως τε
καὶ σημεῖον ἔκ Θεῷ δόντι
τῷ Καὶν ἔκ μὴ ἀναιρεθῆ-
ναι, πῶς ἀνῆρέθῃ λοι-
πόν;

quod sane fidem mereri
nequit. Nam quis ob-
secro scire potest num
Cainus adhuc Lamechi
temporibus superstes
fuerit? Certi nihil statui
de hoc potest, cum an-
nos posterorum Caini
Moyses ita memoriz
non prodiderit ut oriun-
dorum Setho: ne dicam
Deum Caino quandam
apposuisse notam ne à
quoquam necaretur.
Quomodo igitur dici
potest quod interemtus
fuerit?

*Bereschit Rabba: Et interfecit eum) Quonam in-
strumento interfecit eum? Rabban Simeon Gamalielis fi-
lius ait, arundine eum interfecit, quia dictum est: adole-
scentulum occidi in tumorem liventem meum. Id
quod locutus est, quia tumorem liventem induxerat. Do-
ctores autem nostri ajunt quod lapide occiderit eum, quia
dictum est, Virum occidi in vulnus meum, indicans quod
vulnera induxerit.*

Quod Medicis Doctoribus recens creatis so-
lenni ritu acclamari consuevit, *Vade & occide Cain*,
de quo varia & jucunda vir ingeniosus Paulus Am-
mannus: illius dicti si fallor hæc fuit sententia, ut
monerentur caute agere, cogitarentq; necem eo-
rum quos culpa sua occidissent septies vindican-
dam.

XLIII. Septem Caini peccata. Cainus
septupliciter puniendus.

Mira sunt quæ ad locum Genes. IV. 15. *Omnia qui Cainum occiderit, septuplum punietur*, veteres quidam commentantur. Cosmas Indopleustes lib. V. Cosmographiæ p. 212. hanc putat esse verborum illorum sententiam: *Quisquis occiderit Cainum, septem ultiones solvet, hoc est pluribus malis & calamitatibus quibus per vitam obiectus est eum liberabit.* Πᾶς ὁ ἀποκτείνας, ἐπὶ ἅ ἐκδικέμεθα τὸ θάλλει, ἵνα εἴπῃ, πολλὰς τιμωρίας ἀφαιρέται ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ θάλλει αὐτὸν τὴν κόλασιν πᾶς ὁ ἀποκτείνων αὐτόν. In excerptis vero Chronologicis Jo. Malalæ præmissis p. 2. verba divelluntur, & Καὶν non in accusandī sed nominandi casu accipitur hanc in sententiam: *Omnis homicida punietur, Cainus septuplum.*

Τὸ τοίνυν πᾶς ὁ ἀποκτείνωνας Καὶν ἐπὶ ἅ ἐκδικέμεθα τὸ θάλλει, τοιαύτην ἔχει τὴν λύσιν. Ἐκαστὸς μὲν τῷ ἐαυτοῦ ἀμαρτήματι ἀποθανεῖται, σὺ ᾧ ὁ θεὸς φόνος κατὰρχος καὶ τοῖς ἄλλοις ἰφηνήτης ὁ ἀμαρτήματι γενόμενος, ἐπὶ ἅ ἐκδικέμεθα τὸ θάλλεις, τέλει ἐπὶ ἀπλασίως τιμωρηθῇ καὶ πᾶμπολλα. Σύνηδες γὰρ τῇ γραφῇ τὸν ἀριθμὸν τέτον ἐπταπλα-

Illud vero, *omnis qui occiderit Cain septuplum punietur*, hoc modo intelligendum est. Unusquisque (*homicida*) pro peccato suo morietur, Tu vero qui homicidium primus patraisti, aliisque hujus sceleris auctor primus extitisti, septuplum punieris, id est septemplex gravesque dabis penas. Scripturis enim solenne est numerum

σίονα κεχρηάξ, καὶ ἔστιν
 ἀδιορίστῃ πλήθους σημα-
 ντικόν — — Ἐν μὲν γὰρ
 τοῖς πᾶσι τοῖς καὶν τέτολμη-
 μένοις, α' ἀμαρτήματα φόνου,
 β' δόλου, γ' φό-
 νου, δ' ὅτι ἀδελφεῖ, ε' ὅτι
 πρῶτον φόνου, 5' ὅτι
 γονεῦσι πένθος ἐποίη-
 σεν, 6' ὅτι Θεῷ ἐψεύσατο.
 Ταῦτα μὲν τὰ ἑκαὶν 6'
 ἀμαρτήματα. Αἱ δ' εἰς
 κόλασιν αὐτοῦ πᾶσι τοῖς
 θείας δίκης ἐπενεχθεῖσαι
 τιμωρίαι εἰσὶν αὗται· α'
 ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἀπό
 σου. β' ἐργάσῃ τὴν γῆν, γ' ἔ-
 προσθήσῃ τὴν δυνάμειν σου τὴν
 ἰσχύϊν αὐτοῦ. δ' ἐνέων καὶ
 τρέμων μετὰ τὸ ε' ὅμως,
 ἔσῃ ἐπὶ τὴν γῆν. 5' ἦν αὐ-
 τὸς ἀπεκάλυψεν ὁ καὶν εἰ-
 πὼν, εἰ ἐκβάλλῃς με νῦν
 ἀπὸ σου, καὶ ἀπὸ προσώ-
 που σου κρυβήσομαι. 6' τὸ
 μὴδὲ κρύπτεσθαι τὴν τι-
 μωρίαν, ἀλλὰ σημείω
 προδήλω πᾶσι δηλοποιεῖ-
 σθαι. Ἐθελο γὰρ. Φησι,
 Κύριε ὁ Θεὸς τῷ καὶν
 σημείον 6' μὴ ἀνελεῖν αὐ-

hunc pro multiplici po-
 nere, indefiniti enim
 numeri nota est —

In facinore vero hoc à
 Caino perpetrato pec-
 catum 1. erat invidia,
 2. fraus, 3. homicidium,
 4. quod in fratrem *
 commissum est, 5. quod
 homicidium primum
 erat, 6. quod parentes
 luctu affecit. 7. Quod
 DEO mentitus est. Hæc
 quidem septem sunt
 Caini peccata. Pœnæ
 vero quibus à justitia di-
 vina castigatus est, sunt
 istæ: 1. Maledicta terra
 propter te. 2. Operabe-
 ris terram. 3. Non dabit
 tibi vires suas. 4. Geme-
 bundus & pavefactus si-
 mul, 5. eris super ter-
 ram. Sexta pœna quam
 Cainus ipse indicavit
 his verbis: si ejeceris
 me à te, & à facie tua ab-
 scondar. 7. Quod nec
 occulta fuit hæc pœna,
 sed signo notabili omni-
 bus manifestata, dictum

7ον

* Si Calvinum audias, frater gemellus Caini Abel fuit.

τὸν πάντα τὸν ὑπὲρ πάντων
αὐτοῦ.

enim est: *Posuitque Dominus in Cain signum, ut non interficeret eum omnis qui invenisset.*

XLIV. Adami filiæ Norea sive Horea, Save, Asuam &c.

S. Irenæus lib. i. c. 34. portentosa Gnosticorum de primis hominibus commenta referens, p. 110. edit. Renati Massueti.

ZElantem autem Jaldabaoth voluisse excogitare evacuare hominem per fœminam, & de sua Enthymesi eduxisse fœminam, quam illa Prunicos * suscipiens invisibiliter evacuavit à virtute. Reliquos ajunt venientes & mirantes formositatem ejus vocasse eam Evam, & concupiscentes hanc, generasse ex ea sibi filios, quos angelos esse dicunt. Mater autem ipsorum argumentata est per serpentem seducere Evam & Adam, supergredi præceptum Jaldabaoth. Eva autem quasi à filio Dei hoc audiens facile credidit, & Adam svasit manducare de arbore, de qua dixerat Deus non manducare. Prunicum autem videntem, quoniam & per suum plasma victi sunt, valde gratulatam & rursus exclamasse, quoniam, cum esset pater incorruptibilis, olim hic semetipsum vocans patrem mentitus est, & cum homo olim esset & prima fœmina, & hæc adulterans peccavit. Jaldabaoth autem propter eam quæ circa eum erat oblivionem, ne quidem intendentem ad hæc, projecisse Adam & Evam de paradiso, quod-

* Sophia Gnosticorum, uti Jaldabaoth primus eorum Angelus.

quoniam transgressi erant præceptum ejus. Voluisse enim filios ei ex Eva generari, & non adeptum esse, quoniam mater sua in omnibus contrairer ei, & latenter evacuans Adam & Evam ab humectatione luminis, uti neq; maledictionem participaret, neque opprobrium, is qui esset à principalitate spiritus. Sic quoque vacuus à divina substantia factos, maledictos esse ab eo, & dejectos à Cœlo in hunc mundum docent. Sed & ierpentem adversus patrem operantem dejectum ab eo in deorsum mundum: in potestatem autem suam redigentem angelos qui hic sunt, & ipsum sex filios generasse, septimo ipso existente ad imitationem ejus quæ circa patrem est hebdomadis. Et hos septem damonas mundiales esse dicunt, adversantes & resistentes semper generi humano, quoniam propter eos pater illorum projectus est deorsum. Adam autem & Evam prius quidem habuisse levia & clara, & velut spiritualia corpora, quemadmodum & plasmati sunt: venientes autem huc demutasse in obscurius, pinguius & pigrius. Sed & animam dissolutam & languidam, quippe à factore tantummodo insufflationem mundialem habentes, quoadusque iterum Prunicos miserata eorum, reddidit eis odorem suavitatis humectationis luminis, per quam in commemorationem venerunt suam ipsorum, & cognoverunt seipsos nudos, & corporis materiam, & cognoverunt quoniam mortem bajulant. & magnanimes extiterunt, cognoscentes quoniam ad tempus corpus circumdatum est eis: & escas quoque invenisse eos præeunte eis Sophia, & satiatis coisse invicem carnaliter

liter & generasse Cain, quem & dejectibilis serpens cum filiis statim suspiciens evertit, & adimplevit mundiali oblivione, stultitia & audacia, immit-tens ita, ut & dum fratrem suum Abel occideret, primus zelum & mortem ostenderit: post quos secundum providentiam Prunici dicunt generatum Seth, post *Noream*; * ex quibus reliquam multitudinem hominum generatam dicunt, & ab inferiori hebdomade in omnem malitiam immissam, & apostasiam superiorem sanctæ hebdomadæ & idololatriam, & reliquam universam contemptio-nem, cum contraria eis esset semper mater invisi-biliter, & proprium salvaret, hoc est; humectationem luminis. Sanctam autem hebdomadam, septem stellas, quas dicunt planetas, esse volunt, & projectibilem serpentem duo habere nomina. Mi-chael & Samael dicunt. Iratum autem Jaldabaoth hominibus quoniam eum non colebant, neque honorificabant, quasi patrem & Deum, diluvium eis immisisse, ut omnes simul perderet.

S. Epi-

* De Norea Noachi uxore, infra suo loco. Cæterum hanc Ire-næi Noream suspicor eandem esse quæ in Epiphanio *Ὠραία* appellatur hæresi XXXIX. Sethianorum cap. 5. *γυναικῆτινα Ὠραίαν λέγουσιν εἶναι, ἢ Σήθ* — — *εἰσὶ μὲν καὶ ἄλλαι τινες αἰρέσεις αἰτίνες δύναμιν ἵνα εἶναι λέγουσιν, ἣν καλεῖσιν ὀνομαστικῶς Ὠραίαν. Τὴν παρ' ἄλλοις τοίνυν νομιζομένην δύναμιν Ὠραιάν τε καλεομένην ὅτι γυναικᾶ ἢ Σήθ λέγουσιν. Uxorem Sethi Noream nescio quam nominatim vocant — — Sunt & aliæ hæresees quedam, quæ similes quandam esse statuunt quæ Norea nominetur. Hi vero ejusmodi Noream nomine, Sethi coniugem existisse prædicant.*

S. Eriphanius Hæresi XXXIX. Sethianorum c. 6.

ὅς ᾧ ἐν τοῖς Ἰωβηλαίοις
εὐρίσκειαι, τῇ καὶ λεπτο-
γενέσει καλεσμένη, καὶ τὰ
ὀνόματα τῶν γυναικῶν τῶ-
τε Καὶν καὶ Σηθ ἡ βί-
βλος περιέχει, ἵνα κατὰ
πάντα τρόπον ἕτοι καλὰ
χρηθῶσιν, οἱ τὰς μύθους
τῶ βίῳ ραψωδίσαντες.
Τὸ δὲ Ἀδὰμ γεννήσαν-
τος υἱὸς καὶ θυγατέρας,
ἀνάγκη γέγονε κατ' ἐκεί-
νο καιρὸν ἀδελφαῖς ταῖς
ἰδίαις συναφθῆναι τὰς
παῖδας. καὶ δὲ ἦν ὡρταίνο-
μον τὸ τοιούτον, ἐπεὶ μη-
δὲν ἕτερον γένος ἦν. Καὶ
δὲ καὶ αὐτὸς, ὡς ἐπὶ
οἰπεῖν, ὁ Ἀδὰμ τῇ ἰδίᾳ
θυγατρὶ χεδόν, τῇ ἐκ τῆς
σωματικῆς αὐτῆς πλασθεί-
σῃ συνήφθη, καὶ ἐκ ἧν
ὡρταίνομον. οἷτε τὰς υἱοὶ
συνήφθησαν ὁ μὲν Καὶν τῇ
ἀδελφῇ τῇ μείζονι Σαυῇ,
ἕτω καλεσμένη, ὁ δὲ Σηθ
τρίτος υἱὸς μετὰ τὸν Ἀ-
βελ γεννηθεὶς, τῇ λεγο-
μένη αὐτῇ ἀδελφῇ Ἀζρα.

Extant in Jubilæis,
qui liber Genesis parva
dicitur, uxorum Caini
Sethique nomina, ut
qui confictas illas fabu-
las in hominum vitam
invexerunt, pudore
omnino suffundantur.
Etenim cum Adamus u-
triusque sexus liberos
suscepisset, necesse per
illa tempora fuit, ut fi-
lii matrimonia cum so-
roribus inirent. Neque
id erat interdictum,
propterea quod genus
aliud erat hominum
nullum. Quin etiam
Adamus ipse cum sua, ut
ita dicam, filia conjugio
sociatus est, quam de e-
jus corpore Deus effin-
xerat, nefas enim illud
non erat. Et ex illius
liberis Cainus sororem
nati majorem duxit,
Saven nomine. Sethus
porro, Adami filiorum
tertius post Abelem *

Γεγό-

- Antequam connubio jungeretur interfectum. Hinc passim
Abel veteribus *Virgo*, ut Cosmæ Indoplevisæ lib. V. p. 212.

Γεγονάσι ὃ τῷ Ἀδὰμ καὶ
 ἄλλοι υἱοί, ὡς ἡ λεπτή γένε-
 τικς περιέχει, ἐννέα μέλα
 τὴς τρεῖς τάτης, ὡς εἶναι
 αὐτῷ δύο μὲν θυγατέρας,
 ἄρρενας ὃ δεκαδύο, ἓνα
 μὲν ἀποκτανθέντα, ἐνδε-
 κα ὃ περιλειφθέντας τῷ
 βίῳ. ἔχεις ὃ καὶ τῶν
 τὴν ἱμῶσιν ἐν τῇ Γένεσι
 τοῦ κόσμου, καὶ πρώτη βί-
 βλῳ τοῦ Μωϋσῆ ἔτω
 φασκῆση, καὶ ἔζησεν Ἀ-
 δὰμ ἑτη ἐννακόσια τριά-
 κοντα, καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ
 θυγατέρας, καὶ ἀπέθανε.
 γε.

genitus cum alia sorore
 Azura conjunctus est.
 Fuerunt & alii Adamo
 liberi ut in parva illa Ge-
 nesi scriptum est, no-
 vem scilicet secundum
 priores illos tres: ut in
 totum filias duas, mares
 duodecim suscepit, e
 quibus occisus unus, un-
 decim superstites relict
 sunt. Quæ omnia in
 Mundi Originibus ac
 primo Moyfis volumine
 his verbis significantur:
 Et vixit Adam annis
 D CCCC XXX. Et genuit fi-
 lios Et filias, Et mortuus est.
 Gen. V. 4.

Joel in limine Chronographia:

Ὁ μὲν Καὶν ἔλαβε γυ-
 ναῖκα τὴν πρώτην αὐτοῦ
 ἀδελφὴν Ἀζὺραν, ὃ ὃ
 Σήθ τὴν δευτέραν Ἀσάμ,
 ὃ ὃ Ἀβελ παρθέντος καὶ
 δικαίου ὑπῆρχεν. Ὁ δὲ
 Καὶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πείσ-
 σης ἀπέθανεν.

Cainus majorem so-
 rorem Azuram, Sethus
 minorem Asamatuxo-
 rem duxit. Abelus virgo
 justitiam colebat. Cai-
 nus propriæ domus rui-
 na emoritur.

XLV. Filius Adami Rocail, ejusque
ultima verba. Filius alter Abdal
Hareth.

Bartholomaeus Herbelotus in Bibliotheca Orientali
p. 716.

ROcail, ben Adam selon la tradition fabuleuse des Musulmans étoit le frere puisné du Patriarche Seth, & possédoit les sciences les plus élevées & les plus cachées. Il étoit doné d'un esprit si vif & si penetrant, qu'il paroissoit tenir plus de l'Ange que de l'homme. Surkhrage, qui étoit un puissant Div, ou Geant, vivoit en ce temps-là, & commandoit absolument dans toute l'étendue du mont Caf, que les Musulmans croient être une chaine où ceinture de montagnes qui entourent toute la terre. Ce Geant pria Seth de lui envoyer Rocail son frere, pour l'aider à gouverner ses Etats, & pour tenir bride ses sujets. Seth luy accorda sa demande, & Rocail devint aussi le Vizir ou premier ministre de Surkhrage dans la Montagne Caf, ou après avoir gouverné pendant plusieurs années ou siècles, & connoissant ou par revelation divine ou par les principes des sciences secretes qu'il possédoit, que le temps de sa mort approchoit, il parla à Surkhrage en ces termes : *Je suis sur le point de passer en l'autre vie. Mais avant de vous quitter, je veux vous laisser quelque ouvrage insigne de mes mains, dont la memoire se conserve, & me fasse vivre long temps après ma mort.* L'effet suivit ces paroles, car Rocail fit bâtir un palais, & un

& un sepulchre d'une structure si magnifique & avec tant d'artifice, que l'on y voyoit un tres grand nombre de statues de differens metaux, faites par Art Talismanique, lesquelles operoient par des ressorts secrets, ce que tout le monde auroit crû se faire par des hommes vivans.

De altero filio Adami Abdal Hareth vide quæ Hottin-gerus in loco allato supra cap. XXXI. p. 100.

XLVI Cainus Græcorum Caunus.

Guilelmus Bonjour Ordinis Eremitarum S. Augustini in dialogis ad Historiam sacram primæ Mundi ætatis Romæ A. 1705. 4. editis dialogo secundo per capita sedecim comparationem instituit inter Cainum Adami filium & Caunum Græcorum. Primo ait, *Cain* adhibita terminatione Græca esse & *Kainis* & *Kaineus* & *Kainos*. Secundo, *Cainum* esse *Caunum*; sicut *עֵדֶן* *Pau*, (civitas in qua regnavit Adar. Rex Edom, Gen. XXXVI. 39.) sit *עֵדֶן* *Pai*, 1. Paral. I, 50. quia literæ *Jod* & *Vau* invicem facile commutentur. Tertio, usu evenire in lingua Hebraica, ut hasta dicatur *חֶבֶל* *Cain*, & in proverbii consuetudinem venisse τὸ *Kaineus dōpu*, *Cainei hastam*. Quarto observat, quod Heva conceperit & pepererit Cain dicens: *posseidi Hominem per Deum*. Genes. IV, 1. In textu vero Hebraico legi *עֵבֶר אֲדֹנָי* *etb-Jah* vel *etb-adonai*, hoc est *a Domino*, quod alio modo diceretur *לֵב מֶעַל* *meel*, hoc est, *a Deo*, juxta loquendi genus, quod eodem in libro cap. XLIX. v. 25. reperiat; *לֵב* scilicet esse unum lex Hebraicis

- - - *super ne saucius ullis*

Vulneribus fieri, ferrove occumbere posset.

Undecimo, egressum Cain a facie Domini habitasse profugum in terra - - & edificasse civitatem: urbem condidisse Caineum five Caunum peregrinatum procul a patria terra. Duodecimo, ante conditam a Caino civitatem homines fusos per agros ac dispersos fuisse, cum ea fuerit omnium urbium prima: regionem, in qua Caunus ædificaverit civitatem, fuisse primum a Lelegibus, hoc est, hominibus erraticis inhabitatam. Decimo tertio, Hanochum terminatione Græca Ἀνωχαῖον & per syncopen Ἀγχαῖον, esse illum Caini filium, qui principatum obtinuerit in condita primis orbis Lelegibus civitate: principem Lelegum haberi Ἀγχαῖον, ejusque originem referri ad Neptunum, quem fabula copulaverit cum Caine velut cum muliere, quæ Neptuni beneficio in virum, Caineum nomine, sit mutata. Decimo quarto, Hebræis vocantibus urbem matrem, proclive fuisse celebrare antiquam civitatem Hanoch velut Hanochii seu Hanchæi matrem: Ἀσυπαλαῖα enim, Hebræus inquit, hoc est, *urbs antiqua*, ferebatur mater *Ancæi*. Decimo quinto, Hanochæum Cainitam exhibere ὑπερήνωρα fabulæ Cadmæ: Ἀγχαῖον ὑπέρβιον esse Ἀγχαῖον ὑπερήνωρα, sicut & Ἀγχαῖον κορωνόν, Coronum vero filium esse Cainei. Decimo sexto, Hanochæum, filium agricolæ, facile in patris vestigia incucurrisse: Ancæum fuisse Φιλογέωρον amantem agriculturæ.

XLVII. De Abelsoniis, Ophitis, Caianis & Sethitis.

ABELONII.

S. Augustinus hæresi 87. *Est quadam hæresis rusticana in campo nostro, id est, Hipponensi, vel potius fuit. Paullatim enim diminuta in una exigua villa remanserat, in qua quidem paucissimi, sed omnes hic fuerunt; qui omnes modo correcti & Catholici facti sunt, nec aliquid illius supersedit erroris. Abelsonii * vocantur Punica declinatione nominis. Hos nonnulli dicunt ex fratre Ada ** nominatos, qui est vocatus Abel, unde Abelianos*

* Bochartus Geograph. S. lib. 2. c. 16. Fallor aut eo penetraverat fabula quæ totum Orientem jampridem pervagata est, Adamum post Abelis necem ab uxore abstinuisse per annos centum & triginta. Ita habetur in vetustissimo libro Beresith Rabba, quem citat Rabbi Moses filius Maimon in More Nebochim lib. 1. cap. 7. & Tanchuma in Commentario quod vocant Jellammedenu, editionis Venetæ p. 4. & R. Selomo in Genes. IV. 25. & Elias in Thisbi voce לילית. Inde Arabicum verbum ex Abele factum תחבל theabbala est ab uxore continere se. Giggejus: תחבל אדם Adam ab Eva abstinit ob necem Abelis. Item תחבל עז אמרתה Eve se continuit, ne cum uxore congrederetur. Eodem exemplo Abelsonii אבלינים dici potuere המתאבלין: id est, qui ab uxoribus se continebant, quomodo ab Eva putatur Adam abstinuisse post Abelen interceptum. Hæc Bochartus.

** Habel non Abel scribendum esse contendit Drusius in commentar. priore ad voces N. T. p. 5. & de sectis Judæorum IV. 6. & 7. Ac sane in Hebræo scribitur אבל non אבלי. Hinc Abelonios ab Abele nomen sortitos negat Reinesius c.

lianos vel Abeloitas eos possumus dicere. Non miscebantur
 & eis tamen sine uxoribus vivere secū ipsius dogmate non
 licebat. Mares ergo & femina sub continentie professione
 simul habitantes puerum & puellam sibi adoptabant in ejus-
 dem conjunctionis pacto successores suos futuros. Morte
 preventis quibusque singulis alii subrogabantur, dum ta-
 men duo duobus disparis sexus in illius domus societate suc-
 cederent. Uterlibet quippe parente defuncto, uni rema-
 nenti usque ad ejus quoque obitum filii serviebant, post cu-
 jus mortem etiam ipsi puerum & puellam similiter adopta-
 bant. Nec unquam eis defuit unde adoptarent, genera-
 ribus circumquaque vicinis, & filios suos inopes ad spem
 hereditatis alienae dantibus libenter.

I 4

Ex

14. de lingua Punica, quod non vocantur Habelonii. Sed
 certum est veteres discrimen id neglexisse, Judæos pariter &
 Christianos, qui Abelem πᾶν & interpretantur. Igi-
 tur etiam Auctor prædestinati qui in plerisque Augustini le-
 git vestigia c. 87. *Abeloitas* nominamus qui cum sint prio-
 res pene omnibus hereticis, nunc nostris temporibus sunt.
 Isti ex filio *Adæ* sibi nominis derivationem adsumpserunt, id
 est ab *Abel* *Abeloitas* se nominari soluerunt. Hi non mi-
 scebantur uxoribus, & tamen non licebat secū ipsi ut sine
 uxoribus viverent — — — Hæc sola erat inter nos atque
 illos distantia, in quo nostros arguebunt, ita non in Lege
 nostra exerceri conjugia, ut qui nubunt tanquam non nu-
 bentes sint 1. Cor. VII. 20.

Ex Philastri Brixienſis.

Catalogo eorum qui ante ad-
ventum a) CHRISTI hæreſeos
arguuntur.

OPHITÆ.

Primi ſunt Ophitæ, b) qui dicuntur Serpenti-
ni, c) iſti colubrum venerantur, dicentes,
quod hic prior initium nobis ſcientiæ boni & mali
attu-

a) *Eorum qui ante aduentum CHRISTI*) Quedam hæreſes ex
his quæ uſque ad caput duodeciſimum à Philaſtro refe-
runtur non fuerunt ante aduentum CHRISTI, neque ſub
Judæis, ut in præfat. Philaſter loquitur defluxerunt, licet è
Veteri teſtamento anſam erroris ſui arripuere, ut ſtatim O-
phitæ, & Cajani, Sèthianique. Rectius itaque Tertullia-
nus, qui illos vocat *Judaismi hæreticos*, alios qui ex Eſan-
gelio hæretici eſſe ſoluerunt, ſive ut Hieronymi verbis utar,
qui Eſangelia laniaberunt.

b) *Primi ſunt Ophitæ*) Non temporis ratione, ſed quod in
primo ſtatim principio ac limine veluti primi libri veteris
Teſtamenti impegerunt. Mentio eorum apud Augu-
ſtinum de hæreſibus & auctorem Prædeſtinati c. 17. alios-
que.

c) *Qui dicuntur Serpentine*) i. e. quorum nomen latine ita ef-
ferre poſſis. Pro Ophitis ſive ut perperam in Pſeudo Hiero-
nymi indiculo ſcribitur *Ophis*, apud Origenem & Theo-
doritum eſt etiam nomen *Ophianorum*, & corruptum apud
Sophronium *Sophianorum*. niſi ita etiam dicti ſunt, quod
Σοφίας ſerpentis imaginem aſſumſiſſe dixerunt teſte Ire-
neo lib I. c. 34. Apud Theodoritum & Procopium Gazæum
in 4. Regg. 18. Hebraica appellatione veniunt, Ναασηνός
(ita

attulerit. Unde ei Dominum d) invidisse asse-
runt, quia scientiam prius detulerit mulieri
bonæ rei atque malæ e), perque illam ita ad omne
genus hominum permanaverit, propter quod &
de cælo primo f) dejectus est, inquit, in alte-
rum

(ita enim legendum, non Ἐοθηνοί) à שֶׁרָפָא quod He-
bræis serpentem ut Græcis ὄφης denotat. Vide Cotele-
rium T. I. monument. Eccles. Græcæ p. 769. & Tho. Itti-
gium τὸν μακαρίτην diss. de hæresiarchis Apostolicæ
ætati proximis. E Gnosticis Valentinianis, vel Marcioni-
tis hos Ophitas prodiisse mihi persvadeo, quod Ophitarum
doctrina apud Epiphanium XXXVII. 3. seq. in Tertullianea
appendice de præscript c. 47. apud Origenem VI. contra Cel-
sum p. 295. seq. & Nicetam IV. thesauri cap. 9. valde affinis
est nugis æonum Valentinianorum, & Gnosticis Prunicum
colentibus, quibus etiam à S. Irenæo Ophitæ junguntur:
Præterea Theodoritus lib. I. de hæreticis fabulis c. 24. ac
Nicetas IV. 14. thesauri auctor est Marcionitas serpentem
Creatori prætulisse, & singulari cultu veneratos esse. Mi-
rum vero quod tradit idem Origenes p. 294. neminem O-
phianos Euphrate auctore in suum cætum admisisse,
εἰν μὴ ἀπὸς θήται κατὰ τὸ ἱερὸν. Idem Ophia-
nos & Cajanos omnino à JESU doctrina alienos scribit lib.
3. p. 119. & JESUM omnino ab eis abnegari lib. 7. p. 358.
Absurdissimum eorum dogma vocat, ne simplicissimis per-
suasum, & hæresin ipsorum ἀσημοτάτην lib. 6. p. 291.
ut Procopius δυοσεβείαν,

d) *Dominum invidisset*] Patrem Jaldabaoth, Deum Judæo-
rum. Vide Epiphan. XXXVII. 3. 4. 5.

e) *Bonæ rei atque malæ*] idem est quod paulo ante dixerat,
scientiam boni & mali ex Genes. 2. 9. τὸ εἰδέναι γνῶσθον
καλὸν καὶ πονηρὸν.

f) *De cælo primo dejectus in alterum*] octo enim cælos pone-
bant, ut docet Epiphanius XXXVII. sect. 4. licet deinde
sect. 5. simpliciter scribit dejectum ἀπὸ τοῦ ἑβανῶ.

rum unde eum & de cœlo ajunt adventurum, & velut g) aliquam Dei virtutem esse eundem æstimant, atque eum adnunciant adorandum.

CAIANI.

CAjani, a) qui Cain laudant b) fratricidam, primogenitum Patris nostri ac beati Adæ protoplasti,

g) *Et Selut*] male priores editiones, ut *Selut*. Porro cultus quo Ophitæ serpentem persecuti sunt, & cistæ qua serpentem alere consueverunt, meminit etiam præter Epiphanium XXXVII. 5. Scholiastes βασιλικῶν ad lib. 21. p. 581. Ejusmodi cistarum etiam in sacris apud gentes usus fuit, de quibus Laur. Begerus V. C. in disquisitione de numis serpentiferis.

a) *Cajani*] Cainæi auctori appendicis ad Tertull. c. 47. *Cajani* Augustino de hæres. & auctori prædestinati c. 18. Sed Irenæo quoque lib. I. c. 35. atque Epiphanio & Damasceno hæresi 38. Καϊανοί, nam & Cainus Flavio Josepho Καῖς. Theodorito lib. I. hæret. fab. c. 15. Καῖνοι & Καῖνισαί, at Clementi Alex. VII. Strom. p. 549. Καῖανισαί. *Cajana hæresis* Tertulliano c. 33. de præscript. & Hieron. Epist. 83. qui lib. adversus Vigilantium notat Tertullianum in Scorpiaco suo Cajanos perstrinxisse. Καῖνοι, etiam Sophronio in indiculo hæres. actione XI. Concilii VI. general. & Nicetæ IV. II. thesauri & 12. ubi etiam Καῖανοί, & ante hos Origeni 3. contra Cels. p. 119. quo loco eos à JESU doctrina plane alienos esse scribit, perinde ut Ophitas. Ab hac Gnostica hæresi diversi Cajanitæ Aphthartodocetæ, à Cajano quodam Alexandrino nomen consecuti, de quibus Damascenus hæresi. 84.

b) *Qui Cain laudant*) δοξαζουσιν. honorant, colunt. Apud Honorium Augustodunensem in libello de hæresibus *Cajani dicti qui Cain oderunt*, legendum ex Augustino, *onorant* hoc est *honorant*.

toplasti, dicentes ex altera virtute, id est diabolici, c.) Cain factum, ex altera autem Abel beatissimum natum, & virtutem majorem quæ erat in ipso Cain, invaluisse ut suum interficeret fratrem.

SETHIANI.

Sethianorum a) hæresis, quæ Seth filium Adæ postea genitum, hocque appellatum nomine veneratur, quod post interfectionem Abel beatissimi natus est, ex quo & Sethiani appellantur, colentes eum & dicentes, quod duobus creatis

e) *Ex altera virtute, id est Diaboli*) Verba, id est Diaboli puto vel à Philastrio vel ab alio adjecta contra Cajanorum mentem. Nam licet Archonticos narrat Theodoritus lib. I. de hæreticis fab. c. II. docuisse quod Cain & Abel, sive ut Muhamedanis appellantur Cabel & Habel, tuerint *ὁ Διαβόλος παῖδες*, uti in Pirke R. Elieser dicitur Cain Sammaëlis progenies, atque ab aliis Rabbinis apud Gaulmium de morte Moylis p 216. traditur ex semine primi serpentis natus Magiæ per serpentes pater: tamen à Cajanorum opinione hoc remotum esse videtur, qui à fortiore & præstantiore virtute Cainum quam Abelem progenitum fluctabant teste Epiphanio & aliis. Huc refer & quod capite sequente ex sententia Sethianorum à Philastrio dicitur: *Angelis in dissensione constitutis tenuit virtus in celo femina.*

a) *Sethianorum*) Setthoitæ appellantur auctori appendicis ad Tertull. de præscript c. 47. Alii hoc genus Gnosticorum vocant Serhitas, ut indiculus pseudo Hieronymi c. 9. qui tamen c. 17. & ipse vocat Sethianos, ut Epiphanius quoque & Damascenus hæresi 39. Augustinus & Prædestinati auctor c. 19. Nicetas IV. thesauri c. 12. Rabanus Maurus lib. 2. de clericor. institutione c. 58. & Honorius Augustodunensis hæresi 31. Apud Gennadium autem de dogmatibus c. 52. pro Sethiano videtur scribendum Scythianus.

tis hominibus in initio, & Angelis in dissensione constitutis, tenuit virtus in cœlo fœminea b); apud eos enim masculi & fœminæ, Dii Deæque esse putantur. Quod pervidens, inquiunt, mater, quia occisus est Abel justus, cogitavit ut pareret justum Seth, in quem & collocavit magnæ virtutis spiritum, ut possent destrui virtutes inimicæ c.) De Seth autem ipso Christum Dominum genus deducere d) ajunt: quidam autem ex eis

non

- b) *Virtus in cælo fœminea*) Epiphanius XXXIX. 2. ἦν γὰρ ἡ γένεσις τοῖς Ἀγγέλοις, ἀγωνιζομένοις πρὸς τῶν γενεῶν τῶν ἀνθρώπων τέτων τῶν δύο, ὅτι γεγεννηκότ' ἐστὶν τὸν Καὶν καὶ ὅτι γεγεννηκότ' ἐστὶν τὸν Ἀβελ, κεκρατηκέναι δὲ τὴν ἀνω δύναμιν ἣν μήτέρα Φάσκασι καὶ Θήλειαν. Δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς εἶναι καὶ μητέρας ἀνω, καὶ Θηλείας καὶ ἀρσενας. Vide si placet quæ ibi sequuntur, & quæ Philaster latine vertit atque in compendium misit. Solet enim ille subinde ut suis locis annotabo, Epiphaniî vestigiis insillere, quo nemo melius de hæresibus scripsit si credimus Theodoro Studitæ Epistola ad Naucratiū T. 5. Opp. Sirmondi p. 324.
- c) *Ut possent destrui virtutes inimicæ*) minus bene priores editiones, possint. Plenius autem hæc apud Epiphanium effertur sic: ὅπως διὰ τὴν ταύτης συστάσεως καὶ τέτων ὅτι πᾶσα καὶ καταφρεθῶσιν αἱ δυνάμεις τῶν Ἀγγέλων τῶν τὸν κόσμον πεποιηκότων, καὶ τὰς δύο ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρώπου.

- d) *De Seth autem ipso Christum Dominum genus deducere*) Nihil in hoc errabant si ita sentiebant Sethiani, quoniam Christi genus à Setho etiam S. Lucas deducere haud dubitat. Sed Philaster non satis cepit Epiphaniî mentem, qui Sethianorum sententiam exponit his verbis XXXIX. 4. ἀπὸ δὲ τῆς Σηθ κατὰ πᾶσα καὶ κατὰ διὰδοχὴν γένος ὁ

χρῆ-

non solum genus de eo deducere, sed etiam ipsum Christum esse asserunt atque opinantur.

SETHUS.

XLVIII. Sethus edoctus ab Angelis,
& per quadraginta dies raptus in
cælum.

*Faustus Monichæus apud S. Augustinum lib. IX.
Operis contra illum editi c. 3.*

UB I verum horum (*Judaicorum præceptorum*) quidem nihil memorat (*CHRISTUS*, sola vero recenset antiquiora præcepta, id est, non occides, non mœchaberis, non pejerabis: hæc autem erant antiquitus in nationibus ut est in promptu probare, olim promulgata per Enoch & Seth, & cæteros eorum similes justos quibus eadem illustres tradiderunt Angeli, temperandæ in hominibus gratia veritatis, cui non videatur hoc: *non veni solvere Legem*) de veritatis dixisse Lege & ejus Prophetis?

Geor.

χρῖστος ἦλθεν αὐτὸς ἰησοῦς ἕχῃ κατὰ γένῃ, ἀλλὰ θαυμαστῶς ἐν τῷ κόσμῳ πεφηνῶς, ὥς ἐστὶν αὐτὸς ὁ Σὴθ ὁ τότε, καὶ χρῖστος νῦν ἐπιφοιτήσας τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς μητρὸς ἀνωθεν ἀπεσταλμένος. Sensus est. Christum à Setho non communi & naturali modo genus deducere, sed rediisse per miraculum ipsum Seth in mundum, ut idem qui tunc Sethus, jam Christus esset.

Georgius Syncellus p. 10. è parva Genesi.

Τῷ σὸ ἔτει ἔ' Ἀδάμ ὁ
Σὴθ ἀρπαγείς ὑπὸ ἀγγέ-
λων ἐμυήθη τὰ περὶ τῆς
παραβάσεως μελλόντων ἔ-
σεσθαι τῶν ἐγγηγόρων, καὶ
τὰ περὶ τῆς παρουσίας ἔ'
Σωτῆρος. Καὶ γενόμενος
ἀφανὴς ἡμέρας μ' ἐλ-
θὼν ἐξηγήσατο τοῖς πρω-
τοπλαστοῖς ὅσα ἐμυήθη δι'
ἀγγέλων. Ἦν ὅτε ἐτῶν
μ'. Ὁ Σὴθ εὐσεβὴς ἦν καὶ
εὐδιάπλας σφόδρα, καὶ
οἱ ἐξ αὐτοῦ πάντες εὐσεβεῖς
καὶ ὡραῖοι ἦσαν. Οὗτοι κατὰ
πρόσταγμα ἔ' Ἀδάμ τὴν
ὑψηλοτέραν γῆν ὠκυν τ'
Ἐδέμ κατέναντι ἔ' παραδεί-
σου ἀγγελικῶς βιβνύοντες ἕως
ἔ' χιλιοστῆ κοσμικῆ ἔτους.
Τούτων τὴν ἐνάρετον πολι-
τείαν μὴ φέρων ὁ ἀρχέκα-
κος βλέπων, εἰς τὴν ὡ-
ραιότητά τῶς τότε θυγα-
τέρων τῶν ἀνθρώπων αὐ-
τὸς ἔτρωσεν, περὶ ὧν φη-
σι καὶ ὁ θεὸς Μωϋσῆς,
ὅτι ἰδοὺντες οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ τὰς
θυγατέρας τῶν ἀνθρώ-
πων ὅτι καλαὶ εἰσιν, ἔλα-

Adami anno ducen-
tesimo septuagesimo
Seth ab angelis raptus
futurorum Egregoro-
rum crimen, aquas quo-
que diluvio inundatu-
ras Salvatorisq. adven-
tum arcane & secreto
didicit, diebusque qua-
draginta oculis homi-
num raptus, quæ secre-
to edoctus fuerat ab An-
gelis, primis parenti-
bus reversus exposuit.
Annis porro quadra-
ginta ipse provectus ha-
bebatur. Pietate in Deum
ac summa corporis ve-
nustate excellebat, &
ex eo cuncti progeniti,
pii quoque ac corpore
elegantes visi sunt. Isti
ex Adami mandato ter-
ram superiorem Eden è
regione Paradisi, An-
gelicam ducentes vi-
tam, ad millesimum us-
que mundi annum ha-
bitavere : quorum stu-
diosum adeo vivendi

βου

βον εαυτοῖς γυναῖκας ἐξ αὐτῶν. Τῷ υἱῷ ἔτι οὐ Σηθ ἔλαβεν γυναῖκα Ἀζυραν τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν. ἣν δὲ ὁ Σηθ ἑτῶν εκατὸν ἐννεμή- κοντα ἐνός.

genus non ferens malorum adinventor, ad filiarum hominum pulchritudinem exoptandam impulit & deiecit, de quibus divinus Moy-

ses * ait : Videntes filii DEI filias hominum quod essent pulchræ , conjuges ex illis sibi delegerunt. Anno quadringentesimo vicesimo Azuram ** propriam sororem Seth duxit uxorem , erat autem ille annorum unius & nonaginta supra centesimum.

XLIX. Sethus Deus.

Matthæus Raderus S. I. animadvers. ad Chronicon Alex. p. 18. Cur Sethus appellatus fuerit DEus , causas reperio tres. Primam hausi e fragmento Chronici ex Palatina Bibliotheca ab Hœschelio accepti, Sethum *quadragésimo anno ætatis*, hoc est CCLXX. Adami, subito raptum ab Angelo, & *quadraginta diebus* ut Moses non visum, quo tempore divinitus didicit filios suos Egregoros dictos, quos & filios Dei nominabant, peccaturos, & orbem universum aquis inundatum iri, ac præter paucos periturum, venturum etiam salutis auctorem Christum, atque hæc omnia parentibus Adamo Evæque quæ ab Angelo accepisset, exposuisse; in illo ergo cum Angelo congressu cœlesti circumfusum splendore quem per reliquam vitam retinuerit, uti & Moy-
ses

* Gen. VI. 2.

** Aliis Sethi uxor sororque dicta Noëa vel Noëana, de qua supra p. 127.

ses quadraginta annis totis faciem velavit. Hanc ergo primam ferunt causam, cur Sethus fuerit dictus Deus, quam ego in medio relinquo, veritus ne ex Sethianorum, qui hæretici fuere, libris sint decerpta, qui raptum ferebant Sethum, quamquam alia absurda, quæ hic non tanguntur, attexuerint. Lege Epiphan. hæresi 39. & 40. contra Sethianos & Archonticos. Alteram affert tertiamque Svidas in voce Σήθ, cujus hæc sunt verba:

Σήθ υἱὸς Ἀδάμ. Περὶ τούτου εἰρηλα, καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι τὰς ὑπὸ τοῦ Καὶν. Θεὸν γὰρ τὸν Σήθ οἱ τότε ἄνθρωποι προσηγόρευον, διὰ τὸ ἐξευρηκέναι τὰς ἐβραϊκὰς γραμματείας, τὰς τε τῶν ἀστέρων ὀνομασίας, καὶ πρὸς ταῖς πολλὰς εὐσέβειαν αὐτῶν θαυμάσαντες, ὥστε καὶ πρῶτον ἐπικαλεῖσθαι Θεὸς καὶ ὀνομάζεσθαι.

Seth filius Adam. De hoc dictum est Gen. VI. 2. Et filii Dei ingressi sunt ad filias hominum videlicet (filii Seth) ad filias Caini. Illius enim seculo homines Sethum vocabant Deum, quod invenisset & Hebraicas litteras, & stellarum appellationes; præterea vero quod magnam huius pietatem admirarentur, adeo ut etiam primus cognomento Deus vocatus fuerit.

Theodoritus quest. XLVII. in Genesin.

Εἰρηκῶς ὁ συγγραφεὺς ὅπως ἐκ μὲν τοῦ Ἀδάμ ὁ Σήθ ἐγεννήθη, ἐκ τοῦ Σήθ ὁ Εὐὺς, προσέθηκεν, ὅτι ἡλπίσεν ἐπικαλεῖ-

Cum dixisset sacer scriptor natum ex Adam Sethum, ex Setho Eno sum, adjungit Gen. IV. 26. Hic speravit in-

ος

ὡς τὸ ὄνομα Κυρίου ἔ θεῶ.
 Ὁ ᾧ Ἀκύλας ἔ τως ἔ το ἡρ-
 μανευσε. τότε ἡρχθῃ ἔ
 καλεῖν ἐν ὀνόματι Κυρίου.
 Αἰνέτηται ᾧ ὁ λόγος ὡς
 διὰ τὴν εὐσίβειαν ἔ τος
 πρῶτος ἔ θείας προση-
 γορίας τεύχθηκεν, καὶ ὑπὸ
 τῶν συγγενῶν ὠνομάσθη
 Θεός, ὅθεν οἱ ἐκ τῆς
 φύστες υἱοὶ θεῶ ἐχρημάτι-
 ζον, ὥστε δὴ καὶ ἡμεῖς ἐκ
 τῆς ἔ δεσπότης χριστοῦ
 προσηγορίας χριστιανοὶ κα-
 λεῖμεθα.

vocare nomen Domini DEI.
 At Aquila hæc sic est in-
 terpretatus. Tunc capiens
 est vocari nomine Domini.
 Innuunt igitur hæc ver-
 ba ob pietatem Sethum
 primum divino macla-
 tum cognomine, & à
 cognatis Deum appella-
 tum esse, unde & ex eo
 geniti, Dei filii dicti
 sunt, perinde ut nos à
 nomine Domini nostri
 Jesu Christi Christiani
 appellamur.

L. Sethus * Christus, Pater Prophe- tarum.

S. Epiphanius de Sethianis XXXIX. κ. ἔ μὴν δὲ
 ἀλλὰ καὶ χριστὸν αὐτὸν ὀνομάζουσι καὶ αὐτὸν εἶναι
 τὸν Ἰησοῦν διαβεβαιῶνται. *Eundemque Sethum Chri-*
stum nominant, & ipsummet. Jesum fuisse confirmant.
 & cap. 3. ἀπὸ ᾧ ἔ Σηθ κατὰ πνεῦμα καὶ κατὰ δια-
 K δο-

* Sethi nomen exponunt veteres plerique cum Hieronymo po-
 situm vel positionem aut θεμέλιον *fundamentum*, ut
 Cosmas Indicopleustes lib. V p. 210. Chronicon Paschale p.
 77. Interpretatio nominum Hebræ apud Marcianum T. 2.
 Hieronymi, ἀνάστασιν, (uti Augustinus XV. 17. & 18.
 de C. D. & p. 235. ἀνάστασιν ὡραίαν & p. 267. ἐπι-
 λησμονήν κακῶν. Epiphanius T. 1. p. 287. Cain explicar-
 tur κτίσις possessio, Sethus ἀνταλλαγή *compensatio*.

δοχὴν γένεσς ὁ χριστὸς ἦλθεν αὐτὸς Ἰησοῦς, ἔχι κατὰ γένε-
 νη, ἀλλὰ θαυμαστῶς ἐν τῷ κόσμῳ πεφηνός, ὅς ἐστιν
 αὐτὸς ὁ Σήθ ὁ τότε, καὶ χριστὸς νῦν ἐπιφοιτήσας τῷ
 γένει τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τῆ μητρὸς ἀνωθεν ἀπεσταλ-
 μένῳ. *Ceterum à Setho continuata successione Iesus
 Christus prodit, non ipse quidem generis stirpe procreatus,
 sed in hunc mundum admirabiliter introductus. Idem
 enim qui illis temporibus Sethus fuit, modo Christus appel-
 latus, à cœlesti Matre de cœlo missus ad homines descendit.*

LI. Litteræ à Setho repertæ.

Sethus primus scriptor.

Jo. Tzetzes Chiliad V. Hist. 26.

Ἐρμῆς ὁ καὶ Τρισμέγιστος γοναῖς ταῖς Αἰγυπτίων
 λέγει πρῶτον ἐφευρεῖν γραμματῶν τὰς συνθέσεις,
 καὶ Σήθ Ἑβραῖοι λέγουσιν ἐφευρετὴν γραμματῶν.

*Mercurius termaximus Ægyptiorum filiis
 Dicitur primum invenisse litterarum composi-
 tiones,*

*Quamvis Seth Hebræi dicant inventorem littera-
 rum.*

*Confer locum Svide supra allatum, & quæ ex Chronolo-
 gicis Excerptis Malale præmissis adduxi cap. 53. Eadem le-
 guntur in Joëlis Chronographia sub init. Ceterum lepi-
 dus est Sgambatus, cujus hæc sunt p. 114. Archiv. V. T.
 Quid si non totius Alphabeti auctor fuit Sethus,
 sed duarum litterarum quæ id claudunt, quæque
 sunt ejus nominis propriæ ΗΨ, nam videri potest
 Adamus has duas litteras omisisse, contentus dua-
 bus*

bus װו, quæ sunt iis similes. Certe si hujus Alphabeti Sethus est auctor, non temere videtur Elementa sic disposuisse, ut extrema duo ejus nomen redderent, velut operi subscriberetur nomen auctoris. *Hec ille,*

Michaël Glycas p. 121. Annalium.

Κατὰ τὴν τὸν Γεώργιον
πρῶτον ἐξεῦρεν ὁ Σηθ
γράμματ᾽ Εβραϊκὰ, καὶ
τὰ σημεῖα τῶν ἡμερῶν, καὶ
τὰς τροπὰς τῶν ἐνιαυτῶν
καὶ τὰς μῆνας καὶ τὰς ἐβ-
δομαδας. Καὶ τοῖς ἀστροῖς
καὶ τοῖς πέντε πλανήταις
ἐπέθηκεν ὀνόματα, ὥς
γνωρίζεσθαι.

Georgius * tradit Sethum primum invenisse litteras Hebraicas, signa cœlestia, conversiones annorum, menses, septimanas: eundem sideribus & stellis septem erraticis indidisse nomina de quibus agnoscerentur.

Abulpharajus Historia Dynastiarum p. 5.

Seth filius Adami. Fertur ille primus scribendi auctor fuisse, & progeniei suæ vitæ beatæ, quæ parentibus suis in Paradiso fuerat, desiderium ingessisse, adeo ut in montem Hermon secesserint, cultui DEI pietati & continentię dediti, ne utiquam ad mulieres accedentes, unde vocati sunt Filii DEI.

* Alius à Syncello, apud quem ista non reperio.

LII. Filiorum ac Nepotum Sethi binæ
columnæ. Βίβλ. Σώθ. Σέθ. Rex.
Assyriorum Rex.

Flavius Josephus a) lib. I. Antiqu. Judaic. c. 2.

Ὁ Σήθ. τραφεὶς καὶ
παρελθὼν εἰς ἡλικίαν ἤδη
τὰ καλὰ κρίνειν δυναμέ-
ην, ἀρετὴν ἐπέηδευσεν.
καὶ γενόμενος αὐτὸς ἀρι-
στός, μιμητὰς τῶν αὐτῶν
καὶ ἀπογόνους κατέλιπεν.
οὗτοι πάντες ἀγαθοὶ φύν-
τες γῆντι αὐτὴν ἀσασία-
φοι κατώκησαν εὐδαιμο-
νίσαντες, μηδενὸς αὐτοῖς
ἄχρει καὶ τελευτῆς δυσκό-
λης προσέσονται. Σοφί-

Seth nutritus & per-
veniens ad ætatem quæ
jam posset ea quæ sunt
bona discernere, virtu-
ti studuit: & cum fuis-
set vir egregius, imita-
tores sui filios dereli-
quit. Illi autem omnes
cum boni fuissent orti,
in eadem terra sine ali-
qua vexatione viventes
felicissime commorati
sunt; nihilque ejus us-

αὐτε

- a) Easdem columnas è Josepho memorant Euseb. Antio-
chenus p. 47. in Hexaëm. & juniores, Jo. Malala, Mich.
Glycas, Zonaras, Cedrenus, Joël, Nicephorus in eclogis
ineditis laudatus Ed. Bernhardo ad Josephum, Nicetas
T. 25. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 118. aliique quam
plurimi. Adamo ipsi tribuit Gotfridus Viterbien-
sis, ut notavi supra c. 16. Cainani Enosi F. Gorionides,
Chamo Cassianus, Jo. Tzetzes Noë, Marianus Scotus
Abrahamo. Thubali denique Auctores Historiæ scholasticæ
& fasciculi temporum, Chroniconque Norimbergense.
Confer si placet quæ de Mercurii Trismeg. sive Ταυτί-
σηλας quas cum his Sethianorum easdem esse putat H.
Dodvvellus diss. de Sanchoniato p. 24. seq. & de more
antiquissimo præclara inventa, observationes, res gestas
leges, aliæque columnis incidendi notavi lib. I. Bibl. Græcæ
cap. XI.

καὶ τὴν πρὸς τὰ ἑράνια.
καὶ τὴν τέτων διακόσμη-
σιν ἐπενόησαν. Ὅτι ἐπεὶ ὁ
μὴ διαφυγεῖν τὰς ἀνθρώ-
πους γὰρ εὐρημύα, μηδὲ
πρὶν εἰς γινώσκον ἐλθεῖν
φθάρηται, προειρηκότων
ἀφανισμὸν Ἀδάμ τῶν ὀ-
λων ἔσεσθαι, τὸν μὲν κατ'
ἰσχύον πυρός, τὸν ἕτερον ὃ
κατὰ βίαν καὶ πλυνθύν
ὑδατος, ἑήλας δύο ποι-
ησάμενοι τὴν μὲν ἐκ πλύν-
θους, τὴν δὲ ἑτέραν ἐκ λί-
θων, ἀμφοτέραις ἐνέγρα-
ψαν γὰρ εὐρημύα b) ἢ εἰ
καὶ συμβῇ τὴν πλυνθύνην
ἀφανισθῆναι ὑπὸ τῆς ἐπ-
ομβρίας, ἡ λιθίνη μεί-
ναισα ὡς ἀείχμη μαθεῖν
τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἐγγε-
γραμμένα c), δηλῶσα καὶ

que ad vitæ terminum
crudele provenit. Di-
sciplinam vero rerum
cœlestium & ornatum
earum primitus inve-
nerunt. Et ne dilabe-
rentur ab hominibus
quæ ab eis inventa vide-
bantur, aut antequam
venirent ad cognitio-
nem, deperirent, cum
prædixisset Adam exter-
minationem rerum
omnium, unam ignis
virtute, alteram vero
aquarum vi ac multitu-
dine fore venturam:
duas facientes colum-
nas, aliam quidem ex
lateribus, aliam vero
ex lapidibus, ambabus
quæ invenerant con-

K 3

πλυν-

b) *Nec desunt i doctioribus Ecclesiæ (inquit B. D. Dorsheus in
diff. Theologiæ Zachariæ præmissa) qui conjiciunt, capi-
ta illa fidei simul columnis fuisse exarata, quæ tum orbi re-
velata fuerint. Jo. Cario sive Philippus Melanchton lib.
I. Chron. Tabulas illas lapideas existimo tanquam templum
fuisse & certi loci signum, in quem solitus est convocare su-
am Ecclesiam, & ubi sacrificia facta sunt & recitata do-
ctrina. Confer Jacobum Boulducum de Ecclesia ante Legem
p. 28. sq. & Gilb. Genebrardum lib. I. Chronograph.*

c) *Hoc loco recte σιγμὴν ponere jubet Vossius lib. I. Aristar-
chi cap. 9.*

πλινθίνην δ' ὑπ' αὐτῶν
 ἀνωθεθῆναι. μένει δ' ἄχρι
 τοῦδε d) κατὰ γῆν τὴν
 Σιριαδα. scripserunt, ut etsi con-
 structa lateribus exter-
 minaretur ab imbribus,
 lapidea permanens præ-
 beret hominibus conscripta cognoscere, simul &
 quia lateralem aliam posuissent; quæ tamen lapi-
 dea permanet hætenus in terra Sirida.

LII.

- d) Manetho apud Syncellum p. 40. testatur se profecisse
 ἐκ τῶν ἐν τῇ Σηριαδικῇ γῇ κειμένων σηλῶν ἱερῶν
 διαλέκτῳ καὶ ἱερογραφικοῖς γράμμασι κεχα-
 ρακτῆρισμένων ὑπο Θωθ τοῦ πρώτου Ἑρμῆ.
 Hinc terram Σηριαδικὴν in Ægypto querendam non ab-
 re suspicantur Scaliger ad Euseb. & Dodvellus in appendice
 ad diff. Cyprianicas Nam γλυπτὰ in Seirath, lib. Judicum
 III. 6. sunt idola. Ac verisimile videtur Iosephum hæc Ma-
 nethonis Ægyptii respexisse, atque librum Σωθῆως
 Manethonianum eodem Syncelli loco memoratum atque ex
 columnis illis excerptum habuisse pro libro *Serbi*, præcipue
 cum Scaliger ad Græca Eusebii. p. 408. seq. notet apud Veti-
 tium Valentem Antiochenum. ex libris Petosiridis dici non
 Σωθῆων verum Σήθ. Apud Theophilum Antiochenum
 III. p. 130. Ægyptus dicta ἀπὸ τοῦ βασιλέως Σέθως.
 Apud Africanum memoratur etiam Rex Assyriorum
 Σέθως, cui cum Setho non magis commune est quicquam
 quam cum Typhone, qui Σήθ sive prævalens dictus apud
 Ægyptios teste Plutarcho de Iside atque Osiride p. 367. 371.
 376. vel cum Sothi, quæ Isidem vel Osiridem apud Ægypti-
 os, ut idem notavit Plutarchus p. 359 & 375. significat.
 Cæterum exigua fide digna esse quæ de Sethi filiorum co-
 lumnis feruntur, disputant Jo. Henricus Ursinus libro de
 Moyse antiquitate p. 212. seq. Rich. Simon in Bibl. Critica
 Gallice edita T. 2. p. 341. seq. & Hallenses T. 1. Observatt. se-
 lect. p. 293. seq. Isaacus Jaquelotus libro de DEI existentia p.

LIII. Astris nomina à Setho imposita.
Menses & hebdomades annique partes
observatæ.

Excerpta Chronologica Jo. Malala præmissa p. 4.

Ὁ ὃ Ἀδάμ σλ' ἐτῶν ἦν
ὅτε ἠγέννησε τὸν Σήθ. Οὐ-
70 ὁ Σήθ πρῶτ' ἐξεύ-
ρε γραμματὰ Ἑβραϊκὰ,
καὶ σοφίαν, καὶ τὰ σημεῖα,
καὶ ἔρανος, καὶ τὰς τροπὰς
τῶν ἐνιαυτῶν, καὶ τὰς μῆ-
νας καὶ τὰς ἐβδομάδας, καὶ
τοῖς ἀστροῖς ἐπέθηκεν ὀνό-
ματὰ καὶ τοῖς πέντε πλα-
νήταις, εἰς τὸ γνωρίζεσθαι
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
μόνον * καὶ τὸν μὲν α' πλα-
νήτην ἀστὲρα ἐκάλεσε Κρό-
νον, τὸν δὲ β' Δία, τὸν ὃ
δ' Ἀφροδίτην, τὸν ὃ ε' Ἑρ-
μῆν. Τὰς γὰρ δύο φωστῆρας
ἥλιον καὶ σελήνην ὁ Θεὸς
ἐκάλεσε.

Adamus autem an-
nos natus CCXXX. ge-
nuit Sethum. Sethus
vero iste primus invenit
litteras Hebraicas & sa-
pientiam, signa item
cœlestia annorumque
conversiones, menses
etiam & septimanas,
stellis etiam nomina in-
didit, & quinque Plane-
tis tantum ut ab homi-
nibus dignoscerentur:
quorum 1. Saturnum
nominat, 2. Jovem, 3.
Martem, 4. Venerem,
5. Mercurium. Duobus
enim Luminaribus Soli
nempe & Lunæ DEUS
nomina imposuit.

K 4

De

241. Stephanus le Moyne notis ad Varia sacra p. 569. seq.
qui ansam putat dedisse *Lapidem Sethis* live *fundationis*
Es. 28. 16.

* In Joëlis Chronographia sub init. ubi eadem leguntur, excusum
καὶ μόνων.

*De eodem Setho Constantinus Manasses in Anna-
libus p. 17.*

ὃς ἔθηκεν ὀνόματα τοῖς ἑρηνίοις ἀστροῖς.
Qui cœlestibus astris nomina imposuit.

Michaël Glycas p. 121. Annaliarum.

Αἰγεται ὅτι ὁ ἐν τοῖς
ἀστροῖσι ἡλιαγμὸς Ἄγ-
γελος, ὁ θεότατος δη-
λαδὴ Οὐριήλ πρὸς γε τὸν
Σήθ καὶ τὸν Ἐνώχ κατιῶν
ἐδίδαξεν αὐτοὺς αἰρῶν, μη-
νῶν καὶ ἐνιαυτῶν ἀφαφο-
ράς.

Perhibetur etiam di-
vinum Angelum Urie-
lem cujus est inter astra
ratio, descendisse ad
Sethum & Enochum,
eosque de temporum
anni, mensium con-
versionum, ipsorumque
adeo annorum discrimi-
nibus erudiisse.

LIV. Astronomia Setho tradita ab Angelo.

SUB Sethi nomine Græce exstat MS. in Bibl. Vin-
dobonensi. Vide Lambecium lib. VII. p. 261.
De Cainane Arphaxadi F. Joel in Chronogra-
phia: συναγράψας τὴν Ἀστρονομίαν, εὐρηκῶς τὴν ἑ-
Σήθ, καὶ τῶν αὐτῶν τέκνων ὀνομασίαν καὶ τῶν ἀστέρων
ἐν τῇ πλακῇ λιθίνῃ γυγλυμμένην. Astronomicam
scientiam commentario complexus est, cum Sethi & filia-
rum ejus nomenclaturam & siderum saxeo cippo insculptam
invenisset. Addit deinde narrationem de duabus
columnis è Josepho.

**LV. Liber Sethi de stella in ortu Mesſiæ
apparitura.**

Auctor Operis imperfecti in Matthæum Homilia II.

AUdivi aliquos referentes de quadam ſcriptura, etſi non certa, tamen non deſtruente fidem, ſed potius delectante, quoniam erat quædam gens ſita in ipſo principio Orientis juxta Oceanum, apud quos ferebatur quædam Scriptura inſcripta nomine Seth, de apparitura hac ſtella (*Magis poſt Chriſtum natum viſa*) & muneribus ei hujusmodi offerendis, quæ per generationes ſtudioſorum hominum, patribus referentibus filiis ſuis habebatur deducta. Itaque elegerunt ſeipſos duodecim quidam ex ipſis ſtudioſiores & amatores myſteriorum cœleſtium, & poſuerunt ſeipſos ad exſpectationem ſtellæ illius. Et ſi quis moriebatur ex eis, filius ejus aut aliquis propinquorum qui ejusdem voluntatis inveniebatur, in loco conſtituebatur deſuncti. Dicebantur autem Magi lingue eorum, quia in ſilentio & voce tacita DEum glorificabant. Hi ergo per ſingulos annos poſt meſſem trituratoriam ascendeſebant in montem aliquem poſitum tibi, qui vocabatur lingua eorum Mons victorialis, habens in ſe quandam ſpeluncam in ſaxo, fontibus & electis arboribus amœniſſimus, in quem ascendentibus & lavantes ſe offerrebant & laudabant in ſilentio DEum tribus diebus: & ſic faciebant per ſingulas generationes, exſpectantes ſemper ne forte in generatione ſua ſtella illa beatitudinis oriretur, donec apparuit eis

scendens super montem illum Victorialem, habens in se formam quasi pueri parvuli, & super se similitudinem Crucis, & locuta est eis, & docuit eos, & præcepit eis ut proficiscerentur in Judæam. Proficiscentibus autem eis per biennium, præcedebat stella, & neque esca neque potus defecit in peris eorum. Cætera autem quæ gesta referuntur ab eis, in Evangelio compendiose posita sunt. Tamen cum reversi fuissent, manserunt colentes & glorificantes DEum studiosius magis quam primum, & prædicarunt omnibus in genere suo, & multos erudierunt. Denique cum post resurrectionem Domini Thomas Apostolus isset in provinciam illam, adjuncti sunt ei, & baptizati ab eo, facti sunt adiutores prædicationis illius.

LVI, Libri Setho à Gnosticis ac Sethianis suppositi.

S. Eriphanius hæresi XXVI. Gnosticorum c. 8.

καὶ τὰ μὲν βιβλία αὐ-
τῶν πολλά. Ἐρωτήσεις γάρ
τινας Μαρίας ἐκτίθενται.
Ἄλλοι δὲ εἰς τὸν προειρη-
μένον Ἰαλδαβαῶθ, εἰς ὄνο-
μα δὲ τῷ Σήθ πολλά βι-
βλία ὑποτίθενται.

Cæterum libri penes illos quam plurimi sunt. Nam interrogationes quasdam Mariæ venditant. Alii de eo quem diximus Jaldabaoth, & sub Sethi cognomine complures libros supposititios obtrudunt.

Idem hæresi XXXIX. Sethianorum c. 5.

βίβλος δὲ τινες συγ-
γράφοντες ἐξ ὀνόματός.

At enim certos libros clarissimorum virorum
μυγὰ-

μεγάλων ἀνδρῶν. Ἐξ ὀνό-
ματ' αὐτῶν Σηθ ἐπ' αὐτὰ λή-
γοντες εἶναι βιβλῆς. Ἄλ-
λας δὲ βιβλῆς ἑτέρας ἀλ-
λογενῆς ἤλω καλῶσιν.

nominibus inscriptos
circumferunt. Ex qui-
bus septem omnino Se-
tho tribuunt, alios vero
ἀλλογενῆς, hoc est gene-
ris alterius nuncupant.

LVII. Libri sub Sethi nomine jactati
apud Arabes, Æthiopes, Samaritanos.

Libros quinquaginta ad Sethum demissos de cœlo
ferunt Muhamedani, ut notavi supra cap.
XIX. Samaritanos quoque & Æthiopus de
libris Sethi gloriari notat Kircherus in Obelisco
Pamphilio p. 6. qui & hæc affert è Gelaldino:
*Adam instruxit filium suum Seth, & fuit in illo & in filiis
ejus Prophetia, & deduxit Deus super ipsum XXIX.
paginas (libros) & successit ei filius ejus Kainan & Kai-
nani Mabalaliel, & Mabalalileli filius ejus Jared. Et acce-
pit instructionem ab Adamo Sethus, & docuit eum omnes
scientias & historias quæ erant futura in mundo, & exer-
cuit Astronomiam quam & didicit ex libris quos tradidit
ipsi Adam Pater ejus, super eum pax. Kesszus itidem
Arabs scriptor apud Hottingerum Hist. Oriental.
lib. 1. c. 8. p. 171. Edris (Enoch) super quo pax, primus
fuit qui post Enos filium Sethi, filii Adam, super quo pax,
calamo scripsit. Hoc ipsum postea Edris filios suos docuit,
iisque dixit, o filii, scitote vos esse Sabæos — — Nec
cessarunt hereditario jure libros Sethi & Edris possidere in-
ter se invicem, ad Noachi usque & Abrahami tempora
— — Postea aperuit Abrahamus cistam Adam, & ecce
in*

in ea libri Adami, Codex item Sethi & Edris, nomina etiam omnia Prophetarum post Abraham mittendorum.

LVIII. Liber Sethi apud Syros prohibitus,

Stephanus Petrus, Patriarcha Antiochenus in litteris datis Canobini ad D. Robertum Huntingtonum 2. Decembr. 1680. In quante à quel che ci significa V.S. del commento di s. Efrem, del Lexicon Bar Bahlul & il libro di Seth, circa l' ultimo non è possibile che ci lo mostrino, essendo ciò appresso di loro prohibito, & il lexicon di Bar Bahlul è opera molto stesa imperfetta &c. *In Epistolis Huntingtonianis Lond. 1704. 8. à Thoma Smitho editis p. 109.*

LIX. Liber Sethi inventus apud Tole- tanos in Hispania, regnante Ferdinando Castellæ Rege.

De hoc Alphonsus de Spina libro III. fortaliti fidei, apud Casparem Schottum p. 555. technica curiosa: Mirabile accidit in regno Castellæ civitate Toleti circa Annum Domini 1243. imperante Frederico II. qui fuit nonagesimus secundus Imperator, & sedente in cathedra Petri Honorio Papa, & regnante in prædicto regno Rege Ferdinando. Tunc Judæus quidam comminuendo unam rupem pro vinea amplianda, in medio lapidis invenit concavitatem unam, nullam penitus dimensionem habentem neque scissuram, & in concavitate

tate illa reperit unum librum quasi folia lignea habentem. Qui liber tribus linguis scriptus est videlicet Hebraice, Græce & latine. Tantum de littera habebat quantum unum Psalterium, & loquebatur de triplici mundo ab Adam usque ad Anti-Christum, proprietates hominum cujusque mundi exprimendo. Principium vero tertii mundi posuit in Christo sic: *In tertio mundo Filius DEI nascetur ex virgine Maria & pro salute hominum patietur.* Quod legens Judæus statim cum tota domo sua baptizatus est. Erat autem in libro scriptum, quod tempore Ferdinandi Castellæ Regis debebat inveniri. *Hujus autem libri auctorem Scsb affirmare, absque ratione, absque fundamento, absque auctoritate est,* inquit Jo. Eusebius Nierembergicus, Alphonsi verba & ipse producens libro 2. de Origine S. Scripturæ c. 14.

LX. ENOSUS.*

Gillb. Genebrardus lib. 1. Chronographiæ p. 10. ait Enosum scripsisse *de religione, & modo grandi DEUM & de disciplinis.* Nullo autem antiquo nec fide digno teste hoc probat, sed ut notavit Lambecius p. 8. prodromi Historiæ litterariæ,

* Nomen Enosi Philo de præmiis & pœnis, aliique plurimi interpretantur *ἐνθραπον*, Eusebius VII. 8. *πρæparas. ἐνθραπον ἀληθῆ*, idem IX. 6. *ἐπιλήσμονα*, à *μασα* oblivisci, in lexico Nom. Ebr. *ἐπιληθόμενον* alii *misserum* ab *anas* dolere. Vide Drusium III. 78. quæst. Hebr. Hieronymus de Nom. Ebr. *Enos homo, sive desperatus* *ἐνθραπον*.

ria, omne istud hausit ex incerta interpretatione verborum ultimorum capitis quarti Geneseos: *Iste cepit invocare nomen Domini.* Verum haud dubie pietatis in DEUM exemplum ab Adamo, Abele, Setho, Enosus acceperat, non DEUM sive privatim sive cum aliis primus coluit. Neque placet altera interpretatio *tunc profanatum est invocando nomen Domini.* Licet pasim probatur Judzis apud Cartwrightum ad h. l. & in capite 1. mellificii Hebraici, Drusio quæsit. per Epist. c. 18. Antonio van Dalen de origine & progressu Idololatriæ c. 2. aliisque. Nam inauditum sacris litteris, per verba **נִקְרָא לַיהוָה** significari *profanatum est invocando.* Igitur merito hanc expositionem rejicit D. Augustus Pfeifferus **ὁ μακαρίτης** in dubiis Vexatis.

Præstat adeo cum antiquis Christianis scriptoribus verba Moyſis sic exponere: *Tunc ceptum est vocari de nomine Domini*, hoc est, Sethitz à Cainitis per nomen cultorum filiorumque Dei distingui cœperunt. Vide quæ pro hâc sententia Bertramus lucubrat. Franckenthalens. c. 1. D. Jo. Mich. Langius singulari diff. Altorf. 1705. & D. Jo. Fabricius diff. de reverentia erga sacra Helmst. 1706. §. II. Cedrenus p. 9. Ὅτι τὸ, Ἐνὼς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τῷ Θεῷ πρῶτον, προσαγορεύειν ὄνοματι Θεῷ ἐστίν. Ehotius Epist. 162. πρῶτον δὲ τὴν κλήσεως συγχάνει ὁ τῷ Σήθ παῖς Ἐνὼς, ἀντὶ τοῦ εὐσεβείαν καὶ χρηστότητα τρόπων ὑπὸ τῶν τότε ἀνθρώπων τῇ τῷ Θεῷ κλήσει τετιμημένον, ἐξ ὧν καὶ τὸ γένος ἅπαν θεοῖτε καὶ θεῶν παῖδες ὠνομάσθησαν.

LXI. CAINAN, * Enosi F.

*Pseudo Josephus Gorionides lib. 2. cap. 18. p. 131.
edit. Clariss. Breitauptii.*

Alexander epistolas multas ad Aristotelem, præceptorem suum, scripsit, in quibus eidem narravit, quæ sibi in India evenerint, inter alia sic scripsit: Ego, posteaquam regionem Persiacon, quæ Indiæ provincia est, intravi, ad maris insulas perveni atque ibidem masculos reperî fœminis similes, qui vivis piscibus vescebantur & humana lingua loquebantur eaque Græca, hi mihi dicebant, ecce in hac insula sepulchrum est regis antiquissimi, qui Kainan appellabatur & Enosi filius erat, is ante diluvium universo terrarum orbi imperavit atque omnigena sapientia inclaruit, & spiritus ac dæmones malosque genios in potestate sua habuit; hic sapientia sua, qua præditus erat, intellexit, quod Deus ille Benedictus diluvium Noachi ætate inducturus sit, quocirca id, quod postea eventurum erat, tabulis lapideis insculpsit, quæ hodienum ibidem extant; scriptura autem Hebraicis literis exarata erat; idem quoque scripsit, quod Oceanus tertiam mundi partem ipsius ætate inundaverit, quod etiam tempore Enosi, Sethi filii, qui Adami primi parentis filius fuit, accidit. In eadem insula, Kainan urbem condidit amplissimam, muris cinctam simulque ar-

* Hujus Caimanis uxor Μαλέθ memoratur apud Syncellum p. 11, ex parva ut conjicio Genesi. De altero Cainano Arphaxadi F. Noachi pro nepote, infra suo loco.

arcem ingentem ex marmore ædificavit, in qua gemmas, uniones atque auri argentique vim maximam recondidit; præterea turrin excelsam supra sepulchrum suum extruxit, ubi sibi esset monumento; ad hanc verò nemo mortalium accedere poterat, quia astronomica septem planetarum arte ac vi magica ædificata erat, quicunque enim muris ejus appropinquabat, is repentina morte interibat.

ENOCK.

LXII. ENOCHI Prophetiæ.

S. Judas Apostolus Epistola Catholica v. 14.

Προεφήτευσεν ὁ καὶ τῆ-
τοις ἑβδομήκοντα a) ἀπὸ Ἀ-
δάμ ἕως ἔνωχ, λέγων· Ἰδὲ ἦλ-
θε Κύριος ἐν μυριάσιν
ἀγίας b) αὐτῷ ποιῆσαι
κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ
ἐξελέγξαι, c) πάντας τῶν
ἀσεβεῖς αὐτῶν ὡς πάν-

Prophetavit autem
de his septimus ab A-
dam *Enoch*, dicens: Ec-
ce venit Dominus in
sanctis millibus suis, fa-
cere judicium contra o-
mnes, & arguere omnes
impios de omnibus
των

a) Sic Moysen septimum ab Abrahamo, Phineam septimum à Jacobo notant Iudæi. Vide Jacobi Rhenferdi V. C. diss. 2. ad loca Hebræa Novi Fœderis.

b) al. μυριάσιν ἀγίας ἀγγέλων vel ἀγίων ἀγγέλων αὐτῷ, addito ἀγγέλων ex Hebr. XII. 22. ut notat doctissimus Millius. Auctor ad Novatianum, qui legitur inter opera S. Cypriani: *Eice venit cum multis millibus puriorum suorum facere judicium de omnibus, & perdere omnes impios, & arguere omnem carnem de omnibus faculis impiorum quæ fecerunt impie.*

c) al. ἐλέγξαι.

των των έργων ἀσεβείας
αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ
πρὸς πάντων των σκληρῶν
ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτῶν
ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.

operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, & de omnibus duris quæ locuti sunt contra eum peccatores impij.

Testamentum duodecim Patriarcharum, testamento Simeonis c. 5.

Ἐώρακα γὰρ ἐν χαρακ-
τῆρι γραφῆς Ἐνώχ ὅτι οἱ
υἱοὶ ὑμῶν μεθ' ὑμῶν ἐνπορ-
νεῖα φθαρήσονται καὶ ἐν
Λευὶ ἀδικήσουσιν ἐν ῥομ-
φαία, ἀλλ' ἔσ' δυνήσονται
πρὸς Λευὶ ὅτι πόλεμον Κυ-
ρίῳ πολεμήσει καὶ νικήσει
πάνσαν παρεμβολὴν ὑ-
μῶν.

Vidi enim in caractere scripturæ Enoch, quoniam filii vestri vobiscum in fornicatione corrumpentur, & Levi, injustitiam facient in gladio. Sed non prævalebunt ad Levi, quoniam bellum Domini bellabit, & vincet omne castrum vestrum.

Testamento Levi cap. 10.

Καὶ διασπαρήσεσθε
αἰχμαλῶται ἐν τοῖς ἐθνε-
σι, καὶ ἔσεσθε εἰς ὀνειδισ-
μὸν καὶ κατάραν, καὶ εἰς
καταπύτημα. Ὁ γὰρ οἶ-
κος ὃν ἂν ἐκλέξηται Κύ-
ριος, Ἱερουσαλὴμ κλη-
θήσεται, καθὼς περιέχει
βιβλὸς Ἐνώχ τὰ δικάια,

Et dispergemini captivi in Gentibus, & eritis opprobrium, maledictio & conculcatio. Domus tamen quam eliget Dominus, Hierusalem vocabitur, quemadmodum continet liber Enoch justæ,

Cap. 14.

Καὶ νῦν, τέκνα, ἔγνω
ἀπὸ γραφῆς Ἐνώχ, ὅτι
ἐπὶ τέλει ἀσεβήσετε, ἐπὶ
κύριον χεῖρας ἐπιβάλλον-
τες ἐν πάσῃ κακία, καὶ
αἰχρυνθήσονται ἐφ' ὑμᾶς
οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, καὶ πᾶ-
σι τοῖς ἔθνεσι γενήσεσθε
χλευασμός.

Cap. 16.

Καὶ νῦν ἔγνω ἐν βιβλίῳ
Ἐνώχ, ὅτι ἐβδομήκοντα
ἐβδομάδας πλανηθήσε-
θε, καὶ τὴν ἱερωσύνην βε-
βηλώσετε, καὶ τὰς θυσίας
μιανῆτε, καὶ τὸν νόμον
ἀφανίσετε, καὶ λόγους
προφητῶν ἐξοδενώσετε, ἐν
ἀλαστροφῇ διώξετε ἀνδρας
δικαίους, καὶ εὐσεβεῖς μι-
σήσετε, ἀληθινῶν λόγους
βδελύξεσθε, καὶ ἀνδρας
ἀνακαινοποιῆσα τὸν νόμον
ἐν δυνάμει ὑψίστης πλάτων
προσαγρεύσετε, καὶ τέ-
λει, ὡς νομίζετε, ἀπο-
κτενεῖτε αὐτὸν, ἔκ εἰδότες
αὐτὸ το ἀνάστημα, τὸ ἀ-
θῶον αἷμα ἐν κακία ἐπὶ
κεφαλῇ ὑμῶν ἀναδεχό-
μενοι. Καὶ δι' αὐτὸν ἔσονται

Et nunc, filii, cog-
novi ex scriptura *Enoch*,
quoniam in fine impie
agetis, in Dominum
manus imponentes in
omni malitia, & con-
fundentur in vobis fra-
tres vestri, & omnibus
gentibus fietis illusio.

Et nunc cognovi in
libro *Enoch*, quoniam
septuaginta hebdoma-
das errabitis, & Sacer-
dotium inquinabitis, &
sacrificia polluetis, &
Legem exterminabitis,
& sermones Propheta-
rum contemnetis, in
perversitate perseque-
mini viros justos, & pios
odio habebitis, vera-
cium sermones abomi-
nabimini, & virum re-
novantem Legem in
virtute Altissimi, erro-
neum appellabitis. Et
in fine, ut æstimabitis,
occidetis eum, nescien-
tes ipsius resurrectio-
nem, innocentem san-

τὰ ἁγία ὑμῶν ἔρημα ἕως
ἐδάφους μεμαμμένα. Καὶ
ἔκ ἑσται τόπος ὑμῶν κα-
θαρὸς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔθνε-
σιν ἔσεσθε εἰς κατάραν, καὶ
εἰς ἀσκητισμὸν, ἕως
αὐτοὺς πάλιν ἐπισκέψεται,
καὶ οἰκηρήσας προσδέξεσθαι
ὑμᾶς ἐν πίστει καὶ ὕδατι.

guinem in malitia super
capita vestra recepturi.
Propter ipsum erunt
sancta vestra deserta,
usque ad pavimentum
profanata, & non erit
locus vester mundus,
sed in gentibus eritis
maledictio, atque de-
speratio anget vos, donec ipse rursus visitabit, &
misereus recipiet vos in fide & aqua.

Testamento Dan. c. 5.

Ἀνέγνων γὰρ ἐν βίβλῳ Ἐνώχ τὸ δικαίον, Legi enim in
libro Enoch justi, quoniam princeps vester est Sa-
tanah, & quoniam omnes spiritus fornicationis &
superbiae Levi se applicabunt ad insidiandum filiis
Levi ut faciat eos peccare coram Domino.

Testamento Jude c. 18.

Καί γε ἔγνω ἐν βιβλί-
οις Ἐνώχ τὸ δικαίον, ὅσα
κακοποιήσετε ἐν ἐσχάταις
ἡμέραις.

Quoniam & legi in
libris Enoch justi, quod
mala facietis in extre-
mis diebus.

Testamento Zabulon c. 3.

Διὰ τοῦτο ἐν γραφῇ νό-
μος Ἐνώχ γεγραπτός, τὸν
μὴ θέλοντα σπέρμα ἀνα-
στῆναι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ,
ὁπολυθήσεσθαι τὸ ὑπό-
δημα, καὶ ἐμπιύσεσθαι εἰς τὸ
πρόσωπον.

Ergo in scripturis Le-
gis Enoch scriptum est,
non volenti suscitare
semen fratri suo, * solvi
calceamentum & spui
in faciem.

L 2

Testa-

* Confer quae viri docti ad Deut. XXV. 9. Selden. uxore Hebr. I.
14. Wagenfeilii Sota p. 663. Benedictus Balduinus de calceo
II. 24. & Ant. Bynaeus II. 6. de calceis Hebr.

Testamento Nephthalim c. 4.

Ταῦτα λέγω, τέκνα
 μὲν, ὅτι ἔγνων ἐν γραφῇ
 (ἀγία*) Ἐνώχ, ὅτι καί γε
 ὑμεῖς ἀποστήσεσθε ἀπὸ Κυ-
 ρίᾱ, πορευόμενοι κατὰ
 πᾶσαν πονηρίαν ἐθνῶν,
 καὶ ποιήσετε κατὰ πᾶσαν
 ἀνομίαν Σοδόμων. Καὶ ἐπ-
 αῖξει ὑμῖν Κύριος αἰχ-
 μαλωσίαν, καὶ δαλεύσει
 ἐκεί τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, καὶ
 πᾶση κακώσει καὶ θλίψει
 συγκαλυφθήσεσθε, ἕως
 ἀναλώσει Κύριος πάντας
 ὑμᾶς. Καὶ μετὰ τὸ ὀλι-
 γωθῆναι ὑμᾶς καὶ σμι-
 κρωθῆναι, ἐπιστρέψετε
 καὶ ἐπιγνώσεσθε Κύριον
 τὸν Θεὸν ὑμῶν. Καὶ ἐπι-
 στρέψει ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν
 ὑμῶν, κατὰ τὸ πολὺ αὐτῆς
 ἔλεος. Καὶ ἔσται ὅτ' ἀν-
 ἥξουσιν ἐν γῇ πατρῶν αὐ-
 τῶν, πάλιν ἐπιλαθῶνται
 Κύριον, καὶ ἀσεβήσουσι.
 καὶ ἀφαιρήσει αὐτοὺς Κύ-
 ριος ἐπὶ προσώπῳ πάσης
 τῆς γῆς, ἄχρι τῆς ἐλθεῖν τὸ
 ἀπλάγχυνον Κυρίᾱ, ἀν-
 θρωπῶν ποιῶν δικαιοσύ-

Hæc dico, filii mei,
 quoniam legi in scriptu-
 ra sancta *Enoch*, quod &
 vos recedetis à Domi-
 no, ambulantes secun-
 dum iniquitatem Sodo-
 morum. Et inducet
 Dominus vobis captivi-
 tatem, & servietis illic
 inimicis vestris, & omni
 pœna & tribulatione
 comprehendemini, us-
 que quo consumat Deus
 omnes vos. Et post-
 quam pauci effecti fue-
 ritis & minorati, rever-
 temini & cognoscetis
 Dominum Deum ve-
 strum, & convertet vos
 in terram vestram, se-
 cundum multam mise-
 ricordiam suam. Et erit,
 cum venerint in terram
 patrum suorum, rursus
 obliviscantur Domini,
 & impie agent, & dis-
 perget eos Dominus
 super faciem universæ
 terræ, usque quo vene-
 rit misericordia Domi-

νήν,

* Vox ἀγία non legitur in MS. Cantabrig.

νην, καὶ ποιῶν ἐλεῶν εἰς
πάντας τὰς μακρὰν καὶ
τὰς ἐγγύς.

ni, homo faciens mise-
ricordiam & justitiam in
omnes qui longe sunt &
qui prope sunt.

Testamento Benjaminis. c. 9.

Υπονοῶ ὅτι καὶ πράξεις
ἐν ὑμῖν ἔκαλως ἐσεῖσθαι,
ἀπὸ λόγων Ἐνώχ τῶν δι-
καίων, Πορνεύσετε γὰρ
πορνείαν Σοδόμων, καὶ ἀπο-
λείθετε ἕως βραχὺ, καὶ ἀνα-
νεώσετε ἐν γυναιξὶ σρή-
νης, καὶ ἡ βασιλεία κυρίας
ἔκ ἔσται ἐν ὑμῖν· ὅτι εὐθύς
αὐτὸς λήψεται αὐτήν.
Πλὴν ἐν μερίδι ὑμῶν γυνή-
σεσθαι ναὸς Θεῶ, καὶ ἐνδο-
ξεῖσθαι ἐς αὐτὸν ἐν ὑμῖν. Ὅτι αὐ-
τὸς λήψεσθαι αὐτήν, καὶ
δώδεκα φυλαὶ ἐκεῖ συναχ-
θήσονται, καὶ πάντα τὰ
ἔθνη, ἕως ὅ ὕψισθαι ἀπο-
στείλῃ τὸ σωτήριον αὐτῶ,
ἐν ἐπισκοπῇ μονογενῆς.
καὶ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὸν
πρῶτον ναὸν, καὶ ἐκεῖ κύ-
ριθαι ὑβρισθήσεσθαι, καὶ
ἐπὶ ξύλῳ ὑψωθήσεται.
καὶ ἔσται τὸ ἄπλωμα ὅ
ναὸς ἁγιοῦ, καὶ μελα-
βήσεσθαι τὸ πνεῦμα ὅ Θεῶ

Intelligo autem ex
sermonibus Enoch ju-
sti, & actus in vobis ma-
los fore. Fornicabi-
mini enim fornicatione
Sodomorum, & peribi-
tis usque ad paucos, &
renovabitis in mulieri-
bus motus inordinatos,
& regnum Domini non
erit in vobis, quoniam
confestim ille accipiet
illud. Verumtamen in
parte nostra fiet tem-
plum Dei, & gloriosum
erit in vobis. Quo-
niam ipse Dominus acci-
piet regnum, & duode-
cim tribus illic congre-
gabuntur, & omnes
gentes, usquequo altis-
simus mittat suum Salu-
tare in visitatione uni-
geniti. Et ingredietur
in primum templum, &
illic Dominus injuriam

ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὡς πῦρ ἐκ-
χυνόμενον. Καὶ ἀνελθὼν
ἐκ τοῦ ᾄδου, ἔσται ἀναβαίνων
ἀπὸ γῆς εἰς ἑρᾶν. Ἐγνων
ἦ, οἷον ἔσται ταπεινὸς ἐπὶ
τῇ γῆς, καὶ οἷον ἐνδοξὸς
ἐν ἑρᾷ.

patietur, & contemne-
tur, & in ligno exaltabi-
tur. Erit velum tem-
pli scissum, & descendet
spiritus Domini super
gentes, ut ignis effusus.
Et ascendens ex infer-
no, ascendet à terra in
cælum. Recordabitur,
quam fuerit humilis in
terra, & quam gloriosus
in cælo.

*Ex eodem Henochi libro videntur petita quæ De
Egregoris leguntur in Testamento Ruben c. 5.*

Φεύγετε ἔν τὴν πορνεί-
αν, τέκνα μου καὶ προσάσ-
σετε ταῖς γυναῖξιν ὑμῶν, καὶ
ταῖς θυγατέρας, ἵνα μὴ
κοσμεῖν τὰς κεφαλὰς
καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, ὅτι
πᾶσα γυνὴ δολιευομένη ἐν
τάτοις εἰς κόλασιν τοῦ αἰῶ-
νος τελέρηται. Οὕτω γὰρ
ἔθελξαν τὰς ἑγρηγόρας
πρὸ τοῦ κατακλυσμῆ. Καί-
κεῖνοι συνέχως ὁρῶντες αὐ-
τὰς ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ
ἀλλήλων, καὶ συνέλαβον
τὴν ἀφροσύνην τὴν πράξιν, καὶ
μελεχματοῦντο εἰς ἀν-
θρώπους, καὶ ἐν τῇ συν-
σίᾳ

Fugite ergo fornica-
tionem, filii mei, præci-
pite mulieribus vestris
& filiabus, ut non or-
nent se in capitibus, &
visus earum castigent,
quoniam omnis mulier
dolose agens in his, in
punitionem seculi re-
servata est. Ita enim
seduxerunt Vigiles ante
diluvium, & illi conti-
nuo videntes eas, affe-
cti sunt desiderio ad in-
vicem, & conceperunt
mente operationem, &
transfigurati sunt in ho-

σῖα

σία τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν συν-
εφαίνοντο αὐταῖς, καὶ
κεῖναι ἐπιθυμῆσαι τῇ διχα-
νοῖα τὰς φαντασίας αὐ-
τῶν, ἔτεκον Γίγαντας. Ἐ-
φαίνοντο γὰρ αὐταῖς Ἑγρή-
γοροι ἕως ὅτε ἔσαν φθά-
νοντες.

mines, & in coitu viro-
rum suorum apparue-
runt eis, & illæ deside-
rantes mente imagina-
tiones eorum, pepe-
rerunt Gigantes. Appa-
ruerunt enim eis Vigi-
les usque ad cœlum at-
tingentes.

S. Justinus Martyr. Apologia brevior p. 44.

Ὁ Θεὸς τὸν πάντα κόσ-
μον ποιήσας καὶ τὰ ἐπίγεια
ἀνθρώποις ὑποτάξας, καὶ
τὰ ἔρᾳνια σοιχεῖα εἰς αὐ-
ξησιν καρπῶν καὶ ὥρων
μεταβολαῖς κοσμήσας καὶ
θεῖον τῆτον νόμον τάξας, αὐ-
τῶν αὐτὰ δι' ἀνθρώπων
φαίνεσθαι πεποιηκώς, τὴν
μὲν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν
ὑπὸ τὸν ἔρᾳνον πρόνοιαν
ἀγγέλοις ἕως ἐπὶ τέτοις
ἑταξε, παρεδωκεν. οἱ δ'
ἀγγελοι ὡς διαβάντες τὴν-
δε τὴν τάξιν, γυναικῶν μι-
ξέσιν ἠτήθησαν, καὶ παῖ-
δας ἐτέκνωσαν οἳ εἰσιν οἱ
λεγόμενοι δαίμονες. καὶ
προσέτι λοιπὸν τὸ ἀνθρώ-
πειον γένος ἐαυτοῖς ἐδύ-
λωσαν. τὰ μὲν διὰ μαγι-

DEus qui mundum
universum fecit, & ter-
ram hominibus & cœ-
lestia elementa subjecit,
quæ & ipsa hominum
gratia eum condidisse
apparet, propter frugum
proventum temporum
etiam mutationibus ex-
ornavit, divinamque hanc
legem ordinavit homi-
num ipsorum atque eo-
rum quæ sub cœlo sunt
providentiam angelis ad
hæc dispositis attribuit,
Angeli autem disposi-
tionem eam transgressi
cum mulierum concubi-
tus causa amoribus sunt
victi, tum filios procrea-
runt eos qui Dæmones

κῶν γραφῶν, τὰ ᾧ Δαὶ
 φόβων καὶ τιμωριῶν ἐπέ-
 φερων, τὸν ᾧ Δαὶ διδα-
 χῆς θυμάτων καὶ θυμα-
 μάτων καὶ σπονδῶν, ὧν
 ἐνδεῖς γεγόνασι μέγα τὸ
 πάθος ἐπιθυμιῶν δα-
 λωθῆναι. καὶ εἰς ἀνθρώ-
 πους φόνους, πολέμους, μοι-
 χείας, ἀκολασίας καὶ πᾶ-
 σαν κακίαν ἔπειραν.

sunt dicti, atque insuper
 reliqui genus huma-
 num in servitutem suam
 redegerunt. Id vero
 effecerunt vel per scri-
 pta magica, vel per ter-
 rores & supplicia vel e-
 tiam institutionem vi-
 ctimarum & incenso-
 rum & libationum qua-
 rum indigentes esse cœ-

perunt postquam animi passionum & concupi-
 scentiarum servi sunt effecti, atque exinde inter
 mortales cædes, bella, adulteria, libidines & vitio-
 sitatem malitiamque omnem disseminarunt.

S. Irenæus lib. IV. c. 30.

Sed & Enoch sine circumcissione placens DEO,
 cum esset homo, legatione ad Angelos fungeba-
 tur, & translatus est *, & conservatur usque nunc
 testis iudicii DEI, quoniam Angeli quidem trans-
 gressi deciderunt in terram in iudicium, homo au-
 tem placens, translatus est in salutem.

Tertullianus de Idololatria cap. 4.

Antecesserat Enoch prædicens omnia elementa,
 omnem mundi censum, quæ cælo, quæ mari, quæ
 terra

* In Paradisum perinde ut Elias, ubi manebunt usque ad con-
 summationem, προοιμαζόμενοι ἀφθαρσίαν, con-
 spicantes incorruptibilitatem, ut ait idem Irenæus V. 5. He-
 nochum æternitatis candidatum, qui nondum mortem gu-
 stavit, vocat Tertullianus adversus Judæos cap. 2.

terra continentur, in idololatriam versuros demones & spiritus desertorum Angelorum, ut pro DEO adversus Dominum consecrarentur — — Denique idem Henoch simul & cultores idoli & fabricatores in comminationem prædamnat.

Eodem libro cap. 15.

Hæc igitur ab initio prævidens Spiritus S. etiam ostia in superstitionem versa præcecinit per antiquissimum Prophetam Henoch.

Idem lib. 2. de cultu fæminarum c. 10.

Quod si iidem Angeli qui & materias ejusmodi & illecebras detexerunt, auridico & lapidum illustrium, & operas eorum tradiderunt, & jam ipsum calliblepharum, vellerumque tincturas inter cetera docuerunt, damnati à DEO sunt, ut Henoch refert, quomodo placebimus DEO, gaudentes rebus illorum qui iram & animadversionem DEI propterea provocaverunt?

Idem lib. 1. de cultu fæminarum c. 2.

Nam & illi qui ea (ornamenta) constituerunt, damnati in pœnam mortis deputantur, illi scilicet Angeli qui ad filias hominum de cœlo ruerunt, ut hæc quoque ignominia fæminæ accedat. Nam cum & materias quasdam bene occultas, & artes plerasque non bene revelatas, sæculo multo magis imperito prodidissent, siquidem & metallorum operta nudaverant, & herbarum ingenia traxerant, & incantationum vires provulgave-

rant, & omnem curiositatem usque ad stellarum interpretationem designaverant, proprie & quasi peculiariter foeminis instrumentum istud mulieris gloriæ contulerunt lumina lapillorum quibus monilia variantur, & circulos ex auro quibus brachia artantur, & medicamenta ex fūco, quibus lanæ colorantur, & illum ipsum nigrum pulverem quo oculorum exodia producuntur — — Si doctrinæ dicendæ sunt, mali magistri male docuerint necesse est. Si mercedes pro libidine, nullius rei turpis merces decora est — — Hi sunt nempe Angeli quos judicaturi sumus *, Hi sunt Angeli quibus in lavacro renunciamus — —

Cap. 3. Scio scripturam Enoch, quæ hunc ordinem Angelis dedit, non recipi à quibusdam, quia nec in armarium Judaicum admittitur. Opinor non putaverunt illam ante cataclysmum editam, post eum casum Orbis, omnium rerum abolitorem, salvam esse potuisse. Si ista ratio est, recordentur pronepotem ipsius Enoch fuisse superstitem cataclysmi Noë, qui utique domestico nomine & hereditaria traditione audierat & meminerat de proavi sui penes DEum gratia, & de omnibus prædicatis

* Num Tertullianus sensit Paulum quoque 1. Cor. VI. 3. illud de Angelis per sanctos homines judicandis ex Enoch libro hausisse? Nam de mundo judicando respexisse videtur Apostolus Dan. VII. 22. καὶ τὸ κρίμα ἔδωκεν ἁγίοις ὑψίστης. Hinc de justis in libro Sapientiae III. 8. κρινῶσιν τὰ ἔθνη, & Sir. IV. 16. Ὁ ὑπακύνων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη. In actis Pauli & Theclæ p. 97. μακάριοι οἱ δι' ἀγάπην χριστοῦ ἐξεληθόντες, ὅτι χήμα ἔσται ὁ κόσμος, ὅτι αὐτοὶ ἀγγέλους κρινῶσι.

catis ejus : quum Enoch filio suo Matusalæ nihil aliud mandaverit , quam ut Notitiam eorum posteris suis traderet. Igitur sine dubio potuit Noë in prædicationis delegatione successisse, vel quia & alias non tacuisset , tam de DEI conservatoris sui dispositione , quam de ipsa domus suæ gloria. Hoc si non tam expedite haberet, illud quoque assertionem scripturæ illius tueretur : perinde potuit abolefactam eam violentiâ cataclysmi in spiritu rursus reformare , quemadmodum & Hierosolimis Babylonia expugnatione deletis , omne instrumentum Judaicæ litteraturæ per Esdram constat restauratum. Sed cum Enoch eadem scripturâ etiam de Domino prædicarit , à nobis quidem nihil omnino rejiciendum est * quod pertineat ad nos. Et legimus omnem scripturam ædificationi habilem divinitus inspirari. A Judæis potest jam videri propterea rejecta , sicut & cætera fere quæ Christum sonant. Nec utique mirum hoc, si scripturas aliquas non receperunt de eo locutas, quem & ipsum coràm loquentem non erant recepturi. Eo accedit quod Enoch apud Judam Apostolum testimonium possidet.

Clemens Alex. in ἐκλογαῖς προφητικῶν p. 801.

Εὐλογημεῖς εἰ ὁ βλά-
πων ἀβύσσους καθήμενος
ἐπὶ χειρῶν βίμ, ὁ Δανιὴλ λέ-
γει ὁμοδοξῶν τῷ Ἐνώχ τῷ

Benedictus es qui in-
tueris abyssos sedens su-
per Cherubim , ait Da-
niel** , pari sensu ad Enoc b
ειρη

* Volsellis non gladiis pugnat bonus Tertullianus, ut Apocrypho Henochō fidem conciliet.

** Dan. III. 55.

εἰρηκότι, καὶ εἶδον τὰς ὕ-
λας πάσας.

qui ait: ** & omnes ma-
terias perspexi.

Idem p. 808.

Ἦδη ὃ καὶ Ἐνώχ φησιν,
τὸς τῶν θειάντων ἀγγέλων
διδάξαι τὸς ἀνθρώπους Ἀ-
στρονομίαν καὶ μαντικὴν καὶ
τὰς ἄλλας τέχνας.

Jam vero etiam E-
noch ait transgressores
Angelos docuisse homi-
nes Astronomiam & Di-
vinationem ac reliquas
artes.

Angelos propter mulierum amorem de cœlo lap-
sos idem commemorat III. 2. pædagogi p. 222. at-
que lib. 3. p. 450. & 5. Strom. p. 550. ubi ex Heno-
chi libro itidem petatum quod ait. ὡς οἱ ἄγγελοι
ἐκεῖνοι οἱ τὸν ἀνωκλήρον εἰληχότες κατὰ τοιοῦτον ἔσαντες εἰς
ἡδονὰς ἐξείπον τὰ ἀπόρρητα τοῖς γυναῖξιν, ὅσα εἰς
γνώσιν αὐτῶν ἀφῆκτο, κρυπτόντων τῶν ἄλλων ἀγγέ-
λων, μᾶλλον ὃ τηρέντων εἰς τὴν τοῦ Κυρίου παρυσίαν.
Ἐκεῖθεν ἐ τὴ πρόνοιας διδασκαλία ἐρρύη, καὶ ἡ τῶν
μετεώρων ἀποκάλυψις. *Angeli illi quibus superna fors
obtingens, delapsi ad voluptates enunciarunt arcana mulie-
ribus & quæcunque ad eorum venerunt cognitionem, cum
aliū celarent angeli, vel potius reservarent in adventum
Domini. Illinc profluxit doctrina providentiæ, & subli-
mum rerum revelatio. Omitto infinita aliorum †
veterum testimonia qui Genes. VI. 2. in Græca
versione legerunt ἰδόντες οἱ ἄγγελοι τὸ θεὸν τὰς θυ-
γα-*

** Eadem verba laudat Origenes 4. πρὸς ἀρχῶν in loco in-
fra allato.

† Vide Suicerum in ἀγγέλῳ. Pameliū paradoxo Ter-
tulliano I. Halloixium in vita Parisæ p. 665. Eugubinum
VIII. 3. de perenni philosophia.

γαίρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι καλαί εἰσιν, quomodo legit etiam Philo libro de Gigantibus & Josephus lib. 1. Antiqu. c. 4. πολλοὶ ἄγγελοι Θεῷ γυναῖξι συμ-
μυγέντες ὑβριστὰς ἐγέννησαν παῖδας. Sed in recogni-
tionibus tributis Clementi Romano lib. 1. c. 29. ex
versione Rufini: *Homines iusti qui Angelorum vixerant
vitam, ille est pulchritudine mulierum &c.* Ita & Chry-
sost. in Genes. VI. homil. 22. rejiciens illas de Ange-
lis quas vocat μυθολογίας.

Origenes V. contra Celsum † p. 267.

Πολλῷ ᾧ πλέον ἔπροσ-
έσειαι ἅπερ εἰκε ὡρα-
κῆσας ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Ἐ-
νώχ γεγραμμένων τεθει-
κέναι ὁ Κέλσος — —
Πάνυ δὲ συγκεχυμένως ἐν
τῇ περὶ τῶν ἐληλυθόντων
πρὸς ἀνθρώπους ἀγγέλων
ἐξετάσει τίθησι τὰ ἀτρα-
νώτως ἐλθόντα εἰς αὐτὸν
ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Ἐνώχ γε-
γραμμένων, ἅτινα ἔδ' αὐτὰ
φαίνεσθαι ἀναγνῶς, ἔδ' ἔ-
γνωρίσας ὅτι ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις ἔ' πάνυ φέρεται
ὡς θεῖα τὰ ἐπιγεγραμ-
μένα τῷ Ἐνώχ βιβλία, ὅ-
θεν νομιθεῖν αὐτὸν ἐρριφέναι
τὸ ὅμῃ ἐξήκοντα ἢ ἐβδομή-

Multo autem minus
admitteret (*Apelles*) quæ
(*Celsus*) adducit ex libro
Enochi non intellecto
— — Quamquam hic
valde confuse calum-
niator loquitur, in hac
disquisitione de angelis
misfis ad homines, ut
qui obscure inaudivit
nescio quid ex Enoch
scriptis, quæ nec legisse
videtur, nec scire quod
neutiquam pro divinis
in Ecclesia habentur li-
bri Enoch nomine in-
scripti, unde videtur
sumtum, Angelos sexa-
genos aut septuagenos

κοντα

† Grotius ad Epist. Jude, librum quo usus fuit Celsus, putat
dictum fuisse Ἀποκάλυψιν Ἐνώχ, quia Æthiopes ja-
ctant librum hoc titulo, de quo infra.

κοντα καὶ αὐθιγὰ καὶ καὶ
καὶ γενομένης. descendisse, eosque ma-
los redditos.

*Idem Origenes libro IV. περὶ ἀρχῶν cap. ult. ex ver-
sione Rufini.*

*Sed & in libro suo Enoch ita ait: Ambulavi usque
ad imperfectum. Quod ipsum puto posse similiter in-
telligi, quod scilicet ambulaverit mens Prophetæ perscruta-
rans & differens singula usque quo ad principum veniret
illud in quo imperfectam materiam absque qualitatibus
pervidet, scriptum namque est in eodem libello, dicente
Enoch: Universas materias perspexi (apud Cle-
mentem Alex. καὶ εἶδον τὰς ὕλας πάσας) Quod uti-
que ita sentitur, quasi omnes materie divisiones pervidi,
quæ ab una in singulas quasque disruptæ sunt species, id est
hominum vel animalium, vel Cæli vel Solis, vel omnium
quæ in hoc mundo sunt.*

Idem Origenes in Numeror. XXXIV. homil. 28.

Qui fecit multitudinem stellarum, ut ait Pro-
pheta, omnibus eis nomina vocat. De quibus
quidem nominibus plurima in libellis qui appellantur
Enoch secreta continentur & arcana: sed quia
libelli ipsi non videntur apud Hebræos in auctori-
tate haberi, interim nunc ea quæ ibi nominantur,
ad exemplum vocare differemus, sed ex his quæ
habemus in manibus, de quibus dubitari non po-
test, rerum prosequamur imaginem.

Idem lib. I. περὶ ἀρχῶν cap. 3.

Nam & in eo libro qui Pastoralis dicitur de an-
geli

geli positione quem Hermes conscripsit, ita refertur: *Primo omnium crede quia unus est DEUS qui omnia creavit atque composuit: qui cum nihil esset prius, fecit omnia, qui est omnia capiens, ipse vero a nemine capitur.* Sed & in *Enoch* libro his similia describuntur.

Idem Tomo VIII. in Johannem p. 132. edit. Huetii.

ἰωρδάνης μὲν ἐρμηνεύεται κατὰ βασις αὐτῶν. τὸ γὰρ ὅτι ἔτις εἶπω, γέννηται τὸ ὄνομα Ἰαρέδ, ὃ καὶ αὐτὸ ἐρμηνεύεται κατὰ βαίνων, ἐπειδήπερ γεγέννηται τῷ Μαλαλεήλ, ὡς ἐν τῷ Ἐνώχ γεγραπται, ἐν τῷ Φίλον ὡς δεχέσθαι ὡς ἅγιον τὸ βιβλίον. Ταῖς ἡμέραις δὲ τῶν ἑπτὰ κατὰ βάσεως ἐπὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἦν γὰρ κατὰ βασιν αἰνίσσεται τινες ὑπειλήφασιν τὴν τῶν ψυχῶν καὶ θοδὸν ἐπὶ τὰ σώματα, θυγατέρας ἀνθρώπων τροπικώτερον τὸ γήϊνον σκῆνῳ λέγεσθαι ὑπεληφότες.

Jordanus interpretatur *descensus ipsorum*, huic autem ut ita dicam vicinum est nomen Jared, quod & ipsum interpretatur *descendens*, quoniam genitus est Malaleeli, ut in *Enoch* est scriptum, si cui placet admittere librum ut sanctum, his diebus cum filii DEI descenderent ad filias hominum: quo descensu quidam suspicati sunt innui animarum ad corpora descensum, filias hominum metaphorice terrenum habitaculum dici existimantes.

Anatolius Alex. in Canonibus Paschalibus apud Eusebium VII. ult. Historia Eccles. p. 287.

Τὸ δὲ τὸν πρῶτον παρ

Cæterum primum
ἑβραίοις

Ἑβραίοις μῆνα πρὶς ἰση-
μερίαν εἶναι, ὡς Ἰσαακ
καὶ τὰ ἐν τῷ Ἐνώχ μαθή-
ματα.

mensē apud Hebræos
circa æquinoctium inci-
pere, manifeste convin-
citur vel ex iis quæ in li-
bro Enoch leguntur.

S. Hilarius in Psal. CXXXII. 3.

Hermon mons est in Phœnice, cujus interpreta-
tio anathema est, quod enim nobis anathema
nuncupatur, id Hebraice Hermon dicitur. Fertur
autem id de quo etiam nescio cujus liber exstat,
quod Angeli concupiscentes filias hominum, cum
de cœlo descenderent, in hunc montem maxime
convenirent excelsum.

*Commentarius Hieronymo tributus in eundem
Psalmi locum.*

Legimus in quodam libro Apocrypho, eo tem-
pore quo descendebant filii Dei ad filias homi-
num, descendisse illos in montem Hermon, &
ibi iniisse pactum, quomodo venirent ad filias ho-
minum & sibi eas sociarent. Manifestissimus li-
ber est, & inter Apocryphos computatur, & ve-
teres interpretes de isto locuti sunt, nonnulla au-
tem nos diximus non in auctoritatem sed in com-
memorationem. Legi in cujusdam libro (*Orige-
nis in Job.*) de isto libro Apocrypho suam hæresim
confirmantis. Quid enim dicit? Filii, inquit,
Dei qui de cœlis descendebant, venerunt in Her-
mon & concupierunt filias Hominum, Angeli,
inquit, sunt de cœlestibus descendentes & ani-
mæ quæ desideraverunt corpora.

S. Hic-

S. Hieronymus in Catalogo S. E. c. 4.

JUDAS frater Jacobi parvam quidem quæ de septem Catholicis est Epistolam reliquit. Et quia de libro Henoch qui Apocryphus est in ea assumit testimonium, à plerisque rejicitur: tamen auctoritatem vetustate jam & usu meruit, & inter sanctas scripturas computatur.

Idem in cap. I. Epist. ad Titum.

Qui putant totum librum debere sequi eum qui libri parte usus sit, videntur mihi ex Apocryphum Enoch, de quo Judas in Epistola sua testimonium posuit inter Ecclesiæ scripturas recipere, & multa alia quæ Apostolus Paulus de reconditis est locutus.

S. Augustinus lib. XV. de C. D. cap. 23.

Omittamus igitur earum scripturarum fabulas quæ apocryphæ nuncupantur, eo quod earum occulta origo non claruit patribus, à quibus usque ad nos autoritas veracium scripturarum certissima & notissima successione pervenit. In his autem apocryphis, etsi invenitur aliqua veritas, tamen propter multa falsa nulla est canonica autoritas. Scripsisse quidem nonnulla divina Enoch illum septimum ab Adam, negare non possumus, cum hoc in Epistola canonica Judas apostolus dicat. Sed non frustra non sunt in eo canone scripturæ, qui servabatur in templo Hebræi populi succedentium
M dili-

diligentia sacerdotum. Cur autem hoc, nisi quia ob antiquitatem suspectæ fidei judicata sunt, nec utrum hæc essent quæ ille scripsisset, poterat inveniri, non talibus proferentibus, qui ea per seriem successionis reperirentur ritè servasse. Unde illa quæ sub ejus nomine proferuntur, & continent istas de gigantibus fabulas, quod non habuerint homines patres, rectè à prudentibus judicantur non ipsius esse credenda, sicut multa sub nominibus & aliorum prophetarum, & recentiora sub nominibus Apostolorum ab hæreticis proferuntur, quæ omnia sub nomine apocryphorum, auctoritate canonica diligenti examinatione remota sunt.

Idem lib. XVIII. cap. 38.

Quid Enoch septimus ab Adam? Nōne etiam in canonica epistola Apostoli Judæ prophetasse prædicatur? quorum scripta ut apud Judæos, & apud nos in auctoritate non essent, nimia fecit antiquitas, propter quam videbantur habenda esse suspecta, ne proferrentur falsa pro veris. Nam & proferuntur quædam quæ ipsorum esse dicuntur ab eis, qui pro suo sensu pasim, quod volunt, credunt. Sed ea castitas canonis non recepit, non quod eorum hominum, qui Deo placuerunt, reprobetur auctoritas, sed quod ista esse non credantur ipsorum.

Georgius Syncellus a) in Chronographia p. 11.
 Ex τῷ πρώτῳ b) Βιβλίῳ Ἐνώχ, Ex libro primo Enoch, de
 περὶ τῶν Ἐγγήγορων. Egregoriis.

I. Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐπλη- I. Hominum verò in
 θύνθησαν οἱ υἱοὶ τῶν ἀν- immensum crescente
 θρώπων, ἐγεννήθησαν αὐ- numero, filiae natæ
 τοῖς θυγατέρες ὡραῖαι, καὶ sunt illis speciosissimæ,
 ἐπεθύμησαν αὐτὰς οἱ c) in quas exarserunt E-
 M 2 Ἐγγή-

a) Quæ sequuntur Enocho tributa fragmenta, non dubito esse
 ex eodem Apocrypho opere quod sub Enochi nomine lege-
 runt Patres Ecclesie hætenus à me laudati, scriptum ab Hel-
 lenista quodam Judæo antiquissimo ante Apostolorum ut
 videtur ætatem. Ea Græce primus è Syncello tunc non-
 dum edito produxit Scaliger ad Græca Eusebii, atque exin-
 de B. D. Aug. Pfeifferus ad calcem diss. de Henoch, edit.
 primæ. Græce & Latine Kircherus T. 2. Oedipi & Sgam-
 batus in Archivis V. T. atque alia cum versione Christianus
 Schotanus in Historia sacra, itemque cum alia Godfridus
 Vockerödt ad calcem diatribæ de Societatibus litterariis an-
 tediluvianis. Latine è Kircherò referunt Tho. Bangius in
 Cælo Orientis, Heideggerus in Historia Patriarcharum, at-
 que in Pseudo veteri testamento Rev D. Jo. Andreas Schmidius,
 Gallice Petrus Jurieu in Historia Critica rituum. Ego illa
 descripsi è Syncello cum Jacobi Goari versione, edito Paris.
 1652. fol. contulique alias editiones, Scaligeri præcipue
 qui ex alio MS ediderat, emendationesque Clarissimi Ora-
 bii qui itidem ex Goari Syncello illa Græce & latine dedit p.
 347. seq. T. 1. spicilegii Patrum.

b) Plures itaque libri fuerunt: nam & in testamento Judæ & ab
 Origene βίβλοι Εnochι memorantur.

c) Ἐγγήγοροι vel ut apud Cedrenum Ἐγγήγορες sunt vigi-
 les. Thren IV. 14. ἐσαλεύθησαν οἱ Ἐγγήγοροι αὐτῆς.
 Hoc nomen Angelis tributum Daniel. IV. 13. Theo-
 dotio: ἰδὲ εἰς γιν καὶ ἀγιοθᾶπ' ἔραν καὶ ἑβη
 LXX.

Εγρηγόροι, καὶ ἀπεπλα-
νήθησαν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ
ἔπον πρὸς ἀλλήλους, ἐκλε-
ξόμεθα ἐαυτοῖς γυναῖκας
ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν
ἀνθρώπων τῆ γῆς. καὶ εἶ-
πεν Σεμιαζᾶς d) ὁ ἄρχων
αὐτῶν πρὸς αὐτούς. φοβᾶ-
μαι μὴ ὁ θελήσετε ποιῆσαι
τὸ πρᾶγμα τῆτο, καὶ ἔσο-
μαι ἐγὼ μόνος ὁ φιλέτης
ἀμαρτίας μεγάλης. καὶ ἀπε-
κρίθησαν αὐτῷ πάντες, καὶ
εἶπον. ὁμώσωμεν ἅπαντες
ὄρκῳ, καὶ ἀναθεματίσω-
μεν * ἀλλήλους, ὅτι μὴ ἀπο-
σρέψαι τὴν γνώμην ταύ-
την, μέχρις ὅτι ἀποτελέ-
σωμεν αὐτήν. τότε πάντες

gregori, & earum amore
capti in varios erro-
res abducti sunt. Mutuis
itaque sermonibus sese
adhortantes: Eligamus,
inquiunt, nobis uxores
ex hominum terræ filia-
bus. Dixit autem Prin-
ceps eorum Semiazas:
Vereor, ne hoc adim-
plere nolitis, & ego so-
lus gravis hujus peccati
reus agar. Responderunt
autem eis omnes, dixe-
runtque: Jurejurando
firmemus cuncti propo-
situm hocce nostrum,

ὁμο-

LXX. ἰδὲ ἄγγελος. Aquilla & Symmachus: ἰδὲ
ἐγρηγόρ. Clemens Alex. II. 9. paedagog. ἀγγέ-
λοις ὅς ἐγρηγόρες καλεῖται. Suidas: ἐγρηγόροι
ἄγγελοι, υἱοὶ Σήθ. Hæc Scaliger ad Euseb. Certum
ordinem sive gradum Angelorum esse ex Syrorum sententia
qui vigiles appellantur, notavit Cotelarius ad Constitutio-
nes Apost. VIII. 12.

d) Scal. Σεμιαζᾶς. Judæis ἸΝΙΠΩ Samchafai. Targum
Jonathan in Genes. VI. 4. Samchafai ὁ Azazel deciderunt
caelis ὅς ἐστὶν ἐν τῇ γῇ diebus illis. R. Salomo Jarchi ad
Num. XIII. 34. Nephilim sunt Gigantes de filiis Samcha-
fai ὁ Azazel qui de caelo deciderunt tempore Enoch. Vide
Tho. Bangii Coelum Orientis p. 32. De illo descensu An-
gelorum Paulus Burgenfis interpretatur loca Es. XIV. 12.
Luc. X. 18.

* Confer Selden. IV. de jure Nat. c. 7. pag. 523.

ᾠμοσαν ὁμῶς, καὶ ἀναθεματίσαν ἀλλήλους. ἦσαν ὅτιοι δεκάκοσιοι e) οἱ κατὰ βάνας ἐν ταῖς ἡμέραις f) Ιαρεὶδ εἰς τὴν κορυφὴν Ἑρμονιῆς ὄρους. καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄρος g) Ἑρμών, καὶ ὅτι ᾠμοσαν, καὶ ἀναθεματίσαν ἀλλήλους ἐν αὐτῷ. καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων h) αὐτῶν. α'. Σεμιαζᾶς ὁ ἀρχὼν αὐτῶν. β'. Αταρχᾶφ. γ'. Αρακιήλ. δ'. Χωβαβιήλ. i) ε' Οραμμαμή ς'. Ραμιήλ. κ) ζ'. Σαψίχ. ι) η'. Ζακιήλ. θ'. Βαλ-

dirisque invicem devoteamus nos, à sententiâ, donec opere perficiatur, nusquam discessuros. Juramento tunc devinxere se cuncti, maledictisque sibi invicem imprecati sunt. Erant autem hi numero ducenti, quæ in diebus Jared in montis Ermonim verticem profecti sunt. Montem autem dixerunt Ermon, ex jurejurando, quo se invicem constrinxerunt, & m-

M 3

κήλ.

e) Hunc numerum habet etiam Cedrenus. Male quidam ediderunt εἴκοσι. Nam infra post viginti enumeratos, additur: ὅτιοι καὶ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. De sexagenis vel septuagenis Angelis descendentibus mentio apud Origenem V. contra Celsum. supra p. 173.

f) Confer locum Origenis ex Tomo VIII in Johannem, paullo ante descriptum p. 175. & Epiphaniï, infra nota r.

g) Hilarius ad Psal. CXXXIII. supra p. 176. Cedrenus p. 10. edit. Paris.

h) Ex ducentis nominati viginti, δεκαδάρχας scilicet sive Decanos, ut non absurde Schotanus.

i) Scal. χαβαβιήλ.

k) In anathematismorum formulis, quorum apud Judæos usus est, *Rumiel*. Hoc nomen reddendum etiam verbi Sibyllino lib. 2. p. 203. quem ita lege: Ἡρακιήλ, Ραμιήλ, Ουριήλ. Σαπιήλ, Ἀζαήλτε.

l) Scal. Σαψίχ & Σακιήλ.

κηλ. ι. Αζαλζήλ. m) ια.
 Φαρμαρίς. n) ιβ'. Αμα-
 ριήλ. γγ'. Αναγημας. ιδ'.
 Θαυσαήλ. ιε'. Σαμιήλ. ις'.
 Σαρνας. ιζ'. Ευμιήλ. ιη'.
 Τυριήλ. ιθ'. Ιρμιήλ. κ'.
 Σαρσίλ. ο)

zammame. 6. Ramiel. 7. Sampfich. 8. Zaciel. 9. Balciel. 10. Azalzel. 11. Pharmarus. 12. Amariel. 13. Anagemas. 14. Thausaël. 15. Samiel. 16. Sarinas. 17. Eumiel. 18. Tyriel. 19. Jumiel. 20. Sariel.

II. Οὔτοι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, ἐν τῷ χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἑβδομηκοστῷ ρ) ἔτη δ' κόσμῳ ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας, καὶ ἤρξαντο μιαινεσθαι ἐν αὐταῖς, ἕως δ' κατὰ κλυσμέθ. καὶ ἔτεκον αὐτοῖς γένη τρία· ς) πρῶτον γίγαϊας μεγά-

ledictis, quibus se sponte subjecerunt. Hæc porro sunt Principum illorum nomina. 1. Semiazas princeps eorum. 2. Atarcuph. 3. Araciel. 4. Chobabiel. 5. Hotammame. 6. Ramiel. 7. Sampfich. 8. Zaciel. 9. Balciel. 10. Azalzel. 11. Pharmarus. 12. Amariel. 13. Anagemas. 14. Thausaël. 15. Samiel. 16. Sarinas. 17. Eumiel. 18. Tyriel. 19. Jumiel. 20. Sariel.

II. Isti, cæterique cupeti, acceperunt sibi uxores anno mundi millesimo, centesimo septuagesimo, & ad diluvium usque in eas infanie-
 runt. Hæ vero pepererunt eis tria genera: quorum primum Gi-
 λης.

m) Infra Ἐξαήλ & Ἀζαήλ. Cedreno quoque & Judæis Azazel. Alii Uziel vel Achazel, quasi possessionem DEI dicas. Bochartus malit *Iscael* à ρχ' metalla funderet, quia infra Exaël dicitur docuisse homines πῶς τὰ μέταλλα τῇ γῆς καὶ τὸ χρυσίον ἐργάσωνται.

n) Scal. Φάρμαρ.

o) al. Ζηριήλ.

p. In Græbii edit. per errorem calami vel typographi omissa verba
 ἑκατοστῷ ἑβδομηκοστῷ.

ς) i. e. τρεῖς γενεαὶ sive generationes filiorum, nepotum & pro-

λδς. οἱ ᾧ γίγαντες ἐτέκνω-
σαν Ναφηλείμ. καὶ τοῖς Να-
φηλείμ ἐγέννηθησαν Ελι-
υδ. καὶ ἦσαν αὐξανόμενοι κα-
τὰ τὴν μεγαλειότητα αὐ-
τῶν καὶ ἐδίδαξαν ἐαυτοὺς, καὶ
τὰς γυναῖκας ἐαυτῶν Φαρ-
μακείας ρ) καὶ ἐπαοιδάς,
πρῶτον ἄζαήλ, * ὁ δὲ-
κατον τῶν ἀρχόντων, καὶ
ἐδίδαξαν ποιεῖν μαχαίρας,
ς) καὶ θώρακας, καὶ πᾶν
σκεῦος πολεμικόν, καὶ τὰ
μέταλλα τῆ γῆς, τ) καὶ

gantes, homines proce-
ri: Gigantes autem Na-
phelim procreaverunt:
ex Naphelim porro E-
liudæi orti sunt. Cæte-
rum juxta corporis eo-
rum molem auctus est
quoque numerus, ac sese
uxoresque suas venefi-
cia & incantationes
mutuo docuerunt, Pri-
mus Azael. (*supra Azal-
zel*) in ordine Principum
decimus, qui gladios,

M 4

τὸ

& pronepotum, quas distinguit triplici nomine Enakim,
Nephilim & Eliud. Infra vocat τὰς Γίγαντας, τὰς κιβ-
δηλὰς & ὑπὸ τῇ πορνείας. De variis Gigantum
nominibus Hebraicis consule B. D. Carpzovii disputationes
Academicas p. 154. & Alberti Voigtii Miscellanea Biblica
p. 6. seq.

ρ) Eriphanius: νῦν ᾧ ἐν χρόνοις Ἰαρεδ καὶ ἐπέκεινα
Φαρμακεία καὶ μαγεία, ἀσέλγεια μοιχεία τε καὶ
ἀδικία. Adde Lactantium II. 16. & Justinianæ Tertullia-
ni loca supra descripta. Cassianum item VIII. collat. 21.

* Scal. ἄζαήλ.

ς) Ferri usum ad Tubal Cainum, divinus scriptor Moyse refert,
Eutychius p. 20. ad Caini filios.

τ) Zosimus Panopolites apud Syncellum p. 13. Φάσκουσιν αἱ
ἱεραὶ γραφαὶ ἢ τοὶ βίβλοι, ὡ γύναι, ὅτι ἐστὶ τὶ
δαίμόνων γένος ὃ χρητὰν γυναιξίν. Εμνημόνευσεν
καὶ Ἑρμῆς ἐν τοῖς φυσικοῖς, καὶ σχεδὸν ἅπας λό-
γος φανερός καὶ ἀπόκρυφος. Τὸτο ἐμνημόνευσεν.
Τὸτο

τὸ χρυσίον πῶς ἐργάσων-
ται, καὶ ποιήσωσιν αὐτὰ
κόσμησιν ταῖς γυναῖξιν, υ)
καὶ τὸν ἄργυρον. ἔδειξεν ὃ
αὐταῖς καὶ τὸ σίλβειν, καὶ τὸ
καλλωπίζειν, καὶ τὰς ἐκ-
λεκτὰς λίθους, καὶ τὰ βα-
φικά. κ) καὶ ἐποίησαν ἐαυ-
τοῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ
ταῖς θυγατράσιν αὐτῶν, γ)
καὶ παρέβησαν, καὶ ἐπλά-
νησαν τὰς ἀγίας. καὶ ἐγέν-
ετο ἀσέβεια πολλή ἐπὶ τῇ
γῆς, καὶ ἠφάνισαν τὰς ὁ-
δοὺς αὐτῶν. ἔτι ὃ καὶ ὁ
πρώταρχος αὐτῶν Σεμια-

thoracas, & omne belli-
cum instrumentum, &
terræ metalla conflare
docuit, nec non aurum
& argentum quâ tracta-
rent arte, ornatum mu-
liebrem composituri:
instruxit & ostendit in-
super, quomodo polire,
& electis lapidibus nito-
rem adjicere, & colores
fucare possent. Ista sibi
filiabusque suis compa-
raverunt filii homi-
num, & violato DEI
mandato sanctos in er-
zās

Τὸτο ἦν ἔφασαν αἱ ἀρχαῖαι καὶ αἱ θεῖαι γρα-
φαί, ὅτι ἄγγελοι ἐπεθύμησαν τῶν γυναικῶν, καὶ
κατελθόντες, εἰδίδαν αὐτὰς πάντα τὰ τῆ φύ-
σεως ἔργα. ὧν χάριν προσκρούσαντες ἔξω τῶ
ἐνανθῶ ἐμειναν, ὅτι πάντα τὰ πονηρὰ καὶ μηδὲν
ὠφελόντα τὴν ψυχὴν, εἰδίδαν τὰς ἀνθρώπους.
Ἐξ αὐτῶν φάσκουσιν αἱ αὐταὶ γραφαὶ καὶ τὰς
Γίγαντας γεγενῆσθαι. ἔστιν ἦν αὐτῶν ἡ πρώτη
ὡς ἀδόσις χῆμα πρὸς τῶν τῶν τεχνῶν. Ἐκά-
λεσαν ὃ ταύτην τὴν βίβλον χῆμα, ἐνθεν καὶ ἡ
τέχνη χημία καλεῖται.

υ) Vide Tertulliani locum supra adductum de cultu foemina-
rum, & Cyprianum de habitu virginum p. 99.

κ) Verba καὶ τὰ βαφικά à Scaligero omittuntur.

γ) αἱ καὶ ταῖς γυναῖξιν καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐ-
τῶν.

ζᾶς ἐδίδαξεν εἶναι ὀργαῖς
κατὰ τῆς νοῦς, 2) καὶ ρίζας
βοτάνων τῆς γῆς. ὁ δὲ ἐν-
δεκατὸς Φαρμαρὸς α) ἐ-
δίδαξεν Φαρμακείας, ἐπα-
οιδίας, σοφίας, καὶ ἐπαοι-
δῶν λυτήρια. ὁ δὲ ἐννατὸς
ἐδίδαξεν αἰεροσκοπίαν. β)
ὁ δὲ τέταρτος ἐδίδαξεν αἰ-
ερολογίαν. ὁ δὲ ὀγδοὺς
ἐδίδαξεν αἰεροσκοπίαν. ὁ δὲ
τρίτος ἐδίδαξεν τὰ ση-
μεῖα τῆς γῆς. ὁ δὲ ἑβδομὸς
ἐδίδαξεν τὰ σημεῖα τῆς ἡ-
λίου. ὁ δὲ εἰκοστὸς ἐδίδαξεν
τὰ σημεῖα τῆς σελήνης.

rorem inpulerunt; ac
tandem perversis justi-
tiz semitis ingens ter-
ram universam perva-
gata est impietas. Ani-
mo insuper odia fovere,
& herbarum radicibus
aliis damna parare, Se-
miazas eorum dux ape-
ruit: Pharmarus Prin-
ceps undecimus venefi-
cia, incantationes, præ-
stigias & incantatio-
num impedimenta: No-
nus astrorum cursus,
quartus astrologiam: ο-

M 5

πάντες

2) Verba εἶναι ὀργαῖς κατὰ τῆς νοῦς puto esse corrupta, pro
ἐνεργείας κατὰ τὰς νόσους.

α) Bocharto in Phaleg. IV. 1. Φαρμαρὸς corruptum vide-
tur ex Φαρμακεύς vel פֶּרְמָרָא Φαρμακός, quo
vocabulo à Græcis mutuato Hebræi veneficum significant.
Itaque & Hottingerus ex hac allusione Hellenistam Judæum
Apocryphorum Henochi auctorem non minus manifeste
prodi putat, quam Historiæ Susannæ ex verbis ἀπὸ τῆς χείρας
χρίσαι & ἀπὸ τῆς πείρας πρίσαι, quæ Origeni obji-
ciebat Julius Africanus.

β) Vide Clementis Alex. locum productum supra p. 172. ex
eclogis προφητικῶν & Tatianum p. 147. Tertullianus
c. 35 Apologetici: Eadem officia dependunt & qui
Astrologos & aruspices & augures & Magos de Cesarum
capite consultant, quas artes ut ab Angelis defensoribus
proditas & a Deo interdiktas ne suis quidem causis adhibeant
Christiani.

πάντες ὅτοι ἤρξαντο ἀνα-
καλύπτειν τὰ μυστήρια
ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν, καὶ
τοῖς τέκνοις αὐτῶν.

III. Μετὰ ὃ ταῦτα ἤρ-
ξαντο οἱ γίγαντες καταθί-
ειν τὰς σάρκας τῶν ἀν-
θρώπων, καὶ ἤρξαντο οἱ ἀν-
θρώποι ἐλατῆσθαι ἐπὶ
τῇ γῆς. οἱ ὃ λοιποὶ ἐβόη-
σαν εἰς τὸν ὕραν ὡς εἰς τὴν
κακίαν αὐτῶν, λέγον-
τες εἰσενεχθῆναι τὸ μνημό-
συνον αὐτῶν ἐνώπιον κυ-
ρίου.

Et avus aëris inspectio-
nem: tertius terræ: sep-
timus solis: vicesimus
Lunæ signa exposuit:
singuli denique arcana
hæc uxoribus filiisque
suis revelaverunt.

III. Gigantes post-
modum carnes huma-
nas vorare cœperunt.
Hinc hominum nu-
merus minor indies
fieri, ac pene deficere
visus: tum reliqui qui-
que tantæ nequitie per-
tæsi, vocem extulerunt
in cœlum, & sui memo-
riam ad Dei conspectum
deferri precati sunt.

Idem Syncellus p. 24.

Πρὸ ὃ τῶν ἡμετέ-
ρων ἐγγρηγόρων ἀκόλουθος
ἱστορία ἐκ τῆς πρώτης λόγῃ
Ἐνώχ ὡς καὶ συγγενετέρας
ταῖς ἡμέτεραις γραφαῖς
ἐκλεθῆσεται, εἰ καὶ ἀπόκρυ-
φος ἐστὶ καὶ ἐν τισὶ ἀμ-
φίβολος, ἔχαστά πως
ὡς.

In primis vero exponemus
quæ ex libro primo Enoch
sequitur narrationem de E-
gregoris, Scripturis nostris
consentaneam, licet Apocry-
pham & in aliquibus incertæ
fidei: Ita autem habet:

IV.

IV. Καὶ ἀκήσαντες οἱ
 τέσσαρες μεγάλοι ἀρχάγ-
 γελοι, Μιχαήλ, καὶ Οὐριήλ,
 καὶ Ραφαήλ, καὶ Γαβριήλ,
 c) καὶ παρέκυψαν ἐπὶ τὴν
 γῆν d) ἐκ τῶν ἀγίων ἔ-
 βραν· καὶ θεασάμενοι
 αἷμα πολὺ ἐκκεχυμένον ἐ-
 πὶ τῇ γῆς, καὶ πᾶσαν ἀσέ-
 βειαν καὶ ἀνομίαν γενομένην,
 εἰσελθόντες εἶπον πρὸς ἀλ-
 λήλους· ὅτι τὰ πνεύματα καὶ
 αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων
 στενάζουσιν ἐν τυγχάνοντα
 καὶ λέγοντα ὅτι εἰσαγάγετε
 τὴν κρίσιν * ἡμῶν πρὸς τὸν
 ὑψιστον. καὶ τὴν ἀπώλειαν
 ἡμῶν ἐνώπιον τῆς δόξης
 τῆς μεγαλοσύνης, ἐνώπιον
 τοῦ Κυρίου τῶν Κυρίων πάν-
 των τῇ μεγαλοσύνῃ, καὶ

• IV. His auditis qua-
 tuor Archangeli magni,
 Michael, Uriel, Raphael
 & Gabriel de sanctis cœ-
 li prospexerunt in ter-
 ram, & viso plurimo
 sanguine super terram
 effuso, & universa im-
 pietate & iniquitate
 cognita, regressi dixe-
 runt ad invicem: Spiri-
 tus & animæ hominum
 suspirant, dicentes: in-
 ducite ad Altissimum
 orationem nostram, in-
 ternecionemque no-
 stram ad gloriam Maje-
 statis, ad Dominum Do-
 minorum omnium in
 Majestate. Tum Deum
 interpellantes quatuor
 προ-

c) Horum quatuor Archangelorum nomina etiamnum celebria
 apud Judæos, ut ex Menassch ben Israelis lib. de Creatione &
 aliis eorum scriptis constat. In Litania Carolina apud Jo.
 Mabillonium V. C. T. 2. Analect. p. 682, præter Raguelcm
 ac Tobielem diserte invocantur hi quatuor: Michael, Gabriel,
 Raphaël, Oriel. In oratione Adelberti Concil. Rom. A.
 745. *Precor vos & conjuro vos & supplico me ad vos Ange-
 lus Uriel. Razuel, Tubuel, Michael, Adimus, (Adimis) Sa-
 baos (Sabaoth) Tubnas, Simuel (Simiel.)*

d) Scal. ἐπὶ τῇ γῆς.

* Ita Syncellus p. 13. & 24. sed Scal. τὴν δέησιν, quæ se-
 quitur Græbius. Atque ita semel etiam apud Syncell.

προσελθόντες οἱ τέσσαρες
ἀρχάγγελοι εἶπον τῷ Κυ-
ρίῳ τῶν αἰώνων· σὺ εἶ ὁ
Θεὸς τῶν Θεῶν, καὶ κύριος
τῶν Κυρίων, καὶ Βασιλεὺς
τῶν βασιλειῶν, καὶ Θεὸς
τῶν ε) ἀνθρώπων καὶ ὁ βρό-
ντος δόξης σε εἰς πᾶ-
σας τὰς γενεὰς τῶν αἰώνων,
καὶ τὸ ὄνομά σε ἅγιον καὶ
εὐλογημένον εἰς πάντα
τὰς αἰῶνας. σὺ γὰρ εἶ ὁ
ποιήσας τὰ πάντα, καὶ πάν-
των τὴν ἐξουσίαν ἔχων, καὶ
πάντα ἐνώπιόν σε φανερά
καὶ ἀκάλυπτα, καὶ πάντα
ἐραῖς, καὶ ἔκ εἰς ὃ κρυ-
βῆναι f) (διωθῆναι) ὁραῖς
ἔσα ἐποίησεν Ἀζαήλ, ἔσα
εἰσῆγεγεν, καὶ ὅσα εἰδὼς

Archangeli dixerunt:
Tu es Deus Deorum, &
Dominus Dominorum,
Regum Rex, & homi-
num Deus: Thronus
gloriae tuae in omnes sa-
culorum generationes
perseverat, & nomen
tuum Sanctum & bene-
dictum per omnia saecu-
la. Tu enim omnia con-
didisti, & omnium tua
est potestas, cuncta tibi
sunt aperta & manife-
sta; prospicis universa,
nec est quod te possit la-
tere. Vides quae fece-
rit Azael, illata ab eo
damna, inventam ab eo
criminum luem, quas
ξεν,

e) Ita Syncellus p. 24. sed p. 13. Θεὸς τῶν αἰώνων, ut paullo
ante Κυρίῳ τῶν αἰώνων, atque infra c. 10. ὁ βασιλεὺς
πάντων τῶν αἰώνων. Uti iudaeis DEUS דְּהַיְוָה בְּרִי.
Vide Lud. Cappelli spicilegium ad 1. Timoth. I. 17. Caeterum
Θεὸς τῶν αἰώνων ex veterum quorundam sententia est
Deus Angelorum. Ita quoque explicant Hebr. I. 2.
οἱ δὲ καὶ τὰς αἰῶνας ἐποίησε. per quem & Angelos
condidit. Vide Grabii notas ad Irenaeum p. 9. & Cotele-
rium ad Constituta Apostol. VIII. 2. Alio tamen sensu nosse
ποικ, εἰς πᾶσας τὰς γενεὰς τῶν αἰώνων, & εἰς
πάντας τὰς αἰῶνας.

f) δειλὸν ὃ κρυβῆναι σε δύναται.

ξεν, ἀδικίας καὶ ἀμαρτίας
ἐπὶ τῇ γῆς, καὶ πάντα
δόλον ἐπὶ τῇ ξηρᾷ. ἐδί-
δαξε γὰρ τὰ μυστήρια, καὶ
ἀπέκαλυψε τῷ αἰῶνι g)
τὰ ἐν ἔρανῳ. ἐπιτηδεύουσι
ἢ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν,
εἰδέναι τὰ μυστήρια (τολ-
μῶσιν) οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώ-
πων. τῷ Σεμιαζᾷ τὴν ἐξου-
σίαν ἔδωκας h) ἔχεν τῶν
σὺν αὐτῷ ἅμα ὄντων, καὶ
ἐπορεύθησαν πρὸς τὰς θυ-
γατέρας τῶν ἀνθρώπων
τῇ γῆς, καὶ συνεκοιμή-
θησαν μετ' αὐτῶν, καὶ ἐν
ταῖς θηλείαις ἐμειάνθησαν,
καὶ ἐδήλωσαν αὐταῖς πά-
σας τὰς ἀμαρτίας, καὶ ἐδί-
δαξαν μίσσητρα i) ποιεῖν.

fraudes, quæ crimina
super terram induxerit,
artes, dolosque, quibus
aridam corrupit. Secre-
ta palam fecit, & ista,
quæ in cœlis occlusa e-
rant, sæculo revelavit.
Genium ejus student af-
sequi, & arcana quæque
perscrutari non veren-
tur hominum filii. O-
mnium sibi conjuncto-
rum & familiarum Se-
miazæ contulisti pote-
statem. Illi vero ad fi-
lias hominum terræ di-
verterunt, & cum eis
dormierunt: polluti
cum mulieribus, nihil
non facinorosum eis a-

καὶ

g) Ita Scal. & Græbius, pro quo in Syncello p. 24. τὰ ἐν
αἰῶνι.

h) Scal. Οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων τῷ Σεμιαζᾷ τὴν ἐξου-
σίαν ἔδωκαν.

i) Ita Scal. & Goarus, qui exponit *exa/s* ac si esset *μισήτρα*.
Idem in MS. suo *μίσιτρα* reperit. Schotanus legit *μυσ-
σητρα* *scelerata*, sed Kircherus: *instrumenta fornicati-
onis*, & Vockerotus *incitamenta libidinis*. Nam Schol.
Aristophanis & Svidas *μισητήριον* derivant non a *μῖσος*
sed a *μίσγεσθαι*, exponuntque τὴν εἰς τὰ Ἀφροδί-
σια ἀκρασίαν. Dicitur igitur *μίσιτρον* ut *Φιλι-
τρον*.

καὶ νῦν ἰδὲ αἱ θυγατέρες
 τῶν ἀνθρώπων ἔτεκον ἐξ
 αὐτῶν υἱὸς γίγαντας· κίβ-
 δηλα ἐπὶ τῇ γῆς k) ἐκ-
 πέχυται, καὶ ὅλη ἡ γῆ
 ἐπλήσθη ἀδικίας. καὶ νῦν
 ἰδὲ τὰ πνεύματα τῶν ψυ-
 χῶν τῶν ἀποθανόντων ἀν-
 θρώπων ἐν συγχάνουσι, καὶ
 μέχρι τῶν πυλῶν εἰς ἔ-
 ρανθ' ἀνέβη ὁ σαναγμὸς
 αὐτῶν, καὶ εἰ δυνατόν ἐξελ-
 θεῖν ἀπὸ προσώπου τῶν
 ἐπὶ τῇ γῆς γινομένων ἀ-
 δικημάτων· καὶ σὺ αὐτὰ
 οἶδας πρὸς εἰς αὐτὰ γενέ-
 σθαι, καὶ ὁρᾷς αὐτοὺς καὶ
 οὐδὲν λέγεις. l) τί δὲ ποιῆ-
 σαι πρὸς ταῦτα;

V. Τότε ὁ ὑψίστος εἶ-
 πεν, καὶ ὁ ἁγίος ὁ μέγας
 ἐλάλησε, καὶ ἐπεμψεν τὸν Οὐ-
 ριήλ πρὸς τὸν υἱὸν εἰς Λά-
 μεχ, λέγων· πορεύου πρὸς
 τὸν Νῶε, καὶ εἰπὸν αὐτῷ τῷ

peruerunt, & exosa quæ-
 que perpetrare edocue-
 runt, En insuper pro-
 lem Giganteam ex eis
 pepererunt hominum fi-
 liæ: tetra corruptionis la-
 bes super terram omnem
 grassata est, & totus or-
 bis iniustitia plenus est.
 En adstant Spiritus ani-
 marum hominum mor-
 tejam functorum, & ad
 portas usque cœli suspi-
 ria eorum pertigerunt,
 nec propter scelerum
 in terris commissorum
 gravitatem discedere
 queunt. Tu tamen, ante-
 quam fiant, illa nosti, vi-
 des, permittis, nec ver-
 bum eloqueris? Quid rei
 nunc agendum?

V. Respondit altissi-
 mus, & Sanctus Excel-
 sus loquutus est: & misit
 Uriel ad filium Lamech,
 dicens: Vade ad Noe, &
 dic ei meo nomine: Ab-
 ἐμῷ

k) Scal. addit, τῶν ἀνθρώπων.

l) Scal. hæc cum superioribus coniungit hoc modo: καὶ οὐδὲν
 λέγεις τί δὲ ποιῆσαι αὐτοὺς πρὸς ταῦτα.

ἐμῷ ὀνόματι. κρύψον m) σεαυτὸν, καὶ δῆλωσον αὐτῷ τέλος. ἐπερχόμενον, ὅτι ἡ γῆ ἀπολλύται πᾶσα, καὶ εἰπὸν αὐτῷ. ὅτι κατακλυσμὸς μέλλει γίνεσθαι πάσης τῆς γῆς, ἀπολέσαι n) πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. δίδαξον τὸν δίκαιον, τί ποιήσει, τὸν υἱὸν Λάμεχ, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῆς εἰς ζωὴν σωθήσεται, καὶ ἐκφύξεται δι' αἰῶν. καὶ ἐξ αὐτῆς φύκηθήσεται φυτόν, ο) καὶ θαυθήσεται πᾶσαι τὰς γενεὰς τῆς αἰῶν.

VI. Καὶ τῷ Ραφαήλ, εἶπεν. πορεύετα Ραφαήλ, καὶ δῆσον τὸν Ἀζαήλ, χερσὶ καὶ ποσὶ συμπόδισον αὐτὸν, καὶ ἐμβαλλε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος p) καὶ ἀνοιξον

conde temetipsum : & eventurum finem illi denuncia, quoniam terra peribit universa. Et dic ei: Totius terræ futurum est diluvium, ut è superficie terræ cuncta dispereant, & deleantur. Edoce justum filium Lamech quid agere debeat, & animam suam servabit incolumem, & per sæculum perniciem evadet. Ejus quoque industria novum germen pullulabit, & coletur, & per omnes sæculi generationes consistet.

VI. Et Raphaeli dixit: Vade Raphael, & Azalem liga, manus & pedes ejus vinculis constringe, & in tenebras mitte; aperi deserti Du-

την

m) Scal. κρύψον σεαυτὸν.

n) id. ἀπολέσον πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

o) Gen. IX. 20. de Noe Lamechi filio: καὶ ἤρξατο Νῶε ἀνθρῶπος γεωργὸς γῆς, καὶ ἐφύτευσεν ἀμπέλων.

p) Scaliger, Grotius, Lud. Cappellus, Dan. Heinsius, Græbuis.

τὴν ἔρημον τὴν ἔσαν ἐν τῇ
 ἐρήμῳ Δοδαήλ, q) καὶ ἐκεῖ
 προειθεὶς βάλε αὐτὸν, καὶ
 ὑπόθεε αὐτῷ λίθους ὀξεῖς.
 λίθους τραχεῖς, καὶ ἐπικά-
 λυψον αὐτῷ σκότος, καὶ
 οἰκειωσάτω r) ἐκεῖ τὸν αἰ-
 ῶνα, καὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ πώ-
 μασον, καὶ Φῶς μὴ θεω-
 ρείτω. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς
 κρίσεως ἀπαχθήσεται εἰς
 τὸν ἔμπυρσμον δ πυ-
 ρός. καὶ ἰάσαι τὴν γῆν, ἣν
 ἠφάνισαν οἱ Εὐρηγόροι. καὶ
 τὴν ἰασιν τὴν πληγῆς s) δῆ-
 λωσον, ἵνα ἰάσωνται τὴν
 πληγὴν, καὶ μὴ ἀπόλων-
 ται πάντες οἱ υἱοὶ τῶν ἀν-
 θρώπων ἐν τῷ μυστηρίῳ ὃ
 εἶπον οἱ Εὐρηγόροι, καὶ ἐδί-
 δαξαν τὰς ὑψεῖς αὐτῶν, καὶ

dael desertum, & profe-
 ctus illuc eum conjice:
 & suppositis ei lapidibus
 acutis & asperis, induc
 super eum tenebras,
 quas in æternum inco-
 lat, visum desuper ob-
 strue, nec lumen respi-
 ciat, ut in die judicii in-
 cendio consumendus
 abducatur. Terram ve-
 ro ab Egregoris corru-
 ptam sana; plagæ cica-
 tricem manifesta, ut cu-
 retur hæc eorum plaga,
 ne arcanis ab Egregoris
 revelatis, quorum peri-
 tiâ posteris eorum sunt
 imbuti, & ex quibus u-
 niversa terra operum.
 quæ Azael docuit, pra-

ἐρη-

biusque putant hunc locum in animo habuisse Judam Apo-
 stolium cum scriberet v. 6. ἀγγέλους ἀπολιπόντας τὸ
 ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσ-
 μοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. Similiter ante
 Judam, Grabio judicis, S. Petrus in posteriore Epist. cap. 2.
 vers. 4. cuius, inquit, *obscura quodammodo verba ex*
his Enochii bene explicantur. Diserte vero hæc citavit
 Tertullianus in locis quæ attuli supra p. 169.

q) Scal. Δοδοήλ.

r) id. οἰκησάτω, rectius.

s) Scal. τῆς γῆς.

ἐρημώθη * πᾶσα ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις τῆς διδασκαλίας Ἀζαήλ. καὶ ἐπ' αὐτῇ γράψαν πᾶσας τὰς ἀμαρτίας.

vitae deserta est, omnes hominum filii funditus intereant: & omnia hucusque perpetrata scelera super eam describe.

VII. Καὶ πρὸς τὸν Γαβριήλ εἶπεν πορεύε, Γαβριήλ, ἐπὶ τὰς γίγαντας, ἐπὶ τὰς κιβδηλὰς, ἐπὶ τὰς ὑἷας τ' πορνείας, καὶ ἀπολεσον τὰς ὑἷας τῶν ἐγρηγόρων ἀπὸ τῶν ὑῶν τῶν ἀνθρώπων, πέμψον αὐτὰς εἰς ἀλλήλας, ἐξ αὐτῶν εἰς αὐτὰς, ἐν πολέμῳ καὶ ἐν ἀπωλείᾳ, καὶ μακρότης ἡμερῶν ἔκ ἔσται αὐτοῖς, τ) καὶ πᾶσα ἐρώτησις υ) ἔκ ἔσιν τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ὅτι ζήσεσθαι ἕκαστος αὐτῶν ἔτη πεντακόσια.

VII. Et Gabrieli dixit: Tu Gabriel ad Gigantes, spurios, ex adulteriis ortos proficiscere: filios Egregororum à filiis hominum disperde: bellis excitatis partem eorum in sibi adversam excita, conferant invicem exercitus, ut cædibus, & mutua internecione conficiantur, refecetur diuturnior eorum vita, nec sit patribus eorum inquirendi locus: promittant sibi licet æternitatem vitæ, & ad quingentos usque annos luminis visum.

VIII. Καὶ πρὸς τὸν Μιχαήλ εἶπεν πορεύε Μι-

VIII. Et Michaeli dixit: Vade Michael, Se-
N χαήλ

* al. ἐρημώθη.

τ) Hæc verba: ἔκ ἔσται αὐτοῖς, apud Scaligerum desiderantur.

υ) Ερώτησις significat votum, precationem, ut ἐρωτῶν, pretere, rogare Joh. XVI. 26. XVII. 9. 15. 20. Itaque sensus est votis parentum non responsuros eventus.

χαῖλ, δῆσον Σεμιαζάν, x)
 καὶ τὰς ἄλλας σὺν αὐτῷ,
 τὰς συμμιγέντας ταῖς θυ-
 γαλέασι τῶν ἀνθρώπων
 ἔμειναν ἐν αὐταῖς ἐν
 τῇ ἀκαθαρσίᾳ αὐτῶν, καὶ
 ὅταν καλὰσφαγῶσιν οἱ υἱοὶ
 αὐτῶν, καὶ ἰδῶσιν τὴν ἀπώ-
 λειαν τῶν ἀγαπητῶν αὐ-
 τῶν, δῆσεν αὐτὰς ἐπὶ ἐβ-
 δομήκοντα γενεὰς εἰς τὰς
 νάπας τῆ γῆς, μέχρι ἡ-
 μέρας κρίσεως αὐτῶν, μέ-
 χρι ἡμέρας τελειώσεως τε-
 λεσμῆ, ἕως συυτελεσθῇ
 κρίμα ἔσθαι τῶν αἰῶ-
 νων. τότε ἀπενεχθήσονται
 εἰς τὸ χάσμα πυρὸς, καὶ
 εἰς τὴν βάσανον, καὶ εἰς τὸ
 θεσμωτήριον τὸ συγκλεί-
 σεως ἔσθαι. καὶ ὅς ἂν
 καλὰκριθῇ καὶ ἀφανισθῇ
 ἀπὸ ἔτι νῦν μετ' αὐτῶν,
 δεθήσεται γ) μέχρι

miazam aliosque filia-
 bus hominum commix-
 tos, & immunditiis eo-
 rum inquinatos vincu-
 lorum nexibus coërce;
 & macerati fuerint eo-
 rum filii, dilectorumque
 sibi stragem viderint,
 abduc eos in extremos
 terræ recessus usque ad
 septuaginta generatio-
 nes, ad iudicii eorum
 terminum, ad consum-
 mationis eorum finem,
 usque dum sæculi sæcu-
 lorum iudicium absol-
 vatur. Tunc in ignis
 confusum chaos, in tor-
 menta, & æterni carce-
 ris vincula rapiuntur:
 quivis autem cum eis
 nunc damnatus & sup-
 pliciis adjudicatus, ad
 consummatum usque
 generis eorum finem
 τελευ-

α) Syncell. p. II. τότε ὁ ὕψιστος ἐκέλευσε τοὺς ἀγίους
 ἀρχαγγέλους, καὶ ἔφησαν τὰς ἐξάρχους αὐτῶν καὶ
 ἔβαλον αὐτὰς εἰς τὴν ἄβυσσον, ἕως τῆς κρίσεως.

γ) Scal. βληθήσεται. MS. quo usus Goarus, δεθήσε-
 ται. Al. δοθήσεται.

τελειώσεως γενεᾶς αὐ-
τῶν z).

compedibus vinctus
concludetur.

Καὶ μεθ' ἑτέρα·

Et aliis quibusdam interje-
ctis.

IX. Καὶ νῦν οἱ Γίγαντες,
οἱ γεννηθέντες ἀπὸ πνευμά-
των καὶ σαρκός, a) πνεύ-
ματα πονηρὰ ἔσονται. Ἰὰ
πνεύματα ἐξεληλυθότα
ἀπὸ σώματος τῆς σαρ-
κός αὐτῶν, διότι ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων ἐγένοντο, καὶ ἐκ
(τῶν ἀγίων) b) τῶν Εὐρη-
γύρων ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως
αὐτῶν, καὶ ἀρχὴ θεμελίσ.
πνευματα πονηρὰ ἐπὶ τῆς
γῆς ἔσονται, τὰ πρῶτα c)
τῶν Γιγάντων νεμόμενα,
ἀδικονῦτα, ἀφανίζοντα,
ἐμπίπλοντα, καὶ συμπα-

IX. Gigantes deinceps, a
Spiritus & carnis copula
procreati, erunt Spiri-
tus nequam, Spiritus ē
corpore carnis suæ de-
flectentes, eo quod ex
hominibus nati sunt, &
ex sanctis Egregoris or-
tus eorum principium
ac fundamenti exor-
dium fuit deductum: sce-
lerati Spiritus erunt su-
per terram, inter Gi-
gantes præcipui, hinc
populabuntur, cædent,
& vastabunt; illinc infi-

N 2

λαί-

z) Supra c. VI. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ κρίσεως ἀπ-
αχθήσεται εἰς τὸν ἐμπυρισμὸν ὁ πῦρ.
Notum est Iudeos & veteres Christianos multos in
ea fuisse sententia, quod Angeli & homines reprobi tem-
pore iudicii extremi demum infernalibus flammis ustulandi
serventur.

a) Scaligeri Codex addit: πνεύματα πονηρὰ ἐπὶ τῆς
γῆς καλέσθων αὐτὰς, ὅτι ἡ κατοίκησις αὐτῶν ἐ-
στὶν ἐπὶ τῆς γῆς.

b) Verba τῶν ἀγίων defunct in Scal.

c) Scal. Ἰὰ πνεύματα.

λαίοντα καὶ ῥίπτοντα d)
ἐπὶ τῇ γῆς, καὶ δρόμους
ποιονῦντα, καὶ μηδὲν ἐσθί-
οντα, ἀλλὰ ἀσιτῶντα, e)
καὶ φάσματα ποιούντα,
διψῶντα, καὶ προσκόπτον-
τα, καὶ ἐξανασησοντα ἰὰ
πνεύματα ἐπὶ τὰς ψυχὰς τῶν
ἀνθρώπων, καὶ τῶν γυναι-
κῶν, ὅτι ἐξ αὐτῶν ἐξελη-
λύθασιν. καὶ ἀπὸ ἡμέρας
καὶ ἑσφαιγῆς, καὶ ἀπω-
λείας καὶ θανάτου τῶν Γι-
γάντων, Ναφιλεὶμ καὶ ἰχυ-
ροὶ τῇ γῆς, f) οἱ μεγάλοι
ὀνομαστοὶ, ἰὰ πνεύματα
ἰὰ ἐκπορευόμενα ἀπὸ τῆς
ψυχῆς αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς
σαρκὸς, ἔσονται ἀφανί-
ζοντα χωρὶς κρίσεως, ὥ-
τως ἀφανίσασιν μέχρις ἡ-
μέρας τῆς τελειώσεως, ἕως
τῆς κρίσεως τῆς μεγάλης,
ἐν ᾗ ὁ αἰὼν ὁ μέγας τελε-
σθήσεται, ἐφ' ἧς ἀπαξ ὁ μὲν
τελεσθήσεται.

lient, colluctabuntur,
in terram prosternent,
& incurfibus alios impe-
tent: absque ullo cibo
victitabunt, immittent
spectra, sitient ipsi, & in
alios irruent. Et in filios
virorum & mulierum,
ceu ex iisdem prognati,
infilient. A primo ex-
dis, internecionis, &
Gigantum mortis mo-
mento fiet, ut Naphi-
lim & robusti terræ, pro-
ceres celebres, Genii
ab animis suis digressi,
quasi carne compacti,
cuncta absque delectu
devastent, hoc pacto
cuncta fusque deque
mittent usque ad con-
summationis diem, ad
magnum usque iudicium,
quo sæculum illud ma-
gnum absolvetur, & se-
mel ac simul ultimo
claudetur fine.

καὶ

d) id. ῥίπτωντα. Et utrumque dicitur ῥίπτω & ῥίπτέω.
ῥίπτειν de dæmone occurrit Luc. IV. 35.

e) Male Goarus σιτῶντα.

f) Scal. οἱ ἰχυροὶ τῆς γῆς.

Καὶ αὐτοῖς

Et rursus.

Χ. Περὶ τοῦ ὅρκου, g) ἐν ᾧ ὤμοσαν καὶ ἀναθεματίσαντες πρὸς τὸν πλησίον αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα καὶ μὴ ἀποσῇ ἀπ' αὐτῶν ψυχὴ καὶ χιὼν, καὶ πάχνη, καὶ ὄρος, καὶ μὴ καταβῇ εἰς αὐτὸ, εἰ μὴ εἰς καταράσαν καταβῇ σείλαι ἐπ' αὐτὸ, μέχρις ἡμέρας κρίσεως τῆς μεγάλης. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κατακαυθήσεται, καταπενωθήσεται, καὶ ἔσται κατακαϊόμορον * καὶ τηκόμορον ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρὸς, ἔτω κατακαήσεται πρὸς πάντων τῶν ἔργων αὐτῶν. καὶ νῦν ἐγὼ λέγω ὑμῖν ὑμεῖς ἀνθρώπων ὀργὴ μεγάλη καθ' ὑμῶν, καὶ κατατὰ τῶν υἱῶν ὑμῶν, h) καὶ ἐπαύσεσθαι ἡ ὀργὴ αὕτη ἀφ'

Χ. A monte vero, in quo juramento sese invicem adstrinxerunt, ac ubi se diris mutuò devoverunt, nusquam deficient frigora vel nives; pruina vel ros ad diem usque judicii magni nusquam, nisi forte in perniciem, delabentur. Ardebit & deprimetur in illo tempore, horrendâ fœdabitur adustione, liquefiet ad instar ceræ, & omnes ejus fructus arescent. Nunc vero vobis filiis hominum edico; Magna vobis & filiis vestris perniciēs instat: & usque ad filiorum vestrorum inter necionem non deficiet.

N 3

ὑμῶν,

g) Hermon supra c. I. Cæterum quæ de rore in montem non demittendo sequitur imprecatio similis est illi 2. Sam. I. 21. quæ non ita est accipienda, ac si effectus ita revera sequi debuisset, nam & rorem pluviamque in montibus Gilboæ populi experti sunt iter facientes, & roris in monte Hermon meminit Davides Psal. CXXXIII.

* Scal. καταϊξόμορον.

h) Quæ sequuntur usque ad καὶ ἀπολῶνται, in Scal. desiderantur.

ὑμῶν, μέχρι καιρῶ σφα-
γῆς τῶν ὑμῶν. καὶ ἀπο-
λῆναι οἱ ἀγαπητοὶ ὑμῶν,
καὶ ἀποθανοῦνται οἱ ἐντι-
μοὶ ὑμῶν ἀπὸ πάσης τῆς
γῆς ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι
τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπὸ τῆς νῦν
ὃ μὴ ἔσονται πλείω τῶν
ἑκατὸν εἰκοσι ἐτῶν· ἡ) καὶ
μὴ δόξητε ἔτι ζῆσαι ἐπὶ
πλείονα ἔτη ὃ ὅτι ἔστιν
ἐπ' αὐτοῖς πᾶσα ὁδὸς ἐκ-
φεύξεως ἀπὸ τῆς νῦν ἀφ' ἧς
τὴν ὀργὴν, ἣν ἀργίωσθαι
ὑμῖν ὁ βασιλεὺς πάντων
τῶν αἰώνων. μὴ νομίσητε
ὅτι ἐκφεύξεσθε ταῦτα.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ
πρώτῃ βίβλῃ τῆς Εὐνοχ περὶ
τῶν Εὐρηγόρων.

Idem Syncellus p. 32. ex Alexandro Polyhistor.

Παραλαβόντας ἀπὸ τῆς
τετάρτης τῶν Εὐρηγόρων
ἀρχόντες χωραβίηλ τὰς ἡ-
λίας ἀνακυκλευματικὸν μέ-
τρον εἶναι ἐν ζωδίοις δώδεκα,
μοίραις τριακοσίαις ἐξη-
κοντα.

Dilecti vestri peribunt,
& præcipuo honore di-
gniores habitus tollentur
e terrâ: eo quod ab hoc
momento dies vitæ eo-
rum nonnisi centum &
viginti annorum sint
futuri: diuturniorem
vitam ne vobis ipsis pol-
liceamini; à data liqui-
dem hoc momento sen-
tentia nullus defensio-
nis aut effugii dabitur
locus, propter iram, qua
sæculorum omnium
Rex motus est, à qua de-
flektendi spes vana est &
fallax.

Et hæc quidem ex pri-
mo libro Enoch, de E-
gregoris.

A quarto Egregoro-
rum Principe Chorabie-
le edoctos, mensuram
periodi Solis absolvi per
duodecim signa gradi-
bus trecentis & sexagin-
ta.

Idem

1) Sic multi Judæi & Christiani interpretati sunt verba Genes. VI.
3. & erunt dies eorum centum & viginti anni.

Idem Syncellus p. 33.

Ἐν τῷ ἑκατοστῷ ἑξηκοστῷ
ἔτει ὃ Ἐνώχ ὅπερ ἦν κοσ-
μικὸν αἰῶς καὶ ἐπίρο-
πὴν ὃ ἐπὶ πάντων Θεῶν
ὁ ἐπὶ τῶν ἀστρον Ἀρχάγ-
γελ^{ος} Οὐριήλ ἐμήνυσε τῷ
Ἐνώχ τί ἐστὶ μὴν καὶ ἱερο-
πὴ καὶ ἐνιαυτός, ὡς ἐν τῇ
βίβλῳ ὃ αὐτὸς Ἐνώχ φέρε-
ται, καὶ τὸ ἔχον τὸν ἐνιαυ-
τὸν πεντήκοντα δύο ἑβδο-
μάδας, καὶ ὅτι ἐτῶν αἰῶς
γίνοινται ἡμερῶν μὲν μυριά-
δες μὲν καὶ θύοι, ἑβδομα-
δων δὲ μυριάδες 5' καὶ 95'
ἐν αἷς ἔτε μὴν, ἔτε ἱερο-
παὶ ἔτε ἐνιαυτοὶ ἔτε 72'
ἔτεων μέτρα τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἐγνώσθησαν.

Cœli Solisve conversio, neque annorum nume-
rus, neque horum ratio & mensura hominibus in-
notuerant.

LXIII. Recentium Virorum doctorum
quædam de libro Henochi & testimonio
S. Judæ Apostoli judicia.

Josephus Scaliger ad Græcæ Eusebii p. 405.

ATque hæc hætenus ex primo libro Enoch
commentitio, quæ omnia plusne otii Ju-
dæis ut confingerent, an mihi patientiæ ut de-

describerem superfuerit, equidem statuere non possum. Tot enim sunt in illis quorum piget, tædet pudetque, ut nisi scirem Judæorum esse mentiri, neque nunc eos illas nugas desinere posse, ne digna quidem censuissem quæ legerentur. Sed quia ex Hebraismo conversa sunt, ut etiam mediocriter Hebraice perito constare potest, & vetustissimus est liber, & à Tertulliano ex eo quædam adducuntur quæ huc alludunt, & quod caput est, locus qui in Epistola Judæ de Angelis prævaricatoribus producit, manifesto ex hoc fragmento * excerptus est, malui tædium describendi devorare, quam committere, ut illis benevoli Lectores diutius carerent.

Hugo Grotius ad Epistolam Judæ v. 14.

Solebant Rabbinæ & Angelis & viris magnis tribuere ea dicta quæ dixisse poterant. Ea vero verba quæ hic citantur ut Carpocratianis bene convenientia reperiiebantur in libro qui dicebatur Ἀποκάλυψις Ἐνώχ, quo usus est Celsus, & particulam ex eo produxit quam habes apud Origenem contra Celsum libro V. inde etiam sumfit Irenæus IV. 30. Tertullianus inde hausit — — — Clemens Alex. in excerptis indidem citat — — — Judæi ei libro fidem tribuebant, nam citatur in Zohar. Habuit Georgius Syncellus librum Græcum eo nomine, unde nobis partem satis magnam dedit Josephus Scaliger in doctissimis ad Eusebium notis, in qua & illa sunt de artibus, quas homines An-

* Vide quæ notavi supra p. 191. 192.

Angelorum ministerio acceperint. Credo initio
librum fuisse exiguum. sed cum tempore quem-
que ea quæ voluit ei addidisse, ut in libris illis ab-
strusioribus factum est sæpe.

Gnil. Cavens in Vita S. Jude Apostoli. c. 5.

Quæ de Henoch Judas in sua Epistola refert, non plane necesse est ex libro Apocrypho petita esse, potuit enim illa accipere ex prophetia, cujus fama ad ejus tempora propagata fuit, vel à sancto Spiritu singulariter ipsi atque immediate * revelatam scripto suo inferere. Sed fac eum ex libro sub Enoch ambulante nomine ista hausisse, neutiquam tamen hoc vel tantillum fidei vel auctoritati Epistolæ ejus detrahere potest. Neque enim omnia falsa esse oportet quæ in libro Apocrypho seu haud Canonico leguntur. Neque exinde quod testimonium ex libro aliquo affert Apostolus, reliqua omnia ab eo probari vel pro veris haberi colligas, quemadmodum nemo dixerit Paulum omnia quæ in Ethnicis Poëtis exstant probare voluisse quando unam alteram ve sententiam Menandri, Arati, Epimenidis subinde allegavit. Ac sane Judas Apostolus, siquidem ex libro illo testimonium repetiit, prudenter hac in parte se

* Hanc sententiam ideo parum verisimilem duxerim, quod testimonium cum minore fructu allegatur, quando soli scriptori non etiam aliis constat, illa dicta vel scripta esse ab eo, cujus auctoritate scriptor utitur. Igitur longe est credibilis de testimonio Henochi tum temporis inter Judaeos rem fuisse notissimam, siue quod constanti traditione ita essent persuasi, siue ex libro aliquo edocti.

gescit & oportune prorsus illo usus est, siquidem Epistola sua imprimis oppugnat Gnosticos, qui præ cæteris ad traditiones scriptaque Apocrypha provocabant, ac forte hunc ipsum Enochi librum propugnandis impiis suis dogmatibus prætexebant. Atque idem sentiendum de altero hujus Epistolæ loco, in quo de concertatione Archangeli Michaelis & Diaboli super sepultura corporis Moſis memoratur; de qua in tota S. Scriptura ne γὰρ quidem communiter autem creditur Judam hoc accepisse è libro Judaico *פְּטִירַת מֹשֶׁה liberatio Moſis*, cujus etiam Patres quidam Græci sub titulo *αἰνάληψις Μώσεως* mentionem faciunt. Nec magis mirandum hoc factum à Juda, quam quod Paulus Magos qui se Moſi opposuerunt memorat duos Jannem & Jambrem, quos & ipsos necesse est vel ex certa traditione vel ex libro haud Canonico hausisse, siquidem in Historia Moſaica de illis altum silentium. Utcunque autem fuerit, & undecunque illa habuerit Judas, sufficit nobis à S. Spiritu illa consignata ut verissima, atque Canonicis litteris inserta esse.

Joannes Ernestus Grabe in notis ad Spicilegium Patrum Tom. I. p. 345.

Neque Judas Apostolus, ad cujus Testimonium Tertullianus provocat, libros Enochi Canonicos fecit, dum quandam ex iis prophetiam de adventu Domini ad judicium allegavit; sed eo ipso solum declaravit, non omnino noxios eos fuisse, sed quædam vera iis contineri, quæ ipse sancto Spiritu

tu repletus bene discernere potuit, uti Origenes Prologo Homil. in Canticum bene observavit. Cæterum & id inde colligitur, libros Enoch non à Christianis demum confictos esse, sed aliquamdiu ante ævum Apostolicum extitisse. Atque hoc probatur insuper ex eo, quod antiquus auctor libri Zohar Apocrypho Enoch usus sit, teste Rabbi Menachem Recanatensi, qui Seculo XIII. æræ Christianæ vixit, in התורה על בימיו i. e. *Explicatione legis Mosæica*, fol. 30. col. 1. edit. Venetæ 1545. & ipse Menachem Enochum passim citaverit: qui utrique id minime fecissent, si librum istum à Christianis scriptum putassent. Validissimè autem hoc confirmatur exinde, quod Alexander Polyhistor, apud Eusebium Lib. IX. de Præparat. Evangel. c. 17. p. 419. C. testetur, Eupolemum de Enocho scripsisse. Τὸν εὐρηκέναι πρῶτον τὴν Ἀστρολογίαν, ἔκ Αἰγυπτίους — Ἕλληνας δὲ λέγειν τὸν Ἀτλαντα εὐρηκέναι Ἀστρολογίαν. εἶναι δὲ τὸν Ἀτλαντα τὸν αὐτὸν καὶ Ἐνῶχ, *Eum primum invenisse Astrologiam, non autem Ægyptios — ὅς Græcos quidem Atlantem Astrologie inventorem facere, sed Atlantem illum ipsum Enochum fuisse.* Quod Eupolemum ex libro Enoch didicisse, dubitare me non sinunt verba Georgii Syncelli p. 33. *Anno à mundi creatione 1286. Dei omnium dominatoris nutu, quid mensis, quid solis conversio, quid annus, &c. Archangelus Uriel astris præpositus Enocho revelavit, ut in ipsius Enoch libro legitur, quæ Græce ita se habent: Ἐν ἔτει αβπς' καὶ ἐπιτροπὴν δ' ἐπὶ πάντων Θεὸς ὁ ἐπὶ τῶν ἀστρῶν ἀρχάγγελος Οὐριήλ ἐμήνυσε τῷ Ἐνῶχ, τί ἐστὶ μὴν, καὶ τροπὴ, καὶ ἐνιαυτός, ὡς ἐν τῇ βιβλῷ δ' αὐτοῦ Ἐνῶχ φέρεται.* Atqui Ale-

Alexander Polyhistor integro fere ante Christum natum seculo scripsit, ante hunc vero aliquamdiu floruit Eupolemus, cujus ætatem haud exacte scimus. — Enochi libros integros penes Scaligerum extitisse, in *Electis Scaligeranis* p. 283. in voce Nazaretanus lego quidem, sed non credo.

Brianus Waltonus prolegom. Bibl. 2. §. 7.

Enochum prophetasse, ejusque prophetiæ partem Apostolorum temporibus extitisse, ex Epistola Judæ certum est : sine scriptura vero tot annorum millibus conservatam fuisse, nullo modo probabile videtur.

Rich. Simon lib. III. Hist. Critica c. 21.

Immo probabilius est Enochum nullum unquam librum composuisse, sed ejus verba tantummodo Judam allegasse, quemadmodum Judaica traditio illi tum temporis ea tribuebat, non secus ac Paulus Jannis & Jambris meminit secundum eandem traditionem. Innumeras iidem Judæi similes traditiones habent, quas primis suis Patriarchis adscribunt, quorum nominibus postea ipsorum Doctores allegorici ac Cabbalistici libros deinde vulgarunt, fabulis & gerris plenos. Quæ res nihil vetat quominus multa vera iis insint, quæ quidem à falsis solus DEI Spiritus jam discernere possit.

Idem Simon notis ad versionem Gallicam N. T. Epist. Judæ v. 14.

C' est d' eux qu' Enoch a prophétisé) comme dire, a écrit, etant inspiré de Dieu, en sorte que S. Jude
cite

cite un véritable livre attribué à Enoch, & que quelques Juifs regardoient comme un livre divin. Il nous reste encore aujourd'hui de longs fragmens de cet ouvrage, qui est rempli de fables & de visions, ayant été fort corrompu dans la suite.

*B. D. Augustus Pfeifferus Exerc. de Henocha
cap. IV. §. 8.*

Sed quid tandem dicemus de Prophetia Henochi, cujus disertam mentionem facit Judas? Tria cogitari possunt. 1. Citasse Apostolum librum quemdam tum exstantem, sive ab Henocha profectum, sive ab alio sub ejus nomine vulgatum 2. Henochi Prophetiam per *Ἀλδοχὴν* usque ad tempora Apostoli esse propagatam. 3. Apostolum Henochi verba ex singulari revelatione divina habuisse. Primum post alios assumit Scaliger, qui censet Apostolum fragmentum de Egregoris allegasse. Ita & Greg. Primatecius Comment. in Epist. Jud. p. 167. Verum ne plura huc accersamus, verba ab Apostolo adducta in fragmento de Egregoris non exstant. Secundum placet Mich. Medinæ de recta in DEum fide lib. 6. c. 24. Joanni Mario Scribonio serm. 17. in Epist. Judæ p. 259. & aliis, qui hic urgent Prophetiam istam tanquam rem inter eos, ad quos Judas scribit, notam & celebrem propositam fuisse, id quod tamen e verbis Apostoli colligere non licet. Nos in postremo simpliciter acquiescimus. * Recte clariss. Bangius p. 94.

* Probat hanc sententiam quoque B. Calovius in Bibliis illustratis & Sam. Pomarius ad hunc Epist. Judæ locum p. 378.

94. Cœli Orientis, *Jude* viro ducto à Spiritu Dei non opus fuit ad scripta antediluviana aut traditiones recurrere, quippe qui gaudebat extraordinaria & extemporali scribendi & loquendi promptitudine, atque ipsius Spiritus S. ὑπομνήσει καὶ διδάξει. Quomocunque ergo alias Prophetia ista propagata sit, id tamen, ut apposite B. D. Dorscheus, constat suffragio Apostolico, divina veritas quasi signaturam accepisse. Cæterum è citatione Prophetiæ Henochicæ Apostolica neque istud facile confecerit quisquam, Henochum Prophetiam illam suam litteris consignasse. Non dicit Apostolus ἔγραψε sed προσφώνησε, neque introducit Henochum γράφοντα sed λέγοντα. Sic Petrus narrat Noachum fuisse κήρυκα τῆς δικαιοσύνης 2. Epist. II. 5. Nec tamen inde illico conficitur Noachum tomos Concionum vulgasse.

Hermannus Witsius Meletem. Leidenf. p. 501. seq.

Animum inducere non possum ut credam Judam ex Apocrypho Henochi libro sua desumfisse, Cujus auctorem fuisse Judæum quendam, Christianæ fidei elementis tinctum, non sine ratione Viri Clarissimi Cavius & Dodwellus opinantur, scriptionem libri ad Christianismi sæculum secundum referentes — Scaliger quod mirum ex tam futili, nugatorio, atque omni ratione Apocrypho scripto B. Judam Prophetiam hanc Henochi arcessivisse vult. Quod mihi nullo modo fit verisimile. Non enim certe id egit Apostolus, ut sanctissimis & sapientissimis litteris suis in materia momentosissima absurdi scripti allegatione fidem & reverentiam detraheret.

At neque dicit Judas Henochum ita scripsisse, neque in libro, qui Henochi dicitur, prophetiæ hujus vel vola vel vestigium reperitur. Imo credibile est Judæ ætate supposititium hunc librum ne quidem in rerum natura fuisse, sed vel à putido & portentoso nescio quo Cabbalista Græcanico, vel ab hæretico, & sciolo aliquo Christum professo, sub Henochi nomine procusum esse. Quod multis rationibus erudite ostendit in Historia Patriarcharum *Heideggerus*. Celeberrimus *Coccejus* conjectat Judam ex historia Mosaica * collegisse. Nam, inquit, prophetasse Henochum, satis constat ex sacris literis. Ambulavit enim cum Deo, ergo cum Deo fecit, defectuque se opposuit, verbis, sine dubio, in Spiritu Sancto dictis, & opere. Nemo est qui credat in Deum, qui non prophetet. . . . Nullus patrum credens

- * Chunmannus ita *Flinsbachius* libro de conjectandis extremis temporibus putavit nullum quidem de Henoch editum voce vel scripto vaticinium, verum hanc ejus fuisse realem quandam Prophetiam à Juda expositam, quod typus fuerit Judicii atque æternitatis post sex mundi millenarios expectandæ. Sicuti nempe mors corporalis in priores sex patres Ecclesiæ, scilicet in Adam, Seth, Enos, Kainan, Mahaleel, & Jared propter peccatum efficaciter dominata est, in septimum vero Enoch suam vim atque potentiam exserere non potuit: ita quoque per sex millia annorum quibus mundus hic stabit, in omnes homines dominabitur sed in septimomillenario qui initium æternæ ac cælesti vitæ futurus est, amisso aculeo suo prorsus abolebitur, ideo notanter etiam septimus ab Adam dicitur. Verum enim vero ad Prophetiam quandam voce vel scripto ab Enoch editam respexisse Apollolum, vix dubitare nos sinit, quod non modo ait *προφήτευσεν*, sed etiam *προφήτευσεν αὐτῷ*; & *προφήτευσεν λέγων*.

dens promissioni in Paradiso audita non prophetavit de Christi adventu & regno. Porro Judas talia Henochum prophetasse testatur, quæ optime & pathetice ei attribuantur in prosopopæia. Quæ quidem non male mihi animadversa videntur: attamen non validum satis fundamentum continere, cui Judæ allegatio commode inædificetur. Nam Judas formulam prophetiæ Henochi adscribit, quæ ex Mose disci non potest. Alii denique verisimilius arbitrantur, habuisse Judam ex nota & confessa eo tempore traditione: quam veram esse Spiritu Magistro cognovit, dignamque judicavit, quam sua hac epistola consecraret æternitati. Cui sententiæ ego quoque hætenus acquiesco.

LXIV. Liber Henoch laudatus in libro Zohar, & à Manahemo Ricinensi, s. Recanatensi.

Jo. Drusius libro de Henochi Cap. 22.!

Librum hunc hodie adhuc exstare apud Judæos, dubitare me non patitur Manahemus Ricinensis, qui eum aliquoties laudat, ut fol. 30. col. 1. & 2. *Partim sapientum Cabbale, hoc est Cabbalistarum, posteriorum scripserunt se invenisse in libro Henoch filii Jared, quum abstulisset eum Deus, arcanum hoc una cum reliquis arcanis mirabilibus. Caterum mentio illius libri à doctores nostris in Zohar, * & secundum verba*

* Liber Zohar apud Menasseh ben Israël III. II. de resurrect. mortuorum p. 335. *Comperimus בספר דחנך in libro Henochi, DEum illi postquam sustulisset eum in sublimis.*

verba illius libri scito paradisum inferiorem paratum fuisse a die quo creati sunt spiritus justorum ac commendandum illic in figura sua. Vide quoque fol. 133. col. 1. Indi-
Et o loco spiritus justorum sunt animæ ipsorum, de quibus idem Manahemus fol. 144. col. 2. post obitu-
tum justus intrat regnum quod vocatur hortus Eden, sive paradisus, & fruatur vultu Divinitatis, ibique sunt omnes anima, qualibet juxta facta sua usque ad resurrectionem mortuorum & diem judicii: postea merentur vitam sæculi futuri, quæ est postrema retributio.

LXV. Liber Henoch quem jactant **
Æthiopes.

Jobus Ludolfus in Historia Æthiopica lib. III. c. 4.

Illud autem prorsus vanum est, quod *Ægidius Locbiensis* Capucinus amplissimo viro *Peireskio* * de Prophetia *Enochi* retulit, quasi illa Æthiopice
O adhuc

me, & ostendisset ei omnes thesauros superiores & inferiores, monstrasse etiam arborem vitæ & arborem illam quam interdixerat Adamo, & vidit locum Adam in Paradiso, in quo si Adamus observasset præceptum illud, vixisset perpetuo & in æternum mansisset. Sed quia non obedivit præcepto Domini sui, ideo damno suo ejectus & punitus est. Alium locum ex *Zohar* producit *Lud. Capellus* p. 309. 313. 366. Opp. possum. ubi de lapsu Angelorum *Aza* & *Azaël*, ac de *Nephilim* sive Gigantibus. Alium profert *Sgambatus* p. 127. *Archivorum Vet. Test.* quo memoratur liber *Henoch*, pueri. Ibi *Sgambatus* bellus sibi videtur quod *Henochum* confert cum *Ganymede* puero rapto a *Jove*.

** *Hugo Grotius* Epistola 737. ad *Peirescium*: Æthiopica ex *Enochi Apocalypsi* fide an eadem sint quæ in *Eusebianis* posuit *Scaliger*, pagina notarum 244. unde desumptus est ille in Epistola *Juda* locus & alia nonnulla quibus utuntur *Christiani Scriptores Veteres*.

• *Gassend. in Vita Peiresk. L. V. p. 167.*

adhuc extaret, in libro *Liber Henochi* dicto. Quo audito, insignis ille vir nullis pepercit sumtibus, donec illum librum sibi compararet; sed improbi venditores falso titulo illi imposuerunt. Nam libellus postea in Bibliothecam Cardinalis *Mazarini* translatus fuit, illiusque exordium, medium atque finem ab amico exscriptum accepimus, quæ nihil de Enocho, neque prædictionibus futurorum, sed quendam *Abba-Babaila-Michaëlem*, autorem habebant, de mysteriis cæli, & terræ, & de S. S. Trinitate lucide differentem, ut in commentario Lectori ostendemus.

Idem commentario in Hist. Æthiop. p. 347.

Gassendus in vita *Peireskii de Ægidio Lochiensis Capucino*, qui in Ægypto septennium egerat, inter alia scribit: *Quandoquidem inter cetera animadvertisse se dixit Mazapha Einok * seu Prophetiam Enoch, declarantem ea, quæ ad finem usque seculi eventura sunt: librum Europæ pridem invisum, illic autem caractere ac Idiomate Æthiopico seu Abyssinorum, apud quos is fuerat servatus, conscriptum; ideo Peireskius sic fuit accensus ejus quoque pretio comparandi studio, ut nullis parcens sumptibus, ipsum denique sui fecerit juris.* Emanavit hinc fama de hoc libro ad eruditos, qui me hortati sunt, ut omnem operam impenderem, adipiscendi specimen saltem istius libri, de quo à tot seculis, an unquam extitisset, vel cujus momenti & auctoritatis esset, apud scriptores disquisitum fuerit.

Igitur & ego nullis neque sumtibus neque laboribus

* Æthiopice est *Liber Henochi*. Hottingerus hæc exposuit in sua Bibliotheca Orient. L. 3. p. 2. c. 6. p. 319.

ribus peperci, donec specimen istius libri adipiscerem. Primo enim quæsi *Aquis Sextiis*, ubi noveram *Peireskium* vixisse: mox audito Bibliothecam ejus à *Card. Mazarino* emtam, & *Lutetiam Parisiorum* translata, initium & finem libri depingi curavi, perversè depictum enucleavi, atque cum *Hottingero* communicavi, qui ea occasione *dissertationem* integram de hoc libro edidit. Tandem sub finem anni 1683. ipse *Lutetiam Parisiorum* veni, atque librum hunc in *Bibliotheca Regia*, quo ex *Mazariniana* translatus fuerat, reperi, deaurato in volucro, tanquam egregius aliquis liber esset, obtectum, cum titulo: *Revelationes Enochæ Ethiopice*. Sed *Henochi* non esse ex ipso statim titulo apparet, in quo autor libri *Babaila-Michael*, disertè nominatur; qui ex veteribus fragmentis has quisquillas compilavit, quales nobis *Josephus Scaliger de Egregoris* è libro *Georgii Syncelli*, qui etiam titulum *Enochi* habuit, publicavit. Contuli locum illius, & ibi multo plures artes, quas Angeli homines docuisse dicuntur, quam in fragmento *Scaligeri* reperi. *Henochus* pasim citatur. Continet etiam peculiarem tractatum de *nativitate Henochi*, unde fortassis libro nomen. Verum tam crassas ac putidas fabulas continet, ut vix legere sustinuerim.

Exordium † Libri paucis hic damus:

O 2

In

† *Hottingerus* initium libri sic refert: *In nomine Patris, Filii & Spiritus S. unici DEI. Hic est liber mysteriorum Cæli & terræ, qui enarrat mysteria, qui concise refert primum & nobisimum, qui recenset mysterium omnium Creaturarum, sicuti creata fuerunt quaque suo ordine: Quæ didi-*

cit

In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, unici Dei.

Hic est liber mysteriorum cœli & terræ. Qui enarrat mysterium tabernaculi primi & postremi: qui recenset mysterium omnium creaturarum, quo pacto creatæ fuerint quæque suo ordine. Quæ didicit *Abba Babaila-Michael*, & intellexit ex *Tambana-Samai*.

Angelus autem qui missus fuit, ad eum lucidus, dixit ei: *Ausculda* (ut) *narrem tibi ab initio*, & *certiorem te faciam omnium rerum secundum ordinem earum*. De mysterio Divinitatis: *Non est Pater ante Filium, neque est Filius ante Patrem, neque est Spiritus Sanctus ante Patrem & Filium, sed existentia eorum (est) ante creationem mundi: & una est essentia eorum. &c.*

Hæc sufficient ad demonstrandum non esse Librum Henochi.

Sed

cit Aba Babaila Michael, & intellexit à Tambana Basamai. Angelus autem qui missus fuit ad lucidum, dixit ei: *Audi narrabo tibi ab initio, & certiores te faciam omnium, sicuti sequuntur rerum.* De mysterio Divinitatis: *non est Pater ante Filium, neque est Filius ante Patrem, neque est Spiritus S. ante Patrem & Filium, sed sunt ante creationem Mundi &c.* Finis libri apud eundem Hottingerum in Enneade diss. 1 hic est: *Oleo lætitiæ præ consortibus tuis.* Præ consortibus tuis, inquit, de Prophetis locutus est, & Deus tuus, inquit, propterea quod induit carnem humanam. *Vidi quod Trinitatem suam ostenderet per hoc quoque.* Et ipse quoque Dominus noster ait, quo ostenderet Trinitatem suam: *ascendo in cælum ad Patrem meum & ad Patrem fratrum, & Deum fratrum,* inquit David de Trinitate. *Gloria ei qui facit omnes creaturas, in saecula sæculorum, Amen.*

Sed paulo post sequuntur futes & absurdissimæ narrationes, ex quibus unam tantum dabimus de bello *Setnaelis* (sic vocat Diabolum) cum *Michaelis Archangelo*, ubi prolixè refert copias innumerabiles equitum, *peltariorum*, *cataphractorum*, *funditorum*, *bastatorum* & nescio quorum amplius. Garrit, Exercitum Michaelis bis fufum fuisse ab exercitu *Setnaelis*, at tertio conflictu Michaellem, accepta à Deo cruce splendidâ, in qua scriptum erat: *In nomine Dei Patris, Filii & Spiritus S. unici Dei &c.* victoriam reportavisse,

Putidissima *Setnaelis* descripto poterit referri ad Talmudistarum *Bebemotum* & *Leviathanem*, nec non ad Judæorum *בר יוכנן* *Bar-Juchne* seu immensum illum Gallum cœlestem, & Arabum *avem Ruch*. Ea se habet prout sequitur:

Talis autem erat creatura *Setnaelis*: Centenorum millium & septingentorum cubitorum Angelicorum (erat) statura ejus. *Caput* ejus (erat) instar maximi montis. Et *os* ejus erat ferè quadraginta cubitorum. *Supercilia oculorum* ejus trium dierum itinere (distabant). Cum vellet convertere *pupillas oculorum* suorum, vix septem dierum spatio id peragebat. *Manus* habebat LXX. cubitorum: *pedes* verò Septem millium. Et *facies* ejus unius diei itinere lata erat.

Quanta fuerint reliqua membra omnia portione tanti corporis atque capitis, lectoris arbitrio æstimanda non relinquere voluit vecordissimus auctor, sed ipse ineptissime mensuravit, etiam turpissimum, quod centum cubitis longum fuisse fabulatur. Latine reddere nolui. Æthiopicus le-

Et or intelliget, & multum ridebit; multo magis vero indignabitur, cum Ezechielem allegari cognoverit, quasi ille testetur: *Esse angelis vñto alas* (non sex ut Seraphinis apud Esaiam) *quibus non tantummodo faciem, & manus pedesque, sed & verenda conregant.* Tam effrenis mentiendi impudentia illi est. Mox tamen subjungit non dari inter Angelos mares & fœminas. Dimensionum corporis humani gnari monstrum sibi describi putabunt, dum ista legent. Latitudinem faciei unius diei itinere facit: superciliorum vero distantiam trium. Sputum oris ejus Jordani simile dicit. Judicent jam lectores. quam pulchræ hæ sint revelationes Enochi, tam pulchro involucro, tantisque sumptibus dignæ. Libentius de stultissimo hoc libro tacuissemus, nisi jam apud tot claros viros hic illic mentio illius facta fuisset.

Cæterum an Patriarcha Enoch librum, prædictionem futurorum continentem, scripserit, ex Epistola Judæ probari nequit. Apostolus enim nullum talem librum citat, sed duntaxat *προφήτευσεν Ἐνώχ* *Propheavit Enoch* inquit; Prophetia ista vel traditione inter pios Israelitas conservari: vel post diluvium in piorum libris consignari potuit, ut memoria ejus conservaretur.

Guil. Postellus libro de Originibus, excuso Basileæ apud Oporinum 1553. 8. atque ut habet titulus ex libris Noachi & Henochi, totiusque avitæ traditionis à Moysis alumnis ad nostra tempora servata & Chaldaicis litteris conscripta col-*

lecto cap. 2. p. II.

Audivi esse Romæ librorum Enoch argumentum, & contextum mihi à sacerdote Æthiope (ut in Ecclesia Regina Sabba habetur pro Canonico libro instar Moseos) expositum, ita ut sit mihi varia supellex pro Historiæ varietate.

Hic Genebrardus lib. I. Chronographiæ, Postellum secutus scripsit apud Æthiopas in regno Regina Sabæ exflare Abyssina lingua quibus tradantur DEI mandata, Leges, ceremoniæque de sacerdotio, sacrificiis aliisque divino cultu, juxta quas Noë hostias obtulerit de animalibus mundis, non immundis, Melchisedech libamenta, & panis propositionis, & primitias Abrahamus atque decimas.

LXVI. Libri triginta Enocho tributi à scriptoribus, Arabibus, Enochus Edris, An-nachus, Atlas, Astronomiæ repertor. Auctor librorum de Astronomia. Sartorum princeps.

Beidavi in Surat am Alcorani de Maria, apud Hottingerum Histor. Oriental. lib. I. c. 3. p. 22.

Enoch dictus Edris † propter multiplex studium,

O 4

* Henochi librum à Guil. Postello repertum scripsit Gesnerus appendice ad Bibliothecam. Grandi etiam pecunia emptum à Jo. Pico Mirandulano, multi testimonio Jo. Reuchlini referunt. Adde Vockerodum de Societatibus Eruditorum p. 170.

† Ἰδὲ perisum, Græcis.

dium. Demisit enim ei altissimus triginta * volumina. Refertur etiã primus fuisse calamographus & Astronomiæ studiosus.

Elmacinus apud eundem Hottingerum.

Sunt qui dicunt Enochum esse Edris Prophetam, super quo delapsum volumen Legis ab eodem nominatum, scientiam item astrorum.

Confer quæ ex Eupolemo apud Euseb. supra p. 203. ubi Enochus Græcorum Atlas & Astronomiæ repertor fuisse traditur. Nec minus quod ex Origene p. 174. attuli, in libris Enochii multa fuisse de stellarum nominibus, secretisque earum virtutibus.

R. Gedalias in Schalschelet Haccabala, sive Catena traditionis apud Sgambatum p. 126.

Archiv. V. T.

Henochum ajunt Gentiles prophetasse & scripsisse aliquot libros de rebus Divinis, qui tamen non recipiuntur in ipsorum religione, & fuisse primum qui scripserit in scientia Astronomica.

R. Salomo Sullam additamentis ad librum Juchasin fol. 134. col. 2. similiter tradit Enochum libros in Astrologia composuisse.

B. D. Augustus Pfeifferus Exerc. de Henoch c. 4.

Ex Ebraïis R. Schem Toſ in ספר חמדת part. 3. cap. 4. producit librum cujus auctorem Henochum facit, de cælo siderumque motibus & Magica scientia differentem. Sic auctor Juchasin fol.

143.

* Confer supra p. 31.

143. *capisse eam componere libros Astronomicos* ait. Ex Arabibus Aben Nephis apud Kircherum T. I. Oedipi p. 67. *Et Adris * ipse Hebraeis Henoch, Ægyptiis Osiris & Hermes, † & ipse primus fuit ante diluvium qui*

O 5

Astro-

* Bochartus II. 13. Geographiæ Sacræ contendit Henochum latere sub *Annacho* (alii Cannacum vel Nannacum appellant) à quo Astronomiam primum excultam tradiderunt Phryges. Idem notat nomini *Edris* (quod Theophilus Galeus in philosophia generali p. 12. confert cum Hebræo עדר) affine esse *Duris* vel *Dyris*, quod *Atlanti* tributum accepimus. At enim sub celebrato apud Mauritanos Atlante latere Henochum pluribus persuasum fuit, ut ex Eupolento & aliis jam annotavi. Quod vero ob Chronologicas rationes absurdum id videtur Vossio de scientiis Marh. p. 136. eumque secuto Lambecio p. 133. prodromi Hist. litterar. non valde movebit eos qui facile credunt Græcos in Mythologiis suis & antiquarum originum memoriis tempora mire confudisse. Non tamen inde statim certum esse puto nullum fuisse Atlantem vel Cannacum ab Enocho diversum, quin potius præfidens ne dicam temerarium mihi videtur ob qualemcunque nominis vel instituti convenientiam ita colligere, atque omnes aliarum gentium antiquas memorias atque origines ut falsas aspernari, nisi quatenus ex Hebraicis derivatæ fuerint. Quamvis enim demus Enochum primum astrorum contemplationem homines docuisse quod ipsum non usquequaque exploratum est, hocne impedit quo minus postea etiam apud Phryges Cannacus, & apud Mauritanos Atlas idem facere atque exinde merere potuerit, ut cœlum humeris fere diceretur?

† Confer Kircherum p. 27. & 45. Obelisci Pamphili, apud quem tamen p. 32. Henoch *Adris primus*, Hermes *Adris secundus* atque adeo Henoch posterior dicitur ab Abenuphio. Sed plures quoque Hermetes ab antiquis tradi notum est. Abulpharajus p. 7. *Autumant Græci antiquiores Enochum esse Hermetem qui Trismegistus cognominatus est, q. d. triplicis doctrina auctor, quod tribus attributis essentialibus Deum descripserit, viz, existentia, sapien-*

*Astrologiam & Geometriam †† professus est, & primus fuit qui de ejusmodi scientiis differuit, & qui eas ex potentia deduxit in actum, librum quoque scripsit in quo signavit doctrinam eorum. Deinde profectus est in Aethiopiam & Nubiam aliasque provincias, convocatisque hominibus varia docuit eos, fuitque primus qui Nilum deduxit ** super Aegyptum. Est alias Arabum traditio, super Henochum demissos esse triginta libros. Ita Beidavius commentar. in Suratam Maris. Kircherus in eandem sententiam adducit Kaab Elachabarum, qui & sartorum antesignanum constituat Henochum. Verba Auctoris uti transtulit Kircherus, hæc sunt: Fuit autem Adris, super eum pax, forma similis Setbo, & ipse primus qui post Setb Prophetam scriptoriam artem docuit, & fuit Adris quoque solitus interesse cultui religionis, usque dum ad maturiorem aetatem venit, qua supervit ac longe pracescit in cultu religionis omnes sue aetatis homines, posuitque eum DEUS ideo Prophetam, deduxitque super eum triginta libros, libros quoque Setb hereditate accepit, uti & arcam in qua cadaver Adam, super eum pax, & dixit labore manuum suarum.*

ria & Sita. Arabes autem ipsum Edrisum appellant. Ac dicitur tres fuisse Hermetes, quorum primus fuit Hermes ille qui Suidam Aegypti superioris incoluit, ac primus omnium de substantiis superioribus locutus est, & de diluvio pramonuit, veritusque ne perirent scientia atque oblitterarentur artes, pyramides exstruxit quibus omnia artificia & instrumenta insculpsit, & in iisdem scientiarum ordines delineavit, eas conservatas posteris tradere cupiens, secundus, Hermes Babylonius, tertius Aegyptius cujus sermones ad filium Tatium ex originario vetustate exeso exstant apud nos lingua Syriaca.

†† Addunt quidam, & Arithmeticam.

** i. e. Origines Nili explicavit.

rum. Fuit autem Adris sartor, & primus qui consuit vestes, & omni acus trajectione laudabat DEUM & sanctificabat eum. Sabæos porro se jactare hæredes & possessores librorum Edris, Kessæus in vitis Patrum, referente Hottingero, testis est, qui & fabulatur Abrahamum cum cistam Adami aperuisset, inter alios libros etiam reperiisse codicem Edris. Sed fabulas hæc ad suos auctores remittimus.

LXVII. Literæ ab * Henocho inventæ.

QUOD Adamo & Setho alii, ut supra suo loco annotatum est, hoc alii Enocho tribuerunt, & litterarum repertorem eum fecerunt. *Primum calamographum* appellari eum jam ex scriptore Arabe percepimus. *Quasdam litteras reperisse*, (quasi aliis jam ab Adamo ac Setho repertis) scribunt Petrus Comestor in Historia Scholastica, Theodoricus Engelhusius, & Joannes Chraws in Chronico MS. laudatus Clarissimo Madero in diatriba de Bibliothecis antediluvianis. Honorius Augustodunensis in Chronico lib. V. imag. mundi p. 317. *Enoch vixit trecentos sexaginta quinque annos, & translatus est in Paradisum. Hic litteras reperit & libros conscripsit.* Non mirum hinc quod perinde ut Adami ac Sethi, sic etiam Enochi nomine certum Alphabetum jactaverunt nugivenduli, quod videre licebit apud scriptores supra p. I. a me laudatos, ac

* Henochi nomen exponitur à Philone *κεχαρισμένος*, alibi p. 264. *χαρίς σθ*, ab Eusebio *χαρίς Θεῷ* p. 308. *præparat.* Ab Hieronymo, Eucherio & aliis veteribus *dedicatio, ἐγκαινισμός.*

ac præterea in præparatione sive Apparatu Biblico opere luculento edito Belgice a Joanne Gæree T. 1. f. 44. ubi Abrahami itidem Alphabetum ære descriptum exstat.

LXVIII. Enoch Sacerdos. Auctor formulæ Excommunicationis.

IN Constitutionibus Apostolicis VIII. 5. Enoch traditur Sacerdos fuisse populi DEI perinde ut Abel, Seth, Enos, Noë, Melchisedech & Job. Nam in precibus Ordinationi Episcoporum præmissis his inter alia verbis DEUM alloquuntur: ὁ προορίσας ἐξ ἀρχῆς ἱερεῖς εἰς ἐπισκοπίαν λαὸν σὺ. Ἄβελ ἐν πρώτοις, Σήθ καὶ Ἐνὼς, καὶ Ἐνὼχ, καὶ Νῶε καὶ μελχισεδὲκ καὶ ἰωβ. Ad officium hoc Sacerdotis pertinet quod Judæi Henochum faciunt auctorem formulæ * qua in majore excommunicatione utuntur. Formulam excommunicationis solennem ex Sepher Colbo p. 144. descripsit Seldenus IV. 7. de jure Nat. & Gentium juxta disciplinam Hebræorum, sed in illa pleraque temporibus Henochi longe juniora memorantur.

LXIX.

* Jo. Colerus in Vita Spinosæ p. 31. *Les Juifs avancent que le bienheureux Enoch est l'Auteur de cette excommunication, & que c'est de lui qu'ils la tiennent, & qu'elle a passé jusqu'à eux par une tradition certaine & incontestable.*

LXIX. Judicium Auctoris Constitutionum Apostolicarum de libris Enocho, Adamo, Davidi &c. suppositis.

*Libro VI. 16. ** καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς δὲ τινες συνέγραψαν βιβλία ἀπόκρυφα Μωυσέως, καὶ Ἐνῶχ, καὶ Ἀδάμ, Ἡσαΐας καὶ Δαβίδ, καὶ Ἡλία, καὶ τῶν τρεῶν πατριαρχῶν, Φθόροποιά καὶ τὴν ἀληθείας ἐχθρά, τοῖαυτα καὶ νῦν ἐποίησαν οἱ δυσάνυμοι Διὰ βαλλόντες δημιουργίαν, γάμον, πρόνοιαν, τεκνογονίαν νόμον, Προφήτας. Βάρβαρά τινὰ ὀνόματα ἐγγράφοιτες, καὶ ὡς αὐτοὶ φασιν ἀγγέλων, τὸ δ' ἀληθές εἰπεῖν δαιμόνων τῶν αἰσίοις ὑπηχόντων. ὧν ἀποφύγετε τὴν διδασκα-

Et vero apud Veteres
 ** nonnulli conscripserunt Moſis, Enochi, Adami, Eſaiæ, Davidis, Eliæ & trium Patriarcharum libros Apocryphos, exitiales ac repugnantes veritati. * Conſimiles libros nunc quoque † ediderunt inauſpicati homines calumniantes creationem, nuptias, providentiam, procreationem liberorum, Legem, Prophetas, adſcribentes barbara quædam nomina, ſcilicet, ut ipſi dicunt Angelorum, ut verum autem proferatur, Dæmonum, λίαν,

* Laudatur hic locus à Timotheo Presb. lib. de iis qui ad Eccleſiam accedunt & Niceta Peſtorato lib. contra Latinos, ut Coſelerio jam notatum.

** Senſus eſſe poteſt etiam ſub Veteris Teſtamenti ſanctorum Virorum nominibus ſcripta ſuppoſita, Ut non veteres vocet auctores librorum illorum Apocryphorum, ſed eos quibus hi tributi à falſariis fuerunt.

† Sub Chriſti puta & Apoſtolorum nomine, ut jam dixerat.

λίαν, ἵνα μὴ μετάρχηται
 ἡ τιμωρίας τῶν αὐτῶν
 συγγραψαμένων ἐπ' ἀ-
 πάτη καὶ ἀπωλεία τῶν
 πιστῶν καὶ ἀμέμπτων ὧν
 Κύριος Ἰησοῦς* μαθητῶν.

* al. υἱῶν καὶ κληρονόμων.

quorum afflatu loquun-
 tur. Fugite doctrinam
 eorum, ne participes
 efficiamini supplicii pa-
 rati iis qui hæc ut fal-
 lerent ac perderent fide-
 les & inculpatoſ Christi
 Jesu discipulos (filios ac
 hæredes) conscripse-
 runt.

Plura de Henoch scriptisque ei tributis dabunt
 præter interpretes libri Geneseos & Epistolæ
 judæ,

Tho. Bangius in Cælo Orientis Exerc. I. de libro He-
 nochi, Hafniæ 1657. 4. p. 16--95.

Jac. Boulduc de Ecclesia ante Legem lib. I. c. 14. qui
 nimium tribuit fabulis quas sub Henochi nomi-
 ne antiqui lætitarunt.

Jo. Georg. Dorsbeius in auctario Pentadecadis diss. I.
 de Prophetia Henochi p. 555. seq.

Jo. Drusius libro de Henoch, Franeckeræ 1615. 4. &
 Tomo VIII. Criticor. Sacr. Angl.

Idem de quaesitis per Epist. 102.

Jo. Ernestus Græbe T. I. Spicilegii Patrum p. 344. seq.

Jo. Henricus Heideggerus in Historia Patriarcharum
 p. 267. seq.

Jo. Henr. Hottingerus in Enneade diss. Heidelbergensium
 diss. I. de Prophetia Henochi & in Hist.
 Orientali p. 21. seq.

Petrus Jurieu in Historia dogmatum rituumque
 sacro-

sacrorum ab Adamo ad CHRISTUM usque,
edita Gallice Amst. 1704. 4. part. 1. cap. 4.

Atbanas. Kircherus Oedipi Ægypt. T. 2. part. 1. p. 69.
seq. in Arca Noæ & in Obelisco Pamphilio &c.

Petrus Lambecius prodromo Hist. litterariæ p. 8. seq.

Joach. Ioannes Maderus de Bibliothecis antediluvia-
nis Helmst. 1666. p. 19, seq.

D. Augustus Pfeifferus Exerc. de Henocho Witeb.
1670. ad calcem dubiorum Vexatorum S. Scri-
pturæ, & inter Opera Philologica junctim excu-
sa Trajecti 1704. 4. p. 519.

Jac. Frid. Reimmannus in Historia litteraria antedilu-
viana, edita Germanice Halæ Sax. 1709. 8.

Josephus Scaliger ad Græca Eusebii p. 403. seq.

Jo. Andreas Schmidius in pseudo Veteri Testamento,
Helmst. 1707. 4. p. 19. seq.

Christianus Schotanus in Historia sacra T. 1. p. 83. seq.

Scipio Sgambatus in Archivis Vet. Test. editis Nea-
poli 1703. fol. p. 125. seq.

Godfrid Vockerodt in Historia societatum & rei litte-
rariæ antediluvian. Jen. 1687. 4. & Commenta-
tione de eruditorum Societatibus Gothæ 1704. 8.

Jo. Henr. Ursinus libro de Zoroastre, Hermete &
Sanchoniathone p. 208. seq. & *Christophorus*
Arnoldus in Paralipom. p. 74.

Quæ de Enocho Patriarcha dixi, in memoriam mihi
revocant, ut verbo etiam mentionem faciam alterius sed
commentitii Enochæ, de Arimathea, quem cum Marco
Evangelista ferunt venisse in Ægyptum, & post ipsius mar-
tyrium vitam egisse in monte Carmeli. Vide Apologiam
premissam T. 1. Act. Sanctorum Junii p. 36. seq.

LXX. Mathusalæ Schola.

Maimonides More Nevachim part. 2. c. 39.

Dicunt sapientes de Prophetis qui antecesserunt Moſen, Domus judicii ſeu præfectura juridica Eberi, domus judicii Methuſalæ, Schola Methuſalæ, licet omnes, piæ memoriæ, Prophetæ eſſent; docebant homines ad morem Concionatorum, Doctorem & præceptorum. Nec tamen dixerunt, & Dominus Deus dixit ad me loquere ad N. Atque ita ſe res habuit ante Moſen. *Nimirum, inquit Seldenus l. 3. de Synedriis Hebr. p. 31. non ut Moſes, Legis alicujus nova nuncios ſe exhibuere, ſed ut Naturalis ac Divini ante recepti, uti & Humani juris interpretes, monitores & præceptores.*

LXXI. Mathuſalæ proverbialia, Traditiones &c. Mathuſalem Tithonus.

Scipio Sgambatus in Archivis V. T. p. 139. Mathuſale Parentem Henoch ſtudio Religionis æquaſſe dicitur, ſapientia vero, uti ætate, ſuperaſſe. Nam pari gradu ferme eo tempore progrediebatur ſapientia atque ætas. Siquidem vitæ hominibus prorogandæ non alia erat cauſa quam ut neceſſarias Vitæ artes longo uſu excolerent atque ad perfectum educerent. Hinc ille qui ſe doctiſſimis doctiorem dicere voluit, aiebat: *ſuper ſenes intellexi.* De hoc R. Abraham Seba in libro Zeror Hammor ſive fasciculo Myrrhæ ſic ſcribit: *Mathuſale juſtus vir fuit & magnus ſapientia, quemadmodum & noſtra*

nostra Gentis Sapientibus traditum est. — — Hebraei dicunt eum anno vitae suae centesimo explevisse discipuli vices apud Henoch parentem: in universum autem, pene quot annos vixit, tot edidisse libros sacrarum Commentationum in Traditiones Patrum. Vetus liber Midras Abchor de eo dicit: *Docuit sive innovavit nongentos Ordines Misne* a) — — Eupolemus apud Euseb. IX. 17. præparat. *ὁ ἱεὺς Ἐνώχ γενέσθαι υἱὸν Μαθουσαλά, ὃν πάντα δι' Ἀγγέλων Θεῶν γινῶσκει, καὶ ἡμᾶς ἐπὶ γινῶσκει. Enochi filium fuisse Mathusalam, qui ab Angelis DEI omnia didicerit, unde cognitio ad nos promanarit.* — — Hic primus est cui tribuitur antiquissimum illud genus Philosophiæ, quod fabulis, comparationibus & Proverbiis constat. Midras Abchor. ex quo Jalkut in Genesin: *Dixerunt de Mathusale, Justus erat, perfectus, & quodcumque oris ejus effatum erat parabola seu proverbium, & pronunciabat CCCXXX. Parabolas in Laudem DEI Opt. Max.* Quidam dicunt nomen b) ipsum huc spectare, nam Mathusale transpositis litteris

a) Hoc qui credat, idem etiam fidem habeat Postello lib. de Originibus scribenti infinitos Historiarum & librorum antediluvianorum thesauros latere apud Brachmanes.

b) Nomen varie scriptum, Methusaël ut est in Hebræo, aliis Mathusaël, LXX. Μαθουσαάλα Josepho Μαθουσαάλας. aliis Mathusalam, Mathusalem, Matussalam, Matusaleel. Explicant interpretationes Nominum Hebraicorum Origenis, Hieronymi, Eucherii, *Θανάτης ἀποβολῆς, ἀπεσπασμένης. Mortuus est & misit, mortis emissio, mortuus est & interrogabit.* Etiam apud Marcianum T. 2. Hieronymi p. 260. *Ἀπὸ πρόσωπον λαλῶν.*

litteris est מִתְשֵׁל h. e. is qui parabolice sive allegorice philosophatur: Duas vero literas מִתְשֵׁל explicant חידות תכונה *Astronomiam & Arcana*, sive *Sententias*. Sed hæc more Judaico leviter observata censemus. De Mathusale autem Jalkut in Genesis de Noë agens ita scribit: *Mathusale sapientissimus vir erat: Hic monuit Lamechum Parentem Noë ne nomen ejus proprium in vulgus prodi pateretur. Viri enim ejus ætatis, qua Diluvium accidit, malefici & magierant, qui facile potuissent ad ejus perniciem nomine abuti. Quidam — Mathusalem Tichonum faciunt, tum ob senium, tum quia siderum observationi deditus dictus est auroram conjugem duxisse. Tum ob quorundam opinionem, qui eum pluribus annis dicunt superfuisse c) diluvio, raptum scilicet aliquo, & forte ad Patrem. Eusebius * αἰὲν παντοδαπῆς ἱστορίας ἔτι μακροβιώτατος, πάντων τῶν πρὸ αὐτῆς ἀποθανόντων γέγονεν ἔτι κατὰ τὰς παλαιὰς βίβλους ὑπερέβηκεν κατὰ κλυσμὸν ἑτηιέ, ὡς ἀπορὸν εἶναι πᾶν διεσώθη. Hic omnium qui ante ipsum obiere diutissime vixit. Hic juxta omnes editiones d) annus*

- a) Georgius Syncellus p. 114. Chron. λοιπὸν ἂν πρεῖστον εἶναι δεκεῖ ταῖς κατ' ὅλην τὴν οἰκουμενὴν ἐπομένοις ἱεραῖς βίβλοις ἐννεακόσια ἐξήκοντα ἐννέα λίγην ἢ ζωῆς Μαθυσάλα, εἰ καὶ τὸν κατὰ κλυσμὸν ὑπερέβηκεν ἑττασιν ἐ, ἔτι καὶ κείνον ἕως ὡς τὸν ἑνὶ χ. πρὸς ὡσανῆ. πρὸς φθόξως, κατ' ἧς οἶδεν τρόπος καὶ τόπος. Confer quæ viri docti ad Augustinum XV. II. de Civitate Dei, & 13. & Scaligerum ad Græca Eusebii p. 403.

* Pag. 4. Chron. Græc. editionis Scaligeri.

d) Editiones versionis Græcæ LXX. Interpretum intellige. Nam

nos quindecim post diluvium vixit, adeo ut incertum sit, ubinam servatus sit. Verum Hebræi fatentur eum anno ipso diluvii mortuum. Jalkut loco citato: *In ejus morte, inquit, audita vox de celo, tanquam illic quoque funus ei conclamaretur.* R. Salomo septem diebus ante diluvium scribit obiisse, quibus Noe ejus neposeum luxerit. Velut eousque producta vita, quo longior hominibus iram DEI pœnitentiâ mitigandi opportunitas esset, tanquam ejus vita Salus Orbis niteretur.

LXXII. Filiorum ac Nepotum Sethi jurandum per sanguinem Abelis. Cainus à Lamecho interfectus.

Eurychius Patriarcha Alex. T. 1. Annalium p. 19. seq.

Setho, cum ducentorum & quinque annorum esset, natus est Enosh. Post mortem autem Adami subduxit se familia Sethi à familia Kaini maledicti. Seth ergo, assumptis secum filio primogenito Enosho. & Kainano Enosbi F, & Mablaliele Kainani, una cum uxoribus & liberis ipsorum, traduxit in montis fastigium, ubi sepultus est Adam, Kain

P 2

vero

Nam Hebræos Codices, quibus etiam Samaritani suffragantur, si ut par est sequimur, omnis illa difficultas cessat atque in fumum abit, ut jam olim monuit S. Hieronymus, reperiturque Methusalah obiisse ipso diluvii anno, atque adeo paullo antequam illud ingrueret, & Lightfooti conjecturæ si credimus, die quadragésimo ante quam pluvix diluviales cadere in terram inciperent. Hoc prævidentem Henochum idem Lightfootus putat nomen imposuisse filio *Methusalah* quali dicas: *mortuus est, & missum est* scil. diluvium.

vero, omnesque ipsius filii infra substituerunt in valle ubi occisus est *Abel*,

Coluerunt autem filii *Setbi* in isto monte puritatem & sanctimoniam, vocem Angelorum, à quibus prope aberant, audientes, unaque cum ipsis Deum laudantes & celebrantes; appellatique sunt ipsi cum uxoribus & liberis suis, *Filii Dei*. Neque erat ipsis opificium, nec seges, nec messis; sed victum præbebant arborum fœtus: nec ullus apud ipsos locus invidiæ, injustitiæ, aut mendacior; juramentum ipsorum erat; *Non, per sanguinem Abelis*. Quotidie autem fastigium montis sancti conscendentes, proni Deum adorabant, & corpus *Adami* (visendo) benedictionem captabant. Cumque jam appropinquaret *Setbi* mors, filios suos per *Abelis* sanguinem adjuravit, neminem ex ipsis de monte isto sancto descensurum, nec permisso ut quisquam è liberis suis ad *Kaino* maledicto prognatos migraret. Totum ergo quod vixit *Sethus* erat annorum nongentorum & duodecim. *Enosho*, cum annorum esset centum & nonaginta, natus est *Kainan*; cujus tempore conficiebant filii *Kaini* maledicti tympana, cymbala, barbita & instrumenta musica, primique ferrum & æs elaborabant, quæque ex ipsis conficiuntur omnia: tabernacula etiam fixerunt in quibus degerent. Porro anno vitæ *Enosbi* trecentesimo occisus est *Kain* maledictus, *Adami* filius, qui fratrem suum *Abelem* interfecit. Septimus enim è posteris *Kaini*, nomine *Lamech*, qui pastor fuit, sagitta, quam inter ludendum jecit, corde avi sui *Kaini* trans-

transfixo, † ipsum interfecit; *Kain* scilicet in nemore circumvagabatur, utpote qui consternatus uno in loco non consisteret. Mortuus est ergo *Kain* maledictus cum annos septingentos & triginta vixisset.

LXXIII. Descriptio hominum antediluvianorum & NOACHI * ad eos prædicatio
 ** ex Sibyllinis Oraculis lib. 1. p. 164.
 seq. edit. Paris.

P 3

Kai

† Vide quæ notavi supra p. 121.

* Nomen נֹחַ diversimode scriptum à Græcis & Latinis reperio, Noachus, Noah, Nocha, Noëmus, Nōs, Josepho ὁ Νῶε, p. 13. edit. Eduardi Bernhardi & 27. pro quo alii minus bene Νῶστ vel Νῶχ. Interpretantur illud communiter ἀναπαύσις *requiem* vel *requiescentem*. Philo etiam δίκαιοι & Lexicon nominum Hebr. apud Marcianum T. 2. Hieron. p. 265. δίκαιοσύνη. Alii denique *consolationem*.

** Praeconem iustitiæ vocat S. Petrus 2. Epist. II. 5.

Κ αὶ τότε δὴ γενεὴ πληθύνετο, ὡς ἐκέλευσεν
 αὐτὸς ὁ παντοκράτωρ, καὶ αὐξανεν ἄλλοι ἐπ' ἄλλω
 λαὸς ἀπειρέσιον, οἰκῆς δ' αὖ μὲν ἐξήσκησαν
 παντοίως, οἱ δ' αὖτε πόλεις καὶ τείχε' ἐποίουν
 οὐ καὶ ἐπισταμίως, οἷον πολυχρόνιον ἡμᾶρ
 Ωπασεν εἰς ζωὴν πολυήρατον. καὶ γὰρ ἀνίας
 τεύρομενοι θνήσκον, ἀλλ' ὡς δεδμημένοι ὑπνώ,
 Ὀλβιοὶ οἱ μέροπες μεγαλήτορες, ὅς ἐφίλησεν
 Σωτῆρ ἀθάνατος βασιλεὺς θεός. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 ἥλιτον ἀφροσύνην βεβωλημένοι. οἱ γὰρ ἀναιδῶς
 ἐξεγέλων πατέρας, καὶ μητέρας ἠτίμαζον,
 Γυναικὲς δ' οὐκ ἐγίνωσκον, ἀδελφῶν ἐπίβουλοι,
 ἦσαν δ' ἄρ' μικροὶ, κεκορυθαίμενοι αἵματι φώτων,
 καὶ πολέμους ἐποίουν. ἴση δ' αὐτοῖς ἤλυθεν ἄτη,
 Τσάτη, ἤρανόθεν βεβωλημένη, ἣ βίότοιο
 δεινὸς ἐξέilen, τῆς δ' αὖ ὑπεδέξατο ἄδης.
 Ἀθὴν δ' αὖτε κάλεσαν, ἐπεὶ πρῶτον μολὼν Ἀδάμ
 Γευσάμενος θανάτου, γαῖα δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.
 Τῆνεκα δὴ πάντες οἱ ἐπιχθόνιοι γεγαῶτες
 ἄνδρες εἰν αἶδαο δόμοις ἰὲν ἀκαλοῦνται.
 Ἀλλ' ὅτοι πάντες καὶ εἰν αἶδαο μολῶντες,
 Τιμὴν ἔχθηκαν, καὶ ἐπὶ πρῶτον γένε' ἦσαν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ τρίτης ὑπεδέξατο δευτέρον αὐθις.
 Τῶν καταλειφθέντων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων
 Ἄλλο γένε' αὖτε ὕψεν πολυποίκιλον, οἷς ἐμεμῆλει
 Ἔργ' ἑρατὰ, σπῆδαί τε καλά, καὶ ὑπεροχῇ αἰ-
 δώς,
 καὶ πυκνὴ σοφίη, τέχνας δέ μιν ἐξήσκησαν
 παντοίας, εὐρόντες μηχανίας ἐπνοίαις.
 καὶ τις μὲν γαίην ἀρότροις ἐξέσρε γεωργεῖν,

TUm genus humanum, sicut mandaverat ipse
Omnipotens, magno numero crescebat, &
amplus

Fiebat populus. tunc scite tecta, domosque
Diversas alii cœperunt zdificare:
Urbes & muros alii, queis, longa dabantur
Tempora vivendi: nec enim tum sollicitudo
Mortem constabat: placidoque simillima somno
Mœbrepebat: felices, magnanimique,
Quos Deus æternus rex & servator amavit.
Sed tamen hos etiam peccandi amentia cepit.
Ridebant patres, & matres dedecorabant
Turpiter, & notos non norant, fratribus ipsis
Insidiabantur, perversi, sanguine pleni
Humano, neque non crudelia bella gerebant,
Exitium sed idem divinitus abstulit illos
De cœlo tactos, aut dura morte peremptos
Quos Orcus cepit, qui Graiis nomine dictus
Est *adns* quod eo primus descenderit Adam,
Vita defunctus quando est tellure repositus.
Hinc homines quotquot fuerint telluris alumni,
Infernas Orci sedes dicuntur adire.

Et tamen hi quamvis omnes acceperit Orcus
Ad primos primi generis referuntur honores.
His terra tectis, hominum genus inde secun-
dum

Exitit ex reliquis, cui non certaverit ullum
Iustitia: fuit his, diversis cura studere
Rebus, & egregiis studiis, pulchroque pudori,
Et disciplinis variis: artesque colebant
Omne genus, mentis quas extundebat acumen,
Hic terram docuit colere: ille fabrilis primus

Ἀλλ' ὅ τε κτείνουσιν, ἄλλω ᾗ πλεον μεμέλητο,
 ἄλλω δ' ἀστρονομέει καὶ ὀνειροπολεῖν τὰ πείνειν,
 Φαρμακίῃ δ' ἄλλω, αὐτὰρ μαγικὴ πάλιν ἄλλω.
 ἄλλοι δ' ἄλλα ἕκαστα μεμηλότε τεχνώνητο,
 Γρήγοροι ἀλφειήρεις, ἐπωνυμίας μετέχοντες
 Ταύτης, ὅτι φρεσὶν ἀκύμαντον νόον ἔχον,
 Ἀπλητόν γε δέμας, σίβαροι μεγάλοι τ' ἐπὶ εἶδει.
 ἦσαν ὁμῶς, ἐμολον δ' ὑπὸ ταρτάριον δόμον, αἰνέειν,
 Δεισμοῖς ἀρήκεις πεφυλαγμένοι ἐξαπορίσσαι,
 Εἰς γένειαν μαλερὸν λάβειν πυρὸς ἀκαμάτου.

Τῶν δὲ καὶ μετέπειτα πάλιν γέν' ὀμβρικόθυ-
 μον,

Ἐξίφ' ἂν ἰεῖται ὅν γε ὑπερφιάλων ἀνθρώπων,
 Δεινῶν, οἵ κακὰ πολλὰ πρὸς σφίσιν ἐξεπονέοντο,
 Καὶ τῆς δ' ὕσμιν' ἵ, ἀνδροκλασίου τε, μάχαι τε
 Σιωχέως ὤλεσκον, ὑπέρβιον ἥτορ ἔχοντες.

Ἐκ τῶν δὲ μετὰ ταῦτα κατήλυθεν ὀψιτέλεστον,
 Οπλότατον γέν' ἄλλο, μαιφόνον, κερήϊόβηλον,
 Ἀνδρῶν ἐν ἱεράῃ γενεῇ, οἵ πολλὰ χέουσιν
 Αἵμαλα, ὅτε θεὸν δειδιότες, ὅτ' ἀνθρώπων
 Αἰδόμενοι, μάλα γ' οἱ ἐπ' αὐτοῖσιν βεβόλητο
 Οἰσερμανῆς μῆνις, καὶ δυσσεβὴς αἰεγενή.

Καὶ τῆς μὲν πόλεμοι τ', ἀνδροκλασίου τε, μάχαι τε
 Εἰς ἐρεβ' προΐαψαν, οἷζυρες περ εἶοντες,
 Ἀνδρας δυσσεβείας, τῆς δ' αὖ μετόπισθε χόλοισιν
 Οὐράνι' εὖρος αὐτὸς ἐκ μετέθ' ἤκατο κόσμῳ,
 Ταρτάρῳ ἀμφοιβάλων μεγάλῳ ὑπὸ πυθμὶ γαίης.

Καὶ πάλιν ἄλλο γέν' ἄλλο πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
 Ἀνθρώπων, ποιήσας ἕκ' ἀγαθὸν μετέπειτα,
 Ἀθανάτ' εὖρος τεύξεν, ἐπεὶ κακὰ πόλιν ἐπονέοντο
 Οἱ γ' ὕβρις ἦρες πολλῶν πλεον, ἢ ὅτ' ἐκείνοι,
 Γίγαντες σκολιοί, μισρῶς δύσφημα χιόνις.

Invenit: quidam torrentia flumina tranat.
Sidera suspectant alii volucrumque feruntur
Auguriis: alii medicam, magicamve sequuntur.
Quisque suo indulgent studio, curæque: vocati
Rite repertores *vigiles*: hoc nomen adepti,
Mentis inexhaustæ quod erant, & mole stupenda
Membrorum, facie proceraque, horribilique.
Hi quoque tartareas ædes subiere tremendas,
Infractis vinclis servati, suppliciumque
Ignis inextincti jussi perferre geennæ.

Tertia stirps hominum post illos deinde secuta
est,

Sævior, & fastu nimium tumefacta superbo,
Qui mala multa sibi per sese consiliantes,
Cædibus assiduis, acie pugnaque peribant.
Indomitæ animis. Quorum de sanguine nata est
Posterior soboles temeraria, cæde cruenta.

Hoc quartum genus est hominum, qui sangvi-
ne multo
Immaduere, Deique hominumque timore se-
pulto.

Infantis etenim stimulis crudele furebant
Sævitæ, diræ parentes impietati.
Atque hos bella quidem, cædesque & prælia dira
Demisere Erebo (dictum miserabile factum)
Infandos homines, quos tandem percitus ira
Cœlestis Deus. ipse suo detrussit ab orbe,
Clausos tartareis claustris, tellure sub ima.

Postremo longe peiorem condidit atque
Plane illaudatam stirpem Deus, atque malorum
Artificem, multo illis intolerabiliorem:
Scilicet horrendos, fantes infanda, gigantes.

Μὲν γὰρ δ' ἐν πάντεσι δικαιοτάτῃ καὶ ἀληθῆς
 ἦν Νῶε, πιστότατ', καλοῖς τ' ἔργοισι μεμεληώς.
 Καὶ τῷ μὲν θεὸς αὐτὸς ἀπ' οὐρανόθεν φάτο τοῖα·
 Νῶε δέμας θάρσυνον ἐόν, λαοῖσι τε πᾶσι
 κήρυξον μετανοίαν, ὅπως σωθῶσιν ἅπαντες.
 Ἦν δέ γε κ' ἀλέγῳσιν, ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Πᾶν γέν' ἐξολέσω μεγάλοις ὕδατων κατακλυσμῶς.
 Σοὶ δ' ὥκ' ἐκ ρίζης τιν ἀληγήτοιο τεθνηλός
 Διδράτεον κέλομαι δόμον ἄφθιτον ἀσκήσαθ'.
 Θήσω δὲ ἐν γῆθεσι νόον, πυκινὴν δέ τε τέχνην,
 Καὶ μέτρον καὶ κῶλον. ἐμοὶ δέ τε πάντα μελίσσει,
 Ὡς τί σε σωθῆναι, καὶ ὅσοι σὺν σοὶ ναιήσιν,
 Εἰμὶ δὲ ἐγὼ ὁ ἐὼν (σὺ δὲ ἐνὶ φρεσὶ σῇσι νόησον)
 Οὐρανὸν ἐνδύομαι, περὶ βέβλημαι ἢ θάλασσαν,
 Γαῖα δέ μοι γήρυγμα ποδῶν περὶ σῶμα κέχυται,
 Ἀπὸ δὲ ἡδὲ ἄτρων με χορὸς περὶ δέδρομε πάντα.
 Ἐννεα γράμματ' ἔχω, * τέτρασύλλαβός εἰμι, νόει με.
 Λί τρεῖς αἱ πρῶται, δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
 Ἡ λοιπὴ ἢ ἡ λοιπὰ, καὶ εἰσὶν ἄφωνα τὰ πένη.
 Τὸ παντὸς δὲ ἀριθμὸς ἑκατοντάδες εἰσὶ δις ἑκτῶ,
 Καὶ τρεῖς τρεῖς δεκάδες, σὺν γ' ἑπτὰ γυνὲς ἢ τίς εἰμι,
 Οὐκ ἀμύητ' ἔση θείης παρ' ἐμοί γε σοφίης.
 Ὡς φάτο, τὸν ἢ τρέμ' λαβε μύρι', οἷον ἀκῆσαι.
 Καὶ τότε δὴ νοερῶς τεχνήσάμεν τὰ ἑκαστα.
 Λαὸς ἐλλήανευε, λέγων δὲ ἐξήρχετο τοῖων·
 Ἄνδρες ἀπιστόκοροι, μεγάλῳ βεβωλημένοι οἷσ' ἐσθε,
 Οὐ λίσσεσθε ὅσ' ἐπράξατε. πάντα γὰρ οἶδεν
 Ἀθάνατ' σωτὴρ, πανεπίσκοπος, ὅς μ' ἐκελευσεν

Λγ-

* Θεὸς Σωτὴρ, vel Vocabulum ἀνέκφωνον isto enigmate intelligitur. Hoc enim malo quam Harduini μαδαράφων, vel quod Chemice admiratoribus placeat pulvis video, ἀρσενικόν.

Inter eos omnes unus iustissimus, atque
Verax, Noë fuit, fidusque. & rebus honestis
Addictus, cælo cui sic Deus infit ab alto:

Collige Noë tuas vires, populosque moneto
Omnes, ut mores mutant, serventur ut omnes.
Quod si non curent (ut mens est læva malorum)
Omne genus perdam, illuviem molitus aquarum.
Tu propere fabricare domum, durable cujus
Non bibat humorem lignum: dabo mentis acu-
men,

Artem, mensuram, spatium. mihi cura salutis
Summa tux fuerit: fuerit mihi cura tuorum.
Porro ego sum, qui sum: (memori quod mente
teneto)

Cælum, vestitum præbet mihi, pontus amictum:
Terra mihi fulcitque pedes, & corpus amicit
Aër, astrorumque chorus me circuit omnem.
Sunt elementa novem mihi, sum terrasyllabus
autem

(Percipe me) primæ tres syllabæ efficiuntur
Ex binis omnes elementis: cætera restant
In reliquis: quorum sunt non vocalia quinque.
Totius numeri bis sunt hecatontades octo,
Et ter tres decades, cum septem. Si scieris me,
Non te, qua potior, sapientia dia latebit.
Sic ait. Ast illum audito tremor occupat ingens.
Ac tum prudenti molitus singula mente,
Hortari populos, & verbis talia fari:

Perfidiosi homines, quæ vos dementia cepit?
Quæ facitis, Deus haud ignorat: namque salutis
Autor inextinctus videt omnia, & omnia novit:
Qui mihi iussit, uti vobis hæc dicta referrem.

Exitio

Ἀγγέλλαν ὑμῖν, ἵνα μὴ Φρεσὶν ἐξαπολῶθε.
 Νήψατε, τὰς κακίας ἀποκοίψατε, μὴδὲ βιαίως
 Ἀλλήλοις μάρνασθε, μίαιφόνον ἥτορ ἔχοντες,
 Αἵμασιν ἀνδρομέοις πολλὴν γαῖαν ἀρδεύοντες.
 Αἰδέσθε βροτοὶ τὸν ὑπερμεγέθη, καὶ ἄτρεστον,
 Οὐρανόιοι κτίστην, Θεὸν ἀφθιτον, ὃς πόλον οἰκεῖ.
 Καὶ ἔστον πάντες λιτανεύσατε, χρηστὸς ὑπάρχει,
 Τῷτο ὑπὲρ ζωῆς πόλεον, κόσμῳ τε παντός,
 Τετραπόδων, πτηνῶν τ', ὡς ἱλαὸς ἔσσεθ' ἅπασιν.
 Ἐσται γὰρ ὅτε κόσμος ὅλος ἀπείριστος ἀνδρῶν
 Ἰδασιν ὀλύμψῳ, φοβεράν ολολύξει αἰοδὴν.
 Ἐσται δὲ ἐξαπίνης αἷς ἀκατάστατος ὑμῖν,
 Καὶ χόλος ἔρᾶνόςθεν μέγας θεῶ ἡξίφ' ὑμᾶς.
 Ἐσται δὲ ἀτρεκέως, ὅτ' ἐς ἀνθρώπου προΐαψαι
 Σωτὴρ ἀθάνατος, ἂν μὴ Θεὸν ἱλάξησθε,
 Καὶ μετάνοιαν ἔχητ' ἀπὸ νῦν, καὶ μηκέτι μηδὲν
 Δύσκολον ἢ κακόν γ' ἀθεμίτως ἄλλ' ἐπ' ἄλλω
 Πράττει, ἀλλ' ὁσίων βιότῳ πεφυλαγμένοι εἶη.

Οἱ δὲ μιν εἰσαΐοντες, ἐμυκτήριζον ἑκάς,
 Εκφρονα κικλήσκοντες, ἀτὰρ μεμανημένον ἄνδρα.
 Καί τότε δὲ αὐτὰλιν ἀνίστασθαι Νῶε αἰοδὴν.

Ω μέγα δέιλαισι, κακοῦτορες, ἄσαιο ἄνδρες,
 Αἰδοῖν προλιπόντες, ἀναιδέϊν ποθέοντες,
 Ἀρπαγιάδιοι τύραννοι, ἀμαρτωλοὶ τε βίαιοι,
 Ψεύσαι, ἀπίστοκόροι, κακοπραγμονες, ἔδεν ἀληθεῖς,
 Λεπτοκλόποι θ', εὐρεσιλόγοι, δύσφημα χείοντες,
 Οὐκ ὀργὴν τε θεῶ δειδιότες ὑψίστιοι,
 Εἰς γενεὴν πέμπτην πεφυλαγμένοι ἐξαποτίσαι.
 Οὐ κλαίει ἀλυδὸς ἄλλ' ἀπηνέες, ἀλλὰ γελάει:

Exitio ne sit demens socordia vobis.
 Discite justitiam, vitiiis abstinete, neve
 Inter vos animis odia excercete cruentis,
 Humano late tingentes sanguine terram.
 Immensum, invictum numen, rerumque paren-
 tem,

Cui domus excelso cœlo manet alta, timere
 Mortales, & eum cuncti placate (benignus
 Audiet) ut cives, ut totum denique mundum
 Quadrupedumque genus servet, volucrumque
 secundus.

Tempus erit, quando totus delebitur undis
 Orbis & humanum genus (heu horrete minan-
 tem)

Et subito vobis totus turbabitur aër,
 De cœloque Dei magni vos opprimet ira.
 Tempus erit certe, cum magni numinis ira
 Sæviet in terras, nisi vos placabitis illam,
 Et vitæ mores jam nunc mutabitis actæ,
 Ut nulla cuiquam deinceps injuria fiat,
 Sancta sed & cunctis innoxia vita colatur.

Sic ait. Ast illi vulgo ridere monentem,
 Dicereque insanum, dementatumque furore.
 Tunc iterum tales effatur Noe loquelas:

O miseri, mentis pravæ, mutabile vulgus.
 Quos juvat extincto vitam sædare pudore,
 Raptores, violenti, importunique tyranni.
 Mendaces, pravi studiosi, perfidiosi,
 Detrectatores, mœchi, scelerata serentes,
 Nil formidantes supremi Numinis iram,
 Quæ vos ad quinti pœnas jam destinat ævi.
 Non fletis passim, duri? ridetis, inepti?

Σαρδόνιον μείδημα γελάσεις, ὅππότεαν ἦξῃ
 Τῆτο, λέγων τὸ θεῷ φοβερόν καὶ ἐπήλυτον ὕδαρ.
 Ὅππότε * καιρῷ ἱερόν γενέσθαι ἐν χθονὶ κύμα
 Λέναν ῥίζης ἐν ἀδιψήσοισι τεθνηλός,
 Αὐτόπρηνον αἶσαν ἢ ἐν πυλῖ γένηται,
 Καὶ πόλιν αὐτάνδρου σισίχθων εἰσοσίγαισθαι;
 Κευθμῶνας τε γαίης σκιδάσει, καὶ τείχεα λύσει.
 Καὶ τότε κόσμῳ ἅπας τε ἀπειρεσίῳ ἀνθρώπων
 Θνήξεται. αὐτὰρ ἐγὼ πόσα πενήθσω, πόσα κλαύσω.
 Οἴκῳ δευατέῳ, πόσα δάκρυα κύμασι μίξω.
 Ἦν γὰρ ἐπέλθῃ τῆτο θεῷ ** καλὰ κλυσιμικόν ὕδαρ,
 Πλεύσει γῆ, † πλεύσῃσιν ὄρη, πλεύσει ἢ καὶ αἰθήρ,
 Ἰδὼρ ἔσαι ἅπαντα, καὶ ὕδασι πάντ' ἀπολείται,
 Στήσονται δὲ ἄνεμοι, καὶ δεύτεσθαι ἔοσθαι αἰών.
 Ωφρυγίη, πρώτη δὲ ἀναδύσῃ ἀφ' ὕδατος ἄκρον,
 Πρώτη δὲ αὐτῆς θρέψῃς γεντὴν ἐτέραν ἀνθρώπων,
 Αρχοιδίην αὐτῆς ἔοσθαι ἢ τροφὸς ὦσι πάντων.

Ἀλλ' ὅτε δὴ γενῇ τὰ μάτην ἐλάλησεν ἀθίσμῳ.
 Ἰψιός τ' ὦφθῃ, πάλιν δ' ἴαχε, φώνησέν τε.

Ἦδὴ καιρὸς ἐπέσῃ, Νῶε. θ' ἕκαστ' ἀγορεύειν,
 ὅσα τε ἡμαῖσι γῶσαι ὑπέσῃ, καὶ κατένευσα,
 Πάντα μάλ' ὅσα πάρεσθαι γενεαὶ κακὰ μύρι' ἐπραξαν,
 ῥέξαι ἀπειρεσίῳ κόσμῳ διὰ λαὸν ἀπειθῆ.
 Ἀλλὰ τάχῃ ἔμβηθι σὺν ἡέσῃ, ἠδὲ δάμαρτι,
 Καὶ νύμφαις· κάλισσον δ' ὅπόσοις κέλομαι ἀγορεύειν
 Τέτραπόδων τὰ τε φῦλα, καὶ ἐρπετὰ καὶ πετεηνά.

* Hi versus repetuntur lib. 3. Sibyllin. p. 248.

** κεκλευσμένων.

† Hi versus repetuntur lib. 7. Sibyllin. p. 348.

Sardonium risum ridebitis, horrida quando,
Quam dico, torrensque Dei vos opprimet unda,
da,

Tum cum per terras sacrum genus unda nova-
bit,

Stirps æterna, locis nunquam sitientibus orta,
Funditus & prorsum noctu delebitur una.
Cumque viris urbes terræ Neptunus ab antris
Diruet exagitans, concussaque mœnia rumpet.
Et tunc immensus mundus, cunctique peribunt
Mortales. At ego quantum plorabo gemamque,
Inclusus ligno? lachrymas miscebo quot undis?
Hæc etenim mandante Deo si venerit unda,
Nabit humus, nabunt montes, innabit & æther,
Omnia pontus erit, corrumpet & omnia pontus.
Verum sistentur venti, venietque secunda
Ætas. O Phrygia, a summis tu vertice prima
Emerges undis: hominum tu prima renascens
Educes genus, & censebere maxima nutrix,
Sed postquam frustra sceleratos commonefe-
cit,

Summus ei apparens iterato talibus infit:

Tandem tempus adest, quo fiant omnia, Noe,
Quæ tibi promittens aliquando futura monebam.
Omnia sunt (homines unquam quascunque rebel-
les

Ausi sunt fraudes) unâ plectenda ruina.

Sed tu cum natis, & conjuge protinus intra,
Et muribus, nec non quæcunque coire jubebo
Serpentum genera, & pecudum, volucrumque
vocato.

LXXIV. Noachus Deucalion, ejus dictum

δευτε, καλεῖ ὑμᾶς ὁ Θεὸς εἰς μετανοίαν.

Theophilus Antiochenus libro III. ad Autolycom
p. 129.

Ὁ κτὼ δὲ Φησι τὰς πά-
σας ψυχὰς ἀνθρώπων ἐν
τῇ κιβωτῷ ἀφαισώδαι,
ἐν τῇ κατασκευασθῆσθαι
ἔχ' ὑπὸ Δευκαλίωνος
ἀλλ' ὑπὸ τῷ Νῶε ἑβραϊστὶ
ὅς διερμηνεύεται ἡ ἑλλάδι
γλῶσση ἀνάπαυσις, Κα-
θώς καὶ ἐν ἑτέρῳ λόγῳ ἐ-
δηλώσαμεν, ὡς Νῶε κατ-
αγγέλων τοῖς τότε ἀν-
θρώποις μέλλειν κατα-
κλυσμὸν εἶσθαι προεφή-
τευσεν αὐτοῖς, λέγων
ΔΕΥΤΕ, ΚΑΛΕῖ ὑμᾶς ὁ
ΘΕΟΣ εἰς μετανοίαν, διὸ οἱ-
κεῖως ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ ἐκλή-
θη.

Docet autem (Moy-
ses) solos homines octo
incolumes evasisse, qui
conservabantur in arca,
quæ DEI jussu non à
Deucalione, verum à
Noë (cujus nomen si in-
terpreteris, requiem
denotat) composita &
extructa fuerat, quem-
admodum alibi memo-
ravimus, Noë mortali-
bus diluvium prædixit
hortans: *Venite, DEUS*
ad penitentiam vos vocat.
Inde proprie Deucalion
à verbis δευτε & καλεῖν
dictus est,

Noam sub Deucalione Græcorum & latentem
Historiam Diluvii Noachici sub Deucalione in omi-
ne à Græcis & Latinis scriptoribus adumbratam
agnoscunt. pluribusque persequuntur Natalis Co-
mes VIII. 17. Mytholog. Hugo Grotius notis ad
lib. I. de Veritate religionis Christianæ, Bochartus
libro & capite primo Geographiæ sacre, Huëtius de
Con-

Concordia rationis & fidei lib. 2. p. 187. Octavius Falconerius in diss. ad Petrum Seguinum de nummo Apameensi, Deucalionis diluvii typum exhibente, & Georgius Schubartus in enarratione ejusdem diluvii ab Ovidio descripti, quæ una cum Falconerii diss. in thesauro Gronoviano Antiquitatum Græcarum Tomo X. recusa exstat: Edmundus Dickinson in diatriba de Noæ in Italiam adventu p. 18. seq. & Franciscus Blanchinus Veronensis in Historia veteri ex monumentis antiquis illustrata & Italice edita Rom. 1699. 4. capite 17. p. 190. seq. In Philippi nummo autem in quo nomen ΝΩΞ deprehendere sibi visus est ingeniosissimus Falconerius, testimonio illustris Blanchini constat legi ΝΕΩ non ΝΩΞ, adeoque litteris illis notari Apameenses νεωκόες.

LXXV. Noæ campana. Industria in lectitandis Adami & Enochii libris.

Eutychius T. 1. Annal. p. 36.

Ingressus ergo *Noah* speluncam *Alcanuz*, & *Setbi*, *Enosbi*, *Kainani*, *Mahlalielis*, *Jaredi*, *Matbusbalechi*, & *Lamechi* corpora deosculatus, corpus *Adami* unaque oblationes sustulit, ferente *Semo* aurum, *Hamo* myrrham, *Japheto* thus. Egressi igitur ut è monte sancto descenderent, sublatis ad paradisum oculis flevere, dicentes, *Vale Paradise Sancta*: lapidesque deosculati, ac arbores amplexi de monte Sancto descenderunt; fabricatusque est *Noah* navim. Cui indicavit etiam Dominus ut campanam

nam è ligno platani Indicæ conficeret tres cubitos longam, latitudine sesquicubitalem, cujus etiam malleus ex eadem esset materia: quam per quotidie pulsaret; mane quo ad ipsum congregarentur operæ, deinde ad meridiem, tempore prandii; ac rursus vesperi, cum discedendum esset: dixitque ipsi; Cum audientes te campanam pulsanter, dixerint tibi, Quid hoc rei est quod facies? responde ipsis, immissurus est Dominus Diluvium. Fecit ergo *Noah* omnia quæ jussit ipsum Dominus.

Doctores Zohar apud Lud. Cappellum p. 369. Opp. postumor. notant Noham *invenisse gratiam*, quia נח inversis literis est חן *gratia*. Contra de יר Judæ filio dicitur, & fuit יר *malus* יר *coram Domino*. Porro cum natus est Noë, inquiunt iidem Doctores Zoharis, vidit opera hominum, quod peccatores essent coram Domino, unde occultavit se, & cultui DEI operam dedit, ut ne incederet in viis eorum. Quod si dicas, qua in re studebat? Nempe in libro *Adami* & libro *Enochi*, in quibus studebat ad colendum Deum suum. Veni & vide quod res ita se habet. Ecce enim Noë unde novit offerre oblationem Domino suo (nempe post Diluvium) nisi quia invenit sapientiam propter quam Mundus subsistit, novitque quod subsistat על קרבן propter oblationem? absque qua oblatione foret, non subsisterent neque superiora neque inferiora. Hoc, inquit Cappellus, Zoharis dogma ejusmodi est, ut accipi non possit de oblatione victimarum legalium, ut necesse sit illud intelligi de vera & spiritali oblatione CHRISTI mediatoris DEI & hominum, sine qua dissi-

*disfidium fuisset perpetuum superiorum & inferiorum, DEI
& hominum & Angelorum cum hominibus,*

**LXXVI. Oratio Noë quam in Arca
quotidie recitasse fertur ad corpus
Adami. ***

*Apud Jo. Gregorium in Observationibus sacris cap:
XXV. (Tomo IX. Critic. sac. Angl.) ex Catena,
Arabica MS. in Genesin, characteribus
Syriacis exarata.*

O Domine, Tu excellens es in veritate, & ni-
hil est magnum in comparatione ad Te.
Adspice nos oculo misericordiæ. Libera nos
ab hoc Diluvio aquarum. Per dolores Adam **

Q 2

pro-

* Orientales auctore S. Ephraimo tradunt Adamum a DEO jus-
sum, ipsumque posteris suis idem præcepisse ut corpus ipsius
insepultum servaretur, usque dum posset inhumari in medio
terre à sacerdote DEI altissimi, ibi enim venturum Redempto-
rem suum & posteritatis suæ. Igitur antequam à Melchise-
decho in Salem sepultum est, corpus Adami conditum aro-
matibus à patre tradebatur filio non sine reverentia, donec
Lamech illud in manus Henochi deponeret, qui gnarus
morem fuisse DEUM adorare versus Orientem, & hoc jam
fieri non posse amplius in arca ob motus inconstantiam me-
dium arcæ locum orationi constituit, illumque collocato
ibi corpore Adami consecravit. Et quam primum disce-
ret, Noa adstirit versus corpus Adami, ille & filii ejus Sem,
Ham & Japhet coram Domino, & Noa oravit, & filii ejus
& sceminæ responderunt ex altera parte arcæ, Amen, Do-
mine. Hæc ex Eutychio & Catena MS. Arabica in Genesin
Jo. Gregorius loco laudato.

** Intellige dolores quibus Adamus è paradiso expulsus vertit
faciem versus illum & ex animo ploravit lapsum suum. At-
que

protoplastæ tui, per sanguinem Abel sancti tui, per justitiam Seth in quo complaces, Ne numeres nos inter eos qui transgressi sunt statuta tua, sed sume nos in curam tuam misericordem, quia Tu es Liberator noster, & Tua est Laus ab omnibus operibus manuum Tuarum ab æterno. Et filii Noë dixerunt, Amen, Domine.

LXXVII. Quæ Noë post diluvium suos docuit. Schola Noachi.

Scholam Noëmi, Melchisedechi, Heberi in Hebræorum libris memorari videas, uti quam supra ex Maimonide retuli scholam Mathusalæ, & Semi Academiam sive Scholam in monte Thabor. Vide si placet Rich. Simonem T. 2. Epistolarum selectarum, quas vulgavit Gallice, p. 166. seq.

Pseudo Berosus Joannis Annii, libro III.

Exsiccata humo & torrefacta terra, Noa cum familia de monte Gordieo (ut par erat) descendit in subjacentem planiciem plenam cadaverum: quam usque ad hanc ætatem appellant Myri Adam (id est, evisceratorum hominum) & inscripsit in lapide (in monumentum) rem gestam: & vocant incolæ locum *Egressorium Noæ*. Congressi vero conjugibus, perpetuo geminos edebant marem & feminam, qui adulti & conjuges effecti, & ipsi

quo si eidem Catenæ Arabicæ credimus, sedebat Enoch spatio trecentorum annorum plorans transgressionem Adam, & ideo DEUS eum sustulit.

ipſi binos partu liberos ſemper edebant. Neque enim unquam Deus vel natura defuit rerum neceſſitati, quæ ad univerſi orbis ſpectat opulentiam. Spatio brevi in immenſum adaucto humano genere, omnique Armenia completa, opus erat eos inde recedere, atque novas ſibi ſedes conquerere.

Tunc ſeniſſimus omnium pater Noa: jam antea doctos Theologiam & ſacros ritus, cœpit etiam eos erudire humanam ſapientiam. Et quidem multa naturalium rerum ſecreta mandavit litteris: quæ ſolis ſacerdotibus Scythæ Armenii commendant. Neque enim fas eſt illa ulli inſpicere, aut legere vel docere, quam ſolis ſacerdotibus & inter ſacerdotes duntaxat: ſicut & quos rituales libros reliquit: ex quibus illis primum. Saga nomen fuit inditum, quod eſt ſacerdos & ſacrificulus & pontifex.

Docuit item illos aſtrorum curſus, & diſtinxit annum ad curſum Solis & 12. meſes ad motum lunæ, qua ſcientia prædicabat illis ab initio quid in anno, & cardinibus ejus futurum contingeret: ob quæ illum exiſtimaverunt divinæ naturæ eſſe participem, ac propterea illum Olybama & Arſa, id eſt, cœlum & ſolem cognominaverunt: & illi plures civitates dedicaverunt. Nam & ad hæc tempora Scythæ Armenii urbes habent Olybama & Arſa Ratha, & ejusmodi. Cumque iviſſet ad regendum Kitim (quam nunc Italiam nominant) deſiderium ſui reliquit Armeniis, ac propterea poſt mortem illum arbitrati ſunt in animam celeftium corporum tralatum, & illi divinos honores impenderunt. Et ob id ſolum hæc duo regna; Armenium

quidem (quia ibi cœpit) Italicum vero (quia ibi finivit & docuit & regnavit, naturaliumque atque divinorum, quæ eos erudit, libros plenissimè illis conscriptos reliquit) venerantur, simulque cognominant. Cœlum, Solem, Chaos, semen mundi, patremque deorum majorum, & minorum, animam mundi, moventem cœlos & mixta, vegetabiliaque & animalia & hominem: Deum pacis, justitiæ, sanctimonix, expellentem noxia & custodientem bona. Et ob hoc illum utraq; gentes signant in scriptis curru solis & motu lunæ & sceptro dominii, quo malos & noxios expellebat à cœtu hominum, & castimonia corporis & sanctimonia animi, duabus clavibus religionis & felicitatis. Neque minus Titheam (quæ mater omnium erat) Aretiam, id est, terram vocabant; & Vestam, id est, ignem post mortem cognominaverunt: quia ipsa regina sacrorum fuerat: & puellas docuerat sempiternum ignem sacrorum inextinctum servare. Cæterum Noa antequam discederet ab Armenia, docuit illos simplicem agriculturam, magis curans religionem & mores quam opulentiam & delicias, quæ ad illicita & libidines provocant, & cœlestium iram nuper induxerant. Primus tamen omnium invenit vites atque plantavit, & vinum conficere docuit: cujus vim inexpertus & vaporem, ebrius effectus, minus pudicè in terram cecidit.

Nescio an hunc Pseudo Berosum secutus Strigolius de Noë sic cecinit:

Tunc quoque jactata vel cum veheretur in arca

Noah, vel ablutam cum renovaret humum,

Cre-

Credibile est natis monstrantem sidera cœli,
 Orta sub Armeniis astra notasse jugis.
 Sæpe notans certam sub vernum plejada men-
 sem,

Hæc Zephyro, dixit, lapsa sequente pluet.
 Sæpe canis tolerans sub rastris grandibus æstum;
 Hæc, ait, est nostris addita pœna malis.
 Nec varias tantum subjecta in corpora vires,
 Aptæ sed ad quodvis tempora norat opus.
 Currentem obliquo cognorat tramite solem,
 Ducere per certos tempora lapsa gradus.
 Pallentemque vago scrutatus lumine Lunam
 Compererat spatiis congrua puncta suis.
 Hinc simul annorum metis numeroque reperto
 Doctus ab antiquis gesta tenebat avis.

LXXVIII. Noachus Vandimon, Ejus
 Oratio ad filios, nepotesque suos quos se-
 cum in Italiam * adduxit.

*Ex Curtii Inghirami Antiquitatum Etruscarum
 fragmentis, Volaterra editis A. 1637. fol.*

pag. 174.

Hæc sunt verba magni Vandimonis, quæ ego
 Ancus Cecinna transcripsi:

Audite filii Nepotesque mei verba mea, & au-
 ribus vestris percipite quæ Pater vester lo-
 qui-

Q 4

qui-

* De Noë in Italiam adventu peculiaris exstat dissertatio Ed-
 mundi Dickinsoni Delphis ejus Phœnicizantibus subjecta,
 & post editiones Oxon. 1655. Francof. 1669. 8. recusa in fa-
 sciculo dissertationum collectarum à Tho. Crenio Roterd.

quitur vobis. Benedictus Deus ante cujus conspectum inveni gratiam, qui me ex aquis ereptum ad reparandum genus humanum, quod Deo irato pluvis, imbrisque deletum est, ne quod Deus feceret penitus periret, reservavit, Vos igitur Maximo Esari non ingrati, ipsum timete solum, ei servite ex mentibus vestris, quia dignus est, & quia multa bona fecit nobis, & quia Deus est. Si Maximus Esar ** fuerit semper vobis Deus, nihil vobis deficiet. Ejus Altare non polluitur. Animam fratris sui nullus exquirat, sicut fecit Cainus. Sit inter vos vinculum pacis, nec unquam rumpatur. Vos Civitatem hanc habetis, quam in monte
hoc

1691, 8. In illa Vandimonem esse Noam, & Noam in Italiam venisse ibique cultum Dei & civitatem instituisse variis contendit conjecturis, confirmaturus vera esse quæ sub initium Antiquitatum Hetruscarum p. 7. leguntur: *Magnus pater Vandimon qui à Latinis Janus à Syris Noa vocatur, post aquas relictis in Armenia & Syria Semete ejus primogenito & Camefe tertio filio apud Nilum, advenit in hanc regionem cum secundo filio Japeto & illius filijs. Et cum pervenisset supra hunc montem, sibi commodum posteris jucundum putavit, quare in superiore parte quæ salubrior esset civitatem edificabit & Cethim appellabit. Verum A. 6CXX. à Cethim adificatione, Cethim, filius Javanis & pronepos magni Vandimonis, assumtis secum duabus coloniis mare ingressus, cum diu navigasset, pervenit tandem ad Insulam, quam suo & Patriæ nomine Cethim appellabit. Hac hodie Cyprus dicitur. Sed totam illam narrationem nulla fide dignam esse docet Leo Allatius in animadversionibus ad Antiquitates Hetruscas §. 94. p. 167. seq. Vide & Jo. Oweni Theologumena p. 156. seq.*

** Esar Etrusca lingua Deus. Vide quæ viri docti ad Sveton. Augustoc. 97. Dickinson in Delphis Phœniciz. p. 76. Hesi-
chius: Ἀσσοὶ θεοὶ ὑπὸ Τυρρηνῶν.

hoc ædificavi: cum hæc vobis non satis fuerit, nam vos multiplicari oportet, in eodem monte alias ædificare poteritis: & si mons non fuerit satis, eligite loca salubria in quibus alias ædificare valeatis. Et si non fuerint inter vos dissensiones, omnia prospera succedent vobis. Qui Deum non timet & qui à fratribus dissentit, ejiciatur à vobis, quia discordia fratris omnia corrumpit. Nolite filii mei iterum provocare Deum in fornicatione, in iniquitate & in nequitia, sed reminiscimini Deum qui fecit vos, liberavit vos ab aquis, & omnia propter vos creavit, vobis omnia subjecit. Deus bonos exaltat, impios disperdit: ipsum amate solum & omnia in timore ejus facite, nam hæc facientes abundantiam frumenti, vini & olei replebimini: & filii fratrum vestrorum servient vobis: Regnum vestrum in secula manebit. Sacros ritus & ceremonias, & omnia quæ relinquo vobis, custodite semper, eaque filios vestros docete. Benedicat vobis Deus, & omni benedictione vos repleat, & cito Regem mittat qui vos à potestate aliena eripiat.

LXXIX. Noë Uranus sive Cœlus, Sol,
Ogyges, Janus, Oenotrius, Gallus, Proteus,
Vertumnus, Vadimon,
Xifuthrus.

Edmundus Dickinson in diss. paullo ante laudata de Noe in Italiam adventu, multis eruditis conjecturis sive suavibus somniis contendit

dit Noachum sub variis nominibus cognitum fuisse gentibus. Nam primo *Uranus* sive *Calus* quem siderum observationibus impense deditum scribit Diodorus Siculus lib. 3. ipsi Noachus est, & Saturni Ægyptii, hoc est si ipsum audimus, Chami Pater *Sol*, qui in Nini Epitaphio commentitio apud pseudo Xenophontem de æquivocis *Calus Phœnix Ogyges*. Mox disputat Noachum esse *Saturnum* γένεσσι & παγγενέτορα de quo videndus etiam Bochartus in Phaleg libro & capite primo, & Huetius Demonstrat. Evangelicæ p. 256. Nec minus *Janum* atque *Oenotrium* utraque à vino deducta appellatione, nam & οἶνον Græcis & יין Hæbræis vinum denotat. Et Janus bifrons pulchre signat Noam qui ætatem utramque & illam quæ fuit post diluvium, & hanc quæ illud antecessit vidit. Similiter *Gallum* Babylonium atavum Nini (alio nomine *Ogygem*) ex eodem Pseudo Xenophonte repetens Noachum esse non dubitat, perinde ut nec *Proteum* ac *Vertumnum*, & de quo supra jam dictum à me est *Vadimonem* ac *Deucalionem* quod nomen si Sgambatum p. 143. audimus, Syriacum est *Degalion* quasi *vexillum columba* dicas, à columba quæ jucundum Noacho nuncium attulit. Denique *Noah* est *Xisuthrus* sive *Sisuthrus*, sub quo magnum diluvium contigisse tradit Alexander Polyhistor ex secundo libro Chaldaicorum Berosi, apud Syncellum p. 30. (unde petiit Scaliger p. 8. Chron. Græc. Eusebii) & Cyrillum Alex. I. in Julianum p. 8. ubi & Abydeni de eodem Xisuthro locus, Eusebio quoque laudatus IX. 12. præparat. & mentio avium ab illo post imbrium cessationem emissarum.

Vide

Vide & Syncellum p. 24. Sed Berosi quædam adscribenda sunt:

Λέγει τὸν Κρόνον αὐτῷ κα-
τὰ τὸν ὕπνον ἐπιστάντα φά-
ναι, μηνὸς Δαισίης πέμπτη
καὶ δεκάτῃ τῆς ἀνδρώ-
πης ὑπὸ κατακλυσμῷ
φθαήσεσθαι. κελύσαι
ἐν Διᾷ γραμμάτων πάν-
των ἀρχὰς καὶ μέσα καὶ
τελετὰς ὀρύξαντα θῆναι ἐν
πόλει ἡλίας Σεπάρους, καὶ
ναυπηγησάμενον σκάφος
ἐμβῆναι μετὰ τῶν συγγε-
νῶν καὶ ἀναγκαίων φίλων ἐν-
θέσθαι ἢ βρώματα καὶ πό-
ματα, ἐμβαλεῖν ἢ καὶ
ζῶα πτηνὰ καὶ τετράποδα,
καὶ πάντα εὐτρεπισάμενον,
πλὴν ἱρωτόμενον ἢ πᾶ
πλεῖ; φάναι, πρὸς τῆς
θεῆς· εὐξάμενον ἀνδρώ-
ποις ἀγαθὰ γενέσθαι. τὸν
δὲ ἐὼς ὄρακτος ἀντανα-
πηγήσαντα σκάφος, τὸ
μετὰ μῆκος σαδίων πέντε,
τὸ ἢ πλατὺ σαδίων δύο.
τὰ ἢ σωταχθεῖσα πάν-
τα σωθήσθαι, καὶ γυναῖ-

Saturnus ei per som-
num visus, mensis Dazii
decimo quinto homi-
nes diluvio prædixit ex-
tinguendos. Rerum ita-
que cunctarum princi-
pia media & extrema
litteris consignata, & in
terram defossa in Solis
urbe * Sisparis reponi,
tum navigium compin-
gijubet, eoque cum a-
micis & consanguineis
conscenso, alto mari se
se credere. Obsequitur
ille, commeatum om-
nem parat, cibos &
poculenta congerit, ani-
mantia quoque volati-
lia & quadrupeda con-
vehit: mox cunctis ita
dispositis, rogatus quo
navigat? Ad deos, in-
quit: Atque ita prospera
hominibus precatus est.
Divinis itaque monitis
obsequutus fabrefecit

κα,

* Sgambatus p. 147. legit Σεπάρουσις quasi *Sepbarion*
Kiriath Sepher, πανίβιβλα.

κα, καὶ τέκνα, καὶ τῆς
 ἀναγκαίης φίλης ἐμβι-
 βάσαι. γενομένης ὅς κα-
 τακλυσμῷ, καὶ εὐθείως
 λήξαντι, τῶν ὀρνέων τι-
 νὰ τὸν εἰσχυθρον ἀφιέναι.
 ὅτε ὅσον ὅπως καθίσταται,
 πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖ-
 ον. τὸν ὅς εἰσχυθρον πάλιν
 μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀφιέναι
 ὅτε ὀρνεα. ταῦτα ὅς πάλιν
 εἰς τὴν ναῦν ἐλθεῖν τῆς
 πόδας πεπηλωμένους ἔχον-
 τα. τὸ ὅς τρίτον. ἀφεθέν-
 τα, ὅς ἐτι ἐλθεῖν εἰς τὸ
 πλοῖον. τὸν ὅς εἰσχυθρον
 ἀννοηθῆναι γῆν ἀναπεφ-
 νέναι. διελόντα τε τῶν ὅς
 πλοῖα ῥαφῶν μέρεσσι, καὶ
 ἰδόντα προσωκέϊλαν τὸ
 πλοῖον ὅρεσι τινι, ἐκβῆναι
 μετὰ τῷ γυναικός, καὶ τῷ
 θυγατρὸς, καὶ ὅς κυβερνή-
 τῃ προσκυμήσαντα τὴν
 γῆν, καὶ βωμὸν ἰδρυσά-
 μενον, καὶ θυσιάσαντα τοῖς
 θεοῖς, γενέσθαι μετὰ τῶν ἐκ-
 βαίνων ὅς πλοῖα ἀφανῆ.
 τῆς ὅς ὑπομείναντας ἐν
 τῷ πλοίῳ, μὴ εἰσπορευο-
 μένων τῶν ὅτε τὸν εἰσχυ-

navigium longitudinis
 stadiorum quinque, la-
 titudinis duorum: cun-
 cta vero comparata im-
 posuit, uxorem, liberos,
 amicos adjunxit. Facto
 tandem diluvio, at-
 que iterum mox cessan-
 te, volucrum aliquas
 Xisuthrus emisit, quæ
 non invento cibo, nec
 loco quo consisterent,
 rursus in navim sunt
 reversæ. Spatio dierum
 aliquot interjecto Xisu-
 thrus iterum dimittit a-
 ves; illæ vero pedibus
 luto infectis redierunt:
 tertio vero exclusæ na-
 vim nullatenus repetie-
 runt. Conjicit Xisuthrus
 terram aquis denuda-
 tam eminere: tum ru-
 pta compagis parte na-
 vigium aperit, & ad
 proximum montem
 impelli se animadver-
 tens, cum uxore filia &
 gubernatore exscendit,
 terram adorat, aram ex-
 truit, diis immolat; qui-
 bus peractis, cum ipse,
 θρον,

θρον , ἐκβαίνας ζῆλῶν
 αὐτὸν ἐπὶ ὀνόματι
 βοῶντι . τὸν δὲ πείσθη-
 θρον αὐτὸν μὲν αὐτοῖς ἔκ-
 ἔτι ὀφθῆναι . Φωνὴν δὲ ἐκ
 τῆς αἰῆτος γενέσθαι , καλέου-
 σαν , ὡς δέον αὐτοῖς εἶ-
 ναι θεοσεβῆς , καὶ παρ' αὐ-
 τῶν διὰ τὴν εὐσεβείαν
 πορεύεσθαι μετὰ τῶν θεῶν
 εὐκαιοῦσθαι . τὸ δὲ αὐτοῖς
 ἡμῶν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ,
 καὶ τὴν θυγατέρα , καὶ τὸν
 κυβερνήτην μετ' ἐξ ἑαυτῶν .
 εἶπεν τε αὐτοῖς , ὅτι ἐλεύ-
 σονται πάλιν εἰς Βαβυλῶ-
 να . καὶ ὡς ἐμαρξαι αὐτοῖς ,
 ἐκ Σινωπῶν ἀνελομφόους
 τὰ γράμματα διαδόναι
 τοῖς ἀνθρώποις . καὶ ὅτι ὁ-
 πα εἰσὶν , ἡ χώρα Ἀρμενί-
 ας ἐστίν . τὰς δὲ ἀκούσαν-
 τας αὐτὰ θυγαῖς τε τοῖς
 θεοῖς , καὶ περὶ πορευθῆ-
 ναι εἰς Βαβυλῶνα . τὸ δὲ
 πλοῖον ἔστι κατὰ κληθέν-
 τι . ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ἐστὶ
 μέγας ποταμὸς ἐν τοῖς Κορ-
 κυαίων ὄρεσι τῇ Ἀρμενίᾳ
 διαμύων , καὶ ἵνας ἀπὸ
 τῶν πλοίων κομίζονται ἐξ ὧν
 τὰς ἀσφαλτον , χρᾶσθαι

tum ii cum quibus exi-
 lierat, haud amplius in
 terris visi. Non re-
 deuntibus vero Xisuthri
 comitibus, qui reman-
 serant in navi exscen-
 dunt quærentes, & de
 nomine sæpius incla-
 mantes. Xisuthrum qui-
 dem conspicuum oculis
 non habuerunt. Vocis
 tamen & ejus loquelæ fi-
 bi notæ sonum, erga
 deos pietatem & reli-
 gionem sedulo com-
 mendantem, seque ob
 summam erga numen
 pietatem cum eis deinceps
 moraturum, ejus-
 demque honoris uxo-
 rem filiam & navar-
 cham compotes futuros
 enunciantem clare per-
 ceperunt. His subjun-
 xit ille. Ipsos rursus Ba-
 bylonem profecturos, &
 ut in fatiis est, litteras Si-
 spar's excerptas cunctis
 hominibus deinceps
 tradituros, locumque
 tandem in quo consiste-
 bant Armenorum esse

ἣ αὐτὴν πρὸς τὰς ἀπο-
 τροπιασμούς. ἐλθόντας
 ἐν τῇτις εἰς Βαβυλῶνα,
 ἵατε ἐκ Σισυράων γράμ-
 ματα ἀνορύξαι, καὶ πέλει
 πολλὰς κτιζόντας, καὶ
 ἰσραὴλ ἀνδρυσάμενους, πάλιν
 ἐπικτίσαι τὴν Βαβυ-
 λῶνα.

regionem. His auditis,
 victimas diis obtulerunt
 illi, ac undequaque con-
 gregati confluerunt Ba-
 bylonem. Navigii por-
 ro in Armeniam impulsi
 reliquæ hucusque tem-
 poris in ejusdem Cor-
 cyreis montibus perse-
 verant; ex quibus nonnulli bitumen abrasum de-
 portant, & expiandis quibusque infaustis eo utun-
 tur. Illos vero Babylonem profectos, litteras
 Sisparis effodisse, urbes ædificasse, condidisse
 templa, ac iterum Babylonem ipsam reparasse di-
 cunt.

LXXX. Noë Puoncuus, & Oannes.

Oannis παῖς γενεᾶς καὶ πολιτείας de origi-
 nibus & vitæ regimine primorum
 hominum.

ISaacus Vosfius p. 409. libri de LXX. Interpreti-
 bus docet Noachum Seribus sive Sinis innotuif-
 se sub nomine *Puoncu*, uti Chaldæis sub nomine
Oannis.

*Puoncuus enim perinde est, ac si dixeris ὁ Νῶχ. Pu-
 vel Pi articulus omnibus nominibus propriis olim præsige-
 batur, non tantum à vetustioribus Hebræis, sed & ab
 Egyptiis, Arabibus, Chaldæis, cæterisque Orientis po-
 pulis.*

*Tempore vero quo Puoncuus floruerit nihil clarius, non
 tantum ex iis, quæ paulo ante monuimus, sed ex eo quoque,
 quod solus cum suis diluvium universale evasisse dicatur.*

Jam

Jam vero quæ Chaldaei produnt de suo Noacho, hoc est Oanne, eadem Seres tribunt Puoncno. Oannem statim à diluvio Astronomiam docuisse scribit Berosus. Idem de Puoncno habent Serum annales. Idem Puoncnum ex ovo prognatum esse scribunt, similiter & Chaldaei Oannem ex ovo primigenio prodisse scripsere, ut liquet ex Helladio Besantino apud Photium. Non recte vero apud Berosum * legitur Oannem hunc fuisse animal brutum, cum dicat Φαῖνηαι ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης κατὰ τὸν ὁμοῦντα τόπον τῇ βαθυλῶνιᾳ ζῶον ἀφρονον ὀνόματι διάνηαι. Tantum abest ut hoc verum sit, ut ne sit Græcum quidem. Mirum viros eruditos non vidisse scribendum esse ζῶον ἀφρονον ὀνόματι διάνηαι. Femina, quæ ex altero ovo exclusæ fuisse credebatur, nomen erat Omoloca vel Omoroca. Berosus; ἔρχειν δὲ τῶν πάντων γυναικῶν ἢ ὄνομα Ὀμορωκα, εἶναι δὲ τῶτο Χαλδαϊκὸν μὲν Ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνεύειν θαλάσσα. Πλὴν □□ aqua salsa. □□ enim Chaldaei dicebant pro □□.

Quare vero Noachius cum tribus filiis semipisces vocentur, nemo non intelligit. Sed & ipse Oannes Annedotus, & tres ejus filii alii tres Annedoti vel Anidoti cognominantur à nautica studio, ναυβάτην enim seu ναυσίπορον hoc vocabulum notat. Abydenus tamen plures statuit Annedotos quam quatuor, verum nihil tale ex Beroso, quem tamen descripsit, liquet.

Alexander Polyhistor ex Beroso apud Syncellum
p. 28.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ. Primo anno e mari
τῷ Φαῖνηαι ἐκ τῆς ἐρυθρῆς. rubro ad vicinum littus
θρᾶς

* In Syncello p. 28. & Eusebii Chron. Græc. p. 6.

θράς θαλάσσης κατὰ τὸν
 ὁμορρῆντα τόπον τῇ βαβυ-
 λωνίᾳ ζῶν ἄφρονον ὀνό-
 ματι Ωάνην, καθὼς καὶ
 ἀπολλόδορος ἰσόρησε, τὸ
 μὲν ὅλον σῶμα ἔχον ἰχ-
 θύου, ὑπὸ δὲ τὴν κεφα-
 λὴν ὥσπερ φυκίαν ἄλλην
 κεφαλὴν ὑπὸ κατὰ τὴν
 ἰχθύου κεφαλῆς, καὶ
 πόδας ὁμοίως ἀνθρώπου,
 ὥσπερ φυκίαν ἣν ἐκ τῆς
 ἕρας ἰχθύος εἶναι ἣν
 αὐτῷ φωνὴν ἀνθρώπου, τὴν
 ἣ εἰκόνα αὐτῆς ἐτι καὶ νῦν
 διαφυλάσσει. Ἔτο δὲ,
 φησὶν, τὸ ζῶον, τὴν μὲν
 ἡμέραν διατρέχειν μετὰ
 τῶν ἀνθρώπων, μηδεμίαν
 τροφὴν προσφερόμενον.
 ὥσα διδόναι τε τοῖς ἀνθρώ-
 ποις γραμματίων, καὶ μα-
 θημάτων, καὶ τεχνῶν παν-
 τοδαπῶν ἐμπειρίαν, καὶ πό-
 λεων συνοικισμούς, καὶ ἰε-
 ρῶν ἰδρύσεις, καὶ νόμων εἰς-
 ηγήσεις, καὶ γεωμετρίαν
 διδάσκειν, καὶ ἀέσματα,
 καὶ καρπῶν συναγωγὰς
 ὑποδεικνύειν, καὶ σιωπῶς
 πάντα τὰ πρὸς ἡμέρωσιν
 ἀνέχοντα βίον ὥσα διδόναι

Babyloni contiguum,
 animans ratione desti-
 tutum emerfisse, Oan-
 nem nomine, & ut A-
 pollodorus retulit, toto
 corpore piscem, infra
 piscis caput, aliud ei ca-
 put enatum gerere; pe-
 des humanos in ejus
 corpore cerni, at piscis
 caudæ adnexos; vocem
 item & loquelam homi-
 nis ei fuisse, ejusque
 etiamnum hodie pi-
 ctam imaginem servari.
 Hoc animans interdum
 quidem nullo admissio
 cibo versari inter homi-
 nes, ac eis litterarum &
 disciplinarum notitiam,
 artium experimenta,
 urbium constructiones,
 templa erigere, pone-
 re leges, geometricis
 attendere, semina fru-
 ctusque colligere, ac
 summatim quæ mores
 manifestarent omnia
 commonstrasse. Ab eo
 tempore nihil, præter
 hæc, de illo auditum.
 Sole occumbente ani-

τοῖς ἀνθρώποις. ἀπὸ ᾧ ἔ-
 χρονα ἐκείνα ἔδεν αἰθε-
 ριασθὸν εὐρεθῆναι, ἔ ᾧ ἡ-
 λία δύναται. Ἡ δὲ ζωὴ
 Ἰησονὶ πάντα δύναται πάλ-
 λιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
 Ἰας νύκτας ἐκείναι θάλασ-
 σιν. εἶναι γὰρ αὐτὸν ἀμ-
 φιβιον. ὕστερον ᾧ φανῆναι
 καὶ ἑτέρα ζωὰ ὅμοια τῇ
 Ἰων, ὡς ἂν ἐν τῇ τῶν βα-
 σιλέων ἀαγραφή φησὶν
 δηλώσεν. τὸν ᾧ πάντα
 ὡς γενεὰς καὶ πολιτείας
 γράψαι, καὶ ὡς θάνατον
 τὸνδε τὸν λόγον τοῖς ἀν-
 θρώποις. γενεὰς φησὶ
 χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκό-
 τοι καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν
 Ἰστοῖς ζωὰ τερατώδη, καὶ
 ἰδιόφυτοι τὰς ιδέας ἔχοντες
 ζωογονεῖσθαι. ἀνθρώπους
 γὰρ διπτέρας γεννηθῆναι,
 εἰναι ᾧ καὶ τετραπτέρας,
 καὶ διπροσώπους, καὶ σώμα
 μὲν ἔχοντας ἓν, κεφαλὰς
 δὲ δύο, ἀνδρείαν τε καὶ γυ-
 ναικίαν, καὶ αἰδοῦναι δι-
 τὰ, ἄρρεν καὶ θῆλυ. καὶ ἑ-
 τέρας ἀνθρώπους, τὰς
 μὲν αἰγῶν σκέλη καὶ κέρα-
 τα, ἔχοντας, τὰς δὲ ἰππό-

mans illud Oannem; ad
 mare declinare, & in eo
 mergi, noctesque sub
 aquis agere, ceu amphi-
 bium partim hic, illic
 ex parte. Postremum
 alia animantia huic si-
 milia visa, de quibus in
 regum historiis evulga-
 turum plura pollicetur.
 Oannem de originibus
 & vitæ regimine scrip-
 sisse, & hanc vivendi
 rationem hominibus
 tradidisse. Tempus fuisse
 quo cuncta tenebræ
 & aqua erant: & in illis
 animantia portentosa,
 & sub variis naturæ spe-
 ciebus & formis visu mi-
 randis vitam ac lucem
 accepisse. Homines dua-
 bus pennis, aliis qua-
 tuor, & geminis vultibus
 insignes; corpus qui-
 dem unum, capita vero
 duo, virile, & fœmineum;
 & gemina pudenda,
 masculum & muliebres:
 hominum aliorum, hos
 caprarum crura & cor-
 nua, illos equorum
 R. ποδας,

ποδας, τὰς δὲ τὰ ὀπίσω
 μὲν μέρη ἵππων, τὰ δὲ
 ἔμπροσθεν ἀνθρώπων, ὅς
 ἱπποκενταύρους τὴν ἰδέαν
 εἶναι. ζωογονηθῆναι δὲ καὶ
 ταύρους ἀνθρώπων κεφα-
 λὰς ἔχοντας καὶ κύνας τε-
 τρασωμάτους ἕρας, ἰχ-
 θύας ἐκ τῶν ὀπίσθεν με-
 ρῶν ἔχοντας, καὶ ἵππους
 κυνοκεφάλους, καὶ ἀνθρώ-
 πους, καὶ ἕτερα ζῶα κεφα-
 λὰς μὲν καὶ σῶμα ἵπ-
 πων ἔχοντα, ἕρας δὲ ἰχ-
 θύων. καὶ ἄλλα δὲ ζῶα
 παντοδαπῶν θηρίων μορ-
 φὰς ἔχοντα. πρὸς δὲ τού-
 τοις, ἰχθύας, καὶ ἐρπετὰ,
 καὶ ὄφεις, καὶ ἄλλα ζῶα
 πλείονα θαυμαστὰ καὶ πα-
 ρηλαγμῶν τὰς ὀψεις ἀλ-
 λήλων ἔχοντα ὧν καὶ τὰς
 εἰκόνας ἐν τῷ Ἱερῷ Βήλῳ
 ἀνάκειται. ἀρχὴν δὲ τούτων
 πάντων γυναῖκα ἢ ὄνομα
 Ομορώκα· εἶναι δὲ τῷ
 Χαλδαῖσι μὲν Θαλατθί,
 Ἕλλησι δὲ μεθερμηνεύσαι
 θαλάσση, κατὰ δὲ ἰσό-
 ψηφον Σελήνη. ἕως δὲ
 τῶν ὅλων σωτηρηκότων,
 ἐπανελθόντα Βῆλον χρίσαι

anteriores, istos poste-
 riores & hominum an-
 teriores, quales sunt
 Hippocentaurorum for-
 mæ, habuisse. Tauros
 humanis capitibus ibi-
 dem nasci, canes caudis
 quadricorporales, & po-
 steriorem partibus pi-
 sces: equis canum ad-
 juncta capita: homines
 & alia animantia caput
 & corpus equinum, pi-
 scium vero caudas ha-
 bentia, nec non & alia
 variis quibusque formis
 deformia. His adjun-
 ge, pisces, reptilia, ser-
 pentes, & alia plura ani-
 mantia quasi mutatis ab
 invicem speciebus va-
 rietate conspicua, quo-
 rum imagines in Beli
 templo appensæ. Istis
 omnibus mulier, cui
 nomen Omoroca, præ-
 sideret: hoc idem Chal-
 daice Thalath, Græce
 sonat mare, & ex quo
 Lunam refert. His ita
 constitutis, Belum red-
 euntem mediam divi-

τὴν γυναῖκα μέσσην, καὶ τὸ
 μὲν ἡμῖσι αὐτῆς ποιῆσαι
 γῆν, τὸ δ' ἄλλο ἡμῖσι ἐ-
 ρανόν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα
 ἀφανίσαι. ἀλληγορικῶς δ'
 φησὶν ἔτι μὲν φυσιολογεῖ-
 σθαι. ὕγρ' ὡς οὐρανὸν
 πάντος, καὶ ζῶων ἐν αὐτῷ
 γεγεννημένων. ἔτεν τὸν θε-
 οὸν ἀφελὲν τὴν εἰαυτοῦ κεφα-
 λὴν, καὶ τὸ βυέν σῶμα * ἔξ
 ἄλλης θεός Φυράσαι τὴν
 γῆν, καὶ τὸ ἀπλάσαι ἔξ
 ἀνθρώπων. Ἀφ' νοερός ἦ
 εἶναι, καὶ φρονήσεως εἰας
 μετέχειν. τὸν δ' βῆλον, ὃν
 δία μεθεωπηνευσσι, μέσον
 ἡμιόλια τὸ σκοτίζω χωρί-
 σαι γῆν καὶ ἐρανόν ἀπ'
 ἀλλήλων, καὶ ἀξίαξαι
 τὸν κόσμον. ἵα δ' ζῶα ἐκ
 ἐντοκόλια τὴν ἐφωτός δι-
 ναμιν φθαρῆναι. ἰδόντα
 δ' τὸν βῆλον χῶραν ἐρη-
 μὸν καὶ καρποφόρον, κελεύ-
 σαι ἐν τῶν θεῶν τὴν κε-
 φαλὴν ἀφελόντι εἰαυτοῦ τῷ
 ἀπορρύνει αἵματι φυρά-
 σαι τὴν γῆν, καὶ ἀπλά-
 σαι ἀνθρώπων, καὶ θηρίων
 καὶ δυναμῶν τὸν αἶρα φέ-
 ρειν ἀπολείπειν δ' τὸν βῆ-

* Lege αἷμα.

fisse mulierem, & ex
 ejus quidem parte ter-
 ram, ex alia cælum
 composuisse, ac inde ne-
 cem animalibus illatam.
 Figur. aliter autem ad
 sensum rerum naturis
 accommodum hæc ea-
 dem traduci docet. Uni-
 versa quippe mundi
 mole ex humida mate-
 ria compacta, & ani-
 mantibus ex ea forma-
 tis Deus iste caput suum
 defecuit, tum sangui-
 nem in terram fluentem
 alii dii terræ commiscue-
 runt, ac inde formati
 homines, qua de causa
 intellectu & divina
 mente præditi. Belus in-
 super, quem Jovem in-
 terpretantur, mediis
 tenebris dissectis, ter-
 ram & cælum ab invi-
 cem divisit, & mundum
 ordine composuit, ani-
 mantibus lucis vim non
 ferentibus extinctis. Be-
 lus vero desertam qui-
 dem regionem, at fera-
 cem conspicatus, deo-

R 2

λον,

λοι, καὶ ἄστρο, καὶ ἥλιον, cum culpam propriam
καὶ σελήνην, καὶ τὰς πέντε sibi caput amputare
πλανήτας. præcepit, & stillanti ex
se sanguini terram admiscere, ac homines & ani-
mantia quæ aërem sustinerent efformare: ipse
tandem astra, Solem, Lunam, & alios quinque
planetas perfecit.

LXXXI. Noachus Leotzitzamus, Azona-
ces, Osiris, Bacchus, Prometheus
Saturnus.

His quæ de Sinensium Puoncuo attuli, subjun-
gam quod illustris Huetius lib. 2. de concor-
dia rationis & fidei p. 187. de eorundem Si-
nensium Leotzitzamo annotavit. *Nam si, inquit,
ordiamur à Sinis, propagatam inter eos deprebende-
mus diluvii Noachici memoriam. Suus ipse est Noachus,
reparator humani generis, post cladem illam quam cæli
ruina adumbrant. Hunc & cornutum fingunt sub Leo-
tzitzami nomine, ut Græci Bacchum, aliud Noachi si-
mulacrum. Clarius etiam & veritati propius casum
hunc describunt Indi * atque Persæ recentiores, veterum
Persarum reliquiæ, item Chaldaei ut ex Berosi testificati-
one liquet, & Assyrii ut ex Abydeni, & Armenii qui reliquias
Arce Noachicæ ad montes suos appulsa monstrabant etiam
Philostorgii † temporibus &c.*

Sunt & qui Persis Noachum notum fuisse con-
tendunt

* Vide Memorias litterarias Dombenses sive Trevulinas A.
1701. mensē Maio & Junio p. 403. 404.

† Philostorg. III. 8. Hist. Eccles. Kircherus T. 1. Oedipi p. 376.
Idolum Assyriorum *Nuroch* putat fuisse tabulam ex arcæ
Noæ.

tendunt sub nomine *Azonacis* à quo Zoroastrem institutum tradit Plinius XXX. 1. & Ægyptiis sub *Osiridis* nomine quem frugum culturam & vitis invenisse scribit Diodorus Sic. libro 1. Ob eandem causam Noë aliis habetur *Bacchus*, ** qui Bocharto Nimrod, Dickinsono plane Deus est, ut Dionysius *Dominus Sina* sive *Jehova Sinai* cap. 10. Delphi Phœnicizant. Sed & sub *Prometheo* Noachum quærare jubet Erasmus Francisci ad lib. V. c. 4. Nobilissimi Valvasoris de Carniola. Bochartus & alii sub *Saturno*, orbem dividente inter tres filios Jovem, Neptunum & Plutonem.

LXXXII. Noachi Diræ.

Recognitiones Pseudo Clementis lib. 1. c. 30.

Tertiadecima generatione cum ex tribus filiis Noë unus, qui erat medius, * Patri secisset injuriam, posteritati suæ ex maledicto conditionem servitutis induxit, cujus interim senior frater habitationis sortem eam quæ est in medio terræ suscepit, in qua est regio Judææ, junior vero Orientis plagam sortitus est, ipse autem Occidentis accepit.

Hujus imprecationis effectum lapide quidam ajunt esse atrorem Nigritarum atque Æthiopum, quam opinionem nuper defendit Jo. Ludovicus Hanemannus in curioso quod vocat scrutinio nigredinis posterorum Chæni: explodunt Thomas Brown in pseudodoxia Epidemica libro VI. & Job. Nicolaus Pechlinus libro de habitu & colore Æthiopum cap. IX.

R 3

LXXXIII.

** Vide Claudii Frassenii disquisitiones Biblicas p. 93. seq. & quæ ex Jo. Tzetzæ profero infra p. 264.

* Oenof. X. 25.

LXXXIII. Noachus missus ad Zhohacum Persarum Regem. Alia nonnulla.

Herbelotus in Bibliotheca Orientali, Hottin-gerus in Hist. Orientali p. 24. seq. & Levinus Warnerus in compendio eorum quæ de CHRISTO Muhamedani tradunt p. 48. seq. varia eorundem de Noacho referunt commenta, inter alia Herbelotus quidem p. 675. & hoc, quod a Deo missus fuerit ad Zhohacum Persarum Regem * ut sacram religionem & veri cultum Numinis eum edoceret. Sed operam lusisse divinum pœnitentiæ præconem ** apud Regem quidem, non tamen apud alios terræ incolas, è quibus octoginta repperit Muslimos sive fideles, quibuscum intraverit arcam & diluvium evaserit.

In libro de vita Moyſis quem edidit Gaulminus p. 50. legas diluvio mortales perditos, quod pro eis Noah non orasset. Aquas vero diluvii fervidas fuisse Judæi statuunt, quibus affine quod tradunt Muhamedani ex furno Noachi aquas diluvii primum ebulliisse, sive signum hoc fuisse appropinquantis diluvii quod aquæ in furno ab Eva usque per hereditarium jus ad Noachum delato ebullirent. Postquam satis imbrium in terras emissum

* Sic ab Noachi usque ætate Reges Persarum repetunt nugæ venduli. Merito Maximilianum I. Imp. indignatum fuisse testatur Cuspinianus Stabio & Gebwiler qui stirpem ejus ad Noachum usque deduxisse se jactabant, perinde ut nuper nescio quis genus serenissimorum Regum Sveciæ edita & ære descripta tabula Genealogica à Noacho & Adamo usque repetiit.

** Confer Parænesin Noachi quam habet Kircherus part. I. aræ Noæ cap. 7.

sum fuit, tunc dictum est: *O term absorbe aquam tuam, tuque o celum cohibe!* Sic aqua defecit, & perfecta est vindicta, & navis in Giondyo monte substitit, & dictum est: pereant homines iniusti. Hæc aliaque in Surata sive capite XI. Alcorani, quod inscribitur *Houd*, quo nomine Heberum Muhamedani denotant.

LXXXIV. Alphabetum, columnæ, Methodus Geomantica, & alia Scripta Noacho tributa. Anni ratio à Noacho prodita,

Noacho scriptum aliquod tribuere videtur Augustinus XVIII. 38. de Civitate DEI, nam postquam Noachum & Enochum commemorasset, quorum scripta, inquit, ut apud Judæos & apud nos in auctoritate non essent, nimia fecit antiquitas (eorum nempe ad quos scripta illa referuntur) propter quam videbantur habenda esse suspecta, ne proferrentur falsa pro veris. Ac quoniam Genes. VI. 9. legitur ואלה תולדות נח *Hæ sunt generationes Noæ* & X. 1. ואלה תולדות בני נח inde de libro, quodam cogitant nonnulli Hebræorum, ex quo Moyses ista quæ capite illo sequuntur excerpterit. Perinde ut librum Adami confinxerunt ex Genes. V. 1. de quo supra p. 10. Apud pseudo Berosum quoque libri Noacho tribuuntur *de secretis rerum naturalium*, in loco quem attuli p. 245. Hujusmodi librum *de Magia naturali* Noacho Patri suo rapuisse Chamum & filio suo Misraim tradidisse, Cabbalists nugantur, ut supra p. 32. ex Martino Delrio notatum est. Et Guil. Postellus in titulo libri de Originibus

jaetat se ex Enoch & Noachi libris profecisse. Titulus libri Basil. 1553. 8. apud Oporinum excusi hic est: *De originibus seu de varia ac potissimum orbi latino ad hanc diem incognita aut inconsiderata historia, cum totius Orientis, tum maxime Tartarorum, Persarum, Turcarum ac omnium Abrahami ac Noachi alumnorum Origines ac mysteria Brachmanum retigente, quod ad Gentium Litterarumque quibus utuntur nationes attinet, Ex libris Noachi & Hanochi totiusque avita traditionis a Mosis alumnis ad nostra tempora servata, ac Chaldaicis literis conscripta.* Attamen Enochianos adhuc se expectare scribit c. 15. p. 72. *Apud Indos latent infinita historiatarum & librorum antediluvianorum thesauri, quos nos expectare una cum Enochianis opus est, antequam claritatem rerum Mosaicarum cernamus.* Sic non dubito Noachicos etiam expectasse, ac perinde ut ceteros expectasse frustra. Columnas quales à Sethi posteris positas Josephus tradit, ut dixi p. 149. Jo. Tzetzes refert ad Noam, quem eundem facit cum Osiride ac Dionysio Chiliad VIII. hist. 211. Et *σηλῶν* ab Osiride positarum meminit Diodorus Siculus libro primo, atque Osiridem cum Noë eundem esse contendit iterum Tzetzes Chiliad XII. vers. 138. & Chil. V. vers. 791. & 208. ubi ait Mercurium Trismegistum fuisse Osiridis scribam & consiliarium,

*Τὸ Αἰγυπτίων ἀνακτὸς ὡς κατὰ Αἰγυπτίους
Ὅσιρις ὀνομάζεσθαι ἦτοι γῶν περὶ βλέπων,
κατὰ Ἰνδοῦς δὲ Δέουατος, Δεῦι καὶ ἀναξ Νύασης,
Νῶε κατὰ Εβραίους δὲ, παύσιν δὲ Νῶε λέγει,
ὡς τοῖς Λυδοῖς ὁ Ἄτταλος παύσιν ὁμοίως λέγει,*

Noachi *Alphabetum* ex Bonaventura Hepburni magna & splendide nugace duodeseptuaginta Alphabeto-

betorum tabula exhibet Tho. Bangius in Cælo Orientis p. 105. Idem p. 131. *Volumen Noachi Æthiopice* commemorat. Omitto quod *de agricultura, de ritu Deum colendi, & Historiam Catachysmi* scripsisse eum hariolantur nonnulli, haud admodum refragante Sgambato p. 147. seq. Archivorum Veteris Test. In Bibliotheca Vindobonenſi etiam MSta fertur Nox Patriarchæ *Methodus Geomantica prædicendi futura*, ab Angelo ipsi revelata. Incipit: ἡ μέθοδος αὕτη τῷ Προφῆτῃ Νῶε ἀπεκαλύφθη διὰ τὸ Ἀγγέλου Κυρίου τῶν ἐν ταῖς τέτταρσι χειμάτων ὅς προφητεύει τῷ λαῷ τὰ μέλλοντα. γίνεσθαι ὅς ὕτως λαβὼν &c. ac merito opusculum hoc suppositum juxta ac superstitiosum judicavit Lambecius lib. VII. de Bibl. Vindob. Codice CXXXIII. Dicitur & anni rationes ab Henoch acceptas docuisse homines Noachus in Pirke Eliezer c. 8. perinde ut Janum anni conversiones constituisse ferunt. Herbelotus p. 675. *les Mahometans disent que Dieu envoya dix livres à Noë ce qui signifie selon leur langage que Noë laissa en mourant dix Volumes dans lesquels il écrivit les revelations & tous les Ordres qu'il avoit recus de Dieu.*

LXXXV. Noachi Testamentum.

Georgius Syncellus p. 45. refert Noachum divino oraculo monitum Anno ætatis 934. filiis suis Orbem divisisse, pluribusque enarrat quas regiones Semo, quas Chamo, quas denique Japheto assignaverit. Ex Syncello petiit Scalliger quæ dedit in Græco Eusebii Chronico p. 10. seq. Similis ἐκθεσις legitur in Anonymi excerptis Chronologicis quæ Jo. Malalæ præmittuntur p. 14. sq. Conferenda hinc sunt quæ de gentium origini-

bus à filiis Noachi repetendis tradunt Josephus lib. 1. Antiquitatum cap. 6. & in illum eruditissimæ Ed. Bernhardi notæ, Eustathius Antiochenus ad Hexaëmeron p. 51. seq. & Allatii notæ p. 237. seq. Chronicon Paschale p. 26. seq. Cedrenus p. 13. seq. edit. Paris. atque è recentioribus Interpretes ad Genes. X. & incomparabilis Bochartus in suo Phaleg. Equidem Philastrius c. 117. hæreticis adscribite eos, qui non assentiuntur beatum Noë suis filiis tribus post diluvium *divisisse orbem, dedisse, definiisse ac partiisse ordine*, quem deinde prolixius idem exponit.

Gregor. Abulpharajus in Historia Dynastiarum p. 9. 10.

Porro post diluvium distribuit Noah terram habitabilem inter filios suos, qua in latitudinem ab Austro septentrionem versus patet, deditque Hammo regionem nigrorum, Semo regionem fuscorum, & Japheto rubrorum — — Porro fertur Noachus filio suo Semo præcipiens hæc dixisse: Ego ubi mortuus fuero, tu capulo patris nostri Adami ex arca sublato, assume tibi e filiis tuis Melchisedekum, ille enim sacerdos est DEI altissimi, ac una euntes ad capulum eò deserte quo vos Angelus Domini direxerit. Fecerunt ergo mandatum istud, direxitque eos Angelus ad montem Breitalmakdes (Hierosolymitanum) ubi cum capulum in colle quodam deposuissent, ipse in eo subsedit. Reversusque est Sem ad suos, Melchisedek autem non rediit, sed ibi urbem Hierusalem appellatam extruxit, i. e. Urbem Pacis, unde & ipse appellatus est Melek Salim, i. e. Rex Pacis, atque

que in ea reliquum vitæ suæ tempus degit cultui DEI addictus, nec sœminam attigit, nec sanguinem fudit, sacrificium ipsius panis tantum & vini fuit. — In eodem autem colle quo sepultus est Adam, crucifixus est Dominus CHRISTUS.

Entychius T. I. Annal. p. 44.

Morti autem jam vicinus præcepit *Noah Semo* filio suo, clam ipsi dicens, Fac ut corpore *Adami* è navi, nemine conscio, sublato, acceptisque tecum in viaticum pane ac vino, & adscito *Melchisedeco Phaleki* filio, proficiscamini donec ibi ipsum deponatis ubi indicaturus est Angelus Domini. Et *Melchisedeco* præcipiens jubeas ipsum eo loci sedes, figere, uxorem non ducere, sed pietati per totam vitam se addicere; quoniam ipsum elegit Dominus ut cultui ejus inserviat. Nec ergo domum sibi extruat; nec sanguinem ibi loci fundat, vel bestiarum, vel volucris, vel animalis cujusvis; neque aliam ibi offerat oblationem quam panem & vinum, quæ Domino offeret, sitque è pellibus leoninis indumentum ipsius; nec crines tondeat, nec ungues præcidat; solusque permaneat, quippe qui Dei altissimi sacerdos est. Præbit autem vobis Angelus Domini, donec ad locum ubi sepulturi estis *Adami* corpus perveniatis: scias autem locum istum terræ medium esse, Hæc cum *Semo* præcepisset mortuus est *Noah*, die *Mercurii*, horâ diei secundâ, secundo Mensis *Ayar*, qui idem est ac *Bashnes*; fuitque vita *Noachi*, annorum nongentorum quinquaginta. Contigit autem hoc anno ætatis *Semi* qua-

quadringentesimo quinquagesimo. Pollinctum ergo ipsum sepelierunt filii ipsius *Sem, Ham & Japhet*, ac quadraginta dies planxerunt.

LXXXVI. Septem Præcepta filiorum Noachi.

IN Bereschit Rabba sect. 34. in Gemara Codicis Sanhedrin c. 7. §. 5. edit. Cocceji atque in aliis Hebræorum monumentis a) mentio fit *septem præceptorum quæ filiorum Noachi* נח מצוות בני נח appellat, non quod ex suppositis Noæ libris desumpta sint, uti putat Lambecius, b) neque enim hos vel laudant vel probant ubi de præceptis illis mentionem faciunt Judæi, sed quod per traditionem cui plurimum tribuunt, constare sibi arbitrantur, præcepta illa partim Adamo statim, partim Noacho esse tradita, postea vero Noachi posteris diligenter observata, & ab omnibus hominibus profelytis præsertim domicilii c) accurate observanda.

Moses

a) Vide Buxtorfii Lexicon Talmud. p. 409. Christoph. Carthwrighti mellificium Hebraicum lib. V. cap. 6. T. IX. Critic. Sac. Angl. D. Joh. Benedicti Carpzovii notas ad Schick ardius Regium Hebræorum p. 333. seq. Petrum Cunæum II. 19. de Rep. Hebræorum. Melchiorem Leydeckerum T. I. de Rep. Hebræorum p. 28. & Salomonis Deylingii Observationes sacras part. 2. p. 354.

b) Lambecius prodromi Histor. litterar. p. 12.

c) *Profelyti justitie* sive veri Profelyti vocantur qui patiuntur se circumcidi & ad Judæos ita accedunt ut legem Judaicam rotam amplectantur. *Profelyti domicilii* qui tantum inter Judæos habitant. Confer Pauli Slevogti diff. de profelytis Judæorum. Leydeckerum VI. 7. de Rep. Hebræorum. Jac. Altingium de profelytis p. 239.

Moses Maimonides in tractatu Melakim sive de Regibus cap. 9. *sex res sunt primo homini mandate, de idololatria, de benedictione Nominis Divini, de effusione sanguinis, de revelatione turpitudinum, de rapina, de judiciis. Septima est Noacho *addita, nempe de membro vivi, & ita facta sunt precepta in universum septem.* Itaque primum fuit ne idolis cultum exhiberent, secundum ut Deum omnium Conditor pie colerent, tertium ne homicidium perpetrarent, quartum ne vagis aut incestis libidinibus indulgerent: quintum de rapina, ne furta vel rapinas exercerent: sextum de judiciis ut judices crearent, qui juxta precepta jam dicta jus administrarent, & septimum de membro animalis viventis sive sanguine non comedendo. Ad hæc multi d) putant respexisse Apostolos, quando in Concilio Hierosolymitano Actor. XV. 20. voluerunt Christianos abstinere se à contaminationibus idolorum & fornicatione & suffocatis & sanguine. Sed sententiam illam refellunt Jo. Spencerus diff. ad locum Actorum (subjecta libro secundo de legibus Hebræorum) cap. 2. & Jo. Seldenus VII. c. 12. de jure Naturæ & gentium secundum doctrinam Hebræorum, quo toto Opere erudite & fuse precepta ista Noachidarum illustrat. Cui addes Jo. Frischmuthum in duabus dissertationibus de Noachi preceptis, quæ recusæ sunt in thesauro dissertationum Theologico Philologico A. 1701. fol. Jo. Mars-

* Genes. IX. 4.

d) Vide Hammondum & Alex. Morum ad locum Actor. XV. 20. Episcopium T. I. Operum p. 18. seq. Curcellanum p. 952. Jo. Oweni Theologumena p. 155. seq.

Marshami Canonem (hronicum Sæculo IX. p. 160. seq. Natalem Alexandrum Hist. Ecclesiastica V. T. ætate 2. diss. 2. p. 143. seq. Jo. Franciscum Budæum in Historia Philosophiæ Ebræorum p. 15. qui in libro Jobi vestigia præceptorum illorum, excepto illo de membro animalis viventis, visus est sibi reperire. Petrum Jurieu in Historia Critica dogmatum rituumque &c.

LXXXVII. Alia Noachidarum Præcepta à Judæis memorata.

IN Gemara Sanhedrin c. 7. §. 4. edit. Cocceji post septem illa præcepta Noachidis data etiam alia quædam referuntur: *Septem præcepta injuncta sunt Noachidis: 1) de judiciis, 2) de execratione nominis divini, 3) de idololatria, 4) de incestu, 5) de homicidio, 6) de rapina, 7) de membro vivi animalis non comedendo.* R. Chamina F. Gamala etiam de sanguine viventis. R. Chidka ait: etiam de castratione. R. Simeon, etiam de Magia. R. Josès: quæcumque in capite de mago dicuntur, ea ad omnes Noachi posteros pertinent. Non inveniatur inter vos qui traducat filium suum — Nam abominatio DEI est qui facit illa. Et propter abominationes istas &c. Deut. 18. 10. 12. — R. Elieser ait etiam quod attinet mixturam heterogeneorum — animalium diversi generis admissio, arborumque insitio. Confer Seldenum VII. 3. de jure Nat. qui inter alia etiam ex Gemara Babylonica ad tractatum Cholin. c. 7. f. 92. triginta præcepta Noachidis suscepta memorat. *Triginta præcepta in se susceperunt Noachide, quorum tantum tria observaverunt. Primum quod pactu dotalibus sibi masculos non conjungerent: secundum quod non afferrent in macellum mor-*

*mortui (hominis) carnem : tertium quod legi ipsi bono-
rem exhiberent. Cæteroqui Sgambatus p. 145. no-
tat ex Hebræorum observatione ad Genesios IX.
Noachum statuisse hominibus hæc septem præce-
pta. 1) ineundi conjugium. Crescite & multiplica-
mini 2) subigendi feras quo terra coli posset. Ter-
ror vester ac tremor sit super cuncta animalia terra. 3) ne
ab esu animantium abhorrent, neve sibi veti-
tum putarent. Omne quod movetur & vivit, erit vobis
in cibum. 4) abstinentiæ à sanguine. Carnem cum
sanguine non comedetis. 5) vitandi homicidii. De
manu vivi & fratris ejus requiram animam hominis. 6)
vindictæ cædes legitima auctoritate : quicumque
effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.
& 7) dividendi Orbis & provinciarum sortienda-
rum : ingredimini super terram & implete eam.*

LXXXVIII. Noæ conjux, *Noria, Bar-
thenos, Naama, Tischea* &c. Filii *Jonithus,*
Moneton. Liber *Noria,* à Gnosticis
jactatus.

S. Epiphanius heresi XXVI. c. 1. T. 1. p. 82.

*πάλιν ἀπ' αὐτῆς ὡς ἀπὸ
αὐτῆς ὡς ὅπως σκορπίοι
ἢ ἐξ ἀσπίδων γεγεννημένοι
ἴνα ἡμῖν παρὲς φέρουσι
κενοφανίας ὀνόματα, καὶ
βίβλος πλατύνει, Ναρκαν
τινὰ βίβλον καλῶντες, καὶ
ἐξ ὑπονοίας Ἑλληνικῆς δει-
σιδαιμονίας μάλιστα οἰσίντες
τὴν παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἑλλήσι*

Ergo isti cum Nico-
lao conjuncti, & ab eo
velut subventaneo ser-
pentis ovo scorpii, sive
aspidibus prognati quæ-
dam nobis inaniter so-
nantia nomina, libros-
que commenti sunt: ve-
lut inter cæteros quem
Noriam appellant, atque

μυδῶδη ραψωδίαν καὶ φαν-
 τασίαν, ἔτω τὸ ψεῦδος
 τῇ ἀληθείᾳ ὡραπλέκ-
 σι. ταύτην γὰρ φασὶ τὴν
 Νορίαν, εἶναι ἔκ Νῶς γυ-
 ναῖκα. καλεῖσι δὲ Νορίαν,
 ὅπως τὰ Ἑλληνικῶς ὡρα
 τοῖς Ἕλλησι ραψωδὴ δένει,
 αὐτοὶ βαρβαρικοῖς ὀνόμα-
 σι μέγα ποιήσαντες, τοῖς ἡ-
 πατημένοις παρ' αὐτῶν
 φαντασίαν ἐργάσωνται,
 ὥς δὴ καὶ ἐρμηνείαν ποιή-
 σωσι τὸ τὴ Πύρρας ὄνομα,
 Νορίαν ἔτο ὀνομάζοντες.
 ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν ἐν τῇ Ἑ-
 βραϊδί πῦρ ἔκ κατὰ τὴν
 βαθείαν γλῶσσαν ἐρμη-
 νεύεται, ἀλλὰ καὶ Συρια-
 κῇ ἀφ' ἀλέκτω. Ἡσαΐδ' οὖν
 τὸ πῦρ ὡρα Ἑβραίοις κα-
 λεῖται, ἔκ κατὰ τὴν βα-
 θεῖαν γλῶσσαν. τὰς χά-
 ριν αὐτοῖς συμβέβηκε κα-
 τὰ ἀγνοίαν καὶ ἀπειρίαν
 τῷ ὀνόματι τῆς περὶ ἡ-
 ὤς. ἔτε καὶ Πύρρα ἡ
 παρ' Ἕλλησι, ἔτε Νορία
 ἡ ὡρα τοῖς μυθευομέ-
 νῃ, ἀλλὰ βαρβαρῶς τῷ
 Νῶς γέγονε γυνή· καὶ οἱ
 Ἕλληνες οὖν φασὶ τὴν

ex superstitionis Gentili-
 um opinionibus con-
 formatis ad institutum
 suum nugis illis ac fabu-
 lis veritati mendacium
 admilcent. Quippe No-
 riam istam Noëmi con-
 jugem faciunt. Quam
 iccirco Noriam vocant,
 ut quæ à Gentilibus
 concinnata sunt, Barba-
 ris vocibus dissimulan-
 tes, circumventis à se
 hominibus facilius illu-
 dant: quo quidem pa-
 cto, ut Pyrrha vocabu-
 lum interpretando red-
 derent, Norix appella-
 tionem indiderunt.
 Nam cum Nura apud
 Hebræos ignem, non
 illa quidem secretiore
 lingua, sed Syriaca signi-
 ficet; Hebræi siquidem
 ignem Esauth nomi-
 nant: illi præ inscitia at-
 que imperitia eo voca-
 bulo sunt abusi. Atqui
 neque Pyrrha illa Græ-
 corum celebrata scri-
 ptis, neque ab illis con-
 ficta Noria, sed *Baribonus*

Δευκαλίωνος γυναικα
 Πύρραν καλεῖσθαι. ἔταρτην
 αἰτίαν ὑποτίθενται ἔτοι
 οἱ τὰ τῶν Φιλιστίωνος ἡμῶν
 αὐθις προσφερόμενοι, ὅτι
 πολλάκις βυλομένη μετὰ
 τῶν Νῶε ἐν τῇ κιβωτῷ γε-
 νοῦσθαι, ἢ συνωχρεῖτο, τῶν
 ἀρχόντων Φασὶ τὸν κόσ-
 μον κλίσαντα βυλομένη
 αὐτὴν ἀπολίσσαι σὺν τοῖς
 ἄλλοις ἀπασιν ἐν τῷ κατα-
 κλυσμῷ. αὐτὴν δὲ Φασιν
 ἐπικαδικῆσθαι ἐν τῇ λάρ-
 νακι, ἢ ἐμπιπρᾶν αὐτὴν,
 ἢ ἅπαρ, ἢ δις, ἀλλὰ
 πολλάκις, καὶ πρῶτον, καὶ
 δεύτερον, καὶ τρίτον. ὅθεν
 δὴ εἰς ἑτὴ πολλά ἐλήλακεν
 ἢ τὴν αὐτὴν τῶν Νῶε λάρνα-
 κος κατασκευὴν, ἀλλὰ τὸ
 πολλάκις αὐτὴν ὑπὸ αὐ-
 τῆς ἐμπεπερῆσθαι. ἦν γὰρ,
 Φασιν, ὁ Νῶε πειθόμενος
 τῷ ἀρχόντι, ἢ τῇ Νωρίᾳ
 ἀπεκάλυψε τὰς ἀνω δυ-
 νάμεις καὶ τὴν ἀπὸ τῶν δυ-
 νάμεων βαρβηλὴν τὴν ὑπε-
 ρανήϊαν τῷ ἀρχόντι, ὡς καὶ
 αἱ ἄλλαι δυνάμεις, ἢ ὑπέ-
 Φαινεν, ὅτι δὴ τὰ συληθέν-
 τα ἀπὸ τῶν ἀνωθεν μητρὸς

Noëmi conjux fuit.
 Græci vero Pyrrham
 Deucalionis uxorem
 fuisse memorant. Tum
 causam adferunt iidem
 illi, qui Philistionis mi-
 mos iterum nobis ob-
 trudunt. Cum enim,
 inquiunt, in Arca esse
 cum Noëmo cuperet,
 nunquam id ei permis-
 sum est; quod eam Prin-
 ceptis mundi conditor
 una cum cæteris omni-
 bus diluvio vellent extin-
 guere. Ergo hæc insi-
 dens arca non semel ac
 secundo, sed sæpius, a-
 deoque tertio illam in-
 cendit. Quo factum est,
 ut ad complures annos
 à Noëmo hæc Arca stru-
 ctura prorogata fuerit,
 cum ab illa sæpius esset
 exusta. Siquidem Noë-
 mus Principi se obse-
 quentem præstabat. No-
 ria vero superas virtu-
 tes, & ab iis profectam
 Barbelonem Principi
 contrariam indicavit,
 quemadmodum & aliaz

Διὰ τῶν ἀρχοντῶν, & τὸν
κόσμον πεποιηκότῃ, καὶ
τῶν ἄλλων τῶν σὺν αὐτῷ
θεῶν τε καὶ Ἀγγέλων καὶ
Δαιμόνων συλλέγειν ἀπὸ
τῶν ἐν τοῖς σώμασι δυνά-
μεως, Διὰ τῆς ἀπορροίας
ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν.

fecere Virtutes: atque
illud præterea docuit:
oportere quæ supremæ
Parenti à conditore
mundi Principe, ac reli-
quis qui cum eo sunt
Diis atque Angelis, &
Dæmonibus erepta
sunt, ex insita corporum
vi per marium ac fami-
narum profluvia colli-
gere.

Scipio Sgambatus in Archivis Vet. Test. p. 150.

Bath-Enos uxor Noë, cujus etiam Epiphanius
Hæresi 36. meminit (licet vitium Codici irrepse-
rit, ut *Barthenos* scribatur) apud Hebræos primæ
post Evam sapientiæ laude celebratur, & multa illi
cum Eva congruunt, illa enim ex Adamo nata,
hæc ut nomine præfert, filia Enos: utrumque au-
tem nomen (*Adam & Enos*) hominem significat,
Eva mater viventium, & hæc. Quare Vestam,
Rheam, Cybelem, matrem Deum, vario cultu, ac
nominibus Gentes cognominabant, R. Ghedo-
lias, & multi ex antiquioribus *Noëmam* * vocant.

Alii

* Rich. Simon Bibl. Critique T. I. p. 175. On lit dans le *Saif-
leth bakkabala* qui est un livre d'histoire tout à fait nou-
veau, plusieurs particularitez touchant Adam & les pre-
miers Patriarches, lesquelles ne sont point dans les livres
sacrez: on ne doit pas inferer de là, qu'ils aient été de
vritables atles, d'où ils aient pris toutes ces particularitez.

R. Be-

Alii Tethiri. Annius, nisi literæ sunt in Beroso corruptæ, *Tubeam*, Græce Τῖθη, *Nutrix* hominum ut Eva olim *Mater*. Inventæ Poeseos, & canendi artis huic laudem tribuunt Targum Hierosolymitanum, & plures Hebræorum. Atque ideo Noëmam, id est svavem vocatam, Gnostici vocabant *Noriam*, ut Græci *Pyrrham*: atque è Græcis, pravâ imitatione, nomen hoc expressisse Gnosticos arbitratur Epiphanius, quod נֶרַךְ Syriace sit ignis, & *Ner* Hebraicè, Lucerna; Arabicè ignis; ergo quia Pyrrha dicta est ἀπὸ τῆς πυρρῆς, ideo *Noriam*, Gnosticos velut *Igneam* finxisse. At quid si ex

S 2

Apo-

R. Bechai me parait beaucoup plus exact dans son commentaire sur la Genèse: car après avoir dit, que la femme de Noë s'appelloit Naama, il ajoute que c'est un dera ou allégorie des Rabbins V. C. Hermannus ab Hardt in Ephemeridibus Philologicis p. 33. Et Naaman quidem seu Venerem, sororem aut cognatam Tubulcaini, Gen. IV. uxorem Noachi fuisse antiqui referunt Judæi in Bereshit Rabba, parafcha 23. f. 22. c. 4. R. Isaac Arama in Akedat Jizchak f. 4. c. 2. Veteres autem moraliter omnino hoc intellexerunt, quibus Venerem junctam esse, & hanc ex illo inebrescere, innuere voluerunt, ac indolem forte & casum ex ebrietate Noachi in uxore & genere fraude Chami ortum, hac figura depingere studuerunt. Nec inelegans est imago quæ Judæorum majores Noachi ex vino temulentiam illustrarunt. Vineas plantanti Noacho Satanam se junxisse memorant, qui dum Noachites plantaret, mactaverit apud illas ovem, leonem, simiam & suem. Quod principipotus vini homo sit instar ovis, vinum sumtum efficiat ex homine leonem, largius haustum muscetrum in saltantem simiam, ad ebrietatem infusionem transformet illum in pollutam & prostratam suem. Josua Aben Schuif in Sepher Derafchot al Hattora f. 10. c. 1. R. Mose Alstreich in Legem f. 10. c. 2.

Apocryphis Hebræis antiquum nomen hoc sumpserint Gnostici, è quibus & Pirrham Græci habebant? Certè Latinis etiam *Vesta Mater* Ignis est, quam diutiùs hic hære non oportet. Huic Gnostici librum adscribebant, qui ejus nomine diceretur *Noria*, plenum imprudenti, atque impudica mendacitate.

Leo allatius ad Eusèbii Hexaëmeron p. 236.

Pseudo Berofus Annianus lib. 2. refert, Noë complures filios genuisse post diluvium, eosque gigantes, & ex nomine matris *Tiblex* * Titanas appellasse, & alios. Annius id idem variis argumentis conatur ut verissimum demonstrare & rationi divinæ scripturæ consentaneum. Nec Cajetanus dissentit, cum dicit: Hinc apparet, quòd Noë post diluvium, alios filios genuit, nisi enim habuisset filios non dixisset, Sem, Cham, & Japhet fuisse filios, Noe, qui egressi erant ex arca, ad differentiam siquidem aliorum filiorum Noe, meminit illorum trium, qui cum patre de Arca egressi fuerant, & propter hoc quod isti soli cum Noe, in Arca fuerunt, & cum eo egressi sunt, adeo præstiterunt aliis filiis Noe post diluvium generatis, ut eorum nomina fuerint penitus abolita, & illi tres tantum nominati, & tanquam patres mundi habiti sunt. Methodius item narrat *Jonibum* fuisse filium Noe, & ut textus Græcus meus habet *Μονήτων* *μονήτων ἧ ὁ ἔναυ ὅς εισῆλθεν εἰς τὴν ἰώαν. καὶ μέχρι τῆ θαλάσσης τῆ ἐπιλεγομένης ἡλίω χαῖρας, ἔνθα ἡ ἀνατολὴ τῆ ἡλίω γίνεται. ἐπὶ τῇ* μο-

* *Tiblex*,

μοῦντων ἔλαβε ὡς δὲ θεῶν χάρισμα σοφίας, ὥς
 πρώτῃ αἰτρονομίας τέχνην ἐφύρεν, πρὸς τὸν κατ-
 ἤλθε νεβρώδε, καὶ παιδεύει παρ' αὐτῆς, ἔληφε
 βυλὴν ἐφ' ᾧ βασιλεύσαι αὐτόν. Noster hic auctor
 tres tantum ejus filios enumerat, *Sem, Cham, Japhet*,
 multique recentiores hanc opinionem uti verissi-
 mam amplectuntur. Ex quibus omnes gentes
 procreatae sunt, & propagatae in toto terrarum or-
 be. Joannes Annius lib. de Regibus Hispaniae
 capit. 3. & Franciscus Tarafa de origine, & rebus
 gestis regum Hispaniae his tribus & quartum ad-
 dunt *Tubal*, quem dicunt primum regnum Hispan-
 iae obtinuisse, ejusque gentis fuisse primum au-
 ctorem.

LXXXIX. Noë conjux Haical. Conju- ges Semi, Cham, Japheti.

Eutychius T. 1. Annal. p. 35.

Porro anno vitæ Noë sexcentesimo mortuus est
Mathushalech, die *Veneris* circa meridiem, vi-
 cesimo primo *Iul*, qui est *Thut*: quem pollin-
 ctum sepelierunt *Noah* & *Sem* in spelunca *Alcanuz*,
 ipsumque quadraginta dies planxerunt. Fuit au-
 tem vita *Mathushalechi* annorum nongentorum se-
 xaginta novem. Neque jam quis superfuit in
 monte Sancto præter solum *Noachum* ipsiusque u-
 xorem (cui nomen erat *Haical*) filiam *Namuse* filii
Enochi, cum tribus ipsorum filiis *Semo*, *Hamo* & *Ja-*
pheto, tribusque eorum conjugibus quæ è filiabus
Mathushalechi fuere: uxori *Semi* nomen *Salit*; *Hami*,
Nablat; *Japheti*, *Arifisab*.

XC. Sambethe Sibylla, Noachi nurus,
Poëtria Sibyllinorum carminum.

Sibyllina lib. 3. p. 283.

Ταῦτα σοι Ασυρίης βαβυλώνια τέχνη μακρὰ
Οἰς ρομανῆς προλιπῆτα, εἰς Ἑλλάδα πεμπόμενον
πῦρ

Πᾶσι προφητεύσας θεῶν μηνύματα θνητοῖς,
ὡς γὰρ προφητεύσαι μεβεστοῖς αἰνύματα θεῶν.
καὶ καλέουσι βροτοὶ με καθ' Ἑλλάδα παρέρδου
ἄλλης,

Ἐξ Ερυθρῆς γεγαῖαν, ἀναιδέα, οἱ δὲ με Κίρκης
Μητρος καὶ γνωστοῦ πατρὸς, φήσασσι Σίβυλλαν,
Μαινομένην, ψεύσειραν. ἐπὶ γένησι πάντας,
Τηνίκα με μνήμην ποιήσῃς, καὶ ἔτι μὲν ἔδεις,
Μαινομένην φήσεις, θεῶν μεγάλων προφῆτην.
Ὅς γὰρ ἐμοὶ δήλωσεν ὅτι πρὶν γενετῆρσιν ἐμοισιν,
Ὅσα τέ πρώτ' ἐγένοντο, γὰρ μοι θεὸς ἐγκατέλεξε
τῶν μετέπειτα ἢ πάντα θεὸς νόον ἐγκατέθηκεν,
ὥστε προφητεύειν μέγα τέ ἰσοδόμημα, πρὸ τέ εὐνίας.
καὶ λέξασθαι θνητοῖς ὅτι γὰρ κατεκλύζετο κόσμος
τῶν δασι, καὶ γὰρ ἀνὴρ μόνος εὐδοκίμητος ἐκείθην,
Τλοβόμενος ἐν οἴκῳ ἐπιπλώσας ὑδάτεσσιν
σὺν θεοῖσι, κτήνοισί τε, ἢ ἐμπλήθῃ πάλιν κόσ-
μος.

Τῷ μὲν ἐγὼ νύμφη, ἀφ' αἵματός αὐτῆς ἐτέχθην.
Τῷ γὰρ πρώτ' ἐγένοντο, γὰρ δὲ ἐχαῖα πάντ' ἀπε-
δέχθην,
ὡς τέ ἀπ' ἐμῶν σόματός ταῦτά ἀληθινὰ πάντα λε-
λέχθω.

Hæc sunt, quæ moneo Assyria Babylone pro-
 fecta,
 In Græcos ignis missus, fanatica, cunctis
 Exponens divina Dei præsignificata,
 Mortali ut generi divina ænigmata pandam.
 Et tamen ex alia patria me Græcia dicit,
 Ex Erythra natam, positique pudoris. At illi
 Matre ferent Circe, Gnosto * me patre, Si-
 byllam,
 Insanam, falsam. Sed cunctis denique factis,
 Tunc recoletis me, neque dixerit amplius ul-
 lus
 Insanam, magnam sed vatem Numinis alti:
 Cui Deus ostendit quæcunque parentibus idem
 Ante meis, & quæ fuerint, quæ sintque fu-
 tura,
 Omnia perdocuit, mentem veracibus implens,
 Vt mortale genus (venturaque, quæque fue-
 runt,
 Pandens) admoneam. Siquidem cum dilueretur
 Mundus aquis, cum vir solus probus exupe-
 ravit
 Quidam, quem per aquas vexit domus eruta
 sylvis,
 Et pecudes, & aves, rursus impleretur ut
 orbis
 Ejus ego nurus, ejus item de sanguine nata,
 Cui prima acciderunt, postrema ostensa fue-
 runt,
 Hactenus ore meo vera omnia prodita sunt.

Eadem Sibyllina lib. I. p. 182.

Καὶ τότε δὴ τοι Νῶε δικάζεται ὁ ἀνθρώπων

Ὀγδοὺ ἐξήλθεν, δις ἑκασι καὶ μίαν ἥδ

Πληρώσας ὑδατίσσι, θεῷ μεγάλῃ ἄλκι βυλάει.

Ἐνθ' αὖθις βιότοια νῆα ἀνέτειλε γενέσθλη,

Χρυσείῃ, πρώτη, ἣ τις πέλετ' ἕκτη, αἰρίτῃ,

Ἐξ ἧς πρωτόπλαστον ἀνὴρ γένετ'. ὄνομα δ' αὐτῇ

Οὐρανίῃ, ὅτι πάντα θεῷ μεμελημένη ἔσαι.

Ὡ γαιῆς ἕκτης πρῶτον γένετο, ὦ μέγα χάριμα,

Ἡς ἔλαχον μετέπειτ' ὅτε ἔκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον,

Πολλὰ κλυδωνισθεῖσ' αἰμ' ἐμῷ πόσει, ἣ δαίρισσι,

Ἡδὲ ἑκυρῇ θ' ἑκυρῇ, ὁμοσύμφοισιν τε παθῆσα.

Noe igitur cunctos homines iustissimus inter,
Exiit octavus, vicanos cum bis, & unum
Compleisset soles (Deus ipse volebat) in un-
dis.

Hinc nova progenies, hinc ætas aurea pri-
ma

Exorta est hominum quæ venit in ordine sexta,
Optima post homines natos, & nomine fertur
Cælestis, quod eam curæ Deus unus habebit.

O ævi sexti stirps prima, o gaudia magna,
Quod sortita fui, postquam discrimina mortis
Effugi, jactata meo cum conjuge multum,
Nec non cum leviris glosses, soceroque so-
cruque.

Suidas in Σίβυλλα.

Σίβυλλα χαλδαία ἢ καὶ
πρὸς τινῶν Ἑβραίων ὀνομα-
ζομένη, ἢ καὶ Περσίς, ἢ κυ-
ρίῳ ὀνόματι καλῶμένη
Σαμβήθη α) ἐκ δ' γένους δ'
μακαριωτάτου Νῶε, ἢ τοῦ
τῶν κατὰ Ἀλέξανδρον τῶν
Μακεδόνων λεγομένων προ-
φητῶν, ἢς μνημονεύει Νι-
κανὼρ β) ὁ τὸν Ἀλέξανδρον
βίον ἱσορήσας. ἢ τοῦ δ'
δεσπότης χριστοῦ μυρία
προδεδίξασα καὶ τῆς
αὐτοῦ παρυσίας. Ἀλλὰ καὶ
αἱ λοιπαὶ συνάδουσιν αὐτῇ,
πλὴν ὅτι ταύτης εἰσι βι-
βλία κ' δ' c) τοῦ παντὸς

Sibylla Chaldaea quae
etiam à quibusdam He-
braea nominatur, item-
que Persica, proprio no-
mine *Sambethe* dicta & a
beatissimo Noë genus
ducens. Hæc prædixit
ea quæ Alexandro Ma-
cedoni contigisse dictun-
tur, cujus meminit Ni-
canor qui vitam Alexan-
dri scripsit. Eadem de
Domino CHRISTO
ejusque adventu, Numi-
nis instinctu plurima
prædixit. Cum hac & re-
liquæ Sibyllæ consen-
tunt

- a) Veluti *ebriam* dicas. Apud Pausaniam in Phocicis p. 828, Σάββη. Dicta autem pro Sabba Sambethe, ut ab *Ab-buba* (quod Chaldaei tibiam vocat) *Ambubaja* mulieres apud Horatium & Sueton. Pro Sabbathon *Sambathion*, pro κύββα *cymba*. Σαμβάθειον Sambethes sacellum ex veteri inscriptione Thyatirena observat eruditissimus Perizonius ad Ælianum p. 724.
- b) Varro apud Lactantium lib. 1. cap. 6. & Marcus Antimachus præfat. ad Sibyllina.
- c) Lambecius p. 14. prodromi Hist. litterariz ex his XXIV. libris unicum superesse putat qui in hodiernis Sibyllinis sit primus. Verum non video cur non alii quoque sint ejusdem auctoris qui Sibyllæ Hebrææ sua commenta supposuerit. Certe loco quem paullo ante ex libro tertio attuli manifeste eadem loquens inducitur.

ἑθνικῆς καὶ χώρας περιέ-
χοντα. Ὅτι ὅ οἱ εἰχοὶ αὐ-
τῆς ἀτελῆς καὶ ἀμέλῃ
εὐρίσκονται, ἔτι προφη-
τιδὸς ἐστὶν ἡ αἰτία ἀλλὰ
τῶν ταχυγράφων κ.τ.λ.

tiunt: nisi quod hujus
sunt XXIV. libri, de qua-
vis gente & regione
prædictiones continen-
tes. Quod autem versus
ejus imperfecti & luxati
inveniuntur, non est
ipsius vatis culpa, sed
scribarum &c.

XCI. Scripta SEMO tributa. Semus
an Melchisedech? Psalmi adscripti
MELCHISEDECHO.

Scipio Sgambatus lib. 1. Archivorum V. T. p. 165.

I. **T** Raditio Theologica Semum agnoscit Aucto-
rem. Huic enim Noe tradidit quicquid à
Majoribus de Deo acceperat, quod Benedictio-
nis nomine significari Hebræi putant. Nec du-
bium quin grandis ille sermo Pauli huc tende-
ret, ut quæ Melchisedech Abrahamo de Christo
maximè tradiderat, ea Hebræis in medium revo-
caret, sed res erat ἀνεξεμήνευτος, tum ob rei subli-
mitatem, tum quòd adhuc imbecilliores Hebræi
non libenter audituri essent, Abrahamum à Mel-
chisedecho ea Theologiæ arcana didicisse, quæ ad
Christum spectarent. Sequens vero noster ser-
mo pluribus locis ostendet, Heberum, Abraha-
mum, Isaacum, Jacobum, Semi, seu * Melchise-
dechi fuisse discipulos. Minime tamen hic silen-
dum,

* Semi etiam Academiam sive Scholam in monte Thabor He-
bræi memorant. Cæterum Sgambatus cum iis facit, qui Melchi-
sede-

dum, Hebræos dicere Semum ante diluvium Mathusalæ magistro operam dedisse annis LXXVIII. Sic enim Rab. Eliezer in capitulis scribit. Adde, quod Phœnices Theologorum antiquissimi, suæ totius disciplinæ primum auctorem *Zedechum* nominabant, ut scribit Eusebius lib. IX. de Præpar. haud dubio hoc nomine Melchisedechum intelligentes, id est Regem Zedechum.

II. **D**E Ritu Sacerdotali præcepta dedit Sem, Noë Filius. Hebræorum opinio est, Semum obtulisse sacrificium illud, quod narratur Noë obtulisse. R. Ghedolias: *In exitu ex arca, Noë à Leone iectus cum occidit, quare cruentatus minus erat aptus offerendo sacrificio: proinde obtulit Sem ejus loco.* Fabula profecto. Celebrrior est eorum sententia; qui dicunt Melchisedechum tradidisse Abrahamo ritum sacrificandi, totamque Religionis, ac Rei sacræ divinitus acceptam disciplinam, ex qua postea legatur Abrahamus victimas immolasse. Alii vero putant, eum divinitus accepisse legem ante Moysen. *Beresith Rabba sect. XLII, Melchisedech dictus est quasi*

sedechum cum Semo confundunt, ut senserunt Samaritani olim apud Epiphanium hæresi 55 p. 205. & plerique è Judæis (vide Bocharti Phaleg. II. 1. & Seldenum curis secundis ad sect. I. de decimis, & de Synedr. p. 354. 356. edit. Lond.) nec pauci Christiani, ut Montacutius p. 216. Apparatus ad Origenes Eccles. & singularibus scriptis Hugo Brughtonus & Jo Wallisius. Sed certo certius est Regem illum Salem, fuisse hominem à Semo diversum eoque juniorem, cujus proprium nomen fuit Melchisedechus, licet ex Semi extitisse progenie, nolim repugnare Ludovico Borghesio Historiæ Criticæ Melchisedechi p. 247. Vide etiam quæ Judæis Melchisedechum pro ipso Semo habentibus opponit B. Dorscheus in pentadecade p. 426.

quasi צדק, quod eos quibus praeerat, justos redderet. Vocatus est etiam Adoni Zedech; Hierusalem autem dicebatur Zedech, id est Justitia, ex quo dictum est: Justitia habitabit in ea: Vocatus est etiam Melchisalem, id est Rex pacis, vel certe Rex perfectus: Hic obtulit panem, & vinum; nam docuit Abrahamum Quaestiones, Ritusque Sacerdotis Magni. Quod enim panem dicit, intellige panem Propositionum, & quod ait vinum, intellige vinum Libaminum. Magistri nostri dixerunt: Legem Moysis ostendit illi. Hæc Traditio.

III. **D**E Ratione Temporum scripsisse, vel tradidisse dicitur Semo. Huic enim Noë tradidit, quæ ab Henoch didicerat. Notatu dignus est locus in capitulis R. Eliezeris cap. 8. ubi de doctrina temporum ab Adamo accepta differens ait: Noë tradidit illam Semo. is ingressus est arcanum intercalationis & annirationem dispunxit; atque ideo vocatus est Sacerdos; quamquam Sem filius Noë, etiam aliunde erat Sacerdos; quia primogenitus, eratque die, ac nocte sacris operans. Unde & scriptum est, & Melchisedech Rex Salem, &c. Hæc R. Eliezer, quibus & Semum vocat primogenitum, contra quam reliqui Hebræi sentire videntur, & scribit: Ideò vocatum esse Pontificem, quia intercalavit annum; id enim constat proprium fuisse Pontifici.

IV. **P**rophetia quoque Semo attribuuntur, atque ille haud dubiè Propheta suorum temporum fuit maximus. Neque enim casu aliquo occurrat Abrahamo, sed eum adfuturum antè divinitus edoctus. Centum à diluvio annis elapsis cœpit Prophetam agere; cùm scilicet in pristina vitia relapsus Orbis iram Dei rursus irritaret. Tana R. Elia,

ex quo Jalkus sectione Balak: D. O. M. loquutus est cum Sem. Ecce decem Generationes transferunt ante diluvium, quas ego deleui, & quid profuit delevisse? Age Tu, assume Prophetiam, & propheta, si forte suscipiant legem meam. Et prophetavit Sem annis CCCC. & non receperunt ipsum. Post quem missi sunt Eliphaz Themanites, & Baldach Suchites, & Sepher Netmathiues, & Eliu Buzites, & Job Husites, & Balaam. Quid vaticinatus sit de Regnis Assyriorum, & Aegyptiorum in epistola ad Nembrothum, dicam postea.

V. **P**hilosophiam, rerumque cœlestium non modo traditam à Parente notitiam, sed etiam sua partam industria transmisit ad posteros. Methodius: Σεμ ὃ ὁ υἱὸς Νῶε εἰσῆλθεν εἰς τὴν Εὐάν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιλογομένην ἡλίῳ χώρᾳ, ἐν ἣ ἀνατολή τρίτῃ ἡλίῳ, καὶ κατώκησεν ἐκεῖ; ἔλαβε ὃ χάριν τοῦ θεοῦ σοφίας, καὶ ἐφύρετὶ τὴν τέχνην τῆς ἀστρονομίας. Sem vero filius Noe ingressus Orientis transmarinam regionem, quæ vocatur Solis Regio, ubi & Solis tertius est ortus, illic habitavit. Accepit autem à Deo gratiam sapientia, & invenit artem Astronomiæ. Quid sibi vult Regio transmarina Orientis? An hæc Japon Insula? Certè Japon Indigenarum lingua vocari dicitur Solis Insula, ut nomen quoque consentiat. Sed quod addit inde tertium Solis exortum esse, puto mendum esse Librarii: πρώτη scribendum, id est Prima, ubi est τρίτη, id est Tertia. Sunt qui Samios, & Samanes, & Semones à Semo dictos, putant nomina fuisse Sapientum, qui traditam à Majoribus Semi disciplinam sectarentur. Inde Pythagoram gente Phœnicem, à disciplina Samium vocatum, & Græcos postea omnis barbaræ antiquitatis igna-

ros cognomen in Patriz argumentum vertisse. Samanes Indorum Sapientes vocati. Semones in Italia Heroes. Tenuis est quidem conjectura, sed uti in rebus antiquis, non contemnenda. Numen Italiz vetustissimum est *Semo* vel *Semopater*, qui, & *Sanciu*, & *Sanctiu*, & sancientorum Fœderum, ac Sacrificiorum arbiter putabatur, ac præsēs. Ecquid audacia peccavero, si suspicer, quemadmodum ex Noe Janum factum credunt, ita è Semo Numen hoc extitisse, quandoquidem is Sanctus, & fidei, ac pietatis in Parentem servator, & Sacerdos fuerit? Notus lapis Romæ in Insula Tiberina, in quo scriptum SEMONI SANCO DEO FIDIO. Nam quod *Semonem dictum* quasi Semi-hominem putant, nimis coactum est, & parum consentaneum hujus Nominis dignitati.

VI. **P**olitici haud minus, quam reliqua Philosophia Semum excelluisse constat. Primus enim optimam Reipublicæ formam invenit, ut Regnum Sacerdotio temperaret, ut apud Maronem ille Rex Anius, * Rex idem hominum, Phœbi-que Sacerdos. Methodius scribit, Nembrothum ex disciplina Semi regnare didicisse, qui primus imperium obtinuisse fertur. Cum enim de Semi sapientia dixisset, addit: πρὸς τὸν κατήλθε Νεμβροῦδ, καὶ αὐτὸς πρῶτον ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς *Ad hunc (disciplinæ causâ) venit Nembroth, & ipse regnavit primus super terram.* Et postea: καὶ μετὰ τῆς ἐποίησαν οἱ υἱοὶ χάμ βασιλεία ἐαυτῶν, & τὸ ὄνομα Πομπίων. Ἐγραψεν ἡν ἐπιστολὴν Σῆμ πρὸς Νεμβροῦδ, ὅτι ἡ βασιλεία & ἐλάφεθ αὐθι, μέλλει ἐξαλείφειν βασιλείαν τῶν υἱῶν χάμ; αὐταὶ γὰρ βασιλείαι ἀνιδείχ-

θησαν ἐπὶ τῇ γῆς, εἴτα ἤμαθεν πάντα τὰ ἔθνη κατὰ
 σὰς βασιλεῖς: *Post hac verò etiam Filii Cham* (id est
 Ægyptii, hoc enim loco *Cham* nomen Ægypti est
 ex Plutarcho de Iside, non minimi natu filii Nox;
 nam Nembroth quoque filius erat Chami) *fecerunt*
sibi Regem, cui nomen fuit Pompio; scripsit igitur Semus
epistolam Nembrotho, indicans fore ut Regnum Japhet
(ex quo Macedones, & Romani) auferret Imperium
filiorum Cham (ex quo Assyrii, & Ægyptii) Namque
hæc Regna in Terra vigeant; hinc omnes gentes sibi Reges
constituere didicerunt. Ex eo verò, quòd Semus
 Nembrotho amicus fuisse dicitur, Hebræi factum
 putant, ut familia Heber, quæ in Semi posteritate
 primaria erat, inter Assyrios, atque in ipsa Nem-
 brothi Regia versaretur, ex qua postea natus est
 Abrahamus.

VII. **L** *Eges à Melchisedech, seu mavis Semo,*
 Generi humano primùm statutas Hebræi
 dicunt, post Nox patris pauca illa præcepta. Semus
 itaque leges primus instituit, quibus cùm cæteri
 mortales ex eo propagati, tum Hebræi maximè
 usque ad Moylis ætatem usi sunt. Hinc ubi de Tha-
 maris lapsu, quem Judas incendio vindicandum
 censuit, agitur, Hebræi dicunt, Semi lege consti-
 tutum id esse supplicium. Rab. Abraham Zachut.
 בית דינו של שם גזרו על חנות שנ' ויאמר
 יהודה הוציאתה ותשרף *Concilium Semi legem tulens*
de mulieribus impudicis: huc pertinet illud: & dixit Ju-
*das, educite illam, ut comburatur; * Hinc plurima-*
rum ille urbium Conditor. & institutor est habi-
tus non modò in Syria, sed etiam in Africa, atque
Europa, nam in Libya urbem Septam dicitur con-
didisse,

* Gen. XXXVIII. 24.

didisse. Zemach David initio II. partis: *Sem filius Noë condidit urbem, cui nomen est Septa, quæ sedet ad mare, quo distinguitur Africa à Batia.* Quin etiam in Italia Salernum urbs antiquissima gloriatur se conditam à Sem Noë filio, idque in quibusdam, quos vetere instituto illa usurpat Ecclesia, hymnis habetur. Nomen urbis antiquum erat Sale, ex quo Salernum usitata olim terminatione factum est: Sic Privernum, Cliternum, Avernum, Amitemum, Falernum. Quare urbs hæc Sale dicta videtur eodem nomine, quo Salem, quæ & Hierusalem ab eodem conditore. Observo non procul inde antiquissimam urbem Dicæarchiam, ex qua Sinus quoque ille Dicæarchæus dicitur extitisse, à Samius conditam, ut ajunt; quod si nomen hoc non Samum Insulam spectaret, sed *Semum, qui est Melchisedech (nam Semus Doricè Samus dicitur) crederemus Hebraicum nomen hoc Melchisedech, Græcè dictum esse Dicæarchum; nam vis nominis respondet aptissime: quando *Dicaos, Zedech; Archos* vero est *Melech*. Neque alius profectò est Zedechus ille, quem Syri, atque Phœnices auctorem legum suarum celebrant, qui & Jupiter vocatur: Quin, & Jovis stella non aliter Hebraicè dicitur quàm Zedech *צדך*: inde etiam geminos illos Jovis filios Castorem, & Pollucem *Διοσκóρυς* filios Zedecki, dixere Phœnices, allegoriam secuti. Nec puto aliunde factum, ut primà legum adinventio ad Jovem referretur, ut Cicero II. de legibus eam originem huc referens dixerit: *lex vera atque Princeps apta est ad jubendum, &*

T.

ad

ad vetandum, ratio est recta summi Jovis. Homer-
us quoque Reges Jovis filios appellat, aut ab Jo-
ve nutritos, Διογενεις, Διοτρεφεις.

VIII. **P**salms Melchisedech tribuunt Hebræi in
Bava Batra cap. I. **atque illum in primis
(ut explicat R. Salomo) qui incipit: * *Dixit Dominus*
Domino meo, quod videtur ab iis excogitatum ad
eludendum Christi argumentum quo manifestè
evicit, Christum esse Deum, ideo quod David
eum vocat Dominum. Huic enim argumento
parant ejusmodi responsionem: non esse, qui lo-
quitur, Davidem, seu Melchisedechum, & hunc
de Abrahamo loqui, eumque Dominum vocare.
Sed primum, cur Melchisedech vocat Dominum
Abrahamum, à quo decimas exigit, cui benedicit,
qui etiam, ut Hebræi dicunt, ejus nepos est ab eo
decimus? Deinde, si de Abrahamo loquitur, quor-
sum illa: *Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem*
Melchisedech? aut illud: *Ex utero ante Luciferum ge-*
nui te? sive, ut Hebraicè nunc est: *Ex utero ante*
Auroram ros infantia tua?

IX. **L**iber de Medicina extat Semi nomine in Bi-
bliotheca Bavarica hac inscriptione: ספר
רפואות אשר העתקו חכמים הראשונים ו
מכפר שם כו נח Liber medicamentorum, quem trans-
tulerunt Sapientes antiqui ex libro Semi filii Noa. Sane
vero

** Verba sunt: *David scripsit librum Psalmorum per manus*
decem senum, per manus primi hominis, per manus Mel-
chisedechi, per manus Abrahami, per manus Moysis, per
manus Hemanis, per manus Jeduthuni, per manus Asa-
pbi, & per manus trium filiorum Corab.

• Psal. CX. Sed quem Davidi non Melchisedech discrete tribuit
Christus Matth. XXII. 43.

vero credibile est, Semum inter cætera artem quoque medendi à Noë parente didicisse; nec Regem dedecere ea disciplina, cum potius Regum ea fuerit olim peculiaris, & propria, ut illud indicio est: *Non sum Medicus, & in domo mea non est panis: nolite constituere me Iudicem populi* Isaia III. v. 7. Tanquam nemo princeps constitui solet, nisi idem valeret arte medicinæ, qui est Persarum, Indorumque mos: & apud Homerum Telephus, Podalirius, & Machaon Reges & medici satis ostendunt. Haud dubium quin idem hic sit, quem Sadochum, vel Sadycum Phœnices nominant, id est Iustum. Auctor vitæ Isidori apud Photium de Phœnicum antiquitatibus agens: *Σαδύκω ἐγένοντο παῖδες, ὃς Διοσκόρης ἐκάλειν, καὶ Καθεῖρας; ὃ γδο* ἢ ἐγένοντο ἐπὶ ταῖς οἰκίαις ὁ Ἑρμῆς, ὃν Ἀσκληπίου ἐρμηνεύουσιν: Sadio filii nati, quos Iovis filios, & Kabiros, seu Potentes vocant, & quibus oblativus fuit Erminus, quem Æsculapium interpretantur, Postea subdit: *τὸν Ἑρμῆνα ὃ γδοον ἀξίως ἐρμηνεύουσιν: Erminum oblativum interpretantur*, Hebraica scilicet origine מלכישדק aditon, מלכישדק Vides ut Melchisedecus Medicus, & Æsculapii fuerit Pater.

XCII. CHAMI Prophetia ab Isidoro Hæretico jactata.

Isidorus Basilidis F. apud Clementem Alex. VI.

Strom. p. 642.

Καὶ γὰρ μοι δοκεῖ ὅτι προσποιητὸς Φιλοσοφῶν, ἵνα μάθωσι τί ἐστὶν ἡ ὑπόληψις θεῶς καὶ τὸ Mihi enim videtur ut ii, qui sibi Philosophiam vindicant, discant quid sit quercus.

ἐπ' αὐτῇ πεποικιλμένον
 Φάρϑον, πάντα ὅσα Φε-
 ρεκύδης ἀλληγορήσας ἐ-
 θεολόγησεν, λαβὼν ἀπὸ
 τῆς ΧΑΜ προφητείας
 τὴν ὑπόθεσιν.

alata & varium quod su-
 per ea est pallium, quæ-
 cunque Pherecydes al-
 legorice dixit in Theo-
 logia, è CHAMI Pro-
 phetia desumpta.

Christophorus Sandius lib. de Origine animæ

p. 99.

Enochi abnepos Chamus (quem quidam Zoro-
 astrem esse volunt, alii ejus filium Mizraimum)
 scripsit Prophetiam ex qua Pherecydes Syrus * ac-
 cepisse videtur animos hominum esse sempiter-
 nos. Lactantius VII. 8. Quod, inquit, tenue at-
 que subtile, id vero esse individuum, ac domicilio corporis
 velut carcere liberatum, ad cælum & ad naturam suam
 pervolare. Hæc fere Platonis collecta breviter, qua apud
 ipsum late copioseque explicantur. In eadem sententia
 quoque ante Platonem fuit Pythagoras, hujusque præce-
 ptor Pherecydes, quem Cicero tradit primum de immor-
 talitate animarum disputavisse. Verba Ciceronis Tu-
 scul. 1. sunt: quod litteris exstat, Pherecydes Syrus pri-
 mum dixit animos hominum esse sempiternos. Confer
 Spencer. in Origenem IV. contra Celsum p. 191.
 At Isidorus Balsilidis F. & discipulus apud Clemen-
 tem 6. Strom. πάντα, inquit, ὅσα Φερικύδης ἀλλη-
 γορήσας ἐθεολόγησεν λαβὼν ἀπὸ τῆς χαμ προφη-
 τείας. Agitur autem ibi de alata quercu & pallio
 vario. Pythagorici certe & Plato in Phædro ani-
 mæ alas duplices attribuere, unde Homerus aliū-
 que

* Imo Syrius ex Syro insula una ex Cycladibus.

que dicunt animam evolare è corpore in superiora. Imprimis notandum quod Coelius Rhodiginus Antiqv. Lect. XVI. 18. scribit, dicens *hoc ipsum* (mortis scilicet meditationem) *Zoroastrem* (quem quidam Chamum fuisse volunt) *veteris Theologie auctorem eminentissimum significasse arbitror, quum esse alutam animam comminisceretur, ac confractis* (al. remissis) *aliis labi in corpus precipitem, rursusque latius plumantem, ac denuo factam volucrem, superna petere.* Quercus autem antiquis fuit hominum genetrix: quare Penelope Ulyssi dicit apud Homerum Odyss. XIX.

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἴσσι παλαιφάτης, ἢ δ' ἀπὸ πέ-
τρης,

*Non sunt geniti ex quercu antiqua, nec ex petra, ***

T 3

Eo-

** Geminum est apud Ciceronem IV. Academicar. quæst. *non enim esse saxo sculptus, aut è robore dolatus* (homo) *habet corpus, habet animum, movetur mente, movetur sensibus.* Quibus sane verbis non vult ostendere quercum esse hominis genitricem, sed potius hominem neutiquam esse tam durum quàm quercus vel silex, quia neutiquam ex quercu vel silice sed longe molliore materia constat. Longe minus ad Sandii institutum facit alter Clementis locus 2. Strom. p. 365. ex Platone, ubi ταῖς χερσὶν ἀτεχνῶς πῆτρας καὶ δρυὲς περιλαμβάνειν, denotat omnia tam ruditer & crasse ab illis apprehendi, ac si quercus & saxa manibus tractarent. Porro in prior loco ὑπὸ πτρεσ δρυὲς nihil aliud est quam quercus patula, quæ arbor ætatem ferens est, licet fluxis foliis. Videndum igitur an quercus illa cum velamento variegato apud Clementem sit potius imago universæ Naturæ fluxæ & in mille formas variabilis, nec minus antiquissimæ, obnuptæque ævelatæ, uti nota imago Naturæ apud Ægyptios velata ex Plutarch. de Iside & Osir. p.

Eodem sensu videtur dictum apud Clementem Stromatum lib. 2. *Increduli, ut videtur ex Cælo, & ex eo quod est aspectabile, omnia trahunt in terram, manibus plane petras & quercus apprehendentes, ut ait Plato. Musæus & Homerus homines arborum foliis comparant. Pallium tandem varium videtur denotare varietatem corporum, ceu tegumentorum animarum.*

XCIII. Profanæ ac superstitiosæ artes æneis laminis & faxeis columnis à Chamo insculptæ.

Joannes Cassianus lib. VIII. Collatione 21. Sereni Abbatis.

QUIQUE ab illa vera Physicæ philosophiæ disciplina tradita sibi à majoribus exciderunt, (*Sæpi posteri*) quam primus homo ille, (*Adamus*) qui universarum naturarum institutionem e vestigio subsecutus est, potuit evidenter attingere, suisque posteris certa ratione transmittere. Quippe qui mundi ipsius infantiam adhuc tenebam, & quodammodo palpitantem rudemque conspexerat, & in quem tanta est non solum sapientiz plenitudo, sed etiam gratia prophetiz, divina illa insufflatione transfusa, ut universis ani-

man-

354. cum inscriptione: ἐγὼ εἰμὶ πᾶν τὸ γεγονός ἢ ὄν καὶ ἐσόμενον, καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον ἔδεις πῶς θνητὸς ἀπεκάλυψεν. Alique hoc magis respondet Pherecydis argumento, quod erat de Natura atque Diis *περὶ Θεογονίας*, Theologicum.

mantibus nomina rudis adhuc mundi hujus habitator imponeret, ac non solum omnigenum bestiarum atq; serpentium furores * virusque discerneret, sed etiam virtutes herbarum, arborum quoque lapidumque naturas ac temporum necdum expertorum vicissitudines partiretur. Ita poterat efficaciter dicere: ** *Dominus dedit mihi bonorum horum, quæ sunt, scientiam veram, ut sciam dispositiones orbis terrarum, & virtutes elementorum, initium & consummationem & medietatem temporum, annorum cursus & stellarum dispositiones, vim spirituum, & cogitationes hominum, differentias arborum & virtutes radicum, & quæ sunt abscondita & improvisa cognovi.* Hanc ergo scientiam omnium naturarum per successiones generationum, semen Seth paterna traditione suscipiens, donec divisum à sacrilega propagine perduravit, quemadmodum sanctè perceperat, ita etiam vel ad Dei cultum vel ad utilitatem vitæ communis exercuit. Cum verò fuisset impiæ generationi permixtum, ad res prophanas ac noxias quæ pie didicerat instinctu quidem dzmonum derivavit, curiosasque ex ea maleficiorum artes atque præstigias ac magicas superstitiones audacter instituit, docens posteros suos ut sacra illa cultura divini nominis derelicta vel elementa hæc, vel ignem, vel aëreos dzmones venerarentur & colerent. Hæc igitur quam diximus curiosarum rerum notitia quomodo diluvio non perierit, ac supervenientibus seculis innotuerit, licet hoc minime absolutio propositæ quæstionis exposcat, tamen quia nos occasio hujus expositionis admonuit,

* al. *Siresque.*

** Sapienz. VII. 18. 19. 20.

nuit, perstringendum breviter puto. Quantum itaque antiquæ traditiones ferunt, * *Cham filius Noe*, qui superstitionibus istis & sacrilegis fuit artibus ac profanis infectus, sciens nullum se posse super his memorialem librum in arcam prorsus inferre, in qua erat una cum patre iusto ac sanctis fratribus ingressurus, scelestas artes ac prophana commenta diversorum metallorum laminis, quæ scilicet aquarum non corrumperebantur injuria, & durissimis lapidibus insculpsit. Quæ diluvio peracto eadem qua ille celaverat curiositate perquirens, sacrilegiorum ac perpetuæ nequitie seminarium transmittit in posteros. Hac itaque ratione illa opinio vulgi, qua credunt angelos vel maleficia vel diversas artes hominibus tradidisse, in veritate completa est.

Petrus Comestor in Historia Scholastica libri Genesios cap. XXXIX.

Quædam Historiæ dicunt regnum Assyriorum cœpisse ab antiquo Belo, quod verum est quantum ad initium. Alii dicunt cœpisse à Nino, quod verum est etiam quantum ad regni ampliationem. Ninus vicit Cham, qui adhuc vivebat & regnabat. in Bactria, alii Thracia, & dicebatur Zoroastres inventor Magicæ artis, qui & septem liberales artes in quatuordecim columnis scripsit, septem æneis & septem lateritiis contra utrumque Diluvium. Ninus vero librose ejus combustis.

XCIV.

• *Harum fides, inquit Allatius p. 241. ad Eustathii Hexæm. penes sit ipsas auctores. Mibi nunquam id persuadebunt &c. Maximum inter Nimum & Zoroastrem & Noëtam diluvium temporis spatium intercessit.*

XCIV. Cham à malis creatus Angelis, & malas artes edoctus. Magiæ & Astrologiæ auctor. Magici ejus libri.

Cham Zoroaster.

Eriphanus in heresi XXXIX. Sethianorum cap. 3.

Ἰδὼσα ᾗ πάλιν πολλὴν ἐπιμιξίαν, καὶ ἀτακτον ὄρμην, τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων, εἰς μίξιν τῶν δύο γενῶν ἐλθόντων, καὶ συστάσεις γενῶν τινὰς τῇ αὐτῶν ἀταξίᾳ ἐμποιήσαν, πορευθεῖσα πάλιν ἡ αὐτὴ Μητὲρ τε, καὶ Θήλια κατὰ κλυσμένῃ ἠνεγκε, καὶ ἀπώλεσε πᾶσαν γένεσιν ἀνθρώπων πάντες γένεσιν ἐναντίον. ἵνα δὴ θεν τὸ καθαρὸν γένος τὸ ἀπὸ Ἑσέθ, καὶ δίκαιον, μόνον μείνῃ ἐν κόσμῳ, εἰς σύστασιν ἔτι ἀνωθεν γένεσιν τε καὶ σωθῆρ. ἡ δὲ δίκαιοσυνης. ἔλαθον ᾗ αὐτὴν πάλιν οἱ Ἀγγελοὶ, καὶ εἰσέδυσαν τὸν Χάμ εἰς τὸν κιβωτὸν, ὅτι αὐτῶν πᾶσι μαλ. ὁκτώ γὰρ ψυχῶν σωθεισῶν ἐν τῇ τότε λάρτακι ἔτι Νῶε, ἐπὶ αὐτῇ.

Rursum vero cum permiscuam perturbationem, & Angelorum hominumque temerarios impetus Mater cerneret, quod commista simul genera illa duo fuissent; qua ex confusione nova quædam essent genera constituta: eadem illa Parens fœmina progrediens aquarum eluvione contrariam omnem factionem funditus extinxit, ut incorrupta ac justa Sethi stirps ad cœlestegenus, scintillamque justitiæ conflandam in terris sola retineretur. Verum clam ipsa, rursus Angeli Chamum è genere suo prognatum in Arcam introducunt. Nam ex octo capitibus illis, quæ in Noëmi Ar-

καὶ ἔκαστα γένος φασί.
 τὸν δ' εἶνα εἶναι τὸν Χάμ τ'
 ἀλλῆς δυνάμεως ὑπάρ-
 χοντα, ὃν εἰσδύναμι λαθόν-
 τα τὴν ἀνω Μητέρα. ὑπὸ
 τῶν Ἀγγέλων δ' τὸ τοιοῦτο
 συσκευασθῆναι, ὥτως ἀποτε-
 λεσθῆναι, ἐπειδὴ γάρ, Φα-
 σιν, ἔγνωσαν οἱ Ἀγγελοι,
 ὅτι μέλλει πᾶν τὸ πνεῦμα
 αὐτῶν ἀπαλείφεισθαι ἐν
 τῷ κατακλυσμῷ, παντο-
 γία ἵνα τὸν προσημασμένον
 Χάμ εἰς Διατήρησιν ἔσθ' ὑπ'
 αὐτῶν κτιομένης γένος τ'
 κακίας παρεμβάλλον, καὶ
 ἐκ τούτων λήθη καὶ πλάνη
 πρὸς τὴν ἀνθρώπου, καὶ
 ἀτακτοὶ Φορὰι ἀμαρτη-
 μάτων, καὶ πολυμιξία κα-
 κίας ἐν τῷ κόσμῳ γεγένη-
 ται. καὶ ὥτως ὁ κόσμος
 εἰς τὸ ἀρχαῖον τ' ἀταξίας
 αὐθις ἀνέκαμψε, καὶ ἐν-
 πλήθη κακῶν, ὡς ἐξ ἀρ-
 χῆς πρὸς κατακλυσμῷ.

ca servata leguntur, sin-
 cerioris generis septena
 fuisse prædicant, octa-
 vum vero nomine Cha-
 mum ab aliena vi pro-
 ductum latuisse coele-
 stem Matrem, & in Ar-
 cam irrepsisse: & id ip-
 sum Angelorum fraude
 ac consilio esse perfe-
 ctum. Cum enim, ut
 ajunt, didicissent illi, ge-
 nus omne suum diluvii
 aquis exterminandum,
 mira calliditate, quo
 mali generis, cujus au-
 thores erant, reliquias
 foverent, Chamum in
 Arcam inculcant. A quo
 in humanum genus er-
 ror, & oblivio, atque
 inconsiderati flagitio-
 rum impetus, & scele-
 rum varietas multiplex
 in Orbem terrarum eru-
 pit. Atque ita Mundus
 ad pristinam perturba-
 tionem denuo revolu-
 tus, perinde atque ante
 diluvium, malorum co-
 pia redundavit.

*Pseudo Clemens lib. IV. recognitt. cap. 27. S. Petrum
Apostolum loquentem inducens:*

Ex Noe familia unus Cham nomine cuidam ex
filiis suis qui Mesraim appellabatur, à quo Ægy-
ptiorum & Babyloniorum & Persarum ducitur
genus, male compertam Magicæ artis tradidit di-
sciplinam: hunc gentes quæ tunc erant Zoroa-
strem * appellaverunt, admirantes primum Ma-
gicæ artis auctores, cujus nomine etiam libri super
hoc plurimi habentur. Hic ergo astris multum
ac frequenter intentus, & volens apud homines
videri

- * Chamum ipsum cum Zoroastre confundunt Jo. Casianus,
Petrus Comestor, Pseudo Berofus, Athanasius Kircherus
tum alibi tum in Area Noë p. 210 seq. Scipio Sgambatus &
multi recentiores, quam sententiam oppugnat Bochartus
IV. l. Phaleg. & sane Persarum Zoroastrem longe fuisse ju-
niorem constat. Non verisimilius est quod Gregorio Tu-
ronensi Zoroaster est *Cbum*, scriptori Clementinorum à Co-
telerio editorum *Nimrod*, Francisco Patricio in *Magia Phi-
losophica Japhetus*, aut quod hoc loco pseudo Clementi vi-
detur idem esse cum *Misraimo*, quam opinionem amplecti-
tur etiam auctor Chronici Paschalis f. 28. Alia de Zoroa-
stre & scriptis ei tributis retuli lib. 1. Bibl. Græcæ
cap. ult. Specimen Magicæ Chami referens pseudo Berofus,
fingit eum carmine Magico Patris Noë ebrii virilia incan-
tasse, sterilemque eum reddidisse: *Erat Noë filius ex tri-
bus primis adolescentiar Chem, qui semper magica & bene-
fica studens Zoroastris nomen consecutus erat. Is patrem
Noam odio habebat, quia alios ultimo genitos ardentius
amabat, se vero despici videbat. Itaque nactus oportuni-
tatem, cum Noë pater nudus jaceret, illius virilia com-
prehendens taciteque submurmurans, carmine magico
Patri illius, simul & illum sterilem, perinde atque ca-
strum effectis, neque deinceps Noë familiam aliquam
fecundare potuit.*

videri Deus; velut scintillas quasdem ex stellis producere, & hominibus ostentare cœpit; quo rudes atque ignari, in stuporem miraculi traherentur: cupiensque augere de se hujusmodi opinionem, sæpius ista moliebatur; usquequo ab ipso Dæmone, quem importunius frequentabat, igni succensus concremaretur.

Sed stulti homines qui tunc erant, cum debuissent utique opinionem, quam de eo conceperant, abjicere, quippe quam pœnali morte ejus viderant confutatam; in majus eum extollunt. Exstructo enim sepulcro ad honorem ejus, tamquam amicum Dei, ac fulminis ad cælum vehiculo sublevatum, adorare ausi sunt; & quasi vivens astrum colere. Hinc enim & nomen post mortem ejus, Zoroaster, hoc est, vivum sidus appellatum est, ab his qui post unam generationem Græcæ linguæ loquela fuerant repleti. Hoc denique exemplo, etiam nunc multi eos qui fulmine obierint, sepulcris honoratos, tamquam amicos Dei, colunt. Hic ergo, cum quartadecima generatione cœpisset, quintadecima defunctus est; in qua turris ædificata est, & linguæ hominum multipliciter divisæ sunt.

Inter quos primus, magica nihilominus arte quasi corusco, ad eum delato, rex appellatur quidam Nemroth, quem & ipsum Græci Ninum vocaverunt; ex cujus nomine Ninive civitas vocabulum sumsit. Sic ergo diversæ & erraticæ superstitiones ab arte magica intium sumpsere.

Sixtus Senensis lib. 2. Bibliotheca Sancta p. 57.

Cham filii Noë scriptura, est opus impietatis prodigiosæ atque maleficæ, continens *elementa ac praxin artis Necromantica*. Meminit hujus voluminis Ciccus Asculanus in Commentariis quos edidit in Sphæram (cap. 4.) quod sine ullo dubio ab iniquissimis hominibus confictum est, & ab iisdem inscriptum & evulgatum sub titulo scripturæ Cham, sumta occasione ex his quæ Serenus Abbas de Magicis artibus à Cham inventis & scriptis refert apud Joannem Cassianum.

XCV. Cham Chemiæ repertor. Cham *Jupiter* qui Saturnum Patrem* exsecuit. *Jupiter Ammon, Belus, Menes &c. Ægyptus*
Chemia, terra Cham.

Samuel Bochartus in Phaleg. lib. IV. cap. I.

Cham licet maledictus, non tamen fuit exclusus à terrenis benedictionibus illius qui Sole suo illuminat bonos & malos, a) & pluviam ex quo dimittit super justos & injustos. Quippe in mundi divisione, illi præter Ægyptum atque Africam universam, Syriæ magna pars obtigit atque Arabiæ, ut de Babylonia, & Susiana, & Assyriâ, & aliis terris taceam quas Semi filiis eripuit Nimrod Chami nepos.

Inde est quod illi Arabes quorum pascua invadunt

** Confer Bælii Lexicon in Cham.

a) Matth. V. 45.

dunt Simeonitz 1. Paral. 4. 40. dicuntur esse יִם יָם *Chami stirpe*. Et à Davide b) passim Ægyptus appellatur *terra Cham*; Et in Plutarcho Χημία *Chemia*, Et in Stephano voce composita Ἡρμοχύμιος *Hermochymius*. Ægypti denique Nomorum vocabula *Chemmis*, *Psochemmis*, *Psitachemmis*, ad Chami nomen palam alludunt. Idem pro Chamo ab Ægyptiis & Afris Ἀμὼν dictus: unde Ammonia urbs in Marmoricæ littore, & Ammoniaca regio, ubi Ammonis oraculum & templum toto orbe celeberrimum, & Africa universa Ammonia, ut ex Alexandro Polyhistore probat Stephanus Byzantinus. Sed & Thebas Ægyptias, ut Græcè Διόσωλον , ita Hebraicè a Prophetis appellari אֲמוֹן *Amon* *No*, vel אֲמוֹן־נֹ *No-Amon*, id est Hammonis, idem, quia Jovi Ammoni, id est Chamo, sacræ fuerunt, suo loco probavimus. c) Et totam de Saturno & Jove fabulam natam esse ex historia Noz & Chami.

Hebræis חַמ *cham* calidum, d) & חַמִּי *chumi* nigrum

b) Pf. 78. 52. & 105. 23. 27. & 106. 22. Plutarch. in Iside p. 364. Notum quoque est Ægyptum passim dici *Misraim* à Chami filio. Josephus lib. 1. c. 7. $\text{τὴν γὰρ Ἀιγυπτίον Μέσσην, καὶ Μισραΐδης τὰς Αἰγυπτίους ἀπαίτας τὰς ταύτην οἰκάντας καλεῖται}$.

c) Lib. 1. Phaleg. c. 1. adde Freinshem. ad Curtium IV. 7. 5. Etiam Sanchoniathon apud Eusebium lib. 1. præparat. p. 31. (idem qui Ægyptiis Jupiter Ammon) unus è tribus Saturni filiis Ζεὺς Βηλ . Jo. Marshamus in Canone Chronico p. 23. & 31. putat etiam sub *Menis* primi Ægyptiorum Regis nomine Chamum latere.

d) Male apud Eucherium *callidus* editur, pro *calidus*. Philoz ἱερὴν

nigrum sonat: Itaque Chami nomen vel à calore vel à nigredine factum. Neque ut videtur sine numine, cum quæ Chamo contigit Africa immo- dico æstu laboret, ejusque posterì fere omnes vi- cini sideris ardore sint exusti, atque infuscati. Quod ipsum pono in parte maledictionis; Quam- vis in Africa loca sint, quæ nulli parti terrarum fertilitate cedunt. Ægyptii, quos hujus vocis signi- ficatio latuit, de Ammonis nomine multa com- miniscuntur. In Plutarchi Iside Manethos Seben- nita Ἀμοῦν interpretatur τὸ κεκρυμμένον καὶ τὴν κρύ- ψιν occultum & occultationem. Et Hecatzus Abde- rita hoc verbo Ægyptios uti scribit, ὅταν ἰνὰ προσ- καλῶνται, προσκληρικὴν γὰρ εἶναι τὴν φωνήν, cūm aliquem accersunt, vocem enim esse vocativam. Nempe Ægyptii Amon dicebant pro Hebræo אֱמֹנִי Almo- ni, e) quod Septuaginta κρύφιος reddunt. At A- quila & Theodotion τὸν δαίνα (Gallicè dixeris un- tel) nomen est fictitium quo vocatur aut vir aut lo- cus cujus nomen nos latet. Fit à radice ὄλγ id est abscondere, γ & λ permutatis. Exempli sunt Ruth 4, 1. & 1. Sam. 21, 2. & 2. Reg. 6, 8. Patet igitur Ægyptiis Amon id ipsum fuisse; cum alii occul- tum explicent; alii vocantis esse velint plane eā- dem ἀμφιβολία. Itaque Amon ex Almoni factum, litera L aut absorptâ inter pronunciandum, aut etiam

ἐρμηνεύεται θερμὴ καὶ χαμ, σάλῳ δὲ χανασάν.
lib. πρὶ τῆ ἐξήγησις Νῶε p. 280. In expositione nomi-
ni Hebr. χαμ, θερμοί & in alio apud Marcianum
T. 2. Hieron. p. 269. χαμ θεμωνία σάχυν, accersit
spica.

e) Conser Wagenseili Hoffnung der Erlösung Israels p. 208.

etiam prorsus induc̃ta, ut in Gallicis vocibus *chau-
me* & *contre* pro Latinis *culmus* & *culter*. At Dei no-
men Ἀμμὴν vel *Ammon* plane aliud. Omnino
enim factum est ex *CHam* vel *Hem* mollito sono
Hebrææ aspirationis. * Quam iidem alibi per *χ*
exprimunt, ut in voce *Χημία* qua dicebatur Ægy-
ptus. Atque ut illam Hebrææ *CHam* synony-
mam fuisse scias, audi Plutarchum: Ἐτι, inquit,
τὸν Ἀγυπτίον ἐν τοῖς μάλιστα μελάγγειον ὕσαν, ὡς περ
τὸ μέλαν ἔ' ὀφθαλμῷ Χημία καλεῖται. *Adbuc Ægy-
ptum, cuius solum maxime nigrum est, Chemiam Ægyptii
vocant, ut nigrum illud quod est in oculo. Non vacat
addere Græcorum nugas de Ammone ἀπὸ ἑ
ἄμμη.*

Idem in eodem capite, quibusdam interjectis.

Priori de Zoroastre commento simile aliud de
Alchimia, cuius authorem faciunt Chamum, f)
quasi de nomine authoris pro *chamia* dicatur *che-
mia* & *chymia*, & Arabico articulo præfixo *alchymia*.
Antiquitatis enim gloriam maximè affectant hu-
jus artis ἐπὶ πλάγ: Quos non pudet proferre Mosis
Prophetæ χρημειτικὴν συντάξιν; Et Mariæ sororis
Mosis librum *Alchymisticum*. Ut taceam Her-
metis Trismegisti scilicet tabulam *smaragdina*,
& ejusdem Chymicos tractatus septem & opus de
corporibus transmutandis: Et Osthani & Demo-
criti & Ori *Χημειτικά*; & Jasonis vellus aureum:

τὸ τὸ

* Idem etiam de nomine *Thamius* sentit Marshamus in *Canone
Chronico* p. 31.

f) Alii Adamum ipsum. Vide Dan. Sennertum de *Chymico-
rum cum Aristotelicis consensu* cap. 3. & quæ supra p. 32.

ἔτο γὰρ ἔχ' ὡς ποιητικῶς φέρεται, ἀλλὰ βιβλίον τὴν
 ἐν δέσμασι γεγραμμένον, ὡς εἶχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι
 αὐτὴν χημείας χρυσοῦν, *Neque enim fuit vellus illud qua-*
le Poëta fabulantur, sed liber fuit in membranis scriptus,
continens quomodo parandum sit aurum per chemiam. Ita
 nugatur ignotus scriptor apud Svidam in voce Δι-
 ερας, In eodem, voce χημεία, de Diocletiano hæc
 legere est: τὰ ὡς χημείας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοῖς
 παλαιοῖς γεγραμμένα βιβλία διερευνησάμενος ἐκείνου
 πρὸς τὸ μηκέτι πλῆστον Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς τοιαύτης
 προσγίνεσθαι τέχνης, μηδὲ χρημάτων αὐτοῖς παρρησίας
 ὡς οὐσία ἔλοιπ' Ῥωμαίοις ἀνταῖρεν, *libros à veteribus*
de auri & argenti chemiâ conquestos cremavit, ne Egi-
ptii ex tali arte amplius sibi opes compararent, neve pecu-
niarum copia freti, Romanis in posterum obsisterent. Ac
 si tam fallaci arte potuerint tam copiosè ditescere,
 ut Romanis inde fierent terribiles.

Quin quasi leve sit chemiam ab authore Chamo
 arcessere, non desunt qui artibus ante diluvium
 repertis illam accense, Tubalcainum è fabro
 transmutantes in Philosophum Chymicum: E-
 doctum scilicet ab Angelo γ) Exael, quem primum
 Enochi liber apocryphus homines docuisse scribit
 τὰ μέταλλα τῇ γῆς, καὶ τὸ χρυσοῦν πῶς ἐργάσωνται
 quomodo metalla terra & aurum elaborentur. Unde
 Zosimus Panopolites lib. 9. χημειῶν collegit
 eos Angelos, quos vult in mulierum amorem ex-
 arfisse, ante omnia Chemiam tradidisse: τὰτο ἔν,
 inquit, ἔφασαν αἱ ἀρχαῖαι καὶ θεῖαι γραφαί, ὅτι
 U αγγε-

g) Hebr. חֲנִיכָא quia חֲנִיכָא est fundere. Confer quæ supra
 p. 183-184. Solent & Chymici *Tubalis ignem* vocare flam-
 mam ex fulmine succensam.

ἄγγελοι ἐπεθύμησαν τῶν γυναικῶν, καὶ κατέλθόντες
 ἰδὼν αὐτὰς τὰ πάντα τὰ τῆ φύσεως ἔργα. Et
 paulo post: ἔστιν ἂν αὐτῶν ἡ πρώτη ὡδιδόσις χημᾶ
 περὶ τῶν τῶν τεχνῶν. Ἐκάλεσαν δὲ ταύτην τὴν βί-
 βλον χημᾶ: ἔνθεν καὶ ἡ τέχνη χημία καλεῖται. Sa-
 cta ἔστι divina Scriptura Angelos dicunt mulieres concupi-
 visse, ἔστι cum in terram descendissent, eas edocuisse omnia
 naturae opera ἔστι. Prima igitur illorum traditio fuit Che-
 ma de his artibus. Vocaverunt scilicet hunc librum Che-
 ma, unde ars etiam Chemia vocatur.

Interim Alchymia certum est novum esse in-
 ventum, nec illius quemquam meminisse ante Ju-
 lium Firmicum Imperatori Constantino σύγχρο-
 νον, qui Mathes. lib. 3. cap. 15. lunam scribit in no-
 τῷ ab horoscopō locō in nocturnā geniturā hominem ad sci-
 entiam Alchymiae propensum reddere. Et commentum
 de Chamo refellunt Arabum scripta, qui hanc ar-
 tem maxime excoluerunt. Ab iis enim Alchy-
 mia non scribitur, ut Chami nomen per Cha, sed
 per Cheph **חלמי** vel **חלמ**. Unde patet ori-
 go nominis toties quæsitæ nec dum reperta. Ara-
 bice nimirum **חמ** chema est occultare. Verbum
 eā significatione in usu prima, quartā, & quintā
 conjugatione. Inde igitur **חלמיה** chemia vel **חלמי**
 alchemia est ars occulta. Quo non potuit dari no-
 men aptius, si rem ipsam respicias, si docendi
 modum.

Scipio Sgambatus in Archivis V. T. p. 156. seq.

Chami vero Academia non modo in Perside,
 Chaldæa, Ægypto viguisse dicitur, sed eam quo-
 que

que disciplinam secuti feruntur in Græcia Telchines, in Italia Cimmerici, utraque gens veneficiis infamis, & vaticiniis emortualibus, ac scelestâ familiaritate Geniorum. Telchines quidem adeo; ut etiam ipsi Lemurum genus putarentur, potius quam homines. Hinc Svidas Τελχῖνες πονηροὶ Δαίμονες, ἢ ἀνδρώποιοι. Φθονητοὶ, καὶ βιάσκατοι. *Telchines mali Demones, aut homines invidi, & malefici.* Fascinatores præcipuè fuisse ait Ovidius, & ob eam causam ab Jove undis mersos. lib. VII. Metamorph.

*Phæbeamque Rhodon, & Jalisios Telchinas,
Quorum oculos ipso mutantes omnia visu
Juppiter exosus, Fraternis subdidit undis.*

Cimmerius familiaris illa pars deterioris Magiæ fuit, quæ Necromantia dicitur: eam sub terra factitabant in speluncis ad Cumam. Non me latet quosdam esse, qui negant Zoroastrum ejus antiquitatis esse, quæ Chami ætatem possit attingere. Nam Xanthus Lydius apud Laërtium à Zoroastro ad Cyrum minorem annos numerat DC. Sed quid prohibet credere Zoroastros plures fuisse in Perside, & Chaldaea, quemadmodum in Ægypto plures fuere Mercurii: neque id omittendum, Auctorem vitæ Isidori apud Photium * scribere ex vetere Phœnicum historia, duos fuisse Neptuni filios, Dicæum, & Sylea, id est justum, & sacrilegum. Quorum cum constet Dicæum eundem esse, qui Sadicus, Melchisedech, & Sem vocatus, necesse est Syleum, sive sacrilegum esse Chamum. Ambos verò dictos esse Neptuni filios, velutè

U 2

mari

nominum similitudine conjiciunt viri doctissimi. Vide Steph. Morini octo dissertationes p. 23. & Scipionis Sgambati Archiva Vet. Test. p. 158. ubi *Joram* quoque Atlantis filium cum Japheto nostro confundit, quin ex illo ipsum repetit nomen *Jorā*. De Japeto consentit Claudius Frassenius p. 95. disquisit. Bibl. cui Japhetus quoque est Græcorum *Neptunus*, quod utrumque ante eum in mentem venit Bocharto III. 1. Phaleg, & Huetio p. 256. demonstrationis Evangelicæ. Sicut enim, inquit, Noachus orbem inter tres liberos suos dispersit ut est, Semum, Japhetum & Chamum, sic Græci finxere Jovi, Neptuno ac Plutoni orbem totum divisum à Saturno. Per Jovem Chamum intelligunt, cujus vestigium in Ammone quaerunt Jovis cognomine. Pluto ut jam dixi ipsis est Semus. Reliquum, ut Japhetus Neptunus sit.

XCVII. CAINAN, Arphaxadi F. Ejus
Astronomia ex columnis Sethigenarum descripta.

Joël in Chronographia, subinit.

Μετὰ τὴν κατακλυσμὸν καὶ τὴν κατὰ κλυσ- Post diluvium Cainan-
μὸν καὶ τὴν κατὰ κλυσ- nus * Arphaxadi F. cum
U 3 σὺν

indicaveratque Patri Chamo & cum eo riserat. Ex viri eruditi atque ingeniosi expositione, qui nuditatem Noachi de incestu cum matre vel noverca sua à Chamo perpetrato accipit, Cainan maledicto avi tangitur tanquam ex incestu natus. Sed cum evigilaret Noa & diris crimen Cainanis vindicaret, nasci ille interim dum dormierat avus, non potuit.

* Quod Cainani Enosi F. tribuit pseudo Gorionides in loco quem

συνεγράψατο τὴν αἰχρονομίαν, εὐρηκαὶς τὴν & Σηθ καὶ τῶν αὐτῆ τέκνων ὀνομασίαν, καὶ τῶν ἀστέρων ἐν πλακί λιθίνῃ γεγλυμμένην. ὅτι γὰρ & Σηθ ἐκγονοὶ προμνηθέντες ἀνωθεν τὴν μέλλουσαν γενεάν

Sethi illius filiorum & siderum nomina in faxeo cippo comperisset, stellarum cursus commentario complexus est. Nam ex Sethi stirpe progeniti imminentem generi humano e-

φθο-

quem dedi supra p. 159. hoc Joel sæculi tertii decimi scriptor refert ad Cainanem quem Noachi pronepotem faciunt Codices plerique omnes LXX. Interpretum & Lucæ III. 36. licet aliqui è veteribus scriptoribus omittunt, ut Judæi Philo & Josephus, Christiani Irenæus, Africanus, Theophilus Antiochenus, Eusebius (indignante Syncello p. 79. 80. 167. 326.) Josephus alter, auctor Hypomnestici, & alii ut notant Bochartus II. 13. Geographiæ sacræ, Jacobus Usserius diff. de Cainane, Jo. Cordeſius in diff. Gallicæ edita de Genealogia Christi, & Hugo Grotius adlaudatum Lucæ locum. Deest sane Cainan in Codicibus Hebræis & Samaritanis Gen. XI. 12. quod monuit etiam Abulpharajus p. 10. Deest similiter in Chaldaicis Syriacis, Arabicis, Persicis, Latinis & Æthiopicis: Desideratur quoque I. Paralip. I. 24. in codicibus Hebræis, Chaldaicis, Syriacis, Arabicis, Latinis & editione Græca Vaticana, atque Codice Alexandrino LXX. Interpretum Sed & in Codice Græcolatino vetustissimo Cantabrigiensi Lucæ, verum unico in loco, atque si millium audimus, omnium corruptissimo. Vicissim habent cæteri codices LXX. Interpretum & Lucæ tantum non universi, atque Origenes obelo notavit teste Procopio. quod nempe in Græco tantum, non autem in Hebræo reperisset. Habent etiam Græci codices Genes. X. 22. & 24. Quod vero Samuel Petrus IV. 6. Variarum Lect. hariolatur Cainanem Salæ fuisse cognomentum, eundemque fuisse hominem Cainanem Arphaxadi & Salam, parum verisimile est, ut pleræque viri illius docti conjecturæ. Neque Chronico Orientali temere credendum, in quo p. 3. annotatur Judæos Cainanem omnino è suis codicibus erasse.

Φθορὰν τῶν ἀνθρώπων
ἐποίησαν δύο στήλας, μίαν
λιθίνην, ἐτέραν δὲ πλιν-
θίνην, λογισάμενοι ὅτι εἰ
μὴ δὲ ὕδατος ὁ κατὰ-
κλυσμός, ἡ λιθίνη στήλη
μὴ εἰ καὶ ἐν αὐτῇ γε-
γλυμμένα, εἰ δὲ ἀπὸ πυ-
ρός, ἡ πλινθίνη σωθήσε-
ται.

docti perniciem, duas
columnas unam qui-
dem lapideam alteram
lateritiam condiderunt,
rati si mundus aquarum
illuvie immergeretur,
lapideam permanfuram
& quaecunque in ea ex-
sculpta erant: si conflag-
raret incendio, lateri-
tiam evasuram.

XCVIII. Scriptum Gigantum à Cai- nane repertum.

Syncellus p. 80. Chronographia.

Τῷ βφπέ ἔτι Καϊνᾶν
διοδεύων ἐν τῷ πεδίῳ, εὗ-
ρεν τὴν γραφὴν τῶν Γιγάν-
των καὶ ἐκρυψεν παρ' ἐαυ-
τοῦ.

Anno 2585. Caiman
deambulans in agro
scriptum Gigantum *
invenit, & penes se re-
posuit.

XCIX. Narratio Apocrypha de Mel- chisedecho.

Ex Athanasii T. 3. edit. Montisfauconiana p. 239.

EΝ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν
τις βασίλισσα Σα-
λὴν, κατὰ τὸ ὄνομα τῆς
πόλεως· ἐγέννησε δὲ τὸν

Tunc temporis erat
Regina quaedam
Salem, ejusdem cum
urbe nominis. Pe-

U 4

Σα-

* *Gonius: scripta de Gigantibus monumenta.*

Σαλααδ, Σαλααδ ὃ ἐγέν-
νησε Μελχί· Μελχί ὃ ἔ-
χευναῖκα κατὰ τὸ ὄνομα
αὐτῆς Σαλήμ. ἔτεκε ὃ αὐτῷ
δύο υἱὲς, ἓνα καλὸν ἄνθρωπον
τὸν Μελχί, καὶ ἕτερον Μελ-
χισεδέκ· ἦν ὃ ὁ πατήρ
αὐτῶν ἔλθων, ἀσπίθου, θυ-
σίας ἐπιτελῶν τοῖς εἰδώ-
λοις. συνέφθασε ὃ καιρὸς
ἐπιτηδεύειν· καὶ θυσιάζειν
τοῖς εἰδώλοις· ἦν γὰρ θυ-
σιάζων ἐν τῷ δωδεκαθίῳ·
καὶ λέγει Μελχί ὁ βασι-
λεὺς τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Μελχισε-
δέκ· λάβε μέλα σὺ ἐκ τῶν
παιδαρίων, καὶ ἀπελθε
εἰς τὸ βυκολικόν, καὶ πρόσ-
αγέ μοι ἐπὶ τὰ μόσχους, ἵνα
θύσωμεν τοῖς θεοῖς. ἀπερ-
χόμενος ἔν ὃ Μελχισεδέκ,
ἐννοια θεῖκή ἐπῆλθεν αὐτῷ
κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἀτενί-
σας τὴν ὀφθαλμῶν εἰς τὸν
ἕρανόν, ἠτένιζε τῷ ἡλίῳ· καὶ
ἐνθυμεῖτο· ὡς εἴ τι σελή-
νης καὶ τῶν ἀστρῶν, καὶ ἐν
αὐτῷ γενόμενος εἶπεν· εἴ τις
ἐποίησε τὸν ἕρανόν, τὴν
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
τὰ ἀστρα, ἐκεῖνα ὀφείλει
δοθῆναι ἢ θυσιάᾳ τῷ κτί-
σαντι αὐτά. ἐκδηλὸν με

perit autem Salaad, Sa-
laad autem genuit Mel-
chi, Melchi habuit uxo-
rem cognominem ipsi
Salem. Peperit autem
duos filios, unum di-
ctum Melchi, & alterum
Melchisedech. Et erat
pater eorum Græcus,
impurus, sacrificia im-
molans idolis. Advene-
rat autem tempus sacri-
ficandi idolis idoneum,
& immolabat in duode-
cim Deorum templo,
cum dixit Melchi Rex
filio suo Melchisedech:
Confer te cum pueris ti-
bi assumtis ad bovine, &
adhuc mihi septem vi-
tulos, ut adoleamus di-
vis. Dum abiit Melchi-
sedech, subiit eum divi-
na quædam cogitatio, &
sublatis in cælum oculis
aspiciebat solem, & con-
siderabat lunam & stel-
las, & dum hæc medi-
tatur, inquit: Ecquis
fecit cælum, terram, &
mare, & sidera? Illi vi-
ctima immolanda, qui

ποιῶσι τὰ σημεῖα ἐν ἡραν, ὅτι ὁ κτίστης αὐτῶν ἐπ' αὐτῶν αὐτῶν ἐπαναπαύεται, ἀφθαλῶ, ἀόρατῶ, ἀθάνατῶ, μόνῳ Θεῷ ὑπάρχων ἐν ἡραν, καὶ ἐπὶ γῆς, ἐπιστάμενος βλασφημίας καρδιῶν αὐτῶν· ἐστὶν ἀληθινὸς Θεός, αὐτῷ ὀφείλει δοθῆναι ἡ δουσία. ἀπέλθο ἐν πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ συγγνωμήσομαι αὐτῷ· ἵσως ἀκέσειαί μου. ἀνέλυσεν ὁ Μελχισεδεκ, μηδὲν ἀποφέρειν. ἰδὼν ὁ πατήρ αὐτῶν, λέγει αὐτῷ, πῶς εἰσιν οἱ μόχοι, ὁ δὲ Μελχισεδεκ λέγει αὐτῷ· μὴ ὀργίζῃς, πάτερ βασιλεῦ, ἀλλ' ἀκυσόν μου· ὁ δὲ εἶπε· τί ἔχεις εἰπεῖν, εἶπε, Δὶς τὰς χεῖρας· ὁ δὲ Μελχισεδεκ λέγει· δεῦρο τὴν θυρίαν, ἣν ἐχομεν δῶναι, μὴ δώμεν αὐτὴν τοῖς Θεοῖς ταῖς· ἔτοιγδ' ἐφαίνονταί μοι Θεοί· ἀλλὰ μάλλον δώμεν θυρίαν τῷ ἐπαναπαυομένῳ ἐπάνω τῶν ἡραν. αὐτὸς γὰρ Θεὸς Θεῶν, ὁ δὲ πατήρ αὐτῶν ὀργισθεὶς λέγει

condidisset ista. Certum me signa cæli faciunt, quod creator istorum super eis acquiescat, qui nec subiectus corrupti-
oni, nec aspectui, nec morti, solus Deus sit in cælo & in terra, quem non lateant blasphemix cordium. Ille verus est Deus, illi debetur sacrificium. Itaque recipiam me ad patrem meum, & conferam cum illo sententiam, forsan dabit locum verbis meis. Reversusque est Melchisedech re infecta. Quem cum vidisset pater, ait: ubinam sunt vituli? excepit eum Melchisedech: Ne succenseas, pater mi Rex, sed audi me. Qui dixit: Quid habes mihi dicere? dic confestim. At Melchisedech ait: Huc admove sacrificium, quod oblaturi sumus, ne demus illud Diis istis. Hi enim non videntur mihi Dii, sed offeramus

αὐτῷ πορεύσθαι, ἀγαγε, ἃ
εἰπόν σοι ἐπεὶ ἔζησεν. ἀπ-
εὐθὺς ὃ αὐτῷ πάλιν ἔ-
μελχισεδεκ ἐπὶ τὸ βα-
σολικόν, εἰσῆλθεν ὁ βασι-
λεὺς Σαλήμ μελχί, πρὸς
Σαλήμ τὴν γυναικα αὐτοῦ,
λέγων αὐτῇ· δευρο δώσω
θυσίαν ἓνα τῶν υἱῶν ἡμῶν·
ἢ ὃ γυνὴ αὐτοῦ ἀκύνεσσα,
ἔκλαυσε πικρῶς· ἐπέγνω
γὰρ, ὅτι προφάσει θέλει
ὁ βασιλεὺς φανεῦσαι τὸν
μελχισεδεκ, ὅτι ἀνείδισεν
αὐτῷ ἐπὶ τὴν θυσίαν, καὶ
ἀνετίναζεν ἡ βασίλισσα,
καὶ εἶπεν· οἶμοι ἐκοπίασα
καὶ ἐμόχθησα εἰς κενόν, ἰ-
δὼν ὃ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς,
εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖς· ἀλλὰ
δευρο λαχών. καὶ εἰάν
λάχη μοι· ἐπιλέγομαι, ὃν
θέλω, καὶ δώσω αὐτὸν
θυσίαν τοῖς θεοῖς ἡμῶν. εἰ
ὃ λάχη σοι, ἐπίλεξαι, ὃν
ἂν θέλῃς, ὡς φυλάξ-
τε αὐτόν. τῷτο ὃ εἶπεν, δο-
κῶν καταλαγχάνειν τῷ
ιερεῖ καὶ βαλόντες κληρον,
ἐλαχεν ἡ βασίλισσα, καὶ
ἐπέλεξε τὸν μελχισε-
δεκ, ὃν ἠγάπα· ὁ δὲ βα-

sacrificium ei, qui ac-
quiescit super cælis. Ille
enim est Deus Deorum.
Pater ejus iratus respon-
dit illi: Abi, adduc, quæ
injunxi tibi, si vivere
velis. Quum iterum se
conferret Melchisedech
ad bovine, ingressus est
Rex Salem Melchi ad
uxorem suam Salem, in-
quiens illi: Huc cedo
sacrificium unum filio-
rum tuorum. His audi-
tis conjux ejus flevit a-
mare: norat enim,
quod prættextu Deorum
occisurus esset Rex Mel-
chisedech, quod con-
temsisset ei sacrificium,
& gemens Regina dixit:
Heu mihi, laboravi &
parturivi frustra! Quod
intuitus Rex, ait illi:
Noli flere, sed huc age,
fortiamur, & si sors ob-
venerit mihi, eligam,
quem velim, daturus
eum sacrificium DEIS
nostris. Quod si sors ob-
venerit tibi, eligas,
quem velis, licet, & re-

σιλεύς Σαλήμ ἡγήθεις
 ὡς ὁ γυναικὸς αὐτοῦ,
 τὸν λαχόντα αὐτῷ υἱὸν ἡ-
 τρέπισεν εἰς θυσίαν· καὶ ἐλ-
 θὼν ὁ Μελχισεδέκ· ἦνευ-
 κε τὰς ἐπὶ τὰ μόσχους λαβῶν
 ἢ ὁ πατήρ τὸν λαχόντα
 αὐτῷ υἱόν, ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν
 ναὸν τῶν ἰδωλῶν ἐν τῷ δω-
 δεκαθίῳ, συνηλθον ἢ ἐπὶ
 τῇ θυσίᾳ Φύ· παῖδες ὑ-
 πὸ τῶν ἰδίων πατέρων,
 προσφερόμενοι καὶ ἄλλοι
 ὡς ὁ τῶν μητέρων, καὶ βόες
 καὶ πρόβατα ἀναρίθμητα·
 καὶ ἐγένετο ἡ θυσία ἐτοι-
 μεύμενη. Σαλήμ ἢ ἡ μήτηρ
 ὁ Μελχισεδέκ, καθημένη
 ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, ἀνε-
 βόησε Φωνὴ μεγάλη, καὶ
 λέγει τῷ Μελχισεδέκ· ὦ
 κλαίεις τὸν ἀδελφόν σου,
 ὅτι μέγα ἴσῃτον κάματος
 ἀπέρχεται σφαγῆναι; καὶ
 ταῦτα ἀκῶσας παρ' αὐ-
 τῆς, ἔκλαυσε, καὶ λέγει
 τῇ μητρί αὐτῇ· ἕως τῶν
 ὠδῶν χρειαν ἔχω, καὶ ἀνα-
 σάς, ἀνῆλθεν ἐν τῷ ὄρει
 Ταβὼρ, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἀ-
 νασάσασα, ἀπῆλθεν ἐν τῷ
 ναῷ τῶν ἰδωλῶν, ἰδέσθαι

tineas eum. Hoc agebat,
 quod videretur diffidere
 sacerdoti, & cum for-
 tem jecissent, sortita
 Regina elegit Melchise-
 dech, quem diligebat.
 Rex autem Salem supe-
 ratus a conjuge sua, fi-
 lium, qui ipsi contigerat,
 ad sacrificium adorna-
 vit. Quum rediens Mel-
 chisedech adduxit sep-
 tem vitulos. Acceptum
 autem pater filium, qui
 contigerat sorte, duxit
 in fanum idolorum,
 quod erat in dodeca-
 theo. Convenerant au-
 tem ad sacrificium 503.
 pueri a suis patribus ad-
 ducti, & alii a matribus,
 & boves & oves innu-
 merabiles, & paratum
 est sacrificium. At Sa-
 lem mater Melchise-
 dech, quæ sedebat domi
 suæ, voce magna exclamavit,
 & dixit Melchi-
 sedecho: Numquid de-
 fles fratrem tuum, quod
 post tantum laborem
 abripiatur occidendus?

τὸν ἑαυτῆς υἱόν, πρὶν ἢ
 σφαγῆναι, καὶ ὅλον τὸ γέ-
 νος αὐτῆς. ἀνελθὼν δὲ
 μελχισεδέκ εἰς τὸ ὄρος
 ταβὼρ κλίνας τὰ γόνατα,
 εἶπεν· ὁ Θεὸς ὁ τὸν ὅλων
 κύριος, ὁ ποιήσας τὸν ἔ-
 ρανόν, καὶ τὴν γῆν, σέ
 ἐπικαλεῖμαι τὸν μόνον ἀ-
 ληθινὸν Θεόν, ἐπάκουσόν
 μου τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, καὶ πρόσ-
 ταξον, ἵνα ὅσοι παρογένον-
 το ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ ἀδελ-
 φῶ μου μελχί, ὁ τόπος
 αὐτῶν γένηται, καὶ καταπαύ-
 ῃ αὐτούς· καὶ ἐπήκουσεν ὁ
 Θεὸς καὶ μελχισεδέκ, καὶ
 εὐθὺς ἔχανεν ἡ γῆ, καὶ
 κατέπιεν αὐτούς, καὶ πᾶ-
 σαν φυλὴν καὶ μελχί, σὺν
 πάσῃ τῇ πόλει· καὶ ὅτε ἄν-
 θρωποι ἐβωμὸς, ἐναὸς,
 ἐκάλωγον, ὅτε τις κτίσις
 τῆς πόλεως πόλεως ἔμενεν,
 ἀλλὰ πάντα ἐχάνωθη·
 κατῆλθε δὲ ὁ μελχισεδέκ
 ἀπὸ τοῦ ὄρους ταβὼρ, καὶ
 ἰδὼν ὅτι ἐπήκουσεν αὐτὸν ὁ
 Θεός, ἐν φόβῳ μεγάλῳ πά-
 λιν ὑπέστρεψεν εἰς τὸ ὄ-
 ρος, καὶ ἐν τῷ δάσει τῆς
 ὕλης ἐλθὼν ἐμόνασεν ἐκεῖ

Quibus perceptis fleuit,
 & ait matri suæ: Quo-
 usque his, qui hic sunt,
 mihi opus est? & sur-
 gens conscendit mon-
 tem Thabor, & mater
 ejus surgens intravit
 templum idolorum, ut
 videret filium suum,
 priusquam occideretur,
 & totum genus suum.
 Conscenso monte Tha-
 bor, Melchisedech flexis
 genibus dixit: Deus,
 Domine omnium, crea-
 tor cœli & terræ, te ado-
 ro solum Deum verum,
 exaudi me hac hora. Ju-
 be, ut quicunque adsunt
 in sacrificio fratris mei,
 a terra, quæ ut infernus
 dehiscat illis, devoren-
 tur. Exaudivit Deus
 Melchisedech, & conti-
 nuo terra hiatu aperta
 devoravit illos, & totam
 familiam Melchi, cum
 tota civitate, ut nec ho-
 mo, nec ara, nec fanum,
 nec brutum, nec ulla
 creatura totius civitatis
 superstes fuerit: sed o-

ἔτη ἐπὶ αὐτῷ, γυμνὸς ἀπὸ γασ-
τρὸς αὐτῷ ἕως τῷ ὀσφύος
αὐτῷ; καὶ ὁ ἰωὴλ αὐτῷ
ἐγένετο, ὥς εἰ δέσμα χειλῶ-
νός. ἡ δὲ ἱεροφάνη αὐτῷ αἰ-
κρόδρουα ἦν, καὶ ὁ πότμος
αὐτῷ δρόσμος, ὃν ἔλειχε.
καὶ μετὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη φωνή
ἦλθε τῷ Ἀβραάμ, λέγον-
σα, Ἀβραάμ, Ἀβραάμ,
καὶ εἶπεν Ἀβραάμ· ὁ κύ-
ριός μου καὶ εἶπε· στήσωσον,
τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ βά-
ταρον ἱμάτια πολυτελῆ, καὶ
θύσαν καὶ ἀνελθὲν ἐν τῷ
ὄρει Ταβὼρ, καὶ κρεῖσσον
τρεῖς φωνάς· ἀνθρώπε ἔ-
θες, καὶ ἐλευσέσθαι ἀνθρώ-
πον ἡ γριωμὸν· μὴ φο-
βηθῇς ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ ζύ-
ριζον αὐτὸν καὶ ὀνύχισον,
καὶ ἀμφιάσων αὐτόν· καὶ
εὐλογηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ
ἐποίησεν Ἀβραάμ, καθά-
στω ἔταξεν αὐτῷ κύριον,
καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος
Ταβὼρ, καὶ ἔστη εἰς τὰ δά-
σσεια τῷ ὕλης, καὶ ἔκραξε
τρεῖς φωνάς· ἀνθρώπε ἔ-
θες· παρ' ἐξῆλθεν ὁ μελ-
χισεδεκ, καὶ εἶδεν Ἀβραάμ
καὶ ἐφοβήθη καὶ εἶπεν αὐτῷ

omnia hiatu absorpta
sint. Descendit Melchi-
sedech de monte Tha-
bor, & intuitus, quod ex-
audivisset ipsum Deus,
magno cum timore re-
versus est ad montem,
& in densa sylva, ad
quam accesserat, mansit
annos septem, nudus à
ventre usque ad lumbos
suos, & dorsum ejus oc-
calluit, ut testa limacis.
Cibus ei erat sylvestris,
& potus ejus ros, quem
lingebat. Et a septem
annis vox quædam ad
Abraham delata est, di-
cens: Abraham, Abra-
ham, & respondit A-
braham: Domine mi.
Et ait ei: Sterne asinum
tuum, & impone vestes
pretiosas, & ubi sacri-
ficaveris, conscende
montem Thabor, & tri-
bus vicibus clama: Ho-
mo Dei. Et egredietur
homo feras. Ne metuas
igitur ab eo; sed ton-
sum, unguibus refectis
indue eum, & benedi-

ὁ μελ-

ὁ Μελχισεδέκ· μὴ φοβῆ,
 ἀλλ' εἶπε, τίς εἶ; καὶ τίνα
 ζητεῖς; εἶπε ὁ Ἀβραάμ·
 προστάξει μοι κύριος
 εὐρίσκει σε καὶ ἀμφιάσαι
 καὶ εὐλογηθῆναι ὡς ἔσθ·
 ὁ δὲ Μελχισεδέκ εἶπεν
 αὐτῷ, ὡς προσέταξε σοι
 κύριος, ποιήσον· καὶ ἐποίη-
 σεν Ἀβραάμ, ὡς προσέτα-
 ξεν αὐτῷ κύριος· καὶ κατ-
 ελθὼν ὁ Μελχισεδέκ ἀπὸ
 Ἑρῶν Ταβὼρ μετὰ ἡμε-
 ρας, κέρα εἰλαῖα λα-
 βὼν, καὶ ἐπισφραγίσας
 τῷ ῥήματι τοῦ Θεοῦ, ἠυλόγη-
 σεν τὸν Ἀβραάμ λέγων·
 εὐλογημένος εἰ τῷ Θεῷ
 ὑψίστῳ, καὶ τὸ λοιπὸν κα-
 λείται τὸ ὄνομά σου τετε-
 λεωμένον, καὶ πάλιν φω-
 τὴ ἦλθε τῷ Ἀβραάμ, ὁ δὲ
 εἶπε· τί, κύριε μου; ὁ δὲ κύ-
 ριος πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ
 ἔδεις ἐκ τῶν γενεῶν τῶν Μελχι-
 σεδέκ ἐπετίσεν αὐτῷ ἀπὸ
 τοῦ γῆς, λέγει τὸ κληθῆ-
 σθαι ἀπ' αὐτῶν ἀμῆτων,
 ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρ-
 χὴν ἡμερῶν, μήτε τέλος
 ἔχων ζωῆς ἀφωμοιωμένον
 τῷ ὑψίστῳ Θεῷ, μένει·

* Abraham, non Abram.

cat tibi. Et expedivit
 Abraham jussa Domini,
 & conscenso monte
 Thabor substitit in sylva
 quam densissima, & so-
 nuit tres voces: Homo
 Dei; tum egressum
 Melchisedech, ut vidit
 Abraham, metuit sibi.
 Cui Melchisedech, ne
 contremisce: sed dic
 mihi: Ecquis es? & quem
 quaeris? Respondit Abra-
 ham: praecepit mihi Do-
 minus te tondere; &
 vestibus induere, & be-
 nedictionem a te acci-
 pere. At Melchisedech
 ait illi: Exequere jussum
 Domini. Et expedivit
 Abraham, quod habe-
 bat in mandatis a Domi-
 no. Et descendens Mel-
 chisedech de monte
 Thabor a diebus tribus
 accepta lecytho ratam
 faciens vocem Dei be-
 nedixit Abraham, di-
 cens: Benedictus sis Deo
 altissimo, & imposte-
 rum vocetur nomen
 tuum * perfectum. Et

ῥεύς

εὐς εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἡγά-
 πησα αὐτὸν ὡς ἡγάπησα
 τὸν υἱὸν μου τὸν ἀγαπητόν·
 ὅτι ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς
 μου, καὶ φυλάσσει εἰς τὸν
 αἰῶνα ἵνα ἂν μὴ δόξη αἰ-
 χλὴν ἡμερῶν μὴ ἔχειν, ἀλλὰ
 τὸ μὴ εἰδέναι τινα, πότε ἐ-
 γονήθη, μήτε ᾧ γενεαλό-
 γιας, μήτε πατρὸς, μήτε
 μητρὸς, ἀλλὰ ἔτο λέγεσθαι
 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ καὶ ἀ-
 γενεάλογος. καὶ ἀλλὰ τὸ
 εὐαρεσῆσαι αὐτὸν τῷ Θεῷ,
 ὡς ἂν ἀπηντήσῃ ὁ Μελχι-
 σεδέκ τῷ Ἀβραάμ ὑπο-
 σφύροντι ἀπὸ τοῦ κοπῆς
 τῶν βασιλείων, ἐπέδωκεν
 αὐτῷ ποτήριον ἀκρατον,
 ἐπιβαλὼν αὐτῷ καὶ κλίσ-
 μα ἄρτους καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ
 τῷ. καὶ ἕως τῆς ἡμέρας
 καὶ ἔτι τὸν τρέ-
 πον, ὡμοιώθη τῷ υἱῷ τοῦ
 Θεοῦ. ἀλλ' ἔκ εἰς τὴν χά-
 ριν ἀλλ' ἂν πρῶτος τύ-
 πος ἐγένετο τοῦ ἀναίμακ-
 του θυσίας προσφέρειν, τὴν
 ἀγίαν πρόσφοραν, διὸ λέ-
 γει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέ-

perlata est iterum vox
 ad Abraham, quid dixit :
 Ecquid Domine mi.
 Tum Dominus ad eum :
 Quoniam nemo ex ge-
 nere Melchisedech re-
 liquus est in terra, ideo
 vocabitur sine patre, si-
 ne matre, sine familia,
 neque initium habens
 dierum, neque finem
 vitæ. Comparatus au-
 tem filio Dei, manet sa-
 cerdos in seculum : &
 dilexi eum, ut dilexi fi-
 lium meum dilectum il-
 lum, quod edicta mea
 servaverit, & servaturus
 sit in æternum. Ne igitur
 videatur initium
 dierum non habere,
 quod nemo scivit fami-
 liam ejus, nec patrem,
 nec matrem, propterea
 dicitur sine patre, sine
 matre, sine familia, &
 quia placuit Deo, manet
 sacerdos in perpetuum.
 Cum igitur occurrisset,
 Melchisedech Abraha-
 mo revertenti a strage
 Regum, dedit ei vinum
 δίν

δεκ, ἐπειδὴ τύπῳ ἐγένετο
 ἡ ἀγίας προσφοράς
 ἐπαδεδωκός τῷ Ἀβραάμ,
 καὶ τοῖς τῆς. ὥτως τε καὶ
 οἱ ἅγιοι πατέρες κατὰ και-
 ρὸς εὐρέθησαν ἐν τῇ Νι-
 καίῳ πόλει, οἱ καὶ ὡρθε-
 τόμησαν τὴν πίσιν· ὧν ἡ
 πεσότης, καὶ ὁμοιότητα
 ἡ πατριάρχῃ Ἀβραάμ.
 ἔστι Ιωαννοῖσι δέκα καὶ
 ὀκτὼ ἅγιοι ἐπίσκοποι ἐν
 τῇ συνόδῳ. Ἀμήν.

niam typus esset sacræ oblationis, quam tradidit
 Abrahamo & 318. sociis. Tot etiam sancti patres in-
 venti suo tempore in Nicænorum civitate, qui no-
 bis rectam confirmarunt fidem, quorum nume-
 rus adæquatus Patriarchæ Abraham fuit trecento-
 rum octodecim sanctorum Episcoporum in Syno-
 do. Amen.

meracum addito panis
 frusto, & populo ejus
 318. Virorum. Et etiam-
 num hodie similis repu-
 tatur filio Dei, sed non
 ad gratiam: verum hic
 primus typus fuit offe-
 rendi sacrificium incru-
 entum, sanctam oblationem.
 Quapropter ait:
 Tu es sacerdos in æter-
 num, secundum ordi-
 nem Melchisedech, quo-

Suidas in Μελχισεδέκ.

Μελχισεδέκ, ἱερεὺς ἔ-
 σθ, βασιλεὺς τῶν Χανα-
 ναίων. ἔτι κτίσας πό-
 λιν ἐν τῷ ὄρει τῷ λεγομένῳ
 Σιών, ἐπωνόμασεν αὐτὴν
 Σαλήμ· ὃ ἐστίν, εἰρηνόπο-
 λιν· ἐν ἣ βασιλεύσας ἔτη
 ριγ', ἐτελεύτησε δίκαιος,
 καὶ παρθένης· ἀγενεαλό-

Melchisedec, Sa-
 cerdos DEI, Rex
 Chananæorum. Is ur-
 bem in monte, qui vo-
 catur Sion, condidit,
 eamque Salem nomina-
 vit: quod idem est, ac
 Εἰρηνόπολις, i. e. urbs pa-
 cis. In hac cum regnaf-

γῆ

γη[Ⓢ] ἡ εἰρη[Ⓢ]α, ὡ[Ⓢ] ὅ[Ⓢ]
 τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐν ὁ[Ⓢ]
 σέ[Ⓢ]ματι[Ⓢ] Ἀβραάμ ὁ[Ⓢ]
 λως, εἶναι ἡ Χαναναίων τὸ
 γέν[Ⓢ], καὶ ἐκ τ[Ⓢ] ἐ[Ⓢ]ω[Ⓢ]θ[Ⓢ]
 τ[Ⓢ] πο[Ⓢ]ρ[Ⓢ]ας ὁρμώμενον, ὁ[Ⓢ]
 θεν, ὅ[Ⓢ]δε γενεαλογίας ἡξί[Ⓢ]
 ωτο. ὁ[Ⓢ] δὲ περὶ πωδίσ[Ⓢ]ατον
 ἦν, τὸν τ[Ⓢ] ἀκρά[Ⓢ]ς δικαιοσύ[Ⓢ]
 νης ἐπειλημμένον, συμ[Ⓢ]
 πλέκεν τῷ τ[Ⓢ] ἀκρά[Ⓢ]ς ἀ[Ⓢ]
 δικίας γέν[Ⓢ]· διὸ καὶ ἀπά[Ⓢ]
 τορα καὶ ἀμήτορα τ[Ⓢ]τον εἶ[Ⓢ]
 ναι φασιν. ὅ[Ⓢ]τι ἡ Χανα[Ⓢ]
 ναί[Ⓢ] ἦν τὸ γέν[Ⓢ]; εὐδη[Ⓢ]
 λον καὶ ἀφ' ἀνέκρά[Ⓢ]τη καὶ
 ἐβασίλευσε κλιμάτων τῶν
 Χαναναίων, καὶ οἱς ἐπλη[Ⓢ]
 σίαζε ποτηροτάτοις Σοδό[Ⓢ]
 μοις. καὶ ἰδὲ τοι καὶ ἡ Σα[Ⓢ]
 λήμ, ἥ[Ⓢ]ς ὑπῆρχε βασι[Ⓢ]
 λεύς, ἡ πολυφρύλλητ[Ⓢ]
 Ἱερουσαλήμ ἐστίν, ὅ[Ⓢ]δε πω[Ⓢ]
 τὸ ὅλον ὄνομα φέρουσα
 τ[Ⓢ] Ἱερουσαλήμ· ἐκ προσ[Ⓢ]
 θήκης ἡ τ[Ⓢ] ἱερ[Ⓢ] μετὰ τὴν
 Σαλήμ προσλαμβάνουσα
 συλλαβὴν, καὶ κατὰ σω[Ⓢ]
 ἀφῆαν Ἱερουσαλήμ ὀνο[Ⓢ]
 μαθεῖσα· ὅ[Ⓢ]τι τὸ ἀ[Ⓢ]
 γενεαλόγητον λέγεται ἀ[Ⓢ]
 πάτερ καὶ ἀμήτωρ· ὅταν

set annos CXIII. obiit, ju[Ⓢ]
 stus & cœlebs. Ideo vero
 dictus est expers genea[Ⓢ]
 logiz, quod prorsus non
 sit ex Abrahami semine,
 sed ex genere Chana[Ⓢ]
 nzo, & ex detestando
 semine ortus. Quamo[Ⓢ]
 brem etiam genealogiz
 honore caret. Neque
 enim decebat eum, qui
 summæ justitiæ compos
 esset, conjungere cum
 summæ injustitiæ gene[Ⓢ]
 re. Quamobrem etiam
 hunc & patre & matre
 carere dicunt. Quod
 autem genere Chana[Ⓢ]
 nzus fuerit, valde per[Ⓢ]
 spicuum est vel ex regio[Ⓢ]
 ne, cujus erat dominus,
 & ex Climate Chana[Ⓢ]
 nzo, cujus fuit Rex, & ex
 improbisimis Sodomis,
 quibus erat vicinus. Sa[Ⓢ]
 lem autem, cujus erat
 Rex, est illa celeberrima
 Hierosolyma, quæ non[Ⓢ]
 dum integrum nomen
 urbis Hierusalem ferebat:
 sed addita voce ἱερ[Ⓢ] ad
 Σαλήμ, & facta compo[Ⓢ]

ἡ ἀκρίστῃς τῶν Μελ-
χισεδεκίων, ὅτι Θεὸς ὀνο-
μάζετο, μνησθητὶ Ἐπο-
στολικῶ, ὅτι ἐτέρας* γενεᾶς
ἐστὶ τῆς, τῶν Χανα-
ναίων.

sedecitis eum Deum appellari audiveris, memento dicti Apostolici, eum esse generis alterius; Chanaanorum scilicet.

sitione, Hierusalem vocata est. Quod autem ejus genealogia nulla describatur, ideo patre & matre carere dicitur.

Quum autem a Melchi-

C. Alia narratio Apocrypha de Melchisedecho. Pater *Sides* vel *Melchi*.

Ex Chronico Paschali p. 49. seq. edit. Caroli du Fresne.

Διηγῆσατο τις γέροντι πε-
ρὶ Ἐμελχισεδεκ, διὰ βα-
βαϊσμῶν καὶ λέγων, ὅτι
ἄνθρωπος ἐστὶν ἐκ τῆ φυ-
λῆς Ἐχάμ· εὐρεθεὶς ἦ
ἐν τῇ φυλῇ αὐτῆς ἅγιον
γένημα, εὐρέσθησεν τῷ
Θεῷ, καὶ μετέθηκεν αὐτὸν
ὁ Θεὸς ἐκ τῆ ἰδίας αὐτῆς
γῆς εἰς τὸ πέραν Ἐιορδάν-
ης, καὶ ὃν ἱερέον τὸν Α-
βραάμ ἐκ τῆ χώρας τῶν
Χαλδαίων μετέθηκεν. Ὡς
ἦ ἅγιος καὶ δικαίος, ἡ-
γούμενος ἱερῶν καὶ Θεὸς ὑψίστη,

Senex quidam hæc de Melchisedec narrabat, affirmabatque, hisce verbis: Vir est ex tribu Cham; qui sanctus in sua tribu inventus fœtus, placuit Deo; illumque transtulit Deus ex terra sua trans Jordanem, quemadmodum Abrahamum ex regione Chaldæorum transtulit. Cum autem vir ille sanctus esset ac justus, factus est Pontifex Dei altissimi, panem & vi-

ἀγίων

ἀρετον καὶ οἶνον, καὶ λίαν
 ἀγίας προσφέρων τῷ Θεῷ
 ὑψίστῳ. Ἐδεήθη ᾧ Θεῷ τῇ
 φυλῆς αὐτῆς, λέγων. Κύ-
 ρι, μέλειθκάς με ἐκ τῆς
 φυλῆς μου, καὶ ἐλέησάς
 με, ἐλέησον καὶ αὐτοὺς.
 Εἶπε ᾧ αὐτῷ ὁ Κύριος.
 Ἐγὼ αὐτοὺς σώσω, ὅταν
 ἐξ Αἰγύπτου καλέσω τὸν
 υἱόν μου. Ταύτην τὴν ἐπαγ-
 γελίαν ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ
 Μελχισεδέκ. Ἐμνημόνευ-
 σεν ἔν ὃ γέγων ἐκείνῳ,
 λέγων, ὅτι, Κατὰ τὰς και-
 ρὺς ταύτας σωείβη τὸν Λῶτ
 αἰχμαλωτισθῆναι ἐκ γῆς
 Σοδόμων, ἐκ τῶν περὶ τῶν
 Γοθωλλογομῶν· καὶ ἐπιδι-
 ῶξαι τὸν Ἀβραάμ ὅπισθεν
 αὐτῶν, καὶ ἠτήρησεν αὐτοὺς
 καὶ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτῶν
 πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν,
 καὶ τὸν Λῶτ τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς
 αὐτῆς Ἀράν.

Ἐλεγεν ἔν ὃ ἐαυτῷ ὁ
 Ἀβραάμ. Κύριε, εἰ ἐν τῷ
 χρόνῳ τῶν ἡμερῶν μου ἀ-
 ποσελεῖς τὸν Ἀγγελόν σου
 ἐπὶ τῇ γῆς, ἄρα βλέπω
 τὴν ἡμέραν ἐκείνην· Εἶπεν ᾧ
 αὐτῷ ὁ Θεός· Οὐχί, ἀλλὰ

num, sanctasque oratio-
 nes offerens Deo altis-
 simo. Precatus est pro sua
 tribu, dicens: Domine,
 immisisti me ex tribu
 mea, & miserere mei, mi-
 serere etiam eorum. Dixit
 vero illi Dominus: Ego
 illos salvabo, cum ex Aegy-
 pto vocavero filium meum.
 Hanc promissionem de-
 dit Deus Melchisedec.
 Memorabat praeterea
 senex ille, dicens: Con-
 tigit hisce temporibus
 ut Lot ex Sodomorum
 terra captivus abduce-
 retur ab iis qui ex Go-
 thologomor tribu e-
 rant: quos insecutus A-
 braham delevit, univer-
 sis captivis, ipsoque Lot
 filio fratris sui Aram ex
 eorum manibus erep-
 tis.

Dixit porro Abraham
 intra se: Domine, si tem-
 pore dierum meorum miseris
 Angelum tuum in terram,
 fac ut videam hunc diem.
 Dixit illi Deus: Minime,
 sed ostendo tibi figuram diei

δεικνύω σοι τὸν ῥυπον τῆς
ἡμέρας ἐκείνης· κατέλθε,
καὶ πέρασον τὸν Ἰορδάνην
ποταμὸν, ὃ ὄψει τὸν ῥυ-
πον τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἐπέρασεν ὁ Ἀβραάμ
τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν με-
τὰ τῶν δυνάμεως αὐτοῦ. καὶ
ἐξῆλθεν Μελχισεδέκ εἰς
ἀπάντησιν αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ
ἁγίου Πνεύματος φερό-
μενος, ἔχων ἐν χερσίν
αὐτοῦ ἄρτον εὐχαριστίας, καὶ
ποτήριον εὐλογίας. Οὐκ
εἶδεν ὁ Ἀβραάμ τὸν Μελ-
χισεδέκ, εἰ μὴ πρῶτον διέ-
βη τὸν Ἰορδάνην, τὰς εἰς
σημεῖον τοῦ βαπτίσματος.
Ἰδὼν ὁ Ἀβραάμ τὸν Μελ-
χισεδέκ ἐρχόμενον εἰς ἀ-
πάντησιν αὐτοῦ, ἔχοντα ἄρ-
τον τῆς εὐχαριστίας, καὶ τὸ
ποτήριον εὐλογίας, πεσὼν
Ἀβραάμ ἐπὶ πρόσωπον
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, προσε-
κύνησεν, ὅτι εἶδεν τὴν ἡμέ-
ραν Κυρίου, καὶ ἐχάρη. Ἀ-
παντήσας ὁ αὐτῷ Μελχι-
σεδέκ ὁ βασιλεὺς Σαλήμ
ἱερεὺς ὢν τοῦ Θεοῦ ὑψίστου,
ἐπυλόγησε τὸν Ἀβραάμ καὶ
εἶπεν. Εὐλογητὸς Ἀβραάμ

*istius: descende, & transi
Jordanem fluvium, & vide-
bis figuram dici illius.*

Trajecit ergo Abra-
ham Jordanem fluvium
cum suis, & egressus est
Melchisedec in occur-
sum illius, a Spiritu san-
cto adductus, habens
in manibus suis panem
gratiarum actionis, &
calicem benedictionis.
Non vidit Abraham
Melchisedec nisi post-
quam transivit Jorda-
nem, id est symbolum
baptismatis. Videns ve-
ro Abraham Melchise-
dec venientem in oc-
cursum sui, habentem
panem gratiarum actio-
nis, & calicem benedi-
ctionis, Abraham in fa-
ciem humi procum-
bens, adoravit, quoniam
vidit Diem Domini, &
lætatus est. Huic au-
tem occurrens Melchi-
sedec Rex Salem, Ponti-
fex Dei altissimi, bene-

Ἰὼ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἐκ-
 ἴστε Ἰὼν ἄβραμ καὶ Ἰὼν γῆν.
 καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὑ-
 ψίστος, ὃς παρέδωκε Ἰὼς
 ἐχθρούς σου, ὑποχειρίδας
 σου. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Ἀ-
 βραὰμ δεκάτην ἀπὸ πάν-
 των.

dixit Abraham, & dixit:
 Benedictus Abraham Deo
 altissimo, qui condidit caelum
 & terram: benedictus Deus
 altissimus qui tradidit ini-
 micos tuos in manus tuas, ac
 tibi subdidit. Et dedit il-
 li Abraham decimam ex
 omnibus.

Michael Glycas p. 135. Annaliwm.

Ὁ δὲ Μελχισεδέκ ἐστὶν γὰρ
 ἀπατὼρ καὶ ἄμῃτῳ λεγέσθαι, ἀλλὰ
 καὶ ἀγὰρ Ἰὼ γένεσθαι ἀπὸ Σί-
 δων καὶ Αἰγυπτῆς καὶ Ἰὼν
 Σιδῶνα κλίσαντος. Ἐν Ἰὼ
 ὅρα δὲ Σιών πόλιν ἐκείνην
 κλίσας Σαλήμ, καὶ βασι-
 λεύσας ἐν αὐτῇ ἔτη ιγ Τε-
 λευτὰ δὲ καὶ παρθέ-
 νος.

Melchisedecus autem
 licet in sacris literis pa-
 tre matreque carere di-
 catur, generis tamen or-
 tum habuit à Sido Ægy-
 pti F. qui Sidonem con-
 didit: Quumque op-
 pidum in monte Sione
 Salemam exstruxisset, ac
 XIII. ibidem annis reg-
 num tenuisset, & justus
 & virgo decessit.

Georgius Cedrenus T. 1. p. 27.

Τὸς δὲ ἦν ὁ Μελχισε-
 δέκ Σιδῶ βασιλέως, καὶ
 Αἰγυπτῆς ὃς καὶ κλίσας Σι-
 δῶνα πόλιν. Ἀπατὼρ δὲ
 καὶ ἀμῃτῳ καὶ ἀγενεαλό-

Melchisedechus filius
 fuit Sidæ Regis, filii Æ-
 gypti: sed patre ac ma-
 tre carere incertæque
 stirpis dicitur, quod ge-
 X 3 γητος

γῆρας λέγειται, ἀπὸ τὸ
μὴ εἶναι Ἰσραὴλ καὶ
γαίαν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὅτι
γονεῖς αὐτῶν πονηρὰς ὄντας
μὴ ἀρεθμῶσαι μετὰ ὁ-
σίων, καὶ ὅτι τῶν χαναναίων
ἄρχων ἦ Ἱερουσαλὴμ ἐ-
βασίλευε.

nus suum à Judzis non
duxit, & quia parentes
ejus homines mali cum
piis non recensentur
tum quod Chanaanis
imperans Jerusalemam
regno tenebat.

Similia legi in Chronico MS. Simonis Logo-
thetæ notat Cangius ad Chronicon Paschale p.
500. Eadem quoque habet Joël in Chronographia
compendiaria, nisi quod patrem Melchi vocat, &
filium Sedecum à patre dictum esse scribit Melchi-
sedecum.

CL Nomen Melchisedechi proprium
Jehoram, Pater Heracles, mater Astaroth
vel Salathiel.

Josephus ben Gorion lib. VI. c. 35.

O Hierosolyma, urbs quondam magni regis,
quonam te nomine jam appellem? nonne
antea dicta fuisti Jebus à nomine Jebusi, qui
primus in terra tua urbem istam incolere cæpit,
postea nomen Zedec sortita es & à nomine tuo
vocatus est rex tuus *Jehoram* Melchizedec, quia rex
justus fuit, & quoniam is justè regnavit; tu quo-
que justitiæ nomen adepta es & in te justitia habi-
tavit, stella quoque, * quæ te illuminavit; Zedec
dicta est; ejusdem regis ætate nomen tuum etiam
vocatum est Salem, sicuti in lege † scriptum est: &
Mel-

* Jupiter stella Judæis π-γ. † Gen. XL. 18.

Melchizedec rex Salem a) fuit, quod nomen inde provenit, quia tunc temporis completa fuit b) iniquitas populi, qui in te habitavit; Abrahamus autem, pater noster, pater memoriz, te elegit, ut in te laboraret & possessionem acquireret & in te radicem bonorum operum, quæ ille fecit, plantaret: ac propterea etiam Majestas Dei in te habitavit, quando ipse Abrahamo, patri nostro, apparuit.

Epiphanius hæres. LV. c. 2.

Καὶ γὰρ ὁ πατήρ τε καὶ ἡ μήτηρ ἐμνήσθηται. οὐκ ἔχει ἡ * πατὴρ τὰς ῥητὰς
 Enim vero nonnulli utriusque parentum Melchisedeci nomina commemorarunt, sed
 X 4 γρά-

a) Hieronymus putat significari Salim opidum, juxta Scythopolim Regionis Sichem, in tribu Ephraim.

b) □ΤΩ ad finem pervenit, finem adepta est.

* Non commemorantur in sacris litteris Melchisedechi Parentes, ideoque Apostolo ἀπ' αὐτῶν & ἀμῆτων dicitur Hebr. VII. 3, atque ut ipse dilucidationis causa addit ἀγενεαλόγητος, cujus nulla exstat (ex filiis Levi *vers. 6.*) Genealogia. Sic ignobilibus parentibus genitos ὅν τινος ἀνέποιον δῶκε τὰς πατέρας ut loquitur Ælianus XII. 43. Var. *nul-
 lū majoribus ortos dixit Horatius lib. 1. sat. 6. atque apud
 Livium IV. 3. Ancus patre nullo, matre serba. Seneca
 Epistola 108. duos Romanos Reges esse, quorum alter pa-
 trem non habet, alter matrem. Nam de Serbii matre
 dubitatur: Antipater nullus, Numa nepos dicitur. Ti-
 berius apud Tacitum XI. 21. Annal. Curtius Rufus videtur
 mihi ex senatus, i. e. ἀπ' αὐτῶν & ἀμῆτων. Optatus
 Milesitanus de Victore Oarbeni Donatista lib. 2. p. 34. erat
 ibi*

γραφάς, ἢ ἰνδιαθέτης.
 Εἶπον δὲ τινες Ἡρακλᾶν
 καλεῖσθαι αὐτὸν πατέρα,
 μητέρα δὲ Ἀσαρώθ, τὴν
 καὶ Ἀστερίαν.

ea nusquam expresfis
 Scripturæ verbis in u-
 troq; testamento decla-
 rantur. Sunt qui *Hera-*
clam patrem illius appel-
 latum, matrem vero *A-*
staroth sive *Asteriam* di-
 cant.

Catena Arabica ad Cap. IX. Geneseos : *Melchi-*
sedeck erat filius *Heraclim*, filii *Phaleg*, filii *Eber* : &
 nomen matris ejus erat *Salathiel*, filie *Gomer*, filii *Japhet*,
 filii *Noë*. Vide Jo. Gregorii præfat. ad observatio-
 nes sacras.

CII.

ibi filius sine patre. Hefychius : ἀμήτωρ κακομήτωρ, Σο-
 Φοκλῆς Ἠλέκτρα. Euripides in *Jone* v. 109. *Jonem*
ἀπάτορα & *ἀμήτορα* vocat quæ non esset patrima &
 matrima sive cujus parentes non amplius essent superstites
 vide Schol. Euripidis *Oreste* p. 59, & 67. edit. Barnesii ; licet
 v. 837. videtur etiam ἀμήτωρ Jo. dici. quod matre nata
 esset ignobili ac serva. In Fabulis ἀπάτωρ *Vulcanus*,
 ἀμήτωρ *Minerva*. Vide Ezech Spanhemii Commentar. ad
Callimachum p. 644. Νώνυμ. ὁ γενεῇ genus nullum
 pro obscuro, in veteri oraculo apud Phlegontem de mirabili-
 bus p. 30. Atque ignobiles ne nati quidem dicebantur ut Is.
 Vossius p. 306. ad Catullum observat ex Plauto, Cicerone
 & ex illo Martialis IV. 83. *nec quisquam liber nec tibi natus*
homo est. Sic quibus obscura patria, obscurum nomen, illi
 homines nullius nominis, confer Weitzium ad Terentium
 p. 635. nullâ patria. Galgacus Britannorum dux de Romano
 milite apud Tacitum Agricola c. 32. *nulla plerique patria*
est.

CII. MELCHISEDECH, Psalmo-
rum scriptor. duodecim de illo sententiæ.
Melchisedeciani, Athingani.

Melchisedecho *Psalms* tribui ab Hebræis, jam suprap. 290. annotavi, & p. 283. seq. rejeci sententiam eorum qui *Semum* * cum Melchisedecho eundem faciunt, cum tamen Semus (ut alia argumenta jam mittam) nec ἀπάτωρ nec ἀγενεαλόγηται ab Apostolo dici potuerit. Quod argumentum valet etiam adversus eos, qui illum confundunt cum Henocho vel Chamo. Nunc alias de illo sententias strictim referre juvat, quarum postremam verisimiliorem mihi videri non diffiteor.

Melchisedeciani, Theodotus Byzantinus, Hierax & auctor Anonymi Voluminis de quo Hieronymus
X 5 Epist.

- * Testimoniis Judæorum qui Melchisedechum cum Semo confundunt, collectis à Matthia Frid. Beckio ad Targum in 1. Paralipomen. p. 19. adde quod Melchisedechum à Rebecca consultum fuisse Genes. XXV. 21. veteres quidam sibi persuasere, ut ex Theodoriti & Augustini questionibus in Genesin ad illum locum patet. Atque si Targum Hierosolymitanum ad eundem locum audimus, adiit Rebecca ad Scholam Semi Magistri, sive in domum ubi concionabatur Sem, ad impetrandum precibus misericordiam à facie Jehovah. Nomen Semi veteres interpretantur ἑνομα nomen, nominatum, vel ἀνάπαυσιν, requiem aut ἀναστῶ resurgo. Melchisedech, βασιλεὺς δίκαιος rex justus exponitur ab Josepho VII. 18. de bello Judaico, Eusebio p. 309. præparat. Evangel. Hieronymo aliisque, licet quædam interpretationes habent βασιλεὺς εἰρηνικός quæ potius expositio est Regis Salem, Hebr. VII. 2.

Epist. ad Evagrium, aliique sibi persuaferunt Melchisedechum non fuisse hominem sed virtutem DEI & Spiritum S. Videatur appendix Tertulliani de pręscript. adversus hęreticos c. ult. Epiphanius & Damascenus hęresi 55. Philastrius c. 52. & 143. Augustinus & auct̃or prędestinati c. 34. Theodorus II. 6. de hęreticis fabulis. Novellam Manuelis Comneni de *Melchisedecis*, *Theodotianis* & *Arbinganis* (à non tangendo dictis) memorat Labbeus in Bibliotheca nova MSS. p. 190. Timotheus presbyter in Cotelerii T. 3. monument. p. 392. *Μελχισεδείταί εἰσιν οἱ νῦν προσαγορευόμενοι Ἀθίγγανοι, ἔτοι τὸν Μελχισεδὲκ αὐχῶσιν* &c. De Athinganis Manichę hęreseos traduce confer quę ex Zonara, Cedreno, Historię Miscellę lib. 24. & Balsamone ad Can. 61. in Trullo, Scaliger ad Euseb. p. 241.

Alii sub Melchisedechi persona ipsum jubent *Christum* quęrere: ita sentiunt Petrus Cunzeus lib. 3. de Rep. Hebręorum & post Petrum Molinum singulari scripto Jacobus Gaillardus. Confer plures hujus sententię suffragatores laudatos in *Actis Erud. A.* 1686. p. 150. seq. & quę adversus eandem differunt Antonius Garissolus de *CHristo* mediatore lib. III. p. 481. seq. Melchior Leydeckerus II. 2. de Rep. Ebręorum & Lampertus Alardus c. 7. Epiphyllidum, Jo. Henricus Heideggerus in *Historia Patriarcharum* aliique. Nam verius certe est Melchisedechum hominem *CHristi* typum, non ipsum *Christum* fuisse, ut in *Apophthegmatis Patrum* à Cotelerio editis T. I. monument. p. 424. 428. recte traditur.

Pro *Angelo* habuere Melchisedecum Origenes & Didymus, de quibus videndus Hieronymus Epistola ad Evagrium supra laudata T. 3. p. 26. seq.

Homines *caelestes praeadamiticos* ex Melchisedeco, Enocho & Elia confinxit auctor quidam Gallus libri quem *Epiphaniam* inscripsit, confutatus à Petavio lib. 1. de opificio sex dierum c. 4. Eundem explodit B. Calovius T. 3. systematis Theologici p. 1050. 1052. Jo. Cloppenburgius diff. de Melchisedeco §. IX.

Cum *Henoch* eundem facit Melchisedechum scriptor itidem Gallus Melchisedeci redivivi, refutatus à Saliano præf. ad Tomum V. Annalium V. T. & Henricus Hulsius in libro cui titulus *Melchisedechus una cum parente è tenebris emergens & caput protollens*. Lugd. Bat. 1706. 8. Eidem Hulsio Henochus est Græcorum Neptunus, Bacchus ac nescio quid non.

Petro Jurieo in lib. 1. Historiæ Criticæ dogmatum rituumque Ecclesiæ ab Adamo ad Christum usque, Gallice editæ Amst. 1704. 4. Melchisedecus videtur esse idem cum *Chamo*, quam opinionem everterunt Ludovicus Borgefius in Historia Critica Melchisedeci cap. IV. & V. Jo. Christoph. Wichmanshausen in Melchisedeco ab injuria Petri Jurizi defenso Witeb. 1710. ac Philippus Olearius in disp. de Chamo maledicto Lips. 1707. Omitto Judæorum quorundam malignam temeritatem, qui teste Seldeno in curis secundis ad sect. 1. de Decimis, affirmarunt Melchisedecum fuisse spurium, quare nec parentum ejus nec posterorum mentio fiat.

Ex

Ex Semi stirpe ortum traxisse Melchisedecum statuunt Arabes quidam apud Hottingerum in Smegmate Orientali p. 216. qui filium vel nepotem Phalegi faciunt: Ex Japheti posteris repetit Jo. Owenus in Epist. ad Hebræos Cap. VII. p. 93. *my conjecture is that he was a person of the posterity of Japhet, who was principally to be regarded as the father of the Gentiles that were to be called.*

Aliis denique videtur fuisse ex posteris Cham- atque Chananxis, quæ sententia certe multis insignibus auctoribus nititur, ut Josepho qui *Χανα- ταιῶν δυνάστην* & primum conditorem urbis Salem appellat VII. 18. de bello Judaico p. 969. (licet reprehenditur eo nomine à Beveregio p. 60. ad Synodicum.) & antiquissimos Ecclesiæ doctores de quibus Hieronymus Epist. ad Evagrium: *Verè me ad Hippolytum, Irenæum, Eusebium Cesar. & Emisenum, Apollinarium quoque nostrum, & Eustathium qui primus Antiochene Ecclesiæ Episcopus contra Arium clarissima tuba bellum cecinit, & deprehendi horum omnium opinio- nes diversis argumentationibus ac diverticulis ad unum compitum pervenisse, ut dicerent Melchisedech hominem fuisse Chananæum, nec mirum esse si sacerdos DEI altissimi describatur absque circumcissione & legalibus ceremoniis & genere Aaron, cum Abel quoque & Enoch & Noë placue- rint DEO & victimas obtulerint.* Theodoritus quæst. 64. in Genesin: *εἰκὸς δ' αὐτὸν ἐκ τῶν ἱθνῶν εἰκένων εἶναι τῶν τὴν Παλαιστίνην οἰκούντων. Ἐκείνων γὰρ βασιλεὺς ἐτύχχανεν ὢν.* Ex progenie Chami fuisse scribit etiam auctor Chronici Alex. sive Paschalis & Suidas, quorum loca jam supra dedi.

CIII. *Scriptores de Melchisedecho præter jam à me laudatos, & interpretes libri Geneseos c. XIV. Psalmi CX. atque Epistolæ ad Hebræos c. VII.*

N *Atalis Alexander* in selectis capitibus Historiz V. T. ætate 3. diss. 3. & N. T. Sec. II. diss. 19.

Moyssis Amyraldi Melchisedechus. Salmur. 1657. 8. Gallice.

Frid. Bechmanni diss. de Melchisedecho Christi typo Jen. 1678. & in thesauro Theologico Philologico diss. in N. T. p. 742. Confer typorum V. T. explanatores Frid. Balduinum, Dan. Fesselium, Mich. Baumannum, Valerium Herbergerum in magnalibus DEI, Jo. Jeremiam Reichelium, Theophilum Raynaudum T. I. Opp. Jeremiam Taylorum, Jo. Biermannum & Samuelem Marther, aliosque, & D. Jo. Michaelis syncrisin Melchisedeci & JESU CHRISTI. Gryphiswald. 1668.

Antonius Cregutius in revelatore arcanorum Genev. 1661. 4. capite VII. p. 279. seq.

Jo. Conrad Dannbauerus diss. Theologica de Melchisedecho ejusque persona, officio & factis, quæ est inter alias ejus à M. Christiano Mislero junctim Lipsiæ 1707. 4. edita secunda.

Caroli Dematii de Melchisedecho dissertationes VII. Ultraj. 1643.

D. Jo. Deuschmanni Theologia Melchisedeciana Witeberg. 1685.

Andrea

Andrea Dan. Habichorſti diſſertationes IX. de Melchifedeci Hiſtoria & figura. Roſtoch. 1698.

M. Chriſtiani Hofmanni de Melchifedecho ex mente ſcriptorum Orientalium.

Jo. Hen. Hottingerus in Enneade diſſ. VI.

Frid. Karberi Melchifedechus ſive diſcurſus Philologicus de Melchifedecho. Cygneæ 1673. 12. & in theſauro Theologico Philologico diſſ. in N. T. p. 729.

Sam. Mareſii diſſ. de Melchifedecho in ſylloge diſp. Groning. 1660. T. I. p. 661.

Diſcours ou l'on voit qui eſt Melchifedech ce grand Preſtre Roy, & comme il eſt encore aujourd'hui vivant en corps & ame. Par Mr. d'Auzoles la Peire. Pariſ. 8.

Dionyſius Petavius dogm. Theolog. de incarnatione XII. 12.

Caspar Sagittarius introductione in Hiſt. Eccleſ. p. 1056. ſeq.

Jac. Saliſianus ad A. M. 2118. n. 38.

Chriſtophori Schlegelii de perſona Melchifedechi diſſ.

Ægidii Strauchii diſſ. Theologica de Melchifedecho. Gedani 1672.

Jo. Caspar. Suicerus, theſauro Eccleſiaſtico in מלכישדק.

Gisb. Voëtii diſſ. de ſacrificio Melchifedechi T. V. ſelect. p. 526. ſeq.

Jo. Henricus Urſinus Annalect. ſacr. T. I. p. 349. ſeq.

Caspar. Waſeri Melchifedech, & quod ex ejus typo ſacrificium Miſſæ adſtrui non poſſit. Hanov. 1624. 8.

CIV. Duo Tharæ, unus pater Abrahami, cognomine Azar, alter avus.

Bartholomæus Herbelotus in Bibliotheca Orientali p. 12.

Abrahim, que les Arabes appellent Ebrahim, les Persans & les Turcs Ibrahim, selon le Tarikh Montekheb étoit fils d'Azar, * & petit-fils de Tareh. Cependant à cause que ce Patriarche étoit fils de Tareh selon le texte Hebreu de la Genèse, l'on dit ordinairement que le Taréh de Moysè est appelé par les Arabes Azar: car l'on voit dans toutes leurs histoires, qu'Abraham y est qualifié fils d'Azar. Il est aisé toute fois de voir que les Arabes ne font pas de ces deux noms un seul personnage, puisque Tareh est marqué dans leur genealogie pour être le grand Pere d'Abraham. Si nos Chronologistes qui se sont donné tant de peine pour accorder l'Epoque de la transmigration d'Abraham avec les années de son âge & la mort de Taréh, avoient eu une connoissance de cette Genealogie Arabique, ils n'auroient point été obligez d'avoir recours à une seconde

* Confer Ludovici Maracci ad Alcoran. p. 258. Pro Azar in Alcorano Sura VI. vers. 75. legitur *Adar*, atque idem forte apud Justinum XXXVI. *Adores*. Verba ejus sunt: *Post Damasium Azelus, mox Adores & Abraham & Israel reges fuerunt*. Cæterum in Musculi versione Hist. Eccles. Eusebii *Atbaram & Abraham* per errorem irrepsisse certum est, neque pro *Atara* legendum ibi cum Grynæo *Thara*, sed in Græco est *ἀταρ καὶ τὸν Ἀβραάμ* sed & *Abraham*. Confer Valesium ad Euseb. p. 10.

conde transmigration de ce Patriarche, dont l'Ecriture ne fait aucune mention, & ils seroient fortis aisément de toutes ces difficultez ** en admettant deux Taréhs, dont l'un, qui portoit aussi le nom d'Azar, étoit pere, & l'autre grand-pere d'Abraham, ce qui peut s'accorder aisément avec le texte sacré.

**CV. THARAH Astronomus. Idola *
ejus à Filio Abrahamo everfa & combusta.**

Suidas in Ἀβραάμ.

ὅτι ἤρξατο ἡ εἰδωλολατρία. Imaginum cultus cœ-

τρεῖς

** Non equidem video quomodo difficultas illa Chronologica tollatur, si duos Tharas admittamus. Nam in loco Actor. VII. 4. de patre Abrahami sermo est, adeoque haud dubie eodem Thara de quo Gen. XI. 26. 32. XII. 4. Igitur præstat dicere ex loco Gen. XI. 26. non evinci Abraamum anno ætatis Tharæ septuagesimo natum esse, tantum enim inde licet concludere post annum ætatis septuagesimum Tharam generasse filios, qui deinde statim nominantur tres, non certe uno partu editi neque uno anno. Nihil igitur absurdi est dicere Aramum v. g. primogenitum fuisse, multis annis interjectis genitum Nachorum, ac denique post annum 130. patris, Abrahamum. Confer Jac. Usserii Chronologiam sacram postumam p. 113. seq.

• S. Augustinus XVI. 12. seq. de C. D. unicam opinatur Tharæ domum apud Chaldaeos, fuisse in qua unius veri DEI cultus remanserit. Sed violentior est explicatio qua verba Josue XXIV. 2. *hæc dicit Dominus Deus Israël: trans fluvium habitaverunt Patres vestri ab initio Tharæ pater Abraham & Nachor, servieruntque Diis alienis*, putat tantum intelligenda de habitatione illorum & civili subjectione sub imperio

τρεῖς ἀπὸ Σερχῆ ** ἕως
 τῶν χρόνων Θάρα ὁ πα-
 τὴρ Ἀβραάμ, ὁ Ἀβρα-
 αμ ὑπαρχὸν ἐτῶν ιδ', καὶ
 Θεογνωσίας ἀξιώθεις, ἐν-
 θύει τὸν πατέρα αὐτοῦ,
 λέγων· τί πλανᾷς Ἰσὺς
 ἀνθρώπου· τί κέρδιον
 ἐπιζημιον (τῆς ἐξουσίας τοῦ
 ἑαυτοῦ); ἢ ἐστὶν ἄλλος
 θεός, εἰ μὴ ὁ ἐν τοῖς ὕδασι, ὁ

pit à Serucho, & viguit
 usque ad tempora Tha-
 ra, patris Abrahami;
 qui Abrahamus, natus
 quatuordecim * annos;
 & Dei cognitione præ-
 ditus, suum patrem ad-
 monuit his verbis: *Quid*
seducis homines ob lucrum
perniciosum, (hoc est, ob
 images)? *Non est alius*

Y

καὶ

imperio Idololatrarum. Cum Augustino tamen facit Jo. O-
 wenus in Theologumenis p. 222, 269. seq. Insignis vero
 Theologus, Wolfgangus Franzius noster in aureolo libro de
 interpretatione S. Scripturæ Oraculo XCI. solum Thare, non
 etiam Abrahamum Idololatriā se obstrinxisse existimat. Cæ-
 terum plerique omnes veteres scriptores Christiani, Græci
 & Latini, quemadmodum Judæi quoque & Muhamedani
 non dubitant Abrahamum de media Idololatria à DEO fu-
 isse evocatum, quæ de re præter loca in proximis capitibus
 alleganda, vide Gallum Confessorem in sermone Constan-
 tiæ habito p. 14. edit. Barthii, Athanasium synopsi Scri-
 pturæ T. 2. p. 101. Interpretes ad Genes. XII. 1. & Josue
 XXIV. 2,

** Idololatriæ origo ad *Seruchum* refertur ab Eusebio in
 Chron. p. 13. Epiphanio T. 1. p. 7. Joanne Antiocheno in
 excerptis Peirescianis p. 778. Cedreno p. 37. Swida in
 Σερχῆ. Confer Petavium ad Epiphan. p. 9. & Scaligerum
 ad Græca Eusebii p. 411. Nomen Σερχῆ Epiphanius in-
 terpretatur ἐρεθισμὸν, Hieronymus *corrigiam* vel
ἀπάρτημα, perfectum.

* Imo jam tres annos natus, si audimus Judæos apud Hackspa-
 nium ad Nizachon p. 490. seq. Alii anno ætatis XLVIII. ut
 Abarbanel in Genesim fol. 53. col. 4. & Maimonides de Idola-
 latria.

καὶ πάντα τὸν κόσμον δημιουργήσας. ὁρῶν γὰρ τὰς ἀνθρώπους κτισματολάτρεις, διήρχετο διαπονεόμενος, καὶ τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν ἐκζητῶν ἐκ φιλοθεῖας καρδίας. ὁρῶν ἃ τὸν ἕρανὸν ποτὲ μὲν λαμπρὸν, ποτὲ δὲ σκοτεινόν, ἔλεγεν ἐν αὐτῷ, ἅκ' ἐστὶν ἅτ' Θεός. Ὁμοίως καὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην, τὸν μὲν ἀποκερπτόμενον καὶ ἀμαυρούμενον, τὴν δὲ φθίνουσαν καὶ ἀποληγυσαν, ἔφησεν, ὅδ' ἅτοι εἰσὶ Θεοί. Καὶ μὲν τοὶ καὶ τὴν τῶν ἀστέρων κίνησιν, ἐκ τῆ πατρὸς γὰρ ἐπαιδευέτω τὴν ἀστρονομίαν, ἀπορῶν ἐδουχεύανεν. Ὡφθη δὲ αὐτῷ Θεός, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐξέλθε ἐκ τῆ γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου. Καὶ λαβὼν τὰ εἰδῶλα τῆ πατρὸς, καὶ τὰ μὲν κλάσας, τὰ δὲ ἐμπυρίσας, ἀνεχώρησε μετὰ τῆ πατρὸς ἐκ γῆς Χαλδαίων καὶ ἐλθόντων εἰς Χαρραὴν, ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

simulacris, iisque partim fractis, partim crematis

Deus, nisi ille, qui in caelis est, & universum mundum fabricavit. Cum enim videret homines res creatas colere, magno labore & animo religioso verum Deum exquisrens varias regiones peragrabat. Cum autem videret caelum, modo quidem serenum, modo vero nubilum & obscurum, in animo suo dixit, hos caelum non est Deus. Similiter etiam, cum Solem & Lunam, illum quidem occultari & obscurari; hanc vero deficere & definere cerneret, dixit, ne isti quidem sunt Dii. Quinetiam astrorum motum considerans (a patre enim astronomiam edocebatur) animo dubitans molestia quadam affici coepit. Apparuit autem ipsi Deus, & ipsi dixit: Exi ex tua terra & ex cognitione tua. Quamobrem correptis patris

tis, ex Chaldaeorum terra cum patre excessit. Cum autem Charram pervenissent, ipsius pater obiit.

Georgius Syncellus p. 99. Chronographia.

Τῷ γίγ' ἔτει ἔ' κόσμῳ
 Ἀβραάμ ὃ ξά, ἐνεπύρι-
 σεν Ἀβραάμ τὰ ἰδῶλα ἔ'
 πατρὸς αὐτοῦ, καὶ συγκα-
 ταύθη αὐτοῖς ὁ Ἀρράν,
 θέλων σβέσαι τὸ πῦρ ἐν
 πυκνί. καὶ ἐξηλθεν Θάρρα
 σὺν Ἀβραάμ ἔ' εἰσεῖν εἰς
 γῆν Χαναάν, καὶ μετα-
 γνῆς ὤκησεν ἐν χαρράν εἰ-
 δωλομανῶν ἕως θανάτου
 αὐτοῦ.

Anno mundi 3373. A-
 brahami vero 61. ipse A-
 brahamus patris idola
 succendit, Aran autem
 nocturnum incendium
 extinguere molitus,
 illo eodem absorptus
 est. Profectusque Thara-
 cum Abraham, ut in
 terram Chananzorum
 migraret, mutata sen-
 tentia infano simula-
 crorum cultu allectus in
 Charran ad obitum us-
 queremansit.

Confer qua idem Syncellus p. 95. & 98.

Philastrinus heresi 142.

Et Abraham beatissimus, frangens idola iustifi-
 catus est.

*Wagenfeilius in Sota p. 192. ex Schalschelet Hak-
 kabala p. 8.*

Fertur, Tharam Abrahami Patrem, non ido-
 latram tantum fuisse, sed & idola parasse, & eo-
 rum venditione quæstum fecisse maximum. Forte
 negotiorum causa, iter ei aliquando suscipiendum

erat; Abrahamum igitur tabernæ præficit. Ceterum hunc si quis accedebat emtor, quæsitivus Abrahamus ex eo, quot annos natus esset? Isto vero annorum numerum edifferente, tum Abrahamus, quæso te, inquiebat, mi homo, annon oppido insanis, qui cum tantam ætatem agas, tamen idolum adorare instituis, quod *חֲדָשׁ נֶאֱמָר* *נֶאֱמָר* demum, e rudi materia fuit effectum? Quamobrem suffusi pudore quotquot emtum venerant, infecta re discesserunt. Adfuit postremo anus quædam, offam gestans, sacrificatura eam, ut ajebat, omnibus quæ in Abrahami taberna prostabant, Numinibus. Hic quidem Abrahamus ira percitus, amplius se continere non valens, accepto fuste omnia Numina comminuit, solo inter ea majore relicto incolumi, cujus manibus fustem ipse commisit. Interea temporis, reversus Pater, illamque stragem cum horrore aspiciens, quis eam edidisset, Abrahamum interrogat? Enim vero, inquit Abrahamus, nescio quæ Vetula adventaverat, offam consecrans istis Numinibus, ibi tumultus inter ea ortus est longe maximus, unoquoque sibi offam deposcente. Denique eo res rediit, ut magnum illud, reliquisque valentius, arrepto fuste, minorum temeritatem compescere, & pœnam, quam, mi Pater, vides, de iis sumere cogeretur. (*Negante Patre, id accidere potuisse, cum sensu omni Numina sua careant: Tum vero exprobrare ei cœpit Filius, ineptis-

* Non habentur hæc in *Schalsch Hak*, sed supplet ea *Wagenfeilins* ex *ספר הישר* p. 24. b. ubi tamen cateroquin multa aliter gesta narrantur.

ptissimam superstitionem, quod iis honorem deferret, quæ inanima esse, ipse agnosceret, quodque opem ab iis præstolaretur, quæ a suis capitibus fustium contusiones averruncare nequiverant.) Sed Thara, sana consilia haud admittens, adversus filium apud Nimrodum accusationem instituit: qui, vocatum Abrahamum, jubet ignem adorare illico. At Abrahamus, magis est, inquit, ut Aquam quis adoret, hæc enim ignem extinguit. Ergo, quando ita visum esset, jubetur Aquam venerari Abrahamus, sed is, imo, excipit, potius Nubes adorandæ sunt, nam hæc Aquas sustinent. Nubibus cultum deferre jussus, majori jure hunc Ventum competere regerebat, quod is Nubes dispergeret. Verum nec ad hunc divino cultu prosequendum, permoveri potuit, causam allegans, quod Homo adversus Ventum adhuc queat consistere, nec proinde æquius quid videri, quam ut Homines sese invicem adorare debeant. Tandem Nimrodus sentiens ludum & jocum tantum se esse Abrahamo, in fornacem ardentem eundem actutum conjici jussit.

CVI. Abrahamus inventor literarum Chaldaicarum. Ab Angelis edoctus linguam Hebraicam.

Suidas in Ἀβραάμ.

ὅτι ὁ εὐρεὶν ἰσραὶ γράμματα, καὶ γλῶσσαι ἐμνηχανήσατο ἥς Ἑβραίων παῖ-

Hic sacras literas invenit & linguam exco-

δες ἐν ἐπισήμῃ ἐτύχσανον,
ὡς ὄντες τέττε μαθηταὶ καὶ
ἀπόγονοι. Ἐκ τέττε καὶ τὰ
ἐλλήνων γραμματεῖα ἴας
ἀφορμας ἔλαβε, καὶ ἀλ-
λως ἐαυτὸς διὰ παλαιοῦ
ἀναγράφωσιν ἐλλήνης. καὶ
ἴας μαρτύριον ἡ ἑ ἀλφα
φωνῇ ἑ πρώτῃ στοιχείῃ καὶ
ἀρχοντῇ, ἀπὸ ἑ ἀλεφ
ἑβραϊκῇ λαβόντῃ τὴν
ἐπίκλησιν ἑ μακαρίῃ καὶ
πρώτῃ καὶ ἀθανάτῃ ὀνό-
ματῃ.

habuerunt Hebræorum
filii, quod essent hujus
discipuli & posteri. Ab
hoc etiam literæ Græ-
corum originem duxe-
runt, quamvis Græci
seipsos illudentes, aliter
hac de re scribunt. Hu-
jus vero rei testimo-
nium est appellatio ἑ
ἀλφα, primæ & principis
literæ ab Aleph Hebrai-
co, beato illo & primo
& immortalī nomine
suum nomen sortitæ.

Confer, si placet Vossum lib. 1. Aristarchi cap. 9. Pe-
trum Lambecium Prodrumi Hist. literar. p. 43. 44. 45.
Huetium Demonstrat. Evangelicæ p. 284. 286. & 293.
(ubi Samaritanas literas in Chananæam ab Abrahamo illa-
tas conjicit) & Guilelmum Nicols de literis inventis p. 1.
& 275.

Georgius Syncellus p. 99. ἐ παρὰ γενεσί.

Ὁ ἀγγέλῳ ὁ λαλῶν
τῷ Μωϋσῇ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι
τὸν Ἀβραάμ ἐδίδαξα τὴν
ἑβραϊκὴν γλῶσσάν καὶ
τὴν ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.
λαλεῖν τὰ πατρια πάντα,
ὡς ἐν λεπτῇ καὶ γενε-
σε.

Angelus familiari col-
loquio cum Moyse soli-
tus uti, dixit ei: He-
bræam linguam, qualis
primitus purior erat, ego
docui Abraham, ut ea
velut patria loqui no-
verit. Hæc parva refert
Genesis.

Euge-

Eugenii Toletani versus de inventoribus septem
linguarum, quos ex vetusto codice Bibl. Septima-
na produxit Petrus Crinitus lib. XII. de honesta
disciplina c. 1. & ex Crinito Lilins Gyraldus
dialogo 1. de Poëtis p. 13.*

Moyſes primus Hebræas exaravit litteras,
Mente Phœnices ſagaci condiderunt Atticas;
Quas Latini ſcriptitamus, edidit Niçoſtrata,
Abraham Syras & idem repperit Chaldaicas,
Iſis arte non minore protulit Ægyptias,
Gulſila promſit Getarum quas videmus ulti-
mas.

Iſidorus Hiſpalenſis lib. 1. Originum cap. 3.

Hebræorum literæ à Lege cœpere per Moyſem,
Syrorum autem & Chaldæorum per Abraham,
unde cum Hebræis & numero & ſono concordant,
ſolis characteribus diſcrepant. Ægyptiorum lite-
ras Iſis regina, Inachi filia de Græcia veniens in
Ægyptum, reperit & Ægyptiis tradidit.

Omitto *Alphabetum Abrahami* commentitium,
quod exhibet Jo. Auguſtinus Pantheus, Venetus
presbyter in Voarchdumia contra Alchimiam,
Venet. 1530. p. 14. & Guil. Gœree in T. 1. Antiqui-
tatum Judaicarum, ſive apparatus Bibliæ Belgice
editi p. 44. & 88.

Y 4

CVIL

• Vide Sirmondi Opera T. 2. p. 887.

CVII. Abraham à Nembrodo in ignem conjectus, & divina ope ex illo liberatus. Abrahami pater *Azar*, mater

Adna, vel *Emtelai*.

Quoniam ἡ παλαιὰς μὴ ἀποστὰς πλάνης εἰς προτέρας, καὶ δεισιδαιμονίας * *relictæ Patriæ superstitutione*, & *priori errore visa* idola colere renuit Abrahamus, hinc à Nimrodo (cujus tamen ætatem Abrahami temporibus antecessisse constat) in ignem & ardentem fornacem injectum, atque ex ea per miraculum Divino beneficio erutum incolumemque servatum Judæi, ** Muhamedani & quidam Christiani scriptores tradunt, idque esse *Ur illud Chaldeorum* Gen. XV. 7. *Aram* vero Abrahami frater, *qui dubitavit*, *dicitur quod sit combustus*, inquit glossa ad Gratianum causa 35. qu. 1. nimirum quoniam ante patrem in Ur Chaldææ obiisse legitur. Gen. XI. 28.

Bar-

* Euseb. lib. 1. Hist. Eccles. cap. 4.

** Vide interpretes ad Gen. XI. 28. 31. XV. 7. Nehem. IX. 7. Hottingerum in egm. Oriental lib. 1. cap. 8. p. 291. Andreæ Mullerum ad fragmentum Azizi Tartari nota 26. Hennigium Hennigii in Muhamedano precante p. 278 seq. Bochartum Hierozoic. T. 2. p. 673. & Christiani Wagneri Ἐμακαρίτης Exercitationem de Ur Chaldæorum, Lipsiæ 1681. qui probat illo nomine Mesopotamiam intelligi, in qua versatus Abrahamus fuit, licet in pseudo Sibyllinis traditur fuisse nomen civitatis :

Ἐσα ἀνὴρ πόλεως αὐτόχθων οὐρ χαλδαίων
Ἐξ ἧς ὁ γένετο ἐπὶ δικαιοσύνης ἀνθρώπων.

Bartholomæus Herbelotus in Bibliotheca Orientali p. 13. ex libro Arabico, cui titulus Maallem.

Nembrod fils de Chanaan lequel on croit avoir été le premier Roy après le deluge, tenoit son siege dans la ville de Babilone, qu'il avoit fait bâtir; ce Prince vit en songe pendant la nuit une étoile qui s'élevoit sur l'horizon, dont la lumière effaçoit celle du soleil : & ayant consulté ses divins sur l'explication de ce songe, ils luy répondirent tous d'une voix, qu'il devoit naître dans Babilone un enfant qui deviendrait en peu de tems un grand Prince, duquel il avoit sujet de tout craindre, quoy qu'il ne fût pas encore engendré. Nembrod effrayé de cette réponse, ordonna aussi-tôt que les hommes fussent séparés de leurs femmes, & il établit un officier de dix en dix maisons, pour les empêcher de se voir. *Azar* un des plus grands Seigneurs de la cour de Nembrod, & qui étoit son gendre, trompa ses gardes, & coucha une nuit avec sa femme nommée *Adna*. * Le lendemain les devins qui observoient tous les momens de ce temps-là, vinrent trouver Nembrod, & luy dirent quel enfant, dont il étoit menacé, avoit été conçu cette même nuit : ce qui obligea ce Prince à ordonner que l'on gardât soigneusement toutes les femmes grosses, & que l'on fît mourir tous les enfans mâles, qu'elles mettroient au monde. *Adna* qui ne donnoit aucune marque de grossesse, ne fut point gardée; de sorte qu'étant prête d'accoucher, elle eut la commodité d'aller à la campagne pour se délivrer de son fruit : Elle le fit dans

Y 5

une

* In Talmude Bava Batra f. 91. a. mater Abrahami vocatur *Em-selai*, quæ filia fuerit Car. Nebo. Wagenfeil Sota p. 161.

une grotte dont elle ferma soigneusement l'entrée, & revint à la ville, où elle dit à son mary qu'elle avoit accouché d'un fils qui étoit mort aussitôt après sa naissance.

Adna cependant alloit souvent à la grotte pour visiter son enfant, & luy donner du lait ; mais elle le trouva toujours suçant le bout de ses doigts, dont l'un luy fournissoit du lait, & l'autre du miel : ce miracle la surprit extrêmement d'abord : mais son étonnement se changea bientôt en un excès de joye, lorsqu'elle considéra que la Providence prenoit le soin de nourrir son enfant, & qu'elle n'en devoit plus être en peine : cela n'empêcha pas néanmoins qu'elle ne le vît de tems en tems, & elles'apperçoit bientôt qu'il croissoit autant en un jour, que les autres enfans font en un mois. Quinze Lunes furent-elles à peine écoulées, que cet enfant luy parut être un jeune garçon de quinze ans ; & il n'étoit point encore sorti de sa grotte, lorsqu'Adna dit à Azar, que cet enfant dont elle étoit accouchée, & qu'elle luy avoit dit être mort, se trouvoit plein de vie, & étoit doué d'une beauté parfaite.

Azar se transporta aussitôt à la grotte, où après avoir considéré & caressé son fils, il dit à la mere, qu'elle le fît venir à la ville, parce qu'il le vouloit présenter à Nembrod, & le placer à la cour. Adna alla prendre son fils vers le soir, & le fit passer par une prairie où païssoient des troupeaux de vaches, de chevaux, de chameaux, & de moutons, Abraham qui n'avoit rien encore vu jusqu'alors que son pere & sa mere, demandoit le nom de toutes les

les choses qu'il voyoit, & Adna l'instruisoit des noms, des qualitez, & des usages de tous ces animaux: Abraham continua à luy demander qui étoit celuy qui avoit produit toutes ces especes différentes; Adna luy dit: il n'y a aucune chose en ce monde qui n'ait son Createur & son Seigneur, & qui ne soit dans sa dépendance. Abraham luy repartit aussitôt: Qui est donc celuy qui m'a mis au monde, & de qui est-ce que je dépends? C'est de moy, repliqua la mere: Qui est vôtre Seigneur, luy dit Abraham? C'est Azar vôtre pere, luy répondit la mere. Abraham n'en demeura pas là, & demanda qui étoit celuy d'Azar son pere? Et ayant entendu dire que c'étoit Nembrod, il voulut encore sçavoir qui étoit celuy de Nembrod: mais sa mere se trouvant alors trop pressée, luy dit, il ne faut pas, mon fils, rechercher les choses si avant, car il y auroit du danger pour vous.

Il y avoit déjà en ce tems là plusieurs sortes d'Idolâtres dans la Chaldée où regnoit Nembrod. Les uns adoroient le Soleil, les autres la Lune & les Etoiles, quelques-uns se prosternoient devant des statuës, dans lesquelles ils reveroient quelque Divinité, & enfin il y en avoit qui ne reconnoissoient point d'autre Dieu que Nembrod luy même. Abraham marchant pendant la nuit, de sa grotte jusqu'à la ville, vit au ciel des étoiles, & entra autres celle de Venus, que plusieurs adoroient, & il dit en luy-même: Voilà peut-être le Dieu & le Seigneur du monde; mais après quelque tems, & quelque reflexion il dit en luy-même: je vois
que

que cette étoile se couche & disparoit: ce n' est donc pas icy le Maître del' Univers, car il ne peut pas être sujet à ce changement. Il considéra peu après la Lune dans son plein, & dit: Voicy peut-être le Createur de toutes choses, & par conséquent mon Seigneur; mais l' ayant vû passer sous l' horizon comme les autres Astres, il en fit le même jugement qu' il avoit fait del' étoile de Venus. Enfin ayant ainsi passé le reste de la nuit en considerations & en reflexions, il se trouva proche de Babilone au lever du Soleil: alors il vit une infinité de gens qui se prosternoient & adoroient cet astre, ce qui luy fit dire: voici assurément un astre merveilleux, & je le prendrois aisément pour le Createur & le Maître de toute la Nature; mais je m' apperçois qu' il décline, & prend la route du couchant aussi-bien que les autres, il n' est donc pas ni mon Createur, ni mon Seigneur, ni mon Dieu.

Lorsqu' Azar presenta son fils Abraham à Nembrod, ce Prince étoit assis sur un trône fort élevé, à l' entour duquel un grand nombre d' esclaves des mieux faits de l' un & de l' autre sexe étoient placez chacun dans son rang: Abraham demanda aussitôt à son pere qui étoit ce personnage si élevé au dessus des autres; & il luy répondit que c' étoit le Seigneur de tous ceux qu' il voyoit autour de luy, & que tous ces gens là le reconnoissoient pour leur Dieu. Abraham considerans Nembrod qui étoit fort laid de visage, dit à son pere: Comment se peut-il faire que celui que vous appelez vôtre Dieu, ait fait des creatures plus belles que luy,
puis-

puisque'il faut nécessairement que le Createur ait des perfections beaucoup plus grandes que celles de ses creatures ? Ce fut la première occasion qu'Abraham prit de desabuser son pere de l'idolatrie, & de luy prêcher l'unité de Dieu Createur de toutes choses, qui luy avoit été revelée. Ce zele qu'il témoigna d'abord, luy attira la colere de son pere, & le jetta en suite dans de grands démêlez avec les principaux de la cour de Nembrod, qui refusoient d'acquiescer aux veritez qu'il leur enseignoit. Le bruit enfin de ces disputes étant venu jusqu'aux oreilles de Nembrod, ce Prince superbe & cruel le fit jetter dans une fournaise ardente, d'où il sortit néanmoins sain & sauf, sans avoir reçu la moindre atteinte du feu.

CVIII. Abraham Zoroaster. Libri à
Persis & Arabibus ei tribut.

Idem Herbelotus p. 16.

Si les Musulmans après les Juifs & les Chrétiens parlent si avantageusement d'Abraham, les Mages, ou adorateurs du feu, qui font profession de la religion des deux principes, n'en font pas moins d'état, car ils croient que *Zoroastre* * leur grand Prophete est le même qu'Abraham, qui fut sur nommé Zerdascht & Zerdouft, c'est à dire l'Ami du feu, à cause qu'ayant été jeté par Nembrod dans une fournaise ardente, le feu le caressa, au lieu de lui nuire. — Les Mages de Perse attribuent fausement à Abraham des livres quis

nom-

* Descriptis Zoroastri tributis dixi lib. I. Bibliothecæ Græcæ. cap. ult.

nomment *Zend, Pazend, & Vostha*, dans lesquels sont compris tous les points de leur Religion: les Arabes en ont aussi un, intitulé *Sefer*, mot pris de l'Hebreu, qui signifie livre, lequel ils disent leur être venu de ce Patriarche.

Idem p. II.

Abest nom d'un livre que les Mages de Perse attribuent à Abraham le Patriarche, qu'ils croyoient être le même que Zerdascht ou Zoroastre. Ce livre est l'explication ou commentaire de deux autres livres nommez *Zend & Pazend*. Ces trois volumes jointes ensemble comprennent toute la religion des Mages ou adorateurs du feu.

Hic jungenda quæ copiose atque erudite differit Thomas Hyde libro de veteri religione Persarum c. 2.

**CIX. Abrahamus Doctor Astrologiæ *
& Arithmeticæ. Abrahami maternus
avus, Abrahamus.**

Philo lib. de Abrahamo p. 282.

Χαλδαῖοι γὰρ ἐν τοῖς	Nam Chaldæi cum
μάλισα ἀστρονόησαντες	primis exercitati sidera-
ἀστρονομίαν, καὶ πάντα	li scientia, omnia tri-
ταῖς κινήσεσι τῶν ἀσέρων	buentes stellarum moti-
ἀναθέντες, αἷς ὑπέλα-	bis, à quibus credebant
βον οἰκονομεῖσθαι τὰ ἐν	dispensari mundi po-
κόσμῳ δυνάμεσιν, ἃς πε-	tentias, quæ constant ex
ριέχουσιν ἀριθμοὶ καὶ ἀ-	numeris eorumque pro-
	μειν.

*) Ansam id comminiscendi videtur dedisse locus Gen. XV. 5. *Numera stellas*, de quo consule Cyrillum lib. X. contra Julian. p. 357. edit. Lipsiens.

ριθμῶν ἀναλογίαι, τὴν
 ἐρατὴν εἰς ἰαν ἐσέμνυνον,
 ἡ αἰοράτῃ καὶ νοητῇ εἰ
 λαβόντες ἐννοίαν, ἀλλὰ
 τὴν ἐν ἐκείνοις τάξιν διε-
 ρευνώμενοι, κατὰ τὴν ἰαν
 ἡλίῃ καὶ σελήνῃ καὶ τῶν
 ἄλλων πλανητῶν καὶ ἀ-
 πλανῶν περιόδους, ἢ κατὰ
 τὰς τῶν ἐτησίων ὥρων με-
 τὰ τὰς ἐποχὰς, καὶ κατὰ τὴν
 τῶν ἐρανίων πρὸς τὰ ἐπί-
 γεια συμπάσθαι, τὸν
 κόσμον αὐτὸν ὑπέλαβον
 εἶναι θεόν, ἐκ εὐαγῶς τοῦ
 γενόμενον, ἐξομοιωσάντες
 τῷ πεποιηκότι. ταύτητι τῇ
 δόξῃ σωτηρίας, καὶ χαλ-
 δαῖστας μακρὸν τινα χρόνον,
 ὥστε ἐκ βαθείᾳ ὑπνῷ
 ἀναοίξας τοῦ ἡ ψυχῆς
 ὄμμα, καὶ καθαράν αὐ-
 γὴν ἀντὶ σκοτίας βαθείᾳ
 βλέπειν ἀεζάντῃ, ἡ κε-
 λῆθησε τῷ φέγγει, καὶ
 κατέβη ὁ μὴ πρότερον νε-
 θεάσασθαι, ἐκ κόσμου τινὸς ἡ-
 νίοχον καὶ κυβερνήτην ἐφε-
 τῶτα, καὶ σωτηρίας εὐθύ-
 νοῦσα τὸ εἶναι ἐργον, ἐπι-
 μέλειαν τε καὶ προσασίαν
 καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν, ὅ-

portionibus, venera-
 bantur istas res visibi-
 les, non percipientes
 invisibilia & intelligibi-
 lia, scrutantes illarum
 tantum ordinem: atque
 ita è solis, lunæ, stella-
 rum erraticarum fixa-
 rumque circuitibus, &
 anni in quatuor tempo-
 ra distincti vicibus, con-
 sensuque rerum cæle-
 stium ac terrestrium,
 mundum ipsum existi-
 mabant esse Deum, pro-
 fana opinione creatu-
 ram facientes creatori
 similem. Huic innatri-
 tus dogmati, & per tem-
 pus longum Chaldaico
 imbutus delirio, tan-
 quam post altum som-
 num aperto mentis ocu-
 lo, postquam puram lu-
 cem pro densis tenebris
 cæpit intueri, secutus e-
 jus splendorem, animad-
 vertit quod prius non
 viderat: præesse mundo
 quendam aurigam gu-
 bernatoremque, qui o-
 peris sui salutem provi-

σα θείας ἐπειζία φροντί-
 ⲉⲩ, ποιῶμεν ὅπως δὲ
 ἂν βεβαιώσῃ τὴν φανεί-
 σαν ὅψιν ἐν Διανοία πα-
 γιώτερον, φησὶν αὐτῶ ἰσ-
 ρὸς λόγῳ, ἰὰ μεγάλη,
 ὦ ἔτⲩ, ὑποτυπώσῃ
 βραχυτέρων πολλάκις
 γνωρίζῃαι, πρὸς ἃ τις ἀ-
 πιδῶν ἤγχε· τὴν φαντα-
 σίαν ἀπεργράφοις μεγέ-
 θεσι. ⲡⲉⲣⲉⲙⲡⲁⲓⲃⲏⲩ
 ἂν τῆς, τε κατ' ἕρανὸν
 πεπολῶντας, καὶ τὴν
 χαλδαϊκὴν ἐπιστήμην, με-
 λανᾶσθαι πρὸς ὀλίγον ἀπὸ
 τῆς μεγίστης πόλεως ἔδε
 ἔδε κόσμος πρὸς βραχυτέ-
 ραν. διωήσῃ γὰρ μᾶλλον
 καὶ λαβεῖν τὸν ἔφορον ἔ-
 πανίς. Διὰ τὸ τὴν πρῶ-
 τὴν ἀποικίαν ἀπὸ τῆς
 χαλδαίων γῆς εἰς τὴν
 χαρραίων λέγεσθαι ποιῶ-
 μεν. χαρράν ἢ ἑλληνιστὶ
 τραγλαί λέγονται, καὶ ἀ-
 σύμβολον, αἱ τῶν ἡμετέ-
 ρων αἰσθήσεων χώραι, δι-
 ὧν ὥστε ὅπως, ἐκάστη
 πέφυκε διακλύπτειν πρὸς
 τὴν τῶν οἰκείων ἀντίλη-
 ψιν.

deat, curator tutorque
 partium ejus etiam, quæ
 divina cura dignæ sunt.
 Ergo ut confirmaretur
 mentis ejus visio, sic
 admonetur divinitus.
 Heus tu, magna plerum-
 que cognoscuntur si-
 gnis exiguis, quæ intui-
 tus aliquis, imaginatio-
 num infinitarum mole
 premitur. Proinde vale
 dicto Chaldaeis, quorum
 profesio est scrutari
 cœlestia, demigra è
 magna mundi civitate
 aliquantisper in mino-
 rem aliam, sic enim fa-
 cilius videbis mundi
 præsidem, & hoc est cur
 prima migratio sit in a-
 grum Carrensem, quia
 Charran specus dicun-
 tur: per quos significan-
 tur regiones nostrorum
 sensuum, per quas tan-
 quam cavernas unus-
 quisque illorum solet
 prospicere ad subjēcta
 sua percipienda.

Et aliquibus interjectis p. 283.

Τεκμήριον ὃ τ' ἀποικίας ἐναργέστατον, ἦν ἀπ' ἀστρονομίας καὶ τ' χαλδαϊσμοῦ δόξης ἡ Διάνοια ἐπεύχαστο λέγειν ὅτι ἅμα τῇ μετάναστάσει εὐθύς ἔσοφον, ὦφθη ὃ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ὃν δηλονότι πρότερον οὐκ ἦν ἐμφανὲς, ὅτι Χαλδαίων τῇ τῶν ἀστέρων πορεία προσέχεν, ἔξω δ' κόσμου καὶ τ' αἰδομένης ἑστίας, εὐάρεστον καὶ νοήτην φύσιν ὑδεμίαν ἀπλῶς καταλαμβάνων. ἐπεὶ ὃ μεθωρμίστατο καὶ μετεχώρησε, κατὰ τὰναγκαίον ἐγνώ τὸν κόσμον ὑπήκοον, ἀλλ' οὐκ αὐτοκράτορα, οὐκ περὶ ἀνένουη, ἀλλὰ περὶ ἀνευμάμον ὑπ' αἰτίαις δ' πεποιηκότι. ὅπερ ἡ Διάνοια τότε πρῶτον ἀνιβλέψασα εἶδε. πολλὴ γὰρ αὐτῆς πρότερον ἀχλὺς ὑπὸ τῶν αἰδομένων κατεκίχθη, ἦν ἐνθέρμοις καὶ ἀσπύροις δόγμασι βλάσφημα, μόλις ἔχουσαν, ὡς ἐν αἰθρία κα-

Habemus autem argumentum evidens huius migrationis, qua mens astronomiam & Chaldaicam opinionem reliquit; memoretur enim quam primum profectus est ille sapiens, Deum apparuisse Abrahamo: cui videlicet prius non fuerat conspicuus, quando more Chaldaeorum intentus erat siderum cursibus, extra mundum & sensibilem essentiam nullam prorsus naturam intelligibilem percipiens. At postquam solum vertit, necessario cognovit mundum esse subditum non dominum, nec regere, sed regi ab autore suo: quod mens tunc primum apertis oculis didicit, nam prius sensibilia magnam ei caliginem offuderant, quam ubi discussit calidis & ignitis

θαρᾷ ἔπαλαυ κρυπτομέ-
 νῃ καὶ αἰδῶς φαντασίαν
 λαβεῖν· ὥς ἔνεκεν Φιλαν-
 θρωπίας ἀφικνεύμενην τὴν
 ψυχὴν ὡς αὐτὸν ἐκ ἀπεί-
 σταφῃ, προὔπανθήσας ἢ
 τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἔδειξε,
 καθ' ὅσον οἶόν ἢ ἢ ἰδεῖν
 τὸν βλέποντα. διὸ λέγειται,
 ἐχ' ὅτι ὁ σοφὸς εἶδε θεόν,
 ἀλλ' ὅτι ὁ θεὸς ὤφθη τῷ
 σοφῷ. καὶ γὰρ ἦν ἀδύνα-
 τον καὶ λαβεῖν ἵνα δι' αὐ-
 τῆς τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ὄν, μὴ
 τῷ φηναίῳ ἐκείνῃ ἐ-
 αὐτὸ καὶ τῷ δέξαιῳ.
 μαρτυρεῖ ἢ τοῖς εἰρημνοῖς
 καὶ ἢ ἔονόμαίῳ ὑπαλ-
 λαγῇ καὶ μετὰ θεοῖς. ἐκα-
 λείτο γὰρ Ἀβραμ τὸ ἀρ-
 χαῖον ὄνομα, προσετίθη
 δὲ ὑψέρον Ἀβραάμ, φανή
 μὲν ἑνὸς σοιχείῃ ἔα δι-
 πλοσιαδέντῳ, διωάμει
 ἢ μεγάλῃ πράγματῳ
 καὶ δόγματῳ ἐνδείξα-
 μένῃ τὴν μετὰβολήν.
 Ἀβραμ μὲν γὰρ ἑρμηνευ-
 θέν ἐστι πατὴρ μετῴρω· *

dogmatibus, vix tan-
 dem potuit velut in se-
 renitate pura eum qui
 prius latuerat cernere,
 ille verò pro sua huma-
 nitate venientem ad se
 animam non averfatus,
 sed obviam progressus,
 ostendit suam naturam,
 quatenus videri pote-
 rat, quam ob rem non
 dicitur, vidit sapiens
 Deum: sed Deus appa-
 ruit sapienti. Non enim
 erat possibile, ut aliquis
 per seipsum compre-
 henderet eum qui verè
 est, ni ille se ultro vi-
 dendum prae buisset. Te-
 statur hoc etiam muta-
 tio nominis, prius enim
 Abram vocatus, mox
 coepit appellari † Abra-
 am, unius tantum du-
 plicatione literæ, vide-
 licet A, sed quæ mag-
 num quiddam significa-
 bat. Abram enim in-
 terpretatur pater subli-
 Αβρα-

† Gen. 17. 5.

* Ita Philo etiam lib. de nominum mutatione p. 816. seq. & ex

Ἀβραάμ δὲ πατὴρ ἐκλεκ-
τός ἦχ' ὅς μὲν πρότερον
ἐμφαίνον τὸν ** αστρολο-
γικὸν καὶ μετεωρολογικὸν
ἐπικαλόμενον, ὅτ' αὖ τῶν
χαλδαίων δογματῶν ἐπι-
μελούμενον, ὡς ἂν τις πα-

mis : Abraam vero
pater electus vocis. Pri-
us indicat virum astro-
logicum & meteorolo-
gicum ; Chaldæorum
placitis tanta cura dedi-
tum, quantam solent

Z 2

μελό

eo Eusebius XI. 6. præparat. & Clemens Alex. V. Strom. p.
549. Ambrosius lib. 1. de Abrahamo cap. 4. Sed Hieronymo
Abraham est Pater videns populum. Idem in quest. Hebr.
Dicunt Hebræi quod ex nomine suo DEus quod apud illos te-
tragrammaton est, he literam Abrahæ & Saræ addiderit,
dicebatur enim primum Abram quod interpretatur Pater
excelsus, & postea vocatus est Abraam. quod transfertur
Pater multarum, nam quod sequitur gentium, non habetur
in nomine, sed subauditur. Nec mirandum quare cum apud
Græcos & nos a litera videatur addita, nos he literam
Hebræam additam dixerimus. Idioma enim lingua illius
est per he quidem scribere sed per a legere, sicut e contrario
a literam sæpe per he pronunciat. Abraham dici ab
אב pater, אבנא magnus, & אבותא multitudo, notarunt
Angelus Caninius de locis Hebraicis N. T. p. 6. & Steph.
Pfochenius de stylo N. T. p. 71.

** Idem Philo lib. de Gigantibus p. 227. ὁ γὰρ Ἀβραάμ
μέχρι μὲν Διαβρίβων ἦν ἐν τῇ χαλδαίων γῇ τε
καὶ δόξῃ πρὶν ἂν μετονομασθῇ, καλέσθαι
Ἀβραάμ, ἈΝΘΡΩΠΟΣ ΟΥΡΑΝΟΥ, τῇ τε μεταρ-
σιον καὶ τὴν αἰθέριον φύσιν διερευνῶν, καὶ τότε
συμβαίνειν αὐτῷ καὶ ταῖς αἰτίαις καὶ ἐπὶ τι ἄλλο ὁμοί-
οτροπον, φιλοσοφῶν, ὃ χάρις καὶ προσήσας
οὐκ ἐπιτετῆδευκε, τῇ δὲ ψυχῇ οὐκ αἰκίας. Ἀβραάμ γὰρ
ἐρακνευθεὶς πατὴρ ἐστὶ μετέωρος, ὄνομα δὲ τὰ με-
τέωρος καὶ ἐπεράνια θεωροῦντος πατὴρ ὄνομα.

τῆς ἐγγόνων ἐπιμεληθείη·
τὸ δὲ ὑστερον, τὸν σοφόν.

parentes impendere su-
is filiis, posterius verò,
sapientem.

Idem libra de premitis & pænis p. 711.

Ὁ μὲν ἂν πρῶτος πρὸς
ἀλήθειαν ἐκ τύφου μετα-
θέμενος, καὶ τὸ ἐν τοῖς
μαθήμασι χαλδαϊκῆς
θεορίας ὑπιδῶν ἐνεκα
τελειώσεως ὁψίως, ἢ θεα-
σάμενος θελχθεὶς ἠκο-
λύθησε τῇ φαντασίᾳ,
καθάπερ τὸν σίδηρον φα-
σιν ὑπὸ λίθου τὴν μαγνήτι-
δος ἑλκεῖται, ἀντὶ σοφί-
ας γενόμενος ἐν διδασκα-
λίᾳ σοφός.

Is primus omnium
postquam à vanitate
transivit ad veritatem,
valere iussis disciplinis
Chaldaicis & prætigiis,
ut perfectiore contem-
platione frueretur qua
facile captus est, non a-
liter quàm ferrum mag-
netetur trahitur, ex sophi-
sta sapiens factus est.

*Plura in hanc sententiam Nyssenus in vita Theopha-
turgi T. 2. p. 971. & Suidas in Ἀβραάμ.*

*Flavius Josephus lib. 1. Antiquitas. Jud. c. 8. &
apud Eusebium IX. 16. præparat. Evang.*

Μνημονεύει δὲ ἡμῶν ὁ
πατὴρ Ἀβραάμ Βηρωσ-
τός, ὡς ὀνομάζων, λέγων
ὅτι ἔτος. Μετὰ τὸν κατὰ
κλυσμόν δεκάτη γενεᾷ,
ὡς καὶ Χαλδαῖοις τις ἦν
δικαίος ἀνὴρ, καὶ μέγας,

Berosus quidem A-
brahami Parentis no-
stri, suppresso licet no-
mine, his tamen verbis
meminit: Circa decimam
post Diluvium ætatem, Vir
quidam apud Chaldaeos vi-

καὶ τὰ ἑσάνια ἐμπειροῦ. Ἐκαταὶ δὲ καὶ ἔμνησθῆναι πλείων τι πεποιηκῶ. βιβλίον δὲ πρὸς αὐτὸν σωλαξάμεν κατέλιπε. Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ ἱεράρχει τῶν ἰσχυρῶν λέγει ὅτως· Ἀβραάμης ἐβασιλεύσε Δαμασκῶν, ἐπηλυσ σὺν στρατῶν αἰφγυμῶν ἐκ τῆ γῆς τῆ ὑπὲρ Βαβυλῶνα Καλδαίων λεγομένης. μετ' αὐτοῦ χρόνον ἐξαναστὰς ἐκ τῆς αὐτῆς τῆ χώρας, σὺν τῷ σφετέρῳ λαῷ εἰς τὴν τότε μὲν Χαναναίαν λεγομένην, νῦν δὲ Ἰουδαίαν μετέωκε, καὶ οἱ αὐτοὶ ἐκείνῃ πληθύναντες, πρὸς αὐτῶν ἐν ἐτέρῳ λόγῳ διζήμεν τὰ ἰστορήματα. Ἐπεὶ δὲ Ἀβραάμης ἐστὶ καὶ νῦν ἐν τῇ Δαμασκηνῇ τὸ ὄνομα δοξάζειν, καὶ κώμῃ αὐτῶν οἰκνυται, Ἀβραάμης οἰκῆσις λεγομένη. λιμὲν δὲ χρόνοις ὕστερον τὴν Χαναναίαν καταλαβόντων, Ἀβραάμης Αἰγυπτίους ἰουδαίον ἐκ πρυθόμῃ, ἀφ' ὧν πρὸς αὐτὰς ἦν πρὸς θυ-

xis, summa cum integritate morum, tum etiam dignitate rerumque celestium cognitione praeclatus. Hecatzus vero, non ejus tantum obiter meminit, sed etiam justum de ipso volumen scriptum reliquit. Nicolaus autem Damascenus quarto Historiarum libro hunc in modum loquitur: *Abraames Damasci regnavit, cum ex regione Chaldaeorum ultra Babylonem sita cum exercitu profectus, eo commigrasset: Inde vero haud longo post tempore, mutatis denuo sedibus, eam, quae tum Chanaan, nunc autem Judea nuncupatur, cum suis incoluit, nec non illius posterorum numero ac multitudine aucti, quorum de rebus alium mihi serpono dicendi locum.* Et vero, illustris etiam nomen *Abraama* nominis tota passim *Damascena* regione memoria est, ac certus quidam vicus ostenditur, quod *Abraama* domicilium nomi-

μὲν τὴν αἰφροσύνην τὴν
 ἐκείνων μεθ' ἑαυτῶν, καὶ
 τῶν πλείων ἀφροσύνης ἐσο-
 μένων, ὧν λέγοιεν ὡς
 οὕτως, ἢ γὰρ κρείσσοσιν ἐν-
 ρεθεῖσι κατακολαθήσων,
 ἢ μετακοσμήσων αὐτὰς
 ἐπὶ τὸ βέλτιον, αὐτὸς ἀ-
 μελῶ φρονῶν. οἷον ἔξῃς
 ἐπιλέγει, * Καὶ συνηλθὺν Αι-
 γυπτίῳ τοῖς λογιωτάτοις,
 τῇ τε ἀρετῇ αὐτοῦ, καὶ τὴν
 ἐπ' αὐτῷ δοῦσαν ἐντεῦθεν
 ἐπιφανοῦσαν συνέβη γε-
 νέσθαι. τῶν γὰρ Αἰγυπτίων
 διαφόροις ἀρεσκομένων ἔ-
 θεσι, καὶ τὰ παρ' ἀλλή-
 λους ἐκφαυλιζόντων νόμι-
 μα, καὶ διαῖτο δυσμε-
 τῶς ἐχόντων πρὸς ἀλλή-
 λους, συμβαλὼν αὐτῶν ἐ-
 κάστοις, καὶ διαπύων τὰς
 λόγους, ὥς ἐποιοῦντο ὡς
 τῶν ἰδίων, κενὸς καὶ μη-
 δὲν ἀληθεὺς ἐχούσας ἀπέ-
 φαινε. θαυματοεῖς δὲ
 ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς συν-
 σίας ὡς συνετάττει, καὶ
 δεινὸς ἀνὴρ ὃ νοῆσαι
 μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι λέ-
 γων ὡς ἂν ἐπιχειρή-

nant. Verum, ubi gra-
 vis postea fames in Cha-
 nanzam incubuisset, is
 quod annonæ copia Æ-
 gyptios abundare intel-
 ligeret, libenter omni-
 no sese ad eos contulit,
 partim ut ipsorum u-
 bertate frueretur, par-
 tim ut Ægyptiorum Sa-
 cerdotum de Diis opi-
 nionem acciperet: hoc
 utique consilio, ut si
 meliora traderent, ea
 sectaretur; sin autem
 verius ipse sentiret, eos
 contra saniozem ad
 mentem sententiam-
 que traduceret. Ac de-
 incepta ita subiungit. *
 Cum Ægyptiorum, in-
 quit, eruditissimis fami-
 liariter uteretur, no-
 vum ipse non ad virtu-
 tem modo suam, verum
 etiam ad nominis exi-
 stimationem decus ac
 splendorem adjunxit.
 Nam quod Ægyptii dis-
 crepantibus moribus
 delectati, suos ipsimet

συν

* Josephus lib. 1. Antiqu. Jud. cap. 9.

οὐκ οἰδοῦσιν, τὴν τε Α-
 ρωματικὴν αὐτοῖς χαρί-
 ζεσθαι, καὶ τὰ περὶ Ἀστρο-
 λογίαν ἀποφιδέωσι. πρὸ
 οὗ ὁ Ἀβραάμ παρ-
 ούσας, Αἰγυπτίους γέτων ἐ-
 χον ἀμαθῶς, ἐκ Χαλδαί-
 ων οὗ ταῦτ' ἐφοίτησεν
 εἰς Αἴγυπτον, ὅθεν ἦλθε
 καὶ εἰς τὰς ἑλλήνας.

aliorum alii ritus verbis
 elevarent, mutuoque
 propterea odio tene-
 rentur, ille cum singu-
 lis ita seorsim agebat, ut
 quicquid suis quique de
 rebus ac placitis dis-
 putarent, id totum ipse
 respueret, & ab omni
 veritate vacuum esse

demonstraret. Quo factum est, ut in quotidianis
 eum mutuisque congressibus, tanquam sapien-
 tissimum, nec singulari tantum intelligendi vi
 præditum, sed etiam ad persuadendum aliis, quic-
 quid probandum suscepisset, potentissimum ad-
 mirarentur. Itaque *Arithmeticam* eos atque *A-
 strologiam* * prolixè ac liberaliter docuit, quibus in
 Artibus, ante ipsius adventum, Ægyptii hospites
 omnino ac peregrini fuerant. Quippe a Chal-
 dzis in Ægyptum, indeque ad Græcos utriusque
 præcepta permanarunt.

*Alexander Polyhistor in libro de Judæis, apud Euse-
 bium l. 1. 17. præparat. Evangel.*

Εὐπόλεμος ὃ ἐν τῷ
 περὶ Ἰουδαίων τῆς Ἀσσυρί-
 ας φησὶ, πόλιν Βαβυλῶ-
 να πρῶτον ἰδὲ κτισθῆναι
 ὑπὸ τῶν Διὰ Σωθῆρων ἐκ
 τῆς Καλκλυσμῆ. εἶναι δὲ
 αὐτὴς Γίγαντας. οἰκοδο-

Eupolemus, in ea,
 quam de Judæis Assyriis
 habet, disputatione, au-
 ctor est, primum qui-
 dem Babylonem ur-
 bem, ac postmodum
 Turrim illam Histori-
 Z 4 μὲν

* Confer Theophilum Galeum in Philosophia universali p. 13.
 seq. & in Atrio Gentilium lib. I. p. 22. ff. Vossium de LXX.
 Interpretibus p. 365.

μᾶν ἢ τὸν ἰσορῶμενον Πύργον. πεπονήθη ἢ γὰρ ὑπὸ τῷ Θεῷ ἐνεργείας, γὰρ Γίγαντας ἀγαπαρῆναι καθ' ὅλην τὴν γῆν. δεκάτῃ ἢ γενεᾷ, φησὶν, ἐν πόλει τῇ Βαβυλωνίας Καμαρίνη, ἣν Ἰννας λέγειν πόλιν Ουρίνην * εἶναι ἢ μεθερμηνευομένην, Χαλδαίων πόλιν· ἐν τρισκαιδεκάτῃ γενεᾷ Ἀβραὰμ γενεᾷ, εὐγενείᾳ καὶ σοφίᾳ πάντας ὑπερβεβηκότα, ὃν δὴ καὶ τὴν Αστρολογίαν καὶ χαλδαϊκὴν εὐρεῖν, ἐπὶ τε τὴν εὐσέβειαν ὁρμήσαντα, εὐαρεσῆσαι τῷ Θεῷ, ἔστον ἢ ἀπὸ τὰ προστάγματα τῷ Θεῷ, εἰς Φοινίκην ἐλθόντα κατοικῆσαι, καὶ τροπὰς Ἠλίας καὶ Σελήνης, καὶ τὰ ἄλλα πάντα διδάξαντα γὰρ Φοινίκας, εὐαρεσῆσαι τῷ Βασιλεῖ αὐτῶν, ὕστερον ἢ Ἀρμενίας ἐπιστρατεῦσαι τοῖς Φοίνιξι· ἐκκησάντων ἢ καὶ αἰχμαλωτισαμένων τὸν ἀδελφιδὸν αὐτοῦ, τὸν Ἀβραὰμ μετὰ οἰκτῶν βοηθήσαντα, ἐγκρατῇ γενεᾷ τῶν αἰχμαλωτισα-

corum omnium ore jactatam, ab iis, qui Diluvium effugisset (Gigantes illi erant) excitatam, eaque deinde summa Numinis potestate disjecta, toto passim orbe distractos ac dissipatos Gigantes fuisse. Idem ætate decima, Camarinæ, quæ Babyloniz civitas est, quamque Urien nonnulli vocant, Græci Chaldæopolin interpretantur, Abraamum natum esse tradit, qui cum nobilitate ac Sapiencia omnibus anteiverit, tum vero *Astrologiam* pariter & *Chaldæicam* invenerit, & singulari studio pietatis divinam sibi gratiam conciliarit. Hunc porro divino jussu, collocato rerum suarum in Phœnicia domicilio, Solis Lunæque conversiones ac reliqua id genus omnia Phœnices docuisse, quæ res summe gratiosum eum apud Regem esse-

μῶν,

* Ut Chaldæorum, de qua suprap. 344.

μένων, καὶ τῶν πολεμίων
 αἰχμαλωτίσαι τέκνα καὶ
 γυναῖκας. Πείσβειν δὲ
 τὸν γενόμενον πρὸς αὐτὸν,
 ὅπως χρήματα λαβοῦν
 ἀπολύσῃ ταῦτα, μὴ
 προελεᾶτο τοῖς δυστυχέ-
 σιν ἐπιμεδαίνην, ἀλλὰ τὰς
 τροφὰς λαβοῦντα τῶν νεο-
 τίσκων, ἀποδυναμῇ τὰ αἰχ-
 μάλωτα, ξενιοθῆναι τε
 αὐτὸν ὑπὸ πόλεως ἱερὸν,
 Ἀργαρίζιν, * ὃ εἶναι μεθερ-
 μινευόμενον, ὅθεν τῆς
 τῶν δὲ δὲ Μελχισεδέκ
 ἱερέως ὄντος ἔστι, καὶ
 βασιλεύοντος λαβεῖν δώ-
 ρα. λιμὲν δὲ γενομένης, τὸν
 Ἀβραάμ ἀπαλαγῆναι εἰς
 Αἰγυπτίον πανοικίαν, καὶ κεῖ
 κατοικεῖν, τὴν τε γυναῖ-
 κα αὐτῆς τὸν βασιλέα τῶν
 Αἰγυπτίων γῆμα, φάν-
 ηται αὐτῇ ἀδελφὴν εἶναι.
 Περιωρότερον δ' ἰσόρησεν,
 ὅτι καὶ ἠδύνατο αὐτῇ συγ-
 γινεῖσθαι, καὶ ὅτι συνέβη
 φθείρεσθαι αὐτῇ τὸν λαόν,
 καὶ τὸν οἶκον. μάνηεις δὲ
 αὐτῇ καλίσαντος, ἔστον
 φάναι μὴ εἶναι χήραν τὴν
 γυναῖκα. τὸν δὲ βασιλέα

* Ἰ. Ἀργαρίζιν.

cerit. Postea vero, cum
 appetitos bello Phœni-
 ces Armenii superas-
 sent, ipsumque Abraami
 nepotem captivum ab-
 ducerent, Abraamum
 servorum manu stipa-
 tum auxilium ei tulisse.
 Victores suam in pote-
 statem redegissee, eo-
 rumque liberos & uxores
 belli jure captos ab-
 egisse. Verum Legatis
 ad ipsum ab hoste mis-
 sis, qui captivos pecunia
 redimerent, victis eum
 insultare ferocius no-
 luisse, sed militum suo-
 rum stipendio conten-
 tum, captivos liberaliter
 reddidisse. Addit
 insuper eum in sacro ur-
 bis Argarize, hoc est Al-
 tissimi Monte suscep-
 tum hospitio, dona si-
 mul à Melchisedeco
 Dei Sacerdote, qui ibi-
 dem regnabat, accepisse.
 Postmodum urgen-
 te fame Abraamum in
 Ægyptum cum universa
 familia secesnisse, ibique

τῶν Αἰγυπτίων ἕως ἀπο-
γνωσθῆναι, ὅτι γυνὴ ἦν ἔξ Α-
βραάμ, καὶ ἀποδῶναι αὐ-
τὴν τῷ ἀνδρί. συζήσαντα
ἦ τὸν Αβραάμ ἐν Ηλιω-
πόλει τοῖς Αἰγυπτίων ἱερῶ-
σι, πολλὰ μετὰ διδάξαι
αὐτοὺς, καὶ τὴν Αστρολο-
γίαν, καὶ τὰ λοιπὰ ἔστον
αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι. Φά-
μαρον Βαβυλωνίους ταῦτα
καὶ αὐτὸν εὐρηκέναι, τὴν
ἣ εὐρεσιν αὐτῶν εἰς Εὐώχ
ἀναπέμπειν, καὶ ἔστον εὐ-
ρηκέναι πρῶτων τὴν Αστρο-
λογίαν, ἕκ Αἰγυπτίους.
Βαβυλωνίους δὲ λέγειν
πρῶτον γενέσθαι Βῆλον, ὃν
εἶναι Κρονόν· ἐκ τούτου ἦ
γενέσθαι Βῆλον. καὶ Χα-
ναάν, ἔστον ἦ τὸν Χαναάν
γενῆσθαι τὸν πατέρα τῶν
Φοινίκων. τούτου ἦ Χάμ υἱὸν
γενέσθαι, ὃν ὑπὸ τῶν Ελ-
λῆνων λέγεσθαι Ἀσβολόν,
πατέρα ἦ Αἰθιοπῶν, ἀ-
δελφόν ἦ ἔξ Μεσραήμ,
πατέρα Αἰγυπτίων. Ελλη-
νας ἦ λέγειν τὸν Ἀτλαντα
εὐρηκέναι Αστρολογίαν εἶ-
ναι ἦ τὸν Ἀτλαντα τὸν

fixa sede, cum ejus uxore, quam sororem ille suam vocaret, Ægyptiorum Regem * matrimonium iniisse. Hic vero fusius exequitur, quemadmodum nec illius congressu frui Rex potuerit, & Populum ejus universum Regiamque adeo familiam gravissima pestis invaserit: tandemque Rex, consultis Vatribus, ac minime viduam Mulierem esse respondentibus, ubi eam Abraami uxorem esse comperisset, Viro suo reddiderit. Cæterum, cum apud Heliopolim Abraamus Ægyptiorum Sacerdotum consuetudine plurimum uteretur, multa ipsos, necnon Astrologiam, quæque ad eam pertinent omnia, illo docente didicisse tradit, fictamen eorum inventionem Babyloniiis atque Abrahamo ipsi at-

ωυς

* Φαραώης Josepholib. 1. Antiqu. Jud. c. 9.

αὐτὸν ἔν Ενωχ. ὃ δὲ Ενωχ, tribuens, ut principem
 γένεσθ ὑὸν Μαθυσάλαν, illorum Auctorem *Eno-*
 ὃν πάντα δι' Ἀγγέλων Θεῶν *ebum* * fuisse statuatur,
 γινῶναι, καὶ ἡμᾶς ἄνω quippe qui primus om-
 ἐπιγινῶναι. nium Astrologiam in-
 venerit, non autem Ægyptii. Enimvero Baby-
 lonios dicere solitos, primum extitisse *Belum*, qui
Saturnus vulgò nominetur, quique *Belum* alterum
 cum Chanaane suscepit: hunc vero *Chanaanem*
 Phœnicum Parentem genuisse, cujus filius *Gbumus*
 extiterit, quem *Asbolum* Græci nominant; Eum
Mofraimi fratrem, Æthiopumque simul & Ægy-
 ptiorum Parentem fuisse: tamen si Atlantem Græ-
 ci Astrologiz inventorem esse velint; sed nimi-
 rum Atlantem eundem esse, quem *Enochum*, qui
Mathusalamum Filium habuerit; huncque ab An-
 gelis Dei omnia didicisse, quæ tandem ad nos, cog-
 nitionemque nostram permanarint.

Artapanus ab eodem Alexandro laudatus apud
Εusebium IX. 18. præparat.

Ἀρτάπανος δὲ φησὶ Jam vero Artapanus
 ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἡς μὲν in rerum Judaicarum
 Ἰουδαίης ὀνομάζεσθαι Ερ- historia, Judæos scribit
 μιῦθ, ὃ εἶναι μεθερμηνευ- Hermiuth nominari,
 θὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα Φωνήν, quæ vox, si Græce loqui
 Ἰουδαῖοι καλεῖσθαι ὃ αὐ- velis, Judæos sonet;
 τὰς Ἑβραῖας, ἀπὸ Α- eosdem vero Abraami
 βραάμ. ἔστιν δὲ φησὶ ex nomine † Hebræos

πα-

* Vide supra p. 203.

† Abraham Gen. XIV. 13. vocatur Ἑβραῖος. וְכָל הָעִבְרִיִּים quia ex
 Hebræis

πανοικία ἐλθεῖν εἰς Αἰ-
 γυπτον, πρὸς τὸν τῶν Αἰ-
 γυπτίων βασιλέα Φαρε-
 θόνην, καὶ τὴν ἀστρολογί-
 αν αὐτὸν διδάξαι μέναι· ἡ
 δὲ ἔτη ἑκαὶ εἴκοσι, πάλιν
 εἰς τῆς κατὰ Συρίαν ἀ-
 παλλαγῆναι τόπης· τῶν δὲ
 τετρωσμελῶν πολλὰς
 ἐν Αἰγύπτῳ καταμεῖναι,
 ἀλλὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς
 χώρας. Ἐν δὲ ἀδεσπότοις,
 εὐροῖσιν τὸν Ἀβραάμ ἀνα-
 φέρουσα εἰς τῆς Γίγαντας,
 τῆς δὲ οἰκοῦντας ἐν τῇ
 Βαβυλωνίᾳ, ἀλλὰ τὴν ἀσέ-
 βειαν ὑπὸ τῶν Θεῶν ἀναι-
 ρεθῆναι, ὧν ἓνα Βῆλον ἐκ-
 φεύγουσα τὸν θάνατον, ἐν
 Βαβυλῶνι κατοικῆσαι, Πύρ-
 γον τε κατασκευάσαντα, ἐν
 αὐτῷ ἀφαιτᾶσθαι, ὅν δὲ
 ὑπὸ τῆς κατασκευάσαν-
 τος Βῆλος, Βῆλον ὀνομα-
 θῆναι. τὸν δὲ Ἀβραάμ
 τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιστή-
 μην παιδεύσεντα, πρῶτον
 αὖ ἐλθεῖν εἰς Φοινίκην, καὶ

nuncupari. Abraamum
 autem in Ægyptum cum
 universa familia ad Pa-
 rethonem Ægyptiorum
 Regem sese contulisse,
 quem cum Astrologiæ
 præceptis instituisset, ac
 viginti continentes an-
 nos ibidem egisset, in
 Syriam denuo remi-
 grasset, plerisque suorum
 ob regionis ubertatem
 in Ægypto residentibus.
 Quamquam in libris
 quibusdam, quorum
 auctores incerti sunt,
 Abraamum invenimus
 ad Gigantes venisse.
 Hos porro cum Babylo-
 niam incoherent, a Diis
 propter impietatem ex-
 tinctos ac sublato fuis-
 se, uno tantum Belo su-
 perstito, qui exitio sub-
 ductus Babylonem te-
 nuerit, sedemque sibi
 in ea Turri, quam ipse
 met excitaverat, quam-

τούς

Heberi stirpe genitus fuit. Hoc LXX. verterunt περάτην.
 Chrysost. επειδὴ περὶ ἡμετέρας τὸν Εὐφράτην.
 Confer si placet thesaurum Suiceri & Jo. Oweni Theologu-
 men p. 165.

τὰς Φοίνικας Αστρολογίαν que Belum Conditoris
 διδάξαι, ὕστερον ἢ εἰς Αἰ- ex nomine appellarunt,
 γυπτου ὠδὴ γενέσθαι. delegerit. Abraamum
 autem Αστρολογίαν apprime callentem, primum in
 Phœniciam, ubi Phœnices eadem scientia imbue-
 rit, ac deinde in Ægyptum migrasse.

Apollonius Molo apud eundem Eusebium IX. 19.

Ο ἢ τὴν συσκευὴν τὴν
 κατὰ Ἰουδαίων γράψας
 Μήλων, κατὰ τὸν κατα-
 κλισμὸν φησιν, ἀπὸ τῆς
 Αρμενίας ἀπελθεῖν τὸν πε-
 ριλειφθέντα ἄνθρωπον
 μετὰ τῶν υἱῶν, ἐκ τῶν ἰδίων
 ἐξελαιωόμενον ὑπὸ τῶν
 ἐγχωρίων. Μανύσατο δὲ
 τὴν μεταξὺ χώραν, ἐλ-
 θεῖν εἰς τὴν ὄρεινὴν τῆς Συ-
 ρίας ὅσταν ἔρημον. μετὰ δὲ
 τρεῖς γενεάς Αβραὰμ γενέ-
 σθαι, ὃν δὴ μεθερμηνεύε-
 σθαι Πατὴρ Φίλον, ὃν δὴ
 σοφὸν γενόμενον τὴν ἐρημί-
 αν μελαδωκεν. λαβόντα

At Melo, * is qui ad-
 versus Judæos scrip-
 sit, Virum quen-
 dam, qui cum filiis
 Diluvium effugerat, ab
 indigenis Armenia pul-
 sum, et dibusque ac pos-
 sessionibus ejectum suis,
 intermedia regione per-
 agrata in desertos Syriæ
 Montes secesfisse com-
 memorat. Abraamum
 vero post tertiam æta-
 tem natum esse, cujus
 nomen, *Patris amicum*
 significet. Eundem, cum
 Sapientię laude præsta-
 δὲ

- * Legendum *Melo*. Intelligitur enim Apollonius Alaban-
 densis Rhetor, cognomine *Melo*, ὁ Μέλων, sive *Melomir*,
 quem Cicero audivit. Is adversus Judæos quædam commen-
 tatus fuisse cognoscitur à Josepho, qui aliquoties memorat.
 Forte id fecit in opere quo res Ægyptiacas est persecutus,
 nam inter rerum Ægyptiarum scriptores laudatur à Cosma
 Indoplevste lib. XI. p. 341.

ἦ δύο γυναῖκας, τὴν μὲν
 ἰσραήλ, συγγενὴ τὴν ἦ
 Αἰγυπτίαν, θεράπαιναν.
 ἐκ μὲν τῆς Αἰγυπτίας γεν-
 ῆσθαι ἡὲς ιβ', αἷς δὲ εἰς Α-
 ραβίαν ἀπαλλαγέντας διε-
 λείσθαι τὴν χώραν, καὶ
 πρῶτος βασιλεύσαι τῶν
 ἐγχωρίων. ὅθεν ἕως καὶ
 ἡμᾶς δώδεκα εἶναι βασι-
 λεῖς Αραβίων ὁμωνύμων
 ἐκείνοις. ἐκ δὲ τῆς γαμε-
 τῆς ἡὲν αὐτῷ γενέσθαι ἕνα,
 ὃν ἑλληνιστὶ γέλωτα ὀνο-
 μαδοῦναι. καὶ τὸν μὲν Α-
 βραάμ γῆρα τελευτήσας
 γέλωτα * καὶ γυναῖκος
 ἐγχωρίας ἡὲς ἑνδεκα γενέ-
 σθαι, καὶ δώδεκα ἰων-
 σήφ, καὶ ἀπὸ τούτου τρίτον
 Μωυσῆν. Τοσαῦτα ὁ Πολύ-
 τωρ οἷς μεθ' ἑτέρα ἐπιφέ-
 ρει λέγων. μεθ' ὧν πολλὴν ἦ
 χρόνον τὸν Θεὸν τῷ Αβρα-
 αμ προστάξαι, Ἰσαὰκ

ret, solitudinē percucur-
 risse ac lustrasse univer-
 sam: tum duabus ductis
 uxoribus, altera quidem
 indigena & affini, Ægy-
 ptia vero altera, quæ
 servitutem ante servie-
 bat; ex Ægyptia libe-
 ros duodecim genuisse,
 qui in Arabiam profecti
 eam inter se dividerint,
 locique hominibus
 principes imperarint: ex
 quo factum sit, ut Reges
 Arabum duodecim pri-
 mis illis cognomines ad
 nostra usque tempora
 numerentur. Ex legi-
 tima autem uxore fili-
 um unicum suscepisse,
 cujus nomen apud Græ-
 cos γέλωτα, * hoc est
 risum sonet, quique A-
 braamo seniore jam de-
 functo, liberos ex con-

* Isaac apud Hebræos à risu nomen accepit, ut notant Philo de
 præmiis & pœnis p. 708. Clemens Alex. I. pædagog. p. 90.
 Eusebius XI. 6. præparat. p. 519. alique plurimi; ita dictus
 non ut placet Josepho quod Sara riserit, sed quod Abraha-
 mo fuerit γέλωσ μεθ' ἡδονῆς, adeoque ipso nomine de-
 buit præferre gaudium risumque. Confer Syncellum p.
 102. Drusium lib. I. animadvers. c. 9. & Observat. sacr. XV.
 24. Henr. Morum p. 328. Opp. Theol.

τὸν ὄν ἐλοκαρπῶσαι αὐτῷ.
τὸν ᾧ ἀναγαγόντα τὸν
παῖδα ἐπὶ τὸ ὄρεον, πυ-
ρᾶν ἦσαι, καὶ ἐπιθεῖναι
τὸν Ἰσαάκ. σφάζειν ᾧ
μέλλοντα, κωλυθῆναι
ὑπὸ Ἀγγέλου, κρείον αὐτῷ
πρὸς τὴν κάρπωσιν ὡς ἔ-
φησαν. τὸν δὲ Ἀβρα-
άμ, τὸν μὲν παῖδα κατε-
λεῖν ἀπὸ τῆς πυρᾶς, τὸν
ᾧ κρείον καρπῶσαι.

juge indigena Iduode-
cim procrearit, quorum
postremo Josepho no-
men fuit, a quo Moyfes
tertius numeretur. Hæc
Polyhistor, qui nonnul-
lis interjectis rursus ita
subdit: Paulo post jus-
sum a DEO Abraamum
fuisse ait, ut Isaacum fi-
lium ipsi in holocaustum
immolaret, eumque

continuo, adolescente secum in montem educto,
succendisse pyram, eique simul Isaacum impo-
suisse. Verum ipsi, cum jamjam filium jugulatu-
rus esset, ab Angelo facinus inhibente Arietem ad
sacrificium oblatum esse, quem ille subducto pyræ
filio immolarit.

Orpheus siue Onomacritus apud Clementem Alex.

*V. Strom. p. 607. & Eusebium XIII. 12. pra-
parat. p. 665. & 685.*

Οὐ γὰρ κεν τις ἴδοι θνητῶν μερόπων κραίνοντα
ἢ μὴ μνηογενὲς τις ἀπαρραῖξ Φύλιν ἀνωθεν
Χαλδαίων· ἴδεις γὰρ ἔην ἄστροιο πορείης
καὶ σφαίρης κίνησι· ἀμφὶ χθόνα ὡς πῦρ τέλλει
κυκλοτερές, ἐν ᾧ τε καλὰ σφέτερον κνώδαλα
πνεύματι δ' ἡνιοχῇ περὶ ἡέρα καὶ περὶ χεῦμα
κάμαται, ἐκφαίνει δὲ πρὸς σέλας ἰφθυγενήτα.

Hoc est ex interpretatione Francisci Vigeri S. I.

*Unus * enim imperio mortalia facta regentem
Nosse aliquis potuit Chaldaeo sanguine cretus.*

Norat

* Hugo Grotius ad Matth. V. 31. *Abrahamum* ἄβραμ (unum) vocari solere, Judaei magno consensu tradidere (Vide ad Esaiam LI. 8. & Malach. II. 15.) Videtur autem nomen illud ἄβραμ Abrahamo adhaesisse ex eo quod unus ex tanto hominum numero esset electus auctor sancti & immensi generis. Indicare hoc videtur scriptor ad Hebraeos XI. 12. διὸ καὶ ἂφ' ἐνὸς ἐγενήθησαν, ubi ἂφ' ἐνὸς est ἄβραμ: quo trahi potest illud ejusdem scriptoris II. 11. ὅτε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἐνὸς πάντες. Nam mox sequitur: ἀβραάμ ἄβραμ ἡλὼς. Sicut autem Abrahamus ἄβραμ ita filius ejus Isaacus cognomento vocatus est ἰσακ id est μονογενής Genes. XXII. 2. Hebr. XI. 17. Sanchuniathe in Phœnicis: (apud Euseb. I. præparat. c. ult. p. 40.) Κρόν τοίνυν ὃν οἱ Φοίνικες Ἰσραήλ προσαγορεύουσιν, βασιλεύων τῇ χώρᾳ — ἐξ ἐπιχωρίας Νύμφης Ἀνωβρετ λεγομένης υἱὸν ἔχων ΜΟΝΟΓΕΝῆ, ὃν Δαὶδ τοῖς Ἰεσὺ ἐκάλεον &c. Quibus verbis homo Tyrius multis modis factam Historiam deperans, quod fere omnibus contigit non Judaei qui res Judaicas tradiderunt, Israelitam pro Abrahamo, hoc est nepotem pro abo nominabit, eundem dicens esse Saturnum, nimirum quia posterum ejus Saturni die ferialantur. Ἀνωβρετ autem, id est si fallor ἰσακ ἐκλεχθῆναι vocabit Saturnum. Nam Ἰεσὺ pro Ἰεσὺ dialectus magis est quam corruptio vocabuli. Sic & Orpheus μονογενῆ posuit ἀντὶ ἑνὸς, ἰσακ pro ἄβραμ id est Isaacum pro Abrahamo. — Nam fidei scientia famam Abrahamus habuit, non Isaacus. Conferendus Josephus Scaliger ad fragmenta antiqua Beroli & aliorum p. 48. & Huetius demon-
strat.

*Norat enim qua magnus iter Sol flectat in orbem,
Æquatosque habilis circumque immania terra
Pondera, sed proprio gyros convertat in axe,
Et volucres effusus equos per cœcula Mundi
Verset agens, auræque obeat pelagusque profundum,
Et vivos rutili succendat luminis ignes.*

Georgius Syncellus p. 98. Chronographiæ.

Αβραάμ Χαλδαῖος ὢν
ἦν γένει ἡν πρώτην ἡλι-
κίαν πατρὶ Χαλδαίοις ἐ-
τραφῆ, καὶ τὸ παρ' αὐ-
τοῖς ἀστρολογίας, καὶ λοι-
πῆς μετέχει σοφίας. Θεο-
φίλης ὢν καὶ τοῖς κλισμα-
σι τὸν νῦν ἑαυτὲ μὴ κατα-
δεξάμενος ἐᾶσαι ἐν Διχα-
τρίβειν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν γενε-
σιάρχον ἐκ τῶν κλισ-
μάτων ἀναλθεὶς καλλοῦς,
θείας ἐλάμψεως ἡξιώθη,
ἔτι Διχατρίβειν ἐν τῇ πα-
τρίδι, ὡς φησὶν ἐν ἱαῖς
πράξεσιν* ὁ πρωτομάρτυς,
καθὼς καὶ προσεσημάν-

Abraham Chaldæus
genere, primam ætatem
apud suos egit, & astro-
rum notitia, & reliqua
Chaldæorum eruditio-
ne non leviter imbutus
fuit. Summa vero in
Deum religione prædi-
tus, animum circa vi-
lem creaturarum con-
geriem non permisit,
versari, verum earum
specie doctus in autho-
rem mentē traducta, e-
tiam patrio detentus ad-
huc solo, divinis irra-
diationibus plenum lu-

A a

ἦν,

Strat. Evangelic. p. 218. seq. edit. Lipsienfis. Porro acute su-
spicatur Grotius Ἰσραήλ apud Eusebium male scribi pro Ἰλ
(quod alioqui in MSS. Codicibus Græcis solet esse compen-
dium scripturæ pro Ἰσραήλ) nam Philo Byblius apud eun-
dem Eusebium p. 36. Ἰλὸν αὖτ' Phœnicibus dici, qui Κρόνος
est Græcis, ἦν scilicet, pro quo alii ἦν.

* Actor. VII. 2. seq.

7αι. Ἰστέον ὅτι οἱ Χαλδαῖοι
 ἀπὸ τῆς Σήμ κατ'ἀγονίαν,
 ἐξ ὧν ὁ Ἀβραάμ. Τὸν κα-
 τὰ μητέρα πατέρα τῆς Ἀ-
 βραάμ ἡλεπτή γενέσθαι φη-
 σιν ὅτι Ἀβραάμ ἐκαλεῖτο,
 ἡ δὲ Σάρρα ἀδελφὴ ὁμο-
 πατρία τῆς Ἀβραάμ ὑπ-
 ἤρχεν. Πρῶτον Ἀβραάμ
 δημιουργὸν μὲν τῶν ὅλων
 Θεὸν ἀνεκέρυξεν. Πρῶτον
 Ἀβραάμ ἐκυκλὲν τὸ θυ-
 σιαστήριον κλάδοις φοινι-
 κῶν καὶ ἐλαῶν. Ἐπὶ Ἀ-
 βραάμ πρῶτον ὠνόμα-
 ζαν ἀγγελὸν ἐν τῇ θείᾳ
 γραφῇ. Παρ' αὐτῆς Αἰγύ-
 πλιοι τὴν τῶν ἀστέρων θέ-
 σιν καὶ κινήσιν ἐμαθόν, καὶ
 τὴν ἀρίθμητικὴν ἐπιστή-
 μην. Τῷ ἰδ. ἔτι αὐτῷ ὁ Ἀ-
 βραάμ ἐπιγνὼς τὸν τῶν
 ὅλων Θεὸν προσεκύνει· καὶ
 ἡ εἰδῶλα τῆς πατρὸς σω-
 ζείψας κατεκαυσεν σὺν
 τῷ οἴκῳ. συγκαίκαυθη
 ἡ αὐτοῖς καὶ ὁ Ἀβραάμ ὁ
 ἀδελφὸς Ἀβραάμ, σβέσσαι

men mente accepit; ut
 prædicat Protomartyr
 Stephanus in Actibus, &
 nos quoque superius in-
 dicavimus. Observa
 Chaldæos, ex quibus A-
 braham ortus est, a Sem
 primam originem du-
 xisse. Abraham mater-
 num avum eodem A-
 braham nomine apud
 parvam Genesin nun-
 cupari legimus, Saram
 que ex eodem cum A-
 braham patre progeni-
 tam. Abraham primus
 Deum rerum omnium
 conditorem publica vo-
 ce professus est. Palma-
 rum olivarumque ra-
 mis primus omnium al-
 tare circumcinxit. Ubi
 de illo narrat, de Ange-
 lis * quoque primum
 sermonem exaratum
 declaravit Scriptura. Ab
 Abraham siderum posi-
 tiones & motus perfe-

τὸ

* Jobius Monachus apud Photium Cod. 222. p. 309.
 ἡ δὲ τῶν ἀγγέλων φύσις καὶ κλήσις κατ' ἀρχὰς
 ἀγνωσμένη. ἐκείθεν εἰς γνώσιν κατέστη, ἀφ' ἧς τὸ
 Θεοσιβίς τῆς Ἀβραάμ ἐγνωρίσθη.

τὸ πῦρ σπουδαζόν. εἰνού-
θετεὶ δὲ τὸν πατέρα αὐτῶ
ἀποσῆμαι τῆς εἰδωλολα-
τρείας καὶ εἰδωλοποιίας, ὡς
φησὶν ὁ Ἰωσήφ.

Etamque *numetorum sci-*
entiam acceperunt Æ-
gyptiī. Anno ætatis de-
cimo quarto Deum
Univerſorum opificem
agnoscens Abraham ſupremum ei religionis cul-
tum exhibuit, comminutaque patris ſimulachra
cum æde propria incendit: Aran porro frater ejus
incendium extingueret ſollicitus, flammis eiſdem
abſumptuſ eſt. Cæterum ut a condendis colen-
diſque idolis patrem averteret Abraham, Joſepho
teſte, ſtudio omne ſemper appoſuit.

Pſeudo Clemens lib. 1. recognitionum cap. 32. ſeq.

Viceſima primâ generatione, exſtitit vir qui-
dam ſapiens, ex genere eorum qui fuerunt expulſi,
ex ſemine primogeniti filiorum Noë, nomine A-
braham, à quo noſtrum Hebræorum ducitur ge-
nus. Hic cum univerſus iterum mundus diverſis
erroribus eſſet oppreſſus, & pro immanitate ſcele-
rum maturum ei pararetur excidium, non jam per
aquam, ſed per ignem; cumque jam plaga, initio
à Sodomis ſumpto, immineret & univerſo orbi ter-
rarum; pro amicitiiſ, quibus erat ei familiaritas
cum Deo, cui bene placuerat, univerſum mun-
dum ne pariter periret, eripuit. Ab initio ta-
men, cæteris omnibus errantibus, ipſe, cū arte
eſſet Aſtologus, ex ratione & ordine ſtellarum
agnoscere potuit Conditorē, ejusque providen-
tiā intellexit cuncta moderari. Unde & Angelus,
adſiſtens ei per viſionem, plenius eum de his quæ
ſentire cœpit, edocuit. Sed & quid generi ejus
ac poſteritati debereturq̃ oſtendit; & non tam eis
clauda hæc loca, quàm reddenda promiſit.

Igitur Abraham, cum rerum causas desideraret agnoscere, idque secum intentâ mente pervolveret, apparuit ei verus Propheta, qui solus omnium corda & propositum novit; & omnia ei quæ desiderabat aperuit; Divinitatis scientiam docuit; mundi originem, finemque pariter indicavit; animæ immortalitatem, ac vivendi instituta, quibus Deo placeretur, ostendit; resurrecturos quoque mortuos, ac judicium futurum, bonorum remunerationem, malorum pœnas, justo cuncta moderanda judicio, declaravit; omnibusque ritè ac sufficienter edoctis, ad sedes rursus invisibiles secescit. Verùm, cum adhuc Abraham in ignorantia versaretur, sicut tibi & antea jam diximus, nati sunt ei filii duo, quorum unus Ismaël, alius Heliesdros appellati sunt. Ex alio barbaræ gentes, ex alio Persarum populi descendunt. E quibus nonnulli Brachmanorum vitam, & vicina instituta sectati sunt. Alii apud Arabiam confederunt: Ex quorum posteris nonnulli etiam in Ægyptum dispersi sunt. Inde denique & Indorum quidam & Ægyptiorum* circumcidi didicere, ac purioris observantiæ esse quàm cæteri, licet processu temporis quamplurimi eorum, ad impietatem verterent argumentum & indicium castitatis.

Euslæ

* Vide Anastasium Sinaitam quest. 28. ubi ab Ismaëlis posteris didicisse circumcisionem Ægyptios tradit. Quod sane verius est quam ab Ægyptiis illam accepisse Abrahamum, Isaacum, Jacobum, ut affirmat Julianus apud Cyrillum Alex. lib. X. contra Jul. p. 354. Confer quæ contra Spenceri & Marshami sententiam, qui ab Ægyptiis Judæorum circumcisionem non dubitant repetere, disputant Ramiresius t. 4. pentecontarchi, & Götterius ad Epist. Barnabæ c. 9. ne alios jam memorem.

Eusebii Antiochenus in Hexaëmeron p. 58.

*Cum Abrahamum αἰρετον Ἀστρονόμον fuisse, & ex Astro-
rum motu & mutationibus non ipsa sed eorum Condito-
rem Deum colendum docuisse, notasset.*

πρὸς γὰρ τὴν δόξαν
αὐτῆ ταύτην οἱ Χαλδαῖοι,
καὶ οἱ τὴν Μισοποταμίαν
οἰκῶντες διεφύροντο, καὶ
ἀνείχον αὐτῶ. καὶ ἀναστὰς
ἐκείθεν κατὰ πρόσταγμα
Θεοῦ τὴν γῆν τῶν Χανα-
ναίων κατήλκει. λιμὲν δὲ
καλαβρόν τε δυνεῖ, εἰς
Αἴγυπτον παρεγένετο, καὶ
τὴν Αἰγυπτίαν ἀλλήλοις ἀν-
τιδοξήνας, καὶ τὰ νόμι-
μα ἑαυτῶν ἀπαρτίοντες,
καὶ ἀνατρέποντες, ἀπέδει-
ξεν ἅπαντας αὐτοὺς μηδεὶν
ἀξιώλογον μηδὲ φρονέον-
τας, μηδὲ θεωροῦντας.
καὶ θαυμάσις ἐπὶ συνέ-
σει, καὶ σοφίᾳ πολλῇ τὴν
ἀριθμητικὴν αὐτοῖς, καὶ
τὴν ἀστρονομίαν ὡς δίδω-
σι. πρὸ γὰρ τῆ παρουσίας
αὐτῆ ἀπεροῖ τῶν ἐτύγ-
χανον οἱ Αἰγύπτιοι. μα-
θόντες δὲ ὕστερον τοῖς Ἑλλη-
σι μεταδιδώκασιν. ὑπο-
στρέψαντι δὲ ἐκ τῆ Αἰγύ-
πτου τῷ Ἀβραάμ ὡς ἴσ-

Contra hanc senten-
tiam Chaldaei, & Meso-
potamiz incolz plura
disputabant, & ab eo
discrepabant, qui man-
dato Dei inde egressus,
Gen. 12, 1. terram Cha-
nanzorum habitavit,
deinde cum fames in-
gens eam regionem ve-
xaret, Ægyptum adve-
nit, *Gen. 12, 10.* atque
Ægyptios qui varia sen-
tientes, legesque pro-
prias pessundantes, e-
vertebant, instruxit, ni-
hil eos vel momenti, vel
ponderis cogitare, ne-
que decernere; quare
propter prudentiam, sa-
pientiamque, summa
cum admiratione lau-
datus, Arithmeticz illis,
Astrorumque artem tra-
dit; ante enim illius ac-
cessum, harum scientia-
rum Ægyptii rudes e-
rant, quibus imbuti, eas

μαῖη ἐγένετο ἐκ τῆ παιδίσκης Ἀγάρ, ἐξ ἧς τὸ ἐθνος Ἀγαρηνῶν τε, καὶ Σαρακενῶν συνέστη. ὅ ἐστι τῶν Ἰσμηλιτῶν ἐκ τῆ Ἰσμαῖλ. quæ Agarenis, Saracenisque, quemadmodum Ismaëlitis Ismaël origo fuit.

postea cum Græcis communicarunt; reversoque Abraam ex Ægypto, Genes. 16. 4. filius Ismaël

nascitur ex ancilla Agar,

quæ Agarenis, Saracenisque, quemadmodum Ismaëlitis Ismaël origo fuit.

Cæsarius quæst. XLVI.

Καὶ πῶς ἡ γραφή* ἀστρολόγον τὸν Ἀβραάμ λέγει: πῶς ὅ καὶ ἑτέρας πλείους εὐρίσκομεν ἀπὸ ἄστρον πολλὰ ἴσων κατ' ἡμᾶς λέγοντας ὅτι Φονικὸν ἀποθήσεται τὸ παιδίον αὐξήμενον, ἢ μοιχόν. ὅ ἐστι ἕτερον νηφάλεον καὶ σωφρονέστερον ἢ εὐτυχές ἀπὸ τῶν ἄστρον;

Quomodo verò scriptura astrologum dicit Abrahamum, aut quomodo & alios invenimus plurimos, qui ex astris multa apud nos quæ sunt prædicunt, veluti quòd hic infans adultus, in homicidam evasurus sit, aut adulterum: ille verò in sobrium & modestiorem & fortunatum, beneficio fideris?

Ἀπάνησις.

Η καὶ ἱστορία τὸν πατριάρχην Ἀβραάμ ἀστρονόμον φάσκειν, ὅ

Responsio.

Patriarcham quidem Abrahamum historia astronomum vo-

δενω

* Nusquam SS. literæ Abrahamum Astrologum vocant, licet à DEO iussus est cælum suspicere & numerare stellas, Gen. XV. 5. de quo loco præter interpretes vide Episcopium Institut. Theol. p. 30. & 30. Markii Exercitationem Bibliacam V.

δέπω αὐτὸν θεοποιεῖν ἢ σέ-
 βειν τὰς ἀστέρας παρίσ-
 σιν· ἀλλὰ πρὸς γεωργίας
 καὶ ἐπομβρίας αὐχμῆς τε
 καὶ χειμῶνας προσέχεν
 αὐτοῖς ὁ Πατριάρχης πι-
 στεύει· καὶ ταῦτα πατρὸς
 ὑπάρχων ἔλθων, &
 θάρρα, καὶ χαλδαίοις συν-
 αλγῶν, πολυθείαν πυ-
 ρέττησι. ὃ δὲ καὶ ἀ-
 στρονομίαν ἀλλὰ θεοσέβει-
 αν πρῶτον εἰσὶν, εἰς ὅτως
 ἰσαακ τῷ παιδί τὸ σιδή-
 ριον τὸ πηλοῦς τεθηγ-
 μένον ἐπήγαγεν· ὃ δὲ κατὰ
 ἀστρονομίαν ἀλλὰ θεηγο-
 ρίαν ἐκ τῶ ἀγόνος καὶ πα-
 ρηλικῆς συμβίβην ἐκεί-
 νη γέννησιν ἐπισώσατο, πε-
 ρὶ ἧς ἐκ νέας καὶ ἡδη σφρι-
 γύσης τὴν ἡλικίας, μέ-
 χρις αὐτῆς πολιᾶς καὶ
 βαθυτάτης γῆρας, ἀλλή-
 λους συγκαθεύδοις, ὃ δὲ
 πῶ ἀστρονομίας ἐπέθοιτο,
 ὃ δὲ αὖ πάλιν τῇ ἀστροτέ-
 κτον τὸν παῖδα, πειρα-
 κλικῶς αὐτὸν θύειν προσ-
 τάθοντο, ὃ δὲ ἀστροῖς ἐ-
 πόμην, ἀλλὰ θεῷ πε-
 πόμην, τὴν Χαλδαίαν

cans, nusquam ponit
 ipsum pro Diis habuisse
 vel coluisse stellas. Ve-
 rum ad agriculturam &
 imbres, & siccitates
 tempestatesque ipsa ob-
 servasse patriarcha cre-
 ditur, ut qui patre geni-
 tus esset Gentili Thare
 & cum Chaldeis versa-
 tus, qui multitudinem
 Deorum credebant,
 non enim juxta leges si-
 derum, sed juxta pieta-
 tem in Deum primum
 sibi metipsi, & deinceps
 Isaaco filio circumcisio-
 nis acutum cultrum ad-
 hibuit. Neque secun-
 dum astronomiam, sed
 divinam promissionem
 ex sterili & decrepita
 consorte sobolem se
 procreaturum credidit,
 cum qua ab adolescen-
 tia & florenti ætate us-
 que ad ipsam canitiem
 & extremam senectu-
 tem versatus erat. Nun-
 quam certe astronomiæ
 paruit, ne tunc quidem,
 quum astrorum opifex

τῇ Μεσοποταμίᾳ Συρίας
καταβέβηκε.

per tentationem filium
immolare præcepisset.
Neque astra sequens, sed
Deo obediens, Chal-
dzam cum Mesopota-
mia Syrix permutat.

Liber Cosm. p. 316. edit. Buxtorfii.

Rabini nostri super id quod scriptum est: *Et
eduxit eum foras* Gen. XV. ἀλληγορίζοντες dixerunt
Deum dixisse Abrahamo: egredere de Astrologia
tuâ, omni scientia naturali dubia (i.e. desere & abjice
eam.) *Hæc similia Bar Schebchet in Responsionibus suis, no-
tante Buxtorfio.*

*Cosmas Indicopleustes lib. V. Topographia Christiana
p. 219.*

Ἀπὸ μὲν τῶν Χαλδαίων,
Ἀστρονόμων ὄντων καὶ Ἀ-
στρολόγων, πιστότατον αὐ-
τὸν εὐρηκῶς μεταφέρει
πρὸς τὰς γῆρας τὰς λε-
γομένης Καρηνάς, καὶ κεῖ
πιστὸς ἀναφανείς κελεύε-
ται τῶν εἰδωλολατρῶν τὴν
γῆν οἰκεῖν. καὶ κεῖ ἀνώτε-
ρῳ εὐρεθεὶς καὶ πρὸς ὑ-
δεμίαν τῶν ἱερῶν ἐκκλί-
νας τὴν ὁδὸν, ἀλλὰ πρὸς
τὸ σέβας καὶ τὰς κελεύ-

Abrahamum ex Chal-
dzis, astronomis & a-
strologis illis, fidelissi-
mum deprehensum,
transfert ad præstigia-
tores Carenos, * ibique
fidelis repertus, jubetur
Chananæorum idolo-
latrarum terram inco-
lere. Cum ibi quoque
commorans animo iis
superior deprehendere-
tur, neque ad ullam me-

σείσ,

* In Charan sive Carthis, quo Abraham ex Chaldaea concessit.

σεῖς ὁ θεὸς μᾶλλον ὑπο-
κύψας, τῶν μεγάλων ἐ-
παγγελιῶν καὶ δωρεῶν ἡ-
ξιώθη αἰωνοῦς γενέσθαι.

moratarum trium via-
rum declinaret, sed cul-
tui & mandatis DEI se-
se pronum subjiceret,
magnis DEI promissis
& donis dignus habi-
tus est.

*Andreas Christianus Eschenbachius libro de Poësi
Orphica p. 156.*

Arabes narrant; verum fictumve sit: Abra-
hamum, quamprimum in lucem editus fuisset;
quo tutus a Chaldæorum insidiis servaretur; qui
ei Necem intentabant, quod Diis suis. Hunc Ho-
minem fatalem fore, Astrologorum Vaticinia ce-
cinissent; à Patre, Speluncæ cuidam commissum
& inclusum fuisse: inibique detentum, donec Vi-
rilis Ætas, & Periculi Oblivio, eum a Chaldæo-
rum Minis vindicassent. Inde egressum aliquan-
do Noctu, primum Oculorum ictum, sudo & se-
reno cælo, ad Astra direxisse: cumque diu atto-
nitus, & quasi extra se raptus in Obtutu illo Cœle-
sti defixus hæssisset; &, dum singulas lustrat & mi-
ratur, tandem in Veneris Stellam, Lucidam illam
& Scintillantem, incidisset; ibi vero subita qua-
dam, & Venerationis plena Religione, Mentem
ejus ita percussam fuisse; ut Humi prostratus, spe-
ciosum istud Sidus adoraverit: alta simul & sono-
ra Voce inclamans: Hic est Deus meus, & Creator
meus. Non multo post autem, cum Luna inte-

rim surrexisset, pura & serena; nec tantum illam Alteram, sed totum reliquum Stellarum Agmen, suo Splendore vicisset, & non parum earum specie detraxisset; toto Vultu, versus Hanc delatum priorem Sententiam mutasse: & hanc Solam, hanc Unicam, Deum suum & Creatorem suum salutasse. Dum vero hoc agit, dum stupet, dum trepidat, dum veneratur; Ecce, jam purum & plenum Solis Jubar, Cacumen Montis superaverat. Refugisse ad primum adspectum Abrahamum, & utraque manu Vultui objecta, quantum pedibus valebat, Speluncam suam repetiisse. Mox, viso novo, Telluris, Radiis Solaribus collustratz, specioso habitu; deprehensa Stellarum omnium, & inter has, Ipsius etiam Lunæ Fuga; quin, Ipsum Se quoque, blandissimo, tepentis auræ, in veto sibi antea, Calore, Animatum: Totum erga hujus Sideris Majestatem conversum; demissis Oculis, Veniam primo præcipitis sui temerarii Judicii rogasse; Inde, Formidine simul & Amore erga hoc augustissimum Sidus plenum, Alta, qua poterat, Voce proclamasse: Tu, Tu: quicumque demum es, es vere Deus meus, es Creator meus, quo Splendidius, quo Altius, quo pulchrius nihil, ne excogitari quidem, potest. Et jam Vota Cultumque meditatum fuisse: Cum subito ei adstiterit Angelus, qui ei, retracto inde, Verum Deum, Verumque DEI Cultum deinceps commonstraverit.

**CX. Anni solaris ratio & nomina XII.
mensium ab Abraamo tradita.**

Georgius Syncellus p. 312. Chronographia.

Ἕλληνες ὃ πρὸς Καλ-
δαίων εἰς Αἰγυπτίους διὰ τὸ
Πατριάρχου Ἀβραάμ, ὡς
ὁ λόγος, τὴν αὐτὴν ἐλ-
θῆσαν γνῶσιν πρὸς Ἀλα-
βόντες καὶ Αἰγυπτίους τξέ
ἡμερῶν τὸν ἑαυτὸν ἐλογί-
σαντο.

Græci descendente à
Chaldæis ad Ægyptios
per Patriarcham Abra-
hamum, ut fama fert, ista
cognitione aucti, an-
num similiter ut Ægy-
ptii diebus trecentis
sexaginta quinque com-
putarunt.

Confer quæ idem Syncellus p. 98.

*Honorius Augustodunensis lib. 2. de temporibus c.
5. p. 78.*

Hebræi auctore Moyse * sic menses nominant,
incipientes ab Aprili in quo pascha celebrant, Ni-
san, Jiar, Sivan, Thamuz, Ab, Elul, Tisri, Marchesvan,
Chisleu, Thebet, Shebat, Adar. Ægyptii vero aucto-
re Abraham menses à Septembri computant, sic-
que eos vocant: Thoth, Paophi, Athyr, Choiac, Tybi,
Mechir, Phamenoth, Pharmutbi, Pachon, Payni, Epiphi,
Mesori. Græci autem Phoroneo auctore, à De-
cembri menses inchoant, Apellæus, Audynaus, Peri-
tius, Dystrus, Xanthicus, Artemisius, Desius, Panemus,
Lous, Gorpiaus, Hyperberetaus, Dins. Romulus Ro-
manis

* In libro Jezirah quem Abrahamo Judæi tribuunt, mensium
Hebræorum nomina occurrunt p. 205. edit. Rittangelii,
quæ ex illo repetit liber Cosri p. 307. edit. Buxtorfianæ.

manis decem menses ordinavit, quorum primum Martium à Marte qui in hoc mense in Phrygia natus est nominavit &c.

CXI. Scriptum Abrahami de Astrologia Apotelesmatica.

Opus Astrologicum sub Abrahami Patriarchæ nomine videtur lectum esse à Vettio Valente Antiocheno MS. & Julio Firmico, qui ambo inter Astrologos scriptores Petosirim, Necepsionem, Critodemum aliosque, etiam Abrahami mentionem faciunt, eumque allegant. Laudatur etiam sed junior ni fallor Abrahamus Judæus Astrologus ab Albohazen Itali, Abenragelis F. p. 400. De Vettii testimonio vide Dodwelli diss. de tabulis cæli §. 5. in Spicilegio Grabiano T. I. p. 331.

CXII. Scriptum de somniorum interpretatione.

Suidas in Αβραάμ.

Ἐκ τῶν καὶ τὰ ὀνείρων
βιβλία ἐσφειρήσαντο Ἕλ-
ληνες. καὶ μάρτυς Ἰωσήφ
ὁ πανθαύμας, ὁ τῶν
ἀπόγονων, ὁ Φαραὼ τὰ
ἐνύπνια αἰς ἐμὲλλον ἀποδεί-
σας διηγούμενος. Τῶτό
μοι καὶ φίλων ἐξ Ἑβραίων

Ab hoc etiam somnio-
rum libros Græci sibi
vindicarunt. Et testis
pronepos ejus, admi-
randus ille Josephus, qui
Pharaonis somnia sic ut
erant eventura, expo-
suit. Quod & Phi-
λό-

Φιλόσοφος ἐν τῷ ἑπολιτικῷ
βίῳ συνεπιμαρτυροῖται,
Φίλων πρὸς ἑρμείδη, Φί-
λων πλατωνίζει καὶ Πλά-
των Φιλωνίζει.

Io *confirmat, Philoso-
phus Hebræus in Jole-
phi vita sive libro de vi-
ta civili, Philo ille de
quo fertur proverbium
aut Philo Platonizat, aut
Plato Philonizat.

CXIII. Liber Jetzirah tributus Abra- hamo.

*Richardus Simon Catalogo scriptorum Judaico-
rum, quem libro tertio Historia Critica V. T.
subjunxit:*

Plerique Judæi, Patriarchæ Abrahamo librum
Sepher Jetzira, id est *Creationis*, sæpius excusum
tribuunt. Editione Mantuana in 4. usus fuit, cui
adjuncti sunt Commentarii † Rabbiorum Abra-
ham ben Dior, Mosés Botrel, Mosés Bar-Nahman,
Sadix Gaon, Rabbi Eliezer. Etsi libellus sit tam
paucis constans foliis, paucos tamen videre est li-
bros, quorum Codices Manuscripti adeo varient
ac Codices istius libelli.

Jo.

* De Josepho hoc confirmat Philo, non de Abrahamo, ut ex Svi-
da male intellecto Cornelius Agrippa c. 39. de vanitate
scient. *Circumferuntur libri sub Abrahami nomine, quem
Philo in libris de Gigantibus & de civili vita asserit somnio-
rum solutiones primum adinvenisse.*

† Præter hos commentarios & MStas (quarum Strimerus in la-
biis dormientium meminit) *Joseph ben Uziel*, Jeremiæ ut
ajunt discipuli additiones, exstant etiam commentarii *R. An-
ron Magni*, *R. Jude Levi*, & clavis in librum Jetzirah edita
à Judæo Pragensi *R. Scheptel Horwitz* sub titulo
למד וברך *Abundantia rerum*. Hanov. 1612.

Jo. Stephanus Rittangelius ad librum Jetzirah.
p. 36.

Abrahami liber, Jetzirah inscriptus, cæteris omnibus Rabbinorum scriptis arte, difficultate, & ætate mihi videtur præferendus.

Petrus Lambecius lib. I. prodromi Hist. literariae
p. 52.

Liber Cabbalisticus ספר וצירה five *Sepher Jetzirah* h. e. *Liber creationis sive formationis rerum* etiam nunc extat, & Patriarchæ Abrahamo perperam attribuitur. Continet autem majorem ex parte Pythagoricam philosophandi rationem ex literis & numeris, & præfixas habet *triginta duas Semitas Sapientie*, quibus subjungitur capitis primi sectio prima interprete Joan. Stephano Rittangelio his verbis: *Cum triginta & duabus semitis mirabilibus Sapientie exsculpsit יהוה ירהו Exercituum Deus Israel, Dividentes & Rex seculi, Deus misericors & gratus, sublimis & exaltatus, habitator æternitatis, excelsus & sanctus, Nomen suum cum tribus numerationibus, Numero, Numerante & Numerato.* Cæterum, fingitur hic liber ab Abrahamo compositus ante vocationem divinam & transmigrationem in terram Chanaan, ut apparet ex cap. 5. sect. 4. five ultima, p. 208. quæ eodem Rittangelio interprete sic concepta est: *Et postquam Abraham pater noster respexit & speculatus est, & quod speculatus est, exaravit, & exsculpsit & adeptus est, apparuit ei Dominus universi, & vocavit*

vit cum dilectum suum, (Es. XLI.) & incisum est ei & semini ejus fœdus, & credidit in Tetragrammaton & reputatum est illi ad justiciam. Incidit cum eo fœdus in decem digitos pedum suorum, quod est circumcisio, & inter decem digitos manuum suarum, & est lingua; & alligavit viginti. duas literas lingue ejus, & revelavit ei mysterium earum. Attraxit eas in aqua, accendit eas in igne, succendit eas in septem*, effudit eas in duodecim signis celestibus. Sic definit liber Jetzirah. ** Cujus quidem auctor, ut modo dixi, falso creditur Abrahamus Patriarcha, in eaque sententia doctissimus Dionysius Vossius existimat etiam Maimonidem fuisse, dum lib. de Idololatria §. 9. postquam & Abrahami, & domesticorum ipsius ab Idololatria ad unius veri DEI cultum conversionem narravit, subjungit: ושתל כלכם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים כליזרע ליצחק בנר h. e. Infixitque (Abrahamus) animis eorum (sc. virorum domus suæ) magnum hoc fundamentum (sc. unius veri DEI cultum) composuitque libros de eo, & filio suo Isaac indicium ejus fecit. Ad quem locum jam memoratus Dionys. Vossius hæc annotat: Composuitque Abrahamus libros, nimirum ספר היצירה, librum creationis: qui hodieque, si inscriptioni credere fas est, extat. Mirum non inter Canonicos S. Scripturae libros cum thesaurum à Cabbalistis reponi: quippe per quem sese miracula quoque facere posse asserant, vide

* Planetis.

** Hanc conclusionem libri Jetzirah laudat etiam liber Cosm. p. 317. edit. Buxtorfii. *Fragmenta* tantum quedam libri Jetzira hodie terti, scribit Salomon Zevi in thesi Judaica p. 23.

vide Gemaram Sanhedrin cap. 7. Alii auctorem ejus esse R. Aquibam volunt. Hæc Vossius. Qui ut merito eos ridet, qui librum *Jetzirah* Abrahamo attribuunt, sic recte monet, eundem librum ab aliis adscribi Rabbi *Aquiba* seu *Akiva*, †† qui circa annum æ. C. sec. Calvil. 135. floruit, & in bello Adriani Imp. contra Judæos à Romanis fidiculis excarnificatus obiit. Idem enim testatur Sixtus Senens. Biblioth. sanct. lib. 2. his verbis: *Fertur apud Hebraeos liber sub nomine Abrabæ Patriarchæ, cujus est inscriptio יצירה Jetzira, id est, de creatione, quem non parum literati assignant Rabbi Akiba.* Affirmat hoc quoque Vir Clarissimus Joan. Buxtorfius in Bibliotheca Rabbinica his verbis: *יצירה Jetzirah, liber creationis. Liber Cabalisticus celebris, qui tribuitur Abrahamo Patriarchæ, ut titulus præ se fert, & Author libri Juchasin testatur, ut & alibi in Abbreviaturis diximus. Quidam attribuunt eum R. Akiva, unde in præfatione secunda Zobar Mantuani scribitur** מִי הַתִּיר לִרְ עֲקִיבָא לכתוב ספר יצירה וקראו משנה שהיתה שומח בפייה In libro *Cosri* Orat. 4. Num. 25. scribitur de hoc libro: † ספר יצירה וזהו

†† Librum *Jetzirah* R. Akibæ, Gamalielis discipulo, tributum licet itidem Cabbalisticum, longe diversum esse ab eo quem Rittangelius edidit, notatum Wagenseilio in Sota p. 985. Multi tamen confundunt, ut Jo. Crojus in specimine conjecturarum per librum Akibæ de Creatione illum ipsum intelligens, quem Abrahamo Judæi tribuunt. Sed & in hujus Codicibus MSS. magna est diversitas, ut propter illam forte pro diverso illum libro habere potuerit Wagenseilius.

* Quis jussit R. Akibam scribere librum *Jetzirah*?

† Edit. Buxtorfii p. 301. Ex his est liber *Jetzira* Abrahami Patriæ nostri, qui est profundus & longam requirit explanationem

והיה לאברהם אבינו ויהי עמוק ופורשן ארוך
 על אלהותו ואחדותו בדברים מתחלפי מתרבים
 מתרבים מצד אכל הם מתאחדים וכו. *Vide illic
 plura & Commentario. Mentio ejus in Talmud Sanhe-
 drin** cap. 7. fol. 65. 2. Hæc Buxtorfius. Ejusdem
 libri etiam Gilbertus Genebrardus Chronograph.
 general. lib. 1. pag. 44. hanc facit mentionem:
 Abraham in quodam Græcorum canone libros conscripsisse
 asseritur. Quod & affirmat Mabometes in Alkorano,
 Hebrai hodie libellum Jetzira, de formatione rerum, ejus
 nomine ostentant, ubi philosophatur ex literis & numeris,
 more Pythagorico, & jacet fundamenta Cabbale illius va-
 nissime, de qua alibi. Quare est suppositicius. Audi
 insuper Simonem Judæum, qui à Joan. Reuchlino
 libro primo de arte Cabbalistica, ubi præcipui Cab-
 balistici libri recensentur, de Abrahami Patriar-
 chæ scriptis, & nominatim quidem de libro Jetzi-
 ra sic loquens introducit: Citantur ab hominibus
 fide dignis Henoch libri & Abrahamæ patris nostri. Et paulo
 post: Ultimur autem non adeo liberosi, attamen pro nostra
 virili, Abrahamæ libro patris nostri, cui est inscriptio וצירה
 de creatione: quem non parum literati quidam assignant
 Magistro Akiba, profecto nobilibus scholiis ornatum, ut
 qui alioquin existat reconditus & obscurus. Item libro
 tertio: Præscia igitur ætate motus inde pater noster Abra-
 ham dixit, ut in libri Jetzira cap. 2. legitur: Aleph cum*

Bb

omni-

creationem, docens de DEO & unitate ejus, verbis faris &
 multiplicibus sed eodem tendentibus. Plura deinde ex eo-
 dem asserit in medium.

** Verba sunt in Gemara c. 7. §. 9. edit. Cocceji: R. Chanina
 & R. Hofbaja pridie Sabbati solebant in libro Jetzirah le-
 gere. Ita contingebat ipsis bitulus trimus quem Sabbato
 opularentur.

omnibus & omnia cum Aleph, haud secus atque Beth cum omnibus & omnia cum Beth, & ita de singulis. Quare ut exemplum id fiat manifestius, viginti duo alphabeta producam in medium, quæ in eodem creationis volumine Abraham scite admodum & utiliter ordinavit. Hæc Simon ille apud Reuchlinum; ubi & multo plura, quæ hîc ob prolixitatem commode inferi non possunt, invenies. Cæterum quod ad editiones libri Jetzira attinet, excusus ille est primum, quod sciam *. Mantua in 4to cum commentariis R. Abraham ben Dior, R. Mosi ben Nachman, R. Mosche בן משה Botrillo, (Botril,) R. Saadia Gaon & R. Elieser מרמשה (de Garmiza) anno Christi 1562. Recentissima autem editio est, cujus titulum subjunxi: ספר יצירה id est, LIBER JEZIRAH, qui Abrahamo Patriarchæ adscribitur, una cum Commentario Rabbi Abraham F. Dior super 32. Semitas Sapientie, à quibus liber Iezirah incipit: translatus & notis illustratus à Ioanne Stephano Rittangelio ** Linguar. Orient. in Elect. Acad. Regiomontana Prof.

* Etiam latine editum cum scholiis à Guil. Postello Paris. 1552. 8. notat Theophilus Spizelius in Specimine Bibliothecæ Universalis, cui adde quod latine itidem habetur inter Jo. Pistorii scriptores Cabbalisticos Basil. 1587. in fol. T. I. p. 869. Auctorem versionis Jo. Morinus suspicatur Jo. Reuchlinum, qui est ni fallor Postellus. Præter editionem Hebraicam Mantuanam in qua textus sive τὸ κεφάλαιον quadrato characterè, & commentarii nitide & diligenti cura excusi sunt exstat quoque Veneta in 4. cujus Spizelius, & Pragensis in 4. cujus Strimerus in labiis dormientium meminit, indicio dictorum S. Scripturæ locupletatam esse testatus. Sablonetensis item, cujus apud Sgambatum mentio.

** Rittangelius in præf. Propositum mihi est, si manus Domini in bono super me fuerit, captisque meis adspiraveris, non tantum

*Prof. Extraordinario. Amstelodami apud Ioan. G. Iodoc.
Ianssonios an. 1642. in 4to.*

*Julius Bartoloccius de Celleno T. I. Bibl. Rabbinica
p. 15.*

Abraham Patriarcha, credentium secundum communem sententiam omnium Kabbalistarum perperam scripsit ספר יצירה *Sepher Jetzirà* i. e. librum formationis, plane Kabbalisticum, & ex quo quotquot de Kabbala scripserunt, tanquam ex turbido fonte biberunt, & hauserunt totam illam tam sublimem & reconditam Judæorum Theologiam, quam mysticam vocitantes, de ea mirajactitant & effutiunt Judæi.

*Jo. Plantavitius de Pansa Eisc. Lodovensis in Bibl.
Rabbinica num. 243. p. 578.*

Jetzirah, Creatio, sive liber de Creatione. Totus hic liber ænigmaticus est & Cabbalisticorum omnium celeberrimus, qui Abrahamo Patriarchæ vulgo tribuitur, & sub hoc titulo prælo editur, sed perperam, ut Hebræorum peritissimi fateri coguntur, teste Abrahamo Zacuth in libro Juchasin. Unde quidam illius auctorem faciunt R. Akivam,

Bb 2

paul-

tantum integrum librum Jetzirah cum omnibus Commentariis suis, sed plures ad hoc negotium utiles tractatus latinitate donatos in publicam lucem edere. Sed non potuit stare promissis fato interceptus, uti nec Jo. Crojus, qui librum Jetzirah cum quinque Commentariis latine propediem se daturum scripsit A. 1632, in Specimine conjecturarum ad quædam Origenis & Epiphanii loca f. 29. edit. Oxon. ad cal-
sem S. Irenæi.

paullo post Massoretharum * tempora. Excusus Mantuæ in 4. typis Jacobi Cohen seu sacerdotis, an. 322. sub Dominio Guillelmi Gonzagæ, una cum quatuor variorum Rabbinarum expositionibus ad latera textûs appositis, & quibuscunque circulis, orbiculis, rotulis & tabulis, quibus omnes uti solent Cabbalists, ut suas nœnias nugasque magis commendent. Notat autem eruditissimus Morinus Exercitat. 2. cap. 7. in Pentateuch. Samarit. Libri hujus autorem originem permutationi ** quæ tertiam constituit Cabbalæ partem, dedisse, quem consulere potes, si lubet:

Conferri etiam possunt Rich. Simon lib. II. Epistolæ. select. 27. Hottingerus in Specimine Pseudepigraphias V. T. Enneade diss. p. 9. seq. Morbosius lib. I. Polyhistoris c. 10. §. 23. Placcius Theatro Pseudonymor p. 4. seq. & Io. Franciscus Buddeus introductione ad Philosophiam Hebræorum p. 102. 105. seq.

Scipio

* Jo. Morinus Exercitatt. Bibl. p. 374. hoc colligit exinde, quod cum litteras Hebraicas in omnem partem susque deque verteret, punctorum vocalium ne meminit quidem. Sed nec juniores Cabbalistas circa puncta vocalia lusibus ingenii sui multum indulgere accepimus, uti Abrahamum ben Mardochei Asullai in libro *סדר לאכררם* aliosque.

** Notum est tria esse Cabbalæ literalis genera 1.) *Gematricam*, sive arithmeticam vocabulorum quorum litteras pro numeris accipiunt supputationem, & per vocabula quæ æqualem numerum referunt interpretationem. 2.) *Notaricon* sive notationem ex primis, postremis vel singulis literis cujusque vocabuli, ut ex illis vel unum vocabulum componatur vel singulæ literæ totidem vocabula quorum initiales sunt significant. 3.) *Temuram* sive anagrammaticam permutationem aut acceptionem literæ pro litera,

Scipio Sgambatus in Archivis V. T. p. 193.

Ietzira, seu Formatio, Liber est Kabbalæ prima rudimenta & arcana præcipua continens, proculdubio antiquus; ut brevitæ ipsa, & stylus docent. Sed non ejus antiquitatis, ut possit Abrahamo tribui. Passim adscribitur R. Akibæ; cui sententiæ, quam secutus est Genebrardus, & Capnio lib. II. de Kabbala, non repugno. Non desunt multi tamen, qui tueri velint eum librum revera esse Abrahami, ut ejus Interpretes. Extat excusus Venetiis, Sablonetæ, & alibi cum quadruplici Commentario. Mantuæ quoque cum triplici. * R. Abrahami Ben Dior, R. Moysis Maimonidis, ** R. Moysis Botaril. Finis libri est docere, omnia à Deo emanare, quod argumentum ab eo susceptum esse dicunt Interpretes in eum finem, ut Chaldæos oppugnaret, à quibus alia rerum principia ponebantur. R. Abraham Ben Dior ait, hujus libri partes esse tres; primam, quæ agit de Mundo; secundam, quæ de motu, & tempore; tertiam, quæ de Anima. Quare Symbolum hujus libri ait esse עשן, quæ vox *Fumum* significat, libri obscuritatem, & sublimitatem eâ voce, ut ajunt, indicante, nam singulis literis singulas dictiones significat: ע, עולם *Mundus*: ש, שנה *Annus* }, נפש *Anima*. Exordium libri tale est: כשלושת השמים נחיתות כל ימות חכמה *In triginta duabus portis admirabilibus Sapientia*. Quas portas fusè explicat

Bb 3

plicat

* Imo quintuplici, nam R. Saadiz Gaon, & R. Elieferis de Garmiza etiam commentarius in illa editione habetur.

** Imo R. Moysis ben Nâchman, qui à patria etiam dicitur Gerundensis.

plicat ibi R. Abraham ex libro Job. Librum hunc non esse Abrahami probare me posse existimo, vel ex eo, quod inter Dei nomina habeat hoc quoque: *Deus Israel*. Constat autem Abrahamum mortuum multo ante, quam Jacob vocaretur Israel. Sed Hebræi quibus hoc objeci, negabant huic argumento se cessuros, tum quod Abrahamus Prophetæ esset, ac nomen imponendum suo nepoti scire potuisset, tum quod ipsemet vocatus esset Israel, ut ipsorum traditio habet in *Bereschith Rabba* sect. LXIII. Sed neque hoc facile credendum, neque illud bene solvitur. Nam hoc Abrahami scriptum Prophetia non est.

CXIV. Liber de Magiæ modis & effectibus.

Jo. Wulferus in animadversionibus ad Salomonis Zevi theriacam Judaicam p. 70.

Magiæ certè temeritatis videtur, Abrahamo, Librum Jetzira, adscribere, eumque tantarum præstigiarum Autorem facere, in tanto imprimis doctiorum dissensu, qui R. Akibæ potius, quam Abrahami, opus id existimant. Novi equidem in ipsius Jeziræ titulo *אברהם חמיוס לאברהם עה* Abrahamo id tribui; quo tamen colore, exploratum non habeo. Interim egregium huic mendacio fucum fecit R. *Moses Buttillo* in suo *Commentario ab init.* qui causam conscripti ab Abrahamo hujus libri

אברהם אבינו ע"ה כתב הספר הזה והוא מנרה האנשים הנבוכים בהשקפת העיון האמתי בענין האמונה הכרוכה והנת אברהם אבינו ע"ה עשה זה כנגד חכמי דורו שהיו חלקים על ענין האחרות כאשר כתב רבינו סעדיה זל בספר הנקרא אבן הפירוספי יחל בשער ראשון : חכמי הכשרי היו חולקי על אברהם : *Abraham Pater noster f. m. conscripsit Librum hunc, eoque ipso viam iis ostendit, qui animi quadam cœcitate ducti, veram fidem non contemplantur. Scripsit autem eum contra Sapientes seculi sui, qui unitatem DEI impugnabant, sicut R. Saadiah f. m. in libro, quem Lapidem Philosophorum nominavit, Cap. I. ait, cujus hæc sunt verba: Sapientes Chaldaorum contra Abrahamum in fide disputabant &c. Sunt tamen & alii, qui, quemnam hujus scripti Autorem facerent, dubii hærent. Ita Afis Rimmonim ab initio: וכן בספר יצירה המכונה לאברהם אבינו ע"ה ויש מכנים Librum Jezira Abrahamo à nonnullis tribui, ait, à quibusdam autem R. Akiba, nec omnium hac de re eandem esse sententiam. Conf. doctissimum Commentarium R. Muscato in Cosri Orat. IV. num. 25. Fabulæ autem sunt, Abrahamo, Viropiissimo, id libri adscribere velle; eò inprimis tempore, quo ex idololatrica Chaldaorum Patria, Ur, emigrandi adeo lætus Divinæ voluntati obsequebatur, ut Pater etiam credentium à DEO vocatus fuerit. Eo pejus vero & hoc est, quod sanctissimum Virum, alium etiam librum, * conscripsisse somniant, in quo, per no-*

Bb 4

mina

* Inter eos quorum libri Magici circumferuntur, *Abrahamum quoque*

mina Diabolica, patrandi miracula modum ostenderit, quô, an quid tantô Patriarcha indignius dici possit, summoperè dubito. Expresse tamen id legitur in *Nischmat chaym Orat. III. Cap. 29.* אברהם אבינו עשה מסבתא שהיו סדורים בה כל סדרי הכשוף ופעילותיו מכחות הטומאה כמו שחבר ספר היצירה *Abraham Pater noster composuit Mas-sichtam, in qua traditi erant omnes modi Magia, & effectus ejus per potentiam immundorum Spirituum, quemadmodum Librum Jetzira conscripsit de Nominibus sanctis.* Ipsum illud autem, quod, bonorum Angelorum ope, confici posse, librum Jetzira docuisse, *lore Dea, num. 179.* fingit, idque omne absque ullo Magiæ crimine, licitum vult, majoris nobis momenti neutiquam erit, quam ipsi R. Jerucham videbatur, qui *Bech Joseph* annotante, זהו מעשה עי ספר יצירה *omne id, quod per eum librum conficitur, Diaboli prestigias esse, asseruit.*

CXV. Abrahamus de resurrectione mortuorum à DEO edoctus. Colloquium DEI, Satanæ & Abrahami.

Bartholomæus Herbelôtus in Bibl. Orientali p.

15, 16.

Nous trouvons dans le chapitre deuxieme de l'Alcoran intitulé *Bacrah*, qu' Abraham fit cette priere a Dieu : Seigneur, faites moi voir comment vous ressuscitez les morts. Le Seigneur lui répondit : N'avez-vous pas la foy ? Oui,

Sei-
quoque nominat Cornelius Agrippa & Jo. Wierus in locis supra p. 112. allegatis.

Seigneur, mais je vous fais seulement cette demande pour contenter mon cœur. Caschiri dans son livre intitulé *Fetouhat*, dit qu'il y a plusieurs sortes de résurrections, de même qu'il y a plusieurs sortes de créations. Il y a des choses que Dieu a créées avec sa seule parole en disant, soit fait; Il y en a d'autres auxquelles il emploie la main; & enfin nous en trouvons quelques unes, dans la production desquelles il semble qu'il ait employé la voix & la main. Il a créé dès le commencement le Ciel & la Terre d'une seule parole, il a formé ensuite l'homme, & les autres animaux avec la matière, & par le concours des causes secondes, qu'il avoit déjà créées: Or comme Abraham connoissoit toutes ces différentes sortes de créations; & qu'il sçavoit d'ailleurs que la résurrection n'est autre chose qu'une reproduction, & pour ainsi dire, une seconde création, il vouloit apprendre de Dieu de quelle espèce elle étoit,

Il y a une Tradition, qui porte que le Demon considérant un jour le cadavre d'un homme, que la mer avoit jeté sur le rivage dont les bêtes farouches, les oiseaux carnassiers, & les poissons avoient chacun d'eux dévoré une partie, il trouva que c'étoit une belle occasion pour tendre un piège aux hommes sur le sujet de la résurrection: car enfin, disoit-il, comment pourront-ils comprendre que les membres de ce cadavre séparés dans le ventre de tous ces différents animaux, puissent se rejoindre pour faire le même corps au jour de la résurrection générale. Dieu sçachant le dessein de cet ennemi du genre humain; commanda à

Abraham d'aller se promener sur le bord de la mer : ce Patriarche obéit , & le Demon ne manqua pas aussi-tôt de se presenter à luy sous la figure d'un homme étonné & confus , & de luy proposer le doute dans lequel il étoit au sujet de la resurrection. Abraham après l'avoir écouté, luy répondit : Quel sujet raisonnable pouvez-vous avoir de vôtre doute, puisque celui qui a pû tirer toutes les parties de ce corps du fonds du néant, sçaura fort aisément les retrouver dans les divers endroits de la nature où elles sont dispersées, pour las rejoindre. Le Potier met en pieces un vase de terre, & le refait de la même terre , quand il luy plait.

Dieu cependant pour contenter Abraham, luy dit, selon l'Alcoran : *Prenez quatre oiseaux, mettez les en pieces, & portez-en les parties divisées sur quatre montagnes separées, appelez les ensuite, & vous verrez que ces oiseaux viendront tous quatre aussi-tôt à vous.*

Cette histoire est prise du sacrifice des oiseaux, dont il est parlé dans la * Genèse : mais les Interpretes Musulmans sçavent toujours beaucoup plus de particularitez des histoires saintes, que Moyse ne nous en a voulu déclarer, tant leur imagination est seconde en inventions. Ils disent donc que ces quatre oiseaux étoient une colombe, un cocq, un corbeau, & un paon : Qu' Abraham après les avoir mis en pieces, en fit une anatomie exacte, qu'il les mela tous ensemble : quelques-uns ajoutent qu'il les pila dans un mortier, & n'en fit qu'une masse, de laquelle il fit quatre portions qu'il por-

porte sur la cime de quatre montagnes différentes ; après quoy tenant à sa main leurs têtes qu'il avoit réservées, il les appella séparément par leur nom, & chacun d'eux revint aussi-tost se rejoindre à sa teste, & s'envola. L'Auteur d'Anuár allegorise ainsi cette fable. Tous ceux qui veulent faire vivre leur ame de la vie spirituelle, doivent égorger & sacrifier toutes leurs passions avec le glaive de la mortification, & faire en sorte qu'elles soient tellement confonduës, que l'on les trouve disposées à se laisser conduire par les ordres de Dieu : car alors ce Seigneur en les appelant, les fait courir dans le chemin de sa Loy, jusqu'à ce qu'ils s'envolent au séjour du bonheur éternel.

*Talmudici in Gemara Sanhedrin, ex versione B.
Balthasaris Scheidii:*

Et fuit post verba illa, & Deus tentavit Abrahamum. Postquam? Dixit R. Johannes, nomine Josés filii נחמי Zimra, post verba Satanæ: quia scribitur Gen. 21. 8. Et crevit puer & ablatatus est. Scilicet eo tempore dixit Satanæ coram DEO O. M. Domine Mundi, senex ille cui centenarius gratificatus est fructum ventris, ex toto convivio quod fecit, nonne debebat vel unum turturem, vel unum vitulum coram te obtulisse? Cui respondit Deus, an forte fecit (non alia de causa) nisi propter filium, ut si ego dixero ei, immola filium tuum coram me (obsequium suum ostenderet!) Quare statim (contigit, quod dicitur) Gen. 22. 1. Et Deus tentavit Abrahamum, & dixit נא quasi filium tuum

tuum. Dixit R. Simeon, filius Aba, voce נִשְׁנָא, nihil aliud significari nisi תַּשְׁבֵּחַ *petitionem* seu *obsecrationem*. Quæ res per parabolam comparari potest cum aliquo Rege mortali, qui multis bellis undique ipsum invadentibus circumdatus fortem aliquem (ducem) habebat, quia victorioso ea omnia conficiebat. Post aliquod tempus denuo acre bellum adversus eum excitabatur: quare dixit illi, obsecro te, fortem te præsta mei causa in isto bello, ne quis dicat, priora nullius momenti fuisse. Sic etiam DEUS O. M. dixit ad Abrahamum, tentavi jam aliquoties, & in omnibus illis tentationibus virum constantem te præstitisti. Age etiamnum in præsentī hac te constantem mihi exhibeas, ne quis dicat, priores nullius momenti fuisse. (Sic ergo DEUS eum cœpit alloqui, *Accipe quæso*) v. 1. *filium tuum.* (Respondit Abraham) Duos filios habeo (utrum eorum petis?) DEUS: *unicum tuum.* Abraham: Alter est unicus matris suæ (Saræ)? alter pariter est unicus matris suæ Hagaris (utrum eorum petis?) DEUS: *Quem diligis.* Abraham; Ambos diligo. DEUS: *Isaacum* (peto.) Sed omnia ista quorsum? Quid opus erat tot verborum ambagibus? scilicet ideo, ne disturbaretur mens ejus super eo. (Absque mora ergo Abrahamus se accinxit ad iter, ut jussa Dei exsequeretur, (cum esset in itinere) antevertit eum Satanās in via, & tali colloquio cum ipso habito à proposito avertere conatus est. Satanās: *annon tentare te* (Deum) *in re tali agreferas?* Job. 4. 2. Gloss. Num ei, quite diligit, fueras tentandus in re, quæ tibi adeo sit molesta, & semen tuum aboleat?) v. 3. *Ecce erudie-*
bas

bas multos &c. v. 4. *Labantem erigebant verba tua* &c. v. 5. *Quum nunc advenit ad te, (Deus taliter te tentans) nonne agre ferres?* (Gloss. Reconciliabas, reficiebas & vivificabas Deo omnes venientes in mundum verbis; nunc autem ecce venit ad te tanta molestia opprimendum, & percellendum) Cui respondit Abraham, *Ego in integritate mea ambulo* Ps. XXVI. II. *Satanas; Annon timor tuus, spes tua?* Hiob. 4. 6. Abraham: *recordare quaso quis est insons, qui perierit?* v. 7. Quare cum videret Satan, se nihil proficere, nec Abrahamum sibi obedire, dixit ad illum vers. 12. *Et ad me verbum furtim ablatum est.* Audivi jam *מֵאַחֲרֵי הַפְּתוּר* post velum, seu secreto (quid in arcano Dei consilio decretum sit) scilicet *pecus futurum esse pro holocausto* Gen. 22. 7. non autem Isaacum. Cum respondit Abraham, hæc est pœna mendacis, ut etiam, cum vera loquitur, fides ei non habeatur. In alia tamen sententia est R. Levi, qui putavit (illud Gen. 22. 1. *Et fuit post verba illa, respectum habere, ad antegressum Ismaëlis cum Isaac colloquium.*) Hanc tentationem factam esse post verba Ismaëlis habita cum Isaac. Scil. Dixerat Ismael ad Isaacum, ego major sum te, observatione præceptorum. Nam tu circumcisus es cum natus esses octo dies. Ego autem natus 12. annos. Cui ille responderat, Tunc ob unicum membrum mecum contendis? Si mihi diceret Deus O. M. immola te ipsum coram me, ecce ego paratus essem ad id præstandum. Quare (post hæc verba) statim contigit, quod legitur Gen. 22. 1. **Et DEUS tentavit Abrahamum.**

CXVI. Decem * Abrahami tentationes.

Prolixius recensentur in Pirke R. Eliezer c. 26. seq. p. 59. ad 75. ex versione Guil. Henrici Vorstii. Sunt autem † istæ:

Prima est periculum mortis, quod à prima statim nativitate subiit, sed tamen evasit, per tredecim annos à parentibus in subterraneâ specu occultatus. *Secunda* carcer decennalis, eumque secuta in clibanum ignitum coniectio. *Quarta* fames. *Quinta* raptus uxoris Saræ Ægyptiacus. *Sexta* conatus Regum ad ipsum abducto fratre Lothô occidendum congregatorum. *Septima* formidabilis Dei apparitio. *Octava* præceptum circumcisionis. *Nona* Ismaelis ejectio. *Decima* immolatio Isaaci. Aliter ille recensentur in Pirke R. Nathan Cap. XXXIII. fol. IIX, col. 2. עשר נסיונות נתנסה אברהם אבינו לבנו הק"ח ובכלם נמצא שלם אלו הן שנים בלך לך ב' בשתי בנו ב' בשתי נשיו אחד עם המלכים ואחד בין הכתרים א' כאור כשרים ואכברות בין היתרים: *Decem tentationibus tentatus est Abrahamus Pater noster, inque iis omnibus inventus est perfectus. Sunt autem istæ: dua, cum ire iussus est, (semel ex patria Gen. XI. 1. iterum ad Montem Morijah ut filium immolaret, Gen. XX, 2.) dua quas in Filiis suis susli-*

* Novies DEus apparuisse Abrahamo legitur. Quas revelationes vel in somnio vel in visione Prophetica Patriarchæ contigisse disputat Episcopus lib. 2. Institut. Theolog. cap. 3.

† B. D. Jo. Benedictus Carpzovius T. 2. funebr. p. 204. seq. Melch. Leydecker de Rep. Hebræorum T. 1. p. 84. Hottinger Ennead, &c.

sustinuit, *duæ in duabus uxoribus suis, una cum regibus, una inter partes, una in clibano ignito Chaldaeorum. & una denique cum sædus inter partes pangeretur.* Utramque hanc enumerationem cum nonnullorum aliis refert R. Abarbanel in *Nachalat Abboth fol. CLV. col. I. seqq.* postquam R. Mosi Maimonidis sententiam exposuisset. Is vero sic illas tradiderat (1.) הגרות שאמר לו השם לך לך מארץ וגו' *exilium, cum dixisset ei Deus, vade tibi è terrâ tuâ &c.* (2.) הרעב אשר היה בארץ כנען כבואו שמה ער (3.) חמס *fames, quæ accidit in terrâ Canaan, cum vix eam ingressus esset, atque adeo grassata est, ut inde egredi cogeretur, &c.* (4.) חמס המצריים עליו בהלקח שרה לפרעה: *raptus, quo Egyptii Sarâm ipsi ablatam, Pharaoni adduxerunt.* (5.) לקוחו הגר לאשה אהר שניאש *bellum cum quatuor regibus gerendum.* (6.) מצות המילה אשר ציוה למול בן ק' שנה *Matrimonium cum Hagare contractum, postquam desperasset de suscipiendo ex Sarâ filio.* (7.) חמס מלך גרר *præceptum circumcisionis, quod à Deo accepit, ut jam centum annos natus circumcideretur.* (8.) גרש הגר אחרי הבניתו ממנה *raptus, quo Rex Gerar ei Sarâm abstulit.* (9.) גרש הגר אחרי הבניתו ממנה *expulsio Hagari, postquam ex eâ filium genuerat.* (10.) הרחקת בני ישמאל *ejectio filii Ismaelis.* שקרת יצחק *Ligatio Isaaci.* Singulis suam interpretationem interspergit Abarbanel, & addit: הנה לא זכר הרב הצלתו מאור כשרים *Ecce.* מכלל הנסיונות לפי שלא נזכר בתורה: *non meminit Rabbi hic liberationis è Chaldaeorum clibano ignito, ab aliis inter tentationes relata, propterea, quod illius*

illius nulla fiat mentio in Scripturâ. Fatetur igitur, ab aliis addi, quæ ex Scripturâ probari nequeant. Videatur idem Abarbanel ibidem pluribus, uti & R. Elieser Æscenasi sive Germanus in Mahase aboth Cap. II. seq. fol. LVII. seqq.

CXVII. Abrahami liber de Idololatria.

Gemara Codicis Talmudici Avoda Sacra cap. I. p. 108. ex versione Clariss. Viri Georgii Elieseris Edzardi.

R. Chasda dixit ad Afimi, Ego per Kabbalam sum edoctus, quod Codex Abrahami Patris nostri de Idololatria, quadringenta continuerit capita. Nos autem à Doctoribus Mischnicis tantum accepimus quinque capita (*quibus nempe absoluitur codex Mischnicus Avoda Sam*) & nescimus quid dicamus, (*i. e. nescimus multa eorum quæ in parvo isto Codice Mischnico dicuntur: quanta itaque difficultates nos premerent, si prolixus ille Codex Abrahami in nostris manibus versaretur?*)

Ad hunc locum doctissimus interpretes in notis p. 287. *De libris Abrahami passim etiam fabulatur Muhammed in Alkorano*, edoctus ita à Judæis, quorum opera in illo confarcinando fuit usus. *Huc illud Surata LIII. vers. 36. 37. 38. An non percepit (scil. homo impius qui abnegavit fidem) id quod est in libris Moïsis & Abrahami qui servavit pactum (s. integer fuit) Quod non portatura sit portans (scil. anima) onus alienum, (i. e. quod nemo alterius onus peccata sit portaturus.) Et Sur. LXXXII. vers. 16. seq. Equidem præsertis*

fertis (*mauultis*) vitam huius seculi. Sed futura vita melior est & perennis. Nam hoc (*scriptum*) est in libris prioribus. In libris (*inquam*) Abrahami & Moſis. *Ubinam autem scripta illa genuina Abrahami?*

CXVIII. Abrahami * Angelus Zedekiel, Apocalypſis a Sethianis ſuppoſita. Iderhan aliud ſcriptum Origeni, Athanaſio & Nichephoro CPol. memoratum.

S. Epiphanius hæreſi XXXIX. Sethianorum cap. V.

ΒΙΒΛΟΣ ΔΕΤΙΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑ-
ΦΟΝΤΕΣ ΕΞ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΜΕ-
ΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. ΕΞ ΟΝΟΜΑ-
ΤΟΣ ΜΕΝ ΣΗΘ ———
ΑΛΛΗΝ Δ' ΕΞ ΟΝΟΜΑΤΟΣ Α-
ΒΡΑΑΜ, ἢ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥ-
ΨΙΝ ΦΑΣΚΟΥΣΙΝ ΕΝΑΙ, ΠΑ-
ΣΗΣ ΚΑΚΙΑΣ ΕΜΠΛΕΩΝ ΕΤΙ-
ΡΑΣ Δ' ΕΞ ΟΝΟΜΑΤΟΣ &
ΜΩΥΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΑΛΛΑΣ ΑΛ-
ΛΩΝ.

Libros etiam certos
conſcripſerunt ſub no-
minibus magnorum vi-
rorum, ut Sethi ———
aliū item ſub Abraha-
mi nomine, quem &
pro Apocalypſi vendi-
tant, omni nequitia re-
fertum. Præter quem
alios à Moyſe, alios ab
aliis editos eſſe ajunt.

Origenes Homilia XXXV. in Lucam:

Legimus, (ſi tamen cui placet huiuscemodi ſcripturam recipere) iuſtitiz & iniquitatis Angelos
Cc super.

* Vide ſupra p. 4. Jo. Reuchlinus lib. 1. de Cabbala p. 631. Præceptor Abraham fuit Zad kiel, qui eandem ei tradidit Cabbalam recipienti, quam Adæ protoplasmati, Raziel,

** Supra p. 154. ſeq.

super Abraham salute & interitu disceptantes, dum utraque turba suo eum volunt cætui vindicare. Quod si cui displicet, transeat ad volumen quod titulo Pastoris inscribitur.

Athanasius in Synopsi S. Scripturae T. 2. p. 154.

Τὰ ὅ ἀπόκρυφα πάλιν
ἡ παλαιὰς Διαθήκης
ταῦτα·

Ἐνώχ, Πατριάρχαι, προσ-
ευχή Ιωσήφ, Διαθήκη
Μωϋσέως, ἀνάληψις Μωϋ-
σέως, ΑΒΡΑΑΜ*, Ἐλδαδ &
Μωδαδ, Ἡλίας Προφήτης,
Σοφονίας Προφήτης, Ζαχα-
ρίᾳ πατὴρ Ιωάννης, Βα-
ρὺχ, Ἀμβραχὺμ, Ἐζεχιήλ
καὶ Δανιήλ ψευδεπίγρα-
φα.

Apocrypha Veteris Te-
stamenti sunt ista:

Enoch, Patriarchæ,
Oratio Joseph, Testa-
mentum Moysis, As-
sumptio Moysis, ABRA-
AM, Eldad & Modad.
Elix Prophetæ, Sopho-
niæ Prophetæ, Zachariæ
patri Joannis, Baruch,
Ambacum, Ezechieli &
Danieli falso adscripta.

Nice-

* Lambecius in prodromo Hist. litterariæ p. 50. suspicabatur ex præcedentibus subintelligi ac repetendum esse vocabulum ἀνάληψιν, sed nemo veterum ἀνάληψιν Abrahami memorat, neque ceteris quorum nomina sequuntur ἀναλήψεις tributas accepimus. Itaque verius est ad Abrahamum non minus quam Eldadum & Modadum ceterosq; referendum esse quod postremo loco subiungitur commune vocabulum, ψευδεπίγραφα. Aut certe Ἀβραάμ poni ut Ἐνώχ & Πατριάρχαι pro scriptis sub Enochii nomine & Patriarcharum suppositis.

*Nicephorus CPolitanus in Stichometria Chronico
Compendio subjecta.*

καὶ ὅσα τ' παλαιὰς ἐ- σιν ἀπόκρυφα·	Apocrypha Veteris Te- stamenti:
α' Ἐνώχ σίχων δώ	1 Enoch, versuum 4800
β' Πατριάρχαι, σίχων εξ	2 Patriarchæ, versuum 5100
γ' Προσευχὴ Ἰωσήφ, σί- χων αβ	3 Oratio Joseph, versuum 1100
δ' Διαθήκη Μωϋσέως σί- χων * αβ	4 Testamentum Moyfis vers. * 1100.
ε' Ἀνάληψις Μωϋσέως σί- χων αβ	5 Assumptio Moyfis vers. 1400.
ς' Ἀβραάμ σίχων ατ	6 Abraam, versuum 130
ζ' Ἐλδαδ καὶ Μωδαδ σί- χων υ	7 Eldad & Modad. vers. 400
η' Ἠλίας προφήτης σίχων τις	8 Elias Propheta, ver- suum 3016
θ' Σοφονία προφητεία σί- χων χ	9 Sophoniæ Prophetia vers. 600.
ι' Ζαχαρίας & πατὴρ Ἰω- αννᾶ, σίχων φ	10 Zachariæ patris Jo- annis, versuum 500.
ια' Βαρυχ, Ἀμβακὺμ, Ἐ- ζεκιήλ καὶ Δανιήλ ψευ- δεῖς ἐπίγραφα.	11 Baruch, Ambacum, Ezechiel, & Daniel falso inscripta.

CXIX. *Precatio Schemâ, live preces
matutinæ.*

Judæi Abrahamum auctorem esse ferunt precum
Cc 2 ma-

* In operibus Petri Pithoei p. 18 σίχων αβ, versuum 1400.

matutinarum quibus quotidie utuntur. Confistunt illæ tribus pericopis Mosaicis Deut. VI. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Deut. XI. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. Num. XV. 37. 38. 39. 40. 41. Harum prima incipit à verbo שמע *Audi*, unde totis precibus nomen. Illis præmittunt duas breves preces quarum prior ויציין incipit: *Benedictus Tu Domine DEUS noster, Rex mundi, formans lucem.* Altera אהבה incipit: *Amore eterno amasti nos.* Post pericopas quas dixi, sequitur precatio quæ incipit: אמת ויציב *Verum & stabile.* Vide Talmudicos in Tamid. c. 5. Misna i. & Gvil. Gvilium ac doctissimum Collegam nostrum Georg. Elieserem Edzardum ad Codicem Talmudicum Berachot. c. i. sect. 4. Notant etiam Talmudici primum fuisse Abrahamum qui DEum nominaverit Adonai, Gen. XV. 2. 8. id. p. 68.

CXX. Psalmi Abrahamo tributi. *Heman*
vel *Ethan* utrum idem cum Abrahamo?

R. *Salomo ad locum in Rava Bathra cap. i.* David scripsit librum Psalmorum] per manus decem seniorum, id est scripsit ea quæ illi dixerunt qui ante ipsum fuerunt, etsi horum quidam illius ætate vixerunt. Asaph scilicet, atque Idithun, qui ex Levitis fuere cantores. 1.) Per manus Adami primi, ut ubi est (Ps. CXXXIX. 16.) *Imperfectum meum viderunt oculi tui.* Et (vers. 17.) *mibi autem nimis honorificati sunt.* Has sententias dixit Adam primus. 2.) Per manus Melchisedech, ut illud (Psalm. CX. 1.) *Dixit Dominus Domino meo, ac*
totum

totum Psalmum. 3.) Per manus *Abraham*, ut ubi est nomen *Ethan* Efrachitz, quia hic (Psalm. LXXXIX. qui incipit: *Misericordias Domini in eternum cantabo*, & in quo Davidis v. 21. & 36. diserta mentio) ut Rabbinii dicunt est Abrahami 4.) Per manus Moyses, Psalmum (XC. 1.) quæ inscribitur Oratio Moyses, & decem Psalmos qui ordine sequuntur. 5.) Per manus Heman, ubi est (Psalm. LXXXVIII.) Intellectus Heman. 6.) Per manus Idithun, ubi est, Intellectus Idithun.

Sunt & qui Abrahamo tribuunt Psalmum LXXXVIII. atque Hemanem Ezmechitam cum Abrahamo confundunt. Sic R. Arama, apud Salomonem van Til de Musica Hebraeorum lib. 2. c. 2. §. 6. Sed utique Heman & Ethan filii Seruchii nobiles vates, quorum mentio 1. Chron. II. 6. & 1. Reg. IV. 31. ab Abrahamo longe fuere diversi. Licet nec his Psalmi illi nec cuiquam ante Davidem tribui possunt. R. Aben Ezra Psalmum illum refert ad Elieserem Abrahami servum.

CXXI. De Abrahamicæ Doctrinæ vestigiis apud Ægyptios & Brachmanas, Guil. Postelli divinatio. Brahmanes Abrahames.

Guil. Postellus libro de Originibus cap. 15. de illa disciplina quæ ex Lege divina in universum opus Abrahami emanavit.

Nullum est dubium, quin sicut nunc sese omnibus accommodat sapiens, ut ad scopum sibi propositum veniat, unde & Christus & Paulus & revera sacræ disciplinæ periti fiebant omnibus omnia, ut

omnes lucrifacerent: Origenes autem ad profanarum disciplinarum ludum docturus descende-
bat, saltem ea quæ sunt Christi docturus cum iis
quæ sunt mundi: sic semper, & maxime inter pa-
tres aureo sæculo præditos, aut illi proximos, fue-
rit. Sicut enim homo encyclopædia formatus,
facile quemvis sermonem in quemcunque alium
traducit, & quocunque vult animos audientium
rapit: sic, sed multo facilius, sacrosancta illa pa-
trum lumina & oracula, quibus cum encyclopæ-
dia & inferiori humanarum disciplinarum admi-
niculo summa vis gratiæ & spiritus aderat, pote-
rant ubivis divertendo, & sese hominum ingeniis
accommodando, transfundere aliquid divini le-
gis. Ea de re duo genera disciplinarum exteriorum
ab Abrahamo disseminata, Ægyptiacum &
Orientale, seu filiorum Orientis. Multi autho-
rum humanitatis meminere Abrahami, nullus ta-
men non tribuit illi summam Chaldaicarum disci-
plinarum, id est, disciplinæ cœlestis cognitionem.
Patres vero Moïsi auditores, hoc in primis in eo
laudant, veluti proximam viam ad vera & super-
cœlestia cognoscenda, quod in Tharsensium re-
gum Magorum facinore claruit. Externorum
authorum testimonio, quo perhibent Abraha-
mum docuisse Ægyptios, si quis refragetur, ab ef-
fectu ipso videri ex sacris potest, dignissimam esse
disciplinam quam Noas ipse docuerit, nedum A-
brahamus: quum constet, Josëphum, Mosëm &
Salomonem illam sacrarum studiis adjunxisse.
Nam sacra traditio exprimit, eos excelluisse in ea
scientia. Nullum itaque dubium, quin quum illa
ele-

elementarium figurarum aut motuum disciplina, quæ auspiciis, aruspiciis, geomantia, hydromantia, aeromantia, pyromantia, & earum quibuscunque appendicibus constat, docerentur à patribus, etiam una veritatem religionis infunderent, & crassos homines crassis & eorum capacitati accommodatis rebus docendo, etiam per analogias & similitudines in causæ primæ admirationem conducerent. Et hi sunt peregrinationis Abrahamicæ in Ægypto scopus. Ideo ancilla Hagar in rei typum, ex Ægypto sequuta est Saram, & genito Ismaele accepit illi uxorem Ægyptiam, quia non voluit perfectionem religionis sequi cum Isaac. Ideo est notatum a summa eruditione viris, maxime a Mose altero, quem Rabi Moseh ben Maimon, seu Arambam vocant, maximam partem doctrinæ Ismaeliticæ, seu Alcorani esse ex Ægyptiaca doctrina desumptam: cujus quum ipsa Scriptura testetur fuisse peritum Mosem & Solomonem, quorum duorum præcipua scripta in sacris sunt, quin etiam inde quæ bona sunt & digna quibus Ægyptios possessores spoliēs, tanti viri desumpserint, dubium non est. Legis enim typus in auro est. Unde necesse est, sicut in sacra nocte exituri de Ægypto Israelitæ, vasa aurea precario ab Ægyptiis nunquam restitutori acceperē, & veritatis nudos illos reliquere: sic etiam Moses & Solomon studendo illis disciplinis, tacite exposuerint in sacris Scripturis, quicquid olim veritatis illos docuerat Abraham, factus etiam ibi, quam quum intrasset in Ægyptum, ditior. Nam ut Christus scientia experimentalī profecit ante Deum & homines:

sic non est dubium, etiam cœlestia & supercœlestia docendo Ægyptios, quin & ipse Abraham hauserit multa ab illis, quibus sit factus ornatior. Docendo enim discunt etiam perfectissimi. Verum præter libellum de creatione, formatione, ex innumeris Abrahami libris nil extat, nisi in Moese, in quo patrum sunt sententiæ. Licet vero omnia sint, in hac fece elementorum, in qua versatur disciplina Ægyptiaca, longe Aristotele syllogistico & Platone epagogico sublimius, oppleta accidentibus: tamen magna veritatis lux per virtutem latentis substantiæ & spirituum etiam ad minimam usque herbulam promovendam singulis rebus addictorum, possunt maximæ virtutes colligi & spargi, & tandem in Dei obsequium & humani generis auxilium traduci. Ea de re non minus & Moses & Solomon, & quicumque ea parte sapientiæ summe pollebat, poterat & divina & spirituali & cœlesti sapientiæ coniuncta humanæ diligentia & rerum corruptibilium naturis, malis spiritibus imperare, quam bonos in obsequium trahere. Hinc Eleazari facinus apud Iosephum de potestate in dæmones, virtute herbarum extrahi a corporibus solitos, ut præsentem Vespasiano fecerit sapientiæ Solomonis periculum. Ideo singularum creaturarum discussisse vires ad hyssopum usque tradit Scriptura. Hinc ratio rerum vetitarum in lege, licet etiam ob timorem DEI assidue representandum, & ut a ritu gentilium superstitiose rebus abutentium abstinerent fideles, sunt multa vetita.

Nullum est dubium, quin sicut variam substantiam

tiam corpoream acquirimus varietate ciborum, ita etiam spirituum rebus ipsis impactorum fiamus inter res ipsas devorandas participes. Hinc multarum rerum presentia fugari spiritus, etiam naturales authores tradunt: de qua re ad Dioscoridem appello. Hoc vero fecit Deus per salutis universi mediatorem Jesum, ut in omnibus delitescens inveniat, & inventus glorificetur. Hoc genus, ut jam dixi, est longe doctrina rationali in Platone & Aristotele ex preceptis Indorum, Chaldeorum, Ægyptiorum, Prophetarumque sensim multisque annis collecta, & apud eos in summa reducta, sublimius: & tamen sapientia filiorum Orientis est tanto ista major, quantum cælum a terra distat. Vide ergo, quid in spirituali angelicave, & demum quid in generali omnium intellectu universi mediatore sit abditum. Verum inter Ægyptios nunc funditus, imo in universo periit illa sticheomantia: præter quædam vestigia, quæ tam in carminatoribus quam inter strigas & falso divinos delitescere adhuc videntur.

Nomine ad hanc usque diem servato, suæ originis testantur fontem Abrahmanes, apud quos disciplinæ filiorum Orientis delitescunt. Quum enim vidisset Abraham suos filios tam in familia Ismaelis, quam illos qui ex Hagar ejus matre ad Judaismum conversa; & Ketura* veluti Deo sacrificata & suffitu oblata novo vocabulo nuncupata, nati erant, fratres quidem Ismaelis, sed ex utroque parente fidei natos; nolle Isaaco fratri ad propaginem Messia electo subjici, tunc pacis domesticæ

Cc 5

gratia,

* Interpretatio nominis קטורה.

gratia Ismaelem versus Ægyptum & Arabias habitare, & commercia connubiaque exercere permisit, ut potissimum disciplinis Ægyptiacis imbueretur, timore divino prius imbutus. Alios autem *libris rerum cælestium* donatos in totum Orientem misit. Et hoc est, quod ait Scriptura *: *Isaaco quidem dedit totum, seu omne, aut totale, filius vero concubinarum dedit munera.* Ubi patres sic intelligunt (nam nec de bobus, nec de rebus bove inferioribus in principali sensu & Deo digno cura ipsi Deo in sacra Scriptura est) Abrahamum dedisse soli Isaaco *totum*, seu *col*, id est, generalis intellectus seu spiritus Christi sibi promissi cognitionem: filiis autem concubinarum dedisse munera, id est, spirituum cælestium & terrestrium, qui immundi ante illum sunt & dicuntur, cognitionem, & rituales libros. Nam si materialiter intelligeretur dedisse omnia filio, quomodo posset dare munera bastardis? Vocat autem spurios, eo quod, quamvis essent utroque parente fidei nati, tamen instar mulorum steriles olim in Republica Mundi futuri essent, quibus ipsis Ismael est longe melior, eo quod cessantibus nobis profligare idololatriam a mundo, supplevit nostro nomine factus 10. tribuum Israel dux semiverax in Muhamede & Alcorano. Multiplices porro fuere tales concubinarum filii. Nam Græci ob rerum nuditatem, & voluntariam paupertatem Gymnosofistas vocarunt: alii, ut hodie sacerdotes in Guzrati Narfingæ & præcipuis Indiæ regnis, vocant Abrahmanes, seu Brahmanas, aut Brahminos, ab ipso Abrahamo, authore illius disciplinæ, quæ suæ veritatis ostendit specimen non solum in profetiis Balaami, sed maxime

* Genes XXV. 6.

in Magis, qui duce stella, & cœli simplici, qvalem Abraham docuerat, scientia, venere ante ipsos Judæos ad adorandum Christum: ut filius qui dixerat se nolle facere patris voluntatem, illam compleret, & ius primogenituræ consequeretur. Hudi, seu Hundi, aut India alio nomine dicti, sunt quasi directores & Judæi, laudatoresve. Unde doctrina Alcorani quæ partim ex eorum doctrina, sicut ex Ægyptiaca & sacra, est conflata, dicitur Huda: id est, directio, seu Judaitas. Judæos enim crebro, remota Jod litera, vocat Hud. Inde venit, ut Cabalistarum mysteriorum ejus auditores, factis in quadam area cœli formis, * & majuscula forma distentis characteribus, certissime de rebus futuris prænuncient: rarum hominum genus, & quod totam complectatur encyclopædiam. Hundi itaque, seu India, est tanquam Judæa Orientalis. Hinc Josèphus contra Appionem notat Græcos illorum auditores, illos Judæos orientales vocasse. Adjungit vero aliud nomen Chalanni, cujus etymologia ratio nondum est observata. Patres enim antiqui vocarunt Astronomicam disciplinam Chalón, quasi fenestram, per quam divina possis intueri. Sic enim ajunt Abimelecum regem Gargaris vidisse Isaacum ludentem cum uxore sua (cum tamen illam apud se non haberet) per fenestram, id est, per astronomiam. Sic enim illi Deus revelavit. Ideo Solomon dicit, quod dilectus respicit per Chalón, seu fenestram: & per cancellos, id est per cœlum clarum, & retiata accidentibus variis elementa. Chalanni itaque apud Indos, ait ex Aristotelis sententia in medium ex Clearcho

* Confer Gassarelli curiositates inauditas.

ejus

eius discipulo adducta, sunt dicti in India, qui Judzi dicuntur in Syria. Chaldin verò, seu Chaldzi dicuntur, vocabulo & in bonam & in malam partem usurpato. Significat enim vox, temporis & planetarum observatores: quod & utilissimè & superstitiosè fieri, notat Scriptura.

Ista sex hominum hodie in India superest, & in nostri orbis gastrologis, ineptissimo hominum genere, & inscientissimo. Meliori nota fuere Magi sapientes, præcipuè distillationum cælestium observatores. Hæc enim pars ut est ubivis licita & laudabilis, ita est utilitatis plena, ut caritati annonæ in tempore occurras, & satis terraque nasci solitis prospicias. Sic ditatus est uno anno philosophus * apud Aristotelem, prævisa olearum sterilitate: ut ostenderet facile esse filosofo, si animum ad ista caduca adhiberet, colligere opes: nec nisi volentem, penuriam pati. Tharsensi patria in Serarum finibus sita, sunt magis insignes hujus gentis reliquæ, ubi etiamnum supersunt multæ admodum tribus, & cognationes eorum trium regum qui nomine patriæ venere ad adorandum Christum: illique fidelissimè servant fidem. Cæteri dicuntur odioso vocabulo, & in universos Christianos à Turchis, qui olim ex eorum finibus ad Alcoranismo venere, contorqueri solito, Jagour, seu Jogour, aut Giagour, & à Lusitanis Jogris, eo quod in toto ferè orbe Orientali & Indico præstigiatores & incantatores non minus insignes, quam periculosi, ex ea gente sparsi videntur. Sic ubi sunt optima, sunt & pessima. Ad hanc diem Brahmanes ab omni vivente abstinen-

* Thales.

tes, & Pythagoreorum formatores sacrificos retinent, populos Indiarum, in diabolosebia, nedum in idololatria, licet bulatria & cercopithecolatria sit valde frequens, maximè in Guzrat & Narsinga, regnis maximis. Apud illos latent infiniti historiarum & librorum antediluvianorum thesauri, quos nos expectare una cum Enochianis opus est, antequam claritatem absolutam rerum Mosaicarum cernamus. Quum in hoc Brahmanum ordine, sub nomine Chaldo, aliquando esset Abrahamus, eo quod liberè & publicè de summo Deo non agunt, nec ultra cælum mentem attollunt, quod sacrosancte in Alcorano notavit Muhamedes, noluit amplius dissimulatoribus conformari: & sicut timore se, veri Dei cognitionem profiterentur philosophi Græci noluisse propalare, à Brahmanibus formati: sic tam longe fugit ab ea hypocrisis, quanto gravius idololatriæ peccatum esse noverat apud eos qui universalem intellectum nossent, & per illum in summi boni cognitionem venirent. Nam non fateri, quem nosti Deum, negare est.

CXXII. Abrahami numi & reliquiarum.

Jo. Christophorus Wagenseilius Commentario ad codicem Talmudicum Sota p. 574.

SI ineptias Judæorum sequimur, prima scæminarum Sara, Vetulæ nomen, habitumque, tulisse videtur: Docetur enim in Sanhedrin fol. 170. b. *Ad Abrahami ætatem usque, nondum erat senectus: quicunque intuebatur Abrahamum, credebatur se videre Isad-*

Isaacum, nec minus, quisquis videbat Isaacum, credebatur se intueri Abrahamum: Quamobrem, Deum precabatur Abrahamus, senium sibi obtingeret: ideoque scriptum est: (Gen. XXIV, 1,) Abraham autem erat senex vergens ætate. Quod de Abrahamo hic dicitur, idem, nisi omnia me fallunt, ad Saram quoque producendum, de ambobus enim eodem sermone cap. XVIII, 1. enunciatur: Abraham autem & Sara senes erant, vergentes ætate. Et vero, quia animum inducere potuerunt Judæi, ut crederent, primos mortalium Abrahamum, & Saram consensuisse, hinc evenisse arbitror, ut ejus rei memoriam, etiam numis ab Abrahamo fuisse insculptam, tradiderint. Bava Kama fol. 97. b. Traditio extat: Quæsum est: quæ fuerit Moneta Hierosolymitana? (Responsum:) DAVID ET SALOMO, scriptum erat in parte una, in altera vero: HIEROSOLYMÆ. Porro quæsum, quæ fuerit Moneta Abrahami? (Responsum:) Unam partem (exhibuisse verba:) SENECIO ET ANUS. Alteram: ADOLESCENS ET ADOLESCENTULA. Equidem, possideo numos duos, plane tales, quales in Talmude antiqui fuisse memorantur: Et quorum priorem, a Judæo quodam Viennensi redemi, posteriore, me nuper donavit Vir Nobilis, & integerrimus, Andreas Viatis, pro insignibus suis in me amicitiz officii. Ecce, figuram utriusque, subjicimus:

Vide Figur. I.

Meminit numi postremi, etiam, pius quondam in Joachimica valle Præsul Jo. Mathesius, in Sa-repta p. 148. a. cujus verba adducere convenit, *Ich habe zwei alte jüdische Münz bekommen, bey den löblichen*

eben Herrn von Hassenstein, die hat der weitberühmte Herr, Herr Boslaf von Hassenstein, der aufm Schlos Hassenstein, als ein hochgelehrter Herr, sehr eine schöne Liberey hat angerichtet, und zum heiligen Land gewesen, mit sich aus dem gelobten Land bracht, wie sie in ein Pergament eingewickelt, darauf mit wolgedachten Herrns Hand geschrieben: **HÆC MONETA MINOR ARGENTEA EST IPSIUS ABRAHAMI.** Dieselbige kleine Müntz, wigt ein halb Loth Silber, eben wie ein Landseckel, und ist rund, ungefehrlich eines halben Batzen breit. Am Korn ist sie fein, darauf sind jüdische Buchstaben gepreget, auf einer Seiten steht mitten auf der Müntz: **DER ALT UND DIE ALTE.** Damit man aber wisse, wen man hiemit meine, steht über, und unter den Wort **ZEKAN**, ein jüdisch A, mit dem Titel. Und über den Wort **ZEKONAH**, ein jüdisch S, daraus man leichtlich abnehmen kan, daß **ABRAHAM** der Alte, und **SARA** die Alte, genennet sey. Auf der andern Seiten steht auch eine Hebreische Schrift, mitten übern Groschen **BACHUR UBETHULA**: übern und untern Wort **Bachur**, steht ein Jod über und untern Wort **Bethula**, ein Hebreisch R. dann weil die alten Eltern Abraham und Sara auf der andern Seiten stehn, und **Bachur** heist ein Juncker, und auserwehlter junger Gesell, und **Bethula** heist bey den Juden ein Jungfrau, die keinen Mann erkennt, wie Gen. XXIV. Jungfrau Rebecca genant ist, so hat Abraham seines Sohns Isaac und Schnur Rebecca Namen, auf seinen Seckel wollen prägen lassen.

Idem p. 578.

De reliquo, conjectura nunc afferenda est, de horum

horum numorum origine. Nimirum, sic con-
 jicio: Apud secula priora, pietatis, aut curiosita-
 tis impulsu, Christianorum multi, Palæstinam
 petebant, loca quæ præsentia Servatoris sacravit,
 suis contemplaturi oculis, veneraturi affectu. Uti
 autem peregrinantium omnium, ita & ipsorum
 hoc fuit studium, ut quædam, pro itineris memo-
 ria, domum secum referrent, & imprimis *λεῖψανα*
 Sanctorum, nummique sacri desiderabantur.
 Prorsus uti hoc ævo quoque, qui ædem Laureta-
 nam, Romam, Assisios, aut Compostellam se con-
 ferunt, conchis, crucibus, cingulis, & sacratis
 numis onusti, redire solent. Occasionem hinc
 sumserunt Judæi, qui in iis partibus degunt, secun-
 dum locum quem adduximus Talmudis, fingendi
 numos ejusmodi, & ex illorum venditione, fa-
 ciendi quæstum. Allati in Germaniam, facile re-
 pererunt amatores, qui ad aliorum similitudi-
 nem, novos flare ferire jusserunt, & hinc illa,
 quam habemus copia. Ergo nobis Abrahami num-
 mi, eodem loco sunt, quo Hepidanni in Annali-
 bus, * sequens narratio: *Anno MCLXXX. Comes*
Rudolfus de Fulndorf Hierosolymam petiit, & se perpetua-
liter S. Sepulchri servitio dicavit. Quem Abbas S. Galli
rogavit ut sibi reliquias transmitteret. Is autem petitioni
volens satisfacere, ad quoddam cænobium perrexit, quod
ad S. Abraham nominatur, illicque X. marcas auri obtulit.
Deinde pro caritate Reliquias petiit. Illi honorifice eum
tractare volentes, duxerunt eum ad altare publicum, quod
in honorem Patriarcharum erat consecratum, & altare
aperientes, devote sibi reliquias Abrahæ, & Isaac, & Ja-
cob

* In Goldasti Tom. I. Scriptor. rerum Alemannicarum p. 18.

coboscenderunt, & quia horum reliquias supra modum petiit, licet veniendo, tamen ei particulas ex eis dederunt. Comes vero capsulam pretiosi operis comparavit, ac Reliquias in illa, sub proprio sigillo condidit, & sic sigillata Abbatii S. Galli amicissimo Domino suo transmisit. Ubique autem haec reliquiae fuerint, ut illic testati sunt, illic pax & augmentum, & lenitas aëris semper erit.

CXXIII. Abrahami Testamentum. Quercus Mambre. Epicedium in Abrahami funere.

IN Bibliotheca Vindobonensi Cod. Theolog. CCCXXXVII. (hodie CCCXXXVII.) à fol. 34. pag. 1. usque ad fol. 57. p. 1. MStus exstat anonymi cujusdam Autoris liber *Testamentum Abrahami Patriarche* inscriptus, quo continetur teste Lambeccio lib. VI. p. 304. fabulosa Narratio Græcobarbara de Abraami vita & morte. Verba tituli cum principio Narrationis sunt hæc: Ἡ Αἰθαίηκη ἑοσίς Πατέρους ἡμῶν καὶ δικαίη Ἀβραάμ. Διαλύει ᾗ καὶ τὸν ἑθνατὶ πόρον, τὸ πῶς δὴ ἕκαστος τελευτᾷ ἀνθρώπου. Ἐζήσεν Ἀβραάμ τὸ μέτρον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐτη * ἑκατὸν ἐβδομήκοντα πέντε, ζήσας ἐν ἡσυχείᾳ καὶ πραότητι καὶ δικαιοσύνῃ. πάντῃ ᾗ ὑπῆρχε ὁ δίκαιος Φιλόζενος. Πήξας ᾗ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν τετραπόδι τῆς δρυὸς ** τῆς Μαμβρῆ, τὰς πάντας ὑπεδέχετο πλυσίς

Dd

σίς

* Gen. XXV. 7.

* Gen. XIII. 18 & XVIII. 1. XXI. 33. Quercus hæc ἡ ὠγγυῖη καλεσμένη δρυς apud Josephum. Confer de querceto illo Mambre Ezech. Spanhemium ad Callimachum p. 378.

σὶς καὶ πέντας. Lambecio doctissimo Viro hæc narratio desumpta esse videtur ex Apocalypsi Abrahamo supposita olim à Sethianis, sed aliud hoc & alterius argumenti longeque junioris nugivenduli videtur esse commentum quale de morte Abrahami & translatione ejus in cælum per Michaëlem Archangelum memorat libro VIII. p. 374. seq.

Talmudici in Bava Bathra f. 29.

Mortuo Abrahamo convenerunt Principes terræ & dixerunt unus ad alterum, vñ mundo huic quia periit Dux ejus, & vñ navi huic, quia periit gubernator.

CXXIV. Myſterium nominis Abrahami. Abraham Saturnus, Gigas &c. Rex Damasci. Abraham cultus ab Alexandro Severo Imp. Alia nonnulla.

Gemara Berachot. c. 1. p. 146. ex versione Cl. F. Georg. Elieſeris Edzardi.

A Bramidem est qui Abraham. Ab initio enim fuit tantum Pater Aram, (unius gentis in qua vixerat, sede sibi delecta in urbe Mesopotamiae Haran, unde dictus fuit Abram) postea autem factus est Pater totius mundi (multitudinis scil. gentium, atque hinc nomen Abraham est sortitus.) Similiterque etiam eadem est quæ vocatur Sarai & Sara. Ab initio enim fuit tantum Domina ancillæ suæ (unde cum suffixo singulari

480. Dickinsoni Delphos Phœnizantes p. 138. & in appendice p. 38. Guil. Cavei apparatus ad Vitas Apostolorum p. 21. seq. & fortunati Seaceli Myrothecium sacrum f. 947.

gulari dicta fuit Sarai, h. e. Domina mea) postea autem facta est Sara*, h. e. Domina totius Mundi.

Litera He** ex nomine DEl tetragrammato, ut in questionibus Hebr. notat Hieronymus,*** nomini Abrami adjecta ex sterili facundum reddidit. Ita Cabbalists

Dd 2

apud

- * Ex Hebraicis Codicibus Geneleos perspicuum est nomini Abram additam literam He, nomini Sarai autem detractum jod esse. Sed Græci Abramo addunt literam a, Saræ literam r. ἐν ἀλφα τῷ Ἀβραάμ ὀνόματι, καὶ ἐν ρῶ τῷ Σάρραι ὀνόματι, ut notat Justinus Martyr p. 340. dialogi cum Tryphone. Sulpicius Severus lib. 1. Tunc Abrahamo & uxori eius adjectione unius literæ nomen immutatum, ita nunc ex Abram Abraham, ex Sara Sarra dicitur. Ab his discedit Eucherius Lugdunensis: Notandum quod utriusque nominibus Abraha & Sara tantum a literam Dominus addiderit, qua tamen apud Hebræos per he legitur. Philoni Σάρρα est ἀρχὴ μὲν quasi legisset Sarai: idem iisdem in locis Σάρραν, ἀρχισσαν interpretatur. Hieronymus quæst. Hebr. Errant qui putant primum Sara per unum r scriptum fuisse, & postea ei alterum r additum: Et quia r apud Græcos centenarius numerus est, multas super nomine ejus ineptias suspicantur — Causa autem ita nominis immutata hac est, quod antea dicebatur princeps mea, unius tantum domus mater familias, postea vero dicitur absolute princeps, id est ἀρχισσα — Quidam pessime suspicantur ante eam lepram fuisse vocatam, & postea principem; cum lepra Zarahath dicatur: quæ in nostra quidem lingua videtur aliquam habere similitudinem, in Hebræo autem צרעא דצרעא penitus est diversa.

- ** Franciscus Mercurius ab Helmont in Alphabeto Hebraico p. 67. putat in littera He mysticam significationem generationis occultari, omnia enim animantia fervore libidinis agitata hujus quasi litteræ sonum anhelando producere videri.

- *** Vide supra p. 355.

apud Jo. Reuchlinum lib. I, de Cabbala p. 631. *Nec minus indicavit fore aliquando ut ipsemet Deus ex semine Abrahæ nasceretur.* Ita Rich. Montacutius T. I. Originum Eccles. p. 107.

Tres primæ literæ nominis Abram ordine denotant totidem personas SS. Trinitatis, *Ab, Ben, Ruah.* Confer disquisitiones Biblicas Claudii Frassenii p. 47. seq.

Abrahami & *Sara*, Isaacique a parente suo immolandi historiam sub Saturni, *Anobret* & Jehud nominibus exponi a Porphyrio in loco quem dedi supra p. 368. post Scaligerum ad fragmenta Græcorum p. 48 agnoscunt Bochartus lib. 2. Chanaam c. 2. Huetius p. 116. demonstrat. Evangel. Theophilus Galeus in Atrio Gentilium Anglice edito lib. 2. p. 7. seq. alique.

Judæi fabulantur Abrahamum perinde ut Adamum fuisse virum vāgrandi statura Gigantea, Vide Jo. Morini Exercitationes Biblicas p. 328.

Justinum XXXVI. 2. ex Trogo Pompejo si audimus, Abraamus fuit Damasci Rex, cui etiam assentitur Nic. Damascēnus in loco supra p. 357. allato Regem Damasci appellans. Sane pro illa ætate non male convenit illi Regis * nomen, Principi potentis familiæ, magnique tractus quem occupaverat Gen. XIII. Domino, ducique exercitus, & quatuor Regum victori, unde etiam *נשיא מלחמה*

Prin-

* Vide sis quæ pro regia Abrahami potestate Adrianus Houtynus in Monarchia Hebræorum Lugd. Bat. 1685. cap. I. licet Regem proprie dictum fuisse negant D. Abr. Rechenbergius in diss. de sicta ante Saulem Hebræorum Monarchia civili Lipsiæ 1687 §. 9. seq. & Jo. Jacobus Schudt in Compendio Hist. Judaicæ p. 45.

Princeps Dei sive magnus Princeps dicitur Gen. XXIII. 6.

De Alexandro Severo Ælius Lampridius in ejus vita c. 29. *Si facultas esset, id est, si non cum uxore cubuisset, matutinis horis in lavario suo, in quo & divos Principes sed optimos electos, & animas sanctiores, in quibus & Apollonium, & quantum scriptor suorum temporum dicit Christum, Abraham & Orpheum, & hujusmodi deos (MSS. Reg. & Palatin. hujus cæteros) habebat ac majorum effigies, rem divinam faciebat.* Confer Rev. D. Georg. Henrici Gæzii meletemata Annæbergensia diss. XVII. quæ est de cultu Abrahami, ubi inter alia p. 916. affertur hymnus in Ecclesia Romana ad Abrahamum decantari solitus:

*Tu Pater adsis Abraham,
claram gerens prosapiam,
cum ipsis, necessariam
nobis, precando veniam.*

Etp. 920. hæc pseudo Origenis in planctu sive lamento: *Incipiam me genibus prosternere & deprecari universos sanctos, ut mihi non audenti petere Deum propter nimietatem peccati, succurrant. O sancti, vos lacrymis & fletu pleno doloris deprecor, ut procidatis misericordis ejus pro me misero. Pater Abraham deprecare pro me.*

CXXV. Haruspicina & auspicia Abraami. Preces contrapicas, semina terræ Chaldæorum absumentes.

Haruspicinæ & auspiciorum monstratorem fuisse Abraamum, Julianus Imp. olim collegit

ex iis quæ de Abraamo legerat Genes. XV. 11. 17. sed eum recte refellit Cyrillus Alex. libro X. contra Julianum p. 359. seq. edit. Lipsiensis. Confer Ezech. Spanhemii commentarium ad Callimachum p. 628. seq. Sane *διχοτομήματα* illa hostiarum, avesque quæ in loco Geneseos memorantur, nihil cum haruspicina & auspiciis commune habent, sed referunt antiquissimum Chaldæorum ritum, fœdera sancienti divisis hostiis & transitu per illas facto. Unde Hebræi dicunt *šedus divide-
re*, כרות הכרות quod alii *ferire*, *percutere* ab alio ritu quo animal lapide feriebatur. Confer interpretes ad Geneseos locum & ad Jeremiz XXXIV. 18. 19. Bochartum T. 1. Hierozoici p. 325. sq. Joachimi Kuhnii pentadem 2. quæstionem Philologicarum quæst. 2. Andreæ Masium ad Josuam p. 167. Jo. Conradi Dieterici Antiquitates Vet. Test. p. 633. Grotium ad Deut. XXIX. 28. & Matthzi XXVI. 28. Jacobi Geusii victimas humanas T. 1. p. 286. seq. & Tho. Gatakeri Adversaria Miscellanea p. 421. seq. edit. Lond.

*Gregorius Abulpharajius in Historia Dynasti-
arum p. 13.*

Cum Abraam annorum esset quindecim, annuit Deus precibus ejus contra picas quæ terram Chaldæorum vastabant semina terræ ab iis mandata perdentes. Incenditque ille templum Idolorum in urbe Chaldæorum, at Haran frater ipsius ad extinguendum ignem ingressus combustus est. Ideoque fugiens Abraam annos jam natus sexaginta

ta cum patre suo Tareh, fratreque Nahor, & Loto Harani fratris sui qui igne periit filio, ad urbem Harran, in ea quatuordecim annis degit. Tum allocutus eum Deus, emigra, inquit, ex hac terra quæ habitaculum est patrum tuorum, eo quo te jubeam: assumtis ergo Sara uxore sua & Loto fratris suæ filio in terram Canaan ascendit.

CXXVI. Abraam a DEO de multis peculiariter edoctus. Judex constitutus ad portas inferorum.

Scipio Sgambatus in Archivis Veteris Test.

p. 194. 195.

Berescith Rabba sect. XLIX. in illa verba Gen. XVIII. *Num celare potero Abraham, quæ gesturus sum?* Multa de iis, quæ DEUS Abrahamo revelavit, ex Veterum traditione scribit: inter alia sic DEum inducit loquentem: *Ostendi illi legem, quam daturus sum, & judicium Sodomorum non indicabo illi?* R. Acha nomine R. Samuel, F. Nachman, qui hoc habuit ex R. Nathan, dixit: *Usque ad levissimas quæstiones, quæ postea exagitata sunt in lege, Abrahamus sciebat: etiam nomen novum quod Hierosolyma impositurus Deus erat, ut scriptum est, & vocabitur Hierusalem sedium Domini, Abrahamus sciebat.* R. Chayn, & Rabbinus Themanenses ex nomine R. Juda dixerunt: *Nullus dies transit, quo Deus non aliquam novam quæstionem proponat in suprema illa Academia, & has etiam quæstiones Abrahamus sciebat.* Pluribus quoque locis dicunt, Abrahamo Deum ostendisse præcipua quæque Hebræis

eventura: ut in *Bereschit Rabba* cap. LVI. ubi inter alia dicitur DEUS ostendisse Abrahamo Templi ædificationem, ac destructionem, & rursus ædificationem. Melius, accertius dicerent, Abrahamo ostensum à DEO Messiam; quandoquidem id tam aperte Messias ipse testatus est*: *Abraham pater vester exultavit, ut videret diem meum, vidit, & gavisus est.* Mechilta, ut refert Jalkut sect. Jethro, ait, Deum ostendisse Abrahamo transitum maris Rubri, legislationem, & statum animarum in Gehenna. *Vaikra Rabba* addit ostensa illi Regna quatuor Assyriorum, Persarum, Græcorum, Romanorum, eorum initia, progresiones, casus. *Bava Batra* cap. I. ait, Abrahamo Deum concessisse ut adhuc vivens fontem vitæ æternæ degustaret. Abrahamum sedere ad Inferi portas veluti judicem, & cognitorem causarum traditio Hebraica est in *Bereschit Rabba*, & refert Jalkut in Psal. n. 773. Alii Abrahamo addunt Isaacum, & Jacobum. Hinc forte Græcis fabula, qua tres apud Inferorum ostia Judices constituuntur.

CXXVII. Colloquium Abrahamæ cum divite epulone. Sinus Abrahami. Cum Abrahamo, Isaaco & Jacobo assidentes mensæ in regno cœlorum.

QUæ Abrahamus cum divite epulone (Nimeusim ** vocat Euthymius) post fata locutus inducitur à Christo Luc. XVI. 25. depingi ita per

* Joh. VIII. 56.

** Alii Herodem perstringi putant. Vide Montacutii Origines Ecclesiasticas T. 2. p. 223. sq.

per *Ἀγρίππῳ* judicat Justinus quæst. 60. ad Orthodoxos, & per parabolam sive *δραματικῶς* (ut scribit Asterius T. I. auctarii novi Combesisiani p. 20.) tradi creditum à Theophilo libro IV. allegoriarum in Evangelia, Clementē Alex. IV. Strom. p. 486. Athanasio juniore quæst. 21. ad Antiochum & Anastasio Sinaita qu. 91. Idem sentiunt præter Nazianzenum, Epiphanium, Damascenum aliosque Theophylactus Chrysostomum homiliis de Lazaro secutus, Eucherius, & Titus Bostrensis, Cyrillus item in Catena Corderiana ad Lucam: Beza quoque testatus est in pervetusto suo MS. Codice Græco-Latino præmissa reperisse se hæc verba: *ἐπὶ δὲ καὶ ἑτέραν τὴν παραβολήν.* Idem in uno suorum Rob. Stephanus invenit, atque in latino Codice valde antiquo Bibl. Bodlejanz Joannes Millius. Quavis tamen historia verius fideque dignius est, divites immisericordes ac luxoriosos, si in hac impietate sua mortem obeant, venire in locum tormentorum, ubi sine guttula consolationis relictī in omne ævum excruciabuntur: pios vero licet in hac vita neglectos & contemptos, statim post excessum ex hac vita ab angelis portari in cœlestia tempe ibi in perpetuum recreandos & cum Abrahamo, Isaaco & Jacobo divini Convivii * æternum futu-

Dd 5

ROS

* Vitæ cœlestis ac sempiternæ felicitas sub Convivii cœlestis imagine adumbratur non modo à sacris scriptoribus sed etiam ab externis, ut docuerunt Jo Clericus & scholiasten Luciani T. I. p. 31. & ad Pedonem p. 170. & Lambertus Bos diatribis ad Novum fœdus p. 33. 34. ubi verba Christi ad latronem Luc. XX. 43. *Hodie apud me eris in paradiso* docet esse verba promittentis consortem cum futurum secum

cœle-

ros participes Matth. VIII. 11. quæ causa est cur locus ille sempiternæ beatitudinis iam dicatur *sinus Abrahamæ*, ** jam ut in Constitutionibus Apostolicis VIII. 51. *** *sinus Abrahami, Isaaci & Jacobi*. Qui enim

cœlestis convivii. Empedocles apud Clementem V. Strom. p. 607.

Ἀθανάτοις ἄλλοις ὁμέσιοι ἐν τραπεζῇ.

Et frequens hoc in Judæorum scriptis, à quibus accepit Muhamedes in Corano.

** Luc. XVI. 22. ad quem locum viri docti jam attulerunt illud ἐ Massechet Kiddushin fol. 72. c. 2. היום ישב בחיקי אברהם היום יושב בחיקי אברהם *Hodie discumbes in sinu Abrahami*. Idem verò et cum Abrahamo patre fidelium in cœlesti, mensa accumbere atque accumbere cum Deo Abrahami, & in sinu ejus in quo Abraham acquiescit, uti genus hoc loquendi interpretatur B. Seb. Schmidius diss. XV. fasciculi quæ est de sinu Abrahami, vel ut Asterius T. I. auctarii Combessiani p. 16. explicat, cubare in sinu Christi filii Abrahamæ. Præstat porro cum illis viris doctis sentire, qui ad morem convivii, de quo dixi, respici contendunt, quam cum Daniele Fesselio lib. I. Adversar. sacr. cap. 10. phrasin illam referre ad morem parentum qui parvulos natos tollere humo & in sinu fovere solent. Alia si placet vide apud Sviceum T. 2. p. 138. seq. & in Georgii Vechneri libello de sinu Abrahamæ.

*** Constitutiones Apostol. VIII. 41. καὶ ἰλεως καὶ εὐμενῆς γενόμενος καὶ καταξῆ εἰς χώραν εὐσεβῶν, ἀγαπῶν εἰς κόλπον Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶν εὐαρεστησάντων καὶ πάντων τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἐνθα ἀπὸ δαὸδύνῃ, καὶ λύπῃ καὶ στεναγμοῦ. Et propitius clemensque factus (DEUS) collocet eum in regione piarum, quiescentium in sinu Abrahami, Isaaci & Jacobi, cum omnibus qui a sæculo placuerunt Deo, ac ejus voluntatem fecerunt, unde aufugit dolor, tristitia & gemitus.

enim ad mensam proximi alicui accumbunt, dicuntur in sinu illius recubare, ut ex Joh. XIII. 23. Livio XXXIX. 43. & Plinio IV. 22. Epist. constat. Atque ita Filius ipse dicitur esse in sinu DEI patris Joh. I. 18.

CXXVIII. Scriptum trium Patriarcharum nomini suppositum.

Memoratur in loco Constitutionum Apostolicarum Clementi Romano tributarum, quem dedi supra p. 221. ubi ad verba τριῶν Πατριάρχων] hæc annotat doctissimus Cotelierius : *Opinor Abrahami, Isaaci & Jacobi. Atque is est forsitan liber qui inscribitur Πατριάρχαι in Athanasii Synopsi (supra p. 402.) in Nicephori CPolitani Canone (supra p. 403.) & in MS. Laterculo. Hieronymus Vigilantio: Et si tibi placuerit, legito fictas revelationes omnium Patriarcharum & Prophetarum.*

Jo. Ernestus Gravius in notis ad T. I. spicilegii Patrum p. 338. vocat Δι&θήκας τριῶν Πατριάρχων, atque notat in testamento XII. Patriarcharum, testamento Benjaminis sect. 10. mentionem fieri testamenti ab Abrahamo, Isaaco & Jacobo facti.

Ποιῆσατε ἐν ἀλήθειᾳ
καὶ δικαιοσύνῃ ἕκαστος
μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ
κρίμα εἰς πιστοποίησιν, καὶ
τὸν νόμον Κυρίου καὶ τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ φυλάξατε.
ταῦτα γὰρ ἀντὶ πάσης

Facite igitur veritatem & justitiam unusquisque cum proximo suo, judicium & fidei operationem, & Legem Domini & mandata ejus custodite. Hoc enim

κλη-

κληρονομίας ὑμᾶς διδά-
σκω. Καὶ ὑμῖς ἂν δότε
ταῦτα τοῖς τέκνοις ὑμῶν
εἰς κατέχευσιν αἰώνιον.
Τὸτο γὰρ ἐποίησεν Ἀβρα-
ὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.
Ταῦτα πάντα ὑμᾶς καλε-
κληρονόμησαν, ἐπόντες
φυλάσσειν τὰς ἐντολάς τῆς
Θεοῦ, ἕως ὅτε ὁ Κύριος
ἀποκαλύψει τὸ σωτήριον
αὐτῇ τοῖς ἔθνεσι. Τότε ὀψε-
σθε Ἐνώχ, Νῶε, Σὴμ καὶ
Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακώβ ἀνισταμένους ἐκ δε-
ξιῶν ἐν ἀγαλλιάσει.

vos pro omni heredita-
te doceo. Et vos igitur
date hæc filiis vestris in
possessionem sempiter-
nam, hoc enim fecerunt
Abraam, Isaac & Jacob:
Omnia hæc dederunt
nobis in hereditatem,
dicentes: Custodite
mandata DEI, usque-
quo revelet Dominus
salutare suum omnibus
gentibus. Tunc vide-
bitis Enoch, Noë, Sem,
Abraam, Isaac & Jacob
resurgentes à dextris in
exultatione.

**CXXIX. Apocrypha de LOTO narra-
tio sive fabula ex MS. Claromontano Anna-
lium Mich. Glycæ, in notis Phil. Labbei
ad Glycamp. 358.**

Αἱ θυγατέρες τῆς Λῶτ
νομίσασασι ὅτι ὁ κόσμος
ἅπας ἤδη ἀπώλετο, καὶ
πᾶν σπέρμα αὐτῶν ἐκ ἐτι γε-
νήσεσσι, ἐμέθυσαν τὸν πα-
τέρα αὐτῶν οἶνω, καὶ στυ-
γιάσθη αὐταῖς, μὴ εἰδώς
ἐκ τῆς μέθης τὸ γεγονός

Filix Loti ratz to-
tum orbem terrarum
esse deletum, & semen
sibi nullum reliquum
fore, patrem suum vino
inebriant. Hic itaque
cum illis concubuit, nec
præ ebrietate * quid fo-

παρ

* Loti nomen Eucherius, Hieronymus & alii veteres interpre-
tantur

παρ' αὐτῷ. Τὸτο γὰρ γνω-
ρίσας ἐξ αὐτῆς ὁ Θεὸς
αὐτῷ Ἀβραὰμ καὶ λυπη-
θεὶς, ἐξαπέστειλεν αὐτὸν
εἰς τὰ μέρη τῶ ποταμοῦ Νεί-
λου, ἐπαίρειν ἐξ αὐτῆς ὡς
δὴθεν δαλῆς τρεῖς, τῇ δ'
ἀληθείᾳ, ἵνα θηριοβρω-
τῶ γένηται καὶ ἐξιλεώσας
τὸ ἁμάρτημα. Ὁ δὲ Λὼτ
ταχυδρομήσας, οἰκονομία
θεῷ προσήνεγκε τῷ Ἀβρα-
ὰμ δαλῆς τρεῖς, ἦγον ἐκ
κυπαρίσσεως, ἐκ πεύκης, καὶ
ἐκ κέδρου. Καὶ θαυμάσας
ὁ Ἀβραὰμ ὅτι διεσώθη ἐκ
τῶν θηρίων ἀλώβητος,
ἐδόξασεν τὸν Θεόν. Ἀνελ-
θόντες δὲ ἀμφοτέροι μετὰ
τῶν δαλῶν εἰς τὸ ὄρεον,
ἐπῆξεν αὐτῆς ἐπὶ πέτρᾳ
ὁ Ἀβραὰμ χωρὶς ἀπ' ἀλ-
λῶν, πλησίον δὲ, ὡς
Φέροντας χῆμα τρίγωνον.
Προεταξὲς δὲ τῷ Λὼτ ἀπ-

cisset sensit. Quod cum
patruus ejus Abraam
comperisset, super re hac
valde contristatus, ad
confinia Nili fluvii eum
misit, veluti arcessiturum
tres stipites ligni, reve-
ra autem devorandum
à bestiis, atque ita pec-
catum expiaturum. At
Lotus celeriter matura-
to cursu, DEO ita mode-
rante tres Abrahamo
stipites attulit, ex cy-
presso, picea & cedro.
Miratus Abraamus cum
videret eum illisum à
bestiis servatum, DEI
laudes celebravit. Am-
bo itaque cum stipitibus
montem ascendunt, ubi
Abraamus separatim
singulos plantavit, pro-
pius tamen ita positos, ut
trianguli formam re-
ser-

tantur *declinantem* live *sinuam*, aut ἀπόκλεισιν, & θα-
λασσαν. Nam quod apud Marcianum T. 2. Hieron. p.
222. dicitur λελυτρωμένη ἐχαλα & ἐκκλησιασθε, non
videtur esse nominis expositio, sed petita a te quod
liberatus per fratrem & Angelos, & pœnitentiæ apud Sodo-
mitas præco fuit, de quo videndus Herbelotus in Bibliotheca
Orientali.

ἐρχεσθαι καὶ ἀντλεῖν ὕδωρ
 ἐκ τῆς Ἰορδάνου, καὶ ποτίζειν
 αὐτὰ καθ' ἡμέραν. Ἀπῆλ-
 χε ὃ τὸ ὄρθρον ἐκ τῆς Ἰορ-
 δάνου ὡσεὶ μίλια κ' δ. Ἐνθός
 ὃ μηνῶν τριῶν ἐβλάστη-
 σαν οἱ δαλοί. καὶ κατελ-
 θὼν ὁ Λὼτ ἐξέειπε εἰς τὸν
 Ἀβραάμ. Καὶ ἀνελθόντες
 ἰδοὺν τὸ γεγονός, εὗρησαν,
 ὅτι ἠνώθησαν οἱ τρεῖς δα-
 λοὶ καὶ εἰς ἓν ἐγεγονέισαν,
 αἱ ρίζαι ὃ μόναι ἐναπ-
 ελειφθῆσαν ὡς καὶ ἐφυτεύ-
 θησαν καὶ χωρισμῶμαι. Ἰδὼν
 ὃ Ἀβραάμ τὸ γεγονός ἐν
 τοῖς ξηροῖς ξύλοις, πεσὼν
 προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ καὶ
 εἶπε· εἰς τὸ ὃ ξύλον ἔσται
 ἁμαρτίας ἀπόφασις. Τὸ

ferrent. Iusfitque Lo-
 thum abire, haurire a-
 quam è Jordano & quo-
 tidie illos rigare. Fuit
 autem distantia montis
 à Jordano milliaria vi-
 ginti quatuor. Atque
 intra trium mensium
 spatium stipites germi-
 narunt, ex quo Lothus
 abiit, & Abrahamo hoc
 renunciavit. Venientes
 igitur rem visuri depre-
 hendunt tres stipites in
 unum coaluisse, solis ra-
 dicibus uti plantatae e-
 rant separatim ** manen-
 tibus. Quod Abraamus
 in aridis lignis contigis-
 se animadvertens pro-

** Gen. XIX. 33. 35. Hieron. in quest. Hebr. ad illum locum:
*Hebraei appungunt de super quasi incredibile & quod rerum
 natura haud capiat, coire quæpiam nescientem. Sed recte
 notant alii non plane Lotum dici nihil sensisse, sed tantum
 largiore potu victum non cogitasse uxorem suam extinctam
 & cum accumbente filia luminibus sublatis velut cum con-
 juge rem habuisse. Hoc enim magis credibile quam usam
 pro pellice aut serva, quod recentibus interpretibus in
 mentem venisse video. Frigidius est quod alii ebrios ad Ve-
 nerem ineptos esse objiciunt. Namque Ovidio etiam telle
 Vina parant animum Veneri, nisi plurima sumat. Sic
 Bacchus Nicæa nympha potitus cum fontem ex quo à vena-
 tione bibere illa solebat vino loco aquæ replevit, ut est
 apud Memnonem c. 43. Phot. Cod. 124.*

δὲ ξύλον εἰς μέγα δένδρον
ἐγένετο, ἀρκέσαν αὐτὸ
μέχρι καὶ τῆ βασιλείας
Σολομῶντος. ἔλαβε δὲ
πληροφῶριαν ὁ Ἀβραάμ
πρὸς τὴν ἀμαρτίαν τοῦ
ὅτι δὲ ὁ ναὸς τῶν ἱεροσο-
λύμων ἐκτίζετο, μετὰ τῶν
ἄλλων ἐξεκόπη καὶ αὐτὸ
τὸ δένδρον, καὶ πελεκηθὲν
ἐκείῳ ἀργὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
οἰκονομία καὶ εἶτο Θεῷ.
Ὅτε ἡ ἐμελλε παθεῖν τὸ
ὑπὲρ τοῦ κόσμου σωτήριον
πάθος ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς
ἡμῶν, ἐσαυρώθη ἐν αὐτῷ
τοῦ Ἰσραὴλ.

cidit Dominumq̃ ad-
oravit, & hoc lignum, in-
quit, peccati abolitio e-
rit. Factaq̃ est prægran-
dis arbor, quæ duravit
usque ad regnum Salo-
monis. Abraam vero
exinde confidit, pecca-
tum Lotho remissum es-
se. Cum porro tem-
plum. Hierosolymis
conderetur, præter alias
arbores etiam hæc exci-
sa fuit, atque cæsa jacuit
in templo otiosa, id
quoque Deo ita mode-
rante. Cum vero subi-

turus esset pro Mundo salutarem passionem Chri-
stus & Deus noster, in eadem a Judæis crucifixus
est.

CXXX. Loti uxor Edith. Filia altera
Plutith. Alia nonnulla.

V C. Hermannus ab Hardt in Ephemeridibus
Philologicis p. 90. notat ab antiquis Rabbi-
nis uxorem Lothi vocari *עדיט* *Edith* velut *tes-*
tem dicas, stultitiæ nimirum & imprudentiæ sæ-
mininæ. Pirke R. Eliezer c. 25. & Josua Aben
Schuifin Legem f. Dc. 1. sicut & altera Lothi filia
dicta *עליט* *Plutith*. Pirke R. Eliezer c. 25. Forte
nomen Edith respicit ad testimonium & monu-
men-

mentum quod suæ & posterorum ætati præbuit, revertens Sodomam, sive diutius ibi moras ne-
ctens (hoc enim respicere est) fulmine indurante
tacta * atque sic facta fuit columna salis, ** *caute
figillati longum salis effigiatæ.* Omitto quod Loti
uxorem sub Niobes, Proserpinæ vel Eurydices no-
mine in fabulis Græcorum jactari, vel sub Adoni-
de, Orpheo, Ammoneque, Philemone ac Bau-
cide aut Cinyra Myrrhæ patre latere Lotum, vel
Lethes fluvio nomen dedisse, uti Myrrhæ Go-
morram: & sub Trojanæ αλώσεως atque excidii
immagine excidium Sodomiticum significari qui-
dam hariolati sunt.

CXXXI.

- * Henricus Morus p. 220. Operum Theol. Georg. Caspar Kirchmaierus diss. de sale, Witeb. 1659. §. ult. Herm. ab Hardt Ephemerid. philolog. discurs. 4. p. 79. & Christoph. August. Heumanni diss. de tæto uxoris Loti non miraculoso Jen. 1708.
- ** Prudentius Hamartigenia v. 745. De illa columna salis præter interpretes ad Genes. XIX. 26. Sapient. X. 7. & Luc. XVII. 32. confer si placet Jo. Jac. Schudtii Historiam Judæicam p. 322. seq. Pauli Colomesii opera p. 631. editionis à me curatæ, Tho. Bartholinum de morbis Biblicis p. 5. seq. Jo. Sauberti, Sam Schelvigii, Cælonis Grammii & Hæctoris Gotfridi Masii dissertationes: Henrici Pontani Orationem de sale sacrificiorum Traject. 1703. 4. ubi oppugnat Clariss. Hardtii sententiam, per σῆλην ἀλὸς monumētum post mortem fœminæ positum intelligentis: Hermannii Witssii Dodecadem Exere. 3. qua disputat adversus opinionem Jo. Clerici, qui in diss. de statua salina subjuncta commentariis in Genesin, uxorem Loti metu diriguisse, atque ut post Aaronem Judæum Caraitam, laudatum Rich. Simonii præf. ad N. T. Gallice versum, Chevæus in Chevneanis T. I. p. 321. obstupuisse petræ sive saxo similem, aut tetro vapore fuisse suffocatam contenderat,

CXXXI. ISAACUS à Semo institutus,
Auctor precum pomeridianarum, Alia
quædam.

Sgambatus lib. 2. Archivorum Vet. Test. p. 197. seq.

Ajunt Hebræi Isaacum ad Semi, & Heberi scho-
lasitasse. Quin Medras (& refert Jalkut sect.
נתי) ait: Cum Abrahamus Dei jussu profi-
cisceretur in Montem Moria, ut ibi filium immo-
laret, Saræ interroganti, quo pergeret, dixisse,
velle se filium Semo sistere, eique erudiendum
tradere. Ne vero postea mendax deprehendere-
tur, res ipsa fictulit: Cum enim è præsentissima
nece ereptus esset, a Patre ductus est ad Semum,
atque Heberum, a quibus eruditus est. R. Ghe-
dolia in Catena Kabbalæ: *Isaac, postquam immola-
tionem evasis, missus est ad Academiam Sem, in qua fuit,
quoad Eleazar illi attulit Rebeccam uxorem. Berescith
Rabba sect. LVII. Misit illum Abraham ad Sem, ut ab eo
disceret legem Dei. Deinde addit: R. Jose filius Ca-
nina dixit, cum clam, & noctu esse missum, ne scilicet
(ob gloriam illustris illius facti) invidiam subiret. Sic
Ananias, Azarias, Misael, postquam caminum ignis eva-
serunt, non commemorantur amplius, nec scitur quo ive-
rint. Erat autem eo tempore Isaac, ut Seder O-
lam recenset, annorum XXXVII Non pigebit &
quædam alia ex iis, quæ de ipso Hebræi dicunt, quæ
ab instituto minus abhorreere videntur, indicare.
Tanchuma, & ex eo Jalkut sectione תולדות ajunt,
ei a Deo ostensam esse gloriam Templi Primi, Se-
cundi, & Tertii. De tertio quidem, nisi allego-
rice*

ricè loquuntur, somniant. Nullum enim erit, quod illi pollicentur, Tertium Templum. Berescith Rabba seët. XCVIII. ait, Isaac voluisse Esau Filio, quem tantopere diligebat, multa è futuris, & præcipue Finem Temporum, id est, Messiz adventum, indicare; sed cum hoc tentare vellet שכונה ממנו נסתלקה *Sublata est ab eo Divina præsentia*, hoc est Spiritu fatidico destitutus est. Nomen hoc Isaac, Hebraice יצחק ita interpretatur ex numeris literarum eadem Berescith Rabba seët. LIV. י id est X. ob decem præcepta, quæ studiofissime servavit, צ, id est XC. ob totidem annos, quos vixerat ejus mater, cum eum peperit: ח, id est VIII. ideo quod primus hic octavo die sit circumcissus, ק, id est C. quia tot annos natus erat Abraham, cum eum genuit. Sic in literis arguantur Hebræi; verum ut ad ea, quæ illi tribuuntur, veniam, nihil aliud invenio quam.

תפילת מנחה Orationes Pomeridianas.

Triplex enim Hebræis est Precum ordo, Matutinus, Pomeridianus, Vespertinus, ex illo Psalmi præscriptus: * *Vespere, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Matutina Abrahami, ** pomeridiana Isaaci, vespertina † Jacobi. Nec omittendum quod in capitibus R. Eliezer, & in Medras est, Hebræos dicere, Isaacum eo tempore quo a Patre jam jam immolandus, extasi quadam pene mortuum fuisse; cumque paulo post ad se rediisset, & quodammodo revixisset, statim eam orationem dixisse, quæ incipit כרוך מתייה מתייה *Benedictus qui vivificas mortuos.* Hæc illi, ut suarum precum, quas credibile est a multo

* Psal. LV. 18. ** suprap. 403. † p. 438.

recentioribus auctoribus esse compositas, ex fabulosa origine pretium augeant. Clemens quoque lib. 1. Recogn. c. VII. velut ex Petro, narrat *Abrahamum, cum duos filios tempore, quo adhuc in ignorantia verum vixerat, suscepisset, Dei agnitione percepta, petisse, ut ex Sara, quæ erat conjux legitima, cum esset sterilis, progeniem habere mereretur: ut scilicet a Deo sapientiz legitimum haberet hæredem.*

CXXXII. JACOBI studia. Angelus ejus præceptor Peliel. Scripta ei tributa, *Scala & Testamentum.* Inscriptio lapidis ab eo positi.

Petrus Lambecius lib. 1. prodromi Historie literariae p. 53. seq.

Patriarcha *Jacobus*, præterquam quod traditum sibi a maioribus veræ Theologiæ studium & conservationem linguæ primitivæ ad posteros suos fidelissime propagavit, artes etiam liberales excoluit & professus est. Qua de re R. P. Stephanus Menochius de Rep. Hebr. lib. 7. cap. 1. quæst. 2. sic scribit: *Quæritur an Jacob suo tempore artes liberales docuerit. Respondeo, docuisse: nam scimus ex sacris literis, eum fuisse ad sapientiæ studia ab ipsa natura formatum; quippe lenis ut dicitur Genes. 27. b. e. levis cute, mollibus carnibus, quæ, ut docet Aristoteles in Phrygnomoniceis, ingenii boni & docilis sunt argumenta. De eodem dicitur, habitasse eum in tabernaculis; Onkelos interpretatur in domo doctrine, quod Hebræi ad scholas Theologicas referunt, quas eum frequentasse volunt, do-*

Horibus Sem & Heber, * aut secundum alios Melchisedech. Hucusque Menochius. De Cabbalistico Jacobi studio, quod a Judæis ipsi attribuitur, & angelo Peliele præceptore ipsius, extat singularis locus apud Reuchlinum de Arte Cabbalistica lib. 1. ubi Simon Judæus ita differit: *Isaaco de filiorum altero spes non erat, qui jam benedictionem paternam exercitatione venandi amiserat: Esau nomen fuit. De altero magna sibi pollicitus pater prædicit his verbis rei ventura vaticinium prætendentibus: Servient tibi populi & adomabunt te gentes. Non acciderat igitur sine causa de Jacob (sic enim appellabatur iste filius) tam ingens majoribus nostris universæ salutis expectatio, sed quia omnium mortalium primus ipse vidit portam cæli apertam, & scalam æternam in cælum porrectam & in ea consistentes quatuor litteras I. H. V. H, quas apprehendere gerebat in votis. Consonantem quoque Sin per notariacōn ידו id est, unctionem designantem, operi adjecit, quo delibutum lapidem in templum quoddam nomine Bethelex edificavit. Augebat suspensionem quod angelus Peliel Jacob erat familiaris, qui multa constanti opinione & sermone præmonuit: tum quod Jacob elegit sibi Deus: tum quod beatus eris ille, cui Deus Jacob in adjutorio ejus. Scribunt autem Cabbalisticæ: רבו של יעקב פליאל id est: Præceptor Jacob fuit Peliel. Sed doctus ab angelo suo Jacob, se non fore illum Salvatorem, quem hæcenus cælestis Cabbala prætulerit,*

* Plura in hanc rem Sgambatus p. 199. seq. qui rerum naturæ peritum fuisse Jacobum colligit ex virgis illis semidecorticatis quas ovibus in aquis spectandas objecit, de quo præter interpretes ad Genes. XXX. & Godfr. Vockerodti diff. confer Cornelium Agrippam de occulta Philos. lib. 1. c. 65. & Jo. Lomeieri part. 2. dies genial. diff. 8. Petavii diff. ad Uranolog. p. 15. edit. novæ.

rit, negotium in aliud seculum divinâ revelatione rejecit, sic dicens: Congregamini & annuntiabo vobis, quod con-
tinget in postremo dierum. Non auferetur sceptrum de
Juda & legislator de semore ejus, donec veniat Silo, & ei-
dem congregatio gentium. Quo vaticinio innotuit ali-
quem quandoque fore salvatorem humani generis, qui &
ex Juda, & in postremis dierum nasceretur, & esset Silo
& sceptrum regni gereret, & ad ipsum gentes confluerent.
Hætenus Simon ille apud Reuchlinum. Quod
jam porro ad scripta supposititia, quæ vel antiqui-
tus sub nomine Jacobi extitere, vel etiam nunc
circumferuntur, attinet, eorum tria ad notitiam
meam pervenere: nempe

I. *Scala Jacobi*, sive Liber ab Ebionæis hæreticis
confictus, in quo Patriarcha Jacobus introdu-
cebatur, exponens somnium de scalâ ad cœ-
lum usque pertingente, quod Genes. cap. 28.
recensetur. Meminit hujus ὑποβολιμαίου
voluminis S. Epiphanius Panarii sive operis
adversus hæreses lib. 1. Sect. 30. quæ vocatur
τῶν Εβιωναίων, his verbis: ἀναβαθμὴς γάρ
τινας καὶ ὑψηλότητας διδόνει ἐν ἀναβαθμοῖς Ἰακώ-
βου ὑποτίθενται, ὡς ἐξηγούμεθα κατὰ τὸ ἔναθ
καὶ τῶν θυσίων, κατὰ τὸ ἔκτυρος ἔν τῳ θυσια-
στηρίῳ καὶ ἄλλα πολλὰ κενοφωνίας ἐμπλεῖα. h. e.
interprete Jano Cornario: *Scalas* enim quas-
dam & in ipsas *scalas* expositiones Jacobi proponunt
Ebionæi, velut qui exponat contra templum & sacri-
ficia, contraque ignem in altari, & alia multa va-
nitate plena.

II. *Testamentum Jacobi*, ad imitationem illius pro-
phetiz Jacobi, quæ extat Genes. cap. 49. con-

fiētum, & merito inter apocryphos libros relatum a Pontifice Gelasio I. in Concilio septuaginta Episcoporum Romæ habito. Ipsa Gelasii verba, quæ in Decreto Gratiani distinct. XV. cap. *Sancta Romana* extant, hæc sunt: *Lib. r. qui appellatur Testamentum Jacob, apocryphus.*

- III. *Titulus sive Inscriptio lapidis* post visionem scalæ cœlestis à Jacobo Patriarcha in Bethel sive Luza erecti: cujus meminit Sixtus Senensis Bibliothecæ sanctæ lib. 2. his verbis: *Citatur a Stratonice in collectaneis Titulus a Jacobo Patriarcha scriptus in Bethel Luza. Verum an titulus ille scriptura fuerit in lapide excisa, an lapis absque ulla scriptura erectus ad perpetuam conspecta visionis memoriam, non satis profecto est manifestum. Hæc Sixtus Senensis. Adde R. P. Bened. Pererii Commentarium in Genes. cap. 28. vers. 18. ubi de significatione vocis מצבה, quam auctor vulgatæ versionis latinæ titulum reddidit, prolixè agitur.*

CXXXIII. Jacobus auctor precum vespertinarum. Psalmi ei tributis.

Sgambatus in Archivis Vet. Test. p. 202. 203.

Preces Vespertinas, quas sub noctem recitant, Jacobo tribuunt Hebræi, sicut *Pomeridianas Isaac, Matutinas Abrahamo. Sed hoc minime possumus vel fingere de omnibus, quæ in his precibus continentur, cum in iis multa sint lingua Syro-Chal-

* Supra p. 403. 434.

Chaldaica scripta, quæ inter Hebræos non nisi post secundi Templi tempora in usu fuerunt. Multa quoque de eorum captivitate, ac Templi excidio, quæ ostendunt, preces hæc multo post Patriarcharum tempora editas; licet autem Pomeridianæ preces, quibus nomen est מנחה *Mincha* id est Oblatio, aliud tempus requirerent a Vespertinis, quas vocant *Maarabith*; tamen, ut commoditati consulant, simul utrasque recitant quinta Pomeridiana, ut in ipsorum *Minbagim*, id est Ritualibus, & in *Orach Chaim* libello, quæ eorum ritus, & mores describit, videre est. Atque hic vetus Hebræorum consuetudo omittenda non est, quæ aliquid emolumenti habet; nam antequam Vespertinas preces in Synagoga canere incipiunt, necesse est omnes, qui adsunt inimicitias deponere, & odia remittere, quod si aliquis ibi adsit; cujus adversarius vel præsens non sit, vel odium remittere, & in amicitiam redire nolit, hic in mediam Synagogam progressus librum, ex quo preces recitantur, claudit, & manu percutiens dicit אני כללני *Ego interdico*, quo statim interdictum intelligitur, ne Vespertinæ preces recitentur, antequam inter illos duos conveniat; itaque ille, quicumque est, ab omnibus quæritur, & ad deponenda odia communi opera, & adhortatione urgetur; si consenserint, reconciliantur, & ita Vespertinæ preces peraguntur: sin obstinate recusaverit, intermittuntur preces, & sæpe multos dies hoc Justitium durat, ut ille communi luctu, & mærore perculsus, & pudore affectus, tandem iras deponat. Hic mos quoniam Dei legi, quæ maxime charitatem

spectat, consentaneus est, videtur ante Christi Adventum à sanctis viris, & Prophetis in Synagoga inductus: & non absimile vero est, Paulum huc spectasse * cum dixit: *Sol non occidat super iracundiam vestram.*

Psalmi aliquot Jacobo tribuuntur à nonnullis Hebræis. Nam Berescith Rabba sic de illo scribit sect. LXVIII. *Quatuordecim annis latuit in Academia Semi, & Heber; neq; ibi se unquam somno dedit, in domo vero Labara quindecim cantica Graduum composuit, quæ sunt in libro Psalmorum. Quidam dicunt librum Psalmorum integrum ab eo esse decantatum.* Hæc illi. Sed librum Psalmorum, qui extat, ipsius non esse, certum est: ut vana, hæc, nescio cujus, opinatio rejicitur ab ipsis Hebræis, qui non modo totum Psalmorum librum Jacobo non adscribunt; sed inter illos decem Psalmorum Auctores ** eum non recensent.

Lapidem, quem Jacob supposuit capiti, non modo Ethnici postea, sed & parentum suorum malè memores, & ipsa avorum prava imitatione degeneres Hebræi, detestanda superstitione coluerunt. Dictus est lapis ille Hebraice כִּיתָאֵל Græce Βασιλεύς, inde Βασιλεύς, † ut quidam putant, & Βασίλειος, apud Photium, in vita Isidori, vetus Arabix, & Palæstinæ superstitione, de quibus multa Josephus Scaliger in Eusebium, n. MM. CL. Addo illis, ideo forte Βασιλεύς lapidem, Jovis loco, Saturno oblatum fingi, ut scribit Hesychius, quia Hebræi in Berescith Rabba sect. LXVIII. scribunt lapidem illum instar fuisse duodecim filiorum Israel, quem

* Ephes. IV. 25.

** Supra p. 404.

† Confer Bocharti Chanaan II. 2. Grotium & Clericum ad Genes. 28. Marsham. p. 56. Steph. le Moyne T. 2. p. 569.

quem etiam absorptum dicunt, capite צִיר הַנֶּשֶׁה :
erant enim, inquit, plures lapides וְנִבְלְעוּ
כולן וְנִעְשָׂו אֶחָד Et absorpti sunt omnes, & facti
sunt unus.

CXXXIV. Johannis * Lemovicensis

Morale somnium Pharaonis.

ad Excellentem Principem, Domi-
num Theobaldum, Regem Navarra inclytum Cam-
pania ac Briz Comitem Palatinum.

EPISTOLA I.

Victorioso Principi, potestates aëreas debel-
lanti, Domino Theobaldo, Regi Navar-
rz, Magnifico Campaniz ac Briz Comiti Palati-

Ee 5 no,

B. Jo. Christophorus Wagenseilius, qui primus hoc scriptum edi-
dit ad calcem Epistolæ de Hydraspide à se inventæ, Altdorfi
1690. 4. de illo hac tradidit in Præfat. Nicolaiburgi in Mo-
ravia, dum Judæi alicujus, indocti hominis situ & carie for-
didatos & sordidos libros excusio, quædam reperi non con-
temnenda. Nempe Bibliorum Codices Mstos binos, He-
bræum alterum, alterum Latinum, multimodis notabiles,
præcipue ob Auctaria. Illi enim quem ex oriente allatum
esse signa ostendunt evidentissima, additur libellus Chaldaï-
cus מִלְּחַמַּת אַנְתִּיּוֹכִי Historiam Antiochi Epipha-
nis recensens, quæ eo sermone nunquam, quod æquidem
norim, apud nos comparuit. Hebraice extat in quarun-
dam Precum Judaicarum editionibus, atque legitur à Judæis
in חֲנוּכָה sive festo Encæniorum. Latinis vulgatis Bi-
bliis, post Vetus, ante Novum Testamentum, prorsus quasi
facer esset, adheret libellus, cui Morale Somnium Phara-
onis nomen, Johannem Lemovicensem auctorem habens
qui ingenium exercendo, Epistolas aliquas, quasi à Pha-
raone Egypti Rege, ad Josephum Jacobi filium, & ab hoc
ad illum ultro & citro missas, pro eruditione superiorum

no, suus Johannes, vocatus Lemovicensis, bonum certamen certare, cursum feliciter consummare. Rex virtutum, progressurus ad prælium adversus principes tenebrarum, Viris olim spiritualibus inspiravit novam Castrorum aciem, novam stellarum Cohortem caritative colligere, caritativis stipendiis evincere maturiores S. Philosophiæ filios, quos scientia providos, gratia strenuos, paupertas reddidit expeditos, accingendo gladio Spiritus, quod est verbum Dei, & eos spirituali militiæ adscribendo. Inardescens autem Spiritus apostaticus, Spiritus Sancti molimina demolitur, Spiritum mendacii transfiguravit in spiritum, ut seducens seduceret, & prævalens prævaleret: qui, prohdolor! simplicium credulitatem seduxit, & cusinum (fortasse *callidum*) consilium Achitofel efflavit. Vos autem, illuminante Patre luminum, non acquiescentes Sapientiæ terrenæ, animalis, diabolicæ, sed cœlestium sedium asistrici, nec dum credidistis omni spiritui, nec dum cessistis omni flatui, adinstar arundinis ventilatæ, sapien-

temporum & genio eorundem effinxit, quem in iis nihilo secius suspicere quadantenus ac vereri nos addcet. Scriptus libere est ad *Theobaldum Navarra Regem, Campanie Briacque Comitem Palatinum*, cum ipsum qui Blancam Sancti IV. filiam unicam sibi connubio jungendo, Navarra regnum nactus est, & quem *Anno Epochæ Christianæ* 13 CCXVI. diem supremum obiisse constat. Non autem integer se offert, sed duæ circa calcem Epistolæ desiderantur. *Præter MS. Wagenfeilianum, quod jam servat Lipsiæ Bibliotheca Amplissimi Senatus, memoratur etiam Somnium hoc, fortasse integrius, in Catalogo MSS. illustrissimi Episcopi Norbicensis antea, hodie Eliensis Joh. Mori, num. 200.*

pienter imitantes Solem, in ordine suo perseverantem, non Lunam, mutabiliter defluentem. Quapropter in cœlis thesaurum immarcescibilem thesaurizare, in terris nomen æternum hereditare, & cum devotis clericis & alumnis perennem gratitudinem accedere meruistis. Quorum ego minimus, preces vestras recipiens pro præceptis, Serenitati vestræ gratanter offero postulatam munusculum Literarum: non præsumens de prudentia Platonis, de fantasia Zenonis, de facundia Ciceronis; sed jactans cogitatum in eum, qui mutorum labia reserat, & Linguas disertificat indisertas. Ut autem tenuitatem muneris supplere valeat magnitudo Virtutis, virtuosam elegi materiam, virtuosis Lectoribus gratiosam, videlicet famosum Somnium Pharaonis, moraliter expositum de Regia Disciplina. Ubi Pharaon typum gerit cujuslibet Regis curiosi, Ægyptus cujuslibet Regni studiosi, Joseph cujuslibet Consiliarii virtuosus: prætaxatum Somnium interpolatum intertexens tam Rhetoricis quam Theologicis flosculis; sicut vestræ probavi Celsitudini complacere. Excipiat igitur Excellentiæ Vestræ fastigium, meæ, si placeat, exilitatis xenium, in XX. Epistolas dispersitum. Quarum primam, quam in præsentiarum cernitis, Majestati vestræ præmitto, super vestræ postulationis implementatione. Secunda, est Pharaonis ad Magos, super Somnii declaratione. Tertia, Magorum ad ipsum, super eorum excusatione. Quarta, Regis ad Ministros, super Interpretis investigatione. 5. Præpositi Pincernarum ad ipsum, super Joseph manifestatione. 6. Regis ad Joseph,

super

super Interpretationis exactione. 7. Joseph ad ipsum, super timorata recusatione. 8. Regis ad Joseph. super ejusdem animatione. 9. Joseph ad ipsum, super articuli prioris dilucidatione. 10. Regis ad Joseph, super Curæ Regalis inquisitione. 11. Joseph ad ipsum, super Regalis Officii determinatione. 12. Regis ad Joseph, super articuli posterioris efflagitatione. 13. Joseph ad ipsum, super ejusdem articuli enucleatione. 14. Regis ad Joseph, super consilii opportuni postulatione. 15. Joseph ad ipsum super petitionis exauditione. 16. Regis ad Joseph super consilii præstiti prosecutione. 17. Adulatorum ad Joseph, super eius attractione. 18. Joseph ad ipsos, super eorum restrictione. 19. Detractorum ad Joseph, super Regis Reformatione. 20. Joseph ad ipsos, super eorum Consolatione.

EPISTOLA II.

Pharaonis ad Magos super somnii declaratione.

PHARAO, Divina Magnificencia Rex Ægypti, dilectis suis disertis Philosophis, intra terminos Regni sui constitutis, salutem, & speciosa Philosophiæ Specula salubriter speculari. Gloria Cæli, species stellarum: Gloria Regni nostri, liberarum speciositas literarum. Sicut Cælum ornatur luminaribus, sic Ægyptus disciplinis liberalibus honoratur. Veruntamen claritudo terrestris cælesti claritati præfulget; quia de Cælo Claritas, de terra Veritas est exorta. Quantum autem exaltantur Cæli à terra, tantum clara & immarcescibilis

bilis sapientia, claritati supereminet corporali. Quapropter non dedignantur Cœli enarrare gloriam Ægypti: sed ipsius præconia pronunciat firmamentum. Ibi famosus Planetarum septenarius, septiformis Philosophiæ numerum præconizat: ibi septem sidera, in unum coadunata Collegium, septem artes insinuant, in idem studium congregatas. Ibi tres Stellæ, stellato Currui præcurrentes, triviales artes effigiant, * quadrivium præcedentes. Nec insulse cœlestis providentiæ celsitudo prævidit Regnum nostrum huius benedictionis dulcedine prævenire. Decebat enim, ut patriam, quam corporalis irrigat Nilus, in septem partiales fluvios derivatus, spiritualiter irrigaret liberalis Philosophia, in totidem speciales scientias propagata. Nam profecto naturam ars imitari voluit, figuram res comitari debuit: & tam cœleste quam terrestre oraculum, remanere non decuit in expletum. Unde nimiram, etsi multæ Provinciæ multas congregarunt divitias, hæc supergressa est universas, quapropter admirati Seniores cœperunt Prophetiæ viscera perscrutari. Gloria-
tur gemmis India, Thure Sabba, auro Arabia: Nos autem oportet in thesauro gloriari incomparabili, sine damno communicabili; quem nec fures furantur, nec tinea demolitur. Contemplantes itaque præclaram prudentiam vestram, tanquam lucernas lucidas, super septemplex Prophetiæ (f. *Philosophia*) candelabrum exaltatam, non degenerantem à clarissimis Prædecessoribus vestris, de
quo-

* Quadrivium, quatuor Artes Mathematicas, Arithmetica, Geometria, Musica, Astronomia.

quorum mineris aureis, sapientialium columnarum in palatio omnis Sapientiae rutilantium, olim excisas fuisse, Veritas praedicat in plateis, dignum decernimus, perspicacitati vestrae patefacere Somnialis imaginationis ænigma, quod interiorem intuitum nostrum nuper exterruit, & quietem nocturnam reddidit inquietam: ut in lumine dilucidationis vestrae, lumen in signis (fortasse inferendum, *non*) implicate videamus. Enim vero, ut prolixitatem Somnii, narrativo breviliquio, coarctemus, terrificæ visionis videbamur videre septem boves opulentissimas, à totidem exanguibibus, & septem spicas refertissimas, à totidem inanibus, duplici contritione conteri & consumi. Quocirca studiosam intelligentiam, & annosam experientiam vestram, novitate precaminum ad novum exercitium excitamus, diligenter rogantes diligentiam vestram, quatenus lynceis oculis, aquilari acie, ad arcana Prophetiae penetralia penetrare curetis, referaturi divinalis Sapientiae Librum, artificioso Artium Septenario sigillatum, ut inventum ænigmaticæ visionis prædictæ dilucidarium, nobis dilucide conscribatis: preces nostras illa prosequentes vigilantia, quod in paucis vexati, in multis bene disponamini, & bonorum laborum fructum consequamini gloriosum.

EPISTOLA III.

*Magorum ad Pharaonem, super eorum
Excusatione.*

CLarissimo Principi, temporali, naturali, & sapientiali claritudine clare, clarius, clarissime
illu.

illustrato, Domino Pharaoni, divina magnificencia illustrissimo Regi Ægypti, Universitas Philosophorum in Ægypto philosophantium, potentiam invincibilem, sapientiam infallibilem, bonitatem intemerabilem, cum salute. In veritate comperimus, ignitum Eloquium vestrum discretionem lucere, dilectione fervere: de cujus lumine & calore, & stuporem in intellectu, & ardorem accepimus in affectu. Quis enim intellectus non admiraretur, quis affectus amplexari non debeat discretam mansuetudinem, & mansuetam disertitudinem vestram? quam fortunæ claritas non excæcavit, quam naturæ generositas non inflavit: sed illustris magnanimitas illustrativa, illustrium magnificativa Magnatum, cœlestium distinctionem discernere, terrestrium dispositionem dignoscere, & thesauros invisibiles docuit visibilibus anteferre. Felix fortuna Regia, non Regno Regem, sed Regnum Rege clarificans. Felix Natura Nobilis, non mentem sanguine, sed sanguinem mente nobilitans. Felix quoque Scientia literalis, eleganti spiritui, tanquam Cellæ pigmentariæ, aut apothecæ aromaticæ, inspirata: quæ a vasis dulcedine saporem contrahit & odorem. Perlecta siquidem Vestræ Serenitatis Litera, concaluit cor nostrum intra nos, & in meditatione nostra ignis gratulationis exarsit: quod, sicut elocutionis ipsius elegantia resonabat, Deus Scientiarum Dominus, studiositati nostræ studiosum destinavit incentivum, in quo mira magnalia, & magna mirabilia, per Speculum & in ænigmate, speculetur. Cæterum risus noster dolore miscetur, & extrema gaudii
gravis

gravis occupat luctus, pro eo quod Dominationi vestræ servire, quantum volumus, non valemus. Quis enim dabit nobis tantæ scientiæ clavem, ut possimus clausi sermonis ostium aperire? Claves nostræ alterius iâpiunt sapientiæ fabricam: Somnialis clausura clavem requirit aliam, a nostris clavibus alienam. Ut enim claves nostras in medium afferamus: aliæ referant Elementorum juncturas, terminorum figuras, colorum picturas: aliæ numerorum certamina, sonorum modulamina, angulorum discrimina, volumina circulorum. Quod si Regalis tranquillitas a turba clavium non turbatur: aliæ adaperiunt cœlestium motorum influentias, mobilium controversias, motuum symphonias, electorum reciprocationes, vaporum impressiones, mineralium mixtiones, vires herbarum, mores animalium, origines animarum. Aliæ complexionum distantias, humorum repugnantias, Sanitatis harmonias, ægritudinum dyscrasias. Aliæ vero varietates actuum, causalitates habituum, extremitates vitiorum, & medietates virtutum. Jam luce clarius Perspicacitati Vestræ inclaruit, jam oculosa circumspectio vestra oculata fide prævidit, quod referandæ seræ cœlesti, subcœlestes claves non congruunt, multiplicariis sapientiæ mundanæ mansionibus deputatæ. Cum enim Deo claudente nemo aperiat, frustra sudatur, divinitus obserata humanitus referare. Ideoque Majestatis Vestræ magnificentiam, una voce, voto unanimi, deprecamur, quatenus nostram super his sustinentes insipientiam, & impotentiam supportantes, voluntatis nostræ promittu-

itudinem pro facto reputare velitis, nec permittatis suspicione sinistra sinceritatem Regiam fermentari. Illico acutissime advertentes, quod oculi Domini, multo lucidiores super Solem, qui vias hominum intime intuentur, numerantes conceptus, ponderantes affectus, mensurantes effectus, humanæ subtilitatis sublimitatem superant, & supercœlestium substantiarum aquilares aspectus superabundans luminositas, Solis intelligentiam supervincit. Unde nimirum attenuatus est intuitus noster, suspiciens in excelsis. Sicut enim operatur (f. *opacatur*) oculus Vespertilonis ad lucem Solis, sic & intellectus noster ad incomprehensibilia judicia & investigabiles vias ejus. Quamobrem Dignitatem Vestram non decet indignanter ferre, quod Divini Sigilli characterem præsumtuoso judicio cancellare nolumus, quod Supernum Secretum reverentia silentio venerari volumus, quod ignotæ veritatis scrutinium Viris virtuosioribus maluimus resignare.

EPISTOLA IV.

Pharaonis ad Ministros, super Interpretis Investigatione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, dilectis & fidelibus suis Consiliariis, Camerariis, & cæteris Subministris, præsentis mandati continentiam auditoris, salutem, & præcepta salubria corde describere, ori circumdare, digitis alligare. Rationis rectitudo dictavit, & Antiquitatis consuetudo præscripsit, ut, cum Regalis pon-

450 MORALE SOMNIUM PHARAONIS

dus Regiminis, giganteis etiam humeris formidandum, singularis personæ strenuitas portare non sufficeret, in susceptæ partem sollicitudinis subministros convocare curaret, prudentes, sicut serpentes, simplices, ut columbas: prudentes in bono; simplices in malo: prudentes, ne fraudarentur; simplices, ne fraudarent: quos Regalis prosequeretur benevolentia, specialis prærogativa favoris, tanquam egregia sui membra, prudentiæ claritate, iustitiæ agilitate, temperantiæ subtilitate, ac fortitudinis impassibilitate dotata. Quod si processu temporis perniciofa cupiditas, origo viciarum, ærugo morum, putredo virtutum, memoratis membris illam immitteret dyscrasiam, quod superbia tumescere, invidia marcescere, iracundia candescere, acedia rigescere, avaritia arefcere, gastrimargia brutescere, petulantia putrescere censerentur; Honestas Regia corpus suum membrorum talium in honestate dehonestari non permetteret, sed aut correptionis medicamento curaret, aut, si morbus exigeret, severitatis gladio refecaret. Regalis igitur honoris onere prægravati, indecorum, indecens & indignum existimavimus, censatis præjudicare sententiis, & præscriptæ consuetudinis terminos transilire. Unde profecto prudentiæ nostræ singulariter inhærere nolentes, fidelem prudentiam & prudentem fidelitatem vestram in Regalis Contubernii familiaritatem, & nostri corporis integritatem, maluimus convocare: quorum probitatem etsi plerumque probaverimus, in præsentī tamen articulo probabilius volumus comprobare. Cœlestis namque cel-

celsitudo Consilii, secretum Secretorum nobis insinuare decrevit: cujus tenorem Viris prædisertis Philosophis præmaturis, quorum celeberrimo incolatu Provincia nostra privilegiari promeruit, nunciantes, expetitam elucidationem nondum accepimus, ipsis Philosophis Somnialis Significantæ profunditatem admirantibus, & intelligentiæ suæ imparitatem studentibus excusare. Quocirca fidelitati vestræ, sub Regalis indignationis interminatione, præcipiendo mandamus, quatenus, omni tergiversationis, excusationis, aut prorogationis, impedimento sublato, circuire terram ac perambulare curetis, donec invenire mereamini Virum tanta Virtute præditum, tanto lumine cœlitus illustratum, cui datum sit tantum nosse mysterium: cuius labiis tanta interpretationis gratia sit infusa, ut abscondita prudentibus valeat propalare. Quicumque vero dignus inventus fuerit, tantæ dignitatis invenire thesaurum, sollicitudini nostræ non pigritetur rescribere: fidelis inquisitionis, felicitis inventionis, & festinatæ renunciationis digna stipendia recepturus.

EPISTOLA V.

Præpositi Pincernarum ad Pharaonem, super Joseph manifestatione.

Tremendo Principi, Statera rectitudinis iudicia ponderanti, Domino Pharaoni, Divina Magnificientia Regi Ægypti, fidelis suus Pincernarum Præpositus, feliciter regnare, ac thronum Regium iustitia roborare. Fons Sapien-

452 MORALE SOMNIUM PHARAONIS

tiæ in excelsis scaturiens, ex ore Altissimi prodiens, cujus jucundus impetus super cœlestem lætificat civitatem, deſcatis animabus per ſomniales latebras, quali cœleſtes catacſtas, illabitur: per quas Veſtræ Serenitati divina diſtributione dignoſcitur influxiſſe. Verum cœleſtis deſtillatio Studioſitatis veſtræ fervorem refrigerare non valens, acrioris ſitis incentivum incendit, ſuperna Curia curialiter ordinante, ut qui propinatoris fungebatur officio, votivam vobis in hac parte lætitiā propinaret. Sane cum Ediſti veſtri ſeveritas noſtris inſonuiſſet auribus, & à voce veſtri tonitruī formidāſſem, repente recordatus ſum excellentis Interpretis, ætate juvenis, maturitate ſenjs, converſatione cœleſtis, peregrinatione terreſtris, intellectu fulgentis, affectu ferventis, affatu mulcebris & ſvavis: cujus innocentiam fraterna æmulatio non inſecit; cujus modeſtiam blanda proſperitas non illexit; cujus juſtitiam ſœminea perverſitas non pervertit; cuius conſtantiam fortunæ ferocitas non confregit, cujus prudentiam adverſitatis impatientia non turbavit. O delira fortunæ cœcitas, inimica naturæ, noverca gratiæ, naturalem ordinem turbans, mundialem pulchritudinem dehoneſtans, virtutes ſubpeditans, vitia inthronizans, cœcos ſpectatores, mutos præcones ſtatuens, imperitis imperia, & peritis pericula, ſtatera dolosa & doloroſa diſtribuens, qua fronte permiſiſti jacere in lacu miſeriæ & luco ſœcis, tam pretioſam ſapientiæ margaritam? O miſeranda & miranda mortalium corruptela! quorum ſic vagatur intelligentia, ſic lubricatur tanmorra (ſ. memoria)

moria) & benevolentia perigretatur (f. *pigratur*,) ut tanto temporis intervallo oblivioni tradiderim meæ captivitatis consortem, meæ calamitatis consolatorem, meæ restitutionis probatissimum conjectorem. Veruntamen tristitia mea vergit in gaudium: & desolationis immoderantiam illa consolatio moderatur, quod somnolenta mea in-ortamina (f. *intermortua memoria*) tam accepto tam opportuno tempore meruit excitari, ut per eum (f. *eam*) vestra coexcitetur prudentia, aurum de terra tollere, thesaurum absconditum in lucem producere, suscitatum de pulvere pauperem cum Principibus collocare. Dignetur itaque Regalis dignitas, ad visionis evidentiam laboriose studens, studiose laborans, quærens, & non inveniens, petens, & non accipiens, pulsans, & non ingrediens, relaxare studium, revocare ingenium, & ad lyrz præsentis sonitum respirare. Ecce enim quod forinsecus petitis, intrinsecus obtinetis: quod mendicat Regale Palatium, Carcerale latibulum eructabit. Intonizet Edictum Regium: insonet vox virtutis, præpotenter præcipiens vinctes confringi, vincula dirumpi, colligationes impietatis dissolvi, & justum de angustia liberari. Jam profecto ærumnosum ergastulum erubescit innocentis præsentia: Jam judiciale Prætorium sapientis istius ob absentiam ingemiscit. Jam offertur sitiienti satietas; cæcutienti veritas; somnianti conjector: cujus industriæ non nocturna silentia conticescunt, nec latebrosa somnia delitescunt, sed stupenda prodigia, & singulari privilegio, phantasmata translucent, & ænigmata enitescunt.

EPISTOLA VI.

Pharaonis ad Joseph, super Interpretationis exactione.

PHarao, Divina Magnificencia Rex Ægypti, Viro sapienti, persecutionem pro justitia patienti, Joseph, Ebræo, Amico desideratissimo, salutem, & coronam cum vincentibus, bravium cum currentibus, denarium diuturnum cum laborantibus, obtinere. Exurge gloria nostra, exurge psalterium & cithara, converte planctum in gaudium, concide tristitiæ saccum, circumda tibi lætitiæ vestimentum. Ecce enim nox adversitatis præcessit, dies prosperitatis accessit. Prius experta fortunæ verbera, dulciora vino, fragrantiora unguento: qui sustentabar pane tribulationis & aqua angustię, inebriaberis ab ubertate domus nostrę, & potaberis voluptatis torrente: qui sedebas in tenebris & umbra mortis, sedebis in pacis pulchritudine, in tabernaculis fiducię, in requie opulenta. Festina dilecte: Nam dilecta nostra, electa nostra, columba nostra, prædulcis Sapiencia, apud nos domum composuit, columnas disposuit, mensam proposuit, vinum suum cum melle miscuit, ad arcanum colloquium, ad tranquillum consortium, ad jucundum convivium te invocans, te incitans, te invitans. Quid moraris? quid miraris? En domus Regia, suspensis auribus, attentis oculis tuum præstolatur adventum. Inquietum est Cor nostrum ad te, donec conquiescat in te, quod vulnerasti in uno tuorum spiritualium oculorum: quia

quia nimirum intellectualis oculi tui mirabilem perspicacitatem audivimus, & auditam concupiscimus experiri. Ne tamen tuam perturbet providentiam percunctatio improvisa, disertitudini tuæ præsentium insinuatione præostendimus nostræ causam sollicitudinis, nostræ materiam quæstionis. Sane Scrutator cordium, contemplator conceptuum, & donorum spiritualium inspirator, nuper aspiciens sensualitatem nostram extrinsecus dormire, ac rationem intrinsecus vigilare, prodigiale portentum & stupendum spectaculum conspiciari mentis nostræ conspectui præsentavit. Sicut enim somnialis imaginationis series ostendebat nobis fluviale ripam perambulantibus, visuales radii loca circumstantia pervagantes, inopinabilem videbantur videre conflictum, consummentibus siquidem vaccis vaccas, spicis spicas, septenis septenas, inanitis refertas, supervacuis super plenas. Super quibus consulentes Consultos, efflagitato dilucidario, expectato responso, responsionem non reportavimus, sed stuporem. Licet enim iidem Consiliarii literalibus studiis, liberalibus disciplinis, dispari sensus claritate, sed pari status dignitate, fulgerent, perspecto tamen prælibatæ visionis ænigmate, decernentes, somniale figmentum non casuali fantasmatum confluxione, non intranea passione, non extranea impressione, sed divina duntaxat immissione, supernaturaliter figuratum, posuerunt ori suo custodiam, ne fortassis altiora se quærere, aut os in cælum ponere causarentur. Nos autem arbitantes, quod profunda DEi scrutari, & secreta somniorum

interpretari vix aut nunquam sufficiunt animales homines, spiritualement oculum non habentes, desideratam dilucidationem intelleximus intelligentiæ tuæ divinitus reservatam. Quam ob causam concupiscit & deficit anima nostra, sicut cervus ad fontem aquarum, sic anhelans ad sapientiæ tuæ fontem. Veni ergo, desiderate nostris gentibus, veni, noli tardare, pluviam voluntariam segregaturus, sitientibus fontalem sapientiam derivaturus exterius. Sonet vox tua in auditorum auribus per doctrinam: luceat lux tua lectorum aspectibus per scripturam. Venter tuus quasi vas pigmentarium, vas mellitum, vas aromaticum, potum præclarum continens, suavem, mulcebre & salubre. Egrediatur de hoc ventre fons aquæ vivæ, fons sapientiæ salutaris, de cujus plenitudine accipiant universi, haurientes aquas in gaudio de fontibus Joseph, de fontibus filii accrescentis. Jam enim Linguæ lactentium palatis cordium adhærescunt: jam viscera nostra propter sitim somnialis scientiæ inardescunt.

EPISTOLA VII.

*Joseph ad Pharaonem, super timorata
Recusatione.*

GRatioso Principi, non alta sapienti, sed humilibus contentienti, Domino Pharaoni, Divina magnificentia clementissimo Regi Aegypti, Joseph Hebræus, servus ejus inutilis & indignus, cum spontanea servitute, salutem, quam oculus non vidit, quam auris non audivit, & in
cor

cor hominis non ascendit. Domine, audiui auditum vestrum, & timui: Consideravi Majestatis vestræ magnitudinem, & expavi. Cum enim spiritus vester super me dulcis auribus meis dulciter aspiraret, & lenitatis vestræ literam exultantem & saltantem, ac tripudianti dulciloquio molestiam meam modificare conantem, lugendo legērem & legendo lugerem, impulsus eversus fui, ut caderem in profundum amaritudinis, propter imaginationem discriminis imminētis. Continuo namque timor & tremor venerunt super me, tribulationis & doloris adventantium, horridi præcursores eorum, qui prænunciantes adventum præoccupaverunt hospitium cordis mei. Heu me, quod incolatus meus prolongatus est, donec fortuna pharetram suam evacuet, donec sanguine meo sagittas suas inebriet, donec utrinque me confodiat, donec utrumque latus transfigat, sicut signum positum ad sagittam. Sinistrum latus jam dudum doleo: Nunc dextro lateri dolor intensior intentatur. A sinistra levius oppugnabat adversitas: a dextra sæpius prosperitatem autumograssaturam. Utraque siquidem fortuna formidabilis; sed formidabilior prospera, quam adversa: Nam adversa præmunit adversarium; sed prospera prodit incautum: Hæc excitat intellectum; illa cæcis objicit offendiculum: Hæc quasi Leo rugiens palam aggreditur; illa ut Draco sibilans clandestine malitiam machinatur: Hæc vigilantis sanguinem sitit; sed illa spiritum dormientis ex fugit. A sinistra patientiæ clypeo me tuebar: sed a dextra quis mihi clypeum coaptabit?

458 MORALE SOMNIUM PHARAONIS

O fera pessima, fortuna fortissima, quid lætaris, cum malefeceris? quid exultas in rebus pessimis? quid in malitiagloriaris? annon sufficiebat tuam satiare voraginem, quod mihi paternam præripuisti præsentiam? quod in me fraternam armaſti truculentiam? quod adverſum me Potipharis præcipitaſti ſententiam? niſi ſeveritatem (ſ. *ſerēnitatem*) Regalem innocentis profuſione ſanguinis polluas ac profanes. Jam bella mihi video; jam bellica machinamenta prænoſco: Nam fortunæ fallacias, & Satanæ verſutias non ignoro. Compeditum expedire, cum iniquis deputatum juſtificare, opprobriis ſauciatum commendare conatur, ut de carcere productum ad palatium, velocius perducatur ad patibulum. Quia nimirum veritas odium pariens, & amicos ſuos inimicos mundi conſtituens, opportune importune exactionem Regiam poſtulat. Quam ſi confitear, manus Regias non effugiam: ſi diffitear, in horrendas manus Dei viventis incidam, qui ex verbis ſuis unumquemque juſtificat aut condemnat. Undique me anguſtiæ coanguſtant: utrobique mortales inſidie me circumſtant: hinc ſpirituales; inde corporales: hinc interior; inde exterior mors inſurgit. Illinc terreſtris ſeveritas intonizat: Indignatio Regis, nuntius mortis: Iſtinc cœleſtis veritas præconizat: Os, quod mentitur, occidit animam mentientis. Deus, ſcientiarum Domine! cur incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi? cur abſcondita Sapientibus parvulo tuo revelanda duxiſti? ut addens ſcientiam, adderes & dolorem. An ſuppeteſbat meam mirificare mi-

miseriam, quæ olim somniale præfagium, contra meam innocentiam, invidiæ fraternæ seminarium, & iracundiæ fomitem ministravit? quæ de terra fluente fluentia mellis & olei, in terram tenebrosam & luctuosam me propulit, amaritudine replendum, absynthio inebriandum; nisi ad elucidationem Regalis somnii provocarer: ut, si hominibus placere studuerim, tibi displiceam; si oculis infirmis, magis tenebras quam lucem diligentibus, odiosam lucem ostendero, lucerna mea a lucem odientibus extinguatur. Obsecro, Domine, mitte, quem missurus es, priusquam tenellis humeris giganteum onus incumbat, & altius fortunæ cœnum alteret intellectum. Ad thronum gratiæ vestræ redeo, Regum mansuetissime, supplicius instans, instantius supplicans, flexis genibus mentis meæ, quatenus afflicto afflictionem inculcare nolentes, alterius conjectoris sciscitari dignemini conjecturam. Satiùs enim æstimo, patienter tolerare tristioris fortunæ verbera, quam adire jucundioris oscula fraudulenta.

EPISTOLA VIII.

Pharaonis ad Joseph, super ejusdem animatione.

PHARAO, Divina magnificentia Rex Ægypti, Amico sincero, Joseph, Hebræo, spiritualis prærogativa gratiæ divinitus insignito, salutem, & Lucernam latitantem sub modio super candelabrum exaltare. Qui producit ventos de thesauris suis, flagranti desiderio & æstuanti studio nostro

stro quasi ventum roris flantem immisit, cum tuz discretionis notitiam nostris auribus nunciavit. Nec miramur, quod speratam dilucidationem differre tanto voluit tempore Dominus ultionum: Sic enim dictavit divina sapientia, ut tam diu desiderata declaratio tenebris ignorantiz clauderetur, quamdiu desideratus declarator tenebroso tenebatur ergastulo; nec prius a suis absolveretur vinculis veritas, quam veridicus; interpretatio, quam interpretes. Cæterum mirabilis facta est scientia tua ex eo, quod veritatis revelationem reformidare videris: illic timore trepidans, ubi nulla timoris ratio, nulla tremoris. Licet enim mundialem machinam sic avaritiz pestis involvat, quod Sapientum oculos excœcare, quod ordinem judiciale turbare, quod stateram rectitudinis obliquare prævaleat, iniquitatis mammona præponderante iustitiz, ac rationi præjudicante concupiscentiz corruptela: Num idcirco suspicari debet privilegiata prudentia tua, sic usque regnare injustitiam, quod quis locus iustitiz non supersit? Absit enim sic inundare vitia, quod virtutum universitatem demergant: Cum olim generale diluvium, universalis vorago animantium, etsi non singula generum, salvarit tamen genera singulorum. Nos autem nondum ita desipimus, nondum illa mentis inopia laboramus, quin potius eligamus a veritate dirigi, quam a falsitate deludi, & Thronum nostrum, firmare iustitia, quam injustitia infirmare. Quod si fortassis æstimationem nostram adeo delirare contingeret, ut tenebras lucem, & lucem tenebras, poneremus, non

non idcirco veritatem alligare, seu rationem pro tribunali sedentem degradare deberes, minus metuens vitam extinguere, quam æquitatis attestationem extingui: cum gloriosius moriendi genus existat pro iustitia agonizare usque ad mortem, quam agoniam mortalis ægritudinis expectare. Quis enim non malit fronesi, quam frenesi, caput exponere? quis non malit iustitiæ, quam naturæ, debitum reddere? quis non malit vitam virtutibus, quam vermibus, resignare? Idcirco tuam famosam fortitudinem, fortunæ triumphatricem, quæ nec in adversitate deficere, nec in prosperitate præsumere consuevit, rogando requirimus, & requirendo rogamus, quatenus ad propositi propalationem problematis intrepide proficiscens, quovis impedimento cessante, nobis edisseras ænigmaticam visionem. Ne autem expedita dilucidatio sic in aures vocaliter transeat, quod in auras velociter evanescat, studeas nobis exemplare epistolam secundum exemplar, quod tibi in mente fuerit divinitus demonstratum.

EPISTOLA IX.

*Joseph ad Pharaonem, super Articuli
prioris dilucidatione.*

PRæclaro Principum Luminari, Domino Pharaoni, divina magnificentia prælustri Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, & ipsius gratia a vinculis absolutus, cum gratiarum actione salutem, & in mansuetudine suscipere sapientiam salutarem. Vivus est, Domine, sermo vester & efficax,

ficax, penetrans ut gladius, conterens ut malleus, ardens ut facula, rutilans ut lucerna: cujus vivacitas efficax, efficacia vivax, meum captivavit intellectum, alligavit affectum in obsequium vestrum, aut potius in Divinum. Audiam itaque quid loquatur in me Dominus; non abscondam talentum mihi creditum; non parcam amplius ori meo: Spero enim, quod non in incertum curram, non incassum aëra verberabo, non super spinas detractionis, petram obstinationis, aut viam mentalis evagationis, semen sermonis salutiferi seminabo; (si tamen seminator censerī debeam & non accommodatius cophinus seminantis) sed in terram bonam, in animam benivolam, fructum centuplum reddituram. Sic enim Rex sapiens, sapienter audiens, sapientior erit: & ipsius exemplo audient Reges, addiscent Principes, durissimum praevidere iudicium, in praesidentibus exercendum. Utinam Rex universae potestatis compositum sermonem in ore meo tribuat, ut caelestis Scriba linguam meam quasi calamum suum temperet, ut interrogationi vestrae responsionem rectam rescribat, non atramento corruptibili, sed spiritu divino. Porro aeternitatis speculum utrumque speculari, & in candore lucis aeternae regalem intuens visionem, fidei conjectura conjicio, quod Regalis imaginatio per bovinum exterminium Regiam innuit disciplinam. Nunquid enim de bobus cura est Deo? an potius homo in honore existens & huiusmodi non intelligens, jumentis insipientibus comparatur? Somnialis igitur visio somnolentae provisioni alludit: imaginatio fantastica

Rica fatuam cogitationem describit. Quid enim aliud dogmatizat, de fluvio emergere animalia, non rationalia, non masculina, sed fœminina, non subjugalia, sed pascualia, nullam semitam sectantia, sed campos pervagantia, quam de corde Regis erumpere curas, non spirituales, sed animales, non rationales, sed irrationales, non viriles, sed muliebres, non subjugatas utilitati publicæ, sed relictas voluntati privatæ, non sequentes semitam æquitatis, sed vagantes per altitudinem Regis libertatis. Quid autem per vaccarum differentiam sive differentem corpulentiam signantius designatur, quam hujusmodi curarum discrepantia, quare aliæ sunt turgidæ & inflatæ, aliæ autem aridæ & axanguës. Sed unde deformitas tanta proveniat, qui habet aures audiendi, audiat. Crebro contingit, cum Regalis circumspèctio circumvicina curarum genera circumfusa mente circumspicit; cum populares, militares, sacerdotales curæ circumstrepunt aures suas, quod, peregrinas curas admirans, familiares fastidit, importunas paulatim admittens, opportunas pedetentim excludit, alienis adhærens, Sponsam propriam, curam scilicet Regiam, desolatam dimittit. Unde conficitur, ut, curis novis regnantibus, antiqua serviat; illis eruçantibus, hæc esuriant; illis pinguescentibus, hæc macrescat: usque adeo, ut cura adventitia impinguata, dilatata, incrassata, jam non cura, sed curiositas, denominari debeat; domestica vero divulsa, dilacerata, dispersa, non cura, sed incuria valeat nuncupari. Hæ sunt curæ insipidæ & insulsæ, videlicet curiositates & incuriæ

riz nonnullis Regibus conregnantes, nonnullis curiis concurrentes: quarum occasione universa confunduntur officia, & in caos confusionis antiquum omnia relabuntur: dum non opifices suis operibus sunt intenti; non artifices suis artibus sunt contenti, sed vicissim alii se transformant in alios, & singuli sunt similes singulorum. Nec discordat, quod boves refertissimæ a tenuissimis devorantur: quoniam pari peccato curiositates ab incuriis absumuntur. Nam cuicumque curiositates ab incuriis absumuntur, laudabiles, earum laudes incuriæ vituperabiles prorsus evacuant & exsufflant. Quid enim prodest, ditari præternecessariis, & necessariis denudari? an fortasse curandum est cum cornice, admirari pavones, & aspernari cornices, & abjectis pennis nigris assumere oculos? Sed forsitan ad hunc offensionis lapidem offendet aliquis pedem suum, quod animalium prædictorum proprietas potissima videtur conjecturæ præsentī contradicere, ac ab ejus sententia appellare. Cum enim præmemorata animantium species ratione munditiæ Divino cultui & humano congruant esui, existimabit aliquis, quod captatæ curarum materiæ, apud DEum & homines debeant approbari. Veruntamen apud discretum Judicem, qui causam, quam ignorat, diligenter investigat, non admittetur inanis appellatio, sed appellans apponet digitum ori suo. Constat enim, quod non Divinum Sacrificium, non humanum decet edulium, pecus morbidum aut morticinum, subreptitium aut furtivum. Quapropter utrumque Sacrificium odiosum, utrumque

que edulium perniciosum: neutrum Sacrificium gratiosum; neutrum edulium fructuosum: quod nimirum illud morbidum aut morticinum; hoc subreptitium aut furtivum. Nemo se seducat vana religione seducens cor suum: nec sibi blandiantur mendaces filii hominum instanter decipientes in vanitate se ipsos. Nam profecto non quicumque se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem ille commendat, qui sacrificium sensuale, qui obsequium irrationabile, non acceptat. Deinde de bipartito brutorum septenario tam generalis quam specialis ratio poterat assignari: quia tamen onerosam materiam & conjecturam molestam arctari potius quam ampliari prudentia docet, & prudentia persuadet, sufficiat præsenti epistola, speciali ratione proscripta, describere generalem. Septenarius siquidem numerus, cælorum revolutiones, temporum extensiones, & temporalium durationes utiliter commensurans, bestiali collegio non absurde mensurari conjicitur, ut curarum bestialium præmissarum universalitas designetur. A modo adhibebo custodiam ori meo, & labiis meis circum signaculum superponam, ne forte præsens spectaculum speculatores suos, quos ædificare non poterit, scandalizet, Regalis dignitatis dignativæ clementiæ supplicando, ne indignanter sustineat fidelitatem Interpretis, non placentia, sed utilia, conjectantis.

EPISTOLA X.

Pharaonis ad Joseph, super Cura Regalis inquisitione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, singulari Doctori & incomparabili Conjectori Joseph, Hebræo, Salutem, & gratis datam gratiam gratis dare. Nunc vere scimus, quod misit Dominus Angelum suum, Angelicum virum, cæli civem, Dei domesticum, ut visionis nostræ veritatem, figurarum catenis alligatam, ab solveret, & lux intelligentiæ in ænigmatis carcere refulgeret. Vere fortunatum infortunium tuum, virorum felicissime, quod humiliavit in compedibus pedes tuos, donec humiliati caput sapientia exaltaret. Felix fraterna invidia, quæ tantum nobis destinavit interpretem: felix cæcitas Israëlitis, quæ in tantam illuminationem gentium redundavit. Sed superfelix Divina sapientia, sapientum & insipientum sapiens ordinatrix, quæ piæ voluntati suæ voluntates impias sic conformat, ut intelligendo deformes, in voluntate sint conformes. Sane nihil eo jucundius nostris arripdet oculis, nihil eo mulcebrus nostris auribus citarizat, quam præclara dilucidatio tua, prædisser te visionem nostram edisserens, curas regales regulat, & distorta regimina purificat & reformat. Nam quicumque sibi prudens appareat; quicumque hominibus placere studeat; quicumque a palpantibus palpari, a præconibus præconizari gaudeat: Nos satius arbitramur, nostrum implere ministerium

rium, nostrum honorificare officium, scientes, quod honor Regis iudicium diligit, quod iustitia & iudicium est præparatio sedis suæ. Nisi enim velimus naturale jugum prohibere, ac vincula disrumpere rationis, quemadmodum optaremus superiores nobiscum vivere, ita debemus nos cum inferioribus habere: Nec innocenter subditorum juga negligimus, qui nostra negligi non vellemus. Alioquin qua ratione confidimus subiectos invenire fideles, quibus nos reddimus infideles. Nunquid fidem non servanti fidem credimus conservandam? aut qua fronte stipendia nostræ militiæ recipimus, qui militare communi iustitiæ non studemus? An forsitas ita desipimus, ut putemus sic infatuare prudentiam, sic inebriare temperantiam, sic effrenare fortitudinem, quod placeamus illarum cuipiam, quod Domini iustitiam molestamus, aut absolvamur a tribus, si quartæ debitum non reddamus? Aut forsitan Regnum virtutum sic desolatum est & divisum, ut unam deiciens aliam recipiat, unam exuens aliam induat, unam excludens aliam introducat? Absit: Sed si quis unam læserit, omnes lædit: quia nimirum catena aurea confœderatæ sunt & connexæ. Ad hæc, sicut & jucundum facundiæ tuæ psalterium auribus nostris insonuit, si virtutum auferatur aliqui quod offeratur alii, non sacrificium est censendum. Ideoque, conjectorum flos inclyte, prærogativam prudentiæ tuæ sollicitamus studiosius, & obnixius obsecramus, quatenus a Regali Curia curas irrationabiles evellens, dissipans & dispergens, curas rationabiles accuratius condifces &

complantes. Nam profecto perspicacitati tuæ non sufficit demonstrare infirmitatem Regiam, nisi curaveris demonstratam. Nostræ quoque simplicitati non sufficit, prævidere pericula, nisi provideatur cautela, qua duce cautius ambulemus. Nolumus autem hanc oratam humanitatem tuam in plano cespitare, aut in petram scandali formidare, ubi vitæ, doctrinæ, justitiæ triplex veritas te tuetur.

EPISTOLA XI.

Joseph ad Pharaonem, super Regalis officii determinatione.

Generali unctiōe Principum & Regum Spiritus spirituali, Domino Pharaoni, Divina magnificentia præstantissimo Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, famulorum suorum minimus, cum fidei devotione salutem, & septiformem spiritus unctiōem. Rex magnificus, qui facit mirabilia magna solus, aperiens manum magnificentiæ suæ, implevit omnia bonitate, tripartitæ bonitatis thesauros referans, bona fortunæ, naturæ, gratiæ, magnifice dispensans, seminans, & inspirans. Veruntamen Excellentiam vestram excellenti favore prosequens, singulari magnificentia magnificavit, facem ultro revelando regales oculos, ad considerandam doctrinam Regiam, & aures inclytas inclinando, ad hauriendam auream disciplinam. Beati, qui legunt, legentes intelligunt, intelligentes diligunt, & diligentes nunquam negligunt peritiam regitriam (f. legitimam.)

timam.) Beatum quoque vos dicent omnes generationes, si diligenter audire, memoriter custodire, ac efficaciter adimplere perstudueritis reſtitutionis regulam indirecti regiminis directuram. Dominator ſiquidem dominantium, & Rex Regum, brevisſima deſcriptione, atque leviſſima figurati-
one, deſcribitur aſpectu fulgidus, aſſatu rigidus, habitu limpidus; inceſſu fervidus, intra ſeptem aurea candelabra conſtitutus: In quorum inſigni ſignificantia Regalis Regula dignoſcitur divinitus regiſtrata. Et nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram, quomodo ſupercœleſti Regi ſubcœleſtes Reges configurari conveniat, & eorum curas charismata ſpiritualia æmulari. Nam nonnulli Reges & Principes, in oculis ſuis prudentes, noluerunt intelligere, ut beati agerent, qui, relicta ſemita reſtitutionis, abierunt in regionem diſſimilitudinis: & quia non habuerunt opportunam ſcientiam, propter inſcitiam perierunt. Oportet itaque Regem rationabilem, & dignitate Regia non indignum, fulgore prudentiæ, rigore juſtitæ, limpiditate temperantiæ, ac fervore fortitudinis, ſecundum ſtatus altitudinem cæteris altius inſignitum, intra ſeptem candelabra ſeptiformis ſollicitudinis, non aurata, ſed aurea, continue converſari. Quarum primam aſſero, quæ ſurſum ſunt ſapere, quatenus illi ſtudioſe ſubſerviat, a quo non libertatem, ſed ſervitium, non auctoritatem, ſed miniſterium, non poteſtatem plenitudinis, ſed partem ſollicitudinis, ſe ſuſpicit ſuſcepiffe. Secundam adſtruo, intime intelligere, ſe armatum armatura Dei, ad commilitandum cœleſtibus mi-

litiis, ad tuendum filios lucis, ad impugnandum principes tenebrarum. Tertiam assevero, consulte prospicere, qua cura, qua industria, qua arte, qua solertia, Deo gratiosius, & populo fructuosius, tueatur justitiam, persequatur injuriam, judicium seminet, pacem metat. Quartam conjicio, viriliter agere, non recusando laborem, non dissimulando clamorem, non subtrahendo præsentiam, non negando audientiam, non suspendendo sententiam, non accipiendo precem, pretium, aut personam. Quintam conjecto, caute cavere, vitando grandiloquia, examinando consilia, explorando judicia, scrutando scrutinia, singula visitando ministeria, omnia tentando, omnia probando, omnia vestigando, ne rectæ viæ Domini subvertantur per aliquam incautelam. Sextam edissero, pie sentire, quibus indignandum, quibus indulgendum, quibus officium committendum, quibus subsidium erogandum; quatenus in delictis sibi sit indignantior, aliis indulgentior, humilitatis cereus, elatis ferreus, sævior in nocuentis publicis, clementior in privatis; provisorius provideat officiis, non personis; condescendat ministeriis potius, quam ministris: non seminando in ventum vanitatis, in aquam voluptatis, in arenam cupiditatis, sed in pinguedinem charitatis: Largiturus misereatur pauperibus, ut Domino foneretur; inanes implendo, non divites cumulando, subventiones spirituales corporalibus, & perpetuas temporalibus, præferendo. Septimam conjecturo, non timere pro veritate scandalum, pro virtute ridiculum, pro justitia de-

trimentum; sed timere duntaxat gladium bis acutum, seu sententiam inevitabilem tremendi Judicis, cui villicationis suæ redditurus est rationem. Hæ profecto sunt curæ illustres, inclytæ, honorabiles & honestæ, non auratæ, per apparentiam, sed aureæ per existentiam bonitatis, quatenus curialis observantia honestat curias, incurialis inobservantia dehonestat. Quapropter a curis regiis Regales Curiz quædam emphatice, quædam ironice nomina fortijuntur. Harum nempe curarum exigentia, Reges terræ, terrestrium rerum regimine prægravati, cœlestium munerum munimine roborantur: suffragante dono sapientiæ, ad suscipiendum Divinam eminentiam; dono intellectus, ad intelligendum intellectualem militiam; dono consilii, ad dirigendum potestatem judicariam: dono fortitudinis, ad irrumpendum juris injuriam; dono scientiæ; ad declinandum ministrorum malitiam; dono pietatis, ad regulandum regalem munificentiam; dono timoris, ad virtutum civilium diligentem custodiam: Nisi enim in divino timore teneat se constanter: cito solvetur ædificium virtuale. Inde quidem conficitur, quod, curis irrationabilibus non curatis, curæ irrationabiles in curiis conversantur. Illis enim senescentibus, hæ juvenescunt; illis languentibus, hæ convalescunt; illis descendentes hæ succedunt. Unde liquet ratio luculentior, solutio enucleatior, seu causa specialior: quam alias me tacuisse memini, quia nondum venerat hora sua. Quamobrem curæ brutales numero septenario numerantur. Quia nimirum hæ septem curæ

Regiæ in curiositates & incurias dissecantur; per consequens tam incuriositates, quam incuriæ septiformem recipiunt sectionem. Cæterum quoniam sapientiæ vestræ pauca sufficiunt, & Minervam prolixius instruere non oportet, sufficiat Sapienti Regi, occasionem habere, ut sapientior habeatur, eliciendo multa de paucis, & de grossis subtilia eliquando.

EPISTOLA XII.

Pharaonis ad Joseph, super Articuli posterioris efflagitatione.

Pharao, Divina magnificentia Rex Ægypti, cœlestis Secretariæ arcanorum armario, Joseph, Hebræo, salutem, & tenebrarum abscondita salubriter revelare. Mirabilia testimonia tua, desiderabilia super aurum, & dulcia super favum; quorum auream sapientiam, & argenteam eloquentiam arbitramur regiis sedibus præferendam. Enimvero declaratio sermonum tuorum intellectum caligantem illuminat, & morum informatio affectum esurientem mirabiliter refocillat. Nunc infallibili experimento didicimus, nunc irrefragabili probavimus argumento, quod æquitatem dilexeris, quod iniquitatem oderis, quod zelo domus Regiæ ferveas & fervescis. Nam profecto sermo tuus de te patenter enunciat, & loquela tua te liquido manifestat. Etenim vetustatem Regiam purgare niteris, & pro fermento nequitæ sinceritatis azyma ministrare. Felix talis minister, qui ministrat, & non ministrari desiderat:

rat: felix hujus gratitudo, qui corporaliter liberatus liberatorem suum satagit a vitiorum vinculis spiritualiter liberare. Jam præclare per præmissas epistolas nos. Doctor egregie, docuisti, quid ænigmatica brutorum apparentia, quid apparentium differentia, quid differentium pugna spiritualiter intellecta designet. Jam tua diligentia dilucidantem (f. *dilucidante*) videmus de cogitationum fluctuantia animales curas emergere, incurias arescere, curiositates intumescere, & incurias curiositatibus, incusantes earum plenitudinem devorare. Quamobrem curas irrationabiles & brutales, denigrantes illustres curias, repudiare disponimus; curas autem rationabiles & regales revocare, ac revocatas honorare, proponimus, tanquam honorabiles Regalium sedium asatrices omni custodia custodiendo cor nostrum, ne curæ regis, relaxato fræno vagantes, in curiositates & incurias iterato solvantur, & sic novissima prioribus sint pejora. Illud vero superaddiscere non mediocriter affectamus, non timentes tuam fatigare solertiam; quia generosos animos fructuosus labor recreat potius quam fatigat; utrum posteriori somnii portionem, quæ spicarum confictum continet, ad eandem, an ad aliam significantiam, pertinere decernas. Quocirca tuam adjicimus honorare prudentiam, ex speciali confidentia postulantem, quatenus, omni declinatoria seu dilatoria excusatione sublata, nobis luculento stylo rescribas, quid per secundum visionis articulum accipiendum fore censueris, completurus

somniale sententiam, & animam nostram splendoribus impleturus.

EPISTOLA XIII.

*Joseph ad Pharaonem, super ejusdem
Articuli enucleatione.*

R Utilanti Regum spectaculo, defæcatis oculis gratioso, Domino Pharaoni, Divina magnificentia conspicuo Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, famulorum suorum minimus, salubriter vivere, justitiam facere, misericordiam diligere, & cum Deo solícite ambulare. Gloria Dei est, celare verbum, sed gloria Regis, investigare sermonem: quia diurnale secretum, seu somniale soliloquium, divinitus celari debet, sed humanitus investigari non dedecet; cum idcirco celetur, ut celatum investigetur, & investigatum cœlitus reveletur. Sed quid differri decuit, quod indilate conferre potuit? Sane ut intellectus honoretur, honoratus humilietur, humiliatus illuminetur, ab eo, qui dat parvulis intellectum, quod præclare præsignavit paterna (f. nocturna) visio. Etenim superna sapientia, per scalam imaginariam ad humanam descendens intelligentiam, studiosa colluctatione non vincitur, sed claudicanti intellectui benedictionem revelationis liberaliter impertitur: ne quando gloriatur peritus in imperitiis, conjector in conjectura, sed, qui gloriatur, in Domino gloriatur. Sane spiritualis radius in animas sanctas se transferens, super humiliatam rationabilem, & quietam concupiscibilem, & honora-

noratam irascibilem requiescens, Serenitatis vestræ mansuetudinem, non exaltatam corde, non elatam oculis, non ambulantem in magnis super se, sed humiliter sentientem, non permisit suis fraudari desideriis, & a supernorum svavitate dogmatum ablaetari. Illius itaque Lucis inaccessibilis ducatus adhærescens, atque prompta devotione prosequens preces vestras, vadam jam gradu mystico ad colligendum spicas typicas, quæ manus metentium, seu apprehensionem prudentium effugiunt. Porro secundus visionis articulus priori non discrepat: & dilucidationis cauda a capite non discordat. Primus articulus arguebat capitis in cautelam: Secundus arguit corporis corruptelam. Primus reformat Regis personam: Secundus reformat Regiam Comitivam. Primus denique confutabat curas brutales: Secundus confutat loquelas terrestres. Quid enim per spicas terræ nascentes, inani stipulæ innitentes, de mortuo semine pullulantes, accommodatius accipitur, quam curialium incuriales loquelæ, non cœlestia, sed terrestria quærentes, non veritati, sed vanitati coherentes, de corde morbido, de fonte mortifero, tanquam de mortis seminario, germinantes. Sed nunquid omnes omnibus sunt conformes? Nequaquam: Sed sicut spicæ a spicis, sic loquelæ a loquelis, per adulationis pinguedinem, & detractionis uredinem, discernuntur. Nam quid pinguius adulatione? quid urentius detractione? quænam voces dulciores adulatoriis, aut delatoriis acriores? Sed fortassis vestræ subtilitatis acies flagitabit, utrum, sicut deformitas de-

for-

476 MORALE SOMNIUM PHARAONIS

formitati respondet, sic conflictus conflictui coarctetur? Utiq̃ue, Domine: quia profecto fertilitatem adulationum detractionum subtilitas demolitur. Quantum enim vos commendat adulantis lingua magniloqua, quæ peccatores laudare & iniquis benedicere consuevit; tantum labia detrahentia vos corrodunt: & sicut curiositatum fervorem beatificant deceptores, sic incuriarum teporem dilaniant delatores. Novissime septenarius numerus, tam consumptis spicis, quam consummentibus, deputatus, prædictarum pestium universitatem universali significatione designat, aut specialem earundem materiam speciali resonantia repræsentat. Quia nimirum pestes præmissæ, seu loquelæ pestiferæ, quarum conversatio non in viris cœlestibus, sed conscelestis circa septiformes curiositates & incurias, observatur. Nam illorum inquieta procacitas has condemnat, has ungit, has pungit, has suscitât, has subsannat. Hæ sunt spicæ detestabiles; hæ loquelæ deipicabiles; hæ curialium viperarum genimina; hæ virulenta germina Curiarum. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt. Veruntamen beatus populus, qui se Curis, & sibi Curias crucifixit. Cæserum cœlestis celsitudo sapientiæ, singularis prærogativa favoris, hæc prudentiæ vestræ proponenda decrevit, ut a linguarum gladiis, a labiorum laqueis, cautius caveatis. Felix Regalis visio, quæ visum regium sic illustravit, lux vera, illuminatrix omnium venientium in hunc mundum, ut tam suos quam suorum excessus evidenter videat, & vigilanter evitet: & qui viam pacis non-
dum

dum agnoverat, de cætero in viam pacis dirigat gressus suos.

EPISTOLA XIV.

Pharaonis ad Joseph, super Consilii opportuni postulatione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, Viro potenti opere ac sermone, Joseph, Hebræo, tam a Deo, quam ab hominibus approbato, salutem, & stylo salutifero notas facere vias vitæ. Tu gloria Jerusalem, tu lætitia Israël, tu honorificentia plebis tuæ: cui non indigne datum est parare vias Regias, pravas rectificare, ac asperos complanare. Sit vena tuæ benedicta, quæ nobis, & cunctis Regibus nostris, per successiva seculorum secula regnaturis, affluenter influit fluenta sapientiæ salutaris. Nunc profecto probavimus, nunc experientia magistrante didicimus, quod viam rectitudinis in veritate doceas, quod hominum personas non accipias, quod adulationis oleo caput nostrum impinguare non curas, aut pulvillos assentationis consuere sub cubito manus nostræ. O cellam pigmentariam! o aromaticam apothecam! quæ tam dulcia faucibus nostris ministravit eloquia, ut non terrestrem resonantiam, sed cœlestem redoleant harmoniam. Jam utique, Doctor lucifuge, in lumine dilucidationis tuæ videmus lumen, quod lucebat in tenebris visionis: sed tenebræ nostræ id comprehendere non valebant, priusquam Pater luminum te dedisset in lucem gentium, ut testimonium de lumine perhiberes

beres. En videmus emergere de corde fluido curas brutales, quasdam curiositate refertas, quasdam incuria tabefactas: sed fallax est gloria, & vana est pulchritudo curiositatum Regalium; quoniam a perniciosis incuriis perneantur. Ecce conspiciamus despicabiles spicas nostrorum Curialium, despicientium curas nostras, qui de malo thesauro cordium mala pronunciant; alii adulatorias unctiões, alii detractorias punctiões: sed laus impiorum brevis, & gaudium hypocritæ instar puncti; nam dolosa præconia a dolorosis opprobriis absorbentur. Væ mundo a scandalis! quia nimirum omnis amicus fraudulenter incedit; & inimici hominis domestici sunt illius: prædam namque sequitur hæc turba, non hominem: a majore namque usque ad minorem omnes avaritiæ student, munera diligentes, retributionem sequentes, quæ sua sunt, vel suorum, sequentes, quæ alia vel aliorum sunt, non curantes. Propterea consilia claudicant, judicia cespitant, documenta delirant: quia Reges ineunt consilium impiorum, insistant viæ peccatorum, insident cathedræ pestilentiae. Quid ergo faciemus, ut inter vitiorum devia dirigamus viam regiam, & os iniqua loquentium obstruamus? Scimus siquidem, quod universas bestiarum, avium, & serpentum naturas humana natura domare potuit: Linguam vero nemo prævaluit perdomare. Lingua namque labilis, in lubrico constituta, malum inquietum esse dignoscitur: quis poterit ejus inquietudinem quietare? Cæterum non ignoramus, potentiorē sapientiam, & sapientiorē

potentiam tuam altiora nosse, per eum, cujus sapientia non est numerus. & majora posse, per eum, cujus magnitudinis non est finis. Nec aliquatenus hęsitamus, quin Angelus magni consilii, cujus perfecta sunt opera, perfectum nobis imperiatur consilium, tuę perfectionis obtentu. Nam qui bonorum vestrorum non indiget, bonis vestris invidere non valet; quod enim cęlestis benevolentia scelesti contaminetur invidentia, sceleratum est suspicari. Quocirca tuę limpiditatem intelligentię, tantis illustratam fulgoribus, adhuc inquietare non quiescimus, & rogare, quatenus illuminationem vestram felici fine concludens, consveta ubique libertate, rescribas, quo rationis gubernaculo, quo voluntatis velo, quo demum operationis remigio, mare magnum & spatiosum temporalis amaritudinis sic enavigare possimus, quod ad dictorum periculorum scopulos navis nostra nullatenus allidatur: attente provisurus, quod intellectum Regium bestiales motus non circumveniant, quod affectum blandiloquia non dissolvant, quod effectum opprobria non discerpant. Nisi enim gubernandę navi nostrę gubernaculum adhibeamus moderamine providentię, non velum statuamus zelum justitię, non deniq; remigium adjiciamus strenuitatem operosę diligentię, difficile est, ni fallimur, commentare, (s. *argumentari*) quo garritus auspicio, quo status beneficio, seu quovis alio eventus infortunio, valeamus desiderato portui salubriter applicare. Salva tamen per omnia tua maturitate consilii, cui ullo pacto nolumus ad modicum derogari,

EPISTOLA XV.

*Joseph ad Pharaonem, super petitionis
exauditione.*

PRivilegiato Principi, cœlestis doctrinæ privilegium assecuto, Domino Pharaoni, Divina magnificentia prudentissimo Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, famulorum suorum minimus, salubriter regnare, salvando curas regias, & alias salutando. Quemadmodum solaris radius per ætheream, igneam, & aëream regionem ad aspectum nostrum descendens, in corpora subtilia, subtiliora, subtilissima, copiose, copiosius, copiosissime se diffundit: Sic Sol intelligentiæ per intellectuales ordines, & graduales illuminationes, nostris intellectibus condescendens, differentes intellectus differenter illuminat, & suæ claritudini, secundum ipsorum exigentiam, configurat. Quapropter Serenitati vestræ, a montibus æternis mirabiliter illustratæ, vehementer aggratulor, atque Soli justitiæ vultum suum super nos illustranti, & vestros, per vos, Conprincipes collustranti, medullitus condelector. Nam profecto, qui de tenebris fecit lucem splendescere; vos adduxit in admirabile lumen suum, ut revelata facie contemplermini somnialem significantiam, & de claritate visionis imaginariæ in visionis intellectualis transformemini claritatem. Felix imaginationis oculus, qui tam salubre somnium, tanquam librum signatum, videre meruit; sed felicior oculus rationis, cui signacula cœlestia cœlitus sunt soluta; quo-

quorum solutionem dispensatione divina dilatam fuisse conjicio, ut cujus dilatio hætenus vos afflixit, ejus oblatio fortius vos confortet. Sane gaudens gavissus sum super literarum vestrarum eloquia, sicut qui invenit spolia multa: quia intellexit veritati perhibuistis fidele testimonium, nec contenti haustis dogmatibus, adhuc hauriendis amplioribus aures bibulas obtulistis, ad inerrare volentes viam regiam, viam pulchram, viam pacificam, spurcitia vitiorum purgatam, & moribus quasi marmoribus, calcatam: quam Regalis simplicitas confidenter perambulet, de qua fumus infamiz non exhalet. Porro cum palponum blanditia curiositatem regiam, curiositas incuriam, incuria infamiam introducat; nescio quis Angelus magni consilii majus evangelizet consilium, quam infamiz concitatæ congruenter satisfieri, & incuriz spoliata spolia refarciri. Nec enim infamiret infamia, nisi eam incuria provocaret: nec illa langueret, nisi eam curiositas lauciaret: nec illa intumesceret, nisi eam blanditia impinguaret. Ecce duplex duellum: duellum intrinsecum; & duellum forinsecum: interius incuriz curiositas, exterius infamiz blanditia colluctatur. Curiositas nempe incuriam distrahit; sed incuria curiositatem prosternit: blanditia quoque infamiam concitat; illa vero blanditiam suppeditat & conculcat. Usquequo talis seditio? ut quid tanta perditio? In vanum se curiosi eviscerant: illorum alz sicut araneæ contabescunt; quia telas araneæ texuerunt. In cassum ventum seminant adulatores ventuosi, detractionis turbinem collectu-

ri. Sic oportet prędantes prędari, fraudantes fraudari: ita decet substantiam festinatam diminui, male congregatam dispergi. Sed quis poterit suscitatum seditionem sedare? nisi fiat pax in virtute pacifica, quę aspera complanare, indirecta dirigere, superflua resecare, diminuta supplere, ac jus suum unicuique reddere consuevit. Fructus quidem iustitię pax: Si vultis pacem metere, iustitiam seminate: Resarcientes curam incurię, quam curiositas asportavit, restaurantes laudem infamię, quam fallax blanditię fallaciter usurpavit; quatenus de curiositatis abundantia incurię suppleatur defectus, & ex adulationis adipe, detractionis macies impinguetur. Quibus congrue compensatis, neq; luctus, neque lucta, restabit: nec vaccę vaccis, aut spicę spicis amplius oppugnabunt: quia nec curiositas abundabit in superfluis, nec incuria deficiet in necessariis, nec adulatio laudes eruętabit indebitas, (fortasse inferendum *nec detractio debitas depravabit.*) Sed pacis osculo persoluto, tam curiositates, quam incurię, in curas sobrias, curas medias, curas Regias, conflabuntur: & tam blanditię, quam infamia, in famam mellisfluam, in opinionem odoriferam, felici metamorphosi, convertentur. O generationis genus ingenuum! quam virtus generat ex vitiis, medium colligitur ex extremis. O mirificam impetitionem! quam ignis adulationis accendens, aqua detractionis extinguens, aër curiositatis confusus, & incurię terra inanis & vacua, confractis excellentiis, contemperatis repugnantiis, constituentes curam laudabilem, novam formam constituunt eximie mixtio-

mixtionis. Hæc omnia venient super vos, Rex Illustris, si renovati spiritu mentis vestræ, sic viam regiam renovare velitis, & in novitatæ vitæ deinceps accuratius ambulare. Alioquin non salvabitur Rex per multam virtutis apparentiam: nec exurget infamis Aquilo; nec laudifluus Auster flabit.

EPISTOLA XVI.

Pharaonis ad Joseph, super Consilii præstiti prosecutione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, Conjectoris salubri, Consiliario salutari, Joseph, Hebræo, Salvatori Ægypti, Salutem, & salubriter exposita salubriter adimplere. Gloriosa dicta sunt (fortasse inferendum de te) amantissime, Corona Regum, Statera Judicum, gloria Conjectorum, lucerna dogmatum, disciplina virtutum, novacula vitiorum. Veruntamen gloriosum præconium gloriosior experientia, illustre testimonium illustrior veritas nobile (fortasse inferendum Regnum) nobilior Rex excedit: Nescit laudis eloquium hanc veritatem eloqui: nescit mensura nominis hanc virtutem complecti: non sufficit famæ celeritas tantam decenter prosequi probitatem. Mira virtutis velocitas, quam fama sequens non consequitur: mira veritatis sublimitas, quam urbanæ facundię fastigium non attingit: Felix fama, tantæ virtutis filia; Felix proles, tanto stipite successura, tantum hereditata præconium, tantis dotanda laudibus & dicanda. Singu-

larem siquidem sapientiam tuam, omni laude dignissimam, malumus facto laudare, quam dicto: Nam Regalem magnificentiam magis decet Magnus magnifica, quam Lingua magniloqua; magis manualis laus, quam vocalis; magis concentus actuum, quam sonorum. Jam profectu prudentiam tuam probavimus, ex pręteritorum memoria, ex pręsentium intelligentia, ex providentia futurorum. Nam Regum ac Regalium deformitates prudens commemorasti; deformitatum reformationem prudentius insinuasti; demum contra curarum discrimina, & linguarum certamina, cautelam perutilem prudentissime providisti. Non sic impii, non sic infideles Consiliarii nostri: quos Regalis munificentia nutrit in croceis, vestivit mollibus, circumdedit varietatibus; ipsi vero dulci pane mendacii paverunt, qui & pœnam perfidi panetarii non pavissent, cum ipsi cœli volucres vel maris pisces pascere meruissent. Væ insulis consiliis! væ insanis Consiliariis nostris! qui Linguarum gladiis percusserunt nostrum auditum, vulneraverunt conceptum, & famę nostrę pallium abstulerunt. Si fortasse sustulissent pecuniam, recognovissent injuriam: Nunc autem justitiam diripientes, & nomen bonum, multis divitiis pręferendum, lavant iterum innocentem manus suas, tanquam excrcaverit eos malitia eorum, tanquam dati sint in reprobum sensum, tanquam obscuratum sit insipiens core eorum. Sed miserta simplicitatis nostrę superna sapientia, per os tuum nos alloquens, per os tuum ab erroris invio in viam rectitudinis nos reducens, pane vivo,

pane

pane angelico confirmavit cor nostrum, & saniori consilio tranquillitati publicæ consuluit & saluti. Unde revera tuæ magnitudo solertiæ, tuæ promptitudo benevolentię, non indigne meretur, ut & nostrę magnificentię bonitatis experiaris plenitudinem, & honoris insignia inter Optimates nostros peroptima, inter Magnates permaxima sortiaris. Exsurgat itaque indefensa strenuitas, & invicta virilitas tua reformationi Regali supinam manum accommodans, & occultum affectum per oculatum effectum explicans & explanans. Quisnam enim cautiores somnii consummatorem somniare poterit, quam perspicacem peritiam tuam; cujus spiritus, ubi vult, spirans, spiritualem ipsius intelligentiam duxit familiariter inspirandam. Nos autem de fidei prudentia, & prudenti fidelitate tua specialem obtinentes fiduciam, universa subditorum nostrorum scandala colligendi, superflua resecandi, diminuta resarciendi plenam tibi, autoritate Regia, concedimus facultatem. Confortare, fiducialiter age, incumbe fortitudini tuę, succumbas fortitudini; imperitis linguis secundum imperitiam suam confidenter responde; infrunitis maxillis frænum adhibe disciplinę. Quia non habemus civem, non familiarem, non principem tam opulentum, tam dyscolum, tam rebellem, qui contra potestatis tuę stimulum calcitrare præsumat, aut adversus voluntatis imperium os aperire audeat & gannire. Egredietur namque timor tuus, tanquam timor regius, in profunda vallium, in declivia collium, in ardua montium, in personas infimas, medias, & supre-

mas: Et Ægypti columnæ coram te contremiscent: Nos enim statuimus; & quis destituet? nos volumus; & quis nolet? cuivis ætati, conditioni, sexui, universaliter te præesse, nobis singulariter te subesse. Porro, nos, interpretatione tua præmuniti, effrenatas curiositates nostras refrænare curabimus, & habenas incuriis relaxare. Tu vero, laborem adulantium, & dolorem detrahentium diligenter considerans, illam indicas adulantibus abstinentiam, quod fames infamantium justitiam esurientium satietur. Purgentur vanis laudibus ora palponum, ut impleantur veris laudibus labia detractorum: quatenus & curarum irrationabilium infirmitate curata, & linguarum curialium impuritate purgata, resurgat cura Regia, fama laudiflua reviviscat: vota vestra votivo fine claudantur, & justitiæ tuæ immortalis memoria condignis laudibus condiatur.

EPISTOLA XVII.

*Adulatorum ad Joseph, super ejus
Attractione.*

PRæclaro Regis oculo, & brachio metuendo, Domino Joseph, præpollenti Regis Consiliario, & Præposito perpotenti, familiares ejus Amici, antiquiores Regis ipsius Consilarii, salubri vitæ perfrui, frumento, vino, oleo stabiliri, & filiorum filios feliciter intueri. Inter Regum insignia, inter Principum privilegia, inter prærogativas gloriæ militaris, non novissimum locum obtinere dignoscitur, omni nobilitate nobilior
no-

nobilitas intellectus. Unde nimirum nobis mirabilem scientiam vestram admirantibus evidenter modo ingenium vestrz discretionis, ingenium ex electo genere, ex honorificato populo, ex illustri prosapia processisse. Quia profecto, sicut clarior noster, intellectus sensui, sensus corpori, corpus materiæ, scientiali quadam & connaturali consonantia conformatur. Quam ob causam sicut fides in cœlo, sicut sapphirus in auro; sic veritas in mente, & mens in carne nobili, nobilius enitescit. Absit autem ab animabus ingenuis, ut aliorum actibus generosis invideant, invidentes impediant, impediētes degenerare compellant: cum simile similibus naturale sit applaudere, innaturale sit invidere. Sed quis in nubibus æquabitur Domino nostro? quis in nobilibus æquabitur Regi nostro? qui de nobilitate in nobilitatem ascendit: qui nobilitatem simplicem multiplicare satagit: qui nobilitatem sanguinis parvipendens, ad nobilitatem spiritus se extendit. Sane tam salubris nobilitas potius debet sanum amorem accendere, quam livoris insaniam irritare. Enimvero Rex præfatus, non minorem absurditatem arbitrans, si pelle Regia rusticanam mentem indueret, quam si Regalem purpuram agrestis armentarius usurparet, serenitati serenitatem inculcat; serenitati naturæ spirituales superædificat; serenitati hereditariæ accumulatur acquisitam. Unde conficitur, quod studendi occasiones querit, occupationes fugit, sectatur otium, aspernatur negotia, meditationes frequentat, actiones prostermit, corpus quietans, ut spiritum inquietet.

tet. Porro jam dudum amore sapientiz se sentiens fauciatum, nostrum accersivit consilium, & auxilium expetivit. Nos autem consulte considerantes, quod Rege philosophante Philosophia regnaret, quod ars nostra Regem attolleret, & Rex artem, non Regi sapientiam, non sapientiz Regiam potestatem invidimus, sed Regiz voluntati providimus, & ipsius velocitati acutiora calcaria necesse duximus adhibenda. Imprimis Regis tenellis auribus imprimentes, quod literale prosequi studium, liberale percurrere stadium, & concupitum sapientiz bravium nullatenus obtinere valeret, nisi onus regiminis ab honore secerneret, honore sibi retento, & suis onere distributo. Deinde decentius decernentes, studiosum Regem in concluso Conclavi, penetrali impenetrabili, diutius demorari, scrutando scripturas, fuscitando novas quæstiunculas, & veteres multiplicando querelas, gyrum cœli meditationibus circinando, nubes orationibus penetrando, quam circa serviles seu viles operas occupari, turbine turbarum, rugitu ruricularum turbari, ignotorum querimonias, & notorum infamias præstolari. Satiùs enim est, quod minoretur actu, scientiis augeatur, quam ablactatus a lacte, avulsus ab ubere scientiz literalis, negotiorum forensium involucris se involvat. Quis enim sic desipiat aut deliret, qui non sanctius sentiat militare divinis otiis, quam secularibus negotiis implicari? Consequenter honorem Regium ab onere segregatum egregiis ornatibus honorantes, induimus eundem discoloribus sive differentibus facultatum

vocalium & realium indumentis. Onus quoque Regiminis per tales bajulos bajulari statuimus, quos fortuna pinguior, dextra liberalior, amicitia probabilior constituit gratiores. Sic namque decet decus Regium ut diligentes se diligit, ac hilares datores exhilaret, ut gratiofus sit non ingratiss. De Ministris autem hujuscemodi, quos liberalitas amicos, & amore efficit fide dignos, sinistra suspicari quis posset? aut si posset, de suspectis inquirere quid prodesset? si Princeps nimis credulus de subministris iniquis, inquinatis, incautis, inquiri fecerit, de inquirentibus quis inquireret? Infinita transire nititur, qui custodes custodibus adhibere conatur. Quapropter super vigiles vigilare, irritum reputavimus & inane. Deinde Regalis dignitatis decorem ex nulla parte relinquentes in compositum & in comitum, inter precipua documenta virtutum precipue Regni commendavimus Magnificentiam, virtutem Regiam, virtutem privilegiatam, virtutem exemptam, solis personis illustribus illustri privilegio divinitus deputatam: quam Rex magnificus magno favore complexus familiares suos magnifica manu remunerat, non muneribus mobilibus & momentaneis, sed rebus fixis, redditibus reddituris, & maxime de talibus talentis officiorum aut beneficiorum secularium & spiritualium, quæ non libuit aut non licuit retinere. Quid plura? Bonorum honorabilium honorificis ornamentis Regem honorificare curavimus, & super altitudinem nubium sustollere nomen suum. Vos autem, sicut experientia perhibet, sicut evidentia rei docet,

multiformis sapientiz lacte nutriti, memores
uberum suorum dulcium super vinum, recte de-
betis tantam nutricem diligere, dilectoribus suis
adhærescere, ac ad ipsius dilectionem alios invita-
re. Quocirca generosam mansuetudinem ve-
stram, super gratiam hominum diligendam, una
voluntatis intentione, una mentis intentione,
rogamus, quatenus vestrz severitatem interpre-
tationis, vestri rigorem Consilii, sic dignemini
moderari, quod non Regis, non Regalium fama
decidat, marceat, & arescat: Vestra quoque mo-
destia omnibus innotescat, ne forte dicatur in
gentibus: Consiliarii Pharaonis consilium dede-
runt insipiens; sed & Rex illud vulgatum vitupe-
rium non incurrat: Iste homo cœpit ædificare ædifi-
cium, non manu factum sapientiz; & non potuit
consummare: sicque, quod absit, tam suam, quam
suorum, gloriam in ignominiam commutetis.

EPISTOLA XVIII.

*Joseph ad Detractatores, super eorum
Restrictione.*

Joseph, servus justitiz, præpositus Ægyptiz Re-
gionis, prudentibus, & utinam prudentiori-
bus, Viris senioribus Domini Regis Consilia-
riis, sapere, intelligere, ac novissima providere.
Cum omne datum optimum, & omne donum
perfectum, omne datum corporale, omne do-
num spirituale, a Patre luminum descendere di-
gnoscat: haud dubie sapientes mundi, inquisi-
tores hujus seculi, tot datis naturalibus præditi,

tot

tot donis intellectualibus divinitus illustrati, merito debuissent Datorem recognoscere, & devotas gratiarum refundere actiones. Ipsi vero ingrati, infideles, inflati, gloriam Deo debitam temeritate sacrilega usurpantes, Divinz severitate sententiz meruerunt mentis incurrere cæcitatem. Quapropter a veritate averfi, ad vanitatem converfi, non oculo perspicaci, sed manu rapaci, viam prætentant, in tenebris ambulant, nesciunt, quo vadant, cæci cæcorum duces, & cum eis in errorum foveas collabentes. O infani ductores, insensati doctores! quis fascinavit vos veritati non acquiescere, contra Deum erecto collo currere, benefactorem vestrum propriis beneficiis impugnare? Vx vobis, vetustis utribus, terrena sapientibus, non superna! qui non vindicastis honorem animarum illustrium, a patre luminum descendentem: sed aspicientes in vanitates & insanias falsas, proh pudor! figmentastis eorum gloriam a partu, ab utero, a conceptu. O sædam gloriam, a sæda sæditate contractam! quis enim honor stemmatis, nisi horror spermatis? quæ gloria generis, nisi ignominia genitalis? quod fastigium nobilitatis, nisi fastidium novissimæ vilitatis? Absit ab hominibus abominanda gloria, inhonesta in honorificentia! sed qui gloriatur, in Domino glorietur. Vx nobis iniquitatis filiis, iniquitatem meditantibus incubilibus cordium impudicis! qui nostras insipientes literas oculis menstruosis earum inficitis sinceritatem, inficiamini veritatem. Absit ab eis zelus invidiæ; adsit zelus justitiæ: absit adulationis lingua palrans; adsit direc-

ctio

Etionis virga vigilans , increpans somnolentos. Longe namque meliora sunt increpationum verbera, quam adulationum oscula fraudulenta. Vae vobis prudentibus in oculis vestris ! quorum prudentia perditur, quorum sapientia cœlitus reprobatur : qui laudatis insulse plus sapere , quam oportet , & minus facere , quam oportet : adimplentes mensuram patrum vestrorum, qui scientes scientiam, incurrerunt inscitiam, & generantes inscitiz filios, in eosdem curiosam concupiscentiam transfuderunt. Hic est morbus hereditarius, a primævis parentibus derivatus: hæc uva acerba, quam parentes comederunt, & filiorum dentes stupidos reddiderunt. Hæc occupatio pessima, quam dedit Deus hominibus, ut occupentur vanitatis servitio, subterfugiant veritatis servitium, & illusores veritatis a vanitatibus illudantur. Ut autem ex ore vestro vos iudicem, servi nequam, qui studetis liberi esse iustitiz, ut nequitiz serviatis. Vos vocati ad Regem, amore languentem sapientiz, non curastis infirmitatem curiositatis Regiz, sed gravius aggravastis, tanquam non quærentes fructum, sed datum, nec Regem, sed Regis gratiam & favorem, & excusantes excusationes in peccatis, dignum distastis dignitate Regali, artus arctare, cogitatus laxare, humanis negotiis divinum otium anteferre. O fabricatores mendacii! o cultores dogmatum perversorum ! utinam taceretis, ut putaremini sapientes. Nunquid indiget Deus mendacio vestro, ut pro eo loquamini dolos ? An ignoratis, quoniam omnes existimus unum corpus, al-

ter

ter autem alterius est membrum, universa vero membra non unicum habent actum: sed oculis concessum est intueri, & manibus operari; nec manus oculis invident visionem, nec illi manibus actionem. Vos autem Principi seculari, utpote manui potenti & brachio excelso Regis summi, dissuadentes operari, suasisistis oculorum intuitum emulari. Intelligite, insipientes in populo, & stulti, aliquando sapite: Bonum est libero & soluto, maritalem copulam fugere; malum est copulato, solutionem querere: Bonum est personæ privatæ, curam pastorem vel Regiam non curare; malum est personæ publicæ & curatæ, curam postponere. Vos autem infirmum Principem impie impulistis, ut curam Regiam, sponsam legitimam, sibi divinitus copulatam, repudiando repelleret, non verentes, quod Deus præconjuxerat, separare. Non negamus, sanctum, salutare, salubre, meditari prudenter, orare instanter; Veruntamen veritas imperat & talia suspendere, talibus ad tempus supersedere, propter solutionem debiti conjugalis. Quod si reddere quis recusaverit, orare maluerit; oratio ejus fiet in peccatum; petet, & non accipiet, eo quod male petiit, quamdiu petenti debitum denegavit: Si sponsam adulterari contingat, otiosus orator adulterii reus erit. Vt vobis Domino displicentibus, ut hominibus placeatis! qui Ministro justitiæ suggestistis immorari loco inaccessibili, ne clamor pauperum, ne causæ viduarum ingrediantur ad eum. Quænam vacordia vehementior, quam ministrum Regni, non Dominum, (etenim Do-

mini

mini est Regnum, & ipse dominabitur gentium) ad arcanum adduci thalamum, & dilectum Domini sui membrum ad trium non admitti, sicut columbrum tacitum auscultare, & aurem suam ad clamorem pauperis obturare, aut membranas mortuas visere, & commembrum vivum nullatenus visitare. Timeant & tremiscant, paveant & horrescant, qui januas Regales obstruunt, qui pulsantibus non aperiunt, qui acclamantes nesciunt, ne portas æternas sibi præcludant, & temporaliter ignorantes æternaliter ignorentur. Væ vobis filius Memphios, filiis sceleratis! qui sponsam Regiam, regitivam Prudentiam, usque ad versificationem constupratis: qui tam in capite quam in membris sinceritatem justitiæ polluentes, nec capitis curiositatem, nec membrorum cupiditatem curare curastis: qui non iudicibus, sed exactoribus, subiecitis populum humilem, sicut buccellam panis, ad impudicis canibus, satietatem nescientibus, devorandam: ac ad erroris cumulum addidistis auribus Regiis, ausibus temerariis figmentare, quod corruptorum iudicum esset incurabilis corruptela, suspiciosa pervicacia, inquisitione infinita. Sed unde, putatis, inquisitionis infirmitatem emergere, nisi ex infinita Regis curiositate? unde illam, nisi ex infinita vestra cupiditate? Finiatur vestra cupiditas: finiatur Regia curiositas: & inquisitorum infinitas finietur. Sufficiens enim Inquisitores perpauci, si, vestra cupiditate sedata, ac Regali curiositate curata, de perpaucis inquirere Rex ipse non respuerit, sed delicatam solertiam suam saltem in paucis exercere non

non recusaverit, si paucorum fidem prudenter
prætentaverit, ita quod experientia sententiam,
sententia amicitiam, amicitia confidentiam, se-
cundum rationis ordinem, antecedit. Væ vobis
Vulpibus fraudulentis! demolientibus virtutum
vineam, & moralem dehonestantibus honesta-
tem: qui virtutes in vitia degenerare cogitis: qui
vitia virtutum specie palliatis: qui prodigalem bo-
norum dilapidationem nuncupatis magnificen-
tiam: qui pro temporali ministrorum militia, seu
verius malitia, decernitis sacra stipendia execran-
do commercio compensanda. Super quo vos ul-
tra percutiemus, prævaricationem addentes?
pinguis admodum est, ex adipe prodiens, iniqui-
tas vestra, crassa plurimum est, ex malignitate
procedens, cæcitas vestra: vitiosæ messis vestræ
fertilitas metentis falcem nimis detinuit, dictan-
tis calamum nimium fatigavit. Ideoque, præsen-
tis Epistolæ prolixitatem, ac adulationum vestra-
rum superfluitatem pariliter præcidentes, vobis
monendo consulimus, & consulendo præcipimus,
sub interminatione Regalis indignationis & no-
stræ, quatenus super adulatoriis Regis præconiis,
quibus simplicitas sua seducitur, virilitas effæmi-
natur, fama læditur, infamia generatur, appona-
tis de cætero digitum ori vestro. Alioquin, per
Salutem Pharaonis, nisi deinceps omnis iniquitas
os suum oppilaverit, non remanebit præsumpto-
rum temeritas impunita. Si quæ vero commen-
dationes rationabiles, viriles, utiles, & honestæ,
prudentiam Regalem excitant, constantiam cor-
roborant, justitiam regulant, temperantiam or-
nant,

nant, sub earum fideli dispensatione liberam vobis concedimus facultatem. Ne autem modicum fermentum.

Reliqua desiderantur.

CXXXV. TESTAMENTA XII. PATRIARCHARUM, Filiorum Jacob.

*90. Ernesti Grabii Præfatio, scripta Oxonia
A. 1698.*

PROdiere superiori seculo, primo seorsim, deinde in Bibliothecis Patrum Latine versa Testamenta XII. Patriarcharum, filiorum Jacob, ita dicta, non quod singula ab ipsis illis fuerint condita atque literis consignata, sed quod XII. Patriarchæ in illis introducantur loquentes, horumque ultima recenseantur verba, quibus partim futura prædixere, partim egregia vitæ bene agendæ monita posteris, instar pretiosissimi thesauri, tradidere. Omni quippe ævo observatum fuit, insignes atque principes viros, morti proximis, Divino quasi afflatu singularia quædam ejusmodi effatos esse; quæ proinde magno in pretio haberi, literisque mandari svere, ne unquam memoria eorum intercideret. Omitto jam exempla profana, quibus Cicero Lib. I. de Divinatione probatum ivit, *divinare morientes*, ut ait cap. 30; taceo alia quoque ab aliis Ethnicis Auctoribus descripta; & intra populi Dei terminos me contineo, sacra solum exempla commemoraturus. Abrahamum, Isaacum & Jacobum, tres principes Patri-

Patriarchas idem fecisse, quod de hujus XII. filiis in totidem eorum testamentis refertur, ipse Auctor ultimi Testamenti Benjamin §. 10. testatur. Et de Jacobo quidem ipse Divinus veteris Testamenti scriptor Moses Genes. XLIX. 1. & seqq. ait: *Vocavit autem Jacob filios suos, & ait illis: Congregamini ut annuntiem, quæ ventura sunt vobis in novissimis diebus: congregamini, & audite filii Jacob, audite Israel patrem vestrum.* Unde sequuntur singulæ XII. filiorum benedictiones; hisce recensitis additur vers. 28. seqq. *Hæc locutus est pater eorum, benedixitque singulis benedictionibus propriis, & præcipit eis, dicens: Ecce congregor ad populum meum: sepeliteme cum patribus meis, &c. Finitisque mandatis, quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum, & obiit.* Ecce futurorum præfagia partim, partim instructiones five præcepta. De Abrahamo autem & Isaac tale quid in sacris tabulis non refertur; nullum tamen est dubium, quin hi, perinde ut Jacobus, morituri prophetias quasdam legesque posteris ediderint. Unde occasionem aliquibus natam puto, confingendi Apocrypha sub nomine τριῶν Πατριάρχων, quorum mentio fit Lib. VI. Constit. Apostol. cap. 16. Josephus certè Jacobi filius, idem quod pater fecit, de quo iterum Moses Genes. L. 24. seqq. testatur his verbis: *Locutus est (Joseph) fratribus suis: Post mortem meam Deus visitabit vos, & ascendere vos faciet de terra ista ad terram, quam juravit Abraham Isaac & Jacob. (Habes prophetiam). Cumque adjurasset eos, atque dixisset: Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto, (habes monumentum) mortuus est Joseph.* Ipsius Moysis cygneum

cantum, admodum prolixum, legere est Deuteronom. cap. XXXII. & XXXIII. Confer insuper Josephum Lib. IV. Antiquit. Judaic. c. 8. ubi prolixus Moſis morituri ſermo habetur, in cujuſ exordio attentionem movere contendit hoc ipſo argumento, *quod anima prope exitum conſtituta cum omni virtute differat*, Ἀλλὰ τὸ τὰς ψυχὰς ἐπὶ τελευτῇ γυρομένης μετ' ἀρετῆς πάσης ὁμιλεῖν, vti Græcus textus ſonat. De Moſis ſucceſſore Joſua vide Joſuæ cap. XXIII. & XXIV. ac Joſephum Lib. V. Antiq. Jud. cap. 1. ubi ſummam ultimorum verborum Joſuæ recenſet, ac inter alia refert dicentem: αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἀπίεναί μιν ὄντι & ἔξῃ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῖς τοιαύτω κατ' αὐτοῖς. *Summum fuiſſe, ut, priusquam decederet, illos officii commoneſaceret.* Miſſo Rege Davide & Tobia, de quibus lege 1. Reg. II. 1. ſeqq. & Tobiz XIV. 5. ſeqq. aliisque Veteris Teſtamenti exemplis, unicum addo Novi Teſtamenti Principem Jeſum, cujus ultimam orationem, Spiritu affectuque pleniſſimam, & ad Apoſtolos, & ad Deum Patrem, accurate deſcripſit intimus ejus amicus ac dilectiſſimus diſcipulus Johannes cap. XIV. XV. XVI. & XVII. Evangelii; ſemptem inſuper extremis Domini in cruce verbis ab omni Evangeliſtarum choro memoratis.

Non ſufficiens vero curioſis quibuſdam ingeniis viſum, quod de ultimis Sacrorum Heroum verbis in Divino Canone legitur; indeque factum, ut peculiare de iis libros Apocryphos condiderint. Hujusmodi ſcripta τριῶν Πατριαρχῶν fuiſſe jam ſupra dixi: in hoc quoque cenſu reputo *orationem Joſephi*, memoratam non modo in Indicu-

culo Scripturarum, & Synopsi Scripturæ Pseudo-Athanasii, de quibus vide infra, sed & ab Origene Tom. V. Comment. in Johannem; qui Tomo III. quoque Commentar. in Genesin ad cap. i. v. 14. allegat, quod in Josephi precatione à Jacobo dictum fuit: *Ανέγνω ἐν ταῖς πλαξὶ ἔγρανῃ, ἑσα συμβήσεσθαι ὑμῖν καὶ τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, Legit in tabulis tui, quæcunque acciderent vobis & filiis vestris.* Certetalis fuit *Ἀλφάκη Μωϋσέως, Testamentum Moysi*, cujus mentio occurrit iterum in Athanasiana Synopsi, nec non Nicephori Stichometria, & Cotelerii Indiculo Scripturarum. Talis denique noster de ultimis XII. Patriarcharum dictis liber, eodem *Testamentorum* titulo inscriptus, cujus rationem ipse Auētor explanat in Testamento Benjamin, quem ita introducit loquentem infra §. 10. *Hec vos pro omni hereditate (ἀντὶ πάσης κληρονομίας) doceo: & vos igitur date hæc filiis vestris in possessionem sempiternam. Hoc enim fecerunt Abraham, Isaac & Jacob. Omnia hæc dederunt nobis in hereditatem, dicentes: Custodite mandata Dei, usquequo revelet Dominus salutare suum omnibus gentibus.*

Quis Auētor XII. horum Testamentorum fuerit, Judæus religione, an Christianus, ac quo seculo scripserit, merito quaeritur. Ante Origenis ætatem hunc librum extitisse, constat ex illius Homilia XV. in Josuam prope finem, ubi hæc habet verba: *Sed & in alio quodam libello, qui appellatur Testamentum duodecim Patriarcharum, quamvis non habeatur in Canone, talem tamen quendam sensum invenimus, quod per singulos peccantes singuli Satana intelligi debeant.* Invenitur hic sensus in Testamento I.

quod est Ruben §. 3. ubi septem Spiritus septem peccatorum recensentur, hisque demum additur octavus Spiritus somnolentiæ, conjunctus cum errore & phantasia. Fallor, an Tertullianus ex Testamento Benjamin hauserit, quæ lib. V. contra Marcionem cap. I. scripsit: *Inter illas figuras & propheticas super filios suos benedictiones, Jacob cum ad Benjamin direxisset: Benjamin, inquit, lupus rapax ad matutinum comedet adhuc, & ad vesperam dabit escam. Ex tribu enim Benjamin oriturum Paulum providebat, lupum rapacem ad matutinum comedentem, id est, prima ætate vastaturum pecora Domini, ut persecutorem Ecclesiarum, deinceps ad vesperam escam daturum, id est, de vergente jam ætate oves Christi educaturum, ut Doctorem nationum.* Quibus gemina habet in Scorpiaco adversus Gnosticos cap. 13. Nam Benjamin §. II. Testamenti ita locutus fertur: *Non amplius vocabor lupus rapax propter rapinas vestras (Ὁὐ γὰρ τὰς ἀπ' αὐτῶν ὕμῶν) sed operator Domini, tribuens cibum operantibus bonum. Et suscitabitur ex semine meo in extremis temporibus dilectus Domini, audiens vocem ejus, cognitione nova illuminans omnes gentes, lucem cognitionis accendens Israeli in salutem. Et rapiens ut lupus ab ipsis, & dans Synagoga gentium.* Quicquid vero de Tertulliano statuatur, de Origene res clara est ex citata in Josuam homilia. Præterquam nullum alium novi locum, ubi Origenes Testamenta XII. Patriarcharum allegaverit. Oratio enim Joseph, quam Tomo III. Comment. in Genesin citat, non est Testamentum Josephi, siquidem in hoc adducta ab Origene verba non reperiuntur, sed alius distinctus libellus, de quo supra dixi.

Cæterum ex allegatione Testamenti Patriarcharum ab Origene loc. cit. facta, doctissimus Dn. D. Cave Part. I. Histor. Literar. p. 52. collegit, librum istum Seculo II, & quidem exeunte, scriptum esse; ad ineuntem autem hanc ætatem potius referendum conjecit p. 29. Partis II. Historiæ Literariæ, quæ hisce diebus magno studiosorum Ecclesiasticæ antiquitatis commodo in lucem prodit. Clarissimus Dn. Dodwellus in literis hac de re ad me benevole exaratis, Testamenta XII. Patriarcharum Seculo I. condita arbitratur, quia stylus plane est Hellenisticus, qualis inter ipsa Seculi II. Initia in usu esse desiit. Ambo autem laudati viri in eo conveniunt, Judæum quendam, ad Christianam fidem conversum, eorum auctorem fuisse, quia in iis talia de Messia & Novi Testamenti statu leguntur, quæ notitiam Judæorum longe excedunt, ac proinde non nisi à Christiana manu profecta videntur. Et hujusmodi quidem aliqua ibi deprehendi haud inficias eo; contra vero & talia in hoc libro occurrunt, quæ quomodo ab ullo Christiano, licet Judæorum placita magnam partem retinente, scribi potuerint, haud capio. Sic v.g. in Testamento Ruben §. 6. de Messia ex tribu Juda & Levi oriundo, dicitur: ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανῆται ἐν πολέμοις ὁρατοῖς καὶ ἀορατοῖς, καὶ ἔσται ἐν ὑμῖν βασιλεὺς αἰώνων. *Quoniam pro vobis morietur in bellis visibilibus & invisibilibus, & erit in vobis Rex seculorum.* Mira quoque ista in Testamento Simeon §. 5. Εώρακα γὰρ ἐν χαρακτῆρι γραφῆς ΕΝΩΧ, ὅτι οἱ υἱοὶ ὑμῶν — ἐν Λευὶ ἀδικήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ, ἀλλ' ἐδωκὴσονται πρὸς Λεὺν, ὅτι πόλε-

μον κυρίῳ πολέμησει, καὶ νικήσει πᾶσαν παρεμβολὴν ὑμῶν. *Vidi enim in caractere Scripturae Enoch, quoniam filii vestri — injustitiam facient Levi in gladio; sed non prevalebunt ad Levi, quoniam bellum Domini bellabit, & vincet omne castrum vestrum.* Quid? an Christiano cuiquam in mentem venire poterat, Christum belligeraturum, inque bello tam visibili quam invisibili moriturum esse? mortuus est semel in pugna invisibili cum diabolo, atq; exspoliatis principatus & potestates palam traduxit confidenter, triumphans illos in se ipso. Coloss. II. 15. In bello visibili ipsum denuo moriturum nulli unquam Christiani somniarunt, scientes, quod Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur, Rom. VI. 9. Deinde qua ratione quispian e grege fidelium scripsisset, Judæos, ac speciatim posteros Simeonis, a Levi, id est, a Messia ex tribu Levi & Juda oriundo, debellandos esse, ac castra eorum delenda? Nescio quoque an Christiani cuiuspiam sint ista in Testamento Levi §. 18. de Messia dicta: οἱ οὐρανοὶ ανοιγθήσονται, καὶ ἐκ τοῦ τοῦ τῆς δόξης ἡξεί ἐπ' αὐτὸν ἀγίασμα μετὰ φωνῆς πατρικῆς, ὡς ἀπὸ Ἀβραάμ πατρὸς Ἰσαάκ. *Cœli aperientur, & ex templo glorie veniet super illum sanctificatio cum voce paterna, tanquam ab Abraham patre Isaac. Cœlis apertis Spiritum sanctum super Christum descendisse cum voce Dei Patris: Hic est filius meus dilectus, omnes fideles norunt; sed vocem istam ab Abrahamo patre Isaaci & Christi secundum carnem, profectam fuisse, nullus eorum, qui Evangelio fidem præbuerunt, scribere potuit. Contra fateor, priora de cœlis apertis ac Spiritu S. descen-*
dente

dente verba Christiano potius quam Judæo convenire, & similiter in aliis Testamentis reperiri talia, quæ obscuris Judæorum umbris clariora videntur.

Quid si igitur dicamus, Testamenta XII. Patriarcharum a Judæo olim scripta, a Christiano autem postea interpolata esse, ac fuisse e numero LXXII. Apocryphorum librorum V. T. quot olim extitisse, & una cum XXII. Canonicis scriptis ad Ptolomæum R. Ægypti a Judæis missos fuisse, refert Epiphanius Lib. de Mensuris & Ponderibus §. 10. Cui hac in re fidem habeo, quoniam Josephus Lib. I. contra Apionem pag. 1036. insinuat, libros quosdam Apocryphos Veteris instrumenti fuisse scriptos, dum recensitis XXII. Canonicis, hæc subjungit verba: *Ἀπὸ τῆς Ἀρταξέρξεως μέχρι τῆς κατ' ἡμᾶς χρόνῳ γέγραπται μὲν ἕκαστα, πίστεως δ' ἔχουσιν ὁμοίαν ἢ ἱσχύουσι τοῖς πρὸς ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῶν προφητῶν ἀκριβὴς Διὰδοχὴν.* *Ab Artaxerxe vero usque ad nostrum tempus singula quidem conscripta, non tamen eadem, qua priora, fide digna habita, eo quod non fuerit exacta Prophetarum successio.* Ex his sunt libri Sapientiæ Salomonis & Jesu Siracidis, Judith & Tobia, Maccabæorum & Esdræ III. ac IV. quos superstites habemus: accedere vero alii jam perdit, quos ex parte enumerat Auctor Synopsæ Scripturæ Tomo II. Operum Athanasii pag. 154. hunc in modum; *Τὰ δὲ Ἀπόκρυφα πάλιν τὰ παλαιὰς Διαθήκης ταῦτα· Ἐνώχ, Πατριάρχαι, προσευχὴ Ἰωσήφ, Διαθήκη Μωσέως, ἀνάληψις Μωσέως, Ἀβραὰμ, Ἐλδαὶ καὶ Μωδαὶ, Ἡλὶς προφήτης, Σοφο-*

νῆς προφήτης. Ζαχαρίας, πατὴρ Ἰωάννης, (sed fateor, duas hasce voces male a quopiam additas, & Zachariam antiquiorem intelligendum videri) Βαρχ. Αμβακὺμ, Εἰς ἐχὶν ἡλ καὶ Δανιὴλ ψευδεπίγραφα. *apocrypha* rursus veteris Testamenti sunt ista: Enoch, Patriarcha, Oratio Ioseph, Testamentum Mosis, Assumptio Mosis, Abraham, Eldad & Modad, Elia Propheta, Sophonia Propheta, Zacharia, Baruch, Ambacum, (id est Habacuc) Ezechiel & Daniel falso inscripti libri. Hos & alios recenset quoque Auctor Indiculi Scripturarum a Cotelerio in Notis ad Lib. I. Constit. Apostol. editi sequenti ordine: 1. Adam. 2. Enoch. 3. Lamech. 4. Patriarcha. 5. Iosephi Oratio. 6. Eldad & Medad. 7. Testamentum Mosis. 8. Assumptio Mosis, (uti hunc numerum in MSS. membranis vacuum restituit Cotelerius) 9. Psalmi Salomonis. 10. Elia Revelatio. 11. Esaiæ Visio, 12. Sophonia Revelatio. 13. Zacharia Revelatio. 14. Esdra Revelatio. De quibus singulis agendi hic non est locus, sed id solum notandum, libros istos, si non omnes, saltem plurimos ante tempora Novi Testamenti à Judæis conditos, atque ab ipsis Apostolis subinde allegatos esse. Et de Enochi quidem libro id colligitur ex epistola Judæ vers. 14. ubi Apocryphum Enochi scriptum citari, jam olim observarunt Tertullianus Lib. de habitu muliebri cap. 3. Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiast. in *Juda* & in Comment. ad Tit. I. Augustinus Lib. XV. de Civit. Dei c. 23. Commentatores in S. Judæ epistolam ut taceam. Atque cum hac ut in aliis, ita & in hoc convenit S. Petri posterior epistola, quod ibi quoque ex Enochii libro, licet tacito ejus nomine, quædam

dam deprompta videantur, nempe ea quæ cap. II. v. 4. leguntur de Angelis lapsis reservatis ad judicium. Hæc enim Georgius Syncellus in Chronographia pag. 13. edit. Paris. 1652. ex libro primo Enochii allegat: *Altissimus sanctis Archangelis imperavit & ipsi eorum antesignanos ligarunt, ac dejecerunt in abyssum usque ad judicium, ἕως τῆς κρίσεως.* Similiter ex alio libro Apocrypho, qui Mosis ἀνάληψις dicitur, Judam ea sumpsisse, quæ verl. 9. scripsit de contentione Michaelis Archangeli cum Diabolo, tradit Origenes Lib. III. de Principiis cap. 2. ab initio. Porro Eliæ quoque Apocalypsis jam ante Christi tempora extitit, atque ex ea Apostolum citasse ea, quæ 1. Epist. ad Corinth. cap. II. v. 9. extant, docet non modo Georgius Syncellus p. 27. sed & longe antiquior Origenes Tractat. XXXV. ad Matthæi XXVII. his verbis, a Ruffino Latine translatis: *& Apostolus scripturas quasdam secretorum profert, sicut dicit alicubi: Quod oculus non vidit, nec auris audivit: in nullo enim regulari (in Græco procul dubio fuit κανονικῶ) libro hoc positum invenitur, nisi in secretis (ἀποκρύφους) Helie Prophetæ.* Quo generali nomine Apocryphorum Eliæ, Apocalypsin ejusdem ab Origene designatam esse, dubitare nos non sinit Hieronymus Lib. XVII. Commentariorum in Esaia cap. LXIV. scribens: *Ascensio Esaia (ἀναβατικὸν Ησαΐα apud Epiphanium Hæres. XL. §. 2. & Hæres. LXVII §. 3.) & Apocalypsis Helie hoc habent testimonium.* Quanquam ipse existimet, Paulum loco citato, more Paraphrastis, Esaia cap. LXIV. v. 4. allegasse. Alibi tamen, nempe Lib. III. Commentar. in Epist. Pauli ad Ephesios cap. V. verl. 14.

Hieronimus concedit, Apostolum ex Apocrypho libro citasse verba ista: *Surge qui dormis, & exsurge a mortuis*, & quidem Elix, ut Epiphanius Hæres. XLII. p. 372. docet, quanquam Georgius Syncellus pag. 27. ex Pseudo-Jeremiæ libro quodam ea petita tradat. Atque Jeremiæ nomini adscripta quædam Apocrypha ante Christum natum extitisse, ex Lib. 2. Maccabæorum cap. II. v. 1. constat, quorum unum se apud Nazaræum aliquem vidisse, & verba à Matthæo cap. XXVII. tanquam Jeremiæ allata in illo exacte reperisse, iterum testatur Hieronymus in Comment. ad loc. cit. Matthæi, idemque ante eum suspicatus est Origenes. Quicquid vero de hoc loco statuatur, sane ex hætenus dictis apparet, Apocrypha quædam scripta Veteris Testamenti S. Apostolorum ævo cognita, & ab ipsis quandoque usurpata fuisse. Unde Hieronymus Apocryphis alias infensus, in Comment. ad Titum loc. cit. *Multa*, inquit, *Apostolus Paulus de reconditis est locutus*. Et in Comment. ad Ephesios ubi dixerat, verba supra dicta Paulum *ex reconditis Prophetis & his, quæ vocantur Apocrypha*, in medium protulisse, addit: *sicut in aliis quoque locis illum fecisse manifestum est*. Similiter Origenes in fine Prologi duarum homiliarum in Canticum Cantorum, Hieronymo interprete: *Illud*, inquit, *palam est, multa vel ab Apostolis, vel ab Evangelistis, exempla esse prolata, & Novo Testamento inserta, quæ in his Scripturis, quas Canonice habemus, nunquam legimus: in Apocryphis tamen inveniuntur, & evidenter ex ipsis ostenduntur assumpta*; mox addens rationem, quare Apostolis licuerit, dogmata sua ex Apocryphis probare, nobis autem id non sit integrum, dum ita pergit:

Potuit

Potuit fieri, ut Apostoli vel Evangelistæ, sancto Spiritu repleti, scriberint, quid assumendum ex illis esset Scripturis, quidve refutandum: nobis autem non est absque periculo, aliquid tale præsumere, quibus non est tanta Spiritus abundantia. Primitamen S. Apostolorum discipuli, uti Apostolico Spiritu pleni, ac ipsimet ex parte Apostoli fuerunt, ita & eadem citandi Apocrypha libertate usi sunt, sicut videre est ex Epistolis S. Barnabæ & Clementis Romani, nec non ex Hermæ Pastore, in cujus Visione II. §. 3. ex *Prophetia Heldam & Modal*, sive potius *Eldad & Modad*, dictum aliquod affertur, adeo ut & istam tempore S. Apostolorum jam extitisse, inde constet.

Atque idem de Testamentis XII. Patriarcharum affirmare vix aliquid vetat, unum autem atque alterum suadet. Cum enim omnes fere in Athanasiana Synopsi Scripturæ, Nicephori Stichometria, & Anonymi Indiculo Scripturarum recensiti libri Apocryphi V. T. ante tempora Apostolica extiterint, sane & isti, qui a dictis Auctoribus secundo loco memorantur, Πατριάρχαι, jam tum conditi fuisse videntur. Atqui per Patriarchas ibi vel solorum XII. filiorum Jacobi, vel horum tamen cum aliis, Testamenta intelligere necesse est. Nullum enim unquam librum titulo Πατριαρχῶν inscriptum legimus, præter istum τριῶν Πατριαρχῶν, de quo supra, & hunc β. Πατριαρχῶν, ὧν Ιακώβ. At vero ille non adeo celebris fuit, nec uspiam ejus mentio, præterquam in Constitutionibus Apostolicis Pseudo-Clementis loco citato, occurrit; hunc vero allegavit Origenes loco supra recitato, nec non Procopius in Com-

Comment. in Genes. c. 38. * idemque est cum illo, qui in Gelasii decreto inter Apocrypha recensetur, & appellatur *Testamentum Iacob* (juxta alia exemplaria *Iob*) per errorem natum ex Latini Scribz imperitia, qui ex Græco titulo Διαθήκη β'. *et* formavit *Testamentum Iob* seu *Iacob*. Testamentum itaque XII. potius, quam III. Patriarcharum, laudati Auctores voce Πατριαρχῶν indigitarunt, vel generali ista voce, sine addito numero β'. vel γ'. usi, cuncta simul complexi sunt, sicut Hieronymus lib. adversus Vigilantium paulo ante medium universe memorat *fictas revelationes omnium Patriarcharum & Prophetarum*. Ista igitur Patriarcharum Apocrypha, perinde ut cætera, ante Christi tempora extitisse, est verosimillimum, idque non inepte ex Sectione 6. Testamenti Levi colligitur, qui his finitur verbis: Ἐφθασε ἡ ὁργὴ Κυρίου ἐπ' αὐτοὺς εἰς τέλος. *Venit autem ira Domini super eos in finem*. Quæ ipsa verba contra Judæos usurpavit S. Paulus in 1. Epist. ad Thessalonicenses, (quæ prima ordine temporis fuit inter omnes ab Apostolo scriptas, modo superstites,) c. II. v. 16. nisi quod vocem Κυρίῳ omiserit, quamvis in quibusdam exemplaribus addita legatur vox Θεῷ: ut adeo Apostolus his Testamentis, perinde ut aliis Apocryphis, usus fuisse videatur. Ei vero, qui objicere velit, non Apostolum ex Testamento Levi, sed hujus Auctorem Christianum ex Apostolo dicta verba descripsisse, propono consideranda ea, quæ supra recensui, certe à nullo Christiano, sed Judæo quopiam

* Verba sunt: *In testamento attestatur Juda DEus, quod diu eam (Thamarem) cum adhuc esset virgo, habuerit: luxuriamque iniquitatem ejus.*

piam, ac proinde ante Apostolicum ævum, scripta; neque enim post id Judæi Apocrypha condidere.

Quod attinet alia, quæ contra non Judaicam ignorantiam, sed Christianam revelationem sapiunt, jam supra dixi, ea forte addita, sicque Testamenti XII. Patriarcharum à Christiano quoque interpolata quidem, non autem primo condita esse: quanquam in his haud pauca sint Mesiam concernentia, quæ primo intuitu non nisi a Christiana manu prodiisse videntur, & tamen ab antiquo Judæo scribi potuisse inde colligitur, quod in ipsis recentiorum Rabbiorum monumentis eadem occurrant. Sic v. g. in Testamento Dan. §. 5. Patriarcha perpetuam ac nulla ulteriore captivitate interrumpendam Judæorum felicitatem tempore Mesia fore ominatur, eo quod ipse tanquam Deus super illos regnaturus sit. Quibus verbis cum Deitas Mesia adstrui videatur, ista non nisi à Christiano scripta poterat aliquis existimare. Etenim habemus tamen traditionem Rabinicam, quæ idem plane sonat, aperteque asserit, gentem Judaicam, post liberationem manu Moysis aliorumque Heroum factam, iterum iterumque in manus hostium ac priores calamitates incidisse, ideo quod isti Servatores fuerint homines; salutem vero per Mesiam populo afferendam fore æternam, nec amplius eum captivum abductum iri, quia Deus ipse tunc Servator sit futurus; de quo expressa Rabbiorum verba in Notis ad dictum locum Testamenti Dan recitabo. Similiter quæ quasi ex adverso de pœnis & afflictionibus Judæorum tempore Mesia, in primo scilicet

cetejus adventu , pasſim in Teſtamenti XII. Patriarcharum dicuntur , non à Judaica , ſed Chriſtiana manu profecta videri poterant ; & tamen antiquos Judæos idem genti ſuæ timuiſſe, imo duo præciſe millia annorum afflictionis in diebus Meſſiæ determinaiſſe, in Notis ad Teſtam. Levi §. 15. ex Midras Tillim probabo : nec non de natiuitate Meſſiæ ex virgine , deque ejus paſſione, morte, reſurrectione, tam ipſius, quam aliorum ſanctorum una cum illo , denique de aſcenſione ejus in cœlum, teſtimonia Rabbinorum iſtis, quæ in Teſtamenti Patriarcharum dicuntur, parallela ſubinde afferam. Quæ ubi quis conſideraverit, non adeo multa forte Chriſtianorum interpolationi adſcribet , quam primo quidem intuitu videri poterant adſcribenda.

Quantacunque vero ſint, quæ manus Chriſtiani cujuſpiam Teſtamenti Patriarcharum interſeruerit, præcipue de Deitate Chriſti, aliisque Chriſtianæ religionis myſteriis, hinc inde nimis clara, nec non ſpecialia de Apoſtolo Paulo §. 10. Teſtamenti Benjamin ; iſta omnino vel Seculo II. in-eunte, vel exeunte Imo addita videntur, certe poſt ſcriptas S. Pauli epiſtolas, hujusque Actus Apoſtolicos à Luca conſignatos, imo poſt excidium Hieroſolymitanum. Ad hoc enim ſpectant verba Levi §. 16. *In ſine, ut æſtimabitis, occidetis eum, neſcien-tes ipſius reſurrectionem, innocentem ſanguinem in mali-tiam ſuper capita veſtra recepturi. Propter ipſum erunt ſancta veſtra deſerta, uſque ad pavimentum prophanata, &c.* Et præcedente §. 15. *Propter hæc templum, quod nique eliget Dominus, deſolabitur in immunditia, &*

vos captivi eritis in omnibus gentibus & abominatio inter eas, & accipietis opprobrium & confusionem sempiternam a iusto iudicio Dei. Quæ aperte destructionem templi posterioris, & calamitates Judæis in pœnam cædis Christi infligtas, concernunt. S. Pauli epistolæ vero, & Lucæ Acta Apostolorum a Benjamin l. c. hisce indignantur verbis: καὶ ἐν βίβλοις ταῖς ἀγίαις ἔσται ἀναγεφόμενον, καὶ τὸ ἔργον, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ. Et in libris sanctis erit inscriptum, & opus, & sermo ejus. Opus quidem in Actis Apostolorum, sermo autem & in his, & in ipsius Pauli epistolis.

Atque hæc fere sunt, quæ cuiquam persuadere possent, Testamenta XII. Patriarcharum à Judæo ante Christum natum literis consignata, posthæc autem a Christiano hinc inde interpolata esse. Nolim tamen egomet ipse hanc opinionem tanquam certam asserere, aut in re a nostra ætate adeo longe remota quicquam definire, ideoque secundum sententiam Cl. Dodwelli, sæpe dicta Testamenta huic Spicilegio Patrum Seculi Apostolici inserui; quanquam & posito, ea tota post Christi adventum condita esse, dubium adhuc sit, utrum ad initia Seculi II. vel finem I. sint referenda. Nam quod supra dictam rationem ab Hellenistico sive Græco Hebræo stylo desumptam attinet, missis aliis, quæ excipere possem, id solum observo, tractatum hunc Hebræo primum idiomate conscriptum, atque ex hoc in Græcam linguam translatum dici, (de quo postea) ideoque non potuisse non versionem Hellenisticam, quocunque etiam tempore facta sit: inde exsurgere. Neque de Apostolica ætate hujus scripti convincere me potuit
alia

alia ratio, quam vir eruditissimus in epistola ad me scripta adjecit, ex errore Auctoris, de seculo Apostolico tanquam ultimo loquentis, arguens, illo ipso eum vixisse; neque enim subsequenti ætate illum ejusmodi phrasin adhibere potuisse. Sed ut taceam, istum de ultimis temporibus errorem omnium fere temporum communem fuisse, haud video, qui non auctor Testamentorum, etiam Seculo II. scribens, Apostolica tempora ultima appellare potuerit, phrasi potissimum Hebræa, qua dies Messia ultimi vocari solent, cum & nos hodie post tot Secula ita loquamur, dicentes v.g. Dei filium ultimis Seculis in carne apparuisse. Et quidni dictus Auctor tempora Apostolica ultima dicere potuerit, cum longe priorem ætatem, qua scilicet Hebræi in duo Regna, Juda & Israel, divisi sunt, hac phrasi insigniverit, ita scribens Testam. VI. Zabulon §. 9. *Novi in Scriptura Patrum meorum, quoniam in ultimis diebus (ἐπ' ἐσχάταις ἡμέραις) recedentis a Domino, & divisi eritis in Israel, & duos Reges sequeremini, &c. Et post hæc orietur vobis ipse Deus lumen justitie.* Verum uti vix aliquod suppetit argumentum, quo probari possit, Seculo I. ista de mysteriis Christianæ nimis aperta dicta Testamentis τῶν Ἀβ. addita esse; ita neque in contrariam partem demonstrari potest, quod Seculo II. ea accesserint. Quocirca in re adeo dubia opinionem modo dicti viri, cujus excellentissimam rerum Ecclesiasticarum notitiam magni æstimo, hac vice sequi, ac Testamenta XII. Patriarcharum inter Scripta Seculi I. referre placuit.

Cæterum uti superius observavi, Jacobum Patriar-

triarcham aliosque Sanctos viros, in ultimis, quos habuerunt, sermonibus, vitæ bene agenda præcepta partim, partim futurorum præfagia edidisse, ita & in XII. Patriarcharum Testamentis utraque ista utramque faciunt paginam, historia insuper vitæ & mortis singulorum ibi enarrata. Hinc librum illum tanquam *plurimis Ethicis præceptis, isque melioris quidem notæ. passim refertum* commendat supra laudatus D. Cave Part. I. Histor. Liter. pag. 52. Neque indignum est observatione, Ethicis istis præceptis non solum generales, seu Divinæ gratiæ promissiones, seu Divinæ justitiæ comminationes, annecti, sed hinc inde specialium remunerationum atque pœnarum fieri mentionem, quas sancti quidam viri, vel ex Divina inspiratione hausere, vel ex propria experientia collegere, & ad posteros transmisere. Sic v. g. specialia sunt, quæ Divinæ Legis studio atque cognitioni pollicetur Testamentum Levi §. 13. ita sonans: *Omnis, qui cognoscit legem Dei, honorabitur, & non erit peregrinus, quocunque vadit: amicos quoque plures suis genitoribus habebit, & desiderabunt multi hominum servire ei, atque audire legem ex ore ipsius.* Notabile quoque est, quod in Testamento Joseph. §. 3. legitur: *ὅτι οἱ ἀπὸ τὸν Θεὸν νηστεύοντες & προσώπῃ τὴν χάριν προσλαμβάνουσιν, Propter Deum jejunantes faciei gratiam accipere.* Contra de fornicatione in Testamento Ruben §. 4. non modo in genere dicitur, quod sit *anima perditio*, sed & in specie, quod *approximare faciat ad idola, & in errorem ducat intellectum atque mentem.* Idem de avaritia asseritur in Testamento Juda §. 19. & sic in cæteris. Egregiæ quoque

que hoc libro continentur Prophetiæ de Messia, ac statu Synagogæ Judæorum & Ecclesiæ gentium sub Novo Testamento, aliisque hujusmodi, quæ quatenus quidem ex Enochii Prophetia aliisque antiquioribus scriptis referuntur, vel saltem cum antiquiorum Rabbinorum traditionibus conveniunt, & proinde a primo XII. Testamentorum Auctore ante tempora Christi scripta videntur, confirmandæ, vacillanti Christianorum fidei, ac convellendæ pertinaci Judæorum incredulitati appime inservire possunt; quatenus autem a Christiano quopiam Seculi I. vel II. prodierunt, ad hunc quidem scopum non conducunt, attamen quodammodo utiles sunt, dum in iis genuinus Canoniarum Prophetiarum sensus, quem primi Christiani ab Apostolis acceperunt, sæpe non sine Spiritu ac singulari verborum emphasi, exprimitur, non solum de illis, quæ jam olim prima Ecclesiæ N. T. ætate impleta sunt, & istis, quæ adhuc restant implenda, ut est conversio Judæorum, quos *abjectos quidem fore usque ad tempus consummationis*, ait Testamentum Zabulon §. 9. in fine, sed tandem credituros in Dominum, eique reconciliandos ἐν πίστει καὶ ὕδατι, *in fide & aqua*, juxta Test. Levi §. 16. Cum quo consonat Testam. Aser §. 7. & Dan. §. 6. ubi notanter docetur, ὅτι ἐν ἡ ἡμερὰ πισεύσει Ἰσραὴλ, συντελεσθήσεται ἡ βασιλεία τοῦ ἐχθροῦ, *quod in qua die crediderit Israel, finem habiturum sit Regnum inimici, i. e. Diaboli*. Historiam vero Patriarcharum quod attinet, plura de his in eorum Testamentis referuntur, quæ in Genesi Moysis aliisque Canonicis libris non leguntur, sed ex

Apo-

Apocryphis, vel ex traditione majorum ab Auctore referuntur, ob antiquitatem sane omnibus Hebræorum, quos superstites habemus, hac de re commentariis, sive commentis, præferenda, præsertim cum pleraque veritati omnino congrua videantur, & haud parum ad explicationem Geneleos, atque illustrationem historię sacrę, necnon temporum emendationem conducant, ut ex Notis in hunc librum, iisque suffigenda Tabula Chronologica apparebit.

Hi igitur & alii hujus libri usus fecerunt, ut is, Hebræo primum idiomate scriptus, in Græcam verteretur linguam, & quidem a magno Græciæ lumine, Johanne Chrysostomo, si fides habenda Codici MS. 75. in Bibliotheca Bodleiana, de quo suo loco dicam. In hoc enim sequentia Testamentis istis præfixa leguntur verba: *Testamenta duodecim Patriarcharum filiorum Jacob, secundum translationem Jobannis Chrysostomi de Hebræo in Græcum.* Quo auctore hæc apposuerit is, qui dictum Codicem scripsit, haud indicat: neque ego ullum antiquum memini scriptorem, a quo id memoriæ proditum sit. Nihil quoque hac de re inaudierat Matthæus Paris. indeque loco mox citando *Græcos* in genere ait librum istum ex Hebræa in suam transtulisse linguam. Vix igitur fidem dicto Codici habere possum, licet haud negem, S. Johannem, utpote Antiochiæ natum, educatum, Syro cuidam Monacho jugiter adjunctum, dehinc ibidem Clericum, Diaconum, Presbyterum, Episcopum denique, Hebraicarum literarum satis peritum fuisse. Certus autem est Auctor Versionis

Latinae, nempe Robertus Grossetest, Episcopus
 Lincolniensis Sec. XIII. usus ope cujusdam Nicolai
 Græci, de quo Matthæus Paril. ad A. C. 1242. p.
 597. ita scribit: *Ipsis quoque temporibus Episcopus Lin-*
colniensis Robertus, vir in Latino & Græco peritissimus, Te-
stamenta XII. Patriarcharum de Græco fideli interpreta-
tione transtulit in Latinum. — coadjuvante magistro,
Nicolao Græco, Clerico Abbatis S. Albani. Unde Ro-
 bertus resciverit, Testamenta ista in Oriente late-
 re, idem Auctor nobis indicat ad A. C. 1252. p. 835.
 his verbis: *Magister Johannes de Basingeslokes, Archi-*
diaconus Legrie, vir quidem in trivio & quadrivio expe-
rientissimus, Græcis ac Latinis literis ad plenum erudi-
tus — intimaverat Episcopo Lincolniensi Roberto, quod,
quando studuit Athenis, viderat & audierat à peritis Græ-
corum Doctores quædam Latinis incognita. Inter quæ
reperit XII. Patriarcharum filiorum videlicet Jacob, te-
stamenta — Unde idem Episcopus misit in Græciam, &
cum ea habuisset, transtulit de Græco in Latinum sermo-
nem, & quædam alia. Latina ista Roberti versio
 primum, quod ego sciam, typis excusa est Parisiis
 an. 1549. in 12mo. sed tot tantisque cum sphalmati-
 bus, ut sæpius nullum, vel ineptum, imo absur-
 dum quandoque, fundat sensum. Nihilominus
 ita vitiose, in Othodoxographis & Bibliothecis
 Patrum, iteratis vicibus est recusa; Græci autem
 textus nihil hætenus lucem vidit, exceptis paucis
 periodis, quas Cotelæus Notis in Script. Apostol.
 Clariss. Galeus suis in Jamblichum Annotationi-
 bus, Whartonus denique Auctario Historiæ Dog-
 maticæ Usserii de Scripturis & sacris Vernaculis,
 inseruit, & ille quidem ex Gallicanis, hi ex Angli-
 canis

canis Codicibus descripserunt. Hinc factum, ut eruditi quidam viri hic in Anglia Græco-Latinam editionem, eamque accuratam, meditati, sed variis hucusque obstaculis impediti fuerint, sicque mihi hoc opus reliquerint: quod quanta potui industria exsecutus sum, ejusque methodum tradam in Annotatione ad hanc paginam, * quam proinde ante ipsa Testamenta legi velim.

- * Rationem hujus editionis Testamentorum τῶν β', paucis, uti promisi, reddo. Habes nimirum hic, benevole Lector, Græcum textum juxta membranaceum Codicem MS. in Bibliotheca Academiæ Cantabrigiæ, utpote perfectum fere ac pene eundem cum exemplari, ex quo versionem Latinam elaboravit Robertus Episcopus Lincolnienſis, adjuvante Magistro, Nicolao Græco, Clerico Abbatis de sancto Albano, & Rectore Ecclesiæ de Datchet. Atque hunc quidem Codicem cum biennio fere abhinc Cantabrigiæ essem, in laudata Bibliotheca mihi ostendit ejus Custos, Dnus Johannes Laughton, qui, ut est Vir erga externos supra modum humanus, ita eum describendum mihi procul dubio concessisset, si jam tum præsens opus in animo habuissem. Verum cum istud hic Oxonii demum suscepim, Apographum Cantabrigiæ Codicis benevole mihi communicavit Dn. D. Johannes Millius, Fautor meus gratiosissimus, ac nunquam satis laudandus, qui illud inter sacræ antiquitatis κειμήλια asservaverat. Illud itaque Apographum diligenter contuli cum Codice chartaceo Oxoniensi in Bibliotheca Bodleiana num. 133. inter Baroccianos, (quem anno Christi 1268. ipso Roberti seculo exaratum esse, ex numero ad calcem totius Codicis adscripto colligitur) ac variantes Lectiones alieuſus saltem momenti ad oram cujuslibet paginæ apposui, licet non semper nomen Codicis Oxoniensis expreſſerim; notans insuper, ubi Codex Oxoniensis deficiat (deficit autem sæpissime) & ubi contra habeat plura, quam exemplar Cantabrigiense. Latinam versionem adjunxi non propriam, sed Roberti Lincolnien-

sis; & quidem ut erudito orbi pateret, quam vitioso hactenus exemplari usus sit, ita eam recudendam curavi, prout in editione an. 1549. Parisiis excusa est, facta ad oram cujuscunque paginae plurimorum sphalmatum emendatione è duobus Bibliothecæ Bodleianæ Codicibus, uno eorum, qui in Catalogo nomine Bodleii inscripti sunt, super D. I. Art. Cod. 62, qui 400. annorum esse videtur, & in Notis meis per num. 62. denotatur; altero Seldeni, in pluteis superioribus Cod. 75. annis abhinc 300. circiter scripto, qui per num. 75. indigitatur: correctis quoque subinde erroribus, non à Typographo, sed ipso interprete commissis. Cæterum sphalmatum Typographicorum in Latina versione ex MS. Codicibus emendatorum indices sunt numeri 1, 2, 3, & sic consequenter: errorem autem interpretis, quos ipsemet correxi, signum est. * Similiter variantes Lectiones vel emendationes Græci textus è MS. Codice Oxoniensi, designavi literis a, b, c. &c. proprias autem correctiones, licet paucas, notavi signo * Aperta vero vitia per incuriam Scribæ commissa, sive varias lectiones nullius plane momenti, tam in Græco, quam in Latino exemplari præterii, ne Lectorem frustra turbarem. Denique singula Testamentra XII. Patriarcharum in paragraphos distinxì, ut eo promptius allegari, allegata facilius inveniri possent. Reliqua ipse Lector non monitus observabit, & sicubi in prima hac editione Græco-Latina hallucinatus fuerim, veniam dabit, eo quod rarissime res prima vice perfectæ in lucem prodire solcant.

Αἱ Διαθήκαι τῶν β'. Πα-
τριαρχῶν τῶν υἱῶν Ια-
κώβ, πρὸς τὰς υἱὰς αὐ-
τῶν.

Testamentum XII. Pa-
triarcharum, filiorum
Jacob, interprete Ro-
berto, Lincolnienſi
Episcopo.

*Testamentum Ruben de his, quæ moriturus in men-
te Spiritu prægnoſtico dictante, habuit I.*

ΑΝΉΓΡΑΦΟΝ Διαθή-
κης Ραββήμ, ὅσα ἐνε-
τείλατο τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ,
πρὶν ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἐν
ἐκατοσῶ εἰκοσῶ πέμπτῳ
ἔτει τῆ ζωῆς αὐτοῦ. Μετὰ
ἔτη δύο τῆ τελευταίας Ιω-
σήφ, ἀρρώστῳ ἐν ἡσυχίᾳ συνηχθησαν
ἐπισκέψασθαι αὐτὸν οἱ
υἱοὶ καὶ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς. Τεκνία μου, ἐγὼ
ἀποθνήσκω, καὶ πορεύο-
μαι ὁδὸν πατέρων μου. Καὶ
ἰδὼν ἐκεῖ Ἰούδαν καὶ Γαδ καὶ Α-
σήρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, εἶ-
πεν αὐτοῖς. Αναστήσατέ με
ἀδελφοί, ὅπως εἴπω τοῖς
ἀδελφοῖς μου καὶ τοῖς τέ-
κνοις μου, ὅσα ἔχω ἐν τῇ
καρδίᾳ μου κρυπτά, ἀ ἐκ-
λιπὼν γὰρ ἐγὼ εἰμι ἀπὸ
τοῦ νῦν. Καὶ ἀναστὰς κατε-

TRanscriptum Te-
stamenti Ruben,
quæcunque mandavit
filiis suis, priusquam
moreretur in CXXV.
anno vitæ ipsius. Post
annos duos mortis
Joseph, ad ægrotantem
congregati sunt, ut vi-
sitarent eum, filii &
filii filiorum ejus, & di-
xit eis: Filioli mei, ego
moriſor, & vado viam
Patrum meorum. Et vi-
dens illic Judam, Gad, &
Aſer, fratres suos, dixit
eis: Erigite me fratres,
ut dicam fratribus meis
& filiis meis, quæcun-
que habeo in corde meo
abſcondita, deficiens
enim ego ſum a modo.

Kk 4

Φίλησαν

α ἰδὼν γὰρ ἐκλείπω ἀπὸ τοῦ νῦν ἐγώ.

Φίλησεν αὐτούς, καὶ κλαύ-
 σας εἶπεν· Ἀκούσατε ἀδελ-
 φοί μου καὶ υἱοί. ἐνωτίσαοθε
 τὴν φωνὴν τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ὃ
 ὅσον ἐντέλλομαι ὑμῖν. Καὶ
 ἰδὲ ἐπιμαρτύρομαι ὑμῖν τὸν
 Θεὸν ὃν ἔβλεπον σήμερον, ὃς
 μὴ πορευθῆναι ἐν ἀγνοίᾳ
 νεότητος, καὶ πορνείᾳ, ἐν
 ᾗ ἐξέχυθην ἐγώ, 1) καὶ ἐ-
 μίαναι τὴν κοίτην τοῦ πα-
 τρός μου Ιακώβ. Λέγω γὰρ
 ὑμῖν, ὅτι ὁ ἐξέπληξέ με
 πληγὴν μεγάλην ἐν ταῖς
 λαγῶσι μου ἐπὶ μῆνας ἑ-
 πτά, καὶ εἰ μὴ Ιακώβ ὁ
 πατήρ ἡμῶν προσηύξατο
 πρὸς ἐμὰ πρὸς Κύριον, δ
 ὅτι ἤθελε Κύριος ἀνε-
 λείψαι με. Ἡμην γὰρ ἐτῶν
 τριάκοντα, ὅτε ἐπραξα
 τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου·
 καὶ ἑπτὰ μῆνας ἐμαλακί-
 σθην ἕως θανάτου. καὶ ἐν
 προαιρέσει ψυχῆς μου ἑ-
 πτὰ ἔτη μετένοησα ἐνώπιον

Et * stans^o osculatus est
 eos, & plorans dixit:
 Audite, fratres mei, & fi-
 lii, auribus percipite &
 verba Ruben Patris ve-
 stri, quaecunque mando
 vobis: Ecce, testificor
 vobis Deum Coeli hodie,
 ut non ambuletis in
 ignorantia juventutis, &
 fornicatione, in qua ef-
 fusus sum ego, & inqui-
 navi lectum Patris mei
 Jacob. Dico enim vobis,
 quoniam percussit me
 Dominus plaga magna
 in illis meis per menses
 septem: & nisi Jacob
 pater meus orasset pro
 me ad Dominum, quo-
 niam voluit occidere
 me, 2) periissem^o. Eram
 enim annorum trigin-
 ta, quando feci hoc ma-
 lum coram Domino, &
 septem mensibus infir-
 matus sum.

ὃ ὅσα ἐγὼ melius. ὁ ἐξέπληξέ με πληγὴ μεγάλη
 ἐπὶ τῇ λαγῶν μου. d Omissum.

* surgens sive erectus in lecto. 1 Ruben Patrem vestrum,
 2 Omissum.

1) Haec conveniunt cum ultimis Patriarchae Jacobi verbis, quae
 de Ruben protulit, Gen. XLIX. 4.

Κυρία. Οἶνον καὶ σίκερα
ἐκ ἐπίου, 2) καὶ κρέας ἐκ
ἐισῆλθεν εἰς τὸ σῶμα μου
καὶ ἀπὸ πάντ' ἄρτον ἐπιθυ-
μίας ἐκ ἐγχευάμην, πεν-
θῶν ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ μου,
μεγάλη γὰρ ἦν. Καὶ ἔμην
γένηται ἐν τῷ Ἰσραὴλ ὅ-
τως.

β'. Καὶ νῦν ἀκούσατέ
μου, τέκνα, ἃ εἶδον πρὸς
τῶν ἑπτὰ πνευμάτων τῆς
πλάνης 3) ἐν τῇ μελαγχολίᾳ
μου. Ἐπὶ πνεύματα ἐδό-
θη κατὰ τὸ ἀνθρώπου ἀπὸ
τῆς Βελίας, καὶ αὐτὰ εἰσι
κεφαλὴ τῶν ἔργων τῆς νεω-
τερισμῶ. Καὶ ἑπτὰ πνεύ-
ματα ἐδόθη αὐτῷ ἐπὶ τῷ

matus sum usque ad
mortem, & in electione
animæ meæ septem an-
nis pœnitui coram Do-
mino. Vinum & fice-
ram non bibi, & caro
non intravit os meum,
& omnem panem desi-
derii non gustavi, lu-
gens pro peccato meo,
magnum enim erat. Et
non fiet in Israel ita.

II. Et nunc audite me,
filii, & ut manifestem
vobis, quæ vidi de se-
ptem Spiritibus erroris
in pœnitentia mea. Se-
ptem Spiritus dati sunt
adversus hominem à Be-
liar, & ipsi sunt caput o-
perum juventutis: & se-
ptem Spiritus dati sunt

K k 5

κτί-

•a πάντα melius.

I Omissa sunt.

2) Idem tempore pœnitentiæ suæ fecit Ruben, quod Propheta
Daniel de semetipso iisdem fere verbis testatur, cap. X. v. 3.
juxta LXX. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δανιὴλ ἡ-
μην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν ἄρτον ἐπι-
θυμιῶν ἐκ ἐφαγον, καὶ κρέας καὶ οἶνον ἐκ ἐισ-
ῆλθεν εἰς τὸ σῶμα μου.

3) Vide quæ de Spiritibus erroris, & Dæmonibus vitiorum
erudite, ut solet, congregit Cotelerius in Notis ad Hennæ
Lib. II. Mandat. 2.

alia ratio, quam vir eruditissimus in epistola ad me scripta adjecit, ex errore Auctoris, de seculo Apostolico tanquam ultimo loquentis, arguens, illo ipso eum vixisse; neque enim subsequenti ætate illum ejusmodi phrasin adhibere potuisse. Sed ut taceam, istum de ultimis temporibus errorem omnium fere temporum communem fuisse, haud video, qui non auctor Testamentorum, etiam Seculo II. scribens, Apostolica tempora ultima appellare potuerit, phrasi potissimum Hebræa, qua dies Messia ultimi vocari solent, cum & nos hodie post tot Secula ita loquamur, dicentes v.g. Dei filium ultimis Seculis in carne apparuisse. Et quidni dictus Auctor tempora Apostolica ultima dicere potuerit, cum longe priorem ætatem, qua scilicet Hebræi in duo Regna, Juda & Israel, divisi sunt, hac phrasi insigniverit, ita scribens Testam. VI. Zabulon §. 9. *Novi in Scriptura Patrum meorum, quoniam in ultimis diebus (ἐπ' ἐσχάταις ἡμέραις) recedatis a Domino, & divisi eritis in Israel, & duos Reges sequeremini, &c. Et post hæc orietur vobis ipse Deus lumen justitie.* Verum uti vix aliquod suppetit argumentum, quo probari possit, Seculo I. ista de mysteriis Christianæ nimis aperta dicta Testamentis τῶν ἁγίων addita esse; ita neque in contrariam partem demonstrari potest, quod Seculo II. ea accesserint. Quocirca in re adeo dubia opinionem modo dicti viri, cujus excellentissimam rerum Ecclesiasticarum notitiam magni æstimo, hac vice sequi, ac Testamenta XII. Patriarcharum inter Scripta Seculi I. referre placuit.

Cæterum uti superius observavi, Jacobum Patriar-

triarcham aliosque Sanctos viros, in ultimis, quos habuerunt, sermonibus, vitæ bene agenda præcepta partim, partim futurorum præfagia edidisse, ita & in XII. Patriarcharum Testamentis utraque ista utramque faciunt paginam, historia insuper vitæ & mortis singulorum ibi enarrata. Hinc librum illum tanquam *plurimis Ethicis præceptis, isque melioris quidem notæ. passim refertum* commendat supra laudatus D. Cave Part. I. Histor. Liter. pag. 52. Neque indignum est observatione, Ethicis istis præceptis non solum generales, seu Divinæ gratiæ promissiones, seu Divinæ justitiæ comminationes, annecti, sed hinc inde specialium remunerationum atque poenarum fieri mentionem, quas sancti quidam viri, vel ex Divina inspiratione hausere, vel ex propria experientia collegere, & ad posteros transmisere. Sic v. g. specialia sunt, quæ Divinæ Legis studio atque cognitioni pollicetur Testamentum Levi §. 13. ita sonans: *Omnis, qui cognoscit legem Dei, honorabitur, & non erit peregrinus, quocunque vadit: amicos quoque plures suis genitoribus habebit, & desiderabunt multi hominum servire ei, atque audire legem ex ore ipsius.* Notabile quoque est, quod in Testamento Joseph. §. 3. legitur: *ὅτι οἱ Ἀγῶ τὸν Θεὸν νηστεύοντες & προσώψας τὴν χάριν προσλαμβάνουσιν, Propter Deum jejunantes faciei gratiam accipere.* Contra de fornicatione in Testamento Ruben §. 4. non modo in genere dicitur, quod sit *anima perditio*, sed & in specie, quod *approximare faciat ad idola, & in errorem ducat intellectum acque mentem.* Idem de avaritia asseritur in Testamento Juda §. 19. & sic in cæteris. Egregiæ quo-

que hoc libro continentur Prophetiæ de Mesſia, ac ſtatu Synagogæ Judæorum & Eccleſiæ gentium ſub Novo Teſtamento, aliisque hujusmodi, quæ quatenus quidem ex Enochî Prophetia aliisq; antiquioribus ſcriptis referuntur, vel ſaltem cum antiquiorum Rabbinorum traditionibus conveniunt, & proinde a primo XII. Teſtamentorum Auſtore ante tempora Chriſti ſcripta videntur, confirmandæ, vacillanti Chriſtianorum fidei, ac convellendæ pertinaci Judæorum incredulitati apprime inſervire poſſunt; quatenus autem a Chriſtiano quopiam ſæculi I. vel II. prodierunt, ad hunc quidem ſcopum non conducunt, attamen quodammodo utiles ſunt, dum in iis genuinus Canoniarum Prophetiarum ſenſus, quem primi Chriſtiani ab Apoſtolis acceperunt, ſæpe non ſine Spiritu ac ſingulari verborum emphafi, exprimitur, non ſolum de illis, quæ jam olim prima Eccleſiæ N. T. ætate impleta ſunt, & iſtis, quæ adhuc reſtant implenda, ut eſt converſio Judæorum, quos *abjeſtos quidem fore uſque ad tempus conſummationis*, ait Teſtamentum Zabulon ſ. 9. in fine, ſed tandem credituros in Dominum, eique reconciliandos ἐν πίσει καὶ ὕδατι, *in fide & aqua*, juxta Teſt. Levi ſ. 16. Cum quo conſonat Teſtam. Aſer ſ. 7. & Dan. ſ. 6. ubi notanter docetur, ὅτι ἐν ἡ ἡμέραις πίσει Ισραὴλ, συντελεσθήσεται ἡ βασιλεία τοῦ ἰχθυῶς, *quod in qua die crediderit Iſrael, finem habiturum ſit Regnum inimici*, i. e. Diaboli. Hiſtoriam vero Patriarcharum quod attinet, plura de his in eorum Teſtamenti referuntur, quæ in Geneſi Moſis aliisque Canoniciſ libris non leguntur, ſed ex Apo-

Apocryphis, vel ex traditione majorum ab Auctore referuntur, ob antiquitatem sane omnibus Hebræorum, quos superstites habemus, hac de re commentariis, sive commentis, præferenda, præsertim cum pleraque veritati omnino congrua videantur, & haud parum ad explicationem Geneleos, atque illustrationem historiarum sacrarum, nec non temporum emendationem conducant, ut ex Notis in hunc librum, iisque suffigenda Tabula Chronologica apparebit.

Hi igitur & alii hujus libri usus fecerunt, ut is, Hebræo primum idiomate scriptus, in Græcam verteretur linguam, & quidem a magno Græciæ lumine, Johanne Chrysostomo, si fides habenda Codici MS. 75. in Bibliotheca Bodleiana, de quo suo loco dicam. In hoc enim sequentia Testamenti istis præfixa leguntur verba: *Testamentum duodecim Patriarcharum filiorum Jacob, secundum translationem Jobannis Chrysostomi de Hebræo in Græcum.* Quo auctore hæc appolueritis, qui dictum Codicem scripsit, haud indicat: neque ego ullum antiquum memini scriptorem, a quo id memoriæ proditum sit. Nihil quoque hac de re inaudierat Matthæus Paris. indeque loco mox citando *Græcos* in genere ait librum istum ex Hebræa in suam transtulisse linguam. Vix igitur fidem dicto Codici habere possum, licet haud negem, S. Johannem, utpote Antiochiæ natum, educatum, Syro cuidam Monacho jugiter adjunctum, dehinc ibidem Clericum, Diaconum, Presbyterum, Episcopum denique, Hebraicarum literarum satis peritum fuisse. Certus autem est Auctor Versionis

Latina, nempe Robertus Grossetest, Episcopus
 Lincolniensis Sec. XIII. usus ope cujusdam Nicolai
 Græci, de quo Matthæus Paril. ad A. C. 1242. p.
 597. ita scribit: *Ipsis quoque temporibus Episcopus Lin-*
colniensis Robertus, vir in Latino & Græco peritissimus, Te-
stamenta XII. Patriarcharum de Græco fideli interpreta-
tione transtulit in Latinum. — coadjuvante magistro,
Nicolao Græco, Clerico Abbatis S. Albani. Unde Ro-
 bertus resciverit, Testamenta ista in Oriente late-
 re, idem Auctor nobis indicat ad A. C. 1252. p. 835.
 his verbis: *Magister Johannes de Basingestokes, Archi-*
diaconus Legrie, vir quidem in trivio & quadrivio expe-
rientissimus, Græcis ac Latinis literis ad plenum erudi-
tus — intimaverat Episcopo Lincolniensi Roberto, quod,
quando studuit Athenis, viderat & audierat à peritis Græ-
corum Doctoribus quadam Latinis incognita. Inter qua
reperit XII. Patriarcharum filiorum videlicet Jacob, te-
stamenta — Unde idem Episcopus misit in Græciam, &
cum ea habuisset, transtulit de Græco in Latinum sermo-
nem, & quadam alia. Latina ista Roberti versio
 primum, quod ego sciam, typis excusa est Parisiis
 an. 1549. in 12mo. sed tot tantisque cum sphalmati-
 bus, ut sæpius nullum, vel ineptum, imo absur-
 dum quandoque, fundat sensum. Nihilominus
 ita vitiose, in Othodoxographis & Bibliothecis
 Patrum, iteratis vicibus est recusa; Græci autem
 textus nihil hætenus lucem vidit, exceptis paucis
 periodis, quas Cotelærius Notis in Script. Apostol.
 Clariss. Galeus suis in Jamblichum Annotationi-
 bus, Whartonus denique Auctario Historiæ Dog-
 maticæ Usserii de Scripturis & sacris Vernaculis,
 inseruit, & ille quidem ex Gallicanis, hi ex Angli-
 canis

canis Codicibus descripserunt. Hinc factum, ut eruditi quidam viri hic in Anglia Græco-Latinam editionem, eamque accuratam, meditati, sed variis hucusque obstaculis impediti fuerint, sicque mihi hoc opus reliquerint: quod quanta potui industria exsecutus sum, ejusque methodum tradam in Annotatione ad hanc paginam, * quam proinde ante ipsa Testamenta legi velim.

- * Rationem hujus editionis Testamentorum τῶν β'. paucis, uti promisi, reddo. Habes nimirum hic, benevole Lector, Græcum textum juxta membranaceum Codicem MS. in Bibliotheca Academiæ Cantabrigiæ, utpote perfectum fere ac pene eundem cum exemplari, ex quo versionem Latinam elaboravit Robertus Episcopus Lincolnienſis, adjuvante Magistro, Nicolao Græco, Clerico Abbatis de sancto Albano, & Rectore Ecclesiæ de Datchet. Atque hunc quidem Codicem cum biennio fere abhinc Cantabrigiæ essem, in laudata Bibliotheca mihi ostendit ejus Custos, Dnus Johannes Laughton, qui, ut est Vir erga externos supra modum humanus, ita cura describendum mihi procul dubio concessisset, si jam tum præsens opus in animo habuissem. Verum cum istud hic Oxonii demum suscepim, Apographum Cantabrigiæ Codicis benevole mihi communicavit Dn. D. Johannes Millius, Fautor meus gratiosissimus, ac nunquam satis laudandus, qui illud inter sacre antiquitatis κειμήλια asservaverat. Illud itaque Apographum diligenter contuli cum Codice chartaceo Oxoniensi in Bibliotheca Bodleiana num. 133. inter Baroccianos, (quem anno Christi 1268. ipso Roberti seculo exaratum esse, ex numero ad calcem totius Codicis adscripto colligitur) ac variantes Lectiones alieujus saltem momenti ad oram cujuslibet paginæ apposui, licet non semper nomen Codicis Oxoniensis expresserim; notans insuper, ubi Codex Oxoniensis deficiat (deficit autem sæpissime) & ubi contra habeat plura, quam exemplar Cantabrigiense. Latinam versionem adjunxi non propriam, sed Roberti Lincolnien-

sis; & quidem ut erudito orbi pateret, quam vitioso hactenus exemplari usus sit, ita eam recudendam curavi, prout in editione an. 1549. Parisiis excusa est, facta ad oram cujuscunque paginae plurimorum sphalmatum emendatione è duobus Bibliothecae Bodleianae Codicibus, uno eorum, qui in Catalogo nomine Bodleii inscripti sunt, super D. I. Art. Cod. 62, qui 400. annorum esse videtur, & in Notis meis per num. 62. denotatur; altero Seldeni, in pluteis superioribus Cod. 75. annis abhinc 300. circiter scripto, qui per num. 75. indigitatur: correctis quoque subinde erroribus, non à Typographo, sed ipso interprete commissis. Cæterum sphalmatum Typographicorum in Latina versione ex MS. Codicibus emendatorum indices sunt numeri 1, 2, 3, & sic consequenter; errorem autem interpretis, quos ipsemet correxi, signum est. * Similiter variantes Lectiones vel emendationes Græci textus è MS. Codice Oxoniensi, designavi literis a, b, c. &c. proprias autem correctiones, licet paucas, notavi signo * Aperta vero vitia per incuriam Scribæ commissa, sive varias lectiones nullius plane momenti, tam in Græco, quam in Latino exemplari præterii, ne Lectorem frustra turbarem. Denique singula Testamenti XII. Patriarcharum in paragraphos distinxì, ut eo promptius allegari, allegata facilius inveniri possent. Reliqua ipse Lector non monitus observabit, & sicubi in prima hac editione Græco-Latina hallucinatus fuerim, veniam dabit, eo quod rarissime res prima vice perfectæ in lucem prodire soleant.

Αἱ Διαθήκαι τῶν ἱβ'. Πα-
τριαρχῶν τῶν υἱῶν Ια-
κώβ, πρὸς τὰς υἱὰς αὐ-
τῶν.

Testamentum XII. Pa-
triarcharum, filiorum
Jacob, interprete Ro-
berto, Lincolnienſi
Episcopo.

*Testamentum Ruben de his, quæ moriturus in men-
te Spiritu prænſtico dictante, habuit I.*

Αντίγραφον Διαθή-
κης Ραββήμ, ὅσα ἐνε-
τείλατο τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ,
πρὶν ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἐν
ἐκατοστῷ εἰκοστῷ πέμπτῳ
ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Μετὰ
ἑτη δύο τῆς τελευτῆς Ιω-
σὴφ, ἀρρώστῳ ἐν ἡσυχίᾳ ἦσαν
ἐπισκέψασθαι αὐτὸν οἱ
υἱοὶ καὶ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς. Τεκνία μου, ἐγὼ
ἀποθνήσκω, καὶ πορεύο-
μαι ὁδὸν πατέρων μου. Καὶ
ἰδὼν ἐκεῖ Ἰούδαν καὶ Γαδ καὶ Α-
σήρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, εἶ-
πεν αὐτοῖς. Αναστήσατέ με
ἀδελφοί, ὅπως εἴπω τοῖς
ἀδελφοῖς μου καὶ τοῖς τέ-
κνοις μου, ὅσα ἔχω ἐν τῇ
καρδίᾳ μου κρυπτά, ἃ ἐκ-
λιπὼν γὰρ ἐγὼ εἰμι ἀπὸ
τοῦ νῦν. Καὶ ἀναστὰς κατε-

Transcriptum Te-
stamenti Ruben,
quæcunque mandavit
filiis suis, priusquam
moreretur in CXXV.
anno vitæ ipsius. Post
annos duos mortis
Joseph, ad ægrotantem
congregati sunt, ut vi-
sitarent eum, filii &
filii filiorum ejus, & di-
xite eis: Filioli mei, ego
moriſ, & vado viam
Patrum meorum. Et vi-
dens illic Judam, Gad, &
Aſer, fratres suos, dixit
eis: Erigite me fratres,
ut dicam fratribus meis
& filiis meis, quæcun-
que habeo in corde meo
abſcondita, deficiens
enim ego ſum a modo.

Kk 4

Φίλησαν

α ἰδὼν γὰρ ἐκλείπω ἀπὸ τοῦ νῦν ἐγώ.

Φίλησεν αὐτούς, καὶ κλαύ-
 σας εἶπεν· Ἀκούσατε ἀδελ-
 φοί μου καὶ υἱοί. ἐνωτίσαθε
 ῥαβὴν ἔ πατὴρς ὑμῶν, ὃ
 ὅσον ἐντέλλομαι ὑμῖν. Καὶ
 ἰδὼ ἐπιμαρτύρομαι ὑμῖν τὸν
 Θεὸν ἔ ἔραν ἡ σήμερον, ἔ
 μὴ πορευθῆναι ἐν ἀγνοίᾳ
 νεότητι, καὶ πορνείᾳ, ἐν
 ἣ ἐξεχύθη ἐγώ, 1) καὶ ἐ-
 μίαναι τὴν καίτην ἔ πα-
 τὴρς μου Ἰακώβ. λέγω γὰρ
 ὑμῖν, ὅτι ὁ ἐνέπληξέ με
 πληγὴν μεγάλην ἐν ταῖς
 λαγῶσι μου ἐπὶ μῆνας ἑ-
 πτά, καὶ εἰ μὴ Ἰακώβ ὁ
 πατὴρ ὑμῶν προσηύξατο
 πρὸς ἐμένα πρὸς Κύριον, ὁ
 ὅτι ἤθελε Κύριος ἀνε-
 λείψαι με. Ἡμῖν γὰρ ἐτῶν
 τριάκοντα, ὅτε ἐπραξα
 τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου·
 καὶ ἑπτά μῆνας ἐμαλακί-
 σθην ἕως θανάτου. καὶ ἐν
 προαιρέσει ψυχῆς μου ἑ-
 πτὰ ἔτη μετένοησα ἐνώπιον

Et * stans' osculatus est
 eos, & plorans dixit:
 Audite, fratres mei, & fi-
 lli, auribus percipite
 verba Ruben Patris ve-
 stri, quaecunque mando
 vobis: Ecce, testificor
 vobis Deum Caeli hodie,
 ut non ambuletis in
 ignorantia juventutis, &
 fornicatione, in qua ef-
 fusus sum ego, & inqui-
 navi lectum Patris mei
 Jacob. Dico enim vobis,
 quoniam percussit me
 Dominus plaga magna
 in illis meis per menses
 septem: & nisi Jacob
 pater meus orasset pro
 me ad Dominum, quo-
 niam voluit occidere
 me, & perissem'. Eram
 enim annorum trigin-
 ta, quando feci hoc ma-
 lum coram Domino, &
 septem mensibus infir-
 matus sum.

ὃ ὅσα ἐγώ melius. ὁ ἐξέπληξέ με πληγὴ μεγάλη
 ἐπὶ τῇ λαγῶν μου. d Omissum.

* surgens sive erectus in lecto. I Ruben Patrem vestrum,
 2 Omissum.

1) Haec conveniunt cum ultimis Patriarchae Jacobi verbis, quae
 de Ruben protulit, Gen. XLIX 4.

Κυρίῃς. Οἶνον καὶ σίκερα
ἐκ ἐπιον, 2) καὶ κρέας ἐκ
εἰσῆλθεν εἰς τὸ σῶμα μου
καὶ ἀπὸ πάντ' ἄρτον ἐπιθυ-
μίας ἐκ ἐγχευάμην, πεν-
θῶν ἐπὶ τῇ ἀμαρτίᾳ μου,
μεγάλη γὰρ ἦν. Καὶ ἔμην
γένηται ἐν τῷ Ἰσραὴλ ὅ-
τως.

β'. Καὶ νῦν ἀκρόατέ-
μεν, τέκνα, ἃ εἶδον πρὸς
τῶν ἑπτὰ πνευμάτων τῆς
πλάνης 3) ἐν τῇ μελαγχολίᾳ
μου. Ἐπὶ πνεύματι ἐδό-
θη κατὰ τὸ ἀνθρώπου ἀπὸ
τῆς Βελίαι, καὶ αὐτὰ εἰσι
κεφαλὴ τῶν ἔργων τῆς νεω-
τερισμῶ. Καὶ ἑπτὰ πνεύ-
ματα ἐδόθη αὐτῷ ἐπὶ τῇ

matus sum usque ad
mortem, & in electione
animæ meæ septem an-
nis pœnitui coram Do-
mino. Vinum & fice-
ram non bibi, & caro
non intravit os meum,
& omnem panem desi-
derii non gustavi, lu-
gens pro peccato meo,
magnum enim erat. Et
non fiet in Israel ita.

II. Et nunc audite me,
filii, 1 ut manifestem
vobis, quæ vidi de se-
ptem Spiritibus erroris
in pœnitentia mea. Se-
ptem Spiritus dati sunt
adversus hominem à Be-
liar, & ipsi sunt caput o-
perum juventutis: & se-
ptem Spiritus dati sunt

K k 5

κτί-

α πάντα melius.

1 Omissa sunt.

2) Idem tempore pœnitentiæ suæ fecit Ruben, quod Propheta
Daniel de semetipso iisdem fere verbis testatur, cap. X. v. 3.
juxta LXX. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δανιὴλ ἡ-
μην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν ἄρτον ἐπι-
θυμιῶν ἐκ ἐφαγον, καὶ κρέας καὶ οἶνον ἐκ εἰσ-
ῆλθεν εἰς τὸ σῶμα μου.

3) Vide quæ de Spiritibus erroris, & Dæmonibus vitiorum
crudite, ut solet, congescit Cotelarius in Notis ad Hennæ
Lib. II. Mandat. 2.

κτίσεως, ὅτι εἶναι ἐν αὐτοῖς
πάν ἔργον ἀνθρώπου. Πρῶ-
τον πνεῦμα ζωῆς, μεθ' ἧς
ἡ b σύστασις κτίζεται.
Δεύτερον πνεῦμα ὁράσεως,
μεθ' ἧς γίνεσθαι ἐπιθυμία.
Τρίτον πνεῦμα ἀκοῆς,
μεθ' ἧς γίνεσθαι διδασκα-
λία. Τέταρτον πνεῦμα
ὁσφρήσεως, μεθ' ἧς ἐστὶν
γεῦσις δεδομένη εἰς c σιω-
πλήν ἢ ἀέρος καὶ πνοῆς.
Πέμπτον πνεῦμα λαλιᾶς
μεθ' ἧς γίνεσθαι γνώσις.
Ἑκτὸν πνεῦμα γεύσεως,
μεθ' ἧς γίνεσθαι βρώσις d
βρωτῶν καὶ ποτῶν, καὶ
ἰσχύς ἐν αὐτοῖς κτίζεσθαι
ὅτι ἐν βρώμασιν ἐστὶν ἡ
ὑπόστασις τῆς ἰσχύος.
Ἑβδομον πνεῦμα πορείας
καὶ σιωπίας, μεθ' ἧς σιω-
πῆς ἐρχεσθαι Δία τὸ Φιλη-
δονίας ἡ ἀμαρτία. Διὰ
τοῦτο ἔχοντες ἐστὶ τὸ κτίσε-
ως καὶ πρῶτον τὸ νεότη-
τες, ὅτι ἀγνοίας πεπλή-
ρωται, καὶ αὐτὴ τὸν e νεώ-
τερον ὁδηγεῖ ὡς τυφλὸν

ei in creatione, ut sit in
eis omne opus hominis.
Primus Spiritus est vitæ,
cum qua consistentia
creatur. Secundus Spi-
ritus est Visus, cum quo
fit desiderium. Tertius
Spiritus est Auditus,
cum quo fit doctrina.
Quartus Spiritus est Ol-
factus, cum quo est gu-
stus datus in attractione
aëris & spirationis.
Quintus Spiritus est Lo-
cutionis, cum qua fit co-
gnitio. Sextus Spiritus
est Gustus, cum quo fit
cibatio comestibulum
& potibulum, & fortitu-
do in ipsis creatur, quo-
niam in cibis substantia
est fortitudinis. Septi-
mus Spiritus est Seminis
& Coitus, cum quo co-
ingreditur per concupi-
scentiam voluptatis pec-
catum. Propter hoc ulti-
mus est creationis, &
primus juventutis, quo-
niam ignorantia plenus

ἐπὶ

b κίνησις. c ὀλκήν.
των. e νεωτερισμὸν.

d βρωμάτων τε καὶ πομάτων.

ἐπὶ βόθρον, καὶ ὡς κτη-
νῶν ἐπὶ κρημνόν.

γ'. Ἐπὶ πᾶσι τέτοις
ὄγδοον πνεῦμα δ' ὕπνῳ,
μεθ' δ' α' ἐκτίσθ' ἐκτα-
σις φύσεως καὶ εἰκῶν δ'
θανάτου. Τέτοις τοῖς πνεύ-
μασι συμμύγνυται b γὸ
πνεῦμα τ' πλάνης. Πρῶ-
τον γὸ τ' πορνείας ἐν τῇ
φύσει καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν
ἐγκείται. Δεύτερον πνεῦμα
ἀπλησίας ἐν τῇ γαστρὶ.
Τρίτον πνεῦμα μάχης ἐν
τῷ ἥπατι καὶ τῇ χολῇ.
Τέταρτον πνεῦμα ἀρεσκεί-
ας καὶ μαγγανείας, ἵνα
διὰ πειργίας ὠραῖται
ὁ φθῆ. Πέμπτον πνεῦμα
ὑπερηφανίας, ἵνα c κι-
νῆται καὶ μεγαλοφρονῇ.
Ἑκτον πνεῦμα ψεύδους, ἐν
ἀπωλείᾳ καὶ ζήλῳ δ' πλάτ-
τειν d λόγους αὐτῶν ἀπὸ γέ-

est, & ipsa juniorem du-
cit ut cæcum in foveam,
& ut jumentum in i
præsepium".

III. In omnibus his
octavus Spiritus Somni
est, cum quo creata est
ecstasis naturæ & ima-
go mortis. His Spiriti-
bus commiscetur Spiritus
erroris. Primus For-
nicationis in natura &
sensibus in jacet. Secun-
dus Spiritus 2 insatiabi-
litas in ventre. Tertius
Spiritus pugnæ in epate
& colera. Quartus Spi-
ritus placentiæ & ma-
chinationis, ut per su-
perfluitatem decorus
appareat. Quintus Spi-
ritus Superbiæ, ut mo-
veatur & magna sapiat.
Sextus Spiritus Menda-
cii, in 3 prædicatione
& zelo fingendi sermo-

υῆς

a ἐσκοτίσθ'. b τα πνεύματα melius. c καυχᾶται.
d λόγους καὶ κρύπτειν λόγους αὐτῶν rectius, ut indicat
sequens ἀπὸ.

i Præsepium, quæ genuina est lectio. 2 Insatiabilitatis
rectius. 3 Predicatione, quæ genuina est lectio, respondens
Graeco.

νης καὶ οἰκείων. Εβδομον
πνεῦμα ἀδικίας, μεθ' ἧς
κλοπὴ καὶ γρυπίσματα,
ἵνα ποιήσῃ Φιληδονίαν
καρδίας αὐτῆς. Ἡ γὰρ ἀδι-
κία συνεργεῖ τοῖς λοιποῖς
πνεύμασι ὡς τὸ δολογη-
ψίας. Ἐπὶ πᾶσι γάρ τοις τὸ
πνεῦμα ἔῃ ὑπνῶν, τὸ ὄγδοον
πνεῦμα, συνάπτεται πλά-
νῃ καὶ φαντασίᾳ. Καὶ ἔ-
τως ἀπολλύεται πᾶς νεώτε-
ρος, σκελίζων τὸν νῦν ἀπὸ
τῆς ἀληθείας, καὶ μὴ σιω-
πῶν ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ, μή-
τε ὑπακούων νεθεσίας πα-
τέρων αὐτῆς. ὥστε καὶ γὰρ
ἐπαθὼν ἐν τῷ νεωτερισμῷ
μου. Καὶ νῦν τέκνα τὴν ἀλή-
θειαν ἀγαπήσατε, καὶ αὐ-
τὴ φυλάξεταί ὑμᾶς. Δι-
δάσκω ὑμᾶς, ἀκούσατε
βεβῆμ ἔξ πατρὸς ὑμῶν
μὴ προσέχετε ὅ ἐν ὄψει
γυναικὸς, μηδὲ ἰδιαίτερον
μέγα θηλείας ὑπ' ἀνδρῶν, μη-
δὲ ἐκτεργαζέσθε πρᾶξιν
γυναικῶν. Εἰ μὴ γὰρ εἶδον
ὁ γὰρ Βάλλαν λαομῆν ἐν

nes ejus, de genere & fa-
miliaribus. Septimus
Spiritus injustitiæ, cum
qua fiunt * & 4 com-
motiones, ut faciat
concupiscentiam volu-
ptatis cordis sui. Inju-
stitia enim cooperatur
reliquis Spiritibus per
doli assumptionem. In
omnibus his Spiritus
Somni, octavus Spiritus,
copulatur errore &
phantasia. Et ita perit
animus Juniorum, ob-
tenebrans mentem à
veritate, & non intelli-
gens Legem Domini,
neque obediens doctri-
næ Patrum suorum,
quemadmodum & ego
passus sum in juventute
mea. Et nunc Filii veri-
tatem diligite, & ipsa
custodiet vos. 5 Audite
Ruben patrem vestrum:
non attendatis in visio-
ne mulieris, neque sin-
gulariter sitis cum fœ-
σκε-

α ὅ ἐστι πλάνη. β εἰς ὄψιν γυναίκεϊαν.

* Add. furto. 4 Distortiones. 5 Add. Docet vos, incuria
scribit in alio exemplari omitta.

σκεπηνῶ τόπῳ, ἧς ἐνέπι-
πλον εἰς τὴν ἀνομίαν τὴν με-
γάλην. Συλλαβῶσα γὰρ ἡ
Διδόμοις μετὰ τὴν γυναικεί-
αν γύμνωσιν, ἧς εἶασέ με
ὑπνῶσαι, ἕως ἧς ἐπραξά
τὸ βδέλυγμα. Ἀπὸν τὸ
γὰρ Ἰακώβ ἔπαρτος ἡ-
μῶν πρὸς Ἰσαὰκ τὸν πατέ-
ρα αὐτῶν, ὄντων ἡμῶν ἐν
Γαδὲρ, πλησίον * Εφρα-
θα 4) α οἶκον Βηθλεέμ,
Βάλλα ἦν μεθύσασα καὶ
κοιμωμένη, καὶ ἀκαλύπτως
κατέκειτο ἐν τῷ κοιτῶνι
κατὰ εἰσελθόν, καὶ ἰδὼν
τὴν γύμνωσιν αὐτῆς, ἡ-

mina, quæ est sub viro,
neque circumscrutemi-
ni operationem mulie-
rum. Nisi enim vidissem
Ballam balneantem in
cooperto loco, non in-
cidissem in iniquitatem
magnam. Concupiens
enim mens mea mulie-
brem nuditatem, non
fivit me dormire, usque
quo operatus sum abo-
minationem. Absente
enim Jacob Patre meo
apud Isaac patrem suum,
existentibus nobis in
Gader, proximo Ephra-
θα

α ἐν Βηθλεέμ.

4) Εφραθα.) Hæc ex Genes. XXXV. 21. seq. narrantur:
ἐφραθα autem mentio fit præcedenti v. 19. ubi Hebræus
textus de ea ait: בֵּיתְלֵחֶם נִוָּה Hæc est Betble-
hem. Similiter LXX αὕτη ἐστὶ Βηθλεέμ. Sed &
Demetrius apud Euseb. Lib. IX. Preparat. Evangel. cap. 21.
consentit his verbis: ἐνθεν ὡς γενέσθαι εἰς ἐφρα-
θα, ἣν εἶναι Βηθλεέμ. Indeque ipse Eusebius Lib.
VII. Demonstrationis Evangel. pag. 347. ex allegato loco
Geneseos idem docet. Contra Auctor Testamenti Ruben in
citis verbis videtur hæc duo distinguere, & Ephratam fa-
cere domum in urbe Bethlehem: nisi forte aliquis ad mar-
ginem interpretationis gratia adscripserit οἶκον αὐτῆς,
& prior vox inde in textum irrepsit: quem correcturus
postea, sive explanaturus is, qui Oxoniensem Codicem
scripsit, ἐν loco οἶκον posuit.

πραξα τὴν ἀσεβειαν, καὶ καταλιπὼν αὐτὴν κοιμώμενην, ἐξῆλθον. Καὶ εὐθὺς ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἀπεκάλυψε τῷ πατρί μου Ιακώβ ὡς τὸ ἀσεβείας μου· καὶ ἐλθὼν ἐπενθεῖ ἐπ' ἐμὲ, μηκέτι ἀψάμην αὐτῆς.

δ. Μὴ ἔν προσέχετε κάλλος γυναικῶν, μηδὲ ἐννοεῖτε τὰς πράξεις αὐτῶν· ἀλλὰ πορεύεσθε ἐν ἀπλοότητι καρδίας, ἐν φόβῳ κυρίου, καὶ μοχθᾶντες ἐν ἔργοις, καὶ ἀποπλανώμενοι ἐν γράμμασι, καὶ ἐν τοῖς ποιμνίοις ὑμῶν, ἕως ὃ κύριος δώῃ ὑμῖν σύζυγον, ἣν αὐτὸς θέλει, ἵνα μὴ παύητε, ὡς καὶ γώ. Ἀχρια τελευτῆς τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἅτε εἶχον παρρησίαν ἀτενίσαι εἰς πρόσωπον Ιακ.

α ὅτι ἀχρι.

• ἵσπε, errantes.

ta domus Bethlehem; Balla erat ebria; & dormiens revelata jacebat in cubiculo, & ego ingrediens & videns nuditatem ipsius, operatus impietatem, & derelinquens eam dormientem, egressus sum. Et confestim Angelus Dei revelavit patri meo Jacob de impietate mea, & veniens lugebat super me, non amplius tangens eam.

IV. Non ergo attendatis pulchritudini mulierum, neque cogitetis operationes earum, sed ambulate in simplicitate cordis in timore Domini, & laborantes in operibus, & * exercitantes in literis, & in gregibus vestris, donec Dominus det vobis conjugem, quam ipse vult, ut non patiamini, sicut & ego. Usque ad mortem patris nostri

κωδ.

κῶβ, ἡ λαλήσαί τινι τῶν
 ἀδελφῶν, διὰ τῆς ὀνει-
 δισμυς. Καὶ ἕως νῦν ἡ
 συνείδησίς μου συνέχει με
 πρὸς τῆς ἀμαρτίας μου.
 καί γε παρεκάλεσέ με ὁ
 πατήρ μου, ὅτι ἤρξατο πε-
 ρὶ ἐμὲ πρὸς τὸν Κύριον,
 ἵνα παρέλθῃ ἀπ' ἐμὲ ἡ
 ὀργὴ Κυρίου, ὡς ἐδείξε μοι
 Κύριος. Ἀπὸ αὐτοῦ τότε ἐν-
 παρεφυλαξάμην, καὶ ἔχ-
 ῃ μαρτον. Δια τούτο, τέκνα
 μου, φυλάξατε πάντα,
 ὅσα ἐντέλλομαι ὑμῖν, καὶ ἔ-
 μη ἀμαρτήσατε. Ολε-
 θροὶ γὰρ ψυχῆς εἰσιν ἡ
 ἡ πορνεία, χωρίζουσα
 θεῷ, καὶ προσεγγίζουσα
 τοῖς εἰδώλοις, ὅτι αὕτη ἐ-
 σι πλανῶσα τὸν νῦν καὶ τὴν
 ἀνάγονταν, καὶ κατὰ γινε-
 ανίσκας εἰς ἁδην, ἔκ ἐν
 καιρῷ αὐτῶν. Καὶ γὰρ πολ-
 λὰς ἀπώλεσεν ἡ πορνεία
 ὅτι καὶ ἡ τις γέρον, ἡ ἐυ-
 γενής, ὁ ὀνειδιστὴς αὐτὸν
 ποιεῖ ὡς τὸν Βελίαρ καὶ
 τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.

non habebam fiduciam
 adspiciendi in faciem
 Jacob, vel loquendi ali-
 cui fratrum propter op-
 probria, & usque nunc
 conscientia mea cruciat
 me de peccato meo, &
 coniolatus est me pater
 meus, quoniam oravit
 pro me ad Dominum,
 ut transeat à me ira Do-
 mini, sicut ostendit mi-
 hi Dominus. Ex tunc
 igitur custoditus sum, &
 non peccavi. Propter
 hoc filii mei, custodite
 omnia quaecunque i-
 narro vobis, & non
 peccabitis. Perditio
 enim animæ est forni-
 catio, dividens a Deo,
 & adproximare faciens
 ad Idola, quoniam ipsa
 in errorem ducit intel-
 lectum & mentem, &
 deducit Juvenes ad in-
 fernum ante tempora
 ipsorum. Nam mul-
 tos perdidit fornicatio.

Εἰπε-

α τότε ἕως ἐννοικῶν. β ἡ ἀμαρτία, ἡ διὰ τὴν πορνείας.

γ ὀνειδισμὸν ἐαυτοῦ.

1 Mando.

Ἐπειδὴ γὰρ ἐφύλαξεν
ἑαυτὸν Ἰωσήφ ἀπὸ πάσης
γυναικὸς, καὶ τὰς ἐννοίας
ἐκαθάρισεν ἀπὸ πάσης
πορνείας, εὗρεν χάριν ἐ-
νώπιον Κυρίου καὶ ἀνθρώ-
πων. Καὶ γὰρ πολλὰ ἐποίη-
σεν αὐτῷ ἡ Αἰγυπτία, καὶ
μάγης παρεκάλεσε, καὶ
φάρμακα αὐτῷ προσήνε-
κε· καὶ ἐκ ἐδέξατο τὸ Δια-
βόλιον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ
ἐπιθυμίαν πονηράν. Διὰ
τοῦτο ὁ Θεὸς τῶν πατέρων
μὲν ἐρρύσατο αὐτὸν ἀπὸ
παντὸς ὁρατοῦ καὶ κεκρυμ-
μένου θανάτου· εἰάν γὰρ
μὴ κατιχύσῃ ἡ πορνεία
καὶ τὴν ἐννοίαν, εἰδὲ ὁ Βε-
λίας κατιχύσει ὑμῶν.

Ε. Πονηραί εἰσιν αἱ γυ-
ναῖκες, τέκνα μὲν, ὅτι μὴ
ἔχουσαι ἐξουσίαν ἢ δύναμιν
ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, δολι-
εύουσαι ἐν σχήμασι, πῶς
αὐτὸν πρὸς αὐτὰς ἐπιπαύ-
σονται.

καὶ τὴν ἐννοίαν.

Quoniam etsi sit aliquis
senex, vel nobilis, op-
probrium ipsum facit. &
derisionem apud Beliar
& filios hominum. Quia
enim custodivit se Jo-
seph ab omni muliere,
& cogitationes purga-
vit ab omni fornicatio-
ne, invenit gratiam co-
ram Domino & homi-
nibus. Etenim multa
fecit ei Ægyptia, quæ
magos advocavit, &
pharmaca ei obtulit, &
non suscepit consilium
animæ ejus desiderium
perniciosum. Propter
hoc Deus patrum meo-
rum eruit eum ab omni
visibili & abscondita
morte. Si enim non
prævaleat fornicatio
menti, neque Beliar
prævalebit vobis.

V. Perniciosæ enim
sunt mulieres, Filii mei,
quoniam enim non ha-
bent potestatem vel vir-
tutem in hominem, do-
lose agunt in formis,

συν-

σονται. καὶ ὁν Διὰ δυνά-
μεως ἐκ ἰχθυε καταγωνί-
σαοθ', τέτον δι' ἀπάτης
καταγωνίσει. Οτι καὶ γε
πρὸς αὐτῶν εἶπεν μοι ὁ ἄγ-
γελος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐδίδα-
ξε με· ὅτι αἱ γυναῖκες ἡτ-
τῶνται τῷ πνεύματι τῇ
πορνείας ὑπὲρ τὸν ἄνθρω-
πον, καὶ ἐν καρδίᾳ μηχαν-
ῶνται κατὰ τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ Διὰ τῆς κοσμή-
σεως πλανῶσιν αὐτὸν, πρῶ-
τον τὰς Δανοίας, καὶ Διὰ
τοῦ βλεμματικοῦ τὸν ἰὸν ἐν-
πειροῦσι, καὶ τότε τῷ ἔρ-
γῳ αἰχμαλωτίζουσιν. ὃ
ὃ δὲ δύναται γυνὴ ἄνθρω-
πον βιάσασθαι. Φεύγετε
ἐν τὴν πορνείαν, τέκνα
με, καὶ προσάσχετε ταῖς γυ-
ναιξίν υμῶν, καὶ ταῖς θυγα-
τέρασιν, ἵνα μὴ κοσμῶν-
ται τὰς κεφαλὰς καὶ τὰς
ὄψεις αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι πᾶσα
γυνὴ δολιευμένη ἐν ταῖς
εἰς κόλασιν τοῦ αἰῶνος τε-
τήρηται. Οὕτω ὃ ἐθέλ-
ξαν τὰς Εγρηγόρας πρὸς
κατακλυσμῶν. καὶ οἱ

quibus eum ad ipsas at-
trahant, & quem per
fortitudinem non pos-
sunt vincere, hunc per
deceptionem vincunt.
Nam & de iis dixit mihi
Angelus Dei, qui do-
cuit me, quoniam mu-
lieres vincuntur a Spiri-
tu fornicationis super
hominem, & in corde
machinantur adversus
homines, & per orna-
tum errare faciunt pri-
mo eorum mentes, &
per visum venenum in-
ferunt, & tunc opere
captivant, non enim
potest mulier hominem
cogere. Fugite ergo for-
nicationem, filii mei,
præcipite mulieribus
vestris & filiabus, ut non
ornent se in capitibus
& visus earum 2 casti-
gent, quoniam omnis
mulier dolose agens in
his, in punitionem se-
culi reservata est. Ita
enim seduxerunt vigi-

L I

συνε-

α πρὸς ἀπάτην Δανοίας addit.

1 Capita &c. 2 Omissum.

συνεχῶς ὁρῶντες αὐταῖς, ἐ-
γένοντο ἐν ἐπιθυμία ἀλλη-
λων, καὶ συνέλαβον τῇ Δι-
ανοίᾳ τὴν πράξιν, καὶ μετε-
χηματίζοντο εἰς ἀνθρώ-
πους, καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ τῶν
ἀνδρῶν αὐτῶν συνεφαίνον-
το αὐταῖς, καὶ κῆνα ἐπι-
θυμᾶσαι τῇ Διανοίᾳ τὰς
φαντασίας αὐτῶν ἔτεκον
γίγαντας. ἐφαίνοντο γὰρ
αὐταῖς Ἐγγήγοροι ἕως ἔ-
ραν ἐφαίνοντες, *

ε'. φυλάξατε ἑνὲς ἀπὸ
τῆς πορνείας· καὶ εἰ θέλε-
τε καθαρεύειν τῇ Διανοίᾳ,
φυλάξατε τὰς αἰσθήσεις
ἀπὸ πάσης θηλείας. Καί-
κῆναις δὲ ἐντείλατε μὴ
συνδυάζειν ἀνθρώποις, ἵνα
καὶ αὐταὶ καθαρεύωσι τῇ
Διανοίᾳ. Αἱ γὰρ συνεχεῖς
συνουχίαι, καὶ μὴ πραχ-
θῇ τὸ ἀσέβημα, αὐταῖς
μή ἐστι νόσος ἀνίατος,
ὅμιν δὲ ἐνείδεται ὁ Βελίαρ
αἰώνιον ὅτι ἡ πορνεία ἔτε-
κον ἕως ἔστε εὐσέβειαν ἔχει
ἐν ἑαυτῇ, καὶ πᾶς ζῆλος

les ante diluvium, & illi
continuo videntes eas,
affecti sunt desiderio ad
invicem, & concepe-
runt mente operatio-
nem, & transfigurati
sunt in homines, & in
coitu virorum suorum
apparuerunt eis, & illæ
desiderantes mente i-
maginationes eorum,
pepererunt Gigantes.
Apparuerunt enim eis
vigiles usque ad cælum
attingentes.

VI. Custodimini er-
go à fornicatione, & si
vultis purgari mente,
custodite sensus 1 ye-
stros" ab omni fœmina,
sed & illis præcipite non
communicare cum ho-
minibus, ut & ipsæ pur-
gentur mente. Conti-
nux enim contingen-
tia, etsi non operatum
2 fiunt" impium, tamen
ipsis sunt ægritudo insa-
nabilis, vobis vero op-
probrium Beliar sempi-
ternum: quoniam for-

κα.

καλοῖται ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς. Διὰ τὸ τοῦτο ζηλώσεις τὸς υἱοὺς Λευὶ, 5) καὶ ζητήσεις ὑψωθῆναι ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλ' ὃ διωθήσεται. Ὁ γὰρ Θεὸς ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν καὶ ἀποθανεῖσθαι θανάτῳ πονηρῷ. Τῷ γὰρ Λευὶ ἔδωκεν κύριον τὴν ἀρχὴν, καὶ τῷ Ιὺδα, μετ' αὐτὸν καὶ μοι, καὶ Δάν καὶ Ιωσήφ, ὅτι εἶναι ἐπὶ ἀρχόντας. Διὰ τὸ τοῦτο ἐντέλλομαι ὑμῖν ἀκούειν τῷ Λευί, ὅτι αὐτὸς γινώσεται νόμον κυρίου, καὶ ἀναστήσει εἰς κρίσιν καὶ αὐτὸς ὑπὲρ παντὸς Ἰσραὴλ, μέχρι τελειώσεως χρόνων ἀρχιερέως ΧΡΙΣΤΟΥ, ὃν εἶπε κύριος. Ὁρκώ ὑμᾶς τὸν Θεὸν ὅτι ἔρανή ποιῆσαι ἀληθῆσαν ἑκάστον πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ὡς καὶ πρὸς τὸν Λευὶ ἐγγίσαι ἐν ταπεινώσει καρδίας, ἵνα δέξησθαι εὐλογίαν ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Αὐ-

nicatio neque intellectum neque pietatem habet in seipsa, & omnis zelus habitat in desiderio ejus. Propter hoc zelabitis filios Levi, & quæretis exaltari super eos, sed non poteritis. Deus enim faciet vindictam eorum, & moriemini morte perniciofa. Levi enim dedit Dominus principatum & Judæ, cum his & mihi & Dan & Joseph, ut essemus Principes. Propter hoc mando vobis, audite Levi, quoniam ipse noscet legem Domini, & *dividet" judicia & sacrificia pro omni Israel, usque ad consummationem temporum principis Sacerdotum Christi, quem dixit Dominus. Adjuro vos per Deum Cœli, ut faciatis

L1 2

τὸς

5) Respicit ad rebellionem Dathan, Abiron & Hon, atque poenam iis inflictam, de qua Num. XVI. 1. seqq.

a θυμιάσει. b καὶ ἀγάπην ἑκάστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

* discernet.

ὁς 2^ο εὐλογῆσαι τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν· ὅτι ἐν αὐτῷ ἐξελέξατο κύριος βασιλεῦσαι πάντων τῶν λαῶν. Καὶ προσκυνήσῃτε τῷ σπέρματι αὐτοῦ, ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανεῖται ἐν πόλεμοις ὁρατοῖς καὶ ἀοράτοις, καὶ ἔσται ἐν ὑμῖν βασιλεὺς αἰώνων.

ζ. Καὶ ἀπέθανε Ραββὴμ ἐντελόμενος τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. α καὶ ἔθρευτο αὐτὸν ἐν σφοδρῷ, ἕως ὅτε ἀνενέγκαντες αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου ἔθαψαν ἐν χειβρῶν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ διπλοῦ, ὅπου οἱ πατέρες αὐτοῦ.

veritatem unusquisque proximo suo, & ad Levi appropinquate in humilitate cordis, ut recipiatis benedictionem ex ore ipsius. Ipse enim benedicet Israel & Judam, quoniam **I** eum elegit Deus Regem" super omnes populos, & adorete **2** semen ipsius", quoniam pro vobis morietur in bellis visibilibus & invisibilibus. & erit in vobis Rex Sæculorum.

VII. Et mortuus est Ruben præcipiens filiis suis prædicta, & benedicens, **1** & posuerunt eum in thecam, usquequo referentes eum ex Ægypto, sepelierunt in Hebron in spelunca duplici, ubi patres ejus dormierunt.

Συμ-

a Add. ταῦτα.

1 In eo elegit Dominus regnare. **2** ipsum.

Συμεών.

Αντίγραφον λόγον
Συμεών, ὃ ἐλάλησε
τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, πρὸ ἔ-
θανεῖν αὐτὸν ἐν ῥῇ ἡ-
τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔτε-
ἀπέθανεν Ἰωσήφ. ἦλθον
γὰρ ἐπισκέψασθαι αὐτὸν
ἀρρώστῳ. Καὶ ἐνιχυσας
ἐκάθισεν, καὶ κατεφίλη-
σεν αὐτοὺς, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς·

β'. Ακούσατε, τέκνα, ἀ-
κούσατε Συμεών ὃ πατὴρ
ὑμῶν, ὅσα ἔχω ἐν τῇ καρ-
δίᾳ μου. Εγὼ ἐγεννήθην ἐξ
Ἰακώβ ὃ πατὴρ μου υἱὸς
δεύτερος, καὶ Λία ἡ μή-
τηρ μου ἐκάλεσέ με Συμε-
ῶνα, ὅτι ἤκουσε κύριος
τὴν δεήσεώς αὐτῆς. Διωα-
γὸς ἐγενόμην σφόδρα, ὅτι
ἐδειλίασα πράξιν, καὶ
ἐφοβήθην ἀπὸ παντός
πράγματός. Ἡ γὰρ καρ-
δίᾳ μου ἦν σκληρά, καὶ τὰ
ἥπατά μου ἀκίνητα, καὶ τὰ
σπλάγχνα μου ἀσυμπα-
θῆ· ὅτι καὶ ἡ ἀνδρεία ἀπὸ
ὑψίστου δέδοται τοῖς ἀνθρώ-
ποις

*Testamentum Simeonis de
Invidia II.*

Transcriptum ver-
borum Simeon,
quæ locutus est filiis
suis, antequam more-
retur centesimo vicesi-
mo anno vitæ suæ, in
quo mortuus est Joseph.
Venerunt enim visitare
ipsum ægrotantem, &
erectus sedens osculatus
est eos, & dixit eis:

II. Audite filii, audi-
te Simeonem patrem
vestrum, quæcunque
habeo in corde meo.
Ego genitus sum ex Ja-
cob patre meo filius se-
cundus, & Lia mater
mea vocavit me Simeo-
nem, quoniam audivit
Dominus orationem
ipsius. Potens effectus
sum valde, non formi-
davi operationem, ne-
que timui ab omni re.
Cor enim meum erat
d durum, epata mea im-
mobilia, & viscera mea
non compatiens, quo-
L 13

ποις ἐν ψυχαῖς καὶ ἐν σώ-
μασι. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ α
ἐζήλωσα τὸν Ἰωσήφ, ὅτι
ἠγάπα αὐτὸν ὁ πατήρ ἡ-
μῶν· καὶ ἐσηρίσα ἐπ' αὐ-
τὸν ἡ πατέρα μου ὅτι ἀνε-
λεῖν αὐτὸν, ὅτι ὁ ἀρχὼν
τῆς πλάνης ἀποστείλας τὸ
πνεῦμα ὅτι ζήλω ἐτύφλω-
σέ μου τὸν νῦν, μὴ προσέ-
χειν αὐτῷ ὡς ἀδελφῷ. καὶ
μὴ φέισαοθ' Ἰακώβ ὅτι
πατὴρ μου. Ἀλλ' ὁ Θεὸς
αὐτῶν, καὶ ὁ Θεὸς τῶν πα-
τέρων αὐτῶν, ὁ αὐτὸν ἐκ
τῶν χειρῶν μου ἐρρύσατο.
Ὡς γὰρ ἐγὼ ἐπορεύθην ἐν
Σιχίμοις, ἐκέγκαι ἀλειμ-
μα τοῖς ποιμνίοις, καὶ Ρα-
βὴμ εἰς Δοθαῖμ, ὅπου τὰ
ἐγχερίζοντα ἡμῶν καὶ πᾶ-
σα ἡ ἀπόθεσις· Ἰδὼς ὁ
ἀδελφός μου ἐπώλησεν αὐ-
τὸν τοῖς Ἰσμαηλίταις. Καὶ
ἐλθὼν Ραβὴμ ἐλυπήθη,
ἤθελε γὰρ αὐτὸν ἀγασῶ-
σαι πρὸς τὸν πατέρα. Εγὼ
ἤ ἀρχίστην ε πρὸς τὸν
Ἰδὼν, ὅτι ζῶντα αὐτὸν

niam & fortitudo ab al-
tissimo datur homini-
bus in animabus & cor-
poribus. In tempore
illo invidi Joseph, quo-
niam dilexit eum Pater
noster, firmavi super
eum epata mea ad occi-
dendum eum, quoniam
princeps erroris, mit-
tens Spiritum invidiæ,
excæcavit mentem
meam, ut non attende-
rem, non parcens" Jacob
Patri meo. Sed Deus
ejus & Patrum ejus
mittens Angelum suum,
eruit eum ex manibus
meis. Ut enim ego ie-
ram in Sichimis, afferre
unguentum gregibus,
& Ruben in Dotaim, ubi
erant necessaria nobis
& omnia reposita, Judas
frater noster vendidit
eum Ismaelitis, & ve-
niens Ruben tristatus
est, voluit enim ipsum
salvum reducere ad Pa-

ἀπέ-

a τ' νεότητι add. b Add. ἀποστείλας τὸν ἄγγελον
αὐτῶν, c ἐπὶ.

a Attenderem ei sicut fratri; nec parcerem.

ἀπέλυσεν καὶ ἐποίησα μῆ-
νας πέντε ὀργιζόμενον
αὐτῷ· καί γε συνεπόδισέ
με κύριον, καὶ ἐκώλυσεν
ἀπ' ἐμῆ δράσιν χειρῶν·
ὅτι ἡ χεὶρ μου ἡ δεξιὰ ἡμί-
ξηται ἦν ἐπὶ ἡμέρας ζ'.
Καὶ ἔγνων, τέκνα, ὅτι πρὸς
Ἰωσήφ ἔτό μοι συνέβη· καὶ
μετανοήσας ἐκλαυσα, καὶ
ἠυξάμην κυρίῳ, ἵνα ἀπο-
καταστήσῃ τὴν χεῖρά μου,
καὶ ἀπόχωμαι ἀπὸ παν-
τός μολυσμῶ, καὶ φθόνου,
καὶ ἀπὸ πάσης ἀφροσύ-
νης. Ἐγνων γάρ, ὅτι πονη-
ρὸν πρᾶγμα ἐνεθυμήθην
ἐνώπιον κυρίου καὶ Ἰακώβ
τῷ πατρὶς αὐτοῦ Ἰωσήφ τὸν
ἀδελφὸν ὁ μὲν, φθονή-
σας αὐτῷ.

γ' Καὶ νῦν, τέκνα, φυ-
λάξαθε ἀπὸ τῶν πνευ-
μάτων τῶν πλάνης καὶ τῷ
φθόνου. Καὶ γὰρ ὁ φθό-
νος κυριεύει πάσης τῆς

trem. Ego vero iratus
eram adversus Judam,
quoniam viventem ip-
sum dimisit, & sui men-
ses quinque iratus ei:
impedivit autem me
Deus, & prohibuit à me
operationem manuum,
quoniam manus mea
dextra semisicca erat per
dies septem. Et cogno-
vi, filii, quod propter
Joseph hoc mihi accidit,
& pœnitens flevi & ora-
vi Dominum, ut resti-
tueret manum meam,
& abstinerem ab omni
inquinamento, invidia,
& omni insipientia;
Cognovi enim, quo-
niam perniciosam rem
cogitaveram coram Do-
mino & Jacob patre no-
stro, propter Joseph
fratrem meum, cui invi-
debam.

III. Et nunc, filii, cu-
stodimini à Spiritibus
erroris & invidiæ. Et-
enim invidia domina-
tur omni menti homi-

LI 4.

249

α μὲν est additum, ὁ ἡμῶν.

Διανοίας ἔσ' ἀνθρώπου, καὶ
ἐκ αὐτοῦ αὐτὸν ἔτε φα-
γεῖν, ἔτε πιεῖν, ἔτε ποιῇ-
σαι τι ἀγαθόν, ἀπάντοτε
ὑποβάλλει ἀνελεῖν τὸν
φθονέμενον καὶ ὁ μὲν
φθονέμενος πάντοτε ἀν-
θεῖ, ὁ δὲ φθονῶν μαρμαίνε-
ται. Δύο ἔτη ἡμερῶν ἐν φό-
βῳ κυρίου ἐκάκωσα τὴν
ψυχὴν μου ἐν νηστείᾳ καὶ
ἐγνων, ὅτι ἡ λύσις ἔσ' φθό-
νου Διὰ φόβου Θεοῦ γίνεσθαι.
Εάν τις ἐπὶ κύριον κατα-
φεύγῃ, ἀποτρέχει τὸ πο-
νηρὸν πνεῦμα ἀπ' αὐτοῦ, καὶ
γίνεσθαι ἡ διάνοια καὶ φη-
καὶ λοιπὸν συμπάθει τῷ
φθονέμενῳ, ὅ καὶ ἐκ κα-
ταγινώσκει τῶν ἀγαπών-
των αὐτὸν, καὶ ἔτι παύε-
ται ἔσ' φθόνου.

δ. Καὶ ἦν ἐρωτῶν ὁ πα-
τήρ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ἐώρα με
σκυθρωπὸν, καὶ ἔλεγον.
ὅτι ἡ πατὴρ μου κακῶμαι
ἐγώ. Εὐπένθην γὰρ ὡς
πάντας, ὅτι ἐγὼ ἡμην αἰ-
τιῶν τὴν πράξεως Ἰωσήφ.

nis, quæ non patitur
eum neque comedere,
neque bibere, neque
facere aliquid boni,
semper suggerens occi-
dere eum, cui invidetur,
quum is omnino
floreat, invidens vero
marcescat. Per duos
I annos¹ punivi in ti-
more Domini & in jeju-
nio animam meam, &
cognovi quoniam libe-
ratio invidiæ per timo-
rem Dei efficitur. Si
quis ad Dominum refu-
giat, aufugit pernicio-
sus Spiritus ab ipso, &
efficitur mens levis, &
jam compatitur invi-
dioso, & non reprehendit
diligentes ipsum, &
ita quiescit ab invidia.

IV. Et interrogabat
Pater de me, quoniam
vidit me tristem, & dice-
bam² & mentiens²: E pater
mea doleo. Tristabar
enim super omnes, quo-
niam ego eram causa

καὶ

¹ ἀλλὰ πάντοτε. ² συγγινώσκει τοῖς ἀγαπῶσιν.

¹ Annos dierum. ² deest.

καὶ ὅτε κατέβημεν εἰς Αἴ-
 γυπτον, καὶ ἔδωκέ με ὡς
 καλᾶσκόπον, ἔγνω, ὅτι
 δικαίως πάχω, καὶ ἐκ-
 λυπέμην. Ἰωσήφ ᾧ ἦν ἀ-
 νὴρ ἀγαθός, καὶ ἔχων πνεύ-
 μα θεῷ ἐν αὐτῷ, εὐ-
 σπλαγχνῶς καὶ ἐλεήμων,
 ἐκ ἐμνησικακήσε μοι, ἀλ-
 λά καὶ ἠγάπησέ με, ὡς τὸς
 ἄλλους ἀδελφούς. φυλάξα-
 δε ἔν, τέκνα μὲν, ἀπὸ
 παντός ζήλῳ καὶ φθόνῳ, καὶ
 πορεύεσθαι ἐν ἀπλότῃ ψυ-
 χῇ καὶ ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ, ὅ
 ἐννοῶντες τὸν πατέραδελ-
 φον ὑμῶν, ἵνα δώῃ καὶ ὑμῖν,
 ὁ θεὸς χάριν, καὶ δόξαν,
 καὶ εὐλογίαν ἐπὶ τὰς κε-
 φαλας ὑμῶν, καθὼς εἶδε-
 γε ἐν αὐτῷ. Πάσας τὰς ἡ-
 μέρας ἐκ ἀνένδισεν ἡμᾶς
 ὡς ἔ' λόγῳ τῷτῃ, ἀλλὰ
 ἠγάπησεν ἡμᾶς ὡς τὴν ψυ-
 χὴν αὐτῆς, καὶ ὑπὲρ τῆς
 ἐμῆς αὐτῆς ἐδόξασεν ἡμᾶς, καὶ
 πλεόντων, καὶ κήνη, καὶ καρ-
 πὸς ἐχαρίσατο πᾶσι ἡ-
 μῖν. Καὶ ὑμεῖς ἔν, τέκνα
 μὲν ἀγαπήσα. ἀγαπήσατε

venditionis Joseph. Et
 quando descendimus in
 Ægyptum, & ligavit me
 velut exploratorem,
 cognovi, quoniam justè
 patiebar, & non sum
 contristatus. Joseph ve-
 ro erat vir bonus, & ha-
 bens Spiritum Dei in se-
 ipso, miserator & mise-
 ricors, non recordatus
 est facere malum mihi,
 sed & dilexit me ut alios
 fratres. Custodimini er-
 go, filii mei, ab omni
 zelo & invidia, & ambu-
 late in simplicitate ani-
 mæ & in bono corde,
 cogitantes fratrem pa-
 tris vestri, ut det vobis
 Deus gratiam, & glo-
 riam, & benedictionem
 super capita vestra, sicut
 videtis in ipso. Omnibus
 diebus non impropera-
 vit nobis de verbo hoc,
 sed dilexit nos ut ani-
 mam suam, & super fi-
 lios suos, * & glorifica-
 vit nos, & divitias, pe-

L15

ἐχα-

a Hæc omissa sunt.

* Delendum Est cum præcedenti commate.

ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ, καὶ ἀπο-
στήσατε ἀφ' ὑμῶν τὸ πνεύ-
μα ἔφθόνου, ὅτι ἀγριοὶ
τὴν ψυχὴν, καὶ φθεί-
ρει τὸ σῶμα, ὁργὴν καὶ πό-
λεμον παρέχει αὐτὸ Δι-
βόλιον^α καὶ εἰς αἵματα παρ-
οξύνει, καὶ εἰς ἐκτασιν ἀ-
γεί τὴν Διάνοιαν, καὶ ἐκ ἐα-
λὴν σύνεσιν ἐν ἀνθρώποις
ἐνεργεῖν, ὅ ἀλλὰ καὶ τὸν
ὑπνόν ἀφαιρεῖ, καὶ κλόνον
παρέχει τῇ ψυχῇ, καὶ τρό-
μον τῷ σώματι ὅτι καί γε
ἐν ὑπνῷ τις ζῇ κακίας
αὐτὸν φανταζομένη κατε-
δίει, καὶ ἐν πνεύμασι πο-
νηροῖς Διαλαράσκει τὴν ψυ-
χὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκθροεῖα
τὸ σῶμα ποιεῖ, καὶ ἐν τα-
ραχῇ διὑπνίζει τὴν νῦν,
καὶ ὡς πνεῦμα πονηρὸν καὶ
ιοβόλον ἔχων. ἔτι^β φαίνε-
ται τοῖς ἀνθρώποις.

vescere corpus facit, & conturbatione excitari
mentem, & sicut Spiritum perniciosum, & ve-
nenum fundentem habens, ita apparet homi-
nibus.

cora & fructus omnibus
nobis largitus est. Et vos
ergo, filii mei dilecti, di-
ligite unusquisque fra-
trem suum in bono cor-
de, & amovete a vobis
Spiritum invidiæ, quo-
niam ipse sylvestrem fa-
cit animam, & corrup-
pit corpus, iram & bel-
lum tribuit ejus i consi-
liisⁱ, & in sanguinem
exacuit, & in ecstasi
ducit mentem, & non
finit intellectum in ho-
minibus operari; sed &
somnia aufert, & tri-
bulationem tribuit ani-
mæ, & tremorem cor-
pori, quoniam & in
somnia aliquis zelus ma-
litie imaginatur ipsum
corrodit, & Spiritibus
perniciosus conturbat
animam ipsius, & ex-
pa-

ἑ. Διὰ

α τῷ Διβόλῳ.

β Hæc omissa sunt.

i Consilium.

- ε. Δια τῆτο Ιωσήφ ἦν ὡ-
 ραῖ 7 ὡ εἶδει, καὶ καλὸς
 τῇ ὄψει, ὅτι ἔκ ἐνάκησεν
 ἐν αὐτῷ ἔδεν πονηρόν. Εκ
 γὰρ ταραχῆς ἔ πνεύμα-
 7 τὸ πρόσωπον δηλοῖ.
 Καὶ νῦν, τέκνα μὲν, ἀγα-
 θύνατε τὰς καρδίας ὑμῶν
 ἐνώπιον κυρίου, καὶ εὐθύ-
 νατε τὰς ὁδούς ὑμῶν ἐνώπι-
 ον τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔσε-
 θε εὐρίσκοντες χάριν ἐνώ-
 πιον θεῷ καὶ ἀνθρώπων.
 Καὶ φυλάσσεθε τῶν μὴ
 πορνίευν. ὅτι ἡ πορνεία
 μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν κα-
 κῶν, χωρίζουσα θεῷ, καὶ
 προσεγγίζουσα τῷ βελιάρ.
 Εἶρακα γὰρ ἐν χαρακ-
 τήρι γραφῆς ΕΝΩΧ, ὅτι
 οἱ υἱοὶ ὑμῶν μεθ' ὑμῶν ἐν
 πορνείᾳ φθάρησονται, καὶ
 ἐν λευτὶ ἀδικήσουσιν ἐν ρομ-
 φαίᾳ, ἀλλ' ἔ διωθήσονται
 πρὸς λευτὶ, ὅτι πόλεμον Κυ-
 ρίῳ πολεμήσει, καὶ νι-
 κήσει πᾶσαν παρεμ-
 βολὴν ὑμῶν, καὶ ἔσονται
 ὀλίγοι ἐπιμεριζόμενοι
 ἐν τῷ λευτὶ καὶ ἰσθῆ, καὶ α

V. Propterea Joseph
 erat pulchra facie, & de-
 corus aspectu, quoniam
 non habitavit in iplo
 quicquam perniciosum,
 1 a turbatione enim Spi-
 ritus faciem puram ha-
 buit". Et nunc, filii mei,
 benigna facite corda
 vestra coram Domino,
 & dirigite vias vestras
 coram hominibus, &
 invenietis gratiam co-
 ram Deo & hominibus:
 & custodimini, ne forni-
 cemini; quoniam forni-
 catio mater est omnium
 malorum, dividens a
 Deo, & appropinquare
 faciens ad Beliar. Vidi
 enim in charactere scri-
 pturæ Enoch, quoniam
 filii vestri vobiscum in
 fornicatione corrup-
 pentur, & Levi injusti-
 tiam facient in gladio.
 Sed non prævalebunt ad
 Levi, quoniam bellum
 Domini bellabit, & vin-

εσα

α ἔκ additum est, quod sensum prorsus contrarium facit. Vi-
 de Notam pag seq.

1 Ex conturbatione enim Spiritus faciem manifestat.

ἔσαι ἐξ ὑμῶν εἰς ἡγεμονίαν, καθὼς καὶ ὁ πατήρ Ιακώβ προεφητευσεν ἐν εὐλογίαις. 6)

cet omne castrum vestrum, & erunt paucissimi divisi in Levi & Juda, & erit vobis dux, quemadmodum pater meus Jacob prophetavit in benedictionibus.

5. Ἰδὲ προείρηκα ὑμῖν

VI. Ecce prædixi vobis πάν-

- 6) Dum hic de posteris Simeonis dicitur : Καὶ ἔσονται ὀλίγοι, ἐπιμεριζόμενοι ἐν τῷ Λευὶ καὶ Ἰούδα, alluditur ad vaticinium Jacobi de tribu Simeon Gen. XLIX. 7. Διαμεριῶ αὐτὸς ἐν Ιακώβ, καὶ Δαυιδ αὐτὸς ἐν Ἰσραὴλ. Quod in Simeone impletum esse patet ex Josue XIX. & I. Paralip. IV. Sequentia quod attinet : Καὶ ἔκ ἔσαι ἐξ ὑμῶν εἰς ἡγεμονίαν, (uti recte in Codice Oxoniensi legitur) difficilius est conjectare, quibus Jacobi verbis ista intimentur. Dicerem Auctorem respexisse hæc Jacobi verba : *Cæni eorum non jungatur gloria mea, i. e. in tribu eorum non existat Regnum Israeliticum*, si aliquem ex veteribus pro hac expositione adducere possem. Verum hi longe diversum horum verborum sensum tradunt, ideoque dicendum, vel citationem *benedictionum Jacobi* ad hæc non pertinere, sed ad ea, quæ præcesserunt, vel Auctorem Testamenti Levi non allegasse benedictiones Jacobi in Canonico libro Geneseos descriptas; sed Apocryphum Jacobi Testamentum inter *Δαθήκας τριῶν Πατριαρχῶν*, quarum mentio supra pag. 427. facta est : & ipse nosse Auctor Testamento Benjamin §. 10. meminit. Certe si quispiam lectionem Codicis Cantabrigienſis & Roberti Lincolnienſis præferre vellet, juxta quam Simeon affirmavit, ex posteris ejus fore ducem, neque hunc sensum ex ultimis Jacobi verbis Gen. XLIX. elicere, nec facile cum præcedentibus in Simeonis Testamento verbis conciliare poterit.

πάντα, ὅπως δικαιωθῶ
ἀπὸ τῆς αμαρτίας τῶν ψυ-
χῶν ὑμῶν. Ἐὰν ᾗ ἀφέλη-
τε ἀφ' ὑμῶν τὸν φθόνον καὶ
πάσαν σκληροβραχηλίαν,
ὡς ῥόδον ἀνθήσει τὰ ὅσα
ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ὡς κρί-
νον ἡ σὰρξ μου ἐν Ἰακώβ,
καὶ ἔσται ἡ ὁσμή μου ὡς
ὁσμή λιβάνου, καὶ πληθυν-
θήσεται ὡς κέδροι ἅγιοι ἐξ
ἐμοῦ ἕως αἰῶνος, καὶ οἱ κλα-
δοὶ αὐτῶν ἕως εἰς μακρὸν
ἔσονται. Τότε ἀπολείται
σπέρμα Χαναάν, καὶ ἔγ-
καταλημμα ἔκ ἔσται τῷ
Αμαλήκ, καὶ ἀπολεῖται
πάντες οἱ καππαδόκες, καὶ
πάντες οἱ Χετταῖοι ἐξολο-
θρευθήσονται. Τότε ἐκλεί-
ψει ἡ γῆ Χαμ καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἀπολείται. Τότε κα-
ταπαύσει πᾶσα ἡ γῆ ἀπὸ
ταραχῆς, καὶ πᾶσα ἡ ὑπὸ
ἔρᾶν ἀποπολέμει. Τότε
καὶ Σὴμ ἐνδοξαθήσεται, ὅτι
κύριος ὁ Θεὸς μέγας ἐστὶ
Ἰσραὴλ φανόμενος ἐπὶ

bis omnia, ut iustificer
a peccato animarum ve-
strarum. Si autem au-
feratis à vobis invi-
diam & omnem duram
cervicem, ut rosa flore-
bunt 2 omnia" ossa mea
in Israel, & ut lilium ca-
ro mea in Jacob, & erit
odor meus sicut odor
Libani, & multiplica-
buntur, ut cedri, sancti
ex me usque in secu-
lum, & rami eorum us-
que in longitudinem
3 dierum": tunc peribit
semen Chanaan, & re-
siduum non erit Ama-
lech, & peribunt omnes
Cappadoces, & omnes
Cethæi perdentur. Tunc
deficiet terra Cham,
& omnis populus peri-
bit. Tunc requiescet
omnis terra a tribula-
tione, & omnis * qui"
sub cælo est, à bello.
Tunc Sem glorificabi-
tur, quando Dominus
γῆς

2 σημεῖον sed perperam.

1 Justificemini. 2 decet
dent. * quæ.

3 erunt, id est, latissime se diffun-
dent.

γῆς αὖτως ἀνθρώπου, 7)
 καὶ σώζων ἐν αὐτῷ τὸν Ἀδὰμ.
 Τότε δοθήσονται πάντα τὰ
 πνεύματα τῆς πλάνης εἰς
 κατάπαυσιν, καὶ οἱ ἄν-
 θρωποι βασιλεύσουσι τῶν
 πονηρῶν πνευμάτων. Τότε
 ἀναστήσομαι ἐν εὐφροσύ-
 νῃ, καὶ ἐυλογήσω τὸν ὕψι-
 στον ὃ ἐν τοῖς θαυμασίοις
 αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς σῶμα
 λαβὼν, καὶ σιυνεδίων ἄν-
 θρωποις, ἔσωσεν αὐτούς.

ζ. Καὶ νῦν, τέκνιά μου,
 ὑπακούετε Λευὶ, καὶ ἐν
 Ἰούδα λυτρωθήσεσθε, καὶ
 μὴ ἐπαίρεσθε ἐπὶ τὰς δύο
 φυλάς ταύτας, ὅτι ἐξ
 αὐτῶν ἀναγελῆ ὑμῖν τὸ σω-
 τήριον τῷ Θεῷ. Αναστήσει
 γὰρ κύριος ἐκ τῆς Λευὶ ὡς
 ἀρχιερεὺς, καὶ ἐκ τῆς Ἰούδα
 ὡς βασιλεὺς, Θεὸν καὶ ἄν-
 θρωπον. Οὕτως σώσει
 πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὸ γένος
 τῆς Ἰσραὴλ. Διὰ τῆς

Deus magnus Israel ap-
 parebit in terra ut ho-
 mo, & salvabit in ipso
 Adam. Tunc dabuntur
 omnes spiritus erroris
 in conculcationem, &
 homines regnabunt su-
 per perniciosos spiritus.
 Tunc resurgam in latti-
 tia, & benedicam altissi-
 mum in mirabilibus ip-
 sius, quoniam Deus cor-
 pus assumens, & come-
 dens cum hominibus,
 salvabit homines.

VII. Et nunc, filioli
 mei, obedite Levi, & in
 Juda liberabimini, &
 non efferemini super
 tribus has, quoniam ex
 ipsis orietur vobis salu-
 tare Dei. Suscitabit enim
 Dominus ex Levi i prin-
 cipem" sacerdotum, &
 ex Juda 2 Regem", De-
 um & hominem. Ita
 salvabit omnes gentes
 & genus Israel. Propter

70

α Omissa sunt. β ἐπὶ.

1 Ut principem. 2 Ut Regem.

7) Quæ hic & paulo post, de magno Deo in forma hominis su-
 per terram apparente, & cum hominibus comedente, di-
 cuntur, non Judæi sed Christiani hominis sunt verba.

το α πάντα" ἐντέλλομαι
ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἐντεί-
ληθε τοῖς τέκνοις ὑμῶν, ὅ-
πως φυλάξωσιν αὐτὰ εἰς
τὰς γενεὰς αὐτῶν.

ή. Καὶ συνετέλεσε Συ-
μεὼν ἐντελλόμενος τοῖς
ἑοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη μετὰ
τῶν πατέρων αὐτοῦ, ἐτῶν
κκ'. Καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν
θήκῃ ξύλων ἀσήπτων, ὥ-
στε ἀναγαγεῖν τὰ ὅσα αὐτοῦ
ἐν Χεβρών. Καὶ ἀνήνεγκαν
αὐτὰ ἐν πολέμῳ Αἰγυπτί-
ων κρυφῇ. Τὰ δὲ ὅσα
Ἰωσήφ ἐφύλαττον οἱ Αἰ-
γύπτιοι ἐν τοῖς β ταμείοις
τῶν βασιλείων. Ελεγον
δὲ αὐτοῖς οἱ ἑπαριδοὶ, ὅτι
ἐν ἐξόδῳ ὅσων Ἰωσήφ ἔ-
στα ἐν πάσῃ τῇ Αἰγύπτῳ
σκοτεινὰ καὶ γνόφος, καὶ
πληγὴ μεγάλη σφόδρα
τοῖς Αἰγυπτίοις, ὥστε μετὰ
λύχνος μὴ ἐπιγνώσκουσιν
ἑκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

θ'. Καὶ ἔκλαυσαν υἱοὶ

hoc omnia mando vo-
bis, ut & vos mandetis
filiis vestris, ut custo-
diant hæc in generatio-
nes eorum.

VIII. Et Simeon i fi-
nivit sermones hos",
mandans filiis suis, &
dormivit cum patribus
suis, cum esset centum
& viginti annorum. Et
posuerunt eum in the-
cam lignorum, quæ non
putrescunt, ut reduce-
rent ossa ejus in Hebron.
Et reduxerunt ea clami
in bello Ægyptiorum.
Ossa enim Joseph custo-
diebant Ægyptii in tra-
riis regum. Dicebant
enim eis incantatores,
quod si deportentur os-
sa Joseph, forent in
omni Ægypto tenebræ
& caligo, & plaga ma-
gna valde Ægyptiis, ut
cum lucerna quoque
non cognoscat unus-
quisque fratrem suum.

IX. Et fleverunt filii
Συ-

α ταῦτα. β ταμείοις. γ τῇ γῇ.
I Consummanis.

Συμεὼν τὸν πατέρα αὐτῶν
κατὰ τὸν νόμον ἔπενθας·
καὶ ἦσαν εἰς Αἴγυπτον ἕως
ἡμέρας ἐξόδου αὐτῶν ἀπὸ
Αἰγύπτου ἐν χειρὶ Μωϋσῆ.

Λευὶ.

Αντίγραφον λόγων
Λευὶ, ὅσα διέθετο
τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κατὰ παν-
τα ἃ ποιήσας, καὶ ὅσα
συνανήσει αὐτοῖς ἕως ἡμέ-
ρας κρίσεως. Ὑγιαίνων
ἦν, ὅτε ἐκάλεσεν αὐτὸς
πρὸς ἑαυτόν. ὤφθη γὰρ
αὐτῷ, ὅτι μέλλει ἀποθνή-
σκειν. Οἱ δὲ συνήχθησαν,
εἶπε πρὸς αὐτούς.

β'. Εγὼ Λευὶ ἐν Χαρρὰν
συνελήφθην, κατέτεχθην
ἐκεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλ-
θον σὺν τῷ πατρὶ εἰς Σί-
χημα. Ἡμῶν δὲ νεώτερος
ἦν ὁ ἀδελφεός μου, ὅτε ἐποίη-
σα μετὰ Συμεὼν τὴν ἐκδί-
κην τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν Δί-
νας

Simeon patrem suum
secundum legem tristi-
tia, & erant in Ægy-
pto usque ad dies exitus
eorum ab Ægypto in
manu Moysi.

*Testamentum Levi, de Sa-
cerdotio & Superbia. III.*

Transcriptum ver-
borum Levi, quæ-
cunque disposuit filiis
suis, i scilicet" omnia,
quæ facient, & quæ-
cunque contingent eis
usque ad diem iudicii.
Sanus erat, quando vo-
cavit eos ad seipsum,
præsciebat enim quan-
do moriturus erat.
Quum autem congrega-
ti * erant", dixit eis:

II. Ego Levi in Car-
ran conceptus sum, &
natus illic, & post hæc
veni cum patre in Sichi-
ma. Eram vero junior
quasi annorum viginti,
quando feci cum Simeo-
ne vindictam sororis

inas

a ἐξ b Omissum.

i Secundum. * essent.

νας ἀπὸ Εμώρ. Ως ὃ α ἐ-
ποιμαίνοντες ἐν Ἀβελ-
μαῦλ, πνεῦμα συνέσεως
κυρίου ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, καὶ
πάντας, ἀνθρώπους ἐώ-
ρων ἀφανίζοντας τὴν ὁδὸν
αὐτῶν, καὶ ὅτι τείχη ἀκο-
δόμησεν ἐαυτῇ ἡ ἀδικία,
καὶ ἐπὶ πύργῳ ἡ ἀνομία
κάθεται, b καὶ ἐλυπῆμην
πρὸς τὸ γένος τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ εὐξάμην κυρίῳ,
ὅπως σωθῶ. Τότε ἐπέπε-
σεν ἐπ' ἐμέ ὕπνⓄ, καὶ ἐ-
θεασάμην ὅρⓄ ὑψηλόν·
ἔτο ὅρⓄ ἀσπίδⓄ ἐν Ἀ-
βελμαῦλ, καὶ ἰδὲ ἀνεώχ-
θησαν οἱ ἔρανοί, καὶ ἀγ-
γελⓄ κυρίου εἶπε πρὸς
μέ· Λευὶ εἰσελθε. Καὶ
εἰσῆλθον ἐκ τῶ πρώτου ἔ-
ρανⓄ εἰς τὸν δεύτερον, καὶ εἶ-
δον ἐκεῖ ὕδωρ κρεμάμενον
ἀναμίσσον τὰς κακείνας.
Καὶ c εἶδον τρίτον ἔρανόν
πολὺ φωτεινότερον τῶν
ἑξῆς δύο· καὶ ὃ ὕψⓄ ἦν
ἐν αὐτῷ ἀπειρον. Καὶ εἶπον
τῷ ἀγγέλῳ. Διατί ἕτως;

nostræ Dinæ de Emmor.
Ut autem pavimus gre-
ges in Abelmaul, Spi-
ritus intellectus Domi-
ni venit super me, & vi-
debam omnes homines
* exterminantes" viam
suam, & quoniam mu-
ros ædificavit sibi ipsi
injustitia, & super tur-
res iniquitas sedit, & tri-
status sum de genere
hominum, & oravi Do-
minum, ut salvarer.
Tunc cecidit super me
somnus, & contempla-
tus sum montem excel-
sum. Hic est mons A-
spidis in Abelmaul: Et
ecce aperti sunt cœli, &
angelus Dei dixit ad me:
Levi ingredere; & in-
grediebar de primo cœ-
lo in secundum, & vidi
illic aquam suspensam
in medio hujus & illius.
Et vidi tertium cœlum
multo lucidius quam
duos: etenim altitudo

M m

καὶ

a ἐποίμαινον. b Hæc omnia omissa sunt, proculdubio per
incuriam scribæ. c ἔτι additum.

* occultantes.

καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς
 με· μὴ θαυμάζῃς ἐπὶ τού-
 τοις, ἀλλὰ ὅτι τέσσαρας
 ἔρανος ὅψι φαιδρύτερας
 καὶ ἀσυγκρίτους, ὅταν ἀν-
 έλθῃς ἐκεῖ. ὅτι σὺ ἐγγὺς
 κυρίου γήσῃ, καὶ λειτουργ-
 ῶς αὐτοῦ ἔσῃ, καὶ μυστήρια
 αὐτοῦ ἐξαγγελεῖς τοῖς ἀν-
 θρώποις, καὶ περὶ τῶ μέλ-
 λοντος λύσεσθαι τὸν Ισ-
 ραὴλ κηρύξεις. Καὶ Διὰ
 σε καὶ Ἰούδα ὁφθήσεται
 κύριος ἐν ἀνθρώποις,
 σώζων ἐν αὐτοῖς πᾶν γένος
 ἀνθρώπων· καὶ ἐκ μερί-
 δος κυρίου ἡ ζωὴ σε, καὶ
 αὐτὸς ἔσται σε ἀγρός καὶ
 ἀμπελὼν, καρποὶ, χρυ-
 σίον, ἂ ἀργύριον.

γ. Ἀκυστον ἔν περὶ τῶν
 ἐπὶ τὰ ἔρανων. Ο καλῶτε-
 ρος Διὰ τούτο συγνότερος
 ἐστίν, ἐπειδὴ ἔτι περὶ
 πάσας ἀδικίας ἀνθρώπων.
 Ο δευτέρος ἔχει πῦρ, χίονα,
 κρύσταλλον, ἑτοιμαίς

erat in ipso infinita, &
 dicebam angelo: Pro-
 pter quid istud? & dixit
 angelus ad me: Non
 mireris in his, alios e-
 nim quatuor cœlos vi-
 debis clariores & in-
 comparabiles, cum
 ascenderis illic. Quo-
 niam prope Dominum
 stabis, & minister ipsius
 eris, & mysteria ejus
 annuntiabis homini-
 bus, & de venturo libe-
 ratore Israel prædicabis:
 Et per te & Judam appa-
 rebit Dominus homini-
 bus, salvans in ipsis
 omne genus hominum,
 & ex parte Domini erit
 vitæ tua, & ex ipso¹ erit
 tibi ager, vinea, fructus,
 aurum & argentum.

III. Audi ergo de se-
 ptem cœlis: quod infe-
 rius, propterea tristius
 est, quia istud juxta
 omnes injustitias homi-
 num est. Secundum
 habet ignem, nivem,
 ἡμέ-

2 καὶ additum.

1 Et ipse.

ἡμέραν προσάγματ[Ⓢ]
κυρίῃ, ἐν τῇ δικαιοκρισίᾳ
τῆς Θεᾶς. ἐν αὐτῷ εἰσι πάντ[Ⓢ]
τὰ πνεύματα τῶν ἐπαγω-
γῶν εἰς ἐκδίκησιν 8) τῶν
ἀνόμων. Ἐν τῷ τρίτῳ εἰ-
σὶν αἱ δυνάμεις τῶν πα-
ρεμβολῶν, οἱ ταχθέντες
εἰς ἡμέραν κρίσεως, ποιῆ-
σαι ἐκδίκησιν τοῖς πνεύ-
μασι τῆς πλάνης καὶ τῆς
Βελιάρ. Οἱ ὅτι εἰς τέταρτον
ἐπ' αἰῶνα τῶν ἁγίων εἰσιν·
ὅτι ἐν ἀνωτέρῳ πάντων
καταλύει ἡ μεγάλη δόξα
ἐν ἁγίῳ ἁγίων, ὑπεράνω
πάσης ἁγιότητ[Ⓢ]. Ἐν τῷ
μεγ' αὐτῷ οἱ ἄγγελοι εἰσι
τῆς προσώπ[Ⓢ] κυρίῃ, οἱ λει-
τεργεῖντες καὶ ἐξιλασκό-
μενοι πρὸς κύριον ἐπὶ πά-
σαις ταῖς ἀγνοίαις τῶν δι-
καίων. Προσφέρουσιν ὅτι κυ-
ρίῳ 9) ὁσμὴν εὐωδίας λο-

glaciem, parata in diem
præcepti Domini in ju-
sto judicio Dei. In ipso
sunt omnes Spiritus re-
tributionum ad vindi-
ctam iniquorum. In ter-
tio sunt virtutes castro-
rum, ordinatæ in diem
judicii, ad faciendum
vindictam in i Spiritu
erroris & Beliar. In quar-
to autem superius his
sancti sunt, quoniam in
superioribus locis habi-
tat magna gloria in san-
cto sanctorum supra om-
nem sanctitatem. In
eo quod post hoc, ange-
li sunt faciei Dei, mini-
strantes & propitiantes
ad Dominum in omni-
bus ignorantibus justo-
rum. Offerunt verò
Domino odorem suavi-
M m 2 γικῆν

8) De his Ecclesiastici XXXIX. 33. Ἐσι πνεύματα, ἃ εἰς
ἐκδίκησιν ἐκτίσται.

i Spiritibus.

9) Ita ipse Archangelus Raphaël Tob. XXII. 15. Ἐγὼ εἰμι
Ραφαήλ, εἰς τῶν ἐπ' αἰῶνα ἁγίων ἀγγέλων, οἱ προσ-
αναφέρουσιν τὰς προσευχὰς τῶν ἁγίων, καὶ εἰς-
πορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τῆς ἁγίας. Confer S. Jo-
hannis Apocalypf. c. VIII. v. 3. seq.

γικὴν, καὶ ἀναίμακτον
προσφοράν. Ἐν ᾧ τῷ
ὑποκάτω εἰσὶν οἱ ἄγγε-
λοι οἱ φέροντες τὰς ἀπο-
κρίσεις τοῖς ἀγγελοῖς ὁ
πρόσωπον κυρίου. Ἐν ᾧ τῷ
μέτ' αὐτόν εἰσι θρόνοι, ἀέ-
ξασίαι, ἐν ᾧ αἰεὶ ὕμνοι τῷ
θεῷ προσφέρονται. Ὅταν
ᾧ ἐπιβλέψῃ ὁ κύριος
(10) ἐφ' ἡμᾶς, πάντες ἡ-
μεῖς σαλευόμεθα, καὶ οἱ
ὕρανοι, καὶ ἡ γῆ, καὶ αἱ
ἀβυσσοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ
μεγαλωσύνης αὐτοῦ ὡς σα-
λεύονται". Οἱ ᾧ υἱοὶ τῶν
ἀνθρώπων ἐπὶ τέτοις ἀν-
αισθητῶντες ἀμαρτάνουσι,
καὶ παροργίζουσι τὸν ὕψι-
στον.

δ'. Nūn ᾧ γινώσκετε,
ὅτι ποιήσει κύριος κρί-
σιν ἐπὶ τὰς ὑψὺς τῶν ἀν-
θρώπων, ὅτε τῶν πετρῶν
χιζομενῶν, καὶ ὁ ἥλιος
σβεσθῇ, καὶ τῶν ὑδά-
των ξηρανομενῶν, καὶ ὁ

tatis rationabilem, & si-
ne sanguine oblatio-
nem. In eo autem quod
subtus est, sunt angeli,
qui ferunt responiones
angelis faciei Dei. In eo
vero, quod post hoc est,
sunt throni, potestates,
in quo hymni semper
Deo offeruntur. Quan-
do ergo respexerit Do-
minus super nos, omnes
nos commovebimur,
1 cœli. 2 terra, & abyssi,
à facie magnitudinis
ejus commovebuntur,
filii autem hominum in
his existentes insensibi-
les, peccabunt & irrita-
bunt altissimum.

IV. Nunc ergo cog-
noscite, quoniam faciet
Dominus judicium su-
per filios hominum,
quando petris scissis, lo-
le extincto, aquis sicca-
tis, igne tremante, &

πυρὸς

10) Respexit ad Prophetiam Habacuci, cap. III. v. 6.
Ἔσθι, καὶ ἐσαλευθήσεται ἡ γῆ, ἐπέβλεψε, καὶ διετάκη
ἐθνή.

α καὶ add. β σαλευθήσονται.

1 Et. 2 Et.

πυρὸς καὶ ἀπὸ πύλων, καὶ
 πάσης κτίσεως κλονεμέ-
 νης, καὶ τῶν ἀοράτων πνευ-
 μάτων τηκομένων, καὶ ὅ-
 ῥα σκυλευομένη ἐπὶ τῷ
 πάθει ὑψίστη, οἱ ἄνθρω-
 ποι ἀπιστῶντες ἐπιμύσει
 ταῖς ἀδικίαις. Διὰ τοῦτο ἐν κο-
 λάσει κριθήσονται. Εἰς-
 ἤκουσεν ἔν ὃ ὑψίστη ἡ
 προσευχή σου, καὶ διελεῖν
 σε ἀπὸ τῆς ἀδικίας, καὶ
 γενέσθαι αὐτῷ υἱόν, καὶ θε-
 ράπονα, καὶ λειτουργόν τῷ
 προσώπῳ αὐτοῦ. ὥς γνώ-
 σεως, α ὡς φωτεινόν" φω-
 τιεῖς ἐν Ἰακώβ, καὶ ὡς ὁ
 ἥλιος ἔσῃ παντὶ πέρ-
 ματι Ἰσραὴλ. Καὶ δοθήσε-
 ταί σοι εὐλογία, καὶ παν-
 τὶ πέρματί σου, ἕως ἐπι-
 σκίψῃται κυρίῳ πάντα
 τὰ ἔθνη ἐν ἀλάγχοις
 ὑμῶν αὐτοῦ ἕως αἰῶνος".
 Πλὴν οἱ υἱοὶ σου ἐπιβαλῶσι
 χεῖρας ἐπ' αὐτόν, καὶ ἀπο-
 σκολοπίσαι αὐτόν. Καὶ
 διὰ τοῦτο δέδοται σοι βεβλή
 καὶ συνέσις τῇ συνέλίσαι
 τῆς ὑμῶν σου πρὸς τὸ. ὅτι

omni creatura turbata,
 invisibilibus Spiritibus
 liquefactis, inferno spo-
 liato in passione Altissi-
 mi, homines increduli
 permanebunt & in in-
 justitia: propter hoc in
 pœnam judicabuntur.
 Audivit igitur altissimus
 orationem tuam ad se-
 parandum te ab injusti-
 tia, & ut efficiaris ei fi-
 lius & famulus, & mini-
 ster faciei ejus. Lumen
 cognitionis illuminans
 illuminabis in Jacob, &
 ut sol eris i inter lu-
 men" Israel, tibi que da-
 bitur benedictio ac se-
 mini tuo, usquequo vi-
 sitet Deus omnes gentes
 in visceribus misericor-
 diae filii ejus usque in se-
 culum. Veruntamen fi-
 lii tui imponent manus
 in ipsum ad crucifigen-
 dum ipsum; & propter
 hoc datum est tibi con-
 silium & intellectus, ut
 notum facias filiis tuis

Mm 3

ὁ εὖ

a Omilla sunt. b εἰς αἰῶνα.
 x Omnia semini.

ὁ εὐλογῶν αὐτὸν εὐλογη-
μήσεται, οἱ ᾗ κατα-
ρώμῃ αὐτὸν ἀπολένῃται.

Ε. Καὶ ἤνοιξέ μοι ὁ ἄγ-
γελος τὰς πύλας τῆς ἁ-
ρανῆ· καὶ εἶδον τὸν ναὸν
τὸν ἅγιον, καὶ ἐπὶ θρόνον
δόξης τὸν ὑψιστον. Καὶ εἶ-
πέ μοι. Λευὶ, σοι δέδωκα
τὰς εὐλογίας τῆς ἱερατεί-
ας, ἕως ἃς ἐλθῶν ἀ παροι-
κήσω ἐν μέσῳ τῆς Ἰσραὴλ.
Τότε ὁ ἄγγελος ἤγαγε
με ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔδωκέ
μοι ὄπλον καὶ ῥομφαίαν,
II) καὶ εἶπε. Ποίησον ἐκδί-
κησιν ἐν Συχέμ ὑπὲρ Δί-
νας, καὶ γὰρ ἔσομαι μετὰ
σε, ὅτι κύριος ἀπέσταλ-
κέ με. Καὶ συνετέλεσα ἐν
τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ τὰς ὑπὲρ
ἐμῶν, καθὼς γέγραπται
ἐν ταῖς πλαξὶ τῶν ἁρανῶν.
12) Εἶπον ᾗ αὐτῷ. Δέομαι

de ipso, quoniam bene-
dicens ipsi benedictus
erit, maledicentes i co-
ram eo" peribunt.

V. Et aperuit mihi
Angelus portas cœli, &
vidi templum sanctum,
& in throno gloriæ Al-
tissimum. Et dixit mihi:
Levi, tibi dedi benedi-
ctiones sacerdotii, us-
quequo veniens habi-
tabo in medio Israel.
Tunc duxit me angelus
in terram, & dedit mihi
scutum & gladium, &
dixit: fac vindictam in
Sichem pro Dina, & ego
ero tecum, quoniam
Deus misit me. Et occidi
in tempore illo filios
Emmor, sicut scriptum
est in tabulis cœlorum.
Dicebam autem ei: oro
te Domine, dic mihi no-
κύριε,

α κατοικήσω.

I Autem cum.

II) Ita quoque Judith in oratione sua c. IX. vers. 2. Κύριε ὁ
Θεὸς τῆς πατρίδος μου Συμεὼν, ᾧ ἔδωκας ἐν χειρὶ
ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλλοτρίων, &c.

12) Dum in Notis ad Testamenta XII, Patriarcharum conscri-
bendis

bendis verfor, venit Oxonium doctissimus Dn. Dodwellus, & videns me Annotationem de *Tabulis Cælorum* pollicitum esse, hanc, quam ipse propria manu in chartas coniecit, pro singulari humanitate sua mihi communicavit: ego vero hic integram, ut accepi, Lectori debite repræsentō.

§. I. Πλακῶν
nomine *Legem* in-
telligi verisimile est.

Πλάκες & ὄραν̄ non aliud, opi-
nor, denotant quam *legem* in *Cælis*
Archetypam. Lex enim *Mosaica* *Tab-*
ulis lapideis a Deo ipso exarata est.
Quæ quidem *Tabula πλακες λίθιναι* appellantur
in sacris literis, pro sermone apud Hellenistas re-
cepto, qua quidem opponuntur *πλαξι σαρκίναις*,
Legique *cordibus humanis* inscriptæ, 2. Cor. III. 3.
Convenitque inscriptio illa *Legi Mosaicæ*, qua *Δια-*
θήκη erat, utraque *Διαθήκης* significatione. Qua
scilicet *Διαθήκη Pactum* denotabat, & qua etiam
Testamentum. Qua *Pactum* erat, ita illam *duabus*
Tabulis Lapidæis inscriptam accepit ab ipso Deo *Mo-*
ses: Ad eundem plane modum, quo & *Leges*
Atheniensium in ἄξοις & κύρβεσι prostabant, & quo
omnia publica cujusvis generis monumenta ubi-
que fere *stelis* edi solebant *lapideis*, vel *λευκώμασι*
parietibusque gypsatis, cum nondum recepta esset
facilior alia scribendi consuetudo. Inde *διπλαξ*
θεσμός etiam antiquitus audiebat. Et in *Testamen-*
tis idem olim obtinuit mos, ut etiam ipsa *Tabellis bi-*
nis conciperentur, quæ sibi invicem obversæ, &
sigillis munitæ, Testatoris voluntatem celarent,
donec publica demum Auctoritate in lucem emit-
terentur.

§. 2. Cum additur ἡ ἔρανος Lex, non alia intelligi potest quam *Archetypa*.

Recte ergo πλακῶν nomine insignitur. Additur etiam ἡ ἔρανος, ut ab externa illa *Mosis* Lege secerneretur, quam *Moses* ipse in *terris* ediderit. Erat enim & illud apud *Hellenistas*, & N. Testamenti Scriptores, *Hellenisticorum dogmatum* sequaces, receptum, ut rerum omnium *terrestrium*, præsertim earum quæ ad *Religionem* spectabant, *exemplaria* crederentur in *Cælis* *Archetypa*, quæ ὡς ἀρχετυπατα vocat Auctor ad *Ebraeos*, c. IX. v. 23. ad quarum similitudinem expressa fuerint *Ectypa* omnia, quæ illis respondebant, *Terrestria*. Imo ut *vera* illa sola fuerint *Cælorum* *Archetypa*. Sic *arca Mosaica* respondebat Apostoli σκηνῇ in cælis ἀληθινῇ. Sic *Templo Solomonis* æternum aliud ab initio cæleste, cuius meminit Auctor Libri Sapientiæ, cap. IX. v. 8. Sic *Urbi Hierosolymitanae* Urbs alia in *Cælis* *Hierosolymitana*, quæ mater est *Peculii Mystici*, Gal. IV. 25, 26. Συνοικίαν appellat Apostolus Cælestium illorum *Archetyporum* *Terrestriumque* *Ectyporum* convenientiam. Itaque ut *Tabulis lapideis* concipiebatur *Lex Mosaica*, ita *Lex* fuerit illius in *Cælis* *Archetypa*, ipsa quoque *Tabulis* inscribenda, non *Terrestribus* utique, sed *Cælestibus*. Hic νόμος erat πνευμῆς. Pro eodem exemplo quo *Deus* ipse πῦρ appellatur. *Ignis* enim *Lucisque* (quæ eidem voci *Ebraeæ* respondent) Symbolis *Archetypa* illa *Cælestia* denotare solent *Hellenistæ*. Et *Legem* certe illis, quæ ab initio fuerint, ante jacta *Mundi* fundamenta, accensent etiam *Rabbini*. Quod certe nisi de *Lege* illa *Archetypa* verum esse non potest. Ita-
que

que ad illos quoque *Talmudicos* Magistros *Traditio* hæc a majoribus accepta emanavit.

§. 3. *Patriarchis* aditus ad Archetypa illa *Cœlestia* patere credebatur.

Erat autem *Hellenistarum* ratiociniis admodum sane consentaneum, ut primi antiquissimique *Patriarchæ* cum his *Archetypis* rerum *Terrestrium* exemplaribus commercium habuerint. *Mosis* certe ipsius exemplar, quod in monte vidit ad cœlestia retulit non *Philomodo*, verum etiam Auctor ad *Ebræos* cap. XI. v. 16. Et civitatem cœlestem a Patriarchis plerisque expectatam esse testatur idem Apostolus. Quæ certe non alia erat quam *Hierusalem* illa *superne* descendens. Omnia enim ab illis gesta in sacris literis memorata pro *Prophetiis* habent *Novi Testamenti ratiocinia*. Perperam omnino, nisi ab afflatu *Spiritus S.* emanassent, & quidem illo præsentissimo pariter atque copiosissimo. Id quoque supponunt nostri Testamenti *ratiocinia*, Spiritum illum *arcanorum Divinorum* fuisse conscium, *Myfteriorumque* ab omni ævo ἀποπερικυβερτητων, 1. Cor. II. 10. Imo *Peculii* jure quodam proprium agnoscunt Utriusque Testamenti amanuenses, quod solis *Peculii* membrorum *Myfteriorum* cognitio fuerit concessa. Maxime vero antiquissimis illis temporibus, quibus *visibiliorum* saltem fuerint, quam nunc experimur, cum *Cælo* commercia. Egit ergo noster *Patriarcharum personas*, pro *Seculi* sui ratiociniis peritisime, dum *Legem* hanc *Archetypam* ab illis lustratam agnoscit, cum nondum *Ectypa* in lucem prodiisset. Cavet enim perpetuo, etiam cum *Scriptorum* recentiorum usurpat verba, ne quid a *temporis* decoro

alienum admittat. Itaque Auctorum *nomina* vel prorsus *reticenda* censuit; vel si quando etiam *nomi-*
natim advocat, non tamen fecit præterquam in il-
lis, qui fuissent *Patriarchis* ipsis *antiquiores*. Cum
ergo *Legis* mentio esset in his Testamentis plane
necessaria, *Legem* tamen aliam advocare non po-
tuit, quam *Archetypam* atque *Cælestem*. Utcunque,
tamen illam Patriarchis, pro hujus saltem Aucto-
ris sententia, innotuisse verba suadent e Testa-
mento *Naphthalimi* cap. 5. in hanc sententiam di-
serta: καὶ ἰδὲ γεαφὴ ἀγία ὡφθῆ ἡμῖν, λέγασα.
Ααρὺριοι, Μῆδοι, &c. Eadem Προφητεία ἔρανδ̃ di-
citur in Testamento *Benjamin*, c. 3.

§. 4. *Legis* nomi-
ne utriusque Fæde-
ris Libros omnes
Auctor complecti-
tur.

Sed vero *Legis* nomine non *De-*
calogus tantummodo intelligeba-
tur, qui solus tamen *Tabulis* fuerat
conceptus *lapideis*; sed & alia quo-
que omnia, quæ de futuro *Judæo-*
rum statu prodita fuerant in *Historia*
saltem *Pentateuchi*. Erat enim in illius, quo vixit
Auctor, Seculi more receptum, ut *Legis* nomine
totus veniret *Pentateuchus*. Qua nempe *Propbetis*
ita opponebatur, ut tamen *una* cum *Propbetis*
omnes veteris Testamenti Libros complectere-
tur. Imo qua idem efficiebat conjuncta cum *Psal-*
mis. Adhuc laxiori sensu usurpabatur, qua etiam
Evangelio opponitur, Scriptis nimirum *Novi Testa-*
menti omnibus, ut *Veteris Fæderis* Scripta omnia
etiam *sola* complectatur. Ne quidem *Novi Testa-*
menti Libros excludendos esse crediderim, qui
etiam ipsi ad novam Divinioremque *Legem* spectab-
bant, ut proinde pari de causa fuerint ex *Archetypis*
ar-

arcessenda *Cælestibus*. Sicenim *Acta Ecclesie* in *terris* rata etiam habentur in *Cælis*. Et nomina Discipulorum per *Baptismum* in *Ecclesia* *matriculas* relata, eadem *scribi* dicuntur in *Cælis*. Et πολιτεία nostra, etiam dum in *corporibus* versamur, *Cælestis* agnoscitur. Quod scilicet per eundem *Baptismum* in civitatem *Hierosolymitanam Cælestem* adscribimur, illiusque *Civitatis* cives agnoscimur, proinde merito illius *matriculis* *Archivisque* inferendi. Vult ergo *Patriarchas* *Auctor* ea omnia e *Cæli* *Libris* didicisse, quæ sibi aliunde e *coarvi Canonis* *Libris* fuissent explorata. Ex his ipse certe *Libris* didicisse dicitur *Jacob* non *Leges* tantummodo, verum etiam *eventus* omnes *Populi Israelitici*. Docet hoc *Origenes* *Tom. III. Commentar. in Genesin* edit. *Huëtii* p. 12. Διόπερ ἐν τῇ προσευχῇ τῇ Ἰωσήφ δύναται εἶναι νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῇ Ἰακώβ. Ανέγνω γὰρ (inquit) ἐν ταῖς πλαξὶ τῶν ἑρᾶν, ὅσα συμβῆσεν ὑμῖν καὶ τοῖς υἱοῖς ὑμῶν. Loquitur hic, ut videmus, *Jacobus*. Proinde hæc ex aliis *trium Patriarcharum Testamentis* hauserit *Origenes*. Προσευχὴν ergo *Ιωσήφ* non de *Precibus* intellexerit, quas obtulerit *Josephus* ipse, sed de illis potius, quibus moribundus *Pater Josephum* benedixerit. Sic & in nostro quoque *Levi Testamento* c. 5. eadem *Sichemitarum* legimus, in his, de quibus agimus, *Tabulis Cælestibus* fuisse prædictam. Sic enim ait: Καὶ συνέλεξα ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τὰς ὑπὲρ ἐμῶν, καθὼς γέγραπται ἐν ταῖς Πλαξὶ τῶν ἑρᾶν. De scelere *Judeorum* in *Christum Dominum* *Mundi Servatorem* rescivisse se profitetur ex iisdem *Cæli Tabulis Aser*, c. 7. Ανέγνω ἐν ταῖς Πλαξὶ τῶν ἑρᾶν, ὅτι ἀπειθήνητες ἀπειθήσετε (sic leg. in Cod.

Cod. Ox. recte, ut opinor, pro stylo hujus Operis *Hellenistico*) αὐτῶ, καὶ ἀσεβῶντες ἀσεβήσῃς εἰς αὐτὸν, μὴ προσέχοντες τῷ νόμῳ Θεῶ, ἀλλ' ἐντολαῖς ἀνθρώπων. Spectant illa ad *Novi Testamenti* Historiam, atque *Evangelistæ* etiam verba. Legis etiam *Mosaicæ*, non verba modo sed *mysticas* etiam de *suibus* & *leporibus* interpretationes male hauserit, si illum audimus *Aser*. Sic enim habet: καὶ ὁ Θεὸς ἐν ταῖς Πλαξὶ τῶν ὕψων εἶπεν ὅτως. Adeo laxum erat harum *Tabularum Cælestium* Argumentum. Et certe γράφῃ illa *cælestis*, quæ *Naphthalimo* dicitur apparuisse, de *Judeorum* egit *Captivitatibus*, quæ e *Prophetarum* potius quam *Pentateuchi* Oraculis erant ab Auctore hauriendæ. Proinde simili, quo & *Tabella Cælestes*, etiam *Scriptura illa Cælestis*, versabatur Argumento; deque *eventibus*, pariter ac *Legibus*, futura prædixit.

§. 5. *Tabula hæ Cælestes* nihil plane habebant commune cum *Astrologis*.

Male ergo has *Tabulas Cælestes* ad *Judicia Astrologica* retulisse videntur, quos jam olim refutavit *Origenes*. Et male rursus ad *Cæli γράμματα*, quorum meminit *Plotinus*, cælestem nostram γράφην, cælestesque *Tabulas*, retulit *Huetius*, quæ erant etiam *Astrologorum*. Non me quidem fugiunt, quæ de studio *Abrahami Astrologico* tradidit *Eupolemus* atque *Orphæicorum* vetus Impostor. Meminit etiam *Librorum* sub *Abrahami* nomine de hoc ipso Argumento Auctor ineditus, *Vettius Valens Antiochenus*. Hi, si antiqui fuissent, potuit inde Auctor noster haurire, si rei *Astrologicae* studiosos fecisset *Patriarchas*. Sed longe recentior erat *Valens* ille *Vettius* his Auctoris nostri
tem-

temporibus, qui observationes habet anno *Æræ* *Diocletianæ* CLX. recentiores. Nec quenquam habemus *Vettio Valente* antiquiorem, qui illos *Abrahami* Libros compertos habuit. Et nihil præterea commune cum *Astris*, *Astrorumque positionibus Astrologicis*, habent *πλάκες* illæ *Cælestes* a *Tabellarum* metaphora ita appellatæ. Si quas autem de *Cælo* observationes *deleis pugillaribus* commisissent *Astronomi*, non erant propterea *Cælestes* appellandæ. Utcunque longe ab his *Platoniorum Hellenistarum* *ἡ ἀστρονομία* distabant quæ in *Cæli* externa duntaxat *superficie* sita observabant *Astronomi*.

Imo non *Signis*, ut volebant *A-*

§. 6. *πλάκες* *Astronomi*, sed *verbis*, mentem suam *θεανῶ* forte pars patefecisse dicitur Deus in hac *Scriptura Tabellisque Cælestibus*. Hinc *Prophetia Enochii*, toties legimus, ut supra vidimus, *ἀνέγνων, & γέγραπται, & θεὸς εἶπεν.*

Quæ certe Librum aliquem denotant *verbis* conceptum, pro more aliorum Librorum, *expressis*, omnino aliena ab *Astrologorum* hariolationibus. Inde nomen *γραφῆς* in ipsa illa *Cælesti Scriptura*, quæ *Naphthalimo* dicitur in *Cælo* apparuisse. Imo *γραφῆς λεγέσθης*, cujus *verba* ipsa ibidem subjunguntur, omnino alia ab illis, quæ in *hodiernis* legimus *Scripturis*. Facit locus ille, ut credamus, quæ etiam è *Scripturis nostris* hausit primarius Auctor, *suis tamen verbis* illum extulisse, ne quid videretur *advocare*, quod *Patriarchis* ipsis fuisset *recentius*. Facit præterea ut suspicer, nostrum hunc Scriptorem *verba* ab alio antiquiore accepisse, qui ipse *sententiam Scripturæ* jam antea *suis tamen verbis* conceperat.

perat. Quid si ergo hæc etiam debuerit Apocryphis *Enochi*? Quid si in illis locum habuerint *Tabulæ Cælestes*? Nihil sane video quod obstat, quominus hæc sint verisimilia. Erat ἔργον προφητείας, *Benj. 3.* Et *Prophetia* nomine frequentissime advocatur *Enochus*. Erat γραφή. Et *Librum Enochi* γραφήν appellat in Testamento suo *Levi. c. 14.* Et γραφήν αἰνίαν *Naphthalimus, c. 14.* Plane ut γραφήν αἰνίαν illam etiam appellat *Scripturam*, quæ apparuit in *Cælis, c. 5.* Nec aliter fere *Tertullianus* de *Hab. Mul. c. 3.* qui propter hoc ipsum nomen Veteris Instrumenti Canonii censet accensendam. Ad *Legis* notionem spectabat, uti vidimus, Metaphora illa *Tabularum*. Et γραφήν νόμος ἐνὶ χεῖρὶ legimus in Testamentis *Zabulon, c. 3.* Rectè porro χαρατῆρ di-cendus erat, qui quid *Tabulis* inscribebat, seu *cereæ Tabulæ* fuissent, seu *lapideæ*, Et χαρακτῆρ γραφῆς ἐνὶ χεῖρὶ, pro eadem forma memorat *Simeon, cap. 5.* *Enochum* præterea *Dei legatione ad Angelos functum* tradit *Irenæus. L. IV. c. 30.* Imo *Enoch* *Noëmum* in *predicationis delegatione successisse* suspicatur *Tertullianus* loco citato. Si talem obierit *legationem* qualem postea *Moses* & *legem* illis tradiderit, quod sane fecisse innuit Auctor horum Testamentorum, rectè convenient illius *Personæ*, quæ hic Auctor profert è *Tabulis Cælestibus*. Erat enim *Patriarchis* ipsis ille antiquior *Enochus*. Et *Prophetis* quoque illius nomine insignita antiquior erat his *Patriarcharum* Testamentis, quibus illum toties, etiam de nomine, advocatum legimus. Nec sane *Lex* illa ab *Enoch* prædicata *Mosaica* esse potuit, cum tot post *Enochum* *Seculis* vixerit ipse *Moses*. Alia ergo esse
vix

vix potuit præter *Archetypam* illam, de qua agimus, atque *Cælestem*. Patuerunt porro *Enocho*, eodem quo ipsis patuerunt Patriarchis, jure Archiva illa *Archetyporum Cælestium*. Erat enim pariter etiam ipse *Propheta*. Et *Propheta* nomine illum advocavit, eorum, qui scripta illius in Testimonium adducunt, antiquissimus, etiam S. *Judas Apostolus*. Fieri ergo potest ut νόμος *Enochi* partem Operis *singularem* constituerit, quæ etiam Πλακῶν ἑρμῆς titulum habuerit. Sic inde arcessenda erunt omnia quæ *Tabularum Cælestium* nomine noster excerpfit *Auctor Testamentorum*.

(Hæc * Vir Clarissimus de *Tabulis Cæli* ingeniose & erudite commentatus est. Cujus sententiam grato animo amplector, nisi quod suspicio aliqua sit, Apocrypha *Enochi* nomine inscripta a *Tabulis Cæli* distincta fuisse, & in his ea solum lecta ab *Auctore Testamentorum* repræsentari, quæ in *Canonicis libris Moïsis & Prophetarum* scripta sunt, quod hi ipsi a Patriarchis antiquioribus citari haud possent. Nescio enim an ex eo, quod tam libri *Enoch*, quam *Tabulæ Cæli* γραφῆς, ἀγίας γραφῆς nomine veniant, aliaque quædam communia eis tribuantur, firmiter concludi queat, illos eosdem fuisse libros, vel *Tabulas Cæli* in Apocryphis *Enochi* extitisse.)

Richardus Simon Bibl. Critica T. 2. cap. 15.

Vous me demandez ce que c'est que ces *Tables du Ciel*, dont il est fait mention dans ma lettre
pré-

* Quæ sequuntur, *Grabii* verba sunt.

précédente, lorsque je parle du Testament d' Afer. Ces tables sont des fictions de ces anciens Setaires, qui ont pris plaisir à fabriquer des Livres par rapport à leurs imaginations. Origene qui aimoit ces sortes d'ouvrages, qui étoient communs de son tems, fait mention d'une certaine Priere attribuée au Patriarche Joseph, où il est fait mention des *Tables du Ciel*.

Ces tables celestes, où est écrit tout ce qui doit arriver dans l'Univers, pourroient bien être de la façon des anciens Gnostiques, qui nioient la liberté de l'homme, admettant une espece de *fatum* ou destin. Origene qui n'a rien oublié dans ses Ouvrages pour détruire cette vieille heresie ennemie du libre-arbitre, prouve que ces *Tables du Ciel*, qu'il ne rejette point, ne sont nullement opposées à nôtre liberté, comme on le peut voir dans ses Commentaires sur la Genese. Il y dit, que les Astres peuvent signifier les choses qui doivent arriver dans le monde, sans que cela détruise la liberté: il les compare à un Livre qui contiendrait des Propheties de ce qui doit arriver. Puis ils ajoute, *a tout le Ciel étant comme le Livre de Dieu, peut contenir en soi les choses futures.* Ce qu'il éclaircit en même tems par cette prétendue Priere de Joseph. *C'est pourquoi, dit-il, on peut entendre de cette maniere ces paroles de Jacob dans la Priere de Joseph: Car j' ai lû dans les Tables du Ciel tout ce qui vous arrivera & à vos Enfans.* Ce sçavant Homme, à qui ces anciens Livres apocryphes ne déplaisoient pas, ajoute *b*, qu'on pourroit peut-être donner aussi le même sens

a Orig. Philoc. c. 33. & scament, in Gen. *b* Orig. ibid.

sens à ce passage d'Isaïe, *Le Ciel sera roulé comme un Livre* a, comme si le Ciel étoit un véritable Livre, lequel représentât les choses qui doivent arriver.

Il n'est pas besoin que je m'arrête à refuter cette explication des paroles d'Isaïe. Ce Prophete qui est très-éloquent, employe, selon le style ordinaire des Prophetes, une locution metaphorique. Il compare l'étendue du Ciel à un parchem in roulé, c'est à-dire à un rouleau, tel qu'étoient autrefois les Livres chez les juifs, qui se servent encore aujourd'hui de ces rouleaux dans leurs Synagogues. A l'égard de cette écriture celeste, c'est une pure imagination, qui n'a pas le moindre fondement dans les Livres sacrez. Cependant Gvillaume Postel assure hardiment, qu'il a vû, obscurément néanmoins, dans le Ciel écrit en caracteres Hebreux tout ce qui est dans ce monde. Cet homme qui a pris plaisir à imposer au public, prend Dieu & JESUS-CHRIST pour témoins de ce qu'il avance. Il proteste qu'il a été ravi en esprit jusqu'au plus haut des Cieux, où il a vû des choses qu'il ne lui est pas possible de raconter. Je veux vous rapporter les propres paroles de ce fameux Visionnaire: *Si dixero, dit Postel*, me in celo vidisse in ipsis lingue sancte characteribus ab Esdrâ primum publicè exposuisti ea omnia, quæ sunt in rerum natura constituta, ut vidi, non explicitè, sed implicitè, vix ullus mihi crediderit. Tamen mihi testis est Deus & Christus, quia non mentior, sed scio certissimè me fuisse, non in corpore, sed in*
Nn anima

* Is. 34. 4.

* Postell. not. in lib. jeremia.

anima raptum usque ad superiorem cælestium orbium partem, & ibi vidisse ea quæ, si velit homo, licet quidem nunc, sed non posset homini alteri enarrare. Je ne suis pas surpris; que Postel dont l'esprit n'étoit pas sain, ait parlé de la sorte. Mais que peut-on penser de Gaffarel, qui a osé débiter les mêmes rêveries sur cette Ecriture celeste dans un Livre qu'il a publié sous le titre de Curiositez inouïes, & qui fut aussitôt censuré par les Théologiens de Paris? A vous dire la vérité, il y a d'autres choses qui prouvent que Gaffarel a été un franc Impositeur.

κύριε, εἰπέ μοι τὸ ὄνομά
σε, ἵνα ἐπικαλῶμαι σε
ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως. Καὶ
εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄγγελος
ὁ παραιτέμενος τὸ γένος
Ἰσραὴλ, ἥ μὴ παλάξαι
αὐτὸς εἰς γέλωτα, ὅτι ἀ
πάν πνεῦμα πονηρὸν εἰς
αὐτὸς προσβάλλει. Καὶ με
τὰ ταῦτα βῶσπερ ἔξυπ
νος γενόμενος εὐλόγησα τὸν
ὕψιστον, καὶ τὸν ἄγγελον
τὸν παραιτέμενον ἔ γενος
Ἰσραὴλ, καὶ πάντων τῶν
δικαίων.

5. Καὶ ὡς ἡρχόμενος
πρὸς τὸν πατέρα μου, εὗρον
ἀσπίδα χαλκῆν, διὸ καὶ
τὸ ὄνομα ἔ ὄρεος Ἄσπις,

men tuum, ut in vocem
te in die tribulationis;
& dixit: Ego sum ange
lus excusans genus
Israel, ut non percutiatur
in finem, quoniam om
nis Spiritus pernicio
sus ei insidiatur. Postea
velut ex somno excita
tus, benedixi altissi
mo, & angelum excu
santem genus Israel, &
omnes justos.

VI. Ubi vero veni ad
patrem meum, inveni
aspidem xneum, unde
etiam nomen monti est
ὅτι

ὅτι ἐγγύς Γεβαλ, ἐκ δε-
ξιῶν Αβιλαῖ καὶ συνεήρην
τὰς λόγους τὰς ἐν τῇ
καρδίᾳ μου. Εγὼ συνεβί-
λευσα τῷ πατρί μου καὶ
Γαβὴμ τῷ ἀδελφῷ μου,
ἵνα αἱ εἴπῃ τοῖς υἱοῖς Εμώρ,
ὅτι περιμεθεῖναι αὐτοὺς, ὅτι
ἐζήλωσα Δία τὸ βδέλυγ-
μα, ὃ ἐποίησαν ἐν Ἰσραήλ.
Καὶ γὰρ ἀνείλον τὸν Συχέμ
ἐν πρώτοις, καὶ Συμεὼν τὸν
Εμώρ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐλ-
θόντες οἱ ἀδελφοὶ ἐπάτα-
ξαν τὴν πόλιν ἐν σόματι
ρομφαίας. Καὶ ἤπεσεν ὁ
πατήρ, καὶ ὠργίσθη καὶ
ἐλυπήθη, ὅτι κατεδέξαντο
τὴν περιτομὴν, καὶ μέγα ἔστο
ἀπέθανον, καὶ ἐν ταῖς εὐλο-
γίαις ἄλλως ἐποίησεν. Ἡ-
μάρτομεν γάρ, ὅτι ὡς
γνώμην αὐτῶν πεποιήκαμεν
ἔστο· καί γε ἐμαλακίᾳ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἀλλ' ἐγὼ
εἶδον, ὅτι ἀπόφασις θεῶν
ἦν εἰς κατὰ ἐπὶ Σίχημα.
Διότι ἤθελον εἰς τὴν Σάρ-
ραν ποιῆσαι, ὃν τρόπον ἐ-
ποίησαν Διὶ τὴν ἀδελ-

Aspis, quoniam prope
Gegar est, à dextris Abi-
la, & conservabam ser-
mones hos in corde
meo. Ego consului pa-
tri meo & Ruben fratri
meo, ut diceret filiis
Emmor, ut circumde-
rentur, quoniam zelavi
propter abominatio-
nem, quam fecerant
2 propter" Israel. Ego
enim interfeci Sichem
in primis, & Simeon
Emmor. Posteaque ve-
nerunt fratres, qui per-
cusserunt civitatem in
ore gladii. Ut audivi
pater, iratus 3 est, quo-
niam susceperant cir-
cumcisionem, & post
hoc mortui sunt, & in
benedictionibus aliter
fecit. Peccavimus enim,
quoniam præter consi-
lium ejus hoc fecimus,
& infirmatus est in die
illa. Sed ego novi, quo-
niam sententia Dei erat
mala in Sichimam, quo-

N n 2

Φη

C εἰπώσι.

1 circumciderentur, 2 in.

3 Est, & contristatus est.

Φὴν ἡμῶν, καὶ κύριος
ἐκώλυσεν αὐτὰς. Καὶ ἔτως
ἐδιώξαν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα
ἡμῶν, ξένον ὄντα καὶ
κατεπάτησαν¹ τὰ ποίμνια
ὡγκωμένα ὄντα ἐπ' αὐ-
τόν· καὶ ἱεβλαῖ τὸν οἰκογενῆ
αὐτῷ σφόδρα αἰκίσαντο.
καὶ γε ἔτως ἐποίουν² πάν-
τας τὰς ξένας³, ἐν δυνα-
στείᾳ ἀσπάζοντες τὰς γυ-
ναῖκας αὐτῶν, καὶ ξενηλα-
τῶντες αὐτὰς. ΕΦΘΑΣΕ ἡ
ὀργὴ κυρίου ἐπ' αὐτὰς εἰς
τέλ⁴.

ζ'. Καὶ εἶπον τῷ πατρί·
μὴ ὀργίζῃς κύριε, ὅτι ἐν
σοὶ ἐξεδενώσκει κύριος⁵
τὰς Χαναναίας, καὶ δώσει
τὴν γῆν αὐτῶν σοὶ καὶ σπέρ-
ματί σου μετὰ σε. Εἰσαὶ
γὰρ ἀπὸ σήμερον Σικὴμ
λεγομένη πόλις ἀσυνέτων·
ὅτι ὡς εἴ τις χλευάσῃ μω-
ρὸν, ἔτως ἐχλευάσαμεν

niam voluerunt Saræ
facere, quemadmodum
fecerunt Dinæ sorori
nostræ: verum Deus
prohibuit. Persecuti
etiam sunt Abraham
patrem nostrum, pere-
grinum existentem, &
conculcaverunt¹ ar-
menta ejus²: præterea
quoque Geblæ, in do-
mo ipsius genitum, val-
de verberaverunt. Ita
faciebant in omnes pe-
regrinos, vi rapientes
uxores eorum, & in exi-
lium impellentes eos.
Venit autem ira Domi-
ni super eos in finem.

VII. Et dicebam patri:
ne irascaris Domine,
quoniam in te ad nihi-
lum rediget Deus Cha-
nanæos, & dabit terram
ipsorum tibi, & 2 san-
cto³ tuo post te. Erit
enim ab hoc die Sichim
dicta civitas stultorum:
quoniam ut quis deridet
αὐτὰς,

¹ κατεπάτησαν, nimis laboribus defatigaverunt, sive conse-
cerunt. ἢ πᾶσι τοῖς ξένοις.

² Greges suos, grossos existentes super ipsum. ³ Semini.

αὐτοὺς, ὅτι καὶ γε ἀφροσύ-
νην ἐπραξάν ἐν Ἰσραὴλ,
α μιάναί τὴν ἀδελφὴν ἡ-
μῶν. καὶ λαβόντες ἐκεῖ-
θεν τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν b
ἀπάροντες ἤλθομεν εἰς
Βαιθὴλ.

η. Καὶ ἐπάλιν εἶδον
πράγμα, ὥσπερ τὸ πρό-
τερον, μετὰ τὸ ποιῆσαις ἡ-
μέρας ὁ καὶ εἶδον ἐπὶ ἀν-
θρώπων ἐν ἐσθῇτι λευκῇ
λέγοντάς μοι Ἀναστὰς ἐνδύ-
σαι τὴν στολὴν τὴν ἱερατεί-
ας, καὶ τὸν σέφανον τὴν
δικαιοσύνης, καὶ τὸ λόγιον
τὴν σωέσεως, καὶ τὸν πο-
δῆρη τὴν ἀληθείας, καὶ τὸ
πέταλον τὴν πίστεως, καὶ τὴν
μίτραν τὴν σημεῖς, καὶ τὸ
ἐφὸδ τὴν προφητείας. Καὶ
εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἕκαστον
ἑστιάζοντες ἐπέθηκαν μοι,
καὶ εἶπον Ἀπὸ τῆς νῦν γίνε-
αις ἱερεὺς κυρίου, σὺ καὶ τὸ
σπέρμα σου ἕως αἰῶνος.

fatuum, ita derisimus
eos. Nam insipientiam
operati sunt in Israel, &
dum auferebant, ut in-
quinarent, sororem no-
stram. 2 Venimus au-
tem in Bethel.

VIII. Et ibi rursus vi-
debam rem, quemad-
modum prius, post-
quam sacrificavi dies se-
ptuaginta; & vidi se-
ptem homines in veste
alba, dicentes mihi: ex-
surgens, indue stolam
sacerdotii, & coronam
justitiæ, & rationale in-
tellectus, & poderem
veritatis, & petalum fi-
dei, & mitram signi, &
ephod prophetiæ. Et
unusquisque ipsorum
unumquodque portan-
tes, imposuerunt mihi,
& dixerunt: A modo
esto sacerdos Domini,

Νη 3

Καὶ

a μιάναντες δύναν. b ἐπάραντες MS. Oxon. Sed le-
gendum puto ἀπάραντες. c Insertæ sunt duæ voces
ἡμᾶς ἐκεῖ.

1 Omissa sunt, & recte quidem, quoniam verbum λαβόντες
ad sequens comma pertinet. 2 Et accipientes inde soro-
rem nostram, auferentes venimus in.

καὶ α ὁ πρῶτος ἤλειψέ
 με ἐλαίῳ ἁγίῳ, καὶ ἔδωκέ
 μοι ῥάβδον κρίσεως. Ὁ
 δεύτερος ἔλασέ με ὕδατι
 καθαρῷ, καὶ ἐψώμισε β
 ἄρτον καὶ οἶνον, 13) ἁγία
 αὐτῷ
 tu & semen tuum usque
 in seculum. Et primus
 unxit me oleo sancto, &
 dedit mihi virgam judi-
 cii. Secundus lavit me
 aqua munda, & cibavit

α ἔτι additum. β με.

13) Ἄρτον καὶ οἶνον, ἁγία ἁγίων) Panem & vinum vo-
 cat Auctor ἁγία ἁγίων, quia ad sacrificium Deo offeren-
 dum Levi tradita erant. Nam, ut Cyrillus Alexandrinus
 in cap. X, Johan. p. 671. ait: ἁγία καλεῖται τὰ ἀφο-
 ριζόμενα εἰς Θεῖαν Θεῶν. Sancta vocantur, quae
 ad sacrificium Deo segregata sunt. Et Chrysostomus Ho-
 mil, LXXXII, in Evang. Johan. Κυρίως ἁγία τὰ τῷ
 Θεῷ ἀνακείμενα. Illa proprie sancta dicuntur, quae
 Deo dicata sunt. Atque hinc factum, ut Eucharisticum
 sacrificium panis & vini in Ecclesia Christiani appellarent
 τὰ ἁγία τῶν ἁγίων (quae ipsa Auctoris nostri phrasia
 est) uti Casaubonus Exercit. XVI. adversus Baronium num.
 47. & Svicerus Observationum Sacrarum c. 4. p. 86 seqq.
 probarunt, ex quibus testimonia Patrum describere nolo;
 sed moneo solum, ab hoc minus accurate hanc in rem cita-
 tam esse Cyrilli Hierosolymitani Catechesin V. Νεοφωτ.,
 p. 24. siquidem non in Catechesi V. Illuminatorum, sed
 Catech. V. Mystagogica. ubi ritum S. Eucharistiae prolixè
 describit, p. 244. ista, quae allegat verba leguntur:
 Μετὰ ταῦτα λέγει ὁ ἱερεὺς· τὰ ἁγία τοῖς ἁγίοις·
 Ἄγία τὰ προκείμενα, ἐπιφοίτησιν δεξιόμενα ἁ-
 γία πνεύματι. Posthaec dicit Sacerdos: Sancta
 sanctis. Sancta sunt proposita symbola, postquam Spiritus
 S. praesentiam acceperunt. Alterum, quod Lectori ob-
 servandum hac occasione propono, est, verba Epiphanii de
 Ebionaeis Haeres. XXX. §. 16. Μυστήρια τελεῖται κατὰ
 μίμη-

ἀγίων καὶ ἐτίθηκέ μοι
 στολὴν ἁγίαν καὶ ἑνδοξόν.
 Ὁ τρίτος βυσσίνην με πε-
 ριέβαλεν, ὁμοίαν ἐφὼδ. Ὁ
 τέταρτος ζώνην μοι ἐτί-
 θηκεν, ὁμοίαν πορφύρα,
 Ὁ πέμπτος κλάδον μοι
 εὐλαίας ἔδωκε πιότης. Ὁ
 ἕκτος ἐτίθηκέν μοι τῇ κε-
 φαλῇ ἐτίθηκεν. Ὁ ἑβ-
 δομὸς ἀγέδημα τῇ κε-
 φαλῇ μοι ἱερατείας ἐτί-
 θηκε, καὶ ἐπλήρωσε τὰς
 χεῖρας μὲ θυμιάματός,
 ὥς ἱερατεύειν με κυρία.
 Εἶπαν ἡ πρὸς με· λευὶ, εἰς
 τρεῖς ἀρχαὶς ἀκριβεθήσε-
 ται τὸ σπέρμα σου, εἰς
 σημεῖον δόξης κυρίου ἐπερ-
 χομήσῃ. α καὶ ὁ πισεύσας
 πρῶτος κληρὸς ἔσται, καὶ
 μέγας ὑπὲρ αὐτὸν ὃ γε-
 νήσεται· ὁ δεύτερος ἔσται
 ἐν ἱερωσύνῃ. Ὁ τρίτος

dans panem & vinum;
 scilicet sancta sancto-
 rum, & circumdedit me
 stola sancta, & gloriosa.
 Tertius byssina me in-
 duit, simili ephod.
 Quartus zonam mihi
 circumposuit, similem
 purpuræ. Quintus ra-
 mum olivæ mihi dedit
 pinguedinis. I Sextus
 diadema¹ sacerdotii ca-
 piti meo imposuit, & *
 impleverunt² manus
 meas thymiamate, ut
 sacerdotio fungerer Do-
 mino. Dixerunt autem
 ad me: Levi, in tria
 principia 2 Dei detur³
 sementuum, in signum
 gloriæ Domini super-
 venientis; & qui cre-
 diderit, primus erit.
 Sors magna super ip-
 so 4

ἐπὶ.

μίμησιν τῶν ἀγίων ἐν τῇ Εκκλησίᾳ, perperam
 Latine reddita esse: *Mysteria celebrant ex Christianorum*
ἢ Ecclesie imitatione: pro quibus reponit: *Mysteria ce-*
lebrant ad imitationem Sacramentorum in Ecclesia, &c.

1 Sextus coronam meo capiti circumposuit: Septimus diade-
 ma. * implevit. 2 dividetur.

3 καὶ ἐπίστευσα, ita ut πρῶτος novam inchoet perio-
 dum.

ἐπικληθήσεται αὐτῷ ὄνομα κατὰ τὸν τύπον τῶν ἐθνῶν, εἰς πάντα τὰ ἔθνη. Ἡ δὲ παρουσία αὐτοῦ ἡ ἀφρατος ὡς προφήτης ὑψηλὸς ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ πατρός ἡμῶν. Πάν ἐπιθυμητὸν ἐν Ἰσραὴλ σοι ἔσται, καὶ τῷ σπέρματί σου. καὶ ἐδεδεδομένον ὡραῖον ὁράσει, καὶ τὴν τράπεζαν κυρίου διανεμήσεται τὸ σπέρμα σου, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔσονται ἱερεῖς, κριταί, γραμματεῖς ὅτι ἐπὶ σόματα αὐτῶν β φυλαχθήσεται τὸ ἅγιον. Καὶ ἐξυπνισθεὶς συνήκα, ὅτι ἔτο ὁμοιον ἐκείνῳ ἐστί. Καί γε ἐκρύψατο ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ ἐκ ἀνήγγελα αὐτὸ παντὶ ἀνθρώπῳ ἐπὶ τῇ γῆς.

sum i non" fiet; Secundus erit in sacerdotio; Tertius, ei vocabitur nomen novum, quoniam Rex ex Juda exsurgit, & faciet sacerdotium 2 meum" novum, secundum typum gentium, in omnes gentes. Adventus autem ipsius ineffabilis, ut Propheta altissimi ex semine Abraham patris nostri. Omne desiderabile in Israel tibi erit, & semini tuo, & comedetis omne pulchrum visu, & mensam Domini distribuet semen tuum, & ex ipsis erunt * Principes sacerdotum", & iudices, & scribae; quoniam in ore eorum custodietur sanctum. Et expergefactus intellexi, quoniam hoc simile illius est. Abscondi vero hoc in corde meo, & non annuntiavi hoc omni homini in terra.

9. Καὶ

1 ἀγαπητὴ, ὡς προφήτης ὑψίστος. b ληφθήσεται.

1 Deest M3. 62. 2 Omissum. * Sacerdotes.

θ'. Καὶ μεθ' ἡμέρας
 δύο ἀνέβην ἐγὼ καὶ Ἰούδας
 πρὸς Ἰσαὰκ μέλας πατρός
 ὑμῶν· καὶ εὐλόγησέ με ὁ
 πατήρ καὶ πατρός μου κα-
 τὰ τὰς λόγους τῶν ὁράσεων
 μου, ὧν εἶδον· καὶ οὐκ ἤθελε
 πορευθῆναι μεθ' ἡμῶν εἰς
 Βεθὴλ. Ὡς δὲ ἦλθομεν
 εἰς Βεθὴλ, εἶδεν ὁ πατήρ
 μου Ἰακώβ ἐν ὁράματι πρὸς
 ἑμὲ, ὅτι ἔσομαι αὐτοῖς εἰς
 ἱερεῖα πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ
 ἀναστὰς ἡμέρᾳ πρωτῇ ἀπεδε-
 κάτωσε πάντα δι' ἐμὲ τῷ
 κυρίῳ. Καὶ ἦλθομεν εἰς
 Χεβρών καὶ καταλύσαμεν· καὶ
 Ἰσαὰκ ἐκάλει με συνε-
 χῶς καὶ ὅπως ὑπομνήσαι" με
 νόμον κυρίου, καθὼς ἔδει-
 ξέ μοι ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ.
 Καὶ ἐδίδασκέ με νόμον ἱε-
 ρωσύνης, θυσιῶν, ὀλοκαυ-
 τωμάτων, ἀπαρχῶν, ἐκ-
 σίων, σωτηρίων. Καὶ ἦν
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνε-
 τίζων με, καὶ εἰς ἐμὲ ἀ-
 χολῶμενος ἦν ἐνώπιον
 κυρίου, καὶ ἔλεγέ μοι. Προσ-

IX. Et primis duobus
 diebus adscendimus ego
 & Judas ad Isaac i pa-
 trem nostrum", & bene-
 dixit me pater patris
 mei secundum omnes
 sermones visionum
 mearum, quas videram;
 & non voluit ire nobis-
 cum in Bethel. Ut au-
 tem venimus in Bethel,
 vidit pater meus Jacob
 in visione de me, quod
 futurus essem eis Sacer-
 dos coram Domino. Et
 exsurgens mane deci-
 mavit 2 omnia" Domi-
 no. Et venimus in He-
 bron ad habitandum, &
 Isaac vocavit me conti-
 nuo ad exponendam le-
 gem Domini, secundum
 quod monstravit mihi
 angelus Dei, & docuit
 me legem Sacerdotii,
 sacrificiorum, holocau-
 stomatum, primitia-
 rum, voluntariorum, &
 salutarium. Singulis
 Nn 5

a ἀπό. b) ὑπομνηματίσαι.

1 Post inserit MS. 62. Et necesse quidem est Post, vel potius Cum
 addere. 2 Omnia per me.

ἔχε αὖ τέκνον ἀπὸ τοῦ πνεύ-
ματος καὶ τῆς παρνεΐας. ἔτο
γὰρ εἰδελεχῆ, καὶ μέλλει
μικαίρειν διὰ τοῦ ἀσέβηματός
σου ἁγία. Λαβεὶν σεαυτῷ
γυναῖκα, ἑτινέσθων, μὴ
ἔχουσαν μῶμον, μήτε βε-
βηλωμένην, μήτε ἀπὸ γέ-
νης ἀλλοφύλων ἢ ἐθνῶν
καὶ πρὸς τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ἁγία, λέξ, καὶ ἐν τῷ θυεῖν,
νίπῃς, καὶ ἀπαρτίζων πάλ-
ιν τὴν θυσίαν, νίπῃς. Δώ-
δεκα δένδρων αἰεὶ ἔχόντων
φύλλα ἀνάγαγε τῷ κυ-
ρίῳ, ὡς καὶ μετὰ Αβραάμ
ἐδίδαξες. Καὶ παντὸς ζώου
καθαρῆ καὶ πετεινῆ κα-
θαρῆ πρόσφερε θυσίαν
τῷ κυρίῳ. Καὶ παντὸς
πρωτογεννήματος σου, καὶ
οἶνων πρόσφερε ἀπαρχὰς
θυσίαν τῷ κυρίῳ καὶ πά-
σαν θυσίαν ἀλατι ἀλιεῖς.

& volatilis mundi offer sacrificium Domino : Si-
militer omnis primi germinis & vini offer primi-
tias, & omne sacrificium sale conspergas.

ἰ. Νῦν.

α. σεαυτῷ.

* Mihi : Cave tibi, fili, à Spiritu. † Et antequam intres in
sancta, lavare, & in sacrificando lavare, & complens rur-
sum sacrificium, lavare.

diebus docuit me intel-
ligere, & perseverabat
in me coram Domino.
Et dixit* non attende,
fili, Spiritui" fornicatio-
nis, hic enim permane-
bit, & per semen tuum
inquinabit sancta. Ac-
cipe ergo tibi uxorem
in juventute tua, non
habentem maculam,
neque inquinatam, ne-
que de genere Allophy-
lorum vel gentium.
‡ Et antequam intrabis
sancta, lavato; simili-
ter sacrificando. Et com-
plens sacrificium, rur-
sus lava". Duodecim ar-
borum perpetuo viren-
tium fructus offer Do-
mino, ut etiam me A-
braham docuit. Et
omnis animalis mundi,

Ι. Νῦν ἔν φυλάξατε
 ὅσα ἐγὼ ἐνέλλομαι ὑμῖν,
 τέκνα. ὅτι ὅσα ἤκουσα
 πατέρων μου,
 ἀνγγέλα ὑμῖν. Ἀθῶός
 εἰμι ἀπὸ πάσης ἀσεβείας
 ὑμῶν, καὶ πᾶσθαισεως,
 ἣν ποιήσετε ἐπὶ σωτηρίᾳ
 τῶν αἰώνων, εἰς τὸν σωτή-
 ρα τῷ κόσμῳ ἀσεβῶντες,
 πλανῶντες τὸν Ἰσραὴλ, καὶ
 ἐπεγείροντες αὐτῷ κακὰ
 μεγάλα πρὸς κυρίῳ. Καὶ
 ἀπομήσετε σὺν τῷ Ἰσρα-
 ῆλ, ὥς μὴ βασάσαι Ἱε-
 ρουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου
 πονηρίας ὑμῶν, ἀλλὰ χι-
 σαι τὸ ἐνδύμα τῷ ναῷ, ὥς
 μὴ κατακαλύπτειν ἀχη-
 μοσύνην ὑμῶν. Καὶ δια-
 παρήσεσθε αἰχμάλωτοι
 ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐσεσθε αἰς
 ὀνειδισμόν καὶ κατάραν
 καὶ εἰς καταπάτημα. Ὁ
 δὲ οἶκος, ὃν ἐν ἐκλέξει-
 ται κύριος, Ἱερουσαλὴμ
 κληθήσεται, καθὼς περὶ
 χειρὸς βίβλου ΕΝΩΧ τῷ
 δικαίου. 14.)

a ἐκεῖ additum.

14.) De hoc supra p. 160, seq.

X. Nunc igitur custo-
 dite, quaecunque mando
 vobis, filii, quoniam
 quaecunque audiui a pa-
 tribus meis, annunciaui
 vobis. Innocens sum ab
 omni impietate vestra
 & transgressione, quam
 facietis in consummati-
 one seculorum, in Salva-
 torem mundi impie fa-
 cientes, seducetes Isra-
 el, & suscitantes ei mala
 magna a Domino. Et
 inique facietis cum Is-
 rael, ut non subsistat
 Hierusalem a facie ma-
 litiae vestrae; & scinde-
 tur velum templi, ut
 non velet deformita-
 tem vestram. Et disper-
 gemini captivi in genti-
 bus, & eritis opprobri-
 um, maledictio, & con-
 culcatio; domus i ta-
 men, quam eliget Do-
 minus, Hierusalem vo-
 cabitur, quemadmo-
 dum continet liber E-
 noch iusti.

14. Ota

1. Eaim

ιαί. Οτε ἔν ἔλαβον γυναικα, καὶ ἑτῶν ἡμην, ἡ ὄνομα Μέλχα. Καὶ συλλαβῶσα ἔτεκε, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς 15) Γηρσάμ· ὅτι ἐν τῇ γῇ ἡμῶν παροικοὶ ἡμεῖς. Γηρσάμ γὰρ παροικία γραφεται. Ἰδὼν ὃ πρὸς αὐτῆς, ὅτι ἔκ ἐστιν ἐν πρώτῃ τάξει.

XI. Quando igitur accepi uxorem, eram annorum XXVIII. cui nomen erat Melcha, & concipiens peperit 1 filium", & vocavit nomen ejus Gersam, 2 quando" in terra nostra advenire eramus: Gersam enim exilium significat. Sciebam autem de ipso,

καὶ

1. deest. 2 quoniam.

15) Eodem, quo Levi primogenitum filium vocavit nomine, & Moses pronepos Levi, primam prolem appellavit, & ob eandem rationem. Nam uti hoc loco dicitur de filio Levi: Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς Γηρσάμ· ὅτι ἐν τῇ γῇ ἡμῶν παροικοὶ ἡμεῖς· ita quoque de filio Moysi scriptum est, Exod. 2. 22. Καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτῆς Γηρσάμ, λέγων, ὅτι παροικός εἰμι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, uti versio τῶν ὁ ἰσπαί, qui tamen Gen. XLVI 11. posuerunt Γηρσῶν, non Γηρσάμ, adeo ut utrovis modo rectè dicatur. Vitio autem librariorum merito attribuit aliam hujus nominis lectionem Origenes, Tom VII Comment. in Johan. p. 132. Εἰς τῶν υἱῶν Λεβὶ, ὁ πρῶτος, γεσῶν ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων ὠνόμασαι, ἀντὶ τῆς γηρσῶν, ὁμώνυμος τῶν γυγχάνων τῷ πρωτότοκῳ Μωσέως, ἐκατέρωθεν, διὰ τὴν παροικίαν ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ γεννηθέντων, τὸ ὄνομα ἐτοίμως κειμένης. Unus filiorum Levi primus, in pluribus exemplaribus Geson nominatus est pro eo, quod est Gerson, ejusdem nominis existens cum primogenito Moysi, nomine apud utriusque imposito, quod geniti fuissent in terra aliena.

καὶ ὁ κατ' ἐγγνήθη τρια-
κωσῶ ἐτεῖ, πρὸς ἀνατο-
λας ἡλίου. Εἶδον ᾧ ἐν ὁρά-
ματι, ὅτι μέσθ' ἐν ὑψη-
λοῖς Ἰσαῖο πάσης τ' συ-
ναγωγῆς. Διὰ τῆτο ἐκα-
λεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ κατ',
ὃ ἐστὶν ἀρχὴ μεγαλείου,
καὶ συμβιβασμός. Καὶ α
τρεῖς ἔτεκε μοι τὸν Μεραρί
τεσσαρακωσῶ ἐτεῖ ζωῆς
μου· καὶ ἐπειδὴ ἐδυσόκησεν
ἡ μήτηρ αὐτῷ, ἐκάλεσεν
αὐτὸν ὁ Μεραρί, ὃ ἐστὶ πι-
κρία μου, ὅτι καί γε αὐτὸς
ἀπέθανεν. Ἡ δ' Ἰοχαβὲδ
ξδ. ἐτεῖ 16) ἐτέχθη ἐν Αἴ-

quoniam non erit in
primo ordine. Secundo
Kaat genitus est, in tri-
cesimo quinto anno, ad
orientem solis. Vide-
bam autem in visione,
quoniam medius in ex-
celsis stabat omnis &
congregatio". Propter
hoc * vocavi" nomen
ejus Kaat, quod est prin-
cipium magnitudinis &
instructionis. Tertio
peperit mihi Merari &
quingentesimo quinto
anno vitæ meæ, & quia
difficile peperit mater
γύπλω·

α τρίτον. ὁ Μεραρήν.

1 Synagoga habent MSS. Verum si vox Latina retinenda esset, poni deberet in Genitivo casu: *Congregationis*. * *Vocatus*, scilicet mater. 2 quadragesimo.

16) Hunc locum nativitatis Jochabedæ adsignavit ipse ejus filius Moyses, Numer. XXVI. 59. Ratione temporis autem contrarius quidem est Auctori nostro R Salomo Jarchi, qui eam vult natam inter muros in ipsa ingressu in Ægyptum, aut antea conceptum, adeoque inter triginta tres annos numerat, quæ cum Iacobo Ægyptum ingressæ dicuntur Genes. XLVI. 15. Quam opinionem etiam aliis Rabbinis placuisse testatur Manasses Conciliat. Quæst. 62. in Genesin. Verum merito his contradixit Abenezra, urgens hac ratione Jochabedam fuisse centum & triginta annorum, quando Mosén peperit, cum tamen Scriptura miraculi instar refert, Saram nonagenariam peperisse Isaacum. Quapropter existi-

γύπῳ ἐνδοξῶ 20 ἡ-
μιν ὅτε ἐν μέσῳ τῶν ἀδελ-
φῶν μὲν.

se mortuus est. Jochabed vero sexagesimo quar-
to anno nata est in Ægypto. Gloriosus ergo eram
tunc in medio fratrum meorum.

13. Καὶ ἔλαβεν ὁ Γερ-
σὰμ γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν
αὐτῷ τὸν α Λομνὶ καὶ Σε-
μεὶ. Καὶ υἱοὶ Καάθ 17) Α-
βράμ, b Ἰσαὰρ, Χεβρώ, c
Οζιήλ. Καὶ υἱοὶ Μεραρί. c
Μολθῆ καὶ Ομοισῆ. Καὶ
τῷ ἐννενηκῳῳ ἔτει μὲν σὺν
τεταέρῳ, ἔλαβεν Αβράμ
τὴν Ἰοχαβέδ θυγατέρα μὲν
αὐτῷ εἰς γυναῖκα. ὅτι ἐν
μια ἡμέρᾳ ἐγεννήθησαν,
αὐτὸς καὶ ἡ θυγάτηρ μὲν.

ejus, vocavit eum Me-
rari, quod est, amaritu-
do mea, quoniam & ip-
se mortuus est.

Jochabed vero sexagesimo quar-
to anno nata est in Ægypto. Gloriosus ergo eram
tunc in medio fratrum meorum.

XII. Et accepit Ger-
sam i in maritum", &
peperit ei Lomni, &
Semei. Et filii Kaat, A-
bram, Isaac, Chebron,
& Oziel. Et filii Merari,
Mooli, & Omisfi. Et in
nonagesimo quarto an-
no meo, accepit Abram
Jochabed filiam meam
sibi in uxorem, quoni-
am in una die nati sunt
ipse & filia mea. Οὕτω
Οκτώ

existimat ipsum Jacobum inter istos *triginta tres* numeran-
dum, Jochabedam autem diu post in Ægypto natam esse.
Eadem cum Abenezra R. Levi Gerson & Abarbanclem sen-
tire, refert Manasses loco citato. Atque sic etiam nosse
Auctor, qui insuper annum ætatis Levi, quæ Jochabed na-
ta est, designat, recentioribus Rabbiniis plane ignotum.

a Λομνήν. b Ἰσαχάρ, χεβρών, c Μολθῆ

i Uxorem.

17) Sive Auctor Testamentorum, sive scriba in Apögrapho er-
ravit, dum Αμράμ posuit pro Αβράμ, commutatis
perpetam literis β & μ, sicut & paulo ante Λομνὶ pro
Λοβνὶ scriptum est. Cæterum de his nominibus postero-
rum Levi, totaque ejus Genealogia lege Exod. cap. VI
vers. 16, seqq. unde Auctor noster sua descripsisse videtur,

Ὀκτώ ἐτῶν ἤμην, ὅτε εἰς-
ἤλθον εἰς Χαναάν· καὶ
δέκα καὶ ὀκτώ ἐτῶν, ὅτε
ἀπέκλεινα τὸν Συχέμ, καὶ
δέκα καὶ ἐννέα ἔτη ἱερά-
τευσα, καὶ κ' καὶ ἡ ἐτῶν
ἔλαβον γυναῖκα, καὶ
τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰσῆλ-
θον εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἰδοὺ,
τέκνα μὲν, τρίτη γενεά.
Ἰωσήφ εκατοστῶ ὀγδόω καὶ
δεκάτῳ μὲν ἔτεσι ἀπέθανε.

ιγ'. Καὶ νῦν, τέκνα μὲν,
ἐντέλλομαι ὑμῖν φοβεῖσθαι
κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐξ
ὅλης τῆς καρδίας. καὶ πο-
ρεύεσθε ἐν ἀπλότῃ καρ-
δίας κατὰ πάντα τὸν νό-
μον αὐτοῦ. Διδάξατε ὃ καὶ
ὑμεῖς τὰ τέκνα ὑμῶν
γράμματα, ἵνα ἔχωσι
σύνεσιν ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ
αὐτῶν, ἀναγινώσκοντες ἀ-
διαλείπτως τὸν νόμον τοῦ
Θεοῦ ὅτι πᾶς, ὅς γινώσκειται
νόμον Θεοῦ, τιμηθήσεται
καὶ ἔκ' ἔσται ζήσων, ὅπως

annorum eram, quando
ingressus sum terram
Chanaan, decem & octo
annorum, quum i Sa-
cerdotio functus sum,
& vigesimo octavo an-
no accepi uxorem. &
quadragesimo anno in-
gressus sum in Ægy-
ptum. Et ecce filii mei
estis, filii mei tertia ge-
neratione. Joseph cen-
tesimo & decimo octavo
anno* mortuus est.

XIII. Et nunc, filii
mei, mando vobis, ut
timeatis Dominum
Deum vestrum ex to-
to corde, & ambuletis in
simplicitate secundum
omnem legem ipsius.
Docete autem 3 filios
vestros literas, ut ha-
beant intellectum in
omni vita eorum, le-
gentes indefinenter le-
gem Dei: quoniam
omnis, qui cognoscit
legem Dei, honorabi-
bitur.

2 τῷ κυρίῳ add.

1 Interfeci Sichem, & novem & decem annorum, * adde
statu meo. 2 nostrum, 3 & vos.

ὑπάγει. Καί γε πολλὰς
 φίλους ὑπὲρ γονεῖς κλήσε-
 ται, καὶ ἐπιθυμήσασιν πολ-
 λοὶ τῶν ἀνθρώπων δουλεύ-
 σαι αὐτῷ, καὶ ἀκῆσαι νό-
 μον ἐκ τῆς στόματός σου αὐτοῦ.
 Ποιήσας δὲ δικαιοσύνην, τέκ-
 να μὲν, ἐπὶ τῇ γῆς, ἵνα
 εὕρητε ἐν τοῖς ὕερανοῖς, καὶ
 ἀεὶράτε ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑ-
 μῶν ἀγαθὰ, ἵνα εὕρητε
 αὐτὰ ἐν τῇ ζωῇ ὑμῶν. Ἐὰν
 γὰρ ἀεὶρήτε κακὰ, πά-
 σαν ταραχὴν καὶ θλίψιν
 θείσετε. Σοφίαν κλήσα-
 θε ἐν φόβῳ Θεοῦ μέγα
 σκεδῆς· ὅτι εἰς αὐτὴν γένηται αἰχ-
 μαλωσία, καὶ πόλεις ὀ-
 λοθρευθῶσι, καὶ χώραι
 καὶ χεῦρος, καὶ ἄργυρος,
 καὶ πάντα κτήσις ἀπολεί-
 ται, ὅτι σοφῶς τὴν σοφίαν
 εὐδεῖς δύναται ἀφελῆσαι,
 εἰ μὴ τὴν φλῶσιν ἀσεβείας
 καὶ πῆρωσις ἀμαρτίας
 τότε γενήσεται αὐτῷ αὐτοῦ,
 καὶ ὡς τὰ τοῖς πολεμίοις
 λαμπρὰ, καὶ ἐπὶ γῆς
 ἀλλοθείας, πατέρις, καὶ

tur, & non erit peregrinus, quocunque vadit. Amicos quoque plures suis genitoribus habebit, & desiderabunt multi hominum servire ei, atque audire legem ex ore ipsius. Facite iustitiam, filii mei, in terra, ut inveniatis in cœlis, & seminate in animabus vestris bona, ut inveniatis ea in vita vestra¹. Si enim seminaveritis mala, omnem turbationem² inveniatis ac³ metetis. Sapientiam possidete in timore Dei³: quoniam si fiat captivitas, & civitates disperdantur, & regiones, & aurum, & argentum, & omnis possessio pereat, sapientis sapientiam nullus potest auferre, nisi cœcitas impietatis & 4 peccati. Quoniam efficietur ei hæc: & apud hostes
 ΕΝ

¹ In vita vestra.

² & tribulationem.

³ Cum studio.

⁴ orbis additum est in utroque MS. Ego substituerem potius Occasione.

ἐν μέσῳ ἐχθρῶν εὐρηθήσε-
ται Φίλ^Θ. Ος εἰάν διδά-
σκη ταῦτα καὶ πράσῃ,
σύνθρον^Θ ἔσται βασιλε-
ως, ὡς καὶ Ἰωσήφ ὁ ἀδελ-
φός ἡμῶν.

i clam" & in terra aliena
patria, & in medio ini-
micorum invenietur
amicus. Si doceat hæc
& faciat, sedebit cum
Rege, sicut & Joseph
frater noster.

ιδ'. Καὶ νῦν, τέκνα,
ἐγνων ἀπὸ γραφῆς ΕΝΩΧ,
ὅτι ἐπὶ τέλει ἀσεβήσετε,
ἐπὶ κύριον χεῖρας ἐπι-
βάλλοντες ἐν πάσῃ κακίᾳ,
καὶ αἰχμωθήσονται ἐφ'
ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, καὶ
πᾶσι τοῖς ἔθνεσι α γενήσε-
ται χλευασμός, καὶ ὃ
ὁ πατήρ ἡμῶν Ἰσραὴλ κα-
θαρός ἐστὶν ἀπὸ τ' ἀσε-
βείας τῶν ἀρχιερέων, οἵτι-
νες ἐπιβάλουσιν τὰς χεῖρας
αὐτῶν ἐπὶ τὸν Σωτῆρα τ³
κόσμου. Καθαρός ὁ ἔρα-
νός" ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ
ὑμεῖς οἱ Φωστῆρες c τ³ ἔρα-
νός", ὡς ὁ ἥλι^Θ καὶ ἡ σε-
λήνη. Τί ποιήσασιν πάντα
τὰ ἔθνη, εἰάν ὑμεῖς σκογι-
σθήτε ἐν ἀσεβείᾳ, καὶ
ἐπάξετε κατὰ εἰρὴν ἐπὶ

XIV. Et nunc, filii,
cognovi ex Scriptura
Enoch, quoniam in fine
impie agetis, in Domi-
num manus * im-
ponentes in omni malitia,
& confundentur in vo-
bis fratres vestri, &
omnibus gentibus fiet
illusio. Etenim pater
noster Israel mundus
erit ab impietate prin-
cipum Sacerdotum, qui
imponent manus 2 in
Salvatore mundi.
5 Cælum super terram
mundus est", & vos estis
luminaria cœli, ut sol &
luna. Quid facient
omnes gentes, si vos ob-
tenebrescat in impie-
tate, & inducatis male-

Οο

τὸ

a γενήσεσθε, rectius. b ὁ ἥλι^Θ. c τ³ Ἰσραὴλ.
i clara. * injicientes. 2 add. suas. 3 Mundum est cœ-
lum super terram.

τὸ γένος ὑμῶν, ὑπὲρ α
 ω" τὸ φῶς τῷ κόσμῳ, τὸ
 δοθέν ἐν ὑμῖν εἰς φωτι-
 σμὸν πάντες ἀνθρώπων,
 ἔτοθέλοντες ἀνελεῖν, 18)
 ἐναντίας ἐνβολαῖς διδά-
 σκόντες τοῖς θεῷ δικαιο-
 μασι, ταῖς προσφοραῖς
 κυρίᾳ λησέυσετε, καὶ ἀπὸ
 τῶν μερίδων ὅ αὐτῷ κλέ-
 ψετε, καὶ πρὸς τὴν θυσιά-
 σαι κυρίῳ λήψεσθε τὰ
 ἐκλεκτὰ, ἐν καρτερότη-
 σι ἐσθιόντες μετὰ πορνῶν, καὶ

ditionem super genus
 vestrum, * pro quibus
 lumen mundi datum
 est" in vobis ad illumi-
 nationem omnis homi-
 nis? hunc volentes oc-
 cidere, contraria man-
 data docentes Dei justi-
 ficationibus, oblationes
 Domini latrocinabimi-
 ni, & de partibus ipsius
 furabimini, & ante-
 quam sacrificetis Domi-
 no, assumetis electa, &
 ἐν

α δ. ὅ αὐτῶν.

* Super quos (exortum est) lumen mundi, quod datum est.

18) ΘΕΛΟΝΤΕΣ ΑΝΕΛΕΙΝ &C.] Paulo ante dixerat, *Judeos manus violentas illaturos in Dominum, salvatorem mun-
 di*, & jam iterum repetens, quod cædem ejus sint facturi
 aliud jungit crimen, nempe quod sacrificia Deo haud debite
 sint oblaturi. Ob utrumque simul Judæos reprehendit quo-
 que Deus per os Malachiæ cap. I. vers. 13. his notatu dignis
 verbis: **וְיִנְּן עֲתַפְּהִי הֵנָּה מִנְּהָ הֵנָּה עֲתַפְּהִי**
*Et dixistis, ecce qualis silitas (sacrificium, de quo prolixus
 ibi sermo) & me exspirare fecistis.* Scio jam in Codice
 Masoretico pro **וְיִנְּן** me legi **וְיִנְּן** illud quasi ad *sacri-
 ficium*, non ad *Deum* referatur. Sed Judæorum doctores
וְיִנְּן transformasse in **וְיִנְּן**, ipse R. Salomo Jarchi com-
 mentans super hunc locum fatetur: *Ista, inquit, est una
 de dictionibus correctionis scribarum. Scriptum erat:
 וְיִנְּן עֲתַפְּהִי Et exspirare fecistis me. Sed scriptura
 scribarum pro וְיִנְּן me, posuit וְיִנְּן ipsum* Conf.
 idem Raschi super Habacuc. L 12.

ἐν πλεονεξία τὰς ἐντολάς
 κυρίου διδάξετε, τὰς ὑ-
 πᾶνδρους βεβηλώσετε, καὶ
 παρθένας Ἰσραὴλ μιανέ-
 τε, καὶ πονηραῖς καὶ μοι-
 χαλίσι συναφθήσεσθε,
 θυγατέρας ἐθνῶν λήψε-
 σθε εἰς γυναῖκας, καθα-
 ρίσοντες αὐτάς καθαρι-
 σμῶ τῷ θενόμῳ, καὶ γενή-
 σεται ἡ μίξις ὑμῶν ὡς
 Σόδομα ἢ Γόμορρα ἐν ἀ-
 σεβείᾳ, καὶ φυσιωθήσε-
 σθε ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ κατὰ
 ἀνθρώπων ἐπαιρόμενοι. ὃ
 μόνον ᾗ, ἀλλὰ καὶ κατὰ
 τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ φυσι-
 μένοι α κατὰπαίξετε τὰ
 ἁγία ἐν καταφρονήσει γε-
 λοιάζοντες.

ἰε. Διὰ ταῦτα ὁ ναὸς
 ὃν ἂν ἐκλέξεται κύριος,
 ἔρημος εἶναι ἐν ἀκαθαρ-
 σίᾳ, καὶ ὑμεῖς αἰχμαλῶται
 ἔσεσθε 19) εἰς πάντα τὰ

contemptim comedentes cum meretricibus, in
 avaritia mandata 1 do-
 cebitis, eas, quæ sub vi-
 ris sunt, coinquinabitis,
 & virgines * in Hieru-
 salem" violabitis, & me-
 reticibus & adulteris
 copulabimini, filias
 gentium accipietis in
 uxores, purificantes eas
 purificatione iniqua, &
 efficietur mixtio vestra
 * Sodoma & Gomorra,
 2 & in impietate 3 in-
 flabimini in Sacerdotio,
 non solum autem ad-
 versus homines elati;
 sed & adversus mandata
 Dei inflati, illudetis san-
 cta, in contemptu deri-
 dentes.

XV. Propter hoc tem-
 plum, quod utique 4 e-
 legit" Dominus, desola-
 bitur in immunditia, &
 vos captivi eritis * omni-
 Oo 2 ἔθνη,

α καταφρονήσετε τῶν ἁγίων.

1 Domini. * Israelitides.

4 Eligit 75. * in.

19) Ὑμεῖς αἰχμαλῶται ἔσεσθε) Judæorum placitis ad-
 versa

ἐθνη, καὶ ἔσεσθε βδέλυ-
γμα ἐν αὐτοῖς, καὶ λή-
ψετε ὄνειδος καὶ αἰχύ-

bus gentibus, & abomi-
natio inter eas, & acci-
pietis opprobrium &

μη

versa omnino videtur prædictio captivitatis atque afflictio-
nis tempore Messie, sub quo omnia sibi prospera pollicen-
tur. Attamen priscos Rabbinos malè genti suæ, etiam
post adventum Messie, ominatos esse, ex traditionibus eo-
rum constat. Nam in Midrasch Tillim super Psalm II.
vers. 7. citatur sequens dictum R. Iddi: שלשה חלקים
נחל קו היסורין אחר בטלו אבות העולם
וכל הדורות ואחר דורו של שמר ואחר
משיח דורו שר In tres partes divisa sunt tribu-
lationes; unam tulerunt patres seculi (i. e. Abraham &
cæteri) & omnes generationes; alteram generatio destru-
tionis (i. e. excidii Hierosolymitani per Babylonios atque
Romanos) tertiam vero generatio Messia. Tempus ulti-
mæ tribulationis nempe sub Messia designatur in eodem Mi-
drasch Tillim super Psalm XC. ubi ad explicationem versus
15. *Latifica nos secundum dies, quibus afflixisti nos*, hæc
ponuntur: שצערתנו בבבל ביון בארם ובימות
המשיח וכמה ימור המשיח רבי יהושע
אומר אלפים שנ כימות עניתנו שני ימים
ויומו של כבה" אלף שנה שנ" כי אלף
שנים בעיניך כיום Secundum dies, quibus
nos per Babyloniam afflixisti, per Græciam, per Edom (i. e.
Romanos) & in diebus Messia. Et quot sunt dies Messia?
R. Josua dixit, esse duo millia annorum, sicut dictum est:
Secundum dies, quibus afflixisti nos, i. e. secundum duos
dies. Dies autem Dei sancti benedicti sunt mille anni, si-
cut dictum est (precedenti versu 4. hujus Psalmi XC.) Quo-
niam mille anni in oculis tuis sicut dies. Hæc ille. Duo
millia igitur annorum durabunt dies afflictionis Judæorum
tem-

την αἰώνιον ὥσθ' ἡ δι-
καιοκρισίας ἔσθ'· καὶ
πάντες οἱ θεωροῦντες ὑμᾶς
φύξονται ἀφ' ὑμῶν. Καὶ
εἰ μὴ δι' Ἀβραάμ καὶ
Ἰσαακ καὶ Ἰακώβ, ἵνα
πατέρας ὑμῶν, εἰς ἐκ τῶν
σπέρματος μου ἀκατε-
λείφθῃ ἐπὶ τῇ γῆς.

15'. Καὶ νῦν ἔγνω ἐν
βιβλίῳ Ἐνώχ, ὅτι ἐβδο-
μήκοντα ἐβδομαῖδας πλα-
νηθήσεσθε, καὶ τὴν ἱερω-
σύνην βεβηλώσετε, καὶ τὰς
Θυσίας μιανέιτε, καὶ τὸν
νόμον ἀφανίσετε, καὶ λό-
γους προφητῶν ἐξεδενώσε-
τε, ἐν ἀπιστοφῇ διώξετε
ἀνδρας δικαίους, καὶ εὐσε-
βεῖς μισήσετε, ἀληθινῶν
λόγους βδελύξεσθε, καὶ
ἀνδρα ἀνακαينوποιήσῃα τὸν

confusionem sempiter-
nam, a justo iudicio Dei,
& omnes qui contem-
plabuntur vos, fugient
a vobis. Et nisi propter
Abraham, Isaac, & Ja-
cób, patres i nostros"
hoc fieret, unus ex fe-
mine meo non relin-
queretur in terra.

XVI. Et nunc cogno-
vi in libro Enoch, quo-
niam septuaginta heb-
domadas errabitis, &
Sacerdotium inquina-
bitis, & sacrificia pollue-
tis, & legem extermina-
bitis, & sermones Pro-
phetatum contemnetis,
in perversitate perse-
quemini viros justos, &
pios odio habebitis, ve-
racium sermones abo-
Oo 3 νόμον

tempore Messiae; ac post hæc unum diem lætum secuturum
docet Midras in mox sequentibus verbis, & probat ex verbis
Zacharie XIV. 7. *Et erit unus dies, & ipse est notus Do-
mino: non dies, neque nox: & ad tempus vesper erit lux.*
Post quæ additur: *וְהָיָה הַיּוֹם הַהוּא כְּיוֹם הַיּוֹם*
Iste dies est seculum futurum & vivificatio mortuorum,
&c.

a & μὴ additum, absque quo sensus deficit.

1) vestros 62.

νόμον ἐν δυνάμει ὑψίστῃ,
πλάνον προσαγορεύσῃ, καὶ
τέλῃ, ὡς νομίζῃ, ἀπο-
κτενεῖτε αὐτὸν, καὶ εἰδότες
αὐτὸ τὸ ἀνάστημα, τὸ ἀ-
θῶον ἅμα ἐν κακίᾳ ἐπὶ
κεφαλῇς ὑμῶν ἀναδεχό-
μενοι. Καὶ δι' αὐτὸν ἐσονται
τὰ ἅγια ὑμῶν ἔρημα, ἕως
ἐδάφους μεμιαμένα καὶ κα-
ταστὰ τόποι ὑμῶν καθα-
ροί, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔθνεσιν
ἐσεσθε εἰς κατάραν, καὶ εἰς
ἀσπορπισμὸν, ἕως αὐ-
τὸς πάλιν ἐπισκέψῃ,
καὶ οἰκλήσῃς προσδέξ-
ται ὑμᾶς ἐν πίσει καὶ ὕδα-
τι.

ιζ'. Καὶ ὅτι ἤκουσατε
πρὸς τῶν ὁ. ἐβδομάδων,
ἀκούσατε πρὸς τὴν ἱερωσύ-
νην, καὶ ἕκαστον τῶν Ιω-
βηλαίων ἔσται ἱερωσύνη.
Καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ιωβη-
λαίῳ ὁ πρῶτος χρίομε-
νος εἰς ἱερωσύνην, μέγας
ἔσται, καὶ λαλήσει Θεῷ ὡς

minabimini, & virum
renovantem legem in
virtute altissimi, erro-
neum appellabitis. Et
in fine, ut aestimabitis,
occidetis eum, nescien-
tes ipsius resurrectio-
nem, innocentem san-
guinem in malitia super
capita vestra recepturi.
Propter ipsum erunt
sancta vestra deserta us-
que & per juramentum
profanata, & non erit
locus vester mundus,
sed in gentibus eritis 2
maledictio, atque de-
speratio anget vos, do-
nec ipse rursum visitabit,
& miserens recipiet vos
in fide & aqua.

XVII. Et quoniam
audistis de septuaginta
hebdomadis, audite de
Sacerdotio. Secundum
unumquemque enim
jubileum erit Sacerdo-
tium. In primo jubileo,
primus unctus in Sacer-
dotium magnus erit, &
patris-

πατρί· καὶ ἡ ἱερωσύνη
 αὐτῆς πλήρης μετὰ φόβου κυ-
 ρίς, καὶ ἐν ἡμέρᾳ χαρᾶς
 αὐτῆς ἐπὶ σωτηρίᾳ κόσμου
 αὐτοῦ ἀναστήσει. Ἐν ᾧ
 τῷ δευτέρῳ ἰωβηλαίῳ
 χριόμενος ἐν πένθει ἀ-
 γαπήων συλληφθήσεται,
 καὶ ἔσται ἡ ἱερωσύνη αὐτῆς
 τιμία, καὶ ὡς πασιδο-
 ξασθήσεται. Ὁ ᾧ τρίτος
 ἱερεὺς λύπη ὡς συλληφθή-
 σεται. Ὁ ᾧ τέταρτος ἐν
 ὀδύναις ἔσται· ὅτι προση-
 σεν ἐπ' αὐτῷ ἡ ἀδικία εἰς
 πλῆθος· καὶ πᾶς Ἰσραὴλ
 μισήσασιν ἕκαστον τὸν
 πλησίον αὐτοῦ. Ὁ πέμπτος
 ἐν σκότεινῳ ὡς συλληφθή-
 σεται· ὡς αὐτὸς καὶ ὁ ἐκ-
 τὸς, καὶ ὁ ἑβδόμος. Ἐν
 ᾧ ᾧ ἑβδόμῳ ἔσται μια-
 σμός, ὃν ὁ δυνάμει εἰπεῖν,
 ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀνθρώ-
 πων· ὅτι αὐτοὶ γνώσκονται
 οἱ ποιεῖντες αὐτὰ. Διὰ τὸ
 ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν
 προνομῇ ἔσονται καὶ ἡ γῆ,
 καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν ἀφανι-
 σθήσεται. Καὶ ἐν πέμπτῃ

loquetur Deo ut patri, &
 Sacerdotium ipsius ple-
 num erit cum timore
 Domini, & in die gaudii
 ipsius in salutem mundi
 ipse resurget. In secun-
 do jubileo unctus, in
 tristitia dilectorum
 concipietur, & erit Sa-
 cerdotium ejus honora-
 bile, & apud omnes
 glorificabitur. Tertius
 vero Sacerdos in tristi-
 tia assumetur. Et quar-
 tus in dolore erit, quo-
 niam apponet super ip-
 sum injustitia in multi-
 tudinem, & in Israel odio
 habebit unusquisque
 proximum suum.
 Quintus in tenebris
 comprehendetur, simi-
 liter sextus, & septimus.
 In septimo vero erit
 abominatio, quam non
 possum dicere, coram
 Domino & hominibus,
 quoniam ipsi cogno-
 scentur, qui facient ea.
 Propter hoc in captivi-
 tate & in corruptione

ἐβδομάδι ἐπιστρέψουσιν εἰς
γῆν ἐρημώσεως αὐτῶν, καὶ
ἀνακαينوποιήσουσιν οἶκον
κυρίου. Ἐν ᾗ τῷ ἐβδόμῳ
ἐβδοματικῷ ἤξουσιν ἱερεῖς
εἰδωλολατρεῖντες, μάχι-
μοι, Φιλάργυροι, ὑπερη-
φανοί, ἀνομοί, ἀσελγεῖς,
παιδοφθόροι, κληνοφθό-
ροι.

ση. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι
τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ὡς
κυρία α τῇ ἱερατείᾳ" τότε
ἐγερεῖ κύριος ἱερέα καινόν,
ὃ πάντες οἱ λόγοι κυρία
ἀποκαλυφθήσονται. καὶ
αὐτὸς ποιήσει κρίσιν ἀλη-
θείας ἐπὶ τῇ γῆς ἐν πλη-
θει ἡμερῶν καὶ ἀνατελεῖ
ἄστρον αὐτῷ 20) ἐν ὕρανῳ,

α ἐκλείψει ἡ ἱερωσύνη.

1 Superbi.

20) Ἀστρον αὐτῷ ἐν ὕρανῳ) Hisce Auctoris nostri verbis
gemina scripsit S. Ignatius aliique Patres, quorum verba
recitavit Pearsonus, Part II. Vindic. Epist. Ignatii cap. 10.
Unum tantummodo locum, cumque emendatum, addam,
nempe Cæsarii Dial. II. Quæst. 170. ubi hæc leguntur:

Σύγ-

erunt, & terra & sub-
stantia eorum exterminabitur. Et in quinta
hebdomada revertentur in terram desolationis
ipsorum, & renovabunt domum Domini.
In septima vero hebdomada venient Sacerdotes
Idololatrantes, bel-
latores, avari, i scribe" iniqui, impudici, pue-
rorum corruptores & pecorum.

XVIII. Et postquam
facta fuerit vindicta
ipsorum a Domino in
Sacerdotio, tunc susci-
tabit Deus Sacerdotem
novum, cui omnes ser-
mones Domini revela-
buntur, & ipse faciet
judicium veritatis in
terra in multitudine
ὡς

ὡς βασιλέως, φωτίζον
 φῶς γνώσεως ἐν ἡλίῳ α ἡ-
 μέρων". καὶ μεγαλιωθή-
 σεται ἐν τῇ οἰκομνή, ἕως
 ἀναλήψεως αὐτοῦ. Οὐτὸς
 ἀναλάμψει ὡς ὁ ἥλιος ἐν
 τῇ γῇ, ἐξαρεῖ πᾶν σκοτὶς
 ἐκ τῆ ὑπὲρ ὕψους, καὶ
 ἔσται εἰρήνῃ ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
 Οἱ ὕψους ἀγαλλιάσονται
 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ, καὶ ἡ
 γῇ χαρήσεται, καὶ αἱ νε-
 φέλαι εὐφρανθήσονται, καὶ
 ἡ γνώσις κυρίου ἐκχυθή-
 σεται ἐπὶ τῇ γῇ, ὡς ὕ-
 δωρ θαλασσῶν. καὶ οἱ ἄγ-
 γελοι τῆ δόξης καὶ τοῦ προ-

dierum. Et orietur a-
 strum ipsius in cælo, si-
 cut Rex illuminans lu-
 men cognitionis in sole
 diei, & magnificabitur
 in orbe terrarum, usque
 ad resurrectionem" ip-
 sius. Ipse resplendet
 sicut sol in terra, & tol-
 let omnes tenebras sub
 cælo, & erit pax in
 omni terra. Cæli exul-
 tabunt in diebus ipsius,
 & terra gaudebit, & nu-
 bes 2 exultabuntur", &
 cognitio Domini fun-
 detur in terra, ut aqua

Ο ο 5

σωπα

Σύγκρινον τοίνυν αἵ ἄστρα πρὸς ἥλιον, ὡς ἔμπεδα
 πρὸς ἐλέφαντα, καὶ τὸ θεῖον ἄστρον πρὸς τὴν πα-
 σῶν μείζονα πόλιν, ὡς πρὸς καμηλον κώνωπα.

Nil sane hic significare potest vox ἔμπεδα, qua proinde
 omissa, mancam nobis dedit versionem Leunclavius hoc
 modo: *Compara igitur stellam cum sole, sicut*
ad Elephantem, ὃ astrum divinum ad omnium maximam
civitatem, sicuti cum Camelo culicem. Planus autem

atque perfectus erit sensus, si scribas ἐμπίδα, & in vacu-
 um Latinae versionis locum ponas *missam* vel simile quid.

Nam Hesychio dicitur, ἐμπὶς κώνωψ, ἢ εἰδὼς ζῶν
 πρὸς τοῖς ὕδασι γενομένην, ὁμοιον κώνωπι, μεί-
 ζον δέ.

α ἡμέρας.

1 Assumptionem, 62. pro quo in 75. vitiose legitur consum-
 mationem, 2 Lætabuntur.

σώπῃ κυρίῃ χαρήσονται
ἐν αὐτῷ. Οἱ οὐρανοὶ ἀνοίγη-
σονται, καὶ ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς
δόξης ἥξει ἐπ' αὐτὸν ἀγί-
ασμα μετὰ φωνῆς πατρι-
κῆς, ὡς ἀπὸ Ἀβραάμ πα-
τρὸς Ἰσαάκ. Καὶ δόξα ὑψί-
στῃ ἐπ' αὐτὸν ῥηθήσεται,
καὶ πνεῦμα σιωέσεως καὶ
ἀγιασμὸς καταπαύσει ἐπ'
αὐτόν. Ἐν τῷ ὕδατι αὐτοῦ
δώσει τὴν μεγαλοσύνην
κυρίῃ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐν ἀ-
ληθείᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
ἐκ ἑσῶν ἀδοχή αὐτῷ εἰς
γενεὰς καὶ γενεὰς ἕως αἰῶ-
νος. α Καὶ ἐπὶ τῇ ἱερω-
σύνης αὐτοῦ ἐκλείψει πᾶ-
σα ἁμαρτία, καὶ οἱ ἄνομοι
καταπαύσονται εἰς κακὰ·
οἱ δὲ δίκαιοι καταπαύσονται
ἐν αὐτῷ. Καί γε αὐτὸς
ἀνοίξει τὰς θύρας τοῦ ναοῦ
δείσῃ, β καὶ σήσει τὴν
ἀπειλῶσαν ῥομφαίαν κα-

marium, & Angeli glo-
riae * faciei Domini
gaudebunt in eo. Caeli
aperientur, & ex templo
gloriae veniet super il-
lum sanctificatio cum
voce paterna, sicut ab
Abraham patre Isaac.
Et gloria Altissimi super
ipsum dicetur, & Spiritus
intellectus & sancti-
ficationis requiescet su-
per ipsum, i de qua ipse
dabit magnificentiam.
Domini filius suis in ve-
ritate in seculum, & non
erit successio ipsi in ge-
nerationes & generatio-
nes usque in seculum.
Et in Sacerdotio ipsius
deficiet omne pecca-
tum, & iniqui requie-
scent a malis, iusti vero
requiescent in ipso. Et
ipse aperiet portas para-
τά

a Hic inserta sunt sequentia. in Cantab. exemplari ob eadem
verba initialia per incuriam scribae omissa: Καὶ ἐπὶ τῇς
ἱερωσύνης αὐτοῦ τὰ ἔθνη πληθυνθήσονται ἐν γνώ-
σει ἐπὶ τῇ γῆς, καὶ φωτισθήσονται διὰ χάριτος
κυρίου. ὁ δὲ Ἰσραὴλ ἐλαττωθήσεται ἐν ἀγνωσίᾳ,
καὶ σκοτισθήσεται ἐν πένθει, β ἀποσείσει.

* Et. I In marg., delectio contextus precedentis. ipse.

τα δ' Ἀδὰμ, καὶ δώσει τοῖς
 ἁγίοις φαγεῖν ἐκ δ' ξύλων
 τῆς ζωῆς, καὶ πνεῦμα ἁ-
 γιωσύνης ἔσται ἐπ' αὐτοῖς.
 Καὶ ὁ Βελιάρ δεθθήσεται
 ὑπ' αὐτῶν, καὶ δώσει ἐξου-
 σίαν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, πα-
 τεῖν ἐπὶ τὰ πονηρὰ πνεύ-
 ματα. Καὶ εὐφρανθήσεται
 κύριος ἐπὶ τοῖς τέκνοις
 αὐτῶν, καὶ εὐδοκήσει κύ-
 ριος ἐπὶ τοῖς ἀγαπητοῖς
 αὐτοῦ ἕως τῶν αἰώνων. Τότε
 ἀγαλλιάσεται Ἀβραάμ,
 καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ καὶ
 γὰρ χαρήσομαι, καὶ πάν-
 τες οἱ ἅγιοι ἐνδύσονται α
 εὐφροσύνην.

ιδ'. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
 πάντα ἠκούσατε· ἔλεθε
 ἢ ἐαυτοῖς ἢ τὸ σκότος,
 ἢ τὸ φῶς, ἢ τὸν νόμον δ'
 κυρίου, ἢ ἔργα δ' Βελιάρ.

a δικαιοσύνην.

* *Stare faciet*, habet uterque Manuscriptus Codex, adeo ut vix dubium sit, Robertum in versione sua hunc sensum expressisse, eo quod in Græco legeret *στήσει*, uti habet Codex Cantabrigiensis. Verum hæc lectio, indeque nostra versio, antecedentibus pariter ac sequentibus verbis, ipsique rei naturæ repugnat. (*nisi accipias pro sistere, hoc est facere ut desinat & quiescat.*) Optime vero cuncta sibi in vicem consonant, si ex Oxoniensi Codice Græco reponas *ἀποστήσει* *abscedere faciet*, *amovebit*. 1 Acceptabit Dominus in dilectis ejus. 2 Inducentur lætitia.

difi, * statuetque mi-
 nantem gladium adver-
 sus Adam, & pascet san-
 ctos de ligno vitæ, &
 Spiritus sanctificationis
 erit in eis. Beliar autem
 ligabitur ab ipso, & da-
 bit potestatem filiis suis
 ad calcandum super per-
 niciosos Spiritus. Et læ-
 tabitur Dominus in fi-
 liis suis: & 1 acceptabit
 eum Deus in dilectum"
 usque in sæcula. Tunc
 exultabit Abraham,
 Isaac, & Jacob, & ego
 gaudebo, & omnes san-
 cti. 3

XIX. Et nunc, filii
 mei, omnia audistis. Eli-
 gite igitur vobismetip-
 sis, vel tenebras vel lu-
 cem, vel legem Domini

Καὶ

Καὶ ἀπεκρίθημεν ἡμεῖς,
 τῷ πατρὶ, λέγοντες· Ενώ-
 πιον κυρίου πορευσόμεθα
 κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ. Καὶ
 εἶπεν ὁ πατήρ ἡμῶν, Μάρ-
 τυς κύριον, καὶ μάρτυρες
 οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ μάρ-
 τυς ἐγὼ, καὶ μάρτυρες ὑ-
 μεῖς, περὶ τοῦ λόγου τοῦ στόμα-
 τος ὑμῶν. Καὶ ἐπαμει-
 νάρτυρες καὶ ἔτως ἐπαύ-
 σατο Λευὶ, ἐντελλόμενος
 τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐξέτεινε
 τὰς πόδας αὐτοῦ, καὶ προσ-
 τέθη πρὸς τὰς πατέρας
 αὐτοῦ, λήσας ῥλζ'. καὶ ἐθη-
 καν αὐτὸν ἐν σορῶ· καὶ ὕσε-
 ρον ἐθαψαν αὐτὸν ἐν Χε-
 βρων, ἀνὰ τὴν χεῖρα· Ἀβρα-
 ἂμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰα-
 κώβ.

Ἰδδας.

ΑΝτίγραφον λόγων
 Ἰδδα, ὅσα ἐλάλησε
 τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, πρὸς
 ἀποθανεῖν αὐτὸν. Συναχ-
 θέντες ἦλθον πρὸς αὐτὸν,
 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τέταρτον

τὴν χεῖρα.

vel opera Beliar. Et re-
 spondimus nos patri,
 dicentes: Coram Do-
 mino ambulabimus,
 secundum legem ipsius.
 Et dixit pater noster:
 Testis est Dominus, te-
 stes Angeli ejus, & testis
 ego, & testes vos de ser-
 mone oris vestri. Et
 cum diximus, testes eri-
 mus, requievit Levi,
 hæc mandans filiis suis,
 & extendit pedes suos, &
 appositus est ad patres
 suos, cum vixisset cen-
 tum & tringinta septem
 annos, & posuerunt
 eum in thecam, & po-
 stea sepelierunt eum in
 Hebron juxta Abraham,
 Isaac, & Jacob.

*Testamentum Juda, de For-
 titudine, Avaritia, &
 Fornicatione. IV.*

TRanscriptum ser-
 monum Juda.
 quæcunque locutus est
 filiis, antequam mo-
 reretur. Congregati
 venerunt ad ipsum, &

υἱος

υἱὸς ἐγενόμην ἐγὼ τῷ πατρί
 μου, καὶ ἡ μήτηρ μου ὠνό-
 μασέ με Ἰούδαν, λέγουσα·
 ἀνθομολογῶμαι κυρίῳ, ὅτι
 δέδωκέ μοι καί γε τέταρ-
 τον υἱόν. Ὁξύς ἤμην καὶ σπυ-
 δαῖς ἐν νεότητί μου, καὶ
 ὑπακούων τῷ πατρί κα-
 τὰ πάντα λόγον καὶ ἡ εὐ-
 λόγην τὴν μητέρα, καὶ τὴν
 ἀδελφὴν τὴν μητέρα μου.
 Καὶ ἐγένετο ὡς ἡ δρώσῃ,
 καὶ ὁ πατήρ μου Ἰακώβ ἠ-
 πύξατό μοι λέγων· Βασι-
 λεὺς ἔσῃ κατευοδῶν
 ἐν πάσι.

Ε'. Καὶ ἔδωκέ μοι κύ-
 ριν χάριν ἐν πάσι τοῖς
 ἔργοις μου, ἔντε τῷ ἀγρῷ
 καὶ ἐν τῷ οἴκῳ· ὡς εἶδον,
 ὅτι συνέδραμον τῇ ἐλαί-
 φῳ, καὶ πιάσας αὐτήν,
 ἐποίησα τῷ πατρί μου
 βρῶμα. Τὰς δορκάδας
 ἐκράτην ἀπὸ τοῦ δρόμου καὶ
 πάν, ὅ, τι ἦν ἐν τοῖς πεδίοις,

dixit eis: quartus filius
 effectus sum patri meo,
 & mater mea vocavit
 me Judam, dicens: con-
 fiteor Domino, quoni-
 am dedit mihi & quar-
 tum filium. Velox eram
 & studiosus in juven-
 te mea, & obediens pa-
 tri meo secundum
 omne verbum, & bene-
 dicebam matri meae, &
 forori matris meae; &
 factum est, quod effe-
 ctus sim vir, & pater
 meus Jacob oravit super
 me, dicens: Rex eris, &
 prosperatus in omni-
 bus.

II. Ecce dedit mihi
 Deus gratiam in omni-
 bus operibus meis, in
 agro, & in domo. Ut
 videbam, quod concur-
 rebam cervarum, & appre-
 hendens ipsam feci ci-
 bum patri meo; & ca-
 pras superabam per-
 cursum, & omne, quod
 κατε-

α λία. b ἐτίμων.

c ἡδυνῶσθαι. d ἐπηνύξατο.

e οἶδα.

I Ue.

καὶ ἐλαίμβανον, ἀφοράδα
ἀγρίαν κατέλαβον, καὶ
πιάσας ἡμέρωσα, καὶ λέ-
οντα ἀπέκλεινα, καὶ ἀφει-
λάμην ἔριφον ἐκ τῆς σό-
μας αὐτῆς. Ἀρκίον λα-
βὼν ἀπὸ τῆς ποδός, ἀπέλυ-
σα εἰς τὸν κρημνόν· καὶ πᾶν
θηρίον, εἰ ἐπέσρεφεν ἐπ’
ἐμέ, διέσπων αὐτὸ, ὡς
κύνα. Ἀγρίῳ χοίρῳ συνέ-
δραμον, καὶ προλαβὼν ἐν
τῷ τρέχειν με, κατεσά-
ραξα αὐτὸν. Πάρδαλις ἐν
Χεβρών προσεπήδησεν ἐπὶ
τὸν κύνα. καὶ πιάσας αὐ-
τὴν ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἀπε-
κόντισα αὐτὴν, καὶ ἐρρά-
γη ἐν τοῖς ὄροις Γάζης. Βῆν
ἀγρίον ἐν χώρᾳ νεμέμδον
ἐκράτησα ὁ τῶν κεράτων,
καὶ ἐν κύκλῳ συσείσας,
καὶ σκοτίσας, ῥίψας ἀν-
εἶλον αὐτόν.

γ’. Καὶ ὅτε ἦλθον οἱ δύο
βασιλεῖς τῶν Χανααναίων
τεθωρακισμένοι ἐπὶ τὰ
ποίμνια, καὶ πολὺς λαὸς

a Defunt. b κρατεῖσας.

1 Leonem interfeci &. 2 Canem. 3 Gazæ. 4 Et obte-
nebrans, jaciens.

erat in campis, capie-
bam, & equam agre-
stem apprehendens,
mansveseci, & 1 eripie-
bam hœdum ex ore e-
jus. Ursū capiens pe-
de, præcipitabam, &
omnem feram rever-
sam ad me dilacerabam
eam, ut 2 canis". Porco
sylvestri concurrebam,
& præoccupans in cur-
rendo, dilaceravi eum.
Pardalis in Hebron in-
siluit super canem, &
apprehendens eam sta-
tim cauda, abjiciebam
eam, & disrupta est in
terminis 3 Gare". Bo-
vem sylvestrem in re-
gione pastum tenui
cornibus, & in circulum
volvebam, & 4 quum
in tenebris jacerem",
occidi.

III. Quando venie-
bant duo Reges Chana-
næorum loricati super
greges, & multus popu-
lus

μεῖ' αὐτῶν, καὶ γὰρ μόνος
 δραμῶν ἐπὶ τὸν βασιλέα
 α Σαρ, σιυνέχον' αὐτὸν, καὶ
 ἐπὶ τὰς κνημίδας κρέσας,
 καλίσσασα, καὶ ὅτως ἀν-
 εἶλον αὐτόν. Καὶ τὸν ἕτερον
 βασιλέα Ταφνέ, καθή-
 μνον ἐπὶ ἑῖ ἵππῳ, ἀνείλον
 αὐτόν, καὶ ὅτως πάντα
 τὸν λαὸν b διεσκόρπισα.
 Τὸν Ἀχωρ βασιλέα, ἄνδρα,
 γίγαντα, βάλλοντα τόξα
 εἰς προῶθεν καὶ ὀπίσθεν ἐφ'
 ἵππῳ ἀνειλόμην, λίθον
 ἐξήκοντα λίτρων, ἀκοντί-
 στας δέδωκα c, καὶ ἀπέ-
 κτεινα αὐτόν. καὶ πολέμη-
 σας τὸν Ἀχωρ ἐπὶ ὥρας
 δύο, ἀπέκτεινα αὐτόν, καὶ
 εἰς δύο μέρη ποιήσας τὴν
 αὐτίδα αὐτοῦ, σιυνέκοψα
 τὰς πόδας αὐτοῦ. Ἐν ᾧ τῷ
 ἔκδύεν με αὐτὸν τὸν θώ-
 ρακα, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες ὀκ-
 τῶ, ἐταῖροί αὐτοῦ, ἤρξαντο
 πολεμεῖν πρὸς με. Ἐνείλη-
 σας δὲ τὴν εὐολὴν μου ἐν
 τῇ χειρὶ μου, λίθοις σφεν-
 δονήσας αὐτοὺς, τέσσαρας

lus cum ipsis, & ego so-
 lus currens super i gre-
 gem", Sur Regem con-
 tinui; & in tibiis percu-
 tiens prostravi, & ita oc-
 cidi eum. Alium Regem
 Taphuen sedentem
 in equo occidi, atque ita
 omnem populum di-
 sperxi. Achor Regem,
 virum gigantem, sagit-
 tantem ante & retro, in
 equo apprehendens, la-
 pidem sexaginta libra-
 rum vibrans, projeci
 in equum, 2 ipsum vero
 interfeci". Et expugnans
 Achor horis duabus,
 occidi, & dissecans cly-
 peum ejus, conscidi pe-
 des ejus. In exuendo
 autem ejus thoracem,
 ecce octo viri, amici
 ejus, inceperunt pugna-
 re adversus me. Invol-
 vens ergo 3 manum
 meam, lapidibus funda"
 percutiens ipsos, qua-
 tuor eorum occidi, alii
 ἔξ

a Ἀχωρ σιυνέχον. b αὐτῶν. c τῷ ἵππῳ.

1 delendum. 2 Et occidi eum 75. 3 Stola meam in manu
 mea, lapidibus cum funda.

ἐξ αὐτῶν ἀνείλον· οἳ ᾗ ἄλ-
λοι ἔφυγον. Καὶ Ἰακώβ ὁ
πατὴρ ἡμῶν αὐεῖλε τὸν
Βελισάθ, βασιλέα πάν-
των τῶν βασιλέων, γί-
γαντα τῇ ἰχύϊ, πηχέων
δώδεκα. Καὶ ἐπέπεσεν ἐπ'
αὐτὸς τρόμου, καὶ ἐπαύ-
σαντο πολεμῶντες ἀφ' ἡ-
μῶν. Διὰ τὸ ἀμέριμνος
ἦν ὁ πατὴρ μου ἐν τοῖς πο-
λέμοις, ὅτι ἐγὼ ἤμην σὺν
τοῖς ἀδελφοῖς μου. Εἶδε γὰρ
ἐν ὁράματι περὶ ἐμοῦ, ὅτι
ἄγγελος δυνάμεως συνε-
πεται μοι ἐν πάσι, ἵνα μὴ
ἡττηθῶ.

δ'. Καὶ κατὰ νότον γέ-
γονεν ἡμῖν πόλεμος μέι-
ζων ἢ ἐν Σικήμοις. καὶ
ἐδράξαμαι μετὰ τῶν
ἀδελφῶν μου, ἐδίωξα χι-
λίας ἀνδρας, καὶ ἀπέκτει-
να ἐξ αὐτῶν ἀνδροσίσκους
ἀνδρας· καὶ τέσσαρας βα-
σιλεῖς. Καὶ ἀνέλθον ἐπ'
αὐτὸς ἐπὶ τῆς τοίχης, καὶ
ἄλλας δύο βασιλεῖς ἀνεί-
λον· καὶ ὥτως ἠλευθερώ-
σαμεν τὴν Χεβρών, καὶ ἐλά-

autem fugerunt. Et
Jacob pater noster occi-
dit Beelisa, Regem
omnium Regum, gi-
gantem fortitudine, cu-
bitorum duodecim; Et
cecidit super ipsos 1 ti-
mor", & quieverunt
pugnare contra nos.
Propter hoc 2 sollicitus"
erat pater meus, quan-
do in præliis eram cum
fratribus meis. Vidit
3 in visione de me, quo-
niam Angelus virtutis
sequebatur me in omni-
bus, ut non vincerer.

IV. Et secundum 4
auspicium" factum est
nobis prælium majus,
quam quod in Sichimis,
& fortiter prælians cum
fratribus meis, persecu-
tus sum mille viros, &
occuldi ex eis ducentos
viros, & quatuor Reges.
Et adscendi super ipsos
super murum, & alios
duos Reges occidi, & ita
liberavimus Hebron, &
Βομεν

1 Tremor. 2 Sine solitudine. 3 enim. 4 austrum.

βοῦδν πασαν τὴν αἰχμῶ-
λωσίαν τῶν βασιλείων.

ε. Καὶ τῇ ἐξῆς ἀπήλ-
θομεν εἰς ἑτέραν πόλιν,
κραταράν καὶ τεχέρη, καὶ
προσέγγισον ἡμῖν, θάνατον
ἀπειλῶσαν. Εγὼ δὲ καὶ
Γαδ προσήξαμεν ἀπὸ ἀνα-
τολῶν τῆ πόλεως. Γαβὴμ
δὲ καὶ Λευὶ ἀπὸ δυσμῶν καὶ
νότι. Καὶ νομίζοντες οἱ ἀπὸ
τῆ τείχους, ὅτι ἡμεῖς μόνοι
ἐσμεν, ἀφεικύνθησαν
πρὸς ἡμᾶς καὶ ὥτως λα-
θραῖοι οἱ ἀδελφοί με ἐξ
ἐκατέρων ἀπασσάλοις ἐπ-
ανέβησαν τῷ τείχει, καὶ
εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἀ-
γνοούντων αὐτῶν. Καὶ ἐλά-
βομεν αὐτὴν ἐν σώματι
μαχαίρας, καὶ τὰς ἐν τῷ
πύργῳ καταφυγόντας,
ἐμπρήσαντες τὸν πύργον,
σὺν αὐτοῖς ἐλάβομεν. Καὶ
ἐν τῷ ἀπιέναι ἡμᾶς, ἀνδρες
θαφθεῖς ἐπέβαλον τῇ αἰ-
χμῶλωσίᾳ ἡμῶν, β καὶ
ὡς ἐλάβοντες αὐτὴν τοῖς

abduximus omnes i ca-
ptivos.

V. Postero die abivi-
mus in 2 Arecam" civi-
tatem potentem, mu-
ratam & inaccessibi-
lem, minantem nobis
mortem. Ego igitur &
Gad advenimus ab ori-
ente civitatis, Ruben
vero & Levi ab occiden-
te & austro. Et putabant
qui super muros erant,
quod nos soli essemus, ac
irati" invasere nos; &
ita latentes fratres ex
utroque parte scalis ad-
scenderunt murum, &
intraverunt civitatem,
ignorantibus ipsis. Et
cepimus eam in ore gla-
dii, & refugientes in
turrim, incendentes
eam, cum ipsis cepimus.
Et quum recederemus,
viri Taffi insidiabantur
prædæ nostræ, & acce-
perunt eam cum filiis
Pp υἱοῖς.

α. Τῷ μερῶν. β. καὶ πρῶτον ἦν αὐτὴν.

1 add. Reges. 2 Arecam 62. Arecam 75, unde Robertus Lin-
colnienſis in ſuo Græco exemplari legiſſe videtur
Αρέταν vel Αρέθαν pro ἑτέρῃ. 3 Dele.

ὑοῖς ἡμῶν, σιυνήψαμεν πρὸς αὐτοὺς ἀεὶ ὡς θαφθαί^α; καὶ κτείναντες ἀπεκτείναμεν, καὶ τὴν πόλιν ἐνεπρήσαμεν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἐσκυλεύσαμεν.

ε'. Καὶ ὡς * ἡμεῖς ἐν τοῖς ὕδασι Κεζησαί, οἱ ἀπὸ Ἰωβήλ ἦλθον πρὸς ἡμᾶς εἰς πόλεμον, καὶ β σιυνήψαμεν αὐτοῖς^β, καὶ κτείναντες ἀπεκτείναμεν, καὶ ἦν ἀπὸ Σηλωμ συμμάχους αὐτῶν ἀπεκτείναμεν καὶ ἐκ ἐδώκαμεν αὐτοῖς διέξοδον καὶ εἰσελθεῖν πρὸς ἡμᾶς. Καὶ οἱ ἀπὸ Μεχῆρ ἐπῆλθον ἡμῖν τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ, λαβὴν τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ προσάξαντες αὐτοῖς ἐν κρατερᾷ μάχῃ πρὸς ἐγόμεθα, ὅτι ἦσαν πληθύνοντες αὐτοῖς ἐν αὐτοῖς. καὶ ἀπεκτείναμεν αὐτοὺς πρὸς τὸ ἀναβῆναι τὴν ἀνάβασιν. Ὡς δὲ ἦλθομεν τῇ πόλει αὐτῶν, αἰγυαῖκες αὐτῶν ἐκύλιον ἐφ' ἡμᾶς λίθους ἀπὸ-

nostris. Nos vero deprehendimus eos ad Tafsum, atque occidimus, & civitatem incendiimus, omnia, quae in ipsa erant, spoliantes.

VI. Et ut eram in aquis i Gurebaⁱ, ii. qui a Jobel, veniebant adversus nos in praelium² contigimus eos, * simul eos, qui a Selon compugnatores ipsorum erant³ spoliavimus, & occidimus, & non dedimus eis egressum veniendi ad nos. Et a Machir venerunt quinto die, ut captivos abducerent, ad quos⁴ in perseveranti pugna venimus, quoniam erat multitudo potens in eis, & occidimus eos, antequam adscenderunt adscensionem. Ut autem venimus ad civitatem eorum, mulieres eorum

α ἐν τῷ θαφθαί. * interpretes legit ἡμεν. β καὶ σιυνήψαντες ἐτρέψαμεν αὐτους.

i Chuseba 75. 2 Ei. * ipsosque occidimus. 3 Delenda. 4 Adducen-tes add.

ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς ὄρεως
ἐν ᾗ ἦν ἡ πόλις. Καὶ ὑπο-
κρυβέντες ἐγὼ καὶ Συμε-
ὼν ἐξόπιοθεν, ἐπελαβόμε-
θα τῶν ὑψηλῶν, καὶ ὅλην
τὴν πόλιν ὥλοθρεύσαμεν.

ζ'. Καὶ τῇ ἐξῆς ἐρρήθη
πρὸς ἡμᾶς, ὅτι α αἱ πό-
λεις τῶν δύο βασιλέων" ἐν
ὄχλῳ βαρεῖ b ἐρχονταί
πρὸς ἡμᾶς. Εγὼ ἔν καὶ
Δαν παρομοισάμενοι Ἀ-
μορραῖες, ὡς σύμμαχοι
ἤλθομεν εἰς τὴν πόλιν αὐ-
τῶν. Νυκτὶ δὲ βαθεία c
ἐλθόντες τοῖς ἀδελφοῖς" ἡ-
δείξαμεν τὰς πυλάς d, καὶ
πάντας αὐτοὺς καὶ τὰ αὐ-
τῶν e προκομίσαντες, τὰ
τρία τεῖχη αὐτῶν καθεί-
λαμεν. Καὶ ἐν τῇ Θάμνᾳ
προσηγγίσασαμεν, ἧ ἦν
πᾶσα ἡ f ἀποφυγὴ" τῶν
πολεμίων βασιλέων. Τότε
ὀβριζόμενοι ἐθύμωθην,
καὶ ὤρμησα ἐπ' αὐτοὺς
ἐπὶ τὴν κορυφήν, καὶ κεί-

α αἱ πόλεις βασιλέων.
β τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν.

γ πᾶν τὰ αὐτῶν.

δ Ποιοὶ 2 delenda.

volvebant super nos la-
pides a vertice montis,
in quo erat civitas. Et
latitantes ego & Simeon
a posteriori, apprehen-
dimus excelsa, & totam
civitatem perdidimus.

VII. Et sequenti die
dictum est nobis, quod
civitates duorum Re-
gum in i praelio" gravi
venirent ad nos. Ego
igitur & Dan, fingentes
nos Amorrhæos, & so-
cios, venimus in civita-
tem eorum. Nocte au-
tem profunda 2 venien-
tes ad aditus civitatis",
aperuimus advenienti-
bus fratribus nostris
portas patenter, & o-
nes eos, & quæ eorum
erant, perdidimus, &
deprædantes, tres mu-
ros eorum prostavi-
mus. Et in Thamma
appropinquavimus, ubi
erat omne refugium.

Pp 2

vos

β ἐρχέσθαι. γ ἐλθόντων
δ αὐτοῖς. ε ὥλοθρεύσα-

ζ ἀποσκευή.

νοι ἐσφενδόνον ἐπ' ἐμε λί-
θοις καὶ τόξοις· καὶ εἰ μὴ
δὲν ὁ ἀδελφός μου συνε-
μάχησέ μοι, εἶχόν με ἀνε-
λεῖν. Επὶ ἡλθοῦν ἐν ἐπ' αὐ-
τὸς μετὰ θυμοῦ, καὶ πάντες
ἐφυγον καὶ αὐτὸν διελθόντες·
δι' ἄλλης οὐδὲν, ἐλθόντες
ἐδεήθησαν δὲ πατρός μου,
καὶ ἐποίησαν εἰρήνην μετὰ
αὐτῶν, καὶ ἐκ ἐποίησα-
μεν αὐτοῖς ὅθεν κακόν,
ἀλλ' ἐποίησαμεν αὐτοῖς
ὑποσπόνδους, καὶ ἀπεδώ-
καμεν αὐτοῖς πᾶσαν τὴν
αἰχμαλωσίαν. Καὶ ὥκο-
δόμησα ἐγὼ τὴν Θάμναν,
καὶ ὁ πατήρ μου τὴν Ραμ-
βαήλ. Εἴκοσι ἔτην ἤμην,
ὅτε ἐγένετο ὁ πόλεμος δὲ
ταῦτα καὶ ἦσαν οἱ Χαναναῖοι
φοβούμενοί με, καὶ τὸς ἀ-
δελφούς μου.

ἦ. Ἦν δὲ μοι καὶ κτήνη·
πολλὰ, καὶ εἶχον ἀρχιποι-

bellantium Regum.
Tunc injuriam passus
iratus sum, & impetum
feci in ipsos super verti-
cem, & illi fundis jacie-
bant super me lapides,
& jaculabantur arcubus:
& nisi Dan frater suppe-
tias mihi tulisset, inter-
fecissent me. Venimus
igitur irruentes in ipsos
cum furore, & omnes
fugerunt: & transeun-
tes per aliam viam sup-
plices fiebant patri
meo, & iniit foedus cum
eis, & non fecimus eis
quicquam mali, sed i
recepimus eos in socie-
tatem, & reddidimus
eis omnes captivos. Et
ædificavi ego 2 Chan-
na, & pater Rambahel.
Viginti annorum eram,
quando factum est istud
bellum, & erant Cha-
nanæi timentes me, &
fratres meos.

VIII. Erant autem
mibi pecora multa, &
μῆνα

a deest. b αὐτῶν,

1 fecimus eos sub amicitia subiectos. 2 Thamma.

μέμα Ιεράμ την Οδολαμί-
την· πρὸς ὃν ἐλθὼν, εἶδον
α Βάρσαι" βασιλέα Οδο-
λαμ. Καὶ ἐποίησεν ἡμῖν
πότον καὶ ᾤχευσε καλέσας
δίδωσί μοι τὴν θυγατέρα
αὐτῆς ὡς Βησβε" εἰς γυναῖ-
κα. Αὕτη ἔτεκε μοι τὸν Εἰρ,
καὶ τὸν Αυνάν, 21) καὶ Σι-
λὼν. ὧν τὰς δύο ἀτέκνης
ἀνείλε κύριος. ὁ γὰρ Σι-
λὼμ ἔζησε, καὶ τὰ τέκνα
αὐτῆς ὑμεῖς ἐστέ.

θ'. Δεκαοκτὼ ἔτη ἐποιή-
σαμεν εἰρήνην, ὃ πατὴρ
ἡμῶν καὶ ἡμεῖς, μετὰ τῷ ἀ-
δελφῷ αὐτῆς Ησαῦ, καὶ οἱ
υἱοὶ αὐτῆς μετ' ἡμῶν, μετὰ τῷ
ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐκ Μεσοπο-
ταμίας ἀπὸ Λάβαν. Καὶ
πληρωθέντων τῶν δεκαο-
κτὼ ἐτῶν, ἐν τῷ τεσσαρά-
κοστῷ ἔτει τῆς ζωῆς μου,
ἐπῆλθεν ἡμῖν Ησαῦ ὁ ἀδελ-

habebam principem
pastorum Iran Odola-
mitem, ad quem quum
veni, vidi I Barfan" Re-
gem Odolam. Et fecit
nobis convivium, &
precans dedit mihi fili-
am suam Bethsue in uxo-
rem. Hæc peperit mihi
Er, Aunam, & Silom,
quorum duos sine filiis
occidit Deus: Silom
enim vixit, & filii ejus
vos estis.

IX. Octodecim annis
fecimus pacem, pater
noster & nos, cum fra-
tre ejus Esau, Et filii ejus
nobiscum, postquam
venimus nos ex Meso-
potamia a Laban. Et im-
pletis octodecim annis,
in 40mo anno vitæ
meæ, supervenit nobis
Elau frater patris mei in
Pp 3

a Βαρσαβα. b Βησβε.

I Berlan 75.

21) Origenes Tom. VIII. Comment. in Johannem p. 132.

Τῷ Ιεῶα παρ' ἡμῖν μὲν ὁ δευτέρῳ αὐνάν εἶναι
λέγεται, ὡς καὶ ἡ Εβραϊκὴ ὠνάν ἐστίν. Juda se-
cundus (filius) apud nos quidem Anan esse dicitur, apud
Εβραίους vero Onan.

Φὸς ὃ παῖς μου, ἐν λαῷ
 βαρεῖ καὶ ἰχυρῷ· καὶ α
 ἔπεσεν· ἐν τόξῳ Ἰακώβ b,
 καὶ ἦρθη νεκρὸς ἐν ὄρει
 Σιείρ· καὶ πορευόμενος c
 ἐπάνω Εἰρραμνά· ἀπέθανεν.
 Ἡμεῖς δὲ ἐδιώξαμεν
 ἐπὶ τὰς ὑψὺς Ἡσαῦ. Ἦν δὲ
 Ἰάτοις πόλις καὶ τεῖχος
 σιδηρῆν, καὶ πύλαι χαλ-
 καῖ· καὶ ἔκ ἡδυνήθημεν
 εἰσελθεῖν ἐν αὐτῇ, καὶ
 ὡς ἐκαθίσαντες ἐπολιορ-
 κῶμεν αὐτούς. Καὶ ὡς ἔκ
 ἡνοιγον, μετὰ ἑκοσιν ἡμέ-
 ρας, ὁρῶντων αὐτῶν, προσ-
 ἄγω κλίμακα, καὶ τὴν
 ἀπὶ δα ἐπὶ τῇ κεφαλῇ μου·
 καὶ ἀνῆλθον ἀπαδε-
 χόμενος d λίθους ὥς τα-
 λάντων τριῶν. καὶ ἀνελ-
 θὼν d τέσσαρας τὰς δυ-
 κατὰς ἐξ αὐτῶν. Καὶ τὶ
 ἐξῆς ἐμβάντες Ραβημ καὶ
 Γαδ ἀνέβησαν ἑτέρους ἐξ. Τό-
 τε αἰτῶσιν ἡμᾶς· ἵνα

1 praelio" gravi & forti,
 & cecidit in arcu Jacob,
 & latus est mortuus in
 montem 2 Sen", Nos
 autem persecuti sumus
 super filios Esau. Erat
 autem eis civitas, &
 murus 3 fortis" ferreus,
 & portæ ærea, & non
 potuimus intrare in
 eam, obsidentes vero
 conclusimus eos. 4 Cum
 autem non apparerent"
 intra dies viginti, vi-
 dentibus eis adduxi sca-
 lam, & galeam super
 caput meum, & adscen-
 di, accipiens 5 lapidem",
 pondere talentorum
 trium, & 6 occidi qua-
 tuor potentes ex ipsis.
 Et die sequenti intran-
 tes Ruben & Gad, occi-
 derunt alios * sexagin-
 ta. Tunc offerebant pa-
 cem, & consilio patris
 πρὸς

a ἔπαισεν. b τὸν Ἡσαῦ add. c ἐν Ἀνονιεράμ. d ἀ-
 νελθὼν, propter similitudinem vocis præcedentis incuria
 scribæ omissum.

1 Populo. 2 Seir, & vadens super Iræmma mortuus est.
 3 dele. 4 Et ut non aperuerunt. 5 lapides. 6 ad-
 scendens occidi. * sex, primores scilicet ipsorum.

πρὸς εἰρήνην. καὶ γενόμενοι
 τῷ βαλῆς δὲ πατέρες ἡ-
 μῶν, ἐδεξάμεθα αὐτὰς
 ὑποφόρες. Καὶ ἦσαν δι-
 δόντες ἡμῖν πυρὸς κόρας
 φ'. ἐλαίῳ βέθ φ'. οἶνον μέ-
 τρα χίλια φ'. ἕως ὅτε κατ-
 ἤλθομεν εἰς Αἴγυπτον.

ι. Μετὰ τὴ ταῦτα Εἰς ὃ
 ἦος μὲ ἀγεται τὴν Θάμαρ
 ἐκ Μεσοποταμίας θυγα-
 τέρα Αράμ. Ἦν δὲ Εἰρ
 πονηρὸς, καὶ ἠπόρει πρὸς
 τὴ Θάμαρ, ὅτι οὐκ ἦν ἐκ
 γῆς Χαναάν. Καὶ ἀγγε-
 λὸς κυρίου ἀνέειλεν αὐτὸν
 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῇ νυκτὶ,
 καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω αὐτὴν,
 κατὰ πανουργίαν τῆ μη-
 τρὸς αὐτῆς. α. οὐδ' ἠθέλην
 ἔχειν τέκνα ἀπ' αὐτῆς. Εν
 ταῖς ἡμέραις δὲ Θαλάμᾳ
 ἐπεγάμβρευσεν αὐτῇ τὸν
 Αὐωάν, καί γε οὐτὸ ἐν πο-
 νηρίᾳ οὐκ ἔγνω αὐτὴν, ποιή-

nostri recepimus eos
 tributarios. Dabant au-
 tem nobis frumenti
 Coros* ducentos", &
 olei ι Bes" quingentos,
 vini mensuras mille &
 quingentas, donec de-
 scendimus in Ægy-
 ptum.

X. Post hoc Her filius
 meus duxit uxorem
 Thamar ex Mesopota-
 mia, filiam Aram. Erat
 autem Her perniciosus,
 & dubitavit de Thamar,
 quoniam non erat ex
 terra Chanaan. Et An-
 gelus Domini occidit
 eum tertia die in nocte,
 & ipse non cognovit
 eam propter astutiam
 matris suæ, 2 & hic in
 malitia mortuus est":
 non enim voluit habere
 filios ex ipsa. In diebus
 thalami dedi ei virum
 Pp 4 σας

a Hæc in Oxoniensi Codice male sunt omissa: extant vero in
 consequentia: Καί γε οὐτὸ ἀπέθανεν ἐν ποιηρίᾳ,
 quæ in Cantabrigiensi desunt, utique addenda, ut ex Lati-
 na versione patet.

* quingentos. ι Beth. 2. Delenda sunt, quia in neutro MS.
 Codice extant, & contextum interrumpunt.

σας σὺν αὐτῇ ἐνιαυτόν.
 Καὶ ὅτε ἠπειλῆσα αὐτῷ,
 σωῆλθε μὲν αὐτῇ, διέ-
 φθαιρε ᾧ τὸ σπέρμα ἐπὶ
 τὴν γῆν, κατὰ τὴν ἐντο-
 λὴν τῆς μητρὸς αὐτῆς".
 ἠθελον ᾧ καὶ τὸν Σιλωμ
 δῶναι αὐτῇ, ἀλλ' ἡ γυνή
 μου Βησβεὲξ ἀφῆκεν. Επο-
 ηρέευσεν γὰρ πρὸς τὴν Θά-
 μαρ, ὅτι ἔκ ἦν ἐκ θυγα-
 τέρων Χαναάν, ὡς αὐτῇ.

Ἰα'. Καὶ γὰρ ᾔδειν, ὅτι πο-
 ηρὸν τὸ γένος Χαναάν,
 ἀλλὰ τὸ Διαβόλιον τῆς
 νεότητος ἐτύφλωσε τὴν
 καρδίαν μου. Καὶ ἰδὼν αὐ-
 τὴν οἶναχοῦσαν, ἐν μέθῃ
 οἶνον ἠπάτηθην, καὶ συνε-
 πεσα πρὸς αὐτήν. Αὕτη,
 ἀπόντῃ μου, ἐπορεύθη καὶ
 ἔλαβε τῷ Σιλωμ γυναῖκα
 ἐκ γῆς Χαναάν. Γινῆς ᾧ
 ὃ ἐποίησε, κατήρασά μιν
 αὕτη ἐν ὁδῷ τῆς ψυχῆς μου.

α ψυχῆς καὶ τῆς νεότητος.
 1 corrumpit. 2 Eiego.

Aunan, & iste in mali-
 tia non cognovit eam,
 vivens cum ea annum.
 Et quando minatus sum
 ei, coivit quidem cum
 illa, semen vero i cor-
 ruit" in terram secun-
 dum mandatum matris
 suae, & hic in malitia
 mortuus est. Volebam
 autem & Silom dare ei,
 sed uxor mea Bessuc non
 permisit: malignabatur
 enim in Thamar, quo-
 niam non erat ex filia-
 bus Chanaan, sicut ipsa.

XI. 2 Ego enim" scie-
 bam, quoniam pernicio-
 sum erat genus Cha-
 naan, sed consilium ju-
 ventutis cœcavit cor
 meum, & videns eam
 vinum fundentem, in
 ebrietate vini deceptus
 sum, & concidi ad eam.
 Ipsa, me absente, abiit,
 & accepit Silom uxo-
 rem ex terra Chanaan.
 Cognoscens vero, quod
 fecit ita, maledixi ei in

καὶ γὰρ

καί γε αὕτη ἀπέθανεν ἐν
πονηρίᾳ υἱῶν αὐτῆς.

ιβ. Μετὰ ὃ τὰς λόγους
τῆς τῆς, χηρεύσῃς τῆ
Θάμαρ, μετὰ δύο ἔτη ἀκχ-
σασα, ὅτι ἀνερχομαι κεί-
ραι τὰ πρόβατα, κοσμη-
θεῖσα κοσμῶ νυμφικῶ,
ἐκὰς θίθεν ἀπέναντι τῇ πό-
λει πρὸς τὴν πύλην. Νό-
μοι δ' Ἀμορραίων, τὴν
γαμέσαν προκαθίσαι ἐν
πορνείᾳ ἐπὶ αἱμέρας ὡς
τὴν πύλην. Μεθυθεὶς δὲ
ἐγὼ ἐν ὕδατι Χαζήβ, ἐκ
ἐπέγνω αὐτὴν ἀπὸ τῶ οἴ-
νου, καὶ ἠπάτησέ με τὸ
καλὸν αὐτῆς, διὰ τὸ
ῥήματι τὸ κοσμήσεως.
Καὶ ἐκκλίνας πρὸς αὐτὴν,
εἶπον. Εἰσέλθω πρὸς σε
καὶ εἶπε, τί μοι δώσεις;
Καὶ ἔδωκε αὐτῇ τὴν ῥάβ-
δον μου, καὶ τὴν ζώνην, καὶ
τὸ δαδίδημα τὸ βασιλεί-
ας. καὶ ὡς συνηλθον αὐτῇ,
συμείληφεν. Ἀγνοῶν ὃ
ἐποίησεν, ἤθελον αὐτὴν
ἀνελεῖν. πέμψασα ὃ ἐν

dolore animæ meæ, &
ipsa mortua est in mali-
tia filiorum suorum.

XII. * Post hos autem
sermone", vidua exi-
stente Thamar, post
duos annos, 1 adscendo
tondere oves, 2 &" or-
nata sponsalibus orna-
mentis 3 ad portam ci-
vitatis" sedit. Lex enim
Amorrhæorum est, nu-
ptam præsidere in for-
nicatione per septem
dies juxta portam. Ine-
briatus igitur ego in
aquis Horeb, non agno-
vi eam præ vino, & de-
cepit me pulchritudo
ipsius per formam or-
natus, & declinans ad
ipsam, dicebam: ingre-
dior ad te; & dixit mihi,
quid 4 dabis? Et dedi ei
virgam meam, & zo-
nam, & diadema Regni.
Et cum coirem cum illa,
concepit. Ignorans au-
tem quod fecit, volui
occidere eam. Ipsa au-

Pp 5

κρυ-

* Posthæc. 1 Adde audiens, quoniam (id est quod.) 2 dele.
3 extracivitatem ad portam. 4. mihi.

κευπῶ τὰς ἀρραβῶνας,
κατήχυνέ με. Καλέσας ἣ
αὐτὴν, ἤκυσα καὶ τὰς ἐν
μυστηρίῳ λόγους, ὅς κα-
θεύδων σὺν αὐτῇ ἐν τῇ μέθῃ
με ἐλάλησα καὶ ἐκ ἡδυγνήθην
ἀνελεῖν αὐτὴν ὅτι ᾤσα
κυρίᾳ ἦν. Ελεγον γὰρ,
μήποτε ἐν δολιότητι ἐποίη-
σε, ᾤσα ἄλλης λαβῶσα
τὸν ἀρραβῶνα. Ἀλλ' ἔδεδ-
ῆγγισα αὐτῇ ἐτι ἕως θανά-
του, ὅτι βδέλυγμα ἐποίη-
σα τῷτο ἐν παντὶ Ἰσραὴλ.
καί γε οἱ ἐν τῇ πόλει ἔλε-
γον, μὴ εἶναι ἐν τῇ α πό-
λει τελισκομένην. ὅτι ἐξ
ἄλλης χωρὶς ἐλθῶσα πρὸς
βραχὺ ἐκαθίσεν ἐν τῇ
πύλῃ b καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι
οὐδεὶς ἐγνώ, ὅτι εἰσῆλθον
εἰς αὐτὴν. Καὶ μετὰ ταῦ-
τα ἤλθομεν εἰς Αἴγυπτον
πρὸς Ἰωσήφ διὰ τὸν λιμόν.
μὲν ἑτῶν ἤμην, καὶ ὅγ-
ῃ ζῆσα ἐκείνη.

post hoc venimus in Ægyptum ad Joseph propter
famem. Quadraginta sex annorum eram, & se-
ptuaginta tres annos vixi illic.

tem mittens in abscon-
dito arrabones, vere-
cundavit me. Vocans
vero eam, audiavi & in
secreto sermones, quos
locutus sum, dormiens
cum ea, in ebrietate
mea, & non potui occi-
dere eam, quoniam a
Domino erat. Dicebam
autem: Ne forte dolo
mecum agat, i ab illa
accipiam" arrabonem.
Sed neque 2 tetigi eam"
amplius usque ad mor-
tem meam, quoniam
abominationem feci
hanc in omni Israel. Et
qui erant in civitate, di-
cebant non esse in civi-
tate desponsatam, quo-
niam ex alio loco veni-
ens ad breve sedebat in
porta, & aestimavit,
quod nullus me cogno-
vit intravisse ad eam. Et

17.

a πύλη τελωνομένην. b νομίζων.

i ab alia accipiens. appropinquavi ei.

ιγ'. Καὶ νῦν ὅσα λέγω
 ὑμῖν, ἐντέλλομαι, ἀκούσατε
 τέκνα μου ἰδὲ καὶ πατέρας
 ὑμῶν, καὶ φυλάξατε πάν-
 τας τὰς λόγους μου, ἵνα ποιῇτε
 πάντα. ὅτι δικαιοσύνη
 κυρίου, καὶ ὑπακούειν ἐν-
 τολαῖς Θεοῦ. Καὶ μὴ πο-
 ρεύεσθε ὀπίσω τῶν ἐπιθυ-
 μιῶν ὑμῶν· μηδὲ ἐνθυμή-
 σεσι διαβολίων ὑμῶν, ἐν
 ὑπερηφανίᾳ καρδίας ὑ-
 μῶν, καὶ μὴ καυχᾶσθε ἐν
 ἔργοις ἰσχύος νεότητος
 ὑμῶν, ὅτι γε τὸ τοιοῦτον ἐν
 ὀφθαλμοῖς κυρίου. Ἐπει-
 δὴ γὰρ καὶ ἐγὼ καυχῆσα-
 μεν, ὅτι ἐν πολέμοις
 οὐκ ἠπάτησέν με πρόσωπον
 γυναικὸς εὐμόρφου, ὁνειδί-
 ζων ῥαβὴν τὸν ἀδελφόν
 μου, πρὸς Βάλλας γυναικὸς
 πατέρα μου· καὶ τὸ πνεῦμα
 καὶ ζήλος καὶ τὸ πορνείας
 παρετάξαντο ἐν ἐμοί, ἕως
 συνέπεσα εἰς Βησέ τὴν
 Χαναναίαν, καὶ εἰς Θάμαρ
 τὴν θυγατέρα τοῦ
 υἱοῦ μου. Καὶ ἔλεγον τῷ
 πενθερῷ μου συμβαλέυσαι
 τῷ πατρί μου, καὶ ἔτας

XIII. Et nunc qua-
 cunque vobis mando,
 audite filii patrem ve-
 strum, & custodite
 omnes sermones meos
 ad faciendum omnes
 justificationes Domini,
 & ad obediendum man-
 dato Domini Dei. Et
 non ambuletis in desi-
 deriis vestris, neque in
 cogitationibus consilio-
 rum vestrorum, in su-
 perbia cordis vestri, &
 non * glorificemini in
 operibus fortitudinis
 juventutis vestrae, quo-
 niam & hoc est perni-
 ciosum in oculis Domi-
 ni. Quia enim & ego
 glorificatus sum, quoni-
 am in bellis non dece-
 pit me facies mulieris
 formosae, exprobravi
 Ruben fratri meo de
 Balla uxore patris mei.
 Spiritus zeli & fornica-
 tionis incidit in me,
 donec incidi in Bessue
 Chananaeam, & in Tha-
 mar nuptam filiis meis.

λη-

λήψομαι τὴν θυγατέρα
 σου. καὶ ἔδειξέ μοι ἐπ' ὀνό-
 ματι τῆς θυγατρὸς αὐτῆς,
 χρυσὸν πλῆθος ἀπειρον
 ἢ βασιλεύς. καὶ
 αὐτὴν κοσμήσας ἐν χρυ-
 σίῳ καὶ μαργαρίταις,
 ἐποίησεν ἡμῖν οἰνοχοεῖν ἐν
 τῷ δείπνῳ, ἐν καλλεῖ γυ-
 ναικῶν. καὶ ὁ οἶνος διέ-
 σρεψέ μοι τὰς ὀφθαλμοὺς,
 καὶ ἡμαύρωσε τὴν καρδίαν
 μου ἡ ἡδονή. καὶ ἐραδίς
 αὐτῆς συνεπέσα, καὶ πα-
 ρέβην ἐντολὴν κυρίου, καὶ
 ἐντολὴν πατέρων μου, καὶ
 ἔλαβον αὐτὴν εἰς γυναῖ-
 κα. καὶ ἅντα πέδωκέ μοι
 κύριος κατὰ τὸ ἀγαθόν
 τῆς καρδίας μου, ὅτι ἐκ
 εὐφρανθὴν ἐν τοῖς τέκνοις
 αὐτῆς.

ιδ'. καὶ νῦν, τέκνα μου,
 μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ὅτι
 οἶνος ἀφαιρᾷ τὸν νῦν ἀπὸ
 τῆς ἀληθείας, καὶ ἐμβάλ-

Et dicebam socero meo:
 1 Consului" patrem me-
 um, 2 itaque" accipiam
 filiam tuam uxorem, &
 ostendit mihi nomine
 filiae suae auri multitudi-
 nem infinitam; erat
 enim Rex. Ornavit au-
 tem eam auro, & mar-
 garitis, iussitque nobis
 vinum infundere in
 cœna in 3 pulchritudi-
 nem" mulierum. Et vi-
 num pervertit oculos
 meos, & obscuravit cor
 meum voluptas. Et de-
 siderans eam concidi, &
 transgressus sum man-
 datum Domini, & man-
 datum patrum meo-
 rum, & accepi eam in
 uxorem. Et secundum
 consilium cordis mei
 retribuit mihi Domi-
 nus, quoniam non la-
 tatus sum in filiis ejus.

XIV. Et nunc, filii
 mei, ne ebriemini vino,
 quoniam vinum avertit
 intellectum a veritate,
 & immittit iram deside-

λα

λει * ὀργήν" ἐπιθυμίας,
 καὶ ὁδηγεῖ εἰς πλάνην τὰς
 ὀφθαλμούς. Τὸ γὰρ πνεύ-
 μα τ' πορνείας τὸν οἶνον,
 ὡς Δακονον, πρὸς τὴν ἡ-
 δονὴν ἔχει. Ὁ νοός· ὅτι καί-
 γε τὰ δύο ταῦτα ἀφισώσι
 τὴν δύναμιν τ' ἀνθρώπου.
 Ἐάν γὰρ τις πῖνῃ οἶνον εἰς
 μέθην, ἐν ἀλογισμοῖς
 ῥυπαροῖς σωφρασεῖ τὸν
 νῦν εἰς πορνείαν, καὶ ἐκ-
 θερμαίνει τὸ σῶμα εἰς μί-
 ξιν, καὶ εἰ πάρεσι τὸ τ'
 ἐπιθυμίας αἴτιον, πράσσει
 τὴν α' αἵμαρτίαν", καὶ ἔκ-
 αἰσχύνεται. Τοιούτος ἐστὶν
 ὁ οἶνος, τέκνα μου, ὅτι ὁ
 μεθύων ἔδεν αἰδεῖται. Ἰδὲ
 γὰρ καὶ ἐπλάνησε, μὴ
 αἰχμυθῆναι πληθύνῃ ἐν
 τῇ πόλει· ὅτι ἐν ὀφθαλ-
 μοῖς πάντων ἐξέκλινα
 πρὸς τὴν Θάμαρ, καὶ
 ἐποίησα αἵμαρτίαν μεγά-
 λην, καὶ ἀνεκάλυψα κά-
 λυμμα ἀκαθαρσίας ὑἱὸν
 μου, πῖνόν οἶνον. Οὐκ ἡ-
 χύθην τὴν ἐντολὴν τ'
 Θεῶ, καὶ ἔλαβον γυναῖκα

rii, & ducit in errorem
 oculos. Spiritus enim
 fornicationis vinum, ut
 ministrum, ad volupta-
 tes habet intellectus,
 quoniam & duo hæc
 auferunt potentiam ho-
 minis. Si enim aliquis
 biberit vinum in ebrie-
 tatem, cogitationibus
 sordidis conturbat in-
 tellectum in fornicatio-
 nem, & accendit cor-
 pus i in admixtionem",
 & si adest desiderii cau-
 sa, operatur peccatum,
 & non verecundatur.
 Tale est vinum, filii
 mei, quoniam ebrius
 nihil erubescit; 2 & ecce,
 te enim" & me errare
 fecit, ut non erubescere
 multitudinem in
 civitate, quoniam in o-
 culis omnium declinavi
 ad Thamar, & feci pec-
 catum magnum, & re-
 velavi velamen im-
 munditiæ filiorum me-

Χανα-

* Suspicor legendum ὀρμήν impetum. α' ἐπιθυμίαν.

1 Admixtionem. 2 ecce enim.

Χαναanaίαν. Συwέσεως 2
 χρηζει ο πικwν οίνον, τέκνα
 μ8· Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ σύνε-
 σις τ' οἰνοποσίας, ἵνα ἕως
 ὅτ8 ἔχει αἰδw, πίνῃ· εἰάν
 ᾧ παρέλθῃ τὸν ὅρον τῆτον,
 ἐμβαλεῖ εἰς τὸν ν8ν τὸ
 πνεῦμα τ' πλάνης, καὶ
 ποιεῖ τὸν μέθυσον αἰχρο-
 ημονεῖν, καὶ ὡφρανόμεν
 καὶ μὴ αἰχύνεσθ, ἀλλ'
 ἑγκαυχᾶσθ τῇ ἀτιμίᾳ,
 νομίζοντα εἶναι καλόν.

tit intellectum, & adhæret Spiritui" erroris 5 qui"
 facit ebrium turpia loqui, & iniqua agere, & non
 verecundari, sed & gloriari in vilitate, 6 existi-
 mans" esse bonum.

· ιε. Ο πορνέων, a καὶ
 γυμνέμεθ τ' βασι-
 λείας b 8κ" ἐξέρχεται, δε-
 λωθεῖς τῇ πορνείᾳ, ὡς
 καὶ γw γυμνωθεῖς. Ἐδωκα
 2 τὴν ράβδον μ8, τ8-
 τέσι τὸ σήριγμα τ' ἐμῆς
 φύλης· καὶ τὴν ζώνην μ8

orum, 1 bibens" vinum,
 non verecundatus sum
 2 transgredi" mandatum
 Dei, & accepi uxorem
 Chananzam. Propter
 quod intellectu opus
 habet, qui bibit vinum,
 filii mei, & is est intel-
 lectus vini potationis,
 3 quod unusquisq; qui"
 habet erubescentiam,
 bibat: si vero transeat
 terminum hunc 4 amit-

XV. Qui fornicatur,
 & nudatur regno, &
 non egreditur, servus
 effectus 7 fornicatio-
 num", sicut & ego nu-
 datus sum. Dedi enim
 8 aliis" virgam meam,
 hoc est, firmamentum

τ8τέσι
 2 ζημιέμεθ 8κ αἰσθάνεται, καὶ ἄδοξον 8κ αἰχρύ-
 νειται. Καὶν 2 τῖς βασιλεύσῃ, πορνέων γυμνέ-
 μεθ. b deest.

· 1 Bibens, precedente puncto. quod magis mihi placet. 2 de-
 est. 3 ut usquequo. 4 Immittit intellectum & facit Spi-
 ritum 62. 5 &. 6 existimantem. 7 fornicationi 75.
 8 deest.

ἰσχύος δυνάμιν· καὶ τὸ
 διαδήμα, ἰσχύος τὴν δό-
 ξαν τὴν βασιλείας μου·
 καί γε μετάνοήσας ἐπὶ
 ταῖς, οἶνον καὶ κρέας ἐκ
 ἔλαβον ἕως γῆρας, καὶ
 πᾶσαν εὐφροσύνην ἐκ εἶ-
 δον. Καὶ ἔδειξέ μοι ὁ ἄγ-
 γελος τοῦ Θεοῦ ὅτι ἕως τοῦ
 αἰῶνος, καὶ βασιλεῖ, καὶ
 πτωχῷ, αἱ γυναῖκες κα-
 τακυριεύσωσι, ὁ μὲν βα-
 σιλέως ἀρᾷσι τὴν δόξαν,
 ὁ δὲ ἄνδρες τὴν δύναμιν,
 καὶ ὁ πτωχὸς τὴν πτωχείας
 ἐλάχιστον στήριγμα.

15. φυλάσσεσθε ἑν, τέ-
 κνα μου, τὸν ὅρον τοῦ οἴνου.
 Ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ τέσσαρα
 πνεύματα πονηρὰ ἐπι-
 θυμίας, πυρώσεως, ἀσω-
 τίας, αἰχροκερδίας. Ἐάν
 πίνῃτε οἶνον ἐν εὐφροσύνῃ,
 μετὰ φόβου Θεοῦ αἰδούμενοι
 ζήσεσθε. Ἐάν γὰρ πίνετε
 μὴ αἰδούμενοι, καὶ ἀποσῇ
 ὁ Θεὸς τὸν φόβον, λοιπὸν

mea tribus, & zonam
 meam, hoc est, poten-
 tiam: & diadema, hoc
 est, gloriam regni mei.
 Et pœnitens de his, vi-
 num & carnes non as-
 sumpsi usque in lene-
 ctutem, & omnem læ-
 titiam nescivi. Et osten-
 dit mihi Angelus Dei,
 quoniam usque in sæcu-
 lum, & Regi, & pauperi,
 mulieres dominabun-
 tur, & Regis quidem
 tollent gloriam. 1 Cæ-
 terum viri potentia, &
 pauperis paupertatis
 minimum sunt firma-
 mentum".

XVI. Custodite ergo,
 filii mei, modum in 2
 bibendo: sunt enim in
 eo quatuor Spiritus per-
 niciosi, concupiscentia,
 inflammationis, luxu-
 ria, & turpis lucri. Si
 3 bibitis vinum in læti-
 tia cum timore Dei eru-
 bescentes, vivetis. Si
 vero 4 bibitis non eru-

γίνεται

1 virilis autem potentiam, & pauperis paupertatis minimum
 firmamentum, 2 vino, 3 bibatis, 4 bibatis.

γίνεσθαι μέθῃ, καὶ παρεισ-
 έρχεσθαι ἡ ἀναισχυντία.
 a Εἰ ᾧ μηδὲ ὅλως πίητε", ἵνα
 μὴ ἀμάρτητε ἐν λόγοις
 ὕβρεως, καὶ μάχης, καὶ
 συκοφαντίας, καὶ ὀφθαλ-
 μισίας ἐντολῶν Θεοῦ, καὶ
 ἀπολείπετε ἕκ ἐν καιρῷ ὑ-
 μῶν. Καί γε μυστήρια Θεοῦ καὶ
 ἀνθρώπων ἀλλοτρίοις ἀπο-
 καλύπτει ὁ οἶνος, ὡς καί
 γω ἐνόησας Θεοῦ καὶ μυ-
 στήρια Ἰακώβ ᾧ πατρός
 μου ἀπεκάλυψα τῇ Χανα-
 νίτιδι Βησέ, οἷς εἶπεν ὁ
 Θεός μὴ ἀποκαλύψαι.
 Καὶ πόλεμος καὶ ταραχὴς
 αἰτίαι γίνεσθαι ὁ οἶνος.

ιζ'. Εντέλλομαι ὑμῖν,
 τέκνα μου, μὴ ἀγαπᾶν
 ἀργύριον, μηδὲ εὐβλέ-
 πειν εἰς καλὰ γυναικῶν.
 Ὅτι καί γε δι' ἀργύριον,
 καὶ δι' εὐμορφίαν ἐπλανή-
 θην εἰς Βησέ τὴν Χανα-

bescentes, & i recedit"
 Dei timor, jam efficitur
 ebrietas, & subintrat
 in verecundia. * Si vero
 neque omnino bibetis",
 2 non peccabitis", ne-
 que verbis contumelias,
 neque pugnas, neque
 calumniae, neque pra-
 varicationis mandato-
 rum Dei, neque peribi-
 tis in tempore vestro.
 Nam mysteria Dei &
 hominum aliis revelat
 vinum, ut & ego man-
 data Dei & mysteria Ja-
 cob patris mei revelavi
 Chananæ Bessæ, quæ
 vetuit Deus revelare.
 Sed & belli & seditionis
 causa efficitur vinum.

XVII. Mando ergo
 vobis filii mei, ut non
 diligatis argentum, ne-
 que inspicia-
 tis in pul-
 chritudinem mulie-
 rum, quia & propter ar-
 gentum & formosita-
 tem

a Corrige ex Oxon. Cod. τί δὲ λέγω; μηδ' ὅλως πί-
 νετε.

i recedat. * quid vero dicam? ne omnino bibatis. 2 ut
 non peccetis.

ναίαν. Ὅτι οἶδα ἐγὼ, ὅτι
 διὰ τὰ δύο ταῦτα ἔσαι
 τὸ γένος μου ἐν πονηρίᾳ·
 ὅτι καί γε σοφὸς ἄνδρας
 τῶν υἱῶν μου ἀλλοιώσῃ,
 καὶ βασιλείαν ἰδέα σμι-
 κρυνθῆναι ποιήσῃ, ἣν
 ἔδωκέ μοι κύριος ἐν ὑ-
 πακοῇ πατρός. Οὐδέποτε
 γὰρ ἐλύπησα αὐτὸν λέγοντα
 Ἰακώβ τῷ πατρί μου, ὅτι
 πάντα, ὅσα εἶπεν, ἐποίην.
 Καὶ Ἀβραάμ ὁ πατήρ τῷ
 πατρί μου εὐλόγησέ με ὡς
 ἔτῳς. Διότι ἐγὼ οἶδα, ὅτι
 ἐξ ἐμοῦ στήσεται τὸ βασί-
 λευον.

ἡ. Καί γε ἐγνων ἐν βι-
 βλίοις Ἐνώχ τῷ δικαίῳ, ὅσα
 κακοποίησεν ἐν ἐσχά-
 ταις ἡμέραις. Φυλάξετε
 ἐν, τέκνα μου, ἀπὸ τῆς
 πορνείας καὶ τῆς φιλαρ-

tem erravi in Bessue
 Chananzam. Novi e-
 nim, quod propter duo
 hæc erit genus meum in
 malitia, 1 & sapientes
 viros filiorum meorum
 2 pervertent; & reg-
 num Judæ 3, quod dedit
 mihi Dominus in obe-
 dientia patris. Nun-
 quam enim contristavi
 verbum patris mei Ja-
 cob, quoniam omnia,
 quæ dixit 4 mihi, facie-
 bam. Et Abraham pater
 patris mei benedixit
 me, ut 5 pugnarem in
 Israel. Et Isaac insuper
 benedixit me similiter
 sic. Et ego novi, quo-
 niam ex me stabit re-
 gnum.

XVIII. Quoniam &
 legi in libris Enoch ju-
 sti, quod male facietis in
 extremis diebus. Custodi-
 mini ergo, filii mei, a
 fornicatione & avaritia,

Q q

γυρίας,

α Ἰακώβ τὸν πατέρα. β βασιλεύειν Ἰσραὴλ, καὶ
 Ἰσαὰκ ὁμοίως ἐπευλόγησέ με.

1 Quoniam add. 2. alienabunt. 3 minorari facient, addi-
 tum. 4 dele. 5 regnarem.

γυρίας, ἀκῶσατε ἰδὲ αὖτε
 πατέρες ὑμῶν, ὅτι ταῦτα
 ἀφιστὰ νόμου Θεοῦ, καὶ τυ-
 φλοῖ τὸ ἀγαθόν τῆς
 ψυχῆς, καὶ ὑπερηφανίαν
 ἐκδιδάσκει, καὶ ἐκ ἀφίη-
 σιν ἄνδρα ἐλεῆσαι ὅτι πλη-
 σίον αὐτοῦ, σερίσκει τὴν
 ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης
 ἀγαθωσύνης, καὶ συνέχει
 ἐαυτὸν ἐν μόχθοις καὶ πό-
 νοις, καὶ ἀφιστὰ ὑπνον αὐτοῦ,
 καὶ ἀπαπανά σάρκα αὐ-
 τοῦ, καὶ θυσίας Θεοῦ ἐμπο-
 δίζει, καὶ εὐλογίας αὐτοῦ ἐμέ-
 μνησται, καὶ προφήτη λα-
 λῶντι ἐκ ὑπακῆς, καὶ
 λόγῳ εὐσεβείας προσο-
 χθίζει. ὁ δὲ δύο γὰρ πάθη
 ἐναντία τῶν ἐντολῶν Θεοῦ
 δουλεύων Θεῷ, Θεοῦ
 ὑπακῆς ὁ δύναται, ὅτι
 ἐτύφλωσαν τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, ὡς ἐν
 νυκτὶ, πορεύεται.

audite Judam patrem
 vestrum, quoniam ista
 separant a lege Dei, &
 excæcant consilium a-
 nimæ, & superbiam do-
 cent, nec patiuntur
 quenquam misericor-
 diam exhibere proximo
 suo, privant animam
 ipsius bonis omnibus, &
 detinent ipsum in labo-
 ribus & doloribus, se-
 parant etiam somnum
 ab eo, & consumunt
 carnes ipsius: 1 Postre-
 mo, sacrificia Dei im-
 pediunt, & benedictio-
 nes 2 negligunt, Pro-
 phetæ loquenti non
 obediunt, & verbo pie-
 tatis offenduntur. Duo
 enim passionibus istæ con-
 trariæ sunt mandatis
 Dei: serviens his Deo
 obedire non potest,
 quoniam 3 perstringunt
 mentem hominis, & in
 die, sicut in nocte am-
 bulat.

9.

α Θεοῦ ὁ μνημονεύει. β δύο γὰρ πάθη ἐναντίους
 τῶν ἐντολῶν Θεοῦ δουλεύων.

1 Et, 2 non piecitatem, 3 concutientes animum ejus.

ιθ'. Τέκνα μὲν, ἡ φι-
λαργυρία πρὸς εἰδωλα
ὁδηγεῖ, ὅτι ἐν πλάνῃ δι'
ἀργυρίᾳ, ἴδ' μὴ ὄντας
θεοὺς ὀνομάζουσι καὶ ποιῶ-
ν τὸν ἔχοντα αὐτὴν εἰς ἕκτα-
σιν ἐμπεσεῖν δι' ἀργυρίᾳ.
Εγὼ ἀπώλεσα τὰ τέκνα
μὲν, καὶ εἰ μὴ ἡ μετάνοια
τῆ σαρκὸς μὲν, καὶ ἡ τα-
πείνωσις τῆ ψυχῆς μὲν,
καὶ εὐχαὶ Ἰακώβ πατρὸς
μὲν, ἀτεκνῶν εἶχον ἀπο-
θανεῖν. Αλλ' ὁ θεὸς τῶν
πατέρων μὲν, οἰκτῖρων καὶ
ἐλεήμων, συνέγνω, ὅτι ἐν
ἀγνοίᾳ ἐποίησα. Εὐφλω-
σέ με ὁ ἀρχὼν τῆ πλά-
νης, καὶ ἠγνόησα ὡς ἀν-
θρώπου, καὶ ὡς ἀσάρεξ
ἐν ἀμαρτίαις φθαρεῖς.
Καὶ ἐπέγνω τὴν ἐμαυτὸν ἀ-
θένηαν, νομίζων ἀκατα-
μάχητος εἶναι.

Ignorabam" mei ipsius infirmitatem, existimans
me inexpugnabilem esse,

Qq 2

κ'.

a omisium.

1 facit habentem eam in alienationem incidere. 2 Duo verba
illa ad præcedentem periodum sunt referenda, si Græcum
textum sequi velimus, in cuius utroque exemplari, tam O-
xon. quam Cantab., post δι' ἀργυρίᾳ est punctum.
3 & cognoscebam 92.

κ'. α Επίγνωτε ἔν, τέκνα
 μῆ, ὅτι δύο πνεύματα χο-
 λάζουσιν τῷ ἀνθρώπῳ· τὸ
 τ' * ἀληθείας", καὶ τὸ τ'
 πλάνης· καὶ μεσονέσιν τὸ
 τ' σωέσεως ἔ' νοός, ἔ'
 εἰς ἀνθέλη κλῖναι. Καί γε τὰ
 τ' ἀληθείας καὶ τὰ τ'
 πλάνης γέγραπται ἐπὶ τὸ
 στήθεϊ ἔ' ἀνθρώπου· καὶ ἐν
 ἑκαστῷ αὐτῶν γνωρίζει κύ-
 ρι. Καὶ ἔκ' ἔστι καιρὸς,
 ἐν ᾧ διαήσεσθαι λαθεῖν ἀν-
 θρώπων ἔργα· ὅτι ἐν στή-
 θεϊ ὁσέων αὐτὰ ἐγγέγρα-
 πται ἐνώπιον κυρίου. Καὶ
 τὸ πνεῦμα τ' ἀληθείας
 μαρτυρεῖ πάντα, καὶ κα-
 τηγορεῖ πάντων, καὶ ἐμ-
 πεπύρισαι ὁ ἁμαρτήσας
 ἐκ τ' ἰδίας καρδίας, καὶ
 ἀραι πρόσωπον ἔ' δύναται
 πρὸς τὸν κριτήν.

κα'. Καὶ νῦν, τέκνα μῆ,
 ἀγαπήσατε τὸν λευῖ, ἵνα
 διαμείνητε, καὶ μὴ ἐπαίρε-

XX Cognoscite ergo
 filii mei, quoniam duo
 Spiritus vacant homini,
 Spiritus veritatis, & Spi-
 ritus erroris, & medius
 est Spiritus intellectus
 mentis, cujusest, quo
 vult inclinare. Et quæ
 sunt veritatis, & quæ
 sunt erroris, scripta sunt
 super pectus hominis, &
 unumquodque eorum
 cognoscit Deus. Et non
 est tempus, in quo pote-
 runt latere hominum
 opera 1 omnia", quo-
 niam 2 omnia occulta
 pectoris scripta" coram
 Domino. Et Spiritus ve-
 ritatis testimonium per-
 hibet de omnibus, &
 accusat omnia, & adu-
 stus est qui peccat ex
 proprio corde, & levare
 faciem non potest ad
 judicium.

XXI. Et nunc filii, di-
 ligite Levi, ut perma-
 neatis, & non efferami-
 θε

α omilla integra hæc periodus.
 ἀληθείας.

* Legendum puto

1 Delo. 2 In pectore osium ipsum inscriptum est.

θε ἐπ' αὐτὸν, ἵνα μὴ ἐ-
 ξολοθρευθῇτε. Εμοὶ γὰρ
 ἔδωκε κύριος ἡ βασι-
 λείαν, καὶ κείνω ἡν ἱερα-
 τείαν, καὶ ὑπέταξε ἡν
 βασιλείαν τῇ ἱερωσύνῃ.
 Εμοὶ ἔδωκε γὰρ ἐπὶ τῇ
 γῆς, καὶ κείνω γὰρ ἐν ἔρα-
 νοῖς. Ὡστερὰ ἔχει ἔρανός
 τῇ γῆς, ὥτως ὑπερέχει
 θεὸς ἱερατεία τῇ ἐπὶ γῆς
 b βασιλείας. Καὶ γὰρ αὐ-
 τὸν ὑπὲρ σε ἐξελέξατο
 κύριος ἐγγίξαι αὐτῷ, καὶ
 ἐδίειν τράπεζαν αὐτῷ, καὶ
 ἀπαρχὰς ἐνθευφημάτων
 ἡμῶν Ἰσραὴλ· c καὶ ἔσῃ αὐ-
 τοῖς ὡς ἡ θάλασσα. Ὡ-
 στερ γὰρ ἐν αὐτῇ δίκαιοι
 καὶ ἀδικοὶ χερμάξονται, οἱ
 μὲν αἰχμαλωτιζόμενοι, οἱ

ni super ipsum, ut non
 dispereatis. Mihi i dedit
 Dominus Regnum, &
 illi Sacerdotium, & sub-
 jecit Regnum Sacerdo-
 tio. 2 Levi datum est
 Sacerdotium, & Judæ
 Regnum, & subjecit
 Deus Regnum Sacerdo-
 tio". Mihi dedit quæ in
 terra; illi 3. quæ sunt in
 Cœlis. Ut supereminet
 Cœlum terræ, ita supere-
 minet Dei Sacerdotium
 Regno, quod est in ter-
 ra. Etenim ipsum supra
 te elegit Dominus ap-
 propinquare sibi, & co-
 medere mensam ipsius,
 & primitias 4 filiorum
 Israel, & eris eis ut
 Qq 3 δὲ

a Forte ὑπερέχει, ut ex sequentibus conjecto, neque
 enim ex Codice Oxoniensi hic textum emendare possum,
 quia primum membrum hujus periodi in illo incuria scribæ
 est omissum. b βασιλείας, εἰάν μὴ δι' ἀμοιβῆς
 ἐκπέσῃ κυρία, καὶ κυριευθῇ ὑπὸ ἐπιγείας
 addit Codex Oxon. c add. συ ἡ ἔσῃ βασιλεὺς Ἰα-
 κώβ.

i enim adde. 2 Omisæ sunt in utroque Latino, nec in Græ-
 cis Codicibus habentur, quæ illis respondeant. Ad mar-
 ginem itaque ab aliquo adscripta, in textum deinde irreple-
 runt. 3 adde autem. 4 adde & delicias.

ἡ πλατῆνες, ὅτι καὶ ἐν
 σοὶ γένῃ ἀνθρώπων, οἱ
 μὲν κινδυνεύουσιν αἰχμα-
 λωτιζόμενοι, οἱ δὲ πλατῆ-
 σιν ἀρπαζόντες. Οἱ βασι-
 λεύοντες ἔσονται, ὡς κή-
 τη, καὶ ἀπίνοντες ἀνθρώ-
 πους ὡς ἰχθύας. θυγατέ-
 ρας καὶ υἱὸς ἐλευθέρους
 καὶ ἀδελφώσασιν οἴκους,
 ἀγροὺς καὶ ποιμνία, κρη-
 μάτια ἀρπάσασιν καὶ πολ-
 λῶν σάρκας ἀδίκως κόρα-
 κες καὶ ἱβες χορτάσασιν,
 καὶ προκόψασιν ἐπὶ τὸ
 κακὸν ἐν πλεονεξίᾳ ὑψό-
 μνοι. καὶ ἔσονται ὡς κα-
 ταιγίδες ψευδοπροφῆται,
 καὶ πάντας δικαίους διώ-
 ζονται.

κβ. Επαΐξει ἡ αὐτοῖς
 κύριος. Διαίσεις κατ'
 ἀλλήλων, καὶ πόλεμοι
 συνεχεῖς ἔσονται ἐν Ἰσραὴλ,
 καὶ ἐν ἀλλοφύλοις συλ-
 λεσθήσεται ἡ βασιλεία
 με, ἕως ἡλθεῖν τὸ σω-
 τήριον τῷ Ἰσραὴλ, ἕως

mare. Quemadmodum
 enim in mari iusti & in-
 iusti periclitantur, hi
 quidem i capti", hi ve-
 ro ditati, ita & in te
 omne genus hominum,
 hi quidem periclitantur
 capti, hi vero ditantur
 rapientes. Quoniam 2
 regnabunt" sicut cete,
 deglutientes homines,
 velut pisces: filias & fi-
 lios liberos in servitu-
 tem redigent: Domos,
 agros, greges, pecunias
 rapient, & multorum
 carnibus iniuste corvos,
 & ibices saturabunt, &
 proficient in malum in
 avaritia exaltati. Et e-
 runt ut procellæ pseu-
 doprophetae, & omnes
 iustos persequentur.

XXII. Inducet autem
 eis Dominus 3 dissen-
 siones" ad invicem. &
 bella continua erunt in
 Israel; & in alienigenis
 consummabitur Reg-
 num meum, donec ve-
 niat salutare Israel, us-

παρξ-

I caput. 2 Regnantes erunt. 3 divisiones.

παρχσίας & θεῶν τὴ δι-
 καιοσύνης, & ἡσυχάσαι τὸν
 Ιακώβ ἐν εἰρήνῃ καὶ πάντῃ
 ἔθνῃ. Καὶ αὐτὸς φυλάξει
 κράτος βασιλείας μου ἕως
 αἰῶν(Ω). Ορκῶ γὰρ ὡμοσέ-
 μοι κύρι(Ω), μὴ ἐκλείψειν
 τὸ βασίλειόν μου ἐκ &
 σπέρματος μου, πάσας
 τὰς ἡμέρας ἕως αἰῶν(Ω).

κγ'. Πολλὴ ἡ λύπη μοί
 ἐστὶ, τέκνα μου, διὰ τὰς
 ἀσελγείας, καὶ γοητείας,
 καὶ εἰδωλολατρείας, αἷς
 ποιήσετε εἰς τὸ βασίλειον,
 ἐγγαστριμύθοις καὶ ἀκολυ-
 θῶντες, κληδόνι καὶ δαί-
 μοσι πλάνης. Τὰς θυγα-
 τέρας ὑμῶν μουσικὰς καὶ
 δημοσίας ποιήσετε, καὶ
 ἐπιμιγήσεσθε ἐν βδελύ-
 γμασι ἐθνῶν. ἀνθ' ὧν
 ἄξει κύρι(Ω) ἐφ' ὑμᾶς λι-
 μὸν καὶ λοιμὸν, θάνατον
 καὶ ρομφαίαν, ἐκδικῶσαν

que ad adventum DEI
 justitiæ, ut quiescat Ja-
 cob in pace & omnes
 gentes. Et ipse custodiet
 pacem regni mei usq[ue]
 in sæculum. Juramento
 enim juravit mihi Do-
 minus, non deficere
 Regnum meum & se-
 minis mei, omnibus
 diebus usque in sæcu-
 lum.

XXIII. Multa autem
 tristitia mihi est filii
 mei, propter impudici-
 tias & fortilegia, & ido-
 latrias, quas facietis in
 Regnum, Pythonissas
 sequentes & dæmonibus
 erroris. Filias vestras &
 devoventes, cantatri-
 ces & publicas facietis, &
 immiscebimini abomi-
 nationibus gentium;
 pro quibus ducet Domi-
 nus super vos famem &
 pestilentiam, mortem

Q q 4

πολιωρ-

α ἐξακολυθῶντες, omitta sequenti voce κληδόνι.

I potestatem 62. 2 disinatationibus & dæmonibus, ut uter-
 que Manuscriptus codex habet, qui tamen quoad casum
 emendandus, ac Accusativus pro Ablativo ponendus est.
 γ. deic.

πολιορκίαν α, καὶ κύνας εἰς
 διασπασμὸν ἐχθρῶν καὶ
 φίλων ὀνειδισμὸς, ἀπώ-
 λειαν, ἢ σφακελισμὸν
 ὀφθαλμῶν, νηπίων ἀναί-
 ρεσιν, καὶ σιωβίων ἀφαί-
 ρεσιν, β ὑπαρχόντων ἀρ-
 παγήν, γῆς ἐρήμωσιν,
 ναῦ θεῶ ἐμπυρισμὸν, ὑ-
 μῶν αὐτῶν δολείαν ἐν ἔθ-
 νεσι· καὶ ἐκλεμῶσιν ἐξ
 ὑμῶν εἰς εὐνοχὰς ταῖς γυ-
 ναιξίν αὐτῶν, ἕως ἂν ἐπι-
 στρέψῃτε πρὸς κύριον ἐν
 τελείᾳ καρδίᾳ, μεταμε-
 λήμενοι καὶ πορευόμενοι ἐν
 πάσαις ταῖς ἐντολαῖς τοῦ
 θεοῦ· καὶ ἐπισκέψεται ἡμᾶς
 κύριος ἐν ἐλέει, καὶ ἡ ἀ-
 ναγάπῃ ἀπὸ τῆς αἰχμα-
 λωσίας τῶν ἐχθρῶν.

& gladium, ulciscensem
 obsidionem, & canes in
 dilaniationem, inimi-
 corum & amicorum op-
 probria, perditionem
 & dolorem oculorum,
 puerorum occisionem,
 & uxorum ablationem,
 possessionum rapinam,
 templi Dei incendium,
 terræ desolationem, ve-
 stri ipsorum servitutem
 in gentibus, & ex vobis
 in eunuchos uxoribus
 exsecabunt. * Verum si
 revertamini ad Domi-
 num in * humilitate
 cordis, & pœnitentes &
 ambulantes in omnibus
 mandatis Dei, * visita-
 bit vos Dominus in mi-
 sericordia, & * in dile-
 ctione a captivitate ini-
 micorum vestrorum.

καδ.

α Desunt omnia, & loco sequentis vocis σφακελισμὸν
 posita vox λήμην. β desunt. γ ἀναγάγη, quæ le-
 ctio multo melior est altera prorsus vitiosa. Neque enim
 ἀναγάπη usquam alibi legitur; nec sequens ἀπὸ
 ad aliquam vocem præcedentem referri potest. Unde Lati-
 nam versionem Roberti, quæ in omnibus Latinis Codici-
 bus eodem tenore sonat, emendare haud dubitavi.

* Donec. * integritate. * & visitabit. * reducet.

καὶ μετὰ ταῦτα ἀνατελεῖ ὑμῖν ἄστρον ἐξ Ἰακώβ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἀναστήσει αὐτῶν ἄνθρωπον ἐκ σπέρματός μου, ὡς ἡλίος δικαιοσύνης, συμπορευόμενος τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐν πραότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ πάντα ἀμαρτία ἔχ' ἐυρεθήσεται ἐν αὐτῷ. Καὶ ἀνοιγήσονται ἐπ' αὐτῷ οἱ ὕψιστοι, ἐκχέου πνεῦμα, εὐλογίαν πατρὸς ἁγίου· καὶ αὐτὸς ἐκχεῖ πνεῦμα χάριτος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε αὐτῷ εἰς ἕως ἐν ἀληθείᾳ, α καὶ πορεύσεσθε ἐν προσάγματι αὐτοῦ πρῶτοις καὶ ἑσχάτοις". Οὕτως ὁ βλαστός Θεοῦ ὑψίστος, καὶ αὕτη ἡ πηγὴ εἰς ζωὴν πάσης σαρκός. b Τότε ἀναλάμψει σκῆπτρον βασιλείας μου, καὶ ἀπὸ τῆ ρίζης ὑμῶν γενήσεται πυθμὴν. καὶ ἐν αὐτῷ

XXIV. Et post hæc orietur vobis astrum ex Jacob in pace, & exsurgat homo ex semine meo, ut sol justitiæ, ambulans cum filiis hominum in mansuetudine & justitia, & omne peccatum non invenietur in eo. Et aperientur super ipsum cæli, ad effundendum * Spiritus" benedictionem 1 à Patre", & ipse effundet Spiritum gratiæ super vos, & eritis ejus filii in veritate, 2 ambulabitis in præceptis illius primis & ultimis. Hic est germen Dei altissimi, & hic est fons 3 vitæ omni carni". Tunc refulgebit sceptrum Regni mei & à radice vestra nascetur * vas plantationis": & in eo adscendet virga justiti-

Qq 5

ἀνα-

d Desunt in Oxoniensi. Puto vero pro προσάγματι legendum pluraliter προσάγμασι, ut sequentia verba indicant. b Omisssa omnia usque ad δοξάσασιν κύριον εἰς αἰῶνα, sive usque ad finem sequentis paragraphi.

* Spiritum. 1 Patris. 2 Et add. 3 In vitam omnis carnis, * propago.

ἀναβήσεται ῥάβδῳ δι-
καισύνης τοῖς ἔθνεσι, κρί-
ναι καὶ σῶσαι πάντας. ὅς
ἐπικαλεῖται κύριον.

κέ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνα-
στήσεται Ἀβραάμ, καὶ
Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ εἰς ζωὴν
καὶ ἐγώ, καὶ οἱ ἀδελφοί
μὲς ἑξάρχοντες, σκῆπτρον α
ἡμῶν ἐν Ἰσραὴλ ἐσόμεθα.
Λεὺϊ πρῶτον, δεύτερον
ἐγώ, τρίτον Ἰωσήφ, τέ-
ταρτον Βενιαμὴν, πέμ-
πτον Συμεὼν, ἕκτον Ἰσα-
χάρ, καὶ ὕτως καθ' ἑξῆς
πάντες. Καὶ κύριος ἐυλό-
γησε τὸν Λεὺϊ ὁ ἄγγελος
τῆς προσώπου ἐμέ. αἱ δυνά-
μεις τῆς δόξης τὸν Συμεὼν
ὁ ὕψιστος τὸν Ραββὴμ· τὸν Ἰσα-
χάρ· ἡ γῆ· ἡ θάλασσα τὸν
Ζαβουλὼν· τὰ ὄρη τὸν Ἰω-
σήφ· ἡ σκηνὴ τὸν Βενια-
μὴν· οἱ φωστῆρες τὸν Δάν.
ἡ τρυφή τὸν Νεφθαλείμ·
ὁ ἥλιος τὸν Γαδ· ἐλαία
τὸν Ἀσήρ· καὶ εἰς λαὸς κυ-
ρίος, καὶ γλῶσσα μία, καὶ
ὅτι ἔστι ἐτι πνεῦμα πλα-

tiæ gentibus, ut judicet
& salvet omnes invo-
cantes I eum".

XXV. Et post hæc re-
surget Abraham, Isaac,
& Jacob in vitam, & ego
& fratres mei principes
sceptrum 2 vestrum" in
Israel erimus. Levi pri-
mus, Secundus ego.
Tertius Joseph, Quartus
Benjamin, Quintus Si-
meon, Sextus Isachar, &
ita deinceps omnes.
Et Dominus benedixit
Levi, Angelus faciei 3
meæ", virtutes gloriæ
Simeon, cælum Ruben,
Isachar terra, mare Za-
bulon, montes Joseph,
tabernaculum Benja-
min, luminaria Dan,
deliciæ Neptalim, sol
Gad, oliva Aser: & erit
unus populus Domini,
& lingua una, & non
erit amplius Spiritus er-
roris Beliar, quoniam

175

a lego potius ὑμῶν.

1 Dominum. 2 nostrum, quatenus melior sit lectio nostrum.
3 ius 62.

της δὲ Βελιάρ, ὅτι ἐμβλη-
θήσεται ἐν τῷ πυρὶ εἰς
τὸν αἰῶνα. Καὶ οἱ ἐν λύπῃ
τελευτήσαντες, ἀναστήσον-
ται ἐν χαρᾷ, καὶ οἱ ἐν πτω-
χείᾳ διὰ κύριον, πλῆτι-
σθήσονται, καὶ οἱ ἐν πενίᾳ,
χορηγήσονται, καὶ οἱ ἐν
ἀσθενείᾳ, ἰχύσονται, καὶ οἱ
διὰ κύριον ἀποθανόντες,
ἐξυπνισθήσονται ἐν ζωῇ.
Καὶ οἱ ἑλαφοὶ ἰακώβ δρα-
μῶνται ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ
οἱ αἰετοὶ Ἰσραὴλ ἀ μεταθή-
σονται ἐν χαρᾷ· οἱ δὲ ἄσε-
βεῖς πένθουσιν, καὶ ἁ-
μαρτωλοὶ κλαύσονται, καὶ
πάντες οἱ λαοὶ δοξάσονται
κύριον εἰς αἰῶνα".

κς'. φυλάξατε δὲν, τέ-
κνα μου, πάντα τὸν νόμον
κυρίου, ὅτι ἐστὶν ἐλπίς πᾶσι
τοῖς κατεβύνησιν τὴν ὁδὸν
αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς,
ῥιθ ἐτῶν ἀποθνήσκω ἐγὼ
σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς ὑ-
μῶν. Μηδεὶς με ἐνταφιά-
σῃ· προτελεῖ ἐσθῆτι, ἢ

mittetur in ignem in
saeculum. Qui in tristitia
mortui sunt, resurgent
in gaudio, & qui in pau-
pertate propter Domi-
num, ditabuntur, &
qui in inopia, satura-
buntur, & qui in infir-
mitate fortificabuntur,
& qui propter Domi-
num mortui sunt, evi-
gilabunt in vita. 1 Et
current in Jacob, & cur-
rent in exultatione, &
aquilæ Israel volabunt
in gaudio. Impii vero
tristabuntur, & pecca-
tores lugebunt, & o-
mnes populi glorifica-
bunt in saecula Domi-
num.

XXVI. Custodite er-
go, filii mei, omnem le-
gem Domini, quoniam
est spes omnibus diri-
gentibus viam 1 suam".
Et dixit ad eos: Centum
decem & novem anno-
rum ego morior hodie
in oculis vestris. Nullus
ἀναρ-

a Corrigo πελάγησονται.

1 Et cervi Jacob current in. 2 Eju.

ἀναρρήξοι τὴν κοιλίαν μου,
ὅτι ταῦτα μέλλουσι ποιεῖν οἱ
βασιλεύοντες. Καὶ ἀναγά-
γετέ με εἰς Χεβρών μεθ'
ὑμῶν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν
ἐκοιμήθη Ἰούδας, καὶ ἐποίη-
σαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατὰ πάν-
τα, ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς,
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν Χε-
βρών μετὰ τῶν πατέρων
αὐτοῦ.

Ἰσαάχαρ.

ΑΝτίγραφον λόγων
Ἰσαάχαρ. Καλέσας
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, εἶπεν αὐ-
τοῖς. Ἀκούσατε τέκνα,
Ἰσαάχαρ πατρὸς ὑμῶν.
ἐνωτίσασθε ῥήματα α
ἡ-
γαπημένοι" ὑπὸ κυρίου.
Εγὼ ἐτέχθην πέμπτος
υἱὸς τῷ Ἰακώβ, ἐν μιᾷ τῶν
τῶν μανδραγόρων. b Ἰα-
κώβ" γὰρ ἤνεγκε c μαν-
δραγόρας" ἐκ τῆς ἀγροῦ, καὶ
προσπαντήσασα Ραχήλ

me sepeliat in pretiosa
veste, vel ventrem meum
rescindat, quoniam hæc
facturi sunt regnantes:
& reducite me in He-
bron vobiscum. Et hæc
dicens obdormivit Ju-
das; & fecerunt filii ejus
secundum omnia, quæ
mandavit eis, & sepelie-
runt eum in Hebron
cum patribus suis.

Testamentum Isachar, de I Gula".

TRanscriptum ver-
borum Isachar.
Vocans filios suos,
dixit eis: Audite filii
Isachar patrem ve-
strum, auribus percipite
verba dilecti a Domino.
Ego sum natus quintus
filius Jacob, in mercede
mandragorarum. * Ja-
cob" enim attulit man-
dragoras ex agro, &
præobvians Rachel ac-
ἔλα-

a ἡγαπημέναι. b Ραβήμ, & quidem recte, unde & Latī-
nam versionem correxi. c μανδραγόραν.

I simplicitate 62. Nam Codex 75. nullam habet inscriptionem
sive titulum hujus Testamenti. • Ruben.

ἔλαβεν αὐτῆς". Ἐκλαίει
 ἡ Ραβήμ, καὶ ἐπὶ τῇ Φω-
 νῇ αὐτῆς ἐξῆλθε Λεία ἡ
 μητὴρ μου. b Ταῦτα ἃ
 ἦσαν μῆλα εὐώδημα", α
 ἐποίει ἡ γῆ Ἀράμ ἐν ὕψει
 ὑποκάτω Φαργγ[Ⓢ] ὑ-
 δάτων. Εἶπε ἡ Ραχήλ, ὃ
 δώσω σοι αὐτὰ, ὅτι ἔσονται
 ἀντὶ τέκνων. Ἦσαν ἃ
 μῆλα δύο. Καὶ εἶπε Λεία,
 ἱκανόσθω σοι, ὅτι ἔλαβες
 τὸν ἄνδρα παρθενείας μου.
 Μὴ καὶ ταῦτα λήψῃ; Ἡ ἡ
 εἶπε· ἰδὲ ἔσω σοι Ἰακώβ
 τὴν νύκτα ταύτην ἀντὶ τῶν
 μανδραγόρων ὃ ἔστι σκ.
 Εἶπε ἡ Λεία πρὸς αὐτὴν,
 μὴ καυχῶ, καὶ μὴ δοξάζ-
 ες· ἐμὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Ἰα-
 κώβ, καὶ γὰρ γυνὴ νεότη-
 τ[Ⓢ] αὐτῆς. Ἡ ἡ Ραχήλ
 εἶπε, τί ἔν, ὅτι ἐμοὶ c
 πρῶτον" ἤρμωσα, καὶ δι-
 ἐμὲ ἐδάλευσε τῷ πατρὶ
 ἡμῶν ἔτη ἰδ'. Τί σοι ποιή-
 σω, ὅτι ἐπλήθυνεν ὁ δό-
 λ[Ⓢ] καὶ ἡ πανουργία τῶν
 ἀνθρώπων, καὶ ὁ δόλ[Ⓢ]

cepit eas. Flevit autem
 Ruben, & in voce ipsius
 exivit Lya mater mea.
 Mandragoræ autem
 erant mala odorifera,
 quæ producit terra A-
 ram in excelsis sub valle
 aquarum. Dixit autem
 Rachel: non dabo i hoc"
 tibi, quoniam erunt mi-
 hi pro filiis. Erant au-
 tem mala duo. Et dixit
 Lya: sufficiat tibi, quo-
 niam accepisti virum
 virginitatis meæ; num
 & hæc accipies? Illa ve-
 ro dixit: Ecce fit Jacob
 tibi nocte hac pro man-
 dragoris filii tui. Dixit
 autem Lya ad eam: non
 jactes, & non glorieris,
 meus enim est Jacob, &
 ego uxor juventutis
 ejus. Rachel vero dixit:
 quid igitur? quoniam
 mihi primo copulatus
 est, & propter me servivit
 patri nostro annis qua-

προ-

a αὐτὴν. b αὕτη ἡ μῆλα εὐώδημα. c πρότε-
 ρον σκ.

i hæc.

προχωρεῖ ἐπὶ τῇ γῆς. Εἰ
 ὃ μὴ, ἔκ ἀν' ἧς ὁρῶσα
 πρόσωπον Ιακώβ. Οὐ γὰρ
 γυνὴ αὐτῆς εἶ σὺ. ἀλλ' ἐν
 δόλῳ ἀντὶ ἐμοῦ εἰσηχθῆς.
 Καὶ ἐπλάνησέ με ὁ πατήρ
 μου, καὶ μεταστῆσας τῇ
 νυκτὶ ἐκείνῃ, ἔκ εἰασέ με
 ἰδεῖν· ὅτι εἰ ἡμην ἐκεῖ, ἔκ
 ἐγίνετο ἔστω. Καὶ εἶπε Ρα-
 χὴλ· λάβε ἑνὰ μανδρα-
 γόραν, καὶ ἀντὶ ἑνὸς
 ἐκμιοθῶ σοι αὐτὸν ἐν μιᾷ
 νυκτί. Καὶ ἔγνω Ιακώβ τὴν
 λείαν, καὶ συλλαβὼσα με
 ἔγνω ἔτεκε· καὶ διὰ τὸν
 μιοθὸν ἐκλήθην Ισαάχαρ.
 Rachel: accipe unam mandragoram, & pro una
 in mercede do tibi eum in una nocte. Et cogno-
 vit Jacob Lyam, & concipiens me peperit, & pro-
 pter mercedem vocatus sum Isachar.

β'. Τότε ὡφθῇ τῷ Ια-
 κώβ ἄγγελος κυρίου λέ-
 γων, ὅτι δύο τέκνα Ραχὴλ
 τέξεται, ὅτι διεπίρυσσε συν-
 ἡστίαν ἀνδρός, καὶ ἐξελέ-

tuordecim. I Et dixit
 Lya" quid tibi faciam
 quoniam multiplicatus
 est dolus & astutia ho-
 minum, & dolus proce-
 dit in terra. Si autem se-
 cus esset, neque tu qui-
 dem videres faciem Ja-
 cob. Non enim uxor
 ipsius tu es, sed in dolo
 pro me & induta es. Et
 seduxit me pater meus,
 & transferens me nocte
 illa, non permisit me
 videre; quoniam si fuif-
 sem illic, non factum
 fuisset hoc. Et dixit

II. Tunc apparuit Ja-
 cob Angelus Domini,
 dicens, quoniam duos
 filios Rachel pariet,
 quia respuit coitum viri,
 ξατο

α μίαν. C ταύτης ἐκμιοθώσω.

I Desunt in utroque Codice Latino 62. & 75. & quidem merito,
 cum sequentia nullo modo ad Lyam quadrent, optime ve-
 ro a Rachel dici potuerint. Neque Græcus, tam Canta-
 brigiensis, quam Oxoniensis, Codex tale quippiam habet.
 2 inducτα.

Ξαῖο ἐγκράτειαν. Καὶ εἰ
μὴ Λεία ἢ μὴ ἡς μὲ ἀπέ-
δω ἀντὶ σωσσίας τὰ δύο
μῆλα, ὅκτω υἱὸς εἶχε τε-
κεῖν· Διὰ τὸ ἐξέτεκε, ἦς
ἢ δύο Ραχήλ, ὅτι ἐν μαν-
δραγόραις ἐπεσκέψατο
αὐτὴν ὁ κύριος. Εἶδε
γάρ, ὅτι Διὰ τέκνα ἠθέλε
σωῆναι τῷ Ιακώβ, καὶ ἔ-
Διὰ Φιληδονίαν. Προσ-
θεῖσα γάρ καὶ τῇ ἐπαύ-
ριον ἀπέδοτο τὸν Ιακώβ
ἵνα λάβῃ καὶ τὸν α ἄλλον
μανδραγόραν". Διὰ τὸ
b ἐν τοῖς μανδραγόραις
ἐπήκυσσε κύριος τῇ Ρα-
χήλ· ὅτι καί γε ποθήσασα
αὐτάς, ἔκ' ἔφαγεν, ἀλλ'
ἀνέθηκεν c αὐτῆς ἐν οἴκῳ
κυρίου, προσνεγκῶσα τῷ
ιερεὶ ὑψίστῳ, τῷ ὄντι ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ.

γ'. Οτε ἔν ἡδρύνθην,
τέκνα μὲ, ἐπορευόμην ἐν
εὐθύτῃ καρδίας, καὶ ἐγενό-
μην γεωργὸς τῶν πατέρων
μὲ, καὶ τῶν ἀδελφῶν μὲ,
καὶ ἔφερον καρπὸς ἐξ

a ἄλλην μανδραγόραν.
I Et fratrum meorum add.

& elegit continentiam.
Et nisi Lya mater mea
pro coitu reddidisset
duo mala, octo filios
paritura fuisset, propter
hoc sex peperit, duos
vero Rachel, quoniam
in mandragora visitavit
eam Deus. Scivit enim,
quod propter filios vo-
luit coire cum Jacob, &
non propter deside-
rium voluptatis. Appo-
nens enim & in crastino
reddidit Jacob, ut acci-
peret & aliam mandra-
goram. Propter hoc in
mandragoris exaudivit
Dominus Rachel, quo-
niam & desiderans eas
non comedit sed repo-
suit eas in domo Domi-
ni, offerens Sacerdoti
Altissimi, qui erat in
tempore illo.

III. Quando ergo fa-
ctum sum vir, filii mei,
ambulavi in rectitudine
cordis mei, & factus
sum agricola patrum
meorum, I & attuli fru-

α γρῶν
b μανδραγόρας. c αὐτῆς.

ἀγρῶν κατὰ καιρὸν αὐτῶν,
καὶ εὐλόγησέ με ὁ πατήρ
μῶ, βλέπων, ὅτι ἐν ἀπλό-
τητι πορεύομαι. Οὐκ ἤμην
πώποτε ἐν ταῖς πράξεσί
μῶ, ἔδὲ ἀπονηρὸς^a καὶ βά-
σκαν^b τῷ πλησίον μῶ. ἔ
κατελάλησά τιν^c, ἔδὲ
ἔψεξα βίον ἀνθρώπου, πο-
ρευόμεν^d ἐν ἀπλότητι
ὀφθαλμῶν. Διὰ τὸ τριά-
κοντα β ἐτῶν ἔλαβον ἐμ-
αυτῷ γυναῖκα, ὅτι ὁ κά-
μα^e κατήσθιε τὴν ἰσχύ-
ν μῶ καὶ ἔκ ἐνόον ἡδονὴν
γυναικὸς, ἀλλὰ διὰ τὸ
κόπος ὑπν^f μοι πεισγένε-
το, καὶ πάντοτε ἔχαιρεν
ἐπὶ τῇ ἀπλότητί μῶ ὁ
πατήρ μῶ. Εἴτα ἔκαμνον
πάνσαν c ὁπώραν^g, καὶ
πάν πρωτογέννημα διὰ τὸ
ἱερέως κυρίῳ προσέφερον,
ἔπειτα τῷ πατρί μῶ, καὶ
τότε ἐγώ. Καὶ κύρι^h
ἐδιπλασίασε τὰ ἀγαθὰ
χερσὶ μῶ. ἦδει ἢ καὶ Ια-
κώβ, ὅτι ὁ Θεὸς συνεργεῖ
τῇ ἀπλότητί μῶ παντὶ
ᾧ πένητι καὶ παντὶ

Etus ex agris secundum
tempus eorum, & be-
nedixit me pater meus,
videns, quod in simpli-
citate ambulabam. * Et
non eram perscrutator
in i omnibus^a actibus
meis, neque perniciosus
aut invidens proximo,
non oblocutus sum ali-
cui, neque vituperavi
vitam hominis, am-
bulans in simplicitate
oculorum. Propter hoc
triginta annorum acce-
pi 2 mihi meam^b uxo-
rem, quoniam labor de-
voraverat fortitudinem
meam. Et 3 illecebrosus
nunquam^c intelligebam
voluptatem mulieris,
sed per laborem somnus
meus circumdedit me,
& semper gavisus est in
simplicitate mea pater
meus. Si quid enim la-
borabam, omnem fru-
ctum & omne primum
germen 4 primum^d per
Sacerdotem Domino
9 λιβε-

^a ἀπονηρὸς. ^b πένητι. add. ^c ὥραν.

^d dele. ^e 1 deest. ^f 2 mihi met. ^g 3 non. ^h 4 dele.

Θλιβομένην παρείχον τῇ
γῆς τὰ ἀγαθὰ ἐν ἀπλό-
τητι καρδίας.

offerebam, deinde patri
meo, & tunc ego. Et
Dominus duplicavit bo-

na in manibus meis. Scivit autem & Jacob, quo-
niam Deus cooperatur simplicitati meæ. Omni
enim pauperi & omni tribulato tribuebam terræ
bona in simplicitate cordis.

δ. Καὶ νῦν ἀκῶσατέ
με, τέκνα, καὶ πορεύεσθε ἐν
ἀπλότητι καρδίας, ὅτι
εἶδον ἐν αὐτῇ πᾶσαν εὐ-
ρέσθαι κυρίῳ. Ὁ ἀπλῆς
χρυσίον ἔκ ἐπιθυμῆ, τὸν
πλησίον ἔκ πλεονεξίῃ, βρω-
μάτων ποικίλων ἔκ ἐφίε-
ται, ἐσθῆτα διάφορον ἔ-
σθλει, χρόνος μακρὸς ἔκ
ὑπογράφει ζῆν, ἀλλὰ
μόνον ἐκδέχεται τὸ θέλη-
μα τοῦ Θεοῦ· καί γε τὰ
πνεύματα τῇ πλάνης α
ἔκ" ἰχύουσιν πρὸς αὐτόν.
Οὐ γὰρ εἶδεν ἐπιδέξασθαι
καὶ τὴν θηλείαν, ἵνα μὴ
ἐν διαστροφῇ μιάνῃ τὸν νῦν
αὐτῆς· ἔζηλθον ἐν διαβό-
λίοις αὐτῆς ἐπελεύσειν. ἔ-
βασκανία ἐκλήκει ψυχὴν
αὐτῆς, ἡ δὲ β πορισμὸν" ἐν

IV. Et nunc audite
me filii, & ambulate in
simplicitate cordis, quo-
niam novi in ipsa o-
mnem beneplacientiam
Domini. Simplex, au-
rum non concupiscit,
proximum non invadit,
cibos varios non appe-
tit, vestem diversam
non vult, tempora lon-
ga sibi non promittit,
sed solum recipit volun-
tatem Dei; & Spiritus
erroris nil possunt ad-
versus eum. Non enim
novit recipere pulchri-
tudinem mulieris, ne
i coinquinet mentem
suam; non zelus in con-
siliis 2 suis" superveniet,
non invidia liquefacit
animam ejus, neque lu-

R r

ἀπλη-

2 ἔδεν. b πείρασμόν.

1 add. in aversione. 2 ejus.

ἀπλησία ἐννοεῖ. πορεύεσθαι
 ἢ ἐν εὐθύτητι α ζωῆς",
 πάντα ὁρᾷ ἐν ἀπλότητι,
 μὴ ἐπιδεχόμενος ὀφθαλ-
 μοῖς πονηρίας ἀπὸ τῆς πλά-
 νης ἔκ κόσμου, ἵνα μὴ ἴδῃ
 β διεστραμμένως γι τῶν ἐν-
 τολῶν" ἔ κυρίως.

ε. φυλάξατε ἔν, τέμνα-
 μεν, νόμον θεῶ, καὶ τὴν
 ἀπλότητα κηρύττετε, καὶ
 ἐν ἀκακίᾳ πορεύεσθε,
 μὴ περιεργαζόμενοι ἐντο-
 λὰς κυρίου, καὶ ἔ πλησίον
 τὰς πράξεις· ἀλλ' ἀγα-
 πᾶτε κύριον καὶ τὸν πλη-
 σίον, πένητα καὶ ἀσθενῆ
 ἐλεήσατε. ὑποτίθετε τὸν
 νῶτον ὑμῶν εἰς τὸ γεωργεῖν
 καὶ ἐργάζεσθαι ἐν ἔργοις
 γῆς, καθ' ἑκάστην γεωργίαν
 δῶρα μετ' εὐχαριστίας κυ-
 ρίῳ προσφέροντες· ὅτι ἐν
 πρωτογεννήμασι καρπῶν
 γῆς εὐλόγησέ σε κύριος, κα-
 θὼς εὐλόγησέ πάντας

crum in avaritia excogitat. Ambulat enim in rectitudine vitæ, & omnia videt in simplicitate, non recipiens oculis perniciositates ab errore mundi, ut non videat perverse aliquod mandatorum Dei.

V. Custodite ergo legem Dei, filii mei, & simplicitatem posside-
 te, & in innocentia ambulate, non circumscrutantes mandata Domini, & proximi actus; sed diligite Deum & proximum, pauperis & infirmi miseremini. Supponite dorsum vestrum in agriculturam, & * operabimini in operibus terræ, secundum unamquamque agriculturam dona cum gratiarum actione Domino offerentes, quoniam i primis germinibus fru-
 τες

α ψυχῆς. β διεστραμμένως τὰς ἐντολὰς.

* ἔ ad laborandum, quia in Græco, tam Cantab. quam Oxon. expresse legitur Infinitivus ἐργάζεσθαι, non Imperativus ἐργάζεσθε. I Add. id.

τὰς ἀγίας, ἀπὸ Ἀβελ ἕως
 ἔ νυν. Οὐ γὰρ δέδοται αἰσίοι
 ἄλλη μερίς, ἢ ἡ πλιότη-
 τ^ς τ^ς γῆς, ἥς ἐν πόνοις
 οἱ καρποὶ ὅτι καὶ ὁ πατὴρ
 ἡμῶν Ἰακώβ ἐν εὐλογίαις
 γῆς καὶ ἀπαρχῶν καρπῶν
 εὐλόγησέ με. Καὶ ὁ Λευὶ
 καὶ ὁ Ἰούδα ἐδοξάσθησαν
 πρὸς κύριον ἐν υἱοῖς Ἰακώβ.
 Καὶ γὰρ ὁ κύριος ἐκλή-
 ρωσεν ἐν αὐτοῖς, καὶ τῷ
 μὲν ἔδωκε τὴν ἱερατείαν, τῷ
 δὲ βασιλείαν. Αὐτοῖς ὑπα-
 κέσασθε, τῇ ἀπλότητι
 πατρὸς ὑμῶν ὡς πατήσα-
 τε. Ὅτι ἐν τῷ γὰρ ἐδόθη
 ἀπολέσαι τὰ πειρατήρια
 τὰ ἐπερχόμενα Ἰσραὴλ.
 Regnum. Eis ergo obedite, & in simplicitate patris
 nostri ambulate, quoniam 2 Gad datum est
 perdere tentationes supervenientes Israel.

5. Οἶδα δὲ, τέκνα μου,
 ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς κα-
 ταλείψουσιν οἱ υἱοὶ * ἡμῶν
 τὴν ἀπλότητα, καὶ κολλη-
 θήσονται τῇ ἀπλησίᾳ. καὶ
 ἀφέντες τὴν ἀκακίαν, πρὸς *

Et tuum terræ benedixit *
 Dominus, secundum
 quod benedixit omnes
 sanctos, ab Abel usque
 nunc. Non enim da-
 tur tibi alia pars, quam
 pinguedinis terræ, cujus
 in doloribus sunt fru-
 ctus, quoniam pater
 noster Jacob in benedi-
 ctionibus terræ & pri-
 mitiarum fructuum be-
 nedixit me. Et Levi &
 Judas glorificati sunt à
 Domino in filiis Jacob.
 Etenim Deus * hæredi-
 tavit in illis, & huic
 quidem dedit Sacerdo-
 tium, huic vero Re-
 gnum. Eis ergo obedite, & in simplicitate patris
 nostri ambulate, quoniam 2 Gad datum est
 perdere tentationes supervenientes Israel.

VI. Novi, filii mei,
 quoniam in extremis
 temporibus derelin-
 quent filii vestri simpli-
 citatem, 3 adhærebunt
 avaritiæ, & dimittentes
 R r 2 πελάει

α ρ ρη. * ὑμῶν puto legendum, uti Robertus legisse vide-
 tur, licet Oxoniensis pariter ac Cantabrigiensis Codex ha-
 beat ἡμῶν.

* add. 1c. * elegit ex illis. 1 velle. 2 & add. 3 velle.

πελάσσει τῇ κακουργίᾳ,
καὶ α κατὰλιπόντες τὰς
ἐντολὰς κυρίου, κολληθή-
σονται τῷ Βελιάρ· καὶ ἀ-
φέντες τὸ γεώργιον, ἐξα-
κοληθήσονται τοῖς πονηροῖς
διαβολίοις αὐτῶν, καὶ
διαπαρήσονται ἐν τοῖς
ἐθνεσι, καὶ δαλεύσονται ἐν
τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. Καὶ
ὁμεῖς ἂν εἰπάτε ταῦτα τοῖς
τέκνοις ὑμῶν, ὅπως ἂν β
ἀμαρτήσωσι", τὰχιον ἐπι-
σρέψωσι πρὸς κύριον· ὅτι
ἐλεήμων ἐστὶ, καὶ ἐξελεῖται
αὐτοὺς c εἰς ἐπισρέψαι εἰς
τὴν γῆν αὐτῶν".

ζ. ῤτβ ἐτῶν εἰμι ἐγώ·
καὶ ἔκ ἐγνων ἐν ἐμοὶ ἀ-
μαρτίαν εἰς θάνατον.
Πλὴν τὴ γυναῖκός μου
ἔκ ἐγνων ἄλλην· ἔκ ἐπόρ-
νευσα ἐν μέλεωρισμῷ ὀ-
φθαλμῶν, οἶνον εἰς ἀπο-
πλάνησιν ἔκ ἐπιον· πᾶν
ἐπιθύμημα εἰς πλησίον ἔκ
ἐπόθησα· δόλθ· ἔκ ἐγέ-
νετο ἐν καρδίᾳ μου· ψευ-
δο· ἔκ ἂν ἦλθε διὰ χεί-

innocentiam, appro-
pinquabunt malignita-
ti, & derelinquentes
mandata Dei, adhaere-
bunt Beliar. Et dimit-
tentes agriculturam, se-
quentur pernicioſa con-
silia sua, & dispergen-
tur in gentes, & ser-
vient inimicis suis. Vos
ergo dicite hæc filiis ve-
stris, ut, si peccent, velo-
citer revertantur ad Do-
minum, quoniam mi-
sericors est, & eripiet
eos, ut revertantur in
terram suam.

VII. Centum viginti
duorum annorum sum
ego, & non cognovi su-
per me peccatum in
mortem. Præter uxo-
rem meam non cogno-
vi aliam, non fornica-
tus sum in elatione ocu-
lorum, vinum i in
ebrietate" non bibi,
omne desiderabile pro-
ximi non desideravi:
dolus non factus est in

λεῶν

a κατὰλιμπάνοντες. b ἀμαρτῶσι. c defuncti.
i In ebriationem.

λεών μου Παντὶ ἀνθρώπῳ
 ὀδυνηδύῳ συνετέναξα, καὶ
 πτωχῷ μετέδωκα τὸν ἀρ-
 τον μου. Οὐκ ἔφαγον μό-
 νον. ὅριον ἔκ ἐλυσσα, α
 εὐσέβειαν ἐποίησα ἐν πά-
 σαις ταῖς ἡμέραις μου ἀλή-
 θειαν". Τὸν κύριον ἠγά-
 πησα ἐν πάσῃ τῇ ἰσχύι μου
 ὁμοίως καὶ πᾶντα ἀνθρώ-
 πον ἠγάπησα ὡς" τὰ
 τέκνα μου. Ταῦτα ποιήσατε
 καὶ ὑμεῖς, τέκνα μου, καὶ
 πᾶν πνεῦμα τὸ βελιὰρ φεύ-
 ζεται ἀφ' ὑμῶν, καὶ πᾶσα
 πρᾶξις πονηρῶν ἀνθρώπων
 καὶ κυριεύσοι ὑμῶν. καὶ
 πάντα ἄγριον θῆρα κα-
 ταδολώσεσθε, ἔχοντες
 μεθ' ἑαυτῶν θεὸν τὸν ἔρα-
 νον, συμπορευόμενοι τοῖς
 ἀνθρώποις ἐν ἀπλότητι
 καρδίας. Καὶ ἐνετείλατο
 αὐτοῖς, ὅπως ἀναγάγῃσιν
 αὐτὸν ἐν χειρῶν, καὶ κεῖ
 αὐτὸν θάψωσιν ἐν τῷ
 σπηλαίῳ μετὰ τῶν πατέρων

corde meo, mendacium
 non adscendit per labia
 mea. Omni homini
 contristato congemui,
 pauperi dedi et panem
 meum. Non comedi
 solus, terminum non
 solvi, pietatem feci in
 omnibus diebus meis,
 & veritatem. Dominum
 dilexi in tota fortitudi-
 ne mea, et omnem ho-
 minem dilexi, ut filios
 meos. 3 Si & vos filii
 mei hæc feceritis, o-
 mnis Spiritus Beliar
 fugiet a vobis, & omnis
 actio • perniciosorum
 hominum non domi-
 nabitur vobis, & o-
 mnem agrestem feram
 servituti subjicietis, ha-
 bentes vobiscum Deum
 cæli, ambulantes cum
 hominibus in simplici-
 tate cordis. Et mandavit
 eis, ut reducant eum in
 Hebron, & illic eum

Rr 3

αὐτῶν

α εὐσέβειαν ἐποίησα, ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις μου ἀ-
 λήθειαν ἐποίησα. β ὑπὲρ.

1 Panem meum non comedi &c. 2 sic & omnem 75. similiter
 & omnem 62. 3 Hæc & vos faciatis filii mei, & omnis.

αὐτῶ. Καὶ ἐξέτευνε τὰς πό-
δας αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν
ἡ πέμπτη ἐν γῆρι κα-
λῶ, πᾶν μέλος ἔχων ὑ-
γιές, καὶ ἰσχύων ὑπνώσεν
ὑπνῶν αἰώνιον.

Ζαβουλών.

ΑΝτίγραφον Ζαβυ-
λών, ὃ δίδετο τοῖς
τέκνοις αὐτοῦ ἑκατοσὼ
* τεσσαρακοσὼ καὶ δε-
κάτῳ ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ,
μετὰ δύο ἔτη θανάτου Ιω-
σήφ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
Ἀκούσατέ με ὦ υἱοὶ Ζαβυ-

sepeliant in spelunca
cum patribus suis. Et
extendit pedes suos, &
mortuus est quintus
filius Lyx, in senectute
bona, omne membrum
habens sanum, & potens
dormivit somnum sæ-
cularem.

*Testamentum Zabulon, de
Commiseratione & Mife-
ricordia. VI.*

TRanscriptum Za-
bulon, quod dis-
posuit filiis suis cen-
tesimo decimo quar-
to anno vitæ suæ, post
* triginta duos an-
nos mortis Joseph. Et
dixit eis: Audite me filii
λῶν,

a deest. * Τετάρτῳ legendum, licet tam in Oxoniensi, quam
Cantabrigiensi Codice habeatur τεσσαρακοσὼ, quamvis
in illo ultima pars hujus vocis deleta sit, quod error Chrono-
logicus deprehenderetur. Ruben enim frater natu maxi-
mus, eodem, quo Zabulon, anno, secundo scilicet post mor-
tem Josephi, defunctus dicitur supra Testam. I. §. I. Atqui
is ibidem mortuus dicitur CXXV. anno vitæ ipsius. Non
igitur Zabulon, frater junior, annum CL. attingere potuit,
sed utique CXLV. anno mortuus est, ut Latini Codices, Ma-
nuscripti pariter ac impressi habent. Sed in his male XXXII.
pro duobus annis positi sunt. b λόγων add.

x defunt, & in excusis exemplaribus explicationis gratia addita
sunt. * Dele.

λῶν, προσέχετε ῥήμασι
 πατρός ὑμῶν. Εγώ εἰμι
 Ζαβουλὼν, ὅστις ἀγαθὴ
 22) τοῖς γονευσί μου. Ἐν
 τῷ γεννηθῆναί με, ἡυ-
 ξήθη ὁ πατήρ ἡμῶν ἕως
 σφόδρα, καὶ τὰ ποίμνια,
 καὶ τὰ ἐγκόλια, ὅτε ἐν ταῖς
 ποικίλαις ῥαβδοῖς εἶχε τὸν
 κληρὸν. Οὐκ ἔγνων, τέκνα
 μου, ὅτι ἡμαρτήρον ἐν ταῖς ἡ-
 μέραις παρεκτός ἐννοίας·
 εἰδὲ μιμνήσκομαι, ὅτι πα-
 ρανομίαν ἐποίησα, πλὴν
 τὴν ἀγνοίαν, ἣν ἐποίησα
 ἐπὶ Ἰωσήφ, ὅτι α ἐσκέ-
 πασα" ἐπὶ τοῖς ἀδελφοῖς
 μου, μὴ εἰπεῖν τῷ πατρί

Zabulon, 1 datio bona
 genitoribus meis. Cum
 enim genitus essem,
 multum auctus est pater
 2 meus" gregibus & ar-
 mentis, 3 quoniam" in
 variis virgis habuit for-
 tem. Non cognovi, filii
 mei, quod peccavi in
 diebus meis 4, neque 5
 enim tunc recordabar",
 quoniam iniquitatem
 feci 6 propter" igno-
 rantiam 7 in Ioseph,
 quoniam celavi cum
 fratribus meis, 8 patri
 meo, quod factum erat.
 Et flevi multum in ab-

R r 4

μυ

22) Alludit ad verba matris Læe, quæ protulisse dicitur,
 quando eum enixa erat, Genes. XXX. 20. Bonam portio-
 nem largitus est mihi Deus, etiam hac vice habitabit ma-
 ritus meus tecum, eo quod genuerim ei sex filios: Et idcir-
 co appellabit nomen eius Zabulon. Consule interpretes in
 hunc locum.

α ἐβεβαίωσα.

1 Add. attendite verbis patris vestri. Ego sum Zabulon. 2 no-
 ster. 3 quando in utroque MS. quod respondet Græco
 ὅτε, quod in Oxon. & Cantab. legitur: quamvis & istud
 aliquando usurpetur causaliter pro quandoquidem. 4 ex-
 tra mentem add. 62. & 75. Sed hæc interpretatio est sine
 mente, ideoque παρεκτός ἐννοίας reddenda potius sunt
 Præterquam mente, sive cogitatione. 5 recordor. 6 præ-
 ter. 7 adde: quam feci. 8 adde: non dicere.

μεν τὸ γενόμενον. α καὶ
ἐκλαιον πολλά ἐν κρυφῇ·
ἐφοβέμην γὰρ ὅτι ἀδελ-
φός μεν, ὅτι συνέθεντο
πάντες ὁμοῦ εἴτις ἐξείπη τὸ
μυστήριον, ἀναιρεθῆναι
αὐτὸν μαχαίρα. Πλὴν ὅτι,
ὅτε ἐβέλοντο ἀνελεῖν αὐ-
τὸν, πολλά διεμαρτυρά-
μην αὐτοῖς μετὰ δακρυῶν, ὥ-
στε μὴ ποιῆσαι τὴν ἀνομίαν
ταύτην.

β. Ἦλθε γὰρ Συμεὼν
καὶ Γὰδ ἐπὶ τὸν Ἰωσήφ, ὥ-
στε ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ πεσὼν
ἐπὶ πρόσωπον Ἰωσήφ, ἔλε-
γεν αὐτοῖς· Ελεήσατέ με,
ἀδελφοί μου, οὐκ εὐρίσκατε
ἀπλάγχνα Ἰακώβ, ὥστε πα-
τέρος ἡμῶν. Μὴ ἐπαγάγητε
ἐπ' ἐμὲ τὰς χεῖρας ὑμῶν,
ὥστε ἐκχεῖν αἷμα αἱμάτων, ὅτι
ἔχω ἥμαρτον εἰς ὑμᾶς. Εἰ
ὅτι ἥμαρτον, ἐν παιδείᾳ
παιδεύσατέ με· τὴν δὲ χεῖρα
ὑμῶν μὴ ἐπενέγκατε. Διὰ
Ἰακώβ τὸν πατέρα ἡμῶν, ὅτι
ὅτι ἔλεγε τὰ ῥήματα ταῦ-
τα, εἰς οἶκτον ἦλθον ἐγὼ,
καὶ ἠρξάμην κλαίειν, καὶ

condito: timui enim
fratres meos, quoniam
conspirabant omnes si-
mul, ut si quis revelaret
mysterium, occiderent
eum gladio. Tamen
quoniam volebant oc-
cidere eum, multa testi-
ficatus sum eis lachry-
mans, ne facerent ini-
quitatem hanc.

II. Venerunt enim
Symeon & Gad super
Joseph, ut occiderent
eum, & cadens super fa-
ciem Joseph, dixit eis:
Misere mini mei, fra-
tres mei, misere mini
viscerum Jacob patris
nostri. Non injiciatis in
me manus vestras, ut ef-
fundatis sanguinem in-
nocentem, quoniam
non peccavi in vos. Si
vero peccavi, in disci-
plina erudite me: ma-
num autem vestram
ne inferatis propter Ja-
cob patrem nostrum.

ταῖς
α ἀλλ' ἐκλαιον κρυφῇ ἡμέρας πολλὰς πρὸς Ἰωσήφ·
καὶ ἐφοβέμην τὰς.

Ἰὰ ἡπαλὰ μὲ ἐξελύθησαν
ἐπ' ἐμὲ, καὶ πᾶσα ἡ ὑπό-
στασις τῶν πλάγχυνων
ἐχαυνύτο ἐπὶ τὴν ψυχὴν
μὲ. Ἐκλαίε ᾧ καὶ Ἰωσήφ,
καὶ γὰρ σὺν αὐτῷ, καὶ ἐβόμ-
βει ἡ καρδίᾳ μὲ, καὶ οἱ
ἄρμοι τοῦ σώματος μὲ ἐξέ-
στησαν, καὶ ἐκ ἡδυνάμην
σῆναι. Καὶ ἰδὼν με συγ-
κλαίοντα αὐτῷ, καὶ κείνης
ἐπερχομένης ἀνελεῖν αὐ-
τόν, κατέφυγεν ὀπίσω μὲ,
δεόμενος αὐτῶν. Ἀναστὰς
ᾧ ῤαββὴμ εἶπεν. ἀδελφοί,
μὴ ἀποκτεῖνομεν αὐτὸν,
ἀλλὰ ῥίψωμεν αὐτὸν εἰς
ἓνα τῶν λάκκων τῶν ξηρῶν
τῆτων, ὧν ὥρυξαν οἱ πα-
τέρες ἡμῶν, καὶ ἐχ' εὐραν
ὑδωρ. Διὰ τοῦτο ἐκώ-
λυσε κύριος ὑδωρ ἀνα-
βῆναι ἐν αὐτοῖς, ἵνα γένη-
ται ὡς ἐποίησας τῷ Ἰωσήφ.
Καὶ ἐποίησε κύριος ἕτως,
ἕως ᾧ αὐτὸν τοῖς Ἰσμαηλί-
ταις ἐπώλησαν.

ret protectio Joseph. Et fecit Deus ita, donec ven-
diderunt eum Ismaelitis.

R r 5

γ'. Καὶ

1 In miserationem venit, id est miseratione commotus sum.

2 unum lacuum siccorum horum, quos. 3 eis.

Ubi autem dixit verba
hæc, 1 miseratione com-
motus veni" ego, & in-
cepi flere, & epata mea
resoluta sunt in me, &
omnis subsistentia vi-
scerum meorum laxata
est super animam me-
am, Flevit autem Jo-
seph, & ego cum ipso, &
intremuit cor meum, &
juncturæ corporis mei
expaverunt, & non po-
tuit stare. Et videns me
flentem cum eo, & illos
supervenientes ad occi-
dendum eum, refugit
retro me, deprecans
eos. Exsurgens autem
Ruben, dixit: fratres,
ne occidamus eum, sed
projiciamus eum in 2 la-
cum exsiccatum, quem"
foderunt patres nostri,
& non invenerunt a-
quam. Ideo enim pro-
hibuit Deus ascendere
aquam in 3 eum", ut fie-

ἀγρῶν κατὰ καιρὸν αὐτῶν,
καὶ εὐλόγησέ με ὁ πατήρ
μυ, βλέπων, ὅτι ἐν ἀπλό-
τητι πορεύομαι. Οὐκ ἤμην
ἐξέρευ^Θ ἐν ταῖς πράξεσί
μυ, ὅδε α πονηρὸς^α καὶ βά-
σκαν^Θ τῷ πλησίον μυ. ὃ
κατελάλησά τιν^Θ, ὃδε
ἐψέξα βίον ἀνθρώπου, πο-
ρευόμεν^Θ ἐν ἀπλότητι
ὀφθαλμῶν. Διὰ τὸ τριά-
κοντα β ἐτῶν ἔλαβον ἐμ-
αυτῷ γυναῖκα, ὅτι ὁ κά-
μα^Γ κατήσθιε τὴν ἰσχύ-
μυ καὶ ἔκ ἐνόον ἡδονὴν
γυναικὸς, ἀλλὰ διὰ τὸ
κόπος ὑπν^Θ μοι περὶ γένε-
το, καὶ πάντοτε ἔχαιρεν
ἐπὶ τῇ ἀπλότητί μυ ὁ
πατήρ μυ. Εἶτα ἔκαμνον
πάνσαν c ὁπώραν^ν, καὶ
πάν πρωτογέννημα διὰ τὸ
ἰερέως κυρίῳ προσέφερον,
ἔπειτα τῷ πατρί μυ, καὶ
τότε ἐγώ. Καὶ κύρι^Θ
ἐδιπλασίασε τὰ ἀγαθὰ
χερσὶ μυ. ἦδε ἢ καὶ Ια-
κώβ, ὅτι ὁ Θεὸς συνεργεῖ
τῇ ἀπλότητί μυ παντὶ
ὃ πένητι καὶ παντὶ

Etus ex agris secundum
tempus eorum, & be-
nedixit me pater meus,
videns, quod in simpli-
citate ambulabam. * Et
non eram perscrutator
in i omnibus^α actibus
meis, neque perniciosus
aut invidens proximo,
non oblocutus sum ali-
cui, neque vituperavi
vitam hominis, am-
bulans in simplicitate
oculorum. Propter hoc
triginta annorum acce-
pi 2 mihi meam^ν uxo-
rem, quoniam labor de-
voraverat fortitudinem
meam. Et illecebrosus
nunquam^ν intelligebam
voluptatem mulieris,
sed per laborem somnus
meus circumdedit me,
& semper gavisus est in
simplicitate mea pater
meus. Si quid enim la-
borabam, omnem fru-
ctum & omne primum
germen 4 primum^ν per
Sacerdotem Domino
dabo.

^α φθονερός. ^β πένη. add. ^γ ὥραν.

^δ dele. ¹ deest. ² mihi me. ³ non. ⁴ dele.

θλιβομένην παρέχον τῇ
γῆς τὰ ἀγαθὰ ἐν ἀπλό-
τητι καρδίας.

offererebam, deinde patri
meo, & tunc ego. Et
Dominus duplicavit bo-
na in manibus meis. Scivit autem & Jacob, quo-
niam Deus cooperatur simplicitati meæ. Omni
enim pauperi & omni tribulato tribuebam terræ
bona in simplicitate cordis.

δ. Καὶ νῦν ἀκέσατέ
με, τέκνα, καὶ πορεύεσθε ἐν
ἀπλότητι καρδίας, ὅτι
εἶδον ἐν αὐτῇ πᾶσαν εὐ-
ρίστησιν κυρίῳ. Ὁ ἀπλὸς
χρυσίον ἔκ ἐπιθυμῆι, τὸν
πλησίον ἔκ πλεονεξίῃ, βρω-
μάτων ποικίλων ἔκ ἐφίε-
ται, ἐσθῆτα διάφορον ἔ-
θέλει, χρόνους μακρὺς ἔκ
ὑπογράφει ζῆν, ἀλλὰ
μόνον ἐκδέχεται τὸ θέλη-
μα τοῦ Θεοῦ· καί γε τὰ
πνεύματα τῇ πλάνῃ α
ἔκ" ἰχύουσιν πρὸς αὐτόν.
Οὐ γὰρ εἶδεν ἐπιδέξασθαι
καὶ τὴν θηλείαν, ἵνα μὴ
ἐν διαστροφῇ μιάνῃ τὸν νῦν
αὐτῆς· ἔζηλτο ἐν διαβό-
λοις αὐτῆς ἐπελεύσειαι. ἔ-
βασκανία ἐκήκει ψυχὴν
αὐτῆς, ἔδ' ὁ πορισμὸν" ἐν

IV. Et nunc audite
me filii, & ambulate in
simplicitate cordis, quo-
niam novi in ipsa o-
mnem beneplacenciam
Domini. Simplex, au-
rum non concupiscit,
proximum non invadit,
cibos varios non appe-
tit, vestem diversam
non vult, tempora lon-
ga sibi non promittit,
sed solum recipit volun-
tatem Dei; & Spiritus
erroris nil possunt ad-
versus eum. Non enim
novit recipere pulchri-
tudinem mulieris, ne
1 coinquinet mentem
suam; non zelus in con-
siliis 2 suis superveniet,
non invidia liquefacit
animam ejus, neque lu-

R r

ἀπλη-

α ἔδ' ἐν. β πείρασμόν.
1 add. in aversione. 2 ejus.

ἀπλησία ἐννοεῖ. πορεύεσθαι
 ὃ ἐν εὐθύτητι α ζωῆς",
 πάντα ὁρᾷ ἐν ἀπλότητι,
 μὴ ἐπιδεχόμενος ὁφθαλ-
 μοῖς πονηρίας ἀπὸ τ' πλά-
 νης & κόσμου, ἵνα μὴ ἴδῃ
 ὁ διεσραμμένως ἢ τῶν ἐν-
 τολῶν" & κυρίου.

ε. φυλάξατε ἔν, τέκνα
 μου, νόμον Θεοῦ, καὶ τὴν
 ἀπλότητα κλησάσθε, καὶ
 ἐν ἀκακίᾳ πορεύεσθε,
 μὴ περὶ ἐργαζόμενοι ἐντο-
 λὰς κυρίου, καὶ & πλησίον
 τὰς πράξεις· ἀλλ' ἀγα-
 πᾶτε κύριον καὶ τὸν πλη-
 σίον, πένητα καὶ ἀδυνῆ
 ἐλεήσατε. ὑποβίβετε τὸν
 νῶτον ὑμῶν εἰς τὸ γεωργεῖν
 καὶ ἐργάζεσθαι ἐν ἔργοις
 γῆς, καθ' ἑκάστην γεωργίαν
 δῶρα μετ' εὐχαριστίας κυ-
 ρίῳ προσφέροντες· ὅτι ἐν
 πρωτογεννήμασι καρπῶν
 γῆς εὐλόγησέ σε κύριος, &
 καθὼς εὐλόγησέ πάντας

crum in avaritia excogi-
 tat. Ambulat enim in
 rectitudine vitæ, & o-
 mnia videt in simplici-
 tate, non recipiens ocu-
 lis perniciositates ab er-
 rore mundi, ut non vi-
 deat perverse aliquod
 mandatorum Dei.

V. Custodite ergo le-
 gem Dei, filii mei, &
 simplicitatem posside-
 te, & in innocentia am-
 bulate, non circumscru-
 tantes mandata Domini,
 & proximi actus; sed
 diligite Deum & proxi-
 mum, pauperis & infir-
 mi miseremini. Suppo-
 nite dorsum vestrum in
 agriculturam, & * ope-
 rabimini' in operibus
 terræ, secundum unam-
 quamque agriculturam
 dona cum gratiarum
 actione Domino offe-
 rentes, quoniam i pri-
 mis germinibus fru-
 ctus

α ψυχῆς. ὁ διεσραμμένως τὰς ἐντολὰς.

* Ἐσ ad laborandum, quia in Græco, tam Cantab. quam Oxon.
 expresse legitur Infinitivus ἐργάζεσθαι, non Imperativus
 ἐργάζεσθε. 1 Ad. in.

τὰς ἀγίας, ἀπὸ Ἀβελ ἕως
 ἔ νυν. Οὐ γὰρ δέδοται ἰσοι-
 ἄλλη μερίς, ἢ τῇ πριότη-
 τει τῇ γῆς, ἧς ἐν πόνοις
 οἱ καρποὶ· ὅτι καὶ ὁ πατήρ
 ἡμῶν Ἰακώβ ἐν εὐλογίαις
 γῆς καὶ ἀπαρχῶν καρπῶν
 εὐλόγησέ με. Καὶ ὁ Λευὶ
 καὶ ὁ Ἰούδα ἐδοξάσθησαν
 πρὸς κύριον ἐν υἱοῖς Ἰακώβ.
 Καὶ γὰρ ὁ κύριος ἐκλή-
 ρωσεν ἐν αὐτοῖς, καὶ τῷ
 μὲν ἔδωκε τὴν ἱερατείαν, τῷ
 δὲ βασιλείαν. Αὐτοῖς ὑπα-
 κέσασθε, τῇ ἀπλότητι
 πατρὸς ὑμῶν ὡς πατήσα-
 τε. Ὅτι ἐν τῷ γὰρ ἐδόθη
 ἀπολέσαι τὰ πειρατήρια
 ἅ ἐπερχόμενα Ἰσραὴλ.
 Regnum. Eis ergo obedite, & in simplicitate patris
 nostri ambulate, quoniam 2 Gad datum est
 perdere tentationes supervenientes Israel.

5. Οἶδα γὰρ, τέκνα μου,
 ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς κα-
 τάλειψαν οἱ υἱοὶ ἡμῶν
 τὴν ἀπλότητα, καὶ κολλη-
 θήσονται τῇ ἀπλησίᾳ. καὶ
 ἀφέντες τὴν ἀκακίαν, πρὸς

Et tuum terræ benedixit *
 Dominus, secundum
 quod benedixit omnes
 sanctos, ab Abel usque
 nunc. Non enim da-
 tur tibi alia pars, quam
 pinguedinis terræ, cujus
 in doloribus sunt fru-
 ctus, quoniam pater
 noster Jacob in benedi-
 ctionibus terræ & pri-
 mitiarum fructuum be-
 nedixit me. Et Levi &
 Judas glorificati sunt à
 Domino in filiis Jacob.
 Etenim Deus * hæredi-
 tavit in illis, & huic
 quidem dedit Sacerdo-
 tium, huic vero Re-
 gnum, & in simplicitate patris
 nostri ambulate, quoniam 2 Gad datum est
 perdere tentationes supervenientes Israel.

VI. Novi, filii mei,
 quoniam in extremis
 temporibus derelin-
 quent filii vestri simpli-
 citatem, 3 adhærebunt
 avaritiæ, & dimittentes
 R r 2 πελά-

8 καὶ. * ὑμῶν puto legendum, uti Robertus legisse vide-
 tur, licet Oxoniensis pariter ac Cantabrigienfis Codex ha-
 beat ἡμῶν.

* add. 1c. * elegit ex illis. 1 vestri. 2 & add. 3 &c.

πελάσσει τῇ κακουργίᾳ, καὶ α κατὰλιπόντες τὰς ἐντολὰς κυρίου, κολληθήσονται τῷ Βελιάρ· καὶ ἀφέντες τὸ γεώργιον, ἐξακολυθήσονται τοῖς πονηροῖς διαβολίοις αὐτῶν, καὶ διαπαρήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ δαλεύσονται ἐν τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. Καὶ ὑμεῖς ἐνείπατε ταῦτα τοῖς τέκνοις ὑμῶν, ὅπως ἂν β εἰμαρτήσωσι, τὰχιον ἐπιστρέψωσι πρὸς κύριον· ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ, καὶ ἐξελεῖται αὐτὸς c εἰς ἐπιστρέψαι εἰς τὴν γῆν αὐτῶν".

ζ. ῤτβ ἐτῶν εἰμι ἐγώ· καὶ ἔκ ἐγνων ἐν ἐμοὶ αἵμαρτίαν εἰς θάνατον. Πλὴν τὸ γυναικὸς μὲν ἔκ ἐγνων ἄλλην· ἔκ ἐπόρευσα ἐν μέλεωρισμῷ ὀφθαλμῶν, οἶνον εἰς ἀποπλάνησιν ἔκ ἐπιον· πᾶν ἐπιθύμημα εἰς πλησίον ἔκ ἐπόθησα· δόλθ· ἔκ ἐγένετο ἐν καρδίᾳ μὲν ψεύθ· ἔκ αὖν ἦλθε διὰ χεί-

innocentiam, appropinquabunt malignitati, & derelinquentes mandata Dei, adhærebunt Beliar. Et dimittentes agriculturam, sequentur pernicioſa consilia sua, & dispergentur in gentes, & servient inimicis suis. Vos ergo dicite hæc filiis vestris, ut, si peccent, velociter revertantur ad Dominum, quoniam misericors est, & eripiet eos, ut revertantur in terram suam.

VII. Centum viginti duorum annorum sum ego, & non cognovi super me peccatum in mortem. Præter uxorem meam non cognovi aliam, non fornicatus sum in elatione oculorum, vinum i in ebrietate" non bibi, omne desiderabile proximi non desideravi: dolus non factus est in

λεών

a κατὰλιμπάνοντες. b αἵμαρτῶσι. c desunt.
i In ebrietationem.

λεών μου Παντὶ ἀνθρώπῳ
ὁδυωμένῳ συνεσέναξα, καὶ
πτωχῷ μετέδωκα τὸν ἀρ-
τον μου. Οὐκ ἔφαγον μό-
νον. ὄριον ἐκ ἔλυσα, α
εὐσέβειαν ἐποίησα ἐν πά-
σαις ταῖς ἡμέραις μου ἀλή-
θειαν". Τὸν κύριον ἠγά-
πησα ἐν πάσῃ τῇ ἰσχύϊ μου
ὁμοίως καὶ πᾶντα ἀνθρώ-
πον ἠγάπησα ὡς" τα
τέκνα μου. Ταῦτα ποιήσατε
καὶ ὑμεῖς, τέκνα μου, καὶ
πᾶν πνεῦμα τὸ βελιάρ φεύ-
ξεται ἀφ' ὑμῶν, καὶ πάντα
πρᾶξις πονηρῶν ἀνθρώπων
ὃ κυριεύσει ὑμῶν· καὶ
πάντα ἄγριον θῆρα κα-
ταδολώσετε, ἔχοντες
μεθ' ἑαυτῶν θεὸν τὸ ἔρα-
νῶ, συμπορευόμενοι τοῖς
ἀνθρώποις ἐν ἀπλότητι
καρδίας. Καὶ ἐνετείλατο
αὐτοῖς, ὅπως ἀναγάγῃσιν
αὐτὸν ἐν χεβρών, καὶ κεῖ
αὐτὸν θαψώσιν ἐν τῷ
σηλαίῳ μετὰ τῶν πατέρων

corde meo, mendacium
non adscendit per labia
mea. Omni homini
contristato congemui,
pauperi dedi 1 panem
meum. Non comedi
solus, terminum non
solvi, pietatem feci in
omnibus diebus meis,
& veritatem. Dominum
dilexi in tota fortitudi-
ne mea, 2 omnem ho-
minem dilexi, ut filios
meos. 3 Si & vos filii
mei hæc feceritis, o-
mnis Spiritus Beliar
fugiet a vobis, & omnis
actio • perniciosorum
hominum non domi-
nabitur vobis, & o-
mnem agrestem feram
servituti subjicietis, ha-
bentes vobiscum Deum
cæli, ambulantes cum
hominibus in simplici-
tate cordis. Et mandavit
eis, ut reducant eum in
Hebron, & illic eum

R r 3

αὐτῶ

α εὐσέβειαν ἐποίησα, ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις μου ἀ-
λήθειαν ἐποίησα. β ὑπὲρ.

1 Panem meum non comedi &c. 2 sic & omnem 75. similiter
& omnem 62. 3 Hæc & vos faciatis filii mei, & omnis,

αὐτῶ. καὶ ἐξέτενε τὰς πό-
δας αὐτῶ, καὶ ἀπέθανεν
ἡ πέμπτη ἐν γῆρι κα-
λῶ, πᾶν μέλ^{ος} ἔχων ὑ-
γιές, καὶ ἰσχύων ὑπνώσεν
ὑπνῶν αἰώνιον.

Ζαβουλών.

ΑΝτίγραφον Ζαβυ-
λών, ὃ διέθετο τοῖς
τέκνοις αὐτῶ ἑκατοσῶ
* τεσσαρακοσῶ καὶ δε-
κάτῳ ἔτει τῆ ζωῆς αὐτῶ,
μετὰ δύο ἔτη τῆ θανάτου Ιω-
σήφ. καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
Ἀκούσατέ με ^b, υἱοὶ Ζαβυ-

sepeliant in spelunca
cum patribus suis. Et
extendit pedes suos, &
mortuus est quintus i
filius Lyx'', in senectute
bona, omne membrum
habens sanum, & potens
dormivit somnum sæ-
cularem.

*Testamentum Zabulon, de
Commiseratione & Mife-
ricordia. VI.*

TRanscriptum Za-
bulon, quod dis-
posuit filiis suis cen-
tesimo decimo quar-
to anno vitæ suæ, post
* triginta'' duos an-
nos mortis Joseph. Et
dixit eis: Audite me filii
λών,

a deest. * Τετάρτῳ legendum, licet tam in Oxoniensi, quam

Cantabrigiensi Codice habeatur τεσσαρακοσῶ, quamvis
in illo ultima pars hujus vocis deleta sit, quod error Chrono-
logicus deprehenderetur. Ruben enim frater natus maxi-
mus, eodem, quo Zabulon, anno, secundo scilicet post mor-
tem Josephi, defunctus dicitur supra Testam. I. §. I. Atqui
is ibidem mortuus dicitur CXXV. anno vitæ ipsius. Non
igitur Zabulon, frater junior, annum CL. attingere potuit,
sed utique CXLV. anno mortuus est, ut Latini Codices, Ma-
nuscripti pariter ac impressi habent. Sed in his male XXXII.
pro duobus annis positi sunt. ^b λόγων add.

z defunt, & in excusis exemplaribus explicationis gratia addita
sunt. * Dele.

λῶν, προσέχετε ῥήμασι
 πατρὸς ὑμῶν. Εγὼ εἰμι
 Ζαβουλὼν, ὅσους ἀγαθὴν
 22) τοῖς γονεῦσί μου. Ἐν
 20) τῷ γεννηθῆναί με, ἡυ-
 ξήθη ὁ πατήρ ἡμῶν ἕως
 σφόδρα, καὶ τὰ ποίμνια,
 καὶ τὰ ἐγκόλια, ὅτε ἐν ταῖς
 ποικίλαις ῥάβδοις εἶχε τὸν
 κλῆρον. Οὐκ ᾔνων, τέκνα
 μου, ὅτι ἡμαρτήρον ἐν ταῖς ἡ-
 μέραις παρεκτός ἐννοίας·
 εἰδὲ μιμνήσκομαι, ὅτι πα-
 ρανομίαν ἐποίησα, πλὴν
 τὴν ἀγνοίαν, ἣν ἐποίησα
 ἐπὶ Ἰωσήφ, ὅτι α ἐσχέ-
 πασα" ἐπὶ τοῖς ἀδελφοῖς
 μου, μὴ εἰπεῖν τῷ πατρί

Zabulon, 1 datio bona
 genitoribus meis. Cum
 enim genitus essem,
 multum auctus est pater
 2 meus" gregibus & ar-
 mentis, 3 quoniam" in
 variis virgis habuit for-
 tem. Non cognovi, filii
 mei, quod peccavi in
 diebus meis 4, neque 5
 enim tunc recordabar",
 quoniam iniquitatem
 feci 6 propter" igno-
 rantiam 7 in Ioseph,
 quoniam celavi cum
 fratribus meis, 8 patri
 meo, quod factum erat.
 Et flevi multum in ab-

R r 4

μυ

22) Alludit ad verba matris Leæ, quæ protulisse dicitur,
 quando eum enixa erat, Genes. XXX. 20. Bonam portio-
 nem largitus est mihi Deus, etiam hac vice habitabit ma-
 ritus meus tecum, eo quod genuerim ei sex filios: Et idcir-
 co appellabis nomen eius Zabulon. Consule interpretes in
 hunc locum.

α ἐβεβαίωσα.

1 Add. attendite verbis patris vestri. Ego sum Zabulon. 2 no-
 ster. 3 quando in utroque MS. quod respondet Græco
 ὅτε, quod in Oxon. & Cantab. legitur: quamvis & istud
 aliquando usurpetur causaliter pro quandoquidem. 4 ex-
 tra mentem add. 62. & 75. Sed hæc interpretatio est sine
 mente, ideoque παρεκτός ἐννοίας reddenda potius sunt
 Præterquam mente, sive cogitatione. 5 recordor. 6 præ-
 ter. 7 adde: quam feci. 8 adde: non dicere.

μεν τὸ γενόμενον. α καὶ
ἐκλαιον πολλά ἐν κρυφῇ·
ἐφοβέμην γὰρ ὅτι αἱ ἀδελ-
φός μεν, ὅτι συνέθεντο
πάντες ὁμῶς εἴτις ἐξείπη τὸ
μυστήριον, ἀναιρεθῆναι
αὐτὸν μαχαίρα. Πλὴν ὅτι,
ὅτε ἐβέβητο ἀνελεῖν αὐ-
τὸν, πολλά διεμαρτυρά-
μην αὐτοῖς μετὰ δακρυῶν, ὅ-
τι μὴ ποιῆσαι τὴν ἀνομίαν
ταύτην.

β. Ἦλθε γὰρ Συμεὼν
καὶ Γαδ ἐπὶ τὸν Ἰωσήφ· ὅ-
τι ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ πρὸς
ἐπὶ πρόσωπον Ἰωσήφ, ἔλε-
γεν αὐτοῖς· Ελεήσατέ με,
ἀδελφοί μου, οὐκ εὐρίσκατε
παράλογον Ἰακώβ· ὅτι πα-
τὴρ ἡμῶν. Μὴ ἐπαγάγητε
ἐπ' ἐμὲ τὰς χεῖρας ὑμῶν,
ὅτι ἐκχέαι αἷμα αἰσῶν, ὅτι
ἔχῃ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς. Εἰ
ὅτι ἡμεῖς, ἐν παιδείᾳ
παιδευσάμε· τὴν δὲ χεῖρα
ὑμῶν μὴ ἐπενέγκατε. Διὰ
Ἰακώβ τὸν πατέρα ἡμῶν· ὅτι
ὅτι ἔλεγε τὰ ῥήματα ταῦ-
τα, εἰς οἶκον ἦλθον ἐγὼ,
καὶ ἡρξάμην κλαίειν, καὶ

condito: timui enim
fratres meos, quoniam
conspirabant omnes si-
mul, ut si quis revelaret
mysterium, occiderent
eum gladio. Tamen
quoniam volebant oc-
cidere eum, multa testi-
ficatus sum eis lachry-
mans, ne facerent ini-
quitatem hanc.

II. Venerunt enim
Symeon & Gad super
Joseph, ut occiderent
eum, & cadens super fa-
ciem Joseph, dixit eis:
Misere mini mei, fra-
tres mei, misere mini
viscerum Jacob patris
nostri. Non injiciatis in
me manus vestras, ut ef-
fundatis sanguinem in-
nocentem, quoniam
non peccavi in vos. Si
vero peccavi, in disci-
plina erudite me: ma-
num autem vestram
ne inferatis propter Ja-
cob patrem nostrum.

τα
α ἀλλ' ἐκλαιον κρυφῇ ἡμέρας πολλάς πρὸς Ἰωσήφ·
καὶ ἐφοβέμην τὸς.

Ἰὰ ἡπαλὰ μὲ ἐξελύθησαν
ἐπ' ἐμέ, καὶ πᾶσα ἡ ὑπό-
στασις τῶν πλάγχυνων
ἐχαυνῆτο ἐπὶ τὴν ψυχὴν
μὲ. Ἐκλαίει ὃ καὶ Ἰωσήφ,
καὶ γὰρ σὺν αὐτῷ, καὶ ἐβόμ-
βει ἡ καρδίᾳ μὲ, καὶ οἱ
ἄρμοι τοῦ σώματος μὲ ἐξέ-
στησαν, καὶ ἐκ ἡδυνάμην
στῆναι. Καὶ ἰδὼν με συγ-
κλαίοντα αὐτῷ, καὶ κείνης
ἐπερχομένης ἀνελεῖν αὐ-
τόν, κατέφυγεν ὀπίσω μὲ,
δεόμενος αὐτῶν. Ἀναστὰς
ὃ Ῥαβὴμ εἶπεν. Ἀδελφοί,
μὴ ἀποκτείνωμεν αὐτόν,
ἀλλὰ ῥίψωμεν αὐτόν εἰς
ἓνα τῶν λάκκων τῶν ξηρῶν
τῆτων, ὧν ὥρυξαν οἱ πα-
τέρες ἡμῶν, καὶ ἐχ' εὗραν
ὕδωρ. Διὰ τοῦτο ἐκώ-
λυσε κύριος ὕδωρ ἀνα-
βῆναι ἐν αὐτοῖς, ἵνα γένη-
ται πεποίησις τῷ Ἰωσήφ.
Καὶ ἐποίησε κύριος ὅτως,
ἕως ὃ αὐτόν τοῖς Ἰσμαηλί-
ταις ἐπώλησαν.

ret protectio Joseph. Et fecit Deus ita, donec ven-
diderunt eum Ismaelitis.

R r 5

γ'. Καὶ

1 In miserationem genti, id est miseratione commotus sum.

2 unum lacuum siccorum horum, quos. 3 eis.

Ubi autem dixit verba
hæc, i miseratione com-
motus veni" ego, & in-
cepi flere, & epata mea
resoluta sunt in me, &
omnis subsistentia vi-
scerum meorum laxata
est super animam me-
am, Flevit autem Jo-
seph, & ego cum ipso, &
intremuit cor meum, &
juncturæ corporis mei
expaverunt, & non po-
tuit stare. Et videns me
flentem cum eo, & illos
supervenientes ad occi-
dendum eum, refugit
retro me, deprecans
eos. Exsurgens autem
Ruben, dixit: fratres,
ne occidamus eum, sed
projiciamus eum in 2 la-
cum exsiccatum, quem"
foderunt patres nostri,
& non invenerunt a-
quam. Ideo enim pro-
hibuit Deus ascendere
aquam in 3 eum", ut fie-
ret

γ. Καὶ α 2δ τ' τιμῆς"
 ὃ Ἰωσήφ ἐγὼ καὶ ἐκοινώνη-
 σα, τέκνα, ἀλλὰ Συμεὼν
 καὶ Γὰδ, καὶ οἱ β ἀδελφοὶ
 ἕξ" ἡμῶν. Καὶ λαβόντες
 τὴν τιμὴν ὃ Ἰωσήφ ἐπαρι-
 σάντο ὑποδήματα ἑαυ-
 τοῖς, καὶ ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν,
 καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, εἰ-
 πόντες, ὅτι ἡμῶν αἷματός
 ἐστὶν ἀδελφὸς ἡμῶν αὕτη,
 καὶ οὐ φαγώμεθα αὐτήν,
 ἀλλὰ καὶ παλήσει καὶ πα-
 παλήσομεν αὐτήν, ἀνθ'
 ὧν εἶπεν c βασιλεύειν ἐφ'
 ἡμᾶς, καὶ ἰδωμεν, τί ἐστι
 ἡ ἐνύπνια αὐτοῦ. Διὰ το
 ἐν γραφῇ νόμος Ενώχ γε-
 γραπταί, 23) τὸν μὴ θε-

III. 1 Neque in pecca-
 to Joseph, filii, ego con-
 sensi", sed Symeon, Gad,
 & alii sex fratres nostri
 * accipientes precium
 Joseph, emerunt calcea-
 menta sibi ipsis & uxo-
 ribus suis, & filiis suis,
 dicentes: non comeda-
 mus illud, quoniam
 precium sanguinis est
 fratris nostri, sed con-
 culatione conculce-
 mus illud, pro eo quod
 dixit, se regnaturum su-
 per nos: & 2 videbimus
 quid portendant" so-
 mnia ejus. 3 Ergo" in
 scripturis legis Enoch
 λον 7α

a τὸ τίμημα. β ἕξ ἀδελφοὶ. c ὅτι βασιλεύσει.

1 Etenim pretio Joseph, filii, ego non communicavi, i. e. nul-
 lam partem ejus accepi. * Juxta Græcum textum nova
 hic incipienda periodus hoc modo: *Et accipientes, &c.*
 2 & videamus, quid erunt. 3 Propter hoc.

23) Idem legitur Deuteronomii XXV. 7. seq. ac proinde notan-
 da convenientia inter legem Moysi, & eam quæ Enocho au-
 ctori adscripta est. Ceterum quod Christus de circumcisio-
 ne dixit Joh. VII. 22. eam *non ex Moysæ, sed ex patribus esse*,
 id de præcepto quoque suscitandi fratri seminis verum esse,
 colligitur ex Genes. XXXVIII. 9. adeoque nec vero est absi-
 mile, ritum calcei detrahendi & exspuendi in faciem ejus,
 qui fratris nomen propagare recusaverit, jam olim usita-

tum

λοντα σπέρμα ἀναστῆσαι
 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἀπο-
 λυθῆσεσθαι^a τὸ ὑπόδη-
 μα, καὶ ἐμπύεσθαι εἰς τὸ
 πρόσωπον. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ
 Ἰωσήφ ἔκ τῆς θέλησάν b
 εἰς^c τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν.
 καὶ κύριος^d ὑπέλυσεν
 αὐτοῖς τὸ ὑπόδημα c Ἰω-
 σήφ. Καὶ ὅτε ἐλθόντες
 ἐν Αἰγύπτῳ, ὑπελύθησαν
 ὑπὸ τῶν παίδων Ἰωσήφ
 d κατὰ τὸν τύπον ε^e φαραώ.
 Οὐ μόνον γὰρ προσεκύνησαν
 αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ἐνεπύεθη-
 σαν, ὡς χρῆμα πεσόν-
 τες ἔμπροσθεν Αἰγυπτίων.
 Μετὰ ταῦτα ὅτε ἤκουσαν
 οἱ Αἰγύπτιοι πάντα τὰ κα-
 κὰ, ἃ ἐποίησεν αὐτῷ Ἰω-
 σήφ.

scriptum est, non volen-
 ti suscitare semen fratri
 suo, solvi calceamentum
 i Joseph. Etenim veni-
 entes in Ægyptum, 2
 soluta^c sunt a pueris Jo-
 seph ante * portam^c, &
 ita adoraverunt Joseph,
 secundum typum Pha-
 raonis. Non solum au-
 tem adoraverunt eum,
 sed etiam 3 rubore suf-
 fusi sunt^c procidentes
 coram eo, & sic confusi
 sunt coram Ægyptiis.
 Deinde 4 audierunt Æ-
 gyptii omnia mala, quæ
 fecimus Joseph.

δ. Μετὰ

tum fuisse; sicut alia excalceatio, qua propinquus alteri
 suo jure cedebat, *nos antiquus in Israel fuisse* dicitur
 Ruth. IV. 7.

a ὑποδήσεσθαι male. b omissum. c ὃ ἐφόρεσαν κα-
 τὰ Ἰωσήφ ε^e ἀδελφὴν αὐτῶν. d add. ex Oxon.
 ἔμπροσθεν ε^e πυλῶν^d, καὶ ὥτως προσεκύνησαν
 τῷ Ἰωσήφ.

i *add*: & spui in faciem. Et fratres Joseph non voluerunt
 vitam (*in vita* 75.) fratris eorum, & Dominus solvit eos,
 ut calceamentum. 2 soluti. * *acutum*, Josephi scilicet,
 hoc enim vox πυλῶν denotat. 3 consputi sunt, confellum.
 4. *add* enim.

δ. Μετὰ ταῦτα ἔβα-
λον ἐσθίειν ἐκεῖνοι. Εγὼ
γὰρ δύο ἡμέρας καὶ νύκτας
ἔκ ἐγευσάμην, ἀλαγ-
χνίζόμενος ἐπὶ Ἰωσήφ.
Καὶ Ἰούδας ὁ σιωνέτριον
αὐτοῖς· προσεῖχε ᾧ τῷ
λακκῷ, ὅτι ἐφοβείτο, μὴ
ἀποπληθύναντες Συμεὼν καὶ
Γαδ ἀνέλωσιν αὐτόν. Καὶ
ὁρῶντες καὶ μεμνημένοι ἐσθίου-
ντος, ἐθεντό με τηρεῖν αὐτόν,
ἕως ὃς ἐπράθη. Εποίησε
ᾧ ἐν τῷ λακκῷ τρεῖς ἡμέ-
ρας καὶ τρεῖς νύκτας, καὶ
ὕτως ἐπράθη ἀσιτῶν.
Καὶ ἀκούσας Ρουβὴν, ὅτι
ἐπράθη ἀπόντος αὐτοῦ,
περιχρισάμενος ἐθρήνησε,
λέγων. πῶς ὕψομαι τὸ
πρόσωπον Ἰακώβ πατρός
μου; καὶ λαβὼν τὸ ἀργύ-
ριον, ἀκατέδραμε τοῖς
ἐμπόροις, καὶ * ἔδεν εὐ-
ρών· ἀφέντες * τὸν ὁδὸν τὴν
μεγάλαν, ἐπορεύθησαν
ἀπὸ τῶν τρωγλοκολλητῶν

IV. His factis appo-
suerunt I fratres" ci-
bum, ut comederent.
Ego 2 vero" per duos
dies & duas noctes non
gustavi cibum, misera-
tus Joseph. Et Judas non
comedit cum eis: inten-
debat autem in lacum,
quoniam timebat, ne
resilientes Symeon &
Gad interficerent eum.
Et videntes me non co-
medentem, posuerunt
me custodire ipsum,
quousque venditus est.
Fuit autem in lacu tres
dies & tres noctes, & ita
venditus est incibatus.
& audiens Ruben, quod
venditus * est" absente
eo, circumscissus plora-
bat, dicens: quomodo
videbo faciem Jacob
patris mei? & accipiens
argentum cucurrit ad
mercatores, & nemi-

α καὶ κατέδραμῶν. * forte ἔδεναι, quamvis & Oxo-
nienſis Codex habeat ἔδεν. * addendum hic videtur
γὰρ. β τρωγλοκολλητῶν.

I Illi, subintelligendum autem τὸ fratres. 2 enim,
* Effect.

ἐν τῷ σωλόμενῳ· καὶ ἔκ α
 ἔφαγε Ραββήμ^α ἀέριον ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· Προσελθὼν
 δὲ ὁ Δάν εἶπεν αὐτῷ, μὴ
 κλαῖε, μηδὲ πένθει· ἔυρον
 γὰρ, τί ἐπωμέν τῷ πατρὶ
 ἡμῶν Ιακώβ. Θύσομεν β
 χίμαρρον αἰγῶν, καὶ ἐμ-
 βάψομεν τὸν χιτῶνα Ιω-
 σήφ, καὶ ἐρῶμεν. Εὔγνω-
 θι, εἰ χιτῶν γ ἢ δ σθ εἰσὶν
 ἔτι· c τὸν γὰρ χιτῶνα
 γ πατρὸς ἡμῶν ἐξέδυσαν
 τὸν Ιωσήφ ἐν τῷ μέλλειν
 πιπράσκειν, καὶ ἐνέδυσαν
 αὐτὸν ἱμάτιον παλαιὸν
 δέλθ. Τὸν δ χιτῶνα εἶχε
 Συμεὼν, καὶ ἔκ ἧθελε δῶ-
 ναι * αὐτῷ, θέλων τῇ ῥομ-
 φαίᾳ αὐτῇ καλακόψαι
 αὐτὸν, ὀργιζόμενος, ὅτι
 ἔζησε, καὶ ἔκ ἀνείλεν αὐ-
 τόν. Αναστάντες δ καὶ
 αὐτῇ πάντες ὁμοῦ, εἶπομεν,
 ὅτι εἰ μὴ δῶ, ἐρῶμεν, ὅτι
 σὺ μόνος ἐποίησας τὸ
 πονηρὸν d ἐν Ἰσραήλ^ε. καὶ

nem invenit: dimitten-
 tes enim viam i regiam¹,
 ambulaverunt per de-
 via in velocitate: &
 non comedit Ruben pa-
 nem in die illa. Acce-
 dens ergo Dan dixit ei:
 ne fleas neque tristeris
 2 de juvene²: Scio quid
 dicturi simus patri no-
 stro Jacob. Occidemus
 hircum 3 caprorum³, &
 tingemus tunicam Jo-
 seph, & dicemus: cog-
 nosce, si tunica filii tui
 4 est⁴ ista; tunica enim
 patris nostri exuerunt
 Joseph, cum vendituri
 essent eum, & indue-
 runt eum vestimentum
 vetus servi. Tunicam
 vero habuit Symeon, &
 noluit dare eam, volens
 gladio suo discindere
 eam, iratus, quod vive-
 ret adhuc, nec occidis-
 set eum. Exsurgentes
 autem adversus eum
 ἔτας

a ἔφαγον, omisso Ραββήμ. b μαχαίρα add. c καὶ
 ἐποίησαν ἔτας. * forte αὐτὸν. d ἐνώπιον κυρίου.

1 Magnam. 2 desunt. 3 caprarum. 4 lit 75.

ἔτως δίδωσιν αὐτὸν , καὶ
ἐποίησαν , καθὼς εἶπεν ὁ
Δάν.

ἰ. Καὶ νῦν , τέκνα μὲν,
ἀναγγέλλω ὑμῖν ὅτι φυ-
λάσκειν τὰς ἐντολάς κυ-
ρίου , καὶ ποιεῖν ἐλεῶ ἐπὶ
τὸν πλησίον , καὶ εὐσπλαγ-
χνίαν ἔχειν πρὸς πάντας,
καὶ μόνον εἰς ἀνθρώπους,
ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλογα. Διὰ
τοῦτο ταῦτα εὐλόγησέ με
κύριε , καὶ πάντων τῶν
ἀδελφῶν μὲν ἀδελφέντων,
ἐγὼ ἀνοσῶ παρηλθὼν
οἶδε τοῦ κυρίου ἐκάστη
τὴν προαίρεσιν. Ἐχέτω ἡ
ἐλεῶ ἐν τοῖς σπλαγχνοῖς
ὑμῶν , τέκνα μὲν , ὅτι ὡς
ἂν τις ποιῇ τῷ πλησίον
αὐτοῦ , ἔτως καὶ κύριε
ποιήσει αὐτῷ. Καὶ τοῖς οἱ
ἱοὶ τῶν ἀδελφῶν μὲν ἡδέ-
νουν , ἀπέθνησκον Δαὶ Ιω-
σήφ , ὅτι ἐκ ἐποίησαν ἐ-
λεῶ ἐν σπλαγχνοῖς αὐ-

omnes simul i dixerunt:
quid ni daturus sis, cum
tu" solus fecisti hoc ma-
lum in Israel. Et ita de-
dit eam, & fecerunt, sic-
ut dixit Dan.

V. Et nunc, filii mei,
annuncio vobis, custo-
dite mandata Domini,
& facite misericordiam
in proximo, & viscera
misericordiae in omnes
habete, non solum ad
homines, sed & ad irra-
tionalia. Propter hoc
enim benedixit me Do-
minus, & omnibus fra-
tribus meis aegrotanti-
bus, ego sine aegritudine
evasi: novit enim Deus
uniuscujusque electio-
nem. Habete ergo mi-
sericordiam in visceri-
bus vestris, filii mei,
quoniam ut aliquis fa-
ciet proximo suo, ita &
Dominus faciet ei. Et-
enim filii fratrum meo-
rum aegrotabant, mo-
riebantur propter Jo-
tān;

i diximus: quod si non des, dicemus; quoniam tu, (id est;
quod tu.)

τῶν· οἱ ᾧ υἱοί μου ἀνοσοὶ
 διεφυλάχθησαν, ὡς οἶδατε.
 Καὶ ὅτε ἤμην ἐν α τῇ Χανα-
 αάν, εἰς τὸ ῥαλίον ἐθή-
 ρευον β θῆρα ἰχθύων· Ἰα-
 κώβ τῷ πατρί μου καὶ
 πολλῶν ἀγχομύων ἐν τῇ
 θαλάσῃ, ἐγὼ ἀβλαβῆς
 διέμεινα.

ς. Πρῶτ@ 24) ἐγὼ
 ἐποίησα σκάφ@ ἐπι-
 πλέειν ἐν τῇ θαλάσῃ, ὅτι
 κύρι@ ἔδωκέ μοι σύνεσιν
 καὶ σοφίαν ἐν αὐτῷ· καὶ
 καθῆκα ξύλον ὅπιοθεν
 αὐτῷ, καὶ ὁ θόνην ἐξέτεινα
 ἐν ὀρθῷ ξύλῳ ἐμμέσῳ. καὶ
 ἤμην ἐν αὐτῷ ἀπαρρησ-
 τος.

seph, quoniam non fe-
 cerunt misericordiam
 in visceribus suis: filii
 autem mei sine ægritu-
 dine custoditi sunt, sicut
 novistis. Et i eram in
 Chanaan, in littore ve-
 natus sum venatione
 piscium Jacob patri
 meo, & multis suffoca-
 tis in mari, ego illæsus
 permansi.

VI. Primus ego feci
 scapham in mari navi-
 gare, quoniam Deus de-
 dit mihi intellectum &
 sapientiam in ipsa, & de-
 misi lignum retro
 ipsam, & linteamen ex-
 tendi 2 in ligno medio",
 & in ipsa perambulans
 ἄσφαλτος.

a γῆ. b θῆραν.

1 Quando adde. 2 in recto ligno, in medio, 62. sed 75. omittit
 in medio.

24) Zabulon itaque connumerandus variis Heroibus, qui se in-
 ventores artis nauticæ fuisse jactarunt, vel ab aliis tales cre-
 diti sunt, & addendus iis, quos Polydorus Vergilius Lib.
 III. de Inventoribus rerum cap. 15. Salmuthus in Pancirol-
 lum Tit. XI, de Pyxidecula nautica, & Cornelius à Lapide
 aliique Commentatores in Sapientia Salomonis cap. XIV.
 v. 1. seq. nominarunt. Ex quibus patebit, Zabulone anti-
 quiozem esse artem nauticam, ejusque originem ad Noë sal-
 tem referendam esse.

μὲνⓈ τὰς αἰγιαλὰς, ἡλί-
ευον οἶκον πατρὸς μου, ἕως
ἡλθομεν εἰς Αἴγυπτον· καὶ
ἐκ θήρας μου παντὶ ἀν-
θρώπῳ ξένῳ ἀλαγχνι-
ζόμενⓈ ἐδίδαν. Εἰ ᾧ ἦν
ξένⓈ, ἢ νοσῶν, ἢ γη-
ράσας, ἐψήσας τὰς ἰχθύ-
ας, καὶ ποιήσας αὐτὰ ἀ-
γαθῶς, κατὰ τὴν ἐκάστη
χρείαν προσέφερον πᾶσι,
συνάγων καὶ συμπάχων.
Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κύριⓈ πο-
λὺν ἰχθὺν ἐποίησέ μοι θη-
ρᾶν. Ὁ γὰρ μεταδίδς τῷ
πλησίον, λαμβάνει πολ-
λαπλασίονα τῷ αὐτῷ κυρίῳ.
Πέντε ἔτη ἡλίευσα, παντὶ
ἀνθρώπῳ, ὃν ἐωράκειν, με-
ταδίδς, καὶ παντὶ τῷ οἴ-
κῳ τοῦ πατρὸς μου ἐξαρκῶν.
Τὸ θέρⓈ ἡλίευον, καὶ ἐν
χειμῶνι ἐποίμανον μετὰ
τῶν ἀδελφῶν μου.

littora, piscabar pisces
domui patris mei, us-
quequo venimus in Æ-
gyptum: & ex venatio-
ne mea omni homini
peregrino miseratus
dabam. Si vero erat
peregrinus, vel ægro-
tans, vel senex; coquens
pisces, & faciens hoc be-
ne secundum uniuscu-
jusque necessitatem af-
ferebam omnibus, col-
ligens & compatiens.
Propterea Deus multos
pisces fecit me venari
I in mari". Qui enim
tribuit proximo, accipit
multiplicata a Domino.
Quinque annis piscatus
sum, omni homini,
quem videram, tribu-
ens, & omni domui pa-
tris mei 2 sufficienter".
In autumnno piscabar, in
hyeme autem pasce-
bam gregem cum fratri-
bus meis.

ζ. a Nūν ἀναγγελῶ ὑ-

VII. Nunc annuncia-
μῶν,

a Hæc omnia omiſſa ſunt in Codice Oxoniensi usque ad ista ſe-
quentis paragraphi verba: τοσῶτον κύριⓈ εἰς αὐτὸν.

I Defunct. 2 sufficiens.

μῶν, ἃ ἐποίησα. Εἶδον θλι-
 βόμενον ἐν γυμνότητι χει-
 μῶν, καὶ σπλαγχνι-
 θείς ἐπ' αὐτόν, κλείψας
 ἱμάτιον ἐκ τοῦ οἴκου μου κρυ-
 φαίως, ἔδωκα τῷ θλιβο-
 μένῳ. καὶ ὑμεῖς ὦν, τέκνα
 μου, ἐξ ὧν παρέχει ὑμῖν ὁ
 Θεός, ἀδελφικῶς πᾶσι
 σπλαγχνιζόμενοι * ἐλεεί-
 τε, καὶ παρέχετε παντὶ ἀν-
 θρώπῳ ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ.
 Εἰ δὲ μὴ ἔχετε πρὸς καιρὸν
 δοῦναι τῷ χεῖρῶντι, συμ-
 πάχετε ἐν σπλαγχνοῖς ἐ-
 λέως. Οἶδα, ὅτι ἡ χεὶρ μου
 ὄχι εὗρε πρὸς τὸ παρὸν
 ἐπιδόναί τῷ χεῖρῶντι, καὶ
 ἔτι ἑπτὰ σταδίους συμπο-
 ρεύόμενος αὐτῷ, ἐκλαιον.
 καὶ τὰ σπλάγχνα μου *
 ἐτρέφετο" ἐπ' αὐτῷ εἰς συμ-
 πάθειαν.

ή. Καὶ ὑμεῖς ὦν, τέκνα
 μου, ἔχετε εὐσπλαγχνίαν
 κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἐν

bo vobis, quæ feci. Vi-
 debam tribulatum in i-
 medietate" hyemis, &
 miseratus super ipsum,
 furatus vestimentum ex
 domo mea abscondite,
 dedi tribulato. Et vos
 ergo, filii mei, ex his,
 quæ tribuit vobis Domi-
 nus, indifferenter o-
 mnibus miseres, mi-
 sericordiam facite, &
 tribuite omni homini
 in bono corde; si vero
 non habetis, 2 ut quam-
 primum detis" indigen-
 ti, compatiamini in vi-
 sceribus misericordiæ.
 Novi quoniam manus
 mea non 3 neglexit, vel"
 horam tribuere indi-
 genti, & amplius septem
 stadiis ambulans cum
 ipso, flebam, & viscera
 mea versa sunt super
 ipsum in compasio-
 nem.

VIII. Et vos ergo, filii
 mei, habete viscera mi-
 sericordiæ adversus o-
 mēnem,

SS

* MS. ἐλεᾶτε. * legendum ἐτρέφετο.

1 nuditate 75. 2 ad tempus, dare. 3 invenit ad.

ἐλέει, ἵνα καὶ ὁ κύριος εἰς
 ὑμᾶς σπλαγχνιοθεῖς ἐλεή-
 σῃ ὑμᾶς· ὅτι καί γε ἐπ'
 ἐσχάτων ἡμερῶν ὁ θεὸς
 ἀποσέλλει τὸ σπλάγχνον
 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅπου
 ὅπου σπλάγχνα ἐλέους, ἐν
 αὐτῷ κατοικεῖ. Ὅσον γὰρ
 ἄνθρωπος σπλαγχνίζε-
 ται εἰς τὸν πλησίον, τοσούτον
 κύριος εἰς αὐτόν". Ὅτε
 γὰρ κατήλθομεν εἰς Αἴγυ-
 πτον, Ἰωσήφ ἔκ ἐμνησι-
 κάκησεν εἰς ἡμᾶς· ἐμὲ δ'
 ἰδὼν ἐσπλαγχνίωθη. Εἰς
 ὃν ἐμβλέποντες καὶ ὑμεῖς,
 ἀμνησικάκοι γίνεσθε, τέ-
 κνα μὲν, καὶ ἀγαπᾶτε
 ἀλλήλους, καὶ μὴ λογιζέ-
 σθω ἕκαστος 25) κακίαν τῆς
 ἀδελφῆς αὐτοῦ· ὅτι τὸ χω-
 ρίζει ἐνότητά. καὶ πᾶσαν
 συγγένειαν διασκορπίζει,
 καὶ τὴν ψυχὴν ταρασσει α.

mnem hominem in mi-
 sericordia, ut & Deus in
 vos propitius miserea-
 tur vobis, quoniam in
 extremis diebus Deus
 mittet misericordiam
 suam in terram, & ubi
 invenerit viscera mise-
 ricordiae, in ipso habita-
 bit. Quantum enim ho-
 mo miseretur erga pro-
 ximum, tantum Deus
 ipsi. Quando enim de-
 scendimus in Ægyptum,
 Joseph non recordatus
 est mali in nos, me vero
 videns misertus est. In
 quem insipientes &
 vos, immemores malo-
 rum efficiamini, filii
 mei, & diligite invicem,
 & non cogitetis unus-
 quisque malitiam fra-
 tris sui, quoniam hoc di-
 vidit unitatem, & ο-
 ὅ γάρ

α καὶ τὴν ὑπαρξιν ἀφανίζει, addit Codex Oxon.

1 5 adde.

25) Μὴ λογιζέσθω ἕκαστος κακίαν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ.
 &c.) Idem monitum Hermæ dabatur Visione II. §.3. his ver-
 bis: Τὸ αὐτὸν Hermæ, μὴ μνησικακεῖν τοὺς υἱοὺς
 τοῦ πατρὸς — Memoria enim injuriarum patris ope-
 rantur, obliuio vero eorum bilis atque astringens.

Ο. γὰρ μνησίκαν^Θ
αλάγχνα ἐλέως ἔκ ἔ-
χει.

θ'. Προσέχετε α τὰ ὕ-
δαλα, ὅτι ὅταν ἐπὶ τὸ αὐ-
τὸ πορεύεται, λίθους, ξύ-
λα, τὴν ἀμμον β καλασύ-
ρει". εἰν ἵεις πολλὰ Διαι-
ρεθῇ, ἢ γῆ ἀφανίζῃ αὐ-
τά, καὶ γίνεσθαι εὐκατα-
φρόνητα. Καὶ ὑμεῖς, εἰν
Διαιρεθῆτε, ἔσεσθε ὥτως.
Μὴ χωρῆτε εἰς δύο κε-
φαλὰς, ὅτι πᾶν ὃ ἐποίη-
σε κύρι^Θ, κεφαλὴν
μίαν ἔχει. Ἐδωκε δύο ὤμους,
πόδας, χεῖρας, ἀλλὰ πάντα
μέλη μιᾷ κεφαλῇ ὑπα-
κῇ. Εἰδὼν ἐν γραφῇ πα-
τέρων μου, ὅτι ἐν ἑξα-
ταῖς ἡμέραις ἀποστήσεσθε
ἀπὸ κυρίας, καὶ Διαιρεθῇ-
σεσθε ἐν c Ἰσραὴλ", καὶ δυ-
οὶ βασιλεῦσιν ἐξακολου-
θήσετε, καὶ πᾶν βδέλυ-
γμα ποιήσετε, καὶ γε πᾶν
εἰδωλον προσκυνησέτε, καὶ

mnem consanguinita-
tem dispergit, & ani-
mum perturbat: me-
mor enim mali viscera
misericordiae non ha-
bet.

IX. Attendite aquas,
quoniam cum simul
moventur, lapides, li-
gna, arenam i distra-
hunt". si vero in multas
dividantur, terra exter-
minat eas, & sunt ne-
glectae. Et vos, si divida-
mini eritis ita. Nec scin-
damini in duo capita,
quia omne, quod fecit
Deus, caput unum ha-
bet. Dedit duos hume-
ros, manus, pedes, sed
omnia membra uni ca-
piti obediunt. Novi in
scriptura patrum meo-
rum, quoniam in ulti-
mis diebus recedetis a
Domino, & divisi eritis
in Israel, 2 duos reges
sequemini, & omnem
abominationem facie-
tis, & omne idolum

Ss 2

αἰχμα-

a ἐπὶ add. b καλαφέρει. c ἱερουσαλήμ.
i Detrahent 75. 2 add. Et.

αἰχμαλωτεύσασιν ὑμᾶς οἱ
ἐχθροὶ ὑμῶν, καὶ ἀκαθί-
σεσθε" ἐν ἔθνεσι ἐν πά-
σαις ἀσθενείαις, καὶ θλί-
ψεσι, καὶ ὀδύναϊς ψυχῆς.
Καὶ μετὰ ταῦτα μνησθήσε-
θε κυρίου, καὶ μετανοήσε-
τε, καὶ ἐπιστρέψει ὑμᾶς,
ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ ἔυ-
σπλαγχνος, μὴ λογι-
ζόμενος κακίαν τοῖς ὑοῖς
τῶν ἀνθρώπων, διότι σὰρξ
εἰσι, καὶ τὰ πνεύματα τῆ
πλάνης ἀπαλᾶ αὐτοῦ ἐπὶ
πάσαις ταῖς πράξεσιν αὐ-
τῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀνα-
τελεῖ ὑμῖν αὐτοῦ κύριος,
26) Φῶς δικαιοσύνης, b
καὶ ἰάσις καὶ ἐσπλαγχνία
ἐπὶ ταῖς πλέρυξιν αὐτοῦ.
Αὐτὸς λύσσει πᾶσαν
αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἀν-
θρώπων ἐκ τοῦ Βελιάρ, καὶ
πάν πνεῦμα πλάνης πα-
τηθήσεται καὶ ἐπιστρέψει
πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὴν
ἐκκλησίαν αὐτοῦ, καὶ ὁψείθε

adorabitis, & captiva-
bunt vos inimici vestri,
& sedebitis in nationi-
bus, in omnibus, infir-
mitatibus tribulationi-
bus & doloribus animæ.
Et post hoc recordabi-
mini Domini, & pœni-
tebitis, & convertet vos,
quoniam miserator est
& misericors, non * ex-
cogitans" malitiam filiis
hominum, quoniam ca-
ro sunt, & Spiritus erro-
ris seducunt eos in o-
mnibus actibus suis. Et
post hæc orietur vobis
ipse I Deus", lumen ju-
stitiæ, & sanitas & mise-
ricordia in 2 pœnis"
ejus. Ipse redimet o-
mnem captivitatem fi-
liorum hominum a Be-
liar, & omnis Spiritus
erroris conculcabitur,
& convertet omnes
gentes in ecclesiam
Dei

a κακωθήσεσθε. b καὶ ἐπιστρέψετε ἐκ τῆ γῆς ὑ-
μῶν, καὶ ὁψείθε κύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ, habet Codex Oxon. multo concisius.

* Imputans. 1 Dominus. 2 pœnis.

62) Alludit ad Malachiam IV. vers. 2.

Θεὸν ἐν σχήματι ἀνθρώ-
που, * ὅτι ἂν ἐκλέξεται κύ-
ριος Ἱερουσαλήμ ὄνομα
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐν πονη-
ρίᾳ λόγων ὑμῶν παροργί-
σετε αὐτὸν, καὶ ἀπορρι-
ψήσεσθε ἕως καιρῶς συντε-
λείας.

Ι. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
μὴ λυπεῖσθε, ὅτι ἀποθνή-
σκω ἐγώ, μηδὲ συμπί-
πτειτε, ὅτι ἀπολείπω ὑμῶν.
Ἀναστήσομαι γὰρ πάλιν ἐν
μέσῳ ὑμῶν, ἡγέμενος
ἐν μέσῳ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ εὐ-
φρανθήσομαι ἐν μέσῳ
τῆς φυλῆς μου, ὅσοι ἐφύ-
λαξαν νόμον κυρίου καὶ ἐν-
τολὰς Zabulon πατρὸς
αὐτῶν. Ἐπὶ ᾧ τὰς ἀσεβεῖς
ἐπάξει κύριος πῦρ αἰῶ-
νιον, καὶ ἀπολέσει αὐτὰς
ἕως γενεῶν. Ἐγὼ εἰς τὴν ἀ-
νάπαυσίν μου ἀποτρέχω,
ὡς οἱ πατέρες μου ὑμεῖς ᾧ
φοβεῖσθε κύριον τὸν Θεόν

nem ejus, & videbitis
Deum in forma homi-
nis, quoniam elegit De-
us Hierusalem, nomen
I Deus ei. Et rursus in
malitia sermonum ve-
strorum, ad iracundiam
provocabitis eum, &
abjecti eritis usque ad
tempus consummatio-
nis.

X. Et nunc, filii mei,
non contristemini, quo-
niam morior ego, ne-
que concidatis, quoni-
am relinquo vos. Resur-
gam enim in medio ve-
stri, velut dux in medio
filiorum suorum, & læ-
tabor in medio tribus
meæ, quotquot custo-
dierunt legem Domini,
& mandata Zabulon pa-
tris eorum. Super im-
pios vero inducet Do-
minus ignem æternum,
& perdet eos usque in
generationes. Ego in
requiem meam recur-
ro, sicut patres mei; vos
Ss 3 ὑμῶν

* forte ὅτι.

1 dele.

ὑμῶν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ πά-
σας ἡμέρας τῆ ζωῆς ὑ-
μῶν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
ἐκοιμήθη ὑπνῷ καλῷ, καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
ἐν θήκῃ ὑπερὸν τῆ ἀνα-
γαγόντες αὐτὸν εἰς Χε-
βρὼν ἔθαψαν μετὰ τῶν
πατέρων αὐτοῦ.

Δάν.

Αντίγραφον λόγων
Δάν, ὃν εἶπε τοῖς
υἱοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτων
ἡμερῶν αὐτοῦ. ἑκατοστῷ
εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει τῆ
ζωῆς αὐτοῦ, καλέσας τὴν
πατριὰν αὐτοῦ, εἶπεν. Α-
κούσατε υἱοὶ Δάν λόγων μου,
προσέχετε ῥήμασι σώμα-
τός πατρὸς ὑμῶν. Επέ-
ρρασα ἐν καρδίᾳ μου, καὶ
ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου, ὅτι
καλὸν, καὶ θεῷ εὐάρεστον,
ἡ ἀλήθεια μετὰ δικαιοπρα-
γίας. καὶ ὅτι πονηρὸν τὸ

autem timete Domi-
num Deum vestrum, in
omni fortitudine, omni-
bus diebus vitæ ve-
stræ. Et hæc dicens dor-
mivit somno bono, &
posuerunt eum filii sui
in thecam. Postea au-
tem reducentes eum in
Hebron, & sepelie-
runt eum cum patribus
suis.

*Testamentum Dan, de Ira
& Mendacio VII.*

Transcriptum ver-
borum Dan, quæ
dixit filiis suis in ulti-
mis diebus suis. Cen-
tesimo vicefimo quinto
anno vitæ suæ vocans
tribum suam, dixit, Au-
dite filii Dan sermones
meos, attendite verbis
oris patris vestri. Pro-
bavi in corde meo, & in
omni vita mea, 2 quod
bonum est. Nam Deo
bene placet¹ veritas
cum iusta actione, 3 odi
ψεύδος.

¹ Dele. ² quoniam (i. e. quod) bonum est & Deo bene pla-
cet, ³ & quoniam perniciosum est mendacium &
ira.

ψεύδος, καὶ ὁ α θυμὸς
ὅτι πᾶσαν κακίαν ἀνθρώ-
πων ἐκδιδάσκει". Ομολο-
γῶ σήμερον ὑμῖν, τέκνα
μα, ὅτι ἐν καρδίᾳ μου ἠδό-
μην πρὶν τὸ θανάτου Ιω-
σήφ, τὸ ἀνδρὸς τὸ ἀγαθὸν
καὶ ἀληθινόν, καὶ ἔχαιρον
ἐπὶ τῇ πράξει Ιωσήφ, ὅτι
ὑπὲρ ἡμᾶς ὁ πατήρ αὐ-
τὸν ἠγάπα. Τὸ δὲ πνεύ-
μα τὸ ἅγιον καὶ τὸ ἀλα-
ζονείας ἐλεγέ μοι, καί γα-
ρ σὺ ὡς αὐτὸς. Καὶ ἐν τῶν
πνευμάτων τῶν βελιάρσιων
ἤρχε μοι λέγον· λάβε τὸ
ξύλον τούτο, καὶ ἐν αὐτῷ
ἀνέλε τὸν Ιωσήφ· καὶ ἀγα-
πήσεις σε ὁ πατήρ σου, ἀπο-
θανόντι αὐτῷ. Τῷτοίσι
τὸ πνεῦμα τὸ θυμὸς, τὸ
πειθὸν με, ἵνα ὡς πάρδα-
λις ἐκμύζει ἡριφον, ἕτως
ἐκμύζησω τὸν Ιωσήφ. ΑΛΛ'
ὁ Θεὸς Ιακώβ τὸ πᾶσις
μα ἔκ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς
τὰς χεῖράς μου, ἵνα εὕρω
αὐτὸν μόνον, ὅδε εἶπεν τὸ

quod perniciosum fuit,
ut mendacium & iram",
quoniam omnem mali-
tiam hominem 1 edo-
cent". Confiteor vobis
hodie, filii mei, quoniam
in corde meo iactatus
sum de morte Joseph vi-
ri 2 veritatis" & boni, &
gaudebam in venditio-
ne Joseph, quoniam su-
per nos pater eum dili-
gebat. Spiritus enim
zeli & elationis dixit
mihi: & tu es filius ejus.
Et unus spirituum Beliar
cooperabatur mihi, di-
cens: Accipe gladium
hunc, & eo occide Jo-
seph, & diliget te pater
tuus, mortuo eo. Hic
est Spiritus iræ, suadens
mihi, ut sicut pardalis
devorat hœdum, ita de-
vorarem Joseph. Sed
Deus Jacob patris 3 no-
stri", non immisit eum
in manus meas, ut inve-
nirem eum solum, ne-

Ss 4

τὸ

α θυμὸς πᾶσαν κακίαν ἐκδιδάσκει, omisso ὅτι &
ἀνθρώπων, sine potius ἀνθρώπων.

1 docet. 2 veracis. 3 mei.

τὸ ἀνόμημα ποιῆσαι, ἵνα
α λυθῶσι δύο σκῆπτρα
ἐν Ἰσραήλ.

β. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ ἐν
ἀληθείᾳ λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐὰν μὴ φυλάξῃτε ἑαυτοὺς
ἀπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ψεύ-
δους, καὶ τοῦ θυμῶ, καὶ ἀ-
γαπήσῃτε τὴν ἀλήθειαν, καὶ
τὴν μακροθυμίαν, ἀπο-
λείθε. Τύφλωσις ἐστὶν ἐν
τῷ θυμῷ, τέκνα μου, καὶ
ἐκ ἐστὶ τις θυμώδης ὁρῶν
πρόσωπον ἐν ἀληθείᾳ· ὅτι
καὶ πατὴρ, καὶ μήτηρ
ἐστὶν, ὡς πολεμίοις προσέ-
χει αὐτοῖς· ἐὰν ἢ ἀδελφός,
ἐκ οἶδεν· ἐὰν προφήτης
κυρίου, ἐξουκχεῖ· ἐὰν δι-
καιῶ, ὃ βλέπει, φίλον ὃ
γνωρίζει. Πείθει δὲ
αὐτὸν τὸ πνεῦμα τοῦ θυμῶ
τὰ δίκτυα τῆς πλάνης, καὶ
τυφλοῖ τὰς φυσικὰς ὀ-
φθαλμοὺς αὐτοῦ, διὰ τοῦ
ψεύδους σκοτοῖ τὴν ἀγά-
ποιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν
ὁρᾶσιν παρέχει αὐτῷ. ἐν

que permittit iniquita-
tem hanc facere, * ut
solvantur duo sceptrum in
Israel.

II. Et nunc, filii mei,
ego morior, & in veri-
tate dico vobis, quoni-
am si non custodiatis
vosmetipsos a Spiritu
mendacii & iræ, & non
diligatis veritatem &
longanimitatem, dispe-
ribitis. Cæcitas est in
ira, filii mei, & non est
aliquis iracundus vi-
dens faciem in veritate,
quoniam etsi pater, &
mater est, ut hostibus
attendit eis, si sit frater,
non novit, si propheta
Domini, non obedit, si
justus, non adspicit, ami-
cum non cognoscit.
Circumponit enim eis
Spiritus iræ retia erro-
ris, & excæcat naturales
oculos ejus, per menda-
cium obtenebrat men-
tem ejus, & propriam
visionem tribuit ei. In

τίνα

a μὴ add.

* Ne potius legendum juxta Græc, Oxon. I Etsi mater.

τίνι ἢ περιβάλλει τὰς ὀφθαλμούς αὐτῶν; ἐν μίσει καρδίας, καὶ δίδωσιν αὐτῶν καρδίαν ἰδίαν κατὰ τὸ ἀδελφῶν αὐτῶν, εἰς φθόνον.

γ'. Πονηρὸς ὁ θυμὸς, τέκνα μὲν, α καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ ψυχῇ, αὐτὸς γίνεσθαι ψυχῇ, καὶ τὸ μὲν σῶμα b ἰδιοποιεῖται" ὁ θυμῶδης, τ' ἢ ψυχῆς κατακυριεύει, καὶ παρέχει τῷ σώματι δυνάμειν ἰδίαν, ἵνα ποιήσῃ πάσαν ἀνομίαν καὶ ὅταν πράξῃ ψυχῇ, δίκαιοι τὸ πραχθέν, ἐπειδὴ οὐ βλέπει. Διὰ τὸ οὐ θυμῶδης, εἰάν μὲν ἡ δυνατὸς, τριπλὴν ἔχει δυνάμειν ἐν τῷ θυμῷ, μίαν μὲν c διὰ τὴν δυνάμεως καὶ τῆς βοηθείας" τῶν ὑπεργόντων, δευτέραν ἢ διὰ τὴν πλῆξιν, πῶς ἀπειθῶν καὶ νικῶν ἐν ἀδίκῳ, τρίτην τὴν φυσικὴν ἔχων ὁ σῶμα, καὶ δι' αὐτὸν δρῶν τὸ κακόν. Εἰάν ἢ ἀσθενήσῃ ὁ θυμῶδης, διπλὴν ἔχει τὴν δυνάμειν

quo autem circumponit oculis ejus? in odio cordis, & dat ei cor proprium adversus fratrem in invidiam.

III. Perniciosa est ira, filii mei, etenim ipsi animæ ipsa fit anima, & corpus quidem iracundi proprium sibi facit, animæ autem dominatur, & tribuit corpori potentiam I, ut faciat omnem iniquitatem. Et cum jam operata fuit anima, justificat quod operatum est, quia non videt. Propter hoc qui iratus est, siquidem sit potens, triplicem habet potentiam in ira: unam quidem per potentiam & adjutorium ministrantium, secundam autem per divitias, persvadens & vincens in injustitia: tertiam naturalem habens corporis, & per seipsum operans malum. Si autem

Ss 5

a omissa sunt. b ἰδίαν ποιεῖται c ἀπὸ βοηθείας.
I adde propriam.

μὲνⓈ τὰς αἰγιαλὰς, ἡλί-
ευον οἶκῳ πατρὸς μου, ἕως
ἡλθομεν εἰς Αἴγυπτον· καὶ
ἐκ θήρας μου παντὶ ἀν-
θρώπῳ ξένῳ πωλαγχνι-
ζόμενⓈ ἐδίδαν. Εἰ γὰρ ἦν
ξένⓈ, ἢ νοσῶν, ἢ γη-
ράσας, ἐψήσας τὰς ἰχθύ-
ας, καὶ ποιήσας αὐτὰ ἀ-
γαθῶς, κατὰ τὴν ἐκάστη
χρείαν προσέφερον πᾶσι,
συνάγων καὶ συμπάχων.
Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κύριⓈ πο-
λὺν ἰχθὺν ἐποίησέ μοι θη-
ρᾶν. Ὁ γὰρ μεταδίδῃς τῷ
πλησίον, λαμβάνει πολ-
υπλασίονα ὡς αὐτὸς κύριος.
Πέντε ἔτη ἡλίευσα, παντὶ
ἀνθρώπῳ, ὃν ἐωράκειν, με-
ταδίδῃς, καὶ παντὶ τῷ οἴ-
κῳ τοῦ πατρὸς μου ἐξαρκῶν.
Τὸ θέρⓈ ἡλίευον, καὶ ἐν
χειμῶνι ἐποίμαινον μετὰ
τῶν ἀδελφῶν μου.

littora, piscabar pisces
domui patris mei, us-
quequo venimus in Æ-
gyptum: & ex venatio-
ne mea omni homini
peregrino miseratus
dabam. Si vero erat
peregrinus, vel ægro-
tans, vel senex; coquens
pisces, & faciens hoc be-
ne secundum uniuscu-
jusque necessitatem af-
ferebam omnibus, col-
ligens & compatiens.
Propterea Deus multos
pisces fecit me venari
I in mari". Qui enim
tribuit proximo, accipit
multiplicata a Domino.
Quinque annis piscatus
sum, omni homini,
quem videram, tribu-
ens, & omni domui pa-
tris mei 2 sufficienter".
In autumnno piscabar, in
hyeme autem pasce-
bam gregem cum fratri-
bus meis.

ζ. 2 Nūν ἀναγγελῶ ὑ-

VII. Nunc annuncia-
μῖν,

a Hæc omnia omissa sunt in Codice Oxoniensi usque ad ista se-
quentis paragraphi verba: τοσῶτον κύριⓈ εἰς αὐτὸν.

I Desunt. 2 sufficiens.

μῶν, αἱ ἐποίησα. Εἶδον θλι-
 βόμενον ἐν γυμνότητι χει-
 μῶν, καὶ πωλαγχνι-
 θείς ἐπ' αὐτόν, κλέψας
 ἱμάτιον ἐκ τοῦ οἴκου μου κρυ-
 φαίως, ἔδωκα τῷ θλιβο-
 μένῳ. καὶ ὑμεῖς ὅν, τέκνα
 μου, ἐξ ὧν παρέχει ὑμῖν ὁ
 Θεός, ἀδελφικῶς πᾶσι
 πωλαγχνιζόμενοι * ἐλεῖ-
 τε, καὶ παρέχετε παντὶ ἀν-
 θρώπῳ ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ.
 Εἰ δὲ μὴ ἔχετε πρὸς καιρὸν
 δοῦναι τῷ χηρῶντι, συμ-
 πάχετε ἐν πωλάγχνου ἐ-
 λέει. Οἶδα, ὅτι ἡ χεὶρ μου
 ἔχει εὖρε πρὸς τὸ παρὸν
 ἐπιδόναί τῷ χηρῶντι, καὶ
 ἔτι ἑπτὰ σταδίους συμπο-
 ρεύομαι αὐτῷ, ἑκλαιον.
 καὶ τὰ πωλάγχνα μου *
 ἐτρέφετο" ἐπ' αὐτῷ εἰς συμ-
 πάθειαν.

ἢ. Καὶ ὑμεῖς ὅν, τέκνα
 μου, ἔχετε εὐπωλαγχνίαν
 κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἐν

bo vobis, quæ feci. Vi-
 debam tribulatum in i-
 medietate" hyemis, &
 miseratus super ipsum,
 furatus vestimentum ex
 domo mea abscondite,
 dedi tribulato. Et vos
 ergo, filii mei, ex his,
 quæ tribuit vobis Domi-
 nus, indifferenter o-
 mnibus miseres, mi-
 sericordiam facite, &
 tribuite omni homini
 in bono corde; si vero
 non habetis, 2 ut quam-
 primum detis" indigen-
 ti, compatiamini in vi-
 sceribus misericordiæ.
 Novi quoniam manus
 mea non 3 neglexit, vel"
 horam tribuere indi-
 genti, & amplius septem
 stadiis ambulans cum
 ipso, flebam, & viscera
 mea versa sunt super
 ipsum in compasio-
 nem.

VIII. Et vos ergo, filii
 mei, habete viscera mi-
 sericordiæ adversus o-
 Ss ἐλεει,

* MS. ἐλεᾶτε. * legendum ἐτρέφετο.

I nuditate 75. 2 ad tempus, dare. 3 invenit ad.

ἐλέει, ἵνα καὶ ὁ κύριος εἰς
 ὑμᾶς σπλαγχνιοθεῖς ἐλεή-
 σῃ ὑμᾶς· ὅτι καί γε ἐπ'
 ἐσχάτων ἡμερῶν ὁ Θεὸς
 ἀποσέλλει τὸ σπλάγχνον
 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅπου
 εὕρη σπλάγχνα ἐλέους, ἐν
 αὐτῷ κατοικεῖ. Ὅσον γὰρ
 ἄνθρωπος σπλαγχνίζει-
 ται εἰς τὸν πλησίον, τοσούτον
 κύριος εἰς αὐτόν". Ὅτε
 γὰρ κατήλθομεν εἰς Αἴγυ-
 πτον, Ἰωσήφ ἔκ ἐμνησι-
 κάκησεν εἰς ἡμᾶς· ἐμὲ δὲ
 ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη. Εἰς
 ὃν ἐμβλέποντες καὶ ὑμεῖς,
 ἀμνησικάκοι γίνεσθε, τέ-
 κνα μὲν, καὶ ἀγαπᾶτε
 ἀλλήλους, καὶ μὴ λογιζέ-
 σθω ἕκαστος 25) κακίαν τῆς
 ἀδελφῆς αὐτοῦ· ὅτι ἔτο χω-
 ρίζει ἐνότητά. καὶ πᾶσαν
 συγγένειαν διασκορπίζει,
 καὶ τὴν ψυχὴν ταρασσει α.

mnem hominem in mi-
 sericordia, ut & Deus in
 vos propitius miserea-
 tur vobis, quoniam i in
 extremis diebus Deus
 mittet misericordiam
 suam in terram, & ubi
 invenerit viscera mise-
 ricordiae, in ipso habita-
 bit. Quantum enim ho-
 mo miseretur erga pro-
 ximum, tantum Deus
 ipsi. Quando enim de-
 scendimus in Ægyptum,
 Joseph non recordatus
 est mali in nos, me vero
 videns misertus est. In
 quem insipientes &
 vos, immemores malo-
 rum efficiamini, filii
 mei, & diligite invicem,
 & non cogitetis unus-
 quisque malitiam fra-
 tris sui, quoniam hoc di-
 vidit unitatem, & ο-
 ὅ γάρ

α καὶ τὴν ὑπαρξιν ἀφανίζει, addit Codex Oxon.

1 ὅ addc.

25) Μὴ λογιζέσθω ἕκαστος κακίαν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ.
 (cc.) Idem monitum Hermas dabatur Visione II. 5.3. his ver-
 bis: Τὴν αὐτὴν Ἑρμῆα, πολὺ μεμνῆσθαι injuriarum filio-
 τῆς τῆς τῆς — Memoria enim injuriarum mortem opera-
 tur, obliuio vero carum vitam aeternam.

Ο. γὰρ μνησίκακ^Θ
 πλάγχθα ἐλέες ἔκ ἔ-
 χει.

θ'. Προσέχετε α τα ὕ-
 δατα, ὅτι ὅταν ἐπὶ τὸ αὐ-
 τὸ πορεύεται, λίθους, ξύ-
 λα, τὴν ἀμμον β καλασύ-
 ρει". εἰν ἵεις πολλὰ διαι-
 ρεθῇ, ἡ γῆ ἀφανίζεαι αὐ-
 τὰ, καὶ γίνεσθαι εὐκατα-
 φρόνητα. Καὶ ὑμεῖς, εἰν
 διαιρεθῆτε, ἔσεσθε ἕτως.
 Μὴ χωρῆτε εἰς δύο κε-
 φαλάς, ὅτι πᾶν ὃ ἐποίη-
 σε κύρι^Θ, κεφαλὴν
 μίαν ἔχει. Ἐδωκε δύο ὤμους,
 πόδας, χεῖρας, ἀλλὰ πάντα
 μέλη μιᾷ κεφαλῇ ὑπα-
 κχει. Εὐγνων ἐν γραφῇ πα-
 τέρων μου, ὅτι ἐν ἐχα-
 ταῖς ἡμέραις ἀποστήσεσθε
 ἀπὸ κυρίας, καὶ διαιρεθῇ-
 σεσθε ἐν c Ἰσραὴλ", καὶ δυ-
 σὶ βασιλεύουσιν ἐξακολου-
 θήσετε, καὶ πᾶν βδέλυ-
 γμα ποιήσετε, καὶ γε πᾶν
 εἰδωλον προσκυνήσετε, καὶ

mnem consanguinita-
 tem dispergit, & ani-
 mum perturbat: me-
 mor enim mali viscera
 misericordiae non ha-
 bet.

IX. Attendite aquas,
 quoniam cum simul
 moventur, lapides, li-
 gna, arenam i distra-
 hunt". si vero in multas
 dividantur, terra exter-
 minat eas, & fiunt ne-
 glectae. Et vos, si divida-
 mini, eritis ita. Nec scin-
 damini in duo capita,
 quia omne, quod fecit
 Deus, caput unum ha-
 bet. Dedit duos hume-
 ros, manus, pedes, sed
 omnia membra uni ca-
 piti obediunt. Novi in
 scriptura patrum meo-
 rum, quoniam in ulti-
 mis diebus recedetis a
 Domino, & divisi eritis
 in Israel, 2 duos reges
 sequemini, & omnem
 abominationem facie-
 tis, & omne idolum

SS 2

αἰχμα-

a ἐπὶ add. b καλαφέρει. c ἱερουσαλὴμ.

i Detrahent 75. 2 add. ἔς.

αἰχμαλωτεύουσιν ὑμᾶς οἱ
ἐχθροὶ ὑμῶν, καὶ ἀκαθί-
σεσθε" ἐν ἔθνεσι ἐν πά-
σαις ἀδυνείαις, καὶ θλί-
ψεσι, καὶ ὀδύναϊς ψυχῆς.
καὶ μετὰ ταῦτα μνησθήσε-
θε κυρίῃ, καὶ μετανοήσε-
τε, καὶ ἐπιστρέψετε ὑμᾶς,
ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ ἑυ-
σπλαγχνός, μὴ λογι-
ζόμενος κακίαν τοῖς υἱοῖς
τῶν ἀνθρώπων, διότι σὰρξ
εἰσι, καὶ τὰ πνεύματα τ'
πλάνης ἀπατᾷ αὐτοὺς ἐπὶ
πάσαις ταῖς πράξεσιν αὐ-
τῶν. καὶ μετὰ ταῦτα ἀνα-
τελεῖ ὑμῖν αὐτὸς κύριος,
25) φῶς δικαιοσύνης, b
καὶ ἰάσις καὶ εὐσπλαγχνία
ἐπὶ ταῖς πλεονεξίαις αὐτοῦ.
αὐτὸς λύτρωσεται πᾶσαν
αἰχμαλωσίαν υἱῶν ἀν-
θρώπων ἐκ τοῦ Βελιάρ, καὶ
πάν πνεῦμα πλάνης πα-
τηθήσεται· καὶ ἐπιστρέψει
πάντα τὰ ἔθνη εἰς ὄψιν
ἐκείνου, καὶ ὀψεσθε

adorabitis, & captiva-
bunt vos inimici vestri,
& sedebitis in nationi-
bus, in omnibus, infir-
mitatibus tribulationi-
bus & doloribus animæ.
Et post hoc recordabi-
mini Domini, & pœni-
tebitis, & convertet vos,
quoniam miserator est
& misericors, non * ex-
cogitans" malitiam filiis
hominum, quoniam ca-
ro sunt, & Spiritus erro-
ris seducunt eos in o-
mnibus actibus suis. Et
post hæc orietur vobis
ipse i Deus", lumen ju-
stitiæ, & sanitas & mise-
ricordia in 2 pœnis"
ejus. Ipse redimet o-
mnem captivitatem fi-
liorum hominum a Be-
liar, & omnis Spiritus
erroris conculcabitur,
& convertet omnes
gentes in amulationem
Dei

a κακωθήσεσθε. b καὶ ἐπιστρέψετε ἐκ τῆ γῆς ὑ-
μῶν, καὶ ὀψεσθε κύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, habet Codex Oxon. multo concisius.

* Imputans. 1 Dominus. 2 pœnis,

62) Alludit ad Malachiæ IV. vers. 2.

Θεὸν ἐν σχήματι ἀνθρώ-
που, * οἱ ἂν ἐκλέξεται κύ-
ριον Ἱερουσαλήμ ὄνομα
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐν πονη-
ρίᾳ λόγων ὑμῶν παροργί-
σεται αὐτὸν, καὶ ἀπορρι-
φθήσεσθε ἕως καιρῶ σιωπῆ-
λείας.

Ι. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
μὴ λυπεῖσθε, ὅτι ἀποθνή-
σκω ἐγώ, μηδὲ συμπί-
πτει, ὅτι ἀπολείπω ὑμῶν.
Ἀναστήσομαι γὰρ πάλιν ἐν
μέσῳ ὑμῶν, ἡγήσομαι
ἐν μέσῳ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ εὐ-
φρανθήσομαι ἐν μέσῳ
τῆς φυλῆς μου, ὅσοι ἐφύ-
λαξαν νόμον κυρίου καὶ ἐν-
τολάς Zabulon πατρὸς
αὐτῶν. Ἐπὶ ᾧ τὰς ἀσεβεῖς
ἐπάξει κύριος πῦρ αἰώ-
νιον, καὶ ἀπολέσει αὐτὰς
ἕως γενεῶν. Ἐγὼ εἰς τὴν ἀ-
νάπαυσίν μου ἀποτρέχω,
ὡς οἱ πατέρες μου ὑμεῖς ᾧ
φοβεῖσθε κύριον τὸν Θεόν

nem ejus, & videbitis
Deum in forma homi-
nis, quoniam elegit De-
us Hierusalem, nomen
i Deus ei. Et rursus in
malitia sermonum ve-
strorum, ad iracundiam
provocabitis eum, &
abjecti eritis usque ad
tempus consummatio-
nis.

X. Et nunc, filii mei,
non contristemini, quo-
niam morior ego, ne-
que concidatis, quoni-
am relinquo vos. Resur-
gam enim in medio ve-
stri, velut dux in medio
filiorum suorum, & let-
abor in medio tribus
meæ, quotquot custo-
dierunt legem Domini,
& mandata Zabulon pa-
tris eorum. Super im-
pios vero inducet Do-
minus ignem æternum,
& perdet eos usque in
generationes. Ego in
requiem meam recur-
ro, sicut patres mei; vos
Ss 3 ὑμῶν

* forte ὅτι.

i dele.

ὑμῶν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ πά-
σας ἡμέρας τῆ ζωῆς ὑ-
μῶν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
ἐκοιμήθη ὑπνῷ καλῷ, καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
ἐν θήκῃ ὑπερὸν τῆ ἀνα-
γαγόντες αὐτὸν εἰς Χε-
βρὼν ἔθαψαν μετὰ τῶν
πατέρων αὐτοῦ.

Δάν.

ΑΝτίγραφον λόγων
Δάν, ὡς εἶπε τοῖς
υἱοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτων
ἡμερῶν αὐτοῦ. ἑκατοστῷ
εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει τῆ
ζωῆς αὐτοῦ, καλέσας τὴν
πατριὰν αὐτοῦ, εἶπεν. Α-
κούσατε υἱοὶ Δάν λόγων μου,
προσέχετε ῥήμασι σώμα-
τός πατρὸς ὑμῶν. Επεί-
ρασά ἐν καρδίᾳ μου, καὶ
ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου, ὅτι
καλὸν, καὶ θεῷ εὐάρεστον,
ἡ ἀλήθεια μετὰ δικαιοπρα-
γίας. καὶ ὅτι πονηρὸν τὸ

autem timete Domi-
num Deum vestrum, in
omni fortitudine, omni-
bus diebus vitæ ve-
stræ. Et hæc dicens dor-
mivit somno bono, &
posuerunt eum filii sui
in thecam. Postea au-
tem reducentes eum in
Hebron, 1 & sepelie-
runt eum cum patribus
suis.

*Testamentum Dan, de Ira
& Mendacio VII.*

TRanscriptum ver-
borum Dan, quæ
dixit filiis suis in ulti-
mis diebus suis. Cen-
tesimo vicefimo quinto
anno vitæ suæ vocans
tribum suam, dixit, Au-
dite filii Dan sermones
meos, attendite verbis
oris patris vestri. Pro-
bavi in corde meo, & in
omni vita mea, 2 quod
bonum est. Nam Deo
bene placet¹ veritas
cum iusta actione, 3 odi
ψεύδος.

1 Dele. 2 quoniam (i. e. quod) bonum est & Deo bene pla-
cens. 3 & quoniam perniciosum est mendacium &
ira.

ψεύδος, καὶ ὁ α θυμὸς
ὅτι πᾶσαν κακίαν ἀνθρώ-
πων ἐκδιδάσκει". Ομολο-
γῶ σήμερον ὑμῖν, τέκνα
μεν, ὅτι ἐν καρδίᾳ μου ἠδό-
μην πρὸς τὸ θανάτῳ Ἰω-
σήφ, τὸ ἀνδρὸς τὸ ἀγαθὸν
καὶ ἀληθινόν, καὶ ἔχαιρον
ἐπὶ τῇ πράξει Ἰωσήφ, ὅτι
ὑπὲρ ἡμᾶς ὁ πατήρ αὐ-
τὸν ἠγάπα. Τὸ 2^{ον} πνεύ-
μα τὸ ζήλῳ καὶ τῇ ἀλα-
ζονείᾳς ἐλεγέ μοι, καί γιν-
οσκὼς ὑὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῶν
πνευμάτων τῶν βελιάρσιων
ἤρχει μοι λέγον· λάβε τὸ
ξύλον τούτο, καὶ ἐν αὐτῷ
ἀνέλε τὸν Ἰωσήφ· καὶ ἀγα-
πήσεις ὁ πατήρ σου, ἀπο-
θανόντι αὐτῷ. Τότε ἐστὶ
τὸ πνεῦμα τὸ θυμὸν, τὸ
πείθον με, ἵνα ὡς πάρδα-
λις ἐκμύζει ἡριφον, ὥτως
ἐκμύζησω τὸν Ἰωσήφ. ΑΛΛ'
ὁ Θεὸς Ἰακώβ τὸ πᾶρξ
μου ἐκ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς
τὰς χεῖράς μου, ἵνα εὕρω
αὐτὸν μόνον, ὅδε ἵνα εὕρω

quod perniciosum fuit,
ut mendacium & iram",
quoniam omnem mali-
tiam hominem 1 edo-
cent". Confiteor vobis
hodie, filii mei, quoniam
in corde meo latatus
sum de morte Joseph vi-
ri 2 veritatis" & boni, &
gaudebam in venditio-
ne Joseph, quoniam su-
per nos pater eum dili-
gebat. Spiritus enim
zeli & elationis dixit
mihi: & tu es filius ejus.
Et unus spirituum Beliar
cooperabatur mihi, di-
cens: Accipe gladium
hunc, & eo occide Jo-
seph, & diliget te pater
tuus, mortuo eo. Hic
est Spiritus iræ, suadens
mihi, ut sicut pardalis
devorat hœdum, ita de-
vorarem Joseph. Sed
Deus Jacob patris 3 no-
stri", non immisit eum
in manus meas, ut inve-
nirem eum solum, ne-

Ss 4

τὸ

α θυμὸς πᾶσαν κακίαν ἐκδιδάσκει, ὁμολογῶ ὅτι &
ἀνθρώπων, sive potius ἀνθρώπων.

1 docet. 2 veracis. 3 mei.

τὸ ἀνόμημα ποιῆσαι, ἵνα
α λυθῶσι δύο σκῆπτρα
ἐν Ἰσραὴλ.

β. Καὶ νῦν, τέκνα μὲν,
ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ ἐν
ἀληθείᾳ λέγω ὑμῖν, ὅτι
εἰ μὴ φυλάξετε ἑαυτοὺς
ἀπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ψεύ-
δους, καὶ τοῦ θυμῶ, καὶ ἀ-
γαπήσητε τὴν ἀλήθειαν, καὶ
τὴν μακροθυμίαν, ἀπο-
λείψετε. Τύφλωσις ἐστὶν ἐν
τῷ θυμῷ, τέκνα μὲν, καὶ
ἐκ ἑστὶ τις θυμῶδης ὁρῶν
πρόσωπον ἐν ἀληθείᾳ· ὅτι
καὶ πατὴρ, καὶ μήτηρ
ἐστὶν, ὡς πολλοῖς προσέ-
χει αὐτοῖς· εἰ μὴ ἡ ἀδελφὸς,
ἐκ οἶδεν· εἰ μὴ προφήτης
κυρίου, ὡς φαίνεται· εἰ μὴ δι-
καιῶ, ὃ βλέπει, φίλον ὃ
γνωρίζει. Πείθει δὲ αὐτὸν τὸ πνεῦμα καὶ θυμῶ
τὰ δίκτυα τῆς πλάνης, καὶ
τυφλοῖ τὰς φυσικὰς ὀ-
φθαλμοὺς αὐτοῦ, διὰ τοῦ
ψεύδους σκοτοῖ τὴν ἀλ-
νοίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν
ὁρᾶσιν παρέχει αὐτῷ. ἐν

que permisit iniquita-
tem hanc facere, * ut
solvantur duo sceptrum in
Israel.

II. Et nunc, filii mei,
ego morior, & in veri-
tate dico vobis, quoni-
am si non custodiatis
vosmetipsos a Spiritu
mendacii & iræ, & non
diligatis veritatem &
longanimitatem, dispe-
ribitis. Cæcitas est in
ira, filii mei, & non est
aliquis iracundus vi-
dens faciem in veritate,
quoniam etsi pater, &
mater est", ut hostibus
attendit eis, si sit frater,
non novit, si propheta
Domini, non obedit, si
justus, non adspicit, ami-
cum non cognoscit.
Circumponit enim eis
Spiritus iræ retia erro-
ris, & excæcat naturales
oculos ejus, per menda-
cium obtenebrat men-
tem ejus, & propriam
visionem tribuit ei. In

τίμη

a μὴ add.

* Ne potius legendum juxta Græc, Oxon. I Etsi mater.

τίνι ἢ περιβάλλει τὰς ὀφθαλμούς αὐτῶν; ἐν μίσει καρδίας, καὶ δίδωσιν αὐτῶν καρδίαν ἰδίαν κατὰ τὸ ἀδελφῶν αὐτῶν, εἰς φθόνον.

γ'. Πονηρὸς ὁ θυμὸς, τέκνα μὲν, α καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ ψυχῇ, αὐτὸς γίνεσθαι ψυχῆ" καὶ τὸ μὲν σῶμα b ἰδιοποιεῖται" δ θυμώδης, τ' ἢ ψυχῆς καὶ κυριεύει, καὶ παρέχει τῷ σώματι δυνάμιν ἰδίαν, ἵνα ποιήσῃ πᾶσαν ἀνομίαν καὶ ὅταν πράξῃ ψυχῇ, δίκαιοι τὸ πραχθῆν, ἐπειδὴ δ' βλέπει. Διὰ τὸ ο θυμὸς μὲν, εἰ μὲν ἡ δυνατὸς, τριπλὴν ἔχει δυνάμιν ἐν τῷ θυμῷ, μίαν μὲν c ἀπὸ τῆς δυναμείας καὶ τῆς βοηθείας" τῶν ὑπεργέντων, δευτέραν ἢ ἀπὸ τῆς πλάτης, ὡς ἀπειθῶν καὶ νικῶν ἐν ἀδίκῳ, τρίτην τὴν φυσικὴν ἔχων δὲ σῶμα, καὶ δι' αὐτὸ δρῶν τὸ κακόν. Εἰ μὲν ἢ ἀσθενήσῃ ὁ θυμὸς μὲν, διπλὴν ἔχει τὴν δυνάμιν

quo autem circumponit oculis ejus? in odio cordis, & dat ei cor proprium adversus fratrem in invidiam.

III. Perniciosa est ira, filii mei, etenim ipsi animæ ipsa fit anima, & corpus quidem iracundi proprium sibi facit, animæ autem dominatur, & tribuit corpori potentiam I, ut faciat omnem iniquitatem. Et cum jam operata fuit anima, justificat quod operatum est, quia non videt. Propter hoc qui iratus est, siquidem fit potens, triplicem habet potentiam in ira: unam quidem per potentiam & adjutorium ministrantium, secundam autem per divitias, persvadens & vincens in injustitia: tertiam naturalem habens corporis, & per seipsum operans malum. Si autem

Ss 5

a omissa sunt. b ἰδίον ποιεῖται c ἀπὸ βοηθείας.

I adde propriam.

μὲνⓄ τὰς αἰγιαλούς, ἡλί-
 ευον οἴκῳ πατρὸς μου, ἕως
 ἡλθομεν εἰς Αἴγυπτον· καὶ
 ἐκ θήρας μου παντὶ ἀν-
 θρώπῳ ξένῳ ἀπλαγχνι-
 ζομενⓄ ἐδίδεν. Εἰ γὰρ ἦν
 ξένⓄ, ἢ νοσῶν, ἢ γη-
 ράσας, ἐψήσας τὰς ἰχθύ-
 ας, καὶ ποιήσας αὐτὰ ἀ-
 γαθῶς, κατὰ τὴν ἐκάστη
 χρείαν προσέφερον πᾶσι,
 συνάγων καὶ συμπάχων.
 Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κύριⓄ πο-
 λὺν ἰχθὺν ἐποίησέ μοι θη-
 ρᾶν. Ὁ γὰρ μεταδίδας τῷ
 πλησίον, λαμβάνει πολ-
 λαπλασίονα ὡς αὐτὸς κύριος.
 Πέντε ἔτη ἡλίευσα, παντὶ
 ἀνθρώπῳ, ὃν ἐωράκειν, με-
 ταδίδας, καὶ παντὶ τῷ οἴ-
 κῳ τοῦ πατρὸς μου ἐξαρκῶν.
 Τὸ θέρⓄ ἡλίευον, καὶ ἐν
 χειμῶνι ἐποίμαινον μετὰ
 τῶν ἀδελφῶν μου.

littora, piscabar pisces
 domui patris mei, us-
 quequo venimus in Æ-
 gyptum: & ex venatio-
 ne mea omni homini
 peregrino miseratus
 dabam. Si vero erat
 peregrinus, vel ægro-
 tans, vel senex; coquens
 pisces, & faciens hoc be-
 ne secundum uniuscu-
 jusque necessitatem af-
 ferebam omnibus, col-
 ligens & compatiens.
 Propterea Deus multos
 pisces fecit me venari
 I in mari". Qui enim
 tribuit proximo, accipit
 multiplicata a Domino.
 Quinque annis piscatus
 sum, omni homini,
 quem videram, tribu-
 ens, & omni domui pa-
 tris mei 2 sufficienter".
 In autumnno piscabar, in
 hyeme autem pasce-
 bam gregem cum fratri-
 bus meis.

ζ. a Nūν ἀναγγελάω υἱ-

VII. Nunc annuncia-
 μιν,

a Hæc omnia omissa sunt in Codice Oxoniensi usque ad ista se-
 quentis paragraphi verba: τοσῶτον κύριⓄ εἰς αὐτὸν.

I Desunt, 2 sufficienter.

μῶν, ἃ ἐποίησα. Εἶδον θλι-
 νόμενον ἐν γυμνότητι χει-
 μῶν^Θ, καὶ σπλαγχνι-
 οῦν ἐπ' αὐτόν, κλέψας
 ἱμάτιον ἐκ τοῦ οἴκου μου κρυ-
 φαίως, ἔδωκα τῷ θλιβο-
 μένῳ. καὶ ὑμεῖς ὦν, τέκνα
 μου, ἐξ ὧν παρέχει ὑμῖν ὁ
 Θεός, ἀδελφικῶς πᾶσι
 σπλαγχνιζόμενοι * ἐλεεί-
 τε, καὶ παρέχετε παντὶ ἀν-
 θρώπῳ ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ.
 Εἰ δὲ μὴ ἔχετε πρὸς καιρὸν
 δοῦναι τῷ χηρῶντι, συμ-
 πάχετε ἐν σπλαγχνοῖς ἐ-
 λείας. Οἶδα, ὅτι ἡ χεὶρ μου
 ὄχι εὖρε πρὸς τὸ παρὸν
 ἐπιδόναί τῷ χηρῶντι, καὶ
 ἔτι ἑπτὰ σταδίους συμπο-
 ρεύομαι^Θ αὐτῷ, ἐκλαιον.
 καὶ τὰ σπλάγχνα μου *
 ἐτρέφετο^Θ ἐπ' αὐτῷ εἰς συμ-
 πάθειαν.

ἦ. Καὶ ὑμεῖς ὦν, τέκνα
 μου, ἔχετε εὐσπλαγχνίαν
 κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἐν

bo vobis, quæ feci. Vi-
 debam tribulatum in i-
 medietate² hyemis, &
 miseratus super ipsum,
 furatus vestimentum ex
 domo mea abscondite,
 dedi tribulato. Et vos
 ergo, filii mei, ex his,
 quæ tribuit vobis Domi-
 nus, indifferenter o-
 mnibus miseres, mi-
 sericordiam facite, &
 tribuite omni homini
 in bono corde; si vero
 non habetis, 2 ut quam-
 primum detis³ indigen-
 ti, compatiamini in vi-
 sceribus misericordiz.
 Novi quoniam manus
 mea non 3 neglexit, vel¹
 horam tribuere indi-
 genti, & amplius septem
 stadiis ambulans cum
 ipso, flebam, & viscera
 mea versa sunt super
 ipsum in compasio-
 nem.

VIII. Et vos ergo, filii
 mei, habete viscera mi-
 sericordiz adversus o-
 mnes, ἐλεῖν,

Ss

* MS. ἐλεᾶτε. * legendum ἐτρέφετο.

1 nuditate 75. 2 ad tempus, dare. 3 invenit ad.

ἐλέει, ἵνα καὶ ὁ κύριος εἰς
 ὑμᾶς σπλαγχνιοθεῖς ἐλεή-
 σῃ ὑμᾶς· ὅτι καί γε ἐπ'
 ἐσχάτων ἡμερῶν ὁ θεὸς
 ἀποσέλλει τὸ σπλάγχνον
 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅπου
 εὕρη σπλάγχνα ἐλέους, ἐν
 αὐτῷ κατοικεῖ. Οσον γὰρ
 ἄνθρωπος σπλαγχνίζε-
 ται εἰς τὸν πλησίον, τοσούτον
 κύριος εἰς αὐτόν. Ὅτε
 γὰρ κατήλθομεν εἰς Αἴγυ-
 πτον, Ἰωσήφ ἔκ ἐμνησι-
 κάκησεν εἰς ἡμᾶς· ἐμὲ δὲ
 ἰδὼν ἐσπλαγχνίθη. Εἰς
 ὃν ἐμβλέποντες καὶ ὑμεῖς,
 ἀμνησικάκοι γίνεσθε, τέ-
 κνα μὲν, καὶ ἀγαπᾶτε
 ἀλλήλους, καὶ μὴ λογιζέ-
 σθω ἕκαστος 25) κακίαν τῆς
 ἀδελφῆς αὐτοῦ· ὅτι τὸ χω-
 ρίζει ἐνότητά. καὶ πᾶσαν
 συγγένειαν διασκορπίζει,
 καὶ τὴν ψυχὴν ταρασσει α.

mnem hominem in mi-
 sericordia, ut & Deus in
 vos propitius miserea-
 tur vobis, quoniam i in
 extremis diebus Deus
 mittet misericordiam
 suam in terram, & ubi
 invenerit viscera mise-
 ricordiae, in ipso habita-
 bit. Quantum enim ho-
 mo miseretur erga pro-
 ximum, tantum Deus
 ipsi. Quando enim de-
 scendimus in Ægyptum,
 Joseph non recordatus
 est mali in nos, me vero
 videns misertus est. In
 quem inspicientes &
 vos, immemores malo-
 rum efficiamini, filii
 mei, & diligite invicem,
 & non cogitetis unus-
 quisque malitiam fra-
 tris sui, quoniam hoc di-
 vidit unitatem, & ο-
 ὅ γάρ

α καὶ τὴν ὑπαρξιν ἀφανίζει, addit Codex Oxon.

β ὅ addc.

25) Μὴ λογιζέσθω ἕκαστος κακίαν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ.
 (dec.) Idem monitum Hermæ dabatur Visione II. §.3. his ver-
 bis: Τὸ αὐτὸς Hermas, nolī meminisse injuriarum filio-
 rum tuorum — Memoria enim injuriarum mortem operat-
 ur, obliuio vero carum vitam aeternam.

Ο. γὰρ μνησίκαν^Θ
 πλάγχνα ἐλέες ἔκ ἔ-
 χει.

Θ'. Προσέχετε α ταῦ-
 δα^α, ὅτι ὅταν ἐπὶ τὸ αὐ-
 τὸ πορεύεται, λίθους, ξύ-
 λα, τὴν ἀμμον^β κατασύ-
 ρει". εἰν ἵεις πολλὰ θλα-
 ρεθῇ, ἢ γῆ ἀφανίσει αὐ-
 τήν, καὶ γίνεσθαι εὐκατα-
 φρόνητα. Καὶ ὑμεῖς, εἰν
 θλαρρεθῆτε, ἔσεσθε ἔτως.
 Μὴ χωθῆτε εἰς δύο κε-
 φαλας, ὅτι πᾶν ὃ ἐποίη-
 σε κύρι^Θ, κεφαλὴν
 μίαν ἔχει. Ἐδωκε δύο ὤμους,
 πόδας, χεῖρας, ἀλλὰ πάντα
 μέλη μετὰ κεφαλῇ ὑπα-
 κύναι. Ἐγνων ἐν γραφῇ πα-
 τέρων μου, ὅτι ἐν ἐξα-
 ταις ἡμέραις ἀποστήσεσθε
 ἀπὸ κυρίου, καὶ θλαρρεθῆ-
 σεσθε ἐν Ἰσραὴλ", καὶ δυ-
 σὶ βασιλεῦσιν ἐξακολου-
 θήσεσθε, καὶ πᾶν βδέλυ-
 γμα ποιήσεσθε, καί γε πᾶν
 εἶδωλον προσκυνησέτε, καὶ

mnem consanguinita-
 tem dispergit, & ani-
 mum perturbat: me-
 mor enim mali viscera
 misericordiae non ha-
 bet.

IX. Attendite aquas,
 quoniam cum simul
 moventur, lapides, li-
 gna, arenam i distra-
 hunt": si vero in multas
 dividantur, terra exter-
 minat eas, & fiunt ne-
 glectae. Et vos, si divida-
 mini, eritis ita. Nec scin-
 damini in duo capita,
 quia omne, quod fecit
 Deus, caput unum ha-
 bet. Dedit duos hume-
 ros, manus, pedes, sed
 omnia membra uni ca-
 piti obediunt. Novi in
 scriptura patrum meo-
 rum, quoniam in ulti-
 mis diebus recedetis a
 Domino, & divisi eritis
 in Israel, 2 duos reges
 sequerimini, & omnem
 abominationem facie-
 tis, & omne idolum

SS 2

αἰχμα-

α ἐπὶ add. β καταφέρει. γ ἱερουσαλήμ.
 1 Detrahent 75. 2 add. ἔς.

αἰχμαλωτεύουσιν ὑμᾶς οἱ
ἐχθροὶ ὑμῶν, καὶ ἀκαθί-
σεσθε" ἐν ἔθνεσι ἐν πά-
σαις ἀσθενείαις, καὶ θλί-
ψεσι, καὶ ὀδύναϊς ψυχῆς.
Καὶ μετὰ ταῦτα μνησθήσε-
θε κυρίῃ, καὶ μετανοήσε-
τε, καὶ ἐπιστρέψει ὑμᾶς,
ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ εὐ-
σπλαγχνός, μὴ λογι-
ζόμενος κακίαν τοῖς ὑοῖς
τῶν ἀνθρώπων, διότι σὰρξ
εἰσι, καὶ τὰ πνεύματα τῆ
πλάνης ἀπαλᾶ αὐτῆς ἐπὶ
πάσαις ταῖς πράξεσιν αὐ-
τῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀνα-
τελεῖ ὑμῖν αὐτὸς κύριος,
25) Φῶς δικαιοσύνης, b
καὶ ἰάσις καὶ εὐσπλαγχνία
ἐπὶ ταῖς πλεονεξίαις αὐτῆς.
Αὐτὸς λύτρωσεται πᾶσαν
αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἀν-
θρώπων ἐκ τοῦ Βελιάρ, καὶ
πάν πνεῦμα πλάνης πα-
τήσεται, καὶ ἐπιστρέψει
πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὴν
ἐξουσίαν αὐτῆς, καὶ ὀψέσθε

adorabitis, & captiva-
bunt vos inimici vestri,
& sedebitis in nationi-
bus, in omnibus, infir-
mitatibus tribulationi-
bus & doloribus animæ.
Et post hoc recordabi-
mini Domini, & pœni-
tebitis, & convertet vos,
quoniam miserator est
& misericors, non * ex-
cogitans" malitiam filiis
hominum, quoniam ca-
ro sunt, & Spiritus erro-
ris seducunt eos in o-
mnibus actibus suis. Et
post hæc orietur vobis
ipse i Deus", lumen ju-
stitiæ, & sanitas & mise-
ricordia in 2 pœnis"
ejus. Ipse redimet o-
mnem captivitatem fi-
liorum hominum a Be-
liar, & omnis Spiritus
erroris conculcabitur,
& convertet omnes
gentes in annulationem
Dei

a κακωθήσεσθε. b καὶ ἐπιστρέψετε ἐκ τῆ γῆς ὑ-
μῶν, καὶ ὀψέσθε κύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ Διὰ τὸ
ὄνομα αὐτῆς, habet Codex Oxon. multo concisius.

* Imputans. 1 Dominus. 2 pœnis.

62) Alludit ad Malachiam IV. vers. 2.

Θεὸν ἐν σχήματι ἀνθρώ-
που, * οἱ ἂν ἐκλέξεται κύ-
ριος Ἱερουσαλὴμ ὄνομα
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐν πονη-
ρίᾳ λόγων ὑμῶν παροργί-
σεται αὐτὸν, καὶ ἀπορρι-
ψήσεται ἕως καιρῶ σιωπῆ-
σεως.

Ι. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
μὴ λυπῆσθε, ὅτι ἀποθνή-
σκω ἐγώ, μηδὲ συμπί-
πτει, ὅτι ἀπολείπω ὑμῶν.
Ἀναστήσομαι ὡς πάλιν ἐν
μέσῳ ὑμῶν, ἡγάμη
ἐν μέσῳ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ εὐ-
φρανθήσομαι ἐν μέσῳ
τῆ φυλῆς μου, ὅσοι ἐφύ-
λαξαν νόμον κυρίου καὶ ἐν-
τολάς Zabulon πατρὸς
αὐτῶν. Ἐπὶ ᾧ τὰς ἀσεβεῖς
ἐπάξει κύριος πῦρ αἰώ-
νιον, καὶ ἀπολέσει αὐτὰς
ἕως γενεῶν. Ἐγὼ εἰς τὴν ἀ-
νάπαυσίν μου ἀποτρέχω,
ὡς οἱ πατέρες μου ὑμεῖς ᾧ
φοβεῖσθε κύριον τὸν Θεόν

nem ejus, & videbitis
Deum in forma homi-
nis, quoniam elegit De-
us Hierusalem, nomen
i Deus ei. Et rursus in
malitia sermonum ve-
strorum, ad iracundiam
provocabitis eum, &
abjecti eritis usque ad
tempus consummatio-
nis.

Χ. Et nunc, filii mei,
non contristemini, quo-
niam morior ego, ne-
que concidatis, quoni-
am relinquo vos. Resur-
gam enim in medio ve-
stri, velut dux in medio
filiorum suorum, & læ-
tabor in medio tribus
meæ, quotquot custo-
dierunt legem Domini,
& mandata Zabulon pa-
tris eorum. Super im-
pios vero inducet Do-
minus ignem æternum,
& perdet eos usque in
generationes. Ego in
requiem meam recur-
ro, sicut patres mei; vos
Ss 3 ὑμῶν

* forte ὅτι.

i dele.

ὑμῶν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ πά-
σας ἡμέρας τὴν ζωὴν ὑ-
μῶν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
ἐκοιμήθη ὑπνῷ καλῷ, καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
ἐν θήκῃ ὑπερὸν τῆς ἀνα-
γαγόντες αὐτὸν εἰς Χε-
βρὼν ἔθαψαν μετὰ τῶν
πατέρων αὐτοῦ.

Δάν.

ΑΝτίγραφον λόγων
Δάν, ὃν εἶπε τοῖς
υἱοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτων
ἡμερῶν αὐτοῦ. ἑκατοστῷ
εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει τὴν
ζωὴν αὐτοῦ, καλέσας τὴν
πατριὰν αὐτοῦ, εἶπεν. Α-
κούσατε υἱοὶ Δάν λόγων μου,
προσέχετε ῥήμασι σώμα-
τός πατρὸς ὑμῶν. Επεί-
ρασά ἐν καρδίᾳ μου, καὶ
ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου, ὅτι
καλὸν, καὶ θεῷ εὐάρεστον,
ἡ ἀλήθεια μετὰ δικαιοπρα-
γίας. καὶ ὅτι πονηρὸν τὸ

autem timete Domi-
num Deum vestrum, in
omni fortitudine, omni-
bus diebus vitæ ve-
stræ. Et hæc dicens dor-
mivit somno bono, &
posuerunt eum filii sui
in thecam. Postea au-
tem reducentes eum in
Hebron, 1 & sepelie-
runt eum cum patribus
suis.

*Testamentum Dan, de Ira
& Mendacio VII.*

TRanscriptum ver-
borum Dan, quæ
dixit filiis suis in ulti-
mis diebus suis. Cen-
tesimo vicefimo quinto
anno vitæ suæ vocans
tribum suam, dixit, Au-
dite filii Dan sermones
meos, attendite verbis
oris patris vestri. Pro-
bavi in corde meo, & in
omni vita mea, 2 quod
bonum est. Nam Deo
bene placet" veritas
cum iusta actione, 3 ocli
ψευδός.

1 Dele. 2 quoniam (i. e. quod) bonum est & Deo bene pla-
cens. 3 & quoniam perniciosum est mendacium &
ira.

ψεύδοι, καὶ ὁ α θυμὸς
ὅτι πᾶσαν κακίαν ἀνθρώ-
πων ἐκδιδάσκει". Ομολο-
γῶ σήμερον ὑμῖν, γέκνα-
μεν, ὅτι ἐν καρδίᾳ μου ἠδό-
μην πρὸς τὸ θανάτῳ Ἰω-
σήφ, τὸ ἀνδρὸς τὸ ἀγαθὸν
καὶ ἀληθινόν, καὶ ἐχαιρον
ἐπὶ τῇ πράξει Ἰωσήφ, ὅτι
ὑπὲρ ἡμᾶς ὁ πατήρ αὐ-
τὸν ἠγάπα. Τὸ γὰρ πνεύ-
μα τὸ ζήλῳ καὶ τῇ ἀλα-
ζονείᾳς ἐλεγέ μοι, καί γε-
σὺ ὑὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῶν
πνευμάτων τῶν βελιάρσιων
ἤρχει μοι λέγον· λάβε τὸ
ξύλον τούτο, καὶ ἐν αὐτῷ
ἀνέλε τὸν Ἰωσήφ· καὶ ἀγα-
πήσεις σε ὁ πατήρ σου, ἀπο-
θανόντι αὐτῷ. Τῷτο ἔστι
τὸ πνεῦμα τὸ θυμὸν, τὸ
πείθον με, ἵνα ὡς πάρδα-
λις ἐκμύζει ἥριφον, ἕτας
ἐκμυλῇ τὸν Ἰωσήφ. ΑΛΛ'
ὁ Θεὸς Ἰακώβ τὸ πάτερ
μου ἔκ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς
τὰς χεῖράς μου, ἵνα ἕρω
αὐτὸν μόνον, ὅδε ἵσταται τῷτο

quod perniciosum fuit,
ut mendacium & iram",
quoniam omnem mali-
tiam hominem ⁊ edo-
cent". Confiteor vobis
hodie, filii mei, quoniam
in corde meo lætatus
sum de morte Joseph vi-
ri ⁊ veritatis" & boni, &
gaudebam in venditio-
ne Joseph, quoniam su-
per nos pater eum dili-
gebat. Spiritus enim
zeli & elationis dixit
mihi: & tu es filius ejus.
Et unus spirituum Beliar
cooperabatur mihi, di-
cens: Accipe gladium
hunc, & eo occide Jo-
seph, & diliget te pater
tuus, mortuo eo. Hic
est Spiritus iræ, suadens
mihi, ut sicut pardalis
devorat hœdum, ita de-
vorarem Joseph. Sed
Deus Jacob patris ⁊ no-
stri", non immisit eum
in manus meas, ut inve-
nirem eum solum, ne-

Ss 4

τὸ

α θυμὸς πᾶσαν κακίαν ἐκδιδάσκει, ομῖλο ὅτι &
ἀνθρώπων, sine potius ἀνθρώπων.

1 docet, 2 tetacis, 3 neci.

τὸ ἀνόμημα ποιῆσαι, ἵνα
αὐτοὶ λύθωσι δύο σκῆπτρα
ἐν Ἰσραὴλ.

β. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ ἐν
ἀληθείᾳ λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐὰν μὴ φυλάξητε ἑαυτοὺς
ἀπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ψεύ-
δους, καὶ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἀ-
γαπήσητε τὴν ἀλήθειαν, καὶ
τὴν μακροθυμίαν, ἀπο-
λείψετε. Τύφλωσις ἐστὶν ἐν
τῷ θυμῷ, τέκνα μου, καὶ
ἐκ ἐστὶ τις θυμώδης ὁρῶν
πρόσωπον ἐν ἀληθείᾳ· ὅτι
καὶ πατήρ, καὶ μήτηρ
ἐστὶν, ὡς πολεμίοις προσέ-
χει αὐτοῖς· ἐὰν ἢ ἀδελφός,
ἐκ οἶδεν· ἐὰν προφήτης
κυρίου, ἐξορκίζει· ἐὰν δι-
καιολογῶν, ἐβλέπει, φίλον
ἐκ γνωρίζει. Πειθαίρει γὰρ
αὐτὸν τὸ πνεῦμα καὶ θυμὸς
τὰ δίκτυα τῆς πλάνης, καὶ
τυφλοῖ τὰς φυσικὰς ὀ-
φθαλμοὺς αὐτοῦ, διὰ τοῦ
ψεύδους σκοτοῖ τὴν ἀλή-
θειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν
ὁρᾶσιν παρέχει αὐτῷ. ἐν

que permittit iniquita-
tem hanc facere, * ut
solvantur duo sceptrum in
Israel.

II. Et nunc, filii mei,
ego morior, & in veri-
tate dico vobis, quoni-
am si non custodiatis
vosmetipsos a Spiritu
mendacii & iræ, & non
diligatis veritatem &
longanimitatem, dispe-
ribitis. Cæcitas est in
ira, filii mei, & non est
aliquis iracundus vi-
dens faciem in veritate,
quoniam etsi pater, &
mater est, ut hostibus
attendit eis, si sit frater,
non novit, si propheta
Domini, non obedit, si
justus, non adspicit, ami-
cum non cognoscit.
Circumponit enim eis
Spiritus iræ retia erro-
ris, & excæcat naturales
oculos ejus, per menda-
cium obtenebrat men-
tem ejus, & propriam
visionem tribuit ei. In

τίμι

a μὴ add.

* Ne potius legendum juxta Græc, Oxon. I. Etsi mater.

τίνι ἢ περιβάλλει τὰς ὀφθαλμούς αὐτῶν; ἐν μίσει καρδίας, καὶ δίδωσιν αὐτῶν καρδίαν ἰδίαν κατὰ τὸ ἀδελφῶν αὐτῶν, εἰς φθόνον.

γ'. Πονηρὸς ὁ θυμὸς, τέκνα μὲν, α καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ ψυχῇ, αὐτὸς γίνεσθαι ψυχῇ, καὶ τὸ μὲν σῶμα b ἰδιοποιεῖται" δ θυμώδης, τ' ἢ ψυχῆς κατακυριεύει, καὶ παρέχει τῷ σώματι δυνάμιν ἰδίαν, ἵνα ποιῇσιν πᾶσαν ἀνομίαν καὶ ὅταν πράξῃ ψυχῇ, δίκαιοι τὸ πραχθῆν, ἐπειδὴ οὐ βλέπει. Διὰ τοῦτο ὁ θυμὸς μὲν, εἰάν μὲν ἡ δυνατὸς, τριπλὴν ἔχει δυνάμιν ἐν τῷ θυμῷ, μίαν μὲν c διὰ τὴν δυνάμειν καὶ τῆς βοηθείας" τῶν ὑπεργγόνων, δευτέραν ἡ διὰ τὴν πλάττειν, πείθειν καὶ νικῶν ἐν ἀδίκῳ, τρίτην τὴν φυσικὴν ἔχων δὲ σῶμα, καὶ δι' αὐτὸ δρῶν τὸ κακόν. Εἰάν ἢ ἀσθενήσῃ ὁ θυμὸς μὲν, διπλὴν ἔχει τὴν δυνάμιν

quo autem circumponit oculis ejus? in odio cordis, & dat ei cor proprium adversus fratrem in invidiam.

III. Perniciosa est ira, filii mei, etenim ipsi animæ ipsa fit anima, & corpus quidem iracundi proprium sibi facit, animæ autem dominatur, & tribuit corpori potentiam I, ut faciat omnem iniquitatem. Et cum jam operata fuit anima, justificat quod operatum est, quia non videt. Propter hoc qui iratus est, siquidem fit potens, triplicem habet potentiam in ira: unam quidem per potentiam & adjutorium ministrantium, secundam autem per divitias, persvadens & vincens in injustitia: tertiam naturalem habens corporis, & per seipsum operans malum. Si autem

Ss 5

a omissa sunt. b ἰδίον ποιεῖται c ἀπὸ βοηθείας.

I adde propriam.

τοῦτο τὸ φύσεως. Βοηθεῖ
 γὰρ αὐτοῖς ὁ θυμὸς πάν-
 τοις ἐν τῷ νόμῳ. Τὸ
 τὸ πνεῦμα αἰμαίνεται ψεύ-
 δας ἐκ δεξιῶν & Σατανᾶ
 πορεύεται, ἵνα ἐν ὁμότητι
 καὶ ψεύδει γίνωται αἱ
 πράξεις αὐτῆς.

intelligite potentiam iræ, quoniam vana est. In
 sermone enim exacerbat^a, a dextris Satanæambu-
 lat, ut 3 incredulitate^b & mendacio fiant actus.

δ. Οὐκ ἔστι σωφρονιστὴς ἡ
 δύναμις τοῦ θυμοῦ, ὅτι μα-
 ταία ἐστίν. Ἐν γὰρ λόγῳ
 α παροξύνει^c πρῶτον· εἶτα
 ἐν ἔργοις δυνατὸς τὸν ἄνθρω-
 πον ὀργίζοντα^d, καὶ ἐν ζημίαις
 ἢ πικραῖς^e παραάσκει τὸ
 ἀβυσθάλιον αὐτῆς· καὶ ἔτι
 διεγείρει ἐν θυμῷ μεγάλην
 τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Οἷον
 λαλεῖ τις κατ' ὁμῶν, ὑμεῖς
 μὴ κινεῖσθε εἰς θυμόν. καὶ
 εἰς τὴν ἑπαινὴν ὑμᾶς ὡς ὁ
 ἀγαθός^f, μὴ ἐπαίρεσθε,
 μήτε μελαβιάλλεσθε, μήτε

debilis sit qui irascitur,
 duplam habet potesta-
 tem 1 præ ea^g, quæ est
 naturæ: adjuvat enim
 2 semper iniquitatem
 hic Spiritus, ut semper
 cum mendacio fiant
 actus ejus. Quapropter

intelligite potentiam iræ, quoniam vana est. In
 sermone enim exacerbat^a, a dextris Satanæambu-
 lat, ut 3 incredulitate^b & mendacio fiant actus.

IV. Quapropter in-
 telligite potentiam iræ,
 quoniam vana est. In
 sermone enim exacer-
 bat primum: deinde in
 operibus fortificat sti-
 mulatum, & in jactu-
 ris amaris conturbat
 consilium ejus, & ita
 exsuscitat in ira ma-
 gna animam ejus.
 Quando ergo loquitur
 aliquis adversum vos,
 ne moveamini in iram.
 4 Si^h laudat vos ut bo-
 nos, ne elevemini, ne-

^a παροξύνει. ^b ὀργίζοντα. ^c μικραῖς. ^d ἀ-
 γίης.

1 Præter eam. 2 eis ira semper in iniquitate. Hic Spiritus
 semper cum mendacio. 3 in crudelitate, recte habet Co-
 dex 62. 4 & si quis.

εἰς τέρψιν, μήτε εἰς α ἀει-
 δίαν". Πρῶτον γὰρ γέρπει
 τὴν ἀκοήν, καὶ ὥτως ὀξύ-
 νει τὸν νῦν, νοῆσαι γὰρ ἐρεθί-
 σθαι. καὶ τότε θυμωθεὶς
 νομίζει δικαίως ὀργίζε-
 σθαι. Εἰν δὲ ζημία ἢ ἀ-
 πωλεία γινὶ b πείπεται",
 τέκνα, μὴ θροῖσθε· ὅτι
 αὐτὸ γὰρ πνεῦμα ἐπιθυ-
 μῆσαι ποιεῖ δ' ἀπολομένης,
 ἵνα θυμωθῇ διὰ δ' πόθος.
 c Εἰν δὲ ζημιωθῆτε ἐκ-
 σίως, μὴ λυπεῖσθε, ἀπὸ
 γὰρ λύπης ἐγείρει θυμὸν
 μέγα ψεύδους. Εἰ δὲ δι-
 πρόσωπον κακὸν, θυμὸς
 μέγα ψεύδους, καὶ σινο-
 ρῶνται ἀλλήλοις, ἵνα τα-
 ράξωσι τὸ διαβόλιον.
 Παραδομένης δὲ τῇ ψυ-
 χῇ συνεχῶς, ἀφίσταται
 κύριος d ἀπ' αὐτῆς, καὶ
 κυριεύει αὐτῆς ὁ Βελιάρ.

5 colloquuntur adinvicem, ut conturbent confi-
 lium. Turbata autem anima 6 per contume-
 liam", recedit Dominus ab ipsa, & dominatur ei
 Beliar.

ε. Φε

a ἀειδίαν. b πείπεται. c desunt omnia usque ad fi-
 nem hujus paragrāphi.

1 & ita. 2 dele. 3 a tristitia. 4 Habens. 5 addo Et.
 6 continetur, 75. Sed Codex 62. male habet continuo, ita ut
 ad sequens membrum periodi referatur.

que transmutemini, ne-
 que in petulantiam,
 neque in rigorem vul-
 tus. Primum enim de-
 lectat auditum, 1 atque"
 exacuit mentem, ut in-
 telligat, quod impropere-
 ratum est: & tunc iratus
 existimat juste irasci. Si
 in jacturam aut perdi-
 tionem aliquam incide-
 ritis filii, ne tumultue-
 mini 2 mihi", quoniam
 hic Spiritus concupisce-
 re facit, quod perditum
 est, ut irascatur per desi-
 derium. Si autem jactu-
 ram patiemiini volun-
 tarie, ne contristemiini,
 3 tristitia" enim suscitatur
 iram cum mendacio.
 Est autem malum, du-
 plicem 4 habere" faci-
 em, iram cum mendacio,

Ε. Φυλάξατε ἂν τὴν ἐν-
τολὴν τῆς κυρίας, τὸν νόμον
αὐτῆς τηρήσατε· ἀπόστητε ὃ
ἀπὸ θυμῶ, καὶ μισήσατε
τὸ ψεῦδος, ἵνα κύριος
κατοικήσῃ ἐν ὑμῖν*. Ἀλή-
θειαν λαλεῖτε ἕκαστος
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ
ὃ μὴ ἐμπέσητε εἰς μῆνιν
καὶ ταραχάς ἀλλ' ἔσεσθε
ἐν εἰρήνῃ, ἔχοντες τὸν θεὸν
τὴν εἰρήνης, καὶ καὶ ὃ μὴ
καλιχύσῃ ὑμῶν πόλεμος.
Ἀγαπάτε τὸν κύριον ἐν πά-
σῃ τῇ ζωῇ ὑμῶν, καὶ ἀλ-
λήλους ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ.
Οἶδα γὰρ, ὅτι ἐν ἐσχά-
ταις ἡμέραις ἀποστήσεσθε
τῆς κυρίας, καὶ προσωχθήσετε
τὸν λευὶ, καὶ πρὸς ἰούδαν
ἀντιτάξεσθε· ἀλλ' ὃ δύ-
νησεσθε πρὸς αὐτοὺς. Ἄγ-
γελος γὰρ κυρίας ὁδηγεῖ
ἐκατέρως, ὅτι ἐν αὐτοῖς στή-

V. Custodite ergo
filii mei mandata Do-
mini, & legem ejus ser-
vate. 1 Fugite autem" &
odite mendacium, ut
Dominus habitet in vo-
bis, & fugiat a vobis
Beliar. Veritatem loqui-
mini unusquisque ad
proximum suum, ut
non incidatis 5 volun-
tariè in" turbationem,
sed eritis in pace, ha-
bentes Deum pacis, &
non prævalebit adver-
sum vos bellum. Dili-
gite Dominum in omni
vita vestra, & vosmet ad
invicem in veraci cor-
de. Novi enim, quo-
niam in ultimis diebus
recedetis a Domino, &
offendetis Levi, & Judæ
resistetis, sed non supe-
rabit eos. Angelus
στειλά

* Hic in Oxon. & Cantab. Codice comma deesse videtur.
a Omnia in Oxon. Codice desunt usque ad ista sequentis
paragraphi verba: καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι σωθήρ.

1 Recedite autem ab ira. 2 in voluptatem ε'. Verum μῆνις
iram inveteratam sive inimicitiam significat, non volupta-
tem, quæ neque huc quadrat: inimicitia autem textui bene
congruit.

σελαῖ Ισραήλ. Καὶ ὡς ἂν
ἀποστήτε ἀπὸ κυρίου, ἐν
πάσῃ κακίᾳ πορεύεσθε,
ποιῶντες βδελύγματα ἐθ-
νῶν, ἐκπορεύοντες ἐν γυ-
ναξίν ἀνόμων, καὶ ἐν πά-
σῃ πονηρίᾳ ἐνεγόντων ἐν
ὑμῖν τῶν πνευμάτων τῆ
πλάνης. Ἀνέγνων γὰρ ἐν
βίβλῳ Εὐώχ 8 δικάϊα, ὅτι
ὁ ἀρχὼν ὑμῶν ἔστιν ὁ Σα-
τανᾶς, καὶ ὅτι πάντα τὰ
πνεύματα, τὰ τῆ πορνείας
καὶ τῆ ὑπερηφάνειας,
τῷ Λευὶ ὑπακούσονται, 8
παρεδρεύειν τοῖς υἱοῖς Λευὶ,
8 ποιεῖν αὐτοὺς ἐξαμαρτάν-
ειν ἐνώπιον κυρίου. Καὶ
υἱοὶ μὲν ἐγγίζοντες εἰσι τῷ
Λευὶ, καὶ συνεξαμαρτάν-
οντες αὐτοῖς ἐν πάσι· καὶ
υἱοὶ Ἰούδα ἔσονται ἐν πλε-
ονεξίᾳ, ἀρπάζοντες τὰ
ἀλλότρια, ὡς λῆοντες.
Διὰ τὸ ἀπαχθήσεσθε σὺν
αὐτοῖς ἐν αἰχμαλωσίᾳ,
καὶ κεῖ ἀπολήψεσθε πάσας
τὰς πληγὰς Αἰγύπτου, καὶ
πάσας πονηρίας τῶν ἐθ-
νῶν.

enim Domini ducit
utrosque, quoniam in
ipsis stabit Israel. Et cum
recedetis a Domino, in
omni malitia ambula-
bitis, facientes abomi-
nationes gentium, *
abeuntes" ad mulieres
iniquorum, in omni
malitia Spiritibus erro-
ris operantibus in vo-
bis. Legi enim in libro
Enoch justi, quoniam
princeps vester 1 est"
Satanas, & quoniam
omnis Spiritus fornica-
tionis & superbix Levi,
2 sese applicabit" ad insi-
diandum filiis Levi, ut
faciat eos peccare co-
ram Domino. 3 Filii
autem" appropinqua-
bunt ad Levi, 4 spectan-
tes eum" in omnibus: &
filii Judæ erunt in avari-
tia, rapientes aliena, ut
Leones. Propter hoc
abducemini cum eis in
captivitatem, & illic re-
vān.

* Interpres legit ἐκπορεύοντες. 1 erit. 75. 2 Obedient.
3 Et filii vestri 75. Sed Codex 62. filii mei. 4 & com-
peccantes eis.

νῶν. Καὶ ἔτι ἐπιστρέψαν-
τες πρὸς κύριον, ἐλεηθή-
σεσθε, καὶ ἄξει ὑμᾶς εἰς
τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ, βοῶν
ὑμῖν εἰρήνην. Καὶ ἀναγελῶ
ὑμῖν ἐκ τῆς Φυλῆς Ἰούδα
καὶ Λευὶ τὸ σωτήριον κυ-
ρίῳ καὶ αὐτὸς ποιήσει πρὸς
τὸν Βελιάρ πόλεμον, καὶ
τὴν ἐκδίκησιν ἑνὶ νίκῃς δώ-
σει πέρας τῇ ἡμῶν. Καὶ τὴν
αἰχμαλωσίαν λάβη ἀπὸ
τῆς Βελιάρ ψυχὰς ἁγίων, καὶ
ἐπιστρέψει καρδίας ἀπει-
θεῖς πρὸς κύριον, καὶ δώ-
σει τοῖς ἐπικαλεσμένοις
αὐτὸν εἰρήνην αἰώνιον, καὶ
ἀναπαύσουσιν ἐν Ἐδέμ ἁ-
γιοι, καὶ ἐπὶ τῇ νέᾳ Ἱε-
ρουσαλὴμ εὐφρανθήσονται
δίκαιοι, ἥτις ἔσται εἰς δό-
ξασμα Θεοῦ, ἕως τοῦ αἰῶ-
νος. Καὶ ἔτι ὑπομύει
Ἱερουσαλὴμ 27) ἐρήμωσιν,

cipietis omnes plagas
Ægypti, & omnes ma-
litiarum gentium, & ita re-
vertentes ad Dominum
misericordiam conle-
quemini, & ducet vos
in sanctificationem su-
am, 1 clamans" vobis
pacem. Et orietur vobis
ex tribu Juda & Levi sa-
lutare Domini. 2 Ipse
faciet adversus Beliar
prælium, & ultionem
victoriæ dabit 3 juveni-
bus nostris". Animas
sanctorum captivas libe-
rabit a Beliar, & conver-
tet corda incredula 4 ve-
stra" ad Dominum, & da-
bit invocantibus eum
pacem æternam, & requi-
escent in 5 eodem" san-
cti, & in nova Hierusa-
lem lætabuntur iusti,

ἔτι

1 donans 75. 2 Et adde. 3 terminis vestris. 4 dele.
5 Eden 62.

27) Promisso, quod superius pag. 509. dedi, exsolvo me per sequentia
Rabbinorum testimonia. Primum suppeditat Midrasch
Vajikra, i. e. Commentarius super Levitici cap. XVII. vers.
3. ubi notatu digna R. Ammi allegantur verba, quæ Latine
reddita ita sonant: *Dixit Deus, in seculo isto vos fuistis
satiati per manus filiorum Adæ: ex Ægypto per manus Mo-
si*

ἰδὲ αἰχμαλωτίζεται Ἰσ-
ραὴλ, ὅτι κύριος ἔσται
ἐν μέσῳ αὐτῆς, τοῖς ἀν-

quæ erit in glorificatio-
nem Dei usq; in seculum.
Non amplius sustinebit
Spi-

si & Aaronis; in diebus Siffere per manus Barak & Debo-
ra: a Madianitis per manus Samgar filii Anath, sicut di-
ctum est (Jud. III. 31.) Et salvabit etiam ipse Israel: sic
quoque per manus judicum aliorum. Et quoniam fuerunt
caro & sanguis, fuistis iterum servituti subiecti; sed in
futuro ego metipse redimam vos, **לְעֵתִי לְבָנִי אֲנִי**
וְאֶתְּנֵם לְבָנִי בְעַמִּי & rursus non redigemi-
ni in servitutem, sicut dictum est (Esaie XLV. 17.) Israel
salvatus erit in Domino salvatione æterna; non erubescen-
tis, neque confundemini usque ad secula sempiterna.
Idem plane sonant verba R. Jochanan in Midras Tillim su-
per Psalm XXXVI. v. 10. Israel servi facti fuerunt in Æ-
gypto & liberati sunt per Moysen & Aaron: rursus dedu-
cti fuerunt in servitutem in diebus Siffere, & redemit eos
Barak & Debora, a Madianitis vero Gedeon; & sic per
manus Samgar: sic quoque per manus cujuslibet Judi-
cum: steterunt & redemerunt eos. Iterum facti sunt servi
in Babylonia, rursusque redempti fuerunt per manus A-
nania, Misael & Asaria: & rursus ducti sunt in servi-
tutem per manus Edom. (i. e. per Romanos) Dixerunt er-
go Israel: Ecce lassati sumus subjugationibus & redemptioni-
bus, non sumus ulterius quærentes, ut illucescat nobis
caro & sanguis, sed Deus ipsemet **הַבָּרִךְ בְּעַמִּי**
sicut dictum est (Psalm. CXVIII. v. 27.) Dominus Deus, &
illuxit nobis: & dicitur (Esaie XLV. 17.) Israel salvatus
erit in Domino salvatione æterna. Hucusque R. Jochanan,
qui duobus hisce Scripturæ locis addere potuisset tertium ex
Esaie cap. XXXV. v. 4. Deus ipse veniet, & salvabit vos.
Adque huc etiam pertinet paraphrasis verborum Jacobi Pa-
triarchæ cap. XLIX. Geneseos vers. 8. Salutem tuam exspe-
cto Domine, in Targum Jonathan Ben Uzziel ita sonans:
Dixit Jacob: quando vidit Gedeonem filium Joas, & Si-
meonem filium Manoel, qui futuri erant liberatores; Non
liber-

Θρώποις σιωναστρεφό- Hierusalem desolatio-
 μη, καὶ ἅγιος Ἰσραὴλ nem, neque captivabi-
 βασιλεύων ἐπ' αὐτὴς ἐν tur Israel, quoniam Do-
 τα-

*liberationem Gedeonis ego exspecto, neque liberationem Samsonis ego respicio, quia liberatio eorum liberatio temporalis fuit; sed ego salutem tuam exspecto & perspicio, Domino, quia liberatio tua liberatio seculorum. Similiter & Targum Hierosolymitanum verba ista Iacobi exposuit. Unde constat, hanc traditionem universe fere inter Iudæos receptam fuisse, ac proinde ea, quæ in Testamento Dan dicto loco leguntur, à Iudæo scribi potuisse, licet Deitas Messiae per manifestam consequentiam inde deduci queat. Neque obstat, quod Auctor noster dicat Dominum, æternæ redemptionis atque salutis auctorem, in humilitate & paupertate super eos regnaturum. Nam hoc expresse docet Zacharias cap. IX. v. 9. *Ecce Rex tuus veniet tibi iustus & salvatus sive salvator, (de qua differentia jam brevitatis ergo nihil dico) pauper & equitans super asinam; & Rab- bini quoque ex hoc loco paupertatem Messiae collegerunt, uti patet ex Bereschit Rabba R. Mosch Haddarschan super Gen. XLIX. v. 11. ubi hæc habentur verba: Quando veniet Rex Messias ad Jerusalem ad salvandum Israel, ipse erit cingulans asinum suum, & equitabit super eum, & veniet ad Jerusalem, ducens se ipsum in paupertate, sicut scriptum est: Pauper & equitans super asinum. Et mox quasi objectionem movet, ac sibi ipsi respondet sequentem in modum: Nonne jam dictum erat de Messia (Dan. VII. 13) Ecce in nubibus cæli quasi filius hominis veniet? (Respondet) Si Israel meruerint, cum nubibus cæli veniet; si non meruerint; pauper & equitans super asinum. Quæ verba eo magis notanda sunt, quia docent, quare & quando Messias in paupertate, quando vero in gloria de cælo venturus fuerit. In eodem Bereschit Rabba paulo ante super versum 10. ubi citatur dictum Esaie cap. XXVI. vers. 6. *Conculcabit campes, pedes pauperes*, additur: **וְיָשׁוּב מֶלֶךְ** *Iste est Rex Messias, de quo dicitur (Zachar. IX. 9.) Pauper & equitans***

ἡ απηνώσῃ καὶ ἐν πτωχείᾳ·
καὶ ὁ πισεύων ἐπ' αὐτῷ
βασιλεύσει ἐν ἀληθείᾳ ἐν
τοῖς ὕερανοῖς.

ε'. Καὶ νῦν φοβήθητε
τὸν κύριον, τέκνα μου, καὶ
προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τοῦ
Σατανᾶ καὶ τῶν πνευμά-
των αὐτοῦ. Εγγίστε ᾧ τῷ
θεῷ, καὶ τῷ ἀγγέλῳ τοῦ
ἐπαγγελήσαντος ὑμᾶς ὅτι
ἐτός ἐστι μεσότης θεῶ καὶ
ἀνθρώπων, ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ
Ἰσραὴλ. Κατέναντι τῆς
βασιλείας τοῦ ἐχθροῦ στήσε-
ται. Ἀλλ' ἐτο σπῆδαίει ὁ
ἐχθρὸς ὑποσκαλίζων πάν-
τας τοὺς ἐπικαλεσάμενους τὸν
κύριον. Οἶδε γὰρ, ὅτι ἐν
ἡμέρᾳ * πισεύσει Ἰσραὴλ,
σωτηρευθήσεται ἡ βασι-

minus erit in medio
ejus, cum hominibus
conversatus: & sanctus
Israel regnans super
iplos in humilitate &
paupertate. Et qui cre-
dit in eum, regnabit in
veritate in cœlis.

VI. Et nunc timete
Dominum, filii mei, &
attendite vobis a Sata-
na & Spiritus ejus. Ap-
propinquate autem Deo
& Angelo excusanti vos,
quoniam hic est media-
tor Dei & hominum ad
pacem Israel. Contra
regnum inimici stabit,
quapropter & conabi-
tur" inimicus subvertere
omnes invocantes Do-
minum. Novit enim,
quoniam in qua die &
ceciderit" Israel, con-
summabitur regnum

Τε

λεία

equitans super asinum. Ita quoque R. Salomo Jarchi ad
locum citatum Esaiæ, explicaturus, quis sit pes pauperis,
ait: **פִּי שֶׁנֶּחֱמָה** **רַגְלֵי** *Regis Messie, de quo dictum est:*
Pauper & equitans super asinum. Sed ad alia est prope-
randum.

* adde ἢ.

1 Adde &. 2 Nudet. 3 credet.

λεία ἔχθρῶ. Αὐτὸς ὁ
 ἄγγελος τῆς εἰρήνης ἐνι-
 χύσει τὸν Ἰσραὴλ, μὴ
 ἐμπεσεῖν αὐτὸν εἰς τέλει
 κακῶν. Ἐσαὶ ᾧ ἐν καιρῷ
 ἀνομίας ἔστι Ἰσραὴλ ἀφι-
 σαμένῳ ἀπ' αὐτῶν κύ-
 ρει, μετελεύσει αὐτοὺς ὅπι-
 θε ποιῶντα τὸ θελημα
 αὐτοῦ (ὅτι ὁδὸν τῶν ἁγ-
 γέλων ἔσται ὡς αὐτῶν.) Τὸ
 ὄνομα αὐτοῦ ἔσται ἐν παντί
 τόπῳ Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς
 ἔθνεσι, Σωτήρ. Διατη-
 ρήσατε ἑαυτοὺς, τέκνα
 μου, ἀπὸ παντὸς ἔργου πο-
 νηροῦ, καὶ ἀπορρίψατε τὸν
 θυμὸν καὶ πᾶν ψεῦδος,
 καὶ ἀγαπήσατε τὴν ἀλή-
 θειαν καὶ τὴν μακροθυ-
 μίαν, καὶ ἡκούσατε τὴν
 φωνὴν τοῦ πατρὸς ὑμῶν, μετὰ δόξης
 καὶ ὑμεῖς τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
 ἵνα δέξηται ὑμᾶς ὁ πατήρ
 τῶν ἐθνῶν ἔσται ὡς ἀληθὴς
 καὶ μακροθύμος, πραῆς
 καὶ ταπεινός, ἐκδιδάσκων
 διὰ τῶν ἔργων νόμον θεοῦ.

inimici. Ipse Angelus
 pacis i fortificabit" Isra-
 el, ne incidat in finem
 malorum. 2 In tempore
 illo recedet Israel ab ini-
 quitate, & Dominus vi-
 sitabit facientes volun-
 tatem ipsius". Nomen
 vero ejus erit in omni
 loco Israel, & in genti-
 bus, Salvator. Conser-
 vate igitur vosmetiplos,
 filii mei, ab omni opere
 pernicioso, & abjicite
 iram & omne menda-
 cium, diligite veritatem
 & longanimitatem, &
 quæ audivistis a patre
 vestro, tradite & vos
 filiis vestris, ut recipiat
 vos pater gentium. Est
 enim verax & longani-
 mis, mansuetus, humi-
 lis, & docens per opera
 legem Dei. Discedite 3
 ab omni injustitia, &
 adhaereatis justitiæ legis

Από-

1 confortabit. 75. 2 Erit autem, in tempore iniquitatis Is-
 rael, recedens ab eis Dominus transibit post facientem
 (adde voluntatem) ejus, quoniam nulli Angelorum erit
 ut ei. 3 adde ergo.

Ἀπόστη ἐν ἀπὸ πάσης
ἀδικίας, καὶ κολλήθητε τῇ
δικαιοσύνῃ τῷ νόμῳ τῷ Θεῷ α
καὶ θαψατέ με ἐγγὺς
τῶν πατέρων μου.

θ'. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
κατεφίλησεν αὐτὸν, καὶ
ὑπνώσεν ὑπνῶν αἰώνιον.
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνή-
νεγκαν τὰ ὅσα αὐτὸς σύν-
εγγυς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσα-
ακ, καὶ Ἰακώβ. Πλὴν ὡς
ἐπροφήτευσεν αὐτοῖς Δάν,
ὅτι ἐπιλάθωνται β νόμοι
Θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἀλλοτριω-
θήσονται γῆς κλήρος αὐ-
τῶν, καὶ γένος Ἰσραὴλ καὶ
πατρίδος αὐτῶν, γ ἔτι
καὶ γέγονεν".

Νεφθαλεῖμ.

Αντίγραφον Διαθή-
κης Νεφθαλεῖμ,
ἧς διέθετο ἐν καιρῷ

Domini, & sepelire me
prope patres meos.

VII. Hæc dicens, oscu-
latus est eos, & dormi-
vit somnum sæcularem.
Sepelierunt autem eum
filii ejus, ac i reduxe-
runt ossa ejus prope A-
braham, Isaac & Jacob.
2 Et" quemadmodum
prophetavit eis Dan,
quod legem Dei sui 3
neglecturi essent" 4 ali-
quando", ac 5 seipso
ab alienaturi" à terra hæ-
reditatis ipsorum, 6 a
genere & patria Israel",
ita 7 factum est.

Testamentum Nephtalim,
de 8 Bonitate. VIII.

Τranscriptum 9
Testamentum"
Nephtalim de his, quæ
Ττ 2 τέλῃς

α καὶ ἔσται τὸ γένος μου εἰς σωτηρίαν ἕως τῆς αἰῶνος,
addit Cod. Oxon. b deest. c Καὶ τὸ πνεῦμα
αὐτῶν, omisiss ἔτι καὶ γέγονεν

1 Post hæc add. 2 verumtamen. 3 obliviscuntur. 4 deest.
5 alienabuntur. 6 & a genere Israel & patria sua. 7 &
add. 8 Nephtalim add. Cod. 62. 9 Testament.

τέλῃς αὐτῆς, ἐν ἔτει ρλ'.
 ζωῆς αὐτῆς. Συνελθόντων
 τῶν υἱῶν αὐτῆς ἐν ἐβδόμῳ
 μηνί, ἀ τετάρτῃ ἡμέρᾳ μηνός,
 ὑγιαίνοντι αὐτῆς, ἐποίησε
 δεῖπνον αὐτοῖς καὶ κώθωνα.
 καὶ μετὰ τὸ ἐξυπνιοθῆναι
 αὐτὴν τὸ πρῶτον, εἶπεν αὐ-
 τοῖς, ὅτι ἀποθνήσκω καὶ
 ὑμεῖς ἐπιστεύον αὐτῇ. καὶ εὐ-
 λογῶν κύριον, ἐκραταίω-
 σεν, ὅτι μετὰ τὸ δεῖπνον τὸ
 χθρὸς ἀποθανεῖται. Ἠρξάτο
 ἔν λέγειν τοῖς υἱοῖς αὐτῆς.
 ἀκούσατε, τέκνα μου, υἱοὶ
 νεφθαλὶμ, ἀκούσατε
 λόγους πατρὸς ὑμῶν. Εγὼ
 ἐγεννήθην ἀπὸ Βάλλας καὶ
 ὅτι ἐν πανουργίᾳ ἐποίησεν
 ἡ Ραχήλ, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ
 αὐτῆς τὴν Βάλλαν τῷ Ια-
 κώβ, καὶ ἐπὶ τῶν μηρῶν
 Ραχήλ ἔτεκε με. Διὰ τὸ

disposuit in tempore fi-
 nis sui, in anno centesi-
 mo tricesimo * secun-
 do" vitæ suæ. Conve-
 nientibus filiis suis se-
 ptimo mense, quarta die
 mensis, ipso sano exi-
 stente, iussit apparare
 cœnam & potum ma-
 gnificum. Postquam
 autem excitatus est a
 somno mane, & quo-
 niam morti proximus
 erat, laudabat domi-
 num, qui illum confir-
 mabat, & incepit sic lo-
 qui filiis suis: Audite fi-
 lii mei, filii Nephtalim,
 audite sermones patris
 vestri. Ego natus sum
 à Balla, & quoniam a-
 stute fecit Rachel, & de-
 dit pro seipsa Ballam Ja-
 κώβ.

α μία.

- hæc vox, licet in utroque MS. Codice extet, delenda est, si
 Græcum textum sequi velimus: vel in hoc addendum est
 ε. quod tam in Oxoniensi, quam Cantabrigiensi codice
 deest. Sed parum refert, quomodocunque legas. I di-
 xit eis, quoniam morior, & non crediderunt ei. Et benedi-
 cens Dominum, confirmavit, quoniam post cœnam helle-
 nam moritur. Incepit ergo dicere filiis suis.

ἐκλήθην Νεφθαλείμ 28).
 Καὶ ἠγάπησέ με Ραχήλ,
 ὅτι ἐπὶ τῶν μηρῶν αὐτῆς
 ἐγεννήθην. Καὶ εἶδε ἀπαλὸν
 ὄντα κατεφίλει με, λέγ-
 σα· ἴδοιμι ἀδελφόν σου ἐκ
 τῆ κοιλίας μου κατὰ σε.
 ὅθεν καὶ ὁμοίός μοι ἦν ἐν
 πᾶσιν Ἰωσήφ, κατὰ τὰς
 α εὐχὰς^a Ραχήλ. Ἡ δὲ μήτηρ
 μου ἐστὶ Βάλλα, θυγατὴρ
 b Ραθθαί^b, ἀδελφὸς c Δε-
 βόρρας^c, τῆ Γεοφθ^d Ρε-
 βέκκας^e ἥτις ἐν μιᾷ ἡμέ-
 ρᾳ ἐτέχθη, ἐν ᾗ καὶ Ραχήλ.
 Ὁ δὲ Ραθθαί^d ἐκ τῆ γενέας
 Ἀβραάμ, Χαλδαῖ^e, θεο-
 σεβῆς, ἐλεύθερος^f καὶ εὐ-
 γενής. Καὶ αἰχμαλωτισθεὶς
 ἠγορεύθη ὑπὸ Λάβαν^g καὶ
 ἔδωκεν αὐτῷ Λινὰν τὴν
 παιδισκὴν αὐτῆς γυναῖκα·
 ἥτις ἔτεκε θυγατέρας, καὶ
 ἐκάλεσεν αὐτὴν Ζελφάν,

cob, & super femora
 Rachel peperit me, pro-
 pter hoc vocatus sum
 Nephtalim. Et dilexit
 me Rachel, quoniam
 super femora sua natus
 sum, ipsa¹ tenerum exi-
 stentem osculata est me,
 dicens: videam fratrem
 tuum ex ventre 2 tuo²
 secundum te. Unde si-
 milis mihi erat in omni-
 bus Joseph secundum
 petitiones Rachel. Ma-
 ter autem mea 3 Balla,
 filia Rothai, fratris De-
 boræ, 4 nutricis⁴ Re-
 beccæ, quæ Balla in una
 die nata est, in qua &
 Rachel: Rothæus 5 e-
 nim⁵ de genere Abra-
 ham erat, Chaldæus,
 Deum venerans, liber
 & nobilis: sed cum esset
 captivus, emptus est a

Ττ 3

ἐπ'

28) Peculiarem rationem nominis *Nephtalim* assignat Auctor
 poster, diversam ab ea, quæ a Mose Genes. XXX. 8. traditur,
 ac proinde haud approbandam. Genuinum autem sensum
 hujus nominis, & verborum Mosis de eo, dabunt Com-
 mentatores in citatum locum Geneseos.

a εὐλογίας. b Ραθαί. c Δεβόρας. d Ραθαί.

1 Specie. 2 meo. 3 addi est. 4 male priores editt. me-
 tricis. 5 vero.

ἐπ' ὀνόματι τῆς κόρης,
 ἐν ᾗ a ἠχμαλωτεύθη".
 Καὶ ἐξῆς ἔτεκε τὴν Βάλλαν,
 b λέγων· καινότηδός με
 ἡ θυγάτηρ· εὐθύς γὰρ
 τεχθεῖσα ἔπειθε θηλα-
 ζειν".

β. Καὶ ἐπεὶ ᾗ κῶφον
 ἦμην τοῖς ποσίν, ὡς ἔλα-
 φον, ἔταξε με ὁ πατήρ
 με Ιακώβ εἰς πᾶσαν c
 ἀποστολὴν καὶ" ἀγγελί-
 αν. καί γε ὡς ἔλαφόν με
 εὐλόγησε. Καθὼς γὰρ ὁ
 κεραμεὺς οἶδε τὸ σκεῦος,
 πόσον χωρεῖ, καὶ πρὸς
 αὐτὸν φέρει τὸν πηλὸν
 ἕτως καὶ ὁ κύριος
 πρὸς ὁμοίωσιν τῶ πνεύμα-
 τος ποιεῖ τὸ σῶμα, καὶ
 πρὸς τὴν δύναμιν τῆς σώ-
 ματος τὸ πνεῦμα ἐντίθη-
 σι, καὶ ὅκ' ἐστὶ d λοιπὸν"
 ἐν ἐκ τῶ ἑνὸς e τρίτον τρι-
 χὸς· σαθμῶ γὰρ ἡ μέτρον
 ἡ κανὼν πᾶσα κτίσις
 ὑψίστη. Καὶ καθάπερ οἶ-

Laban, & dedit ei 1 E-
 vam" ancillam suam in
 uxorem, quæ peperit fi-
 liam, & vocavit eam 2
 Zelipham", cognomine
 castelli, in quo 3 captus
 erat". Deinde peperit
 Ballam, dicens: noviter
 festinans filia mea, con-
 festim enim nata festi-
 navit lac sugere.

II. Et quia pedibus le-
 vis eram, ut cervus, or-
 dinavit me pater meus
 Jacob in omnem mis-
 sionem & annunciatio-
 nem, & ut cervum me
 benedixit. Quemad-
 modum enim figulus
 novit vas, quantum ca-
 pit, & ad ipsum fert lu-
 tum, ita & Dominus ad
 similitudinem spiritus
 facit corpus, 4 ad po-
 tentiam corporis spiri-
 tum imponit, & non est
 jam una tertia ex uno
 capillo; pondere enim
 & mensura & regula,
 δει

a ἠχμαλωτία. b desunt. o omitta. d ἑλλείπον.

e omnia omitta usque ad ἡ τῶν ὁμοίων.

1 Enam. 2 Zelipham. 3 captivus erat. 4 add. &, 62.

θεν ὁ κεραμεὺς ἐνὸς ἐκάστου
τὴν χρῆσιν, ὡς ἰκάνει.
ἕτως καὶ ὁ κύριος οἶδε τὸ
σῶμα, ἕως τίνος διαρ-
κέσει ἐν ἀγαθῷ, καὶ πότε
ἀρχεῖται ἐν κακῷ. Ὅτι ἅκ
ἐστὶ πᾶν πλάσμα καὶ πᾶσα
ἐννοια, ἣν ἅκ ἐγνώ κύ-
ριος, πάντα γὰρ ἀνθρώ-
πον ἐκτίσε κατ' εἰκόνα
ἐαυτοῦ. Ὡς ἡ ἰχὺς αὐτοῦ, ἕτω
καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ. καὶ ὡς
ὁ νῆς αὐτοῦ, ἕτω καὶ τὸ
ἔργον αὐτοῦ καὶ ὡς ἡ προ-
αίρεσις αὐτοῦ, ἕτω καὶ ἡ
πρᾶξις αὐτοῦ ὡς ἡ καρδία
αὐτοῦ, ἕτω καὶ τὸ σῶμα
αὐτοῦ ὡς ὁ ὀφθαλμὸς
αὐτοῦ, ἕτω καὶ ὁ ὕπνός
αὐτοῦ ὡς ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ἕτω
καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ, ἡ ἐν
νόμῳ κυρίου, ἡ ἐν νόμῳ
Βελιάρ. Καὶ ὡς κεχώρισται
ἀναμέσον φωτός καὶ σκό-
τους, ὁράσεως καὶ ἀκοῆς
ἕτω κεχώρισται ἀναμέσον
ἀνδρὸς καὶ ἀνδρὸς, καὶ
ἀναμέσον γυναικὸς καὶ
γυναικὸς, καὶ ἅκ ἐστὶ εἰ-

omnis creatura altissi-
mi (*consistit.*) Et sicut
novit figulus uniuscu-
jusque usum, quibus re-
bus sufficere queat, ita
& Dominus novit cor-
pus, usquequo sufficiat
in bono, & quando in-
cipit in malo. Quoniam
non est ulla creatura,
nec * ullus intellectus,
quem non cognovit
Dominus: omnem e-
nim hominem creavit
ad imaginem suam. Si-
cut 1 & fortitudo ejus,
ita & opus ejus, 2 & sicut
3 prælectio ejus, ita &
actus ejus, sicut cor ejus
ita & os ejus: sicut ocu-
lus ejus, ita & somnus
ejus: sicut anima ejus,
ita & sermo ejus, vel in
lege Domini, vel in
lege Beliar. Et sicut di-
visum est intermedium
lucis & tenebræ, visus
& auditus, ita divisum
est inter medium viri 4
& inter medium mulie-

Tt 4

πεῖν,

* Ulla cogitatio, quam.

1 Dele.

2 add: & sicut

mens ejus, & ita opus ejus; 3 prælectio 62.

4 add.

& viri.

πέν, ὅτι ἐν τῷ ἐνὶ τοῖς
προσώποις, ἢ τῶν α ὁμοί-
ων". b Πάντα γὰρ ἐν τά-
ξει ἐποίησεν ὁ Θεὸς καλὰς
ταῖς πέντε αἰσθήσεσιν τῇ
κεφαλῇ, κ τὸν τράχηλον
c σιναίπει" τῇ κεφαλῇ, d
καὶ τρίχας πρὸς δόξαν"
εἰτα καρδίαν εἰς Φρόνησιν,
κοιλίαν εἰς e ἀκρίσιν
στομάχου, κάλαμον" πρὸς
* υγείαν", ἥπαρ πρὸς θυ-
μὸν, χολήν πρὸς πικρίαν,
εἰς γέλωτα σπλῆνα,
νεφρὸς εἰς πανουργίαν,
ψυχὰς εἰς δύναμιν, πλευρὰς
εἰς θήκην, ὀσφίν εἰς ἰσχύν,
καὶ τὰ ἐξῆς". Οὕτως γὰρ,
τέκνα μου, f ἐν τάξει ἐστὲ"
εἰς g ἀγαθὰ" ἐν φόβῳ
Θεοῦ, καὶ μηδὲν ἄτακτον
ποιεῖτε ἐν κατὰ Φρόνησιν.
μηδὲ ἐξω καιρὸς αὐτοῦ. Οὐ

ris i. Neque est dicen-
dum, quod 2 ulla in re
faciei vel similium quid
præstet". Omnia enim
in ordine fecit Deus bo-
na. Quinque sensus in
capite, & collum copu-
lavit capiti, & capillos
ad gloriam, deinde cor
ad prudentiam, ven-
trem ad 3 excretionem"
stomachi, calamus ad
sanitatem, epar ad iram,
fel ad amaritudinem, ad
risum splenem, renes ad
astutiam, lumbos ad
virtutem, costas ad po-
sitionem, 4 spermam"
ad fortitudinem, & quæ
deinceps. Ita filii mei,
in ordine sitis 5 bono"
in timore Dei, neque
quicquam inordinatum
δύναται

* Hic Græcus textus est corruptus, & unum alterumve ver-
bum deest. b Hæc omnia usque ad καὶ τὰ ἐξῆς,
in Oxoniensi Codice transposita sunt, & sequuntur post
μηδὲ ἐξω καιρὸς αὐτοῦ. c σιναίψας. d κ προσ-
θεῖς αὐτῇ καὶ τρίχας εἰς εὐπρέπειαν καὶ δόξαν.
e ἀκρίσιν, στομάχου κάλαμον. * i. υγείαν.
f ἐς πάντα τὰ ἔργα ὑμῶν. g ἀγαθὸν.

I add. & mulieris. 2 in una facie erunt illis similium. 3 dis-
cretionem 4 spinam. 5 In bono.

δύναται ἔν , α ὅτι" εἰν
εἴπης τῷ ὀφθαλμῷ, ἀκῶ-
σαι· ἔτως ὅδε ἐν σκότει
δ ποιῶν ἔργα φωτός.

γ. Μὴ ἔν πωδάζετε
ἐν πλεονεξία Διαφθεῖραι
τὰς πράξεις ὑμῶν, ἢ ἐν
λόγοις κενοῖς ἀπαλᾶν τὰς
ψυχὰς ὑμῶν, ὅτι σιωπῶν-
τες ἐν καθαρότητι καρδίας
δυνήσεθε τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ κρατεῖν, καὶ ἀπορρί-
πτειν τὸ θέλημα τοῦ Δια-
βόλου. Ἡλιο ☉ καὶ σελήνη
καὶ ἀστέρες ἔκ ἀλλοιοῦσι
τάξιν αὐτῶν· ἔτως καὶ
ὑμεῖς μὴ ἀλλοιώσητε νόμον
θεοῦ ἐν ἀταξία πράξεων
ὑμῶν. Ἐθνη πλανηθέντα
καὶ ἀφέντα κύριον ἠλ-
λοῖωσαν τάξιν αὐτῶν, καὶ
ἐπηκολυθῆσαν λίθοις καὶ
ξύλοις, ἐξακολυθῆσαντες
πνεύμασι πλάνης. Τμεῖς
μὴ ἔτως, τέκνα μου, γνόν-
τες ἐν σπείρωματι, ἐν γῇ,
καὶ θαλάσῃ, καὶ πᾶσι

facite ex contemptu,
neque extra tempus
suum. Quoniam si dicas
oculo, audire, non po-
test. 1 Itaque" neque in
tenebris 2 poteris" face-
re opera lucis.

III. Non igitur festi-
nate in avaritia cor-
rumpere actus vestros,
vel in sermonibus vanis
seducere animas ve-
stras, quoniam tacentes
in munditia cordis po-
teritis voluntatem Dei
tenere, & abjicere vo-
luntatem diaboli. Sol
& Luna & Stellæ non
mutant ordinem suum:
ita & vos non mutetis
legem Dei in inordina-
tione actuum vestro-
rum. Gentes errantes,
& derelinquentes Do-
minum, mutaverunt
ordinem suum, & se-
quuti sunt lapides & li-
gna, sequentes Spiritus
erroris. Vos autem non
sic 3 filii, unum Deum

T t 5

τοῖς

a deest. b δυνήσεθε add.

1 ita. 2 poteritis 62. 3 filii mei, cognoscentes.)

τοῖς δημιουργήμασι, κυρίον
τὸν ποιήσαντα τὰ πάντα
ἵνα μὴ γένηθε ὡς Σόδομα,
α ἥτις ἐνῆλλαξε τὰξιν φύ-
σεως αὐτῆς. Ομοίως γ' καὶ
οἱ 29) Εγγήγορες b ἐνῆλλα-
ξαν τὰξιν φύσεως αὐτῶν",
ὥς κατηράσατο κύριος
ἐπὶ τῷ καλακλυσμῷ, c δὲ
αὐτῆς ἀπὸ κατοικησίας καὶ
καρπῶν τὰξας τὴν γῆν
οἰκητόν'.

vestrum cognoscite", in
firmamento, in terra, &
in mari, & in omnibus
creaturis Dominum,
qui fecit hæc omnia, ut
non efficiamini sicut
Sodoma, quæ mutavit
ordinem naturæ suæ.
Similiter autem & vigi-
les immutaverunt ordi-
nem naturæ ipsorum,
I & quos" maledixit Do-
minus in diluvio, pro-
pter ipsos ab habitatio-
ne & fructibus ordinans
terram inhabitabilem.

δ. ταῦτα

a defunt. b promissa. c defunt.

I quos &.

29) Jam supra horum mentionem fecit Auctor in Testamento
Ruben §. 5. per eos intelligens Angelos: de quibus quæ
utroque loco dixit, ex libro 1. Enochii & ista quidem parte
desumpsit, quam supra ex Syncello delēpsi. Cum vero
ibi promiserim, plures, qui hanc pseudo-Enochii senten-
tiam de Angelorum cum mulieribus commercio amplexi
sunt, Auctores hoc loco indicare, accipe clarissima nomina
Judæorum, Philonis Lib. de Gigantibus, & Josephi Lib. I.
Antiq. Jud. cap. 4. nec non Christianorum, Justinii Martyris
Apol. I. (uti vulgo dicitur) p. 44. A. & Apol. II. (quæ revera
fuit prima) p. 55. D. Athenagoræ in Legatione pro Christia-
nis p. 27. & seq. Clementis Alex. Lib. III. Stromat. p. 450.
D. & Lib. V. p. 550. B. Tertulliani Lib. de Idololatria cap. 9.
de Habitu muliebri cap. 2. de Cultu sceminarum cap. 10. de
Velandis virginibus cap. 7. Lib. V. adversus Marcionem cap.
18. Cypriani Lib. de Disciplina & habitu virginum
§. 54. &c.

δ. Ταῦτα λέγω, τέκνα
 μὲν, ὅτι ἐγὼ ἐν γραφῇ
 α ἀγία" Εὐαγγ., ὅτι καί γε
 ὑμεῖς ἀποστήσεσθε ἀπὸ κυ-
 ρίῃς, πορευόμενοι κατὰ
 πᾶσαν πονηρίαν ἐθνῶν καὶ
 ποιήσετε κατὰ πᾶσαν ἀ-
 νομίαν Σοδόμων. Καὶ ἐπά-
 ξει ὑμῖν κύριος αἰχμα-
 λωσίαν, καὶ δαλεύσετε
 ἐκεῖ τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, καὶ
 πᾶσι κακώσεται καὶ θλί-
 ψει ὁ σὺνκαλυφθήσεσθε",
 ἕως ἀναλώσῃ κύριος πάν-
 τας ὑμᾶς. Καὶ μετὰ τὸ ὀλι-
 γωθῆναι ὑμᾶς καὶ σμι-
 κρυνθῆναι, ἐπιστρέψετε
 καὶ ἐπιγνώσεσθε κύριον τὸν
 Θεὸν ὑμῶν· καὶ ἐπιστρέψει
 ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, κατὰ
 τὸ πολὺ αὐτῷ ἐλεῖσθαι. c καὶ
 ἔσται, ὅτ' ἀν' ἡξασιν ἐν γῇ
 πατρῶν αὐτῶν, πάλιν ἐπι-
 λάθωνται κύριον, καὶ ἀ-
 σεβήσουσι, καὶ ἀπαείρει
 αὐτοὺς κύριος ἐπὶ προ-
 σώπῃ πάσης τῆ γῆς, ἄχρι
 ὅς ἐλθῇ τὸ πλάγχυνον

IV. Hæc dico, filii
 mei, quoniam legi in
 scriptura 1 sancta" E-
 noch, quod & vos rece-
 detis a Domino, ambu-
 lantes secundum 2 ini-
 quitatem Sodomorum.
 Et inducet Dominus
 vobis captivitatem, &
 servietis illic inimicis
 vestris, & omni pœna
 & tribulatione 3 com-
 prehensimini", usque-
 quo consumat DEUS
 omnes vos. Et postquam
 pauci effecti fueritis &
 minorati, revertemini
 & cognoscetis Domi-
 num Deum vestrum, &
 convertet vos in terram
 vestram; secundum
 multam misericordiam
 suam. Erit, cum ve-
 nerint in terram pa-
 trum suorum, rursus
 obliviscantur Domini,
 & impie agent, & di-
 sperget eos Dominus
 super faciem universæ
 terræ,

a deest. b ἀναστροφῆσεσθε. c omissa omnia.

1 deest in 75. 2 add. omnem malitiam gentium, & facietis
 secundum omnem. 3 Comprehensimini.

κυρίῳ, ἀνθρώπῳ ποιῶν
δικαιοσύνην, καὶ ποιῶν
ἔλεῖς εἰς πάντας τὰς μα-
κραῖν, καὶ τὰς ἐγγυς".

terrae, usquequo vene-
rit misericordia Domi-
ni, homo i faciens mi-
sericordiam & justi-
tiam" in omnes, qui lon-
ge sunt, & qui prope
sunt.

ε. Εν 2^ῳ ἔτει τεσσαρα-
κοσῷ ζωῆς μου, εἶδον α ἐν
ὄρεσιν β ἐλαίῳ" κατὰ ἀ-
ναβολὰς Ἱερουσαλήμ, ὅτι ὁ
ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔση-
καν. Καὶ ἰδὼν Ἰσαὰκ ὁ πα-
τήρ μου λέγει
ἡμῖν προσδραμόντες κρα-
τήσατε ἕκαστος κατὰ
δύναμιν καὶ ἐπιάσαντες
ἔσται ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη.
Καὶ πάντες ὁμοῦ ἐπιδρά-
μομεν καὶ Λευὶ ἐκράτησε
τὸν ἥλιον. Ἰδὼν Φθάσας
ἐπίασε τὴν σελήνην καὶ
ὑψώθησαν ἀμφοτέροι
σὺν αὐτοῖς. Καὶ ὄντες
Λευὶ ὡς ἡλίας, νεανίας τις
ἐπιδίδωσιν αὐτῷ βαΐα φοι-
νίκων γβ. καὶ Ἰδὼν ἦν
λαμπρὸς, ὡς ἡ σελήνη,

V. In anno enim qua-
dragesimo vitae meae,
vidi in montibus olei
versus orientem Hieru-
salem, quoniam Sol &
Luna steterunt; & ecce
Isaac pater patris mei
dicit nobis: Accurren-
tes tenete unusquisque
secundum virtutem
suam, 2 potest enim ap-
prehendi" Sol & Luna.
Et omnes simul accur-
rebamus, & Levi tenuit
Solem, & Judas 3 accin-
gens" apprehendit Lu-
nam, & exaltati sunt
ambo cum eis. Et cum
esset Levi, sicut Sol, ju-
venis quidam tradidit
ei ramos palmarum
duodecim; & Judas
καὶ

α add. ἐν ὀνείρῳ, ὅτι. β ἐλαίων.

1 faciens justitiam, & faciens misericordiam,
dentis erit. 3 attingens 62.

2 & apprehen-

καὶ ὑπὸ τῆς πόδας αὐτῶν
ἦσαν ἑβ. ἀκτίνες. Καὶ
προσδραμόντες ἀλλήλοις
ὁ Λευὶ καὶ ὁ Ἰούδας, ἐκρά-
τησαν ἑαυτούς. Καὶ ἶδον
ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς,
ἔχων δύο κέρατα μεγάλα,
καὶ πτέρυγας αἰετὸς ἐπὶ τῆς
ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ θέλοντες
αὐτὸν πιάσαι, ἐκ ἡδυνή-
θησαν. Φθάσας δὲ Ἰωσήφ
ἔλαβεν αὐτὸν, καὶ συνηλ-
θεν αὐτῷ εἰς ὕψος. καὶ
εἶδον, (ὅτι ἦμην παρὼν ἐκεῖ)
καὶ ἶδον γραφὴν αἰγία ὡφθῆ
ἡμῶν, λέγουσα· Ασύριοι,
Μήδοι, Πέρσαι, α Ἐλι-
μαῖοι, β Γελακαῖοι, Χαλ-
δαῖοι, Σύροι, κληρονομή-
σιν αἰχμαλωσίαν τὰ ἔθνη.
σκηπτρα * γ Ἰσραὴλ.

δ. Πάλιν μετὰ μῆνας
ἑπτὰ εἶδον τὸν πατέρα ἡμῶν
Ἰακώβ, ἐσηκότεν ἐν τῇ
θαλάσῃ γαμνέ, καὶ ἦ-
μεῖς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ.
καὶ ἶδον πλοῖον ἡγεῖτο ἀρ-
μερίζον, μετὸν τρεῖς, καὶ

erat splendens ut Luna,
& sub pedibus ejus erant
duodecim radii. Et ac-
currentes ad invicem Ju-
das & Levi, tenuerunt
seipso. Et ecce taurus in
terra, habens 1 cornua
magna, & alas aquilæ in
dorso ejus, & volentes
apprehendere eum, non
potuimus. Præveniens
enim Joseph cepit eum,
& adscendit cum ipso in
excelsum. Et vidi, (quo-
niam eram illic alicu-
bi,) & ecce scriptura
sancta apparuit nobis,
dicens: Assyrii, Medii,
Elimæi, 3 Gelathæi,
Chaldæi, Syri, hæredi-
tabunt in captivitate 4
sceptra" Israel.

VI. Et rursus post men-
ses septem vidi patrem
nostrum Jacob, stantem
in mari Jammæ, & nos
filii ejus cum eo. Et ecce
navis venit, velificans,
plena ficcis carnibus,
ἐκ τῶν

a Deest. b Χελκαῖοι. γ Ἰαμνίας.

1 Add. duo- 2 Persæ add. 3 Gelathæi 62. 4 XII. sce-
ptra 62.

ἐκτὸς ναυτῶν καὶ κυβερνή-
της· ἐπεγέγραπτο ᾧ τὸ
πλοῖον, πλοῖον Ἰακώβ. καὶ
λέγει ἡμῖν ὁ πατήρ. Εμ-
βῶμεν εἰς τὸ πλοῖον ἡμῶν.
Ὡς ᾧ εἰσῆλθομεν, γίνεσθαι
χειμῶν σφοδρὲς, καὶ λαί-
λαψ ἀνέμῳ μεγάλῃ, καὶ
ἡ ἐφεπλάτα^a ὁ πατήρ ἀφ'
ἡμῶν, ὁ κρατῶν τὰς αὐ-
χένας· καὶ ἡμεῖς χειμα-
ζόμενοι ἐπὶ τὸ πέλαγος
ἐφερόμεθα, καὶ ἐπληρώθη
τὸ πλοῖον ὑδάτων, ἐν τρι-
κυμίαις περιρρησόμενον,
ὥς καὶ συντρίβεσθαι αὐ-
τό. Καὶ Ἰωσήφ ἐπὶ ἀκατίᾳ
φύγει· χωριζόμεθα ᾧ
καὶ ἡμεῖς ἐπὶ σανίδων δε-
κα. Λευὶ ᾧ καὶ Ἰούδας
ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Διε-
σπάρημεν ἕν πάντες, ἕως
εἰς τὰ πέρατα· ὁ ᾧ Λευὶ
περιβαλλόμενος σάκκον,
περὶ πάντων ἡμῶν ἐδέετο
τὸ κυρίον· Ὡς ᾧ ἐπαύσατο
ὁ χειμὼν, τὸ σκάφος
ἔφθασεν ἐπὶ τὴν γῆν, ὡς
ἐν εἰρήνῃ. Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν

line nautis & guberna-
tore: inscribatur au-
tem navis Jacob. Et dixit
nobis pater noster: ad-
scendamus in navem
nostram. Ut autem in-
travimus, facta est tem-
pestas vehemens, & tur-
bo venti magni, & avo-
lat pater noster à nobis,
tenens gubernacula. Et
nos tempestate quassati
in pelagus ferebamur;
& impleta est navis *
aquis tempestatis, undi-
que¹ quassata & con-
trita²: Joseph autem
2e cymba fugit. Divi-
dimur 3 & nos in tabu-
lis decem. Levi autem
& Judas erant 4 nobis-
cum⁴. Dispergimur
ergo omnes usque in
terminos. Levi autem
indutus sacco, pro o-
mnibus nobis precaba-
tur Dominum. Ut au-
tem quievit tempestas,
scapha attigit terram,
Ἰακώβ

a lege ἀφίπλταται; sed in Cod. Ox. est ἀφίσταται.

* aquis, procellis undique. 1 ita ut contrita esset. 2 in
3 arietibus add. 4 insimul.

Ἰακώβ ὁ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἠγαλλιώμεθα.

ζ'. Ταῦτά ἐνύπνια εἰπόντῳ πατρί μου, καὶ εἶπέ μοι· Δεῖ αὐτὰ πληρωθῆναι κατὰ καιρὸς αὐτῶν, πολλὰ δ' Ἰσραὴλ ὑπομείναντ'. Τότε λέγει ὁ πατὴρ μου· Πιστεύω, ὅτι ζῇ Ἰωσήφ· ὁρῶ γὰρ πάντοτε, ὅτι ὁ κύριός σου καταριθμῇ αὐτὸν μετ' ὑμῶν. Καὶ κλαίων ἔλεγε· Ζῆς τέκνον μου Ἰωσήφ, καὶ ἐβλέπω σε, καὶ ἐχόρᾳς Ἰακώβ τὸν γεννήσαντά σε καὶ ἐποίησε καὶ ἡμᾶς δακρύσαι ἐν τοῖς λόγοις τέτοις. Καὶ ἐκαίον μὴ τοῖς ἀπλάγχνοις ἀναγγεῖλαι, ὅτι πέπραται· ἀλλ' ἐφοβόμην τὰς ἀδελφάς μου.

η'. Ἰδὲ τέκνα μου, ὑπὶ δεῖξα ὑμῖν καιρὸς ἰσχύεσθαι, ὅτι πάντα γενήσεσθαι ἐν Ἰσραὴλ. Καὶ ὑμεῖς δὲ ἐντείλασθε τοῖς τέκνοις ὑμῶν,

velut in pace. Et ecce venit pater noster Jacob, & unanimiter exultavimus.

VII. Hæc duo somnia dicebam patri meo, & dixit mihi: Oportet hæc impleri secundum tempus ipsorum, multa Israel sustinente. Tunc dixit mihi pater meus: Credo, quoniam i venit" Joseph. Video enim semper, quoniam Dominus connumerat eum vobiscum. Et flens dixit: vivis Joseph fili mi, & non te video, & tu non vides Jacob, qui genuit te. Fecit autem & nos lachrymari in his sermonibus suis. Et accendebar in visceribus, ut palam facerem, quod venditus esset, sed timui fratres meos.

VIII. Ecce filii mei, ostendi vobis tempora extrema, quoniam omnia fient in Israel. Et vos igitur mandate filiis

ἵνα

ἵνα ἐνῶνται τῷ Λευὶ καὶ
 τῷ Ἰούδα· διὰ τοῦτο ἔτι ἰδοὺ
 ἀναβλεψέτω σωτηρία τῷ Ἰσ-
 ραὴλ, καὶ ἐν αὐτῷ εὐλο-
 γηθήσεται Ἰακώβ. διὰ
 τοῦτο ἔτι σκῆπτρον αὐτοῦ
 ὀφθήσεται θεός, κατοι-
 κῶν ἐν ἀνθρώποις ἐπὶ τῇ
 γῆς, σῶσαι τὸ γένος Ἰσ-
 ραὴλ· καὶ ἐπισυναγάξει δι-
 καίους ἐκ τῶν ἐθνῶν. Εἰάν
 τοι ἐργάζησθε τὸ καλόν,
 τέκνα μου, εὐλογήσασιν
 ὑμᾶς καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ
 οἱ ἄγγελοι καὶ ὁ θεός δο-
 ξασθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι
 δι' ὑμῶν, καὶ ὁ διαβόλος
 φεύξεται ἀπὸ ὑμῶν, καὶ
 τὰ θηρία φοβηθήσονται
 ὑμᾶς, καὶ οἱ ἄγγελοι ἀν-
 θίσονται ὑμῶν· ὥς ἂν τις
 τέκνον ἐκτρέψῃ καλῶς,
 μνήσαν ἔχει ἀγαθῆν, ὥτως
 καὶ ἐπὶ τοῦ καλοῦ ἔργου μνή-
 μη ὡς ἀγαθῆς. Τὸν
 οὖν μὴ ἀποιῶντα τὸ κα-
 λόν, καταράσονται καὶ οἱ
 ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι,
 καὶ ὁ θεός ἀδοξήσῃ ἐν τοῖς

vestris, ut 2 juvantur
 Levi & Judæ. Per Ju-
 dam enim orietur salus
 Israel, & in ipso benedi-
 cetur Jacob. Per sce-
 ptrum enim ejus appa-
 rebit Deus, habitans in-
 ter homines in terra, ut
 salvet 3 Deus genus Is-
 rael : & congregabit
 justos ex gentibus. Si
 operemini bonum, filii
 mei, benedicent vos
 homines & Angeli, &
 Deus glorificabitur per
 vos in gentibus, & Dia-
 bolus fugiet a vobis, be-
 stia timebunt vos, &
 Angeli suscipient vos.
 Sicut enim si quis filium
 nutriat bene, & perpe-
 tuo gratus & memor
 esse studet : ita & in
 bono opere memoria
 est apud Deum bona.
 Qui vero non fecerit
 bonum, huic 2 maledi-
 cent homines & Ange-
 li, & Deus contumelia
 ἐθνεσι

2 ὄντα.

uniantur. 2 dele. 3 Memoriam habet bonam. 4 ma-
 ledicunt.

ἔθνεσι δι' αὐτῶν, καὶ ὁ Διάβολος οἰκεῖται ἀ αὐτὸν ὡς ἴδιον σκεῦος", καὶ πᾶν θηρίον κατακυριεύσει αὐτῶν, καὶ ὁ κύριος μισήσεται αὐτόν. Καὶ γὰρ αἱ ἐντολαὶ τῆς νόμου διπλᾶ εἰσι, καὶ εἰ μὴ γένωται ἐν τάξει αὐτῶν, ἀμαρτίαν παρέχουσιν, ὅς ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐντολῶν" ἀλλὰ καὶ μετὰ τέχνης πληρῶται. Καιρὸς γὰρ συνουσίας γυναικὸς ἑ αὐτῶν", καὶ καιρὸς ἐγκρατείας εἰς προσευχὴν αὐτῶν. Γίνεσθε ἔν σοφοὶ ἐν θεῷ καὶ φρόνιμοι, εἰδότες τὰς ἐντολὰς αὐτῶν, καὶ δεσμὸς πάντες πράγματων, ὅπως ἀγαπήσῃ ὑμᾶς ὁ κύριος.

Scientes ordinem mandatorum ejus, & leges omnis rei, ut Deus diligat vos.

Γ'. Καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἐντειλάμενος αὐτοῖς, παρεκάλεσεν, ἵνα μετακομίσωσι γὰρ ὅσα δ εἰς Χεβρών, καὶ θάψωσιν αὐτόν

afficietur per ipsum in gentibus, & Diabolus possidebit hunc tanquam proprium vas 1 & instrumentum" & omnis bestia dominabitur ei, & Dominus odio habebit eum. Nam mandata legis duplicia sunt, * & 2 opere" implentur. Tempus enim est coeundi cum uxore sua, & tempus continendi ab ea ad orationem suam. 3 Duo mandata sunt, quæ, nisi fiant in ordine suo, peccatum tribuunt. Ita est 4 in reliquis mandatis. Efficiamini ergo sapientes in Deo & prudentes,

IX. Et multa talia mandans eis, precatus est, ut transferant ossa ejus in Hebron, & sepeliant eum juxta patres

Uu

μετὰ

α αὐτῶν, ὡς ἴδιον σκεῦος. add. in Oxon.

b desunt. c deest. d αὐτῶν

1 desunt. * Hic ordo Latini textus a Græco parumper discrepat. 2 cum arte. 3 Et duo. 4 & add.

μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ. καὶ
φαγὼν, καὶ πινὼν ἐν ἡλα-
ρότητι ψυχῆς, συνεκάλυ-
ψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ
ἀπέθανε. καὶ ἐποίησαν οἱ
ἕρρι αὐτοῦ, κατὰ πάντα,
ἃ ἔτατε ἡτοῖς αὐτοῖς Ne-
φθαλὶμ ὁ πατὴρ αὐτῶν.

Γὰδ.

Αντίγραφον Διαθή-
κης Γὰδ, ἃ ἐλάλη-
σε τοῖς ἕρρι αὐτοῦ, ἐν ἔ-
τει ρ' κ' ε' τ' ζωῆς αὐτοῦ. α
ἑβδόμη" ἕως ἐγενομένη τῶ
Ἰακώβ, καὶ ἡμεν ἀνδρεῖ" **β**
ἐπὶ τῶν ποιμνίων. Εγὼ
ἐφύλαττον ἐν νυκτὶ τὸ
ποιμνίον, καὶ ὅταν ἤρχετο
ὁ λύκος, ἢ λέων, **β** ἢ
παρδαλις, ἢ ἄρκτος" ἐπὶ
τὴν ποιμνίαν, κατεδίωκον
αὐτόν, καὶ πιάζων τὸν πόδα

ipsius. Et comedens &
bibens in hilaritate ani-
mæ, velavit faciem suam,
& mortuus est. Et fe-
cerunt filii sui secundum
omnia, quæcunque
mandavit eis Nephtalim
pater eorum.

*Testamentum Gad, de O-
dio. IX.*

Transcriptum i Te-
stamentum" Gad,
quæcunque locutus est
iple filiis suis in anno
centesimo 2 septimo"
vitæ suæ, dicens: se-
ptimus filius natus sum
Jacob, & eram fortis
in gregibus 3 pascen-
dis". Ego custodivi in
nocte gregem, 4 quan-
do venit Leo, vel Lupus,
vel pardus, vel ursus, *
vel omnis bestia", super
αὐτοῦ

α ἔννα', habet Codex Oxon. sed male, ut ex Genes. XXX.
constat. **β** defunt.

1 testamenti. 2 *Vicesimo septimo*, extat in utroque Codice
Latino. Sed uterque Græcus habet ρ' κ' ε', adeoque in al-
terutro est vitium. Difficile autem est dicere, in quo, ac pa-
rum refert. 3 deest. 4 & add. * his vocibus in Græco
tam Oxon. quam Cantabrig. nihil respondet, ideoque vi-
dentur in Latinum textum irrepsisse: aut in Græco Codice,
quo Robertus usus est, adscriptæ fuisse.

αὐτὴ τῇ χειρὶ μου, καὶ γυ-
 ρέων ἐσκόταν, καὶ ἀκον-
 τίζων αὐτὸν ἐπὶ δύο στα-
 δίας, ὅπως ἀνῆραν. Ο ἔν
 Ἰωσήφ ἐποίμαίνε μεθ'
 ἡμῶν ὡς ἡμερῶν λ'. καὶ
 τρυφερός ὢν, α ἐμαλακί-
 ῳη ἀπὸ τῆ καύματος^α.
 καὶ ὑπέστρεψεν εἰς Χεβρών
 πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ
 ἀνέκλινεν αὐτὸν πλησίον
 αὐτοῦ, ὅτι ἠγάπα αὐτόν.
 Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ τῷ πα-
 τρὶ ἡμῶν, ὅτι οἱ υἱοὶ Ζελ-
 φᾶς καὶ Βαλαῶς θύουσι τὰ
 καλά, καὶ κατεσθίουσι
 αὐτά γε ὥστε γινώσκην
 Ἰούδα καὶ Ρουβὴν. Εἶδε γάρ,
 ὅτι ἀρνὸν ἐξελόμην ἐκ τῆ
 σόματος^α τῆ ἀρχῆς, κα-
 κείην ἐθανάτωσα, καὶ τὸν
 ἀρνὸν ἐθύσα (ὡς ἔ ἐλυ-
 πύμην, ὅτι ἔπ' ἠδύνατο

gregem, persequabar
 eam, & apprehendens
 pedem ejus manu mea,
 & girans obtenebra-
 bam, & projiciebam
 eam ultra duo stadia, &
 ita interficiebam. Jo-
 seph ergo pascebat gre-
 gem nobiscum circiter
 dies triginta. Qui cum
 tener esset, incidit in
 morbum propter nimi-
 um æstum, & reversus
 est in Hebron ad patrem
 suum, & reclinavit eum
 juxta se, quoniam dili-
 gebat eum. Et dixit Jo-
 seph patri nostro, quod
 filii i Ballæ & Zelphæ di-
 lapidarent bona", & de-
 vorarent ipsa insciis Ju-
 da & Ruben. Sciebat
 enim, quoniam agnum
 eruebam ex ore 2 urfi,

Uu 2

(ἦν)

α ἐκαυμασίωη ὑπὸ τῆ καύματος^α, habet Oxoniensis
 Codex. Cui licet quoad priorem vocem præferendus vi-
 deatur Cantabrigiensis, in quo est ἐμαλακίωη, quoad
 posteriorem tamen ipse mihi magis placet. Καύσων
 quippe significat formalem morbum, febrem scilicet arden-
 tem, in quam Josephus incidisse dicitur.

1 Zelphæ & Ballæ occidunt bona, 62. 2 urse, & illam in-
 terfecit.

(ἦν) καὶ ἐφαγόμεν αὐτόν·
 2. καὶ εἶπε τῷ πατρὶ ἡμῶν
 30). Καὶ ἐνεκότην ᾧ Ἰω-
 σήφ πρὸς τὸν λόγον ἦν,
 ὥς ἡμέρας διαπράσσεως
 αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον. Καὶ τὸ
 πνεῦμα δὲ μίσος ἦν ἐν
 ἐμοί. καὶ οὐκ ἠθέλον, ὅτε
 δι' ὀφθαλμῶν, ὅτε δι' ἀ-
 κοῆς ἰδεῖν τὸν Ἰωσήφ. Καὶ
 κατὰ πρόσωπον ἡμῶν
 ἠλεγξεν ἡμᾶς, ὅτι ἄνευ
 ἰδῆς ἐσθίομεν τὰ θρέμμα-
 τὰ καὶ πάντα, ὅσα εἶπες
 τῷ πατρὶ, ἐπειθεῖο αὐτῷ.

quem interfeci" &
 agnum occidi, de quo
 contristabar, quoniam
 non potuit vivere, &
 comedebamus ipsum:
 & dixit patri nostro.
 Verum 1 fratres moleste
 ferebant" istud verbum
 Joseph in usque diem
 venditionis ejus in Æ-
 gyptum. Et Spiritus odii
 erat in me, & nolui 2
 Joseph neque audire,
 neque videre. Ipse vero
 aperte redarguit" nos,
 quoniam sine Juda co-
 medimus. 3 Denique
 omnia quaecunque dixit
 patri, persuasit ei.

β'. Ομολογῶ νῦν ἦν
 ἁμαρτίαν μου, τέκνα, ὅτι

II. Confitebor 4 au-
 tem" nunc peccatum 5,
 πλε-

30) Declarat Auctor his verbis, qua de re Josephus fratres apud
 patrem accusaverit: accusasse enim expresse ait Scriptura
 Genes. XXXVII. 2. sed capita accusationis non designat.
 Unde variae Rabbiorum conjecturae. Contrarius est no-
 stro Auctori R. Salomo, dum non filios Balæ & Zelphæ,
 sed Leæ, a Josepho accusatos fingit, & quidem ob devora-
 tum membrum de cibo animante; quod erat contra legem
 Dei Noë datam Gen. IX. 4. Sed nolo hisce incertis im-
 morari.

1 molesti eramus, in prima persona habet Codex 62. 2 Neque
 per oculos, neque per auditum videre Joseph. Et in faciem
 nostram redarguit. 3 Oves, &c. 4 deest. 5 meum
 add.

πλεῖστές ἤθελον ἀνελεῖν
αὐτὸν, ὅτι ἕως ψυχῆς ἐμί-
σαν αὐτὸν, α καὶ ὅλως ἔτι
ἦν ἐν ἐμοὶ ἡπάλα ἐλπίς
εἰς αὐτόν". Καί γε διὰ τὰ
ἐνύπνια προσεθέμην μῖ-
σθον, καὶ ἤθελον αὐτὸν
ἐκλείψαι ἐκ γῆς ζών-
των, ὃ ὃν τρόπον ἐκλείχει
ὁ μόχθος τὰ χλωρὰ ἀπὸ
τῆς γῆς". Διὸ ἐγὼ καὶ ἡ
Ἰάδας" πεπραγάμεν αὐτὸν
τοῖς Ἰσμαηλίταις λ' 31)
χρυσίων, καὶ τὰ δέκα ἀπο-
κρύψαντες, τὰ κ' εἰδείξα-
μεν τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν.
Καὶ ἔτως τῇ πλεονεξίᾳ
ἐπληροφωρήθη τὸ ἀναι-
ρέσεως αὐτῶν. Καὶ ὁ θεὸς
τῶν πατέρων μου ἐρρύσατο
αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν μου,
ἵνα μὴ ποιήσω ἀνόμημα
ἐν Ἰσραὴλ.

manibus meis, ut non facerem iniquitatem in
Israel.

fili, quoniam saepe volui
occidere eum: Nam ex
animo odio habui eum,
& omnino non erant in
me viscera misericordiae
erga ipsum. Et propter
somnia ipsius concepī
tantum odium, & volui
ipsum devorare e terra
viventium, quemadmo-
dum devorat vitulus
herbas a terra. Propter
quod ego & Judas ven-
didimus eum Ismaelitis
triginta aureis: de qui-
bus decem furtim sub-
traximus, viginti autem
ostendimus fratribus
nostris. Et ita avaritia
adductus sum, ut in-
terfectum vellem". Deus
autem patrum 2 no-
strorum" eripuit eum de

Uu 3

γ'. Καὶ

a Desunt. b omilla sunt. c Συμεὼν perperam habet
Cod. Ox.

1 certificatus sum de interfectione ejus, i. e. *animum in cadente
ejus obfervasse*. 2 meorum.

31) *argenteos* dicit Auctor ex versione Græca τῶν ὀ. *triginta*
numerat cum Latino vulgato interprete, juxta quasdam
editiones; in utroque autem discedit a Hebræo textu, qui
habet *triginti argenteos*, Genes. XXXVII. 28.

γ'. Καὶ νῦν ἀκούσατε
 λόγους ἀληθείας, ἃ ποιῶν
 δικαιοσύνην καὶ πάντα
 νόμον ὑψίστης καὶ μὴ πλα-
 γᾶσθε ἡ πνεύματι ἃ μί-
 σῃς, ὅτι κακόν ἐστι ἐπὶ
 πάσαις πράξεσιν ἀνθρώ-
 πων. Πᾶν ὃ ἐὰν ποιῇ ὁ
 μισῶν, βδελύσεται. ἐὰν
 ποιῇ νόμον κυρίου, ἔκ ἐπαι-
 νεί ἔσται· ἐὰν φοβῇται κύ-
 ριον, καὶ θέλῃ δίκαια, ἔ-
 σται ἔκ ἀγαπᾶ. Ἡν ἀλή-
 θειαν ψεύγει, ἡ καλορ-
 θῶντι φθονεῖ, καταλα-
 λῶν ἀσπάζεται, ὑπερη-
 φανίαν ἀγαπᾶ, α ὅτι τὸ
 μίσος ἐτύφλωσε ἡν
 ψυχὴν αὐτῆς, καθὼς κα-
 γῶ ἐβλεπόν ἐν τῷ ἰω-
 σήφῃ.

δ'. φυλάξατε ἑν, τέ-
 κνα μου, ἀπὸ ἃ μίσῃς, ὅτι
 ἐπ' αὐτὸν τὸν κύριον ἀνο-
 μίαν ποιεῖ. Οὐ καὶ θέλει

α omiſſa.

* desunt in Graeco τέκνα μου.
 abominabile habetur. 2 Deest.
 3 sicut & ego respicio-
 bam in Joseph.

III. Et nunc audite, *
 filii mei", sermones ve-
 racitatis, ut faciatis ju-
 stitiam & omnem le-
 gem Altissimi, & non
 erretis Spiritu odii, quo-
 niam malus est in omni-
 bus actibus hominum.
 Omne quodcunque fe-
 cerit 1 homo, odit &
 abominatur". Si faciat
 legem Domini, non
 laudat eum. Si timeat
 Dominum & sectetur
 justa, hunc non diligit,
 veritatem vituperat, di-
 rigenti prospere res suas,
 huic invidet, obtrecta-
 tionem amplectitur, ar-
 rogantiam amat. 2 Et"
 quoniam odium excœ-
 cavit animam ejus, 3
 facit proximo suo, sicut
 & ego Joseph".

IV. Custodimini igitur,
 filii mei, ab odio,
 quoniam in ipsum Do-
 minum iniquitatem fa-
 ciatis

ἀκχεῖν λόγων ἐντολῶν αὐτοῦ
 πρὸς ἀγάπης ἔκ πλησίον,
 καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀμαρτάνει.
 Εὰν γὰρ α πηλαίση" ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ, εὐθύς θέλει
 ἀναγγεῖλαι πᾶσι, καὶ
 πεινᾶν, ἵνα κριθῇ πρὸς
 αὐτοῦ, καὶ κολασθεῖς ἀπο-
 θάνῃ. Εὰν ὅ δὲ λῶν ἢ,
 συμβάλλει αὐτὸν πρὸς τὸν
 κύριον αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ
 θλίψει ἐπιχαίρει ὡς κατ'
 αὐτοῦ, εἰπὼς θανατώσει
 αὐτόν". ε τὸ γὰρ μῖστος
 συνεργεῖ τῷ θανάτῳ, καὶ κα-
 τὰ τῶν εὐπραγούντων τῇ
 προκοπῇ, ἀκύνων ἢ ὀρών,
 πάντοτε ἀδινεῖ. Ὡστερ
 γὰρ ἡ ἀγάπη καὶ τῶς νε-
 κρὸς θέλει ζωοποιῆσαι,
 καὶ τῶς ἐν ἀποφάσει θανα-
 τῶς θέλει ἀνακαλέσα-
 σθαι. ὥτως τὸ μῖστος τῶς
 ζώντας θέλει ἀποκτεῖναι,
 καὶ τῶς ἐν ὀλίγῳ ἀμαρτή-
 σαντας καὶ θέλει ζῆν. Τὸ
 γὰρ πνεῦμα ἔκ μίσους ἀπὸ
 τῶν ὀλιγοψυχίας συνεργεῖ

cit. Non enim vult au-
 dire verba mandatorum
 ejus de dilectione pro-
 ximi, & in Deum pec-
 cat. Si enim delinquat
 frater, statim vult an-
 nunciare omnibus, &
 festinat, ut judicetur
 pro hoc delicto, & pu-
 nitus moriatur. Si au-
 tem fuerit servus, accu-
 sat eum apud Dominum
 suum, & omnes perse-
 quendi vias excogitat
 adversus eum, si quō
 modo mortificet eum,
 odium enim operatur
 cum invidia, & adver-
 sus bene operantes, pro-
 fectum audiens & vi-
 dens, semper 2 contri-
 statur". Quemadmo-
 dum enim dilectio et-
 iam mortuos 3 amat &
 cupit vivere", & illos,
 qui sunt in sententia
 mortis, 4 si fieri queat,
 a morte" revocare vel-

Uu 4

τῷ

α πέση. β αὐτῷ; εἰπὼς θανατωθῇ. ε ὁ γὰρ
 φθόνος.

1 & in omni tribulatione tentat. 2 infirmatur. 3 vult vivi-
 ficare. 4 defunt.

τῷ Σατανᾷ ἐν πάσιν εἰς
θάνατον τῶν ἀνθρώπων
τὸ ᾧ πνεῦμα τῆς ἀγάπης
ἐν μακροθυμίᾳ συνεργεῖ
τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ εἰς σωτη-
ρίαν τῶν ἀνθρώπων.

perverſitate" cooperatur Satanæ in omnibus 3 us-
que ad" mortem hominum. Spiritus 4 enim"
dilectionis in longanimitate cooperatur legi Dei
in salutem hominum.

ε. Κακὸν ἐν τῷ μί-
σῳ, ὅτι ἐνδελεχεῖ συνε-
χῶς τῷ ψεύδει, λαλῶν
κατὰ τὴν ἀληθείας, καὶ
τὰ μικρὰ μεγάλα ποιεῖ,
καὶ τὸ σκότος φῶς προσέ-
χει", τὸ γλυκὺ πικρὸν λέ-
γει, καὶ συκοφαντίαν ἐκ-
διδάσκει, καὶ πόλεμον, καὶ
ἔβριον, b καὶ πάσαν πλεο-
νείαν κακῶν, καὶ ἡ δια-
βολικὴ τὴν καρδίαν πλη-
ροῖ". Ταῦτα ἐκ πείρας
λέγω ὑμῖν, ὅπως c φέυ-
ξητε τὸ μῖσος", καὶ κολ-
ληθῆτε τῇ ἀγάπῃ τοῦ κυ-
ρίου. Ἡ δικαιοσύνη ἐκβάλλει

let, ita odium viventes
1 conatur delere", &
eos, qui paululum quid-
dam peccaverint, indi-
gnos vita judicat. Spi-
ritus enim odii 2 animi

Satanæ in omnibus 3 us-
que ad" mortem hominum. Spiritus 4 enim"

V. Malum est odium,
quoniam permanet 5
cum mendacio, conti-
nue loquens" adversus
veritatem, & parva ma-
gna facit, tenebris * lu-
cem obfuscet, dulce
amarum dicit, & ca-
lumniam edocet, &
bellum, injuriam &
omnem abundantiam
malorum, denique ve-
neno diabolico cor im-
plet. Hæc edoctus ex-
perientia dico vobis, filii
mei, ut fugiatis odium,
& adhæreatis dilectioni

a Desunt. b omilla sunt.
διαβολικῶς.

c ἐξώσητε τὸ μῖσος τὸ
τοῦ

1 vult occidere. 2 per pusillanimitatem. 3 in. 4 vero
5 continue cum mendacio, loquens. * Velut luminī at-
tendit.

τὸ μῖστος, ἡ ταπεινότης
 ἀναιρεῖ τὸ μῖστος. Ὁ δὲ
 δίκαιος καὶ ταπεινὸς αἰ-
 δεῖται ποιῆσαι ἄδικον, καὶ
 ὑπὸ ἄλλης καταγινώσκου-
 μεν, ἀλλὰ ὑπὸ τῆς ἰδί-
 ας καρδίας, ὅτι κύριος
 ἐπισκέπτεται τὸ Δαβὶδλίον
 αὐτὸς καὶ λαλεῖ ἀνδρὶ b,
 ἐπειδὴ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ
 νικᾷ τὸ μῖστος. φοβέ-
 μεν δὲ μὴ προσκρίσῃ
 κυρίῳ, καὶ θέλῃ γὰρ c καθ'-
 ὅλον ἕως ἐννοιῶν, ἀδι-
 κῆσαι ἄνθρωπον. Ταῦτα
 ἐγὼ ἔχαλον ἐγνων μετὰ το
 μέλανοῦσάί με πρὸς Ἰω-
 σήφ. Ἡ δὲ κατὰ Θεὸν
 αἰληθὴς μετάνοια ἀναιρεῖ
 τὴν d ἀπειθειαν, καὶ φυ-
 γαδεύει τὸ σκότος, καὶ
 φωτίζει τὰς ὀφθαλμούς,
 καὶ γνώσιν παρέχει τῇ
 ψυχῇ, καὶ ὁδηγεῖ τὸ Δα-
 βιδλίον πρὸς σωτηρίαν.
 Οὐκ ἔμαθεν ἀπὸ ἀνθρώ-
 πων, οἶδε Δαὶδ τὸ με-

Domini. Justitia ejicit
 odium, humilitas occi-
 dit odium. Justus enim
 & humilis erubescit fa-
 cere i injuste", non ab
 alio reprehensus, sed a
 proprio corde, quoniam
 Deus * protegit" confi-
 lium ejus. Non detrahit
 viro, quia timor Altissi-
 mi vincit odium. Ti-
 mens enim non offen-
 dit Dominum, non vult
 omnino, neque cogita-
 tione, injusta facere ad-
 versus hominem. Hæc
 ego ultimo cognovi,
 posteaquam pœnitui de
 Joseph. Quæ enim se-
 cundum Deum est vera
 pœnitentia, 2 ea mortifi-
 cat hominem ad obe-
 dientiam", fugat tene-
 bras, & illuminat ocu-
 los, & cognitionem tri-
 buit animæ, & ducit
 consilium ad salutem.
 Et quæ non 3 dicit" ab

Uu 5

τα-

a ἐπισκοπεῖ rectius. b ὅσις add. c καθόλου. d ἀ-
 γνοίαν.

1 Injustum. * sufficit juxta Oxon. 2 occidit inobedientiam
 3 didicit.

τανοίας a. Επήγαγε γὰρ
 μοι ὁ Θεὸς νόσον ἥπατος,
 καὶ εἰ μὴ εὐχαὶ τοῦ πατρὸς
 μου Ἰακώβ b, ὀλίγα διε-
 Φώνησεν c ἀπ' ἐμοῦ. Λί-
 ῶν γὰρ ἀνθρώπου τῷ νο-
 νομῇ, δι' ἐκείνων καὶ κο-
 λάζεσθαι. Επεὶ ἔν ἀνέκειτο
 γὰρ ἥπατά μου ἀνηλεῶς
 κατὰ τὸ Ἰωσήφ, τῷ ἥπατι
 πάχων ἀνηλεῶς ἐκρινέ-
 μην ἐπὶ μῆνας ἑνδεκά, d
 καὶ ὅσον χρόνον ἐνέειχον
 τῷ Ἰωσήφ, ἕως ἵνα πρα-
 θῇ.

5. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
 ἀγαπήσατε ἕκαστος τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξά-
 ρατε τὸ μῖστος ἀπὸ τῶν

hominibus, novit per
 poenitentiam. Induxit
 enim mihi 1 aegritudi-
 nem epatis, & nisi fuis-
 sent orationes patris
 mei Jacob, 2 profecto
 statim spiritus defuisset
 esse in me". Per quæ
 enim homo peccat, per
 illa & punitur. Quia igitur
 disposita erant epata
 mea impropiatiabiliter
 adversus Joseph, in epa-
 ta 3 passus sum impropi-
 tiabiliter. Judicium per-
 tuli per menses unde-
 cim, 4 ut par esset tem-
 pus poenæ cum tempo-
 re, quo urgebam vendi-
 tionem Joseph".

VI. Et nunc, filii mei,
 diligite unusquisque
 fratrem 5 vestrum" &
 auferte odium a cordi-
 bus

a τὰς ἐπιστρέφοντας δέχεσθαι, addit Codex Oxon. Quæ
 alium prorsus sensum faciunt, quasi hæc verba ad Deum
 essent referenda; sed præfero lectionem Cantabrigiensem.
 b ἐφθασαν. add. in Cod. Oxon. c τὸ πνεῦμα μοι.
 d defunt.

1 Deus add. 2 paulo minus dissonuisset a me spiritus meus.
 3 Patiens impropiatiabiliter, judicium. 4 secundum
 quantum tempus intendebat (intendebam) Joseph, usqueque
 venderetur. 5 suum.

καρδιῶν ὑμῶν, ἀγαπῶντες
 ἀλλήλους ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ
 καὶ ἀγαθοῖα ψυχῆς. Εγὼ
 γὰρ κατὰ πρόσωπον ἔ-
 παρὸς ἡμῶν εἰρηνικὰ ἐλά-
 λην τῷ Ἰωσήφ 32) καὶ
 ἐξεληθόντι μου, τὸ πνεύ-
 μα ἔμισε ἐσκοτίζε μου
 τὸν νοῦν, καὶ ἐτάραξε μου
 τὴν ψυχὴν, ἔνελείν
 αὐτόν. α Ἀγαπᾶτε ἄλ-
 λήλους ἀπὸ καρδίας καὶ
 εἰάν ἁμαρτή τις εἰς σέ, εἰπέ
 αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ, ἐξορίσας τὸν
 ἴον ἔμισε, καὶ ἐν ψυχῇ
 σου μὴ κραήσης δόλον
 καὶ εἰάν ὁμολογήσας με-
 τανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ,
 εἰάν τε ἀρνέται, μὴ φι-
 λονείκε αὐτῷ, μὴ ποτε
 ὁμόσῃ αὐτῷ, διασῶς
 ἁμαρτήσης. Μὴ ἀκέσῃ ἐν
 μάχῃ ἀλλότρι μου ἡ-

bus vestris, diligentes
 invicem in opere, ser-
 mone & cogitatione
 animæ. Ego enim coram
 facie patris nostri pacifi-
 ca loquebar ad Joseph,
 & exeunte me, spiritus
 odii obtenebravit intel-
 lectum meum, & tur-
 bavit animam meam ad
 occidendum eum. Di-
 ligite igitur ad invicem
 ex corde, & si peccet in
 te aliquis, dic ei in pace,
 exterminans venenum
 odii, & in anima tua
 non teneas dolum. Et si
 confitens pœniteat, di-
 mitte ei, & si negat, non
 contendas cum eo, ne
 quando jurante eo, du-
 pliciter pecces. Non
 audiat alienus in con-
 tentione secretum ve-

ριον

α omilla omnia usque ad πέντασμον τῶν ἀνθρώ-
 πων.

32) Moses Genes. XXXVII. v. 4. de fratribus Josephi ait: *Ode-
 rant eum, nec poterant quicquam pacifice ad eum loqui.*
 Auctor vero Testamentorum hæc verba non universe intel-
 ligi voluit, sed ad colloquia fratrum inter se restinxit, in-
 deque Gadum coram patre Jacob pacifica cum Josepho ver-
 ba miscuisse dixit,

ριον ὑμῶν· ἵνα μὴ μισή-
σας σε ἐχθράνη, καὶ με-
γάλην ἀμαρτίαν ἐργάση-
ται κατὰ σε· ὅτι πολλά-
κις * δολοφονῆσαι" ἤρπαι-
εργάζεσθαι σε ἐν κακῷ,
λαβὼν ἀπὸ σε τὸν ἰόν. Εἰάν
δὲ ἀρνέται, καὶ αἰδέσθῃ
ἐλεγχόμενος ἂ ἡσυχαι-
σθῇ, μὴ ἐξάξῃς αὐτόν. Ὁ
γὰρ ἀρνέμενος μέλανοι, ἔ-
μνηκέτι πλημμελήσας
εἰς σε, ἀλλὰ καὶ τιμήσει
σε, καὶ φοβηθήσεται, καὶ
εἰρηνεύσει. Εἰάν ᾧ ἀναιδής
ᾖ, καὶ ἐνίσταται τῇ κα-
κίᾳ· καὶ ὥτως ἄφες αὐτῷ
ἀπὸ καρδίας, καὶ δός τῷ
θεῷ τὴν ἐκδίκησιν.

ζ'. Εἰάν τις ὑπὲρ ὑμᾶς
εὐοδῆται, μὴ λυπεῖσθαι
ἀλλὰ καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ
αὐτοῦ, ἵνα τελείως εὐοδῆται.

strum, ne odiens te *
immutetur" & magnum
peccatum operetur ad-
versus te. Quoniam
multoties dolo loquetur
tecum, vel perscrutabi-
tur te in malo, accipiens
a te venenum. Si ergo
negat & erubescit, &
redargutus quiescit, non
educas eum. Negans
enim pœnitet, ut non
amplius delinquat in te,
sed honorabit te, & ti-
mebit, & pacificus erit.
Si vero inverecondus
est, & instat malitiæ, tunc
dimitte ex corde
Deo vindictam".

VII. Si quis plus quam
vos prosperatur, ne con-
tristemini, sed orate pro
ipso, ut perfecte pro-

Ισως

* legendum puto δολοφονήσεις, idque Latine reddendum
dolo occides te. Id quippe significat verbum δολοφονεῖν,
non autem *dolose loqui*, ut Robertus transtulit, legens forte
δολοφωνεῖν; quam tamen vocem in nullo Auctore legisse
memini. Accedit, quod *caedes per dolum facta* anteceden-
tibus magis congruat, quam *colloquium dolosum*: quippe
grandis peccati mentio facta erat, quale est utique homici-
dium. a Hic inferendum videtur καὶ.

* inimicus tuus fiat. I Et ita dimitte ei ex corde, & da Deo
vindictam.

ἴσως γὰρ ὑμῖν συμφέρεῖ
 ὅτως καὶ εἰ ἐπὶ πλεον
 ὑψῶται, μὴ φοβεῖτε,
 μνημονεύοντες, ὅτι πᾶσα
 σὰρξ ἀποθανεῖται. Κυρίῳ
 ᾧ ὕμνον προσφέρετε, τῷ
 παρέχοντι τὰ καλὰ καὶ
 συμφέροντα πᾶσιν ἀν-
 θρώποις. Εξέτασον κρί-
 ματα * κυρίῳ", καὶ ὅτως
 καταλείψει καὶ * ἡσυχά-
 ζει" τὸ θλαβέλιόν σου. Εἰ
 ᾧ καὶ ἐκ κακῶν τις πλε-
 τίσῃ, ὡς Ησαῦ ὁ πατρί-
 δελφός σου, μὴ ζηλώσῃς.
 ὅρον γὰρ κυρίῳ ἐκδέξασθαι.
 Ἡ γὰρ ἀφαιρεῖται αὐτὰς
 ἐν κακοῖς, ἢ μελανοῦσιν
 ἀφίησιν, ἢ ἀμετανοήτω
 τηρεῖ εἰς αἰῶνα τὴν κόλα-
 σιν. Ο γὰρ πένης καὶ ἀ-
 φοβος ἐπὶ πᾶσι κυρίῳ
 εὐχαριστῶν, αὐτὸς πλούσιος

speretur. Forte enim
 vobis expedit ita : & si
 plus exaltatus fuerit, ne
 invideatis, recordantes,
 quoniam omnis caro
 morietur. Domino au-
 tem hymnum ꝑ afferte",
 tribuenti bona & utilia
 omnibus hominibus.
 Scrutare judicia Domi-
 ni, & ita dimittet * &
 quiescet consilium tu-
 um. Si vero ꝑ quis dita-
 tus fuerit, sicut Esau
 frater patris mei, nolite
 æmulari : terminum
 enim Domini suscipie-
 tis. Vel enim aufert ꝑ
 hoc" in malis, vel pœni-
 tentibus dimittit, vel
 impœnitenti servat in
 ꝑ æternam" punishmentem.
 Nam pauper ꝑ abun-
 dans" in omnibus Do-

πᾶσι

* forte κυρίῳ. * forte ἡσυχάσει.

ꝑ offerre, habet Cod. 62. & 75. Sed hic pro hymno vitiose præ-
 mium sonat. * add. te. 2 & add. 3 hæc. 4 Seculum
 habent Codices MSS. sed si vox æternus retineatur, æternus
 non æternus est legendum. 5 Et qui est abundans 62.
 Atqui vox ἀφοβος habet quidem hanc significationem;
 verum tamen propria ejus notio hic magis locum habet, ea-
 que reddenda potius videtur Invidia carens, qualis Chara-
 cter pauperi optime convenit.

ζην) καὶ ἐφαγόμεν αὐτόν·
 2 εἶπε τῷ πατρὶ ἡμῶν
 30). Καὶ ἐνεκότεν τῷ Ἰω-
 σήφ πρὸς τὸν λόγον τούτον,
 ἕως ἡμέρας διαπράττειν
 αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ τὸ
 πνεῦμα τὸ μίσος ἦν ἐν
 ἐμοί. καὶ ἔκ ἡθελον, ἕτε-
 ροὶ ὁφθαλμῶν, ἕτεροι ἀ-
 κροῦν τοῦ Ἰωσήφ. Καὶ
 κατὰ πρόσωπον ἡμῶν
 ἠλεγξεν ἡμᾶς, ὅτι ἄνευ
 ἰδοὺ ἐσθίουμεν τὰ θρέμμα-
 τὰ καὶ πάντα, ὅσα ἔλεγε
 τῷ πατρὶ, ἐπέθετο αὐτῷ.

quem interfeci" &
 agnum occidi, de quo
 contristabar, quoniam
 non potuit vivere, &
 comedebamus ipsum:
 & dixit patri nostro.
 Verum i fratres moleste
 ferebant" istud verbum
 Joseph in usque diem
 venditionis ejus in Æ-
 gyptum. Et Spiritus odii
 erat in me, & nolui 2
 Joseph neque audire,
 neque videre. Ipse vero
 aperte redarguit" nos,
 quoniam sine Juda co-
 medimus. 3 Denique"
 omnia quaecunque dixit
 patri, persuasit ei.

β. Ομολογῶ νῦν τὴν
 ἁμαρτίαν μου, τέκνα, ὅτι

II. Confitebor 4 au-
 tem" nunc peccatum 5,
 πλε-

30) Declarat Auctor his verbis, quae de re Josephus fratres apud
 patrem accusaverit: accusasse enim expresse ait Scriptura
 Genes. XXXVII. 2. sed capita accusationis non designat.
 Unde variae Rabbiorum conjecturae. Contrarius est no-
 stro Auctori R. Salomo, dum non filios Balæ & Zelphæ,
 sed Leæ, a Josepho accusatos fingit, & quidem ob devora-
 tum membrum de bibo animante; quod erat contra legem
 Dei Noë datam Gen. IX. 4. Sed nolo hisce incertis im-
 morari.

1 molesti erantur, in prima persona habet Codex 62. 2 Neque
 per oculos, neque per auditum videre Joseph. Et in faciem
 nostram redarguit. 3 Oves, &c. 4 deest. 5 meum
 add.

πλεῖστές ἤθελον ἀνελεῖν
αὐτὸν, ὅτι ἕως ψυχῆς ἐμί-
σεν αὐτὸν, α καὶ ὅλως ἐκ
ἦν ἐν ἐμοὶ ἡπαλα ἐλίσσ
εἰς αὐτοί". Καὶ γελασά τα
ἐνύπνια προσεθέμην μῖ-
σθαι, καὶ ἤθελον αὐτὸν
ἐκλείψαι ἐκ γῆς ζών-
των, ὃ ὃν τρόπον ἐκλείχει
ὁ μόχθαι τὰ χλωρὰ ἀπὸ
τῆ γῆς". Διὸ ἐγὼ καὶ ὁ
Ἰούδας" πεπραγάκαμεν αὐτὸν
τοῖς Ἰσμαηλίταις λ' 31)
χρυσίων, καὶ τὰ δέκα ἀπο-
κρύψαντες, τὰ κ' ἐδείξα-
μεν τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν.
Καὶ ἔτως τῇ πλεονεξίᾳ
ἐπληροφωρήθη τὸ ἀναι-
ρέσεως αὐτῶν. Καὶ ὁ θεὸς
τῶν πατέρων μου ἐρρύσατο
αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν μου,
ἵνα μὴ ποιήσω ἀνόμημα
ἐν Ἰσραὴλ.

manibus meis, ut non facerem iniquitatem in
Israel.

fili, quoniam saepe volui
occidere eum: Nam ex
animo odio habui eum,
& omnino non erant in
me viscera misericordiae
erga ipsum. Et propter
somnia ipsius concepi
tantum odium, & volui
ipsum devorare e terra
viventium, quemadmo-
dum devorat vitulus
herbas a terra. Propter
quod ego & Judas ven-
didimus eum Ismaelitis
triginta aureis: de qui-
bus decem furtim sub-
traximus, viginti autem
ostendimus fratribus
nostris. Et ita avaritia
adductus sum, ut in-
terfectum vellem". Deus
autem patrum 2 no-
strorum" eripuit eum de

Uu 3

γ'. Καὶ

a Desunt. b omilla sunt. o Συμῶν perperam habet
Cod. Ox.

1 certificatus sum de interfectione ejus, i. e. *animum in eadem
ejus obfirmaveram.* 2 meorum.

31) *aureos* dicit Auctor ex versione Graeca τῶν ὀ. *triginta*
numerat cum Latino vulgato interprete, juxta quasdam
editiones; in utroque autem discedit a Hebraeo textu, qui
habet *siginti argenteos*, Genes. XXXVII. 28.

γ'. Καὶ νῦν ἀκούσατε
 λόγους ἀληθείας, ἃ ποιῶν
 δικαιοσύνην καὶ πάντα
 νόμον ὑψίστου καὶ μὴ πλα-
 γᾶσθε ἡ πνεύματι ἃ μί-
 σους, ὅτι κακὸν ἐστὶ ἐπὶ
 πάσαις πράξεσιν ἀνθρώ-
 πων. Πᾶν ὃ ἐὰν ποιῇ ὁ
 μισῶν, βδελύσεται. ἐὰν
 ποιῇ νόμον κυρίου, ἔκ ἐπαι-
 νει ἔσται· ἐὰν φοβῇται κύ-
 ριον, καὶ θέλη δίκαια, ἔ-
 σται ἔκ ἀγαπᾶ· ἡν ἀλή-
 θειαν ψεύγει, ἡ καλορ-
 θῶντι φθονεῖ, καταλα-
 λῶν ἀσπάξεται, ὑπερη-
 φανίαν ἀγαπᾶ, αὐτὸς τὸ
 μίσθον ἐτύφλωσε ἡν
 ψυχὴν αὐτοῦ, καθὼς καὶ
 γὰρ ἐβλεπον ἐν τῷ Ἰω-
 σήφῃ.

δ'. Φυλάξατε ἑν, τέ-
 κνα μὲν, αὐτὸ ἃ μίσους, ὅτι
 ἐπ' αὐτὸν τὸν κύριον ἀνο-
 μίαν ποιεῖ. Οἱ καὶ θέλει

III. Et nunc audite, *
 filii mei", sermones ve-
 racitatis, ut faciatis ju-
 stitiam & omnem le-
 gem Altissimi, & non
 erretis Spiritu odii, quo-
 niam malus est in omni-
 bus actibus hominum.
 Omne quodcunque fe-
 cerit 1 homo, odit &
 abominatur". Si faciat
 legem Domini, non
 laudat eum. Si timeat
 Dominum & sectetur
 justa, hunc non diligit,
 veritatem vituperat, di-
 rigenti prospere res suas,
 huic invidet, obtrecta-
 tionem amplectitur, ar-
 rogantiam amat. 2 Et"
 quoniam odium excæ-
 cavit animam ejus, 3
 facit proximo suo, sicut
 & ego Joseph".

IV. Custodimini igi-
 tur, filii mei, ab odio,
 quoniam in ipsum Do-
 minum iniquitatem fa-

ἀκούειν

α omilla.

* desunt in Græco τέκνα μὲν. 1 qui odit, abominatur, i. e.
 abominabile habetur. 2 Deest. 3 sicut & ego respicio-
 bam in Joseph.

αἰκνέει λόγων ἐντολῶν αὐτοῦ
 πρὸς ἀγάπης ἔκ πλησίον,
 καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀμαρτάνει.
 Εἰς γὰρ α πηλαίση" ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ, εὐθύς θέλει
 ἀναγγεῖλαι πάνσι, καὶ
 πειθεῖται, ἵνα κριθῇ πρὸς
 αὐτοῦ, καὶ κολασθεῖς ἀπο-
 θάνῃ. Εἰς γ δὲ λησθῇ,
 συμβάλλει αὐτὸν πρὸς τὸν
 κύριον αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ
 θλίψει ἐπιχαίρει b κατ'
 αὐτοῦ, εἰπὼς θανατώσει
 αὐτόν". c τὸ γὰρ μῖσθον
 συνεργεῖ τῷ θανάτῳ, καὶ κα-
 τὰ τῶν εὐπραγούντων τῇ
 προκοπῇ, αἰκνέει ἢ ὀργῇ,
 πάντοτε ἀδυνατεῖ. Ὡστε
 γὰρ ἡ ἀγάπη καὶ τὸς νε-
 κρὸς θέλει ζωοποιῆσαι,
 καὶ τὸς ἐν ἀποφάσει θανα-
 τῶν θέλει ἀνακαλέσα-
 σθαι. ἔτι γὰρ τὸ μῖσθον τὸς
 ζώντας θέλει ἀποκτεῖναι,
 καὶ τὸς ἐν ὀλίγῳ ἀμαρτή-
 σαντας δὲ θέλει ζῆν. τὸ
 γὰρ πνεῦμα ἔκ μίσους ἀπὸ
 τῶν ὀλιγοψυχίας συνεργεῖ

cit. Non enim vult au-
 dire verba mandatorum
 ejus de dilectione pro-
 ximi, & in Deum pec-
 cat. Si enim delinquat
 frater, statim vult an-
 nunciare omnibus, &
 festinat, ut judicetur
 pro hoc delicto, & pu-
 nitus moriatur. Si au-
 tem fuerit servus, accu-
 sat eum apud Dominum
 suum, i & omnes perse-
 quendi vias excogitat
 adversus eum, si quo
 modo mortificet eum,
 odium enim operatur
 cum invidia, & adver-
 sus bene operantes, pro-
 fectum audiens & vi-
 dens, semper 2 contri-
 statur". Quemadmo-
 dum enim dilectio et-
 iam mortuos 3 amat &
 cupit vivere", & illos,
 qui sunt in sententia
 mortis, 4 si fieri queat,
 a morte" revocare vel-

Uu 4

τα

a πέση. b αὐτῷ; εἰπὼς θανατωθῇ. c ὁ γὰρ
 φθόνος.

i & in omni tribulatione tentat. 2 infirmatur. 3 vult vivi-
 ficare. 4 defuncti.

τῷ Σατανᾷ ἐν πᾶσιν εἰς
θάνατον τῶν ἀνθρώπων
τὸ ᾧ πνεῦμα τῆς ἀγάπης
ἐν μακροθυμίᾳ συνεργεῖ
τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ εἰς σωτη-
ρίαν τῶν ἀνθρώπων.

perversitate" cooperatur Satanæ in omnibus 3 us-
que ad" mortem hominum. Spiritus 4 enim"
dilectionis in longanimitate cooperatur legi Dei
in salutem hominum.

ε. Κακὸν ἔν τὸ μῖ-
σος, ὅτι ἐνδελεχεῖ σιω-
χῶς τῷ ψεύδει, λαλῶν
κατὰ τὴν ἀληθείας, καὶ
τὰ μικρὰ μεγάλα ποιεῖ,
καὶ τὸ σκότος ὡς προσέ-
χει", τὸ γλυκὺ πικρὸν λέ-
γει, καὶ συκοφαντίαν ἐκ-
διδάσκει, καὶ πόλεμον, καὶ
ὑβρίν, καὶ πᾶσαν πλεο-
νείαν κακῶν, καὶ ἡ δολι-
κὴ τὴν καρδίαν πλη-
ροῖ". Ταῦτα ἐκ πείρας
λέγω ὑμῖν, ὅπως ὡς φέυ-
ξετε τὸ μῖσος, καὶ κολ-
ληθῆτε τῇ ἀγάπῃ τοῦ κυ-
ρίου. Ἡ δικαιοσύνη ἐκβάλλει

let, ita odium viventes
1 conatur delere", &
eos, qui paululum quid-
dam peccaverint, indi-
gnos vita judicat. Spi-
ritus enim odii 2 animi

V. Malum est odium,
quoniam permanet 5
cum mendacio, conti-
nue loquens" adversus
veritatem, & parva ma-
gna facit, tenebris * lu-
cem obfuscet, dulce
amarum dicit, & ca-
lumniam edocet, &
bellum, injuriam &
omnem abundantiam
malorum, denique ve-
neno diabolico cor im-
plet. Hæc edoctus ex-
perientia dico vobis, filii
mei, ut fugiatis odium,
& adhaereatis dilectioni

a Desunt. b omitta sunt.
Δολικός.

1 vult occidere. 2 per pusillanimitatem. 3 in. 4 vero
5 continue cum mendacio, loquens. * Velut luminī at-
tendit.

τὸ
εξώσητε τὸ μῖσος τοῦ
καυτοῦ.

τὸ μῖστος, ἡ ταπείνωσις
 ἀναιρεῖ τὸ μῖστος. Ὁ γὰρ
 δίκαιος καὶ ταπεινὸς αἰ-
 δεῖται ποιῆσαι ἀδικον, ἐκ
 ὑπὸ ἄλλης καταγινώσκό-
 μενος, ἀλλὰ ὑπὸ τῆς ἰδί-
 ας καρδίας, ὅτι κύριος
 ἀπισκόμενος τὸ Δαβὶδ
 αὐτὸς ἐκαταλαλεῖ ἀνδρὸς b,
 ἐπειδὴ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ
 νικᾷ τὸ μῖστος. φοβέ-
 μενος γὰρ μὴ προσκρῆσθαι
 κυρίῳ, ὃς θέλει γὰρ c καθ'
 ὅλον" ἔδωκε ἕως ἐννοικῶν, ἀδι-
 κῆσαι ἄνθρωπον. Ταῦτα
 ἐγὼ ἔχαλον ἐγνων μετὰ το
 μέλανοῦσαί με πρὸς Ἰω-
 σήφ. Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν
 ἀληθῆς μετάνοια ἀναιρεῖ
 τὴν d ἀπειθεῖαν", καὶ φυ-
 γαδύει τὸ σκότος, καὶ
 φωτίζει τὰς ὀφθαλμούς,
 καὶ γνώσιν παρέχει τῇ
 ψυχῇ, καὶ ὁδηγεῖ τὸ Δα-
 βίδιον πρὸς σωτηρίαν.
 Οὐκ ἔμαθεν ἀπὸ ἀνθρώ-
 πων, οἶδε Δαβὶδ τὸ με-

Domini. Justitia ejicit
 odium, humilitas occi-
 dit odium. Justus enim
 & humilis erubescit fa-
 cere i injuste", non ab
 alio reprehensus, sed a
 proprio corde, quoniam
 Deus * protegit" confi-
 lium ejus. Non detrahit
 viro, quia timor Altissi-
 mi vincit odium. Ti-
 mens enim non offen-
 dit Dominum, non vult
 omnino, neque cogita-
 tione, injusta facere ad-
 versus hominem. Hæc
 ego ultimo cognovi,
 posteaquam pœnitui de
 Joseph. Quæ enim se-
 cundum Deum est vera
 pœnitentia, 2 ea mortifi-
 cat hominem ad obe-
 dientiam", fugat tene-
 bras, & illuminat ocu-
 los, & cognitionem tri-
 buit animæ, & ducit
 consilium ad salutem.
 Et quæ non 3 dicit" ab

Uu 5

τα-

a ἐπισκοπεῖ rectius. b ὅστις add. c καθόλου. d ἀ-
 γνοίαν.

1 Injustum. * inspicit juxta Oxon. 2 occidit inobedientiam
 3 didicit.

τανοίας a. Επήγαγε γὰρ
 μοι ὁ Θεὸς νόσον ἥπατος,
 καὶ εἰ μὴ εὐχαὶ τοῦ πατρὸς
 μου Ἰακώβ b, ὀλίγα διε-
 φώνησεν c ἀπ' ἐμοῦ. Λί-
 ὄν γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶν
 νομεῖ, δι' ἐκείνων καὶ κο-
 λάζεσθαι. Ἐπεὶ ἔν ἀνέκειτο
 τὰ ἥπατά μου ἀνηλεῶς
 κατὰ τὸ Ἰωσήφ, τῷ ἥπατι
 πάχων ἀνηλεῶς ἐκρινά-
 μην ἐπὶ μῆνας ἑνδεκά, d
 καθ' ὅσον χρόνον ἐνέειχον
 τῷ Ἰωσήφ, ἕως ἵνα πρα-
 θῇ.

5. Καὶ νῦν, τέκνα μου,
 ἀγαπήσατε ἕκαστος τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξά-
 ρατε τὸ μῖσος ἀπὸ τῶν

hominibus, novit per
 pœnitentiam. Induxit
 enim mihi 1 ægritudi-
 nem epatis, & nisi suis-
 sent orationes patris
 mei Jacob, 2 profecto
 statim spiritus defuisset
 esse in me". Per quæ
 enim homo peccat, per
 illa & punitur. Quia igitur
 disposita erant epata
 mea impropiabili-
 ter adversus Joseph, in epa-
 ta 3 passus sum impropi-
 tiabiliter. Judicium per-
 tuli per menses unde-
 cim, 4 ut par esset tem-
 pus pœnæ cum tempo-
 re, quo urgebam vendi-
 tionem Joseph".

VI. Et nunc, filii mei,
 diligite unusquisque
 fratrem 5 vestrum" &
 auferte odium a cordi-
 bus

a τὰς ἐπιστρέφοντας δέχεσθαι, addit Codex Oxon. Quæ
 alium prorsus sensum faciunt, quasi hæc verba ad Deum
 essent referenda; sed præfero lectionem Cantabrigiensem.
 b ἔφθασαν. add. in Cod. Oxon. c τὸ πνεῦμα μοι.
 d desunt.

1 Deus add. 2 paulo minus dissonuisset a me spiritus meus;
 3 Patiens impropiabiliter, judicium. 4 secundum
 quantum tempus intendeat (*intendebam*) Joseph, usquequo
 venderetur. 5 suum.

καρδιῶν ὑμῶν, ἀγαπῶντες
 ἀλλήλους ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ
 καὶ διανοίᾳ ψυχῆς. Εγὼ
 γὰρ κατὰ πρόσωπον ἔ-
 παρὸς ἡμῶν εἰρηνικὰ ἐλά-
 λην τῷ Ἰωσήφ 32) καὶ
 ἐξελητόν με, τὸ πνεύ-
 μα ἔμισε σκοτίζε με
 τὸν νῦν, καὶ ἐτάραξε με
 τὴν ψυχὴν, ἔανελεῖν
 αὐτόν. ἀ Αγαπᾶτε ἄλ-
 λήλους ἀπὸ καρδίας καὶ
 εἰάν ἁμαρτή τις εἰς σέ, εἰπέ
 αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ, ἐξορίσας τὸν
 ἴον ἔμισε, καὶ ἐν ψυχῇ
 σε μὴ κραήσης δόλον·
 καὶ εἰάν ὁμολογήσας με-
 τανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ,
 εἰάν γε ἀρνέιται, μὴ φι-
 λονεῖκε αὐτῷ, μὴ ποτε
 ὁμόσῃ αὐτῷ, διασῶς
 ἁμαρτήσης. Μὴ ἀκῶσῃ ἐν
 μάχῃ ἀλλότρι μυστή-

bus vestris, diligentes
 invicem in opere, ser-
 mone & cogitatione
 animæ. Ego enim coram
 facie patris nostri pacifi-
 ca loquebar ad Joseph,
 & exeunte me, spiritus
 odii obtenebravit intel-
 lectum meum, & tur-
 bavit animam meam ad
 occidendum eum. Di-
 ligite igitur ad invicem
 ex corde, & si peccet in
 te aliquis, dicei in pace,
 exterminans venenum
 odii, & in anima tua
 non teneas dolum. Et si
 confitens pœniteat, di-
 mitte ei, & si negat, non
 contendas cum eo, ne
 quando jurante eo, du-
 pliciter pecces. Non
 audiat alienus in con-
 tentione secretum ve-

ριον

a omiſſa omnia usque ad πέντασμον τῶν ἀνδρώ-
 πων.

- 32) Moses Genes. XXXVII. v. 4. de fratribus Josephi ait: *Ode-
 rant eum, nec poterant quicquam pacifice ad eum loqui.*
 Auctor vero Testamentorum hæc verba non universe intel-
 ligi voluit, sed ad colloquia fratrum inter se restinxit, in-
 deque Gadum coram patre Jacob pacifica cum Josepho ver-
 ba miscuisse dixit,

ριον ὑμῶν· ἵνα μὴ μισή-
σας σε ἐχθράνη, καὶ με-
γάλην ἀμαρτίαν ἐργάση-
ται κατὰ σὺ· ὅτι πολλά-
κις * δολοφονῆσαι" ἤρπαι-
εργάζεσθαι σε ἐν κακῷ,
λαβὼν ἀπὸ σὺ τὸν ἰόν. Εἰν
ἐν ἀρνέεται, καὶ αἰδέσθῃ
ἐλεγχόμενος a ἡσυχαι-
σθῇ, μὴ ἐξάξῃς αὐτόν. Ὁ
γὰρ ἀρνέμενος μέλανοις,
ἔτι μὴκέτι πλημμελῆσαι
εἰς σὲ, ἀλλὰ καὶ τιμήσει
σε, καὶ φοβηθήσεται, καὶ
εἰρηνεύσει. Εἰν ἡ ἀναιδής
ἐστὶ, καὶ ἐνίσταται τῇ κα-
κίᾳ· καὶ ὅπως ἄφες αὐτῷ
ἀπὸ καρδίας, καὶ δὸς τῷ
Θεῷ τὴν ἐκδίκησιν.

ζ'. Εἰν τις ὑπὲρ ὑμᾶς
εὐοδῆται, μὴ λυπεῖσθε
ἀλλὰ καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ
αὐτοῦ, ἵνα τελείως εὐοδῆται.

strum, ne odiens te *
immutetur" & magnum
peccatum operetur ad-
versus te. Quoniam
multoties dolo loquetur
tecum, vel perscrutabi-
tur te in malo, accipiens
a te venenum. Si ergo
negat & erubescit, &
redargutus quiescit, non
educas eum. Negans
enim pœnitet, ut non
amplius delinquat in te,
sed honorabit te, & ti-
mebit, & pacificus erit.
Si vero inverecondus
est, & instat malitiæ, tunc
dimitte ex corde
Deo vindictam".

VII. Si quis plus quam
vos prosperatur, ne con-
tristemini, sed orate pro
ipso, ut perfecte pro-
spere

* legendum puto δολοφονήσεις, idque Latine reddendum
dolo occides te. Id quippe significat verbum δολοφονεῖν,
non autem *dolose loqui*, ut Robertus transtulit, legens forte
δολοφωνεῖν; quam tamen vocem in nullo Auctore legisse
memini. Accedit, quod *cedes per dolum facta* anteceden-
tibus magis congruat, quam *colloquium dolosum*: quippe
grandis peccati mentio facta erat, quale est utique homici-
dium. a Hic inferendum videtur καὶ.

* inimicus tuus fiat. I Et ita dimitte ei ex corde, & da Deo
vindictam.

ἴσως γὰρ ὑμῖν συμφέροι
ἔσται· καὶ εἰ ἐπὶ πλεον
ὑψῆται, μὴ φοβεῖτε,
μνημονεύοντες, ὅτι πᾶσα
σὰρξ ἀποθάνειται. Κυρίῳ
ὃ ὑμῖν προσφέρει, τῷ
παρέχοντι τὰ καλὰ καὶ
συμφέροντα πᾶσιν ἀν-
θρώποις. Εξέτασον κρί-
ματα * κυρίῳ, καὶ ἔσται
καταλείψει καὶ * ἡσυχά-
σει τὸ θάβηλόν σου. Εἰ
ὃ καὶ ἐκ κακῶν τις πλε-
τίση, ὡς Ἡσαΐα ὁ πατὴρ
ἀδελφός μου, μὴ ζηλώσῃς.
ὅρον γὰρ κυρίῳ ἐκδέξασθε.
Ἡ γὰρ ἀφαιρεῖται αὐτὰ
ἐν κακοῖς, ἢ μελανοῦσιν
ἀφίησιν, ἢ ἀμετανοήτων
τηρεῖ εἰς αἰῶνα τὴν κόλα-
σιν. Ο γὰρ πένης καὶ ἄ-
φοβος ἐπὶ πᾶσι κυρίῳ
εὐχαριστῶν, αὐτὸς πᾶσι

speretur. Forte enim
vobis expedit ita : & si
plus exaltatus fuerit, ne
invideatis, recordantes,
quoniam omnis caro
moriatur. Domino au-
tem hymnum i afferte",
tribuenti bona & utilia
omnibus hominibus.
Scrutare judicia Domi-
ni, & ita dimittet * &
quiescet consilium tu-
um. Si vero 2 quis dita-
tus fuerit, sicut Esau
frater patris mei, nolite
æmulari : terminum
enim Domini suscipie-
tis. Vel enim aufert 3
hoc" in malis, vel pœni-
tentibus dimittit, vel
impœnitenti servat in
4 æternam" punishmentem.
Nam pauper 5 abun-
dans" in omnibus Do-

πᾶσι

* forte κυρίῳ. * forte ἡσυχάσει.

I offerre, habet Cod. 62. & 75. Sed hic pro hymno vitiose pre-
mium sonat. * add. te. 2 & add. 3 hæc. 4 Seculum
habent Codices MSS. sed si vox æternus retineatur, æternum
non æternam est legendum. 5 & qui est abundans 62.
Atqui vox ἀφοβος habet quidem hanc significationem;
verum tamen propria ejus notio hic magis locum habet, ea-
que reddenda potius videtur Invidia carens, qualis Chara-
cter pauperi optime convenit.

παῖσι παῖσι πληεῖ, ὅτι
 ἔκ ἔχει τὸν πονηρὸν πα-
 πασμον τῶν ἀνθρώ-
 πων". Εξάρατε ἐν τῷ μῖ-
 σθῷ ἀφ' ὧν ψυχῶν ὑ-
 μῶν, καὶ ἀγαπήσατε
 ἀλλήλους ἐν εὐθύτητι τῆ
 καρδίας.

ἦ. Εἶπατε ᾧ καὶ ὑμεῖς
 ταῦτα τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
 ὅπως τιμήσωσιν Ἰσραὴλ καὶ
 Λεβὶ· ὅτι ἐξ αὐτῶν ἀναγε-
 λεῖ ὑμῖν κύριος, σωτὴρ
 τῷ Ἰσραὴλ. Εὐγνων γὰρ
 ὅτι ἀπὸ α τέλει" ἀποστή-
 σονται γὰρ τέκνα ὑμῶν ἀπ'
 b αὐτῶν", καὶ ἐν πάσῃ
 πονηρίᾳ, καὶ κακώσει,
 καὶ διαφθορᾷ ἔσονται
 ἐνώπιον κυρίου. Καὶ ὀλίγον
 ἠσυχάσας πάλιν εἶπεν
 αὐτοῖς· τέκνα μου, ὑπα-
 κέσατε τῷ πατρί ὑμῶν,
 καὶ θάψατέ με σύντε-
 γους τῶν πατέρων μου. Καὶ
 ἐξάρας τὰς πόδας αὐτοῦ,
 ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ. Καὶ
 μετὰ πέντε ἔτη ἀνήγαγον

mino gratias agit; &
 ipse apud omnes cita-
 tur, quoniam non habet
 perniciosam * depreca-
 tionem" hominum. Au-
 ferte igitur odium ab
 animabus vestris, &
 diligite invicem in re-
 ctitudine cordis.

VIII. Dicite autem &
 vos i filiis vestris, ut
 honorent Judam & Le-
 vi, quoniam ex eis oriri
 faciet Dominus Salva-
 torem Israeli. Cognovi
 enim, quoniam in fine
 recedent filii vestri ab
 eis, & in omni pernici-
 e & malignitate & corru-
 ptione erunt coram
 Domino. Et paululum
 quiescens, rursus dixit
 eis: filiis mei, audite pa-
 trem vestrum, & sepe-
 lite me prope patres
 meos. Et elevans pedes
 suos, dormivit in pace.
 Et post quinque annos
 reduxerunt eum, 2 &
 αὐτόν.

a τὰς τὰς habet Οκον. b αὐτοῦ.

1 Hæc add. 2 defunt 75.

αὐτὸν εἰς Χεβρών ἀμελῶ τῶν
πατέρων αὐτοῦ.

Ἀσὴρ.

ΑΝτίγραφον Διαθή-
κης Ἀσὴρ, ἃ ἐλά-
λησε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐν
ῤῥῥῥ ἔτει τῇ ζωῆς αὐτοῦ.
Ἐτι ὑγιαίνων, εἶπε πρὸς
αὐτοὺς· Ἀκούσατε, τέκνα
Ἀσὴρ, ὃ πατὴρ υἱῶν,
καὶ πάν τὸ εὐθεὶς ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ ὑποδείξω ὑμῖν.
Δύο ὁδοὺς ἔδωκεν ὁ Θεὸς
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,
δύο Διαβόλια, καὶ δύο
πράξεις, καὶ δύο τόπους,
καὶ δύο τέλη. Διὰ τοῦτο
πάντα δύο εἰσιν, ὡς ἐν κατ-
ἐναντίῳ ὁ ἑνός. Οδοὶ δύο,
καλὴ καὶ κακὴ, ἐν οἷς εἰσι
τὰ δύο Διαβόλια ἐν τέρε-
νοῖς ἡμῶν, Διακρίνοντα
αὐτάς. Εὰν ἐν ἡ ψυχῇ

posuerunt eum" in He-
bron cum patribus suis.

*Testamentum Aser, de dua-
bus faciebus malitia &
1 virtutis". X.*

TRanscriptum 2
Testamentum" A-
ser, quæ locutus est
filiis suis centesimo vi-
cesimo * anno vitæ suæ.
adhuc sanus existens,
dixit ad eos: Audite filii
Aser patrem vestrum, &
omne rectum coram
DEO ostendam vobis.
Duas vias dedit Domi-
nus filiis hominum, duo
consilia & duos actus,
duo loca & duos fines.
Ideoque omnia duo
sunt, unum contra 3 &
vix duæ boni & mali:
4 sunt etiam duo" consi-
lia in pectoribus nostris,
5 quæ nos ad honesta-
Teλη

α καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ. omisiss ultimis. b desunt.

1 *Nequitia* 62. nam Codex 75. caret inscriptionibus sive titulis
illis, ut jam supra monui. 2 testamenti. * addenda vox
sexto, si Græcum Codicem tam Oxon. quam Cantab. sequi
velimus. 3 *καὶ*, sequenti puncto, quoniam nova post-
hæc incipit periodus. 4 in quibus sunt duo. 5 dijudi-
catoria eas.

Θέλη ἐν καλῷ, πᾶσα
 πράξις αὐτῆς ἐστὶν ἐν δι-
 καιοσύνῃ, καὶ ἀμαρτία
 εὐθὺς μελανοεῖ. Δίκαια
 γὰρ λογιζόμεθα, καὶ
 ἀπορρίπτων τὴν πονηρίαν
 ἀναγρέπει εὐθὺς τὸ κα-
 κόν, καὶ ἐκρίζοι τὴν ἀμαρ-
 τίαν. Εἰ γὰρ ἐν πονηρῷ κλί-
 νει τὸ ἀγαθόν, πᾶσα
 πράξις αὐτῆς ἐστὶν ἐν πο-
 νηρίᾳ, καὶ ἀποθνήσκει
 τὸ ἀγαθὸν προσλαμβάνει
 τὸ κακόν, καὶ κυριεύει
 ὑπὸ τοῦ Βελιάρ, καὶ ἀγα-
 θόν τι πράξει, ἐν πονηρίᾳ
 αὐτὸ μελαστέφει. Ὅτι γὰρ
 ἐνάρξηται ὡς ἀγαθὸν
 ποίων, τὸ τέλος τὸ πρᾶ-
 ξεως αὐτῆς εἰς τὸ κακόν ποι-
 εῖν ἀνελαύνει. Επειδὴ ὁ
 θησαυρὸς τοῦ ἀγαθοῦ ἔστι
 πονηρὸς πεπληρωμένος πνεύ-
 ματος.

tem, vel ad turpitudi-
 nem impellunt". Si igitur
 1 ad bonum ducitur
 homo", omnes actus
 ipsius circa justitiam ver-
 santur, & si quid deli-
 querit, tamen ilico pœ-
 nitet. Justa enim cogi-
 tans, & abjiciens mali-
 tiam, statim corrigit sua
 peccata, & 2 malitiam
 animi aufert". Si vero
 ad malum declinat con-
 silium, omnis actus ejus
 est in malitia, & repel-
 lens bonum assumit
 malum, 3 constitutus
 sub 4 domino Beliar. Et
 si bonum operetur, 5
 convertitur in malitiam
 hoc". Cum enim in-
 ceperit 6 boni aliquid
 facere, finem actionis
 ejus in malum opus per-
 ducit. Quia thesaurus
 diaboli veneno perni-
 ciosi spiritus impletus
 est.

β'. ΕΣΤΙΝ

a εἰς κακοποίησιν ἐλαύνει. b ἀγαθόν.

1 anima velit in bono. 2 peccatum eradicat. 3 add. &
 4 dominio. 5 in malitiam hoc convertit. 6 add. ut, i. e.
 quasi.

β. Εἰν ἔν ψυχῇ λέ-
γασα, Φησὶ, τὸ καλὸν
ὑπὲρ ἔ κακῶ, καὶ τὸ τέ-
λῳ ἔ πράγματι εἰς
κακίαν ἄγει. α Εἰν ἄν-
θρωπῳ, ὅτι ἔκ οἰκτείρει
λειτεργεῖν αὐτῷ ἐν κα-
κῳ· καί γε ἔτο διπρόσω-
πον, ἀλλὰ τὸ ὅλον πονηρὸν
ἐστὶ. καὶ ἔσιν ἄνθρωποι
ἀγαπῶν τὸν πονηρευόμενον,
ὡς αὐτῶς ἐστὶν ἐν πονηρίᾳ·
ὅτι καὶ ἀποθανεῖν αἰρεῖται
ἐν κακῳ δι' αὐτόν. Καὶ πῶς
ἔστι φανερόν, ὅτι διπρό-
σωπόν ἐστὶ. τὸ ἦ πᾶν,
κακὴ πράξις· καί γε ἀ-
γάπη ἔσα πονηρία ἐστὶ,
συγκρύπτουσα τὸ κακόν·
ὡς περ ἐστὶ τῷ ὀνόματι ὡς
καλῷ, τὸ ἦ τέλῳ ἔ
πράξεως ἐρχέται εἰς κα-
κόν·. Ἀλλ' ἔ κλέπτει, ἀδι-
κεῖ, ἀρπάζει, πλεονεκτεῖ,
καὶ ἐλεῖ τὴν πτωχόν. δι-
πρόσωπον μὲν καὶ ἔτο, τὸ
ἦ ὅλον πονηρὸν ἐστὶν. Ο

II. I Dicit igitur ani-
ma ipsius bonum supra
malum esse", & finem
rei in malitiam ducit.
Est homo, qui non mi-
feretur ministrantis ei
in malum, & hoc dupli-
cem faciem habet, sed
totum perniciosum est.
Est & homo diligens 2
malignitatem", simili-
ter est in malitia, quo-
niam & mori desiderat
in malo propter ipsum.
Et de hoc manifestum,
quoniam duplicis faciei
est, totum vero malus
actus est. Et amore exi-
stens, malitia est, ab-
scondens malum, sicut
3 nomine quasi bono,
finis vero actus venit in
malum. Alius furatur,
injuste agit, rapit, ava-
rus existit, & 4 non
miseretur pauperum.
Duplicem quidem faci-
em 5 habet, & in hoc to-

Xx

πλεο-

a omnia omissa.

I Est igitur anima dicens, ait bonum supra malum 62. i. e. bo-
num malo praefert. 2 Malignantem 62. 3 Est additum
in 62. 4 merito deest in utroque Latino. 5 habet & hoc,
totum vero.

πλεονεκτῶν τὸν πλησίον
 παροργίζει τὸν Θεόν, καὶ τὸν
 ὑψίστον επιορκεῖ, καὶ τὸν
 πτωχὸν ἐλεεῖ, ^a τὸν ἐντο-
 λία ^δ νόμου κυρίως ἀθετεῖ
 καὶ παροξύνει, καὶ τὸν πέ-
 νητα ἀναπαύει, τὴν ψυ-
 χὴν σπιλοῖ, καὶ τὸ σῶμα
 λαμπρύνει, πολλὰς ἀναι-
 ρεῖ, καὶ ὀλίγας ἐλεεῖ. καὶ
 ἔστο διπρόσωπόν ἐστι. ΑΛ-
 λ' ^α μοιχέυει, πορνέυει,
 καὶ ἀπέχεσθαι ἐδεσμάτων
 καὶ νηστέων κακοποιεῖ, καὶ
 τῇ δουλασίᾳ, ^b τῷ πλά-
 τῳ, πολλὰς ^α ᾤσιν ^α σφύρει. καὶ
 ἐκ τῆ ὑπερόγκης κακίας,
 ποιεῖ ἐντολάς. Καὶ ἔστο δι-
 πρόσωπόν ἐστι, τὸ ἧ ὅλον
 κακὸν ἐστι. Οἱ τοιοῦτοι * ὅ-
 σιοι" εἰσι δασύνοδοις 33), ὅτι

tum" perniciosum est.
 * Avarus existens erga"
 proximum, ad iracun-
 diam provocat Deum,
 & altissimum ¹ abnegat"
 & pauperis non" mise-
 retur. Præceptorem le-
 gis * Dominum" spernit
 & acerbatur, ³ nec paupe-
 rem requiescere finit",
 animam inquinat, ⁴ ut"
 corpus splendidum red-
 dat, multos occidit &
 paucorum miseretur. ⁵
 Hoc quidem duplicis fa-
 ciei est. Alius adultera-
 tur, & fornicatur, & ab-
 stinet a cibis, ⁶ jejunans
 malefacit, ⁷ potentia ⁸ di-
 vitiis multos misere ve-
 xat. ⁹ Ex mala conscien-
 tiā

^a defunct. ^b ^δ πλάττ. * interpres legit ὡς σφύες.

* Defraudans. ¹ Dejerat 62. pro quo in 75. perperam scri-
 ptum est: deserit. * Domini. ² deest. ³ & pauperem
 requiescere facit (i. e. recreat.) ⁴ &. ⁵ Et hoc. ⁶ &
 add. ⁷ & add. ⁸ & add. ⁹ & ex tumida malitia.

33) Hanc vocem Auctor a LXX. Interpretibus mutuatus est,
 qui eam Levit. XI. 6 & Deuteronom. XIV. 7. usurparunt;
 illic pro *cuniculo*, hic pro *lepore*: Utrumque autem animal
mundum ex parte, ex parte *immundum* apud Judæos habeba-
 tur; *mundum* quatenus ruminabat quidem, sed *immundum*
 quatenus ungulam non findebat: uti contra sus ungulam
 quidem findit, sed non ruminat, & ipsa proinde immun-
 da

ἐξ ἡμισείας εἰς καθαροί,
 ὅς ᾗ ἀληθὲς ἀκάθαρτοί
 εἰσι. Καὶ ὁ θεὸς ἐν ταῖς
 πλαξὶ τῶν ἑρανῶν εἶπεν
 ὅτως.

γ'. Ὑμεῖς ὦν, τέκνα μου,
 μὴ γίνεσθε κατ' αὐτὰς
 διπρόσωποι, ἀγαθότητος
 καὶ κακίας· ἀλλὰ τῇ ἀ-
 γαθότητι μόνῃ κολλήθητε,
 ὅτι ὁ θεὸς ἀναπαύσεται εἰς
 αὐτὴν, καὶ οἱ ἄνθρωποι
 ποθήσιν αὐτήν. Ἦν ᾗ
 κακίαν α ἀποδράσατε",
 ἀναιρῶντες τὸν διάβολον ἐν
 ταῖς ἀγαθαῖς ὑμῶν πράξε-
 σιν, ὅτι οἱ διπρόσωποι ὡς
 θεῶ, ἀλλὰ ταῖς ἐπιθυμίαις
 αὐτῶν δαλεύουσιν, ἵνα τῷ
 βελιάρ ἀρέσωσι, καὶ τοῖς
 ὁμοίοις αὐτῶν ἀνθρώποις.

tia" facit mandata, & hoc
 duplicis faciei est, to-
 tum autem malum est.
 Tales ut sues sunt & le-
 pores, quia ex medietate
 sunt mundi, revera
 i sunt immundi. 2.

III. Vos igitur, filii
 mei, non efficiamini se-
 cundum ipsos, duplicem
 habentes faciem, boni-
 tatis & malitiae; sed bo-
 nitati soli adhærete,
 quoniam Deus requie-
 scit in ipsa, & homines
 desiderant eam. Mali-
 tiam fugite, occidentes
 Diabolum in bonis ve-
 stris actibus, quoniam
 qui duplicis faciei sunt,
 non Deo, sed concupi-
 scentis suis serviunt, ut
 Beliar complaceant, &
 3 his qui sunt ipsis simi-
 les".

XX 2

δ. οἱ

da. Talibus itaque animantibus merito ab auctore nostro
 comparantur homines ἐξ ἡμισείας καθαροί, i. e. ex
 parte boni, & ex parte mali, in quibus mixtura est virtu-
 tum & vitiorum, ut Tacitus loquitur.

2 Φεύγετε.

1 autem add. 62. 2 addit: Etenim Deus in tabulis colorum
 dixit ita, 3 similibus sibi hominibus.

δ'. Οἱ γὰρ ἀγαθοὶ ἀν-
 θρώποι, καὶ μονοπρόσω-
 ποι, καὶ νομιώσι τῷ
 ᾧ διπρόσωπων ἀμαρτα-
 νειν, δίκαιοί εἰσι τῷ
 Θεῷ. Πολλοὶ γὰρ ἀναιρέν-
 τες πονηρὰς, δύο ποιῶσιν
 ἔργα, κακὸν ἀλλὰ κακῶν,
 ὅλον ᾧ ἐστὶ καλόν· ὅτι τὸ
 κακὸν ἐκριζώσας ἀπόλω-
 λεν. Ἐστὶ τις μισῶν τὸν
 ἐλεήμονα, καὶ ἀδικῶν τὸν
 μοιχὸν καὶ τὸν ληστεύοντα,
 καὶ αὐτὸ ἐστὶ διπρόσωπον·
 ἀλλὰ τὸ πᾶν ἔργον ἀγα-
 θὸν ἐστίν. ὅτι μιμεῖται
 κύριον, μὴ προσδεχόμε-
 νον τὸ δοκῆν καλὸν μετὰ
 τῆς ἀληθινῆς κακῆς. Ἐτερος
 δὲ θέλει ἀγαθὴν ἡμέραν
 ἰδεῖν μετὰ ἀσώτων, ἵνα μὴ
 χρεῖν τὸ δόμα, καὶ μο-
 λύνη τὴν ψυχὴν. καὶ γὰρ
 τὸ διπρόσωπον ἐστίν, ὅλον
 ᾧ καλόν ἐστίν, ὅτι οἱ τοιοῦτοι
 δόρυκοις, καὶ ἐλάφοις ὅμοι-
 οῖ εἰσιν· ὅτι ἐν ἡθελίᾳ ἀγρίᾳ

IV. 1 Edom autem
 viri, & qui sunt unius
 faciei, et si existimentur
 ab eis, qui duplicis fa-
 ciei sunt, peccare, iusti
 tamen sunt apud Deum.
 Multi enim, occidentes
 perniciosos, duo faciunt
 opera, malum * per
 bonum, totum vero est
 bonum. Quoniam qui
 malum eradicavit, per-
 didit illud. Est aliquis,
 qui odit aliquem mise-
 ricordem, 2. & accusat
 eundem adulterii vel
 latrocinii, & hoc est,
 duplicis faciei, sed totum
 opus bonum est, quia
 imitatur Dominum,
 non 3 adspiciens quod
 videtur bonum, 4 cum
 vero sit malum. Alter
 non vult diem bonum
 videre cum luxuriosis,
 ut non maculet 5 eos
 & inquinet animam. Et
 hoc duplicis faciei est,

δοκῶσιν

α καλὸν ἀλλὰ κακῶν. β ἀδικῶν. γ ληστεύοντα. δ σῶ-
 μα.

1 Boni enim. * Propter. 2 & injustificat eundem moechum
 vel latronem. 3 accipiens. 4 cum vero malo. 5 os.

δοκῶσιν ἀκάθαρτοι εἶναι,
 ὅτι ὅτι πάντες καθάροι εἰσιν,
 ὅτι ἐν ζήλῳ Θεῷ πορεύον-
 ται, ἀπεχόμενοι ὧν καὶ ὁ
 Θεὸς διὰ τῶν ἐντολῶν μι-
 σῶν ἀπαγορεύει ἀ ἀπίερ-
 γων τὸ κακὸν ἔ ἀγαθόν".

quoniam in zelo Dei ambulant, recedentes ab his,
 a quibus Deus prohibet per mandata, odio i ha-
 bens" eos 2 & necant" malum a bono.

ε. Ορᾶτε, τέκνα, πῶς
 δύο εἰσὶν ἐν πᾶσι, καὶ ἐν
 ὑπὸ ἑνὸς κέκρυπται. b
 τὴν ζωὴν ὁ θάνατος ἀφαι-
 ρέχεται, τὴν δόξαν ἡ ἀτι-
 μία, τὴν ἡμέραν ἡ νύξ,
 c καὶ τὸ φῶς τὸ σκότος".
 ὅτι ὅτι πάντα ὑπὸ ἡμέραν
 εἰσὶν, ὑπὸ ζωὴν τὰ δι-
 καία· διὸ καὶ τὸν θάνατον
 ἡ αἰώνιος ζωὴ ἀναμείνει
 καὶ ἐκ εἰς εἰπὴν τὴν ἀ-
 λήθειαν ψεύδεται, ἡ δὲ τὸ
 δίκαιον ἀδίκον· ὅτι πᾶσα
 ἀλήθεια ὑπὸ ἑ φῶτός
 ἐστὶ καθὼς τὰ ὅλα ὑπὸ τὸν
 Θεόν ἐστι. Ταῦτα πάντα

totum autem bonum
 est, quoniam tales ca-
 preolis & cervis similes
 sunt, quoniam in con-
 suetudine agresti viden-
 tur immundi esse, ex to-
 to autem mundi sunt,

V. Videte igitur filii,
 qualiter duo sunt in
 omnibus, unum contra
 unum, & unum sub uno
 absconditur. Vitæ mors
 succedit, gloriæ igno-
 minia, diei nox, & luci
 tenebræ. Omnia vero
 sub die sunt & sub vita,
 quæ iusta sunt, propter
 quod & mortem æterna
 vita 3 præexpedit", &
 non est dicere veritatem
 mendacium, neque ju-
 stum injustum, quoniam
 omnis veritas sub lu-
 ce est, quemadmo-
 dum omnia sub Deo.

Xx 3

εδο-

a defunct. b ἐν τῇ εὐφροσύνῃ, μέθῃ, ἐν τῷ γέλωτι τὸ
 πένθος, ἐν τῷ γάμῳ ἡ ἀκρασία, add. Cod. Ox.
 o omilla sunt.

1 habens. 2 vetans. 3 præexpedit.

ἐδοκίμασα ἐν τῇ ζωῇ μου
καὶ ἔκ ἐπλανήθην ἀπὸ τῆς
ἀληθείας κυρίου, καὶ τὰς
ἐντολαῖς τοῦ ὑψίστου ἐξεζήτη-
σα, κατὰ πᾶσαν ἰκχύ-
ν μου πορευόμενη ¹ μονοπρο-
σώπως εἰς τὸ ἀγαθόν.

5. Προσέχετε ἡμεῖς καὶ
ὑμεῖς, τέκνα μου, ταῖς
ἐντολαῖς κυρίου, μονο-
προσώπως ἀκολουθῶντες
τῇ ἀληθείᾳ· ὅτι οἱ διωρό-
σῳποι διόσως κολάζονται.
2 Τα πνεύματα τὰ πλά-
της ³ μιμήσατε τὰ κατὰ
τὸν ἄνθρωπον· ἀγωνιζό-
μεθα. Τὸν νόμον κυρίου
φυλάξατε, καὶ μὴ προσέ-
χετε ⁴ τὸ κακόν, ὡς κα-
λόν· ἀλλὰ κατὰ τὸ ὄντως
καλὸν ἀποβλέπετε, καὶ
ἀγατηρεῖτε αὐτὸ ἐν πάσαις
ἐντολαῖς κυρίου, εἰς αὐτὸν
ἀναστρέφομεθα, καὶ ἐν

Hæc omnia probavi in
vita mea, & non erravi
a veritate Domini, &
mandata altissimi ex-
quisivi, secundum o-
mnem fortitudinem
ambulans secundum
unam faciem in bo-
num.

VI. Attendite igitur
filii & vos mandata Do-
mini, secundum unam
faciem sequentes veri-
tatem, quoniam qui du-
plicis faciei sunt, duplici-
ter puniuntur. Spiritus
erroris 2 odit³ homi-
nem 3 agonizantem⁴.
Legem Domini custo-
dite, & non attendite
malum ut bonum, sed
revera bonum respici-
te, & observate illud in
omnibus mandatis Do-
mini, ad eum reversi, &
in 4 eum⁵ quiescentes,

αὐτῷ

1 ὅτι καὶ πράσσει τὸ κακόν, καὶ συνευδοκᾷ τοῖς
πράσσει, addit Codex Oxon. 2 μιμῆμενοι, κατὰ
τῶν ἀνθρώπων quæ lectio est melior. 3 τῷ κακῷ,
οἷς καλῷ.

1 Add. meam. 2 odite (μισήσατε) adversus. 3 agoni-
zantes, 4 eo.

αὐτῶ καὶ ἀπαύοντες. (ὅτι
 γὰρ τέλη τῶν ἀνθρώπων
 δεύουσιν τὴν δικαιοσύνην
 αὐτῶν γνωρίζοντες τὰς ἀγ-
 γέλους κυρίῃ, καὶ ὁ Σατα-
 νᾶ. Οτε γὰρ τεταραγμένη
 ψυχὴ ἀπέρχεται, βασανί-
 ζεται ὑπὸ ὁ πονηρῶ πνεύ-
 ματι, ὃ καὶ ἐδήλευσεν
 ἐν ἐπιθυμίᾳ καὶ ἔργοις
 πονηροῖς· εἰάν ᾧ ἡσύχως
 ἐν χαρᾷ ἐγνώρισεν τὸν ἀγ-
 γελον τὴν εἰρήνης, αὐτὸς
 καλέσει αὐτὸν ἐν ζωῇ.

ξ'. Μὴ γίνεσθε ὡς Σό-
 δομα, ἡ ἣτις ἠγνόησε τὰς
 ἀγγέλους κυρίῃ, καὶ ἀπώ-
 λετο ἕως αἰῶνι. Οἶδα
 γὰρ, ὅτι ἀμαρτήσετε, καὶ
 παραδοθήσεσθε εἰς χεῖρας
 ἐχθρῶν ὑμῶν· ἡ γῆ ὑμῶν
 ἐρημωθήσεται, καὶ ὑμεῖς
 διασκορπισθήσεσθε εἰς
 τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς
 γῆς, καὶ ἔσεσθε ἐν δια-
 σπορᾷ ἐξ ἐθνῶν ὡς
 ὕδωρ ἀχρηστον, ἕως ὅτου

quoniam fines homi-
 num ostendunt justi-
 tiam eorum. Et cognos-
 cite Angelos Domini
 & Satanæ. Si enim i ad-
 haferitis Spiritibus ma-
 lis, animatorquebitur"
 a pernicioso spiritu, cui
 2 servitis" in concupi-
 scentis & operibus per-
 niciosis. Si autem quie-
 scibiliter in gaudio 3 co-
 gnoveritis" Angelum
 pacis, consolabitur 4
 vos" in vita.

VII. Ne efficiamini
 filii, ut Sodoma, quæ
 ignoravit Angelos 5, &
 periit usque in sæculum.
 Novi enim, quoniam
 peccabitis, & trademini
 in manus inimicorum
 vestrorum, terra vestra
 desolabitur, & vos dis-
 pergemini in quatuor
 angulos terræ, & eritis
 in dispersione despecti,
 velut aqua inutilis, us-

Xx 4

ὕψι.

a παραμυθῆται, b defunct. c καὶ τὰ ἅγια ὑμῶν
 καὶ ἀφαιρεθήσεται, add. Cod. Oxon.

I anima ab iturbata, torquetur. 2 servivit 62. 3 cogno-
 vit, 4 cum. 5 Domini, add.

ὕψις ① ἐπισκέψεται τὴν
 γῆν, καὶ αὐτὸς ἐλθὼν ὡς
 ἄνθρωπος ②, ἐσθίων καὶ πί-
 νων μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
 ἐν ἡσυχία συντρίβων τὴν
 κεφαλὴν τοῦ δράκοντος ③ δι-
 ὕδατος. Οὗτος ④ σώσει τὸν
 Ἰσραὴλ, καὶ πάντα τὰ
 ἔθνη, ἃ θεὸς εἰς ἄνδρα
 ὑποκρινόμενος ⑤. Εἰπάτε
 ἄν ταῦτα τοῖς τέκνοις
 ὑμῶν, μὴ ἀπειθῆν αὐτῷ.
 Ἀνέγνων γὰρ ἐν ταῖς πλαξί-
 των ὡρανῶν, ὅτι ἀπειθῆν-
 τεσ βέβηθησέτε ⑥ αὐτῷ, καὶ
 ἀσεβῆντες ἀσεβήσετε εἰς
 αὐτὸν, μὴ προσέχοντες
 τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν
 τολαῖς ἀνθρώπων. Διὰ
 τοῦτο ἀνισκορπισθήσεσθε,
 ὡς Γὰδ καὶ Δάν, οἱ ἀδελ-
 φοί μου, οἱ χωρὰς αὐτῶν
 ἀγνοήσασι, καὶ φυλὴν καὶ
 γλῶσσαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπι-
 σιωπάξει ὑμᾶς κύριος ⑦ ἐν
 πίσει δι' ἐλπίδα εὐσεβείας

quequo altissimus visi-
 taverit terram, & 1 ve-
 niens ut homo, cum
 hominibus manducans
 & bibens, & in silentio
 conterens caput Draco-
 nis. 2 Per aquam" hic
 salvabit Israel & omnes
 gentes, Deus in virum
 absconditus. Dicite igi-
 tur hæc filiis vestris, ut
 non 3 negligent legem
 Dei scriptam in tabulis
 cælorum; nam futurum
 est, ut increduli fiant in
 legem Domini. Et vos
 impie agentes impie
 ageris in Deum", non
 attendentes legem Dei,
 sed mandata hominum.
 Et propter hoc disper-
 gemini, ut Gad & Dan,
 fratres mei, qui regio-
 nes eorum ignorabant,
 & tribum & linguam
 eorum. Sed congrega-
 χνίας

a Desunt. b ἀπειθήσετε, quæ genuina est lectio.

1 Ipse add. 2 Duæ istæ voces in Codice 75. finem præcedentis
 periodi faciunt, non vero novam inchoant. Sic quoque
 Græco in Codice. 3 discredant ei. Legi enim in tabulis
 cælorum, quoniam discredentes discredetis ei, & impie
 agentes impie ageris in eum.

χρίας αὐτῶν, Διὰ Αβραάμ,
καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ.

ἦ. Καὶ εἰπὼν αὐτοῖς ταῦ-
τα, ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέ-
γων· Θάψατέ με εἰς Χε-
βρὼν· καὶ ἀπέθανεν, ἐν
ὕπνῳ καλῷ κοιμηθεὶς. Καὶ
κατὰ ταῦτα ἐποίησαν οἱ
υἱοὶ αὐτῶν, ὡς ἐνετείλατο
αὐτοῖς, καὶ ἀναγαγόντες
αὐτὸν, ἔθαψαν μετὰ τῶν
πατέρων αὐτῶν.

Ἰωσήφ.

ΑΝτίγραφον Διὰ Θῆ-
κης Ἰωσήφ· ἐν τῷ
μέλλειν αὐτὸν ἀποθνή-
σκην, καλέσας τὰς υἱὰς
αὐτῶν, καὶ τὰς ἀδελ-
φὰς αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς·
τέκνα μὲ καὶ ἀδελφοί,
ἀκέσσετε Ἰωσήφ, ὃς ἠγα-
πημὸς ὑπὸ Ἰσραὴλ· ἐνω-
τίσαθε υἱοὶ πατρὸς ὑμῶν.
Εγὼ εἶδον ἐν τῇ ζωῇ μου τὸν
φθόνον καὶ τὸν θάνατον,

bit vos Deus in fide
propter spem misericor-
dix suæ, propter Abra-
ham, Isaac & Jacob.

VIII. Hæc cum i di-
xisset, mandavit eis, di-
cens: sepelite me in
Hebron; & mortuus
est, somno bono dor-
miens. Et post hæc fe-
cerunt illi filii ejus, sicut
mandaverat eis, & re-
ducentes eum, sepelie-
runt cum patribus suis.

*Testamentum Joseph de Ca-
ritate 2. Et fraterna
dilectione. XI.*

TRanscriptum; Te-
stamentum" Jo-
seph, cum moriturus
* erat", vocans filios
suos: & fratres suos,
dixit eis: Filii mei & fra-
tres, audite Joseph, di-
lectum ab Israel, auri-
bus percipite filii pa-
trem vestrum. Ego
scivi in vita mea in-
vidiam & mortem,
Xx 5

194

1 eis add. 2 desunt in Cod, 62. Nam 75. nullum plane titu-
lum habet. 3 testamenti. * esset.

καὶ ἔκ ἐπλανήθην ἐν τῇ
ἀληθείᾳ κυρίου. Οἱ ἀδελ-
φοί μου ἔτοι ἐμίσησάν με,
καὶ ὁ κύριος ἠγάπησέ
με· αὐτοὶ ἠθέλον με ἀνε-
λεῖν, καὶ ὁ κύριος τῶν
πατέρων μου ἐφύλαξέ με.
Εἰς λάκκον με ἐχάλασαν,
καὶ ὁ ὑψιστος ἀνήγαγέ
με· ἐπράθην εἰς δόλον, καὶ
ὁ θεὸς ἠλευθέρωσέ με· Εἰς
αἰχμαλωσίαν ἐλήφθην,
καὶ ἡ κραταιὰ χεὶρ αὐτοῦ
ἐβοήθησέ μοι· ἐν λιμῇ
συνεχέθην, καὶ αὐτὸς ὁ
κύριος διεθρεψέ με. ^a Ἐν
ἀσθενείᾳ ἦμην, καὶ ὁ ὑψι-
στος ἐπεσκέψατό με. ^b
Ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ὁ
σωτὴρ ἐχαρίτωσέ με· Ἐν
δεσμοῖς, καὶ ἔλυτέ με· ^c
ἐν διαβολαῖς, καὶ σπυρη-
γάρησέ μοι· ἐν λόγοις Λι-

I quibus me fratres mei
perdere voluerunt. O-
derunt enim me, &
Dominus dilexit me.
Ipsi voluerunt occidere
me, & Deus patrum
meorum custodivit me.
In lacum me miserunt.
& altissimus reduxit me.
Venditus sum in ser-
vum, & Dominus libe-
rum me fecit. In capti-
vitatem assumptus sum,
& fortis manus ejus ad-
juvit me. In fame de-
tentus sum, & ipse Do-
minus nutritivit me. ²
Desolatus" eram, & Deus
consolatus est me. In
infirmirate eram, & al-
tissimus visitavit. ³ In
carcere eram, & Salva-
tor * lætificavit me". In

γυπτίων

^a μόνος in Ox. Cod. Sed hic in Græco quedam deesse vi-
dentur, si ex Latina versione judicium capiatur. ^b omis-
sa sunt. ^c defunt.

1 Et non erravi in veritate Domini. Fratres mei isti oderunt
me. 2 Solus. 3 add. me. * charum me sibi habuit.
sive gratia sua me complexus est. Neque enim derivatur a
χαρά, sed a χάρις.

γυπτίων πικροῖς, καὶ ἐρ-
ρύσατό με· ἐν φθόνοις σὺν
δόλοις, καὶ ὕψωσε με".

vinculis * detinebar" &
solvit me Dominus. In
accusationibus 1 Ægy-
ptiorum 2 ipse causam
meam egit" & 3 libera-
vit 4 ab" invidia & do-
lo, & exaltavit me.

β'. α Καὶ ὅτως Φωτι-
μάρ, ὁ ἀρχιμάγειρος
34) Φαραώ", ἐπίστευσέ μοι
πένοϊκον αὐτῷ, καὶ ἡγωνι-
σάμην πρὸς γυναῖκα ἀναι-
δῆ b ἐπειγέσθῃ" με πρὸς
νομεῖν μετ' αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ
Θεὸς c Ἰσραὴλ" ἔπατρός

II. 5 Quod etiam"
Photimar, princeps co-
quorum Pharaonis, cre-
didit mihi domum suam.
Et periclitatus 6 de
vita mea" propter mu-
lierem inverecundam,
solicitantem 7, ut ini-
μ

α ὁ εὐνῆχος Φαραώ. b ἐπειγέσθης habet Codex Oxon.
Sed mallet legi ἐπείγασθαι. c Ἰακώβ.

■ ad sensum clariorem reddendum hæc vox, ut & mox aliæ
quædam additæ sunt, quæ nec in Græcis, nec in Latinis Co-
dicibus MSS habentur. 1 *adde*: & protexit me, (*causam*
meam egit): in verbis amaris. 2 *dele*. 3 *me adde*. 4 in
5 Et ita 75. 6 defunt, & legitur solum: *Periclitatus fui*,
pro quo mallet reponi: *Decertavi* sive *Luclatus sum* con-
tra mulierem, &c. 7 *adde me*.

34) Vocem hanc Auctor iterum accepit ex LXX. Interpretum
versione Genes. XXXVII. 36. Notanda vero observatio Hie-
ronymi in Traditionibus Hebraicis ad hunc locum: *Im-*
plerisque locis archimagiros, id est, coquorum principes, pro
magistris exercitus scriptura commemorat; μαγιστρὸν
quippe Græce interpretatur occidere. Venditus est igitur
Joseph principi exercitus & bellatorum, Mihi maxime
placet Targum Jonathan & Hierosolymitanum, quæ ambo
reddiderunt, *רִאשֵׁי סִימָלִים* *Principi speculatorum*.
Quæ vox occurrit quoque Marc. VI. 27.

με ἐφύλαξέ με ἐκ φλο-
 γὸς καὶ οὐμῆς. Εφύλακί-
 σθην, ἀ ἐτυπτίσθην, ἐμυ-
 κτηρίσθην". καὶ ἔδωκέ με
 κύριον εἰς οἰκτιρμὰς ἐνώ-
 πιον ὃ δεσμοφύλακον.
 Οὐ γὰρ ἐγκαταλείψει κύ-
 ριον τὰς φοβημὰς αὐ-
 τόν, ὅτι ἐν σκότει, ἢ δεσ-
 μοῖς, ἢ θλίψεσιν, ἢ ἀ-
 νάγκαις. Οὐ γὰρ ὡς ἄν-
 θρωπον ἐπαισχύνεται ὁ
 θεός, ὅτε ὡς b ἄνθρω-
 πον δειλιά, ὅτε ὡς γη-
 γενῆς ἀσθενεί, ἢ ἀπώθει-
 ται. ἐν πᾶσι ἡ c τόποις"
 παρίσταται, καὶ ἐν d δι-
 κροῦσι τρόποις" ὡς κα-
 λῆ, ἐν βραχεὶ ἀφιστάμε-
 νον εἰς τὸ δοκιμάσαι τὴν
 ψυχῆς τὸ ἀσθενέλιον. ἐν
 δέκα πειρασμοῖς δοκιμὸν
 με ἀνέδειξε, καὶ ἐν πᾶσιν
 αὐτοῖς ἐμακροθύμησα. ὅτι
 μέγα φάρμακόν ἐστιν ἡ

qua agerem cum ipsa,
 1 flamma libidinis ardu-
 ante circa pectus illius".
 In carcerem coniectus
 sum, verberibus caesus
 & subfannatus. Fecit au-
 tem Dominus, ut mise-
 ricordia commotus sit
 erga me custos carceris.
 Non enim 2 derelin-
 quit timentes se", non in
 tenebris, nec in vincu-
 lis, nec in ullis tribula-
 tionibus. Non enim ut
 homo confunditur De-
 us, nec ut filius hominis
 formidat, neque ut ter-
 renus 3 pavore concu-
 titur" vel repellitur. In
 omnibus vero locis
 praesens est, & in 4 gra-
 visimis malis" consola-
 tur 5 suos", in brevi re-
 cedens ad probandum
 animi consilia. In de-
 cem tentationibus pro-
 μακρο-

a ἐτύφισθην, omisso ἐμυκτηρίσθην. b ὑὸς ἀνθρώπου,
 habet Cod. Oxon. c τῆτοις. d ἀλαφροῖς τοποῖς.

1 sed Deus Israel patris mei custodivit me a flamma urente.
 2 Derelinquet timentes eum, 62. 3 infirmatur. 4 mo-
 dis differentibus. 5 Loco vocis, /μῶς cum adjuncto puncto,
 pone comma, neque enim periodus hic finitur.

μακροθυμία, καὶ πολλὰ
ἀγαθὰ δίδωσιν ἢ ὑπο-
μονή.

magna medicina est longanimitas, & multa bona
dat sustentia.

γ'. Ποσάκις ἡ Αἰγυπτία
ἠπέιλησέ μοι θάνατον;
ποσάκις ἱμωρίαις αὐτῆς
δέστα" b ἀνεκαλέσατό με,
καὶ ἠπέιλησε μοι μὴ θέ-
λοντι σωεῖσθαι αὐτῇ;
ἔλεγε δέ μοι· κυριεύσεις
μὲ καὶ πάντων τῶν ἐμῶν,
εἰάν ἐπιδῶς σεαυτὸν εἰς
ἐμέ, καὶ ἔσῃ ὡς δεσπότης
ἡμῶν. Εγὼ ἔν ἐμνησκόμην
λόγων πατέρων πατρὸς
μου Ἰακώβ, καὶ εἰσερχό-
μενος εἰς τὸ ἱαμιεῖον, προ-
σηυχόμην κυρίῳ, καὶ ἐνή-
τευον ἐν τοῖς ἐπ' αὐτῶν ἔτεσιν
ἐκείνοις, καὶ ἐφαινόμην τῷ
Αἰγυπτίῳ, ὡς ἐν τρυφῇ
ἀείγων· ὅτι οἱ ἀπὸ τὸν
θεὸν ἠσέβοντες, ἔπρωσά-
μεν τὴν χάριν προσλαμ-

batum me deprehen-
dit, & in omnibus lon-
ganimis fui, quoniam

III. Quoties Ægyptia
minata est mihi mor-
tem? quoties pœnis
tradens revocavit me
mulier? quoties mor-
tem minata, cum recula-
rem rem habere cum
ea? dicebat autem mihi:
dominaberis mihi, &
omnibus, quæ mea sunt,
si tradideris te ipsum 2
mihi", 3 atque gesseris
morem mihi", & eris 4
dominator nostri. Ego
vero recordatus sum
sermonem 5 patris mei
Jacob, & ingrediens in
* thalamum" adoravi
Dominum, & jejunavi
septem annis 6, apparui
autem Ægyptio 7 ea
corporis habitudine,
quasi qui in delitiis vi-

βάνουσιν

a τῷ θεῷ ἀναι, subintell. ἠπέιλησε. b ἀλλ' ὁ θεὸς ἐπ-
ρύσατο με.

1 addo his. 2 in me. 3 defunt. 4 addo sicut. 5 add. pa-
trum. * cubile. 6 add. illis. 7 quasi in delitiis vivens.

βάνυσιν. Εὰν ᾗ * ἐπεδί-
δῃ μοι οἶνον, ἢ κ' ἔπινον. καὶ
α τριημερίζων" ἐλάμβανόν
με τὴν διαίταν, καὶ ἐδί-
δαν αὐτῇ πένησι καὶ ἀ-
θύνουσιν. Ὡς θρίζον πρὸς
κύριον, καὶ ἐκλαίον πρὸς
b μεμφίας". τ. Αἰγυπτί-
ας, ὅτι σφόδρα ἀδιαλεί-
πτως ἐνώχλει μοι καὶ ἐν
νυκτὶ εἰσῆει πρὸς με, λόγῳ
ἐπισκέψεως καὶ εἰς τὰ μὲν
πρῶτα", ὅτι τέκνον ἀρσε-
νικὸν ἢ κ' ἦν αὐτῇ, καὶ
προσεποιεῖτό με ἔχειν ὡς
υἱόν. Καὶ ἠύξάμην πρὸς κύ-
ριον, καὶ ἔτεκεν ἄρρεν. Ἔως
χρόνῳ ὡς υἱὸν παρέπλυνσέ μοι
με, καὶ γὰρ ἠγνόουν. d ἔχα-
τον" εἰς πορνείαν με e ἐφελ-
κύσατο". Καὶ νοήσας ἐλυ-
πήθην ἕως θανάτου. καὶ
ἐξελεύσθης αὐτῆς, ἦλθον
εἰς ἐμαυτὸν, καὶ ἐπένθησα
πρὸς αὐτῆς ἡμέρας πολλάς.
καὶ ἔλεγον αὐτῇ ῥήματα
ὕψιστα, εἰ ἄρα ἀποστρέψει

xisset", quoniam pro-
pter Deum jejunantes
faciei gratiam acci-
piunt. Cumque dabatur
mihi vinum, non bibe-
bam, & in triduo je-
junio accepi meam dia-
tam, & tribui eam egen-
tibus & infirmis. Et
mane evigilavi ad Do-
minum, & fleui pro
Memphitica Ægyptia,
quoniam multum & in-
desinenter molesta erat
mihi: 1 noctu enim"
venit ad me, quasi quæ
me invisere vellet, &
primo quidem, quoni-
am filius masculus non
erat ei, fingebat habere
me, ut filium; & oravi
ad Dominum, 2 ut da-
ret illi marem". Per hoc
tempus autem ut filium
me amplexa est, & ego
ignorabam. Denique
me ad fornicationem
attrahebat, & intelli-
από

* MS. ἐπιδίδη. a Deest. b omissum est. c desunt.
d ὅτι, habet Cod. Oxon. quæ lectio melior mihi videtur,
e ἐφελκύετο.

1 Εἰποῖα & reperit marem.

ἐπὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς *gens tristatus sum usq̃*
 τῇ πονηρίᾳ. *ad mortem, & exeunte*
 ipsa redii ad me ipsum, & tristabar illius causa per
 dies multos, * quia cognovi dolum ejus & erro-
 rem". Et dicebam ei verba altissimi, si forte aver-
 teretur a 1 concupiscentia" sua pernicioſa.

δ. α Ποσακίς ὡς ἀγίῳ
 ἀνδρὶ ἐν λόγοις ἐκολά-
 κευσέμε, μέγα δόλῃς διὰ
 ῥημάτων ἐπαινῶσα τὴν
 σωφροσύνην μὲ ἐνώπιον τῆς
 ἀνδρὸς αὐτῆς, βελομένη
 καλαμόνας ὑποσκελίσαι
 με". Ἐδόξαζέ με ὡς σώ-
 φρονος φανερώς, καὶ ἐν
 κρυφῇ ἔλεγε μοι μὴ φο-
 βηθῆς τὸν ἄνδρα μὲ καὶ
 γὰρ πέπεισαι περὶ τῆς σω-
 φροσύνης σου, ὅτι καὶ
 εἴπη τις αὐτῷ περὶ ἡμῶν, ὃ
 μὴ πισεύσῃ. Ἐν ταῖς χα-
 μοκοιτῶν ἐδεόμην τῷ θεῷ β,
 ὅπως ῥύσῃται με ἐκ τῆς
 Αἰγυπτίας. Ὡς ᾧ ἔδεν
 ἰχθυσε, πάλιν ἐπὶ λόγῳ
 κατηχήσεως ἤρχετο πρὸς
 με, μαθεῖν λόγον κυρίου,

IV. Multoties ut viro
 sancto, in verbis blandi-
 ta est mihi, non sine
 dolo 2 laudans castita-
 tem meam coram ma-
 rito, 3 qui penitus ex-
 tinguere me volebat".
 4 In manifesto, & 5 ab-
 sccondito dixit mihi: Ne
 timeas tibi a viro meo,
 nam persuasum est ei de
 castitate tua; quia, etsi
 dixerit aliquis ei de no-
 bis, non crederet. Pro-
 pter hæc omnia in terra
 jacebam ego sacco in-
 dutus, & deprecabar
 Dominum, ut liberaret
 me Dominus ab Ægy-
 ptia. Ubi vero potuit
 nihil efficere hac via,
 καὶ

a desunt. b ἐν σάκκῳ add.

* hæc in Græco non habentur. I via 75. 2 add. per verba.
 3 suo, volens singulariter supplantare me. 4 add. Glo-
 rificavit me ut castum. 5 in add.

καὶ ἔλεγε μοι· εἰ θέλεις,
ἵνα καὶ ἀλίπω τὰ εἰδῶλα,
αὐτοὶ σὺν πείσῳ μοι καὶ τὸν
Αἰγύπτιον πείσω ἀποστῆναι
τῶν εἰδώλων, ἐν νόμῳ κυ-
ρίῳ σὺ πορευόμενοι. ὁ δὲ Λί-
γω· ἡ πρὸς αὐτὴν, ἔκ ἐν
ἀκαθαρσία c λέγει· κύ-
ριε, σεβομένους αὐτόν,
ἔδιδόν τοῖς μοι χεῖρας ἐνδο-
κίαι· καὶ κείνη d ἐσκώπησε·
πορεύσθαι e ἐκτελέσασθαι τὴν
ἐπιθυμίαν αὐτῆς· καὶ γὰρ
προσετίθει νηστείας καὶ
προσευχὴν, ὅπως ῥύσῃ αὐ-
τὴν ὁ κύριος ἀπ' αὐ-
τῆς.

plere concupiscentiam suam. Et ego apponebam orationem & jejunium, ut liberaret me Dominus ab ipsa.

ἔ. Πάλιν ἡ ἐν ἑτέρῳ χρό-
νῳ λέγει μοι· εἰ μοι χεῖρας
ἔθελεις, ἐγὼ ἀναιρῶ τὸν
Αἰγύπτιον, καὶ ἔτι f νό-
μῳ· λήψομαί σε εἰς ἄνδρα.
Εγὼ ἔν, ὡς ἤκουσα ἔτο,
διέρρηξα τὴν στολὴν μου, καὶ

venit denuo i aliis in-
structa rationibus", ut
disceret verbum Dei ex
me, atque in hunc mo-
dum cœpit loqui: si vis,
ut relinquam idola, ob-
tempera mihi, & Ægy-
ptium persuadebo rece-
dere ab idolis, & in lege
Domini Dei tuiambu-
labimus. His ergo re-
spondi: in immunditia
non vult Dominus esse
venerantes ipsum, ne-
que in adulterantibus
bene placitum est ei. Et
illa siluit, desiderans ex-

V. Rursus vero alio
tempore dicit mihi: si
adulterare non vis, ego
occidam Ægyptium, &
ita lege accipiam te in
virum. Ego autem, ut
audivi 2, scidi stolam
εἶπον·

a συγγενῇ b ἔλεγον. c θέλει, recte legit Cod. Ox.
d ἐφιλονεῖται, quod plane contrarium sonat. e τε-
λέσαι. f νομίσεις.

I. In sermone instructionis, i. e. sub prætecto instructionis ca-
pienda. 2 hoc add.

εἶπον· Γύναι, αἰδέσθῃς
τὸν κύριον, καὶ μὴ ποιή-
σης τὴν πράξιν ταύτην
τὴν πονηράν, ἵνα μὴ ἐξο-
λοθρευθῇς· ὅτι καί γε
ἐγὼ ἐξαγγελάω τὴν ἐπί-
νοίαν τὴν ἀσεβείας σου πᾶ-
σι. φοβηθεῖσα ὅν ἐκείνη,
ἤξις, ἵνα μηδενὶ ἀναγγείλω
τὴν κακίαν αὐτῆς· καὶ
ἀνσχωρῇς * θέλγῃσαι
με δώροις, καὶ πέμπῃσαι
πᾶσαν ἀπόλαυσιν ὑῶν ἀν-
θρώπων.

5 jam vero tentabat" seducere me donis, 6 mit-
tens mihi omnia", quæ sunt in usum filiorum ho-
minum.

5. Καὶ ἀπεσέλλει μοι
βρῶμα ἐν γαστήρᾳ πεφυρ-
μένον. Καὶ ὡς ἦλθεν ὁ εὐ-
νῆχος ὁ κομίζων μοι αὐ-
τὸ, ἀνέβλεψα, καὶ εἶδον
φοβερὸν ἄνδρα, ἐπιδιδόν-
τά μοι μέγα ἔρρυθλίον μά-
χαιραν· καὶ συνῆκα, ὅτι
πείραγιά αὕτη εἰς ἀπο-
πλάνησιν ψυχῆς ἐστὶ. Καὶ

meam, & dicebam: mu-
lier, 1 pudeat te quæso
horum coram Deo &"
2 time" Dominum, ne-
que facias tantam per-
niciosam rem, 3 neque
desperes omnino, ut
te ipsam devoveas ma-
lo". 4 Nam si pergas, ego
proferam cogitationes
impietatis tuæ". Timens
igitur illa, rogabat, ut
nulli annunciarer ma-
litiæ ejus, & recēsit,

VI. Et misit mihi ci-
bum incantatione con-
spersum. Et ut venit
eunuchus ferens ipsum,
respexi, & vidi virum
terribilem, tradentem
mihi cum disco gla-
dium. Et intellexi, quo-
niam 7 insidias struerent
animæ meæ". Et exeu-
Y y ἐξελ-

* lege θέλγῃσαι.

1 desunt. 2 verēcundare. 3 ut non dispercas. 4 quo-
niam & ego annuntiabo cogitationem impietatis tuæ omni-
bus. 5 tentans. 6 & mittens omnia. 7 Perſcrutatio
ejus in ſeductionem animæ eſt.

ἐξελθόντ^α αὐτῆς, ἐκλαι-
ον, μήτε ἐκεῖν^α, μήτε ἄλ-
λ^α, γευσάμεν^α ἐδεσμά-
των αὐτῆς. Μετὰ ἣ μίαν
ἡμέραν ἐλθῆσα πρὸς με,
ἐπέγνω τὸ βρώμα, καὶ
λέγει πρὸς με· Τί ἔστο, ὅτι
ἐκ ἑφαγες ἀπὸ τοῦ βρώμα-
τος; καὶ εἶπον πρὸς αὐ-
τήν· ὅτι ἐπλήρεις αὐτὸς
θανάτου. Καὶ πῶς εἶπας,
ὅτι ἐκ, ἐγγίζω τοῖς εἰδώ-
λοις, ἀλλὰ κυρίῳ μόνῳ³⁵⁾;
Nūn ἐν γινώσκῃ, ὅτι ὁ Θεὸς
ἔπατρός μου δι' ἀγγέλου
ἀπεκάλυψε μοι τὸν κακί-
αν σου, καὶ ἐτήρησα αὐτὸς εἰς
ἐλεγχόν σου, εἰ ἄρα ἰδῆ-
σα αὐτὸς μετανόησεις. ἵνα
ἣ μάθῃς, ὅτι τῶν ἐν σω-
φροσύνῃ Θεὸν σεβόντων ἔ-
καθίσταται κακία ἀσεβούν-
των, λαβὼν ἐνώπιον αὐτοῦ
ἑφαγον, εἰπών. Ο Θεὸς

te illo flebam, neque il-
lum, neque alium i ali-
quamdiu" ciborum
ipsius gustans. Post u-
num ergo diem ipsa ve-
niens ad me,² dixit: quid
hoc est, quoniam non
comedisti de cibo? Et di-
cebam ad eam, quoniam
implesti illum morte.
³ Scias autem", quoniam
non appropinquo ido-
lis, sed Domino soli?
Nunc igitur cognosce,
quoniam Deus patris
mei per Angelum reve-
lavit mihi malitiam tu-
am, & servavi cibum in
redargutionem tui, si
forte videns illum pœ-
niteas,⁴ aut discas", quo-
niam his, qui in castita-
te Dominum veneran-
tur, non prævalet ma-
litia impie agentium.

τῶν

35) Ex veneficio idolorum cultum colligit Josephus. Idololatria quippe & magia geminae sunt sorores, ut alii ante me prolixè per exempla docuerunt. Ipse Spiritus S. Babeli una cum idololatria incantationes adscribit & veneficia, Esaiæ XLVII. & Apocalypf. XVIII.

1 deest. 2 add. cognovit cibum, & ad me. 3 Et qualiter dixisti. 4 ut scito discas, quibus verbis nova incipit perio-
dus.

τῶν πατέρων μου, καὶ ὁ
ἄγγελος Ἀβραάμ ἐσα-
ρῆν ἐμῷ. Ἡ δὲ ἐπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον εἰς τοὺς πόδας
μου, καὶ ἐκλαυσε, καὶ ἀνα-
στήσας αὐτὴν ἐνθρόνησα.
καὶ σιωπῶντος δὲ μὴ ποιῆ-
σαι ἐτι τὸν ἀσέβειαν ταύ-
την.

ζ'. α. Ὅτι δὲ ἡ καρδία
αὐτῆς ἐνέκειτο εἰς ἐμὲ πρὸς
ἀκολασίαν, καὶ σενάξασα
β. προσέπιπται. Ἰδὼν δὲ ὁ
Αἰγύπτιος, λέγει πρὸς
αὐτήν. Τί σιωπῶντες τὸ
πρόσωπόν σου; Ἡ δὲ εἶπε·
πόνον καρδίας ἀλγῶ ἐγώ,
καὶ οἱ στεναγμοὶ τοῦ πνεύμα-
τός μου σιωπῶσίν με. καὶ
ἐθράπευσεν αὐτὴν μὴ
ἀποθνήσκειν. Τότε εἰσεπήδη-
σε πρὸς με, ἐτιέζωντόν
δὲ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ λέγει
μοι Ἀγχομαι, ἢ εἰς Φρέαρ,
ἢ εἰς κρημνὸν ῥίπτω ἐαυ-

1 Et accipiens coram
ipsa comedi, dicens:
Deus patrum meorum,
& angelus Abraham,
erit mecum. Illa vero
cecidit in faciem suam
ad pedes meos, & fleuit.
Et erigens illam 2 mul-
tis adhortatus sum ip-
sam, & promisit se non
esse facturam posthac
impietatem hanc.

VII. Quoniam vero
cor ipsius in me exarse-
rat ad adulterium, in-
gemiscens, 3 suspiria
trahens ex imo pectore,
dejecit vultum. Vi-
dens vero eam Ægyp-
tius, dicit ad eam: Quid
concidit facies tua? illa
vero dixit: dolore cor-
dis ego doleo, & gemi-
tus spiritus mei conti-
nent me; & curabas
eam non ægrotantem.
Tunc insiluit ad me, ad-
huc foris existente viro
suo, & dicit mihi: suffo-

Υ y 2

τήν,

α. ἐτι. β. σιωπῶντες.

1 delendum, ac loco præcedentis puncti comma ponendum.

2 apponendi, pro admonui. 3 desunt.

τὴν, εἰ μὴ ^a συμπε-
 ῑθῆς¹ μοι. Καὶ νοήσας, ὅτι
 τὸ πνεῦμα ^δ Βελιάρ ^b αὐ-
 τὴν² ἐνοχλεῖ, προσευξά-
 μεθα κυρίῳ, εἰπον αὐτῇ³
 ἵνα τί ταράσῃ καὶ θορυ-
 βῇ, ἐν ἀμαρτίαις τυ-
 φλώτῃσθα; Μνησθητι, ὅτι
 εἰ μὴ ἀνέλῃς σαυτὴν, ἡ
 Σηθὼν⁴ ἢ παλλακὴ ^δ ἀν-
 δρός σου, ἢ ἀντίζηλός σου,
^d κολαφίσει⁵ τὰ τέκνα
 σου, καὶ ἀπολέσει τὸ μνη-
 μόσιμόν σου ἀπὸ τῆ γῆς.
 Καὶ λέγει πρὸς με. Εἰ μὴ
 ἀγαπᾷς με, ἀρκεῖ μοι
 μόνον, ^e ὅτι ἀντιποιῇ⁶ τὴν
 ζωὴν μου, καὶ τῶν τέκνων
 μου, καὶ ἔχω προσδοκίαν
 ἀπολαῦσαι τῆ ἐπιθυμίας
 μου. Καὶ ἔκ ἐγὼ, ὅτι ^δ ἀ-
 κύριόν μου εἶπον ἕτως, καὶ
 ἔχῃ δι' αὐτήν. Εἰ μὴ γὰρ τις
 πάθῃ ὑποπέσῃ ἐπιθυ-
 μίας πονηρᾶς, καὶ τέτω
 δαλευθῇ, ὡς κακείνη

cor, vel in puteum, vel
 præcipitium, projicio
 te ipsam, nisi mihi ob-
 temperaveris. Et intel-
 ligens, quoniam spiri-
 tus Beliar ipsam contur-
 bat, orans Dominum,
 dixi ei: Ut quid turba-
 ris, aut quid tumultua-
 ris in peccatis excæcata?
 * Recordare⁷, quoniam
 si occidas te ipsam, ⁱ Se-
 chor⁸, concubina viri
 tui, invidens tibi, cola-
 phos infringet filiis tuis,
 & perdet memoriam
 tuam de terra. Et dicit
 ad me: ² Eia age video,
 quod adhuc aliqua tibi
 mei cura relicta est: satis
 habeo⁹, quod protegis
 vitam meam & filiorum
 meorum; bona me spes
 habet futurum, ut potiar
 desiderio meo. Et
 non cognovit, quoniam
 propter Deum meum
 ita dixi, & non propter
 καὶ

^a συγγένῃ. ^d αὐτῇ. ^e omis. ^d κονδυλίσαι. ^e ἀν-
 τιποιῆσαι.

* Memento, ¹ Sethon. ² Ecce ergo diligis me: sufficit
 mihi solum.

καὶ ἀγαθόν τι ἀκρόσῃ, εἰς
τὸ παθεῖν, αὐτὸ ἡττάται",
ἐκλαμβάνει αὐτὸ πρὸς
ἐπιθυμίαν πονηράν.

illa : & si bonum aliquid audierit, in passione,
qua vincitur, accipit illud ad desiderium pernicio-
sum.

Ἡ. Λέγω ὑμῖν, τέκνα
μὲν, ὅτι ὥρα ἦν ὥσεί ἐκτη,
ὅτε ἐξῆλθεν ἀπ' ἐμὲ, καὶ
γόνυ κλίνας πρὸς κύριον,
ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην
τὴν νύκτα σιωπῶν, πρὸς
τὸν ὀρθρον ἀνέστην δακρύ-
ων, καὶ αὐτῶν λύτρωσιν
ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας. Τέ-
λος ἐπιλαμβάνεται μὲν
τῶν ἱματίων, μετὰ βίας
ἐφελκομένη με εἰς σιωπῶ-
σαν. Ὡς ἔνειδον, ὅτι μαινο-
μένη κρατῇ τὰ ἱματία
μὲν, γυμνὸς ἔφυγον. Καί-
πειρ ἐσυκοφάντησά με
πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ
ἐνέβαλέ με εἰς φυλακὴν
ἐν οἴκῳ αὐτῆς ὁ Αἰγύπτιος·
καὶ τῇ ἐξῆς μαρτίξας με,

ipsam. Si enim aliquis
passioni succumbat de-
siderii perniciosi, i huic
servus efficietur, ut &

VIII. Dico vobis, filii,
quoniam hora erat
quasi sexta, quando exi-
vit a me, & ego genu fle-
ctens 2 oravi" ad Domi-
num 3 per" totum diem,
& totam noctem con-
jungens, circa dilucu-
lum surrexi lachry-
mans, 4 ut liberaretur
tandem Ægyptia". In
fine igitur apprehendit
mea vestimenta violen-
ter, attrahens me ad
concubitum. Ut igitur
vidi, quoniam 5 insani-
ret violentia, ac vi tene-
ret" vestimenta mea,
nudus effugi. Illa vero
calumniata est me apud
virum suum, 6 qui" misit

Υ y 3

ἔπειτα

a deest.

1 add. &c.

2 deest.

3 deest.

4 Et petens liberatio-

nem ab Ægyptia.

5 insaniens, violentia tenuit.

6 &c.

ἔπεμψε με εἰς α, φυλα-
κὴν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ὁ Αἰγύ-
πτιος". Ὡς ἔν ἡμῇ ἐν πέ-
δαις, ἡ Αἰγυπτία ἠσθένη
ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ ἔπη-
κροᾶτό με, πῶς ὑμνή-
σῃς κύριον ἐν οἴκῳ σκότους,
καὶ ἐν ἰλαρᾷ φωνῇ χαίρων
ἐδόξαζον τὸν Θεὸν μόνον,
ὅτι ἀλλὰ προφάσεως ἀπ-
ηλλάγην τῇ Αἰγυπτίᾳ.

existens in domo tenebrarum. Ego autem hila-
ri voce gaudens, 3 glorificavi" Deum meum so-
lum, 4 quod" per 5 hanc" occasionem amovebar
ab Ægyptia.

9. Πολλάκις ἔπεμψε
πρὸς με λέγασα· εὐδόκη-
σον πληρῶσαι τὴν ἐπιθυ-
μίαν, καὶ ὁ λυτρώσω" σε
τῶν δεσμῶν, καὶ ἀπαλ-
λάξω σε ἐκ σκότους· καὶ
ἔδὲ ἕως ἐννοιῶν ἐκλίνα
πρὸς αὐτήν. Ἀγαπᾷ γὰρ
ὁ Θεὸς μᾶλλον τὸν ἐν λάκ-
κῳ σκότους ὡς πιστεύοντα ἐν
σωφροσύνῃ, ἢ τὸν ἐν τα-

me in carcerem, 1 qui
erat in domo regis".
Sequenti die, ubi flagris
probe cæsus fueram,
rursus conjectus sum in
carcerem. Et cum vin-
ctus jacerem in compe-
dibus, Ægyptia infirma-
ta est nimio dolore, &
ausculta-
bat 2, qualiter
laudarem Dominum,

IX. 6 Ipsa tamen non
destitit instare, ac dice-
re: Age accipe condi-
tionem, quam offero
tibi, ac imple" deside-
rium meum, & liberabo
te a vinculis, & eripiam
te ex tenebris. 7 Verum
usque adeo nihil potuit
persuadere mihi, ut ne
cogitatione quidem in
meis.

α τὸν εἰρκτὴν τῷ Φαραῶ. β λύσω. γ πιστεύοντα
perperam habet Cod. Oxon.

1 in domo sua Ægyptius. 2 me add. 3 glorificabam
4 quoniam 5 deest. 6 Multoties misit ad me, dicens:
Accepta implere. 7 Et neque usque ad cogitationes ali-
quando inclinavi ad eam.

μείους α τρυφῶντα" μετὰ ἀκολασίας. Ο ἢ ἐν σω-
φροσύνῃ διγύγων θέλει καὶ
δόξαν, καὶ οἶδεν ὁ ὑψίστος,
ὅτι συμφέρει, παρέχει
αὐτῷ καὶ β ταῦτα", ὡς καί-
μοι. Ποσάκις καί περ αἰδο-
νῆσα καλῆς πρὸς με ἐν
αἰωρία, καὶ ἤκουσε τὸ Φω-
νῆς μου προσευχομένη
συμῶν ἢ τῆς συναγωγῆς
αὐτῆς, ἐσκόπουν. Καὶ ὅ-
τε ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς,
ἐγύμνα τῆς βραχίονας αὐ-
τῆς, καὶ τὰ ἑρῆνα, καὶ τὰς
κνήμας, ἵνα συμπέσω εἰς
αὐτὴν. πάντῃ ὅτ' ἦν ὡ-
ραία, μάλιστα κοσμημένη
πρὸς ἀπάτησίν μου. Καὶ ὁ
κύριος ἐφύλαξέ με ἀπὸ
τῶν ἐγχειρημάτων αὐτῆς.

chia sua, pectora, & tibias 5 quo in me amorem
sui accenderet": nimis enim erat pulchra, 6 maxi-
meque" ornata, ut me deciperet. Sed Dominus
custodivit me ab operationibus ipsius.

Ι. Ορᾶτε ἄν, τέκνα μου,
πόσα κατεργάζεσθαι ἡ
ὑπομονή, καὶ ἡ προσευχή

vota ejus fuerim incli-
natus". Diligit enim
Deus eum magis, qui in
lacu tenebrarum jeju-
nat in castitate, quam
eum, qui in *thalamis",
deliciatur cum luxuria.
Qui autem in castitate
vixit, & vult gloriam, &
si noverit Altissimus,
quod expediat, tribuit
ei & i hoc", quemadmo-
dum & mihi. Multoties
& infirmata, descendit
ad me 3 immature", &
audivit vocem mei
orantis, 4 & acrius in-
stabat". Intelligens vero
ego suspiria ejus, filii.
Etenim cum eram in
domo ejus, nudavit bra-

X. Videte igitur filii
mei, quanta operatur
sustinentia, & oratio

Υ y 4

μετὰ

a βασιλέων add. Cod Oxon. b ταύτην.

• cellis penuariis. 1 haec. 2 add. quamvis. 3 jejunan-
tera 62. 4 desunt. 5 ut incidere in eam. 6 maxi-
me.

μετὰ νηστείας· καὶ υμεῖς
εἰάν τὴν σωφροσύνην καὶ
τὴν ἀγνείαν μετέλθῃτε, ἐν
ὑπομοιῇ καὶ ταπεινώσει
καρδίας, κύριος κατοί-
κησιν ἐν ὑμῖν, ὅτι ἠγάπη-
σε τὴν σωφροσύνην. ὅπου
ᾧ κατοικῇ ὁ ὑψίστος,
καὶν τις πέπτεση φόβῳ,
ἢ δαλεία, ἢ συκοφαντία,
αὐτοῦ, ὁ ἐν αὐτῷ κατο-
ικῶν, ἀλλὰ τὴν σωφρο-
σύνην, ἢ μόνον ἐκ τῶν
κακῶν ῥύσεται, ἀλλὰ καὶ
ὑψοῖ, καὶ δοξάζει αὐτὸν,
ὡς καὶ ἐγώ. Πάντως γὰρ
ἀνθρώπου, ἢ ἐν ἔργῳ, ἢ
ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἀφροσύ-
νῃ σὺνέρχεται. Γινώσκουσιν οἱ
ἀδελφοί μου, πῶς ἠγάπη-
σέν με ὁ πατήρ μου· καὶ ἔκ
ὑψέμου ἐν τῇ ἀφροσύ-
νῃ μου, καὶ περὶ νηπιῶν, εἶχον
τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καρ-
δίᾳ μου. Ἦδεν γὰρ, ὅτι τὰ
πάντα παρελείψεται, καὶ

cum jejuniis. Et vos igitur, si sobrietatem & castitatem dilexeritis in sustentia & humilitate cordis, Dominus habitabit in vobis, quoniam dilexit sobrietatem. Ubi vero habitat Altissimus, etsi 2 incidat in invidiam, vel servitutem, vel calumniam, Dominus, qui in ipso habitat, non solum propter castitatem hunc a malis liberat, sed exaltat quoque & glorificat ipsum, sicut & me. Omnino enim 3 hic vel in opere, vel in verbo, vel in cogitatione * continetur. Cognitionem fratres mei, 4 qualiter dilexit me pater meus, & non exaltatus sum in corde meo: quamvis puer existens, habebam timorem Dei

ἐμὲ-

2 ἢ σκότει, addit Cod Oxon. omittis sequentibus αὐτῷ καὶ σωφροσύνην.

1 transeatis. 2 add. aliquis. 3 homo. * Interpres videtur legisse in Græco συνέχευται. 4 quantum, habet Cod. 75. quasi in Græco fuisset πόσον.

ἐμέτρην ἐμαυτὸν, καὶ ἐτί-
μων τὰς ἀδελφάς μου· καὶ
διὰ τὸν φόβον αὐτῶν ἐσιώ-
πων πιπρασκόμην, μὴ
εἰπεῖν τοῖς Ἰσμαηλίταις τὸ
γένημα, ὅτι υἱὸς εἰμι Ἰα-
κώβ, ἀνδρὸς μεγάλου, καὶ
δυνατοῦ.

ια. Καὶ ὑμεῖς ἂν ἔχετε
ἐν τῇ πράξει ὑμῶν τὸν ὅτι θεῶν
φόβον, καὶ τιμᾶτε τὰς ἀ-
δελφάς ὑμῶν. Πᾶς γὰρ ὁ
ποιῶν νόμον κυρίου, ἀγα-
πηθήσεται ὑπὸ αὐτοῦ. Ἐλ-
θὼν ἂν εἰς Ἰνδοκολπίτας
μετὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν, ἠρώ-
την με· καὶ εἶπον, ὅτι δού-
λος εἰμι ἐξ οἴκου, ἵνα μὴ
αἰσχύνω τὰς ἀδελφάς μου.
Λέγει δέ μοι ὁ μείζων αὐ-
τῶν· ἔκ εἰδούλη, ὅτι καὶ
ἡ ὄψις σου δηλοῖ πᾶσι σου
καὶ ἡ πείλει μοι ἕως θανά-
του. Εγὼ ὅμως ἔλεγον, ὅτι
δούλος αὐτῶν εἰμι. Ὡς ὅ-
τι ἤλθομαι εἰς Αἴγυπτον, πᾶσι
ὁμῶς ἐμάχοντο, τίς προσ-

in mente mea. 1 Senui",
& moderabar meipsum,
& honorabam fratres
meos, 2 quos timebam,
filii" venditus, ut non
dicerem Ismaelitis ge-
nus meum, quoniam
filius eram Jacob viri
magni & potentis.

XI. Et vos igitur ha-
bete in actu vestro Dei
timorem, & honorate
fratres vestros. Omnis
enim, qui facit legem
Dei, diligetur ab ipso.
Veniens 3 enim" ad In-
docolpitas cum Ismaeli-
tis, interrogabant me, &
ego dicebam, quoniam
servus ipsorum sum ex
domo, ut non confun-
derem fratres meos.
Dicit autem major eo-
rum: non es servus,
quoniam & aspectus
tuus ostendit de te, & mi-
natus est mihi usque ad
mortem. Ego vero di-
cebam, quoniam servus

Υ γ. 5

δὲς

α πᾶσι τῇ πράξει ὑμῶν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν,

1 Scivi enim, quoniam omnia transibunt. 2 & propter timo-
rem eorum filii. 3 ergo 75.

ὁὗς χρυσίον λάβημεν. Διό-
τι πᾶσιν ἔδοξεν εἶναί με
εἰς Αἴγυπτον πρὸς μετὰ βο-
λον ἐμπορίας αὐτῶν, ἕως
ἐπιστρέψωσι φέροντες ἐμ-
πορίαν. Καὶ ὁ κυριεὺς ἔδω-
κέ μοι χάριν ἐν ὀφθαλ-
μοῖς τοῦ μετὰ βόλου, καὶ ἐπί-
στευσέ μοι τὸν οἶνον αὐτῶν.
Καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ
θεὸς ἐν χειρὶ μου, καὶ ἐ-
πλήθυνεν αὐτὸν ἐν αἰγυ-
ρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἡμην
μετ' αὐτῶν μῆνας ἑπτὰ καὶ
ἡμέρας πέντε.

Dominus in manu mea, & dedit Dominus ei co-
riam argenti & auri, & eram cum ipso mensibus
tribus, & diebus quinque.

ιβ. Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν
καιρὸν παρήει ἡ ἀ Μειμφία
γυνὴ δὲ 36) Πέθεφρι" μετὰ
δόξης πολλῆς, καὶ ἐπέβα-
λεν ἐπ' ἐμὲ τὰς ὀφθαλ-
μὰς αὐτῆς. ὅτι εἶπον αὐτῇ
οἱ εὐνῆχοι περὶ ἐμῶν, καὶ
λέγει τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς πε-
ρὶ τοῦ μετὰ βόλου, ὅτι ἐπλή-
τησεν ἐν χειρὶ νέεος τινὸς

ipsorum sum. Ut autem
venimus in Ægyptum,
de me certabant, quis
ad thesaurum" acciperet
me, 2 &" placuit omni-
bus, ut essem in Ægy-
pto apud negociatorem
negociationis ipsorum,
usquequo reverteren-
tur ferentes negocia-
tionem. Et Dominus de-
dit mihi gratiam in ocu-
lis negociatoris, & cre-
didit mihi domum
suam. Et benedixit eum

XII. Hoc tempore
transivit Memphitica
mulier Pethefri 3 in"
gloria multa, & injecit
super me oculos suos,
quoniam dixerant ei
eunuchi de me, & dicit
viro suo de negotiato-
re, quoniam ditatus
esset in manu juvenis
Εβραίου.

α Μειμφίς ἡ ἑλλακπίνη δὲ πενθεφρή.

I addens aurum 75. 2 propter quod. 3 Com.

36) Ita is, qui in Hebræo dicitur *Potiphar*, vocatur a LXX.
juxta exemplar Vaticanum, nisi quod ἡ loco ἰ habeat.

Εβραΐα, λέγουσι γάρ, ὅτι καὶ κλοπῇ ἔκλεψαν αὐτὸν ἐκ γῆς Χαναάν. Νῦν ἔν ποίησον μετ' αὐτοῦ κρίσιν, καὶ ἀφελῶ, τὸν νεανίαν εἰς ἀοικονόμου" σὺ, καὶ εὐλογῇσεις ὁ τῶν Εβραίων Θεός, ὅτι, χάρις ἐκ τοῦ ἔβρανθ' ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ.

ιγ. Ο ἦ β Πεντεφρεῖς" πειθεὶς τοῖς λόγοις αὐτῆς, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι τὸν μετὰ βολον, καὶ λέγει αὐτῷ τί ταῦτα ἀνέω, ὅτι κλέπτεις ψυχὰς ἐκ γῆς Εβραίων" εἰς παῖδας δ μετεμπολῶν"; πεσὼν ἔν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ὁ μετὰ βολος, ἰδέετο λέγων, Δέομαί σὺ κύριε, ὅτι οἶδα ὅ λέγεις. Ο ἦ ἔφη πόθεν ἔν ὁ παῖς σοι ὁ Εβραῖος; καὶ εἶπεν οἱ Ισμαηλίται παρέθεντό μοι αὐτόν, ἕως ἃ ἐπιστρέψωσι. Καὶ ἔκ

cujusdam Hebræi: & dicebant, quod furto furati essent eum de terra Chanaan. Nunc ergo fac cum eo judicium, & aufer juvenem in dispensatorem tuum, & benedicet te Deus Hebræorum, quoniam gratia ex cælo est in ipso.

XIII. Pethefris vero persuasus verbis ipsius, jussit adduci negociatorem, & dicit ei: Quid hic" audio, quoniam furaris animas ex terra Hebræorum, 2 in pueris vendendis"? cadens igitur negociator in faciem suam, rogabat dicens: Rogo te domine, non novi quod dicis. Ille vero dicit: unde igitur tibi iste puer Hebræus? & dixit: Ismaelitz commendaverunt ἐπί-

α οἶκον. β Πεντεφρεῖς. γ Χαναάν. δ ἀπεμπολῶν rectius legitur in Cod. Oxon. Neque enim verbum μετεμπολαῶ in ullo Scriptore legisse memini.

ι ηεε. 2 in pueros vendens, i. e. in servos sive famulos.

ἐπίστευσεν αὐτῷ ἀλλ' ἐκέ-
 λευσε γυμνὸν τύπτειν
 αὐτόν, ἐπιμαρτυροῦν ὅτι
 αὐτῷ, λέγει ὁ Πενθεφρής·
 ἂ ἀχθήτω ὁ νεανίσκος·
 καὶ εἰσαχθεὶς προσκυ-
 νησάτω ἀρχιευνύχῳ· τρί-
 τος γὰρ ἦν ἐν ἀξίᾳ παρὰ
 τῷ φαραῶ, ἀρχὸν πάντων
 τῶν ευνύχων, ἔχων γυναῖ-
 κας καὶ παλλακὰς καὶ τε-
 κνα. καὶ ἀπαχώριστας με-
 ἀπ' αὐτοῦ, εἶπε· δὲλθ' ἡ,
 ἢ ἐλεύθερος; καὶ εἶπον,
 δὲλθ'. καὶ λέγει πρὸς
 με· γίνεαι δὲλθ'; καὶ
 λέγω αὐτῷ· τῶν Ἰσμαηλι-
 τῶν. καὶ πάλιν λέγει μοι·
 πῶς αὐτῶν ἐγένεθ' δὲλθ';
 καὶ εἶπον· ὅτι ἐκ γῆς Χα-
 ναὰν ἐπρίανθό με. ὁ δὲ
 ἠπίσησε, λέγων, ὅτι ψευ-
 δῆ· καὶ γυμνὸν ἐκέλευσε
 με τύπτειν.

ιδ'. Ἡ δὲ μέμφις ἑώρα·
 ἀπὸ θυπιδίου τυπτομένης

α ἀποκριθήτω.

1 sed iussit nudum. 2 uxores, 75.

mihi ipsum, usquequo
 revertantur. Et non
 credidit ei, 1 iussit¹ fla-
 gellari ipsum. Sustinen-
 te vero eo, dixit Pethe-
 fris, adducatur juvenis.
 Et inductus adoravi
 principem eunucho-
 rum: Tertius enim erat
 in dignitate apud Pha-
 raonem, princeps o-
 mnium eunuchorum,
 habens 2 uxorem², & fi-
 lios, & concubinas. Et
 cum me seorsum duxis-
 set, dixit: servus es vel
 liber? & dicebam: ser-
 vus. Et dicit ad me: cuius
 es servus? & dico ei,
 Ismaelitarum. Et rursus
 dixit mihi: qualiter ipso-
 rum factus es servus? &
 dicebam: quoniam ex
 terra Chanaan emerunt
 me. Ille vero non credi-
 dit, dicens: sane menti-
 ris; & nudum iussit me
 flagellari.

XIV. Memphitica ve-
 ro vidit per fenestram

μυ,

με, καὶ ἀποσέλλει πρὸς τὸν
 ἄνδρα, λέγασα· Ἀδικῶ
 ἢ κρίσις, ὅτι καὶ τὸν κλα-
 πέντα ἐλεύθερον τιμωρεῖς,
 ὡς ἀδικήσαντα. Ως ᾧ ἔκ
 ἤλλαξα τὸν λόγον τυπλό-
 ῳ, ἐκέλευσε αὐτοὺς φυλα-
 κισθῆναι¹ ἡμᾶς, ἕως ἃ ἐλ-
 θωσι, φησὶν, οἱ κύριοι τῶν
 παιδῶν. Καὶ ἡ γυνὴ λέγει
 πρὸς αὐτόν. Διὰ τί συνέ-
 χεις τὸν αἰχμάλωτον εὐ-
 γενῆ παιῖδα, ὃν ἔδει μᾶλλον
 ἀνετόν εἶναι, καὶ ὑπηρε-
 τεῖν σε; ἢ θελεῖς ᾧ με
 ὁρᾶν ἐν πόθῳ ἁμαρτίας
 καὶ ἡγνῶν ἐν πᾶσι τοῖς.
 Ο ᾧ εἶπε πρὸς τὴν Μέμ-
 φιν. Οὐκ ἔστι τοῖς Αἰγυ-
 πτίοις, πρὸ ἀποδείξεως ἀ-
 φαιρῆσθαι τὰ ἀλλότρια.
 Ταῦτα εἶπε πρὸς μεταβό-
 λην, ὅτι ὁφείλει ἐγκατά-
 κλεισθῆναι.

ante ostensionem auferri aliena. Hoc dixit de
 negociatore, & de me, quoniam debui inclusus
 teneri.

16. Μετὰ ᾧ ἑκοσι τέσ-

XV. Post viginti vero

σας

αὐτοὺς φυλακισθῆναι.

b Cod. Oxon. hic inserit: Καὶ ὁ παῖς
 ὃν ὁφείλει.

I Uti. 2 verba flagellatus, iussit. * nos. 3 quem. 4 &
 famulari tibi 62. Codex 75. hic plane vitiosus est.

me flagellatum, & mittit
 ad virum suum, dicens:
 Injustum est iudicium
 tuum, quoniam & fu-
 ratum liberum punis,
 1 & in iuste agentem.
 Ubi autem non mutavi
 2 verba, denuo flagel-
 latum iussit custodiri
 * me, usquequo ve-
 niant (ait) Domini pue-
 ri. Et uxor ejus dicit ad
 eum: propter quid de-
 tines captivum & nobi-
 lem puerum, 3 quo-
 niam oportuit magis
 dimitti 4 eum atque te
 flagellari? voluit enim
 me videre in desiderio
 peccati, & ignorabam
 de omnibus his. Ille
 vero dixit ad Memphi-
 ticam: non est hone-
 stum apud Ægyptios,

σας ἡμέρας ἦλθον οἱ
 Ισμαηλῖται· καὶ ἀκέσαν-
 τες, ὅτι Ιακώβ ὁ πατήρ μου
 πένθει περὶ ἐμὴν, ἔπασι
 πρὸς με τί ὅτι ἔπαυσεν
 τὸν, ὅτι δούλος εἰμι; Καὶ
 ἰδὼς ἐγνωκότες, ὅτι υἱὸς εἰ-
 δὸς μεγάλου ἐν τῇ γῇ Χα-
 ναάν· καὶ πένθει περισσὸν
 παλῆς σὺ ἐν σάκκῳ. Καὶ
 ἀπάλιν ἠθέλοντες δακρυ-
 σαι, ἐπέχον ἐμαυτὸν, ἵνα
 μὴ αἰχύνω τὰς ἀδελφάς
 μου. Καὶ ἔποντο· Εγὼ οὐκ οἶ-
 δα· Δούλος εἰμι. Τότε βε-
 λύνοντα πωλῆσαί με, ἵνα
 μὴ εὐρεθῶ ἐν χερσὶν αὐ-
 τῶν. Εφοβήντο γὰρ τὸν
 Ιακώβ, ἵνα μὴ ποιήσῃ ἐν
 αὐτοῖς ἐκδίκησιν κινδύνου.
 Ηκούθη γὰρ, ὅτι μέγας ἐστὶ
 πρὸς κυρίῳ καὶ ἀνθρώ-
 ποις. Τότε λέγει ὁ μετὰ-
 βολὴ αὐτοῖς· λύσατέ με
 ἀπὸ τῆς κρίσεως Πετεφρί.
 Προσελθόντες ἔν ἦσαν με,
 λέγοντες· εἰπέ, ὅτι ἐν ἀρ-
 γυρίῳ ἢ ἡγοράσθῃ ἡμῖν,

& quatuor dies vene-
 runt i Israelitæ", &* au-
 dientes", quoniam Ja-
 cob pater meus tristatur
 de me, dixerunt ad me:
 quid est, quod dixisti te-
 ipsum servum esse? &
 ecce cognovimus, quo-
 niam es filius viri magni
 in terra Chanaan; & tri-
 statur pater tuus in sac-
 co. Et rursus volui la-
 chrymari, & continui
 meipsum, ut non con-
 funderem fratres meos.
 Et dixi: ego istud non
 novi, servus sum. Tunc
 inibant consilium, 2 quo
 me venderent", ne in-
 veniret in manibus eo-
 rum. Timuerunt enim
 Jacob, ne 3 ulcisceretur
 se de ipsis". Auditum est
 enim, quod esset ma-
 gnus apud Deum & ho-
 mines. Tunc dicit ne-
 gociator eis: 4 Redimi-
 te eum nunc" a iudicio
 Pethefri. 5 Audientes"

καί-

α πάντῳ θέλων. β ἐπιδράσθης.

a Ismaelitæ. * quia audiverant. 2 Vendere me. 3 faceret
 in eis vindictam periculi. 4 Solvite me. 5 Accedentes.

καὶ κείνῳ a ἀπίλυσεν" ἡ-
μας.

ἰς. Εδῆλωσε ᾧ ἡ Μέμ-
φιδ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, πριά-
θαι με ἀκέρω 2, Φη-
σιν ὅτι πωλῶσιν αὐτόν.
Καὶ ἀπέστειλεν εὐνῆχον τοῖς
37) Ἰσμαηλίταις, b ἡτέτο
εἰς πρᾶσιν". Καὶ μὴ θε-
λήσας ποιῆσαι μετ' αὐτῶν,
c ἀνεχώρησεν ὁ ᾧ εὐνῆ-
χῳ" περὶ αὐτῶν;

igitur petebant me, di-
centes: * quoniam ar-
gento emptus * est" a
nobis, & ille absolvit
I me".

XVI. Memphitica ve-
ro ostendit viro suo, ut
emeret me. Audio enim
(ait) quoniam vendunt
eum. Et misit eunu-
chum ad Ismaelitas, 2
qui" petiit me in vendi-
tionem; & non volens
facere * cum eis, rever-
sus est. Eunuchus vero

Δηλεῖ

* ἀπολύσει. b αἰτῶσά με εἰς ἀγοράσιν. Καλέσας
ἐν ὁ ἀρχιμάγειρος 785 Ἰσμαηλίτας ἡται με εἰς
πρᾶσιν. c ἀνεχώρησεν ὁ εὐνῆχῳ habet Cod. Ox.
omisso δὲ, ita ut periodus non in duo cola distinguatur.
Quæ lectio melior est, præsertim si punctum post αὐτῶν
ponatur, ut in Oxon. pariter & Cantabr Codice factum.

* add: Dic. * ea. I nos, 2 &. * subintellige contra-
ctum emptionis, ob magnitudinem scilicet pretii, quod
Ismaelitæ poposcerunt.

37) Statuit Auctor noster, Josephum Potipharī ab Ismaelitis
venditum esse. Contra R. Salomo Jarchi Josephum vult
sepius venditum, primum Ismaelitis, inde Midianitis, &
ab his tandem Potipharo. Verum a partibus nostri Aucto-
ris stat Mosēs Genes. XXXIX. 1. Raschi autem erravit, dum
Ismaelitas & Madianitas ambo Genes. XXXVII. 28. nomi-
natos, distinctus a se invicem populos fuisse putavit, quos
eosdem, diversis licet nominibus appellatos, fuisse ex Ju-
dic. VIII. 24. bene probavit Aben Ezra in locum cit. Gene-
seos.

δηλοῖ ὅτι τῇ δεσποίνῃ, ὅτι πολλὴν αἰτῶσι τιμὴν ὁ παῖς. Ἡ δὲ ἀπέστειλεν ἕτερον εὐνῆχον, λέγυσσά· Ἐὰν καὶ δύο μνᾶς χρυσίῳ αἰτῶσι, ἀπρόσχε'. Μὴ φείσασθε χρυσίῳ, μόνον * ποιᾶμεν τὸν παῖδα ἀγαγέμε. Καὶ ὁ δίδω αὐτοῖς π' χρυσίῳ ἀντ' ἐμῶ, ἑκατὸν εἰπὼν τῇ Αἰγυπτίᾳ δεδίασθαι ἀντ' ἐμῶ. Καὶ ἰδὼν ἐγὼ ἐσιώπησα, ἵνα μὴ ἑτασθῇ ὁ εὐνῆχ'.

cum tentasset, ostendit Domina, quoniam ingens petiverint pretium pueri. Illa vero misit alterum eunuchum, dicens: etsi duas minas auri petiverint, * vide ne parcas auro, tantum emas puerum, & * duc ad me. Ille vero dedit octoginta aureos pro me, centum dicens Ægyptiæ datos esse pro me. Et videns ego filii, ut non * exquireretur eunuchus.

Ἰ. Οἰάτε, τέκνα μου, πόσα ὑπέμεινα, ἵνα μὴ καθαισχύνω τῆς ἀδελφῆς μου. Καὶ ὑμεῖς ἐν ἀγαπᾷτε ἀλλήλους ἐν μακροθυμίᾳ συγκρύπτειτε ἀλλήλων τὰ ἐλαττώματα. Τέρεται ὁ Θεὸς ἐπὶ ὁμονοίᾳ ἀδελφῶν, καὶ ἐπὶ προαιρέσει

XVII. Videte filii, quanta sustinui, & diligite ad invicem, & in longanimitate 3 ejicite ad invicem ex animo similitates. Delectatur enim Deus concordia fratrum, & electione cordis probati in dile-

α παρέχετε. * ποιᾶμενοι. ὁ δὲ αὐτοῖς π' χρυσίῳ. c αἰκισθῇ.

I add. eos. * date, nec parcite auro, &c juxta Græcum Oxon. * adducite. * flagris caderetur, juxta Græc. Oxon. 2 Add. ut non confunderem fratres meos: & vos ergo. 3 abscondite minorationes (offensas) ad invicem, 62.

καρδίας εὐδοκίμησης εἰς
 α ἀγάπην". Καὶ ὅτε ἤλ-
 θον οἱ ἀδελφοί μου εἰς Αἴ-
 γυπτον, ὡς οἶδασιν, ὅτι
 ἀπέστρεψα τὸ ἀργύριον
 αὐτοῖς, καὶ ἔκ ὠνείδισα,
 ἀλλὰ β παρεκάλεσα αὐ-
 τούς, καὶ μετὰ θάνατον Ια-
 κώβ πλείοντέρως ἠγάπη-
 σα αὐτούς, καὶ πάντα,
 ὅσα 38) γ ἐκέλευσεν", ἐκ
 πλείοντος ἐποίησα, καὶ ἐ-
 θαύμαζον. Οὐκ ἀφῆκα
 δ δ αὐτοῖς". Θλιβῆναι,
 ἕως μικροῦ πράγματι,
 καί γε πᾶν, ὃ ἦν ἐν χειρί
 μου, αὐτοῖς δέδωκα. Οἱ
 υἱοὶ αὐτῶν, υἱοί μου καὶ υἱοί
 μου, ὡς δούλοι αὐτῶν. Ἡ
 ψυχὴ αὐτῶν, ψυχὴ μου
 καὶ πᾶν ἄλγος αὐτῶν,
 ἄλγος μου, καὶ πᾶσα
 μαλακία αὐτῶν, ἀσθένειά
 μου. ε Ἡ γῆ μου, γῆ αὐτῶν.
 ἡ βελὴ μου, βελὴ αὐτῶν.
 καὶ ἔκ ὑψωσα ἐμαυτὸν

Et tunc. Quando autem
 venerunt fratres mei in
 Ægyptum, 1 & cognov-
 erunt 2 me", reddidi
 argentum eis, & non
 exprobravi quicquam
 illis, sed & consolatus
 sum eos, & post mor-
 tem Jacob abundantius
 dilexi eos, & omnia
 quaecunque * jussit", fe-
 ci ex abundanti, & ad-
 mirabuntur. Non enim
 dimisi eos tribulari us-
 que ad parvam rem. Et
 omne, quod erat in ma-
 nu mea, eis dedi. Filii
 eorum, filii mei apud
 me habitati sunt: & filii
 mei, ut servi eorum.
 Anima eorum anima
 mea, & omnis dolor
 eorum dolor meus, &
 omnis infirmitas eo-
 rum infirmitas mea.
 Terra mea, terra eo-

Zz

εν

α ἀγαθόν. β καὶ add. γ ἠθέλησαν. δ αὐτούς.
 ε omitta sunt.

1 ut i. e. postquam. 2 quoniam, i. e. quod. * scilicet pater Jacob. Sed si Græcum Oxon. sequamur, loco jussit reponendum soluerunt, nempe fratres.

38) Lege Genes. L. 16. seq. & hæc bene intelliges.

ἐν αὐτοῖς ἐν ἀλαζονείᾳ
 Διὰ τὴν κοσμικὴν δόξαν
 μου, ἀλλ' ἤμην ἐν αὐτοῖς
 ὡς εἰς τῶν ἐλαχίστων".

ιη. Εἰάν ᾤν καὶ ὑμεῖς
 πορευθῆτε ἐν ταῖς ἐντολαῖς
 κυρίου, τέκνα μου, ὑψώ-
 σει ὑμᾶς ἀ ἐνταῦθα, καὶ
 εὐλογησεί ἐν ἀγαθοῖς εἰς
 αἰῶνας. Καὶ εἰάν θέλη τις
 κακοποιῆσαι ὑμᾶς, ὑμεῖς
 ἐν ἀγαθοποιίᾳ εὐχεσθε
 ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ παν-
 τὸς κακῶν λυτρωθήσιν
 διὰ κυρίου. b Ἰδὲ 29)
 ὁράτε, ὅτι διὰ τὴν μα-
 κροθυμίαν, καὶ 39) θυ-

rum, consilium meum;
 consilium eorum: &
 non exaltavi me ipsum
 in eis in superbia, pro-
 pter mundanam gloriam
 meam, sed eram in
 eis, sicut unus minimo-
 rum.

XVIII. Si igitur & vos
 ambuletis in mandatis
 Domini, filii mei, ex-
 altabit 1 & vos Domi-
 nus", & benedicet vobis
 in bonis 2 perpetuo".
 Et si voluerit quis male-
 facere vobis, vos in be-
 nignitate orate pro eo,
 & ab omni malo * libe-
 ramini" per Dominum.
 Ecce enim videtis, quo-
 niam propter longani-
 mitatem, 3 filiam Do-

γα-

a defunt. b Defunt omnia usque ad ἐν παντί τῷ ἰακώβ.

1 vos hic. 2 in secula. * liberabimini. 3 Add. &c.

39) Ex his verbis patet, Auctorem nostrum per *Potipheram*:
 cujus filiam *Asenath* Josephus in uxorem accepisse dicitur
 Genes. XLI. 45. intellexisse ipsum *Potipheram*, qui Jose-
 phum emerat, adeo ut ex servo gener ejus factus fuerit. In
 qua sententia etiam fuit ex Judæis R. Salomo Jarchi, ex
 Christianis Hieronymus in h. l. Alii recentiores Commenta-
 tores, quos legisse mihi contigit, omnes sere *Potipheram*,
 socerum Josephi, a *Potipharo*, Domino ejus, diversum
 fuisse volunt. Mihi jam non vacat accuratius inquirere,
 cujus

γατέρα κυρίον μὲ ἐλα-
βον εἰς γυναῖκα· καὶ ἐκα-
τὸν τάλαντά μοι χρυσίᾳ
δέδοται σὺν αὐτῇ, ὅτι κύ-
ριός μοι * αὐτὸς ἐδύλευ-
σε". Καί γε ὡραιότητα
ἔδωκέ μοι ὡς ἀνθ^⓪
ὑπὲρ ὡραίας Ἰσραήλ· καὶ
διεφύλαξέ με ἕως γήρως
ἐν δυνάμει καὶ ἐν κάλλει,
ὅτι ἐγὼ ὅμοι^⓪ ἐν πᾶσι
τῷ Ἰακώβ".

ιθ'. Αἰσάτε ὃ ἴκενα
μη, ὃ εἶδον ἐνύπνιον. Δώ-
δεκα ἑλαφοὶ ἐνέμοντο, καὶ
οἱ ἐννέα α ἀχειρέθησαν
καὶ" διασάρεσαν b τῇ

minorum meorum ac-
cepi in uxorem, & cen-
tum talenta auri mihi
data sunt cum ea. Quo-
niam * eos" Deus mihi
servire fecit, & pulchri-
tudinem dedit mihi, ut
quasi flos super pul-
chros torem in Israel.
Et custodivit me usque
ad senectutem in * vir-
tute" & pulchritudine,
quoniam ego similis in
omnibus Jacob extite-
ram.

XIX. Audite filii mei
& quæ vidi somnia.
Duodecim cervi pasce-
bantur, & novem divisi
sunt & dispersi in terra:

Zz 2

γῆ".

cujus filia fuerit virgo *Asenath*, uxor Josephi, quia ad aliam
magis necessariam Annotationem me vocat melioris notæ
virgo, B. Maria mater Domini, cujus Josephus in eadem pa-
gina mentionem facit, & cujus partum virgineum testimo-
niis Rabbiorum illustrare. supra p. 510. pollicitus sum,
meque hoc debito jamjam exsolvo.

* lege αὐτὸς ἐδύλωσε. a defunct. b εἰς πᾶσαν τὴν
γῆν.

* Robertus legit αὐτὸς ἐδύλωσε; contra in Cod. Canta-
brig. extat αὐτὸς ἐδύλευσε, quod prorsus alium reddit
sensum, sed non coherentem cum sequentibus. Unde Ro-
berti lectio est retinenda. * robore.

γῆ". ὁμοίως καὶ οἱ τρεῖς.
καὶ εἶδον, ὅτι ἐκ τῆς Ἰούδα
ἐγεννήθη παρθένος, ἔχου-
σα σολὴν βυσσίνην· καὶ ἐξ
αὐτῆς προῆλθεν ἄμνος ἁ-
μωμος, 40). καὶ ἐξ ἀρι-
στερῶν αὐτῆς, ὡς λέων· καὶ
πάντα τὰ θηρία ὤρμην
κατ' αὐτῆς, καὶ ἐνίκησεν
αὐτὰ ὁ ἄμνος, καὶ ἀπώ-
λεσεν αὐτοὺς κατὰ πάτησιν.
καὶ ἔχαιρον ἐπ' αὐτῷ οἱ
ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρω-
ποι, καὶ πᾶσα ἡ γῆ.
Ταῦτα ᾗ γενήσεται ἐν και-

similiter & tres i vidi,
quoniam ex Juda nata
est virgo, habens sto-
lam byssinam, & ex ipsa
prodiit agnus immacu-
latus, & a sinistris ejus
agni ut Leo: & omnes
bestiae impetum fece-
runt adversus eum, &
vicit eas agnus, & per-
didit in conculcatio-
nem. Et gaudebant in
eo Angeli, & homines,
& omnis terra. Hæc au-
tem fient in tempore
suo, in ultimis diebus.

ῥω

a αὐτὰ add. b αὐτὰ

I Hic punctum ponendum, ita ut nova dehinc incipiat perio-
dus hoc modo: *Et vidi, &c.*

40) Hæc nativitatem Mesſiæ ex virgine spectare, quilibet vi-
det. Ad redarguendos autem cæcos judæos, qui hanc,
tanquam absurdam, rejiciunt, Turcis eam admittentibus pe-
jores, multum facit illustre dictum Rabbi Berachiae, in R.
Mosis Hadarschan *Bereſchit Rabba*, sive Commentario su-
per Genes. XXXIII. 22. (ubi de ipso Josepho male a fratribus
suis tractato agitur) citatum, quod est hujus tenoris: *Dixit
Deus sanctus benedictus Israeli: Vos dixistis coram me, pu-
pilli facti sumus sine Patre. Redemptor quoque, quem ego
excitabo ex vobis, sine Patre erit, sicut dictum est: (Za-
char. VI. 12.) Ecce vir, germen nomen ejus, & de sub se
germinabit. Et sic dicit (Esaia cap. LIII. 3.) & adscendet
sicut virgultum coram eo. Super illo David quoque dicit
(Psal. CX. 3.) ex matrice ante auroram tibi ros juventutis
tuæ.*

ἐν αὐτῶν, ἐν ἐσχάταις ἡμέ-
ραις. Ὑμεῖς ὦν, τέκνα μου,
φυλάξατε τὰς ἐντολάς
κυρίου, καὶ τιμᾶτε τὸν Ἰσάκ,
καὶ τὸν Λεβὶ. ὅτι ἐξ αὐτῶν
ἀνατελεῖ ὑμῖν ὁ ἀμνὸς τοῦ
θεοῦ, χάριτι σώζων πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ τὸν Ἰσραήλ.
Ἡ γὰρ βασιλεία αὐτοῦ βα-
σιλεία αἰώνιου, ἥτις οὐ
ὀφθαλμοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία
ἐν ὑμῖν ἐπιτε-
λεῖται, ὡς ὁ παρὸν φυλάκιον,
ὅτι μετὰ τὸ θῆναι αὐτὸν φα-
νήσεται.

κ'. Οἶδα, ὅτι μετὰ τὴν
τελευτήν μου οἱ Αἰγύπτιοι
θλίψουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ὁ
θεὸς ποιήσει τὴν ἐκδίκη-
σιν αὐτῶν, καὶ εἰσάξει
ὑμᾶς εἰς τὴν ἐπαγγελίαν
τῶν πατέρων ὑμῶν. ἀλλὰ
συνανοίσετε τὰ ὅσα μου
μεθ' ὑμῶν, ὅτι ἀναγομένων
τῶν ὀστέων μου, κύριος ἐν
φωτὶ ἔσται μεθ' ὑμῶν 41),

Vos igitur, filii mei, cu-
stodite mandata Domi-
ni, & honorate Judam
& Levi, quoniam ex
ipsis orietur vobis agnus
Dei, gratia salvans o-
mnes gentes & Israel.
Regnum enim ejus re-
gnum æternum, quod
non præteribit. Meum
enim regnum in vobis
consummatur, ut po-
morum custodia, quo-
niam post messem non
apparebit.

XX. Novi, quoniam
post mortem meam Æ-
gyptii tribulabunt vos,
sed Deus faciet ultio-
nem vestram, & inducet
vos in repromissionem
patrum vestrorum. Sed
comportate ossa mea
vobiscum, quoniam si
reduxeritis ossa mea,
Dominus in luce erit
vobiscum I contra Æ-

Zz 3

καὶ

a Desunt usque ὅτε αὐτήν,
I Desunt.

41) Introduxit Auctor Josephum, deportationi ossium suo-
rum hoc quasi præmium promittentem, quod Deus Dux iti-
neris

καὶ Βελιὰρ ἐν σκότει μέλει
τῶν Αἰγυπτίων. Καὶ Ζελ-
φάν τὴν μητέρα ὑμῶν
ἀναγάγετε, καὶ ἐγγὺς
βάλλας παρὰ τὸν Ἰππό-
δρομον, πλησίον Ραχήλ,
ἴστε αὐτήν. Καὶ ταῦτα
εἰπὼν, ἐκτείνας τὰς πόδας
αὐτῆς, ἐκοιμήθη ὑπνον αἰώ-
νιον· καὶ ἐπένησεν αὐτὸν
πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ πᾶσα ἡ
Αἴγυπτος, πένθη μέ-
γα. Καὶ γὰρ καὶ τοῖς Αἰ-
γυπτίοις ὡς ἰδίοις μέλεσι
συπέπαχε, καὶ ἐυηργέτει,
παντὶ ἔργῳ, καὶ βελῇ, καὶ
πράγματι πεντάμηνον.

Βενιαμίν.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ λόγων
Βενιαμίν, ὧν διέθε-
το τοῖς υἱοῖς αὐτῆς ζήσας

gyptios", & Beliar erit
in tenebris cum Ægy-
ptiis. Et Zelpham ma-
trem vestram reducite,
& prope Ballam juxta
Hypodromum proxi-
mam Rachel ꝛ ponen-
tes" eam. Et hæc dicens,
extendens pedes suos,
dormivit somnum se-
cularem. Et planxerunt
eum omnis Jacob, &
omnis Ægyptus, plan-
ctu magno. Etenim &
Ægyptus, ut proprius
membris, compassus
est, & benefecit omni
2 tempore omni" consi-
lio & re assistens.

*Testamentum Benjamin, de
mente munda. XII.*

TRanscriptum ver-
borum Benjamin,
quæ disposuit Filiis
ἐτη

neris eorum in luce sit futurus. Cujus assertionis occasio-
nem cepit, uti conjicio, ex Exodi cap. XIII. ubi versu 19.
dicitur: Tulit quoque Moses ossa Joseph secum, & quod
adjunxisset filios Israel, dicens: Visitabit eos Deus, efferte
ossa mea hinc vobiscum, & mox vers. 21. additur: Domi-
nus autem precedebat eos ad ostendendam viam, per diem
in columna nubis, & per noctem in columna ignis, ut dux
itineris esset utroque tempore.

1 ponite. 2 opere & 62.

ἔτη ρκ. Καὶ φιλήσας αὐτὸς, ἔπεν. Ως Ἰσαὰκ ἑκατοστῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ Ἀβραάμ, ὅτως καὶ γὰρ τῷ Ἰακώβ. Καὶ ἐπειδὴ Ραχὴλ γέθνηκε γενῶσά με, γάλα ἔκ ἐχον. Βάλανδον τὴν παιδίσκην αὐτῆς ἐθήλασα. Ἡ δὲ Ραχὴλ, μετὰ τὸ τεκεῖν αὐτὴν τὸν Ἰωσήφ, δώδεκα ἔτη ἐστέρησεν, καὶ προσηύξατο κυρία μετὰ νηστείας δώδεκα ἡμέρας, καὶ συλλαβὴσα ἔτεκέ με. Σφόδρα δὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἠγάπα τὴν Ραχὴλ, καὶ ἡνέχετο δύο ἔτις τεκεῖν αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ υἱὸς ἡμερῶν, ὃ ἐστὶ Βενιαμίν 42).

propter hoc vocatus sum filius dierum, 5 vel lusus, quia mater in partu mortua est, quod est Benjamin.

Zz 4

β'. Οτε

* *quinque* adde, si Græcum textum Codicis Oxon. sequi velis. 1 *add. me.* 2 *enim*, postquam. 3 *Diebus.* 4 *noster* 62. 5 *dele.*

42.) Auctor *Benjamin* interpretatur *filium dierum*, quia a Jacobo jam centenarius genitus erat; quæ interpretatio confirmari videtur Genes. XLIV. 20. ubi Benjamin vocatur *filius senectutis*. Rejicit tamen eam Hieronymus in Traditionibus Hebraicis ad h. l. scribens: *Errant, qui putant Benjamin filium dierum interpretari. Cum enim dextera ap-*

pellatur

fuis, vivens annos centum viginti*. Et osculans eos, dixit: Sicut Isaac centesimo anno natus est Abraham, ita & ego Jacob. Quia igitur Rachel mortua est, cum pareret 1, lac non habui. Ballam igitur ancillam ejus suxi. Rachel 2 postquam enim peperit Joseph, duodecim annis sterilis fuit, & oravit Dominum cum jejunio duodecim 3 annis, & concipiens peperit me. Valde enim pater 4 meus dilexit Rachel, & optavit duos filios videre ex ipsa;

β'. ΟΤΕ ἔν εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγνώρισέ με Ἰωσήφ ὁ ἀδελφός μου, λέγει μοι· τί εἶπον τῷ πατρί μου, ὅτε ἐπώλησάν με. Καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι ἔφυγον τὸν χιτῶνά σου αἵματι, καὶ πέμψαντες εἶπον, ἐπίγνωθι, εἰ χιτῶν ἔστι ἢ οὐκ ἔστιν ἔσθ'. Καὶ λέγει μοι· Ναὶ ἀδελφε· καὶ ὡς ὅτε ἔλαβόν με οἱ Ἰσμαηλῖται, εἰς ἐξ αὐτῶν ἀποδύσας με τὸν χιτῶνα, ἔδωκέ μοι περὶζῶμα, καὶ φραγελλώσας με, εἶπε ἵσχυρον. Ἐν τῷ ὑπάγειν κρύψαι τὸ ἱμάτιόν μου, ὑπὸ ἡντήσεν αὐτῷ λέων, καὶ ἀνέειλεν αὐτόν. Καὶ ὥς οἱ μέτοχοι φοβηθέντες ἀπαλώσιν με τοῖς ἐταίροις αὐτῶν.

eum. Et ita participes timentes vendunt me sociis suis.

II. I Quoniam" igitur intravi in Ægyptum, & recognovit me frater meus Joseph, dixit mihi: Quid dixerunt patri meo, quando vendiderunt me? Et dicebam ei, quoniam consperserunt tunicam tuam sanguine, & mittentes dixerunt: cognosce, si tunica filii tui est ista. Et dicit mihi: etiam frater. Etenim quando accipiebant me Ismaelita, unus ex iis, exuens me tunicam, dedit mihi perizoma, & flagellans me dixit, ut currerem. Cum vero abiret ipse, ut absconderet vestimentum meum, obviamvit ei Leo, & occidit

γ'. Καὶ

pellitur Jamin & finiatur in n. literam, dies quidem appellantur & ipsi Jamin, sed in m. literam terminatur. Si jam interpretationem Auctoris Testamenti Benjamin defendendam susciperem, responderem, Jamin pro Jamin acceptum esse dialecto Syriaca, qua Jacobus modo e Syria adveniens bene uti poterat. Sed non est tanti, huic rei immorari.

I Quando. 2 Sit 75.

γ. Καὶ ὑμεῖς ἔν, τέκνα
 μὲν, ἀγαπήσατε καὶ ὑμεῖς
 τὸν Θεὸν ὃν ἔραν, καὶ φυ-
 λάξατε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,
 μιμηταὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
 ὁσίου ἀνδρὸς Ἰωσήφ. Καὶ
 ἔστω ἡ Διάνοια ὑμῶν εἰς
 τὸ ἀγαθόν, α ὡς καὶ με
 οἶδατε. Ὁ ἔχων τὴν Διά-
 νοιαν ἀγαθὴν, πάντα
 βλέπει ὀρθῶς. φοβεῖται
 κύριον, καὶ ἀγαπᾷ τὸν
 πλησίον, καὶ εἰάν τὰ
 πνεύματα ὃν Βελιάρ εἰς
 πᾶσαν πονηρίαν θλίψεως
 ἐξαίρῃσωνται ὑμᾶς, ἢ μὴ
 κατὰ κυριεύσῃ ὑμῶν πᾶσα
 πονηρία θλίψεως, ὡς ἔδεν
 Ἰωσήφ ὃν ἀδελφῶν μὲν. Πό-
 σοι τῶν ἀνθρώπων ἠθέλη-
 σαν ἀνελεῖν αὐτόν, καὶ ὁ
 Θεὸς ἐσκέπασεν αὐτόν;
 Ὁ δὲ φοβέμενος τὸν
 Θεόν, καὶ ἀγαπῶν τὸν
 πλησίον αὐτοῦ, ὑπὸ ὃν ἀε-
 ρίῳ πνεύματι ὃν Βελιάρ
 ἢ δύναται πληγῆναι, σκε-
 παζόμενος ὑπὸ ὃν φόβου

III. Et vos igitur, filii
 mei, diligite Dominum
 Deum cæli, & 1 audite
 mandata ejus, imitan-
 tes bonum & sanctum
 virum Joseph. Et sit
 mens vestra in bonum,
 ut & me nostis. Quia ha-
 bet mentem bonam,
 omnia respicit recte.
 Timete Deum, & dili-
 gite proximum: & si
 spiritus Beliar in o-
 mnem malitiam tribu-
 lationis * sollicitaverit
 vos, non 2 dominabi-
 tur in vobis omnis ma-
 litia tribulationis, sicut
 nec Joseph fratri meo.
 3 Quot homines volue-
 runt occidere eum, &
 Deus protexit 4? Qui
 enim timet Deum, &
 diligit proximum suum,
 ab aereo spiritu Beliar
 non potest vulnerari.
 5 Et protectus timore
 Domini, & ab insidiis
 Zz 5

a Desunt, usque ad κύριον.

1 custodite. * sollicitaverint. 2 dominetur. 3 Quanti
 hominum. 4 add. eum. 5 dele Et cum præcedente
 puncto; neque enim hic nova incipit periodus.

ὁ θεὸς καὶ ἀπὸ ἐπιβουλῆς
 ἀνθρώπων, ἢ θηρίων ἢ
 δύναται κυριεύειναι, βοη-
 θήσῃ ὑπὸ τοῦ θεοῦ κυ-
 ρίᾳ ἀγάπης, ἧς ἔχει πρὸς
 τὸν πλησίον. Καὶ γὰρ εἰδεί-
 θη 43) ὁ πατὴρ ἡμῶν
 Ἰακώβ, ἵνα προσεύξηται
 περὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
 ἵνα μὴ λογίσηται αὐτοῖς
 κύριος, ἀ ὅτε ἐνεθυμή-
 θησαν ποιηρὸν περὶ αὐτοῦ.
 Καὶ ἔτι εἰς Ἰακώβ
 ὁ τέκνον b Ἰωσήφ, ἐνίκη-
 σας τὰ πλάγχθη Ἰακώβ
 ὁ πατὴρ σου. Καὶ πείλα-
 βὼν αὐτὸν, δύο ὥρας κατ-
 εφίλει, λέγων· Πληρω-
 θήσεται ἐπὶ σοὶ προφητεία
 ἡρᾶν περὶ τοῦ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ,
 καὶ σωτήρος τοῦ κόσμου,
 ὅτι ἁμῶν ὑπὲρ ἀνό-
 μων τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν
 ἀναμάρτητος ὑπὲρ ἐ-
 σβῶν ἀποθανεῖται, ἐν
 αἵματι ἀγαθήκης, ἐπὶ

hominum & bestiarum
 non potest subjugari,
 adjutus a Domini dile-
 ctione, quam habet er-
 ga proximum. Etenim
 deprecatus est patrem
 nostrum Jacob, ut ora-
 ret pro fratribus nostris,
 1 & non imputaret eis
 Dominus 2 si quid exco-
 gitaverunt" pernicio-
 sum de ipso. Et ita cla-
 mavit Jacob: O fili Jo-
 seph, vicisti viscera pa-
 tris tui 3. Et amplexans
 eum, per duas horas
 osculabatur eum, di-
 cens: Adimplebitur in
 te Prophetia cœli de
 agno Dei & Salvatore
 mundi, quoniam im-
 maculatus pro iniquis
 tradetur, & qui sine
 peccato est, pro impiis
 morietur in sanguine
 Testamenti, in salutem

σωτη-

a ὅτι. b χρηστὸν.

1 ut. 2 quod excogitaverint. 3 add. Jacob.

43) Statuit Auctor nolle, ut ex hoc loco patet, mala, Josepho a
 fratribus illata, Jacobo patri tandem detecta esse, quod &
 Genes. L. vers. 16. clavis verbis asseritur, ac proinde a Ram-
 bam male negatur.

σωτηρία Ἰσραὴλ καὶ τῶν
ἐθνῶν, καὶ α καὶ ἀργήσῃ,
Βελιάρ καὶ τὰς ὑπηρετῶν-
τας αὐτῷ.

δ. Εἰδότε, τέκνα, ὅτι ἀ-
γαθὸς ἀνὴρ τὸ τέλος
μιμήσαθε ἅν ἐν ἀγαθῇ
διανοίᾳ τὴν εὐαγγελί-
αν αὐτοῦ, ἵνα καὶ ὑμεῖς
σεφάνως δόξης φορέσητε.
Ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος ἔκ-
χει σκοτεινὸν ὀφθαλ-
μόν· ἐλεῖ γὰρ πάντας,
καὶ ὡς ἁμαρτωλοὶ, καὶ
βυλεύοντα πρὸς αὐτὸν ὡς
εἰς κακά. Οὗτος ἀγα-
θοποιῶν νικᾷ τὸν κακόν, ὡς
σκεπάζομεθα ὑπὸ τοῦ
ἀγαθοῦ. Τὰς δὲ δικαίας ἀ-
γαπᾷ, ὡς τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ. Εάν τις δοξάζῃ
ἐφ' ὅσον· εάν τις πλεῖ-
στον· εάν τις ἀνδρείῳ,
ἐπαινεῖ τὸν σώφρονα πι-
στεύων, ὁμνεῖ. Τὸν πένητα
ἐλεῖ· ἐτὼ ἀδυνεῖ συμπα-

Gentium & Israel, &
evacuabit Beliar & mi-
nistrantes ei.

IV. Videte, filii, boni
viri finem: imitamini
in bona mente miseri-
cordiam ipsius, ut & vos
coronis gloriæ indua-
mini. Bonus homo non
habet tenebrosū ocu-
lum, misereretur enim
omnibus, etiam si sint
peccatores, & inierint
consilia de ipso mala.
1 Nam qui benefacit,
vincit malum, protectus
a bono: Justos autem
diligat, ut animam suam.
Si quis glorificatur,
non invidet, si quis di-
tatur, non zelat, si quis
fortis est, hunc laudat,
castum credens, laudat:
2 eum, qui habet Dei ti-
morem protegit, dili-
get.

α καὶ ἀλύσει.

b deest.

c σκεπόμεθα.

d defunt.

e defunt.

1 Ita habet uterque Codex MS. Latinus, adeo ut Robertus in
Græco textu legisse videatur ὅτως. 2 Inferre hoc loco
verba, quæ inferius sequuntur: pauperi miseretur, infirmo
compatitur, Deum laudat.

θεῖ". τὸν θεὸν ἀνυμνεῖ
 α τὸν ἔχοντα φόβον θεῶ,
 ὑπεραπίζει αὐτῷ. καὶ
 ἀγαπῶντι τὸν θεὸν σιμωερ-
 γεῖ τὸν ἀθετῶντα τὸν ὕψι-
 σον νεφελῶν ἐπιστρέφει,
 καὶ τὸν ἔχοντα χάριν
 πνεύματος ἀγαθῆ ἀγα-
 πᾶ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς".

ε. Εὰν ἔν ἔχητε ἀγα-
 θὴν διάνοιαν, τέχνα, καὶ
 οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι εἰρη-
 νέυσουσιν ὑμῖν, καὶ οἱ ἄσω-
 τοὶ αἰδεσθέντες ὑμᾶς, ἐπι-
 στρέψουσιν εἰς ἀγαθόν, καὶ
 οἱ πλεονέκται ἑμόνον ἀπο-
 στησονται ἔκ πάθους, ἀλλὰ
 καὶ β γὰρ τὴ πλεονεξίας
 δώσασιν τοῖς θλιβομένοις.
 Εὰν ἦτε ἀγαθοποιῶντες,
 καὶ γὰρ ἀκάθαρτα πνεύ-
 ματα φεύχονται ἀφ' ὑ-
 μῶν, καὶ αὐτὰ γὰρ θηρία
 φοβηθήσονται ὑμᾶς. Ὅπως

genti Deum coopera-
 tur, reprobantem altis-
 simum 1 admonet, ut
 convertatur", & haben-
 tem gratiam spiritus
 boni diligit secundum
 animam suam. 2 Pau-
 peri miseretur, infirmo
 compatitur, Deum lau-
 dat & veneratur".

V. Si habeatis bonam
 mentem, filii, & mali
 homines pacificabuntur
 vobis, & luxuriosi eru-
 bescentes vos, conver-
 tentur in bonum, &
 avari non solum rece-
 dent a passione, sed quæ
 superabundant, dabunt
 tribulatis. Si sitis bene-
 facientes, & immundi
 spiritus fugient a vobis,
 & ipsæ 3 malæ" bestię
 fugient a vobis timen-
 tes. Ubi enim est bono-

28

a omissa sunt omnia usque ad finem hujus periodi. b τίσιν
 habet Cod. Oxon, quæ vox significat poenam, adeo ut se-
 cundum istam lectionem hic significetur, avaros, ubi poe-
 nituerint, in poenam, sive, ut voce Ecclesiastica utar, satis-
 factionem pro pristina habendi cupidine elemosynas ero-
 gare.

1 admonens convertit. 2 Jam dixi, hæc ad antecedentia per-
 tinere. 3 deest.

ὃ ἐνὶ α φόβῳ" ἀγα-
θῶν ἔργων εἰς ἀνάνοιαν, τὸ
σκοτῶ ἀποδιδράσκει β
αὐτῷ. Εἰς τὸ ὑβρίσῃ τις
ἄνδρα ὅσιον, μετάνοι· ε-
λατὶ τὸ ὅσιον τὸν λοιδό-
ρον, καὶ σιωπᾷ. c καὶ τις
ψυχὴν δικαίαν προδοίῃ,
καὶ ὁ δίκαιος προσευχό-
μενος πρὸς ὀλίγον λαπει-
νωθῇ, μετ' ὃ πολὺ φαί-
δρότερος ἀναφαίνεται,
οἷον γέγονεν Ἰωσήφ ὁ ἀ-
δελφός μου.

ε'. Τὸ ἀβύλιον εἰς ἀ-
γαθὸν ἀνδρὸς ἔκ· ἔστιν ἐν
χειρὶ πλάνης πνεύματος
Βελιάρ. Ο ὡς ἀγγελος
τῆ εἰρήνης ὁδηγεῖ τὴν ψυ-
χὴν αὐτῷ· ἔκ· ὅρα ἐμπα-
θῶς d τοῖς φθαρτοῖς,
ἔδὲ σιωπᾷ πλεονεῖ εἰς
Φιληδονίαν, ἔ· τέρπειται
ἡδονῇ, ἔλυπεί τὸν πλησίον,
ἔκ· ἐμπιπλάται e τρυ-
φῆς", ἔ· πλανᾷται μετ' ἐ-
ρισμοῖς ἐφθαλμῶν κύ-

rum operum * timor
in mente, tenebræ fugi-
ent ab eo. Si enim inju-
rietur quis sancto viro,
pœnitet: miseretur e-
nim sanctus injurianti,
& filet. Et si quis ani-
mam justam tradat, &
justus i oraverit, non-
nihil" humiliatur, 2 is
qui facit injuriam, &
postea multo clarior ap-
paret, qualis etiam fa-
ctus est Joseph frater
meus.

VI. Consilium boni
viri non est in manu
spiritus erroris Beliar.
Angelus enim pacis du-
cit animam ipsius. Non
aspicit in passionibus
corruptibilia, neque
congregat divitias in
desideriis voluptatis:
non delectatur volu-
ptate, non contristat
proximum, non imple-
tur cibo, non errat in
fastu oculorum. Domi-

εἰς

a φῶς in Ox. melius.

b ἀπ' additum.

c desunt.

d τὰ φθαρτά. e τρυφῆς.

* lumen, juxta Græc. Oxon, 1 orans ad medicum, 2 dele.

ριⓈ ρὸ ἐστὶ μερὶς αὐτῶ.
 α Το ἀγαθὸν διαβόλιον
 οὐκ ἐπιδέχεται δόξης καὶ
 αἰτιμίας ἀνθρώπων, καὶ
 πάντα δόλον ἢ ψεύδῃ,
 μάχην καὶ λοιδορίαν οὐκ
 οἶδε· ΚύριⓈ ρὸ ἐν αὐτῷ
 κατοικεῖ, καὶ φωτίζει ψυ-
 χὴν αὐτῶ, καὶ χαίρει πρὸς
 πάντας ἐν παντὶ καιρῷ. Ἡ
 ἀγαθὴ δianoia οὐκ ἔχει
 δύο γλώσσας, εὐλογίας
 καὶ κατάρτας, ὕβρεως καὶ
 τιμῆς, λύπης καὶ χαρᾶς,
 β ἡσυχίας καὶ ταραχῆς,
 ὑποκρίσεως καὶ ἀληθεί-
 ας, πενίας καὶ πλεονείας,
 ἀλλὰ μίαν ἔχει πρὸς πάν-
 τας εὐκρινῆ καὶ καθα-
 ρὰν διάθεσιν. Οὐκ ἔχει
 ὄρασιν, οὐδὲ ἀκοὴν διπλὴν·
 πάν ρὸ, ὃ ποιεῖ, ἢ λα-
 λεῖ, ἢ ὁρᾷ, οἶδεν ὅτι κύ-
 ριⓈ ἐπισκέπτεται ψυχὴν
 αὐτῶ, καὶ καθαίρει τὴν
 δianoian αὐτῶ, πρὸς τὸ
 μὴ καταγνωσθῆναι ὑπὸ
 θεῶ καὶ ἀνθρώπων· καὶ ὁ

nus enim pars est ejus;
 1 Propter bonum con-
 silium non recipit glo-
 riam 2, in honorem
 hominum 3 non cu-
 rat & omnem dolum
 vel mendacium, pu-
 gniam 4 vel contume-
 liam non novit. Domi-
 nus enim in eo habitat,
 & illuminat animam
 ejus, & gaudet coram
 omnibus in omni tem-
 pore. Bona mens non
 habet duas linguas, be-
 nedictionis & maledi-
 ctionis, injuriæ & ho-
 noris, tristitiæ & gaudii,
 quietis & turbationis,
 simulationis & verita-
 tis, inopiæ & divitia-
 rum; sed unam habet
 circa omnes sinceram &
 puram dispositionem.
 Non habet visum, ne-
 que auditum, duplicem;
 In omni enim, quod fa-
 cit, vel loquitur, vel vi-
 det, novit quoniam

Βελιαῖρ

a desunt. b desunt. c ἐπισκοπεύει, omisiss reliquis
 usque ἀπλότητα.

1 Decell. 2 add, &. 3 delc. 4 &.

Βελιάρ ὅπ᾽ ἅν ἔργον διπλῶν
ἐστὶ, καὶ ἔκ ἑχῆ ἀπλότη-
τα".

Deus visitat animam
ejus, & purgat animum
ejus, ut non i reprehen-
dantur" à Deo & homi-
nibus : sed omne opus
Beliar duplex est, neque
habet simplicitatem.

ζ. Διὰ τοῦτο, τέκνα μου.
Φεύγετε τὴν κακίαν τῆς
Βελιάρ, ὅτι μάχαιραν δί-
δωσι τοῖς πειθομένοις αὐ-
τῇ. Ἡ δὲ μάχαιρα ἐπὶ τὰ κα-
κῶν μήτηρ ἐστὶ. Πρῶτον
συλλαμβάνει ἡ ἀφροσύνη.
Ἀπὸ τῆς Βελιάρ. Ἐστὶ δὲ α
πρῶτον, φθόνος· δεύτε-
ρον, ἀπώλεια· τρίτον, θλί-
ψις· τέταρτον, αἰχμαλω-
σία· πέμπτον, ἔνδεια· ἕκ-
τον, ταραχή· ἑβδόμον,
ἐρήμωσις". Διὰ τοῦτο καὶ ὁ
Καὶν ἐπὶ τὰ β ἐπιδικίας
παρεδόθη ὑπὸ τῆς Θεᾶς·
κατὰ δὲ ἑκάστὸν ἔτη μίαν
πληγὴν ἐπήγαγεν αὐτῷ ὁ
κύριος. Διακοσίων ἐτῶν
πάσχει, καὶ ἐννακοσίους ἔτι

VII. Propter hoc, filii
mei, fugite malitiam
Beliar, quoniam 2 gau-
dium" dat obedientibus
ei. Gladius autem se-
ptem malorum mater
est. Primum concipit
mens per Beliar: Est au-
tem primum invidia,
secundum perditio, ter-
tium tribulatio, quar-
tum captivitas, quin-
tum indigentia, sextum
turbatio, septimum de-
solatio. Propter quod &
Cain septem vindictis
3 trahitur" à Deo. Nam
secundum 4 septem"
annos unam plagam in-
duxit ei Dominus. Du-
ἔτι

α ὅτε τίκτει πρῶτον φθόνον, δεύτερον ἀπώλειαν, τρί-
τον θλίψιν, τέταρτον αἰχμαλωσίαν, πέμπτον
ἐνδειαν, ἕκτον ταραχήν, ἑβδόμον ἐρήμωσιν.
β ἀδικίας παρεδόθη.

1 reprehendatur. 2 Gladium. 3 traditur. 4 centum.

ἔτι ἐρημῶνται α ἐπὶ ἔκα-
 τακλυσμῶν Διὰ Αβελ τὸν
 δίκαιον ἀδελφὸν αὐτοῦ. Εν
 τοῖς β ἑπτακοσίοις ἔτεσιν
 ὁ Καὶν ἐκρίνετο 44,) ὁ δὲ
 Λαμέχ ἐν τοῖς ἑβδομηκον-
 τάρκιν ἐπὶ α' c ὅτι ἕως ἔ-
 αἰῶν @ οἱ ὁμοειδῆμοι τῷ
 Καὶν ἐν φθόνῳ εἰς τὴν μι-
 σαδελφίαν, τῇ αὐτῇ κο-
 λάσει κριθήσονται".

ἦ. Καὶ ὑμεῖς ὦν, τέκνα
 μου, ἀποδράσατε τὴν κα-
 κίαν, φθόνον τε καὶ τὴν
 μισαδελφίαν, καὶ προσ-
 κολλᾶσθε τῇ ἀγαθότητι
 καὶ τῇ ἀγάπῃ. Ὁ ἔχων
 ἀρίστοιαν καθαράν ἐν ἀ-
 γάπῃ, ὅχι ὁρᾷ γυναῖκα

centis annis patitur, &
 nongentesimo anno
 desolatur in diluvio
 propter Abel justum
 fratrem ejus. In septin-
 gentis annis Cain judi-
 catur, Lamech vero in
 septuagies septem, quo-
 niam usque in seculum
 asimilati Cain in invi-
 dia in odium frater-
 num, eadem punitione
 I vindicabuntur".

VIII. Et vos igitur,
 filii mei, fugite mali-
 tiam, invidiamque & o-
 dium fraternum, & ad-
 hærete bonitati & dile-
 ctioni. Qui habet men-
 tem puram in dilectio-
 ne, non videt mulierem

eis

a defunt, & quidem merito. b ἐπὶ α', omisso ἔτεσιν.
 c defunt.

I judicabuntur 62.

44) Cum eis, quæ auctor noster dicit, satis conveniunt vete-
 rum & recentiorum quorundam Judæorum sententiæ, de
 quibus vide Fagium, Cartwrightum, aliosque in Genes.
 IV. 15. Sed bene Cartwrightus notavit, Scripturam loc. cit.
 aperte loqui de poena, non ipsi Caino, sed ei, qui eum occi-
 derit, infligenda. Grandis quoque est error Chronologi-
 cus nostri auctoris, diluvium ad annum nongentesimum
 Caini referentis, dummodo ipsemet ita scripserit: nam vo-
 ces ἐπὶ ἔκατακλυσμῶν in Oxoniensi exemplari Græco
 haud leguntur, ut modo notavi.

εἰς πορνείαν· ὃ δὲ ἔχει
μιασμὸν ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅτι
ἀναπέπαυται ἐπ' αὐτῷ τὸ
πνεῦμα ὁ θεός. ὥστε
δὲ ὁ ἥλιος ὃς μιαινέται
προσέχων ἐπὶ κόπρον καὶ
ἀβόρυον^a, ἀλλὰ μᾶλλον
ἀμφοτέρω φύγει, καὶ ἀ-
πελαίνει τὴν δυσωδίαν
ὥτως καὶ ὁ καθαρός νῦν ἐν
τοῖς μιάσμασι τῆ γῆς
συνεχόμενος^b, μᾶλλον ὁ
οἰκοδομεῖ αὐτὸς, καὶ ὃς
μιαίνειται.

θ. ὑπονοῶ ὅτι καὶ πρά-
ξεις ἐν ὑμῖν ὃς καλὰς ἐσε-
ῶ^c, ἀπὸ λόγων Εὐαγγ. ὁ
δικαίος. Πορνέυσετε δὲ
πορνείαν Σοδόμων, καὶ ἀπο-
λείθε^d ἕως βραχὺ, c καὶ
ἀνανεώσατε ἐν γυναιξί
στῆντες^e, καὶ ἡ βασιλεία
κυρίου ὃς ἔσται ἐν ὑμῖν· ὅτι
εὐθὺς αὐτὸς λήψεται αὐ-
τήν. Πλὴν ἐν μερίδι ὑμῶν
γενήσεται ναὸς θεός, καὶ
ἐνδοξά^e ἔσται ἐν ὑμῖν d.
e ὅτι αὐτὸς λήψεται αὐ-

in fornicationem. Non
enim habet inquinatio-
nem in corde, quoniam
requiescit in eo spiritus
Domini. Quemadmo-
dum enim sol non in-
quinatur attingens i-
gurgitem, vel stercur¹,
sed magis 2 siccat, & abi-
git foetorem; ita & pura-
mens in iniquationi-
bus terræ 3 contendat,
ut magis ædificet⁴, ipsa
vero non inquinatur.

IX. Intellego autem
ex sermonibus Enoch
justi, & actus in vobis
malos fore. Fornicabi-
mini enim fornicatione
Sodomorum, & peribi-
tis usque ad 4 paucos, &
renovabitis in mulieri-
bus motus inordinatos,
& regnum Domini non
erit in vobis, quoniam
confestim ille accipiet
illud. Verumtamen in
parte 5 nostra⁵ fiet tem-
τὴν⁵,
A a a

a βόρυον. b οἰκοδομεῖ, αὐτὸς ὁ. c defunct.

d ὑπὲρ τὸν πρῶτον add. Cod. Oxon. e defunct.

1 Stercus vel gurgitem. 2 add. ambo. 3 contendat (i. e. de-
tentat) magis ædificat. 4 Breve, 5 vestra.

ἡν', καὶ δώδεκα φυλαὶ
ἐκῆ συναχθήσονται, καὶ
πάντα τὰ ἔθνη ἕως ἃ ὁ
ὑψιστὸς ἀποστείλῃ τὸ
σωτήριον αὐτῶν, ἐν ἐπι-
σκοπῇ μονογενῆς ἑ. Καὶ
ἐισελεύσεται εἰς τὸν πρῶ-
τον 45) ναὸν, καὶ ἐκῆ κύ-

plum Dei, & gloriosum
erit in vobis. Quoniam
ipse Dominus accipiet
regnum, & duodecim
tribus illic congrega-
buntur, & omnes gen-
tes, usquequo altissimus
mittat suum salutare in

ρι

a ἀνατείλει. b προφῆτα add. Cod. Oxon.

45) Vox πρῶτῳ non de tempore, sed loco est explicanda :
neque enim Auctor templum primum a Salomone condi-
tum hic intelligere potuit, sed ad primam partem templi,
quæ dicebatur Sanctum, digitum intendisse videtur. Ce-
dam tamen hac expositione, ubi aliam meliorem allatam
videro. Cæterum de illusione ac reliqua passione Messie,
cujus mentionem hoc loco facit Benjamin, & de qua testi-
monia quædam Rabbiorum me hic adducturum superius
p. 510. promisi, apprime notanda sunt verba, quæ legun-
tur in Bereschith Rabba sive commentario super caput I.
Geneseos, & Latine solum translata dabo, quoniam proli-
xa sunt : *Incepit Deus pacisci cum Messia, dixitque ei :
Messia mi jussit, isti, qui sunt repositi apud te, peccatis suis
inducunt te in seculum grave. Oculi tui non videbunt in-
cem, aures autem tue audient opprobrium magnum popu-
lorum mundi : natus tuus odorabitur fetorem : os tuum
gustabit amaritudines, & lingua tua adhaerebit palato
tuo, ossa vero cuti, & extenuabitur corpus tuum in lacrimis
& gemitu. Est ne voluntas tua in eis? Nam si tu suscipis,
bene quidem; sin minus, ecce ego ex nunc ea abjiciam. Di-
xit coram eos (Messias) : Domine seculi, in hoc ego letus
sum, ac suscipio super me tribulationes istas sub hac condi-
tione, ut resuscites mortuos in diebus meis, & quidem eos,
qui mortui sunt a primo Adam usque nunc, &c. Dixit ei
Deus sanctus, & benedixit : Sit ita. Statim suscepit Mes-
sias omnes tribulationes ex dilectione, sicut dictum est :
(Esaie LIII. 7.) Afflictus & humilitatus est. In eodem Be-
reschith*

ἐπὶ ὑβρισθήσεται, καὶ visitatione unigeniti.
ἐπὶ ζύλῳ ὑψωθήσεται. Et ingreditur in pri-
καὶ ἔσαι τὸ ἀπλωμα ὃ mum templum, & illic

A a a 2

ναῖ

reschith Rabba super cap XXXIX. v. 13. hæc leguntur: R.
Joden ait, Davidem dixisse: Sicut ego non canabi canti-
cum, priusquam fui exprobratus; sic Israel non dicet canti-
cum, quando veniet Rex Messias, donec ipse Messias fue-
rit exprobratus, sicut dictum est: (Psalm LXXXIX. 52.)
Quod exprobraverunt inimici tui, quod exprobraverunt,
talos sibe vestigia Messie tui. His consona plane habentur
in Midras Tillim ad Psalm. XVIII. v. 1. Cum venerit Mes-
sias, non in festinatione dicent canticum, donec fuerit ex-
probratus Messias, sicut dictum est: Quia exprobraverunt
talos Messie tui. Et hi quidem Rabbinii putarunt, genti-
bus solum in Romano imperio Messiam opprobrio futu-
rum, ut ex sequentibus in Midras Tillim verbis apparet; ve-
rum ipsos quoque impios Judæos Messiam contempturos,
atque gratis odio habituros fore, & Prophetæ prædixerunt,
& traditio Rabbinorum egregie confirmat. In Massechet
Joma Distinct. Schibbat Jamim ubi de destructione primi
& secundi templi agitur, ratio destructionis primi templi
hæc datur: quia in eo fuerunt tres res, idololatria, rebe-
latio pudendorum, & effusio sanguinum, Prophetarum sci-
licet & aliorum justorum. De secundo sequentia dicuntur:
Sed sanctuarium secundum (de quo nobis certo constat, quod
occupati fuerint in lege, & in præceptis, & in operibus
misericordiae) cur desolatum est? Propter odium gratis,
(Psalm. XXXV. 19.) ut te doceret, quod præponderet odium
gratis, quod fuit inter illos, præ tribus illis transgressio-
nibus, idololatria, revelatione pudendorum (i. e. incestu)
& effusione sanguinum. Et in sanctuario primo odium
gratis non fuit, &c. Eadem fere habentur in Talmud
Hierosolymitano in eodem libro Joma, & eadem distinctio-
ne Schibbat Jamim. Equidem refertur hoc ibi ad odium,
quo Judæi erga se invicem gratis ac sine causa flagrant.
Verum illud non est peccatum gravius idololatria & effu-
sione sanguinis Prophetarum, ac vigeat quoque inter Ju-
dæos,

ναὶ χιζόμενον, καὶ μελα-
βήσεται 46) τὸ πνεῦμα ἅ-
γιον ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὡς πῦρ
ἐκχυνόμενον. Καὶ ἀνελθὼν
ἐκ τοῦ ἁδὰ, ἔσται ἀναβαί-
ων

Dominus injuriam pa-
tietur, & contemne-
tur", & in ligno exalta-
bitur. Et erit velum
templi scissum, & * de-
scender" spiritus Domi-

100

daeos, cum primum templum flaret; quocirca aliud odium
intelligendum est, nempe Messiae, Domini nostri Jesu Chri-
sti, qui sibi ipsi hoc Davidis dictum applicavit in ultimo suo
sermone Joh. XV. 24. seq. dicens: *Oderunt me & patrem
meum, ut adimpleatur sermo; qui in lege eorum scriptus
est: Quia odio habuerunt me gratis.* Addo solum de
contemptu Messiae & praedicationis ejus, quo Judaei gravi-
ter peccarunt, egregia verba, quae in Midras Tillim super
Psalm. X. v. 2. leguntur: *Quare Domine a longe stas? Hoc
est ac si dixeris Scriptura: (Zachar. VII 13.) Et factum est,
sicut vocabit, & non audierunt. Dixit R. Jochanan:
Tribus annis & dimidio fuit Dibinitas (דִּבְנִיטָה) in mon-
te Olivarum stans, & vociferans: Querite Dominum,
dum inveniri potest, &c.*

- 46) Innuit Auctor verbo μελαβήσεται, fore, ut Spiritus
S. a Synagoga Judaeorum auferatur, & detur Ecclesiae gen-
tium. Prius factum esse, ipsi Judaei fatentur in Excerptis
Gemarae libri Sota, (quem edidit Cl. Wagenfeilius rerum
Talmudicarum peritissimus, imo Doctorem in hoc genere
princeps) Distinct. Egle barupha ubi dicitur: *Ex quo
mortui sunt Prophetae ultimi, Haggaeus, Zacharias, Ma-
lachias, ablati sunt Spiritus S. ab Israel נִסְתַּלְקָה רוּחַ מִיִּשְׂרָאֵל*
Super Ecclesiam gentium autem
effusum esse Spiritum S. ipsumque donum prophetiae illis
datum fuisse, ex historia Actuum Apostolicorum & Eccle-
siae Apostolicae clare patet. Atque hoc est maximum pro
Ecclesia contra Synagogam argumentum, quod acriter
urget S. Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone Judaeo.
1 defunt in Graeco, tam Cantab. quam Oxon. * transibit
ad gentes.

νων 47) ἀπὸ γῆς εἰς ὕρα-
νόν. Ἐγνων ὃ, αἶψα ἔσαι
ταπεινὸς ἐπὶ τῇ γῆς, καὶ
αἶψα ἐνδοξάζῃ ἐν ὕρανῳ.

ni super gentes, ut ignis
effusus. Et ascendens ex
inferno, ascendet a ter-
ra in cœlum. I Recor-
dabitur, quam fuerit
humilis in terra, &
quam gloriosus in cœlo.

A a a 3

I. Ὅτε

I Cognovit enim, qualis erit.

47) Priusquam testimonia Rabbiorum de Messiae regressu ex inferno & adscensione in cœlum proferam, corrigendus hac occasione mihi videtur locus Theodoretī, in Comment. ad Esaiæ cap. VII. vers 14. ubi probare intendit, Emmanuelem, i. e. Christum, fuisse signum, & in inferno, & in cœlo. Qua de re Tom II. p. 34. optimæ alioquin editionis Simondi hæc leguntur verba: ὁ ὃ Ἐμμανὴλ καὶ εἰς τὸν αἶδην καίμενον Ἀδὰμ εἰς τὰς ὕρας ἀνέβησεν. Mutila sane, nec adeo plene probantia, quod propositum erat, ac si legantur, prout ipse doctissimus Pater scripsit, ego vero descripsi ex MS. Catena Patrum in Esaiam, quæ hic Oxonii in Bibliotheca Novi Collegii asservatur, ubi ita sese habent: ὁ ὃ Ἐμμανὴλ καὶ εἰς τὸν αἶδην κατέληλυθεν, καὶ εἰς τὸν ὕραν ἀνέληλυθεν, καὶ εἰς τὸν αἶδην καίμενον Ἀδὰμ εἰς ὕρας ἀνέβησεν, (Ex quibus media verba ob recurrentia ista: καὶ εἰς τὸν αἶδην in illo Codice, ex quo textus Theodoretī excusus est, per incuriam Scribe omissa fuisse) i. e: *Immanuel vero & in infernum descendit, & in cœlum adscendit, & in inferno jacentem Adamum in cœlois reduxit.* Observavi jam, ut id obiter moneam, & alias Theodoretī atque Cyrilli correctiones, habeoque magnam partem deperditorum Commentariorum Eusebii Cæsariensis in Esaiam, descriptam ex hac Catena, cujus usum in suo Museo benevole mihi concessit Vir optimus ac Fautor meus honoratissimus D. Richardus Trāffles, laudati Colle-

Ι. Ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἐν Αἰ-
γύπτῳ ἦν ἐπεθύμην ἰδεῖν
τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ τὴν
μορφωσὶν τὴν ὥψους αὐτοῦ.

X. Quando autem
Joseph erat in Ægypto,
desiderabam videre i
speciem" ejus, & for-
mal

faciem 75.

gii Senior Socius; & hæc suo tempore, si Deus voluerit, erudito orbi communicabo. Sed jam ad propositum meum revertor, & cum Auctor noster adscensum Mesſæ ex inferno in terram, a terra in cælum, memoraverit, de utroque testimonia Rabbiorum adducam. De priori intelligenda sunt, quæ leguntur in sæpe citato Bereschith Rabba R. Moſis Hadarſan super Genes. XLIV. 18. ubi post allegatum dictum Cantici Salomonis cap. I. vers. 4. *Letabimur & exultabimus in te*, hæc explicationis ergo adduntur: *Quando hoc fiet: quando adscendent captivi ex inferno, & Deitas (יהוה) in capite eorum, sicut dictum est: (Mich. II. 13) Et transibit Rex eorum, ante eos, & Dominus in capite illorum.* De posteriori exponi forte, vel eo referri saltem potest, alia explicatio, quæ ibidem præcedit: *Quando nos gaudebimus? quando stabunt pedes Divinitatis in monte Olivæ, sicut dictum est: (Zachar. XIV. 4.) Et stabunt in die illo pedes ejus super montem Olivæ, qui est coram Jerusalem ad orientem.* Quod utique factum, cum de hoc monte in cælum adscendit. Verum clariora de exaltatione Mesſæ in eodem Bereschith Rabba habentur super caput XXVIII. vers. 10. ubi verba Esaiæ LII. 13. ita explicantur: *Dictum est: Ecce servus meus intelligit, iste est Mesſias: exaltabitur, plus quam Abraham, de quo dicitur (Genes. XIV. 22.) Ex alto manus meas ad Dominum. Et elevabitur, plus quam Moſes, de quo dictum est (Numer. XI. 10.) Porta eum in sinu tuo, &c. & sublimis erit valde, plus quam Angeli ministerii, de quibus dictum est: (Ezech. I. 18.) Et sublimitas eis, &c. Qui locus sane summam complectitur, quod proluxius docet Apostolus in Epistola ad Hebræos, ubi cap. I. eminentiam Christi super Angelos, quos itidem vocat ministratorios spiritus, demonstrat; cap. III. prærogativam Christi præ Moſe*
osten-

ἐν δὲ εὐχῶν ἔπαλρος Ια-
κώβ εἶδον αὐτὸν, ἐν ἡμέρα
γρηγορῶν, καὶ ὃ ἦν πᾶ-
σα ἡ ἰδέα αὐτοῦ. Γινώσκεις
ἐν, τέκνα μου, ὅτι ἀποθνή-
σκω, ποιήσατε ἐν ἀλήθει-
αν καὶ δικαιοσύνην, ἕκα-
στὸ μὲν ἑκάστη πλησίον αὐτοῦ,
καὶ ἡ πρώτη εἰς πιστοποίη-
σιν, καὶ τὸν νόμον κυρίου,
καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φυ-
λάξατε. Ταῦτα γὰρ ἀντὶ
πάσης κληρονομίας ὑμῶν
διδάσκω. Καὶ ὑμεῖς ἐν δότῃ

nam aspectus ejus, &
per orationes Jacob pa-
tris mei vidi eum, in die
vigilans, secundum
quod erat omnis species
ejus. Cognoscite igitur
filii mei, quoniam I
nunc^a morior. Facite
igitur veritatem & ju-
sticiam, unusquisque
cum proximo suo, 2 ju-
dicium * & fidei ope-
rationem, & legem Do-
mini, & mandata ejus
custodite. 3 Hoc^a enim

Ααα 4

ταῦτα

ostendit, cap. VII. eundem in typo Melchisedeci superiorem
Abrahamo facit. Addo adhuc quedam ex Midras Tillim
super Psalm XXI. v. 7. *Dixit R. Berachia in nomine R. Sa-
muel: Una scriptura dixit de Messia: (Daniel VII. 13.) Et
in nubibus caeli venit sicut filius hominis, ac usque ad anti-
quum dierum pervenit, & coram illo appropinquare fece-
runt illum. Alia vero scriptura dicit: (Jerem. XXX. 21.)
Et applicabo eum, & accedet ad me. Ecce per quem mo-
dum (haec scilicet fient, vel haec sibi invicem quasi adversa
conciliantur)? Angeli perducunt ipsum usque ad medium
eorum; Deus autem sanctus benedictus extendit manum
suam, & introducit eum ad se. Propter hoc dictum est de
Rege Messia: Et applicabo eum, & accedet ad me. Quae
ad soenfroni Domini nostri optime congruunt. Nam ut in
Actis Apostolorum cap. 1. ipso in nube elevato in caelum, An-
geli praesto fuisse narrantur, eum quasi subvehentes; ita
cap. II. v. 33. *dextera Dei exaltatus expresse dicitur.**

a Omilla sunt.

1 deest. 2 Add. Et. 3 in. 3 Hec.

Ταῦτα τοῖς τέκνοις ὑμῶν
εἰς κατάχεσιν αἰώνιον.
Τὸτο δὲ ἐποίησεν Αβρα-
ὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰα-
κώβ. Ταῦτα πάντα ὑμᾶς
κατεκληρονόμησαν, εἰπόν-
τες· φυλάξατε τὰς ἐντο-
λάς τοῦ Θεοῦ, ἕως ὅτε ὁ κύ-
ριος ἀποκαλύψει τὸ σω-
τήριον αὐτῷ πᾶσι τοῖς ἔθ-
νεσι. Τότε ὄψεσθε Ενώχ,
Νῶε, Σήμ, καὶ Αβραάμ,
καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ
ἀνισταμένους ἐκ δεξιῶν ἐν
ἀγαλλίασει. Τότε καὶ ἡμεῖς
ἀναστήσομεθα, 48) ἕκα-
ς ἐπὶ σκῆπτρον ἡμῶν,
προσκυνῶντες τὸν βασιλέα
τῶν ὕψανων, τὸν ἐπὶ γῆς
Φανέντα ἐν μορφῇ ἀνθρώ-
που α ταπεινώσεως. Καὶ

vos pro omni hæredita-
te doceo. Et vos igitur
date hæc filiis vestris in
possessionem sempiter-
nam. Hoc enim fece-
runt Abraham, Isaac, &
Jacob: Omnia hæc de-
derunt nobis in hæredi-
tatem, dicentes: Custo-
dite mandata Dei, us-
quequo revelet Domi-
nus salutare suum o-
mnibus Gentibus. Tunc
videbitis Enoch, Noe,
Sem, Abraham, Isaac &
Jacob resurgentes à dex-
tris exultatione. Tunc
I nos resurgemus, unus-
quisque in sceptrum
nostrum, adorantes Re-
gem cælorum, qui in

ὅσοι

a Deest.

I add. &c.

- 48) Ultima verba desumpta sunt ex Danieli cap. XII. v. 2. qui-
bus hanc in rem citatis quoque in Midras Tillim super
Psalm. XCIII. v. 2. idem de resurrectione mortuorum per
Messiam docetur, quod Auctor noster dixit. Verba ibi se
habent sequentem in modum: *Futurum est, ut nasci fa-
ciat (Messias) omnes dormientes in pulvere, Dixit R. Nach-
man: Dormientes in pulvere sunt mortui, sicut dictum est,
Et multi de his, qui dormiunt in terra pulvere, &c. Con-
fer supra p. 738.*

ὅσοι ἐπίστευσαν αὐτῷ ἐπὶ
 γῆς, συγχαρήσονται αὐ-
 τῷ, ὅτε καὶ πάντες ἀνα-
 στήσονται, οἱ μὲν εἰς δόξαν,
 οἱ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Καὶ κρι-
 νεῖ κύριος ἐν πρώτοις τὸν
 Ἰσραὴλ καὶ πρὸς τὸ εἰς
 αὐτὸν ἀδικίας, ὅτι ὡς ἀ-
 γενόμενον Θεὸν ἐν σαρκὶ
 ἐλευθερωτὴν ἔκ ἐπίστευ-
 σαν. Καὶ τότε κρινεῖ πάν-
 τα ἡ εὐνη, ὅσα ἔκ ἐπί-
 στευσαν αὐτῷ ἐπὶ γῆς φα-
 νέντι καὶ ἐλέγξει ἐν τοῖς
 ἐκλεκτοῖς τῶν ἐθνῶν τὸν
 Ἰσραὴλ, ὥσπερ ἠλεγξε
 τὸν Ησαῦ ἐν τοῖς Μαθη-
 ναίοις, τοῖς ἀπατήσασιν
 ἀδελφὸν αὐτῶν γενέσθαι
 διὰ τὴν πορνείας, καὶ τὴν
 εἰδωλολατρίας· καὶ ἀ-
 πηλοτριώθησαν Θεῷ. Γε-
 γρόμενοι δὲν, τέκνα, ἐν με-

terra apparuit in forma
 1 humanæ humilitatis.
 Et quotquot credide-
 runt ei in terra, con-
 gaudebunt ei 2 tunc.
 Et omnes 3 hi quidem
 resurgent in gloriam,
 isti vero in ignomini-
 am. Et judicabit Domi-
 nus in primis Israel, de
 ea, quæ in ipsum, inju-
 stitia. Quoniam 4 in
 advenientem Deum in
 carne liberatorem non
 crediderunt. Et tunc
 judicabit omnes gentes,
 quotquot non credide-
 runt ei in terra appa-
 renti. Et arguet in ele-
 ctis gentium Israel
 quemadmodum redar-
 guit Esau in 5 Mad-
 meis, seducantibus 6
 fratres ipsius per forni-

A a a 5

ῥίδι

a ἀπισήσασιν habet Cod. Oxon.

1 hominis. 2 In Cod. 62. vox Τunc novam incipit periodum.

Legit nimirum interpres τότε pro ὅτε, quod & in Oxon.
 & in Cantabrig exemplari Græco extat. Unde si Græcum
 textum exakte exprimere velimus, ita reddere debemus:

Quando omnes, &c. 3 resurgent, hi quidem. 4 deest.

5 Madinæis 62. Nam Cod 75. vitiose habet Machinzia.

6 Fratres suos seducit, habet uterque Codex MS. Sed juxta
 Græcum ita repone: ut fratres eorum seducit.

ρίδι φοβημένων τὸν κύριον. ὑμεῖς ὅτε εἰν πορεύησθε ἐν ἀγιασμῷ καὶ ἀπὸ προσώπου κυρίου, πάλιν κατοικήσετε ἐν ἐλπίδι ἐν ἐμοί· καὶ συναχθήσεσθαι πρὸς κύριον πᾶς Ἰσραὴλ.

dum faciem Domini, rursus habitabitis in spe in me. Et congregabitur omnis Israel ad Dominum.

ια. Καὶ ὅτι κληθήσομαι λύκοι ἀρπαγῆς, ἀλλὰ τὰς ἀρπαγὰς ὑμῶν, ἀλλὰ ἐργάτης κυρίου, ἀγαθὸν τὸ ἐργαζομένοις τὸ ἀγαθόν. Καὶ ἀναστήσει ἐκ τοῦ σπέρματός μου ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀγαπητὸς κυρίου, ἀκούων τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἀ γινώσκων καὶ τὴν φωτίζων πάντα τὰ

cationem & idololatriam, & abalienati sunt à Deo, & excidentes ab hereditate filiorum, qui non timent Deum. Vos autem si ambuletis in sanctificatione secundum

faciem Domini, rursus habitabitis in spe in me. Et congregabitur omnis Israel ad Dominum.

XI. Et non amplius vocabor lupus rapax propter rapinas vestras, sed operator Domini, tribuens cibum operantibus bonum. Et suscitabitur ex semine meo in extremis & dilectus Domini, audiens * in terra vocem ejus, cognitionem novam illumin-

a Καὶ ποιῶν εὐδοκίαν θελήματός αὐτοῦ, add. Cod. Oxon.

b facti non filii in parte timentium Dominum, habet uterque Codex MS., adeo ut Robertus pro ὧν, quod in Græco Oxon. pariter & Cantabrig. habetur, legisse videatur ὧν vel ὧν, cum utraque hæc verba ad præcedentem periodum retulerit. Sed in utroque Græco Codice ἡ vocis γενόμενοι nova incipit periodus, cujus primum colon ita Latine est reddendum: *Estis itaque, filii, in parte timentium Dominum, & adde temporibus.* * hæc forte ab interprete addita sunt; neque enim in Græco est ἐπὶ τῇ γῇ.

ἔθνη, ὥς γνώσεως α ἐ-
πεμβαίναν" ἐν σωτηρίᾳ
τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἀρπαζῶν
ὡς λύκος αὐτῶν, καὶ
διδῶς τῇ συναγωγῇ τῶν
ἔθνων, καὶ ἕως σὺντελεί-
ας τῶν αἰώνων ἔσαι ἐν ταῖς
συναγωγαῖς τῶν ἐθνῶν,
καὶ ἐν τοῖς ἀρχαῖς αὐτῶν
ὡς μουσικὸν μέλος ἐν
σώματι πάντων καὶ ἐν
βίβλοις ταῖς ἀγίαις ἔσαι ἀ-
ναγραφόμενον, καὶ τὸ
ἔργον, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ
καὶ ἔσαι ἐκλεκτὸς Θεὸς ἕως
τῶν αἰώνων, καὶ δι' αὐτὸν
συνέτισέ με Ἰακώβ ὁ πα-
τήρ μου, λέγων· αὐτοῦ ἀ-
ναπληρώσει τὰ ὑστερήματά
τῆς φυλῆς σου.

ιβ'. Καὶ ὡς ἐπλήρωσε
τὰς λόγους αὐτοῦ, εἶπεν·
Εὐτέλλομαι ὑμῖν, τέκνα
μου, ἀνεγείνατε τὰ ὀστέα
μου ἐξ Αἰγύπτου, καὶ θά-
ψατέ με εἰς Χεβρὼν ἐγ-
γὺς τῶν πατέρων μου. Καὶ
ἀπέθανε Βενιαμὴν ἔτι
ἑτῶν ἐν γῇ καλῇ, καὶ

nans i omnes Gentes,
* lux" cognitionis, 2
ascendens" Israeli in sa-
lutem. Et rapiens ut lu-
pus ab ipsis, & dans sy-
nagogæ gentium, & us-
que in consummatio-
nem sæculorum erit in
synagogis gentium, &
in principibus earum
sicut musicum melos in
ore omnium : & in li-
bris sanctis erit inscri-
ptus, & opus & sermo
ejus. Et erit electus Dei
usque in sæculum, &
propter ipsum instruxit
me pater meus Jacob,
dicens: ipse replebit de-
fectus tribus tuæ.

XII. Et ut implevit
sermone suos, dixit:
Mando vobis filii mei,
referte ossa mea ex Æ-
gypto, & sepelite me in
Hebron prope patres
meos. Et mortuus est
Benjamin centum vi-
ginti annorum & quin-
quaginta.

α λάμπων.

hic Cod. 62. inserit prepositionem in * lucem. 2 ac-
cendens 62.

ἐθηκεν αὐτὸν ἐν α. ὠρε-
 θεῖῃ. Καὶ ἐν τῷ β. εἰς
 49) τὸ ἐξόδον τῶν υἱῶν
 Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, αὐ-
 τοὶ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
 τῶν, ἀνήγαγον τὰ ὅσα
 τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν κρυ-
 φῇ, ἐν β. τόπῳ λεγομένῳ
 Χαναάν, καὶ ἐθαψαν αὐ-
 τὰς ἐν Χεβρὼν, ὡς καὶ τὰς
 πόδας τῶν πατέρων αὐ-
 τῶν. Καὶ αὐτοὶ ἐπέστρεψαν
 ἐκ γῆς Χαναάν, καὶ ὤκη-
 σαν ἐν Αἰγύπτῳ, ἕως ἡμέ-
 ρας ἐξόδου αὐτῶν ἐκ γῆς
 Αἰγύπτου.

exitus eorum 2 de" terra Ægypti.

Τέλος τῶν τριῶν Διαθηκῶν
 τῶν υἱῶν Ἰακώβ.

que in senectute bona:
 & posuerunt eum in
 thecam. Et in nonage-
 simo primo anno, ante
 exitum filiorum Israel
 ex Ægypto, ipsi, & fra-
 tres eorum, reduxerunt
 ossa patrum suorum in
 abscondito, in locum
 dictum Canaan. Et se-
 peliverunt & eum" in
 Hebron juxta pedes pa-
 trum suorum. Et ipsi
 reversi sunt ex terra Ca-
 naan, & habitaverunt in
 Ægypto, usque ad diem

3 Finis Testamentorum
 XII. filiorum Jacob".

49) Hæc bene correxit doctissimus Un. Dodwellus, ut mox
 apparebit.

Cæterum majus est, quod Vir Clarissimus mihi pariter ac eru-
 dito Lectori exhibuit beneficium, dum nuper Oxonium
 veniens, meque parandæ Tabulæ Chronologicæ superius p.
 515. promissæ manus admoventem inveniens, rogatus hoc
 onere me levare. ac eam, quæ mox sequitur, Tabulam lon-
 ge doctiori manu sua exarare, mihiq; communicare vo-
 luit. Quam ejus benevolentiam grato animo agnosco,
 gratoque calamo publice testatam facio.

α. ὠρεθεῖσα θεῖα. β. τῷ πολέμῳ.

1 Eos 62. 2 ex. 3 In Codice 62. hæc ad finem sunt adscri-
 pta: *Explicit Testamenta XII. Patriarcharum secun-
 dum translationem Domini Roberti Grossese, Lincoln.
 Episcopi.*

Tabula

Tabula Chronologica contracta de annis Patriarcharum ex mente Clariss. Dodwelli, cum eius observationibus.

Ab anno 75 Abrahami.	Jacobi ætatis.
161	76 (qui erat servitutis Jacobi apud Labanem octavus) natus Ruben.
164	79 Natus Simeon.
166	81 Natus Levi.
169	84 Natus Juda.
170	85 Natus Dan.
171	86 Nati Isaschar, Naphtalim & Gad.
172	87 Nati Zabulon & Aser.
173	88 Nata Dina.
174	89 Natus Joseph.
186	101 Natus Benjamin.
232	147 Mortuus Jacobus.
283	Mortui Simeon ætatis 120. & Josephus 110.
285	Mortui Ruben ætatis 125. & Zabulon 114.
287	Mortuus Juda, ætatis 119.
292	Mortuus Isaschar, ætatis 122.
294	Mortuus Dan, ætatis 125.
295	Mortuus Gad, ætatis 125.
297	Mortuus Aser, ætatis 126.
300	Mortuus Naphtali, ætatis 130.
302	Mortuus Levi, ætatis 137.
310	Mortuus Benjamin, ætatis 125.

Cum

Cum annum servitutis VII. absolvisset Jacobus, tum demum Liam duxit uxorem. Recte ergo filius primogenitus ad annum sequentem refertur, qui erat servitutis VIII.

VIII. anno Levi ingressi sunt in Canaanem, *Levi* 12. Atqui hoc cum anno XX. servitutis factum esse constet, Levi hoc anno ex mente Auctoris Testamenti XII. Patriarcharum natus est.

Hoc anno natus videtur Issaschar, minor Juda & major Zabulone. Notam autem anni nullam exhibet Auctor.

Naphtalim major Josepho, Naphtal. 1.

Gad, licet pro ordine horum testamentorum sit filius ἔρρα, & talis in Codice Græco Oxoniensi dicatur, ordine tamen Natalium filius ἰσδομῆ fuisse videtur, uti dicitur in Græco Cantabrigiensi, & Latina Roberti versione.

Zabulon cum nasceretur; (ἐν τῷ γεννηθῆναι με, inquit) Jacobus auctus est gregibus sorte virgarum Zabul. 1. Unde constat, ex mente Auctoris nativitatem Zabulonis uni istorum adscribendam esse annorum, quibus Jacobus Labani propter mercedem ex pecore servivit, non illis, quibus propter filias servitutem obiit.

Josephi annus natalis ex mente hujus auctoris incidit in XX. annum servitutis, ultimum propter pecora, quem tamen sacræ literæ ad finem anni XIV. servitutis propter filias referunt, cum nondum mercedem e pecore pactus esset, Genes. XXX. 25. 31. seqq.

Levi anno XVIII. ætatis occidit Sichem, Levi 12. Ex quo loco explicandus & determinandus est laxior numerus §. 2. ubi Levi dicit se ὡς ἐστὶν κ' fuisse, quando hanc cædem fecit.

Levi anno ætatis XIX. ἱερατεύσας Levi 12. nempe Sacerdos factus & edoctus ritum sacrificiorum ab avo Isaac, tunc adhuc superstite.

Benjamin natus anno Jacobi C. nempe expleto, Benjam. 1. Proinde anno Jacobi CI. labente.

Judæ anno XX. Bellum in Cananzos. Jud. 7.

Hoc ætatis suæ anno XXX. Ruben Balam poluit. Rub. 1. Morbo per menses VII. multatus, poenitentiam egit per annos VII. ibid. Tum Jacob apud Isaacum patrem fuit, Rub. 3. Supererat Isaacus ad annum Jacobi CXX. Gen. XXV. 26. XXXV. 28.

Judæ 22. incipiunt induciæ cum Esavo annorum XVIII. Jud. 9.

Josephus XVII. anno venditus, a cujus fine incipiunt forte anni VII. quibus Potiphari servivit, Joseph. 3.

Levi annos natus XXVIII. uxorem duxit Melcham. Lev. 12. 12. primus ejus filius Gerson dictus ibid.

Expletis annis VII. Josephus in carcerem conjicitur.

Levi ann. XXXV. natus filius secundus Caath. Lev. 12.

Issachar anno XXX. duxit uxorem. Issach. 3.

Anno XXVIII. socios habuit captivitatis Joseph pincernam Pharaonis & pistorem,

Post duos annos in gratiam Pharaonis receptus Josephus anno ætatis XXX. Gen. XLI. i. 46.

Levi anno XL. natus filius tertius Merari. Lev. ii. Græc.

Judæ XL. Bellum cum Esavo, quo cecidit Esavus τὸ ξω Jacobi. Jud. 9. Jacobi τὸ ξω mentio fit Gen. XLVIII. 22. Sed in Amoritas, non Idumæos. Judas nondum in Ægypto. ib. Imo sequitur annus unus, quo vixerit cum Thamare Annan. Tum anni duo viduitatis, antea quam rem cum ea haberet Judas, cap. ii. 12.

Zabulon ann. 38. vel 39. piscari cæpit, quinque ante annis quam descenderent in Ægyptum. Zab. 6.

Naphthalimi somnia, anno ejus XL. quæ eum adhuc in Palæstina fuisse supponunt, nondum in Ægypto. Naphth. 5. Πάλιν μετὰ μῆνας ἐπ' α Naphth. 6. Post venditionem Josephi, & tamen antea quam descenderent in Ægyptum. Naphth. 7.

Descendit Levi in Ægyptum anno æt. XL. Levi 12. Sed deest numerus supra XL. Juda enim Levi junior annum tunc agebat XLVI. Jud. 12. Levi ergo annum absolverat XLIX. qui in annum Jacobi incurrebat CXXX. quo descenderunt in Ægyptum. Gen. XLVII. 9.

Judæ XLVI. descensio in Ægyptum. Inde per annos LXXIII. vixit in Ægypto, Jud. 12.

Levi anno LXIV. nata Jochabed. Et quidem in Ægypto. Lev. 11. Eodem die natus maritus ejus Amram, Lev. 12.

Levi anno XCIV. nupsit Jochabed Amramo. Lev. 12.

Simeon

Simeon mortuus anno vitæ CXX. eodem, quo mortuus est Joseph. Sim. 1. 8. Josephi ossa custodiebant Ægyptii, quo minus deportarentur in Hebron, cum sepeliretur Simeon. Sim. 1. Hinc etiam constat, eodem anno utrumque mortuum esse, pro hujus Auctoris rationibus.

Anno Levi CXVIII. mortuus Josephus Lev. 12.

Ruben mortuus anno vitæ CXXV. post duos annos a morte Josephi, Rub. 1.

Zabulon mortuus an. CXIV. Lat. in Græco *ἐκατοσὼ τεσσαράκοντῳ καὶ δεκάτῳ*. Inepte, pro *ἐκατοσὼ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ*. Vicissim rectius in Græco 2. annis post mortem Josephi, quam in Latino 32. Zab. 1.

Judas mortuus ann. CXIX. Jud. 12. 26. Post Rubenem. Rub. 1.

Issachar mortuus anno ætat. CXXII. Issach. 7.

Dan mortuus anno ætatis CXXV. Dan. 1. *Μετά ταῦτα ἀνέγκαν τὰ ὅσα αὐτῷ*. Dan. 9.

Gad mortuus anno æt. CXXV. Gad. 1. vixit autem certe, pro nostri Auctoris rationibus, post Josephum. Monet enim ille moriens de Zelpha matre, prope Ballam & Rachelem sepelienda, Zelphæ, ut videtur, filios, tam Gadum quam Aserum. Imo etiam post Rubenem vixit. Utrumque enim alloquitur moribundus. Rub. 1.

Mortuus Aser anno vit. CXXVI. Gr. As. 1. Nec enim fidendum exemplari Roberti Lincoln. qua discrepat à Cod. Cantabrig. Certe post Josephum & Rubenem vixit, ut ex supra dictis patet.

Naphthalim mortuus anno CXXX. Græc. CXXXII. Lat. Naphth. 1.

Levi Mortuus anno vitæ CXXXVII. Lev. 19. Exod. VI. 16. Adhuc posterii ejus tertiæ duntaxat generationis erant, Lev. 12. Nondum ergo nati liberie conjugio Amrami cum Jochabed, pro hujus Auctoris hypothefibus. Ne quidem nata Mirjam, quæ, cum nasceretur Moyses, erat Adolescentula.

Benjamin mortuus anno vitæ CXXV. Benj. 1. 12. Gr. Deest in Latinis Codicibus numerus postremus loco tantummodo priori.

Anno Promissionis 340. Patriarcharum reliquias in Hebronem transtulerunt Israelitæ, præterquam Josephi: Pro hujus nimirum Auctoris rationibus. Moyses natus est anno Promissionis 350. Nam annum egit 80. anno Promissionis 430. quo discessit ex Ægypto. Sic fuerit Amramus annorum 121. cum nasceretur Moyses, pro hujus Auctoris rationibus. Alia omnia de Amramo Deme- trius. Et profecto verisimiliora.

Situm Patriarcharum plerorumque ex anno emortuali Josephi elicuimus Josephi autem natalem didicimus è natali Benjaminini, & quo pacto fuerit cum Jacobi ætate, promissionisque adeo Abrahamo factæ æra committendus. Hæc invicem collata docent, quem situm Patriarchæ illi teneant in annis 430. à promissione illa numerandis. Si minus vere, at saltem pro hujus Auctoris hypothefibus. Desunt autem, fateor, in aliis Patriarchis notæ temporum accuratæ, & in harum defectu ratiociniis indulgendum est, quæ tamen è propriis ejusdem rationibus arcessenda sunt.

sunt. Sic fuerit necessario Issacharis natalis ad annum aliquem medium inter Judæ Zabulonisque natales referendus. Est autem obscurissimum, quid senserit noster de filiis ancillarum. Sic autem sunt collocandi, ut juniores fuerint Juda, & Josephum tamen omnes ætate superarint. Nam post natum Judam Rachel ancillam marito dedit, suo tamen ipsi nomine parituram; cum scilicet Lia, parere defuisset. Gen. XXIX. 35. Innuit profecto Liam uno saltem anno partum intermisisse. Itaque illo ipso anno, quem intermisit Lia, primum filium Rachel è Bala suscepit, nempe Danem, & sequenti secundum Naphthalimum. Sic duos habuerit Rachel filios eo spatio quo unicum pepererit Lia Issacharem. Inde gloriatur victam a se in Puerperii lucta illa sororem. Mox tamen sororis exemplum æmulata Lia, ipsa quoque Zelpham ancillam marito collocavit; adeo ut ille primus Zelphæ filius Gadus in eundem cum Naphthalimo annum concurreret, sic tamen, ut fuerit Naphthalimo paulo junior. Referentur ad sequentes annos Aser & Dina, quos Josepho majores fuisse docet Textus Geneseos. Nec ullus supererit hiatus inter Judam & Josephum. Sic annum egerit Dina, cum raperetur XIII. cum Levi frater ageret, pro nostri Auctoris mente, XX. Uno nimirum anno major ætate nubili, pro more Romanorum. Sic incidet mors Gadi in annum Promissionis CCXCV. Annum scilicet ante reliquiarum translationem XLV. Credidit enim Auctor, post mortem Josephi, reliquias Josephi, ne transferrentur in Hebronem, ab Ægyptiis fuisse custoditas, pro-

pter quoddam . quod comminiscitur . Oraculum: nec inde licuisse Patriarchas alios , qui post illum obierunt , in Hebrone sepelire . Sic legimus in Testamento Simeonis , c. 8. Patriarchas ergo illi superstites thecis reconditos fuisse ait, donec otium esset ab Ægyptiis , quo illos liceret in Hebronem deportare . Sic in Testamento Rubenis , cap. ult. *Et posuerunt eum in thecam, usquequo referentes eum ex Ægypto, sepelierunt in Hebron in spelunca duplici, ubi Patres eius dormierunt.* Et in Simeone c. 8. *Et posuerunt eum in thecam lignorum, quæ non putrescunt, ut reducerent ossa ejus in Hebron.* In Levi c. ult. *Et posuerunt eum in thecam, & postea sepelierunt eum in Hebron &c.* Videmus hic unam eandemque operam fuisse in plurium Patriarcharum funeribus procurandis. Itaque hinc intelligenda sunt aliorum Testamentorum loca, in quibus idem innuitur, sed obscurius. Tempus docemur in Testamento Benjamin, quo Patriarchas omnes, excepto Josepho, in Hebronem transtulerint Israelitæ: nempe annum fuisse ante exitum filiorum Israel ex Ægypto nonagesimum. Sic enim Codex uterque Græcus. Male ergo Codices Latini, qui unum præterea addunt annum. Est enim sane verisimillimum, Robertum Lincolnensem non alio usum esse Codice ad versionem suam concinnandam, quam Cantabrigiensi, vel qui ei admodum similis fuerit. Sed vicissim e Latinis corrigenda Græca: καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐξόδῳ Legendum πρὸ τῆς ἐξόδου. Annus ille ante Exodum nonagesimus, idem erat a Promissione Abrahamo facta & quadragesimus. Tum ergo translata fuerint, si huic Auctori fides, Patriar-

triarcharum reliquiar. Reverſos enim e Canaam
 Iſraelitas habitaffe tradit in Ægypto, uſq; ad diem
 exitus eorum. Ita Teſtamentum ejusdem Ben-
 jamin. Tum bello aliquo occupatis Ægyptiis, oc-
 caſionem captaffe refert Iſraelitas, Patriarchas ſuos
 ad Hebronem transferendis, opera tamen, ut
 vel ita Ægyptios laterent, clancularia. Ita Teſt.
 Simeonis loc. cit. *Et reduxerunt ea clam in bello Ægy-
 ptiorum.* Hunc annum cum anno à morte Gadi V.
 committit illius Teſtamentum. Sic enim habet:
 καὶ μετὰ πέντε ἔτη ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς χεβρών. Ita
 ſentire ne quidem potuit Auct̃or. Sic enim natus
 fuiſſet poſt venditum Iosephum, quem tamen no-
 ſter facit Iosepho inſenſiſſimum. Facile inde con-
 ſtat, deſſe numerum majorem. Reſcribendum
 ergo: μετὰ τεσσαράκοντα πέντε vel, μετὰ μ. πέν-
 τε. Ita procedunt omnia, pro noſtris calculis, re-
 ſtiſſime. Obierit enim Dan anno Promiſſionis
 225. qui erat annus ante reliquiarum deportatio-
 nem XLV. Inde ſitus ille, quem Gado aſſignavi-
 mus, mirifice confirmatur. Ita ergo ſenſit noſter
 Auct̃or, ſiquid ſenſerit ſibi conſentaneum. Non
 tamen proinde pro vero mox habendum eſt, quod
 verum ipſe crediderit. Id potius colligerem,
 Chronologiam illam de his temporibus omnem,
 quæ ſacro Textu non nititur, vel e ratiociniis ho-
 minum, vel fide mala oriundam eſſe. Noſter cer-
 te alia omnia ſentit a Demetrio apud Eusebium lib.
 IX. de Præparat. Evangel. c. 21. Quod ſane fieri
 vix potuit, ſi fuerint, utrivis corva, quæ neſci-
 mus, præter ſacras literas monumenta. Hoc ita-
 que operam dedimus, ut Auct̃ori, qualescunque
 fuerint,

fuerint, suæ saltem constarent rationes; non autem, ut pro illis fide nostra juberemus. Erit autem ne quidem hoc inutile, ut intelligantur veteres, nostro tamen juniores, si qui forte venerandis Patriarcharum nominibus hallucinati illum secuti fuerint, etiam errantem. Est autem admodum receptus apud nuperos Chronologos error errorumque aliorum fons, quod ne quidem in veteribus satis accurate distinguant Historica de rebus sibi exploratis Testimonia ab eorundem veterum conjecturis atque ratiociniis. Hæc enim si internoscerentur, non quælibet effata pro Historicis haberent Testimoniis. *Hucusque Clarissimus Dodwellus.*

HAbes ita Lector Benevole, Testamentum XII. Patriarchis falso quidem inscriptum, lectum tamen jampridem Origeni & aliis antiquis, recusum igitur hoc loco integrum ita uti Grace illud ex Codd. MSS. Cantabrig. & Oxon. primus edidit notisque illustravit vir Clariss. Jo. Ernestus Grabe, * in spicilegio Patrum & hereticorum seculi I, Oxonia 1699. 8. adjuncta veteri latina versione quam Robertus Groossetest, Episcopus Lincolnensis, condidit circa A. C. 1242. Grabijs vero contulit cum duobus MSS. Bibl. Bodlejane. Sapius hac antelucem viderat sed minus emendate ut A. 1483. per Menradum Molterum & Augustinum Landskron. & Hagenoæ 1532. 8. Paris. 1549. &c. Illius illa calamo exarata jam est Vincentius Bellovacensis, Roberti æqualis, in specu-
la

* Obiit diem supremum vir doctissimus atque de Antiquitate Ecclesiastica insigniter meritus anno superiore 1712.

lo Historiali lib. 2. cap. 125. seq. Occurrit & MSta in variis Bibliothecis ut Basileensi, ubi teste Spizelio in arcanis Bibliothecar. detectis p. 46 inscribitur Testamenta Patriarcharum XII. de Christi Nativitate: nec minus in Paulina Lipsiensi, quem Codicem evolvere me olim memini beneficio Joachimi Felleri & μααρίτῃ, qui cum Bibliotheca illi in patria mea cum magna laude praeerat. Germanice saepius prodiit ut Augusta Vindel. 1544. 12. Argentorati 1596. 12. & Hamburgi 1637 8. Etiam Belgice exscriptum typis est, Amstelod 8. & Danice A. 1601. Quod vero ex Hebraico translatum sit Grace, ut in praefatione versionibus praefixa legas, vellem certioribus constaret testimoniis, licet auctori praefationis illius hoc assentiuntur viri praestantissimi Tho. Bangius in Cælo Orientis p. 21. & Rev. Benthemius in Commentario de statu Ecclesiae Anglicanae p. 587. aliique. Neque stylus ostendit Hebraice scripta fuisse, ut affirmat Sgambatus in Archivis V. T. p. 206. Sed verisimilius videtur, compositum esse Grace (sub idem tempus quo Hermæ Pastor & Sibyllina quæ antiqui Patres Christiani laudant fuere supposita) ab aliquo Judaizante Christiano in lectione LXX, Interpretum nequam hospite. Aubertus Miræus in auctuario de Scripturis Ecclesiasticis scribit Sixtum Senensem Testamentum hoc Bibliotheca sua sanctæ inseruisse: Sed fefellit eum memoria. Legitur tamen illud latine in Micropresbyterico Basil. 1550. & in Orthodoxographis utriusque editionis ibid. 1555. & 1569. & in Bibliothecis Patrum toties repetitis, & cum Emmanuelis Thesauri Patricii Taurinensis & Aloysii Iuglaris S. I. elogio Patriarcharum & Christi Jesu Dei Hominis, Moguntia 1665. 8.

CXXXVI. JOSEPHUS *Phœnix, Serapis, Adonis, Thamuz item & Osiris atque Hermes Ægyptiorum, Literarum & Matheſeos inventor.*

Sub fabula de *phœnice* ave res Jacobi & Josephi quærere jubet Petrus Texelius in *Phœnice viſo & audito*, Rotterdam. 1703. 4. Aliis Josephus est *Serapis* cujus lepidam etiam proferunt etymologiam, volunt enim dictum veluti *Σαρᾶς ἀπο*, *Sarae progeniem*. Vide Mottanum Vayerum T. 12. Operum p. 38. Pingi autem Serapim cum modio super capite, in memoriam curæ frumenti quam pro Ægypto gesſit Josephus, cum eam caritas annonæ tam graviter affligeret. Paulinus natali XI. S. Felicis versu 100.

— — ut *Serapis sanctum formaret Joseph*
Nomine ferali abscondens venerabile nomen
Cum tamen ipsa fidem simulacri forma doceret
Qua modius capiti superest — —

Confer Rufinum II. 23. Hist. Eccles. Baronium ad A. C. 389. & præcipue Guilelmum Bonjour in diss. laudanda infra cap. CXXI. Nec minus latere Josephum, cultumque esse sub nominibus *Thamuz*, *Osiridis* & *Adonidis*, contendit V. C. Io. Braunius IV. 13. selector. sacrorum. Aliis denique est *Theût* sive *Hermes Ægyptiorum*, clarus ille artium & scientiarum repertor, ut Theophilo Galeo in *Philosophia generali* p. 15. seq. Vide etiam Lambecium prodromi Hist. literar. p. 57. seq. & Sgambatum Archiv. V. T. p. 205. Aben Esra ad Psalm. CV. 22. *Quod Psalmus habet, Seniores Pharaonis eruditos esse & Josephum*

Josepho, id ita est intelligendum, consedisse nempe illos, discipulorum instar, coram Josepho. Et vox □□□□, qua erudisse dicitur, est hoc loco accipienda, ut eo, quo aves cæli erudiri dicuntur & homines (Job. XXXV. II.) Docuit nempe eos ignotam illis antea sapientiam. Confer Eybonis Hoppe Exercitationem de philosophia Josephi proregis Ægypti, Helmstad. 1706.

CXXXVII. Josephi Precatio *.

Origenes Tomo III. in Genesim apud Eusebium VI. praparat. c. II. p. 292. & in Philocalia Origenis c. 23. p. 76.

Αλλὰ τῶν πλησίον βιβλίων περιέχοντι τὰ μέλλοντα προφητικῶς ὅτι πᾶς ἕρως δύναται, οἷον βιβλίων. Θεῶν, περιέχοντα μέλλοντα. διόπερ ἐν τῇ προσευχῇ ἡ ἰωσήφ δύναται ἕτω νοεῖν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῆς ἰα-

Sed voluminis alicujus instar, futurum prophetica dictione complexi, universo quoque cælo, qui Dei liber quidam est, contineri futura possunt. Itaque hunc in modum intelligi potest, quod

Bbb 5

καὶ,

* Henr. Dodwellus in loco supra p. 555. adducto τῇ προσευχῇ ἡ ἰωσήφ accipit non de precibus quas dixerit Joseph, sed quibus Josepho benedixerit pater ejus Jacobus. Apud Lambecium vero p. 64. prodromi Hist. literariæ, ubi de hac Apocrypha precatione disserit, duo gravissima typorum vel calami errata in utraque editione emendanda sunt. Nam pro verbis: & Procopius Gazæus in sua synopsis, legendum: Procopius Gazæus & Athanasius in sua synopsis. Deinde pro verbis: Et S. Athanasius quidam locus qui hic ab Origene citatur, legendum: qui hic ab S. Athanasio citatur.

κῶβ, ἀνέγνων γὰρ ἐν ταῖς
πλαξὶ τῷ ἔρανον, ὅσα
συμβήσεται ὑμῶν καὶ τοῖς
ἐξοῖς ὑμῶν. τάχα ἢ καὶ τὸ,
εἰλιγνῆσθαι ὁ ἔρανος ὡς
βιβλίον, τὰς λόγους τὰς
περιεχομένας, σημαντι-
κὰς τῶν ἐσαμμένων δηλαῖ
ἐπαρτιωθησομένας, καὶ ἵν'
ἔτιωσ εἶπω, πληρωθησο-
μένας, ὥστε λέγονται αἱ
προφητεῖαι πεπληρώσθαι
τῷ ἐκβεβηκέναι.

in Josephi precatatione à
Jacobobo dicitur; *Legi in
tabulis cæli, quæcunque ac-
cident vobis & filiis vestris.*
Quin etiam illud *, *Com-
plicabitur Cælum quasi li-
ber*, eo fortassis pertinet,
ut impressas ipsi rerum
futurarum significatio-
nes perfectum, quasi-
que completum iri de-
monstret, quemadmo-
dum ipso rerum exitu
completa vulgo Pro-
phetarum dicuntur ora-
cula.

Petrus Daniel Huetius in notis ad h. l.

Crederes locum hunc respexisse Plotinum cum ait lib. 3. Enn. 2.
cap. 7. ἔστω τοῖνυν ὥστε γράμματα ἐν ἔρανον γραφό-
μενα αἰεὶ, εἰ γεγραμμένα καὶ κινῆμενα, ποιῶντα μὲν τὰ
ἔργον καὶ ἄλλο. ἐπακολουθήτω ἢ τῷ ἢ ἡ παρ' αὐτῶν
σημασία, &c. *Sint igitur velut litteræ in cælo, quæ scriban-
tur, vel si jam scriptæ sunt, moveantur perpetuo, & hoc aliud-
que opus efficiant.* Unde sequatur significatio quæ ab ipsis porten-
dunt, &c. Enn. 3. lib. 1. cap. 6. de astris loquens: παρέχεται
ἢ καὶ ἄλλην χρείαν τὴν τῷ εἰς αὐτὰ ὥστε γράμματα,
βλέ-

* Locum hunc ex Es. 34. 4. producit Origenes, non ex preca-
tione Josephi, ut sibi persuasit Sandius lib. de Origine anime
p. 103. qui inde venit in falsam hanc opinionem, ut Esaiam
& Iohannem Apocalypsi. VI. 14. verba Apocryphi illius
scripti repetisse crederet, ac profiteretur.

βλέποντας, τῆς τὴν τοιαύτην γραμματικὴν εἰδότης, ἀναγινώσκειν τὰ μέλλοντα, ἐκ τῶν χρημάτων κατὰ τὸ ἀνάλογον μεθευόνας τὸ σημαίνον. *Alteri quoque usui sunt, quod nempe qui ejusmodi literatura periti sunt, ea tanquam literas afficientes legant futura, ex figuris servata analogia significationem rimantes.* Origenem autem hic scire αὐτολεξεῖ sequitur Procopius in Genesin.

Idem Origenes in eadem Philocalia p. 79. edit. Oxon.

Νῦν γὰρ, ὡς πρὸς τὴν λέξιν, τὸ προφητικὸν ἐξελέξαμεν· εἰ δέ φησιν ὁ Ἰακώβ· ἀνεγνώκενα ἐν ταῖς πλαξὶ ἔβρανῃ ταὶ συμβησόμενα τοῖς υἱοῖς αὐτῷ, καὶ ὅσον ἐπὶ τούτῳ ἀντιλέγοι τις ἂν ἡμῖν, ὅτι ἐναντία οἷς εἰρήκαμεν δηλῆται διὰ τὴν γραφὴν· ἐλέγομεν γὰρ ἄνθρωπον ἀκαταλήπτως ἔχειν τῶν σημείων, ὃ ὃ Ἰακώβ φησιν ἀνεγνώκενα ἐν ταῖς πλαξὶ ἔβρανῃ· ἀπολογησόμεθα ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς σοφοί, πνεύματι πείωστέρω χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἢ ἀνθρωπίνως, θείως ὃ διδάσκειναι τὰ ἀπόρρητα.

Jam dictum Prophetæ, quoad nudam literam, exsoluimus: si vero Jacob ait legisse se in tabulis cæli quæ filiis suis eventura sunt, atq; idcirco nobis opponat aliquis contraria iis, quæ diximus, per Scripturas declarari: hominem quidem dicebamus signa non posse comprehendere; at Jacob in tabulis cæli ait se legisse: respondebimus nostros sapientes, excellentiorē spiritu quam pro humana natura usos, non humanitus, sed divinitus arcana edoctos; quemadmodum Paulus

ὥστε

ὡςπερ ὁ Παῦλος, λέγων.
 Ἦκουσα ἄρρητα ῥήματα, ἃ
 οὐκ ἔξεν ἀνθρώπων λαλή-
 σαι· ἴσασι γὰρ τροπῶν
 ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς
 καιρῶν, ἐνιαυτῶν κύκλους,
 καὶ αἰερῶν θέσεις, οὐκ ἀπ'
 ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώ-
 πων, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματι
 ἀποκαλύπτονται αὐτοῖς,
 καὶ καθαῖς, ὡς θέλει ὁ
 Θεός, τὰ θεῖα ἀπαγγέ-
 λονται. καὶ ἄλλως ἢ ὁ
 Ἰακώβ μείζων ἢ κατὰ ἀν-
 θρώπων ἦν, πλεονέκων τὸν
 ἀδελφεὸν αὐτοῦ, καὶ ὁμολο-
 γῶν ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ βί-
 βλῳ, ἀφ' ἧς παρεθέμεθα
 τὸ, λέγοντων ἐν ταῖς πλαξὶ
 ὑμῶν, εἶνα ἀρχιχιλίαρχ-
 οῦ δυναμέως Κυρίου καὶ
 ὄνομα πάλαι πεκτημένον
 Ἰσραήλ· ὅπερ ἐν σώματι
 λεπτεργῶν ἀναγνωρίζει,
 ὑπομιμνήσκοντες αὐτὸν
 ὡς ἀρχαγγέλου Οὐριήλ.

dicit,* *Audivi arcana ver-
 ba quæ non licet homini lo-
 qui*: sciunt enim conver-
 sionum mutationes &
 temporum, annorum
 orbes, siderum positio-
 nes, non ab hominibus,
 neque per homines, sed
 spiritu aperiente ipsis, &
 pure nudeque, ut vult
 Deus, res divinas enun-
 tiant. Nam & Jacob
 homine major erat, qui
 supplantaret fratrem su-
 um, & fatetur in eo
 ipso libro, ex quo pro-
 tulimus, *Legi in tabulis
 celi*, se esse principem
 tribunorum potentia
 Domini, & jampridem
 habere nomen Israel:
 quod quidem corpore
 ministrans recognoscit,
 in memoriam revocan-
 te, ipsumque submo-
 nente Uriel archange-
 lo.

Procorius Gazæns in I. Genesios p. 29.

Præterea ut magis suam opinionem stabiliant;
 adducunt illud testimonium ab Jacobo dictum ex
 ora-

* 2. Cor. XII. 4.

oratione Josephi: *Legi in tabulis cæli quædam contingenti vobis, & filius vestris. Huc applicant & illud Esaiæ: involventur cæli ut liber.*

Idem Origenes Tomo V. in Johannem p. 77. seq.

Εἰ δέ τις προσίειται καὶ τῶν παρ' εβραίοις φερομένων ἀποκρύφων τὴν ἐπιγραφομένην ἰωσήφ προσευχὴν, ἀνταρῶς τὸ τοῦ δόγμα καὶ σαφῶς εἰρημὸν ἐκείθεν λήψεται. ὡς αἶσα οἱ ἀρχῆθεν ἐξαίρετον τι ἐχρηκότες πρὸς ἀνθρώπους, πολλῶ κρείττους τυγχάνοντες τῶν λοιπῶν ψυχῶν, ἀπὸ τῶ εἶναι ἄγγελοι ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην καταβεβήκασι φύσιν. Φησὶ γὰρ ὁ ἰακώβ. ὁ γὰρ λαλῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ ἰακώβ, καὶ ἰσραὴλ, ἄγγελος θεῶ εἰμὶ ἐγώ, καὶ πνεῦμα ἀρχικόν, καὶ ἀβραάμ, καὶ ἰσαάκ προσκτίσθησαν πρὸς τὸ πᾶν τοῦ εἶργου. ἐγὼ δὲ ἰακώβ * κληθεῖς ὑπὸ ἀνθρώπων ἰακώβ, τὸ δὲ ὄνομά μου ἰσραὴλ, ὁ κληθεῖς ὑπὸ θεῶ ἰσραὴλ, ἀνὴρ ὁρῶν θεόν,

Quod si quis admittat Precationem Joseph inscriptam in his libris, qui apud Hebræos dicuntur apocryphi, mox hoc dogma etiam aperte dictum inde sumpturus est: perinde quasi qui a principio eximium aliquid præ hominibus habuerunt, longe meliores cæteris animabus, cum Angeli essent, ad humanam descenderint naturam. Inquit ergo Jacob: Ego qui ad vos loquor, Jacob sum & Israël, Angelus Dei sum ego, & spiritus primarius, & Abraham, & Isaac ante omne opus creati fuerunt. Ego autem Jacob, vocatus ab hominibus Jacob, nomen vero meum Israël, qui vocor Israël à Deo, ut videtur Deum, quoniam ego primogenitus

* Interpres legit ὁ κληθεῖς, rectius.

ὅτι ἐγὼ πρωτόγονος πάν-
 τος ζώων ζωνδίων ὑπὸ
 Θεῶ. καὶ ἐπιφέρει. ἐγὼ ᾧ
 ὅτε ἤρχόμην ἀπὸ μεσοπο-
 ταμίας καὶ συρίας, ἐξ-
 ἤλθεν ἔριήλ ὁ ἀγγελος
 Θεῶ, καὶ εἶπεν ὅτι κα-
 τέβην ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
 κατέσκηνωσα ἐν ἀνθρώ-
 ποις, καὶ ὅτι ἐκλήθην ὀνό-
 ματι ἰακώβ, ἐζήλωσε καὶ
 ἐμαχέσατό μοι, καὶ ἐπά-
 λαιε πρὸς με, λέγων προ-
 τερήσειν ἐπάνω σοῦ ὀνόματός
 μου τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἦ
 πρὸ πάντων ἀγγέλων. καὶ
 εἶπα αὐτῷ τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 καὶ α) πρωτός ἐστιν ἐν υἱοῖς
 Θεῶ. ἔχι σὺ ἔριήλ ὀγδο-
 ἔμω, καὶ ἐγὼ ἰσραὴλ ἀρχ-
 ἀγγελος, δυναμὶς
 κυρίας, καὶ ἀρχιχιλίαρχός
 εἰμι ἐν υἱοῖς Θεῶ; ἔχι ἐγὼ
 ἰσραὴλ ὁ ἐν προσώπῳ Θεῶ
 λειτουργός πρωτος, καὶ
 ἐπεκαλεσάμην ἐν ὀνόματι
 αἰσβέσω τὸν Θεόν μου. εἰκὸς
 γὰρ ἦτα ἄληθώς ὑπὸ τῶ
 ἰακώβ λεγομένων, καὶ ἀπὸ
 τοῦ ἀναγεγραμμένων, καὶ

nitus omnis animantis à
 Deo animati. Et subjun-
 git: Cum vero ego venissem
 à Mesopotamia Syria, exiit
 Uriel Angelus Dei, et dicit,
 se descendisse ad terram, et
 habitasse inter homines, et
 quod vocatus fuisset nomine
 Jacob, emulatusque est, et
 pugnavit mecum, et lucra-
 tus est, mihi dicens, suum
 nomen primas habere supra
 nomen meum, et ante o-
 mnem Angelum. Interro-
 gavi quoque eum de nomine
 suo, et quomodo esset inter
 filios Dei. Nonne tu es Uriel
 octavus à me, et ego Israël
 Archangelus, potentia Do-
 mini, et princeps tribunus
 militum inter filios Dei?
 Nonne ego Israël in persona
 Dei, minister primus, et in-
 vocavi nomine inextingui-
 bili Deum meum? Proba-
 bile enim est his à Jacob
 vere dictis, & ob hoc
 scriptis, etiam illud: *
 In meo supplantavi fra-
 trem suum, prudenter

τό

* Os. 12. 4.

α) ἰσρ. πρωτος εἰς Ambrosio Ferrario interprete.

το· ἐν κοιλίᾳ ἐπέβησε τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, σωετῶς
 γεγενῆσθαι· ἐπίστησον ὅτι
 τὸ διαβόητον πρὸς ἰακώβ
 καὶ ἡσαὺ ζήτημα λύσιν
 ἔχει, ἐπεὶ μηδέπω γεννη-
 θέντων, μηδὲ πραξάντων
 τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα
 ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις
 τοῦ θεοῦ μὴ, ὅκ ἐξ ἔργων
 ἀλλ' ἐκ τοῦ καλεῖν τοῦ ἡρῶ-
 θη, ὅτι ὁ μείζων δαλεύσει
 τὸν ἐλάσσονα, καὶ ἀπεργε-
 γραπταί, τὸν ἰακώβ ἡγά-
 πησα, τὸν ὃ ἡσαὺ ἐμίση-
 σα· τί ἔν ἐξ ἑμῶν, μὴ ἀ-
 δικία πρὸς τὸν θεόν; μὴ
 γένειο. μήπω ὃ γεννηθέν-
 των, μηδὲ πραξάντων τι
 ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἢ ἡ
 κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ
 θεοῦ μὴ, ὅκ ἐξ ἔργων,
 ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ καλεῖν τοῦ
 ἡρῶθῃ· ὁ κατὰ τρεχόντων
 ἔν ἡμῶν ἐπὶ τὰ πρὸ τοῦ
 βίβλῃς ἔργα, πῶς ἀλη-
 θές το μὴ εἶναι ἀδικον
 πρὸς τὸν θεόν τοῦ μείζονος δα-
 λεύοντος τὸν ἐλάττονα καὶ
 μισθμῶν πρὶν ποιῆσαι τὰ
 ἀξια τοῦ δαλεύειν καὶ τὰ

factum fuisse. Inspice
 vero, num celeberrima
 quaestio de Iacob & Esau
 solutionem habeat :
 quandoquidem *** non-*
dum natis pueris, cum ne-
que boni quidpiam fecissent,
neque mali, ut secundum
electionem propositum Dei
maneret, non ex operibus,
sed ex vocante dictum est il-
li : Major serviet minori &
sic ut scriptum est, Iacob di-
lexi, Esau vero odio habui.
Quid igitur dicemus? Num
injustitia est apud Deum:
Absit. Si autem cum
 nondum nati fuissent,
 aut aliquid boni egis-
 sent, aut mali, ut secun-
 dum electionem pro-
 positum Dei maneret,
 non ex operibus, sed ex
 vocante dictum est.
 Non recurrentibus er-
 go nobis ad opera hanc
 vitam praecedentia,
 quomodo verum erit,
 injustitiam non esse
 apud Deum, si major
 minori serviat, odio ha-
 bitus

ἀξία ἔμισέσθαι, ἐπὶ
πλείον ἢ παρεξέβηκεν
καὶ λαβόντες τὸν πρὸς
ἱακωβ λόγον, καὶ μαρτυ-
ρώμενοι ἡμῖν ἐκ εὐκατα-
φρόνητον γραφὴν, ἵνα πι-
τικώτερον ὁ πρὸς ἰωάννη
γένηται λόγος, καὶ α-
σχευάζων αὐτὸν, καὶ αὐ-
τὴν ἔησάμεν φωνὴν, ἀγ-
γελον ὄντα ἐν σώματι γε-
γονέναι ὑπὲρ ἔμαρτυρήσαι
τῷ φωτί.

bitus, antequam digna
vel servitute, vel odio
faciat? Sed latius di-
gresfi sumus sermonem
Jacob assumentes, & ad-
ducentes nobis in testi-
monium Scripturam
haud ita facile contem-
nendam, ut confirma-
tior de Joanne oratio ea
esset, quæ astruit eum
Angelum existentem,
juxta Esaiæ vocem, in
corpore advenisse testi-
ficaturum de luce.

Michael Glycas parte 2. Annalium p. 171.

Τὸ ὅτι Οὐριήλ, καὶ αὐ-
τὸς σοφὸς τῷ ὄντι ψελ-
λὸς, ὅτε τὰ τ' παλαιὰς
ὅτε τὰ τ' νέας ἡμῖν ἐγνώ-
ρισεν, ἔστι δὲ τι βιβλίον
Ἑβραϊκὸν ἀγνωστον τοῖς
πολλοῖς, προσευχὴ ἢ ἰω-
σήφ ἐπιγεγραμμένον. Ἐν-
θεν δὴ ὁ ἐκείνης πατὴρ ἱα-
κωβ εἰσῆλθαι τῷ δὴ
τῷ ἀγγέλῳ (καὶ τῷ) Ῥα-
φαήλ λεγόμενον, καὶ
ἀρτι τοῖς Ἑβραίοις ὡς καὶ

Apellatio Urielis, ut
vere sapiens vir Psellus
scripsit, nec prisci fœde-
ris libris, nec novi con-
tinetur, sed extat in li-
bro quodam Hebraico
qui vulgo non est no-
tus, habetque inscriptio-
nem precatationis Jose-
phi: quo in libro Jose-
phi pater Jacobus hoc
cum Angelo (& cum)
Raphaële colloquens
introducitur. Liber ipse

τὰ ἄλλα τῶν ἀποκρύφων
ἀπὸ αἰτέων ἡθέρηται.

apud Hebræos, ut alii
quoque Apocryphi pro
rejectione ducitur, & ni-
hil auctoritatis habet.

Locum Athanasii e Synopsi S. Scripturæ, qui
Προσευχῆς Ἰωσήφ diserte inter Apocrypha V. T.
meminit, & Nicephori qui in stichometria sua ei
tribuit εἰχῆς αῖς sive versus MC. habes supra p.
402. 403.

Rich. Simon T. 2. Bibl. Critica p. 238-242.

Origene, qui met ordinairement tout en œu-
vre dans ses Ecrits, a employé l'autorité de la
Priere de Joseph, pour montrer que S. Jean. Bap-
tiste, qui étoit un Ange, a été envoyé en cette qua-
lité pour servir JESUS CHRIST. Mais les prin-
cipes que ce sçavant Homme suppose apres son
prétendu Joseph, ne s'accommodent gueres avec
notre Théologie. Ils conviennent plutôt avec le
Platonisme, qu'avec la veritable croyance de l'E-
glise. On y voit je ne sçai quoi qui n'est gueres
éloigné de la Doctrine des Juifs Cabbalistes. O-
rigene * insinuë la préexistence des ames, qui
ayant fait des actions au dessus de la nature humai-
ne, & étant bien plus excellentes que les autres
ames, parce qu'elles sont Ange, sont descenduës
pour se revêtir d'un corps. Il est aisé de voir, que
cette Vision a été prise des Platoniciens, laquelle
a été adoptée par les anciens Juifs Hellenistes, qui
sont les Auteurs de cette Priere, selon Origene,
Ccc des-

* Orig. to. 5. in Jean. p. 77.

desquels les anciens Sectaires l'auront empruntée.

Origene a donné de l'autorité a ces anciens Livres apocryphes, parce qu'ils lui servoient à établir de certains dogmes qu'il avoit plutôt tiré de la Philosophie Platonicienne, que des Ecrits de Apôtres.

Comme il ne nous reste que fort peu de choses de l'ancienne Priere attribuée à Joseph, il est difficile de sçavoir, si les Juifs Hellenistes ou les anciens Sectaires du Christianisme en sont les Auteurs. Il se peut faire qu'originellement elle vienne des premiers, & que les autres qui les ont souvent copiez, l'ayent adoptée. On doit dire la même chose de plusieurs autres Livres de cette nature, dont on trouve les pensées dans quelques uns des plus anciens Ecrivains Ecclesiastiques. Comme dans ces tems-la on n'avoit pas réglé & fixé la Théologie sur le pied qu'elle est depuis plusieurs siècles, les Theologiens d'alors prenoient de grandes libertez. Ils ne faisoient aucun scrupule d'inserer dans leurs écrits les témoignages de plusieurs pieces, qui étoient manifestement apocryphes & sous de faux noms. Ils ne se piquoient pas de justesse & d'exaëtitude.

Il est constant, qu'avant l'établissement de la Religion Chrétienne, les Juifs appelez Hellenistes grands Faux-monnoyeurs en fait de Livres, en avoient fabriqué plusieurs qu'ils attribuoient a leurs anciens Patriarches, pour faire illusion plus facilement par ces noms illustres. Des qu'ils eurent la connoissance des Livres Grecs par le moyen

moyen de la langue Grecque, qui devint leur langue maternelle dans les lieux où ils furent dispersés, ils imitèrent la methode des Ecrivains Grecs qui ont été de grands menteurs. Ce fut à l'imitation de ces Ecrivains, qu'ils remplirent leurs Livres de fictions & de contes qu'ils forgèrent exprés. J'aurois beaucoup d'autres choses à vous dire la-dessus: mais ce que je viens d'observer en general est plus que suffisant, pour vous faire connoître l'origine de certaines opinions étranges, qui se trouvent dans quelques uns de nos anciens Ecrivains Ecclesiastiques, & principalement dans Clement d'Alexandrie, & dans Origene.

CXXXVIII. *Colloquium Josephi cum uxore Potipharis, in Talm. Babylonico Tract. Joma, c. 3. fol. 35. col. 2. ex versione V. C. Georgii Elieseris Edzardi.*

R Abbini tradiderunt: Pauper, & dives, & impius, comparebunt (*aliquando*) coram judicio (*divino.*) Ad pauperem dicent; Quare non vacasti studio Legis? Si respondeat, pauper fui & sollicitus circa victum, excipient, num pauperior fuisti Hillele? Narrant de Hillele Seniore, quod singulis diebus (*antequam se conferret in Scholam*) negociando fuerit lucratus dimidium denarium, cujus partem dimidiam dederit ostiario, (*qui in scholam ingressuros vel intro mittebat vel excludebat,*) partem veto alteram insumserit in suum familiæque suæ victum. Aliquando autem Hille-

lem hunc dicunt nihil invenisse quod lucraretur, tumque ostiarium non admisisse illum in scholam; Hillelem autem per parietes scholæ sursum reptasse, atque (*extra scholam*) ante fenestram consedisse, ut ibi audiret verba Dei vivi ex ore Schemajæ & Aftaljon. Tradunt, fuisse tum vesperam Sabbati (*s. profestum*,) & solstitium Decembris, nivemque (*copiose*) super ipsum de cælo decidisse. Quando autem aurora esset exorta, dixisse Schemajam ad Aftaljon; O Aftaljon frater mi! Domus, hæc nunquam non solebat esse lucida, hodie autem est caliginosa, forte ergo est dies nubilosus. Sed quum accuratius suspexissent, vidisse ipsos imaginem hominis in fenestra. Ascendisse proinde, atque invenisse Hillelem ad trium ulnarum altitudinem nive tectum; protinusque ipsum liberasse nivi ista, qua tegebatur, lavisse, obtexisse atque ad pyram locasse, (*ut calefieret*,) quin & pronunciasse, dignum omnino illum fuisse, cujus causa profanaretur Sabbatum. Ad divitem dicent; Quare tu non vacasti studio Legis? Si respondeat, dives fui, & sollicitus circa administrationem opum mearum; excipient, num opulentior fuisti R. Eleazare? Narrant de Eleazare hoc, filio Charsum, quod Parens ipsius ipsi reliquerit mille civitates in continenti, similiterque etiam mille naves in mari, ipse tamen quotidie utrem farinae (*pro viatico*) sumserit super humeros, atque ex una urbe in alteram, itemque ex una provincia in alteram obambulaverit, ut disceret Legem. Tradunt, servos ipsius aliquando in ipsum incidisse, atque fecisse cum illo angariam, (*i.e.*
adi-

adigere eum voluisse ad opus diurnum Principi regionis prestandum, nescientes scilicet, quod ipse esset Princeps regionis, (sive Dominus;) ipsum vero ab initio eos submisit rogasse, ut dimitterent, ad discendam Legem abiturum, sed cum per vitam R. Eleasaris domini sui jurassent se ipsum non dimissurum, dedisse ipsis non exiguam nummorum summam, atque sic tandem ab illis fuisse dimissum. Addunt, ipsum (*tot urbium atque navium Dominum*) nunquam tamen ad illas inspiciendas fuisse progressum, sed sedisse, atque totas dies noctesque in studio Legis exegisse. Ad impium similiter dicent; Quare tu non vacasti studio Legis? Si respondeat, se formosum fuisse, atque hinc pravæ concupiscentiæ dominio expositum; excipient, num formosior fuisti Josepho? Narrant de Josepho justo, quod uxor Potipharis ipsum quotidie blandis verbis ad concubitus allexerit, singulisque mane atque vespere ipsius persuadendi causa alias vestes induerit, hortataque crebro fuerit, ut sibi obsequeretur, ipse autem constanter se id facturum negaverit. Addunt, ipsam ei fuisse interminatam, se in carcerem atque vincula illum missuram, (*ni obsequeretur,*) sed regessisse Josephum, Dominus solvit vinctos; interminatam fuisse, se staturam ipsius esse incurvaturam, sed regessisse Josephum, Dominus erigit incurvatos; interminatam fuisse, se oculos ipsius excœcaturam, sed regessisse Josephum, Dominus aperit oculos cœcorum; optulisse denique mille talenta argenti, ut obsequeretur sibi, concumberetque secum, atque apud se versaretur, sed Josephum noluisse obsequi illi, ut

cubaret cum illa in hoc seculo, atq; versaretur apud illam in seculo venturo. Sic Hillel (*olim*) condemnabit pauperes, R. Eleazarus filius Charsum divites, Josephus impios.

CXXXIX. *Historia Asseneth, * filia Potipharis, uxoris Josephi.*

Hebraei quidam tradunt Jobum post calamitates suas supensas mortuamque uxorem deinde duxisse Dinam Jacobi filiam, ex qua & Potiphare nata sit Asseneth quae nupsit Josepho. Idem in Comestoris Historia scholastica legere est, sed ejusdem fidei videtur ac fabulosa illa narratio de Asseneth, quam Vincentius Bellovacensis speculo suo Historiali lib. 2. cap. 118. seq. inseruit, quaeque plus simplici vice edita est cum Testamento XII. Patriarcharum, etiam Germanice hoc titulo: Die Historia Assenath, von Josephs Verkaufung und wieder Erlösung aus dem Kerker. Von seiner Heirath und Ausgang / eine liebliche Historia voller Geheimniß Christi und seiner Gespons. Aus alten lang verborzogenen Büchern und Schrifften erfunden verdeutscht und au Tag bracht / darin grosse Geheimniß ersehen werden / ganz tröstlich und lieblich zu lesen. *Eam qualiscunque est, hoc etiam loco exflare volui.*

I. In

- * *Ἀσενὲθ* Potipharis, Sacerdotis Heliopoli filia Josephi uxor memoratur Genes. XLI. 45. 50. & XLVI. 20. Utrum vero Potiphar ille idem sit cum eo qui Josephum emerat Gen. XXXIX. 1. ut auctori Testamenti Patriarcharum persuasum est, videtur incertum. Hic quidem dicitur *פּוּטִיפָר* ille vero *פּוּטִיפָר* sed in Græca versione idem nomen est *Πετεφρής*. Vide quæ supra p. 722. Muhamedani Potipharis uxorem quæ Josephum ad amores sollicitavit vocant *Zoleikha*, & Pharaonis Regis filiam esse fabulantur.

I. In primo anno septem annorum ubertatis misit Pharaos Joseph, ut congregaret frumenta. Qui venit in fines Heliopoleos, -cujus regionis princeps erat *Putifar* sacerdos, princeps satraparum & consiliarius Pharaonis. Hujus filia erat *Asseneth*, pulchra super omnes virgines terræ. per omnia similis filiabus Hebræorum: elata & superba, despiciens omnem virum, quam etiam nullus unquam viderat virorum. Erat enim turris conjuncta domui Putifaræ magna & excelsa, super quam erat coenaculum habens thalamos decem, quorum primus magnus & decorus lapidibus porphyreticis stratus: parietes lapidibus pretiosis induti, laquearia aurea. Et erant intus Dii Ægyptiorum aurei & argentei, quos colebat Asseneth, & timebat, & quotidie eis immolabat.

II. Secundus thalamus servabat ornatum Asseneth in auro & argento, & lapidibus ac linteaminibus pretiosis. In tertio thalamo erant omnia bona terræ, erat enim ibi promptuarium Asseneth. Reliqui septem, septem virginum erant quæ illi serviebant pulchræ nimis, quibus locutus non erat vir neque puer masculus. In thalamo Asseneth erant tres fenestræ, prima magna valde, prospiciens ad Orientem: secunda ad meridiem, tertia ad aquilonem. Erat ibi lectus aureus stratus peplis purpureis auro textis ex hyacintho & purpura & bysso, in quo dormiebat Asseneth sola, & vir nunquam federat super illum, & erat atrium magnum in circuitu domus, cujus paries excelsus valde, lapidibus quadratis erat constructus, in quo atrio erant quatuor portæ ferreæ, quas custodiebant

bant simul decem & octo viri fortissimi juvenes armati. Erat in dextra parte atrii fons aquæ viventis, & deorsum fontis cisterna suscipiens ejus aquam & irrigans omnes arbores in atrio plantatas quæ pulchræ erant & fructiferæ. Erat autem Asseneth magna ut Sara, speciosa ut Rebecca, formosa ut Rahel.

III. Misit ergo *Joseph* ad Putifarem nuncium, quod vellet divertere ad domum ejus. Et gavisus est Putifar, & dixit filix suæ quod veniret *Joseph* fortis Dei, & vellet eam illi tradere uxorem. Quæ indignata respondit se nolle dari viro captivo, sed filio Regis. Illis autem loquentibus venit *Joseph* sedens in curru Pharaonis, qui erat totus aureus, quem trahebant quatuor equi albi sicut nix, frenis deauratis. Et erat *Joseph* indutus tunica candida splendidissima, & pallio purpureo & auro texto, & corona aurea super caput ejus. Et in circuitu coronæ erant duodecim lapides electi, super quos erant duodecim astra aurea, & virga regia in manu ejus, & ramus olivæ fructu pinguisimo.

IV. Et venerunt Putifar & uxor ejus in occursum ejus, & adoraverunt eum. Et intravit *Joseph* in atrium, & clausa sunt ostia atrii, & vidit Asseneth *Joseph*, & conturbata est super sermone quem dixerat de eo, & dixit: Ecce Sol venit de cælo ad nos in curru suo, nesciebam quod *Joseph* filius Dei erat, quis enim hominum tantam potuit generare pulchritudinem? aut quis venter mulieris tantum portare lumen? Et intravit *Joseph* in domum Putifar, & laverunt pedes ejus.

V. Et

V. Et ait Joseph: quæ erat mulier illa quæ erat in cœnaculo ad fenestram? Abeat nunc de domo ista. Timebat enim ne molesta esset illi sicut omnes alia, quæ certatim mittebant nuncios suos ei cum muneribus diversi generis, quos projiciebat cum indignatione & injuria. Et ait Putifar: Domine, filia mea est virgo, & odio habens omnem virum, quam nunquam vidit vir nisi ego, & tu hodie. Si vis, veniat & salutet te. Cogitans ergo Joseph, quod si odibat omnem virum, nunquam ei importuna esset, ait patri ejus: Si virgo est filia vestra, diligo eam sicut sororem meam. Et ascendit mater ejus ut adduceret eam, quam statuit in conspectu Joseph.

VI. Et ait Pater ejus: saluta fratrem tuum, qui odit omnes mulieres alienigenas, sicut tu omnes viros. Et ait Asseneth: ave, benedicte à DEO excelso. Et ait Joseph: benedicat te Deus, qui vivificat omnia. Et dixit Putifar filia suæ ut oscularetur Joseph. Quod cum illa vellet facere, extendit Joseph manum suam, & posuit ad pectus ejus, dicens: non decet virum colentem DEum viventem, & manducantem panem vitæ, & calicem incorruptionis bibentem osculari mulierem alienigenam osculantem idola surda & muta, & manducantem à mensa eorum panem * anchoris, & bibentem de spondis eorum calicem anedras

Ccc 5

dras

* leg. panem maledictionis, cui infra c. 10. panis benedictionis opponitur.

dras, ** calicem occultum, & unguentem se oleo † inscrutabili.

VII. Audiens Asseneth verba Joseph, contristata est valde, & ploravit. Et misertus est ejus Joseph, & posuit manum super caput ejus, & benedixit eam. Et gavisa est Asseneth in benedictione, & misit se super lectum suum, & infirmata est præ timore & gaudio. Et egit pœnitentiam à Diis quos colebat, & abrenunciavit illis. Et manducavit Joseph & bibit. Et cum vellet recedere, voluit eum Putifar retinere una die, & non potuit, sed recessit Joseph, promittens se octava die reversurum.

VIII. Et accepit Asseneth tunicam nigram, quod erat indumentum tristitiæ ejus, quando mortuus erat frater ejus minor. Et clauso super se ostio flevit, & projecit omnia idola sua per fenestram quæ respiciebat ad aquilonem, & omnem cœnam suam regiam projecit canibus, & posuit cinerem super caput suum, & super pavimentum. Et flevit amare per septem dies.

IX. Et octavo die diluculo galli, cantaverunt, & canes latraverunt. Et prospiciens Asseneth per fenestram quæ respiciebat ad orientem; vidit, & ecce stella lucifer, & prope eam fissum est cœlum, & apparuit lux magna. Et videns Asseneth cecidit in faciem suam super cineres, & ecce vir descendens de cœlo stetit super caput Asseneth, & vocavit eam ex nomine, quæ præ timore
non

** leg. ἐνέδρας, insidiarum.

† Interpres Germanicus: und schmieret sich mit unheiligen Del. Infr. c. 10. & 12. ungariis Chrismate sacro.

non respondit. Et vocavit eam secundo Asseneth, Asseneth. Quæ respondit: Ecce ego, Domine, quis es? annuncia mihi. Qui ait: ego sum princeps domus Dei & princeps exercitus Domini. Surge & sta super pedes tuos & loquar ad te.

X. Et levavit Asseneth caput. Et ecce vir per omnia similis Joseph, stola & corona & virga regia, cujus vultus sicut fulgur, & oculi ejus sicut radii solis, capilli capitis ut flamma ignis. Et videns Asseneth, timore percussa cecidit in faciem suam, quam confortans *Angelus* & elevans ait: Depone cilicium istud nigrum quo induta es, & cinctorium tristitiæ tuæ, & saccum de lumbis tuis, & excute cinerem de capite tuo, & lava faciem tuam, & manus tuas aqua vivente, & orna te ornamentis tuis, & loquar ad te. Quæ cum ornasset se festinanter, rediit ad Angelum. Cui Angelus: denuda caput tuum à * theristro, quia virgo es. Confortare & gaude Asseneth virgo, quoniam nomen tuum scriptum est in libro viventium, & non delebitur in æternum. Ecce ab hodierno die renovata es & vivificata, & manducabis panem benedictionis, & potum bibes incorruptionis, quæ ungeris chrismate sacro. Ecce dedi te hodie sponsam Joseph, & nomen tuum non vocabitur amplius Asseneth ** sed multi refugii. Nam pœnitentia exoravit pro te altissimum, quæ est filia altissimi. Virgo hilaris ridens semper & modesta. Cumque quæreret Asseneth ab Angelo nomen ejus, respondit: nomen meum scriptum

* *Ἰαγρίσπον* velamentum capitis quo æstate utebantur.

** Hieronymus nomen Asseneth *ἄσιν* interpretatur.

ptum est digito DEI in libro altissimi, & omnia quæ in libro illo scripta sunt, insatiabilia* sunt, nec convenit homini mortali vel audire illa vel dicere.

XI. Et ait Asseneth tenens summitatem pallii ejus: Si inveni gratiam in oculis tuis, sede nunc paululum super lectum istum, super quem nemo unquam sedit, & præparabo tibi mensam. Et dixit Angelus: affer cito. Et apposuit panem & vinum suave, oleris vetusti & mensam novam. Et ait Angelus: affer mihi & favum mellis. Cumque illa contristata staret, eo quod favum non haberet, ait ei Angelus: intra in cellarium tuum, & invenies favum mellis super mensam tuam. Et invenit favum candidum sicut nivem, & mel mundissimum, & odor ejus suavis. Et ait Asseneth: Domine, non habebam favum, & dixisti ore tuo sancto, & factum est, unde & odor ejus est sicut spiramen oris tui.

XII. Et subrisit Angelus super intelligentiam Asseneth, & extensa manu tetigit caput ejus, dicens: Beata es tu, quoniam dimisisti idola, & credidisti in DEUM unum. Et beati advenientes Domino meo in pœnitentia, quoniam comedent de hoc favo, quem fecerunt apes paradisi DEI de rore rosarum in paradiso: Et ex hoc comedunt omnes Angeli DEI, & quicumque ex illo comederint, non morientur in æternum. Et extensa manu confregit de favo partem minimam, & comedit ipse, reliquumque dedit in os Asseneth, & dixit: Ecce comedisti panem vitæ, & unctus es chrismate sancto, & ab hodierno die carnes tuæ reno-

* Forte legendum *inscrutabilia*.

renovabuntur, & ossa tua sanabuntur, & virtus tua erit indeficiens, & juvenus tua senectutem non videbit, & pulchritudo tua non deficiet, & eris sicut metropolis ædificata omnium confugientium ad nomen Domini DEI omnipotentis Regis sæculorum.

XIII. Et extendit manum, & tetigit favum quem fregerat, & factus est totus integer sicut prius. Extensaque manu dextra, tetigit digito suo indice summitatem mellis, prospicientem versus Orientem. Et retraxit digitum suum ad seipsum, & induxit super extremum favi quod respiciebat ad occasum: Et via digiti ejus facta est in sanguinem. Extendit manum suam secundo, & tetigit summitate digiti sui favum mellis juxta partem respicientem ad aquilonem, & traxit eum super partem respicientem ad meridiem, & facta est via digiti ejus in sanguinem adspiciente Asseneth, & ait: inspice favum. Et exierunt de favo apes multæ candidæ sicut nix, & alæ earum purpureæ sicut hyacinthus: circumdederunt omnes Asseneth, & operabantur in manibus ejus favum mellis, & manducaverunt ex eo. Et ait Angelus apibus: ite in locum vestrum. Et abierunt omnes versus orientem in Paradisum. Et ait Angelus: Sic erunt omnia verba quæ locutus sum ad te hodie. Et extendit tertio Angelus manum suam & tetigit favum. Et ascendit ignis de mensa & comedit favum, & mensam non tetigit: & fragrantia incendiæ favi dulcis valde facta est.

XIV. Et dixit Asseneth ad Angelum: Domine, sunt mihi septem virgines, nutritæ mecum ab infantia,

fantia, & una nocte mecum genitæ: Vocabo eas, & benedices eas sicut me. Quas ille iussit vocari, & benedixit eas dicens: Benedicat vos Dominus DEus altissimus, & sitis sicut columnæ septem civitatis refugii. Et iussit Asseneth ut levaret mensam, quam cum levatam seponere pergeret, recessit Angelus ab oculis ejus. Et reversa vidit sicut currum quatuor equorum procedentem versus orientem in cælum.

XV. Cumque oraret Asseneth ut indulgeret ei quod tam audacter locuta fuerat cum eo, ecce unus adolescens ex famulis Putifar's nunciavit dicens: Ecce Joseph DEI fortis venit, jam enim præcursor ejus est ad portam atrii vestri. Festinavitq; Asseneth in occursum Joseph, & stetit in hypodromio domus. Et cum intrasset Joseph atrium, salutavit eum Asseneth, & dixit ei verba quæ erat locutus Angelus ad se, & lavit pedes ejus. Crastina die rogavit Joseph Pharaonem *ut daret ei Asseneth in uxorem*, & dedit eam illi Pharao, & imposuit eis coronas aureas meliores quas habebat, & fecit eos osculari ad invicem, & fecit eis nuptias, & cœnam magnam ultra septem dies, & præcepit ut nemo faceret opus in diebus nuptiarum Joseph. Et vocavit Joseph filium DEI, & Asseneth filiam Altissimi.

XVI. * In anno secundo famis, mense secundo, vigesimo primo die mensis venit *Israel* in Ægyptum cum cognatione sua, & intravit terram Gessen. Viditque Asseneth Jacobum, & admirata est,

* In Vincentio Bellovacensi lib. 2, c. 123. notatur, hæc petita esse à Parva Genesi.

est, quoniam senectus ejus erat speciosa sicut juven-
ventus. Erat quippe caput ejus candidissimum,
sicut nix, & barba candida cadens super pectus
ejus, oculi ejus fulgarantes, & nervi ejus & hume-
ri & brachia firma, genua & crura & pedes ut gi-
gantis. Et benedixit eis Jacob & osculatus est. Et
reversi sunt post prandium Joseph & Asseneth in
domum, & Levi cum eis & Simeon.

XVII. Et cum vidisset *filius Pharaonis*, Asseneth
in domo Parentis sui deambulantem, exarsit in
pulchritudine ejus, & locutus est Levi & Simeoni
ut interficerent Joseph, & haberet eam uxorem
quæ illi debebatur, & daret eis aurum & argentum
multum, qui vero non intenderunt in sermones
ejus. Et cœpit filius Pharaonis accusare Iosephum
apud fratres suos Dan & Gad, qui erant filii ancil-
larum Jacob, dicens se audiisse Ioseph dicentem
apud * Pharaonem, quod post mortem parentis
sui destrueret eos, ne essent heredes cum fratribus
suis, eo quod essent filii ancillarum & eum vendi-
dissent Ismaëlitis, & inviderent ei. Persuasitque
eis ut interficerent Ioseph, & ipse interficeret Pha-
raonem patrem suum, qui erat tanquam Pater Jo-
sephi.

XVIII. Quod cum vellet facere nocte, prohi-
buerunt eum custodes parentis sui introire ad
eum, dicentes: Pater tuus doluit caput, & modo
dormit, & prohibuit nobis ne quis ad eum intret,
nec etiam filius suus primogenitus. Et assumtis
quin-

* Vincentius Bellovacensis ex Comestore suo nomen Pharaonis
hujus ait fuisse *Nesren*, Eusebius *Amosin* vel *Auchlen*: Vide
Scaligerum ad Græca Eusebii p. 412.

quingenta viris armatis perrexerunt ad locum insidiarum ubi erant Dan & Gad, quoniam illuc debebant pergere Joseph & Asseneth cum DC. viris qui omnes ab insidiis trucidati sunt præter unum qui fugit ad Simeonem & Levi. Asseneth autem fugit in curru, & cum ea Benjamin. Simeon autem & Levi assumentes omnes qui secum erant armatos persecuti sunt eos. Et irruerunt in eos subito, & plurimos occiderunt. Dan autem & Gad absconsi sunt in densitate calami.

XIX. Post illud bellum Benjamin sedens in curru cum Asseneth, videns filium Pharaonis venientem contra se ut tolleretur Asseneth, lapidem de torrente arripiens percussit eum in cervice sinistra, & deduxit eum de equo super terram quasi mortuum. Postea videns Benjamin Simeonem & Levi venientes, confortatus est, qui quærebant fratres suos Dan & Gad, ut interficeret eos, quorum iram compescuit. Illi vero levantes filium Pharaonis a terra, laverunt plagam ejus, ligaverunt eam & duxerunt eum ad Patrem suum Pharaonem, & narraverunt omnia verba hæc. Pharaos vero gratias egit quod non interfecerunt eum. Tertio vero die mortuus est filius Pharaonis de vulnere. Et Pharaos non multo post mortuus est dolore mortis filii sui, annorum XCIX. Et reliquit regnum suum Josepho, qui regnavit pro puero in Ægypto annis XLVIII. Et post hoc dedit diadema filio Pharaonis, qui erat ad ubera, quando mortuus est Pharaos. Et Joseph nuncupatus est Pater in terra Ægypti.

CXL. *Liber Magicus Speculum Josephi. Poculum per quod augurabatur.*

DE augurandi scientia quæ fuerit in Josepho, & de poculo per quod divinaverit, videndi Interpretes Judæi & Christiani ad Genes. XLIV. Gabr. Naudæus in Apologia pro viris claris Magiæ accusatis cap. XV. ubi etiam explodit librum Magicum *Speculum Josephi* inscriptum, memoratumque a Jo. Trithemio: Lambecius prologo Hist. literariæ p. 55. Mich. Christianus Tieros in diss. de sacris Judæorum vinculis, voto Jephthæ, statua salis, & scypho Josephi, Jenæ 1657. D. Jo. Andreas Schmidius de Josepho non ex scypho divinante, ibid. Gotlieb Seliger in conamine Apologiæ pro Josepho Patriarcha, qui minus recte *κυλικομαντείας* arguitur. Lips. 1704. & Auctor observationis quartæ in Additamento ad decem volumina observationum selectarum Halensium. Libenter autem assentior viris doctis, quibus verba Moyfis nihil aliud sonare videntur, quam Josephum conjecisse rem de poculo ab advenis illis ablato, vel ex poculo illo sublato auguratum fuisse ipsos esse exploratores.

CXLI. *Josephi Interpretatio somniorum.*
Nomen Personæ omphanech.

Justinus XXXVI. 2. e Trogo Pompejo tradit Josephum in Ægypto Magicas artes solerti ingenio perdidicisse, prodigiorum fuisse sagaci-

visum & somniorum primum intelligentiam condidisse. Huc facere multis videtur nomen a Pharaone Josepho Genes. 41. 45. inditum $\pi\lambda\upsilon\varsigma\ \pi\lambda\upsilon\varsigma$ quod LXX. exprimunt $\psi\omicron\nu\theta\omicron\mu\phi\alpha\nu\eta\chi$, Iosephus & Philo lib. de nominum mutatione $\psi\omicron\nu\theta\omicron\mu\phi\acute{\alpha}\nu\eta\chi\omicron\varsigma$. Hugo Grotius insigni illo dramate, Sophonpaneas. Idem Philo libro de Josepho: $\mu\epsilon\tau\omicron\nu\omicron\mu\acute{\alpha}\zeta\epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \alpha\upsilon\tau\omicron\nu\ \alpha\pi\omicron\ \tau\eta\varsigma\ \omicron\nu\epsilon\iota\omicron\kappa\omicron\tau\iota\kappa\eta\varsigma\ \epsilon\gamma\chi\omega\acute{\rho}\iota\omega\ \gamma\lambda\acute{\omega}\tau\eta\eta\ \pi\epsilon\omicron\sigma\alpha\gamma\omicron\epsilon\upsilon\omicron\sigma\alpha\varsigma$. Chronicon Paschale f. 76. $\psi\omicron\mu\theta\omicron\mu\phi\alpha\nu\chi\theta\eta\ \omega\ \alpha\pi\epsilon\kappa\alpha\lambda\upsilon\phi\theta\eta\ \mu\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omicron\nu$. Atque *arcanorum* interpretetur & *ερμῶν* significari illa vocabulo, doctissimi interpretum Judæorum Christianorumque sentiunt, de quo plura qui legere velit, prætereos qui in Genesim commentati sunt, adibit Jo. Gregorium Anglum cap. 16. observationum sacrarum T. IX. Critic. sacrorum: D. Augustum Pfeifferum in diss. Dubiis ejus vexatis subjecta, T. I. Opp. p. 564. seq. Vitringam lib. I. Observat. sacr. p. 67. seq. Bochartum in Phaleg. p. 67. Kircherum in Prodromo Copto p. 125. seq. Drusium quæst. Hebr. II. 82. Jaquelotum libro edito Gallice de existentia DEI adversus Atheos p. 23. Coptis *Ἰσὶν Πανὲ* Salvatorem Mundi denotat, unde est quod in vulgata versione & apud Hieron. * quæst. Hebr. nomen Josephi ita explicatur. Vide Andreæ Mulleri Greifenhagenii glossarium sacrum & notas ad fragmentum Azizi Tartari, Coloniz Brandenb. 1665. 4. editum, nota 21. Stephani le Moyne notas ad Varia sacra p. 132. seq. Jo. Marcianzum ad Hieronymum T. 2. p. 335. & Gvilelmum Bonjour

To-

* Rejicit illam interpretationem Guil. Beveregius de præstantia linguar. Oriental. p. 27. & Jo. Gregorius loco laudato.

Tolosanum in diff. de nomine Patriarchæ Josephi a Pharaone imposito, in defensionem vulgatæ editionis & Patrum, qui Josephum in *Serapide* adumbratum tradiderunt. Rom 1696.

CXLII. Josephus mensurarum repper, Templum ab eo condita. Josepho positus obeliscus. Sepultura, nomen, Alia quædam.

Artapanus apud Eusebium IX. 23. præparationis Evangelicæ p. 429.

ΑΡΤΑΠΑΝΟΥ ὃ Φησιν
εν τῷ πρὸς Ἰσδαίων,
Ἐ Αβραὰμ ἀπόγονον γε-
νέσθαι, υἱὸν δὲ Ἰακώβ.
σιωπῆσαι δὲ καὶ φρονήσαι
πρὸς τὰς ἄλλας διενεγ-
κόντα, ὑπὸ ἀδελφῶν ἐπι-
βουλευθῆναι προειδόμενον
δὲ τὴν ἐπισύστασιν, δεη-
θῆναι τῶν ἀσυγγειτόνων Α-
ράβων, εἰς τὴν Αἴγυπτον
αὐτὸν ἀγαγεῖν. τὰς δὲ
ἐντυγχανόμενον ποιῆ-
σαι. εἶναι γὰρ τὰς τῶν
Αράβων βασιλεῖς ἀπο-
γόνους Ἰσραὴλ, ὥς ἔ Α-
βραὰμ, Ἰσαὰκ δὲ ἀδελ-
φός. ἐλθόντα δὲ αὐτὸν εἰς

ARtapanus in suo
de Judæis com-
mentario Josephum
ait Abraami nepo-
tem, Jacobi filium,
cum reliquis fratribus
ingenio, sapientiaque
præstaret, eorum insi-
diis appetitum esse;
quorum ipse conjura-
tione prospecta, vicinos
Arabas, uti se in Ægyp-
tum abducerent, obse-
crarit, ejusque precibus
illos annuisse. Arabum
enim Reges Israelis Ne-
potes, Abraami filios,
& Isaaci fratres esse. Er-
go Josephum, paulo
Ddd 2 τὴν

τὴν Αἰγυπτὸν, καὶ συστα-
θέντα τῷ βασιλεῖ, διοι-
κῆν τὴν ὅλην γενέσθαι
χώρας. καὶ πρότερον αὐτά-
κτως τῶν Αἰγυπτίων γεω-
μορῶντων, ἀλλὰ τὸ τὴν
χωρὰν ἀδικίᾳ εἶναι,
καὶ τῶν ἐλασσόνων ὑπὸ
τῶν κρεισσόνων ἀδικημέ-
νων· ἔστον πρῶτον τὴν τε
γῆν διελθεῖν, καὶ ὅροις ἀφα-
σημῆνασθαι, καὶ τὴν πολ-
λὴν χερσευομένην γεωρ-
γῆσιμον ἀποτελέσαι, καὶ
τῶν ἀγρῶν τοῖς ἱε-
ρευσὶν ἀποκληρῶσαι· ἔστον
ὅτι καὶ μέτρα εὐρεῖν, καὶ
μεγάλως αὐτὸν ὑπὸ τῶν
Αἰγυπτίων ἀλλὰ ταῦτα ἀ-
γαπηθῆναι. γῆμα δ' αὖ-
τὸν Ἡλιεπολίτης ἱερέως
Ἀσενέθ θυγατέρα, ἐξ ἧς
γεννήσας παῖδας. μετὰ ὅτι
ταῦτα ᾤδεν γενέσθαι πρὸς
αὐτὸν τὸν τε Πατέρα καὶ
τὰς ἀδελφὰς κομίζοντας
πολλὴν ὑπαρξιν, καὶ κα-
τοικισθῆναι ἐν τῇ πόλει
Καίται, καὶ τὰς σύρας
πλεονάσαι ἐν τῇ Αἰγυ-
πτῳ. τούτοις δὲ Φησι καὶ

postquam Ægyptum at-
tigisset, eo Regis studio
ac benevolentia exce-
ptum esse, ut Præfectus
ab eo totius Regni con-
stitutus fuerit. Eundem
vero, cum Ægyptii ter-
ram eatenus magna
perturbatione coluis-
sent, quod neque divisa
Regio esset, ac tenuio-
ris fortunæ homines a
potentioribus iniquius
haberentur; Agros an-
te omnia divisisse, certis
passim finibus terminis-
que descriptos, adeo-
que magnam Soli par-
tem incultam prius at-
que sylvescentem, cul-
tura opportunitatem com-
modamque reddidisse,
suosque sacerdotibus
agros singulares ac pro-
prios assignasse. Men-
suras præterea invenis-
se. Quibus ille officiis
Ægyptiorum sibi vo-
luntatem majorem in
modum devinxerit.
Cæterum, Asenetben
Heliopolitani Sacerdo-

τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ ἐν Η-
λιόπολει ἱερὸν καὶ α-
σκευάσαι τὰς Ερμιούθ
ὀνομαζομένους μετὰ ταῦ-
τα τελευτήσαι τὸν Ἰωσήφ,
καὶ τὸν Βασιλέα τῶν Αι-
γυπτίων. Τὸν δὲ Ἰωσήφ
κρατῆντα τῆς Αἰγύπτου,
τὸν ἐτῶν ἐπ' αὐτῶν, γενέ-
μενον κατὰ τὴν Φορὰν
ἄπλετον, ὡς αὐτὸς λέγει, καὶ
τὴν Αἰγύπτου Δεσπότην γενέ-
σθαι.

tis filiam uxorem duxis-
se, ac liberos ex ea sus-
cepisse. Postea vero, Pa-
trem cunctosque fra-
tres, multis cum opi-
bus ac facultatibus ad
eum venisse, fixisque in
urbe Cæsana domiciliis,
Syrorum in Ægypto
auctam admodum ac
propagatam sobolem
fuisse. Eosdem in super-
tum quod apud Athon,

tum quod apud Heliopolim est, Templum con-
didisse, Hermiuthios vulgo nominatos. Postre-
mo, Josephum Ægyptiorumque Regem obiisse.
Ac Josephum quidem, cum Ægypto præesset,
immensam frumenti vim, quæ toto septennio
provenerat, in medium contulisse, ac totius Ægy-
pti Dominum fuisse.

Idem Eusebius IX. 21. p. 424. Demetrii de Io-
sepho testimonium adducit & IX. 24. p. 430. Phi-
lonis poetæ e libro XIV. de Hierosolymis, quæ
apud ipsum videantur. De sepultura Iosephi cu-
jus Mausoleum adhuc Hieronymi temporibus cer-
nebatur, ut ipse traditionibus Hebraicis in Gene-
sin auctor est, Io. Benedicti Carpzovii nepotis
Exercitatio subiecta legitur disputationibus Aca-
demicis D. Carpzovii filii τὸ μακαρίτης Lips. 1699,
4. cui addendus Io. Braunius IV. 13. selectorum
sacrorum. In illa Carpzoviana exercitatione va-

ria etiam Epitaphia extant Iosepho posita, quibus ex Io. Conradi Dieterici Antiquitatibus Biblicis Vet. Test. ad Es. XIII. 3. p. 597. addi potest, quod Iosephi memoriam ab Ægyptiis quidam referunt positum obeliscum cum huiusmodi inscriptione;

JOSEPHO

Pro meritis eximia Beneficentia

Et benefica Administrationis

SUPREMO TERRÆ JUDICI,
VINDICI PATRIÆ,

quo

Major nullus fuit & clarior,

Pro tot tantisque bonis

Hoc Monumentum Perenne
voluit esse

Amoris honorisque gratia

ÆGYPTUS.

Nomen ipsum Iosephi Hebræis *Augustum* sonat, de quo videnda B. D. Augusti Pfeiferi animadversiones quas addidit Homiliæ in inaugurationem Iosephi imperatoris Rom. ubi plura etiam de Iosepho, de quo Muhamedanorum fabulas ubi voles leges in Alcorani Surata XII. de Iosepho, quam Lugd. B. 1617. separatim cum versione & notis vul-

vulgavit Thomas Erpenius, & in Barthol. Herberti Bibl. Orientali in *Joufouf*.

CXLIII. Verba Uxoris JOBI, ex Graeca versione Libri Jobi II. 9. Num DINA * Jacobi filia?

Χρόνῳ ᾧ πολλῇ προβιβηκοῦτο ἔπεν αὐτῇ ἡ γυνὴ αὐτῆς.

Μέχρι τίνος καθήρῃ-
σεις λέγων, ἰδοὺ ἀναμύνω
χρόνον ἔτι μικρὸν προσδε-
χόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς
σωτηρίας μου;

ἰδοὺ γὰρ, ἡφανισαί σε
σὸ μνημόσυον ἀπὸ τῆς
γῆς.

ὑοὶ καὶ θυγατέρες ἐ-

TEmpore autem
multo transacto
dixit ei uxor ejus:

Quousque sustinebis,
dicens: Ecce permaneo
tempus adhuc parvum
expectans spem salutis
meae.

Ecce enim deletum
est memoriale tuum de
terra.

Filii & Filiae, mei u-
D d d 4 μῆς

* In Chaldaica Paraphrasi edit. Venetæ & Buxtorf & in Polyglottis Londinensibus uxor Jobi vocatur *Dina*, quod nomen in Regiis Antwerp deest, uti nec in Hebræo reperitur, neque in Græca, Syra vel Arabica versione. Suntque alii qui non primam illam, sed alteram quam fortunæ suæ relicturus duxerit Jobus uxorem, Dinam vocant Jacobi Patriarchæ filiam. Vide supra p. 774. At Philo (quæstionibus in Genesim quæ interciderunt) Dinam eandem esse affirmavit ex qua XIV. filios & VI. filias genuerit, septem videlicet filios & tres filias ante percussione, totidem filios ac totidem filias post percussione. Vide Rupertum Tuitiensem lib. VIII. II. in Genesim, ex quo hauserunt Tostatus, Genebrardus &c. Muhamedani uxorem Jobi *Rabnam* appellant.

μῆς κοιλίας ὠδῖνες καὶ
πόννοι.

ὥς εἰς τὸ κενὸν ἐκοπίασα
μὴ ἀμόχθων.

Σὺ τε αὖθις ἐν σαπρία
σκωλήκων κάθῃσαι. Διὰ
νυκτερέων αἰθρῶν.

Καὶ γὰρ πλανῆτις καὶ
λάτρις τόπον ἐκ τόπου
ἐξέρχομένη, καὶ οἰκίαν
ἐξ οἰκίας.

Προσδεχομένη τὸν ἥλιον
πότε δύσεσθαι, ἵνα ἀναπαύ-
σωμαι τῶν μόχθων μου,
καὶ τῶν ὀδυῶν αἵ με νῦν
συνέχουσιν.

Ἀλλὰ εἰπὸν * ᾧ ῥῆμα
εἰς κύριον, καὶ τελέυτα,

teri dolores & labo-
res.

Quos in vacuum la-
boravi cum ærumnis.

Tu vero ipse in pu-
tredine vermium sedes
pernoctans sub dio.

Et ego errans & an-
cilla locum ex loco &
domum e domo cir-
cumeo.

Expectans solem
quando occidet, ut re-
quiescam ab ærumnis
meis & doloribus qui
me nunc premunt.

Sed dicito aliquod
verbum in Dominum
& morere.

CXLIV. De regina Sabæorum, quæ Jo-
bi armenta depopulata fuit.

Steph. le Moynes notis ad Hippolyti sermonem T. 2.

Var. sacr. p. III.

Interpres Chaldaeus in Job. C. i. 15. וַתִּפְּלֹת בַּת כִּי וְ
לִילִית מַלְכַּת זְמַרְדַּד וְדַבְרָתָהּ *Et irruit repente*
Lilit Regina Smargad, & Barthanon. Sic vir im-
mortalis memoriae & post illum alii. Quasi
דַּבְרָתָהּ esset nomen proprium Regionis ubi Li-
lit

* Symmachus : κατάρρασον τὸν Θεόν. * Laterem lavant,
& Jobum ipsum iniquitatis arguunt qui his verbis pium sen-
sum volunt inducere.

lit fœmina barbara imperaret, & cujus sub armis regio ista Baratena vel Baratenum cum Smargad alia Provincia jaceret. Sed *דברת* est verbum. *ד* ibi non est particula indicativa, vel nota genitivi; est radicalis, & primitivum est *דבר*, quod Chaldaice notat rapere, auferre, abducere. Venit ergo Lilit Regina Smarag, & abstulit & abduxit Pastores & Servos Jobi, & omnia vastavit & populata est, *דברתן* & abstulit eos. Adeo ut frustra quæ- ratur Provincia Bartenum cum Smargad, quæ vox etiam in mendo cubare mihi videtur. Nam existimo reddendum esse non per Smargad, sed Samarcanda, quæ regia fuit Tamerlanis, sed ante illum condita, & forsan regia Cingiscanorum & Tartarorum, & remotissima quidem a Patria Jobi, sed quæ a Rabinis facile potuit hic memorari, cum in Chronologia, & Geographia, stoliditatem, & ignorantiam supinam ubique fere prodant. Venit ergo Lilit Regina Samarcandæ, & abduxit Servos & armenta Jobi, non vero Regina Bartenon vel Barathenæ aut Berotai, urbis Arabiæ desertæ, quæ forsan sic dicebatur quasi *דברת ניה* deserti habitatio, & quæ, vel pagus quidam, in deserto Arabiæ vicinus, Patria erat Hippolyti.

CXLV. Additamenta Libri JOBI *
Apocrypha ex versione Græca Job. XLII.
post versum 17. una cum scholiis quibus-
dam ex Catena Græca in Jobum.

Scriptum autem est, ip- *Γέγραπται ὅτι, αὐτὸν*
Ddd *ς* *πάλιν*

* Hæc uti in Hebræo non sunt, ita nec Aquila habuit, nec Symmachus

πάλιν ἀναστήσεσθ μεθ' ὧν
Κύριος ἀνίστησιν.

*sum rursus resurrecturum
cum quibus resuscitat Do-
minus.*

Οὗτος ἐρμηνεύεται ἐκ
τῆς Συριακῆς βίβλου.
Συριακὴν νῦν τὴν Ε-

*Hic in interpretatione
redditur * ex libro Syriaco,
Hebræorum diale-
ctico*

*machus ut in Catena Græca notatur, Theodotio autem
exemplo I. XX. Interpretum posuit. Desunt etiam in Syr.
& Chald. atque in Vulgato interprete latino. Sed in Ara-
bica leguntur illis similia in hac sententiam: Job bera
habitabat in terra US inter terminos Edom & Arabia, &
antea vocabatur Jobab. Hic duxit uxorem alienigenam
ipsique natus est filius dicens Anan. Job vero erat filius za-
ra filii filiorum Esau, & mater ejus erat de Basia & ipse
erat sextus ab Abrahamo. Ex regibus bera qui regnarunt
in Edom, regnabit super illam terram primo Balac filius
Beor & nomen urbis Danaaba, & post hunc Jobab iste qui
vocabatur Job & post Job quoque nomen ejus qui erat princeps
de Terra Temania, & post eum filius Barac, hic est qui occi-
dit & fugavit Madian in planitie Moab, & nomen urbis
ejus Giatem. Et ex amicis Job qui eum consolabantur, erat
Elifaz de filiis Esau rex Temanitarum.*

- Polychronius: τὸ ὁραγράφον αἱ τινες τὴν ἐν τῷ τέ-
λει γενεαλογίαν ὡς μὴ ἐμφορομένην ἐν τῷ Ἑβραϊ-
κῷ, & ἥ τέλος ὄντως ἀχρι & καὶ ἐτελεύτησεν
Ἰωβ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν. Αἱ δ' ἀ-
πάτης φάσι γενεαλογίαν ἀπὸ τῆς ὁμωνυμίας & ἐν
γενέσει φερομένης εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἠσαΐαν γενεα-
λογίαν, ἐνθα μέμνηται ἸΩΒΑΒ, τὸ τοιοῦτόν τινες
ἐχολιογράφησαν, καὶ λοιπὸν ἕτεροι τῷ χεῖρον ὡς
ἴφην & πάντες βιβλικὴν εἰργάσαντο τὰ ὁραγε-
γραμμένα.

βραίων Διάλεκτον καλεῖ,
 Διὰ τὸ γειτνιάζειν ταύτην
 τῇ τῶν Σύρων, ἣ εἰκοσι-
 δύο στοιχεῖα ἔχειν, καθά-
 περ οἱ Εβραῖοι. ἣ Συρίαν
 ἢ τὴν Ἰουδαίαν, ἣ Σύ-
 ρος οἱ πολλοὶ τὰς Παλαι-
 στίνους ὀνομάζουσιν, ὡς
 Ἡρόδοτος * λέγει, περὶ
 μιν ὡς Ἰνδοὶ, καὶ Αἰ-
 γύπτιοι, ἣ Ἀραβες, καὶ
 οἱ ἐν Παλαιστίνῃ Σύροι, τὰς
 Ἰουδαίας λέγων.

* Herodot. II. 104.

Ἐν μὲν γῇ κατοικῶν τῇ
 Αὐσίτιδι, ἐπὶ τοῖς ὁρίοις
 τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἀραβί-
 ας προὔπῆρχε ἢ αὐτῷ ὀ-
 νομαζομένῳ.

Ἐντεῦθεν δὴλον ὅτι ἡ
 Αὐσίτις γῆ ἐν μεθόριῳ
 κεῖται τῆς Ἰουδαίας καὶ
 Ἀραβίας, ἣ ὅτι Ἰουδαίῳ
 ἦν ὁ δίκαιος, προὔπῆρχε

Etum hoc loco ** Syria-
 cam vocat, quia Syro-
 rum lingua proxime ad
 eam accedat, & viginti
 duabus literis Hebræi &
 Syri pariter utantur.
 Judæam etiam Syriam,
 & Palæstinos plerique
 Syros appellant; prout
 Herodotus, Judæos in-
 nuens, scribit, Circum-
 ciduntur autem Indi,
 Ægyptii, Arabes, & Syri
 qui Palæstinam inco-
 lunt.

*In terra quidem Ausitide
 habitans, in finibus Idumææ
 & Arabiæ; Et erat ei nomen
 Jobab.*

Hinc apparet terram
 Ausitidem in confinio
 Idumææ & Arabiæ sitam
 esse; justum autem Jo-
 bum gente Idumæum,
 de

** Parum hoc credibile est, cum in Hebraicis Codicibus ista
 non exsint; neque olim exsiterint. Potius igitur dicen-
 dum de Syriaca veteri versione hoc dici, in cujus Codicibus
 hæc lacinia fuerit deprehensa, cum ad illam versionem sæpe
 antiqui scriptores provocent, ex quibus fragmenta quædam
 collegit Andreas Mullerus Greifenhagenius in diss. de versione
 Syriaca Novi Test.

ἡ αὐτῶν ὄνομα Ἰωβαβ.
 τὰς μετονομασίας ἐπὶ
 τῶν ἁγίων εὐρίσκομεν γι-
 νομασίας, ὡς ἐπὶ Ἐλβε-
 ἀμ, Ἐλραήλ, καὶ ἘΠέ-
 τρου, καὶ ἘΣαύλ· ὥς
 σημεῖον καὶ ἔστι τὸ Ἐλβε
 ἀρετῆς, ἡ Ἐ ὀνόματι
 μεταθέσις.

λαβὼν ἡ γυναῖκα Ἀ-
 ράβιασαν, γεννᾷ υἱὸν ὃν ὀνο-
 μα Ἐννῶν.

Ἦν ἡ αὐτοῦ πατὴρ
 μὲν Ζαρέ, ἐκ τῶν Ἡσαῦ
 υἱός, μητὴρ ἡ ** Βισόρρας·
 ὥς εἶναι αὐτὸν πέμπτον
 ἀπὸ Ἀβραάμ.

ΟΛΥΜΠ. Κεῖται ἡ γενεα-
 λογία ἐν Παραλειπομέ-
 ναις ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ ὁ
 Ἰσαάκ, ἐκ ἡ Ἰάττα Ἡσαῦ
 ἐξ ἡ Ραγυήλ, ἀπὸ ἡ Ἰά-
 ττα Ζαρά, ὁ ἡ Ἰωβ πα-
 τὴρ πέμπτος ἐν ἀπὸ Ἀ-
 βραάμ ὁ Ἰωβ, μήσιμα-
 ριθμικῶς, δηλονότι, ἡ
 Ἀβραάμ. ὅθεν καὶ λέγο-
 μεν αὐτὸν πρὸ νόμου Ἰούγ-

& nomen Jobab * ei pri-
 mitus inditum fuisse.
 Sanctorum autem no-
 mina in Scripturis mu-
 tata reperimus, ut Abra-
 hami, Israelis, Petri, &
 Pauli: ita ut nominis
 Jobi mutatio, virtutis
 ejus manifestum indi-
 cium sit.

*Cum autem accepisset u-
 xorem Arabissam, genuit
 filium cui nomen Ennon.*

*Erat autem ipse ex patre
 quidem Zare, de filiis Esau
 filius, matris autem Bo-
 sorra; ita ut ipse sit quintus
 ab Abraham.*

OLYMP. In Paralipo-
 menis † exstat genealo-
 gia: Ab Abrahamo e-
 nim Isaacus originem
 traxit. ab illo vero Esau,
 a quo Raguel, ab illo
 vero Zara, Jobi pater;
 quintus igitur ab Abra-
 hamo est Jobus, non
 numerato, scilicet, A-
 brahamo. Unde etiam
 ante Legem eum existi-
 χάνειν

* Genes. XXXVI. 33. Confer Petavium ad Epiphan. p. 14.

** Βασάραν vocat Aristus apud Eusebium IX. 25. prapa-
 rat. quem vide.

† 1. Paral. I. 44.

χάνειν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς ἐκ-
 τῆς ἀπὸ Ἀβραάμ ἐνεί-
 σκεΐται ἕως, Ἀβραάμ,
 Ἰσαάκ, Ἰακώβ, Λεὺϊ,
 Καάθ, Ἀμβράμ Μωσέως
 πατὴρ.

ΙΟΥΔ. Ἐστὶ μέγιστος Ζαρέθ
 πόλις τῆς Ἰδουμαίας, καὶ
 Βοσθὸρ τῆς Ἀραβίας, ἡ
 νῦν καλεσμένη Βόστρα· ἐπὶ
 νῦν καὶ αὐτῶν τῶν γενα-
 μένων τὸν Θεοφύσιον Ἰώβ.

Καὶ ἔσονται οἱ βασιλεῖς οἱ
 βασιλεύσαντες ἐν Ἐδὼμ,
 ἧς καὶ αὐτὸς ἤρξε χώρας.

Πρῶτος Βαλαάκ ὁ γὰρ
 Βαῶρ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει
 αὐτῇ Δεναβά.

Μετὰ τὴν Βαλαάκ, Ἰωβὰβ
 ὁ καλεσθεὶς Ἰώβ· μετὰ τὴν

tisse dicimus: Moyſes
 enim ab Abrahamo lex-
 tus in hunc modum de-
 prehenditur, Abraha-
 mus, Isaacus, Jacob, Le-
 vi, Caath, Ambram pa-
 ter Moyſis.

JULIANI. Est quidem
 Zareth urbs Idumææ, &
 Bosor Arabiæ, quæ ho-
 die Bosra vocatur: a
 divini autem Jobi pa-
 rentibus nomina illis
 imposita sunt.

*Et hi sunt Reges qui reg-
 naverunt in Edom, cujus
 etiam ipse dominatus est.*

*Primus Balac filius Beor,
 & nomen civitatis ejus Den-
 naba.*

Post Balac autem, Jobab

** qui vocatur Job: post
 ἔσται,*

- Hæc convenientia nominum totum hoc nobis additamen-
 tum peperit, licet in Hebraico major sit congruentia soni
 quam literarum, Jobus enim est יֹבָב, at Jobab יֹבָב
 Jobi nomen denotat ὑπομονὴν patientiam observante
 Didymo in Catena, quod alii veteres interpretantur
 ἀγαπήτῳ κυρίῳ, unde in Hieronymo Marcianæ T. 2.
 p. 259. ἐρατὸς est legendum pro ὁρατὸς. Hiero-
 nymus ipse exponit marginem יֹבָב id p. 215. At Jobab ei
 Dominus Pater, sive ut in Græco Origenis, πατὴρ κυρίου.
 p. 211.

ἔτον. Αἰσὼμ ὁ ὑπάρχων
ἡγεμὼν ἐκ τῆς Θαιμανίτι-
δος χώρας· μετὰ δὲ ἔτον,
Αἰσὰδ υἱὸς Βαράδ, ὁ ἐκκό-
ψας Μεδιὰμ ἐν τῷ πεδίῳ
Μωάβ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει
αὐτοῦ Γεθαίμ.

Οἱ δὲ ἐλθόντες πρὸς
αὐτὸν φίλοι, Ελιφάξ υἱὸς
Ἠσαὺ υἱὸν, Θαιμανῶν βα-
σιλεὺς, (ὁ δὲ Θεοδοτίων
υἱὸς, ἐξέδωκεν, Ἰωσαφάτ.)
Βαλδὰδ ὁ Σαυχαίων τύ-
ραννος, (παλιν ὁ Θεοδο-
τίων, υἱὸς Ἀμμὼν δὲ Χω-
βός.) Σωφάρ ὁ Μιναίων
βασιλεὺς.

ΕΥΑΓΓ. Τῷ Ελιφάξ ἦν
υἱὸς. Σωφάρ, καὶ Ἀμαλήκ,
ἐκ παλλακίδος αὐτῶν γεν-
νηθεὶς· ὁ δὲ Ελιφάξ καὶ
ὁ Σωφάρ γεγονότασι μαθη-
ταὶ δὲ Ἰακώβ, ὁ δὲ Ἀμα-
λήκ δὲ Ἠσαὺ.

bunc autem, *Asom* qui erat
dux ex regione *Thamaniti-*
de: post bunc autem, *Adad*
filius *Barad*, qui excidit
Madiam in campo *Moab*:
Et nomen civitatis ejus *Ge-*
ibam.

Amici autem qui ad eum
venerunt, *Eliphaz* de filiis
Esau Thamanorum Rex,
(*Theodotio autem*, Fi-
lius *Josaphat*, reddidit.)
Baldad Tyrannus Saucheo-
rum, (*Theodotio addit*,
Filius Ammon, filii *Cbober*.)
Sophar Rex Minæorum.

EVAGRII. *Eliphazi*
filius fuit *Sophar*, & *A-*
melec, quem pellex ei
peperit. *Eliphaz* autem
& *Sophar* discipuli fue-
runt *Jacob*, *Amelec* au-
tem *Esau*.

CXLVI. JOB ejusque filius * *Basarus*
ad *Syros* a DEO missus.

Abraham Ecchellenfis in Historia Arabum c. 20.
f. 254.

CEntum viginti quatuor Prophetarum millia
ab

* *Bosor* live *Beor*, *Bileam* Pater.

ab Mundi conditu usque ad Mahometum numerant Arabes. Horum singulos ad singulas gentes missos fuisse autumant, Mahometo excepto, quem ad omnes destinatum fuisse delirant. Hinc Mulcakanus Iudæus neci traditus est Babylone, etsi Mahometum summum Prophetam, & Dei Apostolum fassus sit, quia asseruit illum ablegatum fuisse ad omnes nationes, Iudæis exceptis, ut Scimhinsciah in Historia gentium auctor est. Itaque ajunt Hudum, qui idem illis est ac Heber filius Sale, missum tantum ad Haditas, Salehum ad Thamuditas, Hantalam ad Rasfitas, provinciarum Hadhramitz montium incolas; Abraham ad Chaldæos, Loth ad Pentapolitanos, Iobum & post illum Basarum ejus filium ad Syros, Sciohailum qui Iethro ipsis est Moyfis socer, ad Madianitas, Moysem ad Hebræos, & sic de cæteris.

CXLVI. Jobi Testamentum. Alia quædam. Liber OGIAE Gigantis.

IN Appendice Reginonis cap. 55. & apud Vincentium Bellovacensem, quemadmodum & in Tomo X. Conciliorum editionis Regiæ, ne alias Gelasiani de Apocryphis decreti editiones memorem, inter libros nulla fide, rejicitur *Liber qui appellatur Testamentum Jobi*. Sed videtur præferenda lectio emendationum Iuris Canonici editionum, ut Petri Matthæi & Pithæorum fratrum, in quibus legitur *Testamentum Jacobi*. In eodem decreto Gelasiano à variis interpolato exploditur *Liber Ogia nomine Gigantis, qui ante diluvium*

um * cum Dracone pugnasſe ab hereticis perhibetur. Ubi non dubium eſt intelligi Ogum Regem Baſanis Num. XXI. 33. memoratum, de cujus ſtupenda proceritate & multorum ætate ſæculorum fabulas Talmudicorum leget qui volet in Io. Morini Exercitationibus Biblicis p. 325. ſeq. Cæterum quæ de lobo ejusque ætate ** & libro (quem ad Moyſen autorem multi referunt) dici poſſunt, occupavit pleraque omnia Fridericus Spanhemius in præclara ſua lucubratione de Jobi Hiſtoria, Tomo II. Opp. Eam recuſam nuper pluribus obſervationibus auxit D. Georgius Serpilius Antiſtes Ratiſbonenſis in vitis ſcriptorum Biblicorum parte VII. quæ tota eſt de lobo. Vide etiam ſis Hottingerum in Hiſtoria Orientali p. 54. ſeq. Maraccium ad Alcoranum p. 457. & Acta Sanctor. T. 2. Maji p. 494. ſeq. & T. 7. p. 664. ſeq. Chymix peritiam lobo qui tribuunt, eos ſine cauſa hoc facere oſtendit laudatus Serpilius p. 272. ſeq.

CXLVIII.

- * Male quidam viri docti emendant poſt diluvium, eſt enim fabula Judeorum, Ogum evaſiſſe e diluvio, & arcæ inequitaſſe. Targum Uzielidis ad Genef. XIV. 13. *Et venit Og, qui ebaſerat ex viris qui mortui erant in diluvio, & inequitabaſerat arcæ, & erat operimentum in cacumine ejus. Alebatur autem ex cibis Noach, nec juſtitia ſua creptus eſt, ſed ut viderent incolæ Mundi fortitudinem DEI, & dicerent: Annon Gigantes qui erant ab initio, rebellaverunt in Dominum Mundi, & perdiſi ſunt ex terra &c.*
- ** Abrahami æqualem facit Eugubinus de perenni Philoſophia, libro & capite primo. Ex Semi fuiſſe nepotibus Jo. Walliſius diſſ. de Jobo T. 3. Opp. p. 289. *Ἰεραλινὸν ἀξίωμα* a DEO ipſo injunctum Jobo & Melchifedecho tribuunt Conſtitutiones Apoſtolice in extremo libri VIII. & cap 5.

CXLVIII. Liber HELDAM & MODAL.

S. Herma Pastor lib. I. visione 2. cap. 5.

PRope est Dominus convertentibus, sicut scriptum est in Heldam & Modal, qui vaticinati sunt in solitudine populo.

Jo. Baptista Cotelerius, notis ad hunc Herma locum.

Istorum Prophetarum nomina Numer. XI. 26. 27. in Hebræo & in Vulgata sunt Eldad & Medad. In LXX Ελδαδ (f. Ελδαδ, quemadmodum habet Græcus Basilus lib. de Spiritu sancto cap. 26. nec non Editio Commeliniana Athanasii. in Synopsi) καὶ Μωδαδ: quippe qui legerint ἢ pro ἢ, דדממ loco דדממ: hinc corruptè apud Auctorem Respon- sionum ad Quæstiones Pauli Samosatensis, existi- matum Dionysium Alexandrinum, Reip ad Quæst. 4. Αλδαδ καὶ Μωδαδ; & apud Epiphanium lib. 3. tom. 2. Exposit. Fidei num. 4. Ελδαδ καὶ Μωδαδ, quo modo profert quoque Nicephorus Constantinopolitanus Catalogo & Stichometriâ Scripturarum, seu sine Chronographiæ, ubi ab Anastasio Bibliothecario vertitur *Elad & Modad*. Pari errato in Theodoriti Quæst. 21. ad Numeros Ελδαδ καὶ Μωδαδ. Hieronymus interdum, & multi, atque etiam in veteribus Bibliis *Heldad & Medad*. In Scripturarum Indiculo, quem infra initio Notarum ad Constitutiones Apostolicas

Eee eden-

edendum curabimus, Ἐλδαὶμ καὶ Μωδαὶμ. Indiculo Prophetarum edendo pariter ad Constitut. IV. 6. Ἐλδαὶμ & Μωδαὶμ. Μωδαὶμ quoque Cyrillo Alexandrino. Denique hīc *Heldam* & *Modal*, quamquam vetusta manus in MS. Bibliothecæ S. Germani correxit *Heldad* & *Modad*. Fuerunt porro Eldadus & Medadus duo homines, aut ex septuaginta Senibus à Mose electis ad gubernandum populum Israëliticum; quæ est sententia Cyrilli Hierosolymitani Catechesi 10. & Cyrilli Alexandrini ad Johannis XX. 22. aut ex septuaginta duobus iisdem viris, septuaginta dictis numero brevi ac rotundo; quemadmodum arbitratur Epiphanius in loco laudato, ac fortè qui composuit librum de mirabilibus sacrae Scripturæ (Tom. 3. S. Augustini) lib. I. cap. 9. aut extra numerum LXX. positi, paritamen dignitate; quod censet Theodoritus: super quos, cū jubente Moyse ut omnes ad ostium tabernaculi starent, remansissent in castris, *non imperii negligentes*, docet Hieronymus Epist. 127. mans. 13. *sed humilitate submissi, dum se bonore arbitrantur indignos*; super quos, inquam, tunc Spiritus requievit, ornans illos Prophetiæ dono, non quidem temporario, ut reliquos ex LXX. si fides Basilio ubi suprà, sed permanenti. Atque ex hac sacrae Scripturæ Historia Numer. cap. 11. antiquus aliquis ansam accepit fabricandi librum sub persona & nomine eorum Prophetarum: cujus Apocryphi meminerunt præter Hermam Athanasius aut alius sub finem Synopseos, Auctor Indiculi inediti, ac Nicephorus CP. Fieri que potest ut inde accepta fuerit Genealogia quæ exstat in Traditione.

ditionibus Hebraicis ad I. Paralipomenon, Tom. 3. Operum B. Hieronymi; quo loci ad I. Paralip. IV. 17. hæc habentur; *Ezra interpretatur auxilium; ipsum enim dicunt Amram; patrem Moyſi & Aaron. Mared, rebellans; ipse est Moyſes. Effer, pulvis; ipse est Eldad. Jalon ilex; ipse est Medad: idem duo qui prophetabant. Traditur enim Moyſem poſt acceptam Legem in Eremo, patri injunxiſſe ut matrem dimitteret, eò quòd illius amica eſſet, filia enim fuit Levi; poſt cujus diſſidium duxiſſe aliam uxorem Amram, ex qua ſuſcepit duos filios hos, Eldad & Medad; & cætera, in quibus corrigenda hæc. Et Amaret, id eſt Moyſi accepta eſſe dicitur, reſcribendo, Et à Mared, id eſt Moyſe accepta eſſe dicitur. Cæterùm illud, Prope eſt Dominus converſentibus, vicinum eſt oraculo Davidico, Juxta eſt Dominus iis qui tribulato ſunt corde. Pſalm. XXXIII. 19. In Clementis Libro qui inſcribitur, *Ἰς ὁ σωζόμενος πλάσι*, paulò ante finem; *Θεὸς πᾶσι ἐγγύς ἐστι τοῖς πισυῖσι καὶ πόρρω τοῖς ἀθεοῖς, ἀν μὴ μετανοήσωσιν.**

Scipio Sgambatus in Archivis Vet. Teſt. lib. 2. p. 258.

Qui, aut quo genere orti fuerint Eldad & Medad, Hebræi variant. Tanchuma ait, eos vocatos aliis nominibus: Eldad, Ben-Caston, & Medad, Kamuel Ben-Saphran. Midras ait, eos eſſe Ephraim, & Jalon Levitas, quos I. Paral. II. habes filios Amram Patris Moyſis ex alia uxore. Quòd ſcilicet Moyſes poſt latam legem juſſerit Amramum dimittere uxorem Jocabed, quam habebat; quòd

Eee 2

quod esset ejus magna Amita, qui, aliâ ductâ, genuit Eldad, & Medad. Sic Auctor Traditionum Hebraicarum, quæ Hieronymo adscribuntur. At R. Ghedolias idem è Medras aliter narrat. Eliza-phen filium Pharnach duxisse Jocabedem Moy- sis matrem, & ex ea suscepisse hos duos Prophetas; idque post mortem Amram. Cur autem præ cæ- teris meruerint Prophetiæ donum, sic narrant Tract Sanhedrin c. i. Cùm eos vocasset Moy- ses, ut in Numerum LXX. Seniorum eos eligeret, re- sponderunt, se indignos, quibus id honoris de- mandaretur. Tanchuma: *Quia se exiguos fecerunt, magni effecti sunt supra ipsos LXX. Seniores, multis rebus.* I. Seniores prædicebant proxima quadam, aut quæ essent crastino eventura, ipsi autem longinqua, ut quæ essent eventura post annos XL. II. Seniorum nomina non expli- cantur in sacris literis, ipsorum explicantur. III. Senio- rum Prophetia defecit, quia erat ex Moyse desumpta; scriptum est enim: *Sumam de spiritu tuo; ipsorum non defecit, qui erat ex Deo.* IV. Seniores non sunt ingressi Ter- ram promissam, ipsi ingressi sunt. Quærit deinde, quæ de re vaticinati sint Eldad, & Medad; respon- detque: alii dicunt eos dixisse morituum in De- serto Moysem, & Josuem futurum Ducem Populi in ingressu Terræ. Alii de Coturnicibus eos vaticinatos dicunt: alii de Gog, & Magog.

CXLIX. JETHRO, Moſis ſocer, ſacris ſcriptoribus annumeratus. Varia ejus nomina.

Idem Sgambatus, libro laudato p. 256.

JEthro Sacerdos, ac Princeps Madianitarum, Socer Moyſis, inter Scriptores numeratur apud Hebræos; ajunt enim Sectionem, * quæ ejus nomine nuncupatur, ab eo ſcriptam: quod iis minimè credendum arbitror. Fuit quidem Vir ſapientiâ, & conſilio pollens, ut indicat munus, & locus apud ſuos, & Moyſis erga illum obſervantia, qui ejus admonitu Synedrium magnum inſtituit LXX. Presbyterum. Adſcribam aliqua de eo apud Hebræos pervulgata, noſtris fortè ignota. Septem nomina fertur habuiſſe; Jethro, Jether, Raguel, ** Chobab, Kani†, Puthiel, Cheber: ſic Mechilta, & Tanchuma, quæ addunt jure vocatum *Iether*, quod ſonat *additamentum*, quòd addiderit ſectionem unam Pentateucho, *Succa* cap. 1. & *Dibro lamim* referunt, eum fuiſſe Conſiliarium Pharaonis, & cùm in cauſa Hebræorum juſta, ac moderata conſuleret, Regis indignationem incurriſſe, quam fugiens in Madian venerit, ubi &

Eee 3

Sa-

* Exod. XVIII.

** Exod. II. 18. licet *Raguel* ibi memoratum cum Jethrone eundem eſſe negat adverſus Joſephum & Hieronymum Druſius p. 161. ad difficilia loca Pentateuchi. Muhamedanis pro Jethrone dicitur *Saib*, quod & retinet Saadias & verſio altera Exodi Arabica. Vide Selden 1. de Synedriis p. 336.

† Judic. I. 16. Conſer Selden, p. 343. ubi de Kinitis, cognatione ſcribarum ab illo Kini ſive Kani appellatis.

Sacerdotium Gentis, & Principatum sit adeptus. Ex ejus filiis, qui Hebræis se adjunxerunt, Senatores, & rei capitalis Iudices eligebantur, qui in cubiculo dolato לִשְׁכַּת דִּבְרֵי הַיָּדֹנָא jus dicerent. Fertur auditor fuisse Sapientum Virorum, & qui traditionem Theologicam ab ipsis Theologiæ proceribus Abrahamo, & Semo audissent. Hoc significare dicunt illam in Medrascim fabulosam narrationem, quam R. Ghodolias sic narrat in Cate-na: *Cum exisset Moyses ad Pomarium Jethro, ut orationi vacaret, vidit virgam à Sapphiro humi defixam, & invocato Dei nomine, arcano explicato, eam toto conatu aggressus extraxit. Hec virga illa est, quam Deus sexta die condidit, atque Adamo tradidit in manus, à quo successione devenit in manus Noë, Abrahami, Isaac, Jacobi, & Josephi, qui Ægypto præfuit; ex quo in manus Pharaonis devenit: ab hoc accepit Raguel, qui Sapientum in ejus aula Princeps erat. Sed cum is Pharaoni suaderet pro Hebræis, contra id, quod suadebat Balaam, qui secundus erat, Regis indignationem incurrit: ob quam aulam excedens in Patriam rediit, & virgam hanc secum allatam in Pomario suo defixit. Factum est autem divinitus, ut simul atque humi defixa est, neque à Raguele, neque ab alio resigi posuerit: quod tandem Moyse cessit; quod cum vidisset Jethro, ei Saphoram uxorem dedit. Hanc non inanem veri fabulam sic explicant: Virgam, five Sceptrum hoc esse Sapientiam, quam Deus Adamo dederit: quâ rebus omnibus, ac sibi imperaret; eam sapientiam, ac Dei notitiam longa successione ad Iosephum pervenisse, qui eam in aula Pharaonis plurimos docuerit, quorum cum primus esset Jethro, is maximè eam secum in Madianitidem*

nitidem tulisse dicitur, & in Pomario defixisse, in quo fortè de ambulans vel ipse commentari sole-
ret, vel alios in rebus Divinis instituere. Nemo
tamen inventus est, qui ejus Sceptri compos fieret
ante Moysen, quem cùm videret Jethro tam te-
liciter arripuisse Sceptrum hoc, ei filiam despon-
derit. Quz si quid in historia ipsa veri haberent,
crederem hunc Jethro ex iis fuisse, qui Moysen
in aula Pharaonis erudierint. Jethro à Josepho †
vocatur Jetheglzus.

CL. Διδαχή * βαλαάμ. BILEAMI Pro-
phetia.

MAgos qui à stellâ moniti ex Persia venerunt
adoraturi recens natum Regem Judæorum,
hanc significationem stellæ edoctos fuisse ex
Prophetis Bileami, quarum & Moyses Num.
XXIV. 17. meminit, persuasum Origeni i. contra
Celsum p. 46. δοκεῖ μοι εἶναι, ὅτι ἔχοντες τὸ βαλαάμ
αἰς καὶ Μωϋσῆς ἀνέγραψε πρὸς Φητείας. Auctor Ope-
ris imperfecti in Matthæum Homilia II. Legi apud

Eee 4

aliquem

† Ed. Bernhardus putat Josephum scripsisse Ἰεζεραίων
unde librarii fecerunt Ἰεζεγλαίων, latinus interpres Jo-
sephi vetus *Jesboleg*.

* Balaami nomen Philo lib. de confusione linguarum p. 268.
μαίταμον λαόν interpretatur: Hieron. *precipitantes eos*,
vel *sine populo*. Balaam Philoni in eodem libro p. 258. est
αἰνός, ut recte vidit interpres, licet in Græco est οἰνός.
Hieronymo *lingens*, vel *elidens*, aut *inbolbens*. Midiani-
tam fuisse Balaamum suspicatur Masius ad Josue XI. 1. 22.
altero pede claudum fabulantur Judæi. Vide Oatakeri Ad-
versaria p. 257.

aliquem, Magos istos ex libris Balaam Divinatoris, apparitura huius stella scientiam accepisse, cuius divinatio posita est in Veteri Testamento: * Orietur stella ex Jacob, & exsurgat homo ex Israël, & dominabitur omnium gentium.

Δίδαχῃ Βαλαάμ Apocalypf. II. 14. est, quod svasit Balaco, Iudæos ut redderet invisos apud DE-um, pelliciendos ad stupra cum filiabus Moab, Num. XXV. 1. XXXI. 16. Mich. VI. 5. & 2. Petri II. 15. & Iudæ II. ad quæ loca confer Grotium & Campegii Vitringæ observationes sacras lib. IV. c. 9. p. 998 seq. & D. Georgii Mæbii Ἐπαναρίτῃς Exercitationes de Historia Bileami, tum Io. Wilhelmi Hilligeri Witeb. 1702. Alberti Ioach, Krakwitzii, Rostoch. 1706. &c.

Scipio Sgambatus lib. 2. Archivorum Vet. Test. p. 252.

Balaam F. Beor Ammonitæ, ex urbe fuit Pethor * Syriæ juxta Euphratem, seu potius Mesopotamiz,

* Confer Rich. Simonis Epistolas selectas parte III. p. 42. seq. & Montacut, 1. Orig. Eccles. p. 195. 208. Cæterum verba: ἀνατελεῖ ἀστὴρ ἐξ Ἰακώβ, Esaiæ tanquam auctori tribuunt Iustinus Martyr. Apologia 1. pro Christianis p. 74. & Irenæus III. 9 ex memoriæ ut videtur lapsu. De Christo intelligenda esse contra Iudæos probat B. D. Io. Benedictus Carpzovius in disputat. Academicis p. 1059. seq.

* Pro Pethor. 2. Petr. II. 15. Βεσὸρ poni putant viri docti. Vide Grotium ad h. l. Sed verius est poni pro Βεωρ בְּעוֹר, siquidem non novum est y mutari in sigma, ut notavit Clarissimus Vitringa p. 1001. Obs. qui Petrum etiam ad vocabulū basar, quod carnem notat Hebræis, allusisse putat. Etia Beor

tamiz, ut scribit Targum Onkelos Deuter. XXIII. v. 4. & confirmat Num. XXII. v. 5. Hebræi omnes veteres ajunt, eum fuisse ex Consiliariis Pharaonis, ita Zohar, & Medraſcim, à quibus etiam longa narratio texitur de Balaami profectione in Æthiopiam, ubi cum urbem quamdam, Cicano Rege absente, gubernandam accepisset, ei Auctor fuerit defectionis a Rege, qui ad eam expugnandam tendens, Moysem sibi adſciverit socium profectionis, & Regni: Moysem ipsum denique, Rege mortuo, exercitum rexisse, Civitatem expugnasse, Balaamum fugasse; quæ fuse denarrat ** in Catena Kabbalæ R. Ghedolias. Verum ut ad rem literariam redeam, reperio nonnulla Balaamo adscripta. Primum Hebræi in Bava Batra de Moyſe dicunt, eum scripsisse *librum suum, sectionem Balaam, & librum Job*. Si sectio Balaam intelligatur illa, quæ est in libro Numerorum à cap. XXII. incipiens, in qua vaticinium Balaam describitur, quam sectionem Hebræi *Balaak* vocant, cujus opinionis cum R. Salomone sunt plerique Hebræorum; quaeritur cur dicatur Moyſes scripsisse librum suum, id est, *Pentateuchum*, & sectionem hanc, cum hæc sectio sit pars Pentateuchi? Nonne *Benedictio Jacobi*, *Carmen Cantemus Domino*, & alia multa, sic poterant seorsim adnotari, sicut hæc

Eee 5

sectio

Beor pro Bosor in Petri loco legunt Codices quidam, ut Barberinianus secundus. & Syrus interpres (non Arabs ut scribit Grotius) & Augustinus qv. 48. in Numeros, notante Clariss. Millio.

** Eadem leguntur in vita Moyſis à Gualmino edita. Vide & Josephum lib. 2. Antiquitat. Iud. cap. 10.

fectio Baalami? Quamobrem R. Jacob Aben Habib scribit in Commentario in Bava Bathra, nonnullos existimare per nomen *Perascia Balaam* intelligi libellum seorsim à Lege conscriptum à Moyse de rebus à Balaamo gestis, ejusque vaticiniis. Alii verò existimant ipsum *de rebus suis scripsisse Balaamum*, cujus Commentarium Moyse Hebraicè verterit, ut librum Iobi. Tertia, & verò proxima sententia est, *scripsisse Balaamum libros Vaticiniorum*, & Moysem non quidem eos seorsim à Pentateucho vertisse, sed ex ejus libro in Pentateuchum inferuisse. Aliter tamen Origenes sensit Homilia XIII. in Numeros. Si à Moyse, inquit, *Balaami Prophetiae insertae sunt in sacros libros*, quanto magis descriptae sunt ab iis, qui habitabant tunc Mesopotamiam, apud quos magnificus habebatur Balaam, quosque arte ejus constat fuisse Discipulos, ex illo fertur denique Magorum genus, & institutio in partibus Orientis vigere. Hæc ille, qui putat Magos, qui ad Christum ritè venerandum ex Oriente venerunt, ex iis libris, quos Balaam scriptos reliquerit, aut quos de ejus vaticiniis alii scripserint, quid ea indicaret Stella recens orta, didicisse. De Balaami verò vita, & moribus Hieronymus ex Traditione Hebraica scribit in hunc modum: *Primum Vir Sanctissimus, & Prophetes Dei, postea per inobedientiam, & desiderium munerum, dum Israeli maledicere cupit, Divini vocabulo nuncupatur.* Sed hoc dixit Hieronymus ex eorum opinione, qui putant eundem esse Balaamum, & Elim; * cum constet Elim fuisse Prophetam, & pi-

um,

* Hieronymi verba sunt Tradit. Hebr. ad Gen. 22. *Secundus*
dictus

um, etsi nimis iracundum, & gloriolæ cujusdam, & confidentiæ notatum. Hoc certum est, Balaamum damnari tamquam Cultorem Idolorum, Ariolum & qui mercede conducì solet, ut benediceret, aut malediceret cuilibet; cujus nefarium consilium habes Num. XXXI. v. 16. avaritiam in Epistola Iudæ, falsam doctrinam * 2. Pet. II. v. 15. & Apocalypsis II. v. 14. an. verò postea ad meliorem frugem redierit, dubium. Quidam affirmant ex illis verbis Num. XXIV. v. 3. *Dixit homo, cujus obturatus est oculus, qui cecidit, & sic aperiuntur oculi ejus.* Cui sententiæ favent Augustinus lib. II. quæst. ad Simpl. Theodoretus ad quæst. super Numeros. Alii, quod videant eum semper in sacris Literis male audire, & consilium nefarium dedisse etiam post hæc verba, nunquam sui dissimilem fuisse conjiciunt. Verum ut ad Hebræos redeam, Ialkut sect. *Scemotb* ait, quosdam ex Traditione Veterum referre, *Laban* esse Balaamum, id, quod omninò falsum puto. Cur enim filius Beor diceretur? Siphri ait, eum solitum loqui cum Deo, sic tamen ut prius humicaderet; Tana R. Eliæ ait eum fuisse ultimum Prophetam Gentium. Tanchuma ait eum prius fuisse *Ὁνειροκριτὴν* *Somniorum conjectorem*, deinde Ariolum, postremò Pro-

natus est (Nachori Abrahami fratri) *i Melchæ Bux*, & ex hujus genere est Balaam ille divinus ut Hebræi tradunt, qui in libro Job vocatur Elin.

* *Ὁδὸς* & *Βαλαάμ* ibi est impietas, uti filios Bileam Iudæi solent ponere pro impiis eosque opponere filiis Abraam. Vide Pirke Aboth in Tom. IV, Mishnæ Surephusianæ p. 480.

Prophetam. In Sanhedrim capite Chelek dicitur fuisse luscus, & septem altaria erexisse nominibus septem Iustorum dicata: Adami, Noë, Sem, Abraham, Isaac, Iacob, Moyſis. Siphri audet Balaam comparare Moyſi, hoc ſenſu: ſicut inter Hebræos nullus Prophetæ extitit Moyſi par, ita inter Gentes nullum ſimilem extitiſſe Balaamo, quod falſum eſſe vel Iob oſtendit.

Beor Pater Balaami, Prophetæ creditur apud Hebræos, ex ea perſuaſione, quod quoties nomini Prophetæ alicujus additur nomen Patris, putent eum quoque fuiſſe Prophetam, ut Amoz Patrem Iſaiæ, & Beerî Patrem Oſeæ. Verùm hos ſeptem * Prophetas Gentium Hebræi negant pari jure cum Prophetis Iſraelis eſſe. *Vajikra Rabba*: Quid intereſt inter Prophetas Iſraelis, & Prophetas Gentium? *R. Chama Bar Chanina* dixit: Deus R. non loquitur Prophetis Gentium, niſi ſermone dimidiato: in hujus rei ſignum dicitur *וְקָרָא* & vocavit Deus Balaam (vox *וְקָרָא* eſt imperfecta, deeſt enim *וּ*, quid eſt *וְקָרָא* niſi lingua polluta?) Sed cum Prophetis Iſraelis loquitur Deus ſermone integro, linguâ ſanctâ, linguâ Angelorum Miniſterii, qui eum laudant, ſicut dicitur *וַיִּקְרָא* & clamabat alter ad alterum. *R. Joſeph Bar Biſa* dixit: Deus B. non loquitur cum Prophetis Gentium, niſi tempore, quo Filii hominum non ſolent diſcernere rem à re, ſicut dictum eſt, per ſomnium in viſione nocturna; vel certe à longè, ſicut dictum eſt, de Terra longinqua veniunt ad me, ſed cum Prophetis Iſraelis loquitur † ſtatim. Magiſtri noſtri rem hanc ſimilem eſſe dixerunt Regi, qui Uxorem, & pelli-

* Hi ſunt Iob, Eliphaz, Baldad, Sophar, Eliu, Balaam & Beor, de quibus Sgambatus p. 250. ſeq.

† Aperte & de propinquo.

*pellicem habeat: Uxorem enim palam habet, pellicem
clàm.*

CLI, JANNES & MAMBRES,
Mosis præceptores & deinde adversarii.
Liber eis tributus.

TEdac Levi libro de decem numerationibus,
Balaami filios *Aves* & *Samres* vocat, corrupte
ut existimo pro *Ianes* & *Mamres*. *Gilb.*
Gaulminus notis ad libr. de morte Moyſis p. 211.

Greg. Abulpharajus, in Historia Dynastiarum
p. 17.

Cum natus esset Moſes, Parentes ejus ipsum in
arca pice oblitâ positum in Nilum injecerunt præ
metu Pharaonis Amunphathis * qui natos He-
bræorum strangulavit. Ipsum autem inventum
filia Pharaonis istius ** filium sibi adoptavit, tradi-
ditque *Ianni* & *Jambri* sapientibus, qui instituerunt
eum in sapientia. Historiæ vero qua proditur
eum ab iis didicisse, nulla fit in Lege mentio, at
ejus meminit Apostolus Paulus ex *Aristamuniso* †
desumens.

Ori.

* Hic est qui *Amenophis*, Manethoni, Chæremonique, licet
illud *ψευδὲς ὄνομα & ἰμβόλιμον βασιλέα* esse cla-
mat Josephus.

** *Thermutis* hæc Josepho dicitur.

† Alibi hunc *Aristamenem* vocat Abulpharaji interpretæ. Sed
forte latet vocabulum quo significatur, ex traditione Pau-
lum hæc hausisse.

*Origenes tractat. XXVI. in Matthei XXIII. 34. 35.
ubi de occiso Zacharia, Barachia filio.*

Videndum, ne forte oporteat ex libris secretioribus, qui apud Judeos feruntur, ostendere verbum Christi, & non solum Christi sed etiam discipulorum ejus, Stephani quoque Martyris (Act. VII. 51. 52.) & Pauli Apostoli (1. Thess. II. 15. & Hebr. XI. 37.) Fertur ergo in Scripturis non manifestis, serratum esse Esaiam & Zachariam occisum & Ezechielem. Arbitror autem circuisse in melotis, in pellibus caprinis Heliam, qui in solitudine & in montibus vagabatur. Sed pone aliquem abdicare Epistolam ad Hebraeos, quasi non Pauli, nec non & secretum abjicere Esaiam: sed quid faciat in sermones Stephani, vel Pauli ad Thessalonicenses de Prophetis interfectis prolatis, vel ipsius Domini nostri. Aut quomodo abdicet illud (2. Tim. III. 8.) Nec enim scimus in libris Canonizatis historiam de Janne & Mambre resistentibus Moyse. Si autem adspiciant & quod (1. Cor. II. 9.) positum est, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, numquid poterit hæc omnia aliquis abdicare? Hæc omnia diximus discutientes sermonem, non ignorantes quoniam multa secretorum facta sunt à quibusdam impiis & iniquitatem in excelsum loquentibus, & utuntur quibusdam fictis Hypythiani, aliis autem qui sunt Basilidis. Oportet ergo caute considerare, ut nec omnia secreta quæ feruntur in nomine Sanctorum, suscipiamus, propter Iudeos, qui forte ad destructionem veritatis Scripturarum nostrarum quedam sinxerunt, confirmantes dogmata falsa: nec omnia abjiciamus quæ pertinent ad demonstrationem Scripturarum nostrarum. Magni ergo viri est audire & adimplere quod dictum est, omnia probate & quod bonum est tenete. (1. Thess. V. 21.)

Idem

Idem in Matthæum tractatu XXXV. ad verba: tunc impletum est quod dictum fuerat per Prophetam Jeremiam:

Inter ea quæ scripta sunt, non invenitur hoc Hieremias alicubi prophetasse in libris suis, qui vel in Ecclesiis leguntur, vel apud Iudæos referuntur: si quis autem potest scire, ostendat ubi sit scriptum: suspicor aut errorem esse scripturæ, & pro Zacharia positum Hieremiam, aut esse aliquam secretam Hieremiæ scripturam in qua scribitur. Talis est autem textus apud Zachariam * Prophetam, *Et dicam ad eos: Si bonum est in conspectu vestro, date mercedem meam, aut abnegate: & statuerunt mercedem meam triginta argenteos. Et dixit Dominus ad me: Depone eos in fornacem, & vide si probum est, sicut probatus sum pro eis. Et accepit triginta argenteos, & misit eos in domum Domini in fornacem.* Si autem hæc dicens aliquis existimat se offendere, videat ne alicubi in secretis Hieremiæ hoc prophetatur, sciens quoniam & Apostolus scripturas quasdam secretorum profert, sicut dicit alicubi, ** *Quod oculus non vidit, nec auris audivit:* in nullo enim regulari libro hoc positum invenitur, nisi in secretis Helix prophetæ. Item quod ait, *Sicut Iannes & Mambres resistunt Moyse,* non invenitur in publicis scripturis, sed in libro secreto; qui superscribitur, Iannes & Mambres liber. Unde ausi sunt quidam epistolam ad Timotheum repellere, quasi habentem in se textum alicujus secreti, sed non potuerunt. Primam autem

* Zach. II. 13.

** I. Cor. 2. 9.

autem epistolam ad Corinthios, propter hoc aliquem refutasse quasi adulterinam, ad aures meas nunquam pervenit.

*Samuel Bochartus in Hierozoico lib. 2. c. 53. T. I.
p. 644. seq.*

Et Iannes, & * Iambres, qui Mosis obistere ausi sunt, tam ex Paulo noti sunt 2. Tim. 3. v. 8. quam ex Iudeorum, Græcorum. Romanorum que monumentis. Sic Exod. 7. v. 11. verba Mosis; etiam Ægypti Magi similiter fecerunt per incantationes suas, Jonathan sic παπαφραῖζες, ועברו לחור הנון ונים וימברות חרשין, *Etiam similiter fecerunt Ianes & Iambres, Ægyptii Magi, perussiones incantationum suarum.* Et Talmud Babylonicum Tractatu Menachoth † capite nono in Gemara

ראו

* *Mambres* legunt Latini interpretes & Evangel. pseudo Nicodemus c. 5. Pseudo Abdias VI. 15. auctor Conflictus Amobii cum Serapione, & Commentarius in Epistolas Pauli sub Ambrosii nomine: Exemplum hoc de Apocryphis est Iannes enim & Mambres fratres erant Magi, vel Benefici Ægyptiorum. Ita & Codices Constitutt. Apost. VIII. 1. Antiochus Homil. Cyprianus, Optatus, Lucifer Calaritanus & alii Latini, notante Millio. Sed Numenius apud Origenem & apud Euseb. in omnibus tribus Græca & Græco latinis editionibus Ιαμβρῆς, non Μαμβρῆς ut Grotius ad 2. Timoth. III. 8. & ad lib. 1. de Veritate Relig. Christianæ. Talmudici loco allato, Midrasch ad Exod. XV. 10. & vita Moyſis à Gaulmino edita, מרדכי Apud Leonem Grammaticum in Theophilo p. 453. Ιαμαρῆς & apud Glycam Ζαμβρῆς pro Ιαμβρῆς, calami errore. Coteler. III. monument. p. 588. & ad Const. Apost. p. 388.

† De oblationibus.

נמר ליה יוחני וממר למשה תכן את, מ
 מבנים לעפריו וממר להון אמרו אנשי למתת
 מוסי dixerunt Janes & Jam-
 bres, *Summen tu inferis in Aphraim (Ægypti ur-*
bem, ubi multum straminis) Et respondit Moyses,
Vulgo dicere homines, In urbem oleris olera deserto. Nu-
mienius apud Eusebium, Prepar. Evang. lib. 9. pag.
 241. Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς Αἰγυπτῖοι ἱερογραμματεῖς †
 ἄνδρες ἔθενός ἦτ' ὅς μαγεῦσαι κριθέντες εἶναι, ἐπὶ Ἰσ-
 θαίων ἐξελαυνομένων ἐξ Αἰγύπτου· Μασαίω γὰρ τῷ Ἰσ-
 θαίων ἐξηγησαμένῳ ἀνδρὶ γενομένῳ Θεῷ εὐξαοῦ δύ-
 νατατάτῳ, οἱ ἐπ' ὁρᾶσθαι ἀξιοθέντες ὑπὸ τοῦ πλῆθους
 τῶν Αἰγυπτίων, ἔτοι ἦσαν, τῶν τε συμφορῶν, αἷς ὁ
 Μασαίῳ ἐπήγε τῇ Αἰγύπτῳ, τὰς νεανικωτάτας αὐτῶν
 ἐπιλύεσθαι ὥφθησαν δυνατοί. Janes & Jambres
facti scribae Ægyptii, viri Magicis artibus excellere ju-
dicati: cum cum Judæi ex Ægypto expulsi sunt. Mu-
seo (Mosi) igitur Judæorum duci, viro, qui precibus
apud Deum multum poterat, bi opponi digni habiti sunt ab
Ægyptiorum populo. Et calamitatum, quas Musæus
Ægypto intulit, potissimas solvere posse visi sunt. Plinius
lib. 30. cap. 1. Est & alia Magices factio a Mose, &
Jamne, & Jochabele, Judæis pendens. In his erra-
tum multiplex. 1. Quod Mosem Prophetam san-
ctissimum in Magorum censu numerat. 2. Quod
Jannem, vel Jannem, Mosi in Ægypto antagoni-
stam, pro Judæo habet. 3. Quod Jochabelem, seu
Jachabedem verius, matrem Mosi Exod. 6. v. 20. &
Num. 26. v. 59. inter Magos recenset; quia in ali-
quo Græculo legerat Magorum factionem aliquam
 Fff cœpisse

† Artapanus apud eundem Eusebium IX. 27. preparat. p. 435.

ἱερεῖς τὸς ὑπὸς Μασαίῳ appellat.

cæpisse ἀπὸ τοῦ Μωυσεως τοῦ Ἰωχαβηλῆος, καὶ τοῦ Ἰαννῆ, quod reddi debuerat a *Mose, Iochabelis filio, & Janne*: non a *Mose, Jochabele, & Janne*, quomodo putavit *Plinius*. Sunt, qui pro *Jochabele* scribunt *Jorepe*, nullo sensu. *Apulejus Apologia secunda*: Ego ille sum *Carinondas, vel Damigeron, vel Hismoles, vel Joannes* (lege *velis Moses, vel Jannes*) *vel Apollonius, vel ipse Dardanus, vel quicumque alius post Zoaroastrem & Hosthanem inter Magos celebratus est*. Ubi rursus *Moses cum Janne* inter Magos recensetur eodem errore, quo prius. In *Palladii Lausiensis* capite vigesimo narratur *Macarius* in vasta solitudine *Iannis & Iambris* fratrum, qui propter Magicæ artis peritiam apud *Pharaonem* primo loco erant, κηποτάφιον, id est, sepulchrum in horto visitasse. Verba sunt, Ἐπεθύμησέν ποτε εἰς τὸ κηποτάφιον * εἰσελθεῖν τοῦ Ἰαννῆ, καὶ Ἰαμβρῆ, τῶν μαγῶν τῶν ἐπὶ τοῦ Φαραῶ, χάριν ἱστορίας, ἢ καὶ σωτηρίας τῶν ἐκείσε δαιμόνων. Ἐλέγετο γὰρ παντόλας, καὶ χαλεπὰς ἀποκεκληρωὰς παρ' αὐτῶν ἐκείνων τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δαίμονας δι' ὑπεροβολὴν τῆς ἀτίμης τέχνης αὐτῶν. Τῆτο δὲ τὸ κηποτάφιον γέγονεν παρ' αὐτῶν τοῦ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ τῶν ἀδελφῶν δι' ὑπερβολὴν τῆς μαγικῆς τέχνης τὰ πρῶτα ἐχόντων κατ' ἐκεῖνο καιρὸν τοῦ Φαραῶ. *Ortauit aliquando in sepulchrum ingredi, quod in horto habebant Jannes & Jambres sub Pharaone Magi, ut videret, & occurreret demonibus, qui illis sunt*. Dicebantur enim infamis illorum artis vi locum illum esse sortiti multi & molesti demones. Factumque fuerat hoc hortense sepulchrum ab illis ipsis fratribus Janne & Jambre, qui propter Magicæ artis præstanti-

* Κηνοτάφιον legit Hammondus, infra p. 820.

etiam cum temporis apud Pharaonem primas tenebant.

Henricus Hammondus ad 2. Timoth. III.

Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς) Hæc nomina non leguntur in historia Veteris Testamenti, sed petita sunt ex aliis Judæorum monumentis; suntque sine dubio nomina præcipuorum Magorum, qui miracula ediderunt coram Pharaone, Exod. VII. Alia ejusmodi, quæ non occurrunt in Veteri Testamento, memorantur tamen in Novo. Exempli causa, Moses dicitur *educatus in sapientia Ægyptiorum*, Aetor. VII. 22. & *quadraginta annos natus*, cum fratres invisit, vers. 23 quæ non habentur Exod. II. sed in *Midrasch Bereschith Rabba*. Quod sciret aut revelatione accepisset a Deo se fore *liberatore[m] populi sui*, quo videtur respici Aetor. VII. 25. id nequaquam legitur in Veteri Testamento. Sic in Talmudis Babylonici Tr. *Menachoth*, Cap. IX. ostenditur quæ ratione *Jochanne & Mamre*, adversati sint Mosi, contra quem proverbio usi sint: *affers tu stramen in Asram?* hoc est, an aggredieris miracula facere in Ægypto, quæ plena est Magis? In Chaldaica paraphrasi *Jonaibani* Exod. VII. 11. vocantur *Janes & Jambres*, & Exod. I. 15. dicuntur principes Magorum. In Talmude, vocantur *Jochanne & Mamre*; in vita Mosi, *Jane, & Mamre*; in *Zohar* ad Num. XXII. 22. *Jones & Jambres*; in *Schalschelech*, *Joannes & Ambrosius*; & in *Tanchuma*, *Jonos & Jambros*. Quid dicant de hisce Rabbini vide apud *Joan. Buxtorfium* in Lex. Thalm. col. 945. Inter Ethnicos, *Plinius Hist. Nat. Lib. XXXI. l. loquitur*

de Mose, Janne & Cabala, aut Jorape, ut habent alii Codices, quasi de Judæis qui Magicis artibus usi sunt. Origenes contra Celsum Lib. IV. p. 205. ex Celso citat τὴν περὶ Μωϋσέως, καὶ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ ἱστορίαν, *historiam de Mose, Janne & Jambre*. Palladius, in vita Macarii, memorat κηπόλαφιον ἔς Ἰαννῆ, καὶ ἔς Ἰαμβρῆ τῶν Μαγῶν ἐπὶ ἔς Φαραῶ: *monumentum in horto Jannis & Jambris Magorum, qui Pharaonis tempore vixerant*. Verum hoc esse non potuit verum sepulcrum, si falsum non est quod legitur in veteri Midrasch, ad Exod. XV. 10. Johannem & Mamrem submersos fuisse in mari rubro. Cum eo consentit Arabica Catena MS. in Pentateuchum, hisce verbis: *hec sunt nomina Magorum, qui steterunt contra Mosem, Dejannes, Jambaras, & Sarudas. Deus vero eos perdidit in mari rubro, cum Pharaone & ejus exercitu*. Itaque credibile est pro κηπόλαφιον, apud Palladium, legi oportere κενόλαφιον, *vacuum monumentum*, absque eorum cadaveribus, in memoriam eorum peccati, non ad servandas eorum reliquias. Eosdem respicere videtur Apulejus in Apolog. II. ubi inter principum Magorum nomina, recenset Ioannem.

Jo. Buxtorfius in Lexico Talmudico p. 945.

נַחֲמַד נַחֲמַד Jochanna & Mamre. Duorum principum magorum nomina, qui tempore Mosi floruerunt in Ægypto, & ei resisterunt, cum divina signa edidit coram Rege Pharaone, imitando nimirum Magicis suis imposturis ea, quæ Moses divina virtute peragebat. Horum duorum cum Apostolus Paulus mentionem faciat

faciat 2. ad Timoth. 3. 8. Ὁν τρόπον ᾧ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντίστησαν Μωυσῇ &c, nec uspiam alibi in tota Sacra Scriptura commemorantur; operæ pretium erit ex antiquis Hebræorum monumentis pleniorē illorum descriptionem indagare & cognoscere. Videbimus autem primo Nomina, deinde Personas, conditionem, & facta illorum, Nomina illorum diversimode scribuntur, יוחנן vel יוחנא, יוחנני: Apud Targumistas ינאי vel ינאי. Apud Rabbinos vulgares יוחנני יוחנאי. Omnia hæc corrupta sunt ex primitiva formâ. יוחנן, quæ in authore Aruch exprimitur, & valet Ἰωάννης, Johannes. Unde contracte Græcum Ἰαννῆς. In vulgata Latina *Jannes*. Id corruptum est pro *Iannes*. Alterum ממרי, ממרי. Hæc scriptio est Talmudicis usitata. Apud Targumistas ימברוי. In Tzohar ימברוי. Græce Ἰαμβρῆς. Hæ postremæ scriptiones ortæ sunt ex prima ממרי, primo מ mutato in י, inserta litera B, ut in Μάμβρη; Genes. 13. 18. & 14. 13. &c. Νέμβροδ, Genes. 10. 8. &c. addita denique terminatione Es ex usu Græcorum. In Schalscheleth hakkabala fol. 13. col. 2. scribitur, hæc duo nomina esse in lingua vernacula יוחנן וימברוי *Iohannes & Ambrosius*. Id non usque adeo absurdum videri debet; quia constat, veterem linguam Ægyptiacam magnam convenientiam habuisse cum lingua Græca. *Personas* autem illorum quod attinet, scribunt Hebræi, eos fuisse *duos filios Bileam*. Originem ducit hæc explicatio & conjectura ex Num. 22. 22. ubi dicitur, יהוה רכב על אתני ושני בערו עמי *Et ipse insidebat asino suo, & duo pueri ejus*

erant cum eo. Hinc expresse eos hoc loco nominat Jonathan, inquiens, *Et ipse insidebat asino suo, & duo pueri ejus Jannes & Jambres cum eo.* Hos duos pueros scil. pro duobus filiis acceperunt. In Zohar Numerorum fol. 90. col. 2. *Postquam vidisset Bileam Pinchasum, volavit, (scil. Bileam) per aerem, & duo filii ejus cum ipso, Jonos & Jombros.* Et mox; *Et ceciderunt & populo die illa in 3000. virorum;* חילין בניו *Hi sunt filii Bileami Jonos & Jombros, qui equivalebant tribus millibus.* Sic in Commentariolo quodam Legali Jonathanis ad Exod. 1. & 7. scribitur, fuisse שני בניו של בלעם *Hinc natum, quod Ambrosius scribit, Jannes & Jambres fratres erant Magi, &c.* Et Glossa ordinaria Latina interlinearis hoc loco scribit, *fuisse duos fratres.* Nam si duo filii Bileami fuerunt; ergo & fratres. *Statum illorum describunt Hebræi, dum eos vocans ראשי דהרמונים, vel Chaldaice ראשי דרשין Capita, principes, Primarios præstigiatorum, ראשי מבשרים Capita incantatorum.* *Factis denique illorum quod attinet, eorum diversa recensent Hebræi.* *Primum & præcipuum est, quod Mosi divina signa coram Pharaone edenti, verbis & factis restiterint, arguentes Mosén frustra artes magicas in Ægyptum introducere, quæ ipsa Magica sit celeberrima, omniaque ejus miracula artibus suis imitantes.* Hinc est quod in Talmud libro מנחות fol. 85. 1. scribitur: *Dicunt ipsi (Mosi scil.) Jochana & Mamre, Fanum tu importas in Aphrajim! Respondis ipsis Moses: Vulgo dicunt homines; In urbem olerum olera deserto.* Author Aruch locum hunc Talmudicum producens, sic

sic eum enarrat: Quando venit Moses in Ægyptum cum signis quæ dederat ei Deus, dixerunt ipsi Iochane & Mambre, capita Prestigiatorum Pharaonis Regis: Hoc est artificium nostrum, nos possumus ea præstare prestigiis nostris. Tu autem similis es ei qui infert stramen in Aphraim urbem frugum, unde etiam in alia plurima loca dividitur. Quomodo ergo potest aliquis ad eam urbem stramen aut fœnum apportare? Respondet ipsis Moses: dicunt vulgo homines; In urbem oleris olera inferto. Hæc ibi. Proverbium hoc vulgare R. Salomon in Glossa Talmudica sic declarat: In urbem in qua crescit oleris multum, inferto etiam olus tuum, ut vendas. Congregantur enim eo ubi copia est, multi homines ad emendum. Hæc ille. Sic cuneum cuneo simili trufit Moses. Idem hoc legitur in Medrasch Schemoth rabba lect. 9. Huc pertinet quod in Targum Jonathanis, Exod. 7. v. 11. legitur: Et vocavit etiam Pharao sapientes & prestigiatore, & fecerunt etiam ipsi, nempe Iannes & Iambres magi in Ægypto, incantamenta prestigiarum suarum sic &c. In Medrasch Tanchuma lect. נון יב legitur: Et duo prestigiatore Ægypti erant cum eis, quorum nomina sunt Jonos & Iambros, qui fecerunt coram Pharaone omnes istas magias, sicut scriptum est: Et fecerunt etiam ipsi prestigiatore Ægypti prestigiis suis sic, Exod. 7. 12. Atque hoc illud ipsum est cujus meminit Apostolus, dum ait; quod Iannes & Iambres resisterint Mosi. Nam Paulum ex Traditione Majorum ista scivisse, dubitari non potest, cum inter doctos, ad magni & celeberrimi Doctoris Gamalielis pedes fuerit institutus, & traditiones Majorum ab eo edoctus. Fuisse autem istam historiam in Judæorum scholis notissimam:

productæ authoritates ex Talmudicis & aliis Hebræorum scriptis, docent. Nec vero propter istorum magorum nomina, spirituali revelatione opus habuisse videtur Paulus. *Sed præter hanc contra Moſen rebellionem, alia quoque eorundem facta recensent Hebræi.* Targumista Jonathan in Legem, Exod. i. causam & occasionem referens, quare Pharaos infantes Hebræorum masculos occidi voluerit, inquit: *Pharaos dormiens vidit in somno totam terram Ægypti in lance bilancis una positam, & agnum in lance altera, qui depresſit lanceam suam. Evigilans Pharaos confestim advocavit sapientes Ægypti, quibus somnium suum enarravit:* מן יד פתחון פומחון יבוס וימברס *Protinus aperuerunt os suum Jannes & Jambres capita prestigatorum, & dixerunt Pharaoni,* בור חד עתיד למהוי מתוליד *Filius quidam nasciturus est in congregatione Israelitarum, per quem vastabitur tota terra Ægypti. Idcirco capto consilio præcepit Pharaos rex Ægypti obstetricibus Judaicis, &c. In libro Zohar, loco supra adducto, adscribitur ipsis quoque fabricatio vituli: Et duo filii ejus Jonos & Jombros cum eo. Quod si dicas; Annon mortui sunt in fabricatione vituli: nam illi fecerunt illud, &c. In antiquissimo Medrasch Constantinopoli impresso, quod vocatur מדרש ירמיה (ex Exod. 14. 30. וירמיה Et fervavit Deus Israelem) quia Homiliam continet super Historiam liberationis ex Ægypto, ad hæc verba Exod. 15. 10. Flavisti vento tuo, & operuit eos mare, legitur: Dixerunt Sapientes nostri; Quando in mari submersi sunt Ægyptii, fuerunt inter ipsos duo magi, quorum nomina lochane & lamre, qui dixerunt Pharaoni; Si per manum Dei fiat hoc, non prevalebimus ei:*

sed

sed si per manus Angelorum fiat, poterimus illos prosternere in mare. Fecerunt igitur miracula, & dejecerunt eos (Angelos) in mare. Tunc dixerunt Angeli, Serva nos o Deus, quia intraverunt aqua usque ad animam, ex Psal. 69. 2. Haëtenus Buxtorfius.

Confer quæ de Janne & Mambre Hugo Menardus ad Epist. S. Barnabæ p. 22. T. I. Patrum Apostol. Cotelerii: Lambecius prodromi Hist. literar. p. 154. Sgambatus Archiv. V. Test. p. 249. & Jac. Godofredus ad Philostrogium IX. 2.

Meminit libri illius suppositi etiam Gelafius in decreto de Apocryphis: *Liber qui appellatur Janne & Mambre Apocryphus.*

CLII. MOYSIS nomina, Sapientia, literæ ab eo inventæ. Alia quædam ex Apocryphis Judæorum libris.

Clemens Alexandrinus 1. Strom. p. 343.

Εἵτα γίθεται τῷ παι-
δίῳ ὄνομα ἡ βασιλὶς
Μωυσῆν, ἐτύμως, Ἀφ' ὅ
τὸ ἐξ ὕδατος ἀνελέσθαι
αὐτό. τὸ δ' ὕδωρ μὲν
ὀνομάζουσιν Αἰγύπτιοι, εἰς
ὃ ἐκτέθεται τεθνηξόμε-
νον· καὶ δ' τοὶ Μωσῆν.
τὸν ἀποπνεύσαντα τῷ ὕδα-
τι προσαγορεύουσι. δῆλον

DEinde puero im-
ponit nomen Re-
gina, Moses, apta ety-
mologia, eo quod
eum ex aqua sustulisset.
Aquam enim Moy vo-
cant Ægyptii, * in qua
moriturus fuerat expo-
situs. Moysen enim
vocant eum, † qui a-
Fff 5

* Joseph. II. 9. Antiq. Hinc Μωσῆς Deus maris, Tzet. Chiliad. IX. vers. 164.

† Male Hermetus: eum qui ex aqua emersus respiraverit. Se-
cutus Josephum cui μὲν, aqua, μαύσης ὁ ἐξ ὕδατος
σωθείς.

ὥς ἐν τῷ ἑμπαροῦν
 χρόνῳ πεπρωμένῳ τῷ
 παιδίῳ οἱ γονεῖς ἐθέντο ὀ-
 νομάτι. ἐκαλεῖτο ᾧ Ἰωα-
 χείμ. ἔχεν ᾧ καὶ τρίτον
 ὄνομα ἐν ἑρανῷ μετὰ τὴν
 ἀνάληψιν, ὡς Φασιν οἱ
 μύσται, Μελχί. ἐν ᾧ ἡλι-
 κία γενόμενος, ἀριθμη-
 τικὴν τε καὶ γεωμετρίαν ῥυ-
 θμητικὴν τε καὶ ἀρμονι-
 κήν· ἔτι τε ἰατρικὴν αἵμα-
 καὶ μουσικὴν, ὡς τοῖς
 ἀπρέπαι, Αἰγυπτίῳ
 ἐδιδάσκειτο καὶ προσέτι
 τὴν ἀπὸ συμβόλων φιλο-
 σοφίαν, ἣν ἐν τοῖς ἱερο-
 γλυφικοῖς γράμμασιν
 ἐπιδείκνυσται τὴν ᾧ ἄλ-
 λην ἐγκύκλιον παιδείαν,
 Ἴσχυες ἐδιδάσκον ἐν Αἰ-

qua demersus** exspira-
 verit. Clarum est ergo,
 quod prius circumciso
 puero, parentes aliquod
 nomen imposuerunt.
 Vocabatur autem Joa-
 chim. Habuit autem
 tertium quoque nomen
 in cœlo, postquam as-
 sumptus est, ut dicunt
 Mystæ, nempe Melchi.
 Cum autem ætate esset
 grandior, † Arithmeti-
 cam & Geometriam,
 Rythmicam & Harmo-
 nicam & præterea Me-
 dicinam simul & Musi-
 cam doctus est ab iis, qui
 erant insignes inter Æ-
 gyptios, & præterea
 eam, quæ traditur per
 γύπτιον,

- ** Confer Scal. ad fragmenta Vetera p. 48. ad calcem operis de
 emendat. temporum, Drus. quæsit. per Epist. 13. & quæst.
 Ebr. II. 82. ubi & de alijs Moysis nominibus: Liberium de
 S. amore Epist. XI. p. 272. & Jo. Nicolai librum de Moyse
 Alpha dicto Lugd. Bat. 1703. 12. Sgambatum p. 214. seq.
 † De Philosophia ac sapientia Moysis Theoph. Galeus in Philo-
 sophia generali p. 19. seq. Marsham. Canone Chron. p. 142.
 sq. edit. Lips. Lambecius prodromo Hist. literar. p. 143. seq.
 Sgambatus in Archivis V. T. p. 214. seq. Bartoloccius Bibl.
 Rabbin. Tom. IV. &c. B. D. Augusti Pfeifferi Pan sophia
 Mosaiica; Cornel. Dieterici Koch de eloquentia & Poësi Mo-
 sia, atque Edmundus Dickinson c. 20. Physicæ veteris & ve-
 tæ ubi de Chemica & Astronomica Moysis peritia.

γύπῳ, ὡς ἀν βασιλικὸν
 παιδίον, ἡ Φησι φίλων ἐν
 τῷ Μωυσέως βίῳ. προσε-
 μάνθανε ἡ τὰ Αἰγυπτίων
 γράμματα, καὶ τὴν τῶν
 χερανίων ἐπιστήμην, ὡς
 τε Χαλδαίων, ὡς τε Αἰ-
 γυπτίων· ὅθεν ἐν ταῖς πρά-
 ξεσι πᾶσαν σοφίαν Αἰ-
 γυπτίων πεπαιδευθεὶς φέ-
 ρει. Εὐπόλεμος ἡ ἐν
 τῷ πρὸ τῶν ἐν τῇ Ἰσδαία
 βασιλέων, τὸν Μωσῆ
 φησι πρῶτον σοφὸν γενέ-
 σθαι, καὶ γραμματικὴν
 πρῶτον τοῖς Ἰσδαίοις ὡς δι-
 δῆναι· καὶ ὡς Ἰσδαίων
 φοίνικας ὡς λαβεῖν· Ελ-
 ληνας ἡ ὡς φοινίκων·
 εἰς ἡ τὴν αὐτῶν φύσιν
 ἄξας, ἐπέτενε τὴν φρό-
 νησιν, τὴν συγγενικὴν καὶ
 προγονικὴν ζηλώσας παι-
 δεῖαν ἄχρι καὶ τὸν Αἰγύ-
 πτιον τὸν τῷ Εβραίῳ ἀδι-
 κως ἐπιθέμενον πατάξας,

symbola seu signa, phi-
 losophiam, quam in li-
 teris ostendunt Hiero-
 glyphicis. Alium autem
 doctrinae orbem, tan-
 quam puerum regium,
 Graeci eum docuere in
 Aegypto, ut dicit Philo
 in vita Moſis. Didicit
 autem literas Aegyptio-
 rum, & rerum coelesti-
 um scientiam a Chal-
 daeis & ab Aegyptiis. Un-
 de in * Actis dicitur do-
 ctus fuisse in omni sa-
 pientia Aegyptiorum.
 Eupolemus autem in li-
 bro de Judae regibus,
 dicit Moſen primum
 fuisse sapientem, &
 Grammaticam ** pri-
 mum tradidisse Judaeis,
 & Phoenices accepisse a
 Judaeis, Graecos autem a
 Phoenicibus. Ad eorum
 autem deductus natu-
 ra-

* Act. VII. 22. Philon. I. de vita Moſis, adde Justin. qu. 25.
 ad Orthodox. Origenem III. contra Celsum p. 139. Male
 Hervetus verba Clementis ἐν ταῖς πράξεσι reddit: in
 ejus rebus gestis.

** De literis Hebraicis a Moſe repertis vide Eugenii & Isidori
 loca supra p. 343. Guil. Saldeni Otia Theolog. lib. I. de pri-
 mo scriptore. Jo. Henrici Ursini de Moſis antiquitate &c.

ἀποκτεῖναι. Φασὶ ὅτι μύ-
σαι λόγῳ μόνῳ ἀνελείντον
Αἰγύπτιον, ὥστερ ἀμίλει
ὑπερον Πέτρος, ἐν ταῖς
Πράξεσι, Φέρεται ἡς
νοσφισαμένους τὴν τιμὴν ἔ-
χωρῆς καὶ ψευσαμένους,
λόγῳ ἀποκτείναντας. Ἀρτά-
πανός γ' ἦν ἐν τῷ παλαιῷ
Ἰσραήλιν συγγράμματι,
ἰστορεῖ κατὰ κλειθεῖν εἰς
φυλακὴν Μωυσέως ὑπὸ
Νεχεφρέως ἑ Αἰγυπτίων
βασιλέως, ἐπὶ τῷ τῷ Ἰσραήλ
τῷ λαὸν ἐξ Αἰγύ-
πτου ἀπολυθῆναι, νύκτωρ
ἀνοιχθέντες ἔδωκεν
εἰς κατὰ βύλησιν ἑ Οὐδ',
ἐξελθόντα καὶ εἰς τὰ βα-
σιλῆα παρελθόντα, ἐπι-
στῆναι κοιμωμένῳ τῷ βα-
σιλεῖ, καὶ ἐξεγείραι αὐτόν·
τὸν δ', κατὰ πλάγυντα τῷ
γεγονότι, κελεύσαι τῷ
Μωυσῇ τὸ ἔπεμψαντες
εἰπεῖν ὄνομα Θεοῦ καὶ τὸν
μὲν, προσκύψαντα πρὸς
τὸ ἑ εἰπεῖν· ἀκρόσασθαι ὅτι
τὸν βασιλέα, ἀφ' ὧν πε-
σῆν, διακρατηθέντα ὅτι
ὑπὸ ἑ Μωυσέως πάλιν
ἀναβιώναι.

ram, auxit prudentiam
eam, quæ erat sui gene-
ris & majorum suorum
æmulatus doctrinam,
adeo ut etiam Ægy-
ptium, qui Hebræum in-
juste invalerat, percu-
tiens interfecerit. Ajunt
autem Mystæ eum solo
verbo * occidisse Ægy-
ptium, sicut certe postea
Petrus in Actibus fer-
tur eos, qui precium
agri sibi usurpaverant,
& mentiti erant, verbo
interfecisse. Artapanus
certe in opere de Ju-
dæis, refert Moysen in
custodia inclusum a Ne-
chephre rege Ægyptio-
rum, eo quod peteret,
ut populus liberaretur
ex Ægypto : noctu
aperto carcere Dei vo-
luntate egressum, cum
in regiam accessisset,
dormienti regi adstitis-
se, & eum excitasse:
eum autem, eo quod
factum fuerat stupefa-

Etum

* Confer Gaulmin ad mortem Moysis p. 207.

Etum præcepisse Mofi, ut diceret nomen ejus, qui miserat, & illum quidem cum ad aurem se inclinasset, dixisse. Regem autem, cum audiisset, mutum cecidisse: cum eum autem Moses tenuisset, rursus revixisse.

His addenda quæ prolixè de Moyse Ariapanus apud Eusebium IX. 27. præparat. Evangel.

Georgius Syncellus in Chronologia p. 120, seq.

Τὸν ὃ Μαῦσέα τεχθέντα μὲν τριμηνιαῖον χρόνον οἱ γονεῖς ἐν θήκῃ καλῆσφαλτωμένη κατὰ θεῖοι * Μαβραμ, καὶ Ἰωχαμ ἐτι μήτηρ, πρὶς ταῖς ὀχθαῖς καὶ πόλεμιν, φόβῳ καὶ προσάγματι καὶ φαραῶ, μὴ ζωογονεῖσθαι πᾶν ἄρσεν Εβραίοις κελύσαντι, ἔρριψαν. Ἔτο μὲν δὲ πολλὴν ἀσκειότητος καλοκνήβης θανάτῳ τοῦτον καλῶς ἐξαφανίσαι. Ἔτο δὲ ὅτι προκεχρημάτιστο θεῖον τὰ κατ' αὐτὸν τῷ πατρὶ θεοφιλεῖ ὄντι, καθὼς τινες τῶν ἐκ περικομῆς ἰσότηκασιν, ὅτι γε καὶ Ἰσραὴλ καθηγῆσθαι, καὶ ὅτι τῶν Αἰγυπτίων τὴν δυναστείαν θείῳ σωτρίψατο πόλεμος. Ἔτον ἡ θυγάτηρ φαραῶ περὶ * Αμβραμ καὶ Ἰοχαβέδ.

Moyse natum, elapso trium mensium spatio, Amram & Jochabed quoque mater regii mandati metu, (Pharao siquidem nulli masculo vitam servari præceperat) in cista bitumine illita ad ripas fluminis depositum projecerunt, eumque propter amandam oris venustatem & hilaritatem festinè morti objicere sunt veriti: nisi satius, quod nonnulli ex circumcissione referunt, ejus patri ceu viro religione præstanti divino revelatum fuisse vaticinio, filium ducem Israel futurum, & Ægyptiaci regni robur cælestibus armis comminuturum.

τυχεῖσα κατὰ τινὰ πρό-
 νοιαν, καὶ τὸ κάλλος ἐκ-
 πλαγεῖσα ἔβρεφες ἐν
 τῷ πένεσαι σὺν ταῖς ἀ-
 βραῖς ἔαυλόθι λειμῶν,
 πολλαῖς θηλείαις ἀλλο-
 τρίαῖς προσάγασα, πά-
 σας εὖρεν ἀποσρεφόμενον
 τροφῷ ἣ χρησαμένη τῇ
 ἰδία μητρὶ Ἰωχαβέτ, ὡς
 ἀλλοτρία, τῇ συμβαλῇ
 ἔ' ἀδελφῆς αὐτῆς, ἣ καὶ
 παρείπετο σκοπῶσα ῥι-
 φένῃ τὸ ἐκβησόμενον, ὡς
 οἰκεῖον ἢ ἀλλοτρία τὸν παῖ-
 δα τροφένον κελεύειν,
 μιᾶς ὑποχομένη τῆς
 τιθείας, Μωυσῆα τε ὀνο-
 μαζεῖ μετὰ τὴν πρώτην ἡ-
 λικίαν ἀνδρυνθέντα, διότι,
 φησὶν, ἀπὸ ἔ' ὑδατοῦ αὐ-
 τὸν ἀνελόμενον, τὸν Μελχί-
 αν ὑπὸ τῶν γονέων πρὶν
 κληθέντα· ἦν δὲ ἄρα δι-
 σπληνις καὶ ἀξία τῶν ὑπ'
 αὐτῶν πραχθέντων ἢ τη-
 λικαύτῃ προσηγορίᾳ.
 Μελχίας γὰρ βασιλεὺς
 ἐρμηνεύεται Μωυσῆς ἣ ἐκ
 ἔ' ὑδατοῦ, τῇ ἱερᾷ παρ'
 Αἰγυπτίοις φωνῇ ὃ δὲ αὐ-
 τὸς ὑὸς τῇ θυγατρὶ φα-

dixero. Hunc cum, se-
 creto numine duce, filia
 Pharaonis cum puellis
 fluminis oras navigio
 lustrans forte collegis-
 set, gratam pueri for-
 mam mirata, plurimum
 alieno sanguine orta-
 rum commissum ulnis,
 cunctas averfari con-
 spexit : propria vero
 pueri matre Jochabed
 nomine, velut aliena
 nutrice, sororis ejus
 quod eventurum proje-
 cto puero foret con-
 templaturæ consilio u-
 sa, ipsa puero aliena ve-
 lut sibi proprium pro-
 priæ matri mercedem
 alimentorum pollicita
 commendant, exacta-
 que infantiae ætate pue-
 rascentem vocat Moy-
 sen : eo quod, ait, ex
 aquis eum eripuerim;
 cum prius a parentibus
 Melchiæ nomen acce-
 pisset. Gemino itaque
 nomine fuit insignitus,
 & rerum ab eo gesta-
 rum commendatio ge-
 ra

ραὼ θερμυτίδι, τῇ καὶ
 φάρῃ, βασιλίδι ἔση εἰς-
 ποιηθεὶς, καὶ πᾶσαν Αἴ-
 γυπτίων ἀσκηθεὶς παίδευ-
 σιν, ὡς βασιλίδι υἱός,
 δικαίως ἀν κληθεῖη κατὰ
 κόσμον βασιλεύς ἐξ ὕδα-
 τος· ἵνα τὰ μετὰ ταῦτα
 κατὰ τὴν ἐρευθεράν ἐπ'
 αὐτῷ πραχθέντα πρὸς
 τὴν ἑλπίδα δι' αὐτῆς πο-
 ρεῖαν, καὶ τὸν ὄλεθρον
 τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτῇ τις
 εἰσάσας, τὴν ἐν τοῖς βασι-
 λείοις ἀγωγὴν αὐτῷ κατὰ
 μάθοι, καὶ ἔτι τὴν κατὰ
 τῶν Αἰθιοπῶν στρατηγικὴν
 εὐδοκίμησιν, ἐνθα φασὶ
 πολιορκηθῆναι τῶν Αἰθιο-
 πῶν Σαβᾶ καλεσμένην πό-
 λιν πρὸ αὐτῷ, καὶ προδο-
 θῆναι τελείως ὑπὸ Θαρ-
 βῆς θυγατρὸς ἑκ τῆς καὶ
 βασιλέως Αἰθιοπῶν,
 αἰχμαλωτὴς τῆς πόλεως τῷ Μου-
 σέως ἑρῶσι. Τοσαύτην γὰρ
 αὐτῷ μαρτυροῦσιν, αἱ τε
 θεῖαι γραφαί, αἱ τε λοι-
 παὶ ἱστορίαι, καὶ πρὸς τὴν
 θεοπίας ὡραιότητα, ὡς
 πάντας ὁρῶντας αὐτὸν
 ἐπιλανθάνεσθαι καὶ κα-

minæ titulus extitit ap-
 pellationis. Melchias
 enim, rex: Moyses, sa-
 cra Ægyptiorum lingua,
 ex aquis ereptus, expo-
 nitur. Idem autem a
 Thermutide Pharaonis
 filia, quæ & Pharia, re-
 gina adoptatus, litteris
 Ægyptiorum apprime,
 velut reginæ filius eru-
 ditus, regnantis ex aquis
 nomine merito suspi-
 ciendus vocatus est: eo
 maxime, ut silentio
 præteritis, quæ circa
 mare rubrum populo
 educendo, mittendis-
 que in perniciem Ægy-
 ptiis, gesta sunt, miran-
 dis facinoribus, ejus-
 dem in regia educatio-
 nem virtutemque bel-
 licam adversus Æthio-
 pas probatam quilibet
 percipiat obsessam: Sa-
 ne ab eo civitatem Æ-
 thiopum Saba nomine,
 & a Tharbe regis Æ-
 thiopum filia Moysis
 amore capta proditam
 ex integro ferunt. Tan-

Ταλιμπάνειν τὸ ἐν χερσὶ
παρθένον. Ταύτητοι
καὶ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ
Θέρμουθις αὐτὸν ὑποθέλη-
σασα, καὶ Θερβὴ θυγά-
της Φαραὼ Αἰθιοπῶν βα-
σιλέως, ἐκπλαγῆσα τὸ
κάλλος αὐτοῦ, τὴν εἰρη-
μὴν Σαβᾶ μητροπολιν,
ὡς Ἰώσηππος, πρέδω-
κεν, ἣν χρόνοις ὕστερον Καμ-
βύσης ἐλὼν ὁ Κύριος με-
ρήν εἰς ὄνομα καλεῖσθαι
τὴν ἀδελφὴν ἐκέλευσεν.
Φασὶ γὰρ ὅτι πρὸς τὸν ἢ
θετὴν μητέρα Φαρία προσ-
αίχασα τῷ Φαραὼ τὸν
ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ εἰ-
σάγον βασιλικὸν ἀφε-
λὼν ἐβίβηκε τῷ Μωυσῇ
ῥιπίζοντι. Τὸν γὰρ ῥίψαν-
τα καταπαλῆσαι αὐτὸν
λόγος. Ταῦτοι τῶν Ε-
βραίων ἄρρενα, φησὶν Ἰω-
σηππος, ἀναιρεῖσθαι
προέταξεν Φαραὼ, δεινὸς
τῶν Εβραίων ἱερογραμμα-
τέως προῤῥησιν ἀκράσας
ὅτι γενώμενον παιδίον τὴν

tum enim ei corporis
orisque decus insitum,
etiam ante familiare il-
lud habitum cum Deo
colloquium, ut ejus spe-
ctatores extra se rapti,
quod charum sibi præ
manibus foret, desere-
rent, tum divinæ Scri-
pturæ, tum aliæ testan-
tur historiæ. Eaque de
causa Thermuthis Pha-
raonis filia sibi voluit
adoptatum, ejusque
specie victa regis Æthio-
pum filia Tharbe præfa-
tam Sabam regni caput,
ut Josephus* ait, prodere
non metuit, quam
Chambyfes Cyrus dein-
ceps subiectam, Mero-
em, de sororis nomine,
dicendam mandavit.
Phariam autem ma-
trem illam adoptione
comparatam, eum
quandoque ad Pharao-
nis conspectum addu-
xisse, detractamque pa-
tri regiam coronam **

* Josephus.

Αἴγυπ-

** Aliter in vita Moyſis à Gaulmino edita p. 10. & in Elle Se-
moth Kabba sect. 11.

Αἰγυπτίων ἀρχὴν κατα-
λυσαι.

ludibundi Moyſis capiti
joco impoſuiſſe: quam

illum in terram dejectam pedibus calcasse narrant:
ac eapropter Judæorum masculos necari Pharaonem
jussisse tradit † Josephus, quod eruditi cujus-
dam Hebræorum sacri doctoris vaticinium, quo
a puero jam nato Ægyptiorum imperium deva-
standum prædiceretur, audivisset.

*De Moyſis nominibus videndus præter supra laudatos
Andreas Mullerus Greifenbagius in Onomastico sacro
p. 25. seq.*

CLIII. Moyſes Muſæus, * Bacchus,
Hermes &c.

Multus in primis est illustris dignitate ac do-
ctrina Vir Petrus Daniel Huetius, in De-
monstratione Evangelica ut in Ethnicorum
scriptis Græcorum Romanorumque non sub his
modo nominibus Moyſen tradi, sed & sub pleris-
que aliis narrationibus illorum & fabulis res Moy-
ſis innui demonſtret. Ingenioſe omnia atque eru-
dite, nonnulla veriſimillime, quædam fateor
paullo audacius. Idem antea in nonnullis tetige-
rant Scaliger ad fragmenta Græca, Voſſius in ope-
re de idololatria, Bochartus in Phaleg, Grotius ad
librum I. de Veritate relig. quorum veſtigia multi
alii poſtea ſunt inſecuti.

CLIV. De Vita & morte Moyſis, libri
a Gilberto Gaulmino editi.

Gilbertus Gaulminus Molinensis Vir doctissi-
mus Paris. 1629. 8 primus Hebraice vulga-

Ggg

vit

† Lib. 2. Antiqu. c. 9.

* Conſer Memorias Trevulinas A. 1705. p. 1245. ſeq.

vit cum latina versione sua atque præclaris observationibus libros tres, unum *de Vita Moyſis* פטירת משה * alterum דברי הימים משה *Moyſis exitu ſive Morte*, & tertium ejusdem argumenti ſed minoris ut videtur antiquitatis דרש לפטירת משה In his libris quin pleraque illa contineantur, quæ in Apocryphis ſcriptis ſub Moyſis nomine quæ mox commemorabo lecta fuerunt, minime dubito. *Rabbinicum opus*, inquit Gaulminus, *iſt nullius auctoritatis, ſed maxime antiquitatis præſcriptum edimus. Saltem traditionum vetuſtatem inſitias non ibit, qui Michaelis cum Samaele contentionem Judæ Apoſtolo ** cognitam advertet.* Hi libelli jam pridem in tabernis noſtris librariis deſiderati, & notæ Gaulmini pulcherrimis obſervationibus refertæ ſunt,

* Hoc eſt *Chronicon Moſaicum* quod laudat Ed. Bernhardus ad Joſephum p. 321. ubi notat fabulam librorum Gaulminiano-
rum compactam aut interpolatam ex Talmude Babylonico, Siphre; aliisque veteribus libris, præſertim ex Debarim Rabba, cujus ultima folia cum Petirat Moſeh ſive libro de morte Moſis κατὰ λέξιν conſpirant præter quædam epilo-
dia ingenio malo neſcio cujus paſſim intruſa. Unde non plus, inquit, *dimidia editionis Gaulminianæ ſapit priſcum Com-
mentarium τὴν ἀναλήψιν Μωϋσέως*, ut Tanchuma, Samuel Nachmanides, aliaque nomina Talmudica oſten-
dunt. Multa deinde ex Talmudicis adjungit de tempore mortis Moyſis, quæ apud ipſum legi poſſunt. Vide & Rich. Simonem lib. 3. Epist. ſelect. 8. & Druſium ad loca difficilia Numeror. cap. 52. ubi de uxore Moyſis Æthiopum Regis filia quæ Joſepho II. 10. Antiqu. vocatur Θάβρις.

** Certe falluntur viri docti, qui in Judæ Epistoſa v. 9. προ-
περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος legunt Ἰησὺς atque ad Zachar. III. 1. reſpici putant. Conſer quæ infra de ἀναλήψει Moſis.

sunt, igitur totos eos hic una cum Gaulmini notis libenter addidissem, nisi molem hujus Codicis Apocryphi noluissem nimis excrescere, daturus eos proinde separatim, si Vita & occasio mihi supeditaverint.

CLV. Libri Apocryphi qui a Samaritanis, Judæis, Armenis &c. ad Moysen referuntur.

Samaritani *librum precum* ab ipso Moyse scriptum sibi que traditum, & servatum a summis Sacerdotibus Garizenis usque ad Pontificatum cujusdam Adriani affirmant. Quod commentum explodunt Judæi, Samaritanis & Karæis vicissim ridentibus quod Talmudici ajunt Talmudem Moyfi in monte Sinai * traditum a DEo esse. Uti veteres Judæi primam e quatuor quas jactabant *deuterwos* referebant ad Moysen, teste Epiphanio hæresi XXXIII. 9. p. 224. quem de tribus cæteris vide sis etiam XLII. pag. 332. *Sacerdos Armenus*, inquit Joh. Gregorius præfat. ad observationes sacras T. IX. Critic. sacror. Angl. *mibi narravit, plures esse Armenis libros Moysis quam nos habemus.* Sed haud dubie vel fallus ipse fuit sacerdos ille, vel Gregorium falsa narratione fefellit. Credat etiam qui volet Moysen auctorem esse libri cui titulus *ספר חכמה* *fons Sapientie* quem inter Moysis scripta memorat R. Schabtai Strimer in labiis dormientium, obvium in libro qui inscribitur *ספר צדרי לבנון* *cedri Libanon.*

Ggg 2

CLVI.

* Vide Caput I. Berachot cum versione & notis V. C. Georgii Elieseri Edzardi p. 35. 142. 172. 191. &c.

CLVI. Moyſis argumentum ad Regem
Atheum ab errore ſuo revocandum.
Aliaꝝ Muhamedanorum de Moyſe
narrationes.

Jo. Chardin in deſcriptione Perſiæ T. X. p. 46.

Quant au *Pentateuque*, ils l'appellent *Taurat*, comme les *Juiſs*, ſoit du mot *Hebreu Tora*, qui veut dire *Loi*, ſoit de celui de *Tour*, qui eſt le nom qu'ils donnent particulièrement a cette branche du mont *Taurus*, que nous appellons *Sina*, ſur laquelle la *Loi Moſaique* fut délivrée. J'ai obſervé ci-deſſus en général, que les *Mabometans* font de longues Histoires des *Patriarches* & des *Prophètes* de l'*ancien Teſtament*. En voici une qu'ils font de *Moyſe*, pour ſervir d'échantillon. Ils diſent que ce *Prophète* ayant été long-tems à prêcher au Roi *Pharaon*, qui étoit *Atbée*, & *Tyran*, l'exiſtence d'un *Dieu Eternel*, & la création du monde, voyant qu'il ne gaignoit rien ſur ſon eſprit, ni ſur celui de ſa Cour, il fit bâtir en ſecret un beau Palais, dans un endroit défert, à deux journées d'une maiſon de Campagne, où le Roi alloit paſſer tous les Etez, & quelques années après il fit en ſorte que le Roi étant à la Châſſe, fût s'engager de lui-même à aller de ce côté-là. Le Prince apercevant de loin un grand édifice dans ce lieu défert, voulut voir ce que c'étoit, & demanda qui l'avoit fait bâtir. Perſonne de la ſuite n'en ſavoit rien. *Moyſe* s'avança à la fin, & dit au Roi, qu'il falloit que ce Palais ſe fût bâti de lui-même. Le Roi ſe mit à rire, & lui dit,

dit, quæ pour un homme qui se disoit *Prophete*, c'étoit une belle chose à dire, qu'un tel Palais se fût bâti de lui-même au milieu d'un désert. Moÿse arrêta le Roi là-dessus, & lui dit, Sire, vous trouvez extravagant qu'on dise que cette maison s'est faite d'elle-même, comme étant une chose impossible; & cependant vous croyez bien que le Monde s'est fait de lui-même. Si ce beau Palais, qui n'est qu'un Atome en comparaison, ne peut être venu de soi-même en ce désert, comme en effet cela est impossible, combien plus est-il impossible que ce Monde, aussi solide, aussi grand, & aussi admirable qu'il est en toutes ses parties, se soit fait de lui-même: & ne soit pas au contraire l'ouvrage d'un architecte très-sage. & très-puissant. Le Roi fut convaincu par ce raisonnement, & adora Dieu, comme Moÿse lui enseigna de faire.

Alias Muhamedanorum narrationes traditionesque Apocryphas vide si placet apud Hottingerum in Historia Orientali & Balchafarem Herbelotum Bibl. Orientali in Moussa. &c. In Sadi pomario Persico p. 8. Magister Mosis Cbiffer memoratur. Cabbalistarum Judæi Magistrum Mosi tribuunt Metatron vel Zagzagaëlem, uti Josepho Gabrielem, Jacobo Raphaëlem &c.

CLVII. Psalmi Moyfi tributi. Alius Moses Junior, Davidis æqualis.

PSalmum XC. una cum proximis undecim ad Moysem veluti auctorem referendum esse antiqua est traditio. Hieronymus adversus Rufinum T. 2. p. 137. *Octogesimum quoque nonum Psalmum qui inscribitur: Oratio Moyfi hominis Ggg 3 Dei,*

undecimi sæculi Romæ, qui est Patrum Ordinis S. Basilii, testatur significari locum illum Epistolæ ad Galatas esse usurpatum ex Apocrypho Moyfis. Alios duos Codices Regis Christianissimi 607. & 1253. idem testantes memorat Cotelarius ad Constitutiones Apostolicas VI. 16. p. 346. Cæterum Cedrenus p. 3. scribit Apocalypsin Moyfis quibusdam eundem librum videri cum parva Genesi, de qua μοκ. ὡς ἐν λεπτῇ φέρεται γενέσθαι, τῶν καὶ Μωυσεως εἶναι φασὶ ἴνες ἀποκάλυψιν.

CLIX. ἀνάβασις sive ἀνάληψις * Moyfis.

Hugo Grotius ad S. Jude Epist. v. 9.

E Adem verba Michaeli contra Diabolum decertanti de corpore Moyfis, quod Michael ex DEI imperio volebat abscondere Deut. XXXIV. 16. Diabolus autem in apertum proferre, ut ad idololatriam populus alliceretur, quod metuendum fuisse si id corpus apparuisset testatur & Josephus IV. 8. tribuerat scriptor libri qui Hebraice dicebatur משה הראשון Græce vero ἀνάληψις Μωυσεως: unde hæc desumpsit Judas, velut concessio utens. Solebant Rabbini & Angelis & magnis hominibus tribuere ea verba, quæ verisimiliter dicere potuerunt. Tale illud de Henoch: & illud quod Hebr. XII. 21. & Act. VII. 26. Similia habes in Midrasch ad Deuteronomium, in Aboth Rabbi Nathan & aliis. Librum illum ἀναλή-

Ggg 4

ψις

* Fallitur Lambecius, qui hæc tamquam duo diversa scripta distinguit p. 149. Hist. literariæ. Lambecium sequuntur alii, ut Sgambatus p. 220. Archiv. Vet. Test.

ψευδς nominant Origenes περὶ ἀρχῶν III. 2. & Epiphanius * in Synopsi, nec dubito quin indidem sit desumpta narratio quæ est apud Clementem Ström. VI. Simile certamen inter Angelos bonos & malos de Abrahamæ salute & interitu** commemorat Origenes Homilia in Lucam XXXV. In libro Hebraico qui vocatur מִשְׁנֵי מֹשֶׁה referuntur verba quædam Diaboli ad Moſen ante mortem ejus, & ministeria quæ Angeli Moyſi exhibuere. Sed quæ hic leguntur verba, in eo libro non comparent, unde credibile fit librum illum ἀναλήψεως pridem intercidisse.

Edwardus Bernbardus ad Joſephi IV. ult. Antiquitat. p. 323.

Ne quis miretur, quod hic non ſiſtam de Legislatoris reliquiis altercationem Satana, eximio nomine Samaëlis, quem inter Egregoros recenset vetuſtiſſima fabula Enoch, Debarimque rabba merito nuncupat כל שני, מִשְׁנֵי מֹשֶׁה ἀρχιστανᾶν, nec non Petirat Moſeh τὸν πορνεῶν מִשְׁנֵי מֹשֶׁה & capitulum XIII. Eleazarī Serpentis callide beſtiæ callidiorem aurigam, cum Michaele, Defenſore magno & Imperatore Hebraorum, i. e. מִשְׁנֵי מֹשֶׁה, & in Moyſis Analepſi לִשְׁמֹרֶת מֹשֶׁה ſub quo militabant Moyſes ille & Joſue & Chaſamonei, Ex. c. 23. 23. Joſ. c. 5. 14. & Dan. c. 12. 1. Malo equi-

* Athanaſium dicere voluit, cujus locum uti Nicephori quoque qui in Stichometria librorum Apocryphorum ἀναλήψιν Moyſis, verſuum mille & quadringentorum commemorat, dedi ſupra p. 402. 403.

** Locum habes ſupra p. 401. ſeq.

equidem versum nonum Jude Apostoli $\omega\epsilon\iota \ \& \ \iota\omega\sigma\eta \ \sigma\acute{\omega}\mu\alpha\tau\omicron\varsigma$, $\text{בְּנוֹת שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ}$, de persona polluta, ut Latine loquar, quod est, de habitu minus puro Josue Pontificis summi, saltem interpretari: nam sic legere absque exemplaribus Ecclesie quis ausit? Ita vero convenient probe Judas & Zacharias vates c. 3. 2. itidemque Petrus Apostolus. Nam $\omega\delta\gamma \ \kappa\upsilon\gamma\iota\omega$ abundat in Epistola altera ejus c. 2 II. contra fidem codicum Orientalium & Occidentalium, qui quivetustatem praeferrunt. Quandoquidem vero antiquissimis apographis N. T. adnotent literis majusculis ad nonum Jude ΜΩΥΣΕΩΣ ΑΠΟΚΡΥΦΟΝ : Admantius etiam $\omega\epsilon\iota \ \alpha\epsilon\chi\omega\upsilon$ tertio refert $\epsilon\kappa \ \tau\eta \ \alpha\iota\tau\alpha\lambda\acute{\alpha}\sigma\epsilon\omega\varsigma \ \mu\omega\upsilon\sigma\acute{\epsilon}\omega\varsigma$ cujus libelli meminit in Epistola sua Judas Apostolus, (Origenis haec sunt) Michaeli diabolo objicientem, causam extitisse praevagationis $\text{Αδ\alpha \ \& \ Ε\upsilon\alpha}$ inspiratum serpente: cujus equidem simillimum legimus in libro Judaice de Moyse obitu, & in Zoharo f. 45. c. Precipue vero, quia prolixè admodum disputant bonus Michael, Samaelque nefarius tam in Debarim rabba, quam in proxime laudato opere Petirat Moseh; litteram istam Angelicam ad Commentaria nostra in Panarion Epiphanii, quasi ad fundum proprium, deferri placet. Interea obtineant, quantum possunt, lectio & sententia communis, vetus, & Cabalistic Christianis gratissima, non tantum in hoc loco Jude, sed & Gal. c. 6. 15. Istum enim versiculum Georgius Syncellus Tarsus, & Novi Testamenti meliores membrae, eidem Moyse Apocrypho tribuunt. Sentio autem ex veteri Analepsi Moyseos derivatum, ut alia non pauca, ita maxime blandam illam evocationem animae Mosaicæ $\text{בְּתִי קָ"וּכְ שָׁנָה קִצְבְּתִי לָךְ וְגו'}$, $\text{Batti, O me a filia, exactis nunc, CXX. annis, quos tibi}$

(ait Optimus, qui mox illam obosculando exhau-
sit) in corpore istius justī commorari decrevi,
egredere absque mora. Te mox Cherubinis Se-
raphinisque inseram prope Thronum meum.
Respondisse tamen mentem tam sanctam Moyſis
jam in exitu solis jubare illustrioris, & gloriam
Seraphica non minorem, adversus Samaelem
carnificem spirantis, שׁוֹב לִי בֹהַ (sicut in
monte sancto Petrus Apostolus) Præstat heic esse;
quoniam cælo lapsi Azas & Azaelis flagitiose
agunt in terris. *Vetus etiam arbitror piumve Epipho-
nema illud inter morientis Legislatoris ad populum suum,*
וְאַתָּה אֲרַח אֶתְכֶם לְתַחֲיִית הַמָּתִים, Rursus vos He-
bræos videbo, quando resurgent mortui. *Anti-
qui operis & illa, Gabrielem, Michaelē patronum
Hebræorum, & Doctorem Moyſis scribamque
eundem cœlituum Zazzagelem זַזְזַגְגֵּל in Rabbot,
aut Zanghielem זַנְגִּיֵּל in Petirat Moseh, de Moyſe
liberando cum lethifero Samaele contendisse, &
increpuisse dæmonem hisce verbis, וְשַׁע אֲנִי
בֹכָה וְאַתָּה שׁוֹחֵק וְגו' eosdem subinde splen-
didissimos & curasse & deflevisse funus Moy-
ſis, cæli terræque communem luctum. Cetera
Petirat Moseh aut sunt momenti levioris, aut otium no-
strum uberius exposulant.*

Clemens Alex. VI. Strom. p. 679. seq.

Εἰκότως ἄρα καὶ τὸν Μου-
σεῖα ἀναλαμβάνοντα
διττὸν εἶδεν Ἰησοῦς ὁ καὶ
Ναυὴ καὶ τὸν μὲν, μετ'

Merito ergo Moyſen
quoque, qui assumeba-
tur, duplicem vidit Jesus
filius Nave, & unum
ἄγ-

Ἀγγέλων τὸν ᾧ ἐπὶ τὰ
 ὄρη πρὸ τὰς Φάραγγας
 κηδείας ἀξιόμηνον. εἶδεν ᾧ
 Ἰησοῦς τὴν Θεάν ταύτην
 κάτω, πνεύματι ἐπαρθεῖς,
 σὺν καὶ τῷ Χαλέβ. ἀλλ'
 οὐχ ὁμοίως ἀμφω Θεῶνται·
 ἀλλ' ὁ μὲν, καὶ Θεῶν κα-
 τήλθεν, πολὺ τὸ βεῖθον
 ἐπαγόμενος· ὁ δ' ᾧ, ἐπι-
 κατελθὼν, ὑψέρον τὴν δό-
 ξαν διηγέτο ἣν εἶθεᾶτο,
 ἀναθεῖσαι διωθεῖς μάλ-
 λον θαῖερα, ἅτε καὶ κα-
 θαρώτερος γενόμενος·
 δηλῶσης οἶμαι τὴν ἰσορίας,
 μὴ πάντων εἶναι τὴν γνῶ-
 σιν. ἐπεὶ οἱ μὲν, τὸ σῶμα
 τῶν γραφῶν τὰς λέξεις
 καὶ τὰ ὀνόματα, καθά-
 περ τὸ σῶμα τὸ Μωυσέως,
 προσβλέπουσιν· οἱ δ' ᾧ, τὰς
 ἀθανοίας καὶ τὰ ὑπὸ τῶν
 ὀνομάτων δηλῶματα διο-
 ρῶσι, τὸν μέγα Ἀγγέλων
 Μωυσέα πολυπραγμονέν-
 τεσ.

alii vero sententias, & quæ a nominibus signifi-
 cantur pervident, eum, qui est cum Angelis, Moy-
 sen curiose inquirentes.

quidem cum Angelis;
 alterum autem supra
 montes, qui dignus e-
 rat, cui in convallibus
 iusta fierent. Vidit au-
 tem Jesus hoc spectacu-
 lum inferius, sublatus
 spiritu, unacum Cha-
 leb: sed non vident
 ambo similiter. Verum
 hic quidem descendit
 citius, ut qui multum,
 quod gravabat, infer-
 ret: ille autem cum de-
 scendisset, postea narra-
 vit gloriam, quam erat
 contemplatus, ut qui
 magis, quam alter, pos-
 set perspicere, ut qui es-
 set purior: significante,
 ut arbitror, historia,
 non omnium esse cog-
 nitionem. Nam alii
 quidem corpus litera-
 rum, nempe dictiones &
 nomina perinde ac cor-
 pus Mosis respiciunt:

Origenes III. 2. πρὸς ἀρχῶν, ex versione Rufini.

Primo quidem ut in Genesi serpens Evam seduxisse describitur, de quo in Ascensione Moyſis, (cujus libelli meminit in Epistola ſua Apoſtolus Judas) Michael Archangelus cum Diabolo diſputans de corpore Moyſis, ait, Diabolo inſpiratum ſerpentem cauſam extitiſſe prævaricationis Adæ & Evæ.

*In Actis Synodali Nicæna * p. 33. lib. 2. cap. 20.*

Episcopus : ἐν βιβλίῳ ᾗ ἀναλήψεως Μωϋσέως Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἀλεγόμενος τῷ Διαβόλῳ λέγει ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου αὐτοῦ πάντες ἐκτίθημεν. In libro Assumptionis Moyſis Michaël Archangelus loquens cum Diabolo, à ſancto ſpiritu ejus, inquit, omnes creati ſumus. καὶ πάλιν λέγει ἀπὸ προσώπου Θεοῦ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ κόσμος ἐγένετο. Atque iterum ait : A persona DEI exiit Spiritus ejus, & Mundus factus est. Philosophus : Περὶ ᾗ τὴν ῥηθείας ἀναλήψεως Μωϋσέως, πρὸς ἡς ἀρτίως εἰρηκατε, εἰδὲ ἀκήκοα ποτε εἰ μὴ νῦν, ὅθεν αὐτῷ ὑμᾶς σαφές εἶναι μοι τῶν λεχθέντων πείθειν τὴν σύνασιν. De libro quem memoratis Assumptionis Moyſis nunquam nisi nunc primum inaudivi, ita rogo vos ut evidentius rem mihi confirmetis.

In

* Confer Rainoldum prælect. XVI. de libris Apocryphis p. 135. Rob. Cocum in censura Scriptorum veterum p. 449. & G. Calixtum de numero librorum Canoniconum Vet. Test. XXXVIII.

In iisdem Actis lib. 2. cap. 18. p. 28.

Τὰ ἐκ τῆ γραφῆς λέ-
ξωμεν. Μέλλων ὁ Προφή-
της Μωϋσῆς ἐξίεναι ἐν βίβλῃ,
ὡς γεγραπταί ἐν βίβλῃ
ἀναλήψεως Μωϋσέως,
προσκαλεσάμεν· Ἰησοῦν
υἱὸν Ναυῆ, καὶ ἀφ' αὐτοῦ
πρὸς αὐτὸν ἔφη·
καὶ προεθεάσατό με ὁ Θεὸς
πρὸ καταβολῆς κόσμου
εἶναι με τῇ Διαθήκῃ
αὐτῇ μεσίτην. Καὶ ἐν βί-
βλῃ ΛΟΓΟΝ ΜΥΣΤΙΚΩΝ
ΜΩΥΣΕΩΣ, αὐτὸς Μωϋ-
σῆς προεῖπε πρὸς Δαβὶδ
καὶ Σαλομών· ὅτι, πρὸς
Σαλομών· ὅτι· ὅπως προεῖ-
πε· Καὶ ἀφ' αὐτοῦ εἰσεύσει εἰς
αὐτὸν ὁ Θεὸς σοφίαν καὶ
δικαιοσύνην καὶ ἐπιστήμην
πλήρη· αὐτὸς οἰκοδομήσει
τὸν οἶκον ἐν ᾧ, καὶ τὰ
ἐξ ἧς.

Ex scriptura quædam
proferamus. Exiturus è
vita Moyſes Propheta,
ut scriptum est in libro
Analepsis Moyſis, cum
vocasset ad se Josue fi-
lium Nave, loquens ad
eum dixit : Prævidit
DEus ante mundi con-
stitutionem futurum
me Testamenti sui me-
diatorem. Et in libro ser-
monum Mysticorum Moyſis
ipse Moyſes de Davide
& Salomone prædixit,
ac de Salomone quidem
sic : Infundet ei DEus
sapientiam atque justi-
tiam & scientiam ple-
nam. Ipse domum DEI
ædificabit. Et quæ se-
quuntur.

*Evodius Epistola ad S. Augustinum, inter Augusti-
nianas CCLIX, in Hieron. Vignierii supplemen-
to Augustini T. I. p. 498.*

Deinde cum constet Samuelem in corpore
fuisse visum, quando excitatus ad petitionem
Saul,

Saul, & Moyses (cujus corpus sepultum est) secundum Evangelium manifestum sit in corpore eum venisse ad Dominum, in monte cum constitissent. Quanquam & in Apocryphis, & in secretis ipsius Moyfi, quæ Scriptura caret auctoritate, tunc cum ascenderet in montem ut moreretur vi corporis, efficitur ut aliud esset quod terræ mandaretur, aliud quod Angelo comitanti sociaretur. Sed non satis urget me Apocryphorum præferre sententiam illis superioribus rebus definitis.

Didymus Alex. in Epistolam Juda, T. IV. Bibl. Patrum p. 326.

Ostenditur itaque ex communi sensu quem habemus de cunctis rationalibus, quoniam cum sint arbitrii liberi, & conversio sit facta Diaboli, natura non malus est, quomodo nec ipse qui cunctos malignitate transcendit, hujusmodi est. Licet Adversarii hujus contemplationis præscribunt præsentī Epistolæ & Moyses assumptioni propter eum locum ubi significatur verbum Archangeli de corpore Moyfis ad Angelum factum. Non enim ex his tantum sed in omni Divina Scriptura monstratur de casu ejus.

Oecumenius in Epistolam S. Juda p. 348.

Ἡ δὲ περὶ τοῦ Μωϋσέως
σώματος κρίσις ἐστὶν αὐ-
τῇ. λέγεται τὸν Μιχαήλ
τὸν ἀρχάγγελον, τῇ δὲ

Porro de Mosi corpore
hoc est judicium. Dicitur
Michael Archangelus mini-
sterium præstitisse in sepe-
Mō.

Μωϋσεως ταΦῇ δέδιηκονη-
 κείναι. Ἐ γὰρ Δαβόλῃς
 ἔστο μὴ καταδεχομένης,
 ἀλλ' ἐπιφέροντος ἑγκλη-
 μα Διὰ τὸν Ἐ Αἰγυπτίῃς
 Φόνον, ὡς αὐτῷ ὄντι Ἐ
 Μωϋσεως, καὶ Διὰ ἔστο
 μὴ συγχωρεῖσθαι αὐτῷ τυ-
 χεῖν τὸ ἐνλίμνηταΦῆς.

liendo Mose, id non ferebat
 diabolus, sed accusationem
 afferebat, propter eadem
 Aegyptii, quasi Moses ipsius
 esset, & propterea non per-
 mittebat ut ille honorificam
 consequeretur sepulcrum.

CLX. Libri à Sethianis suppositi Moyfi.
 Liber λόγων Moyfis μυσικῶν. Moyfis Te-
 stamentum.

L ibrorum à Sethianis suppositorum meminit S.
 Epiphanius in verbis supra p. 405. à me pro-
 ductis : Atque p. 221. ex Constitutionibus Cle-
 mentis VI. 16. inter Patriarchas & Prophetas
 quorum nominibus Φθοροποιὰ & ἀληθείας ἐχ-
 θρὰ volumina supposita ab hæreticis fuerunt,
 Moyfes quoque nominatur. Libri Moyfis λόγων
 μυσικῶν fragmentum ex Actis Synodi Nicænæ ha-
 bes itidem supra p. 845. Διαθήκην sive Testamen-
 tum Moyfis, versibus sive σίχοις constans mille-
 nis ac centum, meminit Stichometria Nicephori
 descripta a me p. 402. & Athanasius in Synopsi S.
 Scripturæ, & indiculus librorum sacrorum quem
 è Codice 1789. Regis Christianissimi Græce & lati-
 ne vulgavit Cotelarius ante Constitutiones quæ
 ambulant sub nomine Clementis Romani.

CLXI. Dicta Moyſis in Epistoſa ad
Hebræos & Clementis ad Corinthios
laudata.

S Paulus in Epistoſa ad Hebræos XII. 21. teſtatur
Moyſem Majeſtatis DEI ad montem Sina
conſpicatum dixiſſe ἐκφοβός εἰμι καὶ ἐντρέπομαι.
Exterritus ſum & tremebundus. Quod in Penta-
teucho legi negant, atque ex traditione * vel
Scripto Apocrypho hauſtum volunt viri Docti.
Veriſimile tamen eſt petiſſe illud Apoſtolum ex
Deuteron. IX. 19. ubi in Græca verſione diſerte
ait Moyſes: καὶ ἐκφοβός εἰμι. Nihil vero ſenſui,
ſed tantum ad emphasiſ vocis יתגדי magis de-
clarandam, vocabulum ſynonymum ἐντρέπομαι
Paulus addidit. Similiter quod in Clementis Ro-
mani Epistoſa Catholica c. 17. videtur Moyſi tri-
bui, atque ex ſcripto Apocrypho repetitum viri
docti contendunt, poſſit videri ſummum ex Pſal.
CXIX. 83. vel Hoſeæ XIII. 3. quæ loca Jo. Fellus
Epiſcopus Oxoniensis annotavit, licet Græca ver-
ſio utroque loco aliud ſonat. Neque opus eſt cum
eodem illuſtri viro verba Clementis ſollicitare, ut
Davidis nomen præmittatur. Nam poſt verba
Moyſis, ex Exodi III. 11. IV. 10. addit Clemens:
καὶ πάλιν λέγει (non Moyſes quidem ſed ſcriptor
ſacer alius, ita enim ſolenne apud Chriſtianos
ſcriptores ex diverſis S. Scripturæ codicibus citata
loca conjungere) ἐγὼ δὲ εἰμι αἰμαὶς ἀπὸ χύτρας.
Cate-

* Vide Jo. Braunium in Epist. ad Hebræos p. 878. ſeq. & Rev.
D. Albertum a Felde in Decade Observationum ſacrarum ex
Patribus Apoſtolicis, Obſervatione VIII. Kil. 1711. 4.

Cæterum quæ apud eundem Clementem c. 43. de virgis duodecim Φυλάρχων Israelis a Moyse ob-
signatis leguntur, ea ex traditione fide digna atque
inter Judæos constante, & forte scripto etiam con-
signata petiisse virum illum Apostolicum, libenter
mihi persvadeo.

CLXII. Parva Genesis.

S. Epiphanius hæresi XXXIX. 5. p. 287.

Ὡς ὃ ἐν τοῖς Ἰωβηλαί- Extant in Jubilæis;
οις * εὐρίσκειται, τῇ καὶ qui Liber Genesis parva
λεπτογενέσει καλεῖται dicitur &c. *Vide supra*
&c. p. 128.

Si Lambecium audimus lib. V. Commentar. de
Bibl. Vindobonensi p. 28. Fragmentum hujus
Hhh operis

* *Obscurum*, inquit Cotelæus ad Const. Apostol. p. 346. cur
τῇ λεπτῇ γενέσει nomen τὰ Ἰωβηλαῖα inditum fue-
rit, tacuitque qui docere poterat doctissimus Petavius.
Conjecerim, quia verbum לבי significat deducere, &
nomen לבי ribum, aquarum processum, quæ Genesi
atque originibus conveniunt, ut fusius videre est in R. Mo-
se Nachmanide, ubi de Jubileo differit. Alia Scaligeri est
sententia p. 16. ad Eusebium, qui putat Ἰωβηλαῖα
dictam esse, quod per Jobelæa digesta esset. Aitque Eu-
sebium a primo anno Abrahami in Canone suo Chronico an-
nos per 50. annorum Jobelæa digessisse exemplo illius libri
qui μικρὰ Γένεσις, λεπτὴ Γένεσις & λεπτογενέσιον
dicebatur, non propterea apud præcos Ecclesiasticos auctori-
tatis opus, mendaciorum multa impensa factum, quod quia
per Jobelæa digestum esset, ab eo Ἰωβηλαῖοι vocatum est
auctore Epiphanio. Eduardus Bernhardus ad Josephum p.
322. librum Ἰωβηλαῖον interpretatur הלכה רב
quod præplacet, nam per Jobelæa dispersitam fuisse parvam
illam Genesin, nullo testimonio satis constat.

operis superest in duobus Codicibus MSS. Bibl. Cæsareæ hoc titulo: Διήγησις ἑ μεγάλης Θεόπτης Μωϋσέως περὶ τῆς πολιτείας Ἀδὰμ καὶ Ἑῡας τῶν πρωτοπλασάν, ἀποκαλυφθεῖσα (nota quod Apocalypsin Moysis cum parva Genesi eandem faciunt quidam apud Cedrenum & Syncellum &c.) ὡς ἔστι Θεὸς, ὅτε τὰς πλάκας ἑ νόμος ἐδέξατο ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, διδαχθεὶς ὑπὸ ἑ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. *Narratio magni, qui a facie ad faciem Deum vidit, Moysis de vita Adami & Evæ protoplastorum, revelata illi a Deo, cum tabulas Legis e manu ipsius accepit edoctus ab Archangelo Michaele.* Incipit: Μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ ἑ ὡς εἰρησὶς κ. τ. λ. *Cum Adam e paradiso fuisset egressus &c.* Addit Lambecius huc pertinere Lutwini antiquum MS. poema Germanicum de Vita Adami & Evæ, maxima ex parte futilibus fabulis refertum, ex quo versiculos quosdam adduxit lib. 2. p. 876.

S. Hieronymus Epist. CXXVII. ad Fabiolam, mansionem 18.

Hoc verbum (הֶדֶן) quantum memoria suggerit, nusquam alibi in Scripturis sanctis apud Hebræos invenisse me novi, absque libro Apocrypho qui a Græcis μικρογένεσις appellatur. Ibi in ædificatione turris, pro stadio ponitur in quo exercentur pugiles & athletæ, & cursorum velocitas comprobatur.

Idem mansionem 24.

Hoc eodem vocabulo (הֶדֶן) & iisdem literis scri-

Scriptum invenio patrem Abraham, qui in supra-
dicto Apocrypho Geneleos volumine abactis cor-
vis qui hominum frumenta vastabant, abactoris
vel depulsoris sortitus est nomen.

*Ex his locis patet librum hunc, quem Hieronymus
legit, scriptum fuisse Hebraice.*

Jo. Zonaras libro 1. Annalium p. 4.

Οἶδα μὲν ὅτι ἐν τῇ λε-
πτῇ γενέσει γεγραμμένον,
ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
καὶ αἱ ὑράνια δυνάμεις
πρὸ τῶν ἄλλων ὑπέστησαν
καὶ τῶν ὅλων δημι-
ουργῶν, ἀλλ' ὅτι μὴ ταῖς
καὶ τῶν θείων παλαιοῦν
ἐγγεγραμμένοις βιβλίοις
τῆ ἑβραϊκῆς σοφίας καὶ
ἡ λεπτὴ αὕτη συνηρίθμη-
ται γενέσις, εἶδεν τι τῶν
ἐν ἐκείνῃ γεγραμμένων
λόγιζομαι βέβαιον, εἰδὲ
ἴδω λόγῳ συνιθεῖν.

Equidem scio in par-
va Genesi scriptum,
primo die cœlestes etiam
potestates, ante cæ-
tera, ab universitatis
Opifice esse conditas.
Sed quoniam parva ista
Genesis a divinis patri-
bus non relata est in ap-
probatis Hebraicæ sa-
pientiae libros: nihil
quod in ea scriptum est,
satis firmum judico, ne-
que isti rationi assen-
tior.

Georgius Syncellus in Chronographia p. 4.

Τῇ ᾗ ἡμέρᾳ ἕκτῃ ἐποίη-
σεν ὁ Θεὸς τὰ τετραπόδα,
καὶ τὰ ἐρπετὰ τῆ γῆς, τὰ
θηρία, καὶ τὸν ἀνθρώπον.

Sexto vero die pro-
duxit Deus quadrupe-
dia, terræque reptilia,
& hominem; quatuor

Hhh a

ieya

ψευδς nominant Origenes περὶ ἀρχῶν III. 2. & Epiphanius *in Synopsi, nec dubito quin indidem sit desumpta narratio quæ est apud Clementem Ström. VI. Simile certamen inter Angelos bonos & malos de Abraham salute & interitu** commemorat Origenes Homilia in Lucam XXXV. In libro Hebraico qui vocatur כְּרִי מִשְׁחָה הַיָּמִים של משה referuntur verba quædam Diaboli ad Moysen ante mortem ejus, & ministeria quæ Angeli Moyfi exhibuere. Sed quæ hic leguntur verba, in eo libro non comparent, unde credibile fit librum illum ἀναλήψεως pridem intercidisse.

Edwardus Bernbardus ad Josephi IV. ult. Antiquitat. p. 323.

Ne quis miretur, quod hic non sistam de Legislatoris reliquiis altercationem Satanae, eximio nomine Samaëlis, quem inter Egregoros recenset vetustissima fabula Enochii, Debarimque rabba merito nuncupat כל שני, אֲרִי־סַטָנָא, nec non Petirat Moseh τὸν πορνῆον עֲרִשְׁתִּי כַמֶּלֶךְ & capitulum XIII. Eleazarī Serpentis callide bestia callidiorē aurigam, cum Michaele, Defensore magno & Imperatore Hebraorum, i. e. שֶׁר צִבְאָה יְהוָה, & in Moyfis Analepsi לִשְׁמֵי שֶׁרָאֵל sub quo militabant Moyse ille & Josue & Chasamonei, Ex. c. 23. 23. Jos. c. 5. 14. & Dan. c. 12. 1. Malo equi-

* Athanasium dicere voluit, cujus locum uti Nicephori quoque qui in Stichometria librorum Apocryphorum ἀναλήψιν Moyfis, versuum mille & quadringentorum commemorat, dedi supra p. 402. 403.

** Locum habes suprap. 401, seq.

equidem versum nonum *Jude Apostoli* *ᾧ ἔτι ἰωσή σῶμα-
τῷ*, *בגוף של יושע*, de persona polluta, ut
Latine loquar, quod est, de habitu minus puro Josue
Pontificis summi, saltem interpretari: nam sic legere
absque exemplaribus Ecclesie quis ausit? Ita vero conve-
nient probe *Judas* & *Zacharias* vates c. 3. 2. iidemque
Petrus Apostolus. Nam *ᾧ* *κρυβίω* abundat in Episto-
la altera ejus c. 2 II. contra fidem codicum Orientalium &
Occidentalium, qui quivetustatem praeferrunt. Quando-
quidem vero antiquissimis apographis N. T. adnotent lite-
ris majusculis ad nonum *Jude* ΜΩΥΣΕΩΣ ΑΠΟΚΡΥ-
ΦΟΝ: Admantius etiam *ᾧ* *ἀρχῶν* tertio referat *ἐκ
τῆ ἀναβάσεως μουσέως* cujus libelli meminit in
Epistola sua *Judas Apostolus*, (Origenis haec sunt)
Michael diabolo objicientem, causam extitisse
prævaricationis *Adæ* & *Evæ* inspiratum serpen-
tem: cujus equidem simillimum legimus in libro *Judaice*
de *Moyse* obitu, & in *Zoharo* f. 45. c. Precipue ve-
ro, quia prolixè admodum disputant bonus *Michael*, *Sa-
mael*que nefarius tam in *Debarim* rabba, quam in pro-
xime laudato opere *Petirat Mosch*; litem istam Ange-
licam ad *Commentaria nostra in Panarion Epiphani*, quasi
ad fundum proprium, deferri placet. Interea obtineant,
quantum possunt, lectio & sententia communis, vetus, &
Cabalistic Christianis gratissima, non tantum in hoc loco
Jude, sed & *Gal. c. 6. 15*. Istum enim versiculum *Geor-
gius Syncellus Tarasit*, & *Novi Testamenti* meliores mem-
brae, eidem *Moyse* *Apocrypho* tribuunt. Sentio autem
ex veteri *Analepsi* *Moyseos* derivatum, ut alia non pauca,
ita maxime blandam illam evocationem animæ *Mosaicae*.
בתי ק" וכן שנה קצבתי לך וגו' *Batti, O*
mea filia, exactis nunc, CXX. annis, quos tibi
Ggg 5 (ait

(ait Optimus, qui mox illam obosculando exhau-
sit) in corpore istius justī commorari decrevi,
egredere absque mora. Te mox Cherubinis Se-
raphinisque inseram prope Thronum meum.
Respondisse tamen mentem tam sanctam Moyſis
jam in exitu solis jubare illustrioris, & gloriam
Seraphica non minorem, adversus Samaelem
carnificem spirantis, שׁוֹר לִי בָזָה (sicut in
monte sancto Petrus Apostolus) Præstat heic esse;
quoniam cælo lapsi Azas & Azaelis flagitiose
agunt in terris. *Vetus etiam arbitror piumve Epi-
phorēma illud inter morientis Legislatoris ad populum suum,*
וְאַתָּה אֶתְּכֶם לְתַחֲיִית הַמָּתִים, Rursus vos He-
bræos videbo, quando resurgent mortui. *Anti-*
qui operis & illa, Gabrielem, Michaelē patronum
Hebræorum, & Doctorem Moyſis scribamque
eundem cœlituum *Zazzagelem* זַזְזַגְיֵל in Rabbot,
aut Zanghielem זַנְגְיֵל in Petirat Moseh, de Moyse
liberando cum lethifero Samaele contendisse, &
increpuisse dæmonem hisce verbis, וְשַׁע אֲנִי
בֹכָה וְאַתָּה שׁוֹחֵק וְגו' eosdem subinde splen-
didissimos & curasse & deflevisse funus Moy-
ſis, cæli terræque communem luctum. *Cetera*
Petirat Moseh aut sunt momenti levioris, aut otium ne-
strum uberius exposulant.

Clemens Alex. VI. Strom. p. 679. seq.

Εἰκότως ἄρα καὶ τὸν Μου-
σεῖα ἀναλαμβάνοντα
διττὸν εἶδεν Ἰησοῦς ὁ καὶ
Ναυὴ καὶ τὸν μὲν, μετ'

Merito ergo Moyſen
quoque, qui assumeba-
tur, duplicem vidit Jesus
filius Nave, & unum
ἄγ-

Ἀγγέλων τὸν ᾧ ἐπὶ τὰ
 ὄρη πρὸ τὰς Φάραγγας
 κηδείας ἀξισμένον. εἶδεν ᾧ
 Ἰησοῦς τὴν Θεάν ταύτην
 κάτω, πνεύματι ἐπαρθεῖς,
 σὺν καὶ τῷ Χαλέβ. ἀλλ'
 οὐχ ὁμοίως ἀμφω Θεῶνται·
 ἀλλ' ὁ μὲν, καὶ πατρὶον κα-
 τήλθεν, πολὺ τὸ βεῖθον
 ἐπαγόμενος· ὁ δ' ᾧ, ἐπι-
 κατελθὼν, ὑπερὸν τὴν δό-
 ξαν διηγέτο ἣν εἶθεατο,
 ἀναθρήσαι διωηθεὶς μάλ-
 λον θαῖερα, ἅτε καὶ κα-
 θαρώτερος γενόμενος·
 δηλώσης οἶμαι τὴν ἰσορείαν,
 μὴ πάντων εἶναι τὴν γνῶ-
 σιν. ἐπεὶ οἱ μὲν, τὸ σῶμα
 τῶν γραφῶν τὰς λέξεις
 καὶ τὰ ὀνόματα, καθά-
 περ τὸ σῶμα τὸ Μωυσέως,
 προσβλέπουσιν· οἱ δ' ᾧ, τὰς
 ἀφανείας καὶ τὰ ὑπὸ τῶν
 ὀνομάτων δηλωμένα διο-
 ρῶσι, τὸν μετὰ Ἀγγέλων
 Μωυσέα πολυπραγμονέν-
 τεσ.

alii vero sententias, & quæ a nominibus signifi-
 cantur pervident, eum, qui est cum Angelis, Moy-
 sen curiose inquirentes.

quidem cum Angelis;
 alterum autem supra
 montes, qui dignus e-
 rat, cui in convallibus
 iusta fierent. Vidit au-
 tem Jesus hoc spectacu-
 lum inferius, sublatus
 spiritu, una cum Cha-
 leb: sed non vident
 ambo similiter. Verum
 hic quidem descendit
 citius, ut qui multum,
 quod gravabat, infer-
 ret: ille autem cum de-
 scendisset, postea narra-
 vit gloriam, quam erat
 contemplatus, ut qui
 magis, quam alter, pos-
 set perspicere, ut qui es-
 set purior: significante,
 ut arbitror, historia,
 non omnium esse cog-
 nitionem. Nam alii
 quidem corpus litera-
 rum, nempe dictiones &
 nomina perinde ac cor-
 pus Moſis respiciunt:

Origenes III. 2. περὶ ἀρχῶν, ex versione Rufini.

Primo quidem ut in Genesi serpens Evam seduxisse describitur, de quo in Ascensione Moyſis, (cujus libelli meminit in Epistola ſua Apoſtolus Judas) Michael Archangelus cum Diabolo disputans de corpore Moyſis, ait, Diabolo inspiratum serpentem cauſam extitiſſe prævaricationis Adæ & Evæ.

*In Actis Synodali Nicæna * p. 33. lib. 2. cap. 20.*

Episcopus : ἐν βιβλίῳ ᾗ ἀναλήψεως Μωϋσέως Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἀλεγομένη τῷ Διαβόλῳ λέγει ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου αὐτοῦ πάντες ἐκτίθημεν. *In libro Assumptionis Moyſis Michaël Archangelus loquens cum Diabolo, à sancto spiritu ejus, inquit, omnes creati sumus. καὶ πάλιν λέγει ἀπὸ προσώπου Θεοῦ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ κόσμος ἐγένετο.* Atque iterum ait : *A persona DEI exiit Spiritus ejus, & Mundus factus est.* Philosophus : Περὶ ᾗ τὴν ῥηθείας ἀναλήψεως Μωϋσέως, περὶ ἧς ἀετίως εἰρηκατε, εἰδὲ ἀκήκοά ποτε εἰ μὴ νῦν, ὅθεν αὐτῷ ὑμᾶς σαφές εἶναι μοι τῶν λεχθέντων ἀναστῆσαι τὴν σύνασιν. *De libro quem memoratis Assumptionis Moyſis nunquam nisi nunc primum inaudiui, ita rogo vos ut evidentius rem mihi confirmetis.*

In

* Confer Rainoldum prælect. XVI. de libris Apocryphis p. 135. Rob. Cocum in censura Scriptorum veterum p. 449. & G. Calixtum de numero librorum Canoniorum Vet. Test. XXXVIII.

In iisdem Actis lib. 2. cap. 18. p. 28.

Τὰ ἐκ τῆ γραφῆς λέ-
ξωμεν. Μέλλων ὁ Προφή-
της Μωϋσῆς ἐξίεναι τῇ Βίβλῃ,
ὡς γεγραπταί ἐν βίβλῳ
ἀναλήψεως Μωϋσέως,
προσκαλεσάμεν Ἰησοῦν
υἱὸν Ναυῆ, καὶ ἀφ' αὐτοῦ
πρὸς αὐτὸν ἔφη·
καὶ προεθεάσατό με ὁ Θεὸς
πρὸ καταβολῆς κόσμου
εἰναι με τῇ Διαθήκῃ
αὐτῇ μεσίτην. Καὶ ἐν βί-
βλῳ ΛΟΓΟΝ ΜΥΣΤΙΚΩΝ
ΜΩΥΣΕΩΣ, αὐτὸς Μωϋ-
σῆς προεῖπε πρὸς Δαβὶδ
καὶ Σαλομών, πρὸς
Σαλομών ὅτι ὡς προεῖ-
πε· Καὶ ἀφ' αὐτοῦ εἰς
αὐτὸν ὁ Θεὸς σοφίαν καὶ
δικαιοσύνην καὶ ἐπιστήμην
πλήρη· αὐτὸς οἰκοδομήσει
τὸν οἶκον τῷ Θεῷ, καὶ τὰ
ἐξ ἧς.

Ex scriptura quædam
proferamus. Exiturus ē
vita Moyſes Propheta,
ut scriptum est in libro
Analepsis Moyſis, cum
vocasset ad se Josue fi-
lium Nave, loquens ad
eum dixit: Prævidit
DEus ante mundi con-
stitutionem futurum
me Testamenti sui me-
diatorem. Et in libro ser-
monum Mysticorum Moyſis
ipse Moyſes de Davide
& Salomone prædixit,
ac de Salomone quidem
sic: Infundet ei DEus
sapientiam atque justi-
tiam & scientiam ple-
nam. Ipse domum DEI
ædificabit. Et quæ se-
quuntur.

*Evodius Epistola ad S. Augustinum, inter Augusti-
nianas CCLIX, in Hieron. Vignierii supplemen-
to Augustini T. I. p. 498.*

Deinde cum constet Samuelem in corpore
fuisse visum, quando excitatus ad petitionem
Saul,

Saul, & Moyſes (cujus corpus ſepultum eſt) ſecundum Evangelium manifeſtum ſit in corpore eum veniſſe ad Dominum, in monte cum conſtitiſſent. Quanquam & in Apocryphis, & in ſecretis ipſius Moyſi, quæ Scriptura caret auctoritate, tunc cum aſcenderet in montem ut moreretur vi corporis, efficitur ut aliud eſſet quod terræ mandaretur, aliud quod Angelo comitanti ſociaretur. Sed non ſatis urget me Apocryphorum præferre ſententiam illis ſuperioribus rebus definitis.

Didymus Alex. in Epistolam Juda, T. IV. Bibl. Patrum p. 326.

Oſtenditur itaque ex communi ſenſu quem habemus de cunctis rationalibus, quoniam cum ſint arbitrii liberi, & converſio ſit facta Diaboli, natura non malus eſt, quomodo nec ipſe qui cunctos malignitate tranſcendit, hujusmodi eſt. Licet Adverſarii hujus contemplationis præſcribunt præſenti Epistolæ & Moyſeos aſſumptioni propter eum locum ubi ſignificatur verbum Archangeli de corpore Moyſis ad Angelum factum. Non enim ex his tantum ſed in omni Divina Scriptura monſtratur de caſu ejus.

Oecumenius in Epistolam S. Juda p. 348.

Ἡ δὲ περὶ τοῦ Μωϋσέως
σώματος κρίσις ἐστὶν αὐ-
τῇ. λέγεται τὸν Μιχαήλ
τὸν ἀρχάγγελον, τῇ δὲ

Porro de Moſi corpore
hoc eſt judicium. Dicitur
Michael Archangelus mini-
ſterium præſtiſſe in ſepe-
Μωϋ.

Μωϋσεως ταΦῇ δεδιηκονη-
 κέναι. Ἐν δὲ Διαβόλῃ
 ἔστο μὴ καταδοκίμῳ,
 ἀλλ' ἐπιφέροντι ἑγκλη-
 μα διὰ τὸν Ἐ Αἰγυπτίῃ
 Φόνον, ὡς αὐτῷ ὄντι Ἐ
 Μωϋσεως, καὶ διὰ ἔστο
 μὴ συγχωρεῖσθαι αὐτῷ τυ-
 χεῖν τὸ ἐνλίμνη ταΦῇ.

*liendo Mose, id non ferebat
 diabolus, sed accusationem
 afferebat, propter eadem
 Aegyptii, quasi Moses ipse
 esset, ἔ propterea non per-
 mittebat ut ille honorificam
 consequeretur sepulturam.*

CLX. Libri à Sethianis suppositi Moyfi.
 Liber λόγων Moyfis μυσικῶν. Moyfis Te-
 stamentum.

Librorum à Sethianis suppositorum meminit S.
 Epiphanius in verbis supra p. 405. à me pro-
 ductis : Atque p. 221. ex Constitutionibus Cle-
 mentis VI. 16. inter Patriarchas & Prophetas
 quorum nominibus Φθοροποιὰ & ἀληθείας ἐχ-
 θρὰ volumina supposita ab hæreticis fuerunt,
 Moyfes quoque nominatur. Libri Moyfis λόγων
 μυσικῶν fragmentum ex Actis Synodi Nicænæ ha-
 bes itidem supra p. 845. Διαθήκην sive Testamen-
 tum Moyfis, versibus sive σίχοις constans mille-
 nis accensum, meminit Stichometria Nicephori
 descripta a me p. 402. & Athanasius in Synopsi S.
 Scripturæ, & indiculus librorum sacrorum quem
 è Codice 1789. Regis Christianissimi Græce & lati-
 ne vulgavit Cotelerius ante Constitutiones quæ
 ambulant sub nomine Clementis Romani.

CLXI. Dicta Moyſis in Epistoſola ad
Hebræos & Clementis ad Corinthios
laudata.

S Paulus in Epistoſola ad Hebræos XII. 21. teſtatur
• Moyſem Majeſtatis DEI ad montem Sina
conſpicatum dixiſſe ἐκφοβός εἰμι καὶ ἐντρέομαι.
Exterritus ſum & tremebundus. Quod in Penta-
teucho legi negant, atque ex traditione * vel
Scripto Apocrypho hauſtum volunt viri Docti.
Veriſimile tamen eſt petiſſe illud Apoſtolum ex
Deuteron. IX. 19. ubi in Græca verſione diſerte
ait Moyſes: καὶ ἐκφοβός εἰμι. Nihil vero ſenſui,
ſed tantum ad emphasiſ vocis מִתְרַגֵּז magis de-
clarandam, vocabulum ſynonymum ἐντρέομαι
Paulus addidit. Similiter quod in Clementis Ro-
mani Epistoſola Catholica c. 17. videtur Moyſi tri-
bui, atque ex ſcripto Apocrypho repetitum viri
docti contendunt, poſſit videri ſummum ex Pſal.
CXIX. 83. vel Hoſeæ XIII. 3. quæ loca Jo. Fellus
Epiſcopus Oxoniienſis annotavit, licet Græca ver-
ſio utroque loco aliud ſonat. Neque opus eſt cum
eodem illuſtri viro verba Clementis ſollicitare, ut
Davidis nomen præmittatur. Nam poſt verba
Moyſis, ex Exodi III. 11. IV. 10. addit Clemens:
καὶ πάλιν λέγει (non Moyſes quidem ſed ſcriptor
ſacer alius, ita enim ſolenne apud Chriſtianos
ſcriptores ex diverſis S. Scripturæ codicibus citata
loca conjungere) ἐγὼ δὲ εἰμι αἰνὴς ἀπὸ χύτρας.
Cate-

• Vide Jo. Braunium in Epist. ad Hebræos p. 878. ſeq. & Rev.
D. Albertum a Felde in Decade Observationum ſacrarum ex
Patribus Apoſtolicis, Obſervatione VIII. Kil. 1711. 4.

Cæterum quæ apud eundem Clementem c. 43. de virgis duodecim Φυλάρχων Israelis a Moyse ob-
signatis leguntur, ea ex traditione fide digna atque
inter Judæos constante, & forte scripto etiam con-
signata petiisse virum illum Apostolicum, libenter
mihi persvadeo.

CLXII. Parva Genesis.

S. Epiphanius hæresi XXXIX. 5. p. 287.

ὡς ἢ ἐν τοῖς Ἰωβηλαί- Extant in Jubilæis;
οῖς * εὐρίσκειται, ἣν καὶ qui Liber Genesis parva
λεπτογενέσει καλεῖται dicitur &c. *Vide supra*
&c. p. 128.

Si Lambecium audimus lib. V. Commentar. de
Bibl. Vindobonensi p. 28. Fragmentum hujus
Hhh . . . operis.

* *Obscurum*, inquit Cotelærius ad Const. Apostol. p. 346. cur
τῇ λεπτῇ γενέσει nomen τὰ Ἰωβηλαῖα inditum fue-
rit, tacuitque qui docere poterat doctissimus Petavius.
Conjecerim, quia verbum ἵβη significat deducere, &
nomen ἵβητις rivum, aquarum processum, quæ Genesi
atque originibus conveniunt, ut fusius videre est in R. Mo-
se Nachmanide, ubi de Jubileo differit. Alia Scaligeri est
sententia p. 16. ad Eusebium, qui putat Ἰωβηλαῖα
dictam esse, quod per Jobelæa digesta esset. Aitque Eu-
sebium a primo anno Abrahami in Canone suo Chronico an-
nos per 50. annorum Jobelæa digessisse exemplo illius libri
qui μικρὰ Γένεσις, λεπτὴ Γένεσις & λεπτογενέσιον
dicebatur, non postrema apud præfatos Ecclesiasticos auctori-
tatis opus, mendaciorum multa impensa factum, quod quia
per Jobelæa digestum esset, ab eo Ἰωβηλαῖοι vocatum est
auctore Epiphanio. Eduardus Bernhardus ad Josephum p.
322. librum Ἰωβηλαῖον interpretatur ἡβρη רפח
quod præplacet, nam per Jobelæa dispersitam fuisse parvam
illam Genesin, nullo testimonio satis constat.

Scriptum invenio patrem Abraham, qui in supra-
dicto Apocrypho Geneleos volumine abactis cor-
vis qui hominum frumenta vastabant, abactoris
vel depulsoris sortitus est nomen.

*Ex his locis patet librum hunc, quem Hieronymus
legit, scriptum fuisse Hebraice.*

Jo. Zonaras libro 1. Annalium p. 4.

Οἶδα μὲν ὅτι ἐν τῇ λε-
πτῇ γενέσει γεγραμμένον,
ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
καὶ αἱ ἐράναια δυνάμεις
πρὸ τῶν ἄλλων ὑπέστησαν
καὶ τῶν ὅλων δημι-
ουργοί, ἀλλ' ὅτι μὴ ταῖς
καὶ τῶν θείων πατρῶν
ἐγγεγραμμένοις βιβλίοις
τῆς ἑβραϊκῆς σοφίας καὶ
ἡ λεπτή αὕτη σιωπῆθῃ
ταῖς γενέσεσι, ἔδεν τι τῶν
ἐν ἐκείνῃ γεγραμμένων
λόγιζομαι βέβαιον, ἔδὲ
τάτῳ λόγῳ σιωπῆθαι.

Equidem scio in par-
va Genesi scriptum,
primo die cœlestes etiam
potestates, ante cæ-
tera, ab universitatis
Opifice esse conditas.
Sed quoniam parva ista
Genesis a divinis patri-
bus non relata est in ap-
probatis Hebraicæ sa-
pientię libros: nihil
quod in ea scriptum est,
satis firmum judico, ne-
que isti rationi assen-
tior.

Georgius Syncellus in Chronographia p. 4.

Τῇ ἡμέρᾳ ἑκτῇ ἐποίη-
σεν ὁ Θεὸς τὰ τετραπόδα,
καὶ τὰ ἐρπετὰ τῆς γῆς, καὶ
θηρία, καὶ τὸν ἀνθρώπον.

Sexto vero die pro-
duxit Deus quadrupe-
dia, terręque reptilia,
& hominem; quatuor

ΗΗΗ

ἰγγ

ἔργα τέσσαρα. ὅμῃ τὰ
πάντα ἔργα εἴκοσι δύο,
ισάριθμα τοῖς εἴκοσι δύο
Εβραϊκοῖς γράμμασι, καὶ
ταῖς εἴκοσι δύο Εβραϊκαῖς
βίβλοις, καὶ ταῖς ἀπὸ Ἀδὰμ
ἕως Ἰακώβ εἴκοσι δύο γε-
ναρχίαις, ὡς ἐν λεπτῇ Φέ-
ρεται γενέσει, ἣν καὶ Μωυ-
σέως εἶναι Φασὶ τινες ἀπο-
κάλυψιν. αὕτη γὰρ ἔρα-
νίς δυνάμεις τῇ πρώτῃ
ἡμέρᾳ λέγει ἐκτίσθαι.

opera. Cuncta simul
opera duo & viginti
sunt, duabus ac viginti
litteris Hebraicis, eo-
rumdemque Hebræo-
rum libris viginti duo-
bus, ac insuper viginti
duabus ab Adam ad Ja-
cob usque generationi-
bus paria numero, prout
in parva Genesi, quam
quidam Moyfis reve-
lationem vocant, cir-
cumfertur. Hæc ea-
dem cœlestes virtutes
primo die conditas e-
narrat.

Idem p. 5.

Ἀναγκαίως προήχθην
καὶ πρὸς τὴν δὴλῶσαι
ἐν μέρει, ἅτε καὶ ἄλλοις
ἱστορικοῖς Ἰουδαϊκῶν ἀρ-
χαιολογίας καὶ Χριστιανι-
κῶν ἱστορίας γράψασιν
πρὸς τὴν εἶρηται ἐκ τῆς
λεπτῆς γενέσεως, καὶ ὅτι λε-
γομένη βίβλος Ἀδὰμ, εἰ καὶ
μὴ κύρια εἶναι δοκεῖ, ὡς
ἐν μὴ εἰς ἀτοπωτέρας δό-
ξας ἐκπέσοιεν οἱ ταῦτα.

Compulit me licet
inuitum necessitas non-
nihil in medium pro-
ferre de his, quæ ab aliis
Historicis Judaicas an-
tiquitates, Christianas-
que narrationes scripto
recensentibus ex parva
Genesi, ac libro, cui ti-
tulus, Adami vita, du-
bia licet fidei volumi-
nibus, fuerunt excerpta;

συ-

συζητῶντες. κείται γὰρ
ἐν τῷ γηγομῶφι βίῳ Ἀδὰμ
ὁ τῶν ἡμερῶν περιθμός τ'
ὀνομασίας τῶν θηρίων,
καὶ τ' πλασίας τ' γυ-
ναικός, καὶ τ' εἰσόδος
αὐτοῦ Ἀδὰμ ἐν τῷ ᾧ ᾠ-
δεῖται, καὶ τ' ᾧ ἐξ ἑ-
λκ' τ' βρώσεως ἐντολῆς τ'
Θεοῦ πρὸς αὐτὸν, καὶ τ'
μετὰ τῆς εἰσόδου τ' Εὕας
ἐν τῷ ᾧ ᾠδεῖται, ταῦτα
τ' ᾧ ἀνάστατος, καὶ μετὰ
τὴν ἀνάστασιν, ὡς ὑπο-
τίταται.

ne qui de hujusmodi
curiosius investigant in
absurdiores opiniones
incidant. In præfata igi-
tur Adami vita compe-
ritur dierum numerus,
quo nomen animalia
sortita sunt, vel quo mu-
lier formata, vel Ada-
mus in Paradisum indu-
ctus, vel de vitando lig-
ni esu præceptum ei po-
situm a Deo, vel quod
Eva in paradisum in-
gressa, renovatum est,
cunctaque transgressio-
nis series, nec non quæ
transgressionem sunt
sequuta: ut deinceps
expositum est.

*Quæ sequuntur ex Apocrypha illa Adami vita, habes
supra p. 12. seq. Vide & p. 142.*

Idem Syncellus p. 8.

Ἐκ τῶν λεπτῶν Γενέ-
σεως.

Τῷ ἐβδόμῳ ἔτει παρέβη
καὶ τῷ ὀγδόῳ ἐξεῖρήθησαν
τ' ᾧ ᾠδεῖται, ὡς φησι,
μετὰ τεσσαράκοντα πέντε

Ex minima Genesi.

Septimo anno trans-
gressus est Adamus, ο-
κταβο vero à præcepti
violatione ad quadrage-
simum usque & quin-

Hhh 3

ἡμέ-

ἡμέρας τ' ὡραβάσεως,
ἐν τῇ ἐπιτολῇ τῶν Πλειά-
δων.

Ἐποίησεν ᾧ ὁ Ἀδὰμ ἐν
τῷ ὡραδεῖσιν ἑβδομάδα
ἡμερῶν τριακοσίων ἐξή-
κοντα πέντε. καὶ ἐξεβλή-
θη σὺν τῇ γυναικὶ Εὐα-
δὲ τὴν ὡραβάσιν τῇ δε-
κάτῃ τῆς Μαΐου μηνός.

Τὰ θηρία, καὶ τὰ τε-
τράποδα, καὶ τὰ ἐρπετά,
φησὶν ὁ Ἰώσηππος, καὶ
ἡ λεπτὴ Γένεσις, ὁμόφω-
να εἶναι πρὸς τὴν ὡραβά-
σεως τοῖς πρωτοπλάστοις·
διότι, φησὶν, ὁ ὄφης ἀν-
θρώπινον φωνὴν ἐλάλησεν
τῇ Εὐα, ὅπερ ἀδύνατον
εἶναι δοκεῖ· πᾶσα γὰρ λο-
γικὴ φύσις καὶ εἰκόνα
Θεοῦ εἶναι ταῦτα ᾧ ἔκ εἰ-
κὼν καὶ εἰκόνας Θεοῦ.

• Josephus lib. I. c. 2. Anti-
quitat.

Τῷ ὡραδεῖσιν ἔπειτα φησὶν,

tum diem, ejeſti ſunt
(ut ait) e paradiso,
Pleiadibus exorienti-
bus.

Trecentorum sexa-
ginta quinque dierum
ſeptenarium egit Ada-
mus in paradiso: tum ve-
ro Maji decimo, cum
uxore Eva violati prae-
cepti reus ejeſtus eſt.

Ferz, quadrupedia,
nec non reptilia, ſi fi-
dem Joſepho, * parvz Genesi
dederimus, una
loquendi ratione cum
primo creatis parenti-
bus nondum Dei prae-
ceptum transgreſſis u-
tebantur; atque ideo
dicunt illi, ſermone ho-
minibus conſueto Evam
ſerpens allocutus eſt:
quod quidem abſurdum
omnino cenſendum.
Rationalis enim quævis
natura ad imaginem
Dei formata eſt: illa
vero a Dei imagine
cenſentur aliena.

Octavo, ut refert, an-
γνώ

ἔγνω ὁ Ἀδὰμ Εὐάν τὴν
γυναικα αὐτοῦ.

Τῷ ἑβδομηκοντῷ ἔτει ἐ-
γεννήθη αὐτοῖς πρωτότο-
κος υἱὸς ὁ Καὶν.

Τῷ ἑβδομηκοντῷ ἑβδόμῳ
ἔτει φασὶ γεννηθῆναι τὸν
δίκαιον Ἀβελ.

Τῷ ὀγδοηκοντῷ πέμπτῳ
ἔτει ἐγεννήθη αὐτοῖς θυ-
γάτηρ, καὶ ὠνόμασαν αὐ-
τὴν * Ἀσάμ.

Τῷ ἐνενηκοντῷ ἑβδόμῳ
ἔτει προσήνεγκε Καὶν.

Τῷ ἐνενηκοντῷ ἐνάτῳ
ἔτει Ἀβελ ἀνήνεγκεν θυ-
σίαν τῷ Θεῷ, εἰκοσὸν δέυτε-
ρον ἔτος αἰών, κατὰ τὴν
πανσέληνον ἔβδομα
μηνὸς παρ' Εβραίοις, ἦγον
ἐν τῇ σκηνοπηγίᾳ.

Σημειώτεον ὅτι τὴν Καὶν
καρποφορίαν καλεῖ ἡ
γραφή, τὰ δὲ τῷ Ἀβελ δῶ-
ρα, δηλῶσαι τὸν τρόπον
ἐκατέρου.

Τῷ αὐτῷ ἐνενηκοντῷ ἐν-
νάτῳ ἔτει ἀνείλεν ὁ Καὶν τὸν
Ἀβελ, καὶ ἐπένθησαν αὐ-
τὸν οἱ πρῶτοπλαστοὶ ἑβδο-

no Adamus uxorem
Evam cognovit.

Anno septuagesimo
natus est eis Cain pri-
mogenitus.

Anno septuagesimo
septimo justum Abel in
lucem venisse dicunt.

Anno octogesimo
quinto nata est eis filia
nomine Asuam.

Anno nonagesimo se-
ptimo sacrificavit Cain.

Anno nonagesimo
nono in plenilunio se-
ptimi Hebræorum men-
sis, hoc est, in Scenope-
gia, Abel annum agens
secundum & vicesimum,
obtulit sacrificium Deo.

Observe, Scripturam,
ut utriusque rationem
designet, Cain sacrifi-
cium vocare fructuum
oblationem, Abel au-
tem, dona.

Anno eodem supra
nonagesimum nono
Cain occidit Abel,
quem primi parentes,
H h h 4 μαδι-

* Mox nominatur Ἀσρά, Vide supra p. 129.

μαδικῶς τέσσαρας ἐνιαυ-
τὺς, ἧγυν ἑτη εἴκοσι ὀκτώ.

Τῷ ἑκατοστῷ εἰκοστῷ
ἐβδόμῳ ἔτι ὁ Ἀδάμ καὶ
Ἑὺα ἀπέθοντο τὸ πέν-
θον.

Τῷ ἑκατοστῷ τριακο-
στῷ πέμπτῳ ἔτι ἔλαβεν ὁ
Καὶν τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
Ἀσαυρᾶν ἔσαν ἐτῶν ἑ-
κατὸς ὃ ἦν ἐτῶν ἐξήκοντα
πέντε.

annorum hebdomadi-
bus quatuor, id est vi-
ginti octo, luxerunt.

Anno centesimo vi-
cesimo septimo Ada-
mus & Eva luctum de-
posuerunt.

Anno centesimo tri-
cesimo quinto, cum es-
set Cain annorum sexa-
ginta quinque pro-
priam sororem Asuam
annis quinquaginta na-
tam duxit in uxorem.

Idem p. 99.

Ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
τῷ Μωυσῇ, εἶπεν αὐτῷ· ὅτι
τὸν Ἀβραάμ ἐγὼ ἐδίδα-
ξα τὴν Εβραϊδα γλῶσσαν
κατὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς κλί-
σεως λαλεῖν τὰ πατρια-
κά· ὡς ἐν λεπτῇ κεί-
ται γενέσει.

Angelus familiari
colloquio cum Moyse
solitus uti dixit ei: He-
braeam linguam, qualis
primitus purior erat,
ego docui Abraham, ut
ea velut patria loqui no-
verit. Hæc refert parva
Genesis.

*Idem p. 108. referens Esavum, cum bello Jacobum
invassisset ab eodem victum & Juda impellente in-
terfectum & sagitta transfixum esse, subjungit:*

Ταῦτα ἐν λεπτῇ γενέσει
φίρεται.

Hæc in parva Genesi
narrantur.

Michael

Michael Glycās p. 104. Annalium.

ὅδε γὰρ ὡς πόδας κε-
κλήμεν τὸ πρότερον ἰω-
σηπὸς τὴν Φησί & ἡ λε-
γομένη λεπτή Γένεσις, νῦν
ἀποφαίνεται τὸν ἐπὶ τῇ
κοιλίᾳ πείπαλον· ἀλλ'
ἐπειδὴ κατὰ χρυσοῤῥή-
μονα ἰωάννην ἀπὸ τοῦ ὀρθίου
σχήματος τοιαύτην ἀδειαν
ἔχον, ὥστε πρὸς τὸ ὅς τῇ
Ἑνᾷ πλησιάσαι καὶ πεί-
τῶν διαλεχθῆναι, τῇ
γῇ καὶ πάντοτε δικαίως ἐπι-
στέλλεται καλεδικάσθαι.

Non enim propterea
Deus inambulaturum
ventri serpentem pro-
nuntiat, quasi prius ille
pedes habuisset, ut Jo-
sephus & parvus ille de
rerum ortu liber ajunt:
sed quia de sententia
Chrysostomi prius fa-
cultatem habens erecto
corpore conveniendi
Evam, & cum ea collo-
quendi, nunc damnatus
fuerit, ac merito qui-
dem, ut humi serperet.

Idem p. 108.

Ἡ δὲ λεπτή Γένεσις λέ-
γει τὸν Ἀδάμ ἀπροόπῳ
ἀπὸ τοῦ ξύλου λαβεῖν καὶ
φαγεῖν, καὶ μὴ προχρῆν
ὅλως τῷ λόγῳ τῆς Ἑνᾶς,
ὅτι λειποθυμῶν ἦν ἀπὸτε-
μόχθου & πείνης. Ἀλλὰ
ταῦτα μὲν, ἀγαπητέ,
σιωπᾶν ἀμεινον, ὅτι καὶ
σιωπῆς, ὡς προείρηκα,
τυγχάνουσιν ἀξία· Εἰ μὴ

Cæterum parvus ille
de ortu rerum liber A-
damum citra circum-
spectionem sumsisse de
ligno & comedisse,
prorsus Evæ verbis haud
impulsum, tradit. Sen-
sisse nimirum molestiam
animi quamdam ex
fatigatione ac fame.
Verum hæc silentio te-
gi præstat, quum perpe-

ἔβλεψεν καὶ συλλέγειν ὅτι
 γυναῖκα ἔλαβεν ὁ Ἀδάμ,
 ἵνα μὴ ἐφ' ἑτέρα τῶν ζώων
 τραπήσῃται. Ὁ ὄφις ἀπὸ
 κτήνης ἐρπετῶν ἐγένετο.
 χεῖρας τε καὶ πόδας ἐκέ-
 κτητο. Ἀφῆρέθη ὅτε ταῦτα
 διὰ τὸ τολμηρῶν εἰς τὸν
 ὠρεῖον εἰσελθεῖν, καὶ
 διὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ξύ-
 λου λαβεῖν καὶ φαγεῖν. Ὁ
 Ἀδάμ ἀπεσόβει τὰ πετει-
 νὰ καὶ τὰ ἐρπετὰ, συνῆγε
 τὸν καρπὸν ἐν ὠρεῖῳ,
 καὶ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ
 ἔφαγεν αὐτόν. Ταῦτα μὲν
 εἰς, ἵνα μὴ λέγω καὶ ἔτι
 πολλῶ πλείονα τέτων, ἢ
 λεπτῇ διέξεισι Γένεσις.
 Ἀλλ' ἄφες αὐτά. Τοῖς γὰρ
 ὅπως ἐγκύπλισι τῇ αἰ-
 γία γραφῇ γέλως ἀνι-
 κρὺς δοκᾷσι καὶ παίγνια.

jicienda, uti quæ pro ludo jocoque ducant, quot-
 quot aliquo saltem modo litteras sacras inspecta-
 runt.

Idem Glycas p. 211.

Ἡ δὲ λεγομένη λεπτὴ
 Γένεσις, ἣν οἶδα ὅτι συν-
 γραφῆσα καὶ ὅπως, φησὶν

tuum silentium merean-
 tur: nisi tu quoque
 velis dicere, mulierem
 Adamo concessam, ne
 alia se ad animalia con-
 verteret: serpentem ex
 jumento factum bestiam
 reptilem, quum manus
 ac pedes prius habe-
 ret, quibus spoliatus
 propterea fuerit, quod
 paullo audacius paradi-
 sum fuisset ingressus, ac
 primus de ligno sumsis-
 set & comedisset: Ada-
 mum volucres & repti-
 les bestias abegisse, ac
 fructibus paradisi con-
 gestis una cum uxore
 victitasse: quæ quidem
 (ne multo his plura
 commemorem) parvus
 ille de rerum ortu liber
 narrat, omnino tibi re-

Ceterum liber ille,
 qui parva Genesis di-
 citur, haud scio cujus
 ὅτι

ὅτι μεθ' ἡμέρας μ' εἰσῆλ-
θεν ὁ Ἀδάμ εἰς τὸν Πα-
ράδεισον, ἡ δ' Ἑὐὰ μεθ'
ἡμέρας π'. καὶ τέττα χά-
ριν ἐν ἡμέραις τοσαύταις
προσάγονται τῷ ναῶ τό, τε
ἄρρεν καὶ θῆλυ, ἀναλό-
γως τάχα τῷ Ἀδάμ καὶ
τῇ Ἑὐὰ· ἀλλ' ἀφες αὐτήν.
Ἡ δ' ὧς Μωϋσέως ἀλη-
θῆς ἱστορία δείκνυσιν ὅτι
τῇ ἑκτῇ ἡμέρᾳ τὸν Ἀδάμ
ἐπλασεν ὁ Θεὸς καὶ ἐθελο-
αὐτὸν εὐθέως ἐν τῷ ᾧ ᾤ-
δεῖσθαι, καὶ τὴν Ἑὐάν ὡσαύ-
τως ἐν αὐτῷ πλατῆται τῷ
ᾧ ᾤδεῖσθαι ἐν τῇ ἑκτῇ ἡμέ-
ρᾳ μίαν τῶν πλευρῶν λα-
βὼν ὧς Ἀδάμ.

auctoris, Adamum qui-
dem ait post XL. dies
paradisum esse ingres-
sum: Evam vero post
LXXX. eaque de causa
post totidem dies tam
mares quam femellas in
templo fisti. Verum tu
mihi librum hunc mis-
sum facito. Nam vera
Moysis historia mon-
strat, Deum die sexto
Adamum finxisse, ac
mox in paradisum col-
locasse. Consimiliter
Evam die sexto de Ada-
mi costa, quam sumse-
rat, formatam, sexto
item die in paradisum
collocat.

Georgius Cedrenus in Compendio Historiarum
pag. 1.

Ἀλλὰ μὲν καὶ ἀπὸ τῆς
λεπτῆς Γενέσεως καὶ ὀλίγα
συλλέξαντες καὶ ἀπὸ ἐκ-
κλησιαστικῶν ἱστοριῶν, καὶ
ἀφ' ἑτέρων βιβλίων κ. τ. λ.

Non pauca etiam ex
parva Genesi, Eccle-
siasticis Historiis, aliis-
que libris complexi
sic.

Idem pag. 3.

Ὅμῃ πάντα τὰ ἔργα αὐ-

Numerus omnium

κασί δύο, ἰσαριθμὰ τοῖς
 Εβραϊκοῖς γραμμασι, καὶ
 ταῖς εἰκοσιδύο αὐτῶν βί-
 βλοῖς, καὶ ταῖς ἀπὸ Ἀδὰμ
 ἕως Ἰακώβ εἰκοσιδύο γενε-
 αρχίαις, ὡς ἐν λεπτῇ Φέ-
 ρειαι γενέσκει, ἣν καὶ Μωυ-
 σέως εἶναι φασί τινες ἀπο-
 κάλυψιν. αὕτη, ταῖς ἑρα-
 νίαις δυνάμεις τῇ πρώτῃ
 ἡμέρᾳ λέγει ἐκτίσθαι. τί-
 Ⓢ ἡ χάρις τὴν ζ' ἡμέ-
 ραν εὐλόγησεν ὁ Θεός, καὶ
 ἡ πάσας; φασί τινες. λέ-
 γομεν ὅτι, ὅτι ἕκαστη τῶν
 ἄλλων ἐκ τ' ἐν αὐτῇ γε-
 νομένης δημιουργίας ἔχει
 τὴν εὐλογίαν ἐπειδὴ ἡ
 ἡμελλεν αὕτη μόνη μένειν
 ἀγέραςⓈ, μηδεμιᾶς ἐν
 αὐτῇ γενομένης δημιεργί-
 ας, ἵνα χάριν ἡυλογῇ-
 θη καὶ αὕτη ὑπὸ τ' Θεῷ,
 καὶ ἡγιασθῇ, καὶ σάββα-
 τὸν ὡς κατὰπαύσιμⓈ
 προσηγορεύθῃ, καὶ ὡς τύ-
 πⓈ τ' ἐβδόμης χιλιε-
 τησίδⓈ, καὶ τ' τῶν ἀ-
 μαρτωλῶν σωτηλείας· ὡς
 ἰώσηπⓈ μαρτυρεῖ, καὶ ἡ
 λεπτῇ Γένεσις.

operum DEI simul, vi-
 ginti duo: quæ summa
 æquat numerum litera-
 rum Ebraicarum, &
 rursus librorum quibus
 Judæi utuntur, itemque
 viginti duo graduum
 generis ab Adamo us-
 que ad Jacobum, ut in
 parva Genesi legitur,
 quam etiam nonnulli
 ajunt esse Mosis patefa-
 ctionem. Idem liber
 tradit, cœlestes quoque
 potentias prima die
 creatas esse. Cur autem,
 inquiunt quidam, non
 omnes, sed septimum
 duntaxat diem DEUS
 faustum esse jussit? Re-
 spondemus, reliquarum
 unamquamque ex opifi-
 cio quod ea die pera-
 ctum est, suam habere
 prosperitatis denuncia-
 tionem, cum autem sola
 septima eo honore esset
 caritura, nullo ea die
 opere condito: ideo
 ipsa quoque à Deo fau-
 sta esse jussa est, ac con-
 secrata, & Sabbatum
 appel-

appellata: ut quæ requierem afferat, & repræsentet septimum annorum millenarium, finemque peccantium hominum: ut Josephus testatur, & parva Genesis.

Idem pag. 6.

Οὐ[τ]ο[υ] οὐ καὶν ὡς ἡ λεπτή Μωυσέως Γένεσις φησιν, τὴ οἰκίας πεσέσης ἐπ' αὐτὸν τελευτᾷ. Λίθοις γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἀβελ ἀπέκλινε. καὶ λίθοις ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἀπεκτάνθη.

Cainum hunc parva Genesis, quæ Moyfi inscribitur, ruina domus suæ oppressum vitam finivisse tradit. Lapidibus enim fratrem suum Abelem necaverat, itaque ipse quoque lapidibus est interfectus.

Eadem habet Georgius Syncellus loco suprà p. 120. adducto.

Idem Cedrenus p. 21.

Ἄγγελ[ος] ὁ κυρίως ἐδίδαξεν τὸν Ἀβραάμ τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, καθὼς αὐτὸς ὁ Ἄγγελ[ος] τῷ Μωυσῇ εἶπεν, ὡς ἐπὶ τῇ λεπτῇ καὶ ταύτῃ Γένεσι.

Angelus Dei docuit Abramum Ebraicum sermonem, sicut idem Angelus Moyfi dixit, ut est in parva Genesi.

Idem pag. 24.

Ἐν τῇ λεπτῇ Γένεσι κεῖται, ὅτι Μασίφατ ὁ ἀρχὼν τῶν δαιμονίων προσελθὼν τῷ Θεῷ εἶπεν, εἰ

Scriptum est in parva Genesi, Mastiphatem Daemoniorum Principem ad Deum ἀγα-

ἀγαπᾷ σε Ἀβραάμ, θυ-
σάτω σοι τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

accessisse & dixisse: si te
diligis Abrahamus, im-
molet tibi filium suum.

*Fortasse etiam ex Genesi parva hausit quam ibidem nar-
rat Cedrenus Abrahami disceptationem cum Astrologis &
Magis.*

Idem pag. 38. & 39.

Ὅτι ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει
κεῖται, μόναι δέκα μῆνας
ῤιφῆναι τὰ βρέφη τῶν Ἰσ-
ραηλιτῶν ἐν τῷ ποταμῷ,
ὥς ἔ ἀνελήφθη Μωϋσῆς
ὑπὸ τῆς βασιλείας.
Διὰ τοῦτο δέκα πληγαὶ
ἐδόθησαν ἐν δέκα μηνὶ
τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τέλει
ἐν τῇ θαλάσῃ κατεστρά-
φησαν, ὃν τρόπον τὰ βρέ-
φη τῶν Εβραίων ἐν τῷ
ποταμῷ ἀπέπνιγον, χι-
λίων ἀνδρῶν ἀποπνιγέντων
ἰχυρῶν Αἰγυπτίων ἀνθ'
ἐνὸς βρέφους Ἰσραηλικοῦ.
Αὐτὸν δὲ τὸν Μωϋσῆν, εἰς
τὸ βασιλικὸν γένος εἰσε-
ποίησάτο ἡ θυγάτηρ φα-
ραὼ ἔ μάλιστα ἀνῆκε τ
ἐπιταγείσης ἐργασίας τῆς
Ἰσραηλίτας.

Νόμους δὲ πρῶτον Μωϋ-
σῆς γράφει τοῖς Ἰουδαίοις.

In parva Genesi scri-
ptum est, solos decem
menses abjectos fuisse
in amnem pueros Israe-
licorum, donec a regina
Moses inde exemptus
fuit. Ideo etiam decem
genera calamitatum
per decem menses Ægy-
ptiis inflicta, eosque
demum in mari periisse,
quomodo Ebraeorum
pueros in fluvio suffo-
caverant: ita quidem,
ut loco unius infantis
Israelici, mille validi vi-
ri Ægyptii interierint.
Cæterum Mosen Pha-
raonis filia in regium
genus adoptavit: neque
tamen Israelitis de im-
perato opere quicquam
remisit.

Primus Moses Judæis
leges posuit. Idem ho-

καταλιπὼν ὁ Μωϋσῆς
 τὰς κατ' Αἴγυπτον δια-
 τριβὰς, εἰς τὴν ἔρημον
 ἐφιλοσόφει, διδασκόμε-
 νος τὸν ἄρχαγγέλου
 Γαβριὴλ τὰ περὶ τὴν γε-
 νέσεως τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ
 πρώτου ἀνθρώπου, καὶ τῶν
 μετ' ἐκείνου, καὶ τοῦ κατα-
 κλυσμῆ, καὶ τὴν συγχύ-
 σεως, καὶ τῶν γλωσσῶν,
 καὶ τῶν περὶ τὸν πρῶτον
 ἀνθρώπον, καὶ τῶν μέχρις
 αὐτοῦ χρόνων, καὶ περὶ τὴν
 νομοθεσίαν τὴν μελλούσης
 παρ' αὐτοῦ διδοῦσαν τῷ
 Ἰσρααλίῳ ἔθνεϊ, καὶ τὰς τῶν
 ἀστρῶν θέσεις, καὶ τὰ στοι-
 χεῖα, καὶ ἀριθμητικὴν,
 καὶ γεωμετρίαν, καὶ πᾶσαν
 σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λε-
 πτῇ γενέσκει κεῖται. Καὶ ὅτι
 ἐν ἑμὲ ἔστι τὸ ἐν Αἰγύ-
 πτῳ δουλείας, ἤρξαντο Αἰ-
 γύπτιοι δεχεσθαι τὴν δε-
 κάπληγον ἐν μηνὶ Ἰαννῳ,
 τὰ ὕδατα εἰς αἷμα μετε-
 βλήθη. Ἰκλίσκω, βάτραχοι
 αὐγῶ, σκνίπες. Σε-
 πτεμβρίῳ, κυνόμενα. Ο-
 κτωβρίῳ κτηνῶν πτώσις

minum in Ægypto con-
 suetudine relicta, in so-
 litudinem ut sapientie
 studio vacaret, se contu-
 lit. Ibi (ita quidem par-
 va Genesis refert) à Ga-
 brielo angelorum prin-
 cipe edoctus fuit de ori-
 gine mundi, de primo
 homine & eum subse-
 cutis, de diluvio, de
 confusione & diversita-
 te linguarum, de statu
 primi hominis, de tem-
 poribus usque ad ipsum
 elapsis, de lege quam
 Judæis erat traditurus,
 de siderum positu, ele-
 mentis, Arithmetica,
 Geometria, & omnibus
 scientiis. Ut ibidem per-
 scriptum est, anno ser-
 vitutis in Ægypto Ju-
 daicæ centesimo qua-
 dragesimo quarto, de-
 cem plagis Ægyptus af-
 fligi divinitus cœpit.
 Mense Junio aqua in
 sanguinem sunt con-
 versa, Julio ranæ, Au-
 gusto scorpiones, Septem-
 bri musca canina, Octo-

Νοεμ-

Νοεμβρίῳ, Φλυκτῖδες καὶ
 ἔλκη. Δεκεβρίῳ, χάλα-
 ζα. Ἰαννουαρίῳ, αἰκρίαι.
 Φεβρουαρίῳ, σκότος ἡμέ-
 ρας τρεῖς. Μαρτίῳ, τὰ
 πρωτότοκα. Τῇ ἰδ' ἔτη &
 μηνός, σκυλεύσαντες τὸν
 Αἰγυπτίους, ἐξῆλθον, προσ-
 τάξαι θεῷ ἔργο πεποιηκό-
 τες.

bri pestis pecoris, No-
 vembrij pustulæ & ulce-
 ra, Decembri grando,
 Januario locustæ, Fe-
 bruario triduanæ tene-
 bræ, Martio primoge-
 nitorum interitus. Die
 Martii decimoquarto
 deprædati jussu DEI Æ-
 gyptios Judæi, exive-
 runt.

Non dubito tum apud Hieronymum Quæst. &
 tradit. Hebraicis in Genesin, tum apud Georgium
 Syncellum & Cedrenum plura legi ex parva Ge-
 nesi repetita: quoniam tamen diserte illa non in-
 dicant, hæc satis esse volui.

Nescio idem ne sit qui in Gelasii decreto de li-
 bris Apocryphis rejicitur *liber qui appellatur de filia-
 bus Adæ sive Geneseos*, & quem Sixtus Senensis ait à
 Synodo Tridentina damnatum esse sub titulo *flor-
 eulorum Biblia*.

CLXIII. Χημειυική σύνταξις Moyfi tributa. Aureæ Judæorum Barbæ.

Vide Delrionis & Bocharti loca quæ retuli su-
 pra p. 32. & 304. & de Chemica quam Moyfi
 quidam tribuunt scientia, præter Dickinso-
 num (quem supra laudavi) c. 20. physicæ Veteris &
 Novæ, Interpretes ad Exod. XXXII. 20. & Deut. IX.
 21. Olaum Borrichium de ortu & progressu Che-
 miæ

miz p. 47. seq. Jo. Danielis Majoris genium errantem c. 31. & Dan. Sennertum de Chymicorum cum Aristotelicis consensu p. 46. seq. Quod vero Nicolaus de Lira ad laudatum Exodi locum narrat à Judæis tradi, filios Israel bibentes de aqua in quam comminutum ex aureo vitulo pulverem Moyses injecerat, quotquot idololatriam commisissent, colorem aureum in barbis traxisse, ante Liram Petrus de Riga Rhemensis presbyter in Aurora sua sive Metaphrasi S. Scripturæ, quam sæculo duodecimo composuit, his tetigit versibus, quos è Codice Cottoniano pridem etiam descripsit Seldenus syntagm. 1. de Diis Syris c. 4.

Comminuit, commiscet aquis, potum dat Hebraeis,

Exeat ut fædus per loca fæda Deus.

Hebraei tradunt Moysen fecisse quod audis,

Ut sciret solos hac ratione reos.

Nam rutilans auro monstrabat barba nocentes,

Dum patulo latices fluminis ore bibunt.

Aurum quod fudit Aaron, descendit eorum

In barbas tantum, qui coluere bovem.

Nequitia plumbum barba monstratur in auro,

Et culpa pondus aurea barba notat.

Omitto alia quæ de Moyse, scriptisque ei tributis videri possunt in Lambecii prodromo Hist. literariæ, Sgambati Archivis Vet. Test. & Rev. Georgii Serpili vitis scriptorum Biblicorum Germanice editis Tomo I.

CLXIII. Moyſes cornutus. Numi cum
Moyſis effigie.

*Ezech. Spanhemius diff. VII. * de præſtantia & uſu numiſmatum p. 400. edit. Londinenſis.*

DE Moyſe cui & vulgo *cornua* in numis ejusdem & ſimulacris, ſed recentioris fabricæ tributa, res nata ex homonymia vocis *קַרְנַּיִם*, quam cum alii Interpretes de radiante & ſplendente Moyſis facie explicent loco Exodi *πολυθρῦλλον* XXXIV. 29. 30. Vulgatus expreſſit, *quod cornuta eſſet facies*: unde nata illa pictorum & cælatorum de adſingendis Moyſi cornibus præpoſtera induſtria. Quamquam & Hieronymum ** haud ignorem, cornutam revera effectam Moyſis faciem exiſtimantem, neque alienum ab illa ſententia illuſtrem Grotium, † qui inde factum obſervat,

* Edit. Amſteled. diſſertatione V. p. 369.

** Laudat Sphanhemius Hieronymum in Eſaiæ LX. ubi hoc non invenio. Sed ad Amos VII. unde & in Exodo, inquit, juxta Hebraicum & Aquila editionem legitur & Moyſes nesciebat quia cornuta erat ſpecies vultus ejus, qui ſere dicere poterat (ex *Pſal.* 148. 14.) In te inimicos meos cornu ventilo.

† Verba Grotii ſunt: Nihil eſt quod ſitet credere radios illos de facie Moyſis ſurrexiſſe in cornuum ſpeciem, indeque factum ut Mneſes. qui apud Egyptios cum cornibus colebatur, ipſi Aben Eſdræ ad caput Exodi II. credatur eſſe non alius a Moyſe, ſicut & Juſtinus Martyr aut quiſquis eſt ſcriptor Admonitionis ad Græcos, ubi in Diodoro Siculo eſt *Μυſουν*, poſuit Moyſen, quo in loco idem ſcriptor (uti Cyrillus quoque contra Julian.) pro *ἀγχαπλοῖς* habet *ἀγ-*

servat, ut *Mneves*, qui apud Ægyptios cum cornibus colebatur, ipsi Aben Esdræ non alius credatur a Moyse. Neque tamen dissimulandum, præter vulgatum Interpretem reliquos omnes, Græcos, Samaritanum, Syrum, Chaldæum, Arabem de radiis & splendore vultus Moyfis eundem Exodi locum simpliciter interpretari; quibus certe accedit fide dignus interpres Paulus 2. Cor. III. 7. cui per δόξαν & προσώπῳ redditur, juxta nempe LXX. Interpretes, δεδόξααθ ἡ ὄψις & χρώμαθ & προσώπῳ αὐτῶν, & quod explicat Chaldæus Paraphrastes, quod multiplicatus esset splendor gloria cultus sui. Quo respexisse etiam videtur Photius, seu quicunque Auctor Etymologici MS. κέρας ἐπὶ Δαφνῶν, τὴν τείχεα &c. καὶ τὴν ΔΟΞΑΝ, καὶ κρατήρ. Facta autem cornuti Moyfis & Νομοθέτῶν mentio revocat etiam mihi antiquum Catinensium numum, quem *Cbaronda*, patriæ suæ aliarumque adhuc Urbium Legislatori tribuebat vir doctus & harum Antiquitatum bene peritus Raphael Triquetus du Fresne in Epistola †† edita ad Clariss. Seguinum. Quam sententiam dum inde adstruit diligens Antiquarius, quod vulgo divinis honoribus, ut id etiam observat alicubi Clemens Alexandrinus L.

lii 2

Strom.

ἐγγράφοις, & pro κοινότητον habet ἱκανώτατον, sensu meliore. Nimirum Moyse alter erat Josephus populi pastor. Josephus autem ut diximus, bobis (Apis) nomine ac figura significatus.

†† Paril. A. 1658. 8. & ad calcem numismatum Petri Segvini ibid. 1665. 4. & T. X thesauri Antiquitatum Græcarum Gronoviani p. 569. Vide etiam Gronovium T. 2. tabula 47. & Huetii demonstrat. Evangel. p. 80. Gregorium Michaelis ad Gassarelli curiositates inauditas p. 224. seq.

Strom. p. 303. adfecti sunt Legumlatores, & Zaleuci exemplo evincit, firmare luculentius poterat Jamblichi testimonio, qui de Charonda id nominatim observat in vita Pythagoræ c. 30. divinos eum honores a Civibus suis consequutum. Sed ut ingenue dicam, *Silenum* omnino referre mihi videtur producta a viro docto & expressa illo numo effigies, quem frons calva, limus nasus, reliqua facies, ipsum denique Cornu, verum Bacchi nutritium satis superque arguunt. *Hæc Spanhemius.*

Numum cum facie Moysis cornuta Romæ natûs Tho. Bartholinus, publicavit libro de unicornu, cap. 3. unde repetiit Lambecius p. 120. prodromi Hist. literariae & Seldenus ll. 6. de jure Natura & gentium, ubi & alius numus occurrit Moysis vultum sed sine cornibus representans. Hunc primus vulgaverat acceptam a Thoma Lansio Guil. Schickardus in Tarich Persico p. 33. atque inde Salmasius libro de Coma p. 79. Utrumque licet commentitium etiam hoc loco spectandum exhibet

Figura 2. & 3. in Tabula quam habes supra ad
pag. 414.

Tertium præterea apud B. D. Martinum Geierum vidisse se memorat D. Jo. Benedictus Carpzovius ο μαραρίτης in schediasmate erudito de numis Moysen cornutum exhibentibus, Lips. 1659. & in ejus dissp. Academicis junctim excusis p. 104. per omnia Lansiano similem, nisi quod cornua recta antrosum habet. In omnibus tribus numis aversa facies hæc legenda offert verba literis Hebraicis: לא יהיה לך אלהים אחרים על פני Non erunt tibi Dii alieni coram me.

CLXV. MARIA sive MIRJAM
Moyſis ſoror. Liber Chymicus ei
tributus.

Georgius Syncellus p. 248. Chronographia.

Δημόκριτος Ἀβδηρί-
της Φυſικὸς Φιλόσοφος
ἤκμαζεν ἐν Αἰγύπτῳ με-
θείς ὑπὸ Οὐάνῃ & Μή-
δῃ ὁδεύοντι ἐν Αἰγύ-
πτῳ ὡς τῶν τῆνικαῦτα
βασιλέων Περσῶν ἀρχὴν
τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν, ἐν
τῷ ἱερῷ τῷ Μέρφωτι,
σὺν ἄλλοις ἱερεῦσι καὶ Φι-
λοσόφοις, ἐν οἷς ἦν καὶ
Μαρία τις Εβραία σοφὴ,
καὶ Παμμηνής. Συνέγρα-
ψεν περὶ χρυσοῦ, καὶ ἀρ-
γύρου, καὶ λίθων, καὶ
πορφύρας λοξῶς. ὁμοίως
ἡ καὶ Μαρία. ἀλλ' ἔτοι-
μα Δημόκριτος καὶ Μα-
ρία ἐπὶ πηνέθρησαν ὡς Οὐ-
άνῃ, πολλοῖς καὶ σοφοῖς

Democriti Abderitæ
Phyſici Philoſophi præ-
clarum nomen. Hic
ab Oſtano * Medo ab
ejus ævi Perſarum regi-
bus ſacrorum præſe-
cturæ cauſa in Ægy-
ptum miſſo ſacris litte-
ris initiatur & imbui-
tur, in Memphis ſano,
inter Sacerdotes & Phi-
loſophos, cum quibus
erat † Maria mulier
quædam Hebræa omni
diſciplinarum genere
exculta, & Pammenes,
De auro, & argento, &
lapidibus, & purpura
ſermone per ambages
compoſito ſcripſit, quo
dicendi genere uſa eſt

Iii 3

ai-

* Mira temporum confuſio Mariam Moſis ſororem, Oſtanem
& Democritum cœvos fingere. Porro ex hoc Syncelli lo-
co hauſit Scaliger quæ habet in Græcis Eufebianis p. 53. at-
que iſ Syncellum à Panodoro hæc putat accepſiſſe.

† Conſer Conringium de Hermetica Medicina p. 29. 31. 34.

αἰνίσμασιν κρύψαντες τὴν
τέχνην, Πάμμενος ὃ κα-
τέγνωσαν ἀφ' ὅπως γρά-
ψαντες.

etiam *Maria*. Verum hi
quidem Democritus &
Maria quod ænigmati-
bus plurimis & eruditis
artem occultassent lau-

dati sunt : Pammenes, quod abunde & aperte
scripsisset, vituperatus est.

*Daniel Sennertus de Chymicorum cum Aristoteli-
cis & Galenicis consensu cap. 3. p. 47.*

Referunt etiam nonnulli in Chymicorum
classē Mariam Prophetissam, Mosis sororem:
nec id primum a Monachis superiorum seculorum
vel Arabibus factum; sed Græci aliqui tale jam ali-
quid crediderunt. Refert enim Isaacus Casaubonus,
Exerc. I. 10. ad Baron. in Galliarum Regis Biblio-
theca librum de Chrysopœia, sub hoc titulo, ἱε-
ρά τέχνη, *Ars Sacra*, extare, in quo non solum
laudetur Hermes, sed & citetur Μαριάμ καὶ Ἰσδαὶ-
καὶ γραφαί, *Maria & scripta Judaica*: qui liber for-
san non est dissimilis ei, qui hodie sub titulo, *Tur-
ba Philosophorum*, * circumfertur; cui additus est
libellus, cui titulus; *Practica Mariae Prophetissæ, so-
roris Mosis*. Verum tam credibile est, hunc librum
esse Mosis sororis, quam credibile est, alium li-
brum eidem tractatui adjectum nomine! *Practica
Aristotelis*, esse Aristotelis, utpote qui ipsum Ari-
stotelem, qui Avicennam, qui Arabes nominat;
& alterum libellum, qui *Epistola Alexandri Regis in-*
scri-

* Ita vocatur Syntagma scriptorum Artis auriferæ Basil. 1593.
1610. 8. in cujus operis Tom. I. num. II. legitur.

scribitur, esse Alexandri Regis Macedonum. Nimirum usitatum est Chymicis, ut libris suis famam concilient, eos sub magnorum virorum nominibus edere, aut si auctores ignorentur, iis præclarorum virorum nomina præscribere.

Olaus Borrichius in conspectu scriptorum Chymicorum p. 40.

Sunt qui existiment Mariam Hebræam triduo negotium potuisse transigere, immo tandem & trihorio, juxta illud vulgatum: *Maria lux roris ligam ligat in tribus horis.* Verum haud dubie de repetitionibus post absolutum iterum iterumque lapidem hæc intelligenda. Utut sit, fat cito si fat bene.

CLXVI. JOSUÆ Benedictio, & Preces.

A pud Lambecium lib. III. commentar. p. 54. Εὐλογία ἦν εὐλόγησεν Ἰησοῦς ὁ ὁ Ναυῆ. Εὐλογητὸς εἰ Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ἄρτον, σπείξαι καρδίαν ἀνθρώπου ὁ Θεὸς ἡμῶν εὐλογητὸς εἰ εἰς τὰς αἰῶνας. Etiam Judæi auctorem esse Josuam ajunt precationis celebris ὑψίστην quam quum Synagoga exire volunt orant. Ejus formula integra ex Wagenseilii versione hæc est: *Nostrum est laudare Dominum universi, & magni facere creatorem Orbis: Quia non similes nos effecit reliquis gentibus terrarum, neque equiparavit nos familiis mundi; quodque nobis aliam quam illi portionem,*

longeque ab omnibus eorundem opibus diversam hereditatem tribuit. Ipsi enim incurvant se coram vanitate & inaniis, coram homine, quem cinerem, sanguinem, & fel merum esse, (vel ipsum nomen arguit.) Coram carne, (cujus nomen & res ipsa) pudorem, putorem, & vermes (arguunt. Incurvant se coram Numinibus) utriusque sexus, impuris, adulteris, quæ in peccatis suis perierunt, & in sceleribus suis fuere extincta: quæ consumptio, pulvis, putredo, vermes & insecta manserunt. Adorant Deum qui juvare non potest, Solem, Lunam, Sidera, Planetas: omnemque exercitum cælorum. At nos incurvamus nos, & procumbimus, coram Rege imperante Regum Regibus, qui insidet Cherubinis, Deo exercituum, Deo Deorum, Domino Dominorum, qui creavit cælos, eosque extendit, qui formavit omnem ipsius sanctitatem expavescentem exercitum illorum; (qui formavit) cælum & terram, & quicquid in ea reperitur, maria, & quæ illis insunt. Huic soli conveniunt majestas, potentia, excellentia, laus; gloria, aternitas, decusque; cælos enim terramque sustinet. Tua sunt Domine, regnum, imperium, in omnes res summa autoritas, opes, bonosque. Ab illo prodeunt vita, pax, sapientia, prudentia, (imo bona) prodeunt universa. Ipse enim imperat rebus omnibus, oculis suis attendit res omnes. Is est Deus noster, Deus exercituum, insidens Cherubinis, stabiliens cuncta, vivificans cuncta, confirmans cuncta, consumens cuncta. Nullus finis longitudini dierum ejus, nec complentur anni ejus. Ipse solus est rupes aterna, non est Deus præter eum. Solium gloriæ ejus est in cælis superne, & providentia roboris ejus inhabitat celsissima excelsorum, regnum illius in universa se extendit, sibi in decus, laudem, gloriamque. Mirabilem operum ejus nec finis est nec terminus, nec consum-

*summatio. Ipse rebus omnibus existit excellentior, gloria
 & laus ejus omnia regna & potestates transcendunt. Bene-
 dictus sit ipse, benedictum sit nomen ejus, qui elegit nos
 in portionem suam, & paravit nos suo ministerio. In eum
 solum speramus & confidimus, misericordiam & benignita-
 tem illius expectamus, & in salutem ejus collocamus fidu-
 ciam. Ejus solius nomen immensum unum predicamus, &
 mane vespereque collaudamus. Vere ipse est Deus noster, nec
 ullus prater eum; vere Rex noster, nec quisquam alius:
 prout scriptum in Lege ejus (Deut. 4, 39.) Agnoscas igitur
 hodie, & revoces in animum tuum, Jehovah Deum
 ipsum esse in caelis superne, & in terra inferne: nullum
 amplius esse. Solent in hac formula codices Judæo-
 rum typis excusi nonnulla omittere, & Judæi ipsi
 inter orandum illam blasphemias in sacra nostra
 effundere, de quibus vide Buxtorfii Synagogam
 Judaicam cap. 10. Wagenfeilii tela ignea Satanæ
 p. 217. seq. 223. & scriptum Germanice altera vice
 editus * Bericht was es mit den so übel beruffenen
 Jüdischen Gebet Olenu, welches an einigen Orten
 ferner zu gebrauchen verwehret wird/ für eine eigent-
 liche Bewandniß habe. Jo. Wulferi theriacam p.
 311. & Eisenmengeri Judaismum detectum T. 1.
 p. 84. 87.*

* In der Hoffnung der Erlösung Israelis, Norimb. 1707. 4

CLXVII. Decem Decreta Josuæ & Synedrii ejus, tempore quo terram sanctam divisit & describi jussit, Josuæ XVIII. 8.

HÆc ex Talmudicis a) & Maimonide refert Seldenus lib. VI. de jure Naturæ & gentium juxta disciplinam Hebræorum cap. 2. unde illa prælenti loco mutuari placet.

I. *Ut minuta pecora b) in sylvis pascere, ubi crassiores essent arbores; non item pecora grandiora. Silva autem cujus tenuiores aut teneriores arbores, non pascere nec grandiora nec minuta citra domini consensum. Consensum domini aut in locatione Sylvæ aut in ejusdem postmodum novatione seu mutatione, expressis verbis Conductori indultum.* II. *Unicuique hominum (Hebræorum, in ditione Israelitica) fas esse colligere sibi frutices seu arbuscula in agro alieno, minora scilicet & que pro spinis habita, veluti rubos & vepres adhuc virides atque crescentes, modo illa non succidat. Arbuscula vero ibi & arbores ceteræ ei vetantur.* III. *Unicuique hominum fas esse colligere sibi herbas sponte nascentes quocunque locorum, præter agrum feno græco, in jumentorum depastionem, factum.* IV. *Fas esse cuiuslibet plantarium quocunque locorum putare, exceptis olivarum termetibus. Ita ut non amplius amputet ex arboribus, quam quod oliva aut ovo par fuerit, nec ramos alibi putes*

a) Gemara Babilonica ad tit. Baba Kama cap. 7. fol. 80. 81. Maimonides halach. *Naziki Mammôn*, sive de damnis pecuniariis cap. 5.

b) Vide tit. Baba Kama cap. 7. §. ult. & ibi Constant. L' Empereur pag. 165.

putet quam sursum ab ea parte qua diffundit cepit. Nec vires aliasve arbores in loco ubi rami pauci, sed tantum ubi densi. Nec exscindat quid ex veteri arboris parte que fructum ferat, sed tantum ex nova que nondum ferat fructum. Neque demum omnino ejusmodi quid faciat, nisi ubi solis radii non admittuntur. V. Ubi fons fuerit, a quo fluvius intra terminos alicujus urbis seu provincie labitur, ita ut antur fruatur illius urbis seu provincie incolae fluvio illo (tametsi fons ejus non fuerit in parte ipsis assignata) ut nec alii cum illis eo utantur fruatur. VI. Eas fore hominum cuilibet (semper de Ebraeis intellige) pisces captare e mari Tiberiadis, modo scilicet hamis solummodo piscatus fuerit. Neque enim sepimentum qualecunque piscibus capiendis plicatum, paxillis figendo ibi, expandet (ita scilicet *וְלִפְּ* explicat glossa Talmudica; nec aliud puto, est ab epochis illis, Trans, seu remoris piscatoriis, quales in Leonis constitutione c) memorantur) aut navi Piscatoria utetur alius praeter tribuum incolas, quarum partem assignatam mare illud alluit. Sic ex Gemara Maimonides. Verba autem Gemarae d) sunt, *Hamis piscantur* (cuilibet piscari sic licet) in mari Tiberiadis; sed ita solum ut sepimentum, quale diximus, non expandat, nec navi piscatoria utatur. Adeo ut Maimonidi locus ille sic intelligatur, ut exceptio de sepimento & navi ad eos, qui Tiberiadi confines non essent, solum spectaret; hamorum autem & retium, quae injici ut *ἀμφιβλησκά* solent, parilis haberetur e) ratio. At vero existimant alii hoc Gemaram innuisse, omnino nemini quidem fas fuisse

c) *Nosell.* 56.

d) *Ad tit. Baba Kama c. 7. fol. 81. r.*

e) *Magid Mishna fol. 540. r.*

fuisse ex veteri illa constitutione sive navicula piscatoria sive sepimento quale memoratur, uti; sed Tribui, quæ allueretur, fas fuisse *piscari retibus & hamis, reliquis vero tantummodo hamis.* Vide, si placet, de piscationibus Apostolorum, in hoc mari, apud Evangelistas. Certe Petrus, Andreas, & Philippus ex urbe Bethsaida f) fuere, quæ mari illi vicina. Sed ad decreta Josuæ redimus. VII. Cuilibet fas fore quoties necesse ei fuerit ventrem exonerare, è via diverti & pene sepem quæ proximat illud facere, idque etiamsi locus fuerit croco (aliisque quantivis pretii sationibus) plenus, & fasciculum ad abstergendum ibi sumere. VIII. Cuilibet per vineam aliumve ejusmodi locum erranti hinc inde pervagari licebit, usque dum in viam suam redierit. IX. Tempore quo cænosa nimis fuerint via publica aut aquis impedita, fas erit viatoribus, viis ipsis relictis, in vicina quæ adjacent loca se conferre atque ibi transire, tametsi transierit in viam quæ suos habuerit Dominas. X. Qui forte mortuus repertus fuerit, locum suum sibi adquiret & sepeliendus erit loco in ipso quo fuerit repertus, modo is non fuerit angiportus nec intra limites urbis. Tunc enim in locum mortuorum sepultura destinatum avehendus erit.

CLXVIII. Liber JOSUÆ quem ja-
ctant Samaritani. Josua Samaritanis
† quibusdam Mesias.

*Josephus Scaliger lib. VII. de emendat. temporum
pag. 669.*

Habemus Samaritanorum magnum Chroni-
con

f) D. Joann. I. 44. & 12. 21.

† Eulogius apud Photium Cod. 230. p. 466. Τῶν Σαμα-
ριτῶν

con ex Hebraïca lingua in Arabicam conversum, sed caractere Samaritano descriptum. In eo sunt multa cognitu digna, quamvis aliquando commentis Samaritanis incrustata. Is liber incipit ab excessu Moyſis, desinit intra tempora Imperatoris Hadriani. Propterea vocatur liber Josuæ, quod ab excessu Moyſis & Ducatu Josuæ incipit.

*Hunc librum Scaliger postea legavit * Bibliotheca publica, Academia Leidensis, ex quo Codice descripsit Hottingerus atque latine vertere & edere promisit. Vide ejus Exercitationes anti Morinianas p. 64. seq. & 106. seq. Sed quoniam conatus ejus facta interruperunt, placet hoc loco saltem argumenta capitum Josuæ illius Samaritani ex eodem Hottingero apponere, cujus etiam Enneadema videre opera pretium est pag. 18. seq. & Historiam Orientalem p. 60. seq.*

ρεῖλῶν τὸ πλῆθ^ς οἱ μὲν ἰησῆν τὸν Ναυῆ ἐδόξαζον εἶναι πρὸς δὲ Μωυσῆς εἶπε, προφήτην ἡμῶν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐγώ. Οἱ δὲ τὰ τοιαῦτα παρεγράφοιτο, Δοσίθην δὲ τινὰ τῶνομα ἢ Δοσίθεον ἀνεκλήρυτον &c. Samaritanorum plerique, Josuam alii filium Nabe existimantes esse illum de quo Moyses: Prophetam vobis ut me excitabit Dominus e fratribus vestris: alii istud rejecerunt & Dositbeum sive Dositbeum extulerunt &c.

* In Catalogo Bibl. Leidensis p. 282. inter Codices MSS memoratur Chronicon Samaritanum dictum liber Josuæ, ab exitu filiorum Israel ex Ægypto ad tempora usque Antoninorum, incerto auctore, lingua Arabica sed caractere Samaritico. Circa finem tamen, cum properaret librarius, literas Arabicas quæ celerius pinguntur Samaritanis, quin voces etiam, & interdum quoque lineas integras Samaritanis inspersit.

** Adriani & persecutionis ab eo in Judæos motæ meminit auctor, addito voto: Deus conterat os ejus. Hoc est quod in libro Juchasim vocatur Chronicon Cuthæorum.

60. seq. 131. nec non Clarissimi Relandi partem secundam dissertationum, qui ejusdem Chronici apographum Goliannum, manu Golii passim emendatum possidere se p. 16. testatur.

Epitome Capitem LIBRI JOSUÆ.

1. Συναγχαΐα est atque Epitome totius opusculi, Israelitarum potissimum statum tum sub Mose in deserto, tum sub Josua & reliquis Judicibus adhibens.

2. Moses mortivicius imperii fascis, cum omnium applausu & congratulatione, Josua desert. Eleazar sacerdoti curam religionis verae tradit. Tandemque collectis copiis impetum facit in Midianitas.

3. Bileamus Magus a quinque Midianitarum & Moabitum regibus vocatur: ad maledicendum Israelitis sollicitatur: a Deo prohibetur: Israelitis, indignantibus Regibus, benedicit. Prolixum est caput & maximam partem ex Num. c, XXII. XXIII. & XXIV. desumptum.

4. Εὐρημα astutum Bileamus in Israelitas excogitat: Reges, quorum desiderio hactenus incantationibus divinatione gratia impeditis satisfacere non poterat, nunc, ut de alia excutienda quercu cogitent, monet: Svadet, ut agmen formosarum, auro gemmisque micantium puellarum in Israelitarum castra ablegent, ita enim fore, ut Israelita ad lasciviam & profusam libidinem pelleſſi, maledictionem manumque Dei ultricem mereantur. Placet Regibus hoc consilium; & puellas numero 24000. ipso die Sabbathi dimittunt, quarum adventu Israelita ita seduſſi, ut nihil non illarum gratia voluerint. Hinc Deus justissima in

in populum suum accensus ira, momento ingentem stragem edidit, multi que utriusque sexus millia tum Israelitarum, tum gentilium morte subita sustulit. Tandem vero Eliezer zelo, quo fervens, filiam Regis lancea transfodit, iratum Deum placavit. Confer Num. c. XXV. Et Apocal. II. v. 14.

5. Moses divino mandato excitatus, impiam banc Midianitarum fraudem non inultam dimissurus, magno exercitu eos invadit: Reges illos quinque ob felicem strategematis sui successum securos opprimit. Bilcarnus sacris gentilibus intentus, renitente Josua, qui vivum ipsum Mose adduci optasset, interimitur. De his Num. c. XXXI. v. 19. 32. 33. 49.

6. Moses serijs præmissis ad populum exhortationibus, vaticiniisque de rebus, singulis tribubus eventuris, in Monte Nebo diem suum obit. Israelita magno cum luctu prosequuntur.

7. Josuz pro Mose Epicedium oratoria pompa describitur. Mosis res gestæ a capite ad calcem: excitantur: Eiusdemque singularia, præ omnibus reliquis hominibus, dona divinitus concessa enarrantur.

8. Josua ad Israelitarum castra revertitur: Mosen triaginta dies luget. Cananei, ex Mosis morte, recipientes animum Israelitas oppugnare denuo decreverunt.

9. Deus Josuam auxilii sui presentia erigit: eum animo bono esse vult: jubetque transire Jordanem, atque terræ sanctæ occupandæ facere initium.

10. Congregatum Israelitarum cæcum universum gravissime Josua officii sui monet: fædus novum cum iis, icit: debortatur ne majorum suorum σκληροτραχῆλων vestigiis insistant. Tandemque vocem Dei audientibus bene-

benedictionem, & contra hostium vim defensionem promittit.

11. *Populus animis abjectis, & lacrymis largissime fufis omnibus se monitis daturum locum, a Dei verbo neque ad dextrum, neque ad sinistram recessurum sancte in se recipit.*

12. *Israelita recensentur (vide Num. XXVI. & XXXII.) Tribui Ruben, Gad, & dimidie tribui Menasse portio assignata repetitur.*

13. *Lepidam de Exploratoribus Hierichuntinis (quam in multis cum Gibeonitarum historia confundit) fingit fabellam. Cum Samaritani solum recipiant Pentateuchum, mirum non est, si, ut in cæteris, ita & in hac historia cœcutiant, eamque insulsis figmentis defœdent.*

14. *Josua, post exploratorum reditum, ad expeditionem populum parat: Miraculum, cui post hominum memoriam simile nullum obtrigit, in Jordane exsiccato prænuntiat: Sacerdotes cum arca fœderis præcedunt, quos sequitur populus reliquus. Hymnus Levitarum post transitum commemoratur.*

15. *Hymno Deum Josua celebrat pro ingenti beneficio, quo Jordane exsiccato, Israelitas in terram sanctam deduxit: Vicini reges tanto miraculo terrentur; multi que eo nomine mortui concidunt. Josua interim de benedictione Dei certus, confirmatusque redditur.*

16. *Hiericho urbs expugnatur: Internecioni devovetur. Acan sacrilegus deprehenditur. Petita sunt illa, iisdem fere verbis retentis, ex c. VII. Josuæ.*

17. *Scelus Acani revocatur ad sortem. Morti cum omnibus suis, postquam prolixè culpam fuisset confessus, addicitur, Deus iratus placatur. Conveniunt cum*
c. VII.

c. VII. & VIII. lib. Josuæ, excepta nova plane, quam habet, & Scripturæ ignota sortilegii descriptione.

18. Gibeonitæ astu vitam sibi redimunt. E longinquis enim venire se simulantes terris, fœdus a Josua & Israelitis obtinuerunt. Ex lib. Jos. c. IX.

19. Quinque duces sive Reguli (Reges Jos. X. v. 5. appellantur) bello tentant Gibeonitas: Gibeonitæ, ut instans amolirentur periculum, auxilium Josuæ implorant. Reges in fugam conversi in latebras se abscondunt & speluncas, ex quibus extracti interimuntur.

20. Deus Josuæ contra hostes; qui terga vertere coacti fuerunt, victoricia concessit arma: Igni cœlius iidem caeli panico terrore corripuntur. Josua per Epistolam alis aviculæ alligatam Eleazarum victoriæ gloriöse certiores reddit: monetque non se prius reversurum, quam omnem, Israelitis, terram promissam, in potestatem suam redegerit. Subacta tandem terra Canaan Josua redit domum, ibique in fluvio ex Montis Benedicti cacumine summo excurrente se cum exercitu lastrat. Post καθ' ἡμέραν offeruntur sacrificia: celebratur dies festus, Denique pro occupata terra sancta laudatur.

21. Terra promissæ termini mensurantur: Asy-laque tria constituuntur. Vide Josuæ XIV. & deinceps.

22. Josua, expugnatis jam hostibus, duarum tribuum & mediæ depradicit ingenuitatem, iis nomine reliquarum tribuum gratias agit, quod ad sedes suas, armis occupatas, non properarint, antequam reliquos quoque fratres suos, domicilia parare, hostibusque

eripere iuvissent. Iisdem deinde Jordanem transfretaturis magna solennitate Vicarium Regium Nebichum, a quo omnia dependerent, commendat. Rex autem iste, cum patria jam esset vicinus, ab obviis sibi subditis trans Jordanem relictis, humanissime & honorificentissime excipitur.

23. Geometra singulis X. tribubus suas adjudicant possessiones. Eas Eleazar suffragio suo probat. Josua יֵשׁוּעַ בֶּן נֹון בְּרִיד וְעֶרְתָּ שְׁמֶרֶן in Monte Benedito, id est, Samaritano non tantum arcem, sed & templum in vertice ejus extruxit.

24. Israelitae in terra sancta habitantes Deo juxta Legis praescriptum serviunt. Unde cumulate ejus experiuntur beneficia: Alta fruenter per annos viginti pace, omnibusque regibus & principibus multis parasangis superiores.

25. Bellum Israelitarum cum gentibus exteris recrudescit. Schaubecus enim filius Hemami, Regis Persarum a Josua occisi, ad arma excitat omnes per universum orbem Reges, ut ἀγερῆν συμφορῆν mortem parentis vindicaret, atque Israelitas penitus extirparet.

26. Exemplar est Epistola Schaubeci Regis ad Josuam. Versionem Hebraeam in compendium contractam habes in libro Juchasin p. 153. fol. 1.

27. Mittitur hac Epistola ad Josuam per legatum die decimo mensis secundi, post annum XXI. ab ingressu in terram sanctam: Sed cum decidendis litibus Josua esset intentus, diesque festus immineret, noluit Josua Epistolam illam, ne ea consternati, fierent remis-

remisiores Israelitæ, legi. Lecta autem fuit festo finito, presentibus proceribus, qui crudelitæ, quam Schaubecus minabatur, multum quidem fuerunt territi, sed auxilio divino freti eam tandem deluserunt.

28. Josua Regibus, eorumque temeritati, fuse respondet. Minas & bellum, quas intentant, parvi facit. Hisque opem divinam, qua miraculose hætenus cum Israelitis fuerit sustentatus, quaque omnium hætenus inimicorum impetus repreßerit, opponit.

29. Animum Israelitæ ex singulari Josuæ in literis ad Reges expresse magnanimitate recipiunt, eoque nomine gratias agunt. Interea, jubente sic Josua, turma equorum collecta, intraque horæ spatium hominum 300000. confluxerunt. Tandem responsio Josuæ, ad ipsius Legati præsentiam, repetitur.

30. Legatus regius, exercitus castrorumque Israeliticorum testis αὐτόπῃς, animo fracto prorsus & abjecto cum literis Josuæ ad suos revertitur.

31. Legatus legatione sua defunctus; Josuæ literas publice recitat. Reges, vel solo audito titulo, quo honorificentissime Josua cum suis, ignominiosissime vero Reges appellabantur, animum despondent; deque victoria, quod & lachrymarum profusa vi magna testati fuerunt, desperarunt. Interim vero, dum suam deplorant sortem, mater Schaubeci magiæ peritissima, cum sene quodam, mago, in mediam prorupit, pusillanimitatem regum reprobantes. Num quid, inquiebant, quem ne quidem vidistis hostem tantopere extimescatis? Agite, nos quoque legatum audiamus. Prodit legatus, omnemque spem ipsis vel incantationibus, vel stratagematibus, vel aperto

Marte expugnandorum Israelitarum ademit. Iſtis tamen Legati verbis adeo non ceſſerunt, ut ultima etiam magicæ ſpecimina contra populum Dei tentare conſtituerint.

32. *Jofua ad expeditionem contra Reges iſtos ſeparat: antequam vero exercitum eduxit, jubet Eleazarem convocare populum; eidem, juxta mandatum legis, benedicere; pro ſalute populi, dum cum hoſtibus conſligeret, orare.*

33. *Jofua, ceterisque Iſraelitis, artibus magicis, ita fuerunt præſtricti oculi, ut muris ferreis circumſepti ſibi viderentur: Ideo autem, permiſſione divina, Iſraelitis hoc obtigit, ut Regis Nebichi gloria & æterna fama conſuleretur. Tandem ad ſonitum tube Eleazaris ſacerdotis, muri iſti corruerunt, hoſtesque in fugam dati ſunt.*

34. *Jofua literis, miniſterio columbae, ad Nebichum patris ſui filium, vulcarium Regium duarum tribuum & dimidiæ miſis, ſuam deplorat ſortem.*

35. *Exemplar Epiſtolæ Jofua ad Nebichum. Conqueritur autem, quam male de ſe intra ſeptem muros ferreos conſtituto agatur, rogatque, ut, omni abjecta mora, ſibi ſuisque ſuppeditas ferat.*

36. *Nebichus (quem filium Gileadis, nepotem Maciri, pronepotem Menasſis appellat) acceptis Jofua literis, e veſtigio numeroſo exercitu in ſubſidium Iſraelitarum properat. Schaubecum Regis filium, quo cum ante oretenus locutus, telo trajicit. Reliqui hoſtes fugantur. Laudesque Deo pro victoria dicuntur.*

37. *Com-*

37. *Compendium Legum, rituum, & caeremoniarum, Israelitis, post diuturna cum Regibus bella tempore tranquillo, & a dimicationibus immuni praescriptarum de Jubileo; שְׁמִטָּה sive anno remissionis; De festis; De decimis Levitis & Sacerdotibus pendendis; De manumissione servorum Hebraicorum; De sacrificiis animalium mundorum, quorum oblationem etiam tempore Josuae & deinceps ineptissime restringit עליו מרבה טור ברוך ad altare Montis Benedicti; De praeceptis עשה sive affirmativis & לא תעשה (quam ipsam distinctionem a Palmudicis desumpsisse videntur) negativis; De exploranda zelotypia; De officio Levitarum in describendis Legis exemplaribus, coarctendis genealogiarum catalogis & hymnis: Custodiendis templi vasis; De sacrificio jugi. De precibus & benedictionibus, aliisque, quorum in Pentateucho Mosi fit mentio, pietatis officiis,*

38. *Josua morti vicinus Israelitis valedicit, Sorte successorem relinquit Babelum, qui nepos fuit Chalebi ex fratre, & tribu Juda (vide Jud. c. I.) Hortatur illos, ut ne a viis Domini recedant, (Jos. XXIV.) Moritur, ac sepelitur in spelunca Sed & Babel, cum annos novem populum judicasset, vivis excessit, relicto successore Terfio Ephraimita. Reliquorum Judicum, Simsonem si exceperis, quorum cura Respublica Judaica per 260. annos administrata fuit, nomina non expresit.*

39. *Eleazarus Pontifex moriturus, Israelitarum principes officii sui monet, curamque cultus divini commendat. Igitur ad speluncam, in qua exutis vestibus sacerdotalibus,*

mortuus sepelitur. Surrogatur ipsi filius Pinchas, qui eisdem ceremoniis, in agone mortis constitutus sacerdotio se abdicavit, eodemque cum Patre tumulo conditur. Subnectitur ἀνὰ τὰς Φαλαίωσις beneficiorum, quæ in Israelitas ab Adamo ad Judicium usque tempora collata fuerunt.

40. Tragice Simson perit. Gentes ex Bileami libris edocentur, nulla ratione interitum afferri posse Israelitis, nisi impietate & apostasia Deum provocent. Mittuntur itaque malefieriati homines, quorum commercio non tantum usi Israelitæ, sed & iidem omnia arcana detexerunt. Hinc familiarius equo cum iis conversantes, corruptissimos ipsis affricuerunt mores, quibus ita ira Dei concitata, ut Templum splendore gloria sue, igni cælesti orbatum, planeque obscuratum fuerit.

41. Tacite pergit Chronologus ad librorum Samuelis historias, quas misere dilaniat. Refertque discordiam inter filios Pinchasi, & sacerdotem Eli, ob sacerdotium exortam. Unde pium illum senem Eli calumniose traducit, & tanquam famosissimum Magum, qui infinitas magia sua corraserit divitias calumniatur. Impingit ipsi, quod sacrificia contra Dei mandatum obtulerit, cultumque sacrum Schiluntem, schismatico ausu, transulerit. Quin & ipsum virum Dei Samuelem, magicis artibus imbutum fuisse blasphemæ deblaterat.

42. Multa Scriptura congruentia refert; de Philistæis contra Israelitas congregatis; filiorum Eli cæde; Arcæ ablatione; morte Eli.

43. Continetur fabula de Rege Persiæ Bachtnezar, quam in Exerc. Antimorin. sect. XLIX. Hottingerus attulit.

44. Historia Iddonis & Alexandri M. (qua de in eadem Exerc. sect. LV.) tribuitur Samaritanis. Commemorantur urbes, loca, ab Alexandro occupata. Samaritanis, reliquisque Judæis ab Alexandro imperatum, ut statuas, more gentium, erigerent: cujus mandato ut satisfacerent, infantes recens natos nomine Alexandri appellari illi voluerunt. Unde cum ex Ægypto rediit ad Judæis, ubi nam statua essent Rex percontaretur? Statim illi, productis filiis, exclamarunt: He, ô Rex! sunt statua viva, quibus nomen tuum imposuimus singulis.

45. Obsidio urbis Hierosolymitane per Adrianum fusa pertexitur. Adrianus Neapolim concessit, ibique nonnullos pontes fecit. Eodem tempore Samaritanis ablati libri præstantissimi, Historici, Genealogici, adeo ut de Israelitis male fuerit actum ad tempora usque Babarraba, filii Nathanael, filii Akban, de quo plurima memorabilia recenset.

46. Nathanaeli nati sunt Babarraba, Akbas & Pinchas. Prohibent Romani ne quenquam Samaritani ex Infantibus suis circumciderent. Ne vero Samaritani circumcisionem temerarie violarent, edaxerunt clam in speculas filiolos suos, quos circumcisos, ancillarum opera domum deduxerunt. Neque vero hanc tantum iis legem fixerunt Romani, sed & adipe, carne suilla cibum & potum eorum infecerunt. Quin etiam avem aneam (Tilseman vulgo, juxta Arabum & Hebræorum consuetudinem in Chronico, illa appellatur) in monte

Garizim collocarunt, quæ ubi Samaritani ad cultum suum peragendum ascendere voluerunt, exclamasse fertur. Hebræus! Quæ voce Romani excubias ibi agentes excitati confestim proruperunt, obviumque Hebræum occiderunt.

47. Mittitur a Babarraba, Levi, nepos ex fratre, Constantinopolim ut liberales ibi disceret artes: hic tam felices fecit in literis progressus, ut summus Episcopus fuerit electus, petiitque, ut sibi venia adeundi montis Garizim concederetur, eam ab Imperatore impetrat, magnoque cum satellitio Neapolim pervenit. An vero hac ratione Samaritani, quod unum intendebat, Romanum excusserint jugum, ex Chronologo non liquet.

Finis libri JOSUÆ.

CLXIX. Columnæ à Cananæis in Josuæ
* memoriam positæ.

*Procopius Vandalicor. lib. II. cap. 20. p. 135. cum
versione Hug. Grotii.*

Επειδὴ Ἑβραῖοι ἐξ
Αἰγύπτου ἀνελθόντες
σαν, καὶ ἀγχι τῶν Πα-
λαιστίνης ὄρων ἐγένοντο·
Μωυσῆς μὲν σοφὸς ἀνὴρ,
ὃς αὐτὸς τὸ ὁδὸν ἡγήσα-
το, θνήσκει· ἀδεύχεται
ᾧ τὴν ἡγεμονίαν Ἰησοῦς ὁ
ἔξ Ναυῆ· ὃς εἰς τὴν τε Πα-
λαιστίνην τὸν λαὸν ἔεισ-
ήγαγε· καὶ ἀρετὴν ἐν
τῷ πολέμῳ κρείσσων ἢ
καὶ ἀνθρώπου φύσιν ἐπι-
δείξά μιν· (τὴν χώραν
ἔχει, καὶ τὰ ἔθνη πάντα
καταστρεψά μιν·) τὰς
πόλεις εὐπελῶς παρεστή-
σατο, ἀνίκητός τε παν-
τάπασιν ἔδοξεν εἶναι· τότε

Quo tempore egres-
si Ægyptum He-
braei jam prope Pala-
stinæ fines venerant,
mortuus ibi Moses vir
sapiens, dux itineris.
Successor imperii fa-
ctus Jesus Navæ filius
intra Palæstinam duxit
popularium agmen, &
virtute usus supra hu-
manum modum, ter-
ram occupavit, genti-
busque excisis urbes
ditionis suæ fecit & in-
victi famam tulit. Ma-
ritima ora quæ à Sidone
ad Ægypti limitem ex-
tenditur, nomen habe-
bat Phœnices. Rex unus
K k k 5

- * De nomine Josuæ priore Num. XIII. 17. quod pro Ἰωσὴς,
quidam veteres Αὔση offerunt, & perperam etiam
Ναυσῆ, atque ut in S. Nili lib. I. Epist. 52. Αὐσῆν, vide
Cotelerium ad Epist. Barnabæ c. 12. Pearsonium ad Symbo-
lum Apostol. p. 125. seq. & Steph. le Moine notas ad Varia
sacra p. 949.

ἢ ἡ ἐπιθαλασσία χώρα,
 ἐκ Σιδῶν ὠς μέχρι τῶν
 Αἰγύπτου ὁρίων, Φοινίκη
 σύμπασα ὠνομαζέτο· βα-
 σιλεύς ἦ εἰς τὸ παλαιὸν
 ἐφεισθήκει ὥσπερ ἅπασιν
 ὠμολόγηται, οἱ Φοινίκων
 τὰ ἀρχαιότατα ἀνεγρά-
 ψαντο. ἐνταῦθα ὤκνητο
 ἔθνη πολλὰνθρωπώτατα,
 Γεργεσαῖοι τε καὶ Ἰεβυσῆες
 καὶ ἄλλα ἄλλα ὀνόματα
 ἔχοντα, οἷς δὴ αὐτὰ ἡ
 τῶν Ἑβραίων ἱστορία καλεῖ·
 ἔτι ὁ λαὸς ἐπεὶ ἁμαχὸν
 ἦν χεῖμα τὸν ἐπηλύτην
 στρατὸν εἶδον· ἐξ ἐθνῶν τῶν
 παλαιοῦν ἐξαναστάντες ἐπ'
 Αἰγύπτου ὁμοῦς ἔσης ἐχώ-
 ρησαν, ἐνθα χώρον ἔδενα
 σφίσιν ἱκανὸν ἐνοικήσα-
 σθαι εὐρόντες, ἐπεὶ ἐν Αἰ-
 γύπτῳ πολυανθρωπία ἐκ
 παλαιῶν ἦν· εἰς Λιβύην ἐ-
 σάλησαν, πόλεις τε οἰκί-
 σαντες πολλὰς, σύμπασαν
 Λιβύην μέχρι σιναίων τῶν
 Ἰσραηλῆες ἔχον· ἐνταῦ-
 θα γὰρ καὶ ἐς ἐμὲ Φοινίκων
 Φωνὴ χρώμενοι ὤκνηται·
 ἐδείξαντο ἢ καὶ Φρυγίαν
 ἐν Νεμίδιᾳ, ἣ νῦν πόλις

imperabat, ut omnes
 qui res Phœnicias scri-
 psere, consentiunt. In eo
 tractu numerosæ gentes
 erant, Gergesæi, Jebusæi,
 quosque aliis nomini-
 bus, Hebræorum anna-
 les memorant. Hi ho-
 mines ut impares se ad-
 venæ imperatori vide-
 re, derelicto patriæ solo
 ad finitimam primum
 venerunt Ægyptum. Sed
 ibi capacem tantæ mul-
 titudinis locum non re-
 perientes, erat enim
 Ægyptus jam ab anti-
 quo sæcunda populis,
 in Africam profecti,
 multis conditis urbi-
 bus, omnem eam, Her-
 culis columnas usque,
 obtinuerunt: ubi ad
 meam ætatem sermone
 Phœnicio utentes habi-
 tant. Etiam in Numidia
 castellum posuere quo
 loco nunc urbs est dicta
 Tingis. Hic duæ stant
 e lapide candido colu-
 mnæ propter magnum
 fontem, inscriptæ Phœ-
 Τίγισις

Τίγισίς ἐσί τε καὶ ὄνομά
 Ζέλα· ἐνθα σῆλαι δύο ἐκ
 λίθων λευκῶν πεποιημέ-
 ναι ἄγχι κρήνης εἰσὶ τῇ
 μεγάλης γράμματα φοι-
 νικικὰ ἐγκυκολαμνύα
 ἔχουσαι, τῇ φοινίκων γλώσ-
 ση λέγοντα ὧδε· ἡμεῖς
 ἐσμὲν οἱ φεύγοντες ἀπὸ
 προσώπου Ἰησοῦ τῷ ληστῆ, ἡ
 Ναυῆ.

nicias literas, quarum
 ex sermone Phœnicio
 hæc est interpretatio:
 Nos illi sumus, qui prædonem
 effugimus Jesum, Nave fi-
 lium.

Confer Evagrium lib. IV. Hist. Eccles. cap. 18.
 Nicephorum XVII. 12. Theophanem &c. & quod
 in Chronico Græco Eusebii Scaligeriano p. 11. de
 Chananzis: ἔτοι ἔφυγον ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσ-
 ραὴλ, καὶ κατέκησαν Τρίπολιν τῇ Αἰφρικῆς, ὡς ἔσαν
 ἐν τῷ κλήρῳ τῷ χάμ.

Suidas in Chanani.

Μωϋσῆς τεσσαράκοντα
 ἔτη συμφιλοσοφῆσας τῷ
 λαῷ, τελευτᾷ, ἀξιάδοχον
 κατελιπὼν Ἰησοῦν τὸν τῷ
 Ναυῆ· ὅς τις κατέκτισεν τὸν
 Ἰσραὴλ ἐν τῇ γῇ, ἣ ἐπεγ-
 γείλατο Κύριος τῷ Ἀ-
 βραάμ· (ἐστὶ ἀπὸ τῆ πο-
 τὰμὲν Αἰγύπτου κυκλα-
 μένη ἀπὸ θαλάσσης, καὶ
 ξηρᾶς) ἐκβαλὼν πάντας

Moses annos XL. in
 religionis legumque
 studio cum populo ver-
 satus, obiit, relicto suc-
 cessore Jesu, Nave filio,
 qui Israelem collocavit
 in illa terra, quam Deus
 Abrahamo promiserat,
 (extenditur autem a
 flumine Ægypti, mari
 & continente cincta)

τὰς βασιλεῖς καὶ δυναῖτας
 τῶν ἐθνῶν. οἳ τινες ὑπ'
 αὐτῶν, διωκόμενοι, ἀπὸ τῆς
 βασιλίδος Αἰγύπτου τε καὶ
 Λιβύης κατέφυγον εἰς τὴν
 τῶν Ἀφρῶν χώραν, τῶν
 Αἰγυπτίων μὴ προσδεξα-
 μένων αὐτοὺς, ἀπὸ τὴν
 μνήμην τὴν προτέραν, ἣν
 ἐπαθόν δι' αὐτοὺς ἐν τῇ Ἐ-
 ρυθρᾷ καταποντιζέμενοι
 θαλάσῃ· καὶ προσφυ-
 γόντες τοῖς Ἀφροῖς τὴν ἔ-
 ρημον αὐτῶν ὤκησαν χώ-
 ραν, ἀναδεξάμενοι τὸ
 σχῆμα, καὶ τὰ ἔθνη, καὶ
 ἐν πλαξὶ λιθίνῃς ἀνα-
 γραψάμενοι τὴν αἰτίαν, δι'
 ἣν ἀπὸ τῶν Χαναναίων
 γῆς ὤκησαν τὴν Ἀφρι-
 κήν. καὶ εἰς μέχρι νῦν αἱ
 τοιαῦται πλαῖκες ἐν τῇ
 Νυμιδίᾳ, πρὶς ἔχουσαι ὄ-
 τως· ἡμεῖς ἐσμὲν Χανα-
 ναῖοι, ὅς ἐδίωξεν ἰησὺς ὁ
 ληστής.

eiectionis omnibus Regi-
 bus & Principibus gen-
 tium. Qui, cum ab eo
 profligarentur, perma-
 ritimam Ægyptum &
 Libyam in Africam
 confugerunt, cum eos
 Ægyptii non suscepis-
 sent, propter memo-
 riam priorem eorum,
 quæ propter ipsos per-
 pesi fuerant, in rubro
 mari submersi. Cum
 igitur ad Afros confu-
 gissent, desertam illo-
 rum regionem inco-
 luerunt, eorum habitu
 & institutis receptis, &
 causa in lapideis tabulis
 inscripta, cur ex Cha-
 nanæa regione in Afri-
 cam habitandi causa
 migrassent. Hæ vero
 tabulæ adhuc sunt in
 Numidia, quæ hæc ver-
 ba continent: *Nos Cha-
 nanæi sumus, quos profligavit Jesus latro.*

Huic narrationi, quam non audent plane rejice-
 re Scaliger ad Euseb. Bochartus præf. ad Chanaan
 & lib. 1. cap. 24. Seldenus prolegom. de Diis Syris
 p. 18.

p. 18. Bernardus Aldrete in Antiquitatibus Hispaniæ & Africæ III. 15. Hottingerus in Hist. Orientali p. 68. Huetius in Demonstratione Evangelica, Grotius aliique, fidem omnem detrahere conatur Antonius van Dale Epistola ad Theodor. Jansonium ab Almeloveen, quam vide sis ad calcem dissertationum de Origine Idololatriæ & superstitionum p. 749. seq. Cæterum quod Cananæi à Josua pulsi in Africam & Insulas mediterraneas confugerint, novis argumentis nuper confirmavit Augustinus Calmet, Monachus Benedictinus in dissertatione commentariis Gallice editis in librum Josuæ subjuncta Paris. 1711. 4.

CLXX. PHINEÆ Explanatio nominum sacrorum.

Sgambatus Archiv. Veteris Test. lib. 11. p. 277.

PHinees F. Ithamari, Sacerdos Magnus, quem stirpe materna tradunt è tribu Joseph natum, dicitur & ipse nonnulla scripsisse. Primum enim in Bava Bathra dicunt eum libro Josuæ addidisse quicquid Eleazar * non potuit, ad minimum ultimum versum, quo mors Eleazari narratur. Deinde apud Hebræos librum reperio hoc nomine : **ביתור שמות קדש של פנחס**
Explanatio nominum Sanctorum, Phinea. Hebræi putant

* Ajunt enim Eleazarum addidisse libro Josuæ versus illos postremi capitis : *Et post hac mortuus est Josua filius Nun &c.* Quemadmodum Josuam ajunt addidisse Pentateucho quæ capite ultimo Deuteronomii leguntur de morte ac sepultura Moyse.

tant Phineæ illius magni esse, quod si quis credere velit, suo periculo credat. Mihi liber neque visus unquam, neque aliunde quam nomine notus ex indice Bibliotheca Bavaricæ. Quod si Phinees esset idem qui ** Elias, ut scribunt in Medras, multo plura eum scripsisse dicendum esset. Phinees porro idem quod Phœnix †. Quid mirum igitur si quemadmodum Phœnix longævus & post fata redivivus fingitur, ita idem de Phinea Hebræi veteres tradant.

CLXXI.

** Origenes Tom. VII in Johannem : *Nescio unde veluti in Apocryphis moti Hebræi tradunt Phineam illum qui est Eleazar filius, ipsum esse Heliam, & immortalitatem ipsi promissam in Numerorum libro per pacem, nominatam factus, eo quod Zelum habuit.* Hinc est quod annos prope quingentos Phineem vixisse fabulantur Judæi. Vide Jo. Morini Exercitationes Biblicas p. 285. Ut autem Phineæ animam in Eliam venisse dicerent, inde factum, quod Eliæ Zelus similis esset illi qui fuit in Phinea. Confer Grotium ad Matth. XI. 14. & Lightfooti Opera T. I. p. 386. seq. Male in Chronico Eusebii ad A. 860. de Heli Pontifice quod dicendum erat de Propheta Helia : *Hebræi hunc tradunt esse Phineem.* Nam & in traditionibus Hebraicis quæ inter ejusdem Hieronymi opera leguntur, ad 1. Reg. 2. non de Heli Pontifice sed de viro Dei qui ad Heli illum locutus est : *Hunc virum Dei, Judæi Phinees dicunt, quem & Eliam autumant.*

† Scaliger p. 38. ad Euseb. ut probet nomen *Φοῖνιξ* esse Phœnicium sive Cananæum, observat nomina *פִּינְעָא* sive *Phineas* & *Φοῖνιξ* iisdem literis constare, non tamen inde colligit fabulæ de Phœnice ave quicquam cum Phinea esse commune.

CLXXI. SAMUELIS Prophetæ liber de jure Majestatis.

Jo. Bodinus lib. I. de Republica c. 10. p. 231.

CUm Samuel Regem quem Deus antea designarat, sacris initiatum coram populo quasi sorte oblatum renunciasset, *De jure Majestatis*, librum * scripsisse dicitur, quem Hebræorum sacerdotes ac Magistri à Regibus ipsis conceptum ac dilaceratum prodiderunt, ut liberius in suos tyrannidem exercerent.

Sgambatus in Archivis V. T. p. 281.

I. Reg. X. dicitur scriptus à Samuele ספר משפט המלכה *liber de jure Regni*. R. Levi ben Gerson ait, hoc libro illum egisse de Regis auctoritate, ac potestate in populum, eumque librum collocatum esse à Samuele in Arca. Alii vero putant illum hoc libro non tam egisse de jure quam de more, ** seu potius abusu Regiæ potestatis, & vaticinatum esse incommoda & clades quæ inde orturæ essent.

CLXXII.

- * Colligunt hoc ex I Samuelis X. 25. Sed non videtur fuisse aliud quam quod de Regio Imperio legitur I Sam. VIII. 10-18. Quod verò nonnulli ad Samueleum referunt librum Judicium, & Ruthæ, tanquam rem parum certam prætereo. Cæterum in duobus quos habemus sub Samuelis nomine libris verisimile est contineri scripta Samuelis, Nathani & Gadi Prophetarum, quæ laudantur I. Chron. ult. versu 29.
- ** Confer scriptores laudatos à B. D. Carpzovio in limine notatum ad Schickardi Mischpat hammelech, & in Bibliographia mea Antiquaria c. XIV. §. 3.

CLXXII. Septem Prophetides & duodequingenta Prophetæ Veteris Test.

Numerum hunc ineunt Talmudici in Gemara Megilla p. 14. ac Prophetidas quidem enumerant 1) *Saram*, 2) *Mirjam*, 3) *Deboram*, 4) *Hannam*, 5) *Abigail*, 6) *Holdam* & 7) *Esther*. De his præter Sgambatum p. 269. seq. qui contra Judæorum mentem p. 274. pro Sara Juditham septimo loco numerat, videndæ Rev. D. Gustavi Georgii Zeltneri dissertationes de fœminis ex Hebræa gente eruditis, quarum primam de Debora Altorfii 1708. editam evolvere me memini. De XLVIII. Prophetis hæc Bartoloccius T. 3. Bibl. Rabbinicæ p. 457. ex eadem Gemara: *Multi fuerunt Prophetæ in Israel, duplo plures quam fuerint illi qui egressi sunt ex Ægypto. Et scripserunt prophetias illas quibus opus erat illi ævo; quæ necessaria non erant, non scripserunt.* (R. Salomo: *Prophetia cujus opus habebat illa ætas, ut addiscerent penitentiam aut doctrinam. Et omnes isti quadraginta octo fuerunt necessarii, & in Halachoth ghedoloth, & Seder Olam numerantur:* 1) Abraham, 2) Isaac, 3) Jacob, 4) Moles, 5) Aaron, 6) Josue, 7) Phinees, 8) Elkana, 9) Eli, 10) Samuel, 11) Gad, 12) Nathan, 13) David, 14) Salomon, 15) Iddo, 16) Michiau, (Jemblæ filius 1. Reg. XXII. 8.) 17) Abdia, 18) Achias, 19) Jehu, 20) Azarias, 21) Chaziel, (2. Chron. XX. 14.) 22) Eleazar. (2. Chron. XX. 37.) *Omnes isti fuerunt in diebus Josaphat. Et in diebus Jeroboam*

roboam ben Joas, 23) Osee, 24) Amos. *In diebus Joatham*: 25) Micheas. *In diebus Amasie*, 26) Amos (Esaia pater, diversus ab eo cujus Prophetia extat) 27) Elias, 28) Elisæus, 29) Jonas, 30) Isaïas. *In diebus Manasse*: 31) Joel, 32) Nachum, 33) Habakuk. *In diebus Josia*, 34) Sophonias, 35) Jeremias. *In captivitate* 36) Urias (Schemaja F. Jerem. XXVI. 20.) 37) Ezechiel, 38) Daniel. *Anno secundo Darii*: 39) Baruch, 40) Neriah, 41) Sceriah, 42) Machasia, 43) Aggæus, 44) Zacharias, 45) Malachias & 46) Mardocheus. *Sed quia de Daniele diximus, eum non esse Prophetam, * igitur excipe Danielem, & repone Scemaajah* (2. Reg. XII. 22. & 2. Chron. XI. 2. XII. 15.) *qui dixit Roboamo: Ne ascendatis, neque pugnetis contra filios Israel. Deficiunt duo a numero. Rabbi Salomo ingenue dicit: Duos qui deficiunt non novi. Haftenus R. Salomon ex Auctore Halachoth ghedoloth. Eosdem refert Auctor Scialscelet Hakkabala p. 18. qui cum & ipse inveniat deficere duos, hunc numerum supplet addendo Chanamel & Scialum* (ex Jerem. XXXII. 7.) *Vide En Israel parte I. pag. 150. columna 3. num. 20. Ab Abarbanele † autem in Præfatione lib. Regum Diss. 10. referuntur XXVI. Prophetæ, quorum Nomina in Scripturis expressa, & oracula victuri char-*

LII

tis

* Notum est Danielem a Judæis quibusdam non haberi pro Propheta & annumerari Hagiographis, licet Abarbanel contra Maimonidem diserte contendit summum Prophetiæ gradum Danieli neutiquam posse denegari. Vide Jo. Frischmuthi diss. de divisione S. Scripture V. T. in Legem, Prophetas & Hagiographa. Jen. 1665. & Buxtorfii diss. Philologico Theol. p. 496. seq.

† Jo. Meyerus in Seder Olam p. 963.

is commissa, qui inde a Rehabeamo usque ad Zedekiam Hierosolymis prophetarunt, nempe 1) Schemaja, 2) Iddo, 3) Asaria filius Oded, 4) Chanani. 5) Jehu Chanani F. 6) Obadia, 7) Jechasiel, 8) Micha ben Jemlæ, 9) Elieser filius Dodia, 10) Zacharias filius Jehoadæ, 11) Amos frater Amazia, 12) Amos pater Jesaia, 13) Hoseas, 14) Amos, 15) Jesaia, 16) Micha Moraschtites, 17) Oded, 18) Joël, 19) Nachum, 20) Habacuk, 21) Jeremias, 22) Zephania, 23) Hulda Prophetis, 24) Urias, 25) Seraja, & 26) Ezechiel. Et X. Propheta recensentur, qui Israelitis sive decem tribubus prophetarunt: 1) Achia Silonita, 2) Iddo, 3) Jehu, 4) Elias, 5) Micha filius Jembla, 6) Obadia, 7) Elisa, 8) Jonas, 9) Hoseas & 10) Amos. In regno Israelitico, inquit, multi erant impii, & pauci Prophetae: Contra in regno Jude non erant tot pravaricatores, & multi Prophetae, juxta Jes. II. 3. Sed Epiphanio sive quisquis ille cujus apostasmatum e Codicibus Regis Christianissimi, 1067. & 1789. edidit Cotelerius ad lib. IV. Constitutionum Apostolicarum c. 6. Prophetides utriusque fœderis decem, ac Prophetæ duo & septuaginta computantur sic:

Περὶ τῶν οβ'. προφητῶν,
καὶ προφητητίδων,
ἐπιφανίς.

Epiphani, de LXXII. Prophetis; & de Prophetis.

α'. Ἀδάμ. β'. Ἐνὼχ. γ'.
Νῶε. δ'. Ἀβραάμ. ε'. Ἰ-
σαάκ. ς'. Ἰακώβ. ζ'.
Μωϋσῆς. η'. Ἀαρών. θ'.

1. Adam. 2. Enoch.
3. Noë, 4. Abraham. 5.
Isaac. 6. Jacob. 7. Moy-
ses. 8. Aaron. 9. Jesus.
Ἰησοῦς.

Ἰησῆς. ι. Ἐλδάμ. α) ια'.
 Μωδάμ. ιβ' Ἰωβ. ιγ'. Σα-
 μήλ. ιδ'. Ναδάν. ιε'. Δα-
 υίδ. ις'. Γαδ. ιζ'. Ἰδιθῆμ.
 ιη'. Ἀσάφ. ιθ'. Αἰμάν.
 κ'. Αἰθάμ. κα'. Σολομών.
 κβ'. Ἀχίας. κγ'. b) Σα-
 μέας. κδ. c) ὁ ἀνθρώπου.
 ε' θεῶ ὁσῆθ. κε'. Ηλὶ ὁ d)
 καὶ e) Σιλώμ, κς'. f) Ἰω-
 αὶδ. κζ'. Ἀδδῶ. κη'. Ἀζα-
 ρίας. κθ'. Ἀνανί, ὁ καὶ
 Ἀνανίας. λ'. g) Ἰηῆ. λα'.
 Μιχαίας. λβ'. Ἡλίας. λγ'.
 Ὀζιήλ. λδ'. Ἐλιάδ. λε'.
 h) Ἰησῆς υἱὸς Ἀνανίε. λς'.
 Ἐλισαῖος. λζ'. i) Ἰωνα-
 δάμ. λη'. Ζαχαρίας, ὁ
 καὶ k) Ἀζαρίας. λθ'. Ζα-
 χαρίας ἄλλος. μ'. Ὡσηέ.
 μα'. Ἰωήλ. μβ'. Ἀμώς.

10. Eldam. 11. Modam.
 12. Job. 13. Samuel. 14.
 Nathan. 15. David. 16.
 Gad. 17. Idithum. 18.
 Asaph. 19. Æmam. 20.
 Ætham. 21. Salomon.
 22. Achias. 23. Sameas.
 24. Homo Dei Hodeth.
 25. Heli qui e Silon. 26.
 Joad. 27. Addo. 28. Aza-
 rias. 29. Anani, qui &
 Ananias. 30. Jeu. 31.
 Michæas. 32. Elias. 33.
 Oziel. 34. Eliad. 35. Jesus
 filius Ananiz. 36. Eli-
 faus. 37. Jonadam. 38.
 Zacharias, qui & Aza-
 rias. 39. alius Zacharias.
 40. Osee. 41. Joel. 42.
 Amos. 43. Abdias. 44.
 Jonas. 45. Esaias. 46.
 LII 2 μγ'.

a) MS. 1067. Ἐλδαίδ. Μωδαίδ. Vide ad Hermæ lib. I. vii.
 2. c. 3.

b) Al. Σαμαίας.

c) Desideratur iste in Cod. 1067.

d) f. ε' x.

e) Al. Σιλών.

f) Al. Ἰωδαίδ.

g) Al. Ἰῆ.

h) f. Ἰηῆ.

i) Al. Ἰωναδαίβ.

k) Al. Ἀνανίας.

μυ'. Αβδισ. μδ. Ιωνας.
 με. Ησαϊας. μς'. Μιχαίας.
 μζ'. Ναύμ. μη. Αμβα-
 κήμ. μθ'. Οβήδ. ν'. Αβ-
 δαδών. να'. Ιερεμίας. νβ'.
 Βαρέχ. νγ'. Σοφονίας. νδ'.
 Ουρίας. νε'. Ιεζεκιήλ. νς'.
 Δανιήλ. νζ'. Έσδρας. νη'.
 ΑγγαῖⓈ. νθ'. Ζαχαρί-
 ας. ξ'. Μαλαχίας. ξα'.
 Ζαχαρίας ὁ πατήρ Ιωάν-
 νη. ξβ'. Συμεών. ξγ'. Ιω-
 άννης ὁ βαπτιστής. ἔτι ἡ
 καὶ ἄλλες εὗρεθέντας
 ἔγνωμεν, μέρⓈ ἐλάχι-
 στον προφητείας ἔχοντας,
 ἢ καὶ προφάσει προφητι-
 κῇ. Τὰς ἡ καὶ πλείωτε-
 ρόν τι προφητεύσαντας.
 Τὰς μὲν ἀπὸ τῆς Ἀδάμ, τὰς
 ἡ ἀπὸ τῶν καθεξῆς χρό-
 νων. ἔς δὲν ὥσθην μὴ πα-
 ραλείψαι αὐτοῖς μετὰ τὸν
 ξγ. ἀριθμὸν, ἀλλὰ σιωπᾶ-
 ψαι τῇ τῆς ἀνακεφαλαι-
 ώσεως ἀκολυθία. οἷον καὶ
 εἰσιν οἷδε. ξδ. Ἐνώε. ξε'.
 Μαθυσάλα. ξς'. Λά-
 μεχ. ζζ'. Βαλαάμ. ζη'.
 Σαύλ, ζθ'. Αβιμέλεχ, ὁ
 καὶ Ἀχιμέλεχ. ο. 1) Ἀμα-

Michæas. 47. Nahum.
 48. Ambacum. 49. O-
 bed. 50. Abdadon. 51.
 Hieremias. 52. Baruch.
 53. Sophonias. 54. Urias.
 55. Ezechiel. 56. Da-
 niel. 57. Esdras. 58. Ag-
 gæus. 59. Zacharias. 60.
 Malachias. 61. Zacha-
 rias pater Johannis. 62.
 Symeon. 63. Johannes
 Baptista. Sed & alios in-
 ventum iri novimus,
 qui partem minimam
 prophetiæ habuerunt,
 vel & specie propheti-
 ca; item alios qui aliquid
 majoris momenti vati-
 cinati sunt: quorum
 quidam paullo post A-
 damum, quidam se-
 quentibus temporibus
 vixerunt: quos omnes
 non prætermittendos
 censui hic post nume-
 rum 63. sed magis ad-
 jungendos serie enu-
 merationis. Sunt autem
 hi: 64. Enos. 65. Ma-
 thusala. 66. Lamech. 67.
 Balaam. 68. Saul. 69.
 σδ.

1) In LXX. Ἀμασα, 1. Paral. 12. 18.

σε. οα. Σαδώκ. οβ. ὁ γέ-
ραν ὁ ἐν Βεθῆλ. Ἄγαβ
ὁ ἐν ταῖς πράξεσιν.

Abimelech, qui & A-
chimelech. 70. Amase.
71. Sadoc. 72. Senex
qui Bethеле. Agabus de
quo in Actis Apostolo-
rum.

Καὶ ὅσαι προφήτιδες.

α. Σάρρα. β. Ρεβέκκα.
γ. Μαρία ἡ τῆ Μωυσέως
αἰδελφή. δ. Δεβοῖρα. ε.
Ὀλδᾶ. ς. Ἄννα ἡ μήτηρ
Σαμυήλ. ζ. Ἰσδιθ. ἡ Ε-
λισάβετ ἡ μήτηρ Ἰωάν-
νη. θ. Ἄννα ἡ θυγάτηρ
Φανυήλ. ι. Μαρία ἡ Θεο-
τόκος.

Et quæ Prophetides.

1. Sara. 2. Rebecca.
3. Maria Mosis soror. 4.
Debora. 5. Olda. 6. An-
na mater Samuelis. 7.
Judith. 8. Elisabeth ma-
ter Johannis. 9. Anna
filia P'hanuelis. 10. Ma-
ria Dei genitrix.

De singulis horum Sgambatus in Archivis V.
T. Nicolaus Gurtlerus in præclaro opere quod Sy-
stema Theologiæ Prophetiæ inscripsit, & Jo.
Meyerus Hardervicinianæ Academix Theologus
in commentario ad Seder Olam Rabba cap. 20.
21. &c.

CLXXIII. Prophetæ qui gesta Regum
Israelis & Judæ in commentarios
retulerunt.

Josephus Christianus scriptor in Hypomnestico
MS. † libro 5. cap. 130.

LII 3

Την

† Hoc ex Codice MS. Bibl. Cantabrigiensis descripsit, & mecum
communicavit amicus & Collega meus conjunctissimus Jo.
Christophorus Wolfius.

Τὴν τῶν βασιλειῶν βίβλον τίς κατέγραψε ; ὃ μὲν Σάουλ τὰς πράξεις Σαμὴλ ὁ προφήτης ἀναγραφάμενος ἔθηκεν ἐπὶ τῇ σκηνῇ, τῇ δὲ Δαβὶδ τὰς προτέρας μὲν ὁ αὐτοῦ Σαμὴλ, τὰ δὲ δὲ καὶ Ναθαν οἱ προφῆται τὰς μετὰ ταύτας. Τῇ δὲ Σολομῶντι τὰς μὲν προτέρας πράξεις. Ναθαν ἀνεγράψατο, τὰς δὲ μετέπειτα Ἀχίας ὁ Σειλωνίτης καὶ Ἰωὴλ. Τῇ δὲ Ροβοάμ Σαμαίας καὶ Ἀδδών. Τῇ δὲ Ἀβιά Ἀδδών καὶ ὁ Ἀσά. Τῇ δὲ Ἰωσαφάτ Ἰησὺς ὁ Ἀνανῆ. Οὐ γὰρ δὲ ὁ Ἰησὺς ἐκάσας τῶν βασιλέων τῶν Ἰσραὴλ ἀναζητήσας πράξεις ἀνεγράψατο. Τῶν δὲ ἐξῆς βασιλέων τῶν Ἰούδα, τῶν Ἰωράμ καὶ τῶν Ὀχοζιὰ καὶ Ἰάς καὶ Ἀμαζιὰ γέγονε τῶν πράξεων ἀναγραφὴ, καὶ

Regum * librum ecquis composuit ? Saulus quidem res gestas Samuel Propheta scripsit, & in tabernaculo reposuit. Priora Davidis idem Samuel, posteriora Gad & Nathan. Salomonis priores res gestas Nathan, posteriores Achias Silonites & Joël traderunt. Roboami Samas & Ado. Abia & Asa Ado, uti Josaphati Iesus Chanani F. Hic Iesus gesta quæque Regum Israël persequutus exposuit. Regum Juda qui deinceps fuerunt, Jorami, Achazias, Ioasi & Amazias Acta in Commentarios redacta sunt atque in Regia ** reposita. Ozias, Joathani Ahafis & Ezechias res non modo publicis com-

ἀπεί.

* Intellige quatuor libros, quorum duo priores vulgo veniunt sub nomine Samuelis, posteriores duo, Regum.

** Posset etiam sententia esse: libris Regum inserta. Sed alterum sensum præfero, quia paulo ante meministi librorum in Tabernaculo repositorum.

αἰπύκοντο ἐν τοῖς βασι-
λείοις. Οὗτοι ᾗ καὶ Ἰωάθαν
καὶ Ἀχαζ καὶ Εζεκίας ἡ
μόνον δημόσιοι τὰς πρά-
ξεις συνέλεξε εἶβλῃ,
ἀλλὰ καὶ Ἡσαΐας ὁ προφή-
της αὐταῖς ἀνεγράψατο.
Τῷ ᾗ Μανασσῇ οἱ ὁρῶν-
τες, οἵτινές εἰσιν οἱ τότε
προφῆται, τὰς δυσσεβεῖς
ἀνεγράψαντο πράξεις, καὶ
ἐν τοῖς βασιλείοις αἰπέ-
θεντο. Ἀμασίς ᾗ καὶ
Ἰωσίφ καὶ Ἰωακείμ ἀνα-
γραφαὶ δημόσιοι γεγέννη-
ται τῶν πράξεων, καὶ ἐν
τοῖς βασιλείοις ὁμοίως ἀ-
νετίθεισαν. Ἰεχωνίας ᾗ καὶ
Σεδεκίας ἐφ' ὧν καὶ ὁ λαὸς
εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπήχ-
θη, καὶ ὁ ναὸς ἤλω, καὶ ἡ
βασιλεία κατηνέχθη, Ἰε-
ρεμίας ὁ προφήτης τὰς οἰ-
κίας ἀνεγράψατο εἰς,
ὁμῶς ᾗ τῶν βασιλέων τὰς
πράξεις καὶ τὰ τέλη. Ἐσ-
δρας ὁ σοφὸς ἐν τῇ ἐπα-
νόδῳ γενόμενος εἰς λαὸν τῷ
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας,
ἀπομνημονεύσας ἅπασαν
τὴν βίβλον τῶν βασιλέων,

mentariis sunt compre-
hensa, sed easdem scri-
psit etiam *Esaías* Pro-
pheta. *Manassæ* impia
facinora scripserunt vi-
dentes sive illius ætatis
Prophetæ atque in Re-
gia reposuerunt. *Ama-
siæ* vero & *Josifæ* & *Joja-
kimi* actorum com-
mentarii publici com-
positi atque similiter in
Regia collocati sunt.
Jechoniæ porro & *Se-
deciz*, quorum tempore
populus in captivitatem
abductus, captum tem-
plum, regnum eversum
est, *Jeremias* Propheta
miserandas vitas Re-
gumque gesta & finem
descripsit. *Esdra*s vir
sapiens in reditu populi
e captivitate ex memo-
ria restituit universum
de Regibus librum &
illorum qui pie ex illis
vixerunt res gestas. Po-
stea intelligens quæ-
nam in Regum libro

τῶν τε εὐσεβῶς βιωσάν-
των τὰς πράξεις. Μετὰ
ἣ ταῦτα ἐπιγνὼς τίνα εἰ-
σὶ τὰ παλαιφθέντα
αὐτῷ ἐν τῇ βασιλέων βί-
βλῳ, ἰδία ταῦτα πάλιν
ἀνεύγκας ἐξέθετο, ἐπεί-
περ ἡ προτέρα βίβλος ἡ
ἐκδοθεῖσα παρὰ πολλῶν
ἐξείλειπτο. Ἦντινα βιβλον
ἐν δυσὶ τόμοις ἐγγραφεῖ-
σαν Ἰσδαῖοι μὲν λόγον ἡ-
μερῶν, ἡ δὲ Ἐκκλησία
παλαιπομένων βιβλον
ἐπέγραψεν.

prætermisisset, de suo
illa exposuit & in me-
dium protulit, prior e-
nim liber ex pluribus
collectus fuerat. Atque
hunc duobus volumini-
bus distinctum Iudæi
quidem verba dierum
inscribunt, Ecclesia li-
brum Paralipomenon
sive Derelictorum.

**CLXXIV. HEMAN & ETHAN Au-
ctores Psalmorum LXXXVIII. &
LXXXIX.**

*Nicolaus Gurtlerus in Theologia Prophetica cap.
IX. p. 104.*

CLariss. Lighthootus existimat, Hemanem
Ethanemq; Psalmi 88. & 89 autores, fuisse ne-
potes Iudæ Patriarchæ ex Thamare, & filios
Serahi, memoratos 1. Chron. 2: 4, 6. & cantica sua
composuisse in Ægypto quum Israel gravissime
affligeretur. Utrumque enim appellari יְהִיָּה
Ezrahitam, i. e. Serahitam. Sed & erat *Heman* can-
tor nepos Profetæ Samuelis ex filio Joele. 1. Chron.
7: 33. oriundus è tribu Levi per Koram v. 37, 38.
nam

nam liberi hujus viri contra Moſen rebellantis non perierunt cum cætera turba. Num. 26: 11. *Aſaphus* dicitur Hemanis frater ad dexteram poſitus, 1. Chron. 7: 39. quia fuere Levitæ, & *Aſaphus* Gerſonites, Heman Kahathites. *Ethane* eorum collega deſcendit e tertio Levi filio Merari. 1. Chron. 7: 44. 1. Chron. 16: 17-19. forte & Jeditum nominatus 1. Chron. 26: 1, 3.

Veri multo eſt ſimilius, Hemanem Ethanemque Davidi æquales ac Levitas ſcripſiſſe Pſalmum 88. & 89.

Nam *α.* diſerte vocantur Profetæ & videntes. 1. Chron. 26: 1. 5.

β. Pſ. 89: vſ. 21. 36. fit mentio Davidis, at Meſſiam fore Davidem, aut Davidis filium, in Ægypto Iſraelitæ nondum ſciebant.

γ. *Aſaphus* illorum collega compoſuit ſacra carmina. 2. Chron. 29: 30. igitur cauſa nulla eſt, cur Heman Ethanique cantoribus nolimus Pſ. 88. & 89. attribuire. Vide *Coccej.* ad Pſ. 88. *Wiſſium* l. 1. Miſcell. c. 21. *Huet.* Demonſtr. Evang. propos. IV. de Pſalmis.

CLXXV. Pſalmus DAVIDI tributus CLI.

ἐστὶν ὁ ψαλμὸς ἰδιόγρα-
φὸς εἰς Δαυὶδ, καὶ

*Hic Pſalmus * proprie ſcriptus David & extra numerum, cum pugnavit*
LII 5 *ἐξω*

* *Antiqua hac Verſio Latina a Joſepho Maria Caro, preſbytero tunc Congregationis Clericorum Regularium, hodie E. R. Cardinali edita eſt una cum titulis & capitulis Bibliorum, Roma 1688. Vulgatis parte 1. p. 101.*

ἔξωθεν ἔαριθμῶ, ὅτε
ἐμοιμαάχησε τῷ Γο-
λιάδ.

Μικρὸς ἤμην ἐν τοῖς
ἀδελφοῖς μου, καὶ
νεώτερός ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
πατρὸς μου.

2. Ἐποίμαίνον τὰ πρό-
βατα τοῦ πατρὸς μου, αἱ
χεῖρές μου ἐποίησαν ὄργα-
νον, καὶ οἱ δάκτυλοί μου
ἤρμωσαν ψαλτήριον.

3. Καὶ τίς ἀναγγελεῖ
τῷ κυρίῳ μου; αὐτὸς κύ-
ριος, αὐτὸς εἰσακέει.

4. Αὐτὸς ἐξαπέστειλε
τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἤρε-
με ἐκ τῶν προβάτων τοῦ
πατρὸς μου, καὶ ἔχρισέ
με ἐν τῷ ἐλαίῳ τοῦ χρί-
σματος αὐτοῦ.

5. Οἱ ἀδελφοί μου κα-
λοὶ καὶ μεγάλοι, καὶ ἔκ
εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς κύ-
ριος.

6. Ἐξῆλθον εἰς συναν-
τησιν τῷ ἀλλοφύλῳ, καὶ

*cum Goliath. Hic Psal-
mus in Hebraeis codicibus
non habetur, sed ne à
LXX. quidem interpre-
tibus additus est, & id-
circo repudiandus.*

ΡUfillus eram inter
fratres meos & ado-
lescentior in domo pa-
tris mei pascebam oves
patris mei.

2. Manus meae fece-
runt organum, & digiti
mei aptaverunt psalte-
rium.

3. Et quis adnuncia-
vit Domino meo? Ipse
Dominus, ipse omnium
exaudivit.

4. Ipse misit Ange-
lum suum, & tulit me de
ovibus Patris mei, &
unxit me in misericor-
dia unctionis suae.

5. Fratres mei boni &
magni: & non fuit be-
neplacitum in eis Do-
mino.

6. Exivi obviam alie-

ἐπικατηράσατό με ἐν τοῖς
εἰδώλοις αὐτῶν.

7. Ἐγὼ ᾧ πασάμε-
νον τὴν παρ' αὐτοῦ μά-
χαιραν, ἀπεκεφάλισα
αὐτόν, καὶ ἤρα ὄνειδον ἐξ
υἱῶν Ἰσραὴλ.

nigenæ, & maledixit me
in simulacris suis.

7. Ego autem evagi-
nato ab eo ipsius gladio
amputavi caput ejus, &
abstuli opprobrium à
filiis Israël.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΑΡΟΛΛΙΝΑΡΙΣ ΛΑΟ- ΔΙCΕΝΙ.

Πέμπτης πρὸς δεκάτῃ δεκάδῳ πέλει ἔκτοθεν
ὑμνον.

Ὅν Γολιάτῳ μενομαχήσας ἦσε Δαυὶδ.
Ἀμφὶ κασιγνήτοισιν ἐμοῖς μάλα τυτθὸς ἐτύχθην
Πατρῶον κατὰ δῶμα νέῳ μετὰ πᾶσιν ἀκῶν.
Εἰροπόκων οἴων ἀγέλαις ἀγροῖσι νομέων.
Χεῖρες ἐμαὶ Φόρμιγγα λιγύθροον ἐντείναντο,
Δακτύλα δὲ ἀρμονίην θεοτερπέα τεκλήναντο,
Τίς κεν ἀπαγγεῖλειεν ἐριθηνέτῃ βασιλῆϊ;
Αὐτὸς ἄναξ δεδάηκεν ἐμῶν ἐπέων ὑπακῶσαι.
Αὐτὸς ἐπερανίῃ στρατῆος ταχὺν ἄγγελον ἤκεν,
Ἐκ δὲ με πατρῶος ἀγέλης ἐξείλετο μήλων,
Καὶ μὲν πιαλέῳ δέμας αὐτὸς ἔχρισεν ἐλαίῳ.
Ἡμεῖς ἀδελφειῶς μεγάλας ἔχον ἠδὲ καὶ ἐσθλὰς.
Ἀλλ' ὃ σφῶν βασιλεὺς κλέῳ ἤθελεν ἐσθλὸν ὀπάσ-
σαι.

Ἄλλοδαπῶν καλέοντο ἐναντίον ἀνέρον ἦεν,
Αὐτὰρ ὃ μ' εἰδῶλοισιν ἐοῖς νείκεας πεποιθώς.
Τοῖο δ' ἐγὼ ξίφος ὅξυ ἐρυοσάμενον πρὸς μηρῶν
Αὐχένῳ ὑψηλοῖο κάρη ἀπέκοψα πρὸς θάλασσαν.
Λαβὴν δ' ἐξαλαῶσα πείφροντο Ἰσραὴλ.

ΜΕΤΑ.

METAPHRASIS OLYMPIÆ FULVIÆ MORATÆ

Μικρότερόν μὲν ἦν δέμας ἐν μεγάροισι τοκῶν
 Ἡ δὲ κασιγνήτων ὀπλότερόν γε γενεῇ.
 Εἰροκόπας τ' εἶας ποιμαίνον ἀν' ἔρεα μακρὰ
 Καὶ σύριγγι καλῇ θυμὸν ἔτερπον ἐμόν.
 Γνωτοὶ δ' ἦσαν ἐμοὶ μεγαλοῖτε καὶ εἶδόν ἄριστοι
 Ἀλλ' ὅσφιν χραῖσμά μιν σώμαλόν ἀγλαΐη.
 Σκῆπτρον γὰρ μοι δῶκεν ὃδ' ὥπερ ἅπαντα μέμνη
 Συμπάντων αἰὼν πάνθ' ὁρώωντε Θεός.

Ejusdem Latina Metaphrasis.

Non erat in patria me quisquam junior aula,
 Corpore nec fratrum me minor ullus erat,
 Lanigeras pavi pecudes in montibus altis
 Mulcebatque animum fistula grata meum.
 Et licet insigni fuerint mihi corpore fratres,
 Nil tamen his quicquam profuit ille decor.
 Nam dedit ille mihi, quem sunt penes omnia, sce-
 ptrum,
 Qui cunctos audit cuncta videtque DEUS.

*Paulus Colomesius in Observationibus sacris p. 621,
 Operum, junctim à me editorum Hamb. 1709.*

Post Psalmum CL. exstat in Psalteriis quibus-
 dam Græcis a) juxta LXX. Interpretum editionem,
 Hymnus Davidis nomine inscriptus, quum singu-
 . lari

a) Etiam in Horologio Græcorum, & in versione Psalmorum
 Arabica, Æthiopica, Syriaca Sionitæ & Anglo-Saxonica.

Iari certamine Goliath stravisset. Hujus initium, μικρὸς ἦμην &c. Mariæ ex Cassobelis laudatur in Epistola ad Ignatium, b) ab Is. Vosio primum edita. Eundem laudat Athanasius sermone ad Marcellinum de Interpretatione Psalmorum, c) & in S. Scripturæ synopsi. Vigilus Tapfensis d) in conflictu

b) Cap. IV. Δαβὶδ ὃ ὁ προφήτης ὁμῶ καὶ βασιλεὺς, ἢ ὁ σωτήρ κατὰ σάρκα ρίζα, μεράκιον χρίσται ὑπὸ Σαμψήλ εἰς βασιλέα. Φησὶ γὰρ αὐτὸς, ὅτι μικρὸς ἦμην ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ νεώτερος ἐν τῷ οἴκῳ ὁ πατρός μου.

c) T. I. p. 958. εἰάν ὃ μικρὸς ὢν προκριθῇ εἰς χρεῖαν τινὰ τῶν ἀδελφῶν σου, μὴ ἐπαίρῃς κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ ἐκλεξαμένῳ σε Κυρίῳ δίδως τὴν δόξαν, ψάλλε καὶ σὺ τὸν ἐκατοσὸν πενήτηκοςὸν πρῶτον, ἴδιον ὄντα ὁ Δαβὶδ. Male prior editiones vocabulum ἐκατοσὸν omittunt, & in versione ponunt *Psalmtum quinquagesimum secundum*. Ejusdem Psalmi 151. meminit Athanasius in Synopsi S. Scripturæ quatuor locis p. 57. T. 2. ψαλτήριον Δαβιδικὸν ἔχον ψάλμενς ἑνά. Et p. 57. ἴδιοι μὲν γὰρ εἰσιν αὐτῷ ὁ Δαβὶδ ὅσοι. καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἕτως ἔχουσι, ὁ Δαβὶδ, οἱ τινες ὑπάρχουσιν ἕτοι, κέ, κς', κζ', λς', ἑνά. Et p. 89. ὁ Δαβὶδ μόνος ἴδιος αὐτῷ, κέ, κς', κζ', λς', καὶ ἑνά. Et p. 90. πρὸς τὸν Γολιάθ ὁ ἑνά, ἰδιόγραφος ἕτοι ὁ ψαλμὸς ὁ Δαβὶδ, καὶ ἐξωθεν ὁ ἀριθμὸς, ὅτε ἐμονομάχησεν τὸν Γολιάθ. Videtur etiam Athanasius commentario suo in Psalmos hunc cum alijs illustrasse.

d) Verba sunt lib. I. *David quoque in suo proprio Psalmo sic dicit de Deo: Ipse misit Angelum suum et tulit me de obibus Patris mei. Et unxit me unzione misericordiae suae. Exstat hic conflictus sive altercatio ad calcem Irenæi editi à Fevarden.*

conflictu Arnobii ac Serapionis pag. 537. & Euthymius prologo in Psalmos. Addo, Psalmum istum Græcis versibus fuisse redditum ab Apollinari Alexandrino circa annum 360. & memoria nostra e) a piissima ac eruditissima fœmina, Olympia Fulvia Morata. Gallice vertit Blasius Vigenierus Sanportianus apud Borbonios.

Joh. Gregorius præfat. in Observationes sacras T. 9. Critic. Angl.

Ut taceam Psalterium Salomonis nuper a Cerda editum, nos Psalmos Davidis 150. numeramus, Arabica & aliæ aliquot versiones unum insuper adjiciunt. Josephus Hypomnesticus (Gr. MS.) asserit Davidem composuisse ψαλμὸς ἀπείρους, Psalmos infinitos numero. Athanasius in Synopsi assignat 3000, inter quos & hunc numerat πρὸς τὸν Γολιάθ ὁ ρυά. In Psalteriis Græcis MSS. non raro occurrit, extat in plus quam tribus Bibliothecæ nostræ publicæ. Habet unum Exemplar Collegii Magda-

vardentio. Euthymius præf. in Psalmos, in variis sacris Stephani le Moigne p. 152. πρὸς τὴν σοφίαν ὁ Δαβὶδ φησὶν ὅτι πρὸς τῶν ἑαυτοῦ λόγων, βαθυτέρον καὶ ἀσαφέστερον ἀγαλαμβάνων· αἱ χεῖρες μὲ ἐποίησαν ὄργανον, καὶ οἱ δάκτυλοί μὲ ἤρμοσαν ψαλτήριον. Allegat & versum 6. & 7. p. 154. seq.

- e) Obiit Morata Heidelbergæ A. 1555. centum & triginta fere annis antequam hæc scriberet Colomæsius. Præter Moratam latinis versibus Psalmum CLI. reddidit etiam Adamus Theodorus Siberus p. 348. Poematum. Plura huic Psalmo illustrando asseret Rev. amicus noster Paulus Christianus Hillischerus, Pastor meritisissimus Palæo Drosdensis, in vita quam parat Goliathi Gigantis,

Magdalen. alterum collegii Trinitatis, tertium etiam Collegium corporis Christi ei datum a Clai-
 mundo primo illius præfide. In recenter excusis li-
 bris non est expectandus, in antiquioribus inve-
 nitur, præsertim illo Aldi, & Justinus Decadus,
 qui Epistolam ad lectorem scripsit, ait se talem
 adiutorem nactum ac revera fuit Aldus, in animo
 habuisse (erat ars typographica tum recens in-
 venta) τὴν Θεόπνευστον βίβλον τῶν Θείων ψαλμῶν
 primum edere, nec tamen supernumerarium
 hunc omisere. Inter idioticos Psalmos a Canone
 Laodicensi * expunctus cuiuspiam forsan videatur,
 verum scholia Arabica in istum Canonem aliam
 sententiam præ se ferunt. *Nemo leget in Ecclesia ul-
 los alios Psalmos præter illos Davidis, nam relatum est
 ad sacram Synodum quosdam hereticos alios Psalmos sibi
 composuisse præter illos quos composuit Davides Propheta,
 & illos in Ecclesia lectitasse, arroganter pro seipsis affir-
 mantes, se viros bonos & honestos esse æque ac Davides
 Propheta fuit, & posse se æque ac illum Prophetare: allegan-
 tes illud ex libro Actuum & Joche Propheta, filii & filie
 vestre prophetabunt, & senes vestri videbunt visiones &c.
 Et erant qui reciperent hos nuper compositos Psalmos, sed
 Concilium hic interdicit ne recipiantur. Josephus
 Ægyptius Cod. Concil. Arab. MS. in Arch. Roan.
 Bibl. Bodlej. Sed habeo quod parum faciet ad
 æstimationem hujusce Psalmi. In editione Ma-
 tonitarum invenies numerum in capite illius, &
 quod pejus est, illic dicitur David occidisse Gigantem
 tribus lapidibus quos emisit in viribus Domini. Utrum-
 vis horum non facile invenies in MSS. Codicibus.*
 Exstant

* Can. 59.

Exstant hic diverſi , & unum habeo de meo , in quo nulla mentio facta eſt aut numeri aut hujus circumſtantia.

CLXXVI. Pſalmi Davidis CL. è trecentis vel ter millenis , ab amicis Ezechiaë Regis vel ab Eſdra ſelecti.

*Joſephus Chriſtianus * in Hypomneſtico lib. II. capite 120.*

Τίνα εἰς τὰ μνημονευόμενα βιβλία, μὴ εὐρισκόμενα δέ.

Νάθαν, καὶ Ἀδδῶ, καὶ Ἀχιά & Σιλωνίτης, καὶ Συμεὶ, καὶ Ἰηῦ ἐν τῇ βίβλῳ τῶν βασιλειῶν γεγραπταί εἶναι βιβλία. προφῆται γὰρ ὅτι οἱ εἰσὶν, οἵτε γεγράφασιν, ὡς προεφῆτευσον, ἀλλ' οὐκ εὐρίσκονται.

Quinam Libri Sacrae Scripturae commemorantur quidam sed nunquam inveniuntur.

NAthanis, & Addo, & Achiaë Silonitæ, & Semei, & Jehu Libri commemorantur in libro Regum. Hi enim Prophetæ existentes, peculiares de Prophetiis ſuis ſcripſerunt Libros, qui nunc non inveniuntur.

Ψαλμοὶ τριχιλίς α)

De Pſalmis Davidis
λέγε.

* Latina quam addidi verſio eſt Petri Lambecii, qui hoc caput ex codice Cæſareo edidit lib. 3. de Bibl. Vindobonenſi p. 33. Alia Wolfgangi Muſculi interpretatio legitur inter Athanaſii Opera ad calcem Synopſeos S. Scripturae.

α) Pſalmos Davidis ter mille fuiſſe, in Paralipomenis haud legitur, uti nec Salomonis proverbiorum fuiſſe quinque millia

λέγεται ἐν Παραλειπο-
μύοις εἶναι τὸ Δαβὶδ. μό-
νος ὃ ἐξ αὐτῶν ἦς ἐν ὑπὸ
τῶν Φίλων ἐξεχίς τὸ βα-
σιλέως ἐξελέχθαι, ἦς ὃ
ἄλλος ἀποκεκρύφθαι.

Πεντακισχίλις παροι-
μίας ὑπὸ τῶν Σολομῶν
ἐκθέσθαι ἢ τῶν Παραλει-
πομύων λέγει γραφή·
ἀλλ' οὐκ εἰσιν οὖν εἰ μὴ μό-
ναι αἱ ἐκκλησιαζόμεναι.

Τὸ ᾠσμα τῶν Σολομῶν·
τὸ μυστικὸν ἐξ ᾠσμά-
των πλείονων ἐξελέχθαι
ἐπιγέγραπται.

Ἰώσηπτος ὃ ἰσορεῖ δύο
βιβλία προφητειῶν τὸν
προφήτην Εζεκιὴλ γεγρά-
φθαι· ἐν ὃ μόνον ἐπιγινώ-
σκειτο εὐρίσκεσθαι.

nunc nunc inveniri compertum est.

legitur quidem in Para-
lipomenis, eos fuisse
numero ter mille: ex
illis tamen centum
quingenta tantum
ab amicis Regis Ezechie
selecti, reliqui autem
absconditi sunt.

Quinque millia Pa-
ræmiarum a Salomone
edita esse, Paralipome-
norum tradit Scriptura;
nunc autem non super-
sunt alia, quam quæ in
Ecclesia inter scriptu-
ras Canonicas receptæ
sunt.

Canticum Salomonis
mysticum ex pluribus
aliis Canticis selectum
esse, ipsa ejus indicat In-
scriptio.

Josephus autem nar-
rat, duos Prophetiarum
libros a Propheta Eze-
chiele esse scriptos; no-
bis autem non nisi u-

M m m

Michaël

millia. At 3. Reg. IV. 32. de Salomone: καὶ ἐλάλησε,
Σαλομὼν ἑξακισχίλις ᾠδαί, καὶ ἦσαν ᾠδαὶ
αὐτοῦ πεντακισχίλια. In Hebræo h. l. non sunt Ode
Salomonis 5000. sed 1005.

Michael Glycas parte II. Annalium p. 182.

Οὗτο μὲν ὃν ὁ Ἐζεκίας
καὶ ἐπὶ δ' Δαβὶδ ἐποίησε
ψαλμοῖς. Τῶν καὶ 20 ἐν
ταῖς αἰχμαλωσίαις ἀπο-
λωλότων, Ἐσδρας τις ἀνὴρ
εἰς ἄκρον τ' Ἑβραϊδῶν
διαλέκτη ἑλλητικῶς, τ'
ὅλως ἀπηριθμήσατο, ἢ
καὶ πλείους συλλέξας. Ἀλλ'
ὁ Ἐζεκίας 78 πλείους τῶν
ψαλμῶν ἀθετήσας, ὡς
μὴ δ' Δαβὶδ εἶναι ὡμολο-
γημένους, τὴν ἐν καὶ μόνους
ἀπέκρινεν, ὡς ὁ σοφώτα-
τος ψελλὸς ἱστορεῖ.

Idem hic Ezecias in
Davidicis etiam psalmis
præstitit. Nam quum in
captivitatibus illi amissi
forent, Esdras quidam,
vir ad summum Hebrai-
cæ linguæ peritus, tre-
centos, immo plures
collectos recensuit. Ve-
rum Ezecias compluri-
bus ex hisce psalmis pla-
ne rejectis, ut qui citra
controversiam Davidis
appellari nequirent, so-
los CL. reliquos suffra-
gio suo approbavit,
quemadmodum Psellus
ille doctissimus scripsit.

CLXXVII. PSALTERIUM SALO- MONIS.

*Petrus Daniel Huetius in Demonstratione Evan-
gelica propositione IV. p. 397.*

DE Psalmorum collectione agentibus nobis,
minime prætermittendum est Salomonis
Psalterium, ex Augustanæ Bibliothecæ vetu-
stissimis membranis ab Andrea Schotto descri-
ptum, a Johanne Ludovico de La Cerda e Græco
ser-

sermone Latine redditum, & cum ejusdem Scholiis * editum. Constat illud Psalmis octodecim; Græce scriptis, ita tamen ut Ebraismum & Septuaginta Senum stylum referant. Salomonis nomen præfixum gerunt, his verbis: ψαλμὸς τῷ σαλομών. (*Psalmus Salomonicus.*) Quid de his statuatur Cerdanus incertus hæret, atque eo demum inclinat, ut vel Salomonis, vel viri sacrarum literarum peritissimi, ex Salomonis persona differentis, fœtum esse statuatur. Ego vero Salomonis esse præcise nego: nec enim tam augustum sacræ antiquitatis monumentum, tamdiu, tantisque in tenebris jacuisse posse puto, ut aut Judæorum recentiorum ac veterum diligentiam effugeret, aut priscorum Ecclesiæ Patrum, aut piorum hominum, aut doctorum denique, tam sedula cura scrutantium quæcunque ad sacra studia promovenda pertinerent. Nam quis putet tam venerandas sacrarum Codicum reliquias nulla aura afflavisse Origenem, aut Pamphilum, aut Eusebium, aut Hieronymum, qui tanto studio prisca sanctorum Voluminum exemplaria & interpretationes undique comparaverant? Tutius utique credi potest, Hellenistæ alicujus opus esse, hominis in Librorum sacrarum lectione detriti, plurimaque cum ex Davidis Psalmis, tum ex Isaia, & Ezechiele, & aliunde etiam ad id opus mutuati. Ejusmodi enim figmentis sæpe industriam suam exercuisse

M m m 2

Helle-

* Ad calcem Adversariorum sacrarum Lugd. 1626. fol. Confer Jo. Eusebium Nierenbergium lib. IX. de Origine S. Scripturæ c. 37. seq. D. Jo. Georgii Neumanni ἑρμηνεία diff. de Psalterio Salomonis editam Witæb. 1687. & quæ infra ad calcem horum Psalmorum.

Hellenistas eruditi sciunt. Tempus assignare promptum non est: aliquanto tamen post Christi tempora scriptum reor: alioquin ad notitiam sanctorum Patrum pervenisset. Salomonis autem personam Auctor assumpsit, quod Psalmos complures a Salomone scriptos intercidisse sciret: non ut Lectoribus faceret fucum, & ab incautis pro genuina Salomonis lucubratione haberi vellet, sed ut se ad imitationem Salomonis componeret, & ea ex illius persona proferret, quæ ipse proferre potuisset. Id indicat lemma istud, ψαλμοὶ τοῦ σαλομών. * (*Psalmus Salomonicus.*) Non enim hic titulus, ut dixi, Salomonis hunc esse Psalmum ostendit, cui præfixus est, sed Salomoni esse adscriptum, ejusque personæ accommodatum. Quod autem a Judæo proficisci hoc opus potuisse negat Cerdanus, quia quæ de Christo vaticinatur, religionem Christianam adversus Judæos firmant, de nihilo est: nam & ei quem expectant Messia eadem Judæi tribuunt, & in Prophetarum libris similia reperiuntur. Quod de octodecim illis Psalmis a me dictum est, idem de eo Psalmo dicendum arbitror, quem extra centum & quinquaginta Canonorum numerum exhibent editiones Septuaginta Interpretum, & Horologia Græcorum, quemque Synopses Auctor commemoravit, aliis de eo altum silentibus.

ΨΑΛ-

* At constat Psalmos, etiam quosdam Davidicos inscribi מִזְמוֹר לְדָוִד ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ. Igitur præstat aliis argumentis uti, silentio veterum, mentione abducti populi in peregrinas terras &c.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ
Σολομῶντος.

PSALTERIUM
Salomonis.

Joh. Ludovico de la Cerda Inter-
prete.

*Ejusdem nota ad calcem horum Psalmorum le-
guntur, castigationes enim & notula quas hic
adspersas vides, non Cerda sed mea edito-
ris sunt.*

Ψαλμὸς τῷ Σαλομῶν α΄.

Εβόησα πρὸς κύριον
ἐν τῷ θλίβεσθαι με
πρὸς τέλος, 2) πρὸς τὸν
θεόν, ἐν τῷ ἐπιθέσθαι
ἀμαρτωλίας.

2. Ἐξάπινα ἠκρόσθη
κραυγὴ πολέμου ἐνώπιόν
μου. ἐπακρόσθη αὖ με, ὅτι
ἐπλήσθην δικαιοσύνης.

3. Ἐλογισάμην ἐν καρ-
δίᾳ μου ὅτι ἐπλήσθην δι-
καιοσύνης ἐν τῷ εὐθυμῆσαι
με b), καὶ πολὺν γενέσθαι
ἐν τέκνοις.

4. Ὁ πλεῖτος αὐτῶν
διέλθοι † εἰς πᾶσαν γῆν

Psalmus Salomoni I.

Clamavi ad Domi-
num cum tribula-
rer in finem, 2) ad
Deum, cum perseque-
rentur peccatores.

2. Subito auditus est
clamor belli coram me.
Audivit me * quia ple-
nus sum justitia.

3. Cogitavi in corde
meo, quoniam plenus
justitia, ** in abundan-
tia mea b) & multitu-
dine filiorum.

4. Divitiæ illorum
pervenerunt in univer-
Mmm 3 γῆν

* Gr. audiet me.

** Innuit ex opibus & rebus prospere fluentibus male colligi
Deo esse acceptum qui illa possidet.

† Forte διήλθε.

γῆν, καὶ ἡ δόξα αὐτῶν ἕως
ἐσχάτου τῆς γῆς.

5. Ὑψώθησαν ἕως τῶν
ἀστρων. ἔπαιον † ἢ μὴ πέ-
σωσιν.

6. Καὶ ἐξύβρισαν ἐν
τοῖς ἀγαθοῖς αὐτῶν, καὶ
ὄκνησαν.

7. Αἱ ἀμαρτίαι αὐτῶν
ἐν ἀποκρύφοις, καὶ γὰρ ὄκ-
νηδεν.

8. Αἱ ἀμαρτίαι αὐτῶν
ὕπὲρ τὰ πρὸ αὐτῶν ἔθνη
c), ἐβεβήλωσαν τὰ ἁγία
κυρίου ἐν βεβηλώσει.

Ψαλμὸς τοῦ Σαλομωνὶ d) β'
πρὸς ἱερουσαλήμ.

ΕΝ τῷ ὑπερηφάνει-
αυ τοῦ ἁμαρτω-
λοῦ, ἐν κριῶ e) κατέ-
βαλε τείχη ὀχυρὰ, καὶ
ὄκνη ἐκώλυσας.

2. Ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριόν σου ἔθνη ἀλ-
λότρια, κατεπαύσαν ἐν

eam terram, & gloria
illorum usque ad fines
terræ.

5. Exaltati sunt usque
ad sidera, dixerunt, ne-
quaquam cadent.

6. Abundarunt in
bonis suis, & non * at-
tulerunt.

7. Iniquitates illorum
in absconditis, & ego
non ** novi.

8. Iniquitates illorum
supra gentes c) quæ an-
tecefferunt eos, profa-
narunt sancta Domini
in contaminatione.

*Psalmus Salomoni d) 2.
de Hierusalem.*

CUm superbiret pec-
cator, in machina
e) dejecit muros mu-
nitos, & non prohi-
buiti.

2. Ascenderunt ad
altare tuum gentes ex-
tranæ, ambulabant in

ὕπο-

† Videtur deesse ὅτι.

* Decimas, primitias, sacrificia offerre omiserunt.

** Rectius, non probentur.

ὑποδήμασιν αὐτῶν ἐν
ὑπερηφανία.

3. Ἄνθ' ὧν οἱ υἱοὶ ἱερου-
σαλήμ ἐμίαναν τὰ ἁγία
κυρίαι, ἐβεβήλυν ἡ δῶρα
τοῦ Θεοῦ ἐν ἀνομίαις.

4. Ἐνεκεν ἡτῶν εἶπεν.
ἀπορρίψατε αὐτὰ μακρὰν
ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι * εὐωδῶδες
εὐωδία, ἢ ἡ αὐτοῖς ἡ
κάλλει τῆς δόξης αὐτοῦ.

5. ἐξοθενήθη ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, ἡ τιμώθη εἰς τέλος.

6. Οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγα-
τέρες ἐν αἰχμαλωσίᾳ πο-
νηραῖ, ἐν σφραγίδι ἡ),
ὁ τραχηλὸς αὐτῶν ἐν
ἐπισήμῳ ἐν τοῖς ἔθνεσι. ἡ)

7. κατὰ τὰς ἀμαρτίας
αὐτῶν ἐποίησεν αὐτοῖς, ὅτι
ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς εἰς
χεῖρας καλίσχυόντων.

8. Ἀπέστρεψε ὁ πρό-
σωπον αὐτοῦ ἀπὸ ἐλεος
αὐτῶν, νέον καὶ πρεσβύ-
την καὶ τέκνα αὐτῶν εἰς
ἅπασι.

calceamentis suis in su-
perbia.

3. Quoniam filii Hie-
rusalem polluerunt san-
cta Domini, profana-
runt dona DEI in ini-
quitatibus.

4. Propterea dixit:
Projicite illa a me pro-
cul non bene odorata
(vavitate, f) quæ in ipsis
pulchritudo gloriæ ejus.

5. Ad nihilum redu-
cta coram DEO, inho-
norata in finem.

6. Filii & filiarum in ca-
ptivitate dura, in stig-
mate g) cervix illorum
in signo inter gentes. h)

7. Secundum iniqui-
tates illorum fecit cum
illis, quoniam dereli-
quit eos in manus robu-
storum.

8. Etenim avertit fa-
ciem suam a misericor-
dia illorum, juvenem
& senem & filios illo-
rum simul.

M m m 4

9. Ὅτι

* Videtur legendum: ὅτι εὐωδῶδη εὐωδία ἐν αὐτοῖς,
non profectus est in illis &c.

9. Ὅτι πονηρὰ ἐποίησαν εἰς ἀπαξ ὃ μὴ ἀκύν.

10. Καὶ ὁ ὕρανός ἐβαρυθύμησε, καὶ ἡ γῆ ἐβδελύξατο αὐτούς.

11. Ὅτι ἕκ ἐποίησε πᾶς ἄνθρωπος ἐπ' αὐτῆς, ὅσα ἐποίησαν.

12. Καὶ γνώσεται ἡ γῆ τὰ κρίματά σου πάντα τὰ δίκαια ὁ Θεός. ἔσῃσεν τὰς ὑς ἱερουσαλήμ εἰς ἐμπαιγμὸν ἀντὶ πορνῶν ἐν αὐτῇ.

13. πᾶς ὁ ὡς πορευόμενος † εἰς πορεύετο κατὰ τὴν ἀντὶ ὃ ἡλίς, ἐν ἐπαίξον τὰς ανομίας αὐτῶν.

14. Καθὰ ἐποίουν αὐτοὶ, ἐπέναντι ὃ ἡλίς παρεδειγμάτισαν ἀδικίας αὐτῶν, καὶ θυγατέρες ἱερουσαλήμ, βέβηλοι κατὰ τὸ κρίμα σου.

9. Quoniam iniqua egerunt simul ut non audirent.

10. Et cœlum iratum est, & terra abominata est illos.

11. Quoniam non omnis homo * fecit in ipsa quanta fecerunt.

12. Et cognoscet terrâ judicia tua, omnes justitias tuas Deus, posuisti ** filios Hierusalem in derisum propter fornicationes in illa.

13. Omnis qui ambulat, † incedit contra solem i), illudebant iniquitatibus suis.

14. Quemadmodum fecerunt ipsi, contra solem i) dabunt †† in exemplum injustias suas, & filia Hierusalem polluta secundum iudicium tuum.

15. Ἀνθ'

* Noto Hebraismo non omnis i. e. nullus.

** Gr. posuit.

† ὡς πορευόμενος perverse ambulans, transgressor, nisi legendum ὡς πορευόμενος, qui fornicatur facit id palam.

†† Gr. dederunt,

15. Ἄνθ' ὧν αὐταὶ ἐμί-
αινον ἐαυτὰς ἐν φρεσὶ
ἀναμίξεως. τὴν κοιλίαν
με καὶ τὰ σπλάγχνα με
πονῶ ἐπὶ τούτοις.

16. Ἐγὼ δικαιώσω σε
ὁ Θεὸς ἐν εὐθύτητι καρδι-
ας, ὅτι ἐν τοῖς κρίμασί
σχ ἡ δικαιοσύνη σου ὁ Θεός.

17. Ὅτι ἀπέδωκας τοῖς
ἀμαρτωλοῖς κατὰ ἔργα
αὐτῶν, κατὰ τὰς ἀμαρ-
τίας αὐτῶν τὰς πονηρὰς
σφόδρα.

18. Ἀνεκάλυψας τὰς
ἀμαρτίας αὐτῶν, ἵνα φα-
νῇ τὸ κρίμά σου.

19. Ἐξήλεψας τὸ μνη-
μόσυνον αὐτῶν ἀπὸ τῆς
γῆς. ὁ Θεὸς κριτὴς δι-
καιός, καὶ εὐθαυμάσει
πρόσωπον.

20. Κατέσπασε τὸ καλ-
λὸν αὐτῆς, ἀπὸ θρόνου
δόξης. k) ὠνείδισαν γὰρ
ἡ θύη ἱερὸς αὐτῆς ἐν κατα-
πατήσει.

21. Περιζώσατο σάκ-

15. Quoniam ipsæ
polluerunt seipsas in
sordibus commixtionis,
ventrem meum & vi-
scera mea laboro in his.

16. Ego justificabo te,
DEUS, in directione
cordis, quoniam in ju-
diciis tuis justitia tua,
DEUS.

17. Quoniam retri-
buiisti peccatoribus se-
cundum opera ipsorum,
juxta peccata ipsorum
maligna valde.

18. Revelasti peccata
ipsorum, ut appareat
judicium tuum.

19. Delevisti memo-
riam illorum de terra
DEUS judex justus, &
non admirabitur,* vul-
tus.

20. Detrahit decus
illius a throno, majesta-
tis, k) quoniam gentes
exprobraverunt Hieru-
salem in conculcatio-
ne.

21. Przcinxit saccum
Mmm 5

κον

* Πρόσωπον h. l. est accusativus & significat personam non
accipi apud DEUM,

κον ἀντὶ ἐνδύματ^Θ εὐ-
πρεπείας, χοινίον περὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτῆς ἀντὶ στε-
φάν^υ. l)

22. Περιέλετο μίτραν
δόξης, ἣν ἐπέθηκεν αὐτῇ
ὁ Θεός.

63. Ἐν ἀτιμίᾳ τὸ κάλ-
λ^Θ αὐτῆς ἀπερρίφη ἐπὶ
τὴν γῆν.

24. Καὶ ἐγὼ εἶδον, καὶ
ἐδεδήθην τ^ς προσώπ^υ κυ-
ρί^υ, καὶ εἶπον· ἱκάνωσον,
κύριε, τ^ς βαρύνεσθ^υ χεῖ-
ρά^ς σε ἐπὶ ἱερουσαλήμ ἐν
ἀπαγωγῇ ἐθνῶν. m)

25. Ὅτι ἐπαιζαν, καὶ
ἐκ ἐφείσαντο ἐν ὀργῇ καὶ
θυμῷ μετὰ μηνίσεως.

26. Καὶ σιωτελεσθή-
σου^ντα, εἰ μὴ σὺ κύριε
ἐπιτιμῆσης αὐτοῖς ἐν ὀργῇ
σε.

27. Ὅτι ἐκ ἐν ζήλῳ
ἐποίησαν, ἀλλὰ ἐν ἐπιθυ-
μίᾳ ψυχῆς.

28. Ἐκχέου τὴν ὀργὴν,
αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ἐν ἀρπάγ^υ

pro vestimento deco-
ris, funiculum circa
caput illius pro coro-
na. l)

22. Abstulit mitram
gloriæ, quam imposuit
* illi Deus.

23. In ignominia
pulchritudo ejus dejecta
est in terra.

24. Et ego vidi, & de-
precatus sum faciem
Domini, & dixi: Satis
sit jam Domine gravari
manum tuam super Hie-
rusalem in captivitate
gentium. m)

25. Quoniam irrise-
runt & non peperce-
runt in ira & furore cum
iracundia.

26. Et consummas-
sent, ** nisi tu, Domine,
increpaveris illos in ira
tua.

27. Quoniam non in
Zelo fecerunt, sed in
concupiscentia animæ.

28. Ut effundant iram
suam super nos in rapi-
ματ^ι.

* Imposuerat.

** Et consummabunt.

ματι· μὴ χρονίσῃς ὁ Θεὸς
 ἔτι ἀποδῆναι αὐτοῖς εἰς κε-
 φαλαίς.

29. Τῷ εἰπεῖν † τὴν ὑπε-
 ρηφανίαν ἔτι δράκοντι Ⓢ n)
 ἐν αἰτιμία.

30. Καὶ ἔκ ἐχρόνισα,
 ἕως εἰδείξέ μοι ὁ Θεὸς τὴν
 ὑβριν αὐτῷ, ἐκκεκεντη-
 μένῳ ἐπὶ τῶν ὀρέων Αἰ-
 γύπτου ο) ὑπὲρ ἐλαχί-
 στου ἐξυδένωμένῳ p) ἐπὶ γῆς
 καὶ θαλάσσης.

31. Τὸ σῶμα αὐτῷ διε-
 φθαρμένον q) ἐπὶ κυμά-
 των ἐν ὑβρει πολλῇ, r) καὶ
 ἔκ ἦν ὁ θάπτων.

32. Ὅτι ἐξυδένωσεν αὐ-
 τὸν ἐν αἰτιμία, ἔκ ἐλογί-
 σατο ὅτι ἄνθρωπος ἐστὶ
 καὶ τὸ ὑψέρον ἔκ ἐλογί-
 σατο.

33. Εἶπεν ἐγὼ κύριⓈ
 γῆς καὶ θαλάσσης ἔσο-
 μαί, s) καὶ ἔκ ἐπέγνων,
 ὅτι ὁ Θεὸς μέγας κρα-

na, ne differas DEUS
 retribuere illis super
 capita.

29. Ut dicant † super-
 biam draconis n) in
 ignominia.

30. Et non distulit,
 †† donec ostendit mihi
 DEUS opprobrium ejus,
 percussum in montibus
 Ægypti o) super novis-
 simum despectum p) in
 terra & mari.

31. Cadaver ejus pu-
 tridum q) in fluctibus
 in opprobrio multo, r)
 & non erat qui sepeli-
 ret.

32. Quoniam ad ni-
 hilum reduxit illum in
 ignominia, non repu-
 tavit * quoniam homo
 est, & novissima non
 cogitavit.

33. Dixit: ego Domi-
 nus terræ & maris s)
 ero, & non novit quo-
 niam Deus magnus po-

ταίος

† Forte ἰδεῖν. ut videant.

†† Gr. non diu expectabit.

* Qui jam punitur, non reputaverat antea pro insolentia &c.

Γαίος ἐν ἰσχύι αὐτοῦ μεγάλη.

34. Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐπὶ τῶν ὀρανῶν, καὶ κρίνων βασιλεὺς καὶ ἀρχαίς.

35. Ἀνιστῶν ἐμὲ εἰς δόξαν, καὶ κοιμίζων ὑπερηφάνους εἰς ἀπώλειαν αἰώνιον ἐν ἀτιμίᾳ, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν αὐτόν.

36. Καὶ νῦν ἴδετε οἱ μεγιστᾶνες τῆ γῆς τὸ κρίμα κυρίου, ὅτι μέγας βασιλεὺς καὶ δίκαιος κρίνων τὴν ὑπὲρ ὀρανόν.

37. Εὐλογεῖτε τὸν Θεὸν οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἐν ἐπισήμῃ ὅτι τὸ ἔλεος κυρίου ἐπὶ τὰς φοβούμενας αὐτὸν μέγα κρίμα ἐστίν.

38. Τὸ ἀγαθὸν αἰνέμεσον δίκαιος καὶ ἀμαρτωλῶν, ἀποδοῦναι ἀμαρτωλοῖς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

39. Καὶ ἐλεῆσαι δίκαιον ἐπὶ ταπεινώσεως ἀμαρτωλῶν, καὶ ἀποδοῦναι ἀμαρ-

tens in fortitudine ejus magna.

34. Ipse Rex in cœlis, & judicans Reges & Principatus.

35. Restituens me in gloriam, & faciens dormire superbos in perditione æterna in ignominia, quia non novērunt eum.

36. Et nunc vidistis * magnates terræ judicium Domini, quoniam magnus Rex & justus judicans sub cœlo.

37. Benedicite DEum qui timetis Dominum in scientia, quoniam misericordia Domini super timentes illum in judicio.

38. Ut discernat inter justum & peccatorem, & retribuat peccatoribus in æternum secundum opera sua.

39. Et misereatur justi ab humilitate peccatoris, & retribuat pecca-

τωλῶν.

ἰωλῶ, ἀνθ' ὧν ἐποίησε
δικαίῳ.

40. Ὅτι χρηστὸς ὁ κύ-
ριος τοῖς ἐπικαλεσμένοις
αὐτὸν ἐν ὑπομονῇ, ποιῆσαι
κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ τοῖς
μετ' αὐτοῦ παρεστάται δι-
παντὸς αὐτοῦ ἐν ἰσχύϊ.

41. Εὐλογητὸς κύριος
εἰς τὸν αἰῶνα, ἐνώπιον τῶν
δούλων αὐτοῦ.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομών γ.
ὡς δίκαιων.

Ἰνα γὰρ ὑπνοῖς ψυχῇ,
καὶ ἔκ εὐλογεῖς τὸν
κύριον;

2. Ἦμνον καινὸν ψάλλετε
τῷ Θεῷ τῷ αἰνεῖν. ψάλλετε
καὶ γρηγόρησον ἐπὶ τὴν
γρηγόρησιν αὐτοῦ, ὅτι ἀγα-
θὸς ψαλμὸς τῷ Θεῷ ἐξ
ὅλης καρδίας.

3. Δίκαιοι μνημονεύετε
διὰ παντὸς ὃ κύριος, ἐν
ἐξομολογήσει καὶ δικαίω-
σει γὰρ κρίματα κυρίου.

4. ἔκ ὀλιγωρήσει δι-

tori pro quibus fecit
iusto.

40. Quoniam beni-
gnus Dominus invocan-
tibus illum in patientia,
ut faciat secundum mi-
sericordiam ejus his qui
cum ipso assistunt sem-
per coram ipso in forti-
tudine.

41. Benedictus Domi-
nus in æternum coram
servis suis.

*Psalms Salomoni 3.
de justis.*

QUARE dormis anima
& non benedicis
Dominum?

2. Hymnum novum
cantate DEO laudabili,
psalle & vigila ad vigi-
liam tuam, * quoniam
bonus Psalmus DEO ex
toto corde.

3. Justi recordantur
semper Domini, in
confessione & justitia
judicia illius.

4. Non negliget ju-
καὶ

καὶ Θεοῦ παιδευόμενος ὑπὸ
κυρίου, ἡ εὐδοκία αὐτῇ
ἀπὸ παντὸς ἐναντίον κυ-
ρίου.

5. Προσέκοψεν ὁ δι-
καιος, καὶ ἐδικαίωσε τὸν
κύριον. ἔπεσε καὶ ἀπο-
βλέπει ᾧ ποιήσει αὐτῷ ὁ
Θεός.

6. Ἀποσκοπεύει ὅθεν
ἔξει σωτηρία τ) αὐτῇ.

7. Ἀλήθεια τῶν δικαί-
ων ὡς Θεὸς σωτὴρ
αὐτῶν, ὅς ἀυλίζεται ἐν
οἴκῳ τῆς δικαίας ἀμαρτίας
ἐφ' ἀμαρτίαν.

7. Ἐπισκέπτεται ἀπὸ
παντὸς τὸν οἶκον αὐτῆς ὁ
δικαιος, ὅς ἐξαράσῃ ἀδι-
κίαν ἐν ὡς πλῶματι αὐ-
τῆς.

9. Ἐξιλάσατο πρὸς ἀγ-
νοίας υ) ἐν νηστείᾳ, καὶ τα-
πεινώσει τὴν ψυχὴν αὐτῆς.

10. Καὶ ὁ κύριος κα-
θαρίζει πάντα ἄνδρα
ἱσίου καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς.

11. Προσέκοψεν ἀμαρ-
τωλὸς, καὶ καταράται

stus correptus a Domi-
no, complacentia illius
semper coram Domino.

5. Offendit justus *
& justificavit Dominum,
cecidit & videt quid fa-
ciat illi Dominus.

6. Speculatur unde
adveniat salutare ejus.

7. Veritas justorum
apud DEum salvatorem
suum, non habitabit in
domo justi peccatum in
peccatum.

8. Visitat semper do-
mum suam justus ut au-
ferat injustitiam in lapsu
illius. **

9. Expiavit ab errore
u) in jejunio & humili-
tate animam suam.

10. Et Dominus mun-
dat omnem virum san-
ctum & domum ejus.

11. Offendit peccator
& execratur vitam suam,
ζωὴν,

* i. e. In rebus adversis justitiam Dei agnoscit, & in calamitate
sua respicit illius auxilium.

** Suo.

ζωὴν, τὴν ἡμέραν γενέ-
σεως αὐτῆς καὶ ὠδῖνας.

12. Προέθηκεν x) α-
μαρτίας ἐφ' αμαρτίας τῇ
ζωῇ αὐτῆς.

13. Ἐπεσεν, ὅτι πονη-
ρὸν τὸ πτῶμα αὐτῆς, καὶ ἔκ
ἀναστήσεια ἢ ἀπώλεια ἔ
ἀμαρτωλῶς εἰς τὸν αἰῶνα.

14. Καὶ ἔμνησθήσεται,
ὅτ' αὐτὴ ἐπισκέπηται δι-
παιάς.

15. Αὕτη μερὶς τῶν ἀ-
μαρτωλῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

16. Οἱ ᾧ φοβέμενοι κύ-
ριον ἀναστήσονται εἰς ζωὴν
αἰώνιον καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν ἐν
φωτὶ κυρίου, καὶ ἔκ ἐκλεί-
ψει ἔτι.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομῶν δ.
τοῖς ἀνθρώποις παρέ-
σκοις.

Ινα τί σὺ κάθησαι βέ-
βηλε ἐν σινεδρίῳ, καὶ
ἡ καρδία σου μακρὰν
ἀφείσκηκεν ἀπὸ τοῦ κυρίου,

diem generationis ejus
& † dolores.

12. Addidit x) pecca-
tum ad peccatum in vita
sua.

13. Cecidit, quoniam
malus est casus ejus, &
non reparabitur perdi-
tio peccatoris in æter-
num.

14. Et non recorda-
bitur, quoniam * visitat
justos.

15. Hæc pars pecca-
torum in seculum.

16. Qui autem timent
Dominum, resurgent
in vitam æternam, &
vita eorum in lumine
Domini, & non deficiet
amplius.

*Psalms Salomoni 4.
de his qui placere hominibus
student.*

UT quid tu sedes in
concilio, profane,
& cor tuum longe
stetit a Domino: in
in

† Dolores mattis in parto.

* Gr. quando.

ἐν τῷ θρανίῳ παροργίζων τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ.

2. Περιττὸς ἐν λόγοις, περιστὸς ἐν * σημειῶσαι ὑπὲρ πάντα, ὁ σκληρὸς ἐν λόγοις καὶ ακρίνων ἀμαρτωλὸς ἐν κρίσει.

3. Καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐν πρώτοις ἐπ' αὐτὸν ὡς ἐν ζήλῳ, καὶ αὐτὸς ἐνοχῶν ἐν ποικιλίᾳ γ) ἀμαρτιῶν, καὶ ἐν ἀκρασίαις.

4. Ὁφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν γυναῖκα ἀνευ διαστολῆς, ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ψευδὴς ἐν συναλλάγματι μεθ' ὅρκου.

5. Ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἀποκρύφοις ἀμαρτάνει, ὡς ἔχ' ὀρώμενος, ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ λαλεῖ πᾶση γυναικὶ ἐν σιωπῇ z) κακίας.

6. Ταχὺς εἰσόδῳ εἰς πᾶσαν οἰκίαν ἐν ἰλαρότητι ὡς ἄκακος.

7. Ἐξάρα ὁ Θεὸς τὰς

transgressionem exasperans DEUM Israël.

2. Superfluous verbis, superfluous in significando super omnes, qui durus est verbis, condemnans peccatores in judicio.

3. Et manus ejus in primis super ipsum ** tanquam in Zelo, & ipse obnoxius in diversitate peccatorum γ) & in incontinentiis.

5. Oculi ejus in omnem foeminam sine discrimine, lingua ejus mendax in pacto cum juramento.

5. In nocte & in abscondito peccat, quasi non videretur, in oculis suis loquitur omni mulieri in signo z) malitiae.

6. Celer introitu ad omnem domum in hilaritate, tanquam non iniquus.

7. Aufer DEUS vi-

ἐν

* Forte σημειώσαι, signum veluti malitiae sustollendo.

** Scil. peccatorem.

ἐν ὑποκρίσει ζῶντας με-
τὰ ὁσίων, ἐν φθορᾷ σα-
ρκὸς αὐτῆς καὶ πενίᾳ τὴν
ζωὴν αὐτῆς,

8. Ἀνακαλύψαι ὁ Θεὸς
τὰ ἔργα ἀνθρώπων ἀν-
θρωπαρίσκων, ἐν κατα-
γέλῳτι μνηστῆρισμῳ τὰ
ἔργα αὐτῆς.

9. Καὶ δικαιώσασιν οἱ
ὅσιοι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ αὐ-
τῶν, ἐν ἐξαίρεσιν ἀμαρ-
τωλῶν ἀπὸ προσώπου δι-
καίης.

10. Ἀνθρωπάρισκον λα-
λῶντα νόμον μετὰ δόλου.

11. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτῶν ἐν οἴκῳ ἀνδρὸς ἐν
εὐσταθείᾳ, ὡς ὄφεις δι-
λύσαι σοφίαν ἀλλήλων ἐν
λόγοις ψευδόμενων.

12. Οἱ λόγοι αὐτῆς πα-
ραλογισμοὶ εἰς πράξιν
ἐπιθυμίας ἀδίκης.

13. Ἐκ ἀνέστη ἕως ἐνικη-
σε σκορπίσαι ὡς ἐν ὀφθα-

ventes in simulatione
cum Sanctis, in corru-
ptione carnis † ejus &
inopia vitam ejus.

8. Revela DEus opera
hominum studentium
placere hominibus, in
risu & subfannatione
opera ejus.

9. Et justificent San-
cti judicium DEI sui, in
auferendo peccatores à
facie justi.

10. Adulatorem lo-
quentem legem cum
dolo.

11. Et oculi eorum
in domo viri * in con-
stantia, tanquam ser-
pens dissolve sapien-
tiam eorum invicem in
verbis transgressorum.

12. Verba illius hal-
lucinationes ad operan-
dum concupiscentiam
injusti.

13. Non surrexit, do-
nec vicit dissipare a) ve-
lut in orbitate & deva-
N n n

† Nempe ut pereant & ad paupertatem redigantur. infra
v. 16. 17. * Viti rebus secundis florentia.

νία, καὶ ἠρῆμωσεν ἕνεκεν
ἐπιθυμίας τῆς ἐξουσίας.

14. Παρελογίσατο ἐν
λόγοις, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁρῶν
καὶ κρίνων.

15. Ἐπλήσθη ἐν τῇ ἐξου-
νομίᾳ ἐν ταύτῃ, καὶ οἱ
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπ' οἶκον
ἕτερον, ὁλοθρεῦσαι ἐν λό-
γοις ἀναπτερώσεως. οὐκ
ἐμπίπλαται ἡ ψυχὴ
αὐτοῦ ἐν πάσι τούτοις.

16. Γένοιτο κύριε ἡ με-
ρὶς αὐτοῦ ἐν ἀτιμίᾳ ἐνώ-
πιόν σου, ἡ ἐξοδος αὐτοῦ
ἐν στεναγμοῖς, καὶ ἡ εἰσο-
δος αὐτοῦ ἐν ἀρᾷ.

17. Ἐν ὀδύναις καὶ ἐν
πενίᾳ καὶ ἀπορίᾳ ἡ ζωὴ
αὐτοῦ, κύριε· οὐκ ἔστιν αὐτοῦ
ἐν ὀδύναις, καὶ ἡ ἐξέγερσις
αὐτοῦ ἐν ἀπορίᾳ.

18. Ἀφαιρεθεὶς ὅπνιον
ἀπὸ κροτάφων αὐτοῦ νυκτὶ.
ἀποπέσσει ἀπὸ παντὸς ἔργου
χειρῶν αὐτοῦ ἐν ἀτιμίᾳ.

19. Κενὸς c) χερσὶν αὐτοῦ

stavit propter concupi-
scentiam iniqui.

14. Decepit in verbis,
quoniam † non est qui
videat, nec judicet.

15. Repletus in trans-
gressione in ipsa, & ocu-
li ejus in domum alte-
ram, ut perdat in verbis
sublimitatis : non satia-
tur anima ejus in his
omnibus.

16. Fiat Domine pars
ejus in ignominia co-
ram te, exitus ejus in *
afflictionibus, & introi-
tus ejus in calamitate.

17. In doloribus &
paupertate & inopia vi-
ta ejus Domine, somnus
ejus in doloribus & ex-
pergetactio illius in in-
digentis.

18. Ablatus ** est so-
mnus à temporibus ejus
b) in nocte, decidat ab
omni opere manuum
ejus *** in ignominia.

19. Vacuus c) mani-
eis ἐλθοι

† i. e. perinde ac si non esset.

* Afflictionibus, ejulationibus.

** Gr. ἀφαιρεθῇ.

*** Gr. συναρῇ.

εἰσελθοὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
καὶ ἐλπιῆς ὁ οἶκος αὐτοῦ
ἀπὸ παντός, ὃ ἐμπλήσας
ψυχὴν αὐτοῦ.

20. Ἐν μονῳσῇ ἀτεκνίας
τὸ γῆρας αὐτοῦ εἰς ἀνάλη-
ψιν.

21. Σκορπίσθησαν σάρ-
κες ἀνθρώπων παρέσκων ἀπὸ
θηρίων, d) καὶ ὅσα ἐργα-
σόμενοι κατέναντι τοῦ ἡλίου
ἐν ἀτιμίᾳ.

22. Ἐκκόψαν e) κό-
ρακες ὀφθαλμοὺς ἀνθρώ-
πων ὑποκρινομένων.

23. Ὅτι ἠρήμωσαν οἶκος
πολλὰς ἀνθρώπων ἐν ἀτι-
μίᾳ, καὶ ἐσκόρπησαν ἐν
ἐπιθυμίᾳ.

24. Καὶ ὃς ἐμνήσθησαν
θεοῦ, καὶ ὃς ἐφοβήθησαν
τὸν θεὸν ἐν πᾶσι τέτοις.

25. Καὶ παρώρισαν
τὸν θεόν, καὶ παρώξυναν
ἐξάρας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
γῆς, ὅτι ψυχὰς ἀκάκων

bus suis ingrediatur do-
mum suam, & egena
domus ejus ab omni
quo satiaaret animam
suam.

20. In solitudine abs-
que prole senectus ejus
in reparationem.

21. Laceratae sunt a
feris d) carnes studi-
um placere hominibus,
& ossa transgressorum
contra solem in igno-
minia.

22. Eruant e) corvi
oculos hominum simu-
latorum.

23. Quoniam deva-
starunt domos multas
hominum in ignomi-
nia, & dissiparunt in
concupiscentia.

24. Et non memine-
runt DEI, & non timue-
runt DEum in his omni-
bus.

25. Et exasperarunt
DEum & irritarunt, ut
tollat illos de terra quo-
niam animas innocen-
Nnn 2

ᾠδολογισμῷ ὑπεκρί-
νοντο.

26. Μακάριοι οἱ φοβέ-
μενοι τὸν κύριον ἐν ἀκακίᾳ
αὐτῶν.

27. Ὁ κύριος ῥύσεται
αὐτοὺς ἀπὸ ἀνθρώπων δο-
λίων καὶ ἁμαρτωλῶν, καὶ
ῥύσεται ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς
σκανδάλου ᾧ ᾤνομεθα.

28. Ἐξάραι ὁ θεὸς τὰς
ποιῶντας ἐν ὑπερηφανίᾳ
πᾶσαν ἀδικίαν, ὅτι κρι-
τὴς μέγας καὶ κραταίος.

29. Κύριε ὁ θεὸς ἡ-
μῶν ἐν δικαιοσύνῃ. γένοιτο
κύριε τὸ ἔλεός σου ἐπὶ
παντὰς τὰς ἀγαπῶντάς
σε.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομών ὁ.

Κύριε ὁ θεὸς αἰνέτω
τῷ ὀνόματί σου ἐν
ἀγαλλιάσει, ἐν μέσῳ
ἐπισταμύων τὰ κρίματά
σου τὰ δίκαια.

2. Ὅτι σὺ χρηστὸς καὶ
ἐλεήμων εἶ, καταφυγὴ
τῷ πτωχῷ.

tium hallucinatione *
simulant.

26. Beati qui timent
Dominum, in innocen-
tia sua.

27. Dominus libera-
bit illos ab hominibus do-
lofis & peccatoribus,
liberabit nos ab omni
scandalo iniqui.

28. Aufer Deus facien-
tes in superbia omnem
injustitiam, quoniam
judex magnus & po-
tens.

29. Dominus DEUS
noster in justitia, fiat
Domine misericordia
tua super omnes dili-
gentes te.

Psalmus Salomoni 5.

Domine DEus lau-
detur nomini tuo
in exultatione, in me-
dio cognoscentium ju-
dicia tua justa.

2. Quoniam tu be-
nignus & misericors es,
refugium pauperis.

3. Εἰ

* Falsa fraude simulant se innocentia.

3. Ἐν τῷ κεκραγέναί με
πρὸς σε, μὴ τῷ ὄφθιμῳ
ἀπ' ἐμοῦ.

4. ὃς γὰρ λήψεται σκῦ-
λα ἀνθρώπου τῷ ἀν-
δρὸς δυνατῷ.

5. Καὶ τίς λήψεται ἀπὸ
πάντων ὧν ἐποίησας, εἰάν
μὴ σὺ δῶς.

6. Ὅτι ἀνθρώπου καὶ
ἡ μερίς αὐτοῦ τῷ σὸι ἐν
σταθμῷ, ὃς προσθήσει
πλεονάσαι τῷ κρῖμα
τοῦ Θεοῦ.

7. Ἐν τῷ θλίβεσθαι
ἡμᾶς ἐπικαλεσόμεθα σε
εἰς βοήθειαν, καὶ σὺ ἔκ
ἀποτρέψεις τὴν δέησιν
ἡμῶν, ὅτι σὺ εἰς ὁ Θεὸς
ἡμῶν.

8. Μὴ βαρύνῃς τὴν χεῖ-
ρά σου ἐφ' ἡμᾶς, ἵνα μὴ δι
ἀνάγκην ἀμαρτάνωμεν.

9. Καὶ εἰάν μὴ ἐπιστρέ-
ψῃς ἡμᾶς, ἔκ ἀφεξόμε-
θα, ἀλλὰ ἐπὶ σε ἡξομεν.

3. Cum clamavero ad
te, ne fileas f) à me.

4. Quoniam non ca-
piet spolia homo de vi-
ro potente.

5. Et quis capiet ex
omnibus quæ fecisti nisi
tu dederis.

6. Quoniam homo &
pars ejus apud te in sta-
tera, non adjiciet ut
redundet contra judi-
cium tuum, * DEUS.

7. Cum tribulamur,
invocabimus te in ad-
jutorium, & tu non
avertes deprecationem
nostram, quoniam tu es
DEUS noster.

8. Ne graves manum
tuam super nos, ne pro-
pter necessitatem pec-
cemus.

9. Et nisi converteris
nos, † non sustinebi-
mus sed ad te venie-
mus.

Nnn 3

IO.

* Contra sententiam tuam o DEUS, adjicere vel demere nemo
poterit.

† Et licet non reverti facias nos, tamen non à te desistemus
sed ad te veniemus.

10. Ἐὰν γὰρ πεινάσω,
πρὸς σὲ κεκραξομαι ὁ
Θεός, καὶ σὺ δώσεις μοι.

11. Τα πετεινὰ καὶ τὰς
ἰχθύας σὺ τρέφεις, ἐν
τῷ δίδόναι σε ὑέτον ἐν ἐρή-
μοις εἰς ἀνατολὴν χλόης
ἑτοιμάσαι χορτάσματα
ἐν ἐρήμῳ παντὶ ζῶντι.

12. Καὶ ἐὰν πεινάσωσι,
πρὸς σὲ ἀρῶσι πρόσωπα
αὐτῶν.

13. Τὰς βασιλεῖς καὶ τὰς
ἀρχοντας καὶ λαὸς σὺ τρέ-
φεις ὁ Θεός. καὶ πτωχὸν καὶ
πένη * ἢ ἔλπις τίς ἐστὶν
εἰ μὴ σὺ κύριε.

14. Καὶ σὺ ἐπαχέσῃ
ὅτι τίς χρηστὸς καὶ ἐπικικῆς
ἀλλ' ἢ σὺ; εὐφραῖναι ψυ-
χὴν ταπεινὴν, ἐν τῷ ἀνοί-
ξαι χεῖρά σου ἐν ἐλέει.

15. Ἡ χρηστότης ἀνθρώ-
που ἐν φίλῳ, ἢ ἡ αὐριον καὶ
ἐὰν καὶ δευτερώσῃ γ) ἀνευ
γογγυσμῶν, καὶ ἔτο θαυ-
μασθῆας.

16. Τὸ ὃ δόμα σου πο-
λὺ μετὰ χρηστότητος * καὶ

* Gr. ad germinationem herbarum.

** Mirum si etiam amicus amico bis eidem sine murmuratione
gratificetur.

10. Si esuriero ad te
clamabo DEUS, & tu da-
bis mihi.

11. Volatilia & pisces
tu alis, cum tu dederis
pluviam in desertis, ad
orientem pascis *, ad
preparandum pabula
in eremo omni viventi.

12. Et si esurierint, ad
te attollent facies suas.

13 Reges & principes
& populos tu alis DEUS,
& pauperis & mendici
qua spes est nisi tu Do-
mine?

14. Et tu exaudies,
quoniam quis benignus
& suavis nisi tu, iustificare
animam humilis,
cum aperueris manum
tuam in misericordia.

15 Benignitas homi-
nis cum amico, & illa
cras, & si secundo fece-
rit g) sine murmuratione
& hoc ** miraberis.

16. Donum autem
tuum multum cum be-

πλά-

πλάσιον, καὶ ὃ ἐστὶν ἐπὶ
σε κύριε ἡ ἐλπίς, ὃ φυ-
σάεται h) ἐν δόματι.

17. Ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
τὸ ἐλεός σου, κύριε, ἐν
χρηστότητι.

18. Μακάριος ὃ μνη-
μονεύει ὁ Θεὸς ἐν συμμε-
τρίᾳ αὐταρκεισίας.

19. Ἐὰν ὑπερπλεονάσῃ
ὁ ἄνθρωπος, ἐξαμαρτάν-
ει.

20. Ἰκανὸν τὸ μέτριον
ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν τῷ
ἡ εὐλογία κυρίου εἰς πλησ-
μονὴν ἐν δικαιοσύνῃ.

21. Ευφράνθησαν οἱ
φοβούμενοι κύριον ἐν ἀγα-
θοῖς, καὶ ἡ χρηστότης σου
ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ βασι-
λείᾳ σου.

22. Ευλογημένη ἡ δόξα
κυρίου, ὅτι αὐτὸς βασι-
λεὺς ἡμῶν.

nignitate & locuples, &
cujus est in te, Domine,
spes, non inflabitur h)
in dono.

17. In omnem ter-
ram misericordia tua,
Domine, in benignita-
te.

18. Beatus cujus recor-
datur Deus in modera-
tione frugalitatis.

19. Si abundaverit
homo, peccat.

20. Sufficiens medio-
critas in justitia, & in
hoc benedictio Domini
ad satietatem in justitia.

21. Lætati sunt qui ti-
ment Dominum in bo-
nis, & benignitas tua
super Israel in regno
tuo.

22. Benedicta gloria
Domini, quoniam ipse
Rex noster.

Ψαλμός τῷ Σαλομών β.
ἐν ἐλπίδι.

Psalmus Salomoni 6.
In Spe.

Μακάριος ἄνθρωπος ὃς ἡ
καρδία αὐτοῦ ἐτοίμη
ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα
κυρίου.

2. Ἐν τῷ μνημονεύειν
αὐτὸν τὸ ὄνομα κυρίου
σωθήσεται.

3. Αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κατευ-
θύνονται ὑπὸ κυρίου καὶ
πεφυλαγμένα ἔργα χει-
ρῶν αὐτοῦ.

4. Ἀπὸ ὁράσεων πονη-
ρῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ ὃς τα-
ραχθήσεται.

5. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀβύ-
σσοις ποταμῶν καὶ σά-
λων ι) θαλασσῶν ὃς πτοη-
θήσεται.

6. Ἐξανίστη ἐξ ὕπνου αὐ-
τοῦ, καὶ εὐλογησὲ τὸ ὄνο-
μα κυρίου.

7. Ἐν εὐσταθείᾳ καρ-
δίας αὐτοῦ ἐξύμνησεν τὸ ὄνο-
μα τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐδεή-
θη κ) τοῦ προσώπου κυρίου

Beatus vir cujus cor
suum paratum in-
vocare nomen Do-
mini.

2. Cum ille recorde-
tur nominis Domini,
salvabitur.

3. Vix illius dirigun-
tur à Domino, & dilecta
* opera manuum ejus.

4. A visionibus malis
somnia ejus ** non
conturbabitur.

5. Anima illius in
transitu fluviorum, &
procellarum ι) [naufra-
gans] non pavebit.

6. Surrexit ex somno
suo, & benedixit no-
men Domini.

7. In cordis sui con-
stantia † benedixit no-
men Dei sui : & depre-
catus κ) est faciem Do-
mini

* Gr. cassedit a opera.

** Gr. somnia.

† Bona & tranquilla constitutione, quae Democrito εὐεστία.
Epicuro etiam εὐσταθία. supra IV. II.

ἐν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐ-
τῷ.

8. Καὶ κύριος εἰσήκου-
σε 1) προσευχὴν πάντες
ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ πᾶν
αἶτημα ψυχῆς ἐλπιδόσης
πρὸς αὐτὸν ἐπιτελεῖ κύ-
ριος.

9. Ἐυλογῆτω κύριος
ὁ ποίων ἔλεον τοῖς ἀγαπῶ-
σιν αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομών 7.
ἐπιστροφῆς.

Μὴ ἀποσκηνώσης ἀφ'
ἡμῶν ὁ Θεός, ἵνα
μὴ ἐπιθῶνται ὑμῖν οἱ
μισήσαντες ἡμᾶς δω-
ρεάν.

2. Ὅτι ἀπώσω αὐτὸς
ὁ Θεός, μὴ πατησάτω ὁ
πῶς αὐτῶν κληρονομίαν
ἀγιάσματός σου.

3. Σὺ ἐν θελήματί σου
παίδευσον ἡμᾶς, καὶ μὴ
δῶς ἔθνεσιν.

4. Ἐὰν γὰρ ἀποτείλῃς
θάνατον, σὺν ἐντολῇ

mini pro omni domo
sua.

8. Et Dominus exau-
divit 1) orationem o-
mnis qui est in timore
DEI: & omnem peti-
tionem animæ speran-
tis in ipsum implebit
Dominus.

9. Benedicatur Do-
minus faciens miseri-
cordiam diligentibus
eum in veritate.

*Psalmus Salomoni 7.
Conversionis.*

NE discedas à nobis
DEus, ne irruant
in nos qui oderunt nos
gratis.

2. Quoniam repulisti
illos Deus, ne concul-
cet pes eorum heredi-
tatem sanctificationis
tue.

3. Tu in voluntate tua
castiga nos, & ne nos
tradas gentibus.

4. Nam si miseris
mortem, cum manda-
N n n. 5. αὐτῷ

αὐτῷ m) πρὸς ἡμῶν. ὅτι σὺ
ἐλεήμων καὶ ἐκ ὀργισθήσῃ,
καὶ συνηλέσαι ἡμᾶς.

5. Ἐν τῷ κατασκηνοῦν
τὸ ὄνομά σου ἐν μέσῳ ἡμῶν
ἐλεηθήσομεθα.

6. Καὶ ἐκ ἰχύσει πρὸς
ἡμᾶς ἔθνη, ὅτι σὺ
ὑπερασπιστὴς ἡμῶν.

7. Καὶ ἡμῖν ἐπικαλε-
σόμεθα σε, καὶ σὺ ἐπα-
κούσῃ ἡμῶν.

8. Ὅτι σὺ οἰκτιρήσεις
τὸ γένος Ἰσραὴλ εἰς τὸν
αἰῶνα, καὶ ἐκ ἀπώσεως. καὶ
ἡμεῖς ὑπὸ ζυγόν σου εἰς
τὸν αἰῶνα, καὶ ** μάστι-
γα παιδείας σου.

9. Κατευθύνεις ὑμᾶς ἐν
καιρῷ ἀντιλήψεώς σου καὶ
ἐλεήσαι τὸν οἶκον Ἰακώβ,
εἰς ἡμέραν ἐν ᾗ ἐπαγγεί-
λω n) αὐτοῖς.

to * illi de nobis; m)
quoniam tu misericors,
& non irasceris ut con-
sumas nos.

5. Cum habitet no-
men tuum in medio
nostri, misericordiam
assequemur.

6. Nec praevalabit
natio adversus nos,
quoniam tu protector
noster.

7. Et nos invocabi-
mus te, & tu exaudies
nos.

8. Quoniam tu mis-
reberis generis Israel in
aeternum, & non repel-
les, & nos sub jugo tuo
in seculum, & flagel-
lum ** disciplinae tuae.

9. Diriges † nos in
tempore adjutorii tui
ad miserendum Domui
Jacob: in die qua ††
annunciavero n) illis.

Ψαλμὸς

* Veluti cum restrictione, ne omnino nos perdat.

** Subintellige ὑπὸ, sub flagello disciplinae tuae.

† Gr. Dirigit.

†† Gr. annuntiabit.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομῶν ἡ,
εἰς νίκας.

Θλίψιν καὶ Φωνὴν πο-
λέμου ἤκουσε τὸ ὤς μου
Φωνὴν σάλπιγγος ἡχέ-
ουσι σφαιρὴν καὶ ὄλε-
θρον.

2. Φωνὴ λαῶ πολλῶ ὡς
αἰνέμου πολλῶ σφόδρα, ὡς
καταιγίδος πυρός πολλῶ φε-
ρομένη δι' ἐρήμου.

3. Καὶ εἶπον τῇ καρδίᾳ
μου· πᾶ ἄρα κρίνει αὐτὸν
ὁ Θεός;

4. Φωνὴν ἤκουσα ἐν Ιε-
ρουσαλήμ πόλει ἁγιάσμα-
τος.

5. Σικετρίβη ἡ ὀσφύς
μου ἀπὸ ἀκοῆς, παρελύθη
γόνυ αἰματός μου.

6. Εφοβήθη ἡ καρδιά μου,
ἐταράχθη τὰ ὀστέα
μου ὡς λίνον.

7. Εἶπον· κατευθύνουσιν
ὁδοὺς αὐτῶν ἐν δικαιοσύνῃ,
ἀνελογισάμεν τὰ κρίματα
τοῦ Θεοῦ ἀπὸ κτίσεως ἕως
καὶ γῆς, ἐδικαίωσα τὸν

Psalmus Salomoni 8.

In victorias.

Tribulationem &
vocem belli audi-
vit auris mea, vocem
tubæ sonantis eadem
& interitum.

2. Vox populi multi,
ut venti validi nimis, ut
procella ignis multi, lati
per eremum.

3. Et dixi cordi meo:
Numquid judicabit il-
lum Deus

4. Vocem audiui in
Hierusalem civitate
sanctificationis.

5. Concussi sunt lum-
bi mei ab auditione:
dissoluta est genua mea.

6. Contremuit cor
meum: turbata sunt ossa
mea, ut linum.

7. Dixi: dirigunt vias
illorum ** in justitia,
contemplatus sum judi-
cia Dei a creatione cæli,
& terræ: justificavi DE-
UM

** Gr. *viae suas*. De judiciis DEI intellige, rectam justamque
viam incedentibus.

Θεὸν ἐν τοῖς κρίμασιν
αὐτοῦ τοῖς ἀπ' αἰῶν Θ.

8. Ἀνεκάλυψεν † ὁ Θεὸς
τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν ἐναν-
τίον ἡλίου, ἔγνω πᾶσα ἡ
γῆ τὰ κρίματα δ Θεοῦ τὰ
δίκαια.

9. Ἐν κατάγαίσις κρυ-
φίοις αἱ ωστρονομίαι αὐ-
τῶν ἐν p) παροργισμῷ.

10. υἱὸς μετὰ μητρός, καὶ
πατήρ μετὰ θυγατρὸς
συνεφύροντο.

11. Ἐμοιχῶντο ἕκαστος Θ
γυναικα δ πλησίον αὐτοῦ,
συνέθεντο αὐτοῖς συνεθή-
κας μετὰ ὅρκου.

12. Περὶ γέντων τὰ ἁ-
γία δ Θεοῦ διήρπαζον, ἔκ-
δν Θ κληρονόμους λυτρε-
μαίους.

13. Ἐπάτην τὸ θυσια-
στήριον κυρίου ἀπὸ πάσης
ἀκαθαρσίας, καὶ ἐν ἀ-
φίδρῳ q) αἵματι Θ ἐμί-
αινον τὰς θυσίας ὡς κρέα
βέβηλα.

14. ἢ παρέλιπον αἱ-

um in judiciis suis quæ
sunt a seculo.

8. Revelabit † Deus
peccata eorum in con-
spectu solis, agnovit
universa terra judicia
Dei iusta.

9. In subterraneis la-
tebris iniquitates eo-
rum in p) irritatione.

10. Filius cum matre,
& pater cum filia com-
misti sunt.

11. Mœchati sunt sin-
guli cum uxore proximi
sui, convenerunt cum
illis pacta cum jura-
mento.

12. Super hæc sancta
Dei diripuerunt: non
existente hærede qui
redimeret.

13. Conculcarunt al-
tare Dei in omni im-
munditia, & in fluente
sanguinis q) polluerunt
hostias ut carnes pro-
phanas.

14. Non reliquerunt
peccatum quod non fe-

μαρ-

μαρτίαν ἣν ἔκ ἐποίησαν
ὑπὲρ τὰ ἔθνη.

15. Διὰ τοῦτο ἐκέρασεν
αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα
πλανήσεως, ἐπότισεν αὐ-
τοῖς ποτήριον οἴνου ἡ) ἀ-
κράτου εἰς μέθην.

16. ἤγαγε τὸν ἀπ' ἐ-
σχάτου τῆ γῆς, τὸν παίον-
τα κρατερῶς.

17. Ἐκρυσεν τὸν πόλε-
μόν ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ
τὴν γῆν αὐτῆς.

18. Ἀπήντησαν αὐτῷ οἱ
ἐρχόμενοι τῆ γῆς μετὰ χα-
ραῖς εἶπον αὐτῷ· ἐπαυκτῇ
ἡ ὁδὸς σου, δεῦτε, εἰσέλ-
θετε μετ' εἰρήνης.

19. Ὀμάλισαν ὁδοὺς
τραχείας ἀπὸ εἰσόδου αὐ-
τῶν, ἤνοιξαν πύλας ἐπὶ
ἱερουσαλὴμ. ἐσφάινωσαν
τείχην αὐτῆς.

20. Εἰσῆλθεν ὡς πα-
τήρ εἰς οἶκον υἱῶν αὐτῆς μετ'
εἰρήνης, ἔστησε τὰς πόδας
αὐτῆς μετ' ἀσφαλείας
πολλῆς.

21. Κατελάβετε τὰς

cissent supragentes. *

15. Propter hoc mi-
scuit illis Deus spiritum
erroris, ingurgitavit
illos calice vini meri ἡ)
ad ebrietatem.

16. Deduxit ab ex-
tremis terræ percutien-
tem fortiter.

17. Judicavit bellum
in Hierusalem, & ter-
ram ejus.

18. Occurrerunt illi
Principes terræ, cum
gaudio dixerunt illi:
Dilatata via tua, venite
ingredimini cum pace.

19. Æquarunt vias
difficiles ab introitu il-
lorum, aperuerunt
portas in Hierusalem,
coronarunt muros ejus.

20. Advenit ut Pater in
domum filiorum ἡ) ejus:
cum pace posuit pedes
suos cum securitate
multa.

21. Occupavit turreς
πυργοῦς

* i. e. gentes quasvis supergressi sunt omni genere crimi-
num.

† Gr. /μορμω.

πυργοβάρεϊς αὐτῆς, καὶ
τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ.

22. Ὅτι Θεὸς ἠγάγην
αὐτὸν μετὰ ἀσφαλείας
ἐν τῇ πλάνῃ αὐτῶν.

23. Ἀπώλεσεν ἄρχον-
τας αὐτῶν καὶ πάντα σο-
φὸν ἐν βελῇ ἐξέχεε τὸ
αἷμα τῶν οἰκόντων ἱερου-
σαλήμ, ὡς ὕδωρ ἀκα-
θαρσίας.

24. Ἀπήγαγε τὰς υἱὰς
καὶ τὰς θυγατέρας αὐ-
τῶν, αἵς ἐγένησαν ἐν βε-
βηλώσει.

25. Ἐποίησαν κατὰ τὰς
ἀκαθαρσίας αὐτῶν, κα-
θὼς οἱ πατέρες αὐτῶν.

26. Ἐμίαναν ἱερουσα-
λήμ καὶ τὰ ἡγιασμένα
τῷ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ.

27. Ἐδικαιώθη ὁ Θεὸς
ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτοῦ, ἐν
τοῖς ἔθνεσι τῆ γῆς.

28. Καὶ οἱ ὅσιοι τοῦ Θεοῦ
ὡς ἀρνία ἐν ἀκακίᾳ ἐν
μέσῳ αὐτῶν.

29. αἰνεῖ ὁ κύριος ὁ
κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν ἐν
δικαιοσύνῃ αὐτοῦ.

30. Ἴδὲ δὴ ὁ Θεὸς ἔδει-

illius, & murum Hieru-
salem.

22. Quoniam DEUS
deduxit illum, cum se-
curitate in deceptione.

23. Perdidit Princi-
pes illorum, & omnem
sapientem in consilio:
effudit sanguinem ha-
bitantium in Israel, ut
aquam immunditiae.

24. Abduxit filios, &
filias illorum, quas ge-
nuerant in profanatio-
ne.

25. Fecerunt secun-
dum immunditias suas
sicut patres eorum.

26. Polluerunt Hie-
rusalem, & sanctificata
nomini Dei.

27. Justificatus DEUS
in iudiciis suis, in gen-
tibus terrae.

28. Et Sancti Dei, ut
agni in innocentia in
medio illorum.

29. Laudabilis DO-
minus, qui iudicat o-
mnem terram in iustitia
sua.

30. Ecce nunc DEUS
ξας

ξας ἡμῖν τὸ κρίμα σὺ ἐν
τῇ δικαιοσύνῃ σου.

31. Εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτῶν τὰ κρίματά σου ὁ
Θεός. ἐδικαιώσαμεν τὸ ὄνο-
μά σου τὸ ἔντιμον εἰς αἰῶ-
νας.

32. Ὅτι σὺ Θεός ἐστις δι-
καιοσύνης, κρίνων τὸν Ἰσ-
ραὴλ ἐν παιδείᾳ.

33. Ἐπέστρεψον ὁ Θεός
τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καὶ
σὺ ἐκτῆρῃσον ἡμᾶς.

34. Συναγάγε τὴν Δι-
σποράν Ἰσραὴλ μετ' ἐλέος
καὶ χρηστότητος.

35. Ὅτι ἡ πίστις σου
μετ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς
ἐσκληρύναμεν τὸν τραχὺ-
λὸν ἡμῶν, καὶ σὺ παιδευ-
τῆς ἡμῶν εἶ.

36. Μὴ ὑπερίδῃς ἡμᾶς
ὁ Θεός ἡμῶν, ἵνα μὴ κατα-
πίῃ ἡμᾶς ἔθνη, μὴ ὄψῃ
λύξεν μὲν.

37. Καὶ σὺ εἰ ὁ Θεός
ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐπί-
στε ἡλπίσσαμεν κύριε.

ostendisti nobis judici-
um tuum in justitia tua.

31. Viderunt oculi
eorum judicia tua Deus.
Justificavimus nomen
tuum honorabile in sa-
cula.

32. Quoniam tu Deus
justitiae, judicans Israel
in correptione.

33. Convertte Domi-
ne misericordiam tuam
ad nos, & miserere no-
stri.

34. Congrega disper-
sionem Israel cum mi-
sericordia, & benigni-
tate.

35. Quoniam fides tua
in nobis, & nos obdura-
vimus * cervicem no-
stram, & tu correptor
noster es.

36. Ne contempnas
nos Deus noster, ne ab-
sorbeant nos gentes,
non existente qui redi-
mat.

37. Tu DEUS es) no-
ster ab initio, & in te
speravimus Domine.

38. Καὶ

* Obduraveramus.

38. Καὶ ἡμεῖς ἀφεξόμε-
θα * σε, ὅτι χρηστὰ τὰ
κρίματά σου ἐφ' ἡμᾶς.

39. Ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις
ἡμῶν ἡ εὐδοκία εἰς τὸν
αἰῶνα· κύριε σωτὴρ ἡμῶν
ὃ σαλευθῆσώμεθα ἐτι
τὸν αἰῶνα χρόνον.

40. Αἰνεῖς t) κύριε
ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτοῦ ἐν
ἐκκλησίᾳ ὁσίων.

41. Καὶ σὺ εὐλογημέ-
νος Ἰσραὴλ ὑπὸ κυρίου
εἰς τὸν αἰῶνα.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομών 9.
εἰς ἐλεγχον.

ΕΝ τῷ ἀπαχθῆναι
Ἰσραὴλ ἐν ἀποικη-
σίᾳ εἰς γῆν ἀλλοτρίαν,
ἐν τῷ ἀποσθῆναι αὐτοῦ
ἀπὸ κυρίου ὃ λύτρωσα μὲν
αὐτοῦ.

2. Ἀπερρίφθησαν ἀπὸ
κληρονομίας ἣ ἔδωκεν αὐ-
τοῖς κύριος ἐν πάντι ἔθνει,
ἐπὶ ἀκαταστάσει Ἰσραὴλ
κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ θεῶ.

38. Et nos sustinebimus
te, quoniam benigna
judicia tua super nos.

39. Nobis & filiis no-
stris beneplacitum in
æternum Domine Sal-
vator noster, non mo-
vebimur in æternum
tempus.

40. Laudabilis t) Do-
minus in judiciis suis, in
ore sanctorum.

41. Et tu benedictus
Israël à Domino in secu-
lum.

*Psalmus Salomoni 9.
In coargutionem.*

IN abducendo Israël
in migratione ad
terram alienam, cum
definceret illi à Domino
redemptore suo.

2. Abjecti sunt ab he-
reditate quam dedit illis
Dominus in omni gen-
te, in dispersione Israël
juxta verbum Domini.

3. Ἰσρα

* Forte ἀντὶφεξόμεθα, adhaerebimus tibi. Nam ἀπέχου
est abstinere, ut supra V. 9.

3. ἵνα δικαιωθῇς ὁ
θεὸς ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου
ἐν ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν.

4. Ὅτι σὺ κριτὴς δι-
καιῶ ἐπὶ πάντας τὰς
λαὰς τῆ γῆς.

5. ὃ δὲ κρυβήσεται
υ) ἀπὸ τῆ γνώσεως σου
πᾶς ποίων κακά.

6. Καὶ αἱ δικαιοσύναι
τῶν ὁσίων σου ἐνώπιόν σου
κύριε, καὶ ὃ κρυβήσεται
ἀνθρώπου ἀπὸ τῆ γνώ-
σεώς σου.

7. Ὁ θεός, τὰ ἔργα ἡ-
μῶν ἐν ἐκλογῇ, x) καὶ
ἐξουσία τῆ ψυχῆς ἡμῶν, &
ποιῆσαι δικαιοσύνην καὶ
ἀδικίαν ἐν ἔργοις χειρῶν
ἡμῶν.

8. Καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ
σου ἐπισκέπτεται υἱὸς ἀν-
θρώπων.

9. Ὁ ποίων δικαιοσύνην
θησαυρίζει ζωὴν ἑαυτοῦ
ᾧ κυρίου, καὶ ὁ ποίων
ἀδικα, αὐτοῦ αἵτις τῆ
ψυχῆς ἐν ἀπωλείᾳ.

10. Ταῦτα δὲ κείμενα

3. Ut justificeris Deus
injustitia tua, in iniqui-
tatibus nostris.

4. Quoniam tu iudex
justus in omnes populos
terræ.

5. Etenim non occul-
tabitur u) à cognitione
tua omnis qui facit ini-
qua.

6. Et justitiæ sancto-
rum tuorum in conspe-
ctu tuo Domine. & non
occultabitur homo à
cognitione tua.

7. Deus, opera nostra
in electione, x) & po-
testas animæ nostræ
ad faciendum justitiam,
& iniquitatem in ope-
ribus manuum nostra-
rum.

8. Et in tua justitia
visitas filios hominum.

9. Faciens justitiam
thesaurizat vitam sibi
apud Dominum, & fa-
ciens iniqua ipse est cau-
sa animæ in perditio-
ne.

10. Nam judicia Do-
κυρίε

κύριον ἐν δικαιοσύνῃ κατ'
ἄνδρα καὶ οἶκον.

11. Τίνι φητεύσῃ ὁ
θεὸς εἰ μὴ τοῖς ἐπικαλε-
σάμενοις τὸν κύριον;

12. Καθαρίσει ἐν ἀ-
μαρτίαις ψυχὴν, ἐν ὁμο-
λογίᾳ, ἐν ἐξηγορίαις.

13. Ὅτι αἰσχύνῃ ἡμῖν καὶ
τοῖς προσώποις ἡμῶν πρὸς
πάντων.

14. Καὶ τίνι ἀφήσῃ
ἀμαρτίας, εἰ μὴ τοῖς ἡ-
μαρτηκόσι;

15. Δικαίως ἐυλογήσεις,
καὶ οὐκ ἐυθωεῖς πρὸς ὧν
ἤμαρτον, καὶ ἡ χρηστότης
σου πρὸς ἀμαρτανόλους ἐν
μεταμελείᾳ.

16. Καὶ νῦν σὺ ὁ θεὸς
Ἰσραὴλ, ὅτι σὺ ἐσ μὲν, καὶ
μὴ ἀποστήσεις ἔλεόν σου
ἀπὸ ἡμῶν, ἵνα μὴ ἐπι-
θῶνται ἡμῖν.

17. Ὅτι σὺ ἠρέτισας τὸ
σπέρμα Ἀβραάμ (ὡς) ^ἡ
πάντα τὰ ἔθνη.

18. Καὶ ἔθες τὸ ὄνομα
σου ἐφ' ἡμᾶς κύριε, καὶ οὐ
καταπαύσῃς εἰς τὸν αἰῶνα.

mini in iustitia, juxta
virum & domum.

11. Cui benignus erit
DEus nisi invocantibus
Dominum?

12. Mundabit ani-
mam in peccatis, in
confessione, in accusa-
tionibus.

13. Quoniam vere-
cundia nobis & facie-
bus nostris in omnibus.

14. Et cui dimittet
peccata nisi * peccanti-
bus?

15. Justos benedices,
& non punies pro qui-
bus peccarunt, & be-
nignitas tua erga pecca-
tores in pœnitentia.

16. Et nunc tu DEus
Israel, quoniam tui su-
mus, & non separabis
misericordiam tuam a
nobis, ne irruant in nos.

17. Quoniam tu ele-
gisti semen Abraam prae
omnibus gentibus.

18. Et pone nomen
tuum super nos Domi-
ne, & non deficiat in
æternum.

19. Ἐν Διαθήκῃ διέθα-
τοῖς πατράσιν ἡμῶν πρὸς
ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἐλπίζομεν
ἐπὶ σέ ἐν ἐπιστροφῇ ψυ-
χῆς ἡμῶν.

20. Τῇ πυρίᾳ ἢ ἐλεη-
μοσύνῃ ἢ ἐπὶ οἶκον Ἰσρα-
ὴλ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ γ)
ἔτι τέλει.

Τῷ Σαλομῶνι.

Μακάριος ἀνὴρ ὃς
κύριος ἐμνήσθη ἐν
ἐλέγχῳ, καὶ ἐκυκλώθη
2) ἀπὸ ὁδοῦ πονηρῆς ἐν
μάστιγι, καὶ καθαρῶθη-
ναι ἀπὸ ἁμαρτίας ὅτι μὴ
πληθύνει.

2. Ὁ ἐτοιμάζων νῶτον
εἰς μάστιγας καθαρῶθη-
σεται, χρηστὸς δὲ ὁ κύ-
ριος τοῖς ὑπομνήσσι παι-
δείαν.

3. Ὁρθώσει δὲ ὁδοὺς
δικαίων, καὶ ἀλλοτρίψει
ἐν παιδείᾳ.

4. Καὶ τὸ ἔλεος πυρίᾳ
ἐπὶ τῆς ἀγαπῶντας αὐ-

19. In testamento
promifisti patribus no-
stris super nos, & nos
speramus in te in con-
versione animarum no-
strarum.

20. Domini miseri-
cordia super domum
Israel in seculum & ad-
huc γ) in finem.

Hymnus Salomoni IO.

BEatus vir cujus re-
cordatur Dominus
in reprehensione, &
qui deviavit 2) a via ma-
litiæ in flagello, & ut
mundetur a peccato quo
non sit plenus.

2. Qui præparat terga
ad flagella, mundabi-
tur, benignus * Domi-
nus patientibus disci-
plinam.

3. Rectas faciet justo-
rum semitas, & non
obliquabit in corre-
ptione.

4. Et misericordia
Domini super diligen-

Οοο 2

τῶν

¶ Οἱ, bonus enim.

τὸν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ μνη-
σθήσεται κύριος τῶν δού-
λων αὐτοῦ ἐν ἐλέει.

5. Ἡ μαρτυρία ἐν νόμῳ
ἀγαθήκης αἰώνως· ἡ μαρ-
τυρία κυρίου ἐπὶ ὁδοῦ ἀν-
θρώπων ἐν ἐπισκοπῇ.

6. Δίκαιος καὶ ὅσιος
κύριος ἡμῶν κρίμασιν
αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ
Ἰσραὴλ αἰνέσει τὸ ὄνομα
κυρίου ἐν εὐφροσύνῃ.

7. Καὶ ὅσιοι ἐξομολογή-
σονται ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ,
καὶ πτωχοὺς ἐλεήσει ὁ Θεὸς
ἐν εὐφροσύνῃ Ἰσραὴλ.

8. Ὅτι χρηστὸς καὶ ἐλεῆ-
μων ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα,
καὶ συναγαγαὶ Ἰσραὴλ
δοξάσῃσι τὸ ὄνομα κυρίου.

9. Τὸ κυρίον ἡ σωτη-
ρία ἐπ' εἰκὸν Ἰσραὴλ εἰς
εὐφροσύνην α) αἰώνιον.

tes illum in veritate, &
recordabitur Dominus
servorum suorum in
misericordia.

5. Testimonium in
lege testamenti æterni,
testimonium Domini
in semitas hominum in
visitatione.

6. Justus & sanctus
Dominus noster judi-
ciis suis in æternum, &
Israel laudabit nomen
Domini in lætitia.

7. Et sancti confite-
buntur in Ecclesia po-
puli, & pauperum mise-
rebitur Deus in lætitia
Israel.

8. Quoniam suavis &
misericors Deus in se-
cula, & Synagoga Israel
glorificabunt nomen
Domini.

9. Domini salus in
domo Israel, in lætitiā
α) æternā.

Τῷ Σαλομών εἰς προσδο-
κίαν.

Ψαλμὸς ια΄.

Σαλπίσσατε ἐν Σιών, ἐν
σάλπιγγι σημασίας ἀγί-
ων.

2. Κηρύττετε ἐν ἱερουσα-
λήμ φωνὴν εὐαγγελιζο-
μένην, ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς
ἐν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐπισκο-
πῇ αὐτῶν.

3. Στήθεϊ ἱερουσαλήμ
ἐφ' ὑψηλῶν, καὶ ἴδε τὰ
τέκνα σου ἀπὸ ἀνατολῶν
καὶ δυσμῶν, συνηγμένα εἰς
ἀπαξ ὑπὸ κυρίου.

4. Ἀπὸ βορρᾶ ἔρχονται,
τῇ εὐφροσυνῇ σου Θεὸς αὐ-
τῶν ἐκ νήσαν μακρόθεν
συνήγαγεν αὐτοὺς ὁ Θεός.

5. Ὅρη ὑψηλὰ ἐταπεί-
νωσεν εἰς ὀμβλισμὸν αὐ-
τοῖς.

6. Οἱ βουνοὶ ἔφυγον ἀπὸ
εἰσόδου αὐτῶν, οἱ δρυμοὶ
b) ἐσκίασαν αὐτοῖς ἐν τῇ
παρόδῳ αὐτῶν.

7. Πᾶν ξύλον εὐωδίας
ἀνέτεκλεν αὐτοῖς ὁ Θεός,
ἵνα παρέλθῃ Ἰσραὴλ ἐν

Salomoni in Exprella-
tione.

Psalms 11.

BUccinate in Sion, in
tuba significationis
Sanctorum.

2. Prædicate in Hieru-
salem vocem annuncii-
antis bona, quoniam
misertus DEUS in Israel
in visitatione illorum.

3. Sta Hierusalem in
alto, & vide filios tuos
in oriente & occidente
congregatos simul a Do-
mino.

4. Ab aquilone ve-
nient, lætitia DEI sui ex
meridie, a longinquo
congregavit eos Deus.

5. Montes sublimes
humiliavit illis in pla-
nitiam.

6. Colles fugerunt ab
introitu illorum, ne-
mora b) obumbrabant
illis in transitu suo.

7. Omne lignum
odoriferum pullulavit *
illis, DEUS, ut transeat

Οοο 3

ἐπι-

* Gr. prædixit in eorum gratiam Deus.

ἡπισκοπῇ δόξης Θεῷ αὐ-
τῶν.

8. Ἐνδύσαι Ἱερουσαλήμ
τὰ ἱμάτια τῆς δόξης σου,
ἐτοίμασον τὴν στολὴν τῆς
ἀγιάσματος σου, ὅτι ὁ
Θεὸς ἐλάλησεν ἀγαθὸν
Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
ἔτι.

9. Ποίησαι κύριε ὡς
ἐλάλησεν ἐπὶ Ἰσραὴλ καὶ
ἐν Ἱερουσαλήμ· ἀναστήσαι
κύριε τὸν Ἰσραὴλ εἰς
τὸν αἰῶνα καὶ ἔτι.

Τῷ Σαλομῶν ἐν γλώσῃ
ὡδονόμων.

Ψαλμὸς β΄.

Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυ-
χήν μου ἀπὸ ἀνδρός
ὡδονόμου καὶ πονηροῦ, ἀπὸ
γλώσσης ὡδονόμου καὶ ψι-
θύρου, καὶ λαλήσεως ψευδῆ καὶ
δόλια.

2. Ἐν ποιήσει ἀγαθοφῆς
οἱ λόγοι τῆς γλώσσης ἀν-
δρός πονηροῦ, ὥστε ἐν ᾧ

Israel in visitation glo-
riz DEI sui.

8. Indue Hierusalem
vestimenta gloriæ tuæ,
præpara stolam sanctifi-
cationis tuæ, quoniam *
locutus bonum Israel in
æternum & amplius.

9. Faciet ** Dominus
quæ locutus est in Israel
& in Hierusalem, susci-
tabit Dominus Hieru-
salem in æternum &
amplius.

Salomoni in lingua iniquo-
rum.

Psalmus 12.

Domine libera ani-
mam meam a viro
prævaricatore & iniquo,
a lingua transgresso-
ris & susurronis, & lo-
quente mendacia & do-
losa.

2. In opere obliquita-
tis verba linguæ viri
iniqui tanquam ignis in

Asa

* Gr. addit : Domine.

** Gr. Faciet, & mon : suscitabit.

λαπὺρ ἀνάπτον καλάμην
αὐτῆς.

3. Ἡ παροικία αὐτῆς
ἐμπλήσασθαι οἴκους ἐν γλώσση
ψευδῇ, ἐκκόψαι δένδρα
εὐφροσύνης φλογίζουσης
τῶν θανόντων.

4. Συγχέαι τῶν θανόντων
οἴκους ἐν πολέμῳ χείλεσι
ψιθύροις, μακρύναι δὲ θεὸς
αὐτὸ ἀκαίων κυρίου. c)

5. Ἐν πυρὶ φλογὸς
γλώσσα ψιθύρου ἀπόλοι-
το ἀπὸ ὁσίων.

6. Φυλάξαι κύριος
ψυχὴν ἡσύχιον μισῶσαν
δικαιοσύνην, καὶ κατενθύναι
κύριος ἄνδρα ποιεῖντα
εἰρήνην ἐν οἴκῳ.

7. Τῇ κυρίῳ ἡ σωτηρία
ἐπὶ Ἰσραὴλ παῖδα αὐτῆς
εἰς τὸν αἰῶνα.

8. Καὶ ἀπόλονται οἱ ἀ-
μαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου
κυρίου ἀπαξ, καὶ ὅσοι
κυρίῳ κληρονομήσασιν ἐ-
παγγελίας κυρίου.

area incendens stipu-
lam ejus.

3. Vicinia ejus imple-
bit † domos in lingua
falsa, ut percutiat ††
arbores inflammante la-
titia transgressoris.

4. Confunde domos
iniquas in bello labiis
sufurronis, elonga Deus
ab innocentibus c) igni-
tabulum.

5. In igne flammæ
lingua sufurrans pereat
a sanctis.

6. Custodiat Domi-
nus animam tacentem
quæ odit injustos, & di-
rigat Dominus virum
facientem in domo pa-
cem.

7. Domini salus in
Israel filio suo in æter-
num.

8. Et pereant pecca-
tores a facie Domini se-
mel, & sancti Domini
hereditent in promissio-
ne Domini.

Ὅσο 4

Ψαλ.

† Gr. ad implendum.

†† Exscindite (o Deus) arbores flagrantis latitiae pecca-
toris.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομῶν ιγ.
 πρὸς τὰς ἀκλήσεις τῶν δικαίων.

Psalmus Salomoni 13. Consolatio justorum.

Δεξιά κυρίε * ἐπέσασέ με, δεξιά κυρίε ἐφείσατο ἡμῶν.

* ἐπέσασε.

2. Ὁ βραχίον κυρίε ἔσωσεν ἡμᾶς ἀπὸ ρομφαίας ἀπορρευομένης, ἀπὸ λιμῆ καὶ θανάτου ἀμαρτωλῶν.

3. Θηρία ἐπιδράμον αὐτοῖς πονηρὰ ἐν τοῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ἐτίλλον σάρκας αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς μύλαις αὐτῶν ἔθλων ὅσα αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀπάντων ἐρύσατο ἡμᾶς κύριος.

4. Ἐταράχθη ὁ ἀσεβὴς διὰ τὰ ὀφρπλώματα αὐτοῦ, μήποτε συμπαρληφθῇ μετὰ τῶν ἀμαρτωλῶν.

5. Ὅτι δεινὴ καταστροφὴ ἔσται ἀμαρτωλῶν, καὶ ἔχ' ἀψέλας δικαίαι ἐκ πάντων τῶν ἔθνων ἔσθ'.

6. Ὅτι ἔχ' ὁμοίαν παιδείαν τῶν δικαίων ἐν ἀγνοίᾳ,

Dextera Domini conciliavit me, dextera Domini percipit nobis.

2. Brachium Domini salvabit ** nos a romphaea transeunte, a fame & morte peccatorum.

3. Ferænoxia accurrebant illis in viis illorum, laniabant carnes eorum, & in molis tundebant ossa eorum, & ex his omnibus liberavit nos DEUS.

4. Turbatus est impius propter peccata sua, ne quando simul comprehendatur cum peccatis.

5. Quoniam gravis subversio peccatoris, & non attinget justum quicquam ex his omnibus.

6. Quoniam non similis correptio justo-

* Salvasit. † Οἱ, cum peccatoribus.

καὶ ἡ καταρροφὴ τῶν ἀμαρτωλῶν.

rum in ignorantia & subversio peccatorum.

7. Ἐν πείσολῃ παιδεύεται δίκαιος ἵνα μὴ ἐπὶ χαρῇ ὁ ἀμαρτωλὸς τῷ δίκαιῳ.

7. In occulto castigatur justus, ne † insultet peccator justo.

8. Ὅτι νουθετήσεται δίκαιον εἰς υἱὸν ἀγαπήσεως, καὶ ἡ παιδεία αὐτοῦ εἰς πρωτότοκον.

8. Quoniam admonabit justum ut filium dilectionis, & disciplina ipsius ut primogeniti.

9. Ὅτι φείσεται κύριος τῶν ὁσίων αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀρθρώματα αὐτῶν ἐξαλείψει ἐν παιδείᾳ, ἡ δὲ ζωὴ τῶν δικαίων εἰς τὸν αἰῶνα.

9. Quoniam parceret Dominus sanctis suis, & delicta illorum delebit in correptione, nam vita justorum in æternum.

10. Ἀμαρτωλοὶ ᾗ ἀρῇ-σονται εἰς ἀπώλειαν, καὶ οὐκ εὐρεθήσεται ἡ μνημόσυνον αὐτῶν ἔτι.

10. Peccatores elebuntur in perditionem, & non invenietur memoria d) eorum amplius.

11. Ἐπὶ ᾗ τὰς ὁσίας τὸ ἔλεος κυρίου, καὶ ἐπὶ τὰς φοβημένας αὐτὸν τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

11. Super sanctos misericordia Domini, & super timentes illum misericordia ejus.

Ἦμνος τῷ Σαλομώνι 14.

Hymnus Salomoni 14.

Πίσις κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, τοῖς ὑπομνήσι

Fidelis DEUS diligentibus eum in veritate, & sustinenti-

Οοο 5.

παι.

† Gr. no latetur super justo peccator.

παιδείαν αὐτοῦ, τοῖς πο-
ρευομένοις ἐν δικαιοσύνῃ
πρᾶγματων αὐτοῦ, ἐν νό-
μῳ ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν εἰς
ζωὴν ἡμῶν.

2. Ὅσοι κυρίῳ ζήσουσιν
ἐκ αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ
ὁρᾷ δεισθεῖς κυρίῳ ε) τὰ
ξύλα τῆς ζωῆς ὅσοι αὐτοῦ.

3. Ἡ φυτεία αὐτῶν ἐρ-
μιζωμένη εἰς τὸν αἰῶνα, ἐκ
ἐκτιλήσουσιν πάσας τὰς
ἡμέρας, ὅτι ἡ μερίς καὶ ἡ
κληρονομία τῷ Θεῷ ἐστὶν ὁ
Ἰσραὴλ.

4. Ὅχι ὥτως οἱ ἁμαρτω-
λοὶ f) καὶ ὁρᾷ νομοί, οἱ
ἠγάπησαν ἡμέραν ἐν με-
τοχῇ ἁμαρτίας αὐτῶν, ἐν
μικρότητι σαπρίας ἐν ἐπι-
θυμίᾳ αὐτῶν.

5. Καὶ ἐκ ἐμνήσθησαν
τῷ Θεῷ, ὅτι ἐδοὺ ἀνθρώ-
πων γνωστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ
ἀλλὰ παντός, καὶ ταμιεῖα
καρδίας ἐπίσταται πρὸς τὸ
γενέσθαι.

6. Διὰ τὸ ἡ κληρονο-
μία αὐτῶν αἴδης καὶ σκό-
τος, καὶ ἀπώλεια, καὶ

bus correptionem ejus,
ambulantibus in justitia
præceptorum ejus in le-
ge, sicut mandavit nobis
ad vitam nostram.

2. Sancti Domini vi-
vent in ipso in æter-
num, paradus Domi-
ni e) ligna vitæ sancti
ejus.

3. Plantatio illorum ra-
dicata in seculum, non
evellentur omnibus die-
bus, quoniam pars & he-
reditas DEI est Israel.

4. Non sic peccatores
f) & iniqui, qui dilexe-
runt diem in participa-
tione peccati.* illorum,
in parvitate putredinis
in concupiscentia sua.

5. Et non sunt recor-
dati DEI, quoniam via
hominum notæ in con-
spectu ejus semper, &
penetrabilia cordis novit
antequam fiant.

6. Propter hoc here-
ditas illorum infernus
& tenebræ & perditio,

ἔχ

καὶ οὐρεθήσονται ἐν ἡμέρᾳ
ἐλεῖς δικαίων.

& non invenientur in
die misericordiae iusto-
rum.

7. Οἱ ᾧ ὅσιοι κυρίᾳ κλη-
ρονομήσουσι ζωὴν ἐν εὐ-
φροσύνῃ.

7. Sancti autem Do-
mini hæreditabunt vi-
tam in lætitia.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομών ἱε.
μετ' ᾠδῆς.

*Psalms Salomoni 15.
Cum Cantico.*

ΕΝ τῷ θλίβεσθαι με
ἐπεκαλεσάμην τὸ
ὄνομα κυρίᾳ εἰς βοήθειαν
ἤλπισα ὃ Θεὸς Ἰακώβ, καὶ
ἐσώθην.

CUM tribularer, in-
vocavi nomen Do-
mini, in adjutorio spe-
ravi DEI Jacob, & sal-
vus sum.

2. Ὅτι ἐλπίς καὶ κατα-
φυγὴ τῶν πτωχῶν σὺ ὁ
Θεός.

2. Quoniam spes &
refugium pauperum tu
DEUS.

3. Τίς γὰρ ἰχύει, ὁ
Θεός, εἰ μὴ ἐξομολογή-
σασθαι σοι ἐν ἀληθείᾳ.

3. Quis enim * potest,
DEUS, nisi confiteatur
tibi in veritate?

4. Καὶ τί δυνατὸς ἄν-
θρωπος, εἰ μὴ ἐξομολο-
γήσασθαι τῷ ὀνοματί σου.

4. Et quid potest ho-
mo, nisi confiteatur
nomen tuum?

5. Ψαλμὸν καὶ αἶνον
μετ' ᾠδῆς ἐν εὐφροσύνῃ
σαρκίας, καρπὸν χαλῆων
ἐν ὀργάνῳ ἡρμοσμένῳ
γλώσσης, ἀπαρχὴν χει-

5. Psalmum & laudem
cum cantico in lætitia
cordis, fructum labio-
rum in organo præpa-
rato lingvæ, primitias

λεων

* Quis potest Tibi, o DEUS, gratias ex animo non
agere?

λέων ἀπὸ καρδίας ὁσίας
καὶ δικαίας.

6. Ὁ ποιῶν ταῦτα ἔ-
σχαλευθήσεται εἰς τὸν
αἰῶνα ἀπὸ κακοῦ, φλόξ
πυρὸς καὶ ὀργὴ ἀδίκων
ἐχᾶψεται αὐτοῦ.

7. Ὅτι ἂν ἐξέλθῃ ἐπὶ
ἀμαρτωλὺς ἀπὸ προσώπου
κυρίου, ὀλοθρεύσεται πᾶσαν
ὑπόστασιν ἀμαρτωλῶν.

8. Ὅτι τὸ σημεῖον ἔ-
στι ἐπὶ δικαίους εἰς σω-
τηρίαν, λιμὸς καὶ ρομφαία
καὶ θάνατος † μακρὰν
ἀπὸ δικαίων.

9. Φεύξονται γὰρ ὡς
διωκομένης λιμὸς ἀπὸ ὁσί-
ων, καταδιώξεται ἡ ἀ-
μαρτωλὺς καὶ κατὰλή-
ψεται, καὶ ἔκ ἐκφεύξον-
τοι ποιῶντες ἀνομίαν τὸ κρι-
μα κυρίου, ὡς ὑπὸ πολε-
μίων ἐμπείρων καταλη-
φθήσονται.

10. Τὸ γὰρ σημεῖον ἀ-
πωλείας ἐπὶ ἔ μετώπῳ
ἐκείνων.

11. Καὶ ἡ κληρονομία

labiorum a corde san-
cto & iusto.

6. Faciens hæc non
movebitur g) in æter-
num a malo, flamma
ignis & ira iniquorum
non attinget eum.

7. Quia venit super
peccatores a facie Do-
mini, ad perdendam
omnem substantiam
peccatorum.

8. Quoniam signum
Domini super iustos in
salutem, fames, rom-
pha † & mors longe a
iustis.

9. Nam fugient tan-
quam persequente fa-
me a sanctis, persegue-
tur peccatores & appre-
hendet & non fugient *
facientes iniquitatem
judicium DEI, tanquam
a bellatoribus expertis
comprehendentur.

10. Nam signum per-
ditionis in fronte illo-
rum.

11. Et hereditas pec-
τῶν

† Gladius.

* Gr. non effugiunt.

τῶν ἀμαρτωλῶν ἀπώλεια
καὶ σκότος, καὶ αἱ ἀνο-
μίας διώξονται αὐτὰς ἕως
αἰῶνος καὶ κάτω.

12. Ἡ κληρονομία αὐ-
τῶν ἔχει εὐρεθῆσθαι τοῖς
τέκνοις αὐτῶν.

13. Αἱ γὰρ ἀνομίαι
ἐξερημώσουσιν οἴκους ἀμαρ-
τωλῶν, καὶ ἀπωλῆνται
οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως κυρίου εἰς τὸν αἰῶ-
να.

14. Ὅτ' ἂν ἐπισκέ-
πτηται ὁ Θεὸς τὴν γῆν ἐν
κρίματι αὐτῶν, ἀποδῆναι
ἀμαρτωλοῖς εἰς τὸν αἰῶνα
χρόνον.

15. Οἱ ᾧ φοβέμενοι τὸν
κύριον ἐλεηθήσουσιν ἐν
αὐτῇ, καὶ ζήσουσιν ἐν τῇ
ἐλεημοσύνῃ τοῦ Θεοῦ αὐτῶν.

Ψαλμὸς τοῦ Σαλομών 15.
εἰς ἀντίληψιν.

ΕΝ τῷ νυτᾶσαι ψυ-
χήν μου ἀπὸ κυ-
ρίου, ὥστε μικρὸν αἰλί-

catorum perditio, &
tenebræ, & iniquitates
illorum sequentur eos
usque ad inferos.

12. Hereditas illorum
non invenietur † in fi-
liis suis.

13. Etenim iniquita-
tes desolabunt domos
peccatorum, & peri-
bunt peccatores in die
judicii Domini in æter-
num.

14. Quando visitave-
rit DEUS terram in judi-
cio suo, ut retribuatur
peccatoribus in æter-
num tempus.

15. Timentes autem
Dominum misericor-
diam consequentur in
illa, & vivent in miseri-
cordia DEI sui.

*Psalmus Salomoni 16.
In adjutorio.*

CUm dormitaret a-
nima mea, Do-
mine, pene lapsus *
ᾤησα

* Gr. a filiis ipsorum.

* Gr. a Deo pene prolapsus esset in gravitate somni.

Θησα ἐν κατὰφορᾷ h)
ὑπνῶ.

2. Τῷ μακρὰν ἀπὸ Θεῷ
παρ' ὀλίγον ἐξεχώθη ἡ
ψυχὴ μου εἰς θάνατον,
σύνεγγυς πυλῶν αἴθερ μέλα
ἀμαρτωλῶν.

3. Ἐν τῷ διενεχθῆναι
ψυχὴν μου ἀπὸ κυρίου Θεοῦ
Ἰσραὴλ, εἰ μὴ ὁ κύριος
ἀντελάβετό μου τῷ εὐερεῖ
αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

4. Ἐνυξέ με ὡς κέντρον
ἵππου ἐπὶ τὴν γρηγόρησιν
αὐτοῦ, ὁ σωτήρ καὶ ἀντιλή-
πτωρ μου ἐν παντί κρηρῶ
ἔσωσέ με.

5. Ἐξομολογήσομαί σοι
ὁ Θεός, ὅτι ἀντελάβετό μου
εἰς σωτηρίαν, καὶ ἔκ ἐλ-
λογίσω με μέλα τῶν ἀ-
μαρτωλῶν εἰς ἀπώλειαν.

6. Μὴ ἀποσῇς τὸ ἔ-
λεός σου ἀπ' ἐμοῦ ὁ Θεός,
μηδὲ τὴν μνήμην σου ἀπὸ
καρδίας μου ἕως θανάτου.

DEI in correptione h)
somnia.

2. Cum longe a DEO
essem, pene adveniret
anima mea in mortem,
prope portas inferni
cum peccatore.

3. Cum discederet a-
nima mea a Domino
DEO Israel, nisi Domi-
nus præveniret me mi-
sericordia sua in æter-
num.

4. Pupugit me ut cal-
car equi ad vigiliam
suam Salvator & defen-
sor, in * tempore salva-
vit me.

5. Confitebor tibi
DEUS quoniam ** præ-
occupas me ad salutem,
& non † reputabo me
cum peccatoribus in
perditionem.

6. Ne amoveas mise-
ricordiam tuam a me
DEUS, nec memoriam
tuam a corde meo usque
ad mortem.

7. Ἐπι-

* Gr. omni tempore.

** Suscepisti.

† Gr. non reputasti.

7. Ἐπικράτησόν με ὁ
θεὸς ἀπὸ αἰμαρτίας πονη-
ρᾶς, καὶ ἀπὸ πάσης γυ-
ναικὸς πονηρᾶς σκανδαλι-
ζέσης ἀφρονα.

8. Καὶ μὴ ἀπατησάτω
με κάλλος γυναικὸς τῷ ὁρ-
μοῦσῃ, καὶ παντὸς ὑπο-
πειμνύς ἀπὸ αἰμαρτίας
αἰνωφελῆς.

9. Τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
με κατεύθυνον ἐν τόπῳ
σῶ, καὶ τὰ διαβήματά
με ἐν τῇ μνήμῃ σου δια-
φύλαξον.

10. Τὴν γλῶσσαν με
καὶ τὰ χεῖλη με ἐν λόγοις
ἀληθείας πείσειλον, ὀρ-
γὴν καὶ θυμὸν ἄλογον μα-
κρὰν ποίησον ἀπ' ἐμεῦ.

11. Γογγυσμὸν καὶ ὀλι-
γοψυχίαν ἐν θλίψει μα-
κρῶν ἀπ' ἐμεῦ, εἰάν αἰ-
μαρτήσω ἐν τῷ σε παι-
δεύειν i) εἰς ἐπιστροφὴν.

12. Εὐδοκία ἢ μετὰ
ἡλαρότητι* στήριξον τὴν
ψυχὴν με. ἐν τῷ ἐνιχυσαί

7. Tene me DEUS a
peccato maligno, & ab
omni muliere mala-
quæ offendit insipien-
tem.

8. Et ne pessundet me
pulchritudo mulieris
iniquæ, & omnis sub-
jecti a peccato inutili.

9. Opera manuum
mearum dirige in lo-
cum tuum, & gressus
meos in memoria tua
custodi.

10. Linguam meam
& labia mea in verbis
veritatis protege, iram
& furorem irrationa-
lem longe fac a me.

11. Murmurationem
& pusillanimitatem in
tribulatione elonga a
me, si peccavero cum
animadvertis i) in cor-
rectione. *

12. In complacentia
cum hilaritate firma
animam meam, cum tu
roboraveris animam

66

σε τὴν ψυχὴν μου ἀρκέσαι
μοι τὸ δοθέν.

13. Ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐνι-
σχύσης, τίς ὑφέξειαι παι-
δείαν ἐν πενίᾳ;

14. Ἐν τῷ ἐλέγχει-
σθαι ψυχὴν ἐν χειρὶ σα-
πείας αὐτῆς, ἡ δοκιμα-
σία σου ἐν σαρκὶ αὐτῆς καὶ
ἐν θλίψει πενίας.

15. Ἐν τῷ ὑπομένειναι
δίκαιον ἐν τέτοις ἐλεηθή-
σεται ὑπὸ κυρίου.

Ψαλμὸς 17. τῷ Σαλομών.
μετ' ᾠδῆς τῷ βασιλεῖ.

Κύριε σὺ αὐτὸς βα-
σιλεὺς ἡμῶν εἰς τὸν
αἰῶνα καὶ ἔτι, ὅτι ἐν σοὶ
ὁ Θεὸς καυχήσεται ἡ ψυχὴ
ἡμῶν.

2. Καὶ τίς ὁ χρόνος
ζωῆς ἀνθρώπου ἐπὶ τῇ
γῆς, καὶ τὸ χρόνον αὐτοῦ,
καὶ ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἐπ' αἰ-
ῶνα;

3. Ἡμεῖς δὲ ἐλπίζομεν

meam, sufficit mihi hoc
† donum.

13. Quoniam nisi tu
fulcieris, quis sustinebit
correctionem in ino-
pia?

14. Cum castigaretur
anima in manibus pu-
tredinis suae, benepla-
citur tuum in carne
ejus, & in tribulatione
inopiae.

15. Cum sustineat ju-
stus in his, misericor-
diam consequetur a Do-
mino.

*Psalms 17. Salomoni.
Cum cantico, Regi.*

Domine tu ipse Rex
noster in æternum
& adhuc, quoniam in
te DEus gloriabitur ani-
ma nostra.

2. Et quod tempus
vitæ hominis super ter-
ram juxta tempus suum,
& spes ejus in ipso?

3. Nos speramus in
ἐπὶ

† Gr. satis est quod tu mihi dedisti.

ἐπὶ Θεὸν τὸν σωτήρα ἡ-
μῶν, ὅτι τὸ κράτος ἔ-
στιν ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα
μετ' ἐλέος.

4. Καὶ ἡ βασιλεία ἔ-
στιν ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα
ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐν κρίσει.

5. Σὺ κύριε ἡρετίσας
τὸν Δαυὶδ βασιλέα ἐπὶ
Ἰσραὴλ, καὶ σὺ ὤμοσας
αὐτῷ ὡς ἔστιν σπέρμα ἡ-
αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, ἔ-
μη ἐκλείπεν ἀπέναντί σου βα-
σιλείαν αὐτοῦ.

6. Καὶ ἐν ταῖς ἁμαρ-
τίαις ἡμῶν ἐπανεστήσαν
ἡμῖν ἁμαρτωλοὶ, ἐπέθεν-
το ἡμῖν, καὶ ἐξώσαν ἡμᾶς
ὡς ὅτε ἐπαγγείλω κ) μετὰ
βίας ἀφείλοντο.

7. Καὶ ὡς ἐδόξασαν τὸ
ὄνομά σου τὸ ἑντιμον ἐν
δόξῃ, ἐθεντο βασίλειον Ι)
αἰντὶ ὑψους αὐτῶν.

8. Ἠρήμωσαν τὸν θρό-
νον Δαυὶδ ἐν ὑπερηφα-
νίᾳ ἀλαλάγμα ἡ-
αὐτοῦ σὺ ὁ Θεὸς καταβαλὼς

DEO Salvatore nostro,
quoniam potentia DEI
nostri in seculum cum
misericordia

4. Et regnum DEI
nostri in æternum su-
per gentes in iudicio.

5. Et tu Domine ele-
gisti David Regem super
Israel, & tu jurasti illi su-
per femine ejus in secu-
lum, ut non declinaret
in conspectu tuo reg-
num ejus.

6. Et in peccatis no-
stris insurrexerunt no-
bis peccatores, irue-
runt in nos, expulerunt
nos quibus non * an-
nunciem, k) cum vio-
lencia abstulerunt.

7. Et non glorifica-
runt nomen tuum ho-
norabile, in gloria po-
suerunt diadema Ι) pro
altitudine sua.

8. Desolarunt thro-
num David in superbia
jubilationis, & tu Deus
dejicies illos, & tolles

Ρρρ

αὐτοὺς

* Gr. quibus non mandasti, qui te non norunt.

τοὶ quibus non annuntiasti es,

αὐτῶν, καὶ ἀρεῖς τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς.

9. Ἐν τῷ ἐπαναστῆναι αὐτοῖς ἄνθρωπον ἀλλότριον γένος ἡριτῶν. m)

10. Κατὰ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν ἀποδώσεις αὐτοῖς ὁ Θεός. εὐρεθεῖη n) αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

11. Κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐλεήσει αὐτὸς ὁ Θεός, ἐξηρέυνησε τὸ σπέρμα αὐτῶν καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸς.

12. Πιστὸς ὁ κύριος ἐν πᾶσι τοῖς κρίμασιν αὐτοῦ τὰ ποιῇ ἐπὶ τὴν γῆν.

13. Ἠρέμωσεν ὁ ἀνεμὸς τὴν γῆν ἡμῶν ἀπὸ ἐνοικητῶν αὐτῆς, ἠφάνισαν νεόν καὶ πρεβύτην καὶ τέκνα αὐτῶν ἅμα.

14. Ἐν ὀργῇ καὶ ὀργῇ αὐτοῦ ἐξαπέστειλεν αὐτὰ ἕως ἐπὶ θυσμῶν, καὶ τὰς ἀσχοῖας

semen suum † de terra.

9. Cum insurgeret †† illis homo genere m) bellatorum.

10. Secundum peccata eorum retribues ipsis, DEus, inveniant illi n) secundum opera eorum.

11. Secundum opera eorum miserebitur eorum DEus, scrutatus est semen eorum & non liberavit* eos.

12. Fidelis Dominus in omnibus judiciis suis quae facit super terram.

13. Desolavit ventus terram nostram ab inhabitantibus eam, ob-
ruerunt ** juvenem &
senem & filios eorum una.

14. In ira decoris ejus dimisit illa usque ad occasum, & principes ter-

††

† Gr. ipsorum.

†† Gr. Cum excitabis in illos hominem qui alienum genus occidat. infra v. 23. & 47.

* Non dimisit eos. Gr.

** Peremerunt.

τῇ γῆς εἰς ἐμπαιγμὸν, καὶ
ἐκ ἐφείσατο.

15. Ἐν ἀλλοτριότητι ὁ
ἐχθρὸς ἐποίησεν ὑπερη-
φανίαν, καὶ ἡ καρδία
αὐτοῦ ἀλλοτρία ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν.

16. Καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλὴμ,
καθὼς καὶ τὰ ἔθνη ἐν
ταῖς πόλεσι τοῖς θεοῖς
αὐτῶν.

17. Καὶ ἐπεκράτην αὐ-
τῶν οἱ υἱοὶ τῆς Διαθήκης
ἐν μέσῳ ἐθνῶν συμμί-
κτων, ὅτε ἦν ὁ ποιῶν ἐν
αὐτοῖς ἐν μέσῳ Ἱερουσα-
λὴμ ἐλεῶ καὶ ἀλήθειαν.

18. Ἐφυγον ἀπ' αὐτῶν
οἱ ἀγαπῶντες συναγωγὰς
ὁσίων, ὡς εὐχθία ἐξεπα-
τάθησαν ἀπὸ κοιτης αὐ-
τῶν.

19. Ἐπ' ἀγῶνι ἐν ἐρή-
μοις, σωθῆναι ψυχὰς
αὐτῶν ἀπὸ κακοῦ, καὶ τί-
μιον ἐν ὀφθαλμοῖς πα-
ροικίας ψυχὴ σωσμένη
ἐξ αὐτῶν.

in desiderium, &
non † dimisit.

15. In alienatione ini-
micus superbiam fecit,
& cor ejus alienatio a
Deo nostro.

16. Et omnia quæ fecit
in Hierusalem, sicut &
in civitatibus gentes
cum Diis suis.

17. Prævaluerunt il-
lis filii testamenti in
medio gentium com-
mixtarum, non erat qui
faceret in ipsis in medio
Hierusalem misericor-
diam & veritatem.

18. Fugerunt ab illis
diligentes congregatio-
nes sanctorum, ut pas-
feres evolaverunt a cu-
bili suo.

19. Percussi sunt in
desertis ad salvandum
animas eorum a malo,
& punitio * in oculis re-
gionis anima ex ipsis
salva facta est.

Ppp 2

20. Eis

† Gr. non reperit.

* Gr. preteritis res. i. e. magnum erat si vel unus vivus evaderet.

20. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
ἐγενήθη ὁ σκορπισμὸς
αὐτῶν ὑπὸ ἀνόμων, ὅτι
ἀνέχεν ὁ ὕψαιος ἔσθλα
ὕψιον ἐπὶ τὴν γῆς.

21. Πηγαὶ συνεχέθη-
σαν αἰῶνοι ἐξ ἀβύσσων
ἀπὸ ὀρέων ὑψηλῶν, ὅτι
ἐκ ἧν ἐν αὐτοῖς ποιῶν δι-
καιοσύνην καὶ κρίμα, ἀπὸ
ἀρχοῦ[†] αὐτῶν καὶ λαοῦ
ἐλαχίστου ἐν πάσῃ ἀμαρ-
τία.

22. Ὁ βασιλεὺς ἐν πα-
ρανομία, καὶ ὁ κριτὴς ἐν
ἀληθείᾳ[†], καὶ ὁ λαὸς[†] ἐν
ἀμαρτία.

23. Ἰδε κύριε, καὶ ἀνά-
στησον αὐτοῖς τὸν βασιλέα.
αὐτῶν υἱὸν Δαυὶδ εἰς τὸν
καιρὸν ὃν εἶδες σὺ ὁ Θεὸς ἔ-
βασιλεύσαι ἐπὶ Ἰσραὴλ
παῖδά σου.

24. Καὶ ὑπόζωσον αὐ-
τὸν ἰχυί[†] ἔθραυσαι ἄρ-
χοῦς ἀδίκους.

25. Καθαίρισον ἱερῶσα-
λὴμ ἀπὸ ἐθνῶν καταπα-

20. In omnem terram
facta est dispersio eo-
rum ab iniquis, quo-
niam cessavit cælum
pluviam stillare super
terram.

21. Conclufi sunt fon-
tes æterni ex abyssis, a
montibus altis, quo-
niam non est in illis fa-
ciens justitiam, & judi-
cium a principe illorum
* & populo novissimo
in omni peccato.

22. Rex in transgres-
sione & judex in verita-
te & populus in pecca-
to.

23. Vide Domine, &
fufcita illis Regem suum
filium David in tempo-
re quod vides tu DEus,
ad regnandum super
Israel filium tuum.

24. Et subcinge illum
fortitudine ad conte-
rendum principes inju-
stos.

25. Munda Hierusalem
a gentibus deambulan-

τῶντων

† leg. ἀλητεία errore.

* a principe ad vilissimos plebes, nemo probus.

γέντων ἐν ἀπωλείᾳ, ἐν σοφίᾳ, ἐν δικαιοσύνῃ.

26. Εξῶσαι ἁμαρτωλὺς ἀπὸ κληρονομίας, ἐκτρίψαι ὑπερηφανίαν ἁμαρτωλῶν, ὡς σκεύη κεραμείως ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ συντρίψαι πᾶσαν ὑπόστασιν αὐτῶν.

27. Ὁλοθρεῖσθαι ἔθνη ὡς θάνατος ἐν λόγῳ στόματός αὐτοῦ, ἐν ἀπηλλῆσθαι αὐτοῦ φυγεῖν ἔθνη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐλέγξαι ἁμαρτωλὺς ἐν λόγῳ καρδίας αὐτοῦ.

28. Καὶ συναΐξει λαὸν ἅγιον, ὃς ἀφηγήσεται ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρινεῖ φυλαὶς λαὸν ἡγιασμένον ὑπὸ κυρίου Θεοῦ αὐτοῦ.

29. Καὶ οὐκ ἀφήσει ἀδικίαν ἐν μέσῳ αὐτῶν αὐλισθῆναι, καὶ οὐ κατοικήσει πᾶς ἄνθρωπος μετ' αὐτῶν εἰδὼς κακίαν.

30. Γνώσεται γὰρ αὐ-

tibus in perditione, in sapientia, in iustitia.

26. Repelle peccatores ab hereditate, contere superbiam peccatorum, ut vasa figuli in virga ferrea contere omnem substantiam eorum.

27. Perde gentes iniquas in verbo oris illius in concione eius, ut fugiant gentes a facie illius, & increpa peccatores in verbo cordis sui.

28. Et congregabit populum sanctum, quem ducetabit in iustitia, & iudicabit tribus populi sanctificati a Domino DEO suo.

29. Et non dimittet in iustitiam in medio illorum habitare, & non habitabit omnis homo cum illis sciens malitiam.

30. Etenim cognosce-

Ppp 3

τὰς,

* Non permittet.

• Nulli improbo erit inter illos locus.

ἐξ ὧν, ὅτι πάντες υἱοὶ Θεοῦ
αὐτῶν εἰσὶ, καὶ καταμε-
τρίσῃ αὐτοὺς ἐν ταῖς φυ-
λαῖς αὐτῶν ἐπὶ τῇ γῆς.

31. Καὶ παροικῶν καὶ
ἀλλογενῆς ἢ παροικήσει
αὐτοῖς ἐτι, κρινεῖ ἔθνη καὶ
λαὸς ἐν σοφίᾳ δικαιοσύ-
νης αὐτοῦ. Διάψαλμα.

32. Καὶ ἔξει λαὸς ἐθ-
νῶν δαλύνειν αὐτῷ ὑπὸ
ζυγὸν αὐτοῦ, καὶ δοξάσει
ἐν ἐπισήμῳ p) πάσης τῇ
γῆς.

33. Καὶ καθαρῶσει Ἱε-
ρυσαλὴμ ἐν ἀγιασμῷ, ὡς
καὶ τὸ ἀπ' ἀρχῆς.

34. Ἐρχοῦν ἔθνη ἀπ'
ἐκτὸς τῇ γῆς ἰδεῖν τὴν δό-
ξαν αὐτοῦ, φέροντες δῶρα
τὰς ἐξησθηκότας ὑπὸ
αὐτοῦ.

35. Καὶ ἰδεῖν τὴν δόξαν
κευρίαν ἣν ἐδόξασεν αὐ-
τὸν ὁ Θεός, καὶ αὐτοῦ βα-
σιλεὺς δίκαιος διδάκτορ
ὑπὸ Θεοῦ ἐπ' αὐτούς.

36. Καὶ ἔκ εἰς ἀδικίαν
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐν

illos, quoniam omnes
sunt filii DEI sui, & di-
metietur illos in tribu-
bus suis super terram.

31. Et incola & ex-
traneus non cohabita-
bit cum ipsis amplius
judicabit gentes & po-
pulos in sapientia justi-
tiae suae. Diapsalma.

32. Et habebit popu-
los gentium ad servien-
dum illi sub jugo ejus, &
glorificabit in celebra-
te p) universae terrae.

33. Et purgabit Hie-
rusalem in sanctificatio-
ne, quemadmodum &
quod ab initio.

34. Ut veniant gen-
tes ab extremis terrae ad
videndum gloriam ejus,
portantes munera infir-
matos filios ejus.

35. Et ad videndum
gloriam Domini qua
glorificavit illam DEUS,
& ipse Rex justus doctus
a Domino super illos.

36. Et non est injusti-
tia in diebus ejus in me-
μέσῳ

μέσω αὐτῶν, ὅτι πάντες
ἅγιοι, καὶ βασιλεὺς αὐ-
τῶν χριστὸς κύριος.

37. ὁ δὲ ἐλπίζει ἐπὶ
ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ
τόξον, ὃ δὲ πληθυνεὶ αὐτῷ
χρυσίον καὶ ἀργύριον εἰς
πόλεμον, καὶ πολλοῖς δὲ
συνάξει ἐλπίδας εἰς ἡμέ-
ραν πολέμου.

38. Κύριος αὐτὸς βα-
σιλεὺς αὐτῶν ἐλπίς δὲ δυνατῶν
ἐλπίδι Θεῶν, καὶ ἐλεήσει
πάντα τὰ ἔθνη ἐνώπιον
αὐτοῦ ἐν φόβῳ.

39. Πατάξει δὲ γῆν
τῷ λόγῳ δὲ σώματι αὐτοῦ
εἰς αἰῶνα.

40. Εὐλογήσει λαὸν κυ-
ρίῳ ἐν σοφίᾳ μετ' εὐφρο-
σύνης.

41. Καὶ αὐτὸς καθαρὸς
ἐκ ἀμαρτίας, δὲ ἄρχεν
λαὸν μεγάλῃ, ἐλέγξει
ἄρχοντας καὶ ἐξάξει ἀ-
μαρτωλὸς ἐν ἰσχυρῷ λόγῳ.

42. Καὶ οὐκ αἰσθήσεται
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐπὶ

dio ipsorum, quoniam
omnes sancti & Rex
illorum Christus Domi-
nus.

37. Etenim non sperat
in equo & adscensore &
arcu, neque multiplica-
bit sibi aurum & argen-
tum ad bellum, & mul-
tis non congregabit fi-
ducias in diem belli.

38. Dominus ipse Rex
ejus spes potentis in spe
DEI, & miserebitur
omnium gentium in
conspectu suo in timo-
re.

39. Etenim concutiet
terram verbo oris sui in
æternum.

40. Benedicet popu-
lum Domini in sapien-
tia cum lætitia.

41. Et ipse mundus ἀ-
peccato ad regendum
populum magnum, ad
increpandum principes,
auferendum peccatores
in fortitudine verbi.

42. Et non infirma-
bitur in diebus suis in
Ppp 4

Θεῷ αὐτῷ, ὅτι ὁ Θεὸς κα-
τεργάσατο αὐτὸν δυνατὸν
ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ σο-
φὸν ἐν βελῇ συνέσεως μετ'
ἰσχύϊ καὶ δικαιοσύνης.

43. Καὶ εὐλογία κυρίου
μετ' αὐτῷ ἐν ἰσχύϊ, καὶ οὐκ
ἐσθενήσει.

44. Ἡ ἐλπίς αὐτῷ ἐπὶ
κύριον, καὶ τίς δύναται
πρὸς αὐτόν; ἰσχυρὸς ἐν ἔρ-
γοις αὐτοῦ, καὶ κραταιὸς ἐν
φόβῳ Θεοῦ.

45. Ποιμαίνων τὸ ποι-
μνίον κυρίου ἐν πίστει καὶ
δικαιοσύνῃ, καὶ οὐκ ἀφή-
σει ἀσθενῆσαι ἐν αὐτοῖς ἐν
τῇ νομῇ αὐτῶν.

46. Ἐν ὁσιότητι πάντας
αὐτοὺς ἄξει, καὶ οὐκ ἔσται
ἐν αὐτοῖς ὑπερηφάνια·
καταδυναστεύειν ἐν
αὐτοῖς.

47. Αὕτη ἡ εὐπρέπεια
q) τῷ βασιλεῶς Ἰσραὴλ
ἣν ἐγνώ ὁ Θεὸς ἀναστήναι

DEO **ejus; quoniam
DEUS effecit illum po-
tentem in Spiritu san-
cto, & sapientem in
consilio prudentia cum
fortitudine & justitia.

43. Et benedictio Do-
mini cum ipso in forti-
tudine, & non infirma-
bitur.

44. Spes ejus ad Do-
minum, & quis potens
contra illum? fortis in
operibus suis & potens
in timore DEI.

45. Pascens ovile Do-
mini in fide & justitia, &
non dimittet † ut infir-
metur inter illos in pa-
stu suo.

46. Omnes illos in
sanctitate ducet, & non
est* in illis superbia do-
minandi inter eos.

47. Ipse nitor q) Re-
gis Israel quem novit
DEus, ut suscitet illum
αὐτὸν

u In DEO suo.

† Non permittet.

* Et, non erit.

αὐτὸν εἰς οἶκον Ἰσραὴλ
παιδεύσαι αὐτόν.

48. Τὰ ῥήματα αὐτοῦ
πεπυρωμένα γ) ὑπὲρ χρυ-
σίον τίμιον τὸ πρῶτον, ἐν
συναγωγαῖς Δακρινεῖ
λαῖς, Φυλαῖς ἡγιασμέ-
νων.

49. Οἱ λόγοι αὐτοῦ ὡς
λόγοι ἁγίων ἐν μέσῳ λαῶν
ἡγιασμένων.

50. Μακάριοι οἱ γινώ-
σκοντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί-
ναις ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ Ἰσ-
ραὴλ ἐν συναγωγῇ Φυλῶν
αὐτοῦ ποιεῖς ὁ Θεός.

51. Ταχύναι ὁ Θεὸς ἐπὶ
Ἰσραὴλ τὸ ἔλεος αὐτοῦ,
ρύσεται * ἡμᾶς ἀπὸ ἀκα-
θαρσίας ἐχθρῶν βεβή-
λων. Κύριος αὐτὸς βασι-
λεὺς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα
καὶ ἔτι.

Ψαλμὸς τῷ Σαλομῶν ἡ.
ἐπὶ γ' χριστῷ κυρίῳ.

Κύριε τὸ ἔλεός σου
ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν
χειρῶν σου εἰς τὸν αἰ-
ῶνα.

in domum Israel ut cor-
ripiat illum.

48. Verba ejus ignita
r) super aurum pretio-
sum, & primum, in sy-
nagogis dijudicabit po-
pulos, tribus sanctifica-
torum.

49. Sermones ejus ut
verba sanctorum in
medio populorum san-
ctificatorum.

50. Beati qui nascun-
tur in diebus illis ad vi-
dendum bona Israel in
congregatione tribuum
quæ faciet DEUS.

51. Accelera DEUS su-
per Israel misericordiam
tuam. Liberabit nos ab
impuritate inimicorum
profanorum: Dominus
ipse Rex noster in secu-
lum & adhuc.

*Psalmus Salomoni 18.
De Christo Domino.*

Domine misericor-
dia tua super ope-
ra manuum tuarum in
æternum.

PPP 5

2 H

* Forte ῥύσσει liberis nos.

27

2. Ἡ χρηστότης σου σὺ
μετὰ δόμας πλοσίσ
ἐπὶ Ἰσραὴλ, οἱ ὀφθαλ-
μοί σου ἐπιβλέποντες ἐπ'
αὐτὰ, καὶ ὅχι ὑστερήσει ἐξ
αὐτῶν.

3. Ταῦτά σου ἐπακέσει
εἰς δεξιὴν πτωχῶ ἐν ἐλπί-
δι, ἵνα κρίματά σου ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν μετ' ἐλπίς.

4. Καὶ ἡ ἀγάπη σου
ἐπὶ σπέρμα Ἀβραάμ † ὡς
Ἰσραὴλ, ἡ παιδεία σου
ἐφ' ἡμᾶς ὡς υἱὸν πρωτότο-
κον μονογενῆ.

5. Ἀποστρέψαι τὴν ψυ-
χὴν ὑπήκοον ἀπὸ ἀμαρ-
τίας ἐν ἀγνοίᾳ.

6. Καθαρίσαι ὁ Θεὸς
Ἰσραὴλ εἰς ἡμέραν ἐλπίς
ἐν εὐλογίᾳ, εἰς ἡμέραν
ἐκλογῆς ἐν ἀνάξει χρι-
στῷ αὐτῷ.

7. Μακάριοι οἱ γινώ-
σκοντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί-
ναις, ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυ-

2. Dulcedo s) tua cum
munere divite super
Israel, oculi tui confide-
rantes super ea, & ex
ipsis non tardabit.

3. Aures tuæ audient
petitionem pauperis in
spe, judicia tua in uni-
versam terram cum mi-
sericordia.

4. Et dilectio tua su-
per semen Abraham fi-
lii Israel, correptio tua
super nos tanquam fi-
lium primogenitum u-
nigenitum.

5. Ut avertas t) ani-
mam obedientem ab
imperitia * in ignoran-
tia.

6. Ut mundes DEus
Israelem in die miseri-
cordiæ in benedictione,
in die electionis in re-
gno Christi ejus.

7. Beati qui nati sunt
diebus illis ad viden-
dum bona Domini, quæ
εἰς

† leg. ὡς filios Israel

* Gr. οὐκ εἰσιν.

εἰς α ποιήσει γενεὰ τῇ
ἐρχομένη.

8. ὑπὸ ῥάβδον παιδείας
χρεῖσθ κυρίῳ, ἐν φόβῳ
Θεοῦ αὐτοῦ, ἐν σοφίᾳ πνέυ-
ματος, καὶ δικαιοσύνης,
καὶ ἰσχύος.

9. Κατευθύναι ἀνδρα
ἐν ἔργοις δικαιοσύνης φόβῳ
Θεοῦ, καταστῆναι πάντας
αὐτοὺς ἐν φόβῳ κυρίου.

10. Γενεὰ ἀγαθὴ ἐν
φόβῳ Θεοῦ, ἐν ἡμέραις
ἐλείῃ, Διάψαλμα.

11. Μέγας ὁ Θεὸς ἡ-
μῶν καὶ ἐνδοξὸς ἐν ὑψί-
στοις κατοικῶν.

12. Ὁ Διατάξας ἐν κυ-
ρείᾳ φωστῆρας εἰς καιροὺς
ῥῶν, ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡ-
μέρας, καὶ ἃ παρέβησαν
ἀπὸ οὐδ' ἣν ἐνετείλω αὐ-
τοῖς.

13. Ἐν φόβῳ Θεοῦ ἡ
ὁδὸς αὐτῶν καθ' ἐκάστην
ἡμέραν ἀφ' ἧς ἡμέρας
ἐκτίσεν αὐτοὺς ὁ Θεός, καὶ
αἰῶνός.

faciet generationi ven-
tura.

8. Sub virga increpa-
tionis Christi Domini
in timore DEI sui, in
sapientia spiritus & ju-
stitiæ & fortitudinis.

9. Ad dirigendum vi-
rum in operibus justitiæ
timore DEI, constituen-
dum omnes illos in ti-
more Domini.

10. Generatio bona
in timore DEI, in die-
bus misericordiæ. Dia-
psalma.

11. Magnus DEUS
noster & gloriosus in
altissimis habitans.

12. Ordinans in po-
testate luminaria in
tempora horarum a die-
bus in dies, & non trans-
gredientur* a via quam
præcepit illis.

13. In timore DEI via
illorum quotidie, a die
qua creavit illa DEus, &
† in seculum.

14. Καὶ

* Gr. non transgressi sunt a via quam ipse præcepit.

† Gr. & a seculo.

14. Καὶ ἔκ ἐπλανήθησαν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔκτισεν αὐτὸς, ἀπὸ γενεῶν ἀρχαίων ἔκ ἀπέστησαν ἀπὸ ὁδοῦ αὐτῶν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐν τεύλαθ' αὐτοῖς ἐν ἐπιταγῇ υ) δέλων αὐτῶν.

14. Et non errarunt a die qua creavit illa DEUS, a generationibus antiquis: non recesserunt a via sua, nisi DEUS * præcipiat illis in mandato u) servorum ejus.

Ψαλμοὶ Σαλομῶν 12 ἡ
ἔχουσιν ἔπη α.

*Psalms Salomonis duodecim
habent a primo †*

Τέλος σὺν Θεῷ.

Finem cum DEO.

* Gr. nisi præceperit illis per mandatum servorum suorum, ut Josue & Eliaze.

† Ita Cerda, quasi legisset ἐπὶ α'. Sed in Græco est: *Psalms Salomonis XVIII, habent versus mille*. Ut monuerunt etiam Stephanus le Moyne & alii viri eruditi. Mirum tamen ἔπη dici, non σίχες. Nam Oræca certe ἔπη non sunt, licet ex Hebraico metro translata dici queant. Quod vero in Nicephori Stichometria Psalmi & ᾠδαὶ Salomonis dicuntur fuisse σίχων 2100. facit ut conjiciam plures fuisse olim ᾠδαὶς Salomoni tributas, præter hos psalmos qui soli ætatem tulere.

JO. LUDOVICI DE LA CERDA

Scholia in Psalterium
SALOMONIS.*Proœmium.*

Reperti sunt hi Psalmi in Bibliotheca Augusta-
na * antiquissimis membranis sine inter-
pretis nomine ex Hebræo, ut de eorum an-
tiquitate dubitare non liceat, vel eo solo nomine
non contemnendi, quamvis de auctoritate pos-
sint scrupulosi, qui eo titulo tantum quod præ se
Salomonicum præferant, vel alium antiquitatis
venerandum nondum auditum, statim sinistre sen-
tiunt, cum iniqui iudicis sit facile etiam in re du-
bia damnare. Nullam fateor in veterum monu-
mentis ** memoriam potuisse inveniri hujus Sa-
lomonicæ

* Exemplar allatum CPoli ad Hœschelium, ut didici ex literis
A. Schotti ad Meursium IX. Cal. Nov. 1615. Ab hoc Schot-
to apographum Cerda accepisse se profitetur. Alium MS.
Codicem in Bibl. Cæsarea, ubi medii hi Psalmi inter He-
brum Sapientiae & Sirachidis leguntur, memorat Lambec-
ius lib. III. p. 20. Fuerunt etiam hi Psalmi in Codice Ale-
xandrino Græcorum Bibliorum antiquissimo quem servat
Bibliotheca Reginae Angliæ, ex quo Clementis Romani Epi-
stolas publicavit Patricius Junius. His enim ad calcem
Novi Test. positos subjunctos fuisse XVIII. Psalmo Salomo-
nis, testatur index publicatus a Bevergio in Codice Cano-
num Ecclesiæ primitivæ vindicatō II 9. & Græbio prolego-
men. ad Orlateuchum. Sed Psalmi ipsi ab illo Codice abscissi
aut perditæ sunt.

** Imo memorat Synopsis Athanasii inter ἀντιλεγόμενα
scripta veteris Test. ψαλμοὶ καὶ ᾠδαὶ Σολομῶντος.
Siml.

Salomonici Psalterii : Nam Psalmi quos damnat Tertullianus lib. de carne Christi cap. 17. & 20. quos laudat Dionysius Alexand. lib. 2. contra Nepotem Episcopum, ut testatur Eusebius lib. 7. hist. cap. 29. quos memorat Nicephor. lib. 6. cap. 30. non fuerunt isti Salomonici, nam Tertullianus condemnat Psalmos Valentinianorum, nullo idoneo auctore, & cum impudentia magna introductos; at isti idoneum auctorem præferunt Salomonem. nec in illis est aliquid pudendum, sed plura sancte. Dionysius laudat Psalmos, & hymnos compositos ab ipso Nepote, quem eo nomine venerandum putat; nostri vero auctore Salomone inscribuntur, neque contemnendi essent S. Dionysii auctoritate, etiamsi adscriberentur Nepoti: qui vero referuntur a Nicephoro, Paulli Samosatani encomia erant, qui horribili, ut ait, impudentia, rejecto Davidis Psalterio, laudes suas in Ecclesia compositis Psalmis decantare fecit; quare licet de hoc Salomonis opere nulla laus fuerit apud veteres. nulla tamen est censura notatum: nec dubito quin si viderent, commendarent. Redolent Davidis parentis pietatem & argumentum, præ-

Similiter Nicephori Stichometria testata esse *εἰχων βε.* five versus continere 2100. ut confirmat etiam latina Anastasii Bibliothecarii interpretatio. Jo Zonaras ad can. 59. Laodicea. *εκτὸς μὲν τῶν ἐν ψαλμῶν ἔδαβιδ εὐρίσκονται καὶ ἄλλοι λεγόμενοι ἔσολομών- τειναι, καὶ ἄλλων τινῶν, ὅς καὶ ἰδιωτικῶς ὠνόμασαν οἱ πατέρες, καὶ μὴ λεγεῖσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διατάξαντο.* Eadem habet Balsamo ad illum Canonem.

præclare de misericordia, & spe in Deo sentiunt, dira peccatoribus minitantur, justis opem divinam pollicentur, agunt de superbia peccatorum, afflictione justorum, de Christo Domino prophetant, & tempore legis Evangelicæ, ut vel inde aliqua nostræ fidei dogmata fulciri possent; miscant plures Dei laudes: itaque sicut cum Davidici Psalterii materia consentiunt, ita stilus Græcus quam proximus est versioni LXX. phrasis ferme similis, & pariter Hebraismos nonnullos sapit, ut prope dicerem ab iisdem LXX. translatos. Accedit quod interpretes utatur interdum antiquissimis vocabulis, quibus tamen usi etiam fuerunt LXX. phrasim peculiarem eorundem LXX. servat, quæ in Hebraico non est, sed tantum in eorum versione, ut in scholiis sequentibus suo quoque loco ad-monebo non nihil, non omnia, nam festino & a-vido calamo percucurri. Aliqua duxi notanda quæ ad versionem meam & castigationem spectarent, e quibus adhuc præterii plura. Idem quoque mihi fuit studium ut vulgatæ versioni hanc meam interpretationem accommodarem eadem stili sinceritate, & phrasi redolente interdum hellenismos & hebraismos, sicut vulgata. Denique meum judicium de his Psalmis statuo non facile & inconsulte rejiciendos esse, nam Salomonem plurima concinnasse quæ non vidimus Scriptura testatur 3. Reg. cap. 4. *Tria millia parabolas, & fuisse carmina ejus quinque millia, & disputasse super lignis, & differuisse de jumentis.* Idem repetit Joseph. lib. 8. cap. 2. ubi sub nomine carminum vel odarum clauduntur Psalmi plures, sed singillatim composuisse

fuisse Psalmos sentiunt plures. Origenes lib. 3. *ἀρχαῶν*, scribit repertos sua ætate qui Psalmos in-
 scriptos *ὡδὴ τῶν ἀναβιβασμῶν*, *Canticum graduum*, a Sa-
 lomone compositos putarent: apud Hebræos Psalmus 27. qui incipit, *Deus iudicium tuum Regi da*, Salo-
 moni inscribitur, & Hieronymus prolog. in Psalm. Euseb. Athan. Isidor. 6. Etymol. auctores Psalmo-
 rum faciunt eos qui in titulis præferuntur, idcirco Salomonem condidisse Psalm. 72. & 127. qui illius
 nomine insigniuntur; tum & sequentes 128. 129. & 130. ad eundem auctorem proxime præceden-
 tem spectabunt ex Origenis quadam regula, ut & observavit noster Pineda lib. 3. de rebus Salom. cap. 29. neque ego dubito duobus vel tribus Psalmis qui ab Athanasio in synopsi & aliis gravissimis Patribus tribuuntur Salomoni, contentum fuisse uber & pronum ingenium Salomonicum, sed alios quoque concinnate effudisse; an vero isti nuper reperti eodem numero accipiendi sint plena fide, libentissime inclinarem, cum nostræ religioni, fidei & pietati faveant plerique, & antiquissimi sint; nolim tamen præoccupare alienum iudicium, sed integrum relinquo; tantum moneo, quod noster Mariana notatione pro epistola Pauli ad Laodicenses, ne iniqui iudices adversus nos simus. Id demum sentio, cujuscunque sint, indignos esse repulsa & contemptu, nam si Salomon Rex eorum auctor non fuit, compositi fuerunt ab viro peritissimo in sacris litteris, ut phrasis, allusio, consonantia, sententia, & pietas similis ostendunt, eosque Salomonis nomine inscripsit, non quod vellet illum auctorem falso haberi, vel
 quia

quia ipse auctor Salomon nuncuparetur ut Rex ipse (quod suspicari quis posset;) sed quia induceret illum loquentem & psallentem, ac parens David fortasse etiam accederet ut ipse auctor diceretur Salomon, nisi id fecisset Nepos Episcopus laudatus a Dionysio Alexandrino. Non credo fuisse ortum alicujus hæretici meditantis, ut solent, corruptionem alicujus dogmatis: neque Judæi, cum potius quæ de Christo canit, nostram Religionem adversus Judæos firment. Et plane non aliud argumentum est, quo Salomoni denegetur hoc opusculum, quam mirum silentium tot seculis de illo; sed temporum furta & casus contemplantem, haud penitus convincet unicum hoc indicium,

PSALMUS PRIMUS.

a) Vers. 1. *In finem*) Similiter LXX. sæpe, & vulgatus Psalm. 75. ἵνα τί ὁ Θεὸς ἀπ' ὧσ' ω εἰς τέλος, πῶς
quid repulisti in finem. Psalm 37. ἐταλαιπώρησα καὶ
κατεκάμφθην ἕως τέλους, miser factus sum. & curvatus
sum usque in finem. Ideo retineo cum illis phrasim
eandem in hoc adagio, quamvis latinissime id
reddere possem, qua elegantia hac versione ab-
stinebo, juxta sinceritatem vulgati interpretis.
Significatur eo genere dicendi idem quod omni-
no, & penitus seu res ultima & extrema; prover-
bium idem Latinis cum dicunt, extrema linea
amare, & nos dicimus per elabo, vel rematada mente,

vel *ἀστυνομας*. Apud Græcos quoque aliquid hujusmodi. Euripid. in Antigone:

Ἐπ' ἄκραν ἤκομ' γραμμῆν κακῶν:

Devenimus ad extremam lineam malorum.

Ad hanc extremam lineam malorum tribulatio isthæc Psalmographi nostri devenerat.

b) 3. *In abundantia & multitudine filiorum.*) Græce ἐν τῷ εὐθυνησθαι καὶ πολὺν γενέσθαι ἐν τέκνοις. Hellenismus hic frequentissimus apud LXX. ut Psalm. 104. ἐν τῷ εἶναι αὐτῆς ἀριθμῷ βραχεῖς. & Psalm. 125. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν σιῶν. ut vix sit pagina quæ hujusmodi locutione non sca-
teat, quam per nomina verti modo, alioqui varie, ut & vulgatus. Nam illud Psalm 104. transtu-
lit, cum essent ipsi numero modici, & id Psalm. 125. in
convertendo Dominus captivitatem Sion.

c) 8. *Supra gentes quæ antecesserunt eos.*) Sic clari-
tatis ergo transfero Hellenismum ὑπὲρ τὰ πρό
αὐτῶν ἔθνη. *Supra* Sodomitas notat fortasse, ut
Ezech. cap. 16. 47. & 48.

PSALMUS II.

d) *Salomoni.*) Ita inscribuntur a B. Hieronymo
Psalmus 72. *Salomoni*, & Psalm. 127. *Canticum gra-
dium Salomoni*, qui propterea à nonnullis Patribus
Salomoni auctori imputantur.

e) 1. *In machina.*) Græce ἐν κριῶ, in ariete. Ter-
tullianus lib. de pallio cap. 1. loquens de ariete:
machina est, quæ muros frangere militat. Ita transtuli
machina generice pro ariete, quia tempore Salomo-
nis

nis tormentum hoc invisum, teste Tertull. Pausania & Vitruvio: hi primos Carthaginienses ariete oppugnatorio usos produnt, qui fuerunt post Salomonem. Hiram enim, sive Iramus apud Græcos, Abibali filius Rex Tyri & amicus Salomonis præcesit annis 155. conditionem Carthaginis ab Elisa Pygmalionis regis sorore. Et interest nihil ut suspectum habeas hoc opus *αριετον*, *arietem* dixisse, Salomonico seculo inauditum, nam is mos est interpretum nonnullorum, quo rem facilius exprimant, notiori vocabulo explicare, quod indialecto originali non sit. Ut Hieronym. & Septuaginta interdum: ille Proverb. 26. vertit; *sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurii*, cum in Hebræa *aceruus Mercurii* non sit: sed generice *cumulus*. & LXX. ubi vulgatus juxta Hebræum habet Job. cap. 42. *et nomen tertie cornu sibi*, id est, copia sibi quo oculi unguntur, & pulchri fiunt, transferunt τὴν ἢ τρίτην ἀμαλθείας κέρας, *tertiam autem* (scilicet nominavit) *Amaltheæ cornu*.

f) 4. *Non bene odorata suavitate.*) Perperam scripta hæc in Græco ut legere nequirem, suspicor scriptum, *ex ευωδωδὲι ευωδία*.

g) 6. *In stigmate.*) Græce *ἐν σφραγίδι*, *in signo*, id est, nota rei impressa, ut dignosci queat, ut ab Herodoto accipitur, licet alioqui de signo annulo impresso, vel ipso sigillo plerumque sumatur. Ego verti *in stigmate*, nam alludit ad captivitatis signa & notas quæ *stigmata* dicuntur. Petronius in Satyr. *Vera enim stigmata credebatur captivorum frontibus impressa*, & prius frontes notans inscriptione solerti, ut videamini *stigmata* esse puncti. Unde Cicer. 2. de officiis

ficiis dixit *stigmaticum*. Columella Hortulo, *signa* dixit:

Dejectura quidem fronti data signa fugarum.

Notatur a Psalmographo summa abjectio, & contumelia captivitatis Judæorum, Valerius lib. 6. cap.

8. *Servus ab eo vinculorum pœna coercitus inexprabiliq; litterarum nota per summam oris contumeliam inustus.*

b) *Cervix illorum in signo intergentes.*) Græce ὁ τραχύληλος αὐτῶν ἐν ἐπισήμῳ ἐν τοῖς ἰθύνεισι. Significatur vinculum seu jugum aliquod servilis notæ in collo illorum dum captivi essent inter gentes, quo secundum quosdam alludit Psalm. 28. *Dominus justus concidet cervices peccatorum.* Theodotio vertic κλοιῶς, qui sunt torques & vincula cervicum captivorum, ut quæ Hispani dicunt *argollas*, quæ signum servitutis sunt. Hesychius exponit δισμός πεῖτραχήλιος, κολάριον, vinculum cervicale, collare. Plutarchus in Fabio: ἐπιθήσει κλοιὸν σιδηρὸν ἐπὶ τραχύλην σθ, ponit jugum, seu collare ferreum in cervice sua. Xenophon hellen. lib. 3. ait, τὸν τραχύληλον ἐν κλοιῷ, cervicem in torque, seu collarī vinculam. Aquila & Symmachus habent βρόχους, laqueos, significantes gutturalia ista vincula peccatorum, scilicet quæ a peccatoribus injecta sunt justis, eaque concidet Dominus, ita Theodoretus & alii Græci exponunt. Salomonicum hoc vaticinium tempore Sedeciae impletum videtur, cum Nabuchodonosor Hierosolymam expugnavit, cujus captivitatem ut prædiceret Jeremias, jussus est cap. 27. sibi facere δισμὸς καὶ κλοιῶς καὶ πεῖτραῖνα πεῖ τὸν τραχύληλον αὐτῆς, vincula & catenas (id est, collaria illa, juxta Græcum) & ponere eas in collo suo, in symbolum

bolum scilicet servitutis futuræ, nam κλοιός ille, seu *collare* fuerat captivorum signum & nota: quare illud ἐν ἐπισήμῳ, *in signo* verti, tum quia ponebatur aliquando κλοιός in signum ignominiae, ut illuderentur, nam Hieronym. κλοιὸς explicuit *boias*, quæ, Isidoro auctore, s. Etym. sunt torques damnatorum, quasi jugum boum, sic quidam vertunt κλοιὸν, *jugum*, & credo esse quod dicunt Latini *furcam*, cui in deductione rei ad ludibrium & ignominiam collum inferunt: unde frequens in conviciis nomen *furciferi*; & familiare supplicium fuisse prodit *Plutarch.* in Romanis quæst. ut alligati furca per loca publica traducantur. Facit huc quod *Jerem.* 5. 28. ligneas fuisse catenas, seu torques illas indicat: quamvis puto non semper ligneas, sed interdum ferreas fuisse.

1) 14. *Contra solem dederunt in exemplum injustitias suas.*) Id est, quia publice & nulla verecundia deliquerunt, ut antecedenti versiculo insinuatur, luent injustitias suas publice, Græce τῷ δαδειγματίσαι ἀδικίας. sic Num. 25. λάβε τὰς ἀρχηγὰς & λαῶν, καὶ τῷ δαδειγματίσον αὐτὰς τῷ κυρίῳ κατενάγη & ἡλίῳ. Reddit vulgatus, *tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis.* Verti tamen ejusmodi, ut non nihil adhuc saperet Græcum τῷ δαδειγματίζειν, Latinis non abhorrentibus, nam apud Terentium in Eunuchis & cæteros exemplum pro atroci pœna accipitur. Sicut Plato in Gorgia, tum alii Philosophi inter genera pœnarum exemplum posuerunt. Vis verbi Græci explicatur ex Demosth. contra Æschin. falsæ legationis, αἱ μάλιστα διὰ πονηρίαν ἀργύριον λαβόντων καὶ δῶρα

καὶ τὸ ἐξελεγχθῆ σαφῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν πεπραγ-
 μένων, μάλιστα μὲν εἰ ἐνόντες, ἀποκτείνετε εἰ δὲ μὴ, ζῶντες
 τοῖς λοιποῖς τὸ ᾧδεύμα ποιήσατε. *quod si per facinus
 peccatis, munerebusque accipitis, & hoc plane coarguatur
 ex rebus ipsis quas gessit. praeceptum quidem fuerit si pote-
 stis ut occidatis, sin minus, viventem ceteris faciatis exem-
 plum.* Nazian. orat. de Baptismo non junxit cum
 persona, sed cum delicto, ut hic, δείξῃς ὅτι τὴν ἀ-
 μαρτίαν ὄντως μεμίσηκας, τὸ ᾧδεύματίσας αὐτὴν
 καὶ θριαμβεύσας ὡς ἀξίαν ὕβριως: Ostendas te odio
 peccatum habuisse illud tanquam contumelia dignum tra-
 ducendo (nempe in exemplum) & de eo triumphan-
 do. Inde hujus vocis inscitia diversa sententia est
 in Matth. 1. *Nolles traducere eam.* Græce τὸ ᾧδεύ-
 ματίσαι. Ubi certissime Josephus non sui nominis
 rationem habens noluit ad domum suam traduce-
 re sponsam. tanquam sibi indignam, sed Mariæ
 honori consulens, noluit ad populum & iudices
 traducere, exemplum futuram aliis in supplicio:
 ut Petronius in Satyr. *Neve traducere velitis tot ami-
 corum consilia secreta.* Scilicet deferre ad iudices ut
 puniantur.

κ) 20. *A throno majestatis.*) Græce ἀπὸ θρόνου δό-
 ξης, *a throno gloria.* Sed vulgatus Psalm. 71. δόξαν
 vertit *majestatem.* Similem status mutationem
 prædixit Isaias cap. 3.

ι) 21. *Pro corona.*) Credo fuisse in Hebræo כִּנֹּר
 quod vulgatus vertit Isaiæ 61. *corona*, & Esaiæ 3.
discriminale, cujus munus continendis crinibus
 resticulam quandam suppleturam prædicitur, si
 qui crevissent, vel reliqui essent e calvitio servili:
 vel saltem quia deplorantes fœminæ suam sum-
 mam

nam miseriam reftibus caput circumdederunt: ut 3. Regum cap. 20. *Ponamus itaque saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus nostris.* Fuit Syrorum is mos, teste Philone lib. 8. antiquit. Porro σεφά-
νην εὐ- *poluit Pollux lib. 5. cap. 16. in mundo muliebri, ex versu illo:*

Τῶν δ' αἱ μὲν πλεχλὰς σεφάνας ἔχον, οἱ δὲ μαχαί-
ρας:

Horum ha flexas coronas, hi vero enses habebant.

m) 24. *In captivitate gentium.)* Malui ita, quamvis Græce sit ἐν ἀπαγωγῇ. Nam & interpres Isaia cap. 14. vertit ex LXX. idem vocabulum in vinculo.

n) 29. *Superbiam draconis.)* Nabuchodonosorem draconem vocat, ut & David de Pharaone Psalm. 73. σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, *tu confregisti caput Draconis.* & Ezech. cap. 29.

o) 30. *Percussum in montibus Ægypti.)* Græc. ἐκε-
κεντημένον ἐπὶ τῶν ἐρέων Αἰγύπτου, ejusmodi verti potius, quam *stimulatum*, vel *confossum*, ut & percussio magis generice Nabuchodonosoris significetur. Septuaginta in Isa. cap. 14. eadem voce utuntur in simili plaga. At cum mentionem Ægypti faciat, non inepte prophetia hæc intelligenda fuisset de Pharaone, ut eadem sit ac vaticinium Ezechielis 29. *Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Pharaon Rex Ægypti Draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, & projiciam te in desertum, & omnes pisces fluminis tui. Super faciem terre cades, non colligeris, neque congregaberis, bestis terræ, & volatilibus cæli dedit te ad devorandum.* Cui mire consentiunt

omnia quæ hic minatur Psalmographus. Primo nomen draconis. Secundo projectum & percussum in deserto, hoc est, montibus Ægypti. Tercio ejus corpus inhumatum, ut mox. Quarto quod versiculo sequenti dicitur *corruptum in fluitibus* quadrat cum cubatione *in medio fluminum*. Accipio nihilominus integrum Platum de excidio & captivitate Babylonica, & summa denique humiliatione regum Chaldæorum, qui Judæos oppresserunt. Quibus & que aptanda omnia in sequentibus; hic *percussum in montibus* dicit, quia Nabuchodonosor ferino more & gestu percussus a Deo per montes, ut bellua vagavit, vel quia cadaver Nabuchodonosoris, vel Balthasaris in montibus fuerit ejectum, ut LXX. habent Isaia cap. 14. *συ ᾧ ῥιφήση ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμὲν*, tu autem projiceris in montibus sicut mortuus abominabilis. Nec interest quidquam quod hic additur *in montibus Ægypti*. Nam illud Ægypti, allegorice accipiendum, ut similia solent, eo sensu quo Hieronymus, qui, nescio quomodo, hoc olfecit, & respondit comment. in locum citatum Isaia his verbis: *Juxta Septuaginta cadaver Nabuchodonosor cum plurimia interfectis pollutum atque confossum jacebit in superbia montibus.*

p) 30. *Supra novissimum despectum.*) Græc. *ὕπὲρ ἐλαχίστη ἐξουθενώμενον*, Super minimo annihilatum, verti ejusmodi, quia summa opprobria Christi Domini juxta Hieronymum, explicaturus Isaia cap. 53. dixit, *despectum & novissimum virorum*, & aliquando vulgatus *ἐξουθενώ* transfert per *despicio*.
P.S.

PL. 68. τὰς πεπεδημένους αὐτῷ ἔκ ἐξεδίνωσεν, *vinctos suos non despexit.*

q) 31. *Cadaver ejus putridum.*) Græc. τὸ σῶμα αὐτῷ διεφθαρμένον, *corpus ejus corruptum.* Licet idem sonet, libuit illiusmodi vertere, nam eadem omnino historia hic refertur ac 14. Esaia, ubi Hieronymus ex Hebræo transcripsit, *cadaver putridum.* De hac putredine & corruptione, ibidem Isaias, *tu autem projectus es de sepulchro tuo sicut sanies pollutus.* Aquila ἰχῶρα interpretatur, *tabem scilicet & pedorem,* Symmachus ἰκτρωμα, *abortivum,* certissime calamitas ejus regis hic prædicitur, quæ ab Esaia sup. sive de Nabuchodonosore, sub quo Hierosolymæ excidium & captivitas, accipiatur, ut sit a plerisque, quem exhumatum a filio Evilmerodach dicunt. Sive de successore ejus Balthassare, qui eadem captivitate retinuit Judæos superbissime, ac eandem personam & dignitatem gessit cum avo, & tandem superatus a Medis, & confossus jacuit inhumatus, de quo Isaias etiam, *non habebis consortium: neque cum eis in sepultura.* Ego credo nec de Nabuchodonosore tantum, nec de Balthassare tantum intelligendum Esaiam, sed in communi de rege Babylonico, alioqui ejus capitis difficultates expediri commode nequeunt. Nam quod ibi dicitur de rege Babylonico, non est verum in singulis, vel in aliquo, sed in omnibus, & in Balthassare illud de inhumatione completum.

r) *In fluctibus in opprobrio multo.*) Græce ἐπὶ κυμάτων ἐν ὕβρει πολλῇ, paullulum hæsi num illud ἐπὶ κυμάτων verterem *versus fluctus,* scilicet mare.

Nam *ἐπὶ* cum secundo casu id significare solet, ut *ἐπὶ οἴκῳ*, domum versus, ut denotaretur quorsum cadaver inhumatum & putridum projectum esset, nihilominus transcripsi sincere, & sensus est, in fluctibus opprobrii maximi, adhuc in cadaver e putrido dejectam superbiam Draconis, nam Hieronymus laudato loco ait: *Nabuchodonosor projectus est de sepulchro suo, nec in morte a cruciatibus conquievit.* Hanc inquietudinem & fluctuationem extremæ & posthumæ fortunæ hujus Regis denotat Psalmodographus. Sic Plinius dixit lib. 5. cap. 17. *Quos vita fessos ad mores eorum fortuna fluctus agitat.* Significaturque per fluctus magna vis & copia opprobriorum, ut apud Tullium lib. 7. ad Attic. *fluctum enim totius barbariæ una ferre urbs non poterat.* Neque id ab stylo Græcanico abhorret. Plato lib. 5. de rep. *κῦμα* usurpat pro magna irrisione & opprobrio filius. *εἰρήσεται δ' ὅν, εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα ἐκ γελῶν καὶ ἀδοξία καταλύσειν:* dicebat igitur quamvis risu effusiori, velut fluctu cacbinorum & pervicaciorum ignominia obruatur. Et sæpe antea quoties irrisio fieret, fluctum dixit. Bona pars opprobrium fuerat quam statim Psalmi auctor indicat, *Et non erat qui sepeliret.* Nam summa hæc omnium rerum injuria & odium. Mezentius lib. 10. Æneid.

*Corpus humo patiare regi, scio acerba meorum
Circumflare odia. Hunc ore defende furorem,
Et me consortem gnati concede sepulchro.*

Simile quid accidisse Mario, acerbissimo odio Syllæ prodit Tullius 2. de legibus.

s) 33. *Ego Dominus terra & maris ero.*) Firmatur harmonia hujus Psalmi cum Esa. 14. ubi similis praesumptio Babylonici regis.

PSALMUS III.

t) 6. *Salutare*) σωτηρία, incolumitas, salus; sed ex LXX. aliquando vulgatus *salutare* vertit, ut Psalm. 70. την ἡμέραν σωτηρίαν σθ, tota die *salutare* meum. Aliquando *salus*, Psalm. 68. ἡ σωτηρία σθ ὁ Θεός ἀντιλάβοιτό με, *salus tua Deus suscipiat me.*

u) 9. *Expiavit ab errore.*) ἐξιλάσατο πρὸς ἀγνοίας, istiusmodi transtuli ἐξιλάσκομαι, quod est propitius, placo, pacifico. Nam sic versum est Levit. cap. 16. ἐξιλασεται τὸ ἅγιον ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, & expiet sanctuarium ab immunditiis filiorum Israel. Et rursus eodem sensu idem verbum repetit. Licet Levit. 14. pro placare accipiat, & aliquando deprecari. Illud πρὸς ἀγνοίας ab errore dixi. Nam ἀγνοία non simpliciter ignorantia est, sed perniciosus habitus errandi & decipiendi. Svidas, εἴ τις λέγει ἀγνοίαν εἶναι σέβησιν ἐπισήμης, ἀμαρτάνει, ἔστι ᾧ ἀγνοία ἔξιν μοχθηρὰ, καὶ ἡ πατημένη, si quis dicit ἀγνοίαν esse privationem scientiae, fallitur, nam est habitus pravus, & inducens homines ad errorem. Significatur jejuniis & humili afflictione expiandam animam ab omni intellectus pravitate, & errore quo in peccata prona ruit.

x) 12. *Addidit.*) προσέθηκεν, addiderunt, erat in Græco, credo, προσέθηκεν, addidit, quia ante & post in singulari loquitur de peccatore.

PSALMUS IV.

γ) 2. *In diversitate peccatorum.*) Græce ἐν ποικιλίᾳ, rebar significare *in astutia* peccatorum. Cum enim Psalmographus inducat peccatorem in senatu supremo Judæorum, Synedrio dicto, ut est in Græco, & judicis officium agentem, hinc ejus prudentiam, & partes declarare videbatur, cur adeo præsumeret ut primus vellet suffragium ferre, hoc notat cum ait: *manus ejus in primis*, prudentiam ejus appellans *vasritiem* *versipellem*, & *calliditatem* in peccando. ποικίλῳ enim pro *vasro*, *versuto*, *vario*, & *versicolore* homine accipitur, ut ab Hesiodo in oper. dictus προμηθεὺς ποικίλῳ, *Prometheus versutus*.

2) 5. *In signo malitia.*) Græce ἐν σωταγῇ, discidi hujusmodi, quod unica dictione compactum ἐν σωταγῇ. Significat σωταγῇ *signum*, & *præceptum*, lubenter verterem *in malitia*. Nam nihil aliud hic notatur quam conniventia & jactus oculorum lasciviis, quibus reciprocatur libidines insinuantur. Quo alludens ludit Georgius Pisides Constantinop. lib. de opific. admiratus DEI providentiam;

Εἵπερ δὲ αὐτῶν ἐμβαλῆσαι τοὺς ῥύπας,
 Πάλιν δὲ αὐτῶν ἐκβάλλη τὰ δάκρυα.
 Τὰς εἰσόδους πλύνασα ταῖς διεξόδοις.
Sed enim per oculos eum notas turpes trabat,
Rursus per ipsos lacrymas fundit pias.
Egressione ut eluat quæ ingressa sunt.

Chrysost. hom. 3. ad populum hæc signa & oculorum

rum allocutiones & responsiones notans dixit, ὄψιν εὐμόρφοις ἐπιπηδᾶν, obtutibus insilire formosis. Rursus: μὴ φάγῃς ἀκολασίαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, Ne devores lasciviam oculis, probe Clemens Alex. paedag. 3. cap. 11. κλαδάσαι ἢ ὄψης καὶ τὸ ἐνιλλῶν. Ἰὺν ὃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν βλεφαρίζεν εἶναι, ἔδεν αἰτ' ἢ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μοιχεύειν εἶναι, ἀκροβολιζομένης τῆς ἐπιθυμίας δι' αὐτῶν: lascivae intutiones & cernere oculis versatilibus & conniventibus, nihil est aliud quam macchari oculis, cum per illos cupiditas inear prima pugna praeludia.

a) 13. *Donec viciit dissipare.*) Vertere poteram *donec viciit, donec dissipavit velut in orbitate.* Malui alteriusmodi, & affectare Hebraismum illum, ut interdum alios, sæpe etiam retinent Septuaginta, & ex eis vulgatus, Psalm. 26. *Credo videre bona Domini in terra viventium.* & Psalm. 71. ὁ Θεὸς τὸ κῆριμα σὺ τῷ βασιλεῖ δὸς κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ: *Deus iudicium tuum regi dā judicare populum tuum in iustitia.*

b) 18. *A temporibus ejus.*) ἀπὸ κροτάφων, phrasis hæc & periphrasis somni Septuaginta propria Ps. 131. ἀνάπαυσιν κροτάφοις μου, & ex eis vulgatus. *requiem temporibus meis,* quod in Hebræo non est, nec Chaldaico targum, ubi tantum est יִשְׁנֶה—יִשְׁנֶה: הַמְּנוּחַ יִשְׁנֶה הַמְּנוּחַ הַזֶּה הַזֶּה si dederō somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem. Quamvis Theodotio, pro βλεφάροις transcribat κροτάφοις: monui hæc ut constet, quam sapiat Septuaginta hujus Psalterii interpretatio.

c) 19. *Vacuus.*) Obscure in meo Græco Codice, ut

ut κενὸς potius legeretur, sed absque Dubio κενός est.

d) 21. *A feris.*) Quidquam hujus dictionis perperam scriptum erat, ut tantum fineret legi ἀπὸ ληρίων, sed vel cæcus videt legendum ἀπὸ θηρίων.

e) 22. *Eruant.*) Græce ἐκκοψίαν. Illius modi optime verto. Aristoph. εἴθ' ἐξεκόπην πρότερον τὸν ὀφθαλμὸν λίθῳ: *ut inam oculus prius mihi eruius fuisset lapide.*

PSALMUS V.

f) 3. *Ne fileas a me.*) μὴ τῷ θρασυωπείῃς ἀπ' ἐμοῦ. Ipsissima verba LXX. ter repetita, Psal. 27. 34. & 38. stylus eorum proprius, nam in Hebraico deest, imo Psalm. 38. & 39. nihil est in Hebræo cui respondeat illud *ne fileas.*

g) 15. *si secundo fecerit.*) Græce δευτερώσῃ, ejus vis non adeo simpliciter Latine exprimi potest sicut Hispanice, *si assegundare.* Vulgatus tamen 3. Regum 18. ejusmodi interpretatur, καὶ εἶπε δευτερώσατε καὶ ἐδευτέρωσαν, *rursumque dixit etiam secundo facite, qui cum fecissent secundo.* & 1. Reg. cap. 26. quasi periphrasi usus, καὶ ὁ δευτερώσω αὐτῷ, ὅς secundo opus non erit. Hispanice, *y no assegundare.*

h) 16. *Non inflabitur.*) Perperam in Codice quem vidi, scriptum hoc φύσαι, conjeci legendum Φυσάεσθαι.

PSALMUS VI.

i) 5. *Procellarum naufragans.*) Græc. hujusmodi erat, καὶ σαλῶν θαλασσῶν. Primam vocem non judicavi fuisse verbum, sed nomen, ideo retraxi accen-

accentum, & lego, σάλων. Vox θαλασσῶν naufragans verto. Usus est ea Aristot. lib. de mundo, pro obrutus, vel summersus mari.

k) 7. *Deprecatus.*) Sic lego, ex Græco ἐδεήθη, a me restituto, nam barbare, seu inscite a librario inveni exaratum, ut & alia levia quæ omitto.

l) 8. *Exaudivit.*) Similiter hic, & rescribendum εἰσῆκασε.

PSALMUS VII.

m) 4. *Cum mandato illi de nobis.*) Quamvis non recte scriptum in Græco, clare colligitur scriptum, σὺν ἐντολῇ αὐτῷ εἰς ἡμῶν, sensus est, dimittes mortem peculiari mandato ipsi insinuato circanos, ne nos funditus verrat.

n) 9. *Annuncia vero.*) Vix permittit Græcum legi, credo scriptum ἐπαγγείλω.

PSALMUS VIII.

o) 5. *Dissoluta genua mea.*) παρελύθη γόνατά μου, eodem verbo usus Paullus ad Hebræos 12. & Isaias cap. 35. sed vulgatus illic, *dissoluta genua*, vertit, hic, *debili genua*. Prætulī priorem interpretationem Græco omnino respondentem.

p) 9. *In irritatione.*) Græce ἐν παροργισμῷ, hæc paullulum. Nam legendum ἐν ἐξαλογισμῷ, in *deceptione*.

q) 13. *Et influento sanguinis.*) Perperam scriptum a librario ἐν φέδρῳ * αἷματ, rescribendum omnino est, ἐν ρεῖθρῳ, vel ρεῖθρῳ αἷματ.

r) 15. *Propinavit illis calicem vini mei.*) Gr. ἐπότισεν

* Leg. ἐν αἰφένδρῳ.

πεν αὐτοῖς ποτήριον οἴνου ἀκράτου. Totus hic versiculus Davidicam illam sententiam respicit Psal. 74. & stilus idem ac LXX. ibid. ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου οἴνου ἀκράτου, calix in manu Domini vini meri, quo peccatores ingurgitare dixit; sed & ex hoc calice πλανήσεως erroris ortam quis diceret fictionem Ceбетis Thebani in sua tabula de calice illo, etiam πλανήσεως erroris, ubi inducitur mulier ἐν τῇ χειρὶ ἔχουσα ποτήριον τι. ὁρῶ, ἀλλὰ τίς ἐστὶν αὕτη, ἔφη; ἀπάτη καλεῖται, φησιν, ἡ πάντας τὰς ἀνθρώπους πλανῶσα. εἶτα τί πράττει αὕτη; τὰς εἰσπορευομένας εἰς τὸν βίον ποτίζει τῇ ἐαυτῆς δυνάμει. Ἔτο δὲ τί ἐστὶ τὸ ποτόν; πλάνη, ἔφη, καὶ ἀγνοία, in manu calicem quendam tenens. Video, inquam: sed quæ ea est? impostura, inquit, quæ omnes homines seducit. Et quid agit ea? iis qui in vitam ingrediuntur vinum suum propinat. Quæ vero est illa potio? error, inquit, & ignorantia.

s) 37. Tu Deus noster.) Prima vox huius versiculi deleta; apparet exclamationem aliquam esse, forte exclamatio aliqua obsoleta εἰαί, quam potius credo εἶα, Ab, vel conjunctionem καὶ rescribendam, illam omisi, tum quia non integre percepi, tum quia hanc eandem exclamationem vulgatus non expresit cap. i. Marci, quamvis in Græco esset εἶα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ ναζαρηνέ. Et Latine omissa exclamatione tantum est, Quid nobis & tibi Jesu Nazarene?

t) 40. Laudabilis Dominus.) Scriptum erat αἰνετός, quod si non fuisset accentu alieno, vertissem liber, vel absolutus Dominus in judiciis suis, sed accentus ille monstrat legendum αἰνετός, laude dignus, vel laudabilis,

dabilis, firmatur ex sequentibus cum dicat, in ore Sanctorum.

PSALMUS IX.

u) 5. *Non occultabitur.*) ἢ κρυβήσεται, utitur interpretres interdum hoc verbo per antiquo & obsoleto κρύβω, ut vel hinc conjici quoquo modo queat, antiquam hanc interpretationem, & fortasse convenire in tempore cum LXX. sicut in aliis, quorum ætate usitatus hoc verbum, quo utuntur illi, ut Psalm. 69. ἀπὸ σῆς ἢ ἀπεκρύβησαν, *a te non sunt abscondita.*

x) 7. *Opera nostra in electione.*) Multa incuria librarii, scriptum videbatur, ἔργα ἡμῶν ἐν εὐλογίᾳ, quasi diceret *germina nostra in benedictione*, sed certissimum mihi, potius scriptum ἔργα ἡμῶν ἐν ἐκλογῇ, *opera nostra in electione*, luculentus locus pro libero arbitrio, cujus eximius assertor alibi etiam fuit Salomon.

y) 20. *Et adhuc in finem.*) Vox τέλει sub finem totius Psalmi separata erat, ut in calce alicujus operis scribi solet *finis*. Verum nescio cur in extremo hujus Psalmi quam aliorum foret appingenda, ideo connecto illam cum ultimo versiculo retrotracta præpositione *usque*, ut solet interpretres, uti εἰς τέλει.

PSALMUS X.

z) 1. *Qui deviasit a via malicia.*) Græce ἰκυκλώθη ἀπὸ ὁδοῦ πονηρίας. Vis verbi Græci non exprimitur Latine, est *circulatus*, hoc est, *circumversus a via malicia*, non omnino sine allusione ad ritum il-

lum, quo ut via remeandi aliquo penitus ignoraretur, circumversio fiebat & agitatio circulatim, sic putabant viam illam non repetendam sed perpetuo ignoratam & oblitam: quemadmodum apud Romanos sponsa obrecto flammeo capite, cum e primis ædibus pedem extulisset vertebatur in gyrum, atque in domum sponsi hoc ritu ducebatur, ne sciret vias remeandi in paternas ædes: hac allusione irremeabiles viæ malitiæ pulcherrime ostenduntur, sicut ostendunt Sancti allusione ad alia, quibus Gentiles irremeabileiter significarunt. S. Isacius allusione ad Sirenum incantationem, S. Diadochus ad aquam lethes, Clemens Alex. ad transitum Acherontis. Quædam eorum verba appingam, quamvis digressiuncula divertar. Primus lib. de contemptu mundi c. 52. *Dicitur de Sirene, quod audiens vocem ipsius modulationis, proprii obliviscitur itineris, & cantus dulcedine captus cadens moritur; sic & res animæ, cum pervenerit in ipsam dulcedo cælestis præ modulatione suavitatis verborum Dei.* Idem admonens Diadochus cap. 22. aurei sui operis: *Non enim patitur profundum fidei quod est aqua oblivionis ut curiosis cogitationibus illud contemplemur.* Ad rem est commentatio Turriani nostri ad hunc locum. Denique postremus 3. pedagog. cap. 11. *ἀλλὰ ἀποπήδησόν φησιν, μὴ χρονίσῃς ἐν τῷ τόπῳ, ὁ παιδαγωγὸς μηδὲ ἐπισήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὴν. ἔτως γὰρ λαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον, καὶ ὑπερβήσῃ τὸν ἀχέροντα: sed resiliat, inquit pedagogus, neque in loco diutius habites, neque in eam tuos defigas oculos. Ita enim aquam alienam trajicies; & transibis Acherontem.*

a) 8. *In letitiam eternam.*) Græce rescribendum est εὐφροσύνην. Nam quod inveni σωφροσύνην, in-
signe mendum iudico.

PSALMUS XI.

b) 6. *Nemora.*) Scriptum erat δρυμοί; sed in
promptu fuit castigatio δρυμοί.

PSALMUS XII.

c) 4. *Ignitabulum.*) πύριον. Fateor hanc vocem,
qua minime friget pulcherrima hæc metaphora
(inculcata etiam a S. Jacobo in sua epist.) in Græco
non invenisse. sed loco illius πύριον, quæ nullum
sensum, aut plane alienum facit, quis non dicat
felicissime rescribendum πυρίον, igniarium, seu
ignitabulum, juxta Solinum, hoc est, id quo elicitur
ignis, scilicet ferrum & filex, quæ ignem expuunt
collisa.

PSALMUS XIII.

d) 10. *Memoria eorum amplius.*) Credo sic legen-
dum, μνημόσυνον αὐτῶν ἐτι, ut sæpe utitur voce
ἐτι, quamvis exaratum in Græco sit μνημόσυνον αὐ-
τῶν ἐπι. Et si ἐπι adverbialiter sumatur sensum
eundem exprimit, sed accentus mutatio videtur
fuisse propter positionem post casum, ut solet acci-
dere, tunc sic vertendum, memoriale super eos, &
sensus adhuc idem.

PSALMUS XIV.

e) 2. *Ligna vite Sancti ejus.*) Proprium hoc Salomonis adagium, quo sæpe in Proverbiis usus est.

f) 4. *Non sic peccatores.*) Initio hujus versiculi præcescit vox quædam partim deleta, fortasse exclamatio ipsissima ac supra Psal. 8. vers. 37. quam ob eandem rationem præterii.

PSALMUS XV.

g) 6. *Non movebitur.*) Græce ὁ σαλεύθησεται, verbum hoc vulgatus e LXX. a quibus sæpissime inculcatur, vertit ejusmodi. Psal. 72. ὡς γὰρ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, pene moti sunt pedes. Similiter Psalm. 15. & sæpe: verum non quamcunque motionem significat, sed marinam & procellosam fluctuationem, velut naufragientis.

PSALMUS XVI.

h) I. *In corruptione somni.*) Græce invenio καταφθορὰ ὕπνου. Fortasse erat καταφθορὰ.

i) II. *Cum animadvertis in correctione.*) Pesfime scriptum erat, ἐν τῷ σε παιδεύειν εἰς ἐπιστροφὴν; sed facilis & certissima correctio ἐν τῷ παιδεύειν. Illud εἰς ἐπιστροφὴν, verti in correctione. Nam hac significatione interdum accipitur ἐπιστροφή, & congruit menti Psalmographi.

PSALMUS XVII.

k) 6. *Non annuntiavero.*) Partim male scriptum; partim deletum fuerat hoc, ubi nil aliud quam ἔκ επαγγελίῳ legi potuit. Observandum in hoc Psalmo, aliquem Judæum detorquere sinistre posse nonnulla ad dispersionem Judæorum quæ modo est facta, & ad expectationem quam modo inaniter retinet futuri Messia. Sed quid mirum si eodem modo alias scripturas authenticas pejus depravent: verum si attente hujus Psalmi vaticinium pendatur, totus pugnat contra Judæos, & probe de regno spirituali Christi prophetat, ac de præcedentibus dispersionibus, & calamitatibus Judaicis.

l) 7. *Diadema.*) Græce βασιλεῖον, regia dignitas notatur, & insigne regium, idcirco scripsi *diadema*.

m) 9. *Bellatorum.*) Divinandum erat quid in Græco scriptum; videbatur legi ἡρετῶν. Ego credo legendum Θηρετῶν. Nam Θηρίων Martis cognomen est, quasi ferus & immitis bellator, quamvis alii voluerunt apud Pausaniam a Therone nutrice ita dictum.

n) 10. *Inveniant illi.*) Sensum expressi (ut aliquando soleo) non ipfissimam vocem Græcam εὗρεθεσίν αὐτοῖς, quæ ad verbum esset, *inventum sit illis*, vel *inventus* (scilicet Deus) *sit illis*.

o) 27. *In concione ejus.*) Ἐν ἀπέλλῃ αὐτῷ. Juxta Hesychium ἀπέλλαῖ sunt σικοί, ἐκκλησίαι, ἀρχαιεσσίαι, συνα, sacra, cæta, conciones, atque ἀπέλλα-

κας vocat ἱερῶν κοινωνῆς. Et apud Plutarch. in Ly-
curgo ἀπελλάζειν, *concionari* est Laconibus. Ita
magis ad rem arbitratus reddere *in concione*.

p) 32. *in celebritate*.) Ἐν ἐπισήμῳ. In Psalm. 2.
verti *in signo*, nunc aptius sit *in notitia*, seu *celebritate*,
nempe pro re insigni in universa terra.

q) 47. *Ipsenitor*.) Poteram transferre *ipsa species*.
Sic consentiret cum illo Euripidis in Isagoge Por-
phyrii celebre, *prima species digna est imperio*, nam
propterea innuit Psalmographus imperium super
domum Israel concessum Christo Domino. Id
explicat erudite cap. 17. suarum annotationum
t. 2. Thesauri critici Noster Bernardinus Real-
inus, qui prius eruditione floruit, & demum no-
stram Societatem * ingressus majori sanctitate, &
innumeris miraculis, summaque sanctimonix ve-
neratione admirandus; sed quia fortasse εὐπρέπεια
denotat *elegantiam* & *vim* sermonis, nam & eo sen-
su accipi solet, & sequentia favent: *verba ejus ignita*
super aurum, verti *nitore*, ut eadem licentia, ac in
Græca voce est, vel de elegantia oris accipias, vel
sermonis. Et Pindarus, ignem cum auro compa-
rans usus est voce ἀεπρέπει, nitorem ostendens.

r) 48. *Ignita super aurum*.) πεπυρωμένα nitida pos-
set verti, nihilominus vim Græci expressi, nam &
ita vulgatus ex LXX. in Psalm. 117. & Pindarus
quoque ignem auro comparavit Ode 1. Olymp.
ἀριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ ἄτε ἀε-
πρέπει νυκτὶ, μέγανος ὃ ἔξοχα πλάττει: *optima qui-*
dem aqua, sed aurum ardens ignis velut excellit nocte,
superbis

* Jesuiticam intellige, cui notum est Cerdam & Realinum no-
men dedisse.

superbis eximie divitiis. Et in Apocalypf. cap. 3. *aurum ignitum* fvalet Deus emere. Nervus & vis sermonum Christi notatur. Nam & Symmachus lib. 3. epist. *aurum Tullianum* eloquium & vim orationis Tullii vocavit.

PSALMUS XVIII

3) 2. *Dulcedo.*) χρηστότης. Ex LXX. etiam ver-
sum ejusmodi Psalm. 67. ἐν χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ
ὁ Θεός, *in dulcedine tua pauperi Deus.*

t) 5. *Ut avertas.*) ἀποστρέψαι. Per varia tempora
hæc vox verti posset, quam credo hic Græco more
infinitivum esse, ita illiusmodi verti.

u) 14. *In mandato servorum ejus.*) Alludit ad fa-
ctum Josua.

CLXXVIII. Colloquium Davidis cum Deo de sui probatione, *e Talmud Cod. Sanhedrin, fol. 107. col. 2. init. & Jalkut in 2. Sam. c. XI. fol. 22. col. 2. fin.* Interprete C. V. Georgio Eliesere Edzardo.

Raf Jehuda docuit ex ore ꝑ Raf : Homo sedulo caveat quocunque tempore, ut seipsum non inducat in tentationem; nam ecce David seipsum induxit in tentationem, & lapsus fuit. Dixit scil. ad Deum sanctum benedictum: O Arbiter mundi, quare vocant te Deum Abrahami, Isaaci & Jacobi, & non vocant te etiam Deum Davidis? Respondit ipsi Deus, tres isti tentati sunt a me, tu vero nondum es a me tentatus. Regesit David, O Domine mundi, proba me quoque, & tenta me. Respondit Deus, tentabo te, & agam aliquid tecum, (*e quo constantia tua appareat.*) Sed quod egi cum tribus Patriarchis, non indicavi illis prius; tibi autem in antecessum nunc intimo, me probaturum esse te in negotio incestus. Confestim ergo David, uti legitur 2. Sam. XI. 2. *Circa vespertinam surrexit de lecto suo.* Raf Jehuda ex ore Raf refert, doceri his verbis, quod lectum suum nocturnum commutaverit cum diurno, (*i. e. quod rem uxoriæ exercuerit interdum, ut satur esset concubitus, atque prave concupiscentiæ stimulis interdum non esset expositus,*) oblitus sententiæ illius R. Jochananis, qui dicere fuit solitus, esse in homine exiguum aliquod membrum, quod esuriat (*& venerem fortius appetat,*) si satiatur, contra autem satuum sit, (*& ac-*
qui-

quiescat,) si homo illud faciat esurire, (atque ab
alibus venereis abstrahat.) Atq; hoc est, quod scriptum
est ibidem, & ambulavit in tecto domus regie, viditque
feminam quandam lavantem se de super tecto, quæ erat
admodum formosa. Bathseba quidem lavit caput
suum sub alveari; venit autem Satan in forma
aviculæ, (in seditque alveari.) Quapropter David
sagittam ejaculatus est in avem istam, confregit-
que alveare, unde Bathseba fuit detecta, atque a
Davide visa. Tum ergo (utiporro habetur 2. Sam.
XI. 3. Misit David, & inquisivit in mulierem istam, di-
xitque aliquis: Nonne hæc est Bathseba, filia Eliami, uxor
Uriæ Chitæi? Quare misit David legatos, & accepit eam,
cumque illa venisset ad ipsum, concubuit cum ea, illa vero
sanctificavit se ab immunditie sua, & reversa est domum,
Ceterum hoc (quod jam modo de colloquio Davidis cum
Deo, hujusque eventu diximus,) insinuatur in verbis
Ps. XVII. 3. Probasti cor meum, visitasti noctes, explora-
sti, sed non invenisti (me innocentem & constantem,)
utinam frenum injectum fuisset mihi, ne transgressum
fuisset os meum. Sensus. Utinam frenum inje-
ctum fuisset ori illius, qui me odit, ut non dixis-
set talia, (i.e. ori meo, qui ipse mihi fui inimicus, ut
non dixissem, Proba me Deus. Per hoc ipsum enim
lapsus sum.)

CLXXIX. Colloquium Davidis cum Deo de bonitate amentiae *eJalkut super I. Sam. XXI. fol. 18. col. 4. fin. & Medrasch Tehillim super Ps. XXXIV. fol. 26. col. 2. med. eodem Interprete.*

Dixit David ad Deum sanctum benedictum: o Domine mundi! Quicquid fecisti in orbe tuo, bonum est, & sapientia melior est rebus creatis omnibus. At vero amentia sola est excipienda. Quid enim utilitatis est ex homine insano? Ambulat is per plateas, lacerat vestes suas, puerique illudant illi, curruntque post ipsum, imo omnis populus eum ridet. Numquid vero hoc jucundum est coram oculis tuis? Respondit ipsi Deus sanctus benedictus: o David, tu adhuc vocaberis mercator amentiae; per vitam enim tuam juro, adfore tempus, quo indigeas illa. Atque hoc est quod Salomo dicit Prov. XIII. 13. *qui contemnit rem aliquam, oppignorabitur propter illam.* Nam vox *יחבב* *Jechabat* habet hic oppignorandi significationem, &que uti Exod. XXII. 25. *Si oppignorando oppignoraveris vestem socii tui.* Dixit scilicet Deus sanctus benedictus ad Davidem, tu excruciaris adhuc propter amentiam, & preces pro illa consequenda ad me fundes, donec aliquantulam de illa tibi impertiam. (Et certe ita accidit.) Haud cunctatus enim posthac David, contulit se ad Philistæos, quemadmodum dicitur I. Sam. XXI. 11. *Et surrexit David, & fugit e conspectu Saulis, venitq; ad Achis.* Tum vero Deus sanctus benedictus ad illum: o David, tune audes te

ad

ad Regem Achis conferre? Heri occidisti Goliathum, & nunc abis ad fratres ipsius, gladium Goliathi tecum ferens, cum fratres ipsius sint Satellites Regis Achis. Certe nondum est abstersus sanguis Goliathi, (*sed in recenti adhuc memoria hæret, quod inter te atque illum est gestum.*) Ipsi quoque fratres Goliathi, simulatque venerat ad illos David, adierunt Regem Achis, veniamque rogarunt, ut liceret sibi vicissim trucidare eum, qui occidisset fratrem suum. Sed Achis respondit ipsis, nonne apertum inter ipsos intercescit bellum? Et si frater vester illum occidisset, nonne id bello fuisset factum? Nunc ergo similiter, quando is trucidavit fratrem vestrum, cogitandum vobis est, fratrem vestrum ita cum ipso fuisse pactum, quando ipse est professus 1. Sam. XVII. 9. *Si poterit pugnare mecum, & percusserit me, erimus vobis in servos.* Exceperunt autem fratres Goliathi: Si res ita se habet, surgendum tibi erit e solio tuo; nam Regnum sic spectabit ad Davidem, (*tuque eris ejus servus.*) Atque hoc insinuatur per verba 1. Sam. XXI. 12. *Nonne hic est David, Rex terræ, nosque erimus servi illius?* Tum vero metus incescit Davidem, incepitque dicere e Psal. LVI. 4. *die quo timeo, in te confidam,* simulque rogavit Deum, ut ipsum exaudiret hora illa. Deus autem respondit ipsi, quid est, O David! quod a me petis? Regesit David, ut des mihi pauculum de re ista, (*quam olim contemsi, i. e. paululum amentie.*) Excepit Deus, nonne dixi ad te, qui contemnit rem aliquam, oppignorabitur propter illam? Atqui nunc amentiam a me petis? *vides ergo, quam longe aberraveris in judicio*

tuo de amentia.) Tum David amentem se simulavit, inscripsitque foribus, Achis Rex Gath debet mihi centum myriadas, atque uxore ejus myriadas quinque. Erat vero etiam filia Achis insana, eaque intus furebat atque clamabat, David autem insaniebat atque clamabat foris. Quare indignatus Achis, num, inquit, scitis vos, mihi deesse amentes? quemadmodum legitur 1. Sam. XXI. 16. *Num carens insanis ego, quod adduxistis hunc, ut insanum agat coram me?* Liberatus autem David e periculo isto, gavisus admodum fuit, quod præ gaudio amentia iterum in se exspirasset. Atque hoc est quod dicitur Psal. XXXIV. 2. *Laudabo Deum omni tempore &c.*

CLXXX. Colloquium Dei cum Davide super ædificatione templi, *e Jalkut in 2. Samuel. VII. fol. 21. col. 4. init. eodem Interprete.*

Dixit Dominus ad Nathanem, *Ita & dicito ad servum meum, ad Davidem, sic dixit Dominus, num tu ædificabis mihi domum? Non inquam: Nam sanguinem fudisti.* Quando hæc audivit David, timuit valde, mente secum pensitans, quod ineptus esset pronunciatus ad ædificandum templum. At R. Juda filius R. Elai monet, Deum sanctum benedictum ita alloquutum fuisse Davidem; o David, ne metuas: Per vitam enim tuam juro, sanguines illos quos fudisti, non majoris esse in oculis meis, quam sanguines capreæ aut cervi, de quibus si-
militer

militer effundendi notio occurrit Deut. XII. 16. *Super terram effundetis illum, sicut aquam.* Quidam verba Dei ita dicunt habuisse; Juro per vitam tuam, sanguines illos, quos fudisti, juxta a me æstimatorum cum sanguinibus sacrificiorum; quia dicitur I. Chron. XXII. 8. *Sanguines multos fudisti coram me.* Ubicunque enim occurrunt voces *coram me*, ibi respectus est ad sacrificia; quia de illis similiter dicitur Lev. I. 5. *Et mactabit juvenicum coram Domino.* Ceterum David ita respondit Deo: Si sanguines quos fudi, sunt in oculis tuis instar sanguinum sacrificiorum, quare ergo ego non debeo ædificare templum? Regesit Deus: Si tu ædificares illud, perstaret in perpetuum, & nunquam vastaretur. Subjecit David: Atqui hoc bonum esset. Respondit Deus: *Coram me est manifestum atque exploratum, quod Israëlitz olim sint peccaturi, quodque adeo ira mea sit incubitura templo, illudque a me devastandum, salvis tamen Israelitis.* Ita enim scriptum exstat Thren. II. 4. *In septorium filia Zionis effudit sicut ignem iram suam.* Addidit porro Deus sanctus benedictus: Per vitam tuam juro, quia tu in animo habuisti, extruere templum, ut ut filius tuus Salomon id demum fit in actum deducturus, ego tamen ibi id adscribam; quemadmodum dicitur Ps. XXX. 1. *Psalmus, Conspectus iniationis domus Davidis.*

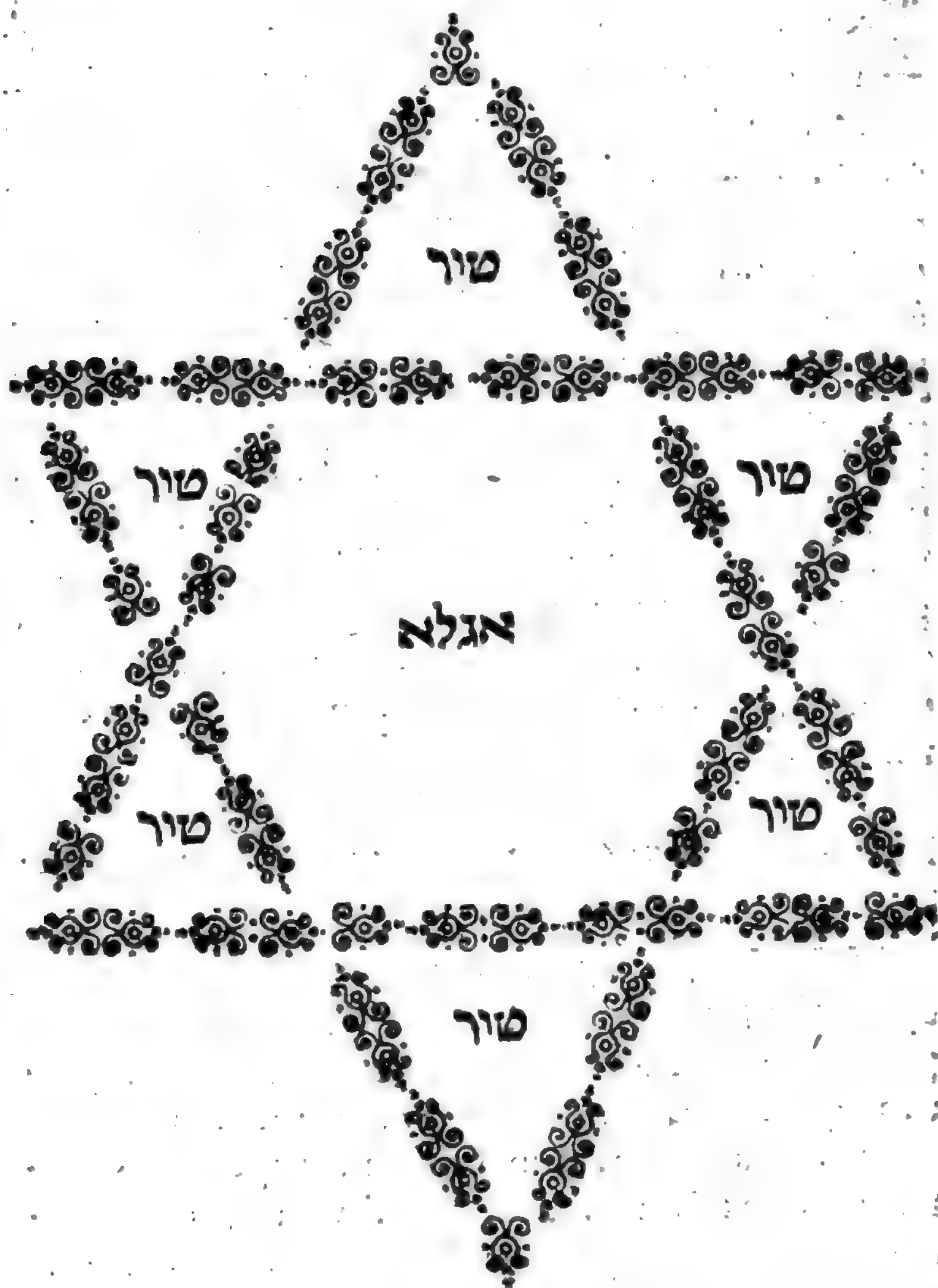
CLXXXI. Tekanoth five Constitutiones non scriptæ, quas ad Moysem, Davidem & Salomonem Judæi referunt.

Moyfes ut notatur in libro Juchasin, edidit tres constitutiones. 1) Benedictionem cibi * quam tradidit quo tempore descendit e cœlo Man. 2) Ordinem Concionandi pro singulorum dierum festorum ratione de pascha in pascha, & 3) Vigiliis seu Vices sacerdotales quas vocant Eleazari & Ithamar. R. Maimonides addit 4) etiam statuiffe Moysem, septem dies epularum in nuptiis, & totidem luctus in funere. Prophetæ tempore Moyfis constituerunt Legem tribus vicibus per hebdomadem publice legendam, feria secunda & quinta & Sabbato. Decem constitutionibus Josuæ dictum supra p. 874. David occasione Ammonis & Thamar unam constitutionem sanxit de solitudine, ne quis audeat solus cum virgine vel muliere versari, unde frequentia in illam rem monita Talmudicorum. Vide Ottonis Lexicon Rabbinicum p. 191. Salomonis constitutiones tres referuntur, 1) de concessa potestate ferendi aliquid in domum contiguam die Sabbati, 2) de lotionem manuum ad sancta, & 3) de gradu consanguinitatis ultra Legem Mosaicam prohibito. Vide Sgambatum p. 313.

CLXXXII.

* Preces ad cibum *Berachab hammazon* quatuor benedictionibus constant apud Judæos. Primam tribuunt Moyfi, secundam *Davidi*, tertiam Salomoni, quartam Rabbini, Sgambatus p. 287.

CLXXXII. Davidis scutum contra incendia.

*Georgius Elieser Edzardi ad Avoda Sara cap. 2.
pag. 353.*

IN libro סגולות ורפואות de proprietatibus rerum & medicamentis, excuso Amst. 1703. 8. inter alia Magica ac superstitiosa consilio undecimo, svadetur ad incendia restinguenda sumi *massa panis* (alii dicunt requiri ut de *massa panis* formata sit *placenta*) & formari super illam scutum Davidis, bujusque sex angulis inscribi vox וי"ו, medio autem Nomen Dei יהוה (i. e. tu es potens in æternum o Jehova,) tumque projici in ignem, addito dicto Psal. CVI. 30. Stetit Pinchasus & exercuit judicium, atque plaga fuit inhibita: & altero Exod. XII. 27. Dicetis, sacrificium præterireficum hoc est Jehovæ, qui præterivit domos filiorum Israelis in Ægypto, cum percuteret Ægyptum, nostrasque domos eriperet. Tum incurvavit se populus & adoraverunt.

D. Jo. Benedictus Carpxovius notis ad T. 2. Concionum funebr. p. 1397.

Multa de סגולות ורפואות scutum Davidis fabulantur Judæi, insculptum ei fuisse duplex triangulum, opposita ratione sibi mutuo implexum, cujus. quatuor apices in utroque latere quatuor Τετραγγραµµατὸς literas יהוה, duo reliqui, superius & inferius duas literas nominis divini יה expresse-
rint, ejusque spacio intermedio quatuor literæ יהוה inscriptæ fuerint, quas per *Rasche* *tesfos*
sonare

sonare idem volunt ac **אתה גבור לעולם** *Tu fortis in eternum, Domine*, de qua nominis hujus Cabbalistici **אגל** *Agla* interpretatione vide Galatinum lib. II. de Arcan. Cathol. verit. toto Cap. XV. fol. 95. Buxtorfium in Abbrev. Hebr. p. 21. & Lex. Talm. fol. 22. Kabbalam denudatam part. I. p. 24. De ipso autem scuto Wilh. Schikardum in Tarich. p. 54. qui & schematismum illius exhibet. Et quoniam Davidem hoc scuto telis impervium & invulnerabilem fuisse redditum credunt, eodem hodiernum ad restringenda incendia utuntur, hanc scuti Davidici figuram dicto Mosaico ex Num. XI. 2. **ויצעק העם אל משה ויתפלל** *clamavit populus ad Moysen, & oravit Moyses ad Dominum, & repressus est ignis*, cinctam vel massæ panis includunt, ve ejus saltem crustæ extrinsecus creta inscribunt, atque tribus vicibus circumlatam in flammam conijciunt. De qua Judæorum superstitione post laudatum Schickardum vide B. Geierum Cap. III. de Superstit. §. 41 ac Jul. Reicheltum de Amuletis p. 86. Facit huc & Gentilium consuetudo, qui Numina in scutis depingebant, atque hæc ideo in funere invertebant, ne illorum simulacra cadaveris adspectu polluerentur. Quo illud Servii in lib. II. *Æneid* adducit Aloys. Novarinus lib. XI. Schediasm. cap. XV. fol. 315. *Lugent um more mucronem, non cuspide* *basile contra terram tenentes: SCUTI etiam inversentes propter NUMINA ILLIC DEPICTA, ne eorum simulacra cadaveris polluerentur adpectu.*

CLXXXIII. Libri duo Davidis, Florentiæ ante paucos annos jactati.

*Andreas Caroli in memorabilibus Saculi XVII.
libro X. p. 718.*

ANno 1695. mense Augusto, Florentiam ex Ægypto venit quidam dives quadraginta annorum Judæus, *Delphilim Dorra* dictus, contulitque *septuaginta libros*, inter quos *duo* vetustissimi dicuntur a Rege Davide conscripti, unde pro talibus quasi cimeliis Judæi Romani & Livorniani, nonaginta millia scudorum ei fuerant licitati; sed illos Dorra dono dedit magno Duci Florentiæ, ubi baptizatus & vicissim ab hoc menstrua decem scudorum pensione donatus est, simul ad nutum & servitium habens quosdam Ducis pedissequos. *Ex relationibus novellis sive commentariis diurnis, Coloniae latina lingua edi solitis.*

CLXXXIV. Davidis Centum benedictiones. Liber fundamentum Mundi.

SGambatus ex libro Orach Chajim cap. 43. hæc refert in Archivis Vet. Test. p. 288. R. Meier dixit: *Centum benedictiones quotidie cuique dicenda sunt.* Respondit R. Natronai, qui fuit caput Academiae in Mata Macasia, *David Rex composuit has centum benedictiones. Causa cur composuerit, hæc fuit. Quotidie moriebantur ex Israel plurimi, nec apparebat causa. De-*
nec

nec Spiritu sancto edoctus David composuit centum benedictiones, quibus DEO rite persolutis, malo obviam itum est. Idem Sgambatus notat in Bibl. Bavarica exstare librum, sed haud visum sibi, fundamentum Mundi, quem ad Davidem auctorem Judzi referant.

CLXXXV. NATHAN * Propheta.

Auctor Operis Imperfecti in Matthaeum, homilia secunda extrema.

DUm dicit per Prophetas, non per Prophetam, manifestat quod non certam auctoritatem prophetiae protulit, sed sensum Prophetarum colligens dixit. Nam per omnes Prophetas Iesus Nazareus vocatur, quod est sanctus. Aut forte legerunt & alios Prophetas ita dicentes, qui non sunt nobis canonizati. Alii etenim prophetaverunt & conscripserunt, sicut Nathan ** & Esdras.

Ex Apocrypho scripto nescio quo repetitum, quod Epiphanius lib. de vitis Prophetarum T. 2. p. 235. narrat Nababem ad prohibendum a flagitio Davidem Hierosolymas properanti obstitisse Belialem, & cadaver nudum in via objecisse. Hujus enim sepeliendi causa dum ibi substitit Prophecia, Rex ea nocte crimen admisit.

Sss 2

CLXXXVI.

* Ex Nathanis nomine Eupolemus apud Eusebium IX. 30. preparat. Evangel. commentus est nomen Angeli Δαυαδάν, qui Davidem ab aedificando templo prohibuit.

** 1. Paralip. XXIX. 29. & 2. IX. 29. XXXIX. 25.

CLXXXVI. ACHITOPHEL & MEPHIBOSETH, Davidis Doctores.

*Talmudici in Pirke Aboth sive capitulis Patrum
c. VI. §. 3.*

Qui discit a socio suo caput unum vel lectionem unam aut versum unum, vel tantum literam unam, tenetur illi deferre honorem. Etenim invenimus de Davide Rege Israel, quod non didicit ab Achitophele nisi tantum duo verba, * & propter illa fecit eum præceptorem suum, Doctorem suum, notum suum, juxta id quod dicitur Psal. LV. 14. *sed in homo eras juxta estimationem (cordis) mei, dux meus & notus meus.* Argumentum certe est a majori ad minus. Si enim David Rex Israel qui solummodo duo verba didicit ab Achitophele, constituit eum Rabbinum suum, ducem suum, amicum suum: qui discit a socio suo caput unum, tractatum unum, aut versum unum, aut tantum literam unam, quanto magis is, inquam, tenetur ut socium suum gloria sive honore afficiat. Non enim est vera gloria nisi quæ a Legge proficiscitur, sicut dicitur: Prov. III. 35. *Gloriam Sapientes hereditant*, Et: Prov. XXVIII. 10. *Qui integri sunt, hereditabunt bonum.* Confer quæ de

* Duo illa, notante Maimonide fuerunt, ut ne solus Legi vacaret, neque sine comitibus aut absque veneratione intraret domum disciplinæ. Vide T. 4. Surenhus p. 486. De morte Achitophelis quem angina suffocatum periisse ajunt Judæi, confer interpretes ad 2. Sam. XVII. 23. & Buxtorfii Lexicon Rabbinicum p. 1480.

de *Mephiboseth* Davidis Doctore in Gemara Bera-
chot c. i. p. 24. & 25. edit. Clariss. Edzardi.

CLXXXVII. Numi Davidis & Salomo- nis nomine inscripti.

*Vide Figuram 4. in Tabula quam habes supra
ad pag. 414.*

T Almudici in Bava Kama * testantur olim ob-
tinuisse monetam Hierosolymis, in cujus
una facie scriptum דוד ושלמה *David & Salomo*, in altera וירושלם *Hierusalem*. Atque jam-
pridem testatus est Jo. Mathesius ** sibi ejusce-
modi numum esse, in cujus una facie legerentur
verba : דוד המלך ובנו שלמה המלך *David
Rex, & filius ejus Salomo Rex*. In altera vero, con-
spiceretur porta piscatoria, adscriptis verbis :
ירושלם עיר הקודש *Hierusalem civitas sancta*, ex
Esaia LII. 1. Hujusmodi numum memorant quo-
que Herm. Conringius de numis Hebræorum p.
66. & Wagenfeilius in Sota p. 575. sed ambo ut
fide indignum rejiciunt. Scilicet, quæ ratio erat,
inquit Clariss. Wagenfeilius p. 577. ut *David* cu-
surus numos, in iis filii quem in administrationis societa-
tem nunquam adsciverat, nomen exprimeret, & Regem
illum saluaret? Qui tamen Talmudico fidem ha-
bere voluerit testimonio, dicere potuerit inter Ju-
dxos sub templo secundo obtinuisse numos cum
Sss 3 hujus-

* Verba habes supra p. 414.

** Jo. Mathesius in Sarepta, concione XV. adde vitam ejus ac-
curate scriptam a Joh. Balthasare Mathesio abnepote, p. 37.

hujusmodi inscriptione in honorem & memoriam Davidis & Salomonis non ab ipsis sed diu post illorum tempora a gente Judaica cusos. Omitto quæ de Salomonis numo cum templi imagine Gabriel de Simeonibus p. 156. atque de alio numo similiter commentitio Davidis & Abrahami Raphael Avellinus in declaratione sub Anguissiolæ nomine edita Italice Mediolani paucis foliis A. 1617. *Dichiaratione della Hebraica Medaglia detta Maghen David & Abraham, di D. Angelo Gabriele Anguissola.* Vide Julium Bartoloccium Bibl. Rabbinic. T. IV. p. 164. & Carolum Josephum Imbonatum in Bibliotheca Hebræo latina p. 212. seq. & 306.

CLXXXVIII. Salomon inventor litterarum Syriacarum & Arabicarum. Libri sacri Hiramog rogante, Salomonis jussu Syriace versi. Liber Salomoni tributus de justitia.

Abraham Eschellensis in Historia Arabum parte 2. f. 275.

JAm dictum a nobis est *Cabtanum* filium Heberi Arabum gentis parentem & authorem fuisse, aut propagatorem, omniumque primum regium capiti imposuisse diadema. Huic defuncto successit *Jaarab* filius, qui regioni toti ex suo nomine nomen dedit & linguæ, quam non solum excolere primus cœpit, sed characteres & scripturam excogitavit, ut Mashudius & alii testantur. Quan-

Quamquam non desint qui arbitrantur Salomonem hos invenisse characteres, & Belkais reginæ Sabæ, quæ illis eadem ac Arabiæ est, tradidisse, cum illum in ænigmatis & problematis tentatum venit. Qua sine dubio traditione opinioneve imbutus ac persuasus Cresiphon S Jacobi Apostoli discipulus, vel quisquis ille fuit, antiquos Arabum characteres, * quibus plumbeæ illæ laminæ, quæ apud Granatensium urbem in turre quadam repertæ fuerunt, sunt exarata, Salomonis appellavit in Latina historiola, quam una cum illis ibidem recondiderat. Huic opinioni præter Arabes suffragantur Syri & Chaldæi apud Jesudad Episcopum Hadrensem in præfatione Elucidationis Geneleos, ubi postquam pluribus contendit, ante Moysen nullas extitisse scripturas, nullosque characteres, subdit: *Quidam autem ajunt, quod quemadmodum ille (Moyses) primus excogitavit litteras Hebræicas, quibus Legem posuit, ita Salomon excogitavit characteres aliorum librorum, sive scripturarum, quos tradidit populis a quibus affectus est honoribus, & primum quidem Syriacæ lingue (characteres) quos dedit Hiram Tyri.*

Sss 4

Andreas

- * Inter alia in Regno Granatensi A. 1588. effossa commentitia & Pontificis etiam auctoritate proscripta monumenta jactantur etiam liber de essentia Dei, quem dicitur Thisphon, Apostoli Jacobi discipulus, in sua naturali lingua Arabica Salomonis characteribus scripsit. Tum liber de justitia Salomoni tributus tanquam auctori, & XX. foliis Possevino teste constans. Confer Acta Eruditor. T. IV. supplementi p 479. & Acta sanctorum T. VII. Maji p. 408. Pinodam de rebus Salomonis p. 157.

Andreas Mullerus Greifenhagius de versione Syriaca librorum Sacrorum p. 26.

Syrorum traditio est, Salomonis libros, ceterosque qui ante ipsum scripti fuerant, *Hirami* rogatu, Salomonis jussu translatos esse; reliqua cum Veteris tum Novi Testamenti scripta sacra *Abgari* Regis Syri providentia, *Adadi* vero (seu *Thaddæi*) & aliorum Apostolorum cura. Ita *Soadedus* Episcopus Hadtenensis refert. Verba ejus legere est apud *Gabrielem Sionitam* * præf. Psalter. Syriac. *Aurorem* præfat. operis Paris. *Hottingerum* Theol. Philol. p. 263. *Eccellensem* not. ad Catal. pag. 78. Confer. *Gregor. Abulfar.* ** *Histor. Arab.* pag. 100.

Sed

* En tibi Sionitæ verba : *Versionis Syriacæ antiquitas ea est, ut secundam receptissimam Chaldaeorum & Syrorum traditionem coarctata sit Salomoni, sic enim legitur in libro antiquissimo Soadedi Episcopi Hadethensis, veteri charactere in membranis exarato, qui inscribitur locorum difficultum & locum obscuriorum in sacris literis occurrentium elucidatio. Sacrorum voluminum translatio hunc ordinem est adepta. Pentateuchon, Josue, Judices. Ruth & Samuel, David, Proverbia, Ecclesiastes, Cantica Canticorum & Job, translati fuerunt tempore Salomonis, orante exoranteque Hiram, Rege Tyri, ejus amicorum. Reliqui vero libri veteris pariter ac novi Testamenti, tempore Abugari Regis Syriæ, cura & sollicitudine Thaddæi aliorumque Apostolorum*

** Syri occidentales, inquit Abulfarajus, duas habent versiones, simplicem quæ ex Hebraico in Syriacum translata est post aduentum Domini Christi, tempore Thaddæi Apostoli, vel ut alii dicunt, tempore Salomonis filii Davidis, & *Hirami*; & figuratam secundum septuaginta, e Græco in Syriacum traductam, longo post incarnationem Salvatoris intervallo.

[illegible]

Sed *Soadedi*, si quid tale scripsit testimonium vel alia traditione succutitur. Ea nempe, quæ vult omnem versionem *Abgari* tempore confectam esse. Hanc *Sionia* refert l.c.

Quodque de Salomonis tempore traditum est, nullo negotio refutatur. Siquidem certum est, ante Christi tempora nullas versiones inter Judæos notas fuisse, præter † Onkelosi & Jonathanis Paraphrases & Græcam LXX. Walton. *dissert. de LL. Orient. pag. 67.*

Imo *Jesudad*, ipsissimus *Soadedus*, apud *Ecchelensem* tradit: Alios de *Samaritana* versione hoc intelligere. vid. *Morinus*.

Quomodo vero *Samaritanum* idem sit quod Chaldaicum, uti *Ecchelenensis* contendit, equidem non perspicio, uti nec qua specie dicatur: *Salomonem Hiram* una lucas *Syriacas*, à se quidem inventas, tradidisse, quod *Jesudad* loco citato perhibet.

Idem Mullerus inter *Alphabeta ac notas diversarum linguarum*, Berolini 1703. 4. post *Auctoris fata editas* à B. Seb. Godfrido Starckio, etiam peculiarem tabellam *alphabetorum fabulorum*, atque in his *Salomonis Alphabetum* exhibet, quod licet commentitium & nullius fidei, tamen ne à curiosis talium desideraretur, hoc loco una cum cæteris subjunxi.

¶ Etiam de Onkelosi & Jonathanis paraphrasibus neutiquam certo constat quod tam antiquæ sint. Vide Jo. Morini *Exercitationes Biblicas* p. 322. 333. & 342. seq.

CLXXXIX. Liber Sapientiae Salomonis, lingua Hierosolymitana.

Jo. Picus Mirandulanus prafat. ad Heptaplum.

Exstat apud Hebræos Salomonis illius cogno-
mento sapientissimi liber cui sapientia titu-
lus, non qui nunc in manibus est, Philonis *
opus, sed alter Hierosolyma quam vocant secre-
tiore lingua compositus, in quo vir naturæ rerum,
sicuti putatur, interpretes omnem illiusmodi disci-
plinam fatetur de Mosaicæ legis penetralibus hau-
sisse.

Recte monet Sgambatus p. 529. *Picum quicquid
de hoc libro scribit id omne potuisse ex R. Nachmanidis præ-
fatione in Pentateuchum, qui Salomonem ex Mose hausisse
confra*

- * Philonem Iudeum, cujus plura scripta habemus, auctorem
esse libri Sapientiae, minus est verisimile, & genio styloq; scri-
ptorum Philoni ac veterum testimoniiis, qui auctorem libri
Philonem seniore appellat, adversatur. Græce tamen
scriptam esse, non versam ex Hebraico, uti Græcam elo-
quentiam redolere testatus est & suo jam tempore Hebraice
reperitum à se negavit Hieronymus, confirmat Stephanus
le Moyne notis ad varia sacra p. 595, seq. Prætereo quæ de
hoc & aliis libris *ἐκ ληστῶν ᾠδῶν* sed a Canone Ve-
teris Test. Hebræorum primorumque Christianorum exu-
lantibus, Sirachide, Tobia &c. dixi lib. 3. Bibl. Græcæ cap.
29. & in præfationibus ad eosdem libros Græce & latine à
me editos Lipsiæ 1691. 8. Quod vero Pineda p. 205. de re-
bus Salomonis ait Sapientiae Salomonis Pico memoratæ
mentionem fieri libro tertio Theophili Antioch. ad Autoly-
cum, error est, atque apud Theophilum III. p. 120. perinde
ut apud Cosmam Indeplevitem XII. p. 342. pro Salomone
legendum Solon. Novum & elaboratissimum commen-
tarium in Sapientiam Salomonis expectamus ab erudito
viro D. Jo. Rendtorffio, Hamburgensi,

confirmat, laudatque Sapiientiam magnam Salomonis; חכמתה רבתה ושלמה *atque ex illa profere* *hec: Non est melior nativitas Regis aut Principis, simul exitus cujusvis filii hominis & introitus æqualis pariter. Idcirco oravi, & venit mihi spiritus Sapiëntiæ, & vocavi & venit mihi Spiritus intelligentiæ, & complacui mihi in illo plusquam in sceptris & in solis. — Et ipse dedit scientiam quæ non est falsa, ad sciendum ubi stat mundus, & operationes signorum, principia & fines, & media temporum, angulos caudarum, ubi & quomodo faciunt tempora, cursus cœlorum & confirmationes stellarum, humores jumentorum & iras ferarum & vires ventorum. Cogitationes filiorum hominum, applicationes plantarum & virtutes radicum & omnem rem absconditam & omnem rem apertam didici. Manifestum est, Nachmanidem hæc loca petisse ex nullo alio libro quam ex Hebraica versione libri Græci Sapiëntiæ quem habemus & in quo hæc ambo loca perspicue leguntur cap. VII, versu 5. 6. 7. & 18. 19. 20.*

CXC. Aristoteles Salomonis plagiarius.

R. Abraham Zacuth Libro Zuchasin. p. 157. col. 2.

QUicquid solidum est in doctrina Aristotelis, furtim ablatum est e sapientia Salomonis, super quem pax sit. Postea enim quam Alexander Macedo rerum potitus est Hierosolymis, summam rerum concedidit Aristoteli præceptori suo, ipsosque adeo Salomonis libros. Ea propter

per quicquid boni ibi invenit, suo ipsius nomine postmodum edidit, admittis tamen quibusdam conclusionibus pessimis, qualis est illa de æternitate mundi. *Confer Tentzelii dialogos A. 1689. p. 1216. & Jac. Thomafium de plagio §. 364. Hackspanium ad Liptmanni Nizachon p. 284.*

CXCI. Salomonis Epistolæ ad Vaphrem Ægypti, & Hiramum * Tyri Regem.

Ex Eusebio apud Eusebium preparat. Evangel. IX. 31. seq.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΟΛΟΜΩΝ
Ουαφρῇ βασιλεῖ Αιγύπτου,
Φίλῳ πατρικῷ χαίρειν.

SALOMON REX,
Vaphræ Ægypti Regi,
Amico paterno Salutem.

ΓΙΝΩΣΚΕ με παρελη-
φόντα τὴν βασιλείαν τῷ
Δαβὶδ τῷ Πατρὸς Δαὶδ τῷ
Θεῷ τῷ μεγίστῳ, καὶ ἐπι-

NOVERIS me sum-
mi Numinis be-
neficio Regnum a Da-
vide Patre acceperisse,
τετα-

* Testatur Flav. Josephus, Epistolarum illarum exempla servata in Tyriorum Annalibus. Διὰ μὲν δ' ἄχρι τῆς ἡμέρας τὰ τῶν Ἐπιστολῶν ἀντίγραφα ἔκ ἐν τοῖς ἡμετέροις μόνον σωζόμενα βιβλίῳ ἀλλὰ καὶ τῷ Τυρίοις. Lib. VIII Antiqu. c. 2. pag. 258. & lib. I. contra Apionem p. 1042. Eadem ex Josepho Syncellus p. 182. Vide etiam quæ ex Alexandro Polyhistoro Clemens Alex. I. Strom. p. 332. Aliæ, inquit Sgambatus, Salomonis Epistolæ citantur ad Galaaditas, Galilæos, Samaritanos, Moabitæ, Ammonitas. Vide infra p. 1023.

Ἰελαχότῳ μοι οἰκοδομή-
σαι ἱερόν τῷ θεῷ, ὃς τὸν
ἄρανόν καὶ τὴν γῆν ἐκτι-
σεν· ἀμα δέ σοι γράψαι,
εἰποσείλαι μοι τῶν ᾠδῶν
σὺ λαῶν, οἱ ᾠδουήσου-
νταί μοι μέχρι ὅτι ἐπιτελέ-
σαι πάντα κατὰ τὴν χρεί-
αν, καθότι ἐπιτέτακται.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΥΑΦΡΗΣ ΣΟ-
ΛΟΜΩΝΙ ΒΑΣΙΛΕΪ ΜΕΓΑ-
ΛΩ ΧΑΪΡΕΙΝ.

ΑΜΑ τῷ ἀναγνῶναι
τὴν ᾠδὴν σὺ ἐπι-
τολήν, σφοδρὰ ἐχά-
ρην, καὶ λαμπρὰν ἡμέραν
ἡγαγον, ἐγὼ τε καὶ ἡ δύ-
ναμις μετὰ πᾶσα, ἐπὶ τῷ
παρρηληφέναι σε τὴν βα-
σιλείαν ᾠδῶν χρηστὸν ἀν-
δρὸς, καὶ δεδοκίμασμένον
ὑπὸ τηλικύτου θεοῦ. πρὶν
ὅταν γράφεις μοι πρὶν τῶν
κατὰ τὰς λαῶν τὰς παρ'
ἡμῶν, ἀπέσταλκά σοι μυ-
ριάδας ὀκτώ, ὧν καὶ τὰ

a quo Templum Deo
Cœli Terrarumque Mo-
litori ædificare jussus
fuerim, simulque abs-
te per literas petere, uti
ad me ex Regni tui ho-
minibus Fabrisque mit-
tas, qui suam mihi ope-
ram navent, donec, uti
parest, cuncta, prout
jussus ego sum, accurate
perfecero.

VAPHRES REX
Salomoni Regi ma-
gno salutem.

LITERAS tuas si-
mul atque perlegi,
cum ingentem animo
cepi lætiam, tum genia-
lem cum universo exer-
citu populoque meo
diem egi, quod a Viro
optimo, tantoque Nu-
mini probatissimo Reg-
num acceperis. Quod
autem a nobis homines
fabrosque postulas, eo-
rum octoginta millia ad
te misi, quorum etiam
natale tibi solum indi-

πλήθη

πλήθη ἐξ ὧν εἰσι, Διασσε-
σαίφηκά σοι ἐκ μέρους Σε-
βριθίτης νόμους, μυρίους
ἐκ τῆς Μενδησίης καὶ Σε-
βεννήτης, δισμυρίους. Βυ-
σιρίτης, Λεοντοπολίτης,
καὶ Βαθριθίτης, ἀνὰ μυ-
ρίους. Φρόντισον τῇ καὶ
θέοντα αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλ-
λα, ὅπως εὐτακτῇ, καὶ
ἵνα ἀποκατασταθῶσιν εἰς
τὴν ἰδίαν, ὡς ἂν ἀπὸ τῆς
χρείας γενομένης.

carejuvat. Ex Sebrithi-
de Præfectura decem
millia, ex Mendefia, &
Sebennitide, viginti mil-
lia, ex Busiritide, Leon-
topolitide, & Bathri-
hitide circiter triginta
millia numerantur. Su-
perest ut iis, quæcun-
que opus fuerint, abun-
de suppeditari cures,
partim ne quid inter
eos barbarum excitetur,
partim ut ædificatione
perfecta, salvi ad suos
incolumesque rever-
tantur.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΟΛΟΜΩΝ
Συρῶνι * τῷ βασιλεῖ Τύ-
ρου, καὶ Σιδῶνι, καὶ
Φοινίκης, φίλῳ πατρι-
κῷ χαίρειν.

SALOMON REX
Saroni Tyri, Sido-
nis, ac Phœniciaæ
Regi, Amico pa-
terno salutem.

ΓΙΝΩΣΚΕ με παρρη-
φύτα τὴν βασιλείαν ὡς
Δαβὶδ πατὴρ, Δὲ τῆς
Θεοῦ μεγάλης, ἐπιτετα-

NOveris me, summi
Numinis benefi-
cio, Regnum a Davide
Patre accepisse, a quo
Templum DEO Cæli
χόρι

* Ἰερῶμα. Forte interpres Græcus legerat regem Συρ
hoc est Tyri, atque inde fecit nomen Regis. Quæ
Egambati conjectura est p. 311.

χότι μοι οἰκοδομήσαι
 ἱερὸν τῷ Θεῷ, ὅς τὸν ἔρα-
 νόν κ' τὴν γῆν ἐκτίσεν
 αἶμα δ' καὶ σοι γράψαι,
 ἀποστείλαί μοι τῶν πᾶσι
 σὺ λαῶν, οἳ συμπαρε-
 στήσουσιν ἡμῖν, μέχρι δ'
 ἐπιτελέσαι τὴν δ' Θεῷ
 χρεῖαν, καθότι μοι ἐπι-
 τέτακται. γέγραφα δ' καὶ
 εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κ' Σα-
 μαρίτην, καὶ Μααβίτην, καὶ
 Αμαϊνίτην, κ' Γαλαδίτην,
 χορηγέουσι αὐτοῖς τὰ δέ-
 οντα ἐκ τῆς χώρας κατὰ
 μῆνα, κόρους σίτου μυ-
 ρίας. ὁ δ' κέρ ἐστὶν ἀρ-
 ταβῶν ἑξ' κ' οἶνον κόρους
 μυρίας. ὁ δ' κέρ δ' οἶ-
 νος, ἐστὶ μέτρα δεκά 70 δ'
 ἔλαιον κ' 70 ἄλλα χορη-
 γηθήσονται αὐτοῖς ἐκ τῆς
 Ἰουδαίας, ἱερῆα δ' εἰς
 κρεωφαγίαν ἐκ τῆς Ἀρα-
 βίας.

autem accetera ex Iudæa, hostias vero, quarum
 ipsi carnibus vescantur, ex Arabia suppeditari
 iussi.

ΣΟΤΡΩΝ ΣΟΛΟΜΩΝΙ
 βασιλεὶ μεγάλῃ χαί-
 ρειν.

Terrarumque Molitori
 zdificare iussus fuerim,
 simulque abs te per li-
 teras petere, uti ad me
 ex Regni tui hominibus
 fabrisq; mittas, qui
 suam nobis operam na-
 vent, donec divinum
 illud opus, prout iussus
 ego sum, accurate per-
 fecero. Cæterum in Ga-
 lilæam, Samariam. Mo-
 abitidem, Amanitidem,
 & Galaditidem scripsi,
 uti ex regionibus illis,
 quæcunque opus fue-
 rint, iis affatim suppe-
 tant; nempe in singulos
 menses, Cororum triti-
 ci decem millia, qui sin-
 guli Artabas sex conti-
 nent; itemque Coro-
 rum vini decem millia,
 qui singuli metra de-
 cem efficiunt, Oleum

hostias vero, quarum
 ex Arabia suppeditari

SURON SALO-
 moni Regi mag-
 no salutem.

ΕΤΑΘ.

ΕΥΛΟΓΗΤΟΣ ὁ Θεός, ὅς τὴν γῆν καὶ τὸν ἔρανόν ἐκτισεν, ὅς ἐἴλετο ἄνθρωπον χρηστὸν ἐκ χρηστῶ ἀνδρός. ἅμα δ' ἀναγνώνας τὴν πρὸς σὲ ἐπιστολήν, σφόδρα ἐχάρην, καὶ εὐλόγησα τὸν Θεόν, ἐπὶ τῷ παρεληφέναι σε τὴν βασιλείαν. Πρὸς τῶν γράφεις μοι πρὸς τῶν κατὰ τὰς λαῶν τὰς παρ' ἡμῶν, ἀπέσταλκά σοι Τυρίων καὶ Φοινίκων ὀκτακισμυρίας, καὶ ἀρχιτέκτονα σοι ἀπέσταλκα ἄνθρωπον Τύριον, ἐκ μητρὸς Ἰσθαίας, ἐκ τῆς Φυλῆς τῆς Δαβίδ, ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἐρωτήσης τῶν ὑπὸ τὸν ἔρανόν πάντων, καὶ * ἀρχιτεκτονίαν, ὑφηγήσεται σοι καὶ ποιήσει. Πρὸς τῶν δέοντων καὶ ἀποσελλομένων σοι παίδων, καλῶς ποιήσεις ἐπιστάτας τοῖς κατὰ τόπον ἑπαρχοῖς, ὅπως χορηγήσονται δέοντα.

Sum erit, ad locorum Praefectos scribere, uti huic tantae hominum multitudini, quaecunque necessaria fuerint, diligenter abundeque provideant.

* τῶν κατὰ.

BENEDICTUS Deus Terrae ac caeli Conditor, qui Virum optimum ac parentis optimi filium elegerit. Literas tuas simul atque perlegi, summam animo voluptatem cepi, Deoque gratias egi, quod Regnum capessisses Quod autem a nobis homines operasque poscis, Tyrionum ac Phoenicum octoginta millia ad te misi, atque inter ceteros Architectum, patria quidem Tyrium, sed Matre Iudaea eademque ex Davidis Tribu natum; qui tibi, quaecunque ex eo quae fieris, quae caeli huius ambitu continentur, si modo ad Architecturam pertinebunt, ea cum scien-ter edisset omnia, tum etiam facile perficiet. Quod superest, partium tua-

Ex

Ex Flavio Josepho lib. VIII. Antiq. Judaic. cap. 2.
pag. 258.

Σολομών εἰρώμῳ βασιλεῖ. ἴθι μὲ τὸν πατέρα βυληθέντα κατασκευάσαι τῷ Θεῷ ναὸν, ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν συνεχῶν στρατιῶν κεκωλυμένον. ὃ δὲ ἐπαύσατο πρότερον ἢ ἐχθρὸς καταστρεφόμενος, πρὶν ἢ πάντας αὐτὸς φόρων ὑποτελεῖς ἐποίησεν. ἐγὼ δὲ χάριν οἶδα τῷ Θεῷ ὅτι παρέσθης εἰρήνης, καὶ διὰ ταύτην εὐχολῶν, οἰκοδομῆσαι τῷ Θεῷ βάλομαι τὸν οἶκον. καὶ δὲ ὑπὲρ ἐμῶν ἔσται τῷ πατρί μὲ προεῖπεν ὁ Θεός. διὸ ἐγὼ καλῶ σε συμπέμψαι τινὰς τοῖς ἐμοῖς εἰς λίβανον τὸ ὄρεον, κόψοντας ξύλα. πρὸς δὲ τομὴν ὕλης, ἐπιστημονέστερον ἔχουσι τῶν ἡμετέρων σιδωνιοί. μισθὸν δ' ὃν ἀνέορίσης τοῖς ὑλουργοῖς παρίξω.

Βασιλεὺς εἰρώμῳ, βασιλεῖ Σολομώνι τὸν μὲν Θε-

Solomon Iromi regi: Scito patrem meum, cum voluisset edificare templum Deo, bellis assiduis impeditum. Neque enim prius a subjugandis hostibus restitit, quam omnes sibi tributarios redderet. Ego vero gratias Deo habeo pro pace, quam nunc fruimur, & presentis otio decrevi uti ad extruendum cælesti Numini domicilium. Id enim a me fabricandam, jam ante patri meo Deus prædixit: quamobrem rogo, ut aliquos una cum meis mittas in montem Libanum, ad materiam cædendam: quandoquidem hanc artem Sidonii melius callent, quam nostrates. Mercedis autem, quanta huiusmodi operariis persolvenda sit, te arbitrum facio.

Rex Iromus regi Solomoni: Gratia Deo, quod

Τετ

ον

ἐν εὐλογεῖν ἀξίον, ὅτι σοὶ
τὴν πατρῴαν παρέδωκεν
ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ σοφῷ
καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχοντι.
ἐγὼ ὃ τέτοις ἡδόμεθα,
ἅπαντα ὑπεργήσω τὰ
ἐπεσταλμένα. τεμὼν γὰρ
ξύλα πολλὰ καὶ μεγάλα
κέδρεα τε καὶ κυπαρίσσεα,
διὰ τῶν ἐμῶν ἐπὶ θά-
λασσαν κατὰπέμψω καὶ
κελεύσω τὰς ἐμὰς χειρὶς
πηξάμεναι, εἰς ὃν ἂν βυ-
βληθῇ τόπον τὸ αὐτῆς
χωρᾶς πλεύσαντας ἀπο-
θέσθαι, ἵνα οἱ σοὶ ἀπο-
κομίσωσιν εἰς ἱεροσόλυμα,
ὅπως ἐξείχης ἡμῖν ἀντὶ
τῶν σίτων. καὶ διὰ τὸ νῆ-
στον οἰκεῖν δεόμεθα, φρον-
τίζον.

tibi paternum principatum
tradidit, viro sapienti et
omni virtutum genere pra-
dito. Quare cum nihil mihi
gratius accidere potuerit,
voluntati tuae libens obse-
quar. Excisas enim multas
et magnas irabes cedrinas
atque cyparissinas, per meos
ad mare deducendas cura-
bo: eosdemque jubebo, ut
compactis ratibus, ad quem-
cunque volueris tua regio-
nis locum, eas appellanti,
unde post per tuos Hieroso-
lyma deportentur. Tu vero
hanc nobis gratiam repones;
ut exportandi ad nos fru-
menti potestatem facias,
quo utpote insulares maxi-
me indigemus.

CXCII. Quaestiones & aenigmata a Sa-
lomone & Hiramio* invicem & a Salomo-
ne philosophis Tyri proposita.

Flavius Josephus lib. VII. Antiquitatum Judaic.
cap. 2. p. 267.

ΚΑΙ σοφίσματα ὃ
καὶ λόγους αἰνιγ-

Questiones etiam
aenigmaticas Ty-
riώ-

* Hiramum hunc cum Hieronymo Aegyptio Historico confundit
Tertullianus c. 19 Apologetici, ut recte notat Vossius lib.
1. c. 11. de Hist. Graec. neque enim placet conjectura Sam.
Petitii c. 27. Var. lect.

ματώδεις διεπέμψατο
πρὸς τὸν σολομῶνα ὁ τῶν
τυρίων βασιλεὺς, πρὸς
καλῶν ὅπως αὐτῷ τέχης
σαφηνίσῃ, καὶ τὴν ἀπο-
ρίαν τῶν ἐν αὐτοῖς ζη-
μίων ἀπαλλάξῃ. τὸν δὲ,
θεὸν ὄντα καὶ σωτὴρ,
ἐδὲν τέτων παρῆλθεν,
ἀλλὰ πάντα νικήσας τῷ
λογισμῷ, καὶ μαθὼν αὐ-
τῶν τὴν ἀγνοίαν ἀνεφώ-
τισε. μέμνηται δὲ τέτων
τῶν δύο βασιλέων, καὶ
μένανδρος ὁ μέγαφρά-
σας ἀπὸ τῆς φοινίκων
ἀλφειᾶς τὰ τυρίων ἀρ-
χεῖα εἰς τὴν ἐλληνικὴν φω-
νήν.

rius Rex ad Solo-
monem transmisit, ro-
gans, ut eas explicaret,
& dubitationem sibi
omnem eximeret. At
ille callens hujusmodi
rerum ac natura pru-
dentissimus, nihil inex-
plicatum relinquebat:
sed omnia ratione per-
vincens, & perscrutatus
eorum intellectum, a-
pertissime declarabat.
Meminit horum duo-
rum regum & Menan-
der, qui e Phœnicum
lingua annales Tyrio-
rum in Græcum sermo-
nem est interpretatus.

Idem Josephus lib. I. contra Apionem p. 1042.

ὅτι δ' ἡ λέξις ἐστὶν
ὕπ' ἐμῶν συγκείμενη, ὁ
πρὸς τῶν πρὸς τοῖς τυρί-
οις γραμμάτων, πρὸς τῇ
σομαί μαρτυρα δὶον, ἀν-
δρα πρὸς τὴν φοινικὴν
ἰστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι
πεπιστευμένον. ἔτι τοίνυν
ἐν ταῖς πρὸς φοινίκων ἰστορί-
αις γράφει τὸν τρόπον τῆ-
τον ἀβιβὰς τελευτήσαν.

Quod autem non
fingam de Tyrriorum
literis, testem producam
Dium qui in Phœnicum
historia integerrimus
approbatus est. Is igitur
in Phœniciis historiis
hoc modo scribit. Abi-
balo moriente, filius
ejus Hitamus regnavit.
Hic partis Orientalis
Tit 2

τῷ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἰς ὧμα
 ἐβασίλευσεν. ἔτι τὰ
 πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς
 πόλεως προσέχωσε, καὶ
 μείζον τὸ ἄστυ πεποίηκε,
 καὶ ὁ Ὀλυμπίος Διὸς τὸ ἱε-
 ρὸν καθ' ἐαυτοῦ ὃν ἐν νήσῳ,
 χώσας τὸν μέγαξυ τόπον,
 σιωπήσει τῇ πόλει, καὶ χερ-
 σοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμη-
 σεν. ἀναβαὶς ἢ εἰς τὸν Λί-
 βανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν
 τῶν ναῶν κατασκευὴν. τὸν
 ἢ τυραννῆντα ἱεροσολύ-
 μων σολομῶνα πέμψαι
 φασὶ πρὸς τὸν εἰρωμον
 αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτοῦ
 λαβεῖν ἀξιῶν τὸν ἢ μὴ
 διωθθέντα διακρίναι, τῷ
 λύσαντι χρήματα ἀποτί-
 νειν. ὁμολογήσαντα ἢ τὸν
 εἰρωμον, καὶ μὴ διωθθέν-
 τα λύσαι τὰ αἰνίγματα,
 πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς
 τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι.
 εἰτα δὴ ἀβδήμονόν τινα τυ-
 ριον ἄνδρα τὰ πρὸς τὸν
 τα λύσαι καὶ αὐτὸν ἄλ-
 λα προβαλεῖν, ἢ μὴ λύ-
 σαντα τὸν σολομῶνα,
 πολλὰ τῷ εἰρώμῳ προσα-
 ποτίσαι χρήματα. Διὶ

civitates ampliavit, ur-
 bem potiore fecit: &
 Olympii Jovis tem-
 plum, quod in insula si-
 tum erat, jactis aggeri-
 bus urbi adjunxit: & au-
 reis anathematibus ex-
 ornavit. Ascendens au-
 tem in Libanum, sylvas
 incidit ad templorum
 zdificationem. Regem
 vero Hierosolymorum
 Salomonem misisse di-
 cunt ad Hiramum quæ-
 dam ænigmata, & po-
 posuisse ab eo, adjecto
 ut qui non posset dis-
 cernere, pecuniam sol-
 venti persolveret: con-
 fessumque Hiramum,
 non se posse solvere
 propositas quæstiones,
 multis pecuniis multa-
 tum. Deinde Abdemo-
 num quendam, virum
 Tyrium, propositas sol-
 visse quæstiones: ip-
 sumque alias proposu-
 isse, quas si non solveret
 Salomon, multas rursus
 pecunias Hiramō regi
 conferret. Dius igitur

μετ' ἑστὶ περὶ τῶν προειρη-
μένων ἡμῖν μεμαρτύρη-
κεν.

hoc modo de prædictis
testimonium perhibuit
nobis.

S. Theophilus Antiochenus lib. 3. ad Autolycum
pag. 131. 132.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ναῦ
τῆς οἰκοδομῆς, ἥ ἐν τῇ
Ἰουδαίᾳ, ὃν οἰκοδόμησεν ὁ
βασιλεὺς Σολομὼν μετὰ
ἑτὴ πεντακῆστια ἐξήκοντα
ἐξ τῆς Αἰγύπτου ἐξοδίας τῶν
Ἰουδαίων, ὡς καὶ Τυρίοις ἀνα-
γεγραπταί, ὡς ὁ ναὸς οἰ-
κοδόμηται, καὶ ἐν τοῖς ἀρ-
χείοις αὐτῶν πεφυλαχταί
καὶ γράμματα, ἐν αἷς
ἀναγεγραφαῖς εὐρίσκειται
γεγονώς ὁ ναὸς, πρὸς τὴν
Τυρίαν τὴν Καρχηδόνειαν
κλίσαι, θάττον ἔτεσιν
τριακόντα τέσσαρσιν, μη-
σιν ὅκτω ἀνεγράφη ὑπὸ
ἱερώμου τῆς ὀνόματι βασιλέως
Τυρίων, ὃς ἦ Ἀβειμάλης,
ἀλλὰ καὶ ἐκ παλαιᾶς συνη-
θείας τὸν ἱερώμον γεγενῆ-
σθαι φίλον τῷ Σολομῶνι.
αἶμα ἦ ἀλλὰ τὴν ὑπερ-
βάλλουσαν σοφίαν, ἣν
ἔσχετο ὁ Σολομὼν ἐν τῷ

. Præterea Tyrii quo-
que annotarunt, quo-
modo & quando ædifi-
catum sit templum a
Salomone in Judæa,
quingentis. & sexaginta
annis demum post exi-
tum ex Ægypto. Et qui-
dem in antiquitatibus
eorum servantur mo-
numenta, quæ aperte
evincunt, templum Sa-
lomonis esse positum
fere centum & triginta
annis & mensibus qua-
tuor antequam Cartha-
go a Tyriis sit condita.
Octo annotati sunt ni-
mirum menses ab Hie-
romo, qui rex fuit Ty-
riorum & filius Abei-
mali. Nam Hieromus
amicus fuit & familiaris
Salomoni propter pa-
ternam amicitiam. Et

προβλήμασιν ἀλλήλους
 συνεχῶς ἐγύμναζον. τεκ-
 μήριον ᾧ ἴδτε καὶ ἀντί-
 γραφα ἐπιστολῶν αὐτῶν
 φασὶ μέχρι ἑ δευῆρο πρὸς
 τοῖς Τυρίοις πεφυλαγ-
 μένα. γραμματᾶς τε ἀλ-
 λήλοις διέπεμπον, καθὼς
 μέμνηται Μένανδρος ὁ
 Ἐφεσίτης, ἰσχυρῶν περὶ τῆς
 Τυρίων βασιλείας.

servari. Etiam mutuis literis se invicem com-
 pellarunt, quemadmodum meminit Menander
 Ephesius, qui conscripsit historiam Tyriorum
 regni.

iam sapientia, qua cun-
 ctos mortales infra se
 reliquit Salomon, hanc
 amicitiam conciliavit.
 Nam quaestionibus &
 interrogationibus pro-
 positis se frequenter
 exercuerunt. Ejus rei
 manifestum signum
 perhibent literæ & epi-
 stolæ, quæ feruntur ad-
 huc hodie apud Tyrios

S. Hieronymus ad Magnum Oratorem:

Quis nescit & in Moyse & in Prophetarum Vo-
 luminibus quædam assumenta de Gentilium li-
 bris, & Salomonem Philosophis Tyri & nonnulla
 proposuisse & aliqua respondisse: Unde in exor-
 dio Proverbiorum commonet, ut intelligamus ser-
 mones prudentiæ verlutiasque verborum, para-
 bolas & obscurum sermonem, dicta Sapientum
 & ænigmata, quæ propria Dialecticorum & phi-
 losophorum sunt.

CXCIII. Quaestiones Salomoni propositæ a Regina Saba.

Mich. Glycas p. 183. Anpalinum.

Σοβαῖ ἔθνη * Αἰθιο-
πικόν. Τῶν ἐβασίλευ-
σεν ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη
Σιβύλα. Μήτε γὰρ νόμον
εἶδῃα, μήτε προφητῶν
ἀκύσασα. Δὲ ἔσχαλο-
μῶν τὸν τ' σοφίας
ὑμνήσε χορηγόν. Γένοιτο
γὰρ, ἔφη, ** Κύριε ὁ
θεὸς σε εὐλογημένε, ὃς
ἠθέλησεν ἐν σοὶ δυνάμει σοὶ
ἐπὶ θρόνον Ἰσραὴλ. Ἐν οἷς
ἦ τὸν Σολομῶντα ἐπέ-
ραζεν αὐτῇ, καὶ ἔτο ἐπε-
νόησεν. Εὐόπλους παῖδας
ἄρρενας τε καὶ θηλείας ὁ
μοτρόπῳ πολλῇ καὶ κερά-
τῃ αὐτῇ καλωπίσασα,
παρέστησεν αὐτῷ, ζητῶσα
ἐκατέρωθεν γένος αὐτῶν ἀγα-
κρίσιν ποιήσασθαι. Ὁ δὲ
ἐψαύσας τὰς προσάξας
τὸ πρόσωπον, ἐκατέρωθεν

Cæterum Sabæi na-
tio sunt Æthiopica. Eo-
rum regina fuit admi-
randa illa Sibylla: quip-
pe quæ cum legem
ignoraret, nec vates au-
disset, per Solomonem
sapientiæ subministra-
torem Deum prædica-
vit. Celebretur, ait, Do-
minus DEUS ille tuus,
qui tibi sic faverit, ut te
Israelicorum solio im-
poneret. Hæc inter alia,
quibus Solomonem ten-
tavit, etiam hujusmo-
di quiddam excogita-
vit. Formosos aliquot
pueros, tam mares
quam femellas, unius-
modi vestitu & eadem
tonsura quum exornas-
set, Solomoni eos exhi-
buit, utriusque sexus dis-

T t t 4

τὴν

* Hoc variis argumentis confirmat Natalis Alexander in Hist.
Ecclesiastica Veteris Test. p. 159. seq.

** 3. Reg. X. 9.

τὴν φύσιν διέγνωκε. τῶν
μὲν ἀρρένων ἀνδρικῶς τὰς
ὄψεις κατὰ ψώνων, τῶν
ἢ θηλειῶν ἀπαλῶς. ἡ ἢ
ἐκπλαγεῖσα εἶπεν, ὅτι
πλείονα εἶδρακα ὑπὲρ ὃ
ἤκουσα.

vero molliter ac delicate. Illa vero obstupefcens,
inquit: Majora vidi, quam auditu acceperim.

CXCIV. Salomonis adjurationes Dæ- monum.

*Flav. Josephus lib. VIII. Antiquitatum Judaic.
c. 2. p. 257.*

ΤΟσαύτη δ' ἦν ἡν ὁ
θεὸς σολομῶνι πα-
ρέχε Φρόνησιν καὶ σο-
φίαν, ὥς τε τὰς ἀρχαῖας
ὑπερβάλλειν ἀνθρώπους. καὶ
μηδὲ τὰς αἰγυπτίους, οἱ
πάντων σωέσται διενεγ-
κεῖν λέγονται, συγκρίνομε
μύθος λείπεσθαι παρ' ὀλί-
γον, ἀλλὰ καὶ πλείστον ἀ-
φρονηκότας τὴ βασιλείᾳς
φρονήσεως ἐλέγχεσθαι. ὑ-
περῆρες δὲ καὶ διήνεγκε σο-
φία καὶ τῶν κατὰ αὐτὸν
καμρόν δοξάν ἐχόντων τῶν

crimen in his ut indica-
ret, postulans. Tum
ille jussis illis facies
suas abluere, naturam
in utrisque suam depre-
hendit: quum mares
quidem viriliter vultus
suos fricarent, feminæ

vero molliter ac delicate. Illa vero obstupefcens,
inquit: Majora vidi, quam auditu acceperim.

ΤAnta fuit sapien-
tia & prudentia,
quam Solomon divi-
nitus acceperat, ut
omnes priscos supera-
ret, atque etiam Ægy-
ptios qui omnium sapi-
entissimi habentur, lon-
ge post se relinque-
ret: præcellebat etiam
eos, qui per idem tem-
pus in maxima opinio-
ne sapientia fuerunt
apud Hebræos, quorum
nomina non tacebo.

τοῖς

τοῖς ἑβραίοις ἐπὶ δεινότητι,
 ὧν ὃ παρελεύσομαι τὰ
 ὀνόματα. ἦσαν ᾗ, * αἶθαν
 καὶ αἶμαν, καὶ
 χαλκέ, καὶ δόδαν,
 υἱοὶ ἡμῶν. συνετάξατο
 ᾗ καὶ βιβλία περὶ ᾠδῶν
 καὶ μελῶν πέντε πρὸς τοῖς
 χιλίοις, καὶ ψαλμῶν καὶ
 εἰκόνων βίβλης τριχιλίας.
 καὶ ἕκαστον ᾗ εἶδεν
 δένδρεα ψαλμολήν εἶπεν,
 ἀπὸ ὑσώπευ εἰς κέδρεα.
 τὸν αὐτὸν ᾗ τρόπον καὶ
 περὶ κτηνῶν καὶ τῶν ἐπι-
 γείων ἀπάντων ζώων καὶ
 τῶν νηκιῶν, καὶ τῶν ἀερί-
 ων. ὃ δὲ μίαν ᾗ γέντων
 φύσιν ἠγνοήσεν, ὃ δὲ πα-
 ρήλθεν ἀνεξέταστον. ἀλλ'
 ἐν πάσαις ἐφιλοσόφησεν
 καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐν
 αὐλαῖς ἰδιωμάτων ἄκραν
 ἐπεδείξατο. παρέχετο δ'
 αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεός, καὶ
 τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων
 τέχνην εἰς ὠφέλειαν καὶ

Fuerunt autem hi:
 Athanus, Æmanus,
 Chalceus, Dodanus, filii
 Hemaonis. Composuit
 etiam libros Odarum &
 Carminum quinque su-
 pra mille, & parabola-
 rum ac similitudinum
 libros ter mille. Cuili-
 bet enim speciei planta-
 rum suam adhibuit pa-
 rabolam, ab hyssopo
 usque cedrum: idem
 fecit de pecoribus & ca-
 teris terrestribus ani-
 mantibus, natatilibus-
 que & quæ per aërem
 feruntur. Nullius enim
 horum naturam igno-
 ravit, aut inscrutatam
 reliquit: sed circa omnes
 philosophatus est, &
 scientiam proprietatum
 earum summam profe-
 tulit. Quin & eam rem
 divinitus consecutus est
 ad utilitatem & mede-

Ttt 5

Θερα-

* Αἶμαν & Αἶθαν Davidis ψαλμῶδοι cum Assapho me-
 morati. Chron. XV. 19. Pro cæteris duobus autem versio
 latina Josephi antiqua male, Chalgal & Dardanus filii Ma-
 dani. Nam ex 3. Reg. IV. 31. legendum χαλκαδὲ καὶ
 Δόρδαν υἱοὶ Μαλαν.

Θεραπείαν τοῖς ἀνθρώποις.
 ἐπωδαῖς τε συντάξαμεν. ὅ-
 αῖς παρηγορεῖται τὰ νοσή-
 ματα, καὶ τρόπῳς ἐξορ-
 κώσεων κατέλειπεν, οἷς
 ἐνδύμεθα τὰ δαιμόνια ὡς
 μηκέτ' ἐπανελθεῖν ἐκδιώ-
 κῃσι. καὶ αὕτη μέχρι νῦν
 παρ' ἡμῖν ἡ Θεραπεία
 πλεῖστον ἰχύει. ἰσόριστα
 γὰρ τινα * ἐλεάζαρον τῶν
 ὁμοφύλων, ὑεσασσιανῶ
 παρόντων καὶ τῶν υἱῶν
 αὐτοῦ, καὶ χιλιαρχῶν καὶ
 ἄλλων στρατιωτικῶν πλήθους,
 τῶς ὑπὸ τῶν δαιμονίων
 λαμβανομένης ἀπολύοντα
 τῶν. ὁ δὲ τῆς Θεραπείας,
 τρόπος, ταῦτα ἦν.
 προσφέρων ταῖς ρισίδας δαι-
 μονιζομένους τὸν δακτύλιον,
 ἔχοντα ὑπὸ τῇ σφραγίδι
 ῥίζαν, ἐξ ἧν ὑπέδειξε σο-
 λομών, ἔπειτα ἐξείλκεν
 ὁσφρανομένῳ ἀπὸ τῶν
 μυκτῆρων τὸ δαιμόνιον. καὶ
 πεσόντων εὐθὺς αἰθρώ-
 πῃ, μηκέτ' εἰς αὐτὸν ἐπα-
 νελθεῖν ὄρκει, σολομώντων.

Iam hominum . quæ ad-
 versus dæmones est effi-
 cax. Incantationes enim
 composuit. quibus mor-
 bi pelluntur: & conju-
 rationum modos scri-
 ptos reliquit, quibus
 cedentes dæmones ita
 fugantur, ut in poste-
 rum nunquam reverti
 audeant: atque hoc
 sanationis genus usque
 plurimum apud nostra-
 tes pollet. Vidi enim
 ex popularibus meis
 quendam Eleazarum,
 in præsentia Vespasiani
 & filiorum & tribuno-
 rum, reliquorumque
 militum, multos arre-
 ptitios percurantem.
 Modus vero curationis
 erat hic. Admotonari-
 bus dæmoniæ anulo,
 sub cuius sigillo inclusa
 erat radicis species a So-
 lomone indicatæ, ad
 ejus olfactum per na-
 sum extrahebatur dæ-
 monium: & collapsio

7e

* Eadem ē Josepho narrante Zonaras III. 1. Codrenus p. 57. Gly-
 cas p. 183. &c.

τε μεμνημένῳ, καὶ τὰς
ἐπὶ πωλῆς αὐτῷ συνεθήκεν
ἐκεῖνῳ, ἐπιλέγων. βελο-
μήνῳ ὅτι πείσαι καὶ τῶν
σησαί τοῖς τῶν τυγχάνον-
των ὁ ἐλεάζαρ, ὅτι ταύ-
την ἔχει τὴν ἰσχὴν, εἰτίθει
μικρὸν ἔμπροσθεν ποτήριον
πλήρες ὕδατος ἢ ποδό-
νιπτρον. καὶ τῷ δαίμονίῳ
προσέταγεν ἐξίόντι ὅτι ἀν-
θρώπων, ταῦτ' ἀνατρέψαι
καὶ τῶν δαίμονων ἐπιγνώσκειν
τοῖς ὁρώσιν, ὅτι καὶ ἀλλέ-
λοιπερὸν ἀνθρώπων. γινο-
μένης ὅτι τὰς, σαφὲς ἡ
σολομών καὶ σοφία, διὴν, ἵνα
γνώσιν ἅπαντες τὸ μεγα-
λεῖον αὐτοῦ ὅτι φύσεως καὶ
θεοφιλὲς, καὶ λατρεῖται με-
θυστικῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι
βασιλεύς περὶ πάντων εἶδεν
ἀρετῆς ὑπερβολή, περὶ τῶ-
ν εἰπεῖν προήχθη μὲν.

mox homine, adjurabat
id, ne amplius rediret,
Solomonis interim
mentionem faciens, &
incantationes ab illo in-
ventas recitans. Volens
dein Eleazarus his, qui
aderant, ostendere suæ
artis efficaciam, non
longe inde ponebat po-
culum aut polubrum
aqua plenum: impera-
batque dæmonio homi-
nem exeunti, ut his sub-
versis signum daret spe-
ctantibus, quod reli-
quisset hominem. Quo
facto, nemini dubium
erat, quantā fuisset So-
lomonis scientia & sa-
pientia. Quamobrem
libuit hoc quoque nar-
rare, ut omnibus nota
sit eximia regis hujus
natura, quamque cha-

rus Deo fuerit, & in omni genere virtutum excel-
lentissimus.

Origenes tractatu XXXV. ad Matthæi XXVI 63.

Existimo quod non oportet ut vir qui vult se-
cundum Evangelium vivere, adjuret alte-
rum

rum. — — Quæret aliquis, si convenit vel Dæmones adjurare, & qui respicit ad multos qui talia facere ausi sint, dicet non sine ratione fieri hoc. Qui autem aspicit Iesum imperantem Dæmonibus, sed etiam potestatem dantem discipulis suis super omnia Dæmonia, & ut infirmitates sanarent, dicet quoniam non est secundum potestatem datam à Salvatore, adjurare dæmonia, Judaicum est enim. Hoc, etsi aliquando à nostris tale aliquid fiat, simile fit ei quod à *Salomone* scriptis adjurationibus solent * Dæmones adjurari. Sed ipsi qui utuntur adjurationibus illis, aliquoties nec idoneis constitutis libris utuntur, quibusdam autem & de Hebræo acceptis adjurant dæmonia.

*Leontius CPol. in mediam Pentecostem, T. I. An-
Evarii noui Combefisiani p. 724.*

Τί ἔν; ὁ Σολομών ἐκ
ἐδωπότρου τῶν δαίμό-
νων; ἐχὶ πάντας ἰφ' ἐν
ὡς ἓνα συνεκλήσειν; ἐχὶ
μέχρι τ' σήμερον γὰρ

Quid ergo? Nonne
Salomon dominatus
dæmonum est? Nonne
omnes ceu unicum, in
unum conclusit? Non-
dedoί-

* Vide quæ de Judæorum adjurationibus Grotius & Ham-
mondus ad Matth XII. 27. Fevardentius ad Irenæum II. 5.
Mericus Casaubonus ad Marci Antonini lib. I. ubi in loco
Justini Martyris p. 312. docet legendum κατὰ δέσμοις
ἑπὶ τῶν. Guil. Spencerus ad Origenem contra Celsum p. 17.
seq. & 53. Antonius Van Dale de Idololatriæ & superstitionis
origine p. 558. seq. & Sam. Barnage Annal. ad A. C. 131.
n. 51.

δεδοίκασιν; ἀλλ' ὡς Ἰουδαῖοι
μαγγανοδαίμονες. ματὴν
ταῦτα προβάλλετε· μέ-
ντοι ὁ δεσπότης Χρι-
στος κραταῶς τὸν ἰσχυρὸν
ἔδησε, καὶ τὰ σκεύη* αὐτοῦ
διηρπασε. Σολομὼν γάρ, καὶ
μόνον ἐκ ἐδεσπότευσεν τῶν
δαιμόνων βασιλικῶς, ἀλλὰ
καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐδεσπολεύθη
πρὸς τὰ τέλη κατὰ φθα-
ρείς.

• Matth XII 29.

ne eum haecenus ti-
ment? Verum, frustra
haec opponitis, o Judæi,
dæmonum devoti præ-
stigiis: solus quippe
Dominus Christus po-
tenter alligans fortem,
ejus vasa diripuit. Salo-
mon autem, nedum
regia potestate domina-
tus est dæmonum, ut
ad extremum corruptus,
dæmonum se domina-
tioni dediderit.

*Nicetas Choniates in Annalibus lib. IV. de Manuele
Comneno c. 7. p. 160.*

Τὰς συνοφάντας μὲν-
τοι μετῴληθε, καὶ ἄλλω
ἀπὸ ἄλλης δίκης ἐπέθηκε,
τῷ δὲ Ἀαρὼν ἐπεβρίσθη
χαλεπώτερον, τὰς οἰκεί-
αις ἀπέδοσι πείραξι-
σας. μετ' οὗ πολλὴν γὰρ
λίαν χρόνον, αἰσκέλαι
μαγείαις προσανέχων, καὶ
πρὸς κείῳ χειλῶνις ἐκφο-
ρὸν μίμημα, ἔνδον ἔσγον

Calumniatores qui-
dem alias alii pœnas
Deo dederunt, Aaron*
vero gravissimas omni-
um. suis ipse laqueis ir-
retitus. Non multo
enim post, eum magis
studiosum esse, comper-
tum est: & simulacrum
testudinis prolatum, in
quo erat imago homi-
nis

• Hic est Aaron Isaacius apud Imp. Manuelem interpretis latini
partibus functus, de cujus calumniis adversus Alexium
Comnenum dixerat Nicetas p. 158. seq.

τὸ χέλυον ἀνθρώπου-
 Φον εἶκασμα, πεπεδη-
 μένον ἄμφω τῷ πόδε, καὶ
 τὸ σέρνον ἐληλαμένον ἤλω
 Δαμπερές. ἐάλαι ὃ καὶ
 βίβλον Σολομώντειον ἀνε-
 λίττων, ἢ τις ἀναπύσο-
 μένη γε καὶ διερχομένη,
 κατὰ λεγεῶνας συλλέγει
 καὶ παρίσῃσι τὰ δαιμό-
 νια, συχνάκις ἀναπύ-
 σανόμην, ἐφ' ὅτῳ προσ-
 κέκληται; καὶ τὸ ἐπι-
 τατόμην ἐπιστεύδοντα
 περᾶν, καὶ προθύμως
 δρῶντα τὸ κελευόμην.

nis, qui ambos pedes
 habebat in compedi-
 bus, & pectus clavo
 transfixum. Est & li-
 brum Solomonium evol-
 vere deprehensus, qui
 cum legebatur, legio-
 nes dæmonum adduce-
 bat, subinde interro-
 gantium, cur accersiti
 essent, ac iussa alacriter
 exequentium.

*Gregentius Archi Episcopus Tephrensis in diss. cum
 Herbaso Iudæo p. 27. 28.*

Ὅτι μὲν ἐταπείνωσε συ-
 κοφάντην, ἔχω σοι δεῖξαι,
 ὅτι ἔχ' ἓνα μόνον ἐταπεί-
 νωσεν, ἀλλ' ἀπείρους μὲν
 τυράνους πλοήσας ὑπέ-
 ταξε. πάντων ὃ τῶν πο-
 νηρῶν δαιμόνων ἐκράτη-
 σε, καὶ δεσμίαις αὐτὰς
 ἡσφαλίσατο.

dæmonas suo imperio devictos reddidit, eosque
 vinculis & catenis constrictos tuto tenuit.

Quod quidem ca-
 lumniatorem humilia-
 vit, possum tibi osten-
 dere: quia non unum
 solum humiliavit, sed
 infinitos quidem ty-
 rannos animo percul-
 sos & consternatos sub-
 jecit: omnes malignos

Σολομῶν ἐταπείνωσε
δαίμονας ; ἢ οἶδας τί
διαγορεύεις. πρὸς καιρὸν
μὲν τοῦ Φαλίσταο γέγραπ-
τῃ ἐν τοῖς ἀγγείοις , καὶ
σφραγίστας κατέχων. ἀλλὰ
γὰρ τὸ ἱνικαὺλα μοι
ἐκόπη, ὅτι νοητῶς κατα-
πολεμηθεὶς ὑπ' αὐτῶν
τῶν δαιμόνων , καὶ ἡττη-
θεὶς περὶ σωτηρίαν αὐτῶν
ἐκινδύνευσεν, ὡς ἡ γραφὴ
* μαρτυρεῖ.

* 3. Reg. XI.

Solomon dæmonas
humiliavit? Nescis quid
loquaris. Ad tempus
quidem eos vasis inclu-
sos & septos tenuit, & si-
gillo constrictos terraq̃
obrutos occuluit. Sed
mecum considera, quod
mente & spiritu profligatus
ab ipsis dæmoni-
bus, & devictus, de salu-
te periclitatus est, quem
admodum testatur Scri-
ptura.

*Gabriel Naudæus Apologia pro viris doctis Magia
accusatis c. 15. p. 326.*

Celuy des Exorcismes Pineda a) soutient ou
n'avoir point esté composé par Salomon, ou qu'il
l'a esté du temps de son idolatrie : Combien tou-
tesfois qu'il soit plus à propos ce me semble de
croire avec Jansenius, b) Salmeron, Genebrard,
Delrio. qu'il a peu prescrire du temps qu'il n'igno-
roit rien par sa sagesse, & qu'il estoit tout rempli
de bonne affection à cause de sa sainteté, certai-
nes formules de chasser les diables, & exorciser les
possez, qui estoient pratiquez par les Juifs, dans
S. Luc. S. Math. & le 19. des Actes des Apostres, &
le furent encor depuis, au recit de Joseph. par
Elea-

a) Lib. 3. de rebus Salomonis c. 29. p. 206.

b) In cap. 12. Matth.

Eleazar qui chassa le diable du corps d'un démoniaque en présence de l'Empereur Vespasien, non par la vertu d'une racine, qui ne pouvoit rien en tant que naturelle sur les Demons & creatures purement spirituelles, mais par la force de ces Exorcismes, lesquels seuls avoient cette puissance, comme l'expliquent Delrio, Casmannus, & beaucoup d'autres.

Jacobus Golius ad Alfraganum p. 18.

Opinatur vulgus (Arabum Muhamedanorum) Salomonem Davidis filium in monte Dubavend (al. Bojurasphi vel Dohac sive Zohac (vinctum tenuisse contumacissimum Diabolorum Sachra Elmarid dictum, qui Talmudicis est Ashmedai, alii vero a Pheridun, Metasthenis Pyrithidone, qui septimus imperavit Persis, hic incarceratum Bojorasphum, & suspensum tortumque Persarum tyrannum,

Confer que de Demone Asmodi per Salomonem capto & ligato Bartoloccius T. I. Bibl. Rabbim. p. 490. seq. Nicolaus Eymericus in directorio Inquisitor. parte 2. quest. 28. testatur tempore Innocentii Papa sexti publice a se damnatum & comburi factum quendam magnum & grossum librum Dæmonum invocationum, in septem partes distinctum, qui intitulatur liber Salomonis, in quo erant scripta sacrificia, orationes, oblationes, & nefaria quamplurima fieri dæmonibus solita. Pineda de rebus Salomonis p. 107.

CXCV. Salomonis colloquium cum
Regulo formicarum. Persarum de Salo-
mone fabulæ.

Jo. Chardinus in inscriptione Persiæ T. X. p. 47.

LEs *Persans* ne font pas beaucoup d'Histoires de *David*, mais ils en font sans nombre de *Salomon*, son fils, auquel ils disent que Dieu donna le don des miracles plus abondamment qu'à aucun autre avant lui; tellement; que si on les en croit, il commandoit aux *Anges* & aux *Demons*, & il étoit porté par les vents dans toutes les Spheres & au dessus des Astres. Toutes les choses de la nature lui parloient, & lui obéissoient, animaux, vegetaux, minéraux; il se faisoit enseigner par chaque plante, quelle étoit sa propre vertu, & par chaque mineral, à quoi il étoit bon de l'employer: il s'entretenoit avec les oiseaux, & c'étoit d'eux dont il se servoit pour faire l'amour à la Reine de *Saba*, & pour la persuader de le venir trouver; toutes Fables que l'*Alcoran* à prises des Commentaires des *Juifs*. Parmi ces Dialogues fabuleux de *Salomon*, il y en a un avec le *Roi des Fourmis*, qui porte, que *Salomon* passant un jour à la campagne, il reconnut ce *Roi des Fourmis*, le prit, & le mit sur sa main; & que comme il le prenoit, ce petit insecte cria à toute sa troupe, *Fourmis, retirez vous; de peur que le Trône du Roi Prophete ne vous écrase toutes*, que *Salomon* ayant demandé à cette *Fourmi*, après beaucoup d'autres questions, si elle

Uu u

le

le reconnoissoit pour plus grand qu'elle, *Non*, répondit-elle, *Je suis un plus grand Roi que vous, parce que vous n'avez qu'un Trône matériel, & que pour moi, vôtre main me sert de Trône.*

Plura ejusmodi Herbelotus in Bibliotheca Orientali.

CXCVI. Salomonis libri de gemmis & dæmonibus.

Mich. Glycas parte 2. Annalium p. 183. ex Psello.

Εϕυσιολόγησε * ἡ Σολομών καὶ περὶ λίθων, ἔχ ὅπως ἐχρώσθησαν μόνον ἢ σωεταύγησαν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκάστη σωζέται. Τὴν μὲν σωφροσύνης ἔφησε Φυλακίτην, τὴν δὲ πρὸς τὰ θειόδη ἀνέχεσθαι πυρρὰ, ἐτέραν δὲ Φυγαδέειν πνεύματα πονηρά. Ἀλλὰ καὶ περὶ δαιμόνων ἐτέθη βιβλίον αὐτῷ, ὅπως τε κατὰ γούνηται, καὶ ἐν οἷοις εἶδωσι φαίνονται, φύσεις δὲ γέντων καὶ ιδιότηας ἔγρα-

PRETEREA Salomo de gemmis quoque differuit, earumque natura, non tantum quo illæ pacto colores hos vel illos accipiant, vel gignantur & coalescant, verum etiam quis cujuscunque sit usus. Aliam enim pudicitiz custodem esse pronunciavit, aliam sulfureis inflammationibus resistere, aliam malos genios abigere. Quin etiam librum de geniis

* Non desunt qui Physiologum de animalibus, qui exstat inter Eriphanii opera, referunt ad Salomonem. Vide notas T. 2. Eriphanii p. 190.

ψε, πῶς τε δεσμῶναι, καὶ
 πῶς ἐμφιλοχωρῶντες ἀπο-
 λύνουσαι. Ὅθεν ἔργα ἴστοις
 ἀχθοφόρα ἐπέταττον ὑ-
 λοιομεῖν, ὡς λόγῳ,
 ἡνάγκαζε, καὶ καλωμα-
 δὸν τὰ ἀχθὴ φέρειν πα-
 ρεβιάζετο, ὡς δὲ καὶ τὰ τε
 σπλάγχνα ἢ ἐπωδαῖς ἢ
 βοῶσιναις πεπιθεῖς ἐθερά-
 πνευεν. Ἀλλ' ὅγε θεῷ
 Ἐζεκίας θεῷ ἐαυτὸν ἀνα-
 τιθεῖς καὶ πάντα τὰ ἐκεί-
 θεν προνοίας ἐξαρήσας,
 τῶν ὑπὲρ φύσιν τῷ Σο-
 λομῶντι φιλοσοφηθέντων
 ὀλιγώρησεν.

composuit, quo nimi-
 rum pacto de sublimi
 deducantur, & qualibus
 formis appareant. Eo-
 rundem naturas atque
 proprietates complexus
 est, tum quo pacto vin-
 culis adstringantur, &
 certis locis adsveti abi-
 gantur. Hinc factum ut
 operas quasdam gestan-
 dorum onerum ipsis
 imponeret. Nam & ma-
 teriem, ceu perhibent,
 eos cædere cogebat, &
 humeris onera portare.
 Idem hominum viscera
 exulcerata, vel carmi-

nibus vel herbis adhibitis sanabat. Verum divinus
 homo Ezechias, qui se totum Deo consecrasset ac
 mancipasset, ejusque ad providentiam cuncta re-
 ferret, parvi ea fecit quæ supra naturam Salomo
 philosophatus esset.

Salomonis Herbarium Arabica lingua, memorat
 Morhofius lib. i. polyhist. cap. 6.

CXCVII. Salomonis βιβλῶν ιαμάτων ab
 Ezechia Rege abolitus.

Snidas in Ἐζεκίας.

φέρειται δὲ τι καὶ τοιαύ-
 τῳ. Ἦν Σολομῶντι βί-
 βλῶν ιαμάτων.

Fertur etiam tale
 quiddam. Exstabat liber
 Uuu 2 βλῶν

βλθ ιαμάτων παθῶν
 παντός ἐγκεκολλημένη τῇ
 ἑναὶ φλιά. Ταύτην ἐξε-
 κόλαψεν Ἐζεκίας, & προσ-
 ἔχονθ' ἑ λαὸν τῷ Θεῷ,
 διὰ τὸ τὰς θεραπείας
 τῶν παθῶν ἐνθίνδε τὰς
 πάχοντας αὐτὰς κομίζε-
 σθαι. ἐπειροῦντας αἰτεῖν
 τὴν Θεόν.

quidam Salomonis, re-
 media omnium mor-
 borum continens, qui
 templi limini incisus
 erat. Hunc Ezechias
 abolevit, quod populus
 mentem ad Deum non
 adverteret, sed quicun-
 que aegri essent, morbo-
 rum curationes inde
 peterent, neglecta Di-
 vini Numinis invoca-
 tione.

Justinus quest. LV. ad Orthodoxos.

Πολλὰ μὲν εὐρηται καὶ
 ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν ἱαμα-
 τικά τῶν σωματικῶν νο-
 σημάτων, & ὑπὸ Σολο-
 μώνθ' ἑ βασιλέως μὲν.

Permulta quoque à
 piis ad morbos corpo-
 rum curandos inventa
 sunt remedia, & ab ipso
 in primis Rege Salomo-
 ne.

Procopius Gazæus ad 3. Reg. IV. 33.

Περὶ τῶν ξύλων). Τὰς
 φύσεις & τὰς δυνάμεις
 καὶ τῶν βοτανῶν καὶ τῶν
 δένδρων καὶ τῶν ἀλόγων ὁ

Locutus est de lignis)
 De naturis & viribus
 herbarum, * arborum
 & aliarum rerum ratio-
 Σολο-

* Nonnulli è Judæis putarunt Salomonem scripsisse Commen-
 tarios in Legem Moysis, atque in eo explicasse quæ in lege
 occurrunt de lignis, bestis, avibus, plantis. Vide Sgamba-
 tum p. 308.

Σολομών ἐφυσιολογήσεν.
Ἐξ ὧν εἰκὸς καὶ τὰς γε-
γραφότας ἰατρικὴν, ἐρα-
νίσας δὲ πᾶμπολλα.

nis expertium disputa-
vit. Ex quibus verifi-
mile est illos qui de me-
dicina scripserunt, plu-
rima collegisse.

*Eadem referunt non modo Syncellus p. 200. Cedrenus p. 77. & 89. Anastasius quest. 41. & Glycas p. 182. Hippo-
lytum & Eusebium * testem laudantes, sed & Talmudico-
dice Pesachim, in Mena cap. 4. T. 2. edit. Surenbusiana p.
148. quanquam ibi tantum legitur Rex Hiskias suppres-
sisse תורת רפואה librum Medicinae. At Maimonides
ad illum locum non omisit annotare id de libro Salomo-
nis esse intelligendum, ומלש תורת רפואה quem
perinde à Judæis, ubi in morbum incidissent, fuisse consul-
tum ut à Græcis Hippocratis scripta & Galeni, testatur
etiam R. Kimchi ad Reg. IV. 33. & 4. Reg. XX. Confer
R. Naubmanides & R. Levi ben Gerson loca apud Sgambaa-
tum p. 312.*

CXCVIII. Precationis formula quam ad Salomonem auctorem referunt Judæi.

*Wagenfeilius in consuetudine carminis Lipmanni
pag. 222.*

Firmiter persuasum est Judæis, precationem
quæ a verbo תפלה incipit, Regem Salomo-
nem composuisse. Nimirum quia verborum
proxime sequentium לנה נכלל נל נש
U u u 3 ini-

* Παρὰ ᾧ Ἐζεκίας κεκαῦθαί φησιν ὁ πολυμαθὴς
καὶ πολυγῶρος Εὐσέβιος, Glycas.

initiales literæ, si combinentur, nomen שלמה progenerant; cumque post has quatuor voces subjiciatur verbum הלל , liquido juraverint, omnia ista a Salomone sic expressa esse, ut sui perennaret memoria, & ut initium orationis, verba שלמה המלך *Salomo Rex*, referret. Sed, ob tantillam rationem, nisi aliæ accedant, precationem a Salomone profectam esse, sane

— — — *credat Judæus Apella,*

Non ego:

Quam quotidie multa ejusmodi casu evenire ac deprehendi soleant.

CXCIX. Salomonis Διδαχὴ & Hygromantia ad filium Roboam.

Σολομωνιακα .

Salomonis monita ad filium Roboamum versibus politicis Græcobarbaris, Διδαχὴ Σολομων $\text{τὸ πρὸς τὸν αὐτὸν υἱὸν Ῥοβοὰμ}$ exstat in codice Regio Paris. 3084. eoque usus Cangius in glossario Græco, in appendice p. 68. 78. &c. unde apparet argumenti moralis esse, adeoque diversa ab Hygromantia Salomonis ad filium Roboamum, de qua Jac. Gretserus lib. I. de jure & more prohibendi libros malos c. 10. p. 56. *Vidimus quoque in Bavaria Bibliotheca librum Græcum hoc titulo: Hygromantia Salomonis ad filium Roboam. Quod librorum genus procul dubio specioso Salomonis titulo factum est, ac proinde merito ab Ezechia abolitum, merito & ab aliis pio Ezechia exemplo abolendum. Etiam in Bibl. Cæsareæ Codice MS. Philosophico CLXXIX. post*

post varia Astrologica Lambecius & Nesselius restantur a pagina 124. ad 135. legi Salomonis Arcana quædam superstitionis supposititia, sub titulo: τῶν Σολομωνιακῶν εἰδησις.

CC. Salomonis Testamentum.

HOc Græce MS. habuit Gilbertus Gaulminus, quod nugicanoricrepum & fictum ultimi- que Græcorum πνι appellat & pasim ex eo producit fragmenta notis ad Psellum de operatione Dæmonum. Producam illa fragmenta & ipse hoc loco, reddamque latine, ut cujus generis sit illud scriptum & argumenti, lector conjecturam facere possit.

P. 113. Καὶ ἐκέλευσα παρῆναι μοι ἕτερον δαίμονα, καὶ εἰσῆλθον πνεύματα συνδεδεμένα εὐμορφῇ τῷ εἶδει, καὶ γὰρ Σαλομών ταῦτα ἐθαύμασα καὶ ἐπηρώτησα λέγων. καὶ ὑμεῖς τίνες ἐστε; οἱ δὲ ὁμοθυμαδὸν ἔφησαν μίᾳ φωνῇ καὶ εἶπον· ἡμεῖς ἐσμὲν τὰ λεγόμενα στοιχεῖα οἱ κοσμοκράτορες ἔκ κόσμου τούτου, ἀπάτη, ἔρις, κλώθων, ζάλη, πλάνη, δύναμις &c.

Et jussi ego fisti mihi alium dæmonem, atq; ecce aderant spiritus colligati invicem pulchraque forma, & ego Salomo hos miratus interrogavi eos, dixique: Et vos quinam estis? Atque illi una voce unanimiter responderunt: nos sumus qui vocamur elementa † & Principes Mundi hujus, Fraus, discordia, Necessitas, Turbo, Error, Vis &c.

Unu 4

P. 113.

P. 117. Ἐξοφώθημεν
φωτεινοὶ ὄντες τὸ πρότε-
ρον.

P. 119. Ἐμφαίνει θη-
σαυρὺς, ποιεῖ ᾧ καὶ τὸν
χρῶματον ἀθεώρητον, ὑπὸ
μηδενὸς θεωρεῖσθαι.

P. 136. Ἐπυθόμην ᾧ
ἐγὼ εἶ δαίμονος, εἰ ἐστὶν
θήλια δαιμόνια; εἶ δέ μοι
φῆσαν ὅτι εἶναι, ἐβελό-
μην ἰδεῖν, καὶ ἀπελθὼν
ἤνεγκεν ἔμπροσθέν μου τὴν
ὄνοσκειλῆν † μορφὴν ἔχου-
σαν περικαλήν καὶ δέρμα
γυναικὸς εὐχρῶτον, κνή-
μην ᾧ ἡμιόνου.

Caligine oppleti su-
mus, cum prius essemus
lucidi.

Dæmon hic indicat
thesauros, facitque ut
qui illo utitur invisibilis
sit & a nemine conspi-
ciatur.

Rogavi dæmonem
numquid darentur e-
tiam dæmones fœminæ?
illoque affirmante, cu-
piebam videre. Itaque
abiens ille adduxit ad
me dæmonem cum cru-
re asinino, cæterum
forma perpulchra &
cute bella fœminea, &
qui pedem haberet
muli.

P. 146. Magi memorant δυνάμεις κατὰργήσας
δύναμιν ἐκείνου καὶ ἐκείνου δαίμονος, potestates que
irritam reddunt potestatem huius vel illius demonis, ut
sepe in testamento Salomonis. Exstat illud in
Codice Regis Christianissimi* 1483. Etiam in Bibl.
Colbertina, atque apographum ex Bibl. Thuanea
legisse se testatur Cangius ad Zonaram p. 9. hoc
titulo: Διαθήκη Σολομῶντος υἱοῦ Δαβὶδ, ὃς ἐβασί-
λευσεν ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐκράτησεν καὶ ὑπέταξε
πάντων αἰερίων καὶ κατὰχθονίων πνευμάτων δι' ὧν καὶ
πάν-

† Ita pro ὄνοσκειλῇ.

πάντα τὰ ἔργα ἃ ναῶ † τὰ ὑπερβαίνοντα πεποίηκεν.
καὶ τίνες αἱ ἐξουσίαι αὐτῶν κατὰ ἀνθρώπων, καὶ παρὰ
ποίων ἀγγέλων εἶσι (leg. αὐτοὶ) οἱ δαίμονες κατὰ
χρῆμα.

CCI. Libellus de throno Salomonis.

HAbuit & hunc Gaulminus, atque ejus memi-
nit his verbis lib. 2. notarum ad librum de
morte Moyfis c. 9. p. 339. *Est apud Magos ἐπαι-
οδῆς incantationis species δεσμὸς Θεῶν seu vinculum
Deorum seu Demonum dicta, cujus auctorem Salomonem
Judæi perhibent. De illa multa diximus ad libellum de
throno Salomonis, sive Æthiopicam fabulam, quam his die-
bus in venatione latinam fecimus. Antiquior Salomone Cai-
nan illa ἐπαιοδῆ usus est ante diluvii tempora. Æthiopi-
cam fabulam vocat de Ægypti & Æthiopiæ Regina
Nicaule, quam ad Salomonem venisse narrat etiam
Josephus, quem vide VIII. 6. Antiquitat. p. 269 Ad-
de quæ in hujus narratione reprehendit Bochar-
tus in Chanaan II. 26. p. 154. seq. & varia de illa
Regina filioque Salomonis Davide ex ea suscepto,
primo Habesiniæ Rege commenta explosa a Na-
tali Alexandro Hist. Eccles. V. T. ætate 5. c. 2. p.
123. edit. in fol. & 160. De throno Salomonis, ejus
magnificentia & libris Magicis sub illo occultatis
ne quis abuti illis posset, fabulas quasdam scripto-*

Uuu 5

rum

†† Confer fabulam Judaicam de vermiculo *Schemir*, cujus op-
templum Salomon exstruxerit, Buxtorfii Lexic. Talmud.
p. 2456. Wagenfeil. ad Sota p. 1073. Morin. Exercitatt.
Bibl. p. 367. & Michael. ad Gassarelli curiositates inauditas
p. 62. 147.

rum Persarum & Arabum refert Herbelotus in Bibl. Orientali p. 819. Judæorum D. Mayerus & *maxarins* in Museo ministri Ecclesiæ II. p. 48.

CCII. Libri Magici Salomoni tributi.

Alcoranus Surata sive capite 2.

Multi eorum qui legem scriptam noverant, illam missam fecerunt etiam tum, quando DEUS illis ad confirmandas Scripturas receptas ac probatas misit Prophetam: Sed illi librum divinum post terga abjecere, & quasi illum plane nescirent, secuti sunt quæ Dæmones docuerunt Regni Salomonis temporibus. Nec tamen in hoc Salomo ipse peccavit, verum Dæmones peccarunt qui populum docuerunt Magiam, & Angeli duo Arot & Marot qui docuerunt Babylone. — Ab illis populus didicit divortium viri ab uxore, odii-que materiem. Damna intulerunt hominibus permittente Deo, & didicit ab iisdem populus minime utilia sed perniciosissima, Magiam enim tradiderunt iis, qui partem quam habebant in paradiso, pretio animæ suæ vendiderunt, quanquam probe scirent se peccare, & in Deum antea credidissent ejusque Majestatem reveriti fuissent. *Ad hæc verba Houssain Væet scriptor Arabs, laudatus Herbeloto:* Dæmones hostes Soleimanis (ita Salomonem appellant Arabes) sparserunt in vulgus tractatus varios de ritibus sacris & sacerdotio Judaico, admixtis superstitionibus anilibus, & ex his libris haustam fuisse totam Soleimamiam sapientiam vulgo persuadebant. Soleimam vero omnes istos libros

arce

arcez inclusos sub folio suo defodit, ne quis postea iis uteretur. Illo autem mortuo Dæmones, sive illi magi fuerunt, erutos iterum libros Judæis reddebant, eosque ab ipso Salomone fuisse compositos mentiebantur.

Gabriel Naudæus in Apologia pro viris doctis Magia falso accusatis cap. 15. p. 324. seq.

Quoy que l' on puisse accorder librement de Salomon ce que j' en viens de dire, si est ce toutes-fois qu'il faut bien prendre garde, de ne se tant emanciper que de passer outre, & croire trop légèrement qu'il ayt voulu en aucune façon se divertir de ses delices & voluptez pour composer cette quantité de livres en Magie, qui se trouvent aujourd' huy publiez sous son nom, laquelle est si grande veritablement. qu'il n' est besoin de rien faire autre chose pour monstrier comme ils luy sont faussement attribuez, que de dresser un catalogue de ceux la particulierement, qui ont este veus & citez par divers Autheurs: car encor que Genebrard a) ne face mention que de trois, & Pineda b) que de quatre ou cinq, si est ce neantmoins qu'il est facile de monstrier qu'il y en a beaucoup d' avantage, si l' on veut prendre garde premierement que Albert le Grand en cite cinq dans son Miroir d' Astrologie, le premier desquels se nomme *liber Almadal*, le 2. *liber quatuor annulorum*, le 3. *liber de novem candariis*, le 4. *de tribus figuris*

a) Libro. 1. Chronol. ad annum diluvii 1460.

b) De rebus Salomon, lib. 3. cap. 29.

figuris spirituum, & le 5. de sigillis ad demoniacos, & que Tritheme c) fait mention de quatre autres, qui sont intitulez, le premier, Clavicula Salomonis ad filium Roboam, le second, liber Lamené, le troisieme, liber pentaculorum, & le quatriesme, de officis spirituum auxquels si l'on adjouste ces trois, sçavoir celui de Raziel cite par Reuchlin d), de umbris idearum duquel fait mention Chicus sur la Sphere de Sacrobosco &c. Confer infra p. 1056.

CCIII. Clavis sive clavicula, annulus, sera, sigilla, somnia Salomonis.

Alii libri nonnulli, eidem tributi.

Fertur in variis Bibliothecis liber MStus, Salomonis nomine, cujus & ipse exemplum possideo, hoc titulo : *Clavicula Salomonis seu Occulta Occultorum, Orationes Semiforas (Semhamforas). Liber de secretis secretorum, septem altitudines & de duodecim altitudinibus Salomonis. Ad calcem libri leguntur hæc verba : Explicit sanctum Almadel Salomonis Regis de secretis secretorum & de XII. altitudinibus cæli, datis ab Angelo Salomoni Regi Jerusalem, scriptum &*
com-

c) Lib. I. Antipali maleficiorum cap. 3.

d) Reuchlinus I. de arte Cabbalistica p. 639. *Nolo addere librum Salomonis sub nomine Razielis inscriptum, quia est fælio Magica. Idem de verbo mirifico lib. I. c. 18. Suspendunt furtiferi præ foribus Soluminum splendidos titulos, & modo hunc esse librum Enock, quem divinitorem ante ceteros omnes vetustas asseruit, modo illum Salomonis mentiantur, facile in doctis auribus irrepentes &c.*

completum per me Joh innem de Flexia sub anno Domini
 MCCCC XXXV. XXIII. mensis Februarii. Scriptum ple-
 num videtur nugis canoris, & evocationes spiri-
 tum crepans, atque Magica promittens mysteria,
 verum sub illis latet artificium steganographiæ.
 Confer Gustavi Seleni sive Augusti, gloriosæ me-
 moriæ Ducis Luneburg Cryptographiam & eno-
 dationem steganographiæ A. 1624. fol. Jo. Caramue-
 lis a Lobkowitz declarationem & vindicationem
 steganographiæ Trithemii & claviculæ Salomonis
 Germani. Colon Agripp. 1635. 4. & Ernesti Hei-
 delii, Wormatiensis steganographiam vindicatam,
 referatam & illustratam. Mogunt 1676. 4. Prodiit
 Clavis Salomonis sub titulo Theolophiæ Pnevma-
 ticæ, Germanice A. 1 26 4.

Tamen claviculam Salomonis, quemadmodum
 & Trithemii librum a multis inter Magica dam-
 nari contigit, e quibus unum juvat auscultare
 Delrionem disquisit. Magic. lib. 2. c. 5. qv. 3. *Præ-*
texunt etiam Salomonis auctoritatem, cujus quandam
Claviculam, (quam egregie refutat B. ptista Segnius
lib. de vero studio Christiano c. 7.) & aliud ingens volu-
men in septem distinctum obrudunt, plenum sa-
cificiis & incantationibus demonum. Hunc librum Ju-
dei & Arabes in Hispania suis posteris hereditario jure re-
linquebant, & per eum mira quadam atque incredibilia
operabantur. Sed quotquot inveniri potuerunt exempla-
ria, justissime flammis inquisitores Fidei concremarunt, &
utinam ultimum exemplar nacti fuissent. Vix dubito ali-
quod in manus Jo. Trithemii incidisse, unde & parti-
tionem & materiam sue steganographiæ, periculi &
superstitionis plenissima acceperit &c.

Gilbertus Genebrardus in Chronologia sua, ubi de Salomone: *Libri Salomoni impie attributi sunt qui inscribuntur 1) Salomonis incantationes, 2) Clavicula Salomonis & 3) Annulus Salomonis. Nam eorum primus aperte est sceleratus. Medius continet elementa & institutiones Magicas, estque velut clavis Magie ad Demones circulis, characteribus, variis figuris, cerimoniis & huiusmodi absurditatibus illiciendos, etiamsi ita incipiat: Initium & finis libri hujus est timere DEum. Tercio doceri ajunt, quo pacto Demon in gemmam annuli accersatur, & illigetur. De annulo item audio, inquit Johannes de Pineda III. 29. * de rebus Salomonis p. 207. nuperrime in plumbeo quodam Arabico libro, ex illis qui in Granatensi ** monte sancto inventi sunt, huiusmodi rem scribi, Salomonem aliquando ad balneum se preparantem in Jordanis ripa pellicum precibus, annulum quendam, quo alligatam videbatur habere sapientiam, digito exemisse: exemplum vero malo illarum dolo, & nihil minus quam sapientem & sanam mentem Salomoni volentium, coniectum in Jordanem: stupidum igitur & velut inertem, truncum, mansisse Salomonem. Postea vero piscatorum opera ex ventre extracti piscis, extracto annulo & Salomoni restituto, restitutam quoque illi sapientiam fuisse. Fabula conficta ex eo quod Salomo ope annuli sui apud Josephum in loco supra p. 1034. adducto, mira patrasse legitur, unde ad eum deinde relata quæ de projecto annulo Polycratis, & in ventris pisce iterum reperto narrant Herodotus III. 41. seq. Strabo XIV. p. 638. Suidas in *σμάραγδος*, aliique.*

Liber

* Prodiit opus Lugd. 1609. fol. & Mogunt. 1613. fol.
 ** Vide supra p. 1015.

Liber sub Salomonis nomine *de lapide minerali* sive *Philosophico* Decad. II. Harmoniz Chymico Philosophicæ, Johanne Rhenano collectore editæ Francof. 1625. 8. p. 309.

Sera Salomonis * dicitur a quibusdam systema anulorum pari vel impari numero cum dependentibus petiolis connexorum singulari ratione, quos rite jungere atque adeo claudere in ejusdem veluti feræ ambitu oblongo æneo, vel iterum disjungere atque aperire singularis est artificii, ad tempus fallendum excogitati. Tandem eisen vel Nürnberger tandt etiam vulgo appellant. Modum illius expediendi ostendit Stanislaus Solski S. I. in Geometra atque Architecto Polono, Cracoviz A. 1690. fol. patria lingua edito.

De *Sigillis Salomonis* sive figuris Hexagonis, similibus scuto Davidis quod supra p. 1007. exhibui, vide sis Wagenseilium in Sota p. 1074.

Somnia Salomonis & Danielis Prophetæ somniorum interpretationem Venetiis 1516 4. editam memorat Bartoloccius, & extat illa editio in Bibl. Bodlejana. Confer quæ infra in Daniele, & quæ de libro R. Gedalia ben Jechija qui sub titulo תנחומי דלוי interpretaciones somniorum literis consignavit, docebit nos Clarissimus Collega noster Jo. Christophorus Wolfius in Bibliotheca sua Hebraica, quam cupide exspectamus.

In decreto Gelasiano quod refertur in Corpore Cano-

* Vide Acta Erud. T. I. Supplementi p. 553.

† Alius liber eodem titulo historiolas sive fabellas complexus nescio quo auctore lucem vidit Constantinopoli A. 1517. 4.

Canonico distinct. XV. c. 3. *Scriptura que appellatur Contradictio Salomonis, Apocrypha.* Ait etiam Sixtus Senensis † ab eodem Gelasio rejici *Claviculam Salomonis*, sed eam in editionibus Decreti Gelasiani quas evolvi non reperi. Allegat sæpenumero, eodem Sixto notante, Ciccus Asculanus in Commentariis ad Sphæram Johannis de Sacrobosco librum quendam sub Salomonis nomine *de umbris Idearum*, in quo nomine appellationes, significationes ac definitiones axium, polorum, circulorum, atque aliarum Astronomicæ sphæræ partium, *ad explicanda magicæ impietatis* (Astrologiæ puta) *mysteria transferuntur.*

De libro מפתח שלמה sive *clavicula* meminit R. Gedalia in Schalscheleth hakkabala p. 89. & R. Schabtai in Siphte Jeschinim, adjurationes Dæmonum in illo contineri testatus. Liber Zohar p. 8. & 15. habet aliqua ex libro Salomonis, quæ superstitioni proxima videntur Sgambato p. 314. Archivor. Vet. Test.

Omitto putidas de colloquio Salomonis cum Marcolfo fabellas, & quæ de Locmanno sapiente, Salomonis æquali alibi a me dicta sunt, quem cum Æsopo * atque hunc ob qualemcunque literarum in utroque nomine affinitatem cum Assapho nonnulli stultissime confundunt. De eorum vero sententia qui *librum Jobi* a Salomone conscriptum esse sibi persvasere, ita Vossius II. 3. de Idololatria: *Sane Salomoni tribuit Nazianzenus Orat. IX. ut censet ejus inter-*

† Lib. 2. Bibl. Sanctæ p. 131. Idem repetit e Sixto Possevinus T. 2. Apparatus sacri p. 377.

* Vide si placet quæ notavi in Bibliotheca Græca lib. 2. c. 9. §. 13.

interpres Nicetas, ac Olympiodorus prafat. catena sua: imo & Polychronius in Jobi cap. XIII. (five XIX. 23.) P. 141. edit. Lugd. 1586. 4. exaratum ait Moſis Salomonisve opera. Ac pro hac ſententia facere videtur, quod ab Hebraeis in Bava Batbra pereck primo, ubi Hagiographa recensentur, primus quidem locus detur libro Ruth, qui ſub Judicibus vixit, alter Pſalmis Davidis, qui ex Ruth natus, tertius Jobo tanquam equali regina Sabe, quartus ** Salomonis proverbiiis, Eccleſiaſte ac Cantico Canticorum, atque ita porro. Eodem redit quod ab Athanaſio in Synopſi, Job Cantico Canticorum ſubjungitur, imo & in Concilio Laodicensi can. ult. & quibusdam Græciſ † Bibliis vetuſta manu exaratis, quæ in Vaticana Roma adſervantur. In hoc diſſenſu libentius iis acceſſero, qui vel à Moſe ſcriptam cenſeant, vel antea à Jobo ipſo.

CCIV. Salomo num Philoſophus Scepticus?

DE Salomonis ſapientia * contenti eſſe poteramus ſacris testimoniis Cohel. I. 13. & 16. & XII. 9. ſeq. 3. Reg. IV. 30 - 34. & 2. Paralip. I 12. Sed multa illis addiderunt interpretum curioſitas & vana Judæorum ac Muhamedanorum

Xxx

rum

** Quoniam Salomonis ſcripta Hagiographis ſemper accenſita ſunt, hinc Salomonem Prophetam fuiſſe negat Eusebius contra Marcellum f. 13. 14.

† Conſer Humfredum Hody de Bibliis Originalibus p. 644. ſeq

• Vidi Pinedam de rebus Salomonis libro III Toſtatum & alios ad 3 Reg. IV. B. D. Jo Ben Carpzovii diſſ de ſapientia Salomonis Lipſ. 1673. Theophili Galei philoſophiam generalem p. 22. ſeq.

rum, nedicam Christianorum *περὶ ἐgyptία*. Itaque septuaginta linguarum peritum fuisse tradunt, perinde ut * Ægypti Reges ac Moysen & Josephum, † & intell^xisse non modo sermones volucrum, besti-

* De Ægypti Regibus hæc ex libro Rabbinico de rebus a Moyse omisissis affert Gaulminus de vita & morte Moysis p. 312. *Quicumque septuaginta linguas edoctus erat, totidem ille regii throni gradus ascendebat, ita ut Regi proximus staret cumque eo verba faceret: qui earum imperitus erat, pro illarum quas sciebat numero totidem ascendebat gradus. Eum vero qui omnes septuaginta non cerneret, Regem esse non posse cautum fuit. Monet me hæc de throno Regum Ægypti fabula, ut de throno Salomonis etiam lepidum Judæorum commentum attexam. Ajunt nimirum Salomone thronum suum conscendente in singulis gradibus singulos stetisse præcones eique acclamasse, in primo quidem *Judicium ne inclinato*, in secundo *personam ne respicito*, in tertio *munus ne accipito*, in quarto *noli plantare lucum*, in quinto, *noli erigere statuam*, in sexto, *ne mactato bovem*. Confer Schickardi *jus Regium Hebr.* p. 243. seq. Confidente autem Rege, columbam de throno provolasse auream, & arcam aperuisse atque ex ea protulisse Legem, Regique proposuisse ut secundam illam jus diceret. Tum leones duodecim in gradibus throni horrendum cœpisse rugire, ut nemo præsentium causam dicere jussus vera dissimulare vel simulare falsa auderet.*

† Jalkut parte 2. fol. XXVIII. col. 2. ex laudati D. Carpzovii interpretatione: *Dicebant Ægyptii: num servus iste regnaret super nos? utique, regerabatur, per sapientiam suam. Quid faciebant illi sapientiam ejus exploraturi? Septuaginta diplomata septuaginta linguis scripta offerebant & deponebant coram eo, quorum unumquodque ille sua lingua legebat. Neque hoc tantum, sed præterea linguam adhuc loquebatur, quam nemo eorum percipere poterat.*

bestiarum, insectorum sed & dæmonum & strigum, perspectosque habuisse meatus subterraneos, tum nescio quæ miranda & incredibilia potuisse efficere. Contra nuper vir acutus Hallensibus Observationibus VIII. 13. singularem inseruit diatribam, in qua contendit Jobum & Salomonem meros fuisse Scepticos, atque totius Ecclesiæ Salomonei proram puppimque nihil esse aliud, quam *quod nihil scitur*. Vidi quæ illi sententiæ in Salomone suo non sceptico opposuit V. C. Reinhardus Henricus Rollius. Sed ut ad Sextum Empiricum observo, anceps & lubricum est cum scepticis in arenam descendere. Nam ipsi non loquuntur ex animi sui sententia, & ubi eos premis urgesque, negant se esse scepticos, ubi demonstras absurditatem, jam dogmaticos se gerunt & negare res apertas inficiantur. Atque hoc ipsum affirmant esse sceptici, negare se quicquam comprehendere & tamen negare se de rebus certis dubitare. Quid itaque Salomon? Quid Jobus? Certe illi non duditabant de vitæ humanæ vanitate & miseria, neque de differentia inter sapientiam ac stultitiam, pietatem & impietatem, piorum & impiorum pœnas ac præmia. Ac Salomon quidem scientia certa rerum plurimarum quas perquisiverat, instructus, & à DEO edoctus erat, sed idem agnoscebat in multis imbecillitatem humani ingenii sibi permissi, ac DEum ducem respicientis. Si hoc est esse scepticum, relinquitur solos sapientes esse scepticos & solos scepticos sapientes. Hoc scilicet est, quod volunt illi, qui non attendunt cum Vayero suo sub isto vocabulo lon-

ge alia aliorum se ingenii animique vitia suis rationibus propugnare *δογματικῶς*. Est quoque dogmatici non sceptici Philosophi; contra totum orbem terrarum viros sanctissimos rapere invitos in scepticorum consortium, & non dubitare de hoc non esse dubitandum. Quod si ajunt aliter se sceptici vocabulum accipere; atque idem hoc illis sonare, quod sapientem Epicharmeum; cui nervi & artus prudentiæ sunt non temere credere, tamen sic quoque ipsimet dogmatici sunt, atque id probant scilicet, de quo nemo unquam sanus nisi forte scepticus dubitavit. Dogmaticum quoque paradoxon est, vix ulli sceptico persuadendum, quod in observationibus Hallensibus T. I. p. 137. negatur Salomo de doctrina sua unquam quicquam scripsisse, & T. V. Observ. 13. contra communem Judaicæ & Christianæ vetustioris, ac Protestantium omnium Ecclesiarum sententiam, solidis argumentis nixam, auctor scriptorque libri Sapientiæ affirmatur fuisse Salomo, licet illa observatio tam pulchra visa sit Jesuitis, ut eam veluti purpureum limbum Memoriis suis Trevoltinis A. 1705. p. 241. Gallice in compendium missam adtexuerint.

CCV. De Salomonis peccatis, poena, poenitentia & salute.

T Argum in Cohel. I. 12. *Cum Salomo Rex sederet super solium regni sui, extulit se cor ejus valde ob divitias suas, & transgressus est verbum Domini, 1) colle-*

2) Confer interpretes ad 3. Reg. XI. 4. seq. Pinedam de rebus Salo.

collegitque equos: & currus & equites quam plurimos, accumulavit etiam argentum & aurum abundanter, & contraxit affinitatem cum populis alienis. Evestigio invaluit ira Domini in eum, ac deturbavit eum de solio regni sui. Immisit in eum Aschmedai b) Regem Dæmoniorum, qui Salomonem detrusit de throno, atque abstulit de manibus annulum signatorium, hinc ivit vagus & exul per mundum, ad castigationem suam, circumambulans arces, regionem & oppida Israel, flendo & orando dicens: *Ego Ecclesiastes, Salomonis nomine dictus antehac, fui rex super Israel in Jerusalem.*

Beda in Judicio de Salomone T. VII. Opp. pag. extrema: *Quamvis peccasset Salomon, tamen egit pœnitentiam scribens proverbias, in quibus ait: c) Novissime*

Xxx 3

fime

Salomonis libro VII. Kircherum T. I. Oedipi p. 301. seq. ubi de Salomonis Idololatria: Hieron. Drexelii Salomonem fatuum ac flagitiosum, T. 2. Opp. & Jo. Zwingeri librum de Rege Salomone peccante ejusque peccata insecutis Dei poenis Basil. 1699. 4.

b) Schickardus in Tarich p. 58 & Gregorius Michaëlis ad Gasparellum p. 61, qui *Aschmedai* ignem Medorum interpretatur.

c) Proverb. XXIV. 32. ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα & ἐκλέξασθαι παιδείαν. Equidem haud obstante illo loco Tichonius Afer regula IV. *Non dicit scriptura pœnitentiam egisse Salomonem, aut recepisse sapientiam. Quia tamen non negat illud eadem Scriptura, atque monitum jussu DEI Salomonem. & castigatum 3. Reg. XI. memorat, malo assentiri iis qui bene de eo sperant, cujus calamo Ecclesiam omnis ævi edoceri Deus voluit. Confer Gregorium Michaëlis libro laudato p. 67. seq. Rivetum Andr. T. 2. Operum p. 484. Jo. Lud. Reimeri. Salomonem bisfrontem*

pec-

sime ego egi pœnitentiam & respexi ubi eligerem disciplinam. — — Ajunt libri Hebraeorum Salomonem quinquies tractum fuisse per plateas Hierusalem, causa pœnitentie. Item ajunt eum venisse in templum quod ipse edificaverat, cum quinque virgis, de quibus quatuor (dedit) legisperitis, ut verberaretur ab illis, qui communi dixerunt consilio, quod in Christum Domini manum non mitterent: unde frustratus ab illis, a se depositus est a regno. Addunt Rabbini d) Solomonem scipione nixum ostiatim mendicasse, & in circulis & compitis Hierosolymorum clamasse: *Ego Salomon fui olim Rex super Israel.*

Pineda

peccantem & pœnitentem, atque de salute æterna Salomonis dissertationes singulares Calebi Dalechampii, B. Chrilliani Chemnitii, Jo. Henr. Heideggeri, D. Jo. Rendtorfii: quas opponens Philippi Harvengii Abbatis Bonæ Spei & Jo. Cognati Canonici Tornacensis diatribis Salomonem ad sempiternas flammæ condempnantibus. Certe falsum est quod de Salomone legas in disputatione Gregentii cum Herbaso Judæo p. 30. πάντες καὶ ἀκριβὸς ἔχουσιν αὐτὸν, omnes ipsam condempnatum habent. Longe plurimi enim ut a viris modo laudatis & Pineda libro VIII. de rebus Salomonis demonstratum est, pœnitentiam egisse & Deo reconciliatum agnoscunt, non modo ex Christianis, sed e Judæis quoque, de quibus confer sis Christoph. Cartwrighti mellificium Hebræicum IV. 4. non itaque opus est cum eodem Gregentio p. 31 salutem Salomonis arcessere exinde, quod Christus ad inferos delatus manum ei porrexisset atque in salutem eum afferuisset. εἰ μὴ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅτε σταυρωθεὶς καὶ θανὼν κατέβη εἰς τὸν αἶδνον, χεῖρας αὐτοῦ σωτηρίας δέδωκεν, ἢ ἔχεν εἶδεν. Et nisi Dominus noster Jesus Christus, cum crucifixus & mortuus ad inferos descendit, ei manum salutarem dedisset, nihil omnino haberet.

d) Confer Natalem Alex. in Hist. Eccles. Veteris Test. p. 123.

Pineda VIII. 2. de rebus Salomonis p. 766. ex libris Arabicis Granatensibus e) A. 1587. repertis: sed parum certæ fidei profert hoc de pœnitentia ejus testimonium: *Et flevit scelus suum fletu vehementi, & condonatum est illi, & obiit fidelis & securus.*

CCVI. Davidis & Salomonis sepulchra.

Flavius Josephus VII. 12. Antiquitatum Judaic.

ΕἸθαψε. δὲ αὐτὸν ὁ παῖς σολομῶν ἐν ἱεροσολύμοις θάψετο, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδεῖαν νομίζουσι βασιλικὴν ἀπασιν, καὶ δὴ καὶ πλεόντων αὐτῷ πολλὴν καὶ ἀφθονοῦ συνεκδήσειεν, ὥν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήροισιν ἂν τις ῥαδίως ἐκ τῆς λεχθεῖσας συμφορᾶς μετὰ τῷ χρόνῳ ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, ὕμνησαντο ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ ἀντιόχου τῆς εὐσεβεῖς ἐπικληθέντος, ὃς ἡ δαμναῖς, βεβλόμενος χρημάτων αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τῆς λύσαι τὴν πολιορκίαν, καὶ

Sepelivit autem Davidem filius Solomon Hierosolymis magnifice, præter solennia illa in Regum funeribus, illatis etiam in monumentum ejus maximis divitiis, quarum magnitudinem facile sit conjectare ex hoc, quod dicemus. Nam post annos mille & trecentos Hyrcanus pontifex oppugnatus ab Antiocho, cognomine Pio, Demetrii filio, volens pecuniam ei dare, ut, abducto exercitu, obsidionem solveret, nec valens aliunde sumere,

XXX 4

την

e) De his dictum supra p. 1015. 1054.

τὴν σφατὴν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν ἐκ εὐπορῶν, ανοίξας οἶκον τῶν Δαβίδου μνημάτων, καὶ βασάσας τριχίλια τάλαντα μέρϑ' ἔδωκεν ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν ὥτως τὴν πολιορκίαν. καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. μετὰ ἧστον, ἐτῶν πολλῶν Δαγυνομήων, πάλιν ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ἕτερον ανοίξας οἶκον, ἀνείλετο χρήματα πολλὰ, ταῖς μὲν τοι γεθήκαις τῶν βασιλέων εἰδὲς αὐτῶν ἐπετυχεν. ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκρηδευμένα, πρὸς τὸ μὴ φανεραῖ εἶναι τοῖς οἷς τὸ μνῆμα εἰσιῶσιν.

aperta cella monumēti Davidis, * & prolatis inde tribus talentorum millibus, eorumque parte Antiocho numerata, oppugnationis periculo se exemit, sicut & alibi indicavimus. Ac rursus post multos annos elapsos Herodes rex, alia cella aperta, magnam pecuniam sustulit. Ad loculos tamen, qui regum cineres continent, neuter eorum pervenit. Singulari enim arte ita erant sub terram conditi, ut ab ingredientibus monumentum inveniri nequiret.

Idem lib. XVI. c. II.

Ὁ γὰρ ἡρώδης πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν, εἰς τὴν

Herodes multum pecuniarum domi foris-
ταῖς

* Similiter Nitocridis. ut Herodotus lib. I. c. 187. sive ut Stobæus serm. 10. tradit, Semiramidis Reginae sepulchrum, magnam ex eo pecuniæ vim petiturus aperuit Darius, licet nihil in eo reperit præter exprobrationem suæ avaritiæ. Ob eandem causam sed itidem incassum Beli tumulum aperuit Xerxes, Ælian. XIII, 3. Var.

ταῖς ἐξω, καὶ τὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ χρῶμεθα, ἀκηκοὺς ἔτι τάχιον ὡς ὕρκανος ὁ πρὸ αὐτῷ βασιλεὺς, ἀνοίξας τὸν δαβίδος τάφον ἀργυρεῖς λαίβοι, τριχίλια τάλαντα, κειμένων πολὺ πλείονων, καὶ ἔτι δυναμείων εἰς ἅπαν ἐπαρκέσαι ταῖς χορηγίαις, ἐκ πλείονος μὲν δὲ ἐνόησας εἶχεν τὴν ἐπιχείρησιν. ἐν ᾗ τῷ τότε νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον, εἰσέρχεται πραγματευσάμενος ἤκιστα μὲν ἐν τῇ πόλει φανερώς εἶναι, παρεληφώς ᾗ τὰς πισοτάτας τῶν φίλων. ἀποθέσιμα μὲν δὲν χρήματα καθάπερ ὕρκανος, ἔχοντες, κόσμον ᾗ χρυσῷ, καὶ κειμηλίων πολλήν, ὃν ἀνείλατο πάντα, ὥστε δὲ εἶχεν, ἐπιμελετέραν ποιούμενος τὴν ἐρευναν, ἐνδοτέρω τε χωρεῖν, καὶ κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς ἦν τὸ δαβίδος, καὶ τὸ σολομώντος τὰ σώματα, καὶ δύο μὲν αὐτῶ τῶν δορυφόρων διεφθάρησαν,

que profundens, audito, quod Hyrcanus, qui ante eum regnavit, recluso Davidis sepulcro tria millia talentorum argenti extulisset, superesseque multo plura, quæ possint quantumvis magnis sumptibus sufficere, multo tempore animum habuit idem aggredi. Tunc vero noctu apertum sepulcrum ingreditur, cum prius accurate cavisset, ne hoc resciret populus, assumptis tantum amicorum fidissimis. Depositastamen pecunias non invenit sicut Hyrcanus, sed mundi pretiosi & aureorum ornamentorum vim magnam inde sustulit. His invitatus ad diligentius scrutandum, interius procescit usque ad conditoria corporum Solomonis ac Davidis. Ubi duos satellites amisit, erumpente (ut fertur) exady-

Φλογὸς ἐνδοθεν εἰσιῶσιν
ἀπαντώσης, ὡς ἐλέγετο.
περίφοβος δὲ αὐτὸς ἐξή-
ει, καὶ ἔδιδε ἱλαστήριον
μνημεῖον λευκῆς πέτρας
ἐπὶ τῷ σομίῳ καλῶς κευά-
σας πολυτελεῖς τῇ δαπά-
νῃ. Τότε καὶ νικόλαος ὁ
κατ' αὐτὸν ἱστοριογράφος
μνησθεὶς καλῶς κευά-
σας, καὶ μὴν ὅτι κα-
τέλθεν, ἔκ εὐπρεπῆ τὴν
πράξιν ἐπιστάμενος. Διὰ
τελευτῆς καὶ τὰ ἄλλα ἔστον
τὸν τρόπον χρώμενος τῇ
γραφῇ. Ζῶντι γὰρ ἐν τῇ
βασιλείᾳ, καὶ σὺν αὐτῷ
μεγαρισμένως ἐκείνῳ, καὶ
κατ' ὑπηρεσίαν ἀνέγρα-
φεν, μόνον ἀπτόμενος τῶν
πρὸς εὐκλείαν αὐτῷ φε-
ρόντων.

Idem lib. I de bello Judaico p. 711.

Ἀντίοχος ὁ κατ' ὀρ-
γὴν ὢν ὑπὸ σίμωνος ἐ-
παθε, στρατεύσας εἰς τὴν
Ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν
ὕψιστον προσκαθεζόμε-
νος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ
ὅτι τὸν δαυὶδ τὰ φρον ἀνοί-
ξας, ὅς δὴ πλεσιώτατος

flamma contra pro-
gressos temere. Quo
casu territus exivit, &
tactus religione, ad
expiandum se in aditu
sepulcri, monumentum
e candido marmore
condidit sumptuosissi-
mis impendiis. Ejus
operis & Nicolaus illius
temporis scriptor me-
minit, sed non item de
descensu regis, præter
decorum id factum exi-
stimans: idque more
suo fecit. Vivi enim
regis hæc auribus dedit,
captans gratiam, & ea
tantum attingens, quæ
ad gloriam illius perti-
nere visa sunt.

Antiochus autem ob
ea, quæ per Simonem
passus fuerat, iratus in
Judæam ducit exerci-
tum: ibique assidens
Hierosolymis, Hircanum
obsidebat. Ille au-
tem patefacto sepul-
chro

Βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνε-
 λοόμενⓄ ὑπὲρ τριχίλια
 τάλαντα χρημάτων, τὸν
 γε ἀντίοχον ἀπάνισσι τῇ
 πολιορκίας, πείσας τρια-
 κοσίοις τάλαντοις, καὶ δὴ
 καὶ ξενόροφειν πρῶτⓄ
 Ἰουδαίων ἐκ τῇ πείσας
 ἤρξατο.

vatis opibus alere peregrina cœpit auxilia.

chro David, qui regum
 ditissimus fuerat, abla-
 tisque inde pecuniæ
 plus quam tribus milli-
 bus talentorum, & An-
 tiocho persuasit, datis
 ei trecentis talentis ab
 obsidione discedere, pri-
 musque Judæorum pri-

*Dio Cassius lib. LXIX. Historia Rom. ubi de Judæis
 ab Hadriano Imp. gravi clade affectis p. 794.*

Τῶν γε τῷ λιμῷ καὶ
 νόσῳ καὶ πυρὶ φθαρέντων
 τὸ πλῆθⓄ ἀνεξερέυνητον
 ἦν, ὥς πᾶσαν ὀλίγη δεινὴ
 τὴν Ἰουδαίαν ἐξημωθῆναι,
 καθάπερ πρὶν καὶ πρὸ τῆς
 πολέμου αὐτοῖς προεδείχθη.
 Τὸ τῷ μνημεῖον τῷ Σολο-
 μῶνⓄ, ὃ ἐν τοῖς σεβα-
 σμίοις ἔτοι ἀγασσι, ἀπὸ
 ταυτομάτης διελύθη τε καὶ
 σπώπεσε, καὶ λύκοι ὕαι-
 νά τε πολλά ἐς τὰς πό-
 λεις αὐτῶν ἐσέπιπτον ὠρυό-
 μεναι.

Eorum qui fame mor-
 bo & igni interierunt,
 infinita fuit multitudo,
 ita ut omnis pæne Ju-
 dæa deserta relicta fue-
 rit. Id eis ante quam
 bellum gereretur, fue-
 rat denunciatum ex eo,
 quod monumentum
 Salomonis, quod illi
 summa reverentia co-
 lunt, sua sponte disso-
 lutum corruerat, quod-
 que lupi & hyænæ mul-
 tæ in urbes eorum, ru-
 gientes atque ululantes
 introierant.

*Benjamin * Tudelensis in Itinerario.*

Ambiunt Jerosolyma montes magni: in Tſionis autem monte, familia Davidicæ extant sepulchra, regumque qui post eum regnarunt; sed locus ignotus est. Etenim quindecim jam sunt anni, ex quo fani illius montis Tſionis murus aliquis corruit; ideoque Patriarcha sacerdoti præcepit, ut fanum istud restauraret: hæc addens, Desume lapides ex antiquo Tſionis muro, iis fanum instaure.

- * Scripsit hic Benjamin tempore Papæ Alexandri tertii & Imperantis CPoli Emanuele Comneno A. C. 1173. Qui vero ejus itinerarium legerit, videbit verum esse quod Clariss. Wagenſeilus in telis igneis Satanzæ retulis p. 374. notat eum in rebus quæ ad gloriam Gentis suæ attinent narrandis, non esse magna fide dignum, sed ad veritatis usque corruptionem studiosissimum. Confer B. Theophili Spizelii elevationem relationis Monteziniane p. 27. seq. Itaque & hæc de sepulchro Davidis narratio fabulam Judaicam sapere visa est magni judicii viris D. Martino Geiero lib. de luctu Hebræorum c. 6. §. 9. & D. Jo. Benedicto Carpzovio ad Schickardi Jus regium Hebræorum p. 210. Quamquam ex verbis Petri Apostoli Aëtior. II. 29. constat, Davidis *μνῆμα* sive monumentum sepulchrale Hierosolymis celebre olim extitisse, unde Hieronymus Epist. 17. Marcellam hortatur in Davidis secum orare Mausoleo. Et Gregentius in disſ. eum Herbano Judeo p. 31. *ἔκ ἐν ἑστὶ τὸ Δαβὶδ ἐν τῇ παλατίᾳ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ μνήματι*. Alia de sepulchro Davidis & Salomonis notarunt Pineda VIII. 3. de rebus Salomonis p. 771. 772. ubi monumenti subterranei ichnographia à Sebastiano Serlio tradita: Confer Hottingeri cippos Hebraicos p. 24 seq. Johannem Nicolai de sepulchris Hebræorum III. 9. p. 160. seq. Villalpandum ad Ezechielem T. I. p. 555. & T. 3. p. 195. Baronium ad A. C. 34. n. 245. &c.

staura. Itaque hic paruit, & operarios pervulgata mercede viginti ferme conduxit, qui lapides e fundamento muri Tſionii eruerunt. Inter hos fuerunt duo amici, fœderis tenaces : quorum cum unus die quodam alterum convivio excepisset, sumptoque cibo ambo ad opus rediissent; dixit ipsis præfectus, Quare distulistis adventum? tum responderunt, quid istuc ad ipsum attineret: qua hora socii nostri ibunt pransum, nos opus nostrum perficiemus. In educendis igitur lapidibus, erecto quodam saxo speluncæ ostium reppererunt: unde eorum alter alterum alloquutus dixit, Ingressi num hic pecunia lateat videamus. Quocirca per speluncæ introitum eousque perrexerunt, donec ad magnum quoddam palatium pervenirent, columnis marmoreis inædificatum, argento auroque obductum: in cuius conspectu mensa erat & sceptrum aureum, una cum aurea corona. Quod fuit sepulchrum Davidis regis Israelis. Ad sinistram aliud Salomonis; similiterque omnium regum sepulchra qui istic e stirpe Judaica sepulti fuerunt. Ibidem arcæ clausæ, in quibus quid contineatur, nemo novit. Quum vero duo illi viri palatium ingredi vellent, ecce ex antri ostio ventus turbineus ita eos prostravit, ut in terram delapsi mortuorum instar ibi ad vesperam usque jacerent: quum exortus alius ventus instar vocis humanæ clamaret, Surgentes facite hinc. Quapropter egresſi ac inde expulsi & attoniti, ad Patriarcham se receperunt: cui omnia enarrarunt. Unde Patriarcha Constantinopolim literas misit, quibus D. Abrahamum
pium

pium Phariseum (unum ex iis qui Hierosolymorum ruinam lugerent) ad se evocaret. Isti cum omnia ex ore duorum illorum exposuisset, qui inde venerant; hoc tulit a D. Abrahamo responsum; illa esse familiae Davidicæ sepulchra, in usum eorum regum qui ex Juda genus ducerent. Postridie cum ad duos illos quidam missi fuissent, utrumque in lecto suo deprehenderunt decumbentem, ac cum pavore dicentem; Eo non revertemur, quia Deo non libet ulli homini istum locum ostendere. Præcepit ergo Patriarcha, ut locus iste occluderetur, & ab hominibus ad hunc usque diem occultaretur. Ipse Abraham Pius omnia hæc mihi narravit.

CCVII. Oraculum parentibus ELIÆ & de Elisæo redditum.

Chronicon Paschale p. 161.

Ἡλίας ὁ Θεσβίτης.

Elias Thesbites.

Οὗτος ἦν ἐκ γῆς Ἀραβίων, φυλῆς Ααρών, οἰκῶν Γαλααδ. ὅτι ἡ Θεσβίς δῶμα ἦν τοῖς ἱερεῦσιν. Οὗτος ὅταν ἐμελλεν τεχθῆναι, εἶδεν Σβαχὰ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι ἄγγελοι λευκοφανεῖς αὐτὸν προσηγόρευον, & ὅτι ἐν πυρὶ αὐτὸν ἐπαργάζον, & φλόγα πυρός

Hic erat ex terra Arabum, de tribu Aaron, habitans Galaad: nam Thesbis Sacerdotum habitatio erat. Cum is nasciturus esset, vidit Sbacha, ejus pater, ab Angelis candidatis illum consalutari, & in igne fasciis involui, ac ignis flam-

idi.

εἶδεν αὐτῷ φαγεῖν. Καὶ
ἐλθὼν, ἀνῆγγειλεν εἰς Ιε-
ρυσαλήμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ χρησμός. Μὴ δειλιάσῃς,
ἔσαι γὰρ ἡ οἴκησις αὐτῷ
φῶς, καὶ ὁ λόγος αὐτῷ
ἀπόφασις; καὶ κρινεῖ τὸν
Ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ
πυρί.

Εἰς τὸν Ελισσαῖον.

Οὗτος ὁ Ελισσαῖος ἦν
ἐξ Ἀβελμαυλ, γῆς τῆς Ῥυ-
βὴν. Καὶ ἐπὶ ταῦτα γέγονε
ἴερας, ὅτι ἦν ἰκα ἐτέχθη,
ἐν Γαλγαλοῖς ἡ δάμαλις
ἡ χρυσῇ ὀξύ ἐβόησεν, ὥς
ἐκκοθῆναι εἰς Ιερυσά-
λῃμ. Ος καθελεῖ τὰ γλυ-
πτὰ αὐτῶν, καὶ τὰ χονευ-
τὰ αὐτῶν. Καὶ θανὼν ἐτά-
φη ἐν Σαμαρείᾳ.

mam comedendam ei
porrigi, profectusque
hæc nunciavit in Hieru-
salem, eique dixit Ora-
culum: *Ne timeas, erit
illi habitatio lux, & sermo
eius sententia, & judicabit
Israel in romphaea & igni.*

De Elisseo.

Erat hic Elissæus ex
Abelmaul, terra Ruben.
In eo vero miraculum
istud factum est. Cum
in lucem editus est, in
Galgalis aurea bucula
acutam vocem edidit,
adeo ut audiretur in
Hierusalem: *Hic destruet
sculpta illorum, & fusa illo-
rum simulacra.* Mortuus-
que in Samaria sepultus
est.

Eadem fere habet Epiphanius libro de vitis
Prophetarum, qui de aliis etiam Prophetis una-
cum Chronici auctore conferendus, quemadmo-
dum & pseudo Dorothei liber, & Svidas. Etiam
auctorem MS. de XVI. Prophetis, allegat Cangius
ad Chron. Paschale p. 507. & Simeonem Logo-
thetam in Chronico MS. Porro de rebus Eliæ Pro-
phetæ, singulare exstat volumen paginarum 400.
Paris.

Parisi. 1631. 4. prodromus vasti operis quod paravit Ægidius Camartus, Ordinis Minimorum Generalis. Eliæ speluncam & aram memorat Benjamin Tudelensis in itineralio p. 64.

CCVIII. ELIÆ Apocalypsis.

B. Hieronymus Epistola centesima prima ad Pammachium, cum adduxisset verba Pauli Apostoli 1. Cor. II. 9. *α ὁφθαλμοῦς ἔκ εἶδε, καὶ ἄς ἔκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἔκ ἀνέβη, α ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.* *Quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quæ preparavit Deus iis qui diligunt illum, hæc subjungit: Solent hoc loco Apocryphorum quidam deliramenta sectari, & dicere quod de Apocalypsi Eliæ * testimonium sumunt sic, cum in*
Esaia

- * Origenes Homil. ult. in Matth. XXVII. 9. *in nullo regulari libro positum illum locum ait, nisi in secretis Eliæ.* Quod ex Origene repetit Zacharias Chrysopolitanus, Harmoniæ Evangelicæ cap. 166. T. 19. Bibl. Patrum p. 937. *Ἐκ τῶν Ἠλίας ἀποκρυφῶν* petitam esse scribit etiam Georgius Syncellus p. 27. Idem annotatum in veteri Codice membranaceo refert Clariss. Montfauconus Diarii Italici p. 212. atq; in aliis duobus Regis Christianissimi 607. & 1523. quorum meminit Cotelarius ad Patres Apostolicos T. I. p. 347. Prophetæ tribuitur etiam in homilia S. Maximi, quæ inter Ambrosianas legitur. Atque ideo fortassis illud testimonium, ut ex Apocrypho petitum libro contempsit Hegesippus, de quo Gobarus apud Photium Cod. 232. p. 472. *Ἠγήσιν πρὸς μὲντοι ἀρχαῖος τε ἀνὴρ καὶ ἀποστολικὸς ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ὑπομνημάτων, ἔκ εἶδ' ὅ, τι*

*Esaia * juxta Hebraicum ita legatur : A seculo non audierunt † neque auribus perceperunt. Idem Hieronymus lib. XVII. in Esaïam, adhæc ipsa Prophetæ verba: Paraphrasis hujus testimonii quasi Hebraus ex Hebrais assumit Apostolus Paulus de autentis libris, in Epistola quam scribit ad Corinthios, non verbum ex verbo reddens, quod facere omnino contemnit, sed sensum exprimens veritatem, quibus utitur ad id quod voluit roborandum. Unde Apocryphorum deliramenta conticeant,*

Υ υ υ

que

ὅ, τι καὶ παλαιόν, μαίτιν μὲν εἰρησθαι ταῦτα λέγει καὶ καταψεύδεσθαι τὰς ταῦτα φησύντες τῶν τε θείων γραφῶν, καὶ ὁ Κύριος λέγοντες, (Matth. XIII. 16.) μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν οἱ βλέποντες, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν τὰ ἀκρόντα, Sive potius negavit illud Hegesippus jam urgeri adhuc posse post Mesiaæ adventum.

* Esaia LXIV. 4. Cæterum miror judicium Grotii ad Matth. XXVII. 9. scribentis quod locum ab Elia mutuatus sit Esaïas.

† Empedocles apud Plutarchum lib. de Poetis audiendis p. 12.

— — ἔτ' ἐπιδερὶς ἅλ' ἀδ' ἀνδράσιν, ἔτ' ἐπακῶς

Ὅ γε νόον περὶ λήπ' ἀ — —

Grot. — — Audiri nequeunt, nequeuntque videri Illa, negant ἔντε capri. — —

Clemens Rom. I. ad Corinthios c. 34. λέγει γὰρ. Ὁφθαλμός ἔκ οἶδεν, καὶ ἔς ἔκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἔκ ἀνέβη, ὅσα ἐτοίμασεν τοῖς ὑπομύσειν αὐτόν. Epistola 2. Clementi tributa sub extremum: εἰάν ἦν ποιήσωμεν τὴν δικαιοσύνην ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, εἰσῆξομεν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ληψόμεθα τὰς ἐπαγγελίας αἷς ἔς ἔκ ἤκουσεν, ἔδ' ὁφθαλμός ἰδεν, ἔδ' ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη.

quæ ex occasione hujus testimonii ingeruntur Ecclesie Christi. De quibus vere dici potest † quod sedeat Diabolus in insidiis cum divitibus in Apocryphis, ut interficiat innocentem. Et iterum : * Infidiatur in Apocrypho quasi leo in spelunca sua, infidiatur ut rapiat pauperem. Ascensio enim Esaia & Apocalypsis Eliæ hoc habet testimonium. (Quam Apocalypsin Eliæ vocat Hieronymus, Anastasio Bibliothecario in latina versione Stichometria Nicephoriana dicitur Eliæ Prophetia.)

Loca Constitutionum Apostolicarum, Athanasii in Synopsi & Nicephori qui in Stichometria opus Eliæ Apocryphum versuum 316. (ita leg. non 3016.) commemorat, habes supra pag. 221. 402. 403. Eupolemus ἐν τινὶ περὶ τῆς Ἡλίας προφητείας allegatur ab Eusebio IX. 30. præparationis Evangelicæ.

S. Eriphanius heresi XLII. T. I. Opp. p. 372. tradens locum Ephes. V. 4. Ideo dicit : Surge qui dormis.

Πόθεν τῷ Ἀποστόλῳ τὸ διὸ καὶ λέγει; ἀλλὰ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δὴλον Δαθῆκης. Τῷτο δὲ ἐμφέρεται τῷ Ἡλίᾳ.

Undenam illa verba, ideo dixit, depromsit Apostolus? Non aliunde utique quam ex Testamento Vetere. Hæc enim apud Eliam ** leguntur.

CCIX.

† Ex Psal. X. v. 8.

* Id v. 9

** Alii putarunt depromptum esse ex Apocryphis Jeremias. Vide quæ infra in Jeremia.

CCIX. ELIAS singularum ætatum
acta conscribens. Ejus Epistola post ra-
ptum in cœlos missa ad Joramum
Regem.

Seder Olam Rabba cap. 17. p. 45. 46.

ANno Achasiae secundo reconditus est Elias,
neque comparebit donec veniat Mesias.
Tum enim apparebit, & secundo reconde-
tur, neque videbitur, donec prodeat Gog & Ma-
gog. Nunc interim singularum ætatum negotia
& acta conscribit. - - Joramo allatae sunt literae ab
Elia, cum septem jam anni effluerant ex quo
Elias reconditus non amplius visus erat.

R. David Kimchi ad 2. Chron. XXI. 12.*

Et venit ad eum Epistola Eliae Prophetæ) Acci-
dit hoc postquam ascendit Elias. At revelatum
sibi per spiritum Prophetiae (de impietate Jorami)
commiserat cuidam Prophetarum, ejusque ori in-
diderat verba Epistolæ hujus, præcipiens ut ea in
litteras redigeret, easque Joramo afferret, nuncia-
retque has litteras mittere ei Eliam: Ut videlicet
Joramus in eam induceretur cogitationem, ac si
literæ hæ missæ ei sint de cœlo, atque sic humilia-
ret cor suum, & malum quod fecerat maximum
agnosceret.

Yyy 2

Hanc

* Matthias Frid. Beckius ad Targum libri 2. Chronicorum
p. 207.

Hanc Kimbii expositionem amplecti mavult Jo. Meyerus in notis ad Seder Olam p. 919. quam cum Cajetano, Piscatore & Ligifooto (T. I Opp. p. 85.) alium juniorem Eliam statuere, vel cum Calvisio, Elia loco substituere Elisam, vel cum B. D. Mich. Walibero & aliis prolepsin seu anticipationem historicam suspicari. Placet illa Kimbii sententia etiam Emanueli Sa, Tornielo in Annalibus, Hieronymo Drexelio in Trismegisto &c. Vide Jo. Eusebium Nierembergiam lib. IX. cap. 18. de Origine S. Scripturae, Eliae Ebingeri Historiam Ecclesiasticam Seculi XV. p. 596. & Rev. D. Joannis Andreae Schmidii diss. de libris & Epistolis caelo & inferno delatis, Helmst. 1704. Herm. Wessum T. I. Miscell. p. 234.

CCX. Elias auctor Eremitarum Carmelitarumque, & Sophorum Perficorum.

Vulgatissimum est Eliam venditari pro auctore vitæ Eremiticæ, & qui exemplo suo atque instituto, Carmelitis quem inde ordinem Elianum appellant, præverit. Vide Sirmundum ad Sidonium p. 249. Rosweidum ad vitam Pauli, primi Eremitæ (qui circa A. C. 251. desertum ingressus est) p. 14. Martinum Antonium Alegre de Casanate in Paradiso Carmelitici decoris, Joh. de Silveira in Opusculis variis, aliosque. Quamquam Ordinem Carmeliticum seculo demum post natum Christum duodecimo conditum esse probarunt Baronius ad A. C. 1181. & novissime Papebrochius, multis ambo Carmelitarum conviciis & calumniis inde petiti ac proscissi. Etiam
austera

austera Sophorum * Perficorum secta origines suas ab Elia repetit, uti ex Gazophylacio linguarum Persarum P. Angelica S. Joseph, Carmelitarum exalceati notavit ** Petrus Bælius.

CCXI. Elias Artista sive Chymicus.

Quemadmodum adventum Eliae incassum præstolantur † Judæi, ita Chymici quoque
 Y y 3 Eliam

* *Soufy*, Vide de illa secta Jo. Chardini descriptionem Persiarum T. 5. p. 1556. seq.

** *Nouvelles de la Rep. des Lettres A. 1684. Mars p. 71. Il rapporte aussi que le fameux Derbise Moc-Heles Chef des Sophis a Ispahan soutenoit fermement que leur Origine venoit du Carmel, & d'Elie. Il dit en un autre endroit qu'il y a en Perse plusieurs Stations, & plusieurs Chapelles consacrées par les Mahometans a la memoire du Prophete S. Elie. Voila qui eut pû entrer dans les Theses que les Carmes firent soutenir à Beziers il y a deux ans, & qui sont si curieuses, que nous pourrions bien un jour en faire part au public, car on n'en trouve plus.*

† Vide Lightfootum ad Matth. XVII. 10. Cæterum Eliam ante diem extremum adhuc expectare jusserunt etiam plerique ex veteribus Christianis, ut Justinus Martyr dialogo cum Tryphone p. 268. & Epiphanius in vitis Prophetarum, ubi de Elia: ὅς πάλιν ἐλεύσεται πρὸ τῆς συντελείας. Nimirum & locum Apocalypf. XI. 3 huc traxerunt, de quo dixi ad Evangelium pseudo Nicodemi cap. 25. & præterea putarunt promissionem Malachiz IV. 5. non totam impleram in Johanne baptista, sed uti Johannes fuerit præcursor primi adventus Christi in carnem, ita Eliam ipsum Theobitem rediturum ante alteram illam magnam diem Domini, sive adventum secundum, ad judicium, quia LXX in Græca versione habent: ἰδὲ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμῖν Ἠλῑάν

Eliam perfectum artistam a Theophrasto Paracelso promissum frustra expectant expectabuntque. Vide Observationes selectas Hallenses VI. 23. Nempe solenne est iisdem Judæis, quos videtur Paracellus in hoc imitatus esse, quoties res difficiles & nodi inextricabiles incidunt, dicere id esse relinquendum *וְיָחַי עַד יָבוֹא אֵלִיָּא* donec venerit Elias. Vel *ὅταν ἔλθῃ ἐκᾶν*, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα Joh. IV. 25.

CCXII.

Λίαν τὸν Θεοβίτην. At enim additum vocabulum *Θεοβίτ* nihil addit rei ipsi & sententiæ, ut probe notant H. Vossius Appendice de LXX. Interpretibus p. 108. Nam promittitur illis verbis qui futurus sit velut alter Elias, & spiritu atque Zelo Eliæ Thesbitæ incedens, non Elias ipse Thesbita, quem se esse, vere etiam negavit querentibus Johannes Joh. I. 21. tunc forte nesciens adhuc ipse quod esset Elias ille alter, quem venturum Malachias prædixit. Certe hoc credibilius, quam quod Tryphon apud Justinum Martyrem p. 226. Messiam nec sibi ipsi nec aliis cognitum futurum ait, donec veniens Elias ipsum unxerit & omnibus prodiderit *Χριστὸς ὃς εἰ καὶ γεγέννηται καὶ ἐστὶ πρῶτος, ἀγνωστὸς ἐστὶ καὶ ὁδὸς αὐτοῦ πῶς ἑαυτὸν ἐπίσταται ὁδὸς ἔχει δυνάμιν ἵνα, μέχρις ἂν ἔλθῃ Ἡλίας χρῆσθαι αὐτὸν καὶ φανερὸν πᾶσι ποιήσῃ.* Johannem baptistam cum Elia collatum vide in Jac. Altingii lib. V. de Shilo, cap. II. & B. Joannis Tarnovii tribus Eliis, sive comparatione Eliæ, Johannis & Lutheri, Rostoch. 1618. 4. Similiter Judæi ajunt rediisse in Elia Pincham, ut notavi supra cap. CLXX. p. 894. Arabes vero & Turcæ unam eandemque animam fuisse ajunt Pinchæ, Elie & Georgii equitis. Vide Jo. Frischmuthi diss. de nomine, patria & propheta Elie, Jen. 1683. §. 24.

CCXII. Traditio domus Eliæ de Mundo duraturo per sex millia annorum.

Steph. le Moyne, notis ad Epistolam S. Barnabæ T. 2. Var. sacrorum p. 850. seq.

T Almudici in Tract. Sanhedrin, a) & in Gemara Aboda Sara, b) de quodam Elia, quem Thesbitem c) aliqui crediderunt, & vaticinium, Yyy 4

- a) Gemara Sanhedrin cap. XI. §. 29. edit. Cocceji. Confer Jo. Morinum p. 361. Exerc. Bibl. & B. Theodori Hackspani Miscell. II. 9
- b) Gemara Avoda Sara cap. 1. p. 65. edit. Clarissimi Collegæ mei Georg. Elieseris Edzardi, cujus etiam adde notas p. 244 seq & prolegomena p. 14. seq.
- c) Ita præter alios Isaacus Vossius, qui ex Apocrypho aliquo scripto Eliæ Prophetæ id acceptum opinatur. *Quod autem Judæi, inquit c. 8. de Sibyllinis Orae. id vaticinium e Schola Eliæ promanasse dicant, id fortasse ex eo factum, quod desumptum fuerit e libro Prophetiarum Eliæ, quem olim Veteris Testamenti scriptis annumeratum fuisse constat, licet postea Apocryphis ut appellantur, accesserit. Unde vero constat librum Prophetiarum Eliæ unquam annumeratum fuisse scriptis Vet. Testamenti ab Ecclesia sive judaica sive Christiana? Fieri tamen potest ut Judæorum traditio omnino veteris illius Eliæ Thesbitæ domui sive discipulis hoc tribuerit, non juniore alicui Eliæ, quia simile aliquid de sex creationis diebus tot millia annorum durationis Mundi præsignantibus Adamum tradidisse Setho, hunc Hanocho, Hanochum Noacho, illum Semo, hunc Hebero, Hebræorum Patriarchis a quo id deinde acceperit Moses Psalmo 90. notat Menasseh ben Israel in Conciliatore ad Genes. VIII. 22. ex libro Zoar, parascha Beresit & parascha Vaicra. Cumque viderent Judæi urgeri se hac traditione a Christianis, ipsi deinde*

natum, in hæc verba. חנה רבית אליהו ששת אלפי שנה היו עלמה שני אלפים תהו שני אלפים תורה ושני אלפים ימות המשיח. ובעונותינו שרכו וצאו מהן מה שיצאנו. *Traditio est Domus Elie, sex mille annis mundum esse duraturum. Bis mille annis inane erit. Bis mille annis vigebit Lex. Bis mille annis obtinebit Messias; sed propter nostra peccata quæ multiplicata sunt, ex istis annis Messie elapsi sunt anni Messie qui jam elapsi sunt.* Hoc argumentum urgebat Josua Lurki, ex Judæus, postea Hieronymus a Sancta fide. * Hic enim conventum haberi curavit Girundæ, in partibus Catalauniz,

deinde commenti sunt Eliam juniorem circa A. 150. ab ædificatione ædis secundæ, cui illam tribuerent, atque adeo minoris facerent autoritatis. Vide tamen B. Ægidii Strauchii Pseudo Eliam Witeb. 1662. atque eruditam diatribam Christiani Reineccii de traditione Eliana Lips. 1702.

- * Ejus libri 2. contra Judæos leguntur T. 26. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 529. quibus recitatis ad quinque millia Judæorum persuasi aut suppliciorum vel exilii metu permoti Christianæ religioni nomen dedisse dicuntur. Vide Bartoloccium T. 3. Bibl. Rabbiniæ. p. 776. seq. Wagenseilium prolegom. ad tela ignea Satanae p. 77. seq. D. Jo. Benedicti Carpzovii introduct. in Theologiam Judaicam p. 88. & Martini Disenbachii Judæum conversum p. 205. Disputatio porro Hieronymi hujus cum Judæis fusc recensetur in libro R. Salomonis filii Virgæ, cui titulus *Schefer Juda* p. 225. seq. versionis latinæ, quam sub titulo Historiæ Judaicæ Amst. 1651. 4. edidit Georgius Gentius. Non minus autem fallitur vir doctus qui in Appendice ad Melam p. 77. librum *Schefer Juda* putavit esse partem Talmudis & a libro Salomonis filii Virgæ distinctum; quam alius vir præstantissimus qui Hieronymum a sancta fide confundit cum S. Hieronymo Stridonensi.

nia, coram Pontifice Maximo, Cardinalibus, & Episcopis, ubi ex Talmude se evicturum pollicitus est Mesiam jam dudum venisse. Pontifex coram quo habita est collatio, fuit Benedictus XIII. Antipapa. Qui cum Avenioni, Masilia, Portui Veneris per aliquod temporis intervallum hæssisset, anno 1409. Catalauniam venit, Perpiniani diu vixit, & tandem in castro Paniscolæ, desiit esse & Papa, & homo. Cum vero esset animi elati, versipellis, flectere nescii, & Pontificatus tenacissimus invasor, honori suo se non leviter consulturum existimavit, si haberet coram se collationem inter Judæos & Christianos, quosdam sic ex Judæis ad Evangelium lucrari posset, & ista acquisitione, jus suum Pontificale assereret, & sic viam sibi pararet ad tranquillam sedis Romanæ possessionem. Quæ cum ita sint, non potuit haberi ista Collatio anno קי"ג לפק, Liphrat Caton, numerationis compendiarie, remotis nimirum millenariis, centesimo decimo tertio, ut habetur in שבט יהודה Salomonis Filii Virgæ, C. 40. nec anno quinquies millesimo centesimo decimo tertio, ut reddidit vir Hebraice bene doctus. Nam iste computus caderet in annum Christi MCXIII. Quo tempore nec Lurchi sive Hieronymus a Sancta Fide, nec ipse Petrus de Luna, seu Benedictus XIII. Antipapa, erant in rerum natura. Nam Josua Lurki anno tantum MCCCXII. Judaismum ejuravit, Medicus Benedicti XIII. Antipapæ, qui tunc in Catalaunia sedem suam Pontificalem collocaverat. Ideoque apud Salomonem Virgæ Filium legendum existimarem habitam

collationem Gironæ, anno לפק תיג quadringentesimo decimo tertio, non vero לפק קיג centesimo decimo tertio. Proclivis fuit lapsus, & facile פ, quod centum notat, legi potuit pro ת, quæ litera, est nota numeri quadringentesimi, sic vero omnia quadrabunt. Nam tunc Anno nimir. MCCCCXIII. vivebat Josua Lurki seu Hieronymus a Sancta Fide. Vivebat Benedictus XIII. Pap. Gironæ, erat ibi Judæorum frequentissima copia, Anno MCCCCXII. Lurki Christianismum amplexus est, & satis est verisimile, illum zelo ardentem statim post conversionem Judæos lacesivisse, & ad istam collationem instigante Pontifice provocasse. Argumento vero petito ex tempore adventus & durationis Messiz utebatur præcipue in ista Collatione Hieronymus a Sancta Fide. Audiatur ipse Salomo Filius Virgæ.*

Tertio Die auspiciatur collatio & disputatio. Sic vero orsus est magister Hieronymus, & dixit: in Talmude vestro scriptum est mundum sex millibus annorum. Duobus millibus prioribus erit inane. Duobus millibus erit sub Lege. Duobus millibus erit sub Messia. Hæc verba sunt clara & perspicua, quod nimirum duobus posterioribus millibus debeat venire Messias. Quis vero ille est nisi servator & liberator noster. Quod telum declinare contendebant Judæi in collatione dicendo, addi in isto Eliaz vaticinio quod בערותנו יצאו מהם שיצאו propter peccata nostra † dempti sunt anni adventus

* P. 233. Historiæ Judaicæ, quam a O. Gentio latine editam dixi.

† Hoc effugium refellit etiam Petavius XVI. 10. de incarnatione. vide ibi p. 669, 671. Campanella Atheism. triumphat.

tus Mesſiæ qui dempti ſunt & præterierunt. Sed optime regerebat Hieronymus, iſta poſteriora verba non eſſe ab Elia & Auctore Vaticinii, ſed a poſterioribus Rabbiniſ, qui cum viderent tempora, Mesſiæ adventui deſtinata præteriſſe, vaticinio hæc poſteriora addiderunt, ut ſic ſententiæ ſuæ & Theſi ſuæ ſervirent & velificarentur. Deinde Judæi eodem quo Manasſes acumine vim iſtius argumenti tentarunt eludere aſſerendo, Duo millia annorum non eſſe durationem Oeconomyæ & diſpenſationis Mesſiæ, ſed ſpatium in quo Mesſias prodire debebat, & præſentia ſua ſalutari terram cohoneſtare. Sive ergo veniat in principio, vel in medio, vel in fine iſtorum duorum millium annorum, verum erit Vaticinium, nec erit quod de illius implemento jure quis poſſit conqueri, Sic R. Vidal apud eundem Salomonem filium virgæ, in Relatione Collationis. *

Reſpondit Don Vidal, dici duo millia annorum Mesſiæ: & poteſt fieri ut veniat in fine duorum iſtorum millium annorum. Dixit magiſter Joſephus Albus, aſſeruerunt Talmudici Doctores, Duos eſſe temporis terminos adventuro Mesſiæ præſinitos, aut tempus quod Deus juravit, aut tempus quo Judaïerunt cor de contrito, & ad penitentiam

con-

p. 153. Et ipſi Talmudiſtæ dicunt ſolem in quarta die creatum eſſe & ideo Mesſiam aſſuturum in quarto milleſenario -- -- & nihilominus dicunt propter peccata ſua dilatatum eſſe adventum Mesſiæ -- -- quaſi Deus fuerit deceptus in tempore adventus Mesſiæ, ſed nesciveris eos peccaturos & impedituros adventum ejus per duo millia annorum. Sane promiſſio Mesſiæ nunquam a Deo fuit data cum conditione, ſive exceptione peccatorum Iſraelis.

* Ibid. pag. 232.

convertentur. Ac proinde dictum istud Elie ab Hieronymo allatum, non determinat certum aliquod tempus advenum Messie, & innuit tantum, quod si Judeos peccatorum subeat penitudo, veniet Messias initio duorum millium annorum: si in medio illius spatii, peccatorum penitentia, se dignos praeberint, veniet in medio. Si tantum in fine digni inventi fuerint, veniet in fine. Verum non praeteribit spatium duorum mille annorum quin veniat Messias. Quae omnia certe sunt vanissima, & Judaeorum contumaciam & perfidiam produnt. Nam † non dicitur quod in principio, vel medio, vel fine, istorum bis mille annorum sit venturus Messias, sed quod totum istud spatium temporis sit Messiae tribuendum, quod certe fieri non potest nisi per totum istud spatium extiterit Messias. Et sicut tempus עַד הַיּוֹם inanitatis, duravit a principio mundi usque ad legem; duo millia sub תּוֹרָה, sub lege, durarunt a primis ipsis legis seminibus & cunabulis, cum circumcisio sigillum legis, data est Abrahamo, usque ad Mesiam. Sic duo millia Annorum quae Messiae tribuuntur, non sunt accipienda pro principio, medio, ultimo fine, extrema die, imo hora, imo momento, duorum bis mille annorum, sed pro ipsis bis mille annis integris, qui debeant esse יְמֵי הַמָּשִׁיחַ, dies Messiae, & quorum toto spatio Messias regnare, & ab omnibus celebrari debeat. Secus fieri posset ut illi dies & anni Messiae יְמֵי הַמָּשִׁיחַ, tantum comprehenderent, vel unicam diem, vel horam,

† Adde Cartwrightum in fine libri ultimi mellificii Ebr. lib. V. c. 8. & 13. T. 9. Critic. Angl. Abrahamum Ecchellensem in Historia Arabum p. 182. seq. inter scriptores Hist. Byz.

horam, vel momentum, quo se terris ostenderet Mesias, quoniam nihil ineptius potest excogitari, & minus conveniens, descriptioni Regni & imperii Mesia, quod in Sacris literis tam gloriosum representatur, ut omnia terrarum Regna & imperia infra illius dignitatem, & durationem jaceant & subsident. Unde recte Hieronymus in eadem collatione regerit, quod Auctor Vaticinii Eliani, voluerit dicere, quod totum spatium temporis duorum mille annorum, sit spatium temporis Mesia; quo ultimo bismillenario elapso, in septimo mundus creatus peribit & vastabitur. Quae sententia ad Christianos* etiam pervenit, qui sex diebus creationis, sex millia annorum significata fuisse asserunt, quibus elapsis.

*Tunc mare, tunc tellus, correptaque Regia Caeli
Ardeat, & mundi moles operosa laboret.*

CCXIII. Elias junior. Libri tres ei tributi.

Sgambatus lib. 2. Archivorum V. T. p. 320.

Circumferuntur etiam libri tres Eliae Prophetæ nomine, סדר אליהו רבא † *Ordo Eliae major*, סדר אליהו זוטא *Ordo Eliae minor*, & קנפת אליהו *Spelunca Eliae*. De quibus quidem libris aper-

* Confer notas ad S. Barnabæ Epist. p. 46. 47. in Patribus Apostolicis Cotelerii edit. Amst.

* Bartoloccius T. I. p. 133. & 182. Bibl. Rabbin. testatur in Bibl. Vaticana extare MSS. *Eliam magnum & parvum* אליהו רבא & זוטא libros duos in membrana scriptos A. 4833. C. 1073. & visiones aliquot atq; apparitiones Eliae complexos. Alius est commentarius in סדר אליהו quem sub titulo *Eliae parvi* Pragæ 8. editum memorat B. Grodeckius de scriptoribus Rab. Anonymis, in thesauro Phœtiano p. 722.

apertum iudicium est eos non esse illius Eliae Prophetæ, de quo nunc agimus, sed alterius, qui post captivitatem Babylonicam vixit, & cognomento dictus est *Hannabi*, id est Propheta. Quamvis Hebræi passim existiment esse hujus Eliae, & in Chethuboth cap. 2. narretur occasio, qua libri duo priores editi sint: *R. Anan. veniebat ad Eliam Propheciam, & ille docebat eum Seder Elia.* Cum vero nescio quid perperam admisisset, discessit, egit penitentiam, & diu absuit. Postquam rediit, verebatur Elia se ostendere. Igitur instar arce cujusdam parari curavit, in qua inclusus Eliam docentem audiret. Quousque totum Seder audivit ex eo. Et ea est causa cur dictum sit, *Seder Elia Rabba, & Zuta.* Commentarius Aben. Habib. Partem quam prius didicerat extra arcam, vocarunt Seder Elia Rabba, siue majorem, partem vero, quam didicit intra arcam, vocarunt Seder Elia Zuta, quia minor fuit. Hæc illi: verum ipsæ horum librorum inscriptiones docent eos hujus Eliae antiquioris esse non posse. Nam tempore Eliae Prophetæ non dixissent *Rabba, & Zuta*, quæ sunt corruptæ jam linguæ verba, sed *Gadol, & Katon*, quæ sunt pure Hebraica: igitur vel hinc disce Eliam hunc fuisse post Captivitatem Babylonicam, cum jam corrupte loquerentur Hebræi. Accedit quod nemo vocatus est Rabbi, usque ad Hillelis, & Samai tempora multo post Captivitatem, & paulo ante Christum.

CCXIV. ESAIÆ Apocrypha ὁρασις,
Ascensio siue ἀναβατικόν.

Vide locum Constitutionum Apostolicarum quem dedi supra p. 221. Origenes

Origenes Epistola ad Africanum p. 231.

Ἀλλ' εἰκὸς πρὸς ταῦτά
σε ζηῆσαι, τί δήποτε ἔ-
φείλῃ παρ' αὐτοῖς ἐν τῷ
Δανιηλ ἡ ἱστορία, εἰ, ὡς
φῆς, τοιαῦτα περὶ αὐτῆς
οἱ σοφοὶ αὐτῶν πᾶσι δι-
δόασι; λεκτέον ὅτι πρὸς
ταῦτα ὅτι ἔσα δεδύνην-
ται τῶν περὶ ἐκόντων κατη-
γορίαν πρεσβυτέρων, καὶ
ἀρχόντων, καὶ κριτῶν,
περὶ ἑλόν ἀπὸ τῆ γνώσεως
τοῦ λαοῦ, ὧν τινὰ σώζειν
ἐν ἀποκρύφοις. καὶ τὸ
πᾶσι δέδειγμα δώσωμεν, τὰ
περὶ τὸν Ἡσαΐαν ἱστορέ-
μεθα. καὶ ὑπὸ τῆ πρὸς
Ἑβραίους ἐπιστολῆς μαρτυ-
ρέμεθα, ἐν ᾗ τῶν Φα-
ρισαίων βιβλίων γεγραμ-
μένα. περὶ γὰρ τῶν προ-
φητῶν διεξερχόμεθα, καὶ
ὧν πεπόνθασιν, ὁ τὴν
πρὸς Ἑβραίους α) γράψας
φησὶν. Ἐλθὲ ἀθήσαν, ἐπρί-
σθαι, ἐν φόβῳ μαχαί-
ρας ἀπέθανον· πεισόμε-
θα γὰρ ἐπὶ τίνι ἀνα-
φέρειται τὸ, ἐπρίσθαι;

Sed probabile est, in-
super te quaesitum:
Cur itaque apud illos in
Daniele historia illa non
habetur; si, ut dicis, ta-
lia de illa Sapientes eo-
rum tradunt? Dicen-
dum autem ad hæc:
quod Judæi quæcunque
poterant, de iis quæ Se-
niorum, & Principum,
& Judicum; accusatio-
nem aliquam contine-
bant; ea sustulerint a
cognitione populi quo-
rum nonnulla servan-
tur in libris apocryphis.
Et hujus rei exemplum
dabimus in iis, quæ de
Esaia historice sunt tra-
dita, & epistolæ ad He-
bræos testimonio con-
firmata; licet, in nullo
libro aperto scripta re-
periantur. Nam, ubi de
Prophetis, & quæ passi
sint, enarrat ille Scri-
ptor Epistolæ ad He-
bræos, inquit: *Lapidati
κατὰ*

α) *Hebr.* II. 37.

κατά γι' ἑθ' αὐχάων & sunt, dissecti sunt, in occisio-
μόνον ἐβράχον, ἀλλὰ καὶ negladii mortui sunt. In-
ἑλληνικόν, πλεθυντικῶς quiramus enim, De quo
λεγομένων περὶ ἐνὸς σα- dicatur, dissecti sunt?
φές, διότι αἱ πρὸς αὐτοὺς (juxta quandam consue-
λέγασιν περὶ αὐτοῦ Ἡσαΐ- tudinem priscam, non
αν τὸν Προφήτην, b) καὶ solum Hebræam, sed &
ἐν

b) Tertullianus in Scorpiace c. 8. *David exagitur, Helias fugatur, Hieremias lapidatur, Esaias secatur, Zacharias inter altare & eadem trucidatur, perennes cruoris sui maculas filicibus assignans.* Idem de Esaiâ tradunt Origenes tractatu XXVI. in Matth. XXIII. 34. (supra p. 814.) & Tom. XI. in Matth. XIII. 57. p. 225. edit. Huetii. *Quin & illud historia narrat, Esaiam πεπρίσθαι ὑπὸ τοῦ λαοῦ a populo dissectum fuisse.* Quod si quis non recipit hanc historiam, eo quod inter Apocrypha Esaiâ fertur, credat in qua in Epistola ad Hebræos hunc in modum scripta sunt: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt. Nam illud, secti sunt, ad Esaiam refertur, quemadmodum illud, occisio- ne gladii mortui sunt, ad Zachariam occisum inter tem- plum & altare, quemadmodum Servator docuit, ad stipu- lans ut opinor suo testimonio Scripturæ, quæ quanquam non fertur in communibus & publicatis libris, probabile tamen est eam extare in Apocryphis, hoc est in his qui se- creto leguntur. Omitto quæ in eandem sententiam pluri- mi alii veteres, laudati Drusio X. 19. Observ. sacr. Thomæ Gatakero in Adversariis p. 454. Christoph. Cellario ad Pru- dentium p. 161. & Thomæ Milles ad Cyrillum Hierosol. p. 29. Talmudici in Jobhamot, Jo. Henrico Othone interprete: *Dixit Esaias: Nobis quod Rex Manasses non auscultatu- rus sit quicquid ipsi dixerō, si quid protulerō ad conciliatio- nem Scripturæ, ille fastuose aget.* Dixit ergo, concludam me intra hanc cedrum. Adduxerunt cedrum & ferrâ dissecuerunt eam. Cumque ferrâ ore ejus attingeret, ex- spirabit. Idque idcirco quod dixerat (Es. VI. 5.) *Ego habito inter populum impurum.* Abulfarajus p. 43. *Manasses*
Idolum

ἐν τινὶ ἀποκρύφῳ ἔστο φέ-
ρεται ὅπερ τάχα ἐπίτη-
δες ὑπὸ Ἰσδαίων περαδι-
εργήσαι. λέξεις τινὰς, τὰς
μὴ προσηκῶσας, παρεμ-
βεβληκότων τῇ γραφῇ·
ὅν ὅλη ἀπιστηθῇ.

Græcam, id in plurali
numero dicitur, quod de
uno manifestum est.) Ni-
mirum, quia traditiones
dicunt, *scilicet esse Esaiam
Prophetam*: & in quo-
dam apocrypho istud
habetur, qui forte stu-
dio

Zzz

dio

*Idolum quatuor habens facies confecit & coli iussit. Idem
Isaiam ipsum a scelere cohibentem inter binos afferes colligatum
ferra dissecuit, fuit autem ætas Isaia annorum cen-
tum & viginti, quorum octoginta quinque Propheta mu-
nere functus est. Gregentius colloquio cum Herbano Ju-
dæo p. 19. τὸν Ἰσαΐαν ἐπρίσκει. Isidorus Pelusiota
IV. Epist. 205. Ἰσαΐας ὃ ἐπρίξεν ὁ τῶν Σεραφείμ
Θεωρὸς. Glycas p. 197. Annal. ubi de Rege Manasse
καὶ αὐτὸν ὃ τὸν Ἰσαΐαν ξυλίνῳ λέγουσι πρίσαι
πρίονι. Idem p. 222. ait eodem supplicii genere etiam
affecturos fuisse Christum Servatorem, nisi ad Romanos jus
pœnarum capitalium tunc pertinuisset. Καὶ ὃ εἰ συν-
εχωρήθῃσαν λίθοις ἂν τὸν χριστὸν ἐθανάτωσαν
ἢ ξυλίνῳ κατέπρισαν πρίονι. Vide & sis Chroni-
con Paschale p. 117. 155. &c. Serræ figuram antiquam
spectandam offert B. Matthias Zimmermannus libro siue
non nascuntur Christiani p. 354 ex Aringhi Roma subter-
ranea T. 2. p. 374. Videtur etiam ex Apocrypho haustum
quod refert S. Ambrosius in Psalm. CXVIII, T. 1. Opp p.
1124. Fertur Propheta cuidam, & plerique ferunt quod
Esaiæ in carcere posito cum mole immensa, & argeretur
exitii, dixisse diabolum: dic quia non a Domino locutus
es quæ dixisti, & omnium in te mentes affectusque mutabo,
ut qui indignantur injuriam, absolutionem in te confe-
rant. Sed ille gratum iudicabit pro veritate supplicium
quam pro adulacione beneficium.*

dio a Judæis depravatus est; dum voces nonnullas impertinentes scripto illi interseruerunt, ut toti non crederetur.

Idem Homil. I. in Esaiam.

. Cur non dicamus in præsentī traditionem quandam Judæorum verisimilem quidem nec tamen veram, & solutionem ejus quare non inveniamus? Ajunt ideo Esaiam esse sectum a populo, quasi legem prævaricantem, & extra scripturas annunciantem. Scriptura enim dicit: * Nemo videbit faciem meam & vivet. Iste vero ait: † Vidi Dominum Sabaoth. Moyſes, ajunt, non vidit, & tu vidisti. Et propter hoc eum secuerunt & condemnaverunt eum ut impium. Non enim sciebant quia duabus alis velaverant faciem Dei, Seraphim. Vidit Dominum, sed faciem non vidit Esaias, nec Moyſes vidit. Posteriora vidit, ut scriptum est, Moyſes. Verumtamen vidit Dominum, & si faciem ejus non vidit. Et hic ergo vidit, licet faciem non viderit. Male igitur condemnaverunt Prophetam.

S. Eriphanus hæresi XL. Archonticorum c. 2.

Καὶ ἔτοι ὁ ὅμως βίβλος
ἐαυτοῖς ἐπιλατογράφη-
σαν τινὰς ἑποκρύφους, ὡς
τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα.

Cæterum isti Apo-
cryphos quosdam Li-
bros finxerunt. Equi-
bus duo sunt Sympho-
τε

* Exod. 33.

† Es. 6.

Τὸ μὲν γὰρ Συμφωνίαν, μικρὸν δὴθεν βιβλίον καλεῖται. Τὸ δὲ μέγα Συμφωνίαν. ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ βιβλία ἐαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν. οἷς εἰάν σιωπῶσιν, ἵνα δώξωσι τὴν ἐαυτῶν πλάνην. Διὰ πολλῶν βεβαιῶν ἐπισιμειοφύρεσθαι. ἤδη δὲ καὶ τοῖς Ἀλλογενέσι καλεσμένοις κέχρηται. Βίβλοι γὰρ εἰσι ἕτω καλεσμένοι, λαμβάνουσι δὲ λαβὰς ἀπὸ τοῦ Ἀναβατικῆς Ησαΐας. ἔτι δὲ καὶ ἄλλον τινῶν ἀποκρυφῶν.

nix nomine, Major videlicet ac Minor. Præter quos nonnullos alios iis quibus cum agunt percensere solent, ut errorem suum multis auctoritatibus affirmare ac probare videantur. Habent & quos Ἀλλογενεῖς, hoc est *Alienigenas* vocant, sic inscriptos libellos. Item ex Anabatico Esaia, & id genus Apocryphis argumenta depromunt.

Idem heresi LXVII. Hieracitarum c. 3.

Καὶ πολλὰ φλυαρῶν, ὡς δὲ ἁγίῳ Πνεύματι διέξηλθε περὶ τέττα πολλὴν πραγματείαν. βέλτεται δὲ τὴν τελείαν αὐτῆς σύσασιν ποικίλῃ ἀπὸ τοῦ Ἀναβατικῆς Ησαΐας, δὴθεν ὡς ἐν τῷ Ἀναβατικῷ λεγομένῳ ἔλεγεν ἐκέῃσε, ὅτι ἔδωξέ μοι ὁ Ἀγγέλῳ ὡς πάντων ἐμπροσθεν

Præter hæc Hieracas multa alia de Spiritu sancto garriens fusissimam de eo disputationem instituit. Sed præcipuum opinionis suæ firmitamentum ex Libro quodam, qui Anabaticus Isaia inscriptus est, arcescit, quo in libro sic loquitur: * Ostendit
Z z z 2 μ8,

* Eadem ex Epiphanio repetit Nicetas IV. 34. thesauri Orthodoxæ fidei T. XXVI, Bibl. Patrum p. 136.

με, καὶ ἔδειξέ μοι, καὶ εἶ-
πε· τίς ἐστὶν ὁ ἐν δεξιᾷ τοῦ
Θεοῦ. καὶ εἶπα· σὺ οἶδας
κύριε; λέγει, ὁτός ἐστιν ὁ
ἀγαπητός. καὶ τίς ἐστὶν ὁ
ἄλλος ὁ ὅμοιος αὐτῷ ἐξ
ἀριστερῶν ἐλθών; καὶ εἶπα,
σὺ γινώσκεις. ταῦτά ἐστι τὸ
ἅγιον πνεῦμα τὸ λαλῶν ἐν
σοί, καὶ ἐν τοῖς Προφήταις.
καὶ ἦν, φησὶ, ὅμοιον τῷ
ἀγαπητῷ. ἐκ τούτου βέλε-
ται συνιστᾶν τὸ εἰρημύον,
ἀφωμοιωμένον τῷ τῷ
τοῦ Θεοῦ μέλει ἱερεὺς εἰς τὸ
διηνεκές.

* Hebr. VII. 3.

mihi Angelus de omni-
bus coram me, & osten-
dit mihi, & dixit: Quis
est ad dexteram Dei? Et
dixi: tu scis domine
Tu ille: hic est dile-
ctus. Et quis est alter ei
similis qui à sinistra ve-
nit, & dixi: Tu nosti;
Hic est Spiritus sanctus,
qui in te loquitur, & in
Prophetis. Et erat in-
quit similis dilecto. Ex
hoc loco illam scripturæ
sententiam confirmare
nititur: * *Assimilatus Filio
Dei manet sacerdos in per-
petuum.*

S. Hieronymus in Esaia LXIV. 4.

Paraphrasin hujus testimonii quasi Hebræus ex
Hebræis assumit Apostolus Paulus de authenticis
libris, in Epistola quam scribit ad Corinthios, a)
non verbum ex verbo reddens, quod facere omni-
no contemnit, sed sensum exprimens verita-
tem, quibus utitur ad id quod voluerit roboran-
dum. Unde Apocrypharum deliramenta conti-
neant, quæ ex occasione hujus testimonii inge-
runtur Ecclesiis Christi — — Ascensio enim
Esaie

a) I. Cor. II. 9.

Esaia b) & Apocalypsis Helia c) hoc habent testimonium.

Idem Hieronymus praeat. in Pentateuchum.

In Evangelistis & Apostolis multa de Veteri Testamento legimus, quæ in nostris Codicibus (*LXX. Interpretum*) non habentur, ut est illud: (Matth. II. 15.) *Ex Ægypto vocavi filium meum*, Et: (Matth. II. 23.) *quoniam Nazareus vocabitur*, Et: (Joh. XIX. 37.) *videbunt in quem compunxerunt*, Et: (Joh. VII. 38.) *flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ*, Et: (1. Cor. III. 9.) *quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæque præparavit Deus diligentibus se*, & multa alia, quæ proprium *συνταγμα* desiderant. Interrogemus ergo eos ubi hæc scripta sint, & cum dicere non potuerint, de libris Hebraicis proferamus. Primum testimonium est in Osee (XI. 1.) secundum in Esaia (XI. 1.) tertium in Zacharia (XII. 10.) quartum in Proverbiis (XVIII. 4.) quintum æque in Esaia (LXIV. 4.) quod multi ignorantes, Apocryphorum deliramenta sectantur, & Hiberas * *nænias* libris authenticis præferunt.

Zzz 3

CCXV.

b) Incertum fueritne hic liber quem sub titulo: *Ἡσαΐας ὁ πρῶτος* inter Apocrypha scripta memorat Catalogus in Codice Regio Paris. 1789. teste Cotelero:

c) Vide quæ supra p. 1072 seq.

* Guil. Roussellus in observatione addita T. 3. versionis Gallicæ Epistolarum Hieronymi Paris. 1707. 8. notat per Hiberas *nænias* intelligi nugas Basilidianorum & aliorum Gnostico-rum Hispaniam turbantium, crepantiumque Ascensionem

Esaie

CCXV. Esaiaë colloquium cum Rege Hiskia.

*Auctor Operis imperfecti in Matthæum, inter Jo.
Chrysostomi Opera Homilia 1. p. II.*

CUM ægrotasset Ezechias in tempore quodam, & venisset ad eum Propheta visitandum, vocavit Ezechias filium suum Manassen, & cœpit ei mandare, quod debeat DEum timere, quomodo regere regnum, & alia multa. Et dixit ad eum Esaia: *Vereor, quia non descendunt verba tua in cor ejus, sed & me ipsum oportet per manus ejus interfici.* Quod audiens Ezechias volebat filium suum interficere, dicens *quia melius est me sine filio mori quam talem filium relinquere qui & DEum exasperet & sanctos ejus persequatur.* Tenuit autem eum vix Esaia Propheta dicens: *Irritum faciat Deus consilium hoc:* videns Ezechiaë religionem, quia plus amabat DEum quam filium.

*Talmudici in Gemara Berachot, cap. I. pag. 106.
seq. edit. Clarissimi G. E. Edzardi.*

Quis est sicut Deus sanctus benedictus, qui scivit reconciliationem facere inter duos viros probos, Hiskiam & Esaia? Hiskias dicebat, Veniat Esaia ad

Esaie & Apocalypsin Eliæ. Hieronymus contra Vigilantium: Et quia ad radices Pyrenæi habitas, Sicinnumque es Hiberia, Basilidis antiquissimi hæretici & imperita scientia incredibilia portenta persequeris. Vido & Erasmus in adagio, Hiberæ nanta.

ad me ; ita enim invenimus scriptum de Elia, quod venerit ad Achabum, quemadmodum dicitur 1. Reg. XVIII. 2. *Abiit Elias, ut compareret coram Achabo.* Contra autem Esaïas dicebat, veniat Hiskias ad me ; ita enim invenimus scriptum de Joramo filio Achabi, quod iverit ad Elisam, (*cum expeditionem una cum Josaphato Rege Edom suscepisset adversus rebellem Regem Moab, 2. Reg. III. 12.*) Quid vero adhuc DEus sanctus benedictus? Immisit Hiskia morbum (*s. castigationes,*) dixitque ad Esaïam, Abi & invise ægrotum ; quemadmodum legitur Es. XXXVIII. 1. *In diebus illis ægrotavit Hiskias letaliter, venitque ad eum Esaïas filius Amoz Propheta, & dixit ad eum, sic dicit Dominus exercituum, Præcipe domui tue, nam morieris & non vives. &c.* Quis sensus est verborum, *Nam morieris, & non vives?* Resp. Sensus est, Morieris in hoc seculo, & non vives iterum in altero seculo. (*Hæc ergo Esaïas ad Hiskiam.*) Respondit autem Hiskias, Quare tanta pœna mihi immittetur? Regesit Esaïas, Quia cœlebs manifesti, & mandato illi divino Gen. I. 28. *Crescite & multiplicamini* non es obsequutus. Excepit Hiskias; Ego a matrimonio abstinui, quia per Spiritum S. prævidi, prodituros ex me esse filios degeneres. Sed regesit iterum Esaïas, Quid scrutaris occulta Dei? Debuisses id facere, quod eras jussus; nam quæ Deo sunt grata, ea sunt exsequenda. Tum Hiskias, Elocam mihi filiam tuam, Forte enim mea atque tua pietas efficient, ut bonæ frugis soboles ex me nascatur. Sed Esaïas respondit, (*Nimis sero animum nunc ad matrimonium applicas;*) jam (*enim*) decretum (*mortis*) contra te est divinitus conceptum.

ptum. At Hiskias, o Fili Amoz (*inquit*) define plura eloqui, & abi. Ego enim ita sum edoctus ab atavo meo (*Davide,*) quod homo non debeat seipsum excludere a gratia Dei (*i. e. de gratia Dei desperare,*) etiamsi anceps gladius jam actu sit faucibus ipsius admotus. (*David enim quando vidit Angelum cum stricto gladio 2. Sam. XXIV. 16. 17. ad con non desperavit de gratia Dei, ut potius supplex veniam rogaverit, holocaustaque & pacifica Deo obtulerit, veniamque peccatorum obtinuerit*) Et convenit cum hoc etiam, quod R. Jochanan & R. Elieser ambo dixisse memorantur, Etsi anceps gladius sit admotus gutturi hominis, tamen non desperet de gratia Dei, quia dicitur Job. XIII. 15. *Quod si etiam occisurus esset me, tamen in ipsum sperabo.* R. Chanan dicit, Etiamsi somniator quidam aut somniorum interpretes dicat ad hominem, cras ipsum esse moriturum, haud tamen desperet de gratia, quia dicitur Prov. V. 6. *Nam sicut in somniorum multitudine etiam vanitates multe sunt, sic se habent verba multa. Sed Deum time.* Quapropter Hiskias confestim faciem suam convertit אל הקיר (*ad parietem,*) precatusque est Dominum, (*uti verba habent Es. XXXVIII. 2.*) Quid intelligitur h. l. per קיר? R. Simeon filius Lakisch dicit, indicari voce hac, quod oraverit Hiskias לבית מקורות ex intimis praeordiis suis, (*s. e. parietibus cordis sui,*) quemadmodum scriptum est Jer IV. 19. *Viscera mea! Viscera mea! doleo praeordia mea!* (*s. parietibus cordis mei,*) &c. R. Levi dicit, doceri voce hac, quod rogaverit DEUM propter studium in exornandis parietibus templi (*a Salomone*)

ne) olim collocatum. Dixit scil. ad DEUM; O Domine mundi, quandoquidem Sunamitidi in vitam revocasti filium, quæ tamen non nisi exiguum quendam parietem (2. Reg. IV. 10.) præparaverat (*Elisæ*;) multo magis vitam mihi restitues, cujus atavus (*Salomon*) templum universum auro argentoque obduxit. (*Sequitur debinc in Textu Es. XXXI. 111. 3.*) Recordare quæso Domine, quod ambula-verim coram te in veritate, & in corde sincero, bonumque in oculis tuis fecerim. Quid intimatur per verba, Bonumque in oculis tuis fecerim? Raf Jehuda ex ore Raf docet, indicari his verbis, quod Hiskias arte copulaverit pericopam de liberatione sui atque urbis Hierosolymæ, quæ legitur Es. XXXVII. 33. 34. 35. 36.) cum precibus suis, (quæ paulo post commemorantur Es. XXXVIII. 2. seqq., atque hoc quidem fecerit summa mane, ita ut Schema cum annexa pericopa de sui atque urbis liberatione recitaverit ante emicantem Solem, preces autem statim post ortum Solis subjecerit, in eundem prorsus modum, quo supra diximus, viros religiosos olim conjunxisse Schema matutinum & annexam precationem de liberatione Israelitarum ex Ægypto cum precatione octodena.) Raf Levi autem dicit insinuari, quod Hiskias absconderit thesaurum * medicinx practicæ, (s. celebrem illum librum medicum, in quo adversus omnes morbos præscribebatur paratissima atque efficacissima medicina, & ad quem plerique hominum cum temporis unice confugiebant pro recuperanda valetudine, posthabita penitentia & Divini Nominis imploratione. Abscondidit enim illum propterea, ut egroti humana ope & naturali medicina destituti eo magis compelle-

ZZZ 5

rentur

* Salomonis, de quo suprap. 1043. seq.

rentur, DEO pro peccatorum venia, proque sui restitutione supplicare.) Rabbini docuerunt, Hiskiam sex fecisse, e quibus tria fuerint (*a Doctores*) approbata, tria autem improbata. Abscondisse (*memoratum*) librum medicinale, hocque ejus factum fuisse approbatum. Comminuisse serpentem æneum, (*qui populus isto abutebatur ad idololatriam,*) idque similiter fuisse approbatum. Traxisse (*ad sepulchrum*) ossa (*impii*) patris sui super lecto (*vili*) e funibus, (*cum Reges alii super lecto pretioso, argento auroque copiose distincto, fuerint elati; fecisse autem hoc ipsum propterea, ut DEO constaret debitus honos, a Patre suo neglectus, utque populus ab imitatione Patris sui abstereretur, & ad Divini Nominis reverentiam revocaretur,*) atque hoc itidem fuisse approbatum. Tria vero commisisse, in quibus calculum (*Doctores*) non obtinuerit. Obstruxisse aquas Gichonis (*s. Siloe, qui erat fons quidam parvus prope Hierosolymam, de quo 1. Reg. I. 33. ut Reges Assyria cum exercitu ad urbem venientes aqua destituerentur, uti habetur 2. Chr. XXXII. 4.*) Sed hoc non fuisse approbatum, (*quia officii ipsius erat, DEO fidere, qui opem suam, atque protectionem contra Assyrios promiserat Es. XXXVII. 35. & XXXVIII. 6.*) Amputasse fores templi, easque transmisisse ad Regem Assyriae, sed hoc itidem non fuisse approbatum. Denique intercalasse mensem Nisan, quando mensis iste jam inceperat, (*atque communicato cum Principibus suis, totoque cuncto consilio, fecisse ex illo Adarem secundum, quia magna pars Sacerdotum & populi nondum erat sufficienter sanctificata ab immunditie ista, quam sub Achazo contraxerunt, adeo ut statim tempore Pascha edere non possent, de quo vid. 2. Chr.*

2. *Cbr. XXX. 2. 3.*) Sed nec hoc fuisse approbatum. Numquid autem nescivit Hiskias Textum illum *Exod. XII. 2. Mensis hic vobis erit caput mensium; hic inquam Nisan, & non alius Nisan? Quomodo ergo potuit in animum inducere, intercalare mensem Nisan, quando is jam actu inceperat, ita ut transformaret illum in Adarem secundum, & sequentem mensem faceret Nisan?* Quare dicendum potius, illum errasse circa id, de quo notum illud Samuelis dictum loquitur. Samuel enim (*uti ex Barethba constat*) docuit, non licere intercalare annum die trigesimo Adar, (*si is jam actu illuxerit*) quia fieri potest, ut dies iste constituatur primus Nisan, (*nempe quando Adar est deficiens, dierum tantum 29. qualis est in annis non intercalatis.*) Hiskias vero ita statuit; Quia fieri potest, ut dies trigesimus Adar constituatur demum primus Nisan, nondum illum vocamus (*primum Nisan actu talem, atque hinc licite adhuc a me intercalabitur annus in die hoc, intercalavitque istum, cum jam dies iste trigesimus Adar illuxisset.* R. Jochanan docuit nomine R. Jose filii Simræ, Si quis (*coram Deo pro obtinendo beneficio aliquo*) alleget (*in suis precibus*) propria merita, tanquam causam impulsivam exauditionis, ei DEUS pro causa impulsiva opponit merita aliorum, (*postbabit meritis ipsius propriis;*) si quis autem in suis precibus provocet ad merita aliorum. allegat DEUS pro causa impulsiva exauditionis merita ipsius propria. Moses (*in suis precibus*) provocavit ad merita aliorum, quemadmodum legitur *Exod. XXXII. 13. Memento Abrahami, Isaac & Israelis servorum tuorum;* hinc Scriptura pro causa collati beneficii allegat propria ipsius merita, sicuti

sicuti dicitur Ps. CVI. 23. *Dixit se perditurum illos, nisi Moses electus ipsius stetisset in ruptura ante ipsum, ut averteret ex candescencia ipsius, ne perderet ipsos.* Contra autem Hiskias provocavit ad propria sua merita, sicut scriptum est 2. Reg. XX. 3. *Memento quæso, me ambulasse coram te in veritate & corde sincero, & bonum in oculis tuis fecisse;* hinc Deus ei opponit merita aliorum, (*neglectis ipsius meritis,*) ceu elucet e verbis 2. Reg. XIX. 34. & XX. 6. *Protegam urbem hanc, ad servandum eam, propter Me, & propter Davidem servum meum.* Atque hoc convenit cum sententia R. Josuæ ben Levi, qui dicere fuit solitus; *Quid sibi volunt verba Es. XXXVIII. 17. Ecce propter pacem mihi amaritudo erat amarissima?* Resp. Id volunt, quod etiam tum, quando Deus sanctus benedictus ad Hiskiam misit pacem, (*i. e. quando per Esaiam ipsi curavit intimari pacem,*) amarum tamen ipsi fuerit, (*quod in concessione beneficii huius prætereantur merita ipsius propria, atque aliena allegentur.* Sed satis de Hiskia.

CCXVI. MANASSÆ Regis pœna a DEO immissa, & pœnitentis precatio.

Targum 2. Paralipom. XXXIII. 11. seq.

FEcerunt autem Chaldæi instrumentum æneum, atque perforarunt illud foraminibus hinc inde minutissimis, atque incluserunt Manassem in illo, & junxerunt ei circumcirca ignem, quo eum affligente, quæsit ab omnibus
Idolis,

Idolis , quæ fecerat, *auxilium*, non vero sunt opitulati, non enim in iis est utilitas; reversus itaque est, & oravit Jehovam, Deum suum, atque humiliavit se admodum coram Jehova, Deo Majorum suorum.

Ubi vero coram eo oravisset, è vestigio iverunt omnes Angeli, quotquot Præfecti sunt introitibus Portarum Orationis, quæ in cœlis sunt, atque occluserunt propter eum omnes introitus Portarum Orationis, quæ in cœlis sunt, & omnes fenestras cancellosque Cœlorum, ne sulciperetur Oratio ejus: E vestigio autem convolutæ sunt misericordiarum Domini Mundi, cujus dextra extensa est ad suscipiendum Peccatorem, redeuntes ad timorem ejus, atque rectificantes figmentum cordis sui per Conversionem; Fecit itaque fenestram atque foramen in Cœlis sub Throno Gloriæ suæ, atque sic audivit Orationem ejus, atque suscepit petitionem ejus, commovitque Mundum per Verbum suum, ut diffunderetur - - - atque inde exiret; Prodiit autem Spiritus ab intra alas Cherubinatorum, atque afflavit eum, *Menassen*, per Decretum ἡ λόγος Verbi Domini, ut rediret ad Regnum suum Hierosolymas. Intellexit vero Menasse, quod Jehova sit Deus, qui fecit cœlos, signa atque miracula hæc, conversus itaque est ex toto corde suo coram Jehova, atque dereliquit omnia Idola, neque servivit eis *passim*.

*Scholion in Jo. Damasceni parallelis sacris T. 2.
edit. nova Clariss. Viri Michaëlis le Quien,
pag. 463.*

Ἰσόρηται ὡς ἂν Ἀφρι-
κανῶ, ὅτι ἐν τῷ λέγειν
ὡδὴν τὸν Μανασῆ, τὰ
δεσμὰ διερράγη, σιδηρὰ
ὄντα, καὶ ἔφυγον.

Memoriae proditum
est ab Africano, quod
dum orationem Manas-
ses funderet, vincula
ferrea confRACTA sint, &
ipse fugerit.

*Eadem profert Lambecius III. p. 39. ἐ Γνωμικοῖς va-
riorum quæ in Bibliotheca Vindobonensi habentur MSS.
Conferenda etiam sunt quæ Suidas in Μανασῆς refert ἐ
Cedreno, & quæ de Manasse auctor Operis Imperfecti in
Mattheum homil. I. p. 11. tum Syncellus, Glycas, Euty-
chius, Abulpharajus & alii Chronicorum scriptores. Illa
enim utpote prolixiora nolo hic describere, quemadmodum
nec repetere ea quæ de precatōne Manassæ, quæ adhuc ex-
stat, copiose differui lib. 3. Bibliotheca Græca cap. 29, §. 4.*

CCXVII. JEREMIAE Apocrypha.
Num ex iis petita loca Matth. II. ult. XXVII.
9. Ephes. V. 14. & 1. Petri III. 19. Pro-
phetia Jeremiæ num truncata à
Judæis.

Scribit Sgambatus p. 359. Archivorum Vet.
Test. Origenem fuisse in ea sententia, quod
verba Matthæi II. ult. ὅτι Ναζωραῖος καλεῖ-
σται petita sint è libro Apocrypho Vaticiniorum
Jeremiæ, qui memoretur ab Hieronymo in
Matth.

Matth. XXVII. & qui fuerit apud veteres Nazaros. Sed nusquam hoc tradit Origenes, nec quisquam veterum quod quidem meminerim.

Sed de verbis Matthæi XXVII. 9. *Tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam Prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos, &c.* Vide Origenis locum, supra p. 815. cui assentitur Paulus Colomesius p. 32. Observatt. sacrar.

Hieronimus ad Matthæum: *Legi nuper in quodam Hebraico volumine, quod Nazarena scēla mihi Hebraus obtulit, Hieremie Apocryphum † in quo hac ad verbum scripta reperi. Sed tamen mihi videtur magis de Zacharia (XI 12.) sumtum testimonium, Evangelistarum & Apostolorum more vulgato, qui verborum ordine prætermisso, sensus tantum de Veteri Test. proferunt exemplum. Unde vero Jeremix nomen, quod jam olim omnes Codices & versiones occupat? quis enim ausit cum Augustino III. 7. de consensu Evangelistar. id referre ad memoriæ lapsum in sacro scriptore? vel ad turbatos Græcos Prophetiarum Jeremix codices, cum Stephano le Moyne diss. Theolog. ad locum Jerem. XXIII. 6. p. 127. seq. vel quis probet in Matthæo Hebraico בִּיד הַנְּבִיא in manu Prophetæ, scriptum בִּיד הַנְּבִיא per Hieremiam Prophetam. Vel in avthographo Græco unde omnes Codices promanarunt, a Matthæo scriptum fuisse Ἰερίας, pro quo librarij Ἰερίη posuerint, cujus generis compendia tam antiqui usus non esse, observat Jo. Millius. Incredibilis quoque mihi visa semper est Lightfooti con-*

† Ex Hieronymo repetit Zacharias Chrysopolitanus T. 19. Bibl. Patrum p. 937.

conjectura, virorum Clarissimorum * licet calculo approbata, quod nempe Matthæus Jeremiam citaverit pro toto volumine Prophetarum, quoniam in illo primum locum occuparet Jeremias. *Quare non video quid obstat, inquit Grotius ad h. l. quo minus dictum de triginta siclis ab Jeremia primitus usurpatum, per Zachariam repeti Deus voluerit, quod tamen hic citetur primi auctoris nomine, quanquam in libris ab eo scriptis non exstat. At Hieronymus ostensum sibi ait a Nazarena secta homine librum in quo id exstaret sub Jeremia nomine: qui liber privatam continuit annotationem fama antiquitus tradita per ora Hebræorum. Tales autem annotationes quia publica auctoritate factæ non sunt, merito vocantur ἀκατάριθοι, neque tamen id obstat, quo minus in eis multa contineantur & vera & vetera. Josephus Medus in fragmentis sacris, recusis T. 10. fasciculorum Tho. Crenii p. 229. Suspiciari quis possit Spiritum S. capita IX. X. XI. Zachariae genuino suo auctori vindicare voluisse. Pluscula enim in illis sunt, quæ si quis attente consideret, non tam Zachariae ætati convenire videantur, quam Jeremiae. Sed quoniam forsitan a Zacharia post captivitatem reperta, ejusque testimonio & fide primum Ecclesiæ commendata, inde factum ut Prophecia ejus adjungeretur. Et fidentius adhuc p. 260. Postrema capita Zachariae non erant ejus, utpote cujus temporis res contentæ non conveniunt, unde Matth. XXVII. 9. recte tribuuntur Jeremiae. In eandem sententiam disputat*

* Jo. Sauberti var. lect. ad Matthæum p. 227. & Josæ Henrici Opitii, in diss. de Jeremia inter majores Prophetas primo. Lipsiæ 1705. Vide sis quæ illi conjecturæ opponuntur a Jo. Frischmutho in diss. ad vaticinium Zachariæ XI. 12. cap. 3. §. 10. seq. & a Rev. D. Salomone Deylingio parte 1, Observ. sac. p. 115, seq.

disputat IV. Epist. 31. & Hammondus ad Hebr. VIII. 9. Addam & hæc Grotii loco laudato: *Imprimis amat Zacharias imitari locutiones Jeremia. Quis enim non videt, quod apud eum est I. 4. sumtum ex Jerem. XVIII. 11. & XXXV. 15. Quod est apud eundem I. 6. ex Threnis Jerem. II. 17. quod est III. 8 ex Jeremia XXIII. 5. atque alia ejusmodi. Quapropter etiam dicere solent Judæi, spiritum Jeremia fuisse in Zacharia, atque adeo Jeremiam eundem esse & Zachariam.* Franciscus Turrianus suspicatus est Mattheum ista desumpsisse ex ἀναγράφαις Jeremiæ, quarum mentio fiat 2. Maccab. 2. 13. Vide Blondelli Turrianum vapulantem p. 35. & in prolegomenis p. 87. quam in Maccabæorum libro tantum memorantur ἀναγράφαι, ex quibus aliquid de Jeremia refertur, non ἀναγράφαι Ἱερεμίας.

In Codice MS. sæculi IX. qui exstat Romæ in Bibl. Monachorum Ordinis S. Basilii, notatur (teste Clariss. Montfaucono in Diario Italico p. 212.) locus Pauli Ephes. V. 14. ἐγείραι ὁ καθεύδων *surge qui dormis, & exsurge a mortuis, & illuminabit te Christus,* petitus esse ex Apocrypho Hieremiæ. Apud Eliam hæc legi scripsit Epiphanius in loco quem dedi supra p. 1074. licet Grotius ad Ephes. V. & ex eo Combefisius ad Hippolytum de Antichristo nota 38. perperam scribunt ad Epiphanius & aliis Jeremiæ illud dictum tribui. Sed Codici illi MS. hoc diserte facienti suffragatur Georgius Syncellus p. 27. Πλὴν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος πάντως ἐχρησάτο τισιν ἐξ Ἀποκρύφων χρήσεων, ὡς ὅταν φησὶν ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐκ τῶν Ἱερεμίας λεγομένων Ἀποκρύφων, ἐγείραι ὁ καθεύδων. Hippolytus de Antichristo

sto c 65. Prophetæ quidem tribuit, sed nec Eliam nominat nec Jeremiam, ὁ ὁ προφήτης λέγει, ἔγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἐξεγέρθητι ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάυσει σοι ὁ χριστός. In Combefisii versione male excusum *Propterea quoque pro Propheeta quoque.* Hieronymus ad Ephes. V. *Quærat aliquis quisnam sit iste qui dicat: Surge qui dormis & exurge a mortuis, aut cuius testimonio Apostolus sit abusus.* Et quidem qui simplici responsione contentus est, dicit in reconditis eum Prophecie & his quæ vocantur Apocrypha, hæc lecta in medium protulisse, sicut in aliis quoque locis illum fecisse manifestum est, non quod Apocrypha comprobaret, * sed quomodo & *Arati*

- * Similiter Origenes proleg. in Canticum Canticor. *Operosum est & procul ab opere proposito si velimus nunc inquirere quam multorum librorum commemoratio fiat in Scripturis Divinis, quorum lectio nulla nobis omnino tradita. Sed neque apud Judæos haberi quidem usum huiusmodi reperimus lectionum, quæ sive pro eo quod aliqua supra humanam intelligentiam continebant, placuit Spiritui sancto auferri de medio, sive quod essent de Scripturis his quæ appellantur Apocryphæ, pro eo quod multa in eis corrupta, & contra fidem veram inveniantur a majoribus tradita, non placuit eis dari locum, nec admitti ad auctoritatem. Supra nos est pronunciare de talibus. Illud tamen palam est, multa vel ab Apostolis vel ab Evangelistis exempla esse prolata & Novo Test. inserta, quæ in his Scripturis quas Canonicas habemus nunquam legimus, in Apocryphis tamen inveniantur, & evidenter ex ipsis ostenduntur esse assumpta. Sed ne sic quidem locus Apocryphis dandus est, non enim transeundi sunt termini quos statuerunt Patres nostri. Potuit enim fieri, ut Apostoli vel Evangelistæ sancto Spiritu repleti sciberint quid assumendum ex illis esset scripturæ, quidve refutandum: nobis autem non est absque periculo aliquid tale, præsumere, quibus non est tanta spiritus abundantia,*

Arati & Epimenidis & Menandri versibus sic abusus ad ea quæ voluerat.

Clarissimi viri Frid. Syllurgius notis ad Justinum Martyrem, Paulus Colomesius in observationibus sacris p. 118. & Jo. Ernestus Grabe p. 253. ad Irenæum, vix dubitant Petrum Apostolum priore Epistola III. 19. in animo habuisse hunc locum Jeremiæ, quem ex ejus Prophetia erasum a Judæis queritur Justinus a) Martyr Dialogo cum Tryphone p. 298.

Εμνήσθη ὁ Κύριος ὁ
Θεὸς ἅγιος) Ἰσραὴλ τῶν
νεκρῶν αὐτῶν τῶν κεκοιμη-
μένων εἰς γῆν χῶμα, καὶ
κατέβη πρὸς αὐτοὺς
εὐαγγελίσασθαι αὐτοῖς τὸ
σωτήριον αὐτῶν.

Et commemoratus
est b) Dominus sanctus
Israel mortuorum suo-
rum, qui dormierunt in
terra sepultionis, & de-
scendit ad eos evangeli-
zare salutem quæ est ab
eo ut salvaret eos.

Eodem loco etiam hæc ex Hieremiæ dictis re-
scidisse Judæos d) Justinus arguit, quæ tamen fa-
teretur

Α α α α 2

a) Justinus: καὶ ἀπὸ τῶν λόγων τῶν αὐτῶν Ἱερεμίου ὁμοί-
ως ταῦτα πείεκοψαν.

b) Latina hæc versio deprompta ex interprete Irenæi III. 23. (ubi
male Ésaie tribuitur) Occurrit & idem locus apud Irenæum
IV. 39. sub nomine Hieremiæ, & sub nomine Prophetæ IV.
56. 66. & V. 31. Confer Pearsonium ad Symbolum p. 430.

c) Ἅγιος Ἰσραὴλ pro ἀπὸ Ἰσραὴλ quod habent Justinii
Codices ex veteri interprete Irenæi recte restituit clariss.
Græbius.

d) Justinus: καὶ ἀπὸ τῶν διὰ Ἱερεμίου λεχθέντων
ταῦτα πείεκοψαν — καὶ ἐπειδὴ αὕτη ἡ πεί-
κοπη

tetur in quibusdam adhuc Codicibus relicta, & paucissimis mutatis leguntur adhuc hodie in Codicibus Jerem. XI. 19.

Εγὼ ὡς ἀρνίον φερό-
μενον & θύεσθ. ἐπ' ἐμὲ
ἐλογίζοντο λογισμὸν λέ-
γοντες. δεῦτε ἐμβάλωμεν
ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ,
καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἐκ

• Ego sicut agnus sine
macula e) perductus
sum ad victimam. In
me cogitaverunt cogi-
tationem, dicentes:
Venite mittamus lig-
num in panem ejus f) &

γῆς

κοπή ἢ ἐκ τῶν λόγων & ἱερεμίας ἐτι ἐστὶν ἐγγε-
γραμμένη ἐν τισιν ἀντιγράφοις τῶν ἐν συναγω-
γαῖς ἰσδαίων, πρὸ ὀλίγου χρόνου ταῦτα ἐξέκοψαν.
*Et ex Hieremiae responsis hac reciderunt — — — Et quia
rescriptio ista ex Hieremia adhuc in quibusdam exemplari-
bus, quae in Judaeorum servantur synagogis, scripta repe-
ritur, non ita diu est cum hac verba reciderunt.*

e) Latina haec ex Lactantii IV. 18. respondent lectioni Codicum vulgatorum Graecae versionis; Εγὼ ὡς ἀρνίον ἀκα-
κὸν ἀγόμενον & θύεσθ.

f) Apud Tertull. adversus Judaeos: *Et contemnunt eum a ter-
ra vivorum, & nomen illius non memorabitur amplius.*
Cæterum quod ad Iustini criminationem attinet, qui Judaeis
impingit quod loca haec & alia quaedam in Christianae rei
odium eraserint, parum illa videbitur verisimilis, cogitanti-
bus alia longe clariora eosdem reliquisse, & maxima sem-
per religione integritatem librorum sacrorum prosequi ac
tueri solitos. Igitur credibilius est Codices Graecae versionis
jam privata quorundam Apocryphis se delectantium studio
interpolatos, jam librariorum oscitantia mancos fraudi bea-
to Martyri fuisse. Ac de mira exemplarium Graecae versio-
nis, praecipue in Jeremia, confusione non minus certe Chri-
stianorum quam Judaeorum tribuenda negligentiae, notae
sunt Origenis querelae, quibus videnda laudati Grabit
diff. de vitiis variis LXX. Interpretum versioni ante Orige-
nis ævum illatis.

γῆς ζώντων, καὶ ὄνομα
αὐτῆς ἢ μὴ μνησθῆ ἔχει.

eradamus a terra vitam
ejus, & nomen aliud
non erit in memoria
amplius.

In Pseudo Abdia lib. IV. c. 6. laudantur hæc ut
Jeremiæ: *Ecce veniet redemptor tuus Hierusalem, & hoc
ejus signum erit: Cæcorum oculos aperiet, surdis reddet
auditum, & voce sua excitabit mortuos.* Confer locum
Es. XXXV. 5. objectum Celso ab Origene lib. 2.
p. 87.

Omitto quæ per memoriæ lapsum Jeremiæ tri-
buuntur cum aliorum Prophetarum sint, ut apud
Chrysostomum in Matth. XXI. 23. editum a Cote-
lerio III. monument. p. 142. ἀλλὰ Ἰερεμίας λέγον-
τες· ἀκούσατέ με οἱ μισῶντές κρείων οἱ πάντα τὰ ὄρ-
θα ἀναστρέφοντες, quæ verba extant apud Micham
III. 9.

Omitto etiam quod quatuor libros Regum a Je-
remia scriptos esse persuasum Judæis plerisque
quibus assentitur Grotius præf. ad libros Samuelis
& ad 3. Reg. VI. 1. qui notavit etiam sub Jeremiæ
nomine laudari a Concilio Francofurtensi.

Psalmus sexagesimus quintus Davidis Jeremiæ
& Ezechielis nomen præscriptum gerit, quod nimi-
rum (verba Huetii sunt p. 462. Demonstrationis
Evangelicæ) ad Psalmorum Davidicorum formam a Je-
remia compositum Ezechiel, ad quem fuerat missus, aliqui-
bus fortasse adjectis vel resectis, vel mutatis, ad præsen-
tem rerum statum accommodaverit, & populo præcinen-
dum dederit.

CCXVIII. Apocryphæ de Jeremia & alijs Prophetis narrationes.

S. Eriphanius de visis Prophetarum, T. 2. Opp. p. 239. seq.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ ὁ Προφήτης ὃν ἐξ Αναθώθ, καὶ ἐν Τάφναις Αἰγύπτῃ λιθοβοληθεὶς ὑπὸ τῷ λαῷ ἀτελεύτησεν. καίτα δὲ ἐν τόπῳ τῷ οἰκησεως Φαραῶ, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐδόξασαν αὐτὸν εὐεργετηθεὶς ὑπ' αὐτῶ. ἀσπίδες δ', καὶ τῶν ὑδάτων θῆρες, ὅς καλεῖσιν οἱ Αἰγύπτιοι b) Νεφώθ. Ἕλληνες γὰρ Κροκοδείλους, ἦσαν αὐτῶ θανατοῦντες, καὶ εὐχαριζοῦντες τὸν Προφῆτην Ἰερεμίαν ἐκωλύθη ἐκ τῆ γῆς ἐκείνης ὁ θυμὸς τῶν ἀσπίδων, καὶ ἐκ τῆ ποταμῶ ὡς αὐτῶς τὸ ἄνεδρον τῶν θηρίων. καὶ ὅσοι εἰσὶν πιστοί, ἕως σήμερον εὐχόμενοι ἐν τῷ τόπῳ

HIEREMIAE Propheta patria fuit Anathoth. a) Ipse autem Taphnis Ægypti urbe a populo lapidibus oppressus interiit. Sicut est in eo loco, ubi Pharaon quondam domicilium habuit. Nam Ægyptii ob acceptum ab illo beneficium summum ei honorem habuerunt. Cum enim aspides, & aquatiles bestiae, quas Ægyptii *nephoth*, b) Graeci crocodilos vocant, exitium illis inferrent, orante Hieremia Propheta, tam aspidum in terra furor, & rabies, quam in fluvio bellua-

ἐκείνῳ,

a) Eadem habet Chronicon Paschale p. 156. Quod vero ad genus Prophetiae attinet, Syncellus p. 218 ex Hippolyti fide scribit eum fuisse fratrem Susannae, & filium Chelciae sacerdotis summi. qui regnante Josia Legis volumen reperit.

b) leg. Μενεφώθ.

ἐκείνῳ, καὶ λαμβάνοντες
 τὰ χροῖς, δῆγμα ἀσπίδων
 θεραπεύουσιν, καὶ αὐτὰ τὰ
 θηρία φυγαδεύουσιν. ὁ
 ὁ Προφήτης σημεῖον
 ἔδωκε τοῖς Αἰγύπτῃς ἱερεῦ-
 σιν, λέγων· ὅτι δεῖ σιωπῆ-
 ναι πάντα τὰ ἰδῶλα αὐ-
 τῶν, καὶ συμπεσεῖν τὰ
 χειροποιήματα πάντα, ὅταν
 ἐπιβῇ ἐν Αἰγύπτῳ παρθέ-
 νος λοχεύσασα σὺν βρέ-
 φει θεοειδῇ. καὶ ἐγένετο
 αὐτοῖς. (Διὸ καὶ νῦν τιμῶ-
 σι παρθένον λοχὸν, καὶ
 βρέφος ἐν φάτνῃ τιθέν-

rum insidiæ compressæ
 sunt. Unde adhuc usque
 tempus fideles, qui illic
 sunt, omnes orare in
 eodem illo loco solent;
 sumptoq; pulvere mor-
 sibus aspidum meden-
 tur, ac crocodilos fu-
 gant. c) Idem vero Pro-
 pheta sacerdotibus Æ-
 gyptiis signum dedit, ac
 denuntiavit, omnia il-
 lorum esse quatienda
 simulacra, & quæ manu
 elaborata erant signa
 ruitura, d) cum virgo
 Aaaa 4 τε

o Addit pseudo Dorotheus de Vitis Prophetarum & Chron, Paschale, Alexandrum M. Jeremie reliquias Alexandriam secum asportasse. Confer Svidam in ἀργόλαι. Idem traditum quoque Abulfaraio, Eutychio aliisque.

d) Hinc lapidibus obrutum ab Ægyptiis Jeremiam tradit Syn- cellus p. 225. 230. Elmacinus p. 128. Isidorus de vita san- ctorum &c. Cum antea jussu Zedekie in foveam demersus esset Jerem. XXXVIII. 6. Ambrosius II. 9. de Jacob & vita beata: *Negat beatum Esaiam, cum medius secaretur, Jeremiam cum mergeretur.* Gregentius p. 19. disp. cum Herbano Judæo: *Ἱερεμίαν ἐν βορβόρῳ ἤκοντίσαστε.* Sepultum Jeremia in Ægypto tradi non procul Cairo mag- na urbe, refert Paulus Lucas T. I. itinerarii sui p. 37. Alii superesse etiamnum & cum Elia rediturum opinabantur. Hinc Joannem baptistam alii pro Elia, alii habebant pro Je- remia. Matth. XVI. 14. *Nam Hebræi, inquit Grotius, ex- spectabant reditum Jeremie, ut ex Gorionide apparet. Imo quidam animam Jeremie renatam in Zacharia existi- mabant quomodo animam Phinæa in Elia.*

τες προσκυῶσι καὶ Πτο-
λεμαίῳ τῷ βασιλεῖ πυ-
θανομένη τὴν αἰτίαν ἔλε-
γον, ὅτι παρὰ τὸν ὁδόν
ἡμῶν ἐστὶ μυστήριον ὑπὸ
οἷς ὁ Προφήτης τοῖς πα-
τράσιν ἡμῶν τὸν ὁδόν
καὶ ἐκδεχόμεθα τὸ πέρας
ὁ μυστήριον ἡμῶν.) ἔτι
ὁ Προφήτης πρὸ τῆς αἰώ-
σεως ὁ ναὶ ἡρπασεν τὴν
κιβωτὸν ὁ νόμος, καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ πάντα, καὶ ἐποίη-
σεν αὐτὰ καταποθεῖναι ἐν
πέτρᾳ, καὶ εἶπεν τοῖς ἱε-
ρεῦσι ὁ λαὸς καὶ τοῖς πρεσ-
βυτέροις παρεστῶσιν ἀπε-
δήμησεν Κύριος ἐκ Σινᾶ

puerpera divino cum
infante pedem in Ægy-
ptum posuisset. Nec va-
na fuit prædictio. (Ob
id puerperam virginem
hodieque venerantur ;
& infantem in præsepi
jacentem adorant. Cu-
jus rei causam sciscitanti
Ptolemæo regi, respon-
derunt : Mysterium il-
lud est, quod a majori-
bus accepimus, quod-
que a sancto Propheta
est illis editum; cujus
nos præstolamur exi-
tum.) Hic ille præterea
ante excidium Templi
legis arcam, e) quæque
eis

- e) Syncellus p. 216. εὗρον ἐν τῇ ἐν ἀντιγράφῳ ὅτι μετὰ
τὴν τελευταίαν ἰωσήφ ἱερεμίας ὁ προφήτης κατὰ
χρησμὸν θεῖον προσέταξε τοῖς ἱερεῦσιν ἄραι τὸν
κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν καὶ ἀκολουθεῖν αὐτῷ.
καὶ ἐξελθὼν τὴν πόλιν ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος ὅπου
καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀναβὰς εἶδεν τὴν γῆν τὴν ἐπαγ-
γελίαν. καὶ εὗρων ἀνέλαυνον εἰσὶν αὐτῷ
τὴν σκηνὴν καὶ τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον
καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν λυχνίαν, καὶ τὰ λοι-
πά ἅγια σκεύη, φράξης τὴν εἰσοδὸν. Τινὲς δὲ
τῶν σὺν αὐτῷ ἱερέων ἐπέγραψαν ἐπιστημόναρχ
τῶν

οἱς τὰς ὕδαντες, καὶ πάλιν
ἐλεύσεται ἐν δυνάμει ἁ-
γία. καὶ ἔστω σημεῖον
ἔσται τὸ αὐτὸ παρυσίας,
ὅτε ξύλον πάντα τὰ
ἐθνη προσκυήσουσιν. εἶ-
πεν ὁ αὐτοῖς, * ὅτι τὴν
κιβωτὸν ταύτην ὁδεῖς ἀνα-
πύξαι ἐτι ἱερέων ἢ Προφη-
τῶν, εἰ μὴ Μωυσῆς ὁ ἐκ-
λεκτός ἐστι Θεοῦ, τὰς ἐν αὐτῇ
πλάκας ὁδεῖς ἀναπλώ-
σει, εἰ μὴ Ααρών. καὶ ἐν
ἀναστάσει πρῶτον ἡ κιβω-
τὸς ἀναστήσεται, καὶ ἐξε-
λεύσεται ἐκ τῆς πέτρας,
καὶ θεθήσεται ἐν τῷ ὄρει
Σινᾶ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι
πρὸς αὐτὴν συναχθήσονται

in ea continebantur,
eripuit, atque in saxum
absorpta condidit.
Tum adstantibus popu-
li Sacerdotibus, ac Se-
nioribus dixit: Dominus
e Sina in cælum abiit, inde-
que cum sancta virtute re-
vertetur. Atque hoc signum
adventantis illius erit: cum
videlicet lignum † gentes o-
mnes adorabunt. De hinc
adjeceit: Arcam istam Sa-
cerdotum, aut Prophe-
tarum nemo reſerabit, præter
electum DEI Moysen: ta-
bularum vero, quæ in illa sunt,
nisi Aaron expandet. In
resurrectione porro prima
omnium exurget arca, &

Aaaa 5

ταῖς

τὸν τόπον. . . . εἰπὼν ὥς ἐπισυνάγει Κύριος τὸν
λαόν αὐτῶν καὶ ἰλεως γείνηται. Confer quæ de sacro-
igne per Ieremiam defosso in monte Nebo. leguntur
2. Maccab. 2. & apud Josephum Gorionidem lib. I. c. 17.
Abulfaraium p. 57. qui de sacris libris etiam ab eo abscon-
ditis refert p. 46. licet tota illa narratio fabulosa videtur
Riveto T. 2. Opp. p. 878. & Reinesio defensione Var. Lect.
pag. 52.

† Crucem intellige.

* Augustan. MS. τὴν ὁ κιβωτὸν ταύτην ὁδεῖς ἐκβαλ-
λει, εἰ μὴ Ααρών, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ πλάκας ὁδεῖς
ἀναπύσσει ἱερέων ἢ Προφητῶν εἰ μὴ Μωυσῆς,
&c.

ταῖ ἐκεῖ ἐνδεχόμενοι τὸν
Κύριον, καὶ τὸν ἐχθρὸν
Φεύγοντες ἀνελεῖν αὐτὰς
Θέλοντα. καὶ ἐσφράγισε
τὴν πέτραν ἐν τῷ δακτύ-
λῳ τὸ ὄνομα Κυρίου, καὶ
γένετο ὁ τύπῳ ὡς γλυ-
φὴ σιδήρεα, καὶ νεφέλη
ἐσκέπασε τὴν πέτραν, καὶ
ἔδειξεν νοεῖ τὸν τόπον ἐκεῖνον,
(ἀλλ' ἔτι ἀναγνῶναι τὸ
ὄνομα ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
της, καὶ) ἕως τῆς σιωτε-
λείας τῶν αἰώνων τούτων. καὶ
ἔστιν ἡ πέτρα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
ὅπου ἡ κιβωτὶς πρῶτον γέ-
γονε, μετὰ τῶν δύο ὀρέ-
ων, ἐν οἷς κείνται Μωυσῆς
καὶ Ααρὼν. ἐν τῇ ταύτῃ νυξίν
νεφέλη ὡς πυρὶς γίνεσθαι ἐν
τῷ τόπῳ ἐκείνῳ κατὰ τὸν
τύπον τῶν ἀρχαίων, ὅτι
ἔμην παύσεσθαι ἡ δόξα τοῦ
Θεοῦ ἐκ τῶν νόμων αὐτῶν.

bes loco illi instar ignis incumbit, ad eorum si-
militudinem, quæ priscis temporibus accide-
runt.

ex illo saxo prompet; at-
que in monte Sina colloca-
bitur: Tum ad eam sancti
omnes confluent, ibique Do-
minum expectantes, hostem,
qui sibi necem molitur, effu-
gient. His dictis digito
suo Dei nomen impri-
mens lapidem obsignat,
eaque figura f) perinde
ac si cœlata ferro esset
inhæsit. Actum nubes
saxum illud obduxit.
Neque quisquam aut il-
lum locum novit, aut
ad hanc diem legere
potuit, neque ad mundi
finem unquam poterit.
Est illud saxum in ea so-
litudine situm, ubi arca
primum extitit, inter
illos montes, in quibus
Aaron, ac Moyses ja-
cent. Noctu vero nu-

f) In pede montis Horeb incognita quædam scriptura hodie-
que lapidi incisa visitur, quam homines illius regionis ajunt
esse relictam a Ieremia, ad indicandum locum ubi arcam
reliquerat. Vide Wagenseilii tela ignea Satanae p. 441.

runt, ut illud significetur, Dei gloriam nunquam a lege sua recessuram. g)

Videndi præterea de Propheta Jeremia Papebrochius in Actis sanctorum ad Calendas Maji T. 1. p. 5. seq. & T. 7. p. 524. ubi de templo, memoriz ejus consecrato. Hottingerus in thesauro philolog. p. 473. seq. Huetius in demonstratione Evangelica p. 436. & Herbelotus in Bibliotheca Orientali in *Irmia*.

Prætereo de industria consimiles de aliis Prophetis traditiones & narrationes Apocryphas, de quibus consulat lector ubi lubebit Epiphanium & Dorotheum * de vitis Prophetarum, aliosque p. 1071. jam laudatos mihi scriptores, tum Isidorum Hispalensem libro de vita & obitu sanctorum qui DEO placuerunt, atque incerti auctoris argumenta in duodecim Prophetas, quæ Græce leguntur ex Hæschelii ** editione in Criticis Anglicanis

g) Addit Chronicon Paschale p. 157. Ἀλλ' ἔτο ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ Ἰερεμίας χάριν, ἵνα τὸ τέλος τῆς μυστηρίας αὐτοῦ αὐτὸς ποιήσῃ, ἵνα γένηται συγκοινωνὸς Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν. Καὶ ὁμῶς εἰσιν ἕως σήμερον, ἐπειδὴ ὁ Ἰερεμίας ἐστὶν ἐκ σπέρματος Ἰσραηλῆ.

* Exstat e Wolfg. Musculi versione in Bibliotheca Patrum T. 3. edit. Lugd. p. 422.

** Subjunxerat illa argumenta Hoeschelius Augustæ Vindel. 1602. 4. Adriani Isagogæ S. Scripturæ, libello lectu dignissimo, quem propediem cum versione & notis eruditis vulgandum speramus ab amico nostro Christophoro Woltereck, Glukstadiensi. Ille Adrianus Cassiodoro ac Photio memoratus, idem mihi videtur cum Adriano Monacho, ad quem Epistola S. Nili. II. 60. edit. Allarianæ, ubi eum laudat a diligenti lectione ac studio Sacrarum literarum,

nis Tomo VIII. Græce vero ac latine edita sunt à Conrado Rittershusio in asse fatidico, sive Duodecim Prophetis minoribus, latina Metaphrasi Poetica expositis, Ambergæ 1604. 8.

CCXIX. BARUCH ET HABACUC.

IN Athanasii synopsi S. Scripturæ & in Stichometria Nicephori post libros Veteris Test. post ἀντιλεγόμενους (Sapientiam Salom. Sapientiam Sirachi, Esther, Judith, Tobiam, Maccabæorum libros IV. Πολεμαϊκά, Psalmos Salomonis & Sufannam) inter Apocrypha memorantur Βαρχ, Ἀμβακὺμ, Ἐζεχὴλ καὶ Δανιὴλ ψευδεπίγραφα. De Ezechiele dicturus sum proximo capite. *Baruchi* scriptum tantummodo noto diversum hoc loco intelligendum videri ab eo quod Græce hodie habemus, quodque in eadem Nicephori stichometria inter libros ἐκκλησιαζόμενους memoratur statim post Jeremiam, traditurque fuisse εἴχων septingentorum. *Habacuci* autem nomine nihil aliud denotari existimo, quam quod inter fragmenta Danielis legimus de Dracone Bel, cuius hæc fuit inscriptio lecta etiam Hieronymo præf. in Daniellem: Προφητεία τῷ Ἀβρακὰμ υἱὸς τῷ Ἰσάα ἐκ φυλῆς Λευί. Ἄνθρωπος τις ἦν ἱερεὺς ὀνόματι Δανιὴλ, υἱὸς τῷ Ἀβδᾶ, συμπότης τῷ βασιλέως τῷ βαβυλῶν &c. Mentio historię de Dracone Babylonico etiam apud Gorionidem, & in Beresit Rabba sect. 68. Videndus quoque Ælianus XI. 17. Hist. animal. *Danielis* denique ψευδεπίγραφον puto a duobus his scriptoribus

bus innui carmen trium puerorum. Onirocritica enim, quæ intelligi ab Athanasio suspicatur illustris Huetius, dubito a tam antiquo tempore supposita Danieli fuisse. Porro de cæteris in synopsi ac stichometria memoratis vide si placet quæ dixi lib. 3. Bibliothecæ Græcæ cap. 29.

CCXX. ANANIAE, AZARIAE & MISAEI Libellus de jejunio.

T Almudici in tractatu de Sabbato c. 1. *Anania & socii scripserunt Megilla Taanith.* Confer Sgambatum p. 368.

CCXXI. EZECHIELIS * Prophetia Apocrypha.

Flavii Josephus X. 6. Antiqu. & ex eo Jo. Zonaras T. 1. Annalium p. 79. testatur Ezechielem duos libros scripsisse: *ἀλλὰ καὶ ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ πρῶτον περὶ τῶν δύο βιβλία γράψας κατέλιπεν.* Sed & *Propheta Ezechiel, qui primus (ante Jeremiam) duos libros de hoc argumento (clade & miseria populi Israelitici) scriptos reliquit.* Hæc Josephi cum commemorasset alter Josephus Christianus, Hypomnestici scriptor, ** subjungit: *ὃν δὲ μόνον ἐπιγινώσκοντες εὐρίσκονται.* *Nobis non nisi unum inveniri compertum est.* Atque Josephus ipse Judæus

* Delonge junioris Ezechielis Poetæ Judæi Tragici ἐξαγωγή ἢ sive dramate educationis populi Israelitici ex Ægypto, dixi lib. 2. Bibliothecæ Græcæ lib. 2. cap. 19.

** Vide supra p. 913.

daus dum i. in Apionem p. 1036. libros sacros viginti duos commemorat, non nisi unum Ezechielis librum in illo censu computavit. Neque vero unquam plures exstitisse, sed unum longiorem Prophetæ librum in duas fuisse divisum partes, ita ut posterior a capite quadragesimo inciperet, est conjectura eruditorum Virorum Stephani le Moyne notis ad Varia sacra p. 338. 341. & Huetii p. 461. demonstrat. Evangel. Aliter tamen sensisse videtur Athanasius synopseos Scripturæ auctor & Nicephorus in *συχόμετρία* qui Ezechielis *ψευδεπίγραφοι* commemorant. His accedunt quod loca quædam a veteribus sub Ezechielis nomine afferuntur, quæ in Prophetia ejus sacra & Canonica incassum quæsieris.

Εν ᾧ εὕρω σε, ἐν αὐτῷ καὶ κρινῶ σε, εἶπεν ὁ Θεός.
In quo statu te invenero, in ipso judicabo te, inquit Dominus.
 Hæc ἡ τῆς Εὐκλήλ Φωνὴ dicitur Joanni Climaco in scala Paradisi gradu 7. p. 159. & in vita B. Antonii c. 15. Prophetæ etiam tribuit Athanasius junior qv. 36. ad Antiochum. Adde Grabii notas ad T. i. Spicilegii Patrum sæculi i. p. 327. Cotelærium T. i. monument. Ecclesiæ Græcæ p. 821. seq. & Codicem meum Apocryphum Novi Test. p. 333.

In quacunque hora ingemuerit Peccator, saluus erit,
 apud Luciferum Calaritanum & alios allegatur, atque Ezechieli tribuitur. Confer Rich. Simonis novas observationes ad textum & versiones Novi Test. c. 20.

Tertullianus de Carne Christi c. 23. *Legimus apud Ezechielem de vacca illa quæ peperit & non peperit.*
Τέξεται

Τέξεται ἡ δαμαλὶς, καὶ ἐρῶσιν ἡ τέτοκεν. Ita locum hunc producit Epiphanius hæresi XXX. c. 30. Ad eundem alludit Clemens Alex. VII. Strom. p. 756. Confer. Jo. Eusebium Nierenbergium lib. X. de origine S. Scripturæ c. 25. & 27. & Stephanum le Moynes libro laudato p. 333. seq.

Idem Clemens I. Pædagog. c. 10. Φησὶ γὰρ Δαὶδ Ἰεζεκιήλ· Ἐὰν ἐπιστραφῇτε ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ εἴπητε Πάτερ, ἀκχόσομαι ὑμῶν, ὡς λαὸς ἁγίος. *Dicit enim per Ezechielem: si conversi fueritis ex toto corde vestro, & dixeritis Pater, audiam vos tanquam populum sanctum.* Integriorem hunc locum producit Clemens alter Romanus c. 8. Epistolæ I. ad Corinthios: μελανοήσατε οἶκος Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἀνομίας ὑμῶν. Εἶπον τοῖς υἱοῖς τῷ λαῷ μου, εἰ ὡς εἰσιν αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τῆς οὐρανῶν, καὶ εἰ ὡς εἰσιν αἱ πυρρότεραι κόκκοι, καὶ μελάντεροι σάκκοι, καὶ ἐπιστραφῇτε πρὸς με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ εἴπητε, Πάτερ, ἀκχόσομαι ὑμῶν ὡς λαὸς ἁγίος. *Resipiscite domus Israël ab iniquitate vestra. Dic filius populi mei, si peccata vestra a terra ad cælum usque pertingant, si cocco rubriora & cilicio nigriora fuerint, & ad me ex toto corde conversi fueritis, & dixeritis, Pater, tanquam populo sancto aurem vobis præbebo.* Plurimum huic loco tanquam vere Prophetico tribuit Colomesius in observationibus sacris p. 82. & ad Clementis Epistolam p. 20. putatque ad eundem respicere Johannem in Apocalypsi XVIII. 5. & VI. 12.

Possit etiam aliquis conjicere, ex Apocrypho Ezechielis libro petisse Epiphanium, & Dorotheum quæ de illius rebus habent, in Canonico Prophetæ volumine neutiquam reperienda. Sed veri-

verisimilius est uti in aliis Prophetarum vitis, ita in Ezechielis quoque, ista hausisse è, Judæorum traditione.

CCXXII. Ezechiel an Nazaratus Assyrius quem audivit Pythagoras. Bibliotheca ad Ezechielis sepulchrum.

ZAratum (Zabratum vel Zaratam aut etiam Nazaratum alii appellant: Assyriorum Philosophum quem auscultavit Pythagoras cum Propheta Ezechiele quidam olim eundem esse existimarunt quod refert & merito rejicit Clemens Alex. 1. Strom. p. 304. Quemadmodum & Pythagoram ad Judæos penetrasse negat Lactantius IV. 2.

Meminit Benjamin Tudelensis in itinerario suo Bibliotheca librorum primi & secundi templi, quam extare in ripa Euphratis apud sepulchrum Ezechielis Prophete ait. Fabulosum hunc auctorem omnes habent. Sed tamen*

Petrus

- Adde testimoniis supra p. 1068. adductis hoc Reinesii p. 233. Var. lect. *Est narratio istius Benjaminis, præsertim ubi regna quedam Israelitarum in remotissimis regionibus & inaccessis solitudinibus, de quibus si quid mentiatur, periculum non erat deprehendi, & felicissimum in istis Utopiæ beata collimitis complicum suorum statum ebuccinat, & res Græcorum Romanorumbe signentis majorum suorum interpolatas obtrudit lectori. minimum fidei mereantur: in aliis tamen gentiliis (suorum) rebus, de quibus cur aliquid fingeret, causa nulla erat, tuto ipsi creditur, maxime testimoniis aliunde adminiculato. Cæterorum de Ezechielis sepulchro vide etiam sis Epiphanium Γ. 2. Opp. p. 241. & de Propheta ipso Acta sanctorum ad X. April. T. I. p. 857.*

Petrus della Valle in itinerrario suo hujus sepulchri meminit, quod adire nescio quibus obstaculis impeditus, neglexit, licet de Bibliotheca nihil. Hæc Morhofius lib. 1. Polyhistoris c. 6. Cui adde hæc Wagenfeilii in Sotta p. 717. Supereſt in hunc usque diem Nobilissimo Petro della Valle tom. 1. Itin. epist. 17. teste, haud procul a ruderibus veteris Babylonie, sepulchrum Ezechielis Prophetæ, quod Judei magna colunt carimonia, & ubi preces fundere, in solemnibus habent more positum. Proinde, si non omnia, saltem aliqua eorum, quæ de hoc sepulchro nobis refert Benjaminus in Itinerario, vera sint, oportet: Sic vero legitur in editione Cl. P. Empererii p. 7, seqq.

A Naphha tres parasangæ numerantur, ad B. Ezechielis Prophetæ Synagogam in ripa Euphratis: ubi e regione Synagogæ LX. turres sunt, & inter singulas est Synagoga. In illius atrio librorum sacrorum theca est; & post Synagogam Ezechielis filii Buzi Sacerdotis sepulchrum: cui magna pulcherrimique operis testudo impendet, quam construxit Jechonias Judæorum Rex, cum XXXV. Judæorum millibus, qui eum sequebantur, cum ab Evilmerodacho e carcere dimissus esset. Hic locus, una sui parte flumen Chobar respicit; altera vero Euphratem. Cæterum Jechonias omnesque qui eum comitati sunt, in pariete sculpti visuntur: Jechonias, primo loco Ezechiel ultimo. Is locus adhuc usque diem quadamtenus Sanctuarium est: huc enim e locis remotissimis precandi causa confluunt, inde ab anni initio, ad festum expiationis usque, magnæque gaudia agitant. Quin etiam exulum caput, & Synedriorum Præsides, Bagdado huc profecti,

per agros ad duodecim usq; milliaria, tentoria disponunt: & eodem mercatores Arabes veniunt; magnusque est confluxus, quem Nundinarum voce denotare solent. Ibi productum magnum librum, quem Ezechiel Propheta sua scripsit manu, legunt expiationis die. Super Ezechielis sepulchro die nocteque ardet lampas, inde ab eo tempore, quo eam ipse accendit; & haftenus elychnia identidem mutant, oleumque addunt qui eum sequuti sunt. Ibidem sancta quaedam magna domus libris plena, ubi etiam cum e prima, tum e secunda & de libri servantur: & quicunque liberis carent, illic libros suos consecrant. Judæi etiam, qui eo ad preces e Persia & Media conveniunt, pro se regionum istarum incolis, vota ad Ezechielis Prophetæ Synagogam deferunt. Quin etiam Magnatum inter Muhammedanos filii, eo ad precandum veniunt, ob ardentem B. Ezechielis Prophetæ amorem: locumque vocant habitaculum elegantix vel pulchrum. Eo omnes Arabes, ad preces congregantur. *Paulo contractius, quædam tamen, quæ in istis deesse videntur addendo etiam, hæc extulit Baal Schalschelet Hakkabala p. 20. a.*

Scriptum reperitur in Itinerario R. Benjaminis, idemque in Chronico Johannis Ingleſii * confirmatur, Ezechielem diem obiisse supremum vivente Nebucadnezare, & sepultum esse in Baby-lonia, inter Euphratem, & Chaborem fluvios. Cæterum, cum rerum potiretur Evilmerodach, liberatetque Jehojakimum e carcere, abiit Jehojakim comitatus XXXV. millibus Judæorum, condiditque fornicem super sepulchro Ezechielis

Prophetæ, atque in hunc usque diem, insculptus ibi conspicitur Jehojakim, cum Ezechiele & cohorte virorum. Hic pariter condiderunt Synagogam ingentem, juxta illum fornicem, e regione vero Synagogæ LX. quasi turres sunt, & inter quamque earum deprehenditur Synagoga. In atrio Synagogæ Ezechielis, arca est (*Codicum sacrorum*,) & retro atque a tergo Synagogæ, est Sepulchrum Ezechielis, quæ omnia junctim vocantur Synagoga Ezechielis. Porro dicavit Jehojakimus Synagogæ Ezechielis, agros & vineas quos Evilmerodach ei ad vitæ sustentationem donaverat, estque is locus Judæis sacro-sanctus, atque illuc, inde ab extremitatibus Orbis, ad Preces fundendas, solent confluere. Cum illuxit Dies Expiationis, producit Pentateuchus membranceus, scriptus manu ipsius Ezechielis, ex eoque prælegitur. Atque super Sepulchro, suspensa lucerna est, indefinenter ardens. Porro, est ibi ædificium magnum ex piorum oblationibus conditum, multis libris, qui primi & secundi Templi excidium evasere, refertum. Et vero, Ismaëlitæ Prophetæ (*Mubammedes*,) cum in his locis imperaret, confirmavit Synagogæ huic, omnes redditus, in diem usque præsentem vigente privilegio.

CCXXIII. Vita * DANIELIS & Prophetia Apocrypha.

Chronicon Paschale p. 159. seq.

Δανιήλ ἔτι ἦν ἐκ
Φυλῆς Ἰούδα, τῶν ἐξέχόν-
των τῇ βασιλικῇ ὑπη-
ρεσίας. Ἀλλ' ἔτι νηπιῶν
ἤχθη ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν
Χαλδαίων. Εγεννήθη δ' ἐν
Βεθερώμ τῇ ἀνωτέρᾳ, καὶ
ἦν ἀνὴρ σώφρων, ὥστε δο-
κεῖν τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι αὐτὸν
παῖδον βασιλέως.

Πολλὰ ἐπένθησεν ἔτι
τὸν λαόν, καὶ ἐπὶ τὴν πό-
λιν Ἱερουσαλήμ. καὶ ἐν
νηστείᾳ ἥσκησεν ἀπὸ πά-
σης τροφῆς ἐπιθυμητῆς,
πέσματ' αὐτῆς γῆς ἐσθίων.
καὶ ἦν ἀνὴρ ἁγρός, καὶ
ἀνάνδιος, τὴν ἰδέαν ὡραῖ-
ος, ἐν χάριτι ὑψίστου.
οὕτως πολλὰ ἤμεινον ὑπὲρ

Erat Daniel ex tribu
Juda, ex præcipuis Re-
gis ministris. Admo-
dum puer ductus est in
captivitatem ex Judæa
in terram Chaldaeo-
rum: natus est autem in
Betheroim superiori,
adeoque castus fuit, ut
Eunuchus ab Judæis exi-
stimaretur.

Is plurimum deflevit
pro populo, & pro Hie-
rusalem, vitamque egit
in ciborum omnium
desiderabilium absti-
nencia, terræ duntaxat
semina comedens. Vis
erat ficcus corpore &
gracilis, forma decorus,
gratia præstantissimus.

- Danielis effigies Commentariis in Daniele a Cornelio a Lapide e Menologio Basilii Imp. præfixa, non est Danielis Prophetæ, sed Danielis martyris sub Licinio passi, de quo Græci Io. Jul. Confer Reinesii Varias Lect. p. 232. qui etiam cum Benjamino Tudelensi, mavult credere Prophetam sepultum Susi, quam ut scribunt Epiphanius, Pseudo Dorotheus & Chronici Alex. sive Paschalis auctor, Babylone.

Ἐμβαχονόσῳ, ὡς
 παλὴν αὐτὸν βαλτά-
 σαρ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ὅτι ἐγέ-
 νετο θηρίον * καὶ κτήν, ὡς
 μὴ ἀπώλυται. Ἦν γὰρ
 τὰ ἐμπροσθεν ὡς βῆς σὺν
 τῇ κεφαλῇ καὶ οἱ πόδες
 σὺν τοῖς ὀπίσθεν λέων. Α-
 πεκαλύφθη ὅτι τῷ ὁσίῳ
 ἐπὶ τῇ μυστηρίᾳ τῆς
 ὅτι κτήν γέγονε ἀπὸ
 τὴν ἀλογον αὐτοῦ φιληδο-
 νίαν, καὶ σκληροτραχη-
 λίαν, καὶ ὅτι ὡς βῆς ὑπο-
 ζύγιον γενήσεται τῷ Βελιᾷ,
 λέων ὅτι ἀπὸ τὸ ἀρπακτι-
 κὸν καὶ τυραννικὸν, καὶ
 θυριῶδες ἔσται τρόπος. Ταῦ-
 τα ἔχουσιν οἱ δυνάσται ἐν
 τῇ νεότητι, ἐπὶ τέλει δὲ
 σῆρες γίνονται, ἀρπάζον-
 τες, ὀλοθρεύοντες, πά-
 τιάσαντες, ἀνακρῖντες, τυ-
 ραννῆδες, ἀσεβεῖντες,
 τὰς δὲ τῶν ἀμοιβὰς
 ὡς καὶ κριθεὶς Θεὸς ἀπο-
 λαμβάνοντες. Εἰδὼς δὲ
 τὸ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὅτι ὡς
 βῆς ἡδὲ χόρτον, καὶ ὅτι
 ἐγένετο αὐτῷ ἀνθρώπι-

Hic saepius Deum pre-
 catus est pro Nabucho-
 donosor, filii Baltasar
 svasionibus, cum bestia
 & jumentum factus est,
 ne periret. Antrosum
 enim capite bovem, pe-
 dibus vero & parte po-
 steriori leonem refere-
 bat. Revelatum est au-
 tem viro sancto istud
 mysterium: eo quod ex
 irrationali voluptatis
 amore, ac refractario
 ingenio, in jumentum
 evasit, & quod veluti
 bos, jumentum Beliae
 factus est: in leonem
 autem, ex illius rapaci-
 tate, tyrannide, ac feri-
 nis moribus, cujusmodi
 quidem vitis, qui re-
 rum potiuntur, dum
 juvenes sunt infici so-
 lent, sub vitae vero ex-
 tremum, feræ evadunt,
 dum rapiunt, vastant,
 ferunt, occidunt, ty-
 rannorum more, ac im-
 pie vivunt, quorum
 Bbbb 3

mss.

* Dan. IV. 30. sed ibi de furore Nebucadnezaris sermo, non de metamorphosi physica.

νης φύσεως τροφῆς ἐπι-
θυμία. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ αὐ-
τὸς Ναβουχοδονόσωρ, μετὰ
τὴν πεψιν τῆς τροφῆς ἐν
καρδίᾳ ἀνθρωπίνῃ γινώ-
σκων, ἐκλαίει καὶ ἡξίει
Κύριον, πᾶσαν τὴν ἡμέ-
ραν καὶ νύκτα τεσσαρακον-
τακίς θεομνησθῆναι. Δαίμων
ᾧ ἐπεγίνετο αὐτῷ, καὶ
ἐλάνθανεν ὅτι γέγονεν ἀν-
θρωπῶ. Ἡρῆθη ᾧ ἡ
γλῶσσα αὐτοῦ καὶ μὴ λα-
λεῖν, καὶ νεῶν εὐθύς ἐδά-
κρυεν, καὶ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
ἦσαν ὡς νεκρὸν κρέας ἐν
τῷ κλαίῳ, πολλοὶ γὰρ
ἐξιόντες ἐκ τῆς πόλεως
ἐθεώρουν αὐτόν.

qui, quod cum intelligeret, statim lacrymabatur,
& oculi illius erant sicut caro mortua dum fieret.
Multi autem urbe egressi ipsum spectabant.

Ὁ δὲ Δανιὴλ μόνος ἐκ
ἠθέλεν ἰδεῖν αὐτόν, ὥστε πᾶν-
τα τὸν χρόνον τῆς αἰλω-
σεως αὐτῷ ἐν προσευχῇ
ἦν ὡς αὐτῷ. Ἐλεγεν γὰρ,
ὅτι, Πάλιν ἀνθρωπῶ
γενήσεσθαι, καὶ τότε εὐφραν-
αίμεθα. Καὶ ἠπίσθην αὐτῷ.

tandem pœnas a iudice
Deo recipiunt. A Deo
porro edoctus vir san-
ctus, ut bovem fœnum
comedisse dixit, nullam-
que ipsi fuisse naturæ
humanæ idonei ali-
menticiupiditatem. Pro-
pterea idem Nabucho-
donosor, post ciborum
concoctionem, cum cor
hominis haberet, plo-
rabat, & Dominum sin-
gulis diebus ac noctibus
quadragies deprecaba-
tur. Dæmon vero ad
eum accessit, cum ho-
minem esse ignoraret.
Elevata est ejus lingua,
ita ut non potuerit lo-

Solus vero Daniel il-
lum videre noluit, cum
toto isto transformatio-
nis tempore assidue pro
illo preces funderet.
Ajebat enim: *In homi-
nem rursus evadet, tunc
illum videbo.* Quod pleri-
que minime credebant.

Ὁ Δα-

Ο Δανιήλ ὅν τὰ ἐπ' ἑπτὰ
 ἔτη, προσευχόμενος πρὸς
 τὸν ὑψίστον, ἤτησεν γενέ-
 ας ἕως εἶπεν καὶ ἡρᾶς, ἐποί-
 ησεν γενέας μῆνας ἐπ-
 τὰ. Καὶ τὸ μυστήριον τῶν
 ἐπ' ἑπτὰ καιρῶν ἐτελέσθη ἐπ'
 αὐτόν. Οἱ ἀποκαταστάς
 ἐν ἐπτά μησὶ, ὡς ἦν τὸ
 πρῶτον, τὰ ἕξ ἔτη καὶ πέντε
 μῆνας. Ὑπέπιπεν Κυρίῳ,
 καὶ ὡμολόγει τὴν ἀσεβεί-
 αν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν
 ἀνομίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέδω-
 κεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν
 αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἄρτον, ὅ-
 τε κρέα ἐφαγεν, ὅτε οἶνον
 ἐπιεν, ἐξομολογέμενος
 Κυρίῳ, ὅτι Δανιήλ προσέ-
 ταξεν αὐτῷ ὁσπρίοις βρε-
 κτοῖς, καὶ χλωροῖς ἐξιλεώ-
 σατο Κύριον. Διὰ τοῦτο
 ἐκάλεσεν αὐτὸν Βαλθά-
 σαρ, ὡς τὸν ὄντα αὐτοῦ.
 ἠθέλησεν δὲ αὐτὸν συγ-
 κληρονόμον καταστήσαι τῶν
 τέκνων αὐτοῦ. Αλλ' ὁ ὅσιος
 εἶπεν· Ἰλεώς μοι ἀφ' εἰναί
 με κληρονομίαν πατέρων
 μου, καὶ μὴ κολληθῆναι
 με κληρονομίας ἀπείρη-
 των. Καὶ τοῖς ἄλλοις Βασι-

Daniel igitur fufis
 precibus, ab altissimo
 petiit ut septem anni,
 ea quæ dixerat tempora
 fierent, ac impetravit ut
 ad menses septem redi-
 gerentur. Tum vero
 septem temporum my-
 sterium in eo adimple-
 tum est. Nam cum post
 septem menses pristi-
 nam formam recepif-
 set, sex anni & quinque
 menses subtracti sunt.
 Ille autem ante Domi-
 num procidit, impieta-
 tem, omnemque ini-
 quitatem suam confes-
 sus, reddiditque ei Do-
 minus regnum suum;
 neque panem, neque
 carnes comedit, nec vi-
 num bibit, confessus
 Domino. Quippe præ-
 ceperat ipsi Daniel, ut
 leguminibus aqua tin-
 ctis, & viridibus Domi-
 num placaret. Propterea
 ipsum appellavit Baltha-
 sar, perinde auxilium
 suum. Sed & una cum
 liberis suis hæredem in-

Λέυσι Περσῶν πολλὰ ἐποί-
 ησεν Τεράσια, ὅσα ἔκ
 ἐγράφησαν. Οὐτὶς δὲ
 ἀπέθανεν, καὶ ἐτάφη ἐν
 τῷ σπηλαίῳ τῷ βασιλικῷ
 μόνῳ ἐνδόξως. καὶ αὐτὸς
 ἔδωκε Τέρας ἐν ἔρεσι τοῖς
 ὑπεράνω τῷ Βαβυλῶνι,
 ὅτι, ὅτε καπνισθήσεται
 τὸ ἐν Βορρᾷ, τότε ἔξει τέ-
 λος Βαβυλῶνι. ὅτε δὲ
 καὶ ἀναβαλὼς ὕδωρ κα-
 θαρσύνῃ ἐξελύσεται, τότε ὁ
 Θεὸς ἐπὶ γῆς ὡς ἀνθρώ-
 πῳ ἀναδείξει πάσας
 τὰς ἀνομίας τοῦ κόσμου εἰς
 αὐτὸν, ἐν τῷ ἀνασπολο-
 πίζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
 ἱερέων τοῦ νόμου. Καὶ ἐνθὺς
 Πνεῦμα δὲ χάρις ἐπὶ
 τῇ γῆς ἐκχυθήσεται εἰς
 πάντα τὰ ἔθνη. Ὅτε δὲ ἐν
 πυρὶ καίεται, τότε ἔ-
 λθῃ ἔσται πάσης τῇ γῆς.
 Εἰάν δὲ ἐν τῷ νότῳ ῥέυσῃ
 ὕδατα, ὑποσρέψαι ὁ λα-
 ῶς εἰς τὴν γῆν αὐτῆς. Εἰάν
 δὲ αἷμα ῥέυσῃ, φόνος
 ἔσται τοῦ Βελιᾶ ἐν πάσῃ τῇ
 γῇ. Καὶ ἐκσιμῇθῃ ἐν εἰρή-
 νῃ ὁ ἄστρος τοῦ Θεοῦ.

stituere velle se testatus
 est. Verum vir sanctus
 dixit: *Absit, ut ego reli-
 ctis paterna hereditate in-
 circumcisorum hereditatem
 attingam.* Apud alios
 porro Persarum Reges
 multa miranda edidit,
 quæ non descripta sunt.
 Obiit ille, & in spelæo
 Regio magnifice solus
 sepultus est. Quin etiam
 prodigia fecit in supe-
 rioribus Babylonis
 montibus, quando di-
 xit: *Cum fumigabit quod
 est in Aquilone, tunc infla-
 bit finis Babylonis. Cum ve-
 ro ab Oriente adveniet aqua
 munda, tunc Deus in terra
 tanquam homo recipiet in se
 omnes iniquitates mundi,
 dum in crucem agitur a
 Sacerdotibus legis. Statim-
 que Spiritus gratia in terra
 effundetur in omnes gentes.
 Cum vero igne conflagrabit,
 tunc finis totius terra adve-
 niet. Cum autem in Austro
 fluent aquæ, revertetur po-
 pulus in terram suam. Si
 autem*

autem sanguis fluat, cedes eris Belia per totum mundum.
Obiit in pace sanctus Dei.

Johannes Malala p. 198 Chronographia.

Ο ὁ προφήτης Δανιήλ
εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα
Περσῶν Κύρον, καὶ λέγει
αὐτῷ· Εἰπέ μοι, εἰ νικῶ
Κροῖσον τὸν βασιλέα Λυ-
δῶν. Καὶ ἀνεβάλετο ὁ
πῆν ὁ Δανιήλ· καὶ ἀγανα-
κῆσας κατ' αὐτῷ ὁ βασι-
λεὺς, ἰ ἐβάλεν αὐτὸν εἰς
λάκκον λεόντων. Καὶ μα-
θὼν ὅτι ἔδεν ἔπαθεν ὑπὸ
τῶν θηρίων, ἀνῆνεγκεν
αὐτὸν, καὶ προσέπεσεν
αὐτῷ, λέγων· ἡμαρτον εἰς

Daniel autem Pro-
pheta ingressus est ad
Cyrum, * Persarum re-
gem; qui dixit ei: Scire
à te vellem, utrum ego
Cræsum, Lydorum re-
gem, devicturus sum,
necne. Cumque Daniel
responsum differret,
iratus rex, projici eum
jusfit in foveam leo-
num. Edoctus vero, eum
nihil à Leonibus per-
pessum; educi eum jus-
sit; & ad pedes ejus pro-

B b b b 5

σε.

* Josephus IX ult. p. 386. testatur Alexandro Magno etiam
ostensum Danielis librum in quo Græcum Persarum impe-
rio exitium allaturum scripsisset. Idem XI. I. tradit Cyro
Regi lectam Esaiæ Prophetiam atque, id etiam testatum eun-
dem fuisse edicto in hanc sententiam: καὶ 2^{ος} τῶν
προεῖπεν ὄνομα Διὰ τῶν προφητῶν, καὶ ὅτι τὸν
ναὸν αὐτῷ οἰκοδομήσω ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ Ἰσ-
ραήλ χώρᾳ. Josepho fidem habendam negat Antonius
van Dale, quem Vide sis libro de Arillea p. 100. seq.

I. Ἐβάλεν αὐτὸν εἰς λάκκον λεόντων) Imo nec ob hanc
causam, nec ab hoc rege, sed à Dario Medo; Babylonici
rege, in foveam Leonum conjectus est Daniel. vide Dan-
cap. 5.

σε. ἀλλ' εὐξάμ ὁ θεὸς
 σε, καὶ εἰπὲ μοι, εἰ δύνα-
 μαὶ ἀνίστηναι τῷ ἀρπαγι-
 τῆτάῳ, καὶ ὑπερῆφάνῳ
 Κροίσῳ ὅτι πᾶσαν τὴν
 γῆν ὑπέταξε, καὶ οὐκ ἐκο-
 ρέθη. καὶ ὁ Δανιὴλ εὐξά-
 μῃ, εἶπεν αὐτῷ ἔτι
 νικᾷς τὸν Κροῖσον, καὶ
 λαμβάνεις αὐτὸν αἰχμα-
 λῶτον. Περὶ σε γὰρ εἶπεν
 ὁ θεός, 2 ἐποίησα πάντα
 τὰ ὀρώμενα ταῦτα, διὰ
 ὅτι προφῆτα Ἡσαΐας. ἕτως
 λέγει Κύριος ὁ θεός 3 τῷ
 χρηστῷ μου Κύρω. κ. τ. λ.

ista locutus est. Sic dicit Dominus uncto meo Cy-
 ro &c.

CCXXIV. Conjectorius Danielis, five
 somniorum interpretatio sub Prophetæ
 illius nomine jactata.

*Jo. Sarisberiensis lib. 11. Policratici de nugis Cu-
 rialium & vestigiis Philosophorum cap. 17.*

QUisquis somniorum sequitur vanitatem, pa-
 rum in Lege DEI vigilans est, & dum fidei
 facit

2. Ἐποίησα πάντα τὰ ὀρώμενα) Cedrenus, ὁ ποίη-
 σας πάντα: rectius.

* Εἰ. XLV. 1.

3. Τῷ χρηστῷ μου Κύρω) Scr. τῷ χρηστῷ μου.

cidens, in te (inquit)
 peccavi: sed Deum tu-
 um invocato, & dicas
 mihi; an ego vires susti-
 nere possim rapacis hu-
 jus, & superbi Cræsi,
 qui terra tota occupata,
 nec dum satiatum est.
 Daniel itaque Deum
 precatus, respondit ei:
 Et Cræsum vinces, &
 ipsum captivum habe-
 bis. De Te enim Deus,
 qui visibilia hæc omnia
 condidit, per Prophe-
 tam suum Esaïam, *

facit dispendium, perniciosissime dormit — — Plane si sermo proferatur ambiguus, & cujus multæ sunt significationes, nonne merito parum doctus videbitur, quisquis ex eo citra discussionem sensuum sibi aliquid pertinacius svadebit — — Unde putet *conjectorium* qui nomine *Danielis* inscribitur, autoritatis & veritatis robore destitutum, cum res singulas singulis significationibus arcet. De quibus non videtur latius exequendum, cum tota hujusmodi sit tam inepta traditio, & vagus conjectorum liber per curiosorum manus impudenter discurrat. Habuit sane Daniel gratiam interpretandi visiones & somnia, quam ei Dominus inspirabat: sed absit ut vanitatem hanc in artem redegerit vir sanctus, qui lege Moyse prohibitum esse noverat, ne fidelium quis somnia sequeretur.

Onirocritica Danielis damnari in decreto Gratiani, scribunt viridolissimi, quod in editionibus quas consului haud reperio.

In Frid. Sylburgii Catalogo MSS. Græcorum Bibl. Palatina p. 98. memorantur Onirocritica Danielis Prophetæ ordine Alphabetico.

In Catalogo Codicum Anglo Saxoniorum MSS. Bibl. Bodlejane T. 2. thesauri linguarum septentrionalium V. C. Georgii Hickesii p. 88. Libellus de somniorum diversitate, latine cum interlineari Saxonica. Continet interpretamenta somniorum CCXXIX. Incipit: De somniorum diversitate secundum ordinem abcdarii Danielis Prophetæ. Desinit in his verbis: In pomario ambulare anxietatem gravem significat.

Similis

Similis liber nugicanoricrepus lingua Gallica exstat in Bibliotheca Regia Berolinensi, ex quo hoc specimen nobiscum communicavit eruditissimus thesauri illius præfectus Maturinus Veysserius la Crose:

Ci comence l'exposicion des songes solom ceo qe Daniel le Prophete le fist, & en escripture le mist de asseurer tute gent de sonnge Warie l'entendement ci peut homme lire apertement.

Dieu omnipotent qe tutes choses crea qvant homme fourma a sa semblance. Si crea alme parfite sage & resonable & au corps domme la assemble. & per ceo entent homme reson & lest le mal & prent le bien. & rend loenge a Dieu son creatour. L'alme qe iointe est au corps per qvei homme est resonable & fiet les aventures qe sont avenir al alme. Souent ly monstre per sonnge les biens ou les mals qe sont avenir grant temps apres. Et per ceo qe checun homme de III. ans en amont peut sonnger solom le dit de Aristote & songes monstrent verrement les aventures qe sont avenir, per cest escript a ma Dame Alice de Courtenei & a tous fages per ceo qil trouveront les exposicions des tute manere de songes.

Jugement des songes.

Jugement des songes en moutz des maners le varient solom labite & la dignete des persones & solom diverse temps & diverses heures. Car un mesme sonnge autrement signifie au Roi qe a un meen homme. autrement a homme de Religion qe a seculer. autrement a clerk qe a Lay. autrement

ment a riche qe a pource. autrement a homme qe a femme. autrement a pucele qe a autre femme. Sachez qi vest noir draps en sonnge signefie anguise & travail &c.

Finis libri , qui constat XLIX. foliis & CLXXXVI. capitibus.

Dit avons les expoficions de sonnges folom ceo qe troue avons en efcript per les expoficionns de fages Philosophes de Inde de Perse de Égypte, & qi emprent garde de la signifiannce des choses qe sont deuant exponns. & dites il pourra per ceo exponndre touz res sonnges qe avenir pourront.

Jci finissent les expoficions des sonnges.

Sgambatus p. 378. Archivor. Vet. Test.

Onirocritica Danielis, antiqua impostura. Legitur & latino carmine hujusmodi liber inter vulgi nugas, de quibus operæ pretium non est plura hic addere.

En quoque specimen Conjectorii Danielis, versibus Germanicis.

Künig Tyro Von Schotten und Fridbrand sin Sun.

In Paraneticis veteribus Goldasti p. 273.

1. Got hat Wunder manigvalt,
Daniel zeigt er einen Walt,
Der duht in volle Lobclan,
Darinne zwene Bäume stan,

Den

Den tolden man der Höhe jach,
Das man in den Landen ob allen Bäumen verre-
fach.

2. Als man die Morgen-Zit vernam,
Ein Balsam-Smak an sie bekam,
Mit Lüften das er lise gie,
Jetweder Böm den Smak empfie;
Der eine wart grün und breit,
Der ander ful und durre gar, wie was der Smak
an sie geleit.

3. Der grüne und der da durre stat,
Jeglichs Böm ein Voglin hat,
Suft ist der ander Wald ublich.
Jeglich ris vol der Voglin Schal,
Von den Smake nement sie die Kraft,
Der durre Böm und öch ein Vogel jemer mit
jamer sint behaft.

4. Daniel uns das besinnet hat &c.

Goldastus in notis p. 354.

Danieli Prophetæ jam olim prisca illi sapientes
inventa sua proscribere, non quod ejus esse vel-
lent, sed ut venerando ejus nomine populo com-
mendarent. Quo in numero ponunt narratio-
nes de Susanna, Belo, & Dracone Babylonico,
quæ an ejus essent dubitavit antiquitas. Argumen-
ta dixit Julius Africanus, * nequicquam Adaman-
tio refutante. Nam si sunt ejus, cur in Ebræo
Avtographo non reperiuntur? cur apud Jona-
tham Uzielis Chaldæum Paraphrasten? Sed uni-
ca

* Confer si placet quæ dixi lib. 3. Bibl. Græcæ c. 29. §. 7. & lib.
V. c. I. p. 222. 270.

ca Theodotionis translatione, D. Hieronymo testificante? Quia vero piorum hominum & orthodoxorum monumenta non indigna censuit quæ in se legerentur Ecclesia, illis indignata, qui spurcissimis & impudentissimis nugis sanctum Danielis nomen profanare, pensi non habuere, cujus generis sunt: *Liber visionum Danielis Propbeta, Ammonitiones quas ei Angelus monstravit; Interpretationes seu, omnia revelata ab Angelo misso a Deo, & haud scio quæ insuper nugamenta, homine Christiano & orthodoxo aliena.* Videntur autem ex libro Visionum esse, quæ huc proponit & explanat Tyrol, cum in Ammonitionum non existent. *Hactenus Goldastus.*

Angelus a S. Joseph præf. ad Pharmacopœam Persicam p. 19. *Ramle* * Persæ vocant illam artem scientiam Danielis quæ est quædam Cabbala Geomantiam & Pyromantiam conglobans, autoritate & usu in Perside celebris, cujus professores non despicabiles, & in Civitatum quadrivitiis & foris obvii, ut mulierculis & rudī plebi responsa vendant circa postulata quacunque occulta aut futura. Bartholomæus Herbelotus in Bibliotheca Orientali p. 283. & p. 709. cum docuisset *Raml* a Persis, Arabibus, Turcis dici quæ nobis est Geomantia, addit ejus inventorem ab aliis Orientalibus jactari Edrin sive Enochum, ab aliis Prophetam Danielelem. Idem p. 7. *Abdalla fils de Salam* auteur des questions faites a Mahomet sur le sujet de Prophetie, est aussi auteur de *Odhmat al mancoul* an *Danial al Nabi*, qui est un ouvrage tiré d'un livre

Apo-

* Ab hoc vocabulo est *ράμπλιον*, titulus libelli Astrologici Persarum, de quo Cangius in glossario.

Apocryphe du Prophete Daniel, dans le quel les livres d'Adam sont citez sur l'histoire de la creation du Monde. Cet ouvrage de Ben Salam se trouve dans la Bibliotheque du Roy, n. 410. Idem p. 283. Les Orientaux attribuent a Daniel l'invention de la Geomantie, qu'ils appellent Reml, & un livre qui a pour titre Ossoul al Tabit, les principes de l'Oneirocritique, ou del explication des songes. Il y a dans la Bibliotheque du Roy n. 410. un livre intitulé Odmat &c. qui contient des des predictions regues par tradition du Prophete Daniel. C'est un ouvrage plein de faussetez, que les Musulmanns ont fabriqué sur le fondement des veritables Propheties de Daniel.

CCXXV. Prognosticon Danielis lingua Syriaca.

INter libros MStos Orientales quos Seb. Tegnagelius Bibliothecz Vindobonensi legavit, Lambecius lib. I. p. 171. memorat Syriace scriptum prognosticon Apocryphum singulorum annorum sub Danielis Prophetæ nomine.

CCXXVI. Visiones Danielis.

Luitprandus Diaconus Ticinensis legatione ad Nicephorum Phocam Imp. CPol. pro Ottone M. Anno C. 968.

SEd cur Imp. Nicephorus Phocas exercitum nunc in Assyrios duxerit, quæso advertite. Habent Græci & Saraceni libros quos οράσεις five visiones Danielis vocant, ego autem Sibyllinos, in quibus scriptum reperitur quot annos

Im-

Imperator quisque vivat, quæ sunt futura eo imperante tempora, pax an simulas, secundæ Saracenorum res an adversæ. Legitur itaque, hujus Nicephori temporibus Assyrios Græcis non posse resistere, huncque septennio tantum vivere: post cujus obitum Imperatorem isto deteriore (sed timeo quod inveniri non possit) & magis imbellem debere surgere, cujus temporibus adeo prævalere debent Assyrii, ut in Chalcedoniam usque, quæ distat Constantinopoli haud longe, potestative cuncta debeant obtinere.

Confer Theoph. Raynaudum in erotematis de bonis & malis libris p. 34. Baribium ad Rutilii II. 52. & Meursii Cangiique Glossarium Græcum in ὀρασεις qui Cangius putat Luitprandum per has visiones Danielis intelligere Oracula, qualia extant Leonis Philosophi de Imperatoribus CPol. edita à Rutgersio V. 8. Var. lect. & cum Lambecii notis inter scriptores Byz. quæ adeo Danielis nomine appellata sint, non ac si Prophetam illum auctorem habeant, sed quod sint veluti gemina Danielis visionibus. Sed memorat quoque idem Cangius ad Zonaram p. 12. è Codice MS. Bibl. Regiæ Parisiensis librum Danielis ὀπτασιῶν, à LXX. Interpretibus Græce ut fingunt versum, de quibus non male illum Luitprandi locum possis accipere.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλα-
δελφος ὁ βασιλεὺς Αἰ-
γύπτου ὑπῆρχε βασιλεύ-
σας ἔτη λή. Ἐν τῇ αὐτῇ
Βασιλείᾳ ἔτῃ Εβραῖος
καταδωλωσάμενος πρὸς
τὴν ἑλληνίδα μετὰ βαλεῖν
ἐνάγκασε φωνὴν εἰς τὴν

Ptolemæus Philadel-
phus Ægypti Rex fuit
regnavitque annos duo
dequadraginta. Hic re-
gno suo Hebræos cum
subjecisset, coëgit eos in
Græcam linguam trans-
ferre omnes divinas
Ἑβραϊ-

Εβραϊσὶδ^Θ πάσας τὰς
 θείας γραφάς, καὶ ποι-
 οῦντες τὴν ἐρμηνείαν ἄνδρες
 οἱ ἐν σοφίᾳ ὡς αὖ τοῖς Ἑ-
 βραίοις ἐπαιρέμενοι. Ἐν
 τούτοις ἅπασιν ἦν καὶ ἡ
 βίβλ^Θ ἡ ΔΑΝΙΗΛ ὁ
 προφήτης ὈΠΤΑΣΙΩΝ. ὑ-
 πάρχουσα βίβλ^Θ θαυ-
 μαση καὶ ἐγκριτ^Θ, τὰ
 ἐπερχόμενα ἀναγγέλλουσα
 μέχρι τῆς σωτηρείας ὁ
 κόσμος, κατὰ τύχην τῶν
 συμβαινόντων αἰθερίων
 τεράτων. Ἐν ᾗ ταῖς ἡμέραις
 Κώνστα ὁ βασιλεὺς Κων-
 σταντίνος πόλεως, ἐγγόνος ὁ
 Ἡρακλεῖς, Μααβίας ὁ τῶν
 Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ
 δυνάμεως πλήθους ἐξελ-
 θὼν, κατήλθε μέχρι καὶ
 τῆς ῥόδου, τὴν γῆν τῶν Ῥω-
 μαίων ληΐων, ὅς καὶ ταύ-
 την κατέσρεψε, καὶ πᾶ-
 σαν τὴν ὡκελίαν ταύτης
 ἐλεηλάτει. Ὁ δὲ βασιλεὺς
 ταῦτα ἀκρόσας, λαὸν συνα-

scripturas, factaque est
 eorundem a viris sapien-
 tia inter Hebræos præ-
 stantibus interpretatio.
 Inter hæc sacra scri-
 pta * fuit etiam visio-
 num Danielis Prophe-
 tæ liber probatus & ad-
 mirandus, quo even-
 tura ad Mundi usque
 consummationem ex
 prodigiis quæ in æthe-
 re contingunt, indi-
 cantur. Temporibus
 Constantis qui Heraclii
 nepos CPoli imperita-
 vit, Maabias Arabum
 Dynasta cum valida
 manu progressus Rho-
 dum usque, ditionem
 Romanorum perpopu-
 labundus vastavit, om-
 nemque oram mariti-
 mam raptavit, spolia-
 vitque. Imperator his
 auditis contraxit copias,
 ingressusque Phœnicem
 θεοί-

* Non omittendum quod Epiphanius lib. de mensuris ac pon-
 deribus sect. 10. præter libros sacros Veteris Test. ait etiam
 versos a LXX interpretibus fuisse libros 72 Apocryphos.
 Confer Humfredum Hody de Bibliorum textibus Origina-
 libus p. 177.

θροίσας ἤλθεν εἰς φοῖνικα
καὶ ἔτον τὸν Μααβίαν ἀνι-
στράξας, καὶ πό-
λεμον συνάψας, ἡτῶνται
Ῥωμαῖοι. Ὁ ὃ αὐτὸς Κων-
στας μόλις διασωθεὶς ὑ-
πέσρεψεν ἐν τῇ πόλει μετ'
αἰχύνης. Ὁ ὃ Μααβίας
ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ ἐπῆρθη
κατεδαφίσας τὴν πόλιν ὡς
ἔχων μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. ὅς καὶ
τὴν ΒΙΒΛΟΝ ταύτην ἐντυ-
χών, καὶ τὰ γεγραμμένα
θαυμάσας, δὲ τοῖς Ἀρα-
βῶν μετὰφράσαι τῇ ἰδίᾳ
διαλέκτῳ, μείνας ἐν τῇ-
στοις μέχρι καὶ τὴν σή-
μερον. Ἐν ὃ τῷ ψν γέται
ἐντυχών τὴνδε Ἀλέξιός τις
ἀπὸ Βυζαντίων δὲ λῶ-
αἰχμάλωτος ὑπαρχὼν
βασιλεῦσι, ἄρᾶν τὰς
γραφαὶς καὶ τὴν διαλέ-
κτον ἀμφογινώσκων, καὶ
τὴν διήγησιν ἀναγνὼς,
ἐπόθησε ἔφρασαι ταύτην Ῥωμαίαν καθὼς ὑπόκειται
συμμετρῶν καὶ συμφωνῶν * αἰγλῶν τὴν τῶν Ἀράβων
περὶ τὴν γλῶτταν, ὅς καὶ εὐχῆσε ἔδοξηθῆναι αὐτῷ

ut Maabiæ bello obfiste-
ret, pugnam cum eo
commisit. Sed Romani
victi, Constans ipse vix
evasit, & cum ignomi-
nia in urbem reversus
est. Maabias vero elatus
victoria per omnem vi-
cinam regionem ad
CPolim usque vastatio-
nem fecit, idemque in-
cidit in hunc librum &
scripta in eo miratus,
Arabibus in linguam
suam convertendum
dedit, in qua etiam ho-
die adhuc exstat. Anno
autem 6753. (CHristi
1145.) Alexius quidam
Byzantius servus captus
ab Imperatore, Ara-
bum & literas & diale-
ctum callens lecto libro
in Romanam † linguam
eum convertere deside-
ravit &c.

CCCC 2

ἡ

† Græcam intellige, prima scilicet Græca quæ fingitur ex He-
braico versione pridem perditā.

ὡς θεὸς προθυμίας & εἰς τέλος ταύτην ἐξάγει
&c.

Methodii quoque CPolitani Patriarchæ A. C. 846. denati revelationes, quæ Methodio Patarenſi in quibusdam Codicibus male tribuuntur * sub Danielis visionum nomine veniſſe olim video, quoniam Lambecius lib. VI. de Bibl. Vindobon. p. 41. testatur in illa exſtare manu exaratum ſcriptum hoc titulo: Ἡ τελευταία ὄρασις & μεγάλη προφήτης Δανιήλ, ἥτις ἀπὸ & ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μεθοδίου Πατάρων ἐφανερώθη ἡμῖν. Magni Prophetæ Danielis visio ultima per S. Methodium Patarorum (in Lycia Episcopum) nobis manifesta. Incipit: Ταῦτα λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Οὐαὶ σοι γῆ, ὅταν τῶν ἀγγέλων τὸ σκῆπτρον βασιλεύσῃ ἐν σοὶ, τότε κ. τ. λ. Hæc dicit Dominus omnipotens. Cum Angelorum ſcriptum in te imperitaverit, tunc &c.

CCXXVII. SOPHONIÆ Prophetia Apocrypha. Ahasveri Regis mirabilia urbium. Ezechia Pontificis maximi hymni & Hofanna.

Clemens Alex. V. Stromatum, p. 585.

Αὗτ' ἔχ' ὅμοια ταῦτα τοῖς ὑπὸ Σοφονίας λεχθεῖσι γὰρ προφή-

AN non hæc ſunt ſimilia iis, quæ dicta ſunt à Propheta a) τῷ

* Vide quæ dixi lib. V. Bibl. Græcæ cap. I. p. 258.

a) Paulus Colomæſius notis ad Epiſt. I. Clementis Romani p. 20. hæc deſumſiſſe Clementem putat ex Sophoniæ Prophetia vel Apocalypſi, quam εἰχλὼν ſexcentorum inter libros Apocryphos memorat Synopſis Scripturæ Athanaſiana, & Canon Scripturarum Nicephoro Patriarchæ CPol. tributus (vide ſupra p. 403.) & MS. Bibl. Baroccianæ.

τα ; καὶ ἀνέλαβέν με
πνεῦμα, καὶ ἀνήνεγκέ με
εἰς ὕψαν πύμπτου, καὶ
ἐθεώρην ἀγγέλους καλῶ-
μαίους κυρίους· καὶ τὸ
Διάδημα αὐτῶν ἐπικείμε-
νον ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ
ἦν ἐκάς αὐτῶν ὁ θρόνος
ἐπταπλασίων φωτὸς ἡλίου
ἀνατέλλοντος· οἰκῶντας ἐν
ναοῖς σωτηρίας, καὶ ὑμνῶν-
τας Θεὸν ἄρρητον ὕψισον.

Sophonia? Et assumpsit
me Spiritus, & sustulit in
quintum caelum, & contem-
plabar Angelos, qui Domi-
ni b) vocabantur, & dia-
dema eorum impositum in
sancto Spiritu, & erat sedes
uniuscujusque eorum septa-
plo major luce Solis orientis,
habitantes in templis salu-
tis, & laudantes Deum in-
effabilem, altissimum.

Mirabilia Urbium, librum Hebraeum Assuero five
Ahasvero Regi adscriptum in Bibliotheca Bavarica,
memorat Sgambatus p. 393. nescio qua fide vel
qualem, nam ipse alibi testatur se illius Bibliothecae
Codices haud inspexisse.

Ab *Hezechia* Pontifice maximo, quem adierit &
donis honoraverit Alexander Magnus, hymnos
sacros compositos & Hosanna, traditur in Chro-
nico Samaritanorum, quod ab Eduardo Bernhar-
do transmissum Lipsienses Actis Eruditorum in-
seruere A. 1691. p. 169.

Cccc3

CCXXVIII

b) Cum hoc loco idem Colomelius in Observationibus sacris
p. 139. confert quod Paulus Apostolus Coloss. I. 16. Angele-
rum genus Κυριότητας memorat.

CCXXVIII. Scriptura in ZACHARIAE Prophetæ sepulchro reperta. Liber Zachariæ alterius, qui pater fuit Joannis Baptistæ.

*Sozomenus * lib. IX. Hist. Eccles. cap. ult.*

ΧΑΦΑΡ Ζαχαρία, κώμη ἐστὶν ἐν ὁρίοις ἐλευθεροπόλεως τῆς παλαιστίνης· ἐπέμειπεν ἡ ταύτην καλῆμερὸς τις ὁμόδουλός τῳ ἀγρῳ· εὖνος μὲν τῳ κεκλημμένῳ χαλεπὸς ἡ καὶ δύσκολός, καὶ πρὸς τὰς ὁμόρους ἀγροίκας ἀδικῶν· τοιαῦτα ἡ ὄντι ὑπαρῆς ἐπιστὰς ὁ προφήτης, εαυτὸν καλεμήνυσεν καὶ κήπον τινα ἐπιδείξας, ἀγὼ δὲ ἐνθάδε ὄρυζον δύο πή-

CHaphar Zacharia, vicus est in finibus Eleutheropolis, urbis Palæstinae. Hujus Procurator erat Calmerus quidam, addictus glebæ: domino quidem suo fidus: sed gravis ac morosus, & erga finitimos rusticos injustus. Hujusmodi cum esset, tamen Propheta vigilantia apparens, seipsum manifestavit. Ostenso-

χεις,

* Eadem refert e Sozomeno Nicephorus XIV. 8. qui capite 9. etiam subjungit narrationem de invento S. Stephani corpore, quam Sozomeniani capituli titulus promittit, caput ipsum desiderare nos patitur. Illas Stephani reliquias Theodosium Hierosolymis CPolim secum detulisse Theodosio XVII. & Fello Coss. testatur in Chronico Marcellinus Comes. Vere igitur scripserat Sozomenus in præf. Historiam se usque ad Annum Theodosii decimum septimum produxisse, neque libri quidam Sozomeni posteriores interciderunt, ut visum Baronio ad A. C. 439. 4. & Theoph. Raynaudo. Vide Combefisii Bibl. Concionatoriam T. I. p. 16. 17. & T. 7. p. 582.

χεις, ἔφη, ἀναμείρησας
 ἀπὸ τῆς αἵμασιās ἐπὶ τὸν
 κῆπον, ὡς δὲ τὴν ὁδὸν τὴν
 ἐπὶ βιθθερεβιν τὴν πόλιν
 ἀγασαν· εὐρήσεις ἢ λάρ-
 νακα διπλὴν, ξυλίνην τὴν
 εἴδον, ἐν μολυβδίνῃ τῇ ἔ-
 ξωθεν· ἀμφὶ ἢ τὴν λάρ-
 νακα, ὑέλινον σκεῦμα
 πληρὲς ὑδάτων καὶ δύο
 ὄφεις μεγέθει μετρίους, καὶ
 ὑγρὰς καὶ ἀβλαβεῖς, ὡς
 δοκεῖν χειροῦθις εἶναι·
 κατὰ ἢ τὴν σύνταξιν τῆς
 προφητῆς ὡς θαυματοῦμα
 καλήμερα ἐπὶ τὸν δη-
 λωθεῖν λόπον, ὡς δὲ τῆς
 ἔργου εἶχετο· ὑπὸ ἢ τοῖς
 προειρημένοις συμβόλοις
 ἀνακαλυφθείσης τῆς ἱε-
 ρᾶς θήκης, ἀνεφάνη ὁ
 θεὸς προφήτης, λευκὴν
 στολὴν ἡμφιεσμένον, οἷα
 γε αἶμα καὶ ἱερεὺς ὢν· ὑπὸ
 ἢ τῆς πόδας αὐτοῦ ἔξωθεν
 τῆς λάρνακος, παιδίον
 ἔκειτο βασιλικῆς ἡξιωμέ-
 νον λαφῆς· εἶχε μὲν πό-
 δι μὲν τῆς κεφαλῆς,
 χρυσοῦς στέφανον· χρυσᾶ
 ἢ τὰ ὑποδήματα, καὶ τὴν
 ἐσθῆτα τιμίαν ἀπορρίτων

que quodam horto;
 Hic, inquit, fodito, men-
 sura duorum cubitorum
 ducta a maceria in hor-
 tum, secus viam quæ
 ducit ad urbem Bitthe-
 reban. Reperies autem
 arcam duplicem: inte-
 riorem quidem ligne-
 am; plumbeam vero
 exteriorem, & circa ar-
 cam vas vitreum aqua
 plenum: duos item an-
 gues mediocri magni-
 tudine, mites atque in-
 noxios; ita ut mansueti
 esse videantur. Igitur
 Calemerus ex Prophetæ
 mandato ad locum
 monstratum profectus,
 manum operi admove-
 re cœpit. Cumque jux-
 ta signa quæ supra retu-
 limus, sacra capsula aperta
 fuisset, apparuit divinus
 Propheta, alba veste in-
 dutus, quippe qui sacer-
 dos etiam, ut opinor,
 fuisset. Porro sub pedi-
 bus illius, extra arcam
 tamen, infans jacebat
 regia sepultura honora-

ὅ τῶν τότε σοφῶν καὶ ἱε-
ρέων περὶ τούτου ὁ παῖς,
τίς τε εἴη καὶ πόθεν, καὶ ὅ
χαρὶν τοιαύτην ἠμφίετο,
λέγεσθαι Ζαχαρίαν τὸν
ἐγγάμνον τὸ ἐν γεράροις
μοναχικῆς συνοικίας, ἑ-
βραία καὶ παλαιὰ περὶ
χρῆν γραφῇ, ὅ τῶν ἐκκλη-
σιαζομένων ἐδήλυν ὅ ὡς
ἠνίκα Ζαχαρίαν τὸν προ-
φήτην ἀνείλεν ἰωᾶς ὁ τὸ
ἰσδαίας βασιλεὺς, ὅς ἐκ
μακρῶν περὶ τὸν οἶκον χα-
λεπῇ ἐχρήσατο συμφορᾷ·
ἐβδόμη γὰρ ἡμέρα τὸ
ἀναιρέσεως ὁ προφήτης,
ἐξαπίνης αὐτῷ μάλα κέ-
χαρισμένῳ ὁ παῖς ἀπο-
λώλει συμβαλὼν ὅ κα-
τὰ θεομηνίαν τῷ τοιούτῳ
παθῆμασι πεπαισμένῳ, ὑ-
πὸ τῆς πόδας αὐτοῦ τὸ με-
ρόκιον ἐθαψεν ἀπολογί-
μενῳ ταύτῃ ὑπὲρ ὧν εἰς
αὐτὸν ἠμαρτίε· καὶ τὰ μὲν,
ὡς ἐγνων ὁ ὅς προφήτης
καίπερ πρὸ πλείστων γενεῶν
ὑπὸ γῆν κείμενῳ, σῶν
ἀνεφάνη, ἐν χρόνῳ κεχα-
ρισμένῳ, εὐθύρρις, γενεαῶσα
μετρίως καθευμένην ἔχων.

tus. Habebat enim au-
ream coronam in capi-
te: aurea item calcea-
menta & vestem pretio-
sam. Cumque sapientes
& sacerdotalis ordinis
viri de hoc puero am-
bigerent, quisnam &
unde esset, & quam ob
causam ejusmodi veste
amictus esset, ajunt, Za-
chariam qui tum mona-
sterio in Geratis prae-
rat, in vetustum quen-
dam Hebræorum li-
brum, non tamen Ca-
nonicum, incidisse.
Scriptum erat in eo li-
bro, Joas regem Judæo-
rum, cum Zachariam
Prophetam interfecis-
set, non multo post do-
mi acerbissima calami-
tate perculsum fuisse.
Septimo enim die post
necem Prophetæ, filius
ipsi jucundissimus re-
pentina morte interiit.
Cumque eam calamita-
tem Dei indignatione
sibi invecram esse con-
jiceret, puerum sub pe-
τις

τὴν ὃ κεφαλὴν βραχυ-
τέραν, καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς
ὀλίγον ἐν βάθει ταῖς ὀ-
φρυσὶ καλυπτομένους.

dibus Prophetæ humari
præcepit: hoc modo sa-
tisfaciens pro his quæ
adversus Prophetam
commiserat. Atque hæc

quidem ita accepi. Cæterum Propheta, licet mul-
tis ante ætatibus sup̄ terra conditus fuisset, integer
nihilominus apparuit, ad cutem tonsus, naso re-
cto, barba modice promissa, capite breviorē:
oculos habens paululum cavos, & superciliis ob-
tectos.

Alterius Zachariæ, qui Pater Johannis Baptistæ
fuit, liber εἰχων quingentorum inter Apocrypha
Veteris testamenti memoratur in antiquis sticho-
metriis atque in Synopsi S. Scripturæ Athanasia-
na. Vide supra p. 402. seq.

CCXXIX. ESDRÆ τὴν τὴν Constitutiones & Benedictiones, Precesque.

T Almudici in Baba Kama fol. 75. 1. referunt
Esdram constituisse hæc decem:

1. Ut institueretur publica legis lectio
diebus septimanæ secundo & quinto. 2. Ut in
Sabbatho ad *Mincham* legeretur. 3. Sancivit ab-
lutionem gonorrhaicis. 4. Sessionem Judicum
in civitatibus diebus hebdomadæ secundo &
quinto. 5. Permisit Aromatariis ut circumire
possent per urbes, ad Israelitarum decus. 6. Præ-
cepit ut lavarent (vestimenta) die quinto septima-
næ, propter gloriam Sabbathi. 7. Ut pinserent
& coquerent panem vesp̄i, qui Sabbathum an-

tecedit, ut הפרוסה frustum dari posset pauperibus in Sabbatho. 8. Indulsiit allii esum nocte Sabbathum præcedente, quia gignit amorem & tollit cupiditates. 9. Ut mulier accincta esset בסוּנָר *Succinctorio posteriori & interiori*; (ad scandalum evitandum.) 10. Constitutum est, unamquamque mulierem tribus diebus ante suam purificationem se peccare & mundare debere, &c.

Præter has decem constitutiones, referri ad Esdram a Talmudicis etiam hæc observat Jo Henricus Otto in Lexico Rabino Philologico p. 175.

Efras magnopere restitit Sadducæorum hæresi in diebus suis pullulascanti, & ut aliquod symbolum poneretur, quo Orthodoxi a prave sentientibus distinguerentur, visum est ipsi decernere, ut ad coronidem omnium orationum, que in templo fundebantur diceretur מִן הָעוֹלָם עַד עוֹלָם *A seculo in seculum. Talmud. Bab. Berachot, fol. 54.*

Assueverat populus in captivitate Babylonica Chaldææ linguæ, ita ut Hebraicam non nisi cum difficultate intelligeret: huic incommodo ut consuleretur, instituit Esra התורגֶּמָן *Synagoga interpreter*, qui adstans legenti in lege, versiculatim ea vernacule redderet, quæ lecta fuerant e fonte Hebræo, ut ex Talmude *Hieros. Megillab fol. 7. 4.* elicere est.

Præcepit Efras, ut Jubilæum post captivitatem iterum inciperent ab anno septimo restorationis templi. *Maimon. Hal. Jobel. cap. 10.* Cæterum dignus erat Esra, ut data fuisset lex per manus ejus Israeli, si non præcessisset ipsum Moses. *Talmud. Babylon. Sanhed. c. 2. f. 21* Denique

* Confer quæ de benedictionibus sive precibus ad Esdra & Sydrion ejus ordinatis, Clariss. Edzardi ad cap. 1. Berachot p. 277.

Denique notatur in libro Juchasin, quicquid præterea apud Judæos constitutum publice obtinuerit, cujus auctor non constet, id intelligi omne constitutum ab Esdra vel ab ejus sociis qui Synagoga magna vocantur.

CCXXX. Autographa Esdræ jactata Bononiæ, & apud Cabilonenses in Burgundia.

Bernhardus de Montfaucon in Diario Italico
p. 399. 400.

INerat jamdiu cupido evolvendi Codicis, quem a multis annis (*Bononiæ*) in sacratio S. Domini-
ci asservari acceperam: esseque librum Esdræ
αὐτόγραφοι. * Roganti ut evolvere liceret, per-
hu-

- * Meminerunt hujus Codicis Finus Adrianus Ferrariensis in flagello Judæorum IX. 2. p. 557. & Angelus Roccha libro de Bibliotheca Vaticana p. 394. quorum loca jam laudata sunt a multis ut B. D. Mayero dissert. select. XIX. de Autographis Biblicis p. 564. Jacobo le Long in Bibliotheca sacra p. 62, Jo. Morino Exerc. Bibl. p. 15. B. D. Pfeifero in Critica sacra p. 42. Rev. Georgio Serpilio in der Lebens-Beschreibung der Biblischen Scribenten parte IV. quæ tota est de Esdra, p. 222. & Hottingero in thesauro Philolog. p. 115. qui p. 507. profert etiam testimonium Francisci Tissardi Ambacæi ex Grammatica ejus Hebræa A. 1508. Parisiis impressa, scribentis, ex eo Volumine sanctissime semper asservato convinci posse Judæos, si quid corrumpere in Hebræis Codicibus ausi fuerint, cum é contrario Finus affirmet id ipsum Volumen in multis locis ab Hebræis vitiatum fuisse, quoniam per communitatem Bononiæ, loco pignoris datum sit Hebræis mutuantibus pecuniam ipsi communitati. Sane quibus in locis vitia illa sint in Volumen istud ab Hebræis illata, neutiquam indicat.

humaniter optatum me assequi curarunt Patres Dominicani. Quia vero duplici clave obseratum hujusmodi cimelium tenent, & clavis altera penes Magistratum, altera vero penes Monachos est, utraque iis curantibus adfertur, & educitur ingens volumen, seu convolutus liber. Estque pellis vituli subacta & tractabilis, in qua non Esdræ liber, ut multorum sermone fertur, sed Pentateuchus habetur, more Bibliorum quæ etiamnum apud Ebræos in synagogis asservantur, pauculas recentiore manu marginales notas observavi. Litteræ vix quidquam nigredinis amiserunt, quod pelli tribuitur atramenti retinentissimæ. Codex a Judæis huic Monasterio dono oblatus fuit, quo tempore Aymericus Præfectus & magister ordinis erat, initio scilicet decimiquarti sæculi ab annis quadringentis; inscriptio in medio volumine affuta rem denunciat his verbis:

Hic rotulus legis est quem scripsit Esdras scriba manu sua, quando sub Cyro rege redierunt filii captivitatis in Jerusalem, & edificaverunt secundum templum, quod fuit consummatum in quadringenta duobus annis, & duravit CCCCXX. annis, scilicet usque ad 42. annos post passionem Christi. Quod autem sit ille idem numero, habitum est per crebram famam Judeorum antiquorum qui fuerunt confessi diversis synagogis, ubi etiam conservabatur. Ab antiquo pro tali habebatur inter Judeos de generatione in generationem; & pro tali recepit eum reverendus magister ordinis frater Aymericus, cuius est. Talem etiam probaverunt ipsum Judei literati habitis certis experimentis litteralibus in presentia mei fratris P. Marsilii & Lectoris Perpyniani & fratris Petri Lobii.
Quæ

Quae quidem signa in aliis rotulis aut non talia, aut non tam perfecta habentur, ut ego probavi in multis rotulis valde antiquis & modernis. Certus itaque debet haberi & cum reverentia tractari rotulus iste, quia a tanto autore scriptus, & post combustam legem inspirante sancto Spiritu ordinatus, & aliis rotulis pro originali datus, ac tantis temporibus conservatus. Et quod non minus est ut nos & Judaei credamus, in templo monstrabatur in praecipuis festivitatibus, praestante auctore legis ipso Deo & Domino nostro JESU CHRISTO.

Hæc ut ex charactere liquet. tempore Aymerici Magistri ordinis conscripta sunt, qui eo officio fungebatur anno Domini 1308. Hinc palam est a vero aberrare eos, qui æstimant Hebraica Biblia nulla occurrere ab annis plus quadringentis exarata. Nam anni quadringenti sunt, quum hic codex dono oblatus Aymerico fuit; qui tum perantiquus habebatur. Ac licet fabulam sapiat quod ajunt Esdræ ipsius manu exaratum; negari fane posse non videtur aliqualis saltem vetustatis tum fuisse cum traditus Aymerico fuit.

Præter inscriptionem Latinam superius expressam adest Ebraica a perita manu exarata, quæ pene erasa est; eam hic pariter proferimus.

זה ספר תורת משה
אשר כתב עזרא הספר
ווקרא לפני הקהל
מאיש ועד אישה
רועמר על מגדל עץ

Id est: *Hic est liber legis Moysi, quem scripsit Esdras scriba, & legit eum in conspectu multitudinis a viro usque ad mulierem, & stabat in turri lignea, id est, in suggesto ligneo.*

Hæc inscriptio eodem edita tempore putatur, quo latina superius allata: nimirum Ebræi, cum munus istud Aymerico offerrent, tale commentitiæ antiquitatis testimonium una protulerunt.

*Nota sub nomine Moysis Maimonidis adscripta antiquo Pentateucho, * apud R. Asariam in Meor Enajim, parte 3. cap. 9.*

Ego Moses, filius Maimon, emulando emulatus sum pro Domino Israelis, cum viderem libros Legis in Ægypto, quod Paraschæ eorum Petuchæ (apertæ) & Seibunæ (clausæ) & Sidræ (ordines) eorum, non secundum Legem scriptæ essent. Proinde sollicite quasiivi tempus operandi Deo, abstinui etiam a studiis meis, ut scriberem librum Legis, Domini nostri, Pentateuchum nempe una, in certis foliis colligatum, ut inde corrigi & transcribi possent libri cæteri. Liber autem ille, ex quo meum transcripsi, celebris cum primis est in Ægypto, continens omnes viginti quatuor libros, fuitque Hierosolymis a diebus Tanæorum & Amuræorum, cumque Hierosolyma capta esset
per

- * Confictam esse hanc sub Maimonidis nomine notationem atque adeo Codicis illius antiquitatem, non dubitant præter jam laudatos Buxtorfius præf. ad Maimonidis More Nevochim. ** b. Hottingerus in thesauro Philolog. p. 116. Rich. Simon in disquisition. Critic. de variis Bibliorum editionibus c. 3. & Waltonus prolegom. IV. ad Biblia polyglotta §. 4. Neque adeo Azarias ipse certo audet eam Maimonidi tribuere.

per Carolum (fabula est decantata in libellis quibusdam antiquo idiomate Gallicano scriptis, nec non Italicis poematibus celebrata, quæ tale quid de Carolo Magno rugatur, inde desumptus est liber iste, captivusque delatus in Ægyptum: atque hic ipse est, cui nos innitimur. Postquam vero librum meum, manu Dei benigne mihi favente, ipse me meus impulit animus ad proficiscendum ex Ægypto in Regnum Burgundiæ, quod in Gallia est, ad urbem Cbalons (Cabilonum) suam ad fluvium Saone (Ararim) Quæsi enim, diligenter investigavi, omnique studio petii, ubi inveniretur Liber Legis Dei nostri, exaratus manu sancta Esra, Sacerdotis magni, Scribæque expediti. Attuli autem mecum correctionem Scribarum, Petuchas, Sethumas, Sidras, quas transcripsi ex Bibliis Sacris, Hierosolymis deportatis, invenique in membrana omnes Petuchas, Sethumas respondere libro, quem attuli mecum, valdeque gavisus sum: constitui etiam quotannis diem illum ducere bilarem convivioque solennem: fuitque dies vicesimus octavus mensis Ziv.

CCXXXI. Ex ESDRÆ libro truncta a Judæis.

S. Justinus Martyr dialogo cum Triphone Judæo
p. 297.

Απὸ μὲν ἐξηγήσεων **Ε**X verbis quibus
ὧν ἐξεγήσατο Ἐσ- Esdras Legem
δρας εἰς τὸν νόμον τὸν de Paschate a) expo-
θεῖ

a) Videtur respici caput sextum libri Esdræ v. 19. seq. ubi de Paschate post reditum e captivitate celebrato agitur. Confer Tentzelium de ritu lectionum sacrarum §. XX. & Stephanum le Moynenotis ad Varia sacra p. 950.

πρὸς τὸ Πάχα, τὴν ἐξή-
γησιν ταύτην ἀφείλοντο.

Καὶ εἶπεν Ἐσδρας τῷ
λαῷ. Ἔστω τὸ Πάχα ὁ Σω-
τὴρ ἡμῶν καὶ ἡ καταφυγὴ
ἡμῶν. Καὶ εἰς τὸ Δεῖνον θῆ-
τε καὶ ἀναβῆτε ἐπὶ

suit, hunc locum b)
abstulerunt:

Et dixit Esdras c) ad
populum: Hoc Pascha Sal-
vator * noster est, & refu-
gium nostrum. Cogitate
& ascendat in cor vestrum,
τὴν

b) Merito incredibile apparet viris doctis Judæos reos fuisse cri-
minis quod hoc loco illis Justinus impingit, & libros sacros
ut Christianis testimonia eriperent truncasse. Neque huc fa-
cit quod Justinus fuerit Samaritanus, atque adeo in scriptis
Judæorum versatior, quo nomine fidem ejus testimonio
conciliare studet Radulphus Cudworthus de vera notione
Cœnæ Dominicæ o. 2. p. 16. De Græcis enim Codicibus non
de Hebraicis sermo est Justino, atque adeo de iis qui in Chri-
stianorum quam Judæorum manibus frequentiores erant.
Quis igitur credat Judæis potuisse in mentem venire ut Co-
dices quibus Christianos quotidie sciebant uti, mutilarent,
& mutilarent paucissimis locis, alia autem æque illustria vel
illustriora quoque relinquerent quam plurima, illi inquam
Judæi quos Philo apud Eusebium VIII. 6. præparat. audacter
scribit à bismillenorum amplius annorum spatio
μὴ ῥῆμα γε μόνον ne verbum quidem unum mutasse.
Quid itaque de loco hoc Esdræ tributo dicendum? illos ni-
mirum Græcis quibusdam Codicibus illum nescio ex quo li-
bro Apocrypho depromptum assuisse, qui Deuteron. XXVIII.
66. post vocabulum κρεμαμένη addiderunt ἐπὶ ξύλῳ,
vel Psal. XCVI. 10. scripserunt ὁ κύριος ἐβασίλευσε
ἀπὸ ξύλῳ.

c) Hæc latina versio deprompta ex Lactantii lib. IV. c. 18.

* Ad hunc locum alludere putavit Colomesius Paulum Aposto-
lum, cum I. Cor. V. 7. scripsit τὸ πάχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡ-
μῶν ἐθύθη χριστός. p. 16. Observationum sacrarum.
Sed non constat locum illum unquam ab Apostolo lectum
fuisse.

τὴν καρδίαν, ὅτι μέλλομεν
αὐτὸν ταπεινῆν ἐν σημείῳ,
καὶ μετὰ ταῦτα ἐλπίσω-
μεν ἐπ' αὐτὸν, ὃ μὴ ἐρη-
μωθῇ ὁ τόπος ὅστις εἰς
τὸν αἰῶνα * χρόνον, λέ-
γει ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων.
Ἐὰν ὃ μὴ πιστεύσῃς αὐτῷ,
μηδὲ εἰσακῆσῃς τὸ κηρύγ-
μα τοῦ αὐτοῦ, ἔσθε ἐπί-
χαρμα τοῖς ἔθνεσι.

quoniam habemus humilia-
re eum in signo, & post hæc
sperabimus in eum, ne dese-
ratur hic locus in æternum *
tempus, dicit Dominus DE-
us virtutum. Si non cre-
dideritis ei, neque exaudie-
ritis annunciationem ejus,
eritis derisio in Gentibus.

CCXXXII. Liber Esdræ III. & IV.

DE libro *tercio* qui sub Esdræ nomine ambulat,
dixi lib. III. Bibliothecæ Græcæ cap. 29. §. 8.
& de *quarto*, in Codice Apocrypho Novi Te-
stamenti. Igitur in præsentī tantum adjungam,
quodcum locum ex 4. Esdræ V. 4. producat cap.
12. auctor Epistolæ quam sub Barnabæ Apostoli
nomine laudant scriptores antiquissimi, parum
similis vero videtur doctissimi viri Petri Allixii
suspicio, qui in Epistola ad Ezech. Spanhemium in-
serta hujus operi de usu & præstantia numismatum
T. I. edit. Lond. p. 70. hunc librum a Montanista
ex Judæo scriptum esse conjicit. Scriptam e-
nim Epistolam Barnabæ non dubito antequam
Montanus Ecclesiam hæresi sua turbavit. Librum
tertium Esdræ legisse se testatur Flavius Josephus

D d d d

libro

* Videtur in Græco scriptum esse εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον,
ita enim sæpe LXX. Interpretes ut Exod. XIV. 13. Es XIV.
20. &c.

libro XI. præcipue cap. 3 ubi encomium veritatis
Zorobabeleum celebrat.

CCXXXIII. libri Esdræ LXX. ex
CCIV.

Liber IV. Esdra cap XIV. 21. seq. 38. seq.

QUoniam Lex tua incensa est, propter quod
nemo scit quæ a te facta sunt vel incipient
opera: Si enim inveni in te gratiam immitte
in me Spiritum sanctum, & scribam omne quod
factum est in sæculo ab initio, quæ erant in Lege
tua scripta, ut possint homines invenire semitam,
& qui voluerint vivere in novissimis, vivant. - -

Et ecce vox vocavit me, dicens: Esdra aperi
os tuum, & bibe quo te potavero. Et aperui os
meum, & ecce calix plenus porrigebatur mihi,
Hoc erat plenum sicut aqua, color autem ejus ut
ignis similis. Et accepi & bibi: & in eo cum bi-
bissem, cor meum cruciabatur intellectu, & in pe-
ctus meum increfcebat sapientia. Nam spiritus
meus conservabatur memoria. ● Et apertum est
os meum. & non est clausum amplius. Altissimus
dedit intellectum quinque viris * & scriplerunt
quæ dicebantur ** excessiones noctis, quas non
sciebant. Nocte autem manducabant panem.
Ego autem per diem loquebar, & per noctem non
tace-

* Hi nominantur v. 24. Sarcas, Dabias, Salemias, Elchanan
& Afiel.

** Franciscus Junius & Belgica versio: scripserunt ea quæ di-
cebantur (ame) excessu mentis, & quæ non intelligebant
Castellio: temptationes nocturnas, quas nesciebant.

tacebam. Scripti sunt autem per quadraginta dies *libri ducenti quatuor*. Et factum est cum complevisset quadraginta dies, locutus est Altissimus, dicens: Priora quæ scripsisti in palam pone, & legant digni & indigni. Novissimos autem *septuaginta* † conservabis, ut tradas eos sapientibus de populo tuo. In his enim est vena intellectus & sapientiz fons, & scientiz flumen. Et feci sic.

Dddd 2

CCXXXIV.

- ¶ Hos LXX. libros evoluisse se jactavit Picus Mirandulanus Cabbalæ myſteria continentes, in Apologia p. 82 Opp. *Hæ sunt*, inquit, *libri scientiæ Cabbalæ*, in quibus merito Eſdras Senam intellectus, id eſt, ineffabilem de ſuperſubſtantiali Deitate Theologiam, ſapientiæ fontem, id eſt, de intelligibilibus Angelicisſque formis exactam Metaphyſicam, & ſcientiæ flumen id eſt de rebus naturalibus firmiſſimam Philoſophiam eſſe, clare imprimis hoc pronunciaſſet. *Hæ libri*, Sixtus quartus Pontifex Max. qui hunc, ſub quo vivimus feliciter, Innocentium octavum proximo anteceſſit, maxima cura ſtudioque curavit ut in publicam fidei noſtræ utilitatem latinis literis mandarentur, jamque cum ille deceſſit, tres ex illis perſequerentur ad Latinos. *Hæ libri* apud Hebræos hac tempeſtate tanta religione coluntur, ut neminem liceat niſi annos quadraginta natum illos attingere. Hos ego libros non mediocris impenſa mihi cum comparaviſſem, ſumma diligentia, indefeſſis laboribus cum perlegiſſem, vidi in illis (teſtis eſt Deus) religionem non tam Moſaicam quam Chriſtianam, ibi Trinitatis myſterium, ibi Verbi incarnatio, ibi Meſſia deſinitas, ibi de peccato originali, de illius per Chriſtum expiatione, de cæleſti Hieruſalem, de caſu demonum &c. Vide & Petrum Crinitum lib. XXV. de honeſta diſciplina cap. 3. Sixtum Senenſem lib. 2. Bibl. ſanctæ &c.

CCXXXIV. ESDRAS Pentateuchi & reliquorum Prophetarum librorum restitutor.

S. Irenæus lib. III. cap. 25.*

ΕΝ τῇ Ναβουχοδονόσορ αἰχμαλωσίᾳ ὧν λαῷ, Διὰ Φθαρῶν τῶν γραφῶν, καὶ μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη τῶν Ἰουδαίων ἀνελθόντων εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἔπειτα ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρταξέρξεω Περσῶν βασιλέως, ἐνεπνεύσεν Ἑσδρά τῷ ἱερεῖ ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ, τὸς τῶν προγεγονότων Προφητῶν πάντας ἀναλίσσασθαι** λόγους, καὶ ἀποκαταστήσαι τῷ λαῷ τὴν Διὰ Μωϋσέως νομοθεσίαν.

IN ea captivitate populi quæ facta est a Nabuchodonosor, corruptis Scripturis, & post septuaginta annos Judæis descendentibus in regionem suam, post deinde, temporibus Artaxerxis Persarum Regis, inspiravit Hædræ Sacerdoti tribus Levi, prætorum Prophetarum omnes rememorare sermones, & restituere Populo eam Legem quæ data est per Moysen.

Clemens

* Græca servavit Eusebius V. 8. Hist. Eccles. Similia habet & Theodorus præf. in Psalmos.

** Valesius *denuo componere*. Massivetus *digerere*. Nihil aliud autem ex hoc Irenæi testimonio evincas, quam Esdræ libros sacros qui per belli & captivitatis calamitates vulgo evanuerant. ab ipso autem sancte conservati vel diligentiori studio inquisiti fuerant, iterum produxisse & publicasse, atque adeo populi usibus ἀναλίσσασθαι sive restituere.

*Clemens Alex. 1. Stromatum p. 342. ex illo ipso, ut
apparet, Irenæi loco.*

Ἐν τῇ Ναβυχοδονόσορ
αἰχμαλωσίᾳ Διαφθαρει-
σῶν τῶν γραφῶν, κατὰ
τὴν Ἀρταξέρξεω & Περσῶν
βασιλείᾳ χρόνῳ, ἐπί-
πνευς Ἔσδρας ὁ Λευΐτης ὁ
ἱερεὺς γενόμενος, πάσας
ταῖς παλαιαῖς αὐτοῖς ἀνα-
νέεικας προεφήτευσεν
γραφάς.

In captivitate Regis
Nabuchodonosor, cum
corruptæ essent * Scri-
pturæ tempore Artaxe-
xis Persarum Regis
inspiratus Esdras Levi-
tes, qui factus erat Sa-
cerdos, prophetavit,
omnes veteres rursus
Scripturas renovans,

Idem Clemens p. 329.

Δι' Ἐσδραν γίνεται ὁ
τῶν Θεοπνευστῶν ἀναγνω-
ρισμὸς καὶ ἀνακαινισμὸς
λόγων.

Per Esdram facta Di-
vinitus inspiratorum
oraculorum recensio &
renovatio.

Dddd 3

Tertul-

* Hervetus minus bene, cum *interiissent*. Neutiquam sane in-
teriisse constat ex Nehemiæ VIII. 2. ubi Esdras a populo ju-
betur proferre legem Moysis. *Attulit ergo, & legit &c.*
Confer quæ præter B. Kortholtum c. l. de variis S. Scripturæ
editionibus, eique laudatos scriptores plurimos, D. Mich.
Waltherus Officinæ Bibl. §. DXV. seqq. Frassenius disquisit.
Bibl. lib. 2. c. 1. Rich. Simon Hist. Crit. Veteris Test. lib. 1.
p. 28. seq. Jo. Claudius Operibus postumis Gallice editis T. 5. p.
341. seq. Gvil Saldenus Otis Theolog. p. 22. Elias du Pin
prolegom. Bibl. T. 1. p. 144. præcipue vero Huetius de-
monstrat. Evangel. proposit. IV. p. 536. seq. Natalis Alex.
Hist. Eccles. V. T. ætatis sextæ diss. 4. p. 338. sq. & Rev.
Georgius Serpilius in vitis scriptorum Biblicorum, Ger-
manice editis parte IV. p. 136. seq.

μετὰ δὲ ταῦτα προφήτας
ἐπεμψε μυρία παθόντας
δεινά. Ἐπῆλθε πόλεμος,
ἀνῆilon πάντας, κατέκο-
ψαν, ἐνεπρήθησαν αἱ βί-
βλοι. Ἐτέρω πάλιν ἀνδρὶ
θαυμαστῷ ἐνέπνευσεν, ὥστε
αὐτὰς ἐκθεῖσθαι, τῷ Ἑσ-
δρα λέγο, καὶ ἀπὸ λεψά-
νων συντεθῆναι ἐποίησε.
Μετὰ δὲ ἔτο ὠκονόμησεν
ἐρμηνευθῆναι αὐτὰς ὑπὸ
τῶν ἐβδομήκοντα.

Moyſen inspiravit - -
Postea miſit Prophetas
mala perpeſſos innume-
rabilia. Ingruit bellum,
omnes ſuſtulerunt, con-
ſciderunt, exuſta fue-
runt tabulæ: alium rur-
ſum virum inſpiravit
admirabilem ut eaſe de-
ret Eſdram inquam, &
ex reliquiis ab eo com-
poni fecit. Poſtea cura-
vit ut Septuaginta eas
interpretarentur.

*Athanaſius junior in Synopſi S. Scripturæ T. 2.
Opp. p. 86.*

Ἰςορεῖται δὲ καὶ ἔτο πῶς
ἔΕσδρα, ὅτι ἀπολομνῶν
τῶν βιβλίων, ἐξ ἀμελείας
τῶν λαῶν, καὶ διὰ τὴν
πολυχρόνιον αἰχμαλωσί-
αν, αὐτὸς Εσδρας, φιλό-
καλος ὢν καὶ εὐφυής, καὶ
ἀναγνώστης, ἐφύλαξε
πάντα καθ' ἑαυτὸν, καὶ
λοιπὸν προήνεγκε, καὶ πᾶ-
σιν ἐκδέδωκε, καὶ ἕτως
διασωζέται τὰ βιβλία.

Narratur autem &
hoc de Eſdra, quod cum
libri per injuriam po-
puli ac diuturnam capti-
vitatem periſſent, ipſe
illos, cum vir eſſet ho-
neſti ſtudioſus, induſtri-
us & lector, apud ſe o-
mnes cuſtodiverit, &
tandem protulerit, o-
mnibusque tradiderit
atque ita ſervaverit.

Leontius Byzantinus de sectis p. 428.

Ὁ ᾧ Ἐσδρας ἐλθὼν εἰς
τὰ ἱεροσόλυμα, καὶ εὐρὼν
ὅτι παντὰ τὰ βιβλία
ἦσαν καυθέντα ἥνικα
ἤχμαλωτίσθησαν, ἀπὸ
μνήμης λέγεται συγγρά-
ψασθαι τὰ κατὰ βιβλία
ἅπαντα ἐν τοῖς ἄνω ἀπηριθ-
μησάμεθα.

Esdras cum Hieroso-
lyma venisset, omnes-
que libros sacros id
temporis quo in capti-
vitatem abducti fue-
rant, reperisset exustos,
ex memoria depromptos
illos XXII. libros quos
supra recensuimus, in
litteras retulisse perhi-
betur.

Psalms ab Esdra post captivitatem in unum li-
brum collectos scribit præter alios Hilarius præf.
Psalms: atque Euthymius p. 183. οἱ μὲν δὲ εἶπον
Ἐσδραν, οἱ δὲ Ἐζεκίαν συναγαγεῖν τὰς ψαλμοὺς.
*Sunt qui Esdram, & alii qui Ezechiam * dicant Psal-*
mos in unum collegisse. Adde p. 187. seq. in Variis
sacris Stephani le Moyne.

CCXXXV. Esdras auctor litterarum
Hebraicarum, punctorumque vocalium &
Masoræ. Divisionis librorum sacrorum
in capita & versus.

S Hieronymus in prologo galeato sive præf. in
libros Regum, *Certum est, inquit, Esdram scri-*
bam Legisque Doctorem post captam Hierosolyman
& instaurationem templi sub Zorobabel, alias litteras repe-
risset

* Confer supra p. 913. 914.

*risse quibus nunc utimur, cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Ebraeorum characteres fuerint. Idem affirmant Talmudici in Sanhedrin c. 2. ut alia Judæorum & Christianorum testimonia omittam quæ produxere Lud. Cappellus de antiquis Hebræorum literis Amst. 1645. 12. & Jo. Eberhard Brunsmannus in diss. ejusdem argumenti Helmst. 1675. §. 15. seq. Minime tamen certum illud esse probarunt Fullerus IV. 4. Misc. Jo. Buxtorfius contra Capellum, Steph. Morinus in Exercitationibus de lingua primæva, Ultraj. 1694. 4. atque singularibus diatribis demonstrare polliciti sunt viri doctissimi Ezech. Spanhemius * & Jo. Toynardus. ***

Similiter perincertum est punctorum vocalium vel Masoræ auctorem fuisse Esdram, quod oppugnat Natalis Alexander in Historia Ecclesiastica Vet. Test. ætate VI. pag. 340. seq. edit. in fol.

Adversus eos qui distinctionem Pentateuchi & librorum Prophetarum in capita & versiculos ad Esdram referunt, disputat Bartoloccius T. IV. Bibl. Rabbiniçæ p. 186. seq.

Dddd 5

CCXXXVI.

* Ez. Spanhem. de præstantia & usu numeralium p. 64. & 67. edit. Amst.

** Vide Bibliothecam Universalem T. XXI. parte 2. p. 131.

CCXXXVI. Esdræ Apocalypsis, καλαν-
δολόγιον, Somnium, Visio &c.

Esdra Apocalypsin memorat Nicephorus Homologeta in loco quem attuli in Codice Apocrypho Novi Test. p. 952. Nescio sitne illa revelatio Esdræ Prophetæ, quæ exstare traditur in Catalogo MSS Angliæ T. 2. num. 3633. Lambecius lib. VI. p. 118. testatur MS. in Bibl. Vindobonensi servari Ἐσδρά & προφήτα περὶ τῶν ἐπιβαρύνων ἡμερῶν τῶν δώδεκα μηνῶν. *Esdra Prophecia de gravibus sive infauſtis diebus duodecim mensium.* Ejusdem furfuris scriptum cum βροντολογία Δαβὶδ & προφήτα, quod in Codice MS. 945. Regis Christianissimi exstare refert Cangius: vel cum altero itidem Esdræ supposito quod memorat idem Lambecius VII. p. 240. ἀγαθαὶ ἡμέραι αἷς ἐδείξεν ὁ Θεὸς τῷ Ἐσδρά τῷ ἱερεῖ. *Fausti dies quos Esdra sacerdoti monstravit Deus.* Vel quale Anglica lingua refertur in Catalogo MSS. Angliæ T. 2. num. 8912. *the vision Esdras is Prophet bid of God, how he should know and teach the Childern of Israel the four quarters of the year, and how all the year is ruled by the First day of January, if it fall on Sunday, Munday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday or Saturday. Of good and evil daies &c.* Omitto Esdræ somnium & vaticinium de fatis Monarchiæ Romanæ, quod recens confictum & a Romanis inquisitoribus inter damnatas scripturas relatum explodit Sixtus Senensis.

CCXXXVII. Bibliotheca sacra a NEEMIA instaurata. Ἀναγραφαὶ & ὑπομνηματισμοί.

2. Maccabæor. 11. 13.

Εξηγῆντο ὃ καὶ ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς a) καὶ ἐν τοῖς ὑπομνηματισμοῖς τοῖς κατὰ τὸν Νεεμίαν τὰ αὐτὰ, καὶ ὡς καταβαλλόμεθα βιβλιοθή-

Inferebantur in descriptionibus a) & commentariis Nehemiz hæc eadem: & ut construens Bibliothecam b) congregavit de

κεν

a) Hæ ἀναγραφαὶ sive Annales dubium num & ipsi referri debeant ad Neemiam, perinde ut ὑπομνηματισμοὶ sive Commentarii diurnorum, qui illis iunguntur. Certe sunt illæ ipse ἀναγραφαὶ quæ 2. Maccab. 2. 1. in vulgata versione latina perperam dicuntur *descriptions Jeremia*, cum ibi in Græco simpliciter memorentur ἀναγραφαὶ h. e. publici Annales, & tantum ex illis referatur aliquid de igne sacro à Jeremia abscondito.

b) Bibliothecam sacrorum voluminum in templo Hierosolymitano dedicatam innuit, in qua (præter Legem) libri Historici, Prophetæ majores & minores, & Psalmi, quos ab Esdra vel Ezechia collectos tradunt multi veteres, ut Euthymius præf. Psalmos p. 187. ὕστερον ὃ πρὸς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν παρδάσας εἴτε Ἐσδρας εἴτε Ἐζεκίας, καὶ ἔκ αἰθρόως ἀλλὰ καθ' ἵνα τῶν ἀναλεγόμεθα πρὸς τὸν χρόνον τ' εὐρήσεως ἐκάστη καὶ τὴν φανομένην τάξιν ἐπέθηκεν, & καθ' ὅς ἐλέχ-

καὶ ἐπισυνήγαγε τὰ πρὸς
τῶν βασιλέων καὶ Προφη-
τῶν καὶ τὰ ἔξ Δαυὶδ, καὶ
ἐπιστολὰς βασιλέων πρὸς
ἀναθεμάτων. ὧσαύτως ὃ
καὶ ἴδους τὰ διὰ πεπρω-
κότα διὰ τὸν πόλεμον τὸν
γεγονότα ἡμῖν ἐπισυνήγα-
γε πάντα, καὶ ἔστι παρ
ἡμῖν.

Regibus libros & Pro-
phetarum & David, &
Epistolas Regum de do-
nariis. Similiter & Judas
ea quæ deciderant per
bellum quod nobis ac-
ciderat, congregavit
omnia, & sunt apud
nos.

CCXXXVIII. ΠΤΟΛΕΜΑΪΚΑ.

IN Synopsi Scripturæ quæ legitur inter S. Atha-
nasilii opera, libris ἀντιλεγομένοις Veteris Te-
stamenti accensentur Sapientia Salomonis, Sa-
pientie Jesu Sirach, Esther, Judith, Tobiti, &
μακκαβαϊκὰ βιβλία δ' & proximo deinde loco Πτο-
λεμαϊκὰ, tum Psalmi & ᾠδαὶ Salomonis & Sufan-
næ Historia. De Psalmis Salomonis cæterisque
monumentis jam dixi, & res satis nota, sed per
Πτολεμαϊκὰ, minus constat quale scriptum deno-
tetur. Existimo autem hoc nomine signari li-
brum qualis extat adhuc in quibusdam Bibliothec-
is Hebraice, ut in Regia Berolinensi, sub Ptole-
mæi nomine de rebus Alexandri Magni פס
תולת

ἐλέχθησαν χρόνους, ἀλλὰ καὶ ὃς εὐρέθησαν.
*Postea colligendis illis intentus sive Esdras sive Ezebias
non simul sed paulatim singulos reperit, & pro tempore quo
quosque invenisset, non quo compositi fuissent, disposuit.
Confer quæ de illa sacra Neemæ Bibliotheca, cujus ex hoc
Maccabaicorum loco etiam apud Syncellum p. 249. men-
tio, notat Rich. Simon responsione ad judicia Theologo-
rum Hollandiæ p. 106. seq.*

תולדות אלכסנדרוס quem edere volebat cum versione sua Sebast. Godfridus Starckius ὁ μακαρίτης, superiore anno 1712. Berolini denatus. Ejusmodi scriptum legit etiam & totum prope libro suo secundo inseruit † Josephus Gorionides, neque multum diversi generis fuit quod auctor Synopseos Scripturæ olim vidit Græce ex Hebraico versum, sub titulo Πτολεμαϊκῶν.

CCXXXIX Ben Siræ sententiæ.

DE his nolo repetere quæ dixi lib. 3. Bibliothecæ Græcæ cap 29.

CCXL. מגלת אנטיוכים.

*Volamen sive * Historia Antiochi Epiphanis, ex Hebraico latine versa a Julio Bartoloccio de Celleno.*

† **E**T factum est in diebus *Antiochi* Regis Græcorum: Rex magnus & fortis, eratque potens

† Vide Gorionidem ex interpretatione V. C. Jo. Gagnerii latine Oxonii editum, ubi librum de Alexandro quem MS in Bibl. Bodlejana latine reperit, cum Gorionide per singulas paginas confert. Habetur etiam in eadem & in aliis item Europæ Bibliothecis Græce, & specimen longiusculum atque initium ex Codice MS. Bibliothecæ Lugd. Bat. edidit Abr. Berkelius ad Stephanum Byz. p. 237. 238.

* Hic libellus, in quo diversa quedam a libris Maccabæorum leguntur, Hebraice exstat in *מגילת* Hispanico atque aliis quibusdam editionibus precum Judaicarum, post ritum celebrandi *חג הנבוכד* sive Eneniorum festum, in quo a Judæis legitur

potens in dominatione sua, & omnes Reges obediabant ei. Ipse subegit provincias multas, & Reges potentes: vastavit palatio eorum, & templa succendit igni hominesque in carcerem conclusit. Ipse ædificavit civitatem magnam in litore maris, ut esset ei habitatio regia, vocavitque nomen ejus de nomine suo **אנטיוכיא** *Antiochiam*. Bagris etiam Prorex ædificavit Civitatem aliam e regione Antiochiæ, & vocavit eam **בגריס** *Bagris* juxta nomen suum, ejus nomen remanet usque in hodiernum diem. In anno vigesimo tertio regni ejus, ipse est annus ducentessimus tertius decimus ab ædificatione domus DEI, posuit facies suas ut ascenderet Jerosolymam, & respondit aitque Principibus suis: Nonne scitis quod populus Judæorum, qui est Jerosolymis, est contra nos? Diis nostris non sacrificant, Legem nostram non servant, statuta Regis derelinquunt, ut faciant Legem suam. Etiam sperant aliquando frangere Reges & Principes. Et dicunt, quando regnabit super nos Rex noster, dominabimur in mari & in arida, totus mundus dabitur in manus nostras. Non est honor Regni ista relinquere super faciem humi. Nunc venite & cadere faciemus ab eis fœdus quod excisum est cum eis, scilicet Sabbatum, Calendas & circumcisionem.

II. Et

legitur. Inde recudi curavit Bortoloccius T. I. Bibl. Rabinicæ p. 383. cum versione sua & notis. De hoc ipso scripto jam dictum supra p. 441 ubi Chaldaici Codicis MS. mentionem ex Wagenseilio feci, cum cujus latina versio illa exstat in Bibliotheca Amplissimi Senatus Lipsiensis, una cum alia ejusdem argumenti Historia Hebraice descripta e Codice Colbertino.

II. Et placuit verbum in oculis Principum, & in oculis totius exercitus illius. Ea ipsa hora surrexit Antiochus Rex, & misit *Nicanorem* Proregem cum exercitu magno & populo multo, & venit ad urbem Judæ, in Jerusalem, & interfecit in ea plurimos, & ædificavit Aram (*Idolorum*) in sanctuario, in loco in quo DEus Israel dixerat servis suis Prophetis: ibi habitare faciam Divinitatem meam in æternum. In eo loco mactaverunt iuvenem, & induxerunt sanguinem ejus in atrium Sanctitatis.

III. His ita peractis, cumque hæc audivisset *Joannes* filius *Mathatiae*, Sacerdos magnus, repletus est ira & furore, & splendor vultus ejus immutatus est. Et consilium iniit in corde suo, quid sibi in hoc casu agendum esset. Tunc *Joannes* filius *Mathatiae* fecit sibi gladium duorum palmorum unius spithamæ in longitudine, & alterius in latitudine, & occuluit pallio. Venit itaque *Jerosolymam*, & stetit in porta Regis, vocavitque ostiarios, & dixit ad eos: Ego sum *Joannes* filius *Mathatiae*, veni ut ingrediar coram *Nicanore*. Tunc ingressi sunt janitores & custodes, dixeruntque ei: Sacerdos magnus Judæorum stat ad ostium. Et respondit *Nicanor*, dixitque eis: Ingrediatur. Tunc *Joannes* venit coram *Nicanore*.

IV. Respondit *Nicanor* & dixit *Joanni*: Tu es unus ex rebellibus qui rebellaverunt contra Regem, & nolunt pacem reddere regno meo? Respondit *Joannes* coram *Nicanore*, & dixit: Domine mi, ego ipse nunc veni coram Te, ut faciam quæcunque volueris. Respondit *Nicanor* & dixit
Joan-

Joanni : Si voluntatem meam facere volueris , accipe nunc suem , & mactato illam super aram (idolorum ,) & indueris vestimentis regiis , & equitabis super equum Regis , & eris tanquam unus ex dilectis ejus. Cum autem hæc audivisset Joannes , respondit ei : Domine mi , timeo ego filios Israelis , ne forte audiant hæc & lapident me. Nunc egrediantur omnes a facie tua , ut nesciant quid ego facturum sim. Tunc jussit Nicanor egredi omnes. Elevavit Joannes filius Mathatiae oculos suos in cælum , & aptavit orationem suam coram Deo suo , & dixit : Deus meus & Deus Patrum meorum Abrahami , Isaaci & Jacobi , & sic subjunxit : Quæso ne tradas me in manum incircumcisi istius , ut eat & laudet in domo *Dagbon* Dei sui , & dicat : Deus meus tradidit illum in manus meas. Ea hora insiliens tribus gresibus super illum , & infixit gladium in cor ejus , & projecit illum vulneratum in atrium Templi coram Deo cælorum. Respondit Joannes & dixit : Deus mi , ne imputes mihi in peccatum , quia modo occidi eum in sanctuario , ne omnes populos , qui cum eo venerant , irritaret contra Judæos & Jerusalem. Tunc exiit Joannes filius Mathatiae in die illa , & pugnavit contra populos , & occidit eos occisione magna. Numerus interfectorum qui interfecti sunt in die illa , septingenta millia , & septuaginta duo millia inter se cæsi sunt. In redeundo ædificavit columnam ob nomen ejus , & vocavit eam מִמֶּתְּ הַחַבְּזָאכִים *Mimmetb habbazakim* OB MORTEM FORTIUM.

V. Et factum est cum audisset Antiochus Rex,
quod

quod occisus esset Nicanor Prorex, angustia nimia fuit illi, & misit ut ad eum veniret *Bagris* impius, qui errare fecerat populum suum. Et respondit Antiochus & dixit ad Bagridem: Nonne nosti aut non audivisti ea quæ fecerunt mihi filii Israel? Interfecerunt exercitum meum, deprædati sunt castra mea, & Principes meos. Nunc super substantias vestras & super domos vestras ipsi fiduciam habent. Venite & ascendamus, & auferamus ab eis fœdus quod pepigit cum eis DEus cœlorum, Sabbatum, Neomeniam & Circumcisionem. Tunc Bagris & omnis acies ejus venerunt in Jerusalem, & interfecerunt in ea interfectione multa, & decrevit in ea decretum perfectum, stabile, contra Sabbatum, Neomeniam & Circumcisionem. Hoc factum est secundum quod locutus fuerat Rex: absconderunt se, invenerunt virum qui circumciderat filium suum, adduxerunt virum, & matrem ejus, & projecerunt eos coram infantulo. Mulier quoque quæ post mortem viri sui octavo die circumciderat puerum, cum eo deiecit se de muro Jerusalem, respondensq; dixit: Tibi dicimus, Bagris impie, fœdus Patrum nostrorum non intermitteremus, Sabbatum, Calendæ & Circumcisio a filiis filiorum nostrorum non recedent. Et projecit filium suum in terram corruitque post ipsum, & ambo mortui sunt. Multi alii de filiis Israel idem fecerunt in diebus illis, & non mutaverunt fœdus Patrum suorum.

VI. In tempore illo dixerunt filii Israel unus ad alterum: Eamus & habitemus in spelunca, ne forte profanemus diem Sabbati. Relatum est hoc

coram Bagride. Tunc Bagris impius misit prædones, qui venerunt & steterunt ad introitum speluncæ, dixeruntque: O Judæi, egredimini, venite, manducate panem nostrum & bibite de vino nostro, & facite opera nostra. Responderunt filii Israel & dixerunt ad invicem: Domini memores sumus, qui præcepit nobis in monte Sinai, *Sex diebus operaberis, & in die septimo quiesces.* Nunc præstat nobis mori in spelunca, quam profanare Sabbati diem. Cum autem vidissent nolle Judæos ad se venire, tulerunt ligna, eisqve appositis ad ostium speluncæ, igni combusserunt, mortuique sunt virorum atqve mulierum circiter mille.

VII. Post hæc egressi sunt filii Mathatiz Joannes & quatuor fratres ejus, & pugnaverunt contra populos, & interfecerunt plurimos, quia speraverunt in Domino DEO cælorum. Tunc Bagris impius ingreditur in naviculam & fugit ad Antiochum Regem, & cum eo alii qui secum evaserant ex prælio. Respondit autem Bagris & dixit Antiocho Regi: O Rex, statue præceptum, ut auferatur a Judæis Sabbatum, Calendæ & Circumcisio: fraus magna & inobedientia in eis est. Quod si omnes populi, nationes & linguæ pugnaverint contra eos, non poterunt contra quinque filios Mathatiz. Isti fortiores Leonibus sunt, Aquilis agiliores, Ursis promptiores. Nunc autem Rex, placeat tibi consilium meum, ne pugnes contra paucos viros: quod si pugnaveris, pudore afficeris coram omnibus Regibus. Idcirco scribe, & mitte Epistolas per omnes provincias regni tui, ut veniant

veniant principes exercituum, neque ex eis remaneat quisquam, elephantes quoque induti loricis cum eis veniant.

VIII. Iterum surrexit Bagris impius, & venit in Jerusalem, scidit murum, evulsi adytum, & fregit ex sanctuario tres portas disruptas, lapidesque plurimos (*sanctuarii*) in pulverem comminuit. Cogitaverat in corde suo, atque dicebat: Nunc prevalere in me non poterunt, quin exercitum multum habeo, & manum validam. At Deus cœli non putavit hoc. Cumque hæc audivissent quinque filii Mathatæ, surrexerunt, & venerunt in *Masspha Galaad*, ubi erat residuum (*refugium*) domus Israel in diebus Saulis propheta, jejunium indixerunt, sederunt in pulvere, ut quærerent miserationes coram Deo cœlorum. Tunc cecidit in core eorum consilium bonum. Judas primogenitus, Simeon secundus, tertius Joannes: quartus Jonathan, quintus Eleazar. Benedixit eis Pater eorum & ait: Judas, celebrabo te sicut Judam filium Jacobi, qui assimilatus est Leoni. Simeon fili mi, celebrabo te sicut Simeonem filium Jacobi qui occidit habitatores Sichem. Jonathan fili mi, celebrabo te sicut Jonathanem filium Saulis, qui Philistæos occidit. Eleazar fili mi, celebrabo te sicut Phineem filium Eleazaris, qui Zelatus est pro Deo suo, & liberavit filios Israel. Contra hunc (*Bagridem*) exierunt quinque filii Mathatæ eodem die, & pugnaverunt contra populos, & occiderunt ex eis occisione multa, & occisus est (*etiam*) Judas.

IX. Ea hora cum vidissent filii Mathatæ quod occisus esset Judas, reversi sunt, & venerunt ad

Patrem suum, qui dixit eis: cur reversi estis? Responderunt atque dixerunt: Quia interfectus est frater noster, qui omnibus nobis præstantior erat. Respondit *Mathathias* Pater eorum, & dixit: Ego egrediar vobiscum, & præliabor contra populos, ne forte pereat domus Israel, & vos turbabimini pro fratribus vestris. Et egressus est *Mathathias* in die illa cum filiis suis, & pugnaverunt contra populos. Et DEUS cœli dedit omnes potentes virtute in manum suam, & occidit ex eis occisione prægrandi omnem apprehendentem gladium, omnem tendentem arcum, Principes exercitus primarios, non relictum fuit ex eis residuum: & fugerunt reliqui populi in urbes maritimas. *Eleazar* autem occupatus erat in occisione elephantum, & immersus est in fimo elephantum. Cum autem quæssivissent illum, invenerunt eum immersum in stercore elephantum.

X. Et lætati sunt filii Israel, quod traditi essent inimici eorum in manus suas, quosdam ex eis combusserunt igni, alios extinxerunt gladio, reliquos suspenderunt ligno. *Bagris* autem impium qui populum suum (sc. DEI) errare fecerat, Israelitæ combusserunt. Tunc *Antiochus* cum audisset quod interfectus esset *Bagris* impius & omnes principes exercitus qui erant cum eo, ingressus in scapham fugit in provinciam maritimam. Omnis locus quo erat venturus, rebellabat in eum: & vocabant eum *הבורח* *Habboreach*, FUGIENTEM. Post hæc venerunt *בני השמוני* *filii Hassamoni* in domum sanctuarii, & ædificaverunt portas confractas, & clauferunt ru-

ptu-

pturas, mundaverunt atrium a cadaveribus & ab immuditiis, quæsierunt oleum olivæ purum ad accendendum candelabrum, & non invenerunt nisi tantum lecythum (*olei*) obsignatum annulo Sacerdotis magni, & cognoverunt quod esset oleum mundum, sed in eo non erat nisi tantum quantum sufficere poterat per unicum diem. Sed DEUS cœli qui inhabitare fecit nomen ejus, dedit benedictionem, & accenderunt (*lucernas*) ex eo per octo dies. Ideo statuerunt filii Hassamonæi statutum & decretum rectum, & filii Israel cum eis pariter, ut agantur octo diebus istis dies convivii & lætitiæ, sicut in cæteris solemnitatibus descriptis in Lege, & ut accendantur in eis lucernæ ad docendum, quod fecerit eis DEUS victorias. Et idcirco prohibitum est de his plangere, aut decernere Jejunium & afflictionem, exceptis illis, quæ olim in usum erant. Et oraverunt coram DEO suo. Verum Hassamonæi & filii ejus & fratres eorum non decreverunt in eis, ut cessarent omnino ab operibus servilibus: & a tempore illo non fuit amplius ibi Regnum Græcorum. Et acceptarunt Regnum Hassamonæorum & filii filiorum ipsorum a tempore hoc, usque ad desolationem domus DEI per CCVI. annos. Hinc est quod filii Israel a die illo in omnibus transmigrationibus suis custodiunt dies istos, & vocant eos dies dies Convivii & lætitiæ, dum legunt הלל גמור *Hallel Gamur* laudem perfectam (Psal. CXIII. seq.) & hoc a quinta & vigesima (*die*) mensis כסלו *Casleu* (*Novembris*) usque ad tertiam diem mensis טבת *Teyeth* (*Decembris*.) Dies autem istos statuerunt

runt & receperunt super se, super filios suos & super filios filiorum suorum usque in æternum Sacerdotes & Levitæ & etiam Doctores qui fuerunt in domo sanctificationis, & non recesserunt a semine nostro ex nunc & usque in sæculum. Deus qui fecit cum eis miraculum & mirabile, faciat nobiscum miracula & mirabilia, & firmum sit in nobis illud quod scriptum est Hos. II, 15. *Juxta diem egressionis tue de terra Ægypti*, videre fac nos mirabilia. Amen.

F I N I S.

INDEX

INDEX DICTORUM S. SCRIPTURÆ.

INDEX DICTORUM S. SCRIPTURÆ.

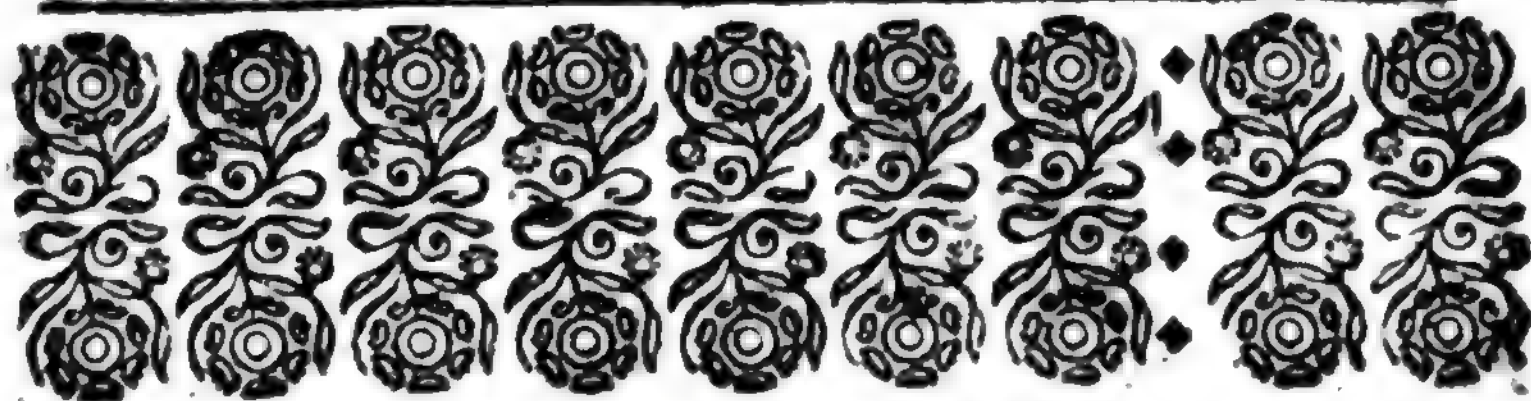
GENES.			XLIV.	5.	785.
I	3.	p. 40.	EXOD.		
II.	19.	3.	XXII.	20.	864.
III.	21.	78.	XXXIV.	29. 30.	866.
IV	7.	104.	LEVIT.		
—	13.	117.	XII.		15.
—	15.	114.	XV.	19.	15.
—	23.	121. & 123.	NUM.		
—	26.	158.	XI.	26.	801.
V.	1.	10.	XIII.	17.	889.
VI.	2.	172.	XXI.	33.	800.
—	9.	263.	XXIV.	17.	808.
X.	21.	308.	XXV.	1.	808.
XI	26.	336.	DEUTER.		
—	28. 31.	344.	IX.	21.	864.
XIII.	18.	417.	XXVIII.	66.	1152.
XV.	7.	344. 350.	JOS.		
XVIII.	1.	417.	XVIII.	8.	874.
XIX.	26.	432.	SAM.		
—	33. 35.	450.	I. Sam. X.	25.	895.
XXI.	33.	417.	JES.		
XXII.	9.	89.	XIV.	19.	984.
XXVIII.	11.	90.	EZECH.		
—	18.	440.	XXIX.	3.	983.
XXX.	37.	436.	MICH.		
XXXIX.	1.	774.	VI.	5.	808.
XLI.	45.	786.			MA.

INDEX DICTORUM S. SCRIPTURÆ.

MALACH.			VII.	4.	336.
I.	13.	578.	—	22.	827.
JOB.			XV.	20.	269.
I.	15.	792.	ROM.		
XVIII.	10.	79.	V.	12.	70.
XXXIII.	29.	72.	COR.		
PSALM.			1. Cor. II.	9.	1072.
LXIX.	32.	20.	—	V. 7.	1152.
LXXV.	9.	8.	—	VI. 3.	170.
LXXXVIII. & LXXXIX.			2. Cor. III.	7.	867.
		904.	GALAT.		
XCII.		19.	V.	6.	838.
XCVI.		1152.	VI.	15.	838.
CLI. Davidi suppositus.			EPHES.		
		905.	V.	14.	1074. 1105.
PROVERB.			TIM.		
XXIV.	32.	1061. not.	2. Tim. III.	8.	816.
CHRON.			HEBR.		
2. Chron. XXI. 12. p. 1075.			I.	2.	188.
2. MACCAB. 2. 13. 1163.			VII.	1.	329.
MATTH.			—	3.	327.
II. v. ult.		1102.	XII.	21.	848.
XII.	27.	1036.	PET.		
XVII.	10.	1075.	1. Pet. III.	19.	1107.
XXVIII.	9.	1105.	2. Pet. II.	15.	808.
LUC.			JUD.		
III.	36.	310.	6.		192.
XVI.	25.	424.	9.		839. 841.
—	22.	426.			
ACT.					
II.	29.	1068. not.			

INDEX.

INDEX RERUM.

INDEX RERUM.

A.

- A** Aron Isaacius. 1037. not.
 Abdat Hareth, Adami fil. 131.
 Abdemonus Tyrius. 1028.
 Abelis & Caini colloqvium. 104, lib. de virtutibus
 plantarum &c. v. Indic. Capp. Nomen Abe-
 lis. 114. not, & 134. per ejus sangvinem jura-
 tum. 227.
 Abelonii. 134.
 Abeſta liber Abrahamo a Perfis tributus. 350.
 Abigail Prophetiſſa. 89.
 Abrahami nomen. 355. & 419. not. idololatra
327. not. inventor literarum, 341. &c. v. Indi-
 cem capp. cur vocatus 77N 368.
 Ἀγροια habitus errandi, 987.
 Achitophel Davidis præceptor. 1012.
 Adamianiſo. Coadamite 52. præadamite 51.
 Adamus: nomen ejus. 49. inventor literarum. 1.
 impositio nominum. 3. Apoſtolus Lunæ. 6.
 liber generationum 10. Apocalypſis. 11. Vita.
12. 853. Pſalmi 21. Jezira. 29. Raziel. 26. Testa-
 mentum 35. &c. v. Indic. capp. altare. 89.
 De Adamo & rebus ejus varii Scriptores.
48. veſtes. 34. 54. 78. reliqvæ 53. 63. v. c.
 de Adamo androgyno, pœnitentia ejus
 Eeee 5 scriptis,

INDEX.

- scriptis, sepultura, salute: Reliquiarum v. c. gle-
ba terrarum, tunicis pelliceis, vestigiis pedum, se-
pulchro, baculo, arbore & arboreto, pomis,
numis &c. p. [53. sq. 63. sq.](#)
- Adami filiarum [125.](#) liberi multi. [66.](#) filius Rocail. [130.](#)
an duo Adami a Deo creati. [52.](#)
- Adjuratio dæmonum Salomonis. [1633.](#)
adjurationes Judæorum. [1036. not.](#)
- Adna, mater Abrahami. [345.](#)
- Adriani Isagoge in S. Scripturam. [1115.](#)
- Adris Enoch. [217.](#)
- Ægyptii habent semina doctrinæ Abrahamiticæ,
[405.](#)
- Æman & Æthan. [1033. not.](#)
- Ænigmata Salomonis & Hiram. [1026.](#)
- Æsar Etrusca lingua Deus. [148. not.](#)
- De Agricultura scripsit Noachus. [265.](#)
- Akibæ liber Jezira. [384.](#)
- Alchymia Adami. [32.](#) Chami. [301. 304.](#) Moïsis [864.](#)
Mirjam. [869.](#)
- Alphabetum: vid. literarum.
- Alphabeta [varia. 1017.](#)
- Altare Adami. [89.](#)
- Amadeus Lusitanus. [21.](#)
- Amentiarum bonitas a Davide laudata. [1002.](#)
- Ananias, Asarias & Misael liber de jejunio. [1117.](#)
- Ἀναβατικὸν Jesaiæ [1086.](#)
- Ἀνάβασις & ἀνάληψις Moïsis idem liber [839.](#)
- Ancus, Henoch. [133.](#)
- Androgynus Adam. [48.](#)
- Angeli propter mulierum amorem de cælo
lapsi. [172.](#) Patriarcharum præceptores. [4.](#)
Sethi.

RERUM.

- Sethi 141, Abrahami 301. 401. Jacobi 435.
Mosis. 837. 861. &c. 863.
Anima Adami in alios deleta. 72.
Animantium nomina ab Adamo. 2.
Annacus non est Enoch 217.
Anni ratio a Setho. 151. Noacho. 263. Semo. 285.
Abrahamo. 379.
Annulus Salomonis. 1054.
Anobret an Abrahamus? 420.
Antediluvianorum descriptio 229.
Antiochi Epiphanis Historia. 1165.
Απατορες & ἀμήτορες qui dicti Græcis & Latinis;
337.
Apocalypsis Adami. II. Abrahami, 401. Mosis
838. Eliaz. 1072.
Apollonius Molo. 365. not.
Apostolus Lunæ Adamus. 5.
Archangeli quatuor in primis celebres. 187.
Aries, machina militaris. 978.
Arisisa, uxor Japheth. 277.
Aristoteles Salomonis plagiararius. 1019.
Arithmetica Abrahami. 350.
Asmodus dæmon a Salomone ligatus. 1040.
Aschmedai Rex dæmoniorum. 1061.
Assenath filia Potipharis historia. 774.
Astaroth mater Melchisedeci. 328.
Astra a Setho appellata. 151.
Astrologia Abrahami scriptum. 380. Astrologiæ
Auctor Chamus. 297.
Astronomia Sethi. 152. Abrahami. 350. Enochi.
203. 363. Cainanis. 309.
Asuama Adami filia. 129.

INDEX

Atheus quo argumento a Mose convictus. [836.](#)

Atlas Enoch [217.](#)

Auspicia Abrahamæ. [421.](#)

Azar Abrahamæ pater. [345.](#)

Azariæ, Ananiæ & Misael scriptum de jejunio. [1117.](#)

Azonaces Persarum, Noachus. [261.](#)

Azura, Adami filia. [129.](#)

B.

Bacchi Orgia Evam memorantia si Diis placet. [103.](#)
Bacchus Noachus? [261.](#)

Baculus Adami. [89.](#)

βαῖνυλοι lapides. [440.](#)

Barjesus s. Etymas Magus. [112.](#)

Baruchi scriptum diversum ab eo, quod habemus
[1116.](#)

Barthenus seu potius *Baib Enos*, Noæ conjux. [272.](#)
& [274.](#)

Basarus fil. Jobi. [798.](#)

Benjamini Tudelenfis itinerarium qua fide dignum [1068.](#) [1120.](#)

Beor pater Bileami. [808.](#) [812.](#)

Bileam, nomen. [807. not.](#) prophetia. [807.](#) scripta
ab Hebræis ei tributa, [809. vita 810. non](#) est
Laban. [811.](#)

Bosorex [2. Petr. II. 15.](#) [808.](#)

Bosorra mater Josephi. [796.](#)

Brachmanes habent vestigia doctrinæ Abrahami.
[405.](#) eorum de primo homine traditio. [102.](#)

C.

Cath unde dictus? [573.](#)

Caiani hæretici. [138.](#)

Cai-

RERUM.

Cainanis Arphaxadi fil. Astronomia 309.

de Cainane Lucæ III. 36. quid habendum? 310.

Cainan Enosi F. 159.

Caini & Abelis colloquium. 104. peccatum 123.
signum 114. pœnitentia. 115. 117. mensurarum
& ponderum inventor. 117. Nomen. 117. not.
mors. 119. a Lamecho num occisus 121. not.
septem peccata. 123. an Græcorum Caunus?
131.

Cain quo instrumento interfecerit Abelem 861.

Campana Noachi. 241.

Cananæ a Josua pulsi ipsi columnas erexerunt.
892. quo isti fugerint. 893.

Caunus an Cainus? 131.

Chamus: Nomen, 302. not. Prophetia 291. artes
superstitiosæ 294. auctor Magiæ & Astrolo-
giæ 297. Zoroaster 299. Chemiæ reper-
tor 301. 304. Jupiter Ammon, Belus &c. 301.
num Melchisedech. 331.

Charondæ legislatoris numus est Sileni. 867.

Chemia, nominis ratio. 304. conf Alchymia.

Christus quibusdam Melchisedech. 330.

Columna Salis ex uxore Lothi. 432.

Columnæ Sethi 148. Adami. 29. Noachi 264. Jo-
sua. 889.

Constitutiones Mosis, Davidis & Salomonis. 1006.

Cornua Mosis. 866.

Corvus sepeliendi rationem ostendit. 113.

Ctesiphon S. Jacobi Discipulus. 1015.

INDEX.

D.

DE Dæmonibus Salomonis liber. [1042.](#)

Danielis vita & Prophetia Apocrypha. [1124.](#)
interpretatio somniorum. [1130.](#) Prognosticon
lingua Syriaca. [1036.](#) visiones *ibid.*

Daniel quo sensu ex Prophetis excludatur. [897.](#) ubi
[sepultus. 1124.](#)

Daniel martyr sub Licinio passus confunditur cum
Daniele Propheta. [1124.](#)

Davidi tributus Ps [151. 905.](#) *νοθείας* convictus [911.](#)
&c v Indic. capp. Sepulchrum [1063.](#) fabulam
redolet. [1068.](#) not. *βροντολόγιον.* [1161.](#) alia
Davidi adscripta. [1000.](#) seq.

[Deborâ Prophetis. 896.](#)

Dei nomine Seth vocatus. [143.](#)

Delphilim Dorra Judæus. [1010.](#)

Deucalion Noachus. [240.](#)

Deucalionium diluvium idem cum Noachico. *ib.*

Δευτερόω. [490.](#)

Diluvii aquæ [262.](#)

Dina uxor Jobi [791.](#)

Diræ Noachi. [26.](#)

E.

E[Dith uxor Lothi. 431.](#)

Edris Enoch. [217.](#)

Egregori in Henochi lib. fragmento. [179.](#)

Eldad & Modad. [801.](#)

Elias: oraculum de eo prolatum. [1070.](#) de rebus
ejus liber [1071.](#) Apocalypsis. [1072.](#) acta singu-
larum

RERUM.

larum ætatum [1075.](#) epistola ad Joramum Regem. [1075.](#) auctor Eremitarum & Carmelitarum. [1076.](#) Artista. [1077.](#) ante diem extremum venturus. [1077.](#)

Eliz domus traditio de duratione Mundi. [1079.](#)

Elias junior & ejus scripta. [1085.](#)

Emtelai, mater Abrahamæ. [345.](#)

Ennon [filius Jobi. 796.](#)

Enochi nomen. [219.](#) prophetiæ. [160.](#) recentiorum de iis judicia. [199.](#) &c. v. Ind. Capp.

Enochus Edris, Annæus, Atlas. [217.](#)

de eo & ejus scriptis Scriptores. [222.](#)

num Melchisedech. [331.](#)

Enolus an de religione scripserit. [157.](#) nomen : ib.

Epicedium Abrahami. [407.](#)

Eremiticæ vitæ auctor fingitur Elias. [1076.](#)

Esdras ex memoria libros Regum restituisse dicitur. [903.](#) alia de Esdra & scriptis ei tributis. [1145. seq.](#)

[Esther Prophetis. 896.](#)

Ethan & Heman auctores Psalm. [88. & 89. 904.](#)

Evæ Evangelium. [95.](#) varia de ea commenta [97.](#) prophetiarum liber. [102.](#) ejus memoria in Orgiis Bacchi? [102.](#) Nomen. [103.](#) not.

Evangelium [τελειώσεως 95.](#)

Eucharistia, [ἁγία ἁγίων. 566.](#)

Excommunicationis formula ab Enocho. [220.](#)

Ezechielis duo libri [127.](#) quædam dicta ei tributa.

[1119.](#) an Nazaratus Pythagoræ præceptor

[sit. 1126. sepultura ejus. 1120.](#)

Ezechiel Tragicus. [1117.](#)

INDEX.

F.

Fluctus de opprobriis. [986.](#)

Fædus ferire. [422.](#)

Formicarum reguli cum Salomone colloquium
[1041.](#)

G.

DE Gemmis tractatus Salomonis. [1042.](#)

Geneleos Apocrypha quædam Cod. MS. Bi-
bliorum German. præmissa. [36.](#)

Genesis parva. [849.](#) cur *ιωβηλαίων* nomine dicta?
[849.](#) not.

Geneleos sive de filiabus Adæ liber quis? [864.](#)

Geomantiæ auctor [1235.](#) Persis illa vocatur *Ramle*?
ib. Geomanticus annulus Adami [86.](#) Geo-
manticus liber Noachi. [263.](#)

Gerson unde dictus? [572.](#)

Gigantum nomina. [183.](#) not.

Gigantum scriptum a Cainane repertum. [311.](#)

Gleba terræ, ex qua Adam conditus. [53.](#) [73.](#)

Golgatha mons: [in](#) illo cranium Adami. [60.](#) [875.](#)

H.

HAbacuci Apocryphon. [1116.](#)

Haical Noæ conjux. [277.](#)

Hanna Prophetis [896.](#)

Haruspicina Abrahamæ. [421.](#)

Hebraicæ literæ ab Adamo inventæ. [1.](#)

Heman an idem cum Abrahamo. [405.](#)

Heman v. Ethan.

Heraclas, pater Melchisedeci. [328.](#)

Her-

RERUM.

Herbarium Salomonis. [1043.](#)

Hermes Josephus [760.](#)

Hieronymus a S. Fide Judæus conversus [1080.](#)

Hierosolyma, umbilicus terræ. [35.](#)

Hiramus, Tyri Rex. ad eum Salomonis & hujus
ad illum epistolæ [1022.](#) seq.
cum Hieronymo, Historico Ægyptio confu-
sus [1026.](#) not.

Holdam Prophetis. [896.](#)

Homines a Deo plures num simul conditi. [52.](#)

Hominum multitudo quanta? [65.](#)

Hygromantia Salomonis. [1046.](#)

Hoschea prius Josuæ nomen. [889.](#)

I.

Jacobi studia: [435.](#) scripta. [437.](#) inscriptio lapi-
dis in Bethel erecti. [438.](#) auctor precum ve-
spertinarum. ib. Psalmi. [440.](#)

Ildabaoth Gnosticon. [125.](#)

Jambaschar. [4.](#)

Jannes & Mambres. [813.](#) Mosis præceptores & po-
stea adversarii. [814.](#) nomina eorum varie
scribuntur. [816.](#) not. [821.](#) Scriptores de illis.
[825.](#)

Janus Noachus. [250.](#)

Japhetus: nomen. [308.](#) tertius Noæ filius. [308.](#)
not. Japetus, Jopas & Neptunus ibid. &
[309.](#)

Idololatriæ origo. [337.](#) not. de idololatria, Abraha-
mi liber [400.](#)

Jeremias: ex ejus Apocryphis quædam in N. T. al-
legata putantur: [1102.](#) num scripserit quatuor

Ffff

lib.

INDEX.

- libb. Regum [1109](#). Apocrypha de eo narratio-
nes. [1110](#). quomodo interemptus & ubi sepul-
tus. not. sacrum ignem & libros sacros occul-
tasse creditur. [1112](#). de Jeremia Scriptores. [1115](#).
Jesaia visio Apocrypha. [1087](#). [αἰνέσεις](#). [1090](#). col-
loquium cum Rege Hiskia. [1094](#). [ferra](#) disse-
ctus [1088](#). not.
- Jehoram, nomen Melchisedeci proprium. [326](#).
- Jethro, nomina varia. [805](#). propagator traditio-
[nis](#). [806](#).
- Jezira liber Abrahæ [384](#). [seq.](#) Adamo tributus, 2
Ignis sacer a Jeremia absconditus. [1113](#).
- Incendii extinguendi ratio per scutum Davidis
[1008](#).
- Joannes Baptista, Elias [1077](#). not.
- Joachim primo dictus est Moses. [826](#).
- Jobus: uxor ejus Dina [791](#). verba ejus: [16](#). addita-
menta libri Iob. [793](#). nomen [797](#). not. testa-
mentum. [799](#). Jobus & Jobab distincti [797](#).
[Jobus](#) cum filio Basaro ad Syros a DEO missus
[798](#). de ætate & libro Jobi. [800](#). Jobi liber à
Salomone num scriptus. [1056](#).
- Jodar nomen Adami. [42](#).
- Jonithus fil. Noæ [276](#).
- Jopas Japheth. [309](#).
- Jophiel. [4](#).
- Josephus: nomen. [790](#). epp. ad Pharaonem [456](#).
[461](#). [468](#). [474](#). [480](#). [490](#). precatio. [498](#). [555](#).
[761](#). colloquium cum uxore Potipharis. [771](#).
speculum ejus, liber magicus. [785](#). poculum.
[ibid.](#) interpretatio somniorum. [ib.](#) inventor.
mensurarum. [787](#). sepultura. [789](#). obeliscus
[ei positus](#). [790](#): Iose-

RERUM.

Josephus Phœnix, Serapis, Adonis, Tham-
muz, Osiris, Hermes Ægypt. [760.](#) nomen
Pfontomphaneeh. [78.](#)

Josephi Scriptoris Christiani Hypomnesticon. MS.
[901. 912.](#)

Josua: ejus benedictio & preces. [8](#) [1.](#) decreta ejus
& Synedrii. [874.](#) liber Josuæ a Samaritanis
jactatus. [876.](#) illius libri capita: [878.](#) co-
lumnæ illi a Cananæis positæ [889. 892.](#) **Nomen**
ejus prius *Hoschea* [889.](#)

Josua Lurki sive Hieron. S. Fide. [1081.](#)

In Italia an fuerit Noachus? [247.](#) not.

Judæis etiam post tempora Messie male ominati
Rabbini. [580.](#)

Judæorum barbæ aureæ. [864.](#)

Judæorum precatio יְהוָה [8](#) [3.](#) confer Preces.

Judæi non corruperunt Scripturam in odium
Christianorum. [1108.](#)

Jusjurandum per sanguinem Abelis. [227.](#)

Ἰσβηλαῖοι, sive parva [Genesis. 849. not.](#)

K.

Κλοῖος [980.](#)

L.

Lamechus an Cainum interfecerit? [121. 229.](#)

Lapis Philosophicus, liber Salomonis. [1055.](#)

Leges Semi. [288.](#)

Leontizamus Sinensium, Noachus. [260.](#)

Linguarum LXX. periti, [1058.](#)

Ffff [2](#)

Literæ

INDEX.

Literæ inventæ ab Adamo. [1.57.](#) Setho [146.](#) Enocho. [219.](#) Noacho. [264.](#) literæ Chald. ab Abrahamo [341.](#) a Mose [827.](#) a Salomone literæ Syr. & Arab. [1014.](#) Ebraicæ ab Esdra [1160.](#)
 Lothus: de eo fabulosa narratio. [428.](#) nomen [429.](#)
 uxor Edith, filia Plutith. [431.](#)
 Lothi uxor sub Niobe, Proserpina vel Eurydice latere creditur. [432.](#)
 Lutwini poema de vita Adami & Evæ. [850.](#)
 Lux primigenia [40.](#)

M.

M Agia naturalis Noachi. [263.](#)
 Magica scripta Chami. [294.](#) [297.](#) Abrahami [390.](#) Josephi [785.](#) Salomonis [1050.](#)
 Majestatis jura a Samuele descripta. [895.](#)
 Mambres & Jannes: [813.](#)
 Manassæ Regis pœna & precatio pœnitentis. [1100.](#)
 Maria s. Mirjam soror Mosis. [869.](#) liber ejus Chymicus. ib.
 Maria Deipara nata ex Massa quadam Adami præservata. [77.](#)
 Mastiphates dæmoniorum princeps. [861.](#)
 Mathusalæ schola: [224.](#) proverbia & traditiones. nomen. [225.](#) not. an Tithonus. [226.](#)
 Medicus liber [Semi.290.](#) Salomonis. [1043.](#)
 Melchias primo dictus Moses. [830.](#)
 Melchi nepos Regina Salem [212.](#) hujus uxor peperit duos filios, alterum Melchi, alterum Melchisedech. ib.

Mel-

RERUM.

Melchisedeci Psalmi 290. 329. narratio de eo 311. & 322. Pater ejus Sidec vel Melchi 325. etymologia 329. not. Dictus *Jeboram*, patre *Heraclea*, matre *Astaroth* vel *Salatbiel* ortus. 326.

Num Sem : vide *Sem*. Sententiæ duodecim de Melchisedeco. 333.

Melchisedeciani 329.

Mensium nomina ab Abrahamo 379.

—— — nomina Hebraica ibid.

Mensuræ a Caino repertæ 117. a Josepho 787.

Mephiboseth Davidis præceptor. 1012.

Merari unde dictus? 573.

Messæ adventus ob peccata Judæorum non dilatus. 1082. not.

Misaël : v. *Ananias*.

Modad & Eldad liber 801.

Monethon filius Noæ 276.

Moribundorum sermones notabiles 496.

Moses : etymologia 825. nomina varia 826. 830. Sapientia & Philosophia 826. Grammaticus primus 827. solo verbo occidit Ægyptium 828. libri ei tributi 835. argumentum quo convicit Regem Atheum 836. Psalmi 887. Apocalypsis 838. *Ἀναβασις Γ. ἀναλήψις* 839. Sermones mystici 845. 847. testamentum 847. libri a Sethianisei suppositi 847. dicta quædam illi tributa 884. a Gabriele Angelo varia edoctus 863. scripta Chemica 864. Moses cornutus 866. numi. 868. Vide indicem capitum.

Moses Musæus, Bacchus, Hermes, 833.

INDEX.

de vita & morte ejus libri 833.

Chronicon Molaicum quale? 834. not.

Moses junior æqualis Davidis 838.

Mundi duratio ex traditione Adami 33. ex tradit.
Eliæ. 1079.

Myſtici sermones Moſis 847.

N.

N Aaſeni Ophitæ 136.

Nahlat uxor Chami 277.

Namuſa 27.

Nathan Propheta 1011.

Nazaratus an Ezechiel 1120.

Neemiæ Bibliotheca 163.

Neptunus Japheth 309.

Npachi nomen 229. not. prædicatio ad homines
antediluv. 239. ſeq. dictum 99. 240. Deuca-
lion. 240. Uranus, Sol, Ogyges, Janus Oeno-
trius, Proteus, Vertumnus, Vandimon, Xi-
ſuthrus, 249. Puoncuus Sinarum & Oannes
Chaldæorum 254. Leotzitzamus, Azonaces,
Oſiris. Bacchus, Prometheus, Saturnus, 260.
campana ejus 241. precatio in arca ad corpus
Adami 243. Schola 244. Vandimon. 247 an
in Italiam venerit 247. not. miſſus ad Zhoha-
cum Perſarum Regem 262.

Alphabetum ejus, Geomantia, ſcripta alia,
anni ratio 261. teſtamentum. 265. conjuges
ejus 271. filii. ib.

Nurus ejus Sambethe 278.

Noachidarum præcepta VII. 268. præcepta alia. 270.

Noema ſive Naama, Nox uxor 274.

Nomina

RERUM.

Nomina rebus imposita ab Adamo.3. sacra a Phineea explicata 893.

Norea, Adami filia 127. eadem cum Epiphanii *ωρεά* ibid.

Nox conjux 271.

Numi Adami 85. Abrahami 85. 413. Moſis 866. Davidis & Salomonis 1013.

O.

O Annes Chaldaeorum, Noachus 284.

Obeliscus Joſepho poſitus 790.

Oenotrius, Noachus 250.

Ogix Gigantis liber. 799.

Olenu, Judaeorum precatio 871.

Ophitz. 99. not. 136.

ωρεά apud Epiphanium: v. Noria.

Orgia Bacchi *ἐναλζοντα*, an ab Evæ historia deducenda 103.

Osiris, Noachus 261.

P.

P Ammenes 869.

Παραδερματίζεν 982.

Paraphraſium Chaldaicar. xtas 1017.

Patriarcharum trium ſcriptum. 427.

Patriarcharum XII. teſtamenta 496. quis auctor? 499. a Judæo ante C. N. ſcripta, ſed a Chriſtiano interpolata 503. moralibus ſententiis plena 513. num verſio Græca ſit Chryſoſtomi. 515. Latine vertit Rob. Groſſeteſt. 516. varia eorum MSS. & editt. 517. & 758. Teſtamenta ipſa: 519.

INDEX

- Patriarcharum anni dispositi. 749.
 Peliel angelus, præceptor Jacobi. 435.
 Περὶ ὧν λόγος 998.
 Pharaonis somnium morale 441.
 Pharia, filia Pharaonis 831.
 Philosophia Semi. 286.
 Philo non est auctor libri Sapientiae 1018.
 Phineas libro Josuæ quædam addidit. 893. expla-
 natio nominum sacrorum. ibid. putant eun-
 dem cum Elia 894. 1078. num idem cum
 Phœnice. ibid.
 Phœnix an Josephus. 760. an Phineas? 1078.
 Pico de Adam, mons insulæ Ceylon. 30.
 Planetarum virtutes Abel exposuit. 112.
 Plutith Lothi filia. 431.
 Pœnitentia Adami. 20. 58. Caini. 117. Salomonis
 1061. Manassæ. 1100.
 Politica Semi. 287.
 Poma Adami 83.
 Ponderum inventor Cain. 117.
 Potiphar. 722. 774. cum ejus uxore colloquium
 Josephi 771.
 Præadamiticus homo an Melchisedech. 331.
 Præadamitæ: 51.
 Præces matutinæ Judæorum tradi ab Abraha-
 mo: 403. præces pomerid. ab Isaaco. 434. ve-
 spertinæ a Jacobo. 435. præces Josuæ 871. Jo-
 sephi. 761. Henochi, in addendis. Precum li-
 ber Moïsis 835. benedictiones 100. Davidis.
 1010. preces Salomonis. 1045. Esdræ 1146.

RERUM.

- Prognosticon Danielis [1136.](#)
Promethéus Adamus [8.](#) [Noachus 261.](#)
Prophetæ XLVIII. V. T. [896.](#) vel LXXII. p. [898.](#)
Prophetides VII. V. T. [896.](#) vel X. p. [901.](#)
Prophetæ, qui gesta Regum Israelis & Judæ scripserunt [901.](#)
de Prophetis narrationes Apocryphæ [1115.](#)
Prophetiæ Evæ [102.](#) Enochi. [160.](#) Semi [285.](#) Chami. [291.](#) Bileami. [807.](#) Mosis. [837.](#) Danielis. [1124.](#) Propheta Adamus. [7.](#)
Profelyti [justitiæ & domicilii. 268.](#) not.
Protoplastorum nomina *Jodar* & *Yssa.* [42.](#) lapsus fabulose descriptus [43.](#) peccatum quodnam fuerit [101.](#)
Proverbia Mathusalæ. [225.](#)
Prunicos Gnosticorum. [125.](#)
Ptolemaica. [1164.](#)
Psalmi Adami & Evæ. [21.](#) Semi [290.](#) [Melchisedeci. 329.](#) Abrahami. [404.](#) Jacobi [440.](#) Jeremiæ dicitur esse Ps. LXV. [1109.](#) Davidis: v. *David* Salomonis: v. *Salomon.*
Pfontomphanech [786.](#)
Puoncuus Sinarum, Noachus. [254.](#)

R.

- R** Amle, (unde *ράμπλιον*) Persis [Geomantia. 1135.](#)
Resurrectionem mortuorum Abrahamus a Deo didicit. [392.](#)
Ritus Sacerdotalis a Sermo traditus. [284.](#)
Rocail Adami filius, & ejus ultima verba: [130.](#)
Ffff [5](#) Sabæ

INDEX

S.

Sabæ regina, quæ Jobi armenta depopulata est. 792.

Sabæ regina quæstiones Salomoni proposuit. 1031.

Sabæi Christiani S. Joannis, distingvendi a Sabiis Ethnicis. 28. 34.

Sacerdotalis ritus Semi: 284.

Sacras Manichæorum. 99. not.

condidisse hominem creditur, *ibid.*

Salaad filia Reginae Salem 312.

Salathiel mater Melchisedeci. 328.

Salem regina. 312.

Salomonis Psalterium. 914. ejus Codices MSS. 973.
veterum de illo loca. 973. not. num genuini,
975. numi Salomoni inscripti 1013. &c. &c.
v. *Indicem capitum.* Salomonis thronus 1049.
de eo fabulæ Judaicæ 1049. & 1058. num
scripserit librum Jobi. 1056. num fuerit Sce-
pticus. 1057. ejus pœnitentia & salus. 1060.
sq. sepulchrum 1063. Scriptores de Salomo-
ne. 1068.

Sambethe nurus Noachi 278. quid nominis? 282.
not.

Samuelis lib. de jure Majestatis. 895.

Sapientia liber 1018.

Sara prophetis: 896.

Sartorum princeps Enoch. 218.

Saturnus an Noachus? 250.

Save Adami filia. 128.

Scepticus num fuerit Salomo. 1057.

Schema, \precatio Judæorum 404.

RERUM.

Schola Mathulalæ 224. Noachi 244. Semi. 283.
Chami. 306.

Semi scripta & eruditio. 288. non est Melchisedech.
284. not. 329. liber de Medicina 291.

Semo Numen Italiae ex Semo Patriarcha fictum. 287.

Sepeliendi ratio a corvo ostensa 113.

Sepulchra avaritiae causa aperta: 1064. Adami. 59.
74. Davidis & Solom. 1063. 1068 not. Danie-
lis 1124. Iosephi 789. Ezechielis. 120.

Sera Salomonis 1055.

Serapis an Iosephus? 760.

Sethus ab Angelis edoctus 141. cur dictus Deus?
143. Christus. 145. nominis ratio 145. not.
literarum inventor 146. ejus columnæ 148.
&c. v. *Indicem capp.*

Sethiani hæretici. 139.

Σέθας Assyriorum Rex cum Setho non confun-
dendus: 150. not.

Sidus Ægypti F. pater Melchisedeci 325, conditor
Sidonis ib.

Sigilla Salomonis. 1055.

Sinus Abrahæ. 426.

Ben Sira. 1165.

Siriadica terra: 150.

Somniorum interpretatio ab Abrahamo 380. Jo-
sepho 785. Salomone 1055. & Daniele 1030.

Speculum Iosephi liber Magicus 735.

Spiritus S. quibusdam creditus Melchisedech 330.

Spelunca Adami 86.

Stella in ortu Messiae apparitura ex prædictione
Sethi. 153.

Suron i. e. Hiram Tyri Rex 1022.

Syriaca versio vetus Bibliorum. 795. 1016.

Tabu-

INDEX.

T.

- T** Abulæ cœli? [551. seq.](#)
Templa a Josepho condita [789.](#)
Testamentum Adami [35.](#) Noachi. [263.](#) Abrahama-
mi. [417.](#) Jobi. [799.](#) Mosi. [847.](#) Salomonis.
[1047.](#)
Thabris, uxor Mosi. [834. not.](#)
Tharæ duo, alter pater, alter avus Abrahami. [335.](#)
Thara Astronomus [336. idola](#) ejus ab Abrahama-
mo combusta. [336.](#)
Tharbe, Regis Æthiop. filia. [821.](#)
Thermutis filia Pharaonis. [831.](#)
Thetiri, Noæ [uxor. 275.](#)
Thronus Salomonis. v. Salomon.
Tithea Noæ [uxor. 275. 276.](#)
Tithonus an [Mathufala, 226.](#)
Tubal Noæ fil. [277.](#)
Tunicæ pellicæ Adami. [54. 78.](#)

V.

- V** Adimon Noachus. [247.](#)
Vaphres Rex Ægypti: ad eum Salomonis epi-
stola [1020. &](#) hujus ad ipsum responsoria. [1021.](#)
Vestigia pedum Adami in monte insulæ Ceylon.
[55.](#) Christi in monte oliveti. [57.](#)
Vita cœlestis sub convivii imagine adumbrata.
[425. not.](#)
Unus (𐤅𐤍𐤏) cur dictus Abraham. [368.](#)
Vranus Noachus. [250.](#)
Uriel Angelus. [768.](#)

RERUM.

X.

Xisuthrus Noachus. [250.](#)

Z.

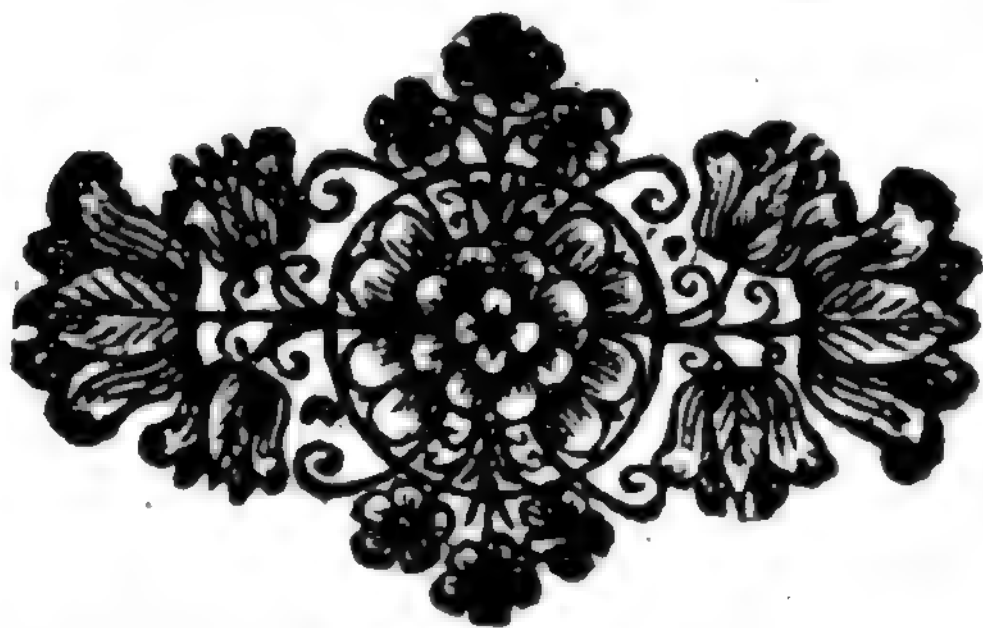
ZAre [pater Jobi. 796.](#)

Zedekiel angelus, Abrahæ præceptor [4. 401.](#)

Zhohacus Persarum Rex. [262.](#)

Zoroaster Cham. [299.](#) aliis Chus, Nimrod, Japheth, Misraim ibid. Abraham. [249.](#)

FINIS.

Emtn

Emendanda & Addenda quaedam.

Pag. 2 lege: Jac. Bonaventura Hepburnus in vir-
ga aurea sive 70. Alphabetis, Rom. 1616. Laur.
Schraderus in XXIV. Alphabetis, Helmst. 1592. &
Jo. Theodorus atque Israel de Bry in tabellis Al-
phabetariis variorum characterum Francof. 1596.
Pag. 3. leg. R. Abraham Seba Hispanus.

109. lege: Methodius junior CPol. in revela-
tionibus sive libro de fine Mundi, & adde hæc
Græca: ἴσμεν ὅτι ἐξεληθόντες ὅτε Ἀδὰμ καὶ Ἑὐα ἐκ τῆς
ᾧ ἀδελφίσσῃ παρθένου ἐτύγχανον. Ἐν ᾗ τῷ λ' ἔτετι τ
ἐξόδῳ αὐτῶν τῆς ἀδελφίσσῃς, γέτοκεν καὶ τὸν πρωτότο-
κον, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Καλμάναν. Καὶ μετὰ
τριακοστὸν ἕτερον ἔτῳ ἐγέννησε τὸν Ἀβελ σὺν τῇ Λεμ-
βόρᾳ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς. Τῷ ᾗ Διακοσιοστῷ ἔτετι τ
ζωῆς τῆς Ἀδὰμ ἀπέκλεινε καὶ τὸν Ἀβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς,
καὶ ἐποίησεν τὸν κοπελὸν ὃ, ὅτε Ἀδὰμ καὶ Ἑὐα ἐπ' αὐτῆς
ἐπὶ χρόνοις ρ. Quæ huic Methodio dicitur *Calma-*
na & Lemborn, auctori Operis Imperfecti in Mat-
thæum homil. 1. est *Risa & Edoia*.

152. adde: Sethi junioris Astrologi mentio in
Annæ Comnenæ Alexiade lib. VI. p. 163. Sethi di-
vinatoris λεκανομαίντης in Nicetæ Choniatz lib. X.
Hist. p. 369.

Pag. 160. adde: Farnelli, Vigiliensis in Apulia
Episcopi notas in librum Enochî memorati in E-
phemeridibus eruditorum Parisiensibus A. 1712.
T. 2. edit. Amst. p. 469.

Ad pag. 209. adde de Apocrypha Enochî pre-
catione hæc Rich. Simonis T. 3. Bibl. Criticæ p. 51.

Barlo-

Bartoloccio (T. 2. Bibl. Rabbin. p. 844.) ajoute que dans un livre manuscrit qui se conserve dans la Bibliothèque du Vatican, intitulé Maarecheth elahoutter, Disposition de la Divinité, il a trouvé une certaine Priere attribuée à Enoch fils de Jared, que ce Patriarche avoit de coutume de reciter. Il se contente de dire, que cette priere est apocryphe & vaine, sed res Apocrypha & vana, sans en rapporter un seul mot, lui qui a rempli sa Bibliothèque de tous ce qu'il y a de plus vain & de plus ridicule dans les livres des rabbins.

Cetera aequitati & ingenio Lectoris permittuntur.

005651782.